

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

MORALI NÂŞİD İBRAHİM BEY'İN
TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ
HAZİNE KİTAPLIĞI 1127 NUMARADA KAYITLI MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR'I
(İNCELEME- METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN
MERVE BÜYÜKADA

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. BEYHAN KESİK

GİRESUN-2022

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 31.05.2022 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Merve Büyükkada'nın Morali Nâsîd İbrahim Bey'in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ı (İnceleme-Metin ve MESTAP'a Göre Tasnifi) başlıklı tezini incelemiş olup aday 01.07.2022 tarihinde, saat 11.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye	Prof. Dr. Hakan ÖZDEMİR	
Üye	Prof. Dr. Abdullah EREN	
Üye	Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ	

ONAY

... /... /2022

Prof. Dr. Güven ÖZDEM**Enstitü Müdür V.**

YEMİN METNİ

Doktora Tezi Olarak Sunduğum “Moralı Nâşid İbrahim Bey’in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 Numarada Kayıtlı Mecnû‘a-i Eş‘âr’ı (İnceleme- Metin ve MESTAP’a Göre Tasnifi)” adlı çalışmamın tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/07/ 2022

Merve Büyükada

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının önemli başvuru kaynakları arasında yer alan mecmuaların, Türk edebiyatındaki bilinen ilk örnekleri XV. yüzyılda verilmiştir. Mecmualar, bu yüzyıldan sonra şekil ve muhteva yönünden çeşitlilik göstermeye başlamıştır. Bu eserlerin tertip edilme geleneği ise yaklaşık altı yüzyıl sürmüş ve nihayetinde binlerce şiir mecmuası meydana getirilmiştir.

Bu mecmualardan biri de Morali Nâşid İbrahim Bey'in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 numarada kayıtlı *Mecmû'a-i Eş'âr*'ıdır. Eser, XVIII. yüzyılda tertip edilmiştir. Şiir mecmuası, farklı yüzyıllardan pek çok şairin çeşitli nazım şekilleri ve nazım türleri ile yazılmış manzumelerini içermektedir. Mecmuanın ele alındığı bu çalışma, giriş ve onu takip eden dört ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş Bölümü'nde; mecmuanın tanımı yapılarak tarihsel sürecinden bahsedilmiştir. Ardından mecmuaların önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)'ne değinilerek mecmualar üzerine yapılan tasnif denemeleri sıralanmıştır. Birinci Bölüm'de; Nâşid'in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca *Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî*'nin mukaddimesinde verilen bilgilerden hareketle, bu tezkire ile *Mecmû'a-i Eş'âr*'da yer alan şairler karşılaştırılmıştır. İkinci Bölüm'de; *Mecmû'a-i Eş'âr* tanıtılmıştır. Bu kısımda, mecmuanın tavsifi yapılmış, mecmuada yer alan şair kadrosu, şairlerin yüzyılları ve şiir sayıları verilmiştir. Eserde tercih edilen nazım şekilleri, nazım türleri, aruz kalıpları, kafiye ile redif çeşitleri ve başlıklar örneklendirilerek sınıflandırılmıştır. Bu bölümde ayrıca, muhtelif kaynaklarda yer almayan şiir metnlerinin başlıkları ve mecmuadaki sıra numaraları da belirtilmiştir. Elde edilen tüm veriler tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Üçüncü Bölüm'de; metnin kurulmasında izlenen yöntem ile esaslar açıklanmış ve çalışmanın temel zeminini oluşturan “çeviri yazılı metin” verilmiştir. Bu bölümde, yayımlanmış şiirlerin daha önce yer aldıkları çalışmalarla (divan, nazire mecmuası, tezkire, bildiri, makale vs.) karşılaştırmaları yapılmış ve tüm farklılıklar dipnotlarda sıralanmıştır. Buna ilaveten yayımlanmamış şiirler de dipnotlarda belirtilmiştir. Dördüncü Bölüm ise Mecmuaların Sistematik Tasnifi

Projesi (MESTAP) tablosuna ayrılmıştır. Bu tabloda sırasıyla her bir şiirin varak numarası, şairinin mahlası, şiirin matla beyti, makta beyti, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezni ve (varsa) şiirle ilgili açıklamalar sunularak mecmuanın sistemli tasnif ve dökümü yapılmıştır. Titizlikle hazırlanmaya gayret edilen bu çalışmamızın ufak da olsa alana katkı sağlaması temennimizdir.

Doktora eğitimim boyunca birikimleri ile daima yol gösteren, tez konumu belirlememe yardımcı olan ve bu süreçte desteklerini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Beyhan KESİK'e teşekkürü bir borç bilirim. Tez jürisi olarak kıymetli eleştiri ve önerileriyle tezime katkı sağlayan sayın hocalarım Prof. Dr. Hakan ÖZDEMİR, Prof. Dr. Abdullah EREN, Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU ve Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ'a müteşekkirim. Tez yazım sürecinde ilgi ve yardımlarını eksik etmeyen kıymetli dostlarıma ayrıca teşekkür ederim. Son olarak, hayatımın her aşamasında yanımda olan ve varlıklarından güç aldığım sevgili anneme, babama ve kardeşlerime sonsuz şükranlarımı sunarım.

Merve BÜYÜKADA

Giresun, 2022

ÖZET

**MORALI NÂŞİD İBRAHİM BEY'İN
TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ
HAZİNE KİTAPLIĞI 1127 NUMARADA KAYITLI MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR'I
(İNCELEME- METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)**

Doktora-2022, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

Tezin konusunu oluşturan *Mecmû'a-i Eş'âr*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığında 1127 numara ile kayıtlıdır. Bu çalışma ile mecmuada yer alan şiirlerin divanlar, nazire mecmuaları, tezkireler vd. çalışmalarla karşılaştırılması, mecmuanın metninin oluşturulması, daha önce yayımlanmamış şiirlerin saptanması ve mecmuanın ayrıntılı bir şekilde tanıtılması amaçlanmıştır. Bunun için ilk olarak metnin kurulmasında izlenecek yöntem belirlenmiş ve ardından mecmuanın çeviri yazılı metnine yer verilmiştir. Daha sonra, elde edilen bilgiler incelenmiştir. Buna göre, mecmua 1181/1767 yılında, Morali Nâşid İbrahim Bey tarafından tertip edilmiştir. 336 varaktır. Yazı türü taliktir. Başlıklar ve mahlaslar genellikle sürh, diğer kısımlar siyah mürekkep ile yazılmıştır. Mecmuanın tamamı Türkçe şiirlerden oluşmaktadır. Mecmuada, XVI, XVII ve XVIII. yüzyıllara ait 100 farklı şair ve 1399 adet şiir metni bulunmaktadır. 7 farklı nazım şeklinin bulunduğu mecmuada, gazel en çok tercih edilen nazım şekli olmuştur. Eserde, 18 farklı nazım türüne yer verilmiştir. Manzumelerin tamamı aruz vezni ile yazılmıştır. Mecmuada, muhtelif kaynaklarda yer almayan 81 gazel, 1 kaside, 1 mesnevi ve 1 nazm tespit edilmiştir. Çalışmanın son aşamasında ise elde edilen temel bulgular, MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) tablosunda gösterilmiş ve mecmuanın sistemli tasnifi tamamlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Nâşid, mecmua, şiir mecmuası, MESTAP, gazel.

ABSTRACT

MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR BY NÂŞİD İBRAHİM BEY OF THE MOREA REGISTERED UNDER NO. 1127 IN THE TOPKAPI PALACE MUSEUM TREASURY LIBRARY (ANALYSIS – CLASSIFICATION ACCORDING TO THE TEXT AND MESTAP)

PhD-2022, Department of Turkish Language and Literature.

Mecmû‘a-i Eş‘âr, the subject of the thesis, is registered with the number 1127 in the Topkapı Palace Museum Treasury Library. The purpose of this study is to compare the poems in this journal with divans, in kind journals, collection biographies and similar other works, to generate the edition of the journal, to determine the poems that have not been published before, and to introduce the journal in detail. Therefore, first, the method to be followed in the establishment of the text was determined, and the translated written text of the journal was given. Then, the obtained information was analyzed. According to this analysis, the journal was compiled by Nâşid İbrahim Bey of the Morea in 1181/1767. It was constituted of 336 leaves. Its font type was talik. Titles and Pseudonyms were written with red ink, the other parts were written with black ink. The entire journal consisted of Turkish poems. There were 100 different poets and 1399 poem texts from the 16th, 17th and 18th centuries in the journal. In the journal containing 7 verse forms, gazel was the most preferred verse form. There were 18 different verse types in the work. All of the texts were written in aruz prosody. 81 gazels, 1 kaside, 1 mesnevi and 1 nazm that have not included in various sources were determined in the journal. In the final phase of the study, the main findings obtained were shown in the MESTAP (Project for the Systematic Classification of Journals) table and the systematic classification the of the journal was completed.

Key Words: Nâşid, journal, journal of poems, MESTAP, gazel.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
TABLOLAR DİZİNİ	xii
GRAFİKLER DİZİNİ	xiii
GÖRSELLER DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	1
I. Mecmuanın Tanımı ve Tarihsel Süreci.....	1
II. Mecmuaların Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)	2
III. Mecmuaların Tasnifi	4
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1. MORALI NÂŞİD İBRAHİM BEY'İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ.....	9
1.1. Hayatı ve Sanatı	9
1. 2. Eserleri	13
1.2.1. Dîvân.....	13
1.2.2. Mecmû'a-i Eş'âr (Müntehabât-ı Eş'âr).....	13
1.3. Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî ile Mecmû'a-i Eş'âr (Müntehabât-ı Eş'âr)'da Yer Alan Şairlerin Karşılaştırılması.....	15
İKİNCİ BÖLÜM.....	19
2. MORALI NÂŞİD İBRAHİM BEY'İN TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ HAZİNE KİTAPLIĞI 1127 NUMARADA KAYITLI MECMÛ'A- İ EŞ'ÂR'ININ TANITILMASI	19
2.1. Mecmuanın Tavsifi.....	19
2.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiir Sayıları	21
2.3. Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri	26
2.3.1. Gazel....	27
2.3.1.1. Gazellerin Muhteva ve Biçim Yönünden İncelenmesi	31
2.3.1.1.1. Muhtevalarına Göre Gazeller	31
2.3.1.1.1.1. Âşıkâne Gazel	31
2.3.1.1.1.2. Rindâne Gazel	32

2.3.1.1.1.3. Şûhâne Gazel.....	32
2.3.1.1.1.4. Hikemî Gazel	33
2.3.1.1.2. Biçimsel Özelliklerine Göre Gazeller	33
2.3.1.1.2.1. Müzeyyel Gazel	34
2.3.1.1.2.2. Redd-i Matla‘	35
2.3.1.1.2.3. Müşterek Gazel	36
2.3.1.1.2.4. Nâ-tamâm Gazel.....	36
2.3.1.1.2.5. Nazîre	37
2.3.1.1.2.6. Tehzil.....	53
2.3.1.2. Gazellerin Harflere Göre Dağılımı.....	55
2.3.2. Kaside.....	56
2.3.3. Terkib-i Bend	58
2.3.4. Tahmis.....	58
2.3.5. Mesnevi	59
2.3.6. Nazm	60
2.3.7. Müfred.....	60
2.4. Mecmuada Yer Alan Nazım Türleri	60
2.4.1. Bahâriyye/Bahâr-nâme.....	62
2.4.2. Hammâmiye/ Hammâm-nâme	63
2.4.3. Hezl	64
2.4.4. Hicviyye	65
2.4.5. İydiyye/Bayrâmiyye.....	66
2.4.6. Maktel/ Maktel-i Hüseyin	67
2.4.7. Medhiyye	69
2.4.8. Mi‘râciyye/ Mi‘râc-nâme	70
2.4.9. Münâcât.....	72
2.4.10. Na‘t.....	73
2.4.11. Nasîhat-nâme/Pend-nâme	75
2.4.12. Ramazâniyye/ Ramazân-nâme	76
2.4.13. Sâkî-nâme.....	78
2.4.14. Sergüzeşt-nâme	80
2.4.15. Şikâyet-nâme.....	81

2.4.16. Şitâiyye.....	83
2.4.17. Temmûziyye.....	84
2.4.18. Tevbe-nâme.....	85
2.5. Mecmuadaki Vezin Tercihleri.....	86
2.6. Mecmuadaki Şiirlerde Kafiye	88
2.6.1. Mecmauada Yer Alan Kafiye Çeşitleri	89
2.6.1.1. Kafiye-i Mücerred.....	89
2.6.1.2. Kafiye-i Mürdef	90
2.6.1.3. Kafiye-i Mukayyed	90
2.6.1.4. Kafiye-i Müesses.....	90
2.7. Mecmuadaki Şiirlerde Redif	93
2.7.1. Ek Hâlinde Olan Redifler.....	94
2.7.2. Kelime Hâlinde Olan Redifler	95
2.7.3. Ek+Kelime Hâlinde Olan Redifler.....	96
2.7.4. Kelime Grubu Hâlinde Olan Redifler	98
2.7.5. Ek+ Kelime Grubu Hâlinde Olan Redifler	98
2.8. Mecmuada Yer Alan Başlıklar.....	99
2.8.1. Şiirin Nazım Türünü veya Konusunu Belirten Başlıklar	101
2.8.2. Şiirin Nazım Şeklini Belirten Başlıklar.....	101
2.8.3. Şiirin Hem Türünü Hem Nazım Şeklini Belirten Başlıklar	101
2.8.4. Şairlerin Memleketlerini Belirten Başlıklar	102
2.8.5. Şairlere Yönelik Eleştiriyi Belirten Başlıklar	102
2.8.6. Şiirin Zemin Şiir veya Nazire Olduğunu Belirten Başlıklar	102
2.8.7. Yazma Eserlerdeki Başlıklarda Kullanılan Kalıplaşmış İfadeler	103
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	135
3. MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR’IN ÇEVİRİ YAZILI METNİ	135
3.1. Metnin Kurulmasında İzlenen Bazı Yöntem ve Esaslar	135
3.2. Çeviri Yazı Alfabesi.....	141
3.3. Metin	142
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	1655
4. MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR’IN MESTAP’A GÖRE TASNİFİ	1655
SONUÇ	1731

KAYNAKÇA.....	1736
EKLER.....	1755
Ek 1. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [3b, 4a].....	1755
Ek 2. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [172b, 173a].....	1756
Ek 3. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [270b, 271a].....	1757
Ek 4. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [325b, 326a].....	1758
ÖZ GEÇMİŞ	1759

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
B	: Bend
b.	: beyit
bk.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C	: Cilt
çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
G	: Gazel
haz.	: Hazırlayan
K	: Kaside
M	: Mesnevi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
N	: Nazm
No.	: Numara
s.	: Sayfa
S	: Sayı
T	: Tahmis
Tb.	: Terkib-i bend
TDK	: Türk Dil Kurumu
TSM	: Topkapı Sarayı Müzesi
vd.	: Ve diğerleri
vb.	: Ve benzeri
Y	: Yıl
Yay.	: Yayını, Yayınevi, Yayınları
Yp.	: Yaprak

TABLOLAR DİZİNİ

No.	Tablo Adı	Sayfa No.
1	Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî ve Mecmû'a-i Eş'âr (Müntehabât-ı Eş'âr)'da Bulunan Aynı Mahlastaki Şairlerin Karşılaştırılması	16-18
2	Mecmuada Yer Alan Şairlerin Alfabetik Listesi	21-22
3	Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Listesi ve Şiir Sayıları	22-24
4	Mecmuada Tekrar Edilmiş Şiirler	25-26
5	Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri ve Sayıları	26
6	Muhtelif Kaynaklarda Bulunmayan Gazeller	28-30
7	Tezkireler ve Nazire Mecmualarında Birkaç Beyti Bulunan Gazeller	30
8	Mecmuada Nazire Olarak Belirtilen Gazeller	37-38
9	Mecmuada Vezin, Kafiye ve Redif Birlikteliği Olan Gazeller	43-52
10	Mecmuada Yer Alan Tehziller	54-55
11	Mecmuadaki Gazellerin Harflere Göre Dağılımı	56
12	Mecmuada Yer Alan Nazım Türleri ve Sayıları	61
13	Mecmuada Tercih Edilen Vezinler ve Kullanım Sayıları	86-87
14	Mecmuada Tercih Edilen Kafiye Çeşitleri ve Kafiyelerin Nazım Şekilleri İçindeki Sayıları	90
15	Çeviri Yazıda Düzeltilen Başlıklar	100
16	Mecmuada Yer Alan Başlıkların Fihristi	103-134
17	Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti	141
18	Mecmû'a-i Eş'âr'ın MESTAP'a Göre Tasnifi	1655-1730

GRAFİKLER DİZİNİ

No.	Grafik Adı	Sayfa No.
1	Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Dağılımı	25
2	Mecmuada Yer Alan Nazım Şekillerinin Dağılımı	27
3	Mecmuada Kullanılan Aruz Bahirlerinin Dağılımı	88
4	Mecmuada Tercih Edilen Kafiye Çeşitlerinin Dağılımı	91

GÖRSELLER DİZİNİ

No.	Görsel Adı	Sayfa No.
1	TSM Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127: [1b, 2a] “Altın yıldız cetvel ile çerçevelenmiş, çiçek motifleri ve tığ ile süslenmiş yazmanın serlevhası”	20

GİRİŞ

I. Mecmuanın Tanımı ve Tarihsel Süreci

Mecmua, Arapça cem‘ mastarından türetilmiş bir kelimedir. Terim, sözlüklerde “toplanılıp biriktirilmiş ve tanzim ve tertip edilmiş şeyler heyeti¹, bir veya birkaç fenne müteallik intihap edilen şeylerin yazıldığı defter², seçilmiş yazma kitaplardan meydana getirilen yazma kitap ve dergi³, seçilmiş şiir, güfte, münşeât vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adı⁴, antoloji, güldeste⁵, mecmâa kitabı⁶, bazı müntahabâtın kaydıyla husule gelen risale⁷, koleksiyon (derleme)⁸, içinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap⁹ olarak tanımlanır. Mecmualar; süreç içinde manzum, nesir yahut manzum-nesir karışık olarak yazılmışlardır. Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmuası¹⁰ denir.

Mecmuaların bir tür olarak ortaya çıkışı Arap edebiyatına dayandırılır. Arap şiirinin gelişiminde divanların yanı sıra belirli bir kabileye mensup şairlerin eserlerini bir araya getiren mecmualar etkili olmuştur.¹¹ Bu şiir mecmualarının en tanınmışı Hammâd er-Raviye’nin tertip ettiği *el-Mu‘allakât*’tır.¹² Mecmua, İslam kültüründe ise Hz. Peygamber’in hadis yazımına müsaade etmesiyle gelişim göstermiştir. Ardından bazı sahabeler, Hz. Muhammed’den duyduklarını -mecmua düzenleme anlayışı içinde- kendi seçimlerine, gereksinim ve değerlendirmelerine göre bir araya getirmiş

¹ Şemseddin Sami, **Kamus-ı Türkî**, (haz. Paşa Yavuzarslan), Türk Dil Kurumu Yay., (2. bs.), Ankara 2015, s. 767.

² Muallim Nâcî, **Lügat-i Nâcî**, (haz. Ahmet Kartal), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2009, s. 390.

³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi, (31. bs.), Ankara 2015, s. 689.

⁴ Ahmet Mermer, Neslihan Koç Keskin, **Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü**, Akçağ Yay., (3. bs.), Ankara 2016, s. 139.

⁵ İsmail Parlatır, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yay., Ankara 2014, s. 1033.

⁶ James W. Redhouse, **Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**, (haz. Recep Toparlı vd.), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2016, s. 253.

⁷ İbrahim Cûdî Efendi, **Lügat-ı Cûdî**, (haz. İsmail Parlatır vd.), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2006, s. 297.

⁸ James W. Redhouse, **Turkish and English Lexion New Edition**, Çağrı Yay., İstanbul 2011, s. 1751.

⁹ İlhan Ayverdi, **Misallı Büyük Türkçe Sözlük**, Kubbealtı Yay., İstanbul 2020, s.784.

¹⁰ M. Fatih Köksal, “Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi’(MESTAP)”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yay., s. 411-412.

¹¹ Yasemin Ertek Morkoç, **Eğridirli Hacı Kemal’in Câmiü’n-Nezâir’i (Metin ve Mecmua Üzerine Bir İnceleme 1. Cilt)**, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2003, s. V.

¹² Nihâd M. Çetin, “Arap (IV. Edebiyat), **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 3, İstanbul 1991, s. 288.

ve nihai olarak cüz, sahife ve kitap gibi adlarla anılan ilk derlemeler vücuda gelmiştir.¹³ Bunların en bilineni, “ilk hadis mecmualarından Hemmam B. Münebbih’in *Hadîs Mecmuası*”dır.¹⁴ Hadis derleme geleneği geliştikçe baplara göre tasnif etme de yaygınlaşmış ve kaleme alınan bu eserlere, “el-câmi” ismi verilmeye başlanmıştır.¹⁵

Mecmuaların Türk edebiyatında ise bir tür olarak hangi asırda ortaya çıktığı tam olarak bilinmemektedir. Ancak araştırmacılar –mevcut bilgilere göre- XV. yüzyıla tekabül ettiği hususunda hemfikirlerdir. Buna göre bilinen ilk nazire mecmuası¹⁶ 840/1437’de Ömer bin Mezid tarafından derlenen *Mecmû‘atü’n-Nezâ’ir*’dir.¹⁷ Bu eser, aynı zamanda ilk mecmua örneği olarak kabul edilir. XV. yüzyılın birinci yarısında ilk örneklerini gördüğümüz mecmuaların, bu yüzyıldan sonra sayı ve türleri artmıştır.¹⁸ Mecmualar ilk başta pek çok yönden benzediği cönk¹⁹ gibi; ayetler, hadisler, dualar, fetvalar, hutbeler, şiirler, şarkılar, ilahiler, mektuplar, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin, notların, tarihî belge ve kayıtların bir araya getirildiği bir not defteri hâlinde meydana çıkmış, zamanla gelişerek düzenli bir şekle kavuşmuş ve sonunda türlerine göre birtakım farklılıklar arz eden bir kitap ve telif çeşidi özelliğine kavuşmuştur.²⁰ Asırlar içinde muhteva ve şekil yönünden çeşitlilik göstermeye başlayan mecmuaları tertip etme geleneği ise XX. yüzyıla kadar devam etmiştir.

II. Mecmuaların Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)

Mecmualar, klasik Türk edebiyatının önemli başvuru kaynakları arasında yer alır. Fuad Köprülü’ye göre, fihristlerde çoğunlukla *Mecmuatü’r-Risâil* adı altında geçen vesikalar, aslında *medfûn* ve *meçhûl* birer hazine değerinde olup eski şairlerin

¹³ M. İsmet Uzun, “Mecmua”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 28, Ankara 2003, s. 266.

¹⁴ Mehmed Ragıp İmamoglu (çev.), *İlk Hadis Mecmualarından Hemmam B. Münebbih’in Hadîs Mecmuası*, Doğu Matbaacılık, Ankara 1966.

¹⁵ Uzun, *a.g.e.*, s. 266.

¹⁶ Morkoç, *a.g.e.*, s. XV.

¹⁷ Ömer Bin Mezid, *Mecmû‘atü’n-Nezâ’ir*, (haz. Mustafa Canpolat), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1995, s. 9.

¹⁸ Uzun, *a.g.e.*, s. 266.

¹⁹ Orhan Şaik Gökay, “Cönk”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 8, İstanbul 1993, s. 73.

²⁰ Uzun, *a.g.e.*, s. 265.

hususî yaşamları ve muhiti ile olan ilişkileri gibi pek çok karanlık noktayı aydınlatırlar.²¹ Ali Canip Yöntem de mecmuaların önemini ifade ederken, “eski bir şairi hayatındaki mevki ile tanımak için o devir esnasında kaleme alınmış mecmuaların en doğru fikir veren vasıtalarından”²² olduğunu belirtir. Bu eserlerde, şairlerin biyografilerine (ismi, unvanı, lakabı, memleketi, yaşadığı dönem, ölüm kayıtları, aile soy ve akrabalıkları, mesleği, hangi zümreye ait olduğu, fiziksel görünüşleri ve kişisel özellikleri), edebî kişiliklerine, eserlerine ve üsluplarına yönelik bilgi ve değerlendirmelere²³ rastlamak mümkündür.

İsimleri tezkirelerde yer aldığı halde bugün divanlarına erişilemeyen birçok şair vardır. Bu şairler mürettep bir divan ortaya getirmemiş, şiirleri sadece mecmua zemininde kalmış veya kaleme aldıkları divanları elden ele geçip zamanla kaybolmuştur.²⁴ Bu manzumelerin sadece mecmua zemininde kalmasının pek çok sebebi olabilir.

- Şairin beğenmediği için şiirlerini divanına almaması ve bundan dolayı manzumelerin birer karalama hâlinde kalması,
- Şairin bu şiirlerini divanını oluşturduktan sonra kaleme alması ve bunları divanına almaya ömrünün yetmemiş olması,
- Mecmuayı tertip eden mürettibin yararlandığı nüshanın kaybolması veya şairlerin divanlarını neşreden kişilerin nüshayı görmemesi,
- Mürettibin bu şiirleri mecmuaya eklerken aynı mahlaslı kişileri karıştırması ve sadece şiirlerdeki mahlasları değiştirmesi, bu sebepler arasında gösterilebilir.²⁵

Hem bu şairlerin şiirlerine hem de tezkirelerde yer almayan şairlerin isimlerine ve şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür. Bunların yanı sıra, mecmualar,

²¹ Mehmet Fuad Köprülü, “Türk Edebiyatı Tarihi’nde Usûl” **Edebiyat Araştırmaları I**, Alfa Yay., (2. bs.), İstanbul 2018, s. 65.

²² Ali Canip Yöntem, “Edebiyat Tedkiklerinde Mecmuaların Rolü”, **Prof. Dr. Ali Canip Yöntem’in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri**, (haz. Ahmet Sevgi ve Mustafa Özcan), Sözer Yay., İstanbul 1996, s. 487.

²³ Mehmet Gürbüz, “Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları”, **Mustafa İsen Adına Sempozyum Klasik Türk Edebiyatında Bildiriler**, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2011, s. 317-326.

²⁴ Ali Nihad Tarlan, “Eski Mecmualar Arasında”, **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. 1, S. 2., İstanbul 1946, s. 122-123.

²⁵ Beyhan Kesik, “Bâkî’nin Yayınlanmamış Bazı Şiirleri (Üç Gazel Bir Matla)”, **Aydın Türklük Bilgisi Dergisi**, 2 (2), 2016, s. 80.

şairlerin divanlarında yer alan şiirlerin farklı şekillerini, varlığı bilindiği hâlde nüshaları tespit edilemeyen eserleri (mi'râciyye, kırk hadîs, yüz hadîs, mevlid, şehrengîz, bilâdiyye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâtâ dair risâleler vb. gibi), bilinmeyen ve kullanılmayan nazım şekillerini, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tiplerini ve farklı bend yapılarını, yeni edebî türleri ve Türk edebiyatında tesadüf edilmeyen aruz kalıbı örneklerini²⁶ içinde barındırabilir.

Klasik Türk şiirinde altı asır süren mecmua geleneğinin sonunda binlerce eser ortaya konmuştur. Sayısı tam olarak bilinmeyen bu mecmuaların Türk edebiyatı için önemine birçok araştırmacı dikkat çekmiştir. Ancak bunların tespit edilerek düzenli bir şekilde ele alınma önerisi, 3 Mayıs 2011 tarihinde, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde “Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı” başlığı altında yedincisi düzenlenen Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları çalıştayında sunulmuştur. Bu çalıştayda, M. Fatih Köksal “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi”²⁷ başlıklı çalışmasıyla MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi)’ı tanıtmıştır. Bu projede, öncelikle şiir mecmuaları olmak üzere edebiyat ile ilgili (cönkler de içinde olmak üzere) bütün mecmuaların detaylı tasnif ve dökümlerinin yapılması amaçlanmış ve bunun için belli başlı usuller belirtilmiştir. Önerilen usullerden sonra, mecmualarda yer alan manzum ve mensur bölümlerin tasniflerinin yapılabilmesi adına şablon örnekleri belirlenmiştir.

III. Mecmuaların Tasnifi

Mecmualar üzerine yapılmış çeşitli tasnif denemeleri mevcuttur. Bu kısımda, sırasıyla Agâh Sırrı Levend, Günay Kut, Atabey Kılıç, Mehmet Gürbüz ve M. Fatih Köksal’ın tasniflerine yer verilmiştir.

Agâh Sırrı Levend edebiyat tarihi açısından çok önemli olduğunu vurguladığı mecmuaları;

²⁶ M. Fatih Köksal, **a.g.e.**, s. 417-419.

²⁷ M. Fatih Köksal, **a.g.e.**, s. 421-424.

1. Nazire mecmuaları
2. Meraklılarca bir araya getirilmiş, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları
3. Farklı konulardaki risalelerin toplanmasıyla oluşturulan mecmualar
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya toplanmasıyla meydana gelen mecmualar
5. Tanınmış şahsiyetler tarafından tertip edilmiş, pek çok faydalı bilgileri, özel mektupları ve fıkraları barındıran mecmualar²⁸ olmak üzere beş grupta incelemiştir.

Günay Kut'un tasnifi ise şu şekildedir:

1. Nazire mecmuaları
2. Seçme şiir mecmuaları (mecnûa-i eş'âr, mecnûa-i devâvîn)
3. Aynı konudaki eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (mecnûa-i edviye, mecnûa-i ed'iye, mecnûa-i tevârih, mecnûa-i mu'ammeyât, mecnûa-i münşe'ât, mecnûatü'r-resâ'il gibi)
4. Karışık mecmualar (Bu mecmualar nesir/nazım karışık düzenlenmiş ve Arapça, Türkçe ve Farsça gibi farklı dillerde de yazılmış olabilir.)
5. Tanınmış kişilerce veya mürettibi belli kişiler tarafından oluşturulmuş mecmualar.²⁹

Atabey Kılıç da mecmuaları beş ana başlıkta incelemiş ve bu ana başlıkları kendi içinde alt gruplara ayırmıştır:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından
 - 1.1. Cönkler
 - 1.2. Mecmualar
 - 1.2.1. Tertip durumuna göre mecmualar
 - 1.2.1.1. Mürettep mecmualar
 - 1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmualar
 - 1.2.2. Mürettep durumuna göre mecmualar
 - 1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmualar
 - 1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmualar
 - 1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmualar
2. Şekil bakımından

²⁸ Ağâh Sırrı Levend, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul 2014, s. 166–167.

²⁹ Günay Kut, "Mecmua", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler**, Dergâh Yay., C. VI, Ankara 1986, s.170-174.

2.1. Manzum metin mecmuaları (kaside mecmuaları, gazel mecmuaları, nazire mecmuaları, manzum lügat mecmuaları, muamma mecmuaları, ilahi mecmuaları, na‘t mecmuaları, hilye mecmuaları, mersiye mecmuaları, mi‘râciyye mecmuaları, şehrengiz mecmuaları, çeşitli mesnevilerden seçmeleri içeren mecmualar, güfte mecmuaları, müstezat mecmuaları, musammat mecmuaları, tarih mecmuaları, kıta ve rubai mecmuaları, divan mecmuaları)

2.2. Mensur metinler mecmuaları (lugaz mecmuaları, fetva mecmuaları, tefsîr mecmuaları, şerh mecmuaları, sak mecmuaları, mekân tasvirlerini içeren mecmualar, münşeât mecmuaları)

3. Dil bakımından (Arapça mecmualar, Farsça mecmualar, Türkçe mecmualar, çok dilli mecmualar)

4. Muhteva bakımından (din, tasavvuf, ilm-i nücûm/fal ve remil, hikâye/latife, hezel ve hiciv, edviye, musiki, hat ve kitâbet)

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar³⁰

Bir diğer tasnif denemesi Mehmet Gürbüz’e aittir. Gürbüz, tasnifini 5 ana başlık çerçevesinde yapmıştır.

I. Şiirlerin şekil özelliklerine tertip edilen şiir mecmuaları (gazel mecmuaları, kaside mecmuaları, müstezat mecmuaları, matla mecmuaları, beyit mecmuaları, mısra mecmuaları, farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmualar)

II. Şiirlerin konularına göre tertiplenen (tematik) şiir mecmuaları (tarih mecmuaları, na‘t mecmuaları, lugaz mecmuaları, medhiyye mecmuaları, şehrengiz mecmuaları, farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmualar)

III. Nazire mecmuaları

IV. Şairlerin mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar (aynı zümreye mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar, aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini bir araya getiren mecmualar)

³⁰ Atabey Kılıç, “Mecmua Tasnifine Dair”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, (haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 81-95.

V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar.³¹

Mecmualar üzerine yapılan son tasnif denemesi ise M. Fatih Köksal'ındır. Köksal, mecmuaları şekil ve muhteva bakımından iki ana başlığa ve kendi içinde çeşitli alt gruplara ayırmıştır.

A. Şekil Bakımından Mecmualar

I. Kitap şeklinde tertiplenmiş mecmualar

I.1. İçinde birden fazla eseri barındıran mecmualar

I. 2. Tamamı bir eser olan mecmualar

II. Tûlânî (uzunlamasına) ciltlenmiş mecmualar

B. Muhteva Bakımından Mecmualar

I. Risale mecmuaları

I.1. Farklı müelliflere ait eserleri toplayan risale mecmuaları

I.1.1. Aynı/yakın/benzer konudaki / türdeki eserleri toplayan risale mecmuaları (Divan mecmuaları, lügat mecmuaları, mesnevi mecmuaları, mi'râciyye mecmuaları, mevlit mecmuaları, hilye mecmuaları ve şehrengiz mecmuaları)

I.1.2. Farklı konulardaki eserleri toplayan risale mecmuaları

I. 2. Aynı müellife ait eserleri toplayan mecmualar

II. Diğer mecmualar

II.1. Manzum mecmualar

II.1.1. Şiir mecmuaları ve cönkler

II.1.2.1. Şiir mecmuaları

II.1.2.1.1. Sistematik (mürettep) şiir mecmuaları

II.1.2.1.2. Karışık şiir mecmuaları

II.1.2.2. Cönkler

II.1.2.2.1. Klasik cönkler

II.1.2.2.2. Farklı muhtevalardaki cönkler

³¹ Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, (haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 108-112.

II.1.2. Belli bir nazım şekline tahsis edilmiş mecmualar (Kaside mecmuaları, gazel mecmuaları, şarkı mecmuaları, müstezat mecmuaları, beyit mecmuaları ve müfret mecmuaları, kıta mecmuaları, rubai mecmuaları)

II.1.3. Belli bir nazım türüne tahsis edilmiş mecmualar (Na‘t mecmuaları, ilâhî mecmuaları, mersiye/muharremiye mecmuaları, nazire mecmuaları, vefeyât mecmuaları, tarih mecmuaları, güfte mecmuaları, muamma mecmuaları, lugaz (elgâz) mecmuaları)

II.2. Mensur mecmualar

II.2.1. Belli bir konuya tahsis edilen mecmualar (Din ve tasavvufa dair mecmualar, müspet ilimlere dair mecmualar, gizli ilimlere dair mecmualar, muhtelif sanat dallarına dair mecmualar, dil ve edebiyata dair mecmualar)

II.2.2. Belli bir konuya tahsis edilmeyen mecmualar

II.3. Manzum-mensur karışık mecmualar

II.3.1. Eş’âr ve fevâid mecmuaları³²

Yapılan tasniflerde görüldüğü üzere, mecmuaları şekil ve muhteva bakımından birçok alt gruba ayırmak mümkündür. Mecmualar üzerine yapılacak çalışmalarla bu tasniflere eklemeler yapılması olasıdır. Bu sınıflandırmalardan hareketle Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığında 1127 numara ile kayıtlı mecmuayı mürettip durumuna göre mürettibi belli olan mecmua; cilt hususiyetine göre kitap şeklinde tertip edilmiş mecmua; dil bakımından Türkçe şiir mecmuası; şekil ve konu bakımından, farklı nazım şekillerini ve farklı muhtevalara sahip şiirleri içeren seçme şiir mecmuası kategorisine dâhil etmek mümkündür.

³² Mehmet Fatih Köksal, “Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi”, **2. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi/ 2nd International Congress Of Eurasian Social Sciences**, Antalya 2018, s. 87-92.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MORALI NÂŞİD İBRAHİM BEY'İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

1.1. Hayatı ve Sanatı

Asıl adı İbrahîmdir. 1162³³/1748-49'da Mora'da doğdu.³⁴ Nâşid mahlasını kullandı. Dedesi devlet kademesinde sadrazam ve vali olarak vazife almış Topal Osman Paşa,³⁵ babası kaptan-ı deryalık ve valilik görevlerinde bulunmuş Ahmed Râtib Paşadır.³⁶ Kardeşleri İsmail Paşa, Ali Bey, Âsaf Mehmed Paşa, Müderris Osman Paşa, Cavid Bey, Şemseddin Bey, Abdurrahman Bey, Salih Bey Ebubekir Bey'dir.³⁷ Nâşid, Mora valisi olan babasının ölümünden sonra³⁸ 1174/1760-61'de³⁹ (devrin Sultanı III. Mustafa döneminde), Enderun'da Kilâr-ı Hâssa'ya alındı.⁴⁰ Enderun'a alındığında 12 yaşlarında olan İbrahîm, burada kendini şiir, hat ve musiki sahalarda geliştirdi.⁴¹ 1181/1767-68'de mabeynci oldu.⁴² Bu şekilde padişaha yakınlığı ve bu görevde hizmet ederken daha iyi bilgi ve tecrübe sahibi olması için Hâne-i Hâssa'ya naklolundu.⁴³ 1186/1772-73 yılında Hâne-i Hâssa'ya tekrar mabeynci olarak tayin edilen Nâşid, 1187/1774'te I. Abdülhamit tahta çıktığında bir süre bu görevine devam

³³ Nâşid'in doğum tarihi 1161/1748 olarak da gösterilmiştir (bk. Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, (haz. Nuri Akbayar, çev. Seyit Ali Kahraman), C. 4., Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996, s. 1232).

³⁴ Mehmet Nâil Tuman, **Tuhfe-i Nâilî Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri**, (haz. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatcı), C. II, Bizim Büro Yay., Ankara 2001, s. 1012; Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s. 1232; Haluk İpekten vd., **Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988, s. 321.

³⁵ Sadeddin Nüzhet Ergun, **Namık Kemal'in Hayatı ve Şiirleri**, Historia Yay., İstanbul 2018, s. 12-13.

³⁶ Bursalı Mehmed Tâhir Bey, **Osmanlı Müellifleri**, (haz. A. Fikri Yavuz ve İsmail Özen), C.2., Meral Yay., İstanbul 1972, s. 278-279/308; Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s. 1360.

³⁷ Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s. 1360. (Nâşid'in yukarıda ismi verilen kardeşleri dışında kız kardeşleri olduğu da belirtilir ancak isimleri zikredilmemiştir (bk. Müstakimzâde, **Tuhfe-i Hattâtîn**, (haz. Mustafa Koç), Klasik Yay., İstanbul 2011, s. 31)

³⁸ **Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâsı İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük**, (haz. Sadık Erdem), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994, s. 272; Fatîm Davud, **Fatîm Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eşâr)**, (haz. Ömer Çiftçi), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 09. 12. 2020, s. 458.

³⁹ Esad Mehmed Efendi, **Bağçe-i Safâ- Endûz İnceleme-Metin**, (haz. Rıza Oğraş), T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Burdur 2001, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59393,esad-mehmed-efendi-bagce-i-safa-enduzpdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 21 Mart 2020, s. 161; Enderunlu Âkif, **Mir'ât-ı Şi'r (Enderun Şâirleri Tezkiresi)**, (haz. Mehmet Arslan), Kitabevi Yay., İstanbul 2018, s. 44.

⁴⁰ Silâhdâr-zâde Mehmed Emîn, **Tezkire-i Silâhdâr-zâde**, (haz. Furkan Öztürk), Dün Bugün Yarın Yay., İstanbul 2015, s. 218.

⁴¹ Ömer Zülfe, **Nâşid Divân**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1998, s. 23.

⁴² Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161; Enderunlu Âkif, **a.g.e.**, s. 45.

⁴³ Silâhdâr-zâde Mehmed Emîn, **a.g.e.**, s. 218-219.

etti.⁴⁴ 1187/1773-74 senesinde “kapıcıbaşılığa”⁴⁵ görevlendirildi.⁴⁶ Daha sonra “silahşörlük ve kapıcıbaşılık”⁴⁷ vazifesiyle saraydan ihraç edilerek⁴⁸ Yenişehir beylerbeyliğine tayin edildi.⁴⁹ Bir zaman sonra der-i Aliyye’ye gelmesine izin verildi.⁵⁰ Hayatının bu yılları, Nâşid için zorlu bir süreç oldu. Şiirlerinde, dost meclislerinden ve Enderun’dan uzak kaldığını, vefasızlıkları, şanssızlığını, gurbette yaşadığı maddi sıkıntıları, uğradığı haksızlıkları dile getirdi.⁵¹ 1203/1788-89 yılına gelindiğinde -III. Selim’in tahta çıkmasıyla- I. Abdülhamid’in kızı olan Emine Sultan’ın kethüdalığına görevlendirildi.⁵² Fakat Nâşid bu vazifeye tayin olduktan üç yıl sonra hastalandı ve 1206 (Rebî’u’l-evvelin dördüncü gününde)/1791’de vefat etti.⁵³ Şair, padişahın emriyle Ayazma Camii mezarlığına defnolundu.⁵⁴ Mezar taşı kitabesinde Sürûrî tarafından yazılmış bir tarih bulunmaktadır.⁵⁵

Nâşid’in edebî kimliğinin gelişmesinde, ilk olarak babasının etkisi olmuştur. Çünkü şairin babası Ahmed Râtib Bey devletin çeşitli kademelerinde görev almasının yanında bir divan şairiydi. *Tuhfe-i Hattâtîn*’de Nâşid hakkında bilgi verilirken “Elhak fikr-i sâ’iblerinin şevket ü şânı ve mevrûs-ı pederâne olan tab’-ı râtiblerinin râşidâne hayâl-i sâmi-cevelânî” ifadeleri ile babası Râtib Ahmed Paşa’ya işaret edilmiş⁵⁶ Nâşid’in mizacının babasından miras olduğu belirtilmiştir.

⁴⁴ Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161; Enderunlu Âkif, **a.g.e.**, s. 45.

⁴⁵ Süleyman Faik Efendi *Mecmua*’sında, Nâşid’in hoca ya da müderris olarak görevlendirilmesi gerekirken kapıcıbaşı olarak görevlendirilmesinin haksızlık olduğunu şu sözlerle belirtir: “Uhdesinde külli irâd bulunmak serrişesiyle bilâ-nen pâre çıkarılıp iktizâ-yı meslekî ya hâce ya müderris olmak iken gadren kapıcıbaşılık verilmiştir.” (bk. Nur Şerif Akyel, **Mecmua-i Süleyman Faik Efendi (1b-57a) (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara 2019, s. 47).

⁴⁶ Fatîm Davud, **a.g.e.**, s. 458; Şefkat-i Bagdâdî, **Şefkat Tezkiresi (Tezkîre-i Şu’arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî)**, (haz. Filiz Kılıç), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194367/sefkat-tezkiresi-tezkire-i-suara-yi-sefkat-i-bagdadi.html>, Erişim Tarihi: 14.03.2022, s. 289-290.

⁴⁷ Esad Mehmed Efendi, *Bağçe-i Safâ-Endüz*’unda: “Ba’dehû dâ’iye-i reşk-i fesede ile silehşorluk ve kapıcı başlıkla saraydan ihrâc olunur. Ba’zı hıdemât ile ta’ayyüşde iken erbâb-ı garaz kâsîd ile Yenişehr mîr-i mirîsi ma’nen oraya iclâ...” (bk. Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161) sözleriyle, Nâşid’in saraydan uzaklaştırılıp İstanbul’dan gönderilme sebebinin bazı kıskançlıklar, hırslar ve kötü niyetli kişiler olduğunu belirtmiştir.

⁴⁸ Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161; Enderunlu Âkif, **a.g.e.**, s. 45.

⁴⁹ Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161; Bursalı Mehmed Tâhir Bey, **a.g.e.**, s. 278-279.

⁵⁰ Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161.

⁵¹ Ömer Zülfe, **a.g.e.**, s. 26-32.

⁵² Fatîm Davud, **a.g.e.**, s. 458-459; Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161.

⁵³ Enderunlu Âkif, **a.g.e.**, s. 46.

⁵⁴ Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 161.

⁵⁵ Mehmet Mermi Haskan, **Yüzyıllar Boyunca Üsküdar**, C.1., Üsküdar Belediyesi Yay., İstanbul 2001, s. 87-88.

⁵⁶ Müstakimzâde, **a.g.e.**, s. 31.

Nâşid hem kendinden önce yaşamış şairleri hem de çağının önde gelen şairlerini takip etmiştir. XVIII. yüzyılda etkili olan hikemî üslûp, sebk-i Hindî ve mahallîleşme akımının izleri Nâşid'in manzumelerinde de görülmüş ve özellikle Nâbî, Nedîm, Koca Râgıb Paşa ve Sünbül-zâde Vehbî gibi şairler onun üslubunun gelişmesinde etkili olmuşlardır.⁵⁷ Nâşid bu şairlere olan beğenisini de *Dîvân*⁵⁸'ında yer alan şiirlerinde onların isimlerini zikrederek dile getirmiştir.

Eger Nâbî vü Bâkî sag olaydı 'asr-ı pâkünde
Temâşâ etselerdi böyle bu tertîb-i dîvânı (K. 4/ 32)

Râgıb-ı mu'ciz-deme tanzîr idince Nâşidâ
Oldı her beyt-i bu tarh-ı dil-keşüñ vir vird-i derd (G. 12/5)

Dâ'imâ eyler tesellî tatlu hülyâlar ile
Şâh-ı tab'un bir Nedîm-i nüktedânıdır gönül (G.56/5)

Bu nazmı Vehbî-i mu'ciz-deme 'arz eyle kim Nâşid
Müşâkildür kefinde hâmesi Sü'bân-ı Mûsâya (G. 93/ 7)

Şair gazel ve şarkılarındaki sade, akıcı ve bazen de şuhâne şiir anlayışı ile Nedîm'i hatırlatmış, şiirlerinde Sa'ib ve Şevket'i beğendiğini belirtmiş, Fuzûlî ve İlhamî (III. Selim)'nin şiirlerine nazireler yazmıştır.⁵⁹ Nâşid şiirlerinde ayrıca Sünbül-zâde Vehbî, Vâhid Efendi, Şerîf Efendi, Şeyhülislam Tevfik Efendi, İhyâ Efendi, Hamîd ve Es'ad'ın üsluplarını beğenerek tahmis ve tanzir etmiştir.⁶⁰

Bâğçe-i Safâ-Endûz, Tuhfe-i Hattâtîn, Âdâb-ı Zuraîfâ, Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî, Hâtimetü'l-Eş'âr, Mir'ât-ı Şîr, Tezkire-i Silâhdâr-zâde, Süleymân

⁵⁷ Lütfi Alıcı, *Dîvân-ı Nâşid İnceleme-Tenkitli Metin*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1998, s. 15-21.

⁵⁸ Örnek beyitler, Ömer Zülfe'nin yüksek lisans tezinden alınmıştır (Bk. Ömer Zülfe, *Nâşid Dîvân*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998).

⁵⁹ Alıcı, a.g.e., s. 15-21

⁶⁰ Alıcı, a.g.e., s.19; Zülfe, a.g.e., s. 43-45.

Fâik Mecmuası gibi birçok kaynak Nâşid'in şairliğinden ve sanatından övgüyle bahsetmiştir.

Fatîn *Tezkiresi*'nde “nüktedân bir şâir-i ateş-zebân”⁶¹ ifadeleriyle, Nâşid'in etkili ve dokunaklı şiir söyleyen nüktedan bir şair olduğunu belirtmiştir. Silâhdâr-zâde ve ondan yararlanılarak hazırlanmış olan Şefkat *Tezkire*'sinde, “*Hadd-i zâtında zât-ı ma'ârif-simâtları cemî'-i ma'ârifde yegâne suhan- perdâz-ı şâ'ir-i mu'ciz-tırâz olup zâde-i tab'-ı ra'nâları meşhûr ve cümle 'indinde makkûl ve müstahsen bir zât-ı 'âlî-kadrdir.*”⁶² sözlerine yer verilerek Nâşid'den eşsiz, mucizeler gösteren, düzgün ve güzel söz söyleyen şair olarak bahsedilmiş; onun parlak yaratılışlı ve herkes tarafından kabul gören ve beğenilen kıymetli bir zat olduğu ifade edilmiştir.

Süleyman Faik Efendi, “*Merhûm muâsırı olan şu 'arânın eslem ve aslâhı olduğu eş'ârından ma'lûm nâzik mizâc ve muhâveresinde şâ'iriyet iktizâsınca dokunaklı nükte ve mezâmin irâdına mâ'il bir mîr-i 'adîmü'l-imtizâc idr*”⁶³ ifadeleriyle Nâşid'in çağdaşları olan şairler arasında en iyi şairlerden biri olduğunu belirtmiş aynı zamanda onun zarif tabiatlı, ince, nazik söz ve mazmunlar söyleme yeteneği olan bir zat olduğunu dile getirmiştir.

Kaynaklarda Nâşid'in şairliğinin yanı sıra hattalığına da değinilmiştir. Babası Ahmed Râtib Bey gibi hattat⁶⁴ olan şair için *Tuhfe-i Hattâtîn*'de “... *husûsâ şeş kalem ve lâ-siyyemâ hâdim-i Kitâb-ı Kerîm olan nesh ü sülûste hüsn-i hat tarafına dahi teşevvuk ile...*”⁶⁵ sözleri sarf edilmiştir. Böylece şairin nesih ve sülûsteki başarısına dikkat çekilmiştir. Enderun'da kendini musiki sahasında da geliştirdiği zikredilen şairin “şarkıları, Halim Ağa ve Musahip Sadık Ağa gibi tanınmış musikişinaslar tarafından bestelenmiştir.”⁶⁶

⁶¹ Fatîn Davud, **a.g.e.**, s. 459.

⁶² Silâhdâr-zâde Mehmed Emîn, **a.g.e.**, s. 219; Şefkat-i Bagdâdî, **a.g.e.**, s. 290.

⁶³ Nur Şerif Akyel, **a.g.e.**, s. 47.

⁶⁴ Sadeddin Nüzhet Ergun, **a.g.e.**, s.19; Müstakimzâde, **a.g.e.**, s. 70.

⁶⁵ Müstakimzâde, **a.g.e.**, s. 30.

⁶⁶ Sadeddin Nüzhet Ergun, **a.g.e.**, s.28.

1. 2. Eserleri

Nâşid'in *Dîvân* ve *Mecmû'a-i Eş'âr* (*Müntehabât-ı Eş'âr*)'ı olmak üzere tespit edilen iki eseri bulunmaktadır.

1.2.1. Dîvân

Nâşid ölmeden önce divanını tertip edememiştir. Şairin bu eseri, Nâşid'in manevi oğlu değerinde olan Hane-i Hassa'dan Câvid Ahmed Bey tarafından derlenmiştir.⁶⁷ *Dîvân*'ın başında Mehmed Ârif tarafından kaleme alınmış bir tercüme-i hâl yer almaktadır.⁶⁸ *Dîvân*'da 6 kaside, 1 mesnevi, 1 terci-i bend, 1 tesdis, 1 muhammes, 3 tahmis, 1 murabba, 7 şarkı, 112 gazel (111 Türkçe, 1 Farsça), 2 rubai, 46 kıt'a, 13 nazm, 27 müfred, 19 matla ve 1 mısra olmak üzere toplam 241 şiir yer almaktadır.⁶⁹ *Dîvân*'ın yurt içinde 7, yurt dışında 2 olmak üzere bilinen 9 yazma nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalar: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi (Ty. 5453, Ty. 1406, Ty. 3278, Ty. 538), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi (Ty. 3991), Konya Koyunoğlu Kütüphanesi (Ty. 13601), İstanbul Üniversitesi İbnü'l-Emin Kütüphanesi (Ty. 2886), Almanya Tübingen Dspot der Staata Bibliothek (Ms Orguat 1500), Mısır Millî Kütüphanesi (Nu.1912)'dir.⁷⁰ Nâşid'in *Dîvân*'ı üzerine iki yüksek lisans ve bir de doktora tezi⁷¹ hazırlanmıştır.

1.2.2. Mecmû'a-i Eş'âr (Müntehabât-ı Eş'âr)

Nâşid'in mecmuasının varlığı ile ilgili bilgilere Şefkat *Tezkire*'sinin mukaddimesinde rastlanmaktadır. Şefkat, Anadolu ülkesinde yüzyıllardır birbirinden

⁶⁷ Esad Mehmed Efendi, a.g.e., s. 161.

⁶⁸ Enderunlu Âkif, a.g.e., s. 47.

⁶⁹ Lütfi Alıcı, "Dîvân (Nâşid)", *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-tees-377>, Erişim Tarihi: 21 Mart 2022.

⁷⁰ Alıcı, a.g.e., s. 190-196.

⁷¹ (bk. Raziye Öztürk, *Nâşid İbrahim Bey (Hayatı, Eseri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1998; Ömer Zülfe, *Nâşid Dîvân*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998; Lütfi Alıcı, *Dîvân-ı Nâşid İnceleme- Tenkitli Metin*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1998)

başarılı birçok şair yetiştiğini söyler ve devamında Nâşid Efendi'nin bu şairlerin şiirlerini *Müntehabât-ı Eş'âr* isimli bir mecmuada derlediğini belirtir. Bir gün Vezir Yahya Paşa-zâde Ali Bey'in meclisinde, Nâşid'in mecmuasından övgüyle bahsedilmiş ve Paşa bu manzumelerin şairleriyle ilgili malumat alarak bir tezkire oluşturmayı teklif etmiştir. Bu öneriyle heyecanlanan Şefkat, izin verilerse alfabetik olarak şairleri bir araya getirmenin kendisi için çok da güç olmayacağını ifade ederek tezkireyi az bir zamanda tamamlayabileceğini dile getirmiştir.⁷²

Nihad Sâmî Banarlı da Şefkat'in tezkiresinde yer alan bu toplantıdan bahsetmiş ve Şefkat'in, Nâşid İbrahim Bey'in topladığı bir *Müntehabât Mecmuası*'nı ele aldığını, bu mecmuayı alfabetik sıraya göre tertiplediğini ve mecmuaya şiirleri konulan şairler hakkında birkaç satırlık bilgi verildiğini belirtmiştir.⁷³ Yine Agâh Sırrı Levend Şefkat'in tezkiresinin başında bildirdiğinden hareketle, Yahya Paşa-zâde Ali Bey'in meclisinden ve meclise konu olan “zamanın gençlerinden”⁷⁴ Nâşid İbrahim Bey'in hazırladığı şiir mecmuasından söz etmiştir. Ardından Ali Bey'in, bu mecmuada şiirleri bulunan şairlerin alfabetik sıraya göre tertiplenerek bir tezkire hâline getirilmesini istemesinden ve bu istek üzerine Şefkat'in tezkireyi kaleme almasından bahsetmiştir.⁷⁵

Nâşid'in mecmuası daha önce bulunamadığından kaynaklarda verilen bilgiler, Şefkat'in tezkiresinde ifade ettikleri ile sınırlı kalmıştır. Adı geçen bu *Mecmû'a-i Eş'âr*⁷⁶ Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 numarda kayıtlıdır. Yazmanın zahriyesinde yer alan bilgiye göre mecmua, Safer 1181/ Haziran-Temmuz 1767 yılında, Râtib Ahmed Paşa'nın oğlu Nâşid İbrahim tarafından tertip edilmiştir. Eser, 336 varaktan oluşur. Mecmuada 1355 gazel, 28 kaside, 6 terki-i bend, 5 tahmis, 3 mesnevi, 1 nazm ve 1 müfred olmak üzere toplam 1399 şiir bulunmaktadır.

⁷² Şefkat-i Bagdâdî, **a.g.e.**, s. 7-8/12-13.

⁷³ Nihad Sâmî Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Târîhi**, C. 2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1987, s. 843.

⁷⁴ Agâh Sırrı Levend'in Nâşid'i “zamanın gençlerinden” biri olarak göstermesi, Nâşid'in tezkirenin yazıldığı tarihlerde yaşamış genç bir şair olduğu düşüncesine sebep olabilir (Kılıç, **a.g.e.**, s. 13). Oysa Nâşid İbrahim Bey mecmuasını 1767 yılında tamamlamış ve 1791 yılında da vefat etmiştir. Şefkat'in tezkiresinin tertip tarihi ise 1814'tür.

⁷⁵ Levend, **a.g.e.**, s. 328.

⁷⁶ Mecmua hakkında detaylı bilgi ikinci bölümde (Moralî Nâşid İbrahim Bey'in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 Numarda Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ının Tanıtılması) verildiği için bu kısımda yinelenmemiştir.

1.3. Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bağdâdî ile Mecmû'a-i Eş'âr (Müntehabât-ı Eş'âr)'da Yer Alan Şairlerin Karşılaştırılması

Şefkat Tezkire'sinin mukaddimesinde verilen bilgilerden hareketle, bu tezkirede bulunan şairlerle Nâşid'in mecmuasındaki şairler karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma yapılmadan önce her iki eserde bulunan şairlerin listesi oluşturulmuştur.

a) Şefkat Tezkiyesinde⁷⁷ yer alan şairler: Elîf, Erîb Ahmed, Es'ad Beg, Eşref Monlâ Efendi, Emîn, İhyâ Seyyid Yahyâ Efendi, Emîn-i Dîger, İhsân Efendi, Emîn, Erşed, Âsaf Mehmed Paşa, Es'ad-ı Dîger, Enîs Efendi, Behcet, Basîrî, Behcet-i Dîger, Burhân, Pertev, Tevfik, Tevfik-i Dîger, Servet, Sâkıb, Celâlî, Hâmid, Hâkim, Hasîb, Hayâtî, Hamîd, Halîmî Paşa, Hanîf, Hıfzî, Haşmet, Hâmî, Hâzık, Hayrî, Dâniş, Zekâyî, Zihnî (1), Zihnî (2), Râşih, Zihnî (3), Zihnî (4), Râsim, Râsih (1), Rüşdî, Râmiz, Rahmî, Râmiz, Re'fet (1), Resmî (1), Remzî, Refî' (1), Resmî (2), Re'fet (2), Resîm, Refî' (2), Râkım, Râsih (2), Re'fet (3), Reşîd, Râtib Ahmed Paşa, Râ'if İsmâ'îl Paşa, Zühdi, Zîver, Sâhib, Sa'id, Sa'de'd-dîn, Sâlik, Selîm, Seyyidâ, Şevkî, Şefkat, Şefkat-i Dîger, Şeyhî, Şermî, Şâkir, Şükrî, Sadîk, Sabîh, Sâdık, Salâhî, Saf-der, Ziyâyî, Tâhir, Tıflî, Tıflî-i Dîger, Zahîr, Âbid, Atâ, Abdî, Ârif, Ârif Efendi, İzzî, Gâlib Es'ad Efendi (3), Fehîm, Feyzî (1), Feyzî (2), Ferrî, Fettâh Beg, Kâ'il, Kânî, La'îl, Lutfî, Lebîb, Münîb, Muhlis, Mekkî, Nâ'il, Niyâz, Nedîm, Neş'et Süleymân Ağa, Nesîb Efendi, Nihâlî, Nâşid, Nüzhet, Nâfiz, Ni'met, Nûrî, Nusret, Vârid, Vehbî Efendi, Vehbî, Hâtif, Yeksân.

b) Nâşid'in Mecmû'a-i Eş'âr'ında bulunan şairler: Adlî, Âlî, Ârif, Arzî, Âsım, Âzerî, Âzim, Azîz, Âzîzâ, Bahâyî, Bağdâdî (Rûhî), Bâkî, Cem'î, Cevrî, Dürrî, Es'ad, Fâ'iz, Fasîh, Fâ'ik, Fâ'izî, Fehîm, Fennî, Ferîd, Fevrî, Feyzî, Fuzûlî, Gınâyî, Hâfiz, Hamdî, Hâşim, Haylî, Hevâyî, İshak, İtrî, İsmetî, İzzetî, İzzî, Kâmî, Kâşif, Lem'î, Lutfî, Mâcid, Mâdih, Mânî, Mantukî, Mezâkî, Münîrî, Nâbî, Nâdirî, Nahîfî, Nâ'ilî,

⁷⁷ Şairlerin listesi hazırlanırken Filiz Kılıç'ın çalışması (bk. Şefkat-i Bağdâdî, a.g.e., s. 31-317) esas alınmış ve aynı mahlasta olan şairlere numaralar verilmiştir.

Na'tî, Nâzik, Nazîm, Nazmî, Nâzimâ, Nâzım, Nizâmî, Nedîm, Nef'î, Neşâtî, Râbî, Râgıb, Rahmî, Rahîmî, Râmî, Râsih, Râşid, Resmî, Reşid, Reşkî, Riyâzî, Rızâyî, Rûhî, Rüşdî, Rüşdî (Dîvâne), Sâbit, Sabrî, Sa'dî, Sâfî, Sâkîb, Sâmî, Sırrî (Trabzonlu), Sırrî (Üsküdarlı), Sûzî, Şehrî, Şemsî, Şeyhî, Şinâsî, Tab'î, Tâlib, Tâhir, Tıflî, Ulvî, Vahîd, Vecdî, Vehbî, Veysî, Yahyâ, Yümnî.

Bu iki liste göz önünde bulundurulduğunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Şefkat'in *Tezkiresi*'ndeki şairler genellikle XVIII ve XIX. yüzyıllardan seçilmiştir. Nâşid'in mecmuasında bulunan şairler ise XVI, XVII ve XVIII. yüzyıllardan alınmıştır. *Mecmû'a-i Eş'âr*'daki şairlerin %46'sı XVII. yüzyıla aittir. Bunun dışındaki şairlerin %21'i XVIII. yüzyıl, %8'i XVI. yüzyıl ve %25'i ise diğer yüzyılların (XVI, XVII ve XVIII yüzyıl olması muhtemel) şairlerinden oluşmaktadır. Elbette yüzyılı tespit edilememiş şairlerin belirlenmesiyle bu oranlar değişecektir. Ancak sadece bu veriler bile Şefkat'in *Tezkiresi*'ni hazırlarken Nâşid'in mecmuasını doğrudan örnek almadığını göstermektedir.
- Şefkat *Tezkiresi*'nde 125, Nâşid ise mecmuasında 100 şaire yer vermiştir. Bu iki eserde aynı mahlasa sahip şair sayısı 23'tür. Bunlar: Gâlib Es'ad Efendi, Es'ad Beg, Es'ad-ı Dîger, Râsih (1), Râsih (2), Rüşdî, Rahmî, Resmî (1), Resmî (2), Reşid, Şeyhî, Tâhir, Tıflî, Tıflî-i Dîger, Ârif, Ârif Efendi, İzzî, Fehîm, Feyzî (1), Feyzî (2), Nedîm, Vehbî Efendi, Vehbî'dir. Bu şairler aynı mahlası taşımakla birlikte farklı yüzyıllara ait şairler olabilirler. Bu sebeple karşılaştırmanın daha doğru yapılabilmesi için şairlerin yaşadıkları yüzyıllar tespit edilmeye çalışılmış ve sonuçlar tablo hâlinde verilmiştir.

Tablo 1. Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî ve Mecmû'a-i Eş'âr (Müntehabât-ı Eş'âr)'da Bulunan Aynı Mahlastaki Şairlerin Karşılaştırılması

Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî		Mecmû'a-i Eş'âr	
Yüzyıl	Şairin Adı/Mahlası	Yüzyıl	Şairin Adı/Mahlası
XVIII. yy	Gâlib Es'ad Efendi (Şeyh Gâlib)	XVII. yy	Es'ad (Yanyalı)
XVIII. yy (?)	Es'ad Beg		

XVIII. yy	Es'ad-ı Dîger (Mehmed Es'ad Efendi)		
XIX. yy	Sâkıb (Seyyid Mehmed Sâkıb Efendi)	XVIII. yy	Sâkıb (Kâtib-zâde Sâkıb Mustafa)
XIX. yy	Râsih (1) (Seyyid Mustafa Râsih Efendi)	XVII. yy	Râsih (Sofyalı Yusuf Râsih)
XIX. yy	Râsih (2) (Râsih, Mehmed)		
XVIII. yy	Rüşdî (Lamba-zâde Rüşdî Ali Efendi)	XVII. yy	Rüşdî (1) (Edirneli Ahmed Rüşdî) Rüşdî (Dîvâne) (2) (Rüşdî Mehmed)
XVIII. yy	Rahmî (Abdürrahîm Efendi /Tatar Rahmî)	(XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	Rahmî
XVIII. yy	Resmî (1) (Çukadar-zâde Ahmed Efendi)	(XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	Resmî
XVIII. yy	Resmî (2) (Resmî Ahmed)		
XVIII. yy	Reşîd (Çeşmî-zâde Mustafa Reşîd Efendi)	(XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	Reşîd
XVIII. yy	Şeyhî (Lamba-zâde Şeyhî Mustafa Efendi)	? (XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	Şeyhî
XVIII. yy	Tâhir (Tâhir Halife-zâde Mehmed Efendi)	(XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	Tâhir
XVIII. yy	Tıflî (AhmedTıflî Çelebi/Kerküklü)	XVII. yy	Tıflî (Tıflî Ahmed Çelebi/Trabzonlu)
XVIII. yy	Tıflî-i Dîger (Tıflî Mehmed Emîn Efendi)		
XVIII. yy	Ârif (Ârif Süleyman)	XVIII. yy	Ârif (Ârif Süleyman)
XVIII. yy	Ârif Efendi (Silahdâr-zâde Enderunlu Ârif Bey)		
XVIII. yy	İzzî (Süleyman İzzî Efendi)	(XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	İzzî
XVIII. yy	Fehîm (Müftüsü-zâde Mehmed Fehîm Fârig Efendi)	XVII. yy	Fehîm-i Kadîm
XVIII. yy	Feyzî (1) (Küçük Kadı-zâde Feyzullah Feyzî Efendi)	(XVI, XVII veya XVIII.	Feyzî

XVIII. yy	Feyzî (2) (Üsküdarî Sadreddin-zâde/ Kassam-zâde Feyzullah Feyzî Efendi)	yy olması muhtemel)	
XVIII. yy	Nedîm (Nedîm İbrâhim)	XVIII. yy	Nedîm (Nedîm Ahmed)
XVIII. yy	Vehbî Efendi (Sünbül-zâde Vehbî Mehmed Efendi)	XVIII. yy	Vehbî (Seyyid Vehbi)
XVIII. yy	Vehbî (Îsâ-zâde Vehbî Efendi)		

- Bu tabloya göre her iki eserde aynı mahlası taşıyan şahsiyetlerden Es‘ad, Sâkıb, Râsih, Rüşdî, Tıflî, Fehîm, Nedîm, Vehbî birbirinden farklı şairlerdir. Aynı şair olduğu belirlenen tek isim ise XVIII. yüzyıl şairlerinden olan Ârif Süleyman’dır. Rahmî, Resmî, Reşîd, Şeyhî, Tâhir ve İzzî mahlaslı şairlerin *Mecmû‘a-i Eş‘âr*’daki yüzyılları kesin olarak belirlenemediğinden, bu şairler için kati bir karşılaştırma yapılamamıştır.
- Kaynaklarda Şefkat ve Silâhdâr-zâde’nin tezkireleri arasındaki benzerliğe dikkat çekilmiş⁷⁸ ve buradan hareketle Şefkat gibi Silâhdâr-zâde’nin de tezkiresini hazırlarken Nâşid’in mecmuasından yararlanmış olabileceği⁷⁹ belirtilmiştir. Ancak yapılan tüm bu karşılaştırmalardan yola çıkarak Şefkat’in dolayısıyla da Silâhdâr-zâde’nin *Tezkiresi*’ne aldığı şairleri ve şairlerin şiir örneklerini, Nâşid’in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 numarada⁸⁰ kayıtlı bulunan *Mecmû‘a-i Eş‘âr*’ından seçmediği sonucuna ulaşmak mümkündür.

⁷⁸ Ağâh Sırrı Levend “Şefkat’in tezkiresine aldığı şairlerin elifbâ sırasına göre adlarını, kimi şairlerin ölüm tarihini kaydettiğini, şiirlerinden örnekler verdiğini belirttikten sonra Şefkat’in, Silâh-dâr Mehmed Emin’in tezkiresinden yararlandığını, eserinde yer yer görülen cümle benzerliklerinin olduğunu ifade etmiştir” (bk. Levend, **a.g.e.**, s. 328) Filiz Kılıç da birkaç örnek dışında iki tezkirenin aynı biyografi ve şiir örneklerini içerdiğini belirtmiştir (Şefkat-i Bagdâdî, **a.g.e.**, s. 13-15).

⁷⁹ Şefkat-i Bagdâdî, **a.g.e.**, s. 14.

⁸⁰ Diğer eserlerin olduğu gibi mecmuaların birden fazla nüshası olabilmektedir. Nâşid’in mecmuasının şimdilik tek bir nüshasına ulaşılmıştır. Dolayısıyla karşılaştırmalar bilinen tek nüsha üzerinden yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. MORALI NÂŞİD İBRAHİM BEY'İN TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ HAZİNE KİTAPLIĞI 1127 NUMARADA KAYITLI MECMÜ'A-İ EŞ'ÂR'ININ TANITILMASI

2.1. Mecmuanın Tavsifi

Mecmua⁸¹ köşebent ve şemse süslemelidir. Kitap şeklinde tertip edilmiştir. Yazmada genel olarak tahribat yoktur. Yapraklar altın yaldızla cetvelenmiştir. İlk varakta sütunlar altın yaldızlı dikey çizgiler ile bölmelere ayrılmıştır. Diğer varaklarda sütunlar arasında çizgiler yoktur. İlk sayfada (1b), yani serlevhada dikdörtgen başlıklı tezhibin üzerinde renkli çiçek motifleri yer alır. Bu süslemeden boş kısma geçiş tığ motifleri ile yapılmış ve geleneğe uygun olarak mavi mürekkep kullanılmıştır. Varaklarda yer yer (18b'ye kadar) büyük çiçek motifleri yer alır.

Mecmuanın ilk kısmında, 3 zahriye yaprağı vardır. Zahriye bölümünde çeşitli şiirler, eserin mürettibinin adı ve istinsah tarihi bulunmaktadır. Burada yer alan bilgiye göre, mecmua Safer 1181/ Haziran-Temmuz 1767 yılında, Râtib Ahmed Paşa'nın oğlu Nâşid İbrahim tarafından tertip edilmiştir. Varak sayısı 336'dır. Talik yazı karakteri kullanılmıştır. Mecmuadaki şiirler, baştan sona kadar aynı hat ile yazılmıştır. Kâğıt boyutu 222x220 mm'dir. Her bir varakta genellikle 6 sütun bulunmaktadır. Satır sayısı yapraklarda değişiklik göstermektedir. Yazmada bazı varaklar boş bırakılmıştır. Eserdeki başlıkların ve mahlasların büyük bir bölümü sürh ile yazılmıştır. Bazen ise mahlaslar siyah mürekkep ile yazılmış, sürh ile sadece mahlasların altı çizilmiştir. Şiir kısımlarının tamamı ise siyah mürekkep ile kaleme alınmıştır. Mecmuanın derkenarlarına herhangi bir not düşülmemiştir.

⁸¹ Mecmua hakkında özet bilgi daha önce yapılan iki çalışmada verilmiştir (bk. Merve Büyükkada, "Kaptan-ı Deryâ" Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)", *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, C. 7, S. 1, Ocak 2021, s. 47-66; Merve Büyükkada, "“Bestekâr” Nazım'ın Yayınlanmamış Şiirleri", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 5, S. 4, Aralık 2021, s. 1985-1998).

Görsel 1. TSM Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127: [1b, 2a] “Altın yaldız cetvel ile çerçevelenmiş, çiçek motifleri ve tığ ile süslenmiş yazmanın serlevhası”

Mecmuada bazı varakların “b” yaprağının sol alt tarafında, “a” yaprağındaki metnin ilk kelimesinden oluşan rekabe kaydı bulunmaktadır. Bu kayıtlar, 1b-52a ve 325b-334a sayfaları arasındadır. Belirtilen varaklarda yer alan manzumeler (kaside, terkib-i bend, tahmis ve mesneviler) bir sonraki yaprakta devam ettiğinden mürettip yazmada bütünlüğü sağlamak ve sayfaların sırasını korumak için bu yola başvurmıştır. Bu varaklar dışında kalan sayfalarda gazeller bulunmaktadır. Bu gazeller başladığı varakta tamamlandığı için rekabe kaydına gerek duyulmamıştır. Gazellerin genelinde manzumenin sonuna, şiirin tamamlandığını belirten “م” (mim) harfi konulmuştur.

Manzum metinlerden oluşan eserin tamamı Türkçedir. Şiirlerin genelinde mahlas kullanılmıştır. Mahlaslar metin içinde yer almıyorsa başlıklarda belirtilmiştir. Mecmua, Nâdirî'nin mi'râciyyesi ile başlayıp Rûhî'nin mâzeret-namesi ile sonlanmaktadır.

Yazmanın Başı [1b]:

Te'âlallâh zihî şâm-ı sürûr encâm-ı gam-fersâ
Ki oldı mazhar-ı esrâr-ı *Subhâne 'llezî esrâ*

Yazmanın Sonu [333b]:

Zamm idüp dahı ba'z-ı ahhâbı
K'ola her biri sohbet erbâbı

2.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiir Sayıları

Mecmuada, 100 farklı şairin şiiri bulunmaktadır. Bu şairler, başta XVII. yüzyıl olmak üzere XVI ve XVIII. yüzyıllarda yaşamış şairlerdir. Bunun dışında yüzyılı kesin olarak belirlenemeyen şairler de vardır. Şairlerin listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Alfabetik Listesi

No.	Mahlas	No.	Mahlas	No.	Mahlas	No.	Mahlas	No.	Mahlas
1	Adlî	21	Fehîm	41	Lutfî	61	Neşâtî	81	Sâkıb
2	Âlî	22	Fennî	42	Mâcid	62	Râbıt	82	Sâmî
3	Ârif	23	Ferîd	43	Mâdih	63	Râgıb	83	Sırrî (Trabzonlu)
4	Arzî	24	Fevrî	44	Mânî	64	Rahmî	84	Sırrî (Üsküdarlı)
5	Âsım	25	Feyzî	45	Mantıkî	65	Rahîmî	85	Sûzî
6	Âzerî	26	Fuzûlî	46	Mezâkî	66	Râmî	86	Şehrî
7	Âzim	27	Gınâyî	47	Münîrî	67	Râsih	87	Şemsî
8	Azîz	28	Hâfız	48	Nâbî	68	Râşid	88	Şeyhî
9	Âzîzâ	29	Hamdî	49	Nâdirî	69	Resmî	89	Şinâsî
10	Bahâyî	30	Hâşim	50	Nahîfî	70	Reşid	90	Tab'î

11	Bağdâdî (Rûhî)	31	Haylî	51	Nâ'îlî	71	Reşkî	91	Tâlib
12	Bâkî	32	Hevâyî	52	Na'tî	72	Riyâzî	92	Tâhir
13	Cem'î	33	İshak	53	Nâzik	73	Rızâyî	93	Tıflî
14	Cevrî	34	İtrî	54	Nazîm	74	Rûhî	94	Ulvî
15	Dürrî	35	İsmetî	55	Nazmî	75	Rüşdî	95	Vahîd
16	Es'ad	36	İzzetî	56	Nâzîmâ	76	Rüşdî (Dîvâne)	96	Vecdî
17	Fâ'iz	37	İzzî	57	Nâzım	77	Sâbit	97	Vehbî
18	Fasîh	38	Kâmî	58	Nizâmî	78	Sabrî	98	Veysî
19	Fâ'îk	39	Kâşif	59	Nedîm	79	Sa'dî	99	Yahyâ
20	Fâ'izî	40	Lem'î	60	Nef'î	80	Sâfî	100	Yümnî

Bu şairlerin bazıları aynı mahlası taşımaktadır. Bu şairler; Rûhî, Sırrî ve Rüşdî'dir. Mürettip tarafından Bağdatlı Rûhî'ye ait olan şiirlerde başlıklara “Bağdâdî” mahlası verildiğinden karışıklık engellenmiştir. Ancak Sırrî ve Rüşdî için mürettip tarafından herhangi bir ayırım yapılmamıştır. Tezkireler vd. kaynaklardan tespit edilen bilgilere göre, bu şairlerden biri “Trabzonlu Sırrî” diğeri ise “Üsküdarlı Sırrî”dir. Rüşdî mahlaslı şairlerden biri “Mehmed Rüşdî (Dîvâne)” diğeri ise “Edirneli Ahmed Rüşdî”dir.

Tablo 3. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Listesi ve Şiir Sayıları

Yaşadığı Yüzyıl	Şair Sayısı	Şairler	Şiir Sayısı
XVI. yy.	8	Âlî	1
		Bağdâdî	2
		Bâkî	11
		Fevrî	1
		Fuzûlî	3
		Mânî	1
		Sırrî	1
		Ulvî	1
XVII. yy.	46	Arzî	1
		Âzim	1
		Âzîz	4
		Bahâyî	18
		Cem'î	1
		Cevrî	5
		Fasîh	76
		Fâ'îk	3
		Fâ'izî	44

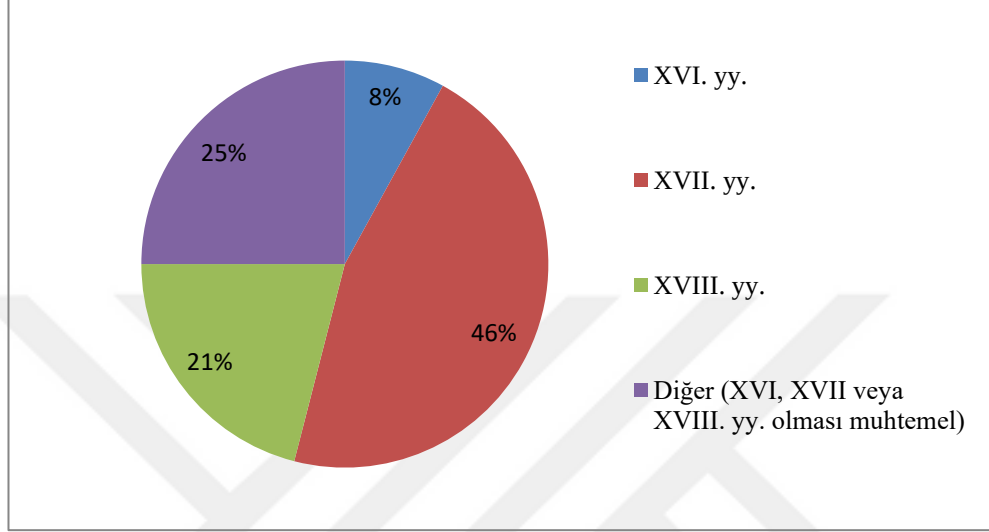
		Fehîm	72
		Fennî	1
		Gınâyî	1
		Haylî	1
		Hevâyî	53
		Itrî	2
		İsmetî	19
		İzzetî	1
		Kâşif	3
		Mantıkî	2
		Mezâkî	62
		Nâbî	107
		Nâdirî	31
		Nâ'îlî	105
		Nâzik	1
		Nâzım	2
		Nef'î	40
		Neşâtî	4
		Râmî	3
		Râsih	1
		Riyâzî	34
		Rızâyî	6
		Rüşdî	28
		Rüşdî (Dîvâne)	1
		Sâbit	49
		Sabrî	71
		Sa'dî	5
		Sâkib	2
		Sırrî (Üsküdarlı)	35
		Şehrî	51
		Şinâsî	28
		Tab'î	1
		Tâlib	13
		Tıflî	1
		Vecdî	64
		Veysî	2
		Yahyâ	61
XVIII. yy.	21	Adlî	1
		Ârif	38
		Dürrî	1
		Es'ad	2
		Ferîd (Çelebi)	6
		İshak	1
		Kâmî	1
		Lem'î	3
		Mâcid	12

		Mâdih	1
		Nahîfî	22
		Na'tî (?)	14
		Nazîm	86
		Nedîm	5
		Râgıb	1
		Rahîmî	2
		Râşid	3
		Rûhî	12
		Sâmî	3
		Vahîd	1
		Vehbî	9
Yüzyılı tespit edilemeyen (XVI, XVII veya XVIII. yy olması muhtemel)	25	Âsım	1
		Âzerî	2
		Âzîzâ	1
		Fâ'iz	1
		Feyzî	1
		Hâfız	1
		Hamdî	1
		Hâşim	1
		İzzî	1
		Lutfî	1
		Münîrî	1
		Nazmî	1
		Nâzîmâ	1
		Nizâmî	1
		Râbıt	1
		Rahmî	1
		Resmî	1
		Reşkî	1
		Reşid	1
		Sâfî	1
		Sûzî	2
		Şemsî	1
		Şeyhî	1
		Tâhir	1
		Yümnî	2

Tabloya bakıldığında, mürettibin en fazla Nâbî (107)'nin şiirlerine yer verdiği görülmektedir. Nâbî'yi, sırasıyla Nâ'îlî (105) ve Nazîm (86) takip etmektedir. Yukarıda da zikredildiği üzere Nâşid'in üslubunun gelişmesinde etkili olan şahsiyetlerden biri de Nâbî'dir. Onun şiirlerine mecmuada daha fazla yer verilmiş olması ve onu Nâ'îlî'nin şiirlerinin izlemesi, şüphesiz hem Nâşid'in hem de döneminin edebî beğenisinin sonucudur. Eserde bunun yanında Âlî, Dürrî, Vahîd gibi sadece bir

şiiiri bulunan 44 şair vardır. Divanlarının var olup olmadığı henüz bilinemeyen Na‘tî (13 gazel, 1 nazm), Mâcid (12 gazel) ve Rûhî (10 gazel, 1 kaside, 1 mesnevi) gibi şairlerin şiir sayıları da dikkate değerdir.

Grafik 1. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Dağılımı

Mecmuada, 1399 tane manzum metin yer alır. Eserdeki toplam beyit sayısı 9567’dir.⁸² Bent sayısı (tahmislerden oluşan) ise 27’dir. Bu metinlerden 8 tanesini (8 gazeli) mürettip farklı varaklarda ikişer defa yazarak tekrara düşmüştür.

Tablo 4. Mecmuada Tekrar Edilmiş Şiirler

Varak No.	Şiir No.	Başlık	Varak No.	Şiir No.	Başlık
121a	361	Riyâzî	125b	387	Riyâzî
112b	312	Vecdî	137a	452	Vecdî
155a	553	Kâşif	158b	572	Kâşif
226b	889	Fâ’izî	228a	892	Fâ’izî
275b	1135	Nâ’ilî	279a	1155	Gazel-i Müşterek
276a	1137	Sabrî	286b	1196	Sabrî
289a	1208	İsmetî	319a	1364	İsmetî
314a	1338	Nâbî	322b	1385	Nâbî

⁸² Terkib-i bendlerin de beyit sayıları, bu sayıya dâhil edilmiştir.

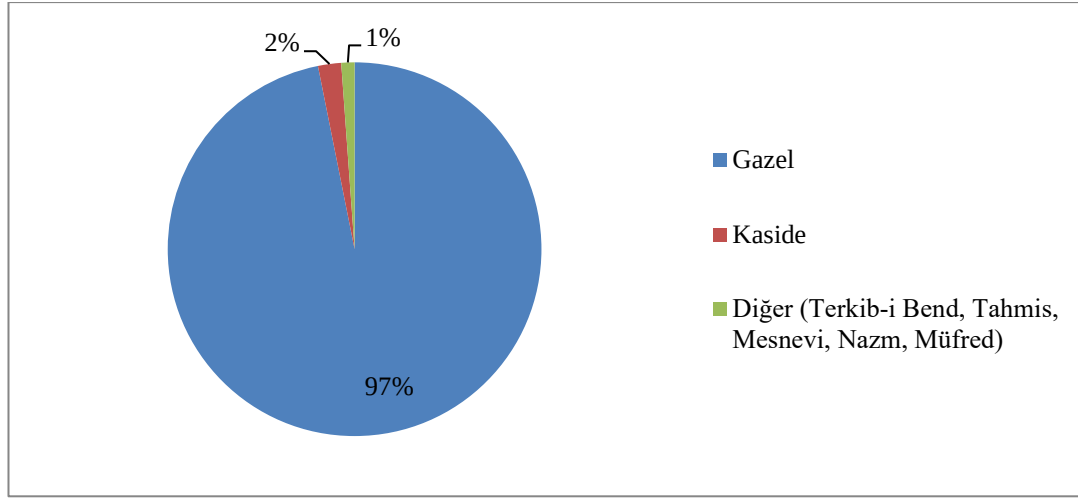
2.3. Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri

Nazım biçimi veya eşkâl-i nazm olarak da anılan nazım şekli, manzum metnin “şekil, form, biçim, tip” gibi sözcüklerle ifade edilen ve kafiye düzenine bağlı olan dış yapısının nasıl görüldüğünü belirten bir kavramdır.⁸³ Kafiye düzenine göre gruplandırılan bu nazım şekillerinin mecmuada, 7 farklı biçimine yer verilmiştir. Bunlar arasında en çok tercih edilen nazım şekli gazeldir. Gazellerin sayısı ile diğer nazım şekillerinin sayısı arasında dengeli bir dağılım yoktur. Şiirler verilirken -genel olarak- aynı nazım şekilleri bir arada verilmiştir. Fakat buna uymayan kısımlar da vardır. Mecmuada ilk olarak kasidelere yer verilmiş ancak bu kasidelerin arasında terkeb-i bendler yerleştirilmiştir. Kasidelerin arasında verilen bir diğer nazım şekli tahmislerdir. Bu tahmislerin arasında başka nazım şekli ile yazılmış manzumeler yoktur. Gazel, nazm, müfred ve mesnevi nazım şekillerinde ise bir düzen takip edilmiş ve bu şiirlerin arasında, başka nazım şekli ile yazılmış manzumelere yer verilmemiştir.

Tablo 5. Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri ve Sayıları

	Nazım Şekli	Sayısı
1	Gazel	1355
2	Kaside	28
3	Terkib-i bend	6
4	Tahmis	5
5	Mesnevi	3
6	Nazm	1
7	Müfred	1
Toplam		1399

⁸³ Cemal Kurnaz, Halil Çetık, **Divan Şiiri Şekil Bilgisi**, Kurgan Edebiyat Yay., Ankara 2013, s. 15.

Grafik 2. Mecmuada Yer Alan Nazım Şekillerinin Dağılımı

2.3.1. Gazel

Sözlük anlamı “kadınlarla âşıkâne sohbet etmek” olan bu nazım şekli, genellikle aşk, güzellik, içki veya tabiat konularında kaleme alınmış belli biçimdeki şiirlere denir.⁸⁴ Bunlardan başka bir fikir, hayat görüşü yahut talihten yakınma,⁸⁵ hayat, dünya ve ahiret hakkında hikmet, din ile ilgili fikirler, tasavvuf, ham sofularla alay⁸⁶ gibi temalar da gazelin konusu olmuştur. Gazellerin birinci beyti kendi içinde, diğer beyitlerin ikinci mısraları ise birinci beyitle kafiyelidir. Gazellerin kaç beyitten oluşacağı hususunda birlik olmasa da genellikle 5-18 beyit arasında değişiklik gösterdiği belirtilir.⁸⁷

Nâşid, mecmuasının %97’sinde klasik Türk şiirinde en fazla kullanılan nazım şekillerinden biri olan gazeli tercih etmiştir. Nüshada toplam 1355 adet gazel vardır. Bunlardan 1043 numarada verilen gazel, “*Dîvân*”⁸⁸da kaside olarak yer alan şiirin bir

⁸⁴ Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2013, s. 104; Cem Dilçin, “Divan Şiirinde Gazel” *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı II- Divan Şiiri*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2011, s. 78.

⁸⁵ Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 2004, s. 18.

⁸⁶ Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, s. 109.

⁸⁷ Cemal Kurnaz, Halil Çetik, a.g.e., s. 79.

⁸⁸ (bk. Şevkiye Kazan, *Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Sanatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Divan’ı (Tenkitli Metin-İnceleme ve Şerhu Medhin’n-Nebî*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003, s. 258-259).

bölümüdür. Mürettip şiiri mecmuaya gazel olarak aldığı için bu başlık altında gösterilmiştir. Mecmuadaki gazellerin beyit sayısı, 3-14 beyit arasında değişmektedir. Ancak büyük bir çoğunluğu beş beyitten oluşmaktadır. Üç beyitli gazeller de mürettip tarafından eksik bırakılan gazellerdir. Her bir gazelin şiir numarası ve beyit sayısı MESTAP tablosunda belirtildiği için bu kısımda yinelenmemiştir.

Mecmuada yer alan gazellerin tümü yayımlanmış divanlar, nazire mecmuaları ve tezkirelerde yer alan şiirlerle karşılaştırılmıştır. Manzumelerdeki ek, sözcük, sözcük grubundaki farklılıklar, beyit farklılıkları ve beyitlerin dizilişindeki farklılıklar, eksik yahut fazla beyitler dipnotlarda belirtilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda, adı geçen kaynaklarda bulunmayan gazellerin sayısının ise 81⁸⁹ olduğu tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda bu gazellerin sıralı listesi verilmiştir.

Tablo 6. Muhtelif Kaynaklarda Bulunmayan Gazeller

Sıra No.	Şiir No.	Başlık
1	56	Nazîre-i Ârif
2	134	Ferîd
3	210	Na‘tî
4	255	Na‘tî
5	257	Na‘tî
6	282	Sâfî
7	317	Râbıt
8	366	Li-muharririhi Rûhî
9	376	Nazîm
10	488	Ferîd
11	490	Mâcid
12	498	Li-muharririhi Rûhî
13	499	Yümnî
14	511	Yümnî
15	513	Rahmî
16	518	Na‘tî
17	522	Tâhir
18	532	Râgıb
19	533	Feyzî
20	534	Li-muharririhi Rûhî
21	563	Nâzımuhû Rûhî

⁸⁹ Mecmuadaki 81 gazelden Mâcid’e ait olan 12 gazel (398, 490, 589, 686, 688, 782, 913, 929, 1054, 1079 ve 1348. gazeller) ve Nazîm’e ait olan 3 gazel (376, 667 ve 1195. gazeller) tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır. (Bk. Büyükkada, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı), s.51-58; Büyükkada, ““Bestekâr” Nazîm’in Yayımlanmamış Şiirleri (Üç Gazel)”, s.1193-1995).

22	570	Nâzım
23	571	Hâfız
24	573	Lutfî
25	574	Hamdî
26	580	Sırrî
27	589	Mâcid
28	610	İzzî
29	647	Gazel-i Müşterek Es'ad ü Nâbî
30	655	Sûzî
31	656	Nazîre-i Li-muharririhi Rûhî
32	659	Na'tî
33	661	Şehrî
34	667	Nazîm
35	673	Li-muharririhi Rûhî
36	676	Şemsî
37	677	Nâzimâ
38	681	Li-muharririhi Rûhî
39	682	Sûzî
40	687	Ferîd
41	688	Mâcid
42	697	Gazel-i Müşterek
43	778	Ferîd
44	782	Mâcid
45	787	Li-muharririhi Rûhî
46	810	Reşîd
47	846	Na'tî
48	864	Na'tî
49	913	Mâcid
50	929	Mâcid
51	953	Rûhî
52	1009	Na'tî
53	1030	Sâkıb
54	1036	Fâ'iz
55	1054	Mâcid
56	1068	Nazîre-i Âsım
57	1069	Nazîre-i Mîr Na'tî
58	1079	Mâcid
59	1110	Hâşim
60	1113	Resmî
61	1152	Lem'î
62	1190	Münîrî
63	1191	Nizâmî
64	1195	Nazîm
65	1199	Azîzâ
66	1207	Na'tî
67	1222	Na'tî

68	1228	Âzerî
69	1244	Li-muharririhî Rûhî
70	1251	Lem'î
71	1262	Ârif
72	1315	Na'tî
73	1329	Sırrî
74	1348	Mâcid
75	1356	Li-muharririhî Rûhî
76	1363	Na'tî
77	1381	Mâcid
78	1382	Ferîd
79	1384	Nâbî Nazîre-i Ferîd
80	1393	Şeyhî
81	1394	Nazmî

Bu gazeller dışında, divanlarda yer almayan ancak tezkireler ya da nazire mecmualarında bir ya da birkaç beyti bulunan gazel sayısı 12'dir. Bu gazellerin listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 7. Tezkireler ve Nazire Mecmualarında Birkaç Beyti Bulunan Gazeller

Sıra No.	Şiir No.	Başlık
1	613	Adlî
2	679	Mâdih
3	839	Fennî
4	1014	Dürrî
5	1025	Lem'î
6	1066	Nazîre-i Gınâyî
7	1102	Rahîmî
8	1109	Es'ad
9	1265	İtrî
10	1266	İtrî
11	1294	Nâzım
12	1395	Tab'î

Mecmuadaki gazeller [53b] nolu varakta, Nef'î'nin gazeli ile başlayıp [324a] nolu varakta, Tab'î'ye olan gazel ile sonlanmaktadır. Gazellerden sonra ise [324b] nolu varakta Na'tî'ye ait bir nazm yer almaktadır. Bu nazmda, mecmuada pek çok latif gazelin olduğu, bu güzel gazellerin gönle huzur veren divanlardan seçildiği ve bunların üstün gelen, tatlı şiir söyleyen kalemle yazıldığı ifade edilmiştir.

Hadd-i zâtında bu mecmu‘a ne hoş-ter düşdi
 Kim içinde nice pâkîze gazeller düşdi
 Müntehabdur nice dîvân-ı safâ-bahşâdan
 Kilk-i hoş-lehce-i fâ’izle muharrer düşdi (N. 1396)

2.3.1.1. Gazellerin Muhteva ve Biçim Yönünden İncelenmesi

Bilindiği üzere gazellerin genel olarak müstakıl başlıkları yoktur. Fakat bazı gazeller sadece gazel olarak adlandırılmaz, şiirin bazı özelliklerini öne çıkaran sıfatlarla anılırlar.⁹⁰ Bu nitelendirilmeler bazen başlıklarda belirtilir. Bazen ise belirtilmeyip gazelin belirgin bazı muhteva ve biçim özelliklerine bakılarak bu adlandırmalar yapılır. Mürettip tarafından farklı tarzlarda yazılmış birçok gazel mecmuaya dâhil edilmiştir. Bu gazellerden türlerinin başlıkta belirtildiği gazel sayısı oldukça azdır. Bu sebeple mecmuada yer alan gazellerin belirgin özelliklerine göre sınıflandırma yapılmış ve bazıları aşağıda örneklendirilmiştir.

2.3.1.1.1. Muhtevalarına Göre Gazeller

Mecmuadaki gazeller muhtevalarına göre âşıkâne, rindâne, şûhâne ve hikemî olmak üzere dört grup altında toplanabilir.

2.3.1.1.1.1. Âşıkâne Gazel

Aşkın vermiş olduğu mutluluğu, sıkıntıyı, sevgiliden şikâyeti, sevgiliye olan yakarışları, içli ve duygulu bir şekilde ifade eden gazellere denir.⁹¹ Bir gazel şairi olan

⁹⁰ Cemal Kurnaz, Halil Çetik, **a.g.e.**, s. 96.

⁹¹ Cem Dilçin, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, s. 109-110.

Nâşid'in *Dîvân*'ındaki gazellerin birçoğu âşıkânedir.⁹² Nâşid'in *Dîvân*'ında olduğu gibi mecmuasındaki gazellerin büyük bir çoğunluğunu da yine âşıkâne tarzda kaleme alınmış gazeller oluşturmuştur.

Zülfün düşürdi her birini bir kemend ile

Cem oldı diller ayagina kayd u bend ile

Müjgânlarınla mülk-i dili pâ-y-mâl idüp

Virdün fenâya âlemi birkaç levend ile (G. 1135/1-2)

2.3.1.1.1.2. Rindâne Gazel

Rindâne gazel, hayata karşı ilgisiz, içki ve eğlenceyle teselli bulan, epiküryen bir dünya görüşüyle yazılmış gazellere denir.⁹³ Mürettip âşıkâne gazellerden sonra mecmuasına daha çok bu tarzda yazılmış gazelleri dâhil etmiştir.

Ser-i râhunda cân virsek n'ola gördükde ruhsârün

Şeh-i 'aşkun itâ'at-kerde-i fermâniyuz cânâ

'Aceb mi câm-ı la'lünden dem-â-dem neşvedâr olsak

Mahabbet bezminün biz de Cem-i devrâniyuz cânâ (G. 51/ 2-3)

2.3.1.1.1.3. Şûhâne Gazel

Şûhâne gazeller, kadın ile aşkın zevklerini konu alan, zarif ve çapkın bir anlatım tarzıyla dile getirilmiş gazellerdir.⁹⁴ Bu gazel türü mecmuada âşıkâne ve rindâne gazel türlerine göre daha az tercih edilmiştir.

⁹² Lütfi Alıcı, "Dîvân (Nâşid)", Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-tees-377>, Erişim Tarihi: 21 Mart 2022.

⁹³ Halûk Gökalp, "Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri (Eşkâl-i Nazm)", **Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi**, Kesit Yay., İstanbul 2012, s. 198.

⁹⁴ Cem Dilçin, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, s. 111.

Kâmet-i bâlâ müsâ'id cilveler hûd dil-firîb
Ol sehî-kad böyle reftâr itmesün yâ n'eylesün

La'l-i nâbı teng-sükker sözleri cândan lezîz
Leblerin böyle şekerbâr itmesün yâ n'eylesün (G. 1018/2-3)

2.3.1.1.1.4. Hikemî Gazel

“Hikemî şiir” ya da “hâkimâne şiir” düşüncüyü önde tutarak okuyucuyu uyarma, düşündürme ve aydınlatma gayesi taşıyan, insana doğruyu ve güzeli göstermek için fikir bildiren öğretici içerikli manzumelerdir.⁹⁵ Didaktik içerikli bu gazellere de “hikemî gazel” denir. Mecmuada bu muhtevada yazılmış gazellerin sayısı diğer gazel türlerine göre daha azdır.

Bâğ-ı dehrün hem hazânın hem bahârın görmüşüz
Biz neşâtun da gamun da rûzgârın görmüşüz

Çok da mağrûr olma kim mey-hâne-i ikbâlde
Biz hezârân mest-i mağrûrun humârın görmüşüz (G. 578/ 1-2)

2.3.1.1.2. Biçimsel Özelliklerine Göre Gazeller

Bu bölümde, mecmuadaki gazellerin bazı biçim özellikleri⁹⁶ ele alınarak değerlendirilmiştir.

⁹⁵ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi Edebiyat Tarihi-Metinler*, Akçağ Yay., Ankara 2007, s. 200.

⁹⁶ Tehzil ve nazire gazeller incelenirken muhteva özellikleri de dikkate alınmıştır.

2.3.1.1.2.1. Müzeyyel Gazel

Müzeyyel kelimesi sözlükte, ilavesi, zeyli olan, ilaveli, sonradan eklenmiş, altına cevap yazılıp iade edilen⁹⁷ olarak tanımlanır. Müzeyyel gazel ise, şairlerin mahlas beyitlerini söyleyip ardından bir kişiyi methetmek için gazellerine bir veya birkaç beyit ilave etmesi ile oluşturulan gazellere denir.⁹⁸ Övgünün bulunmadığı gazellere de müzeyyel denilebileceği belirtilmiştir.⁹⁹ Eklenen beyitlere zeyl denir.¹⁰⁰ Müzeyyel gazeller (eklentili, ekli gazeller), kimi zaman bazı kısımları eksik, beyit sayısı 15 beyite kadar uzayabilen küçük bir kasideyi andırabilir.¹⁰¹

Mecmuada, 12 müzeyyel gazel bulunmaktadır. Bu gazellerin numaraları ve başlıkları şunlardır: G. 43 (Velehû/ Nef'î), G. 84 (Nef'î), G. 307 (Şehrî), G. 490 (Mâcid), G. 542 (Nâ'ilî), G. 918 (Ârif), G. 925 (Vecdî), G. 964 (Fehîm), G. 1257 (Sabrî), G. 1280 (Nâbî), G. 1295 (Sâbit), G. 1394 (Nazmî). Gazellerdeki zeyl beyitlerinin sayısı 43, 84, 490, 542, 925 ve 1257. manzumelerde bir; 307 ve 964. manzumelerde iki; 1295 ve 1394. manzumelerde ise üçtür.

...

İnsâf ide ey âfet-i yektâ-yı zamâne
Dinle hele *Mâcid* sana bir kerre ne söyler

Bir şûh-ı dil-âzâra eger 'âşık olursan
Gör sen de cefâsı dil-i hâhişkere n'eyler (G. 490/ 5-6)

...

Çün *Ârif* Efendinün olup pey-revi Sâbit
Pîrâne 'asâ-yı kalem ile yola düşdi

⁹⁷ Ayverdi, **a.g.e.**, s. 905.

⁹⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 18.

⁹⁹ Cemal Kurnaz, Halil Çetik, **a.g.e.**, s. 111.

¹⁰⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 18.

¹⁰¹ Dilçin, "Divan Şiirinde Gazel", s. 87.

*Vasf-ı suhanında bir iki lafz arıyorken
Bir cevheri çok ma‘den-i ma‘nâ bula düşdi*

*Âsâr midur ya reşehât-ı kaleminden
Bir rahmet-i Bârî midür İstanbula düşdi*

*Aldum gül-i cennet ile gül fikrini zihne
Şermindelüğinden gül-i cennet sola düşdi* (G. 1295/7-8-9-10)

2.3.1.1.2.2. Redd-i Matla‘

Matla‘ beytinin ilk veya ikinci dizesinin, makta‘ beytinde yinelenmesine redd-i matla‘ denir.¹⁰² Mecmuada redd-i matla‘ bulunan 10 gazel vardır. Bunlar: G. 788 (Neşatî), G. 864 (Na‘tî), G. 887 (Nef‘î), G. 906 (Nef‘î), G. 909 (Şehrî), G. 1028 (Fasîh), G. 1032 (Fasîh), G. 1039 (Velehû/ Nâbî), G. 1093 (Sâbit), G. 1279 (Ârif).

*Figân u nâle itmekdür hemân mu‘tâdun ey bülbül
Aceb şâd olmadı gitdi dil-i nâ-şâdun ey bülbül
...
N’ola pey-revlik itsen Na‘tî-i şûrîdeye sen de
Figân u nâle itmekdür hemân mu‘tâdun ey bülbül* (G. 864/1-5)

*Nâ-gâh ki meclisde o şûhı bula düşdi
Âşüfte gönül mest idi hûşyâr ola düşdi
...
Ârif çün o meh sâgarı bîgâneye sundı
Âşüfte gönül mest idi hûşyâr ola düşdi* (G. 1279/1-5)

¹⁰² Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, s. 106.

2.3.1.1.2.3. Müşterek Gazel

Müşterek şiir, birden fazla şairin katılımıyla meydana getirilen manzumelerin genel adıdır.¹⁰³ Bu tür şiirler için müşterek, şiir-i müşterek ve gazel-i müşterek gibi terimler kullanılmıştır. Bu terimlerle müşterek gazellerin yanı sıra farklı nazım şekilleri ile oluşturulan müşterek manzumeler de kastedilmiştir.¹⁰⁴

Mecmuada bu ifadelerle belirtilmiş 3 gazel bulunmaktadır. Bunlar, Es'ad ile Nâbî, Hamdî ile Reşkî ve Nâ'ilî ile Ârif'in yazmış oldukları gazellerdir. Gazellerin başlıkları ve şiir numaraları şu şekildedir: G. 647 (Gazel-i Müşterek Es'ad ü Nâbî), G. 697 (Gazel-i Müşterek), G. 1155 (Gazel-i Müşterek). Bunlardan 647 ve 697. gazeller daha önce yayımlanmamış müşterek şiir örneğidir.

Nevâ-sâz-ı figânım bezm-i gamda n'eylerin *Nâbî*

Benüm sûz-ı derûnumla figânım nâya gâlibdür

Benüm *Es'ad* ki kalemden çıkardım nakş-ı gerdûnı

Yanumda bir nemed bin atlas u dîbâya gâlibdür (G. 647/4-5)

Kabûl itmez bu nazm-ı dil-pesendün *Hamdiyâ* şirket

Ferîd-i asr egerçi *Reşkî*-i feyz iktisâb olmuş (G. 997/5)

2.3.1.1.2.4. Nâ-tamâm Gazel

Cem Dilçin, üç beyitli gazeller ve dört beyitlilerden mahlas beyti bulunmayan gazellerin nâ-tamâm gazel sayılabileceğini belirtir.¹⁰⁵ Cemal Kurnaz ise şiirde mahlasın varlığının, onun tamam, yokluğunun da eksik olduğunu göstermeye veya nazım şeklini belirlemeye yeterli bir ölçü olmadığını; aksi hâlde mahlassız bütün

¹⁰³ İ. Hakkı Aksoyak, *Müşterek Şiirler Divanı*, Grafiker Yay., Ankara 2017, s. 9.

¹⁰⁴ İ. Hakkı Aksoyak, *a.g.e.*, s. 9.

¹⁰⁵ Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, s.109.

şairleri nâ-tamâm kabul etmek gerekeceğini söyler. Devamında ise nâ-tamam konusunun şairinin beyanına bağlı olduğunu, şairin beyanı yoksa eldeki mevcut şiirin şekil yönünden isimlendirilmesinin yapılacağını¹⁰⁶ ifade eder. Bu sebeple mecmuada eksik bırakılan gazeller için kesin bir hüküm verilmemiş ancak eksik bırakılan bu gazellerin hangileri olduğu belirtilmiştir. Yayımlanmış divanlar esas alındığında şairleri tarafından eksik bırakılan gazel sayısı 7'dir. Bunlar: G. 299 (Şehrî), G. 519 (Sa'dî), G. 523 (Hevâyî), G. 536 (Hevâyî), G. 584 (Şinâsî), G. 610 (İzzî)'dir. Mecmuanın derleyicisi tarafından eksik bırakılan gazel sayısı ise 6'dır. Bunlar ise G. 273 (Riyâzî), G. 320 (Hevâyî), G. 631 (Hevâyî), G. 797 (Riyâzî), G. 831 (Hevâyî)'dir. 631. gazel 3, diğer gazeller ise 4'er beyitten oluşmaktadır. 519 ve 536. gazeller hariç diğer gazellerde mahlas beyti bulunmaktadır.

2.3.1.1.2.5. Nazîre

Nazire, bir şairin (çoğunlukla) manzum bir eserine başka bir şair tarafından aynı kafiye ve vezin ile yazılmış benzer şiirlere denir.¹⁰⁷ Bu şekilde gazel söylemeye, nazire yazma, nazire söyleme, nazire deme, tanzir etme, cevap yazma, cevap verme; nazireyi söyleyen şaire ise nazire-perdaz ya da nazire-gû denilir.¹⁰⁸ Şiir eğer zıt anlamında söylenirse buna da nakîz denir.¹⁰⁹ Türk edebiyatında birçok nazım şekli ile yazılmış şiir tanzîr edilmiş ancak bunlar arasında en fazla, gazel ve mesnevi şekillerinde nazire yazılmıştır.¹¹⁰ Nazire tanımlamalarında genellikle üç özellik üzerinde durulmuştur. Bunlardan birincisi örnek alınan şiirle (zemin/model şiirle)¹¹¹ vezin birliği, ikincisi zemin/model şiirle kafiye birliği ve varsa redif birliği, üçüncüsü ise zemin/model şiirle olan söyleyiş, hayal ve anlam benzerliğidir.¹¹²

¹⁰⁶ Kurnaz ve Çeltik, **a.g.e.**, s. 80.

¹⁰⁷ Tahir Olgun, **Tahir'ül-Mevlevî Edebiyat Lügati**, (haz. Kemâl Edib Kürkçüoğlu), Enderun Kitabevi, İstanbul 1994, s. 114.

¹⁰⁸ Dilçin, "Divan Şiirinde Gazel", s. 108.

¹⁰⁹ Harun Tolasa, "18.yy.'da Yazılmış Bir Divan Edebiyatı Terimleri Sözlüğü-Müstakimzâde'nin Istılâhâtü's-ş-riyesi II", **İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. XXIV, S. XXV, 1986, s. 378.

¹¹⁰ M. Fatih Köksal, "Nazire: Türk Edebiyatı", **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 32, İstanbul 2006, s. 456.

¹¹¹ "Zemin şiir" belli bir kafiye ve redifte yazılan ilk şiir yani kendisine nazire(ler) yazılan şiir, "model şiir" ise o kafiye ve redifte yazılan ilk şiir olup olmamasına bakılmaksızın, bir şairin tanzir ettiği şiir demektir" (M. Fatih Köksal, "Nazire Kavramı ve Klâsik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı", **Diriözler Armağanı Prof. Dr. Meserret Diriöz ve Haydar Ali Diriöz Hatıra Kitabı**, Ankara 2003, s. 228).

¹¹² M. Fatih Köksal, **a.g.e.**, s. 228.

Nâşid, mecmuanın genelinde zemin ya da model şiirleri ayrıca belirtmemiştir. Zemin şiir olduğu ifade edilen manzumelerin sayısı sadece 4'tür. Bunlar: G. 48 (Nev-Zemîn-i Nâbî), G. 119 (Nev-zemîn-i Nâ'îlî), G. 129 (Zemîn-i Fasîh) ve G. 303 (Nazîm Nazîre-i Nev-Zemîn-i Nâbî) numaralı gazellerdir. Mecmuada, nazire olduğu şiirin başlığında yahut manzumenin herhangi bir beytinde belirtilen gazellerin sayısı ise 31'dir.

Mecmuada genellikle -geleneğe uygun olarak- önce nazire yazılan şiir (zemin şiir veya model şiir) verilmiş, daha sonra nazire gazeller sıralanmıştır. Şairlerin yaşamış oldukları yüzyıllara bakıldığında, bu sıralamaya aykırı bir durum yoktur. Ancak bazen birbirlerinin muasırı olan şairlerden kimi, döneminde daha öne çıkan bir şair olmasına rağmen zemin/model şiir sahibi olarak değil nazire yazan şair olarak gösterilmiştir. Aşağıdaki tabloda mecmuadaki dizilişe bağlı kalınmıştır.

Tablo 8. Mecmuada Nazire Olarak Belirtilen Gazeller

Sıra No.	Şiir No.	Zemin/Model şiir olarak kabul edilen gazeller	Şiir No.	Nazire olarak yazılan gazeller
1	48	Nev-Zemîn-i Nâbî	49	Nazîre-i Rüşdî
2	53	[Şehrî]	54	Nazîre-i Neşâtî
			55	Nazîre-i Nâ'îlî
			56	Nazîre-i Ârif
			57	Nazîre-i Âzerî
3	60	Sâbit	61	Nazîre-i İsmetî
4	63	Fehîm	64	Nazîre-i Mezâkî
5	65	Fehîm	66	Nazîre-i Nâ'îlî
6	77	Ulvî	78	Nazîre-i Fuzûlî
7	82	Fasîh	83	Nazîre-i Nazîm
8	84	Nef'î	85	Nazîre-i Sabrî
9	87	Nâ'îlî	88	Nazîre-i Fasîh
			89	Nazîre-i Rüşdî
10	90	Mezâkî	91	Nazîre-i Vecdî
11	96	Sırrî	97	Nazîre-i Tâlîb
12	176	Yahyâ	177	Nazîre-i Rüşdî
13	181	Yahyâ	182	Nazîre-i Fasîh
14	278	Nâbî	303	Nazîm Nazîre-i Nev-Zemîn-i Nâbî

15	655	Sûzî	656	Nazîre-i Li-muharririhî Rûhî
16	808	Nâbî	809	Rüşdî (Dîvâne)
17	933	Vecdî	934	Nâ'îlî
			935	Mezâkî
18	1024	Nâbî	1025	Lem'î
19	1065	Sırrî	1066	Nazîre-i Gınâyî
			1067	Nazîre-i Fâ'îk
			1068	Nazîre-i Âsım
			1069	Nazîre-i Mîr Na'tî
20	1279	Ârif	1295	Sâbit
21	1381	Mâcid	1382	Ferîd
22	---	---	1384	Nâbî Nazîre-i Ferîd
23	---	Mahdûm (?)	1393	Şeyhî (?)
			1394	Nazmî
			1395	Tab'î

Zemin/model şiirin nazire gazelden hemen önce gösterilmediği üç gazel vardır. Nazire olan 303. gazelin model alındığı şiir 278. sırada, nazire olan 1295. gazelin model alındığı şiir 1279. sırada verilmiştir. 1384. gazelin nazire yazıldığı gazele ise mecmuada yer verilmemiştir. Bu gazellerin başlıklarında hangi şairin şiirine nazire olarak söylendiği belirtilmiş yahut beyitlerin birinde nazire olduğu ifade edilmiştir.

Sadece başlıkta nazire olduğu belirtilen gazeller: G. 49 (Nazîre-i Rüşdî), G. 54 (Nazîre-i Neşâtî), G. 55 (Nazîre-i Nâ'îlî), G. 56 (Nazîre-i Ârif), G. 57 (Nazîre-i Âzerî), G. 61 (Nazîre-i İsmetî), G. 64 (Nazîre-i Mezâkî), G. 66 (Nazîre-i Nâ'îlî), G. 78 (Nazîre-i Fuzûlî), G. 83 (Nazîre-i Nazîm), G. 85 (Nazîre-i Sabrî), G. 88 (Nazîre-i Fasîh), G. 89 (Nazîre-i Rüşdî), G. 91 (Nazîre-i Vecdî), G. 97 (Nazîre-i Tâlib), G. 177 (Nazîre-i Rüşdî), G. 182 (Nazîre-i Fasîh), G. 656 (Nazîre-i Li-muharririhî Rûhî), G. 1066 (Nazîre-i Gınâyî), G. 1067 (Nazîre-i Fâ'îk), G. 1068 (Nazîre-i Âsım), G. 1069 (Nazîre-i Mîr Na'tî), G. 1384 (Nâbî Nazîre-i Ferîd)¹¹³'dir.

¹¹³ Mecmuada, başlıkta nazire sahibi Nâbî olarak verilmiştir. Ancak nazire yazan şair "Ferîd"dir. Zemin şiire mecmuada yer verilmemiştir. Bu gazel Nâbî'nin "mi kalur" redifli gazeline naziredir (bk. Bilkan, a.g.e., s. 524) Bu husus, "Çeviri Yazıda Düzeltilen Başlıklar" bölümünde belirtilmiştir.

Neşâtiyâ ne bu feryâd dirse ger dil-ber
Nedür sükûtdan özge dahı cevâb sana (G.54/ 5)

Pervâne-sıfat sen de hamûş olma ki *Rüşdî*
Sen sünbül-i gülzâr-ı suhansın nagamât it (G.177/ 7)

Model alınan şiirin şairinin başlıkta belirtildiği gazeller: G. 303 (Nazîm Nazîre-i Nev-Zemîn-i Nâbî), G. 1384 (Nâbî Nazîre-i Ferîd)'dir. 303. gazel, 278. sırada verilen Nâbî'nin gazeline naziredir.

Anılsun perde-i rû-pûş-ı zülf-i dil-ber ey *Nâbî*
Ki anı ref' için minnet-keş-i bâd oldugum yirdür (G.278/5)

Anılsun tâ kıyâmet meclis-i erbâb-ı 'irfân kim
Nazîm âsâ benüm tahsîn ile yâd oldugum yirdür (G. 303/9)

Başlıkta belirtilmeyip beyitlerin herhangi birinde (özellikle son beyitlerde) nazire yazıldığı ifade edilen gazeller: G.53 (Şehrî), G. 809 (Rüşdî), G. 934 (Nâ'ilî), G. 935 (Mezâkî), G. 1382 (Ferîd)'dir.

Ger mihr-i vuslatı ola hem-zâd-ı imtinân
Olmaz *Ferîd* bâr-keş-i zerre-i minneti

Oldı nazîre *Mâcid*-i şîrîn-zebâna lîk
Kand-i nebât-ile aselün bir mi lezzeti (G.1382/5-6)

Hem başlıkta nazire olduğu belirtilip hem de son beyitlerin birinde model alınan şiirin şairinin belirtildiği gazel: G. 656 (Nazîre-i Li-muharririhi Rûhî)'dir.

Revân olmuş diyâr-ı nazma hükm-i hâme-i **Rûhî**
Bu dem zabt eylemiş iklim-i irfânı tamâm almış

Nazîre itmege şî'r-i mugayyer hat-ı **Sûzî**yi
Güzel pey-revlik itmiş elde kilik-i müşg-fâm almış (G. 656/ 6-7)

Model alınan manzumenin şairinin takipçisi olduğunu yahut şaire olan beğeniyi ifade eden gazeller: G. 1295 (Sâbit), G. 1394 (Nazmî), G.1395 (Tab'î) G. 1025 (Lem'î)'dir.

Çün **Ârif** Efendinün olup pey-revi **Sâbit**
Pîrâne asâ-yı kalem ile yola düşdi (G. 1295/7)

Tab'îyâ pey-reviyüz şimdi o **Mahdûm**un kim
Tâze tarzı şu'arâ hayline reh-ber düşdi (G.1395/6)

Ey hâme-i **Lem'î** ne bu şîrînî-i güftâr
Sen **Nâbî**-i pâkîze-edâdan mı gelürsin (G. 1025/5)

Bunlar dışında, nazire olduğu belirtilmemesine rağmen aynı vezin, kafiye ve redifte yazılmış gazellerin sayısı dikkate değerdir. Bu gazeller mecmuadaki gazellerin yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır. Manzumeler arasındaki bu üç birliktelik ve bunlara ilaveten bazı gazellerdeki muhteva birlikteliği, şairlerin nazire olabileceğini düşündürmektedir. Bu birlikteliği sağlayan şiirler mecmuada tespit edilerek aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tabloda her bir gazelin redifi, kafiyesi, vezni, şiir numarası ve başlığı belirtilmiştir. Buna göre mecmuada, zemin/model şiir görünümünde 126 gazel olduğu belirlenmiştir. Bu gazellerle üç birlikteliği (kafiye, redif ve vezin) sağlayan gazel sayısı ise 193'tür. Toplam 319 gazelin nazire olup olmadıklarının tespitinin yapılabilmesi için yayımlanmış nazire mecmuaları taranmıştır. Bunun sonucunda 24 gazelin nazire mecmualarında yer aldığı görülmüştür. Nazire mecmualarında bulunan

şiirler, tablonun son stnunda belirtilmiştir. Diğer gazellerin ise zemin/model şiir yahut nazire oldukları hakkında kesin bir değerlendirme yapılamamıştır.

Tablo 9. Mecmuada Vezin, Kafiye ve Redif Birlikteliği Olan Gazeller

Sıra No.	Kafiye	Redif	Vezin	Şiir No.	Başlık	Şiir No.	Başlık	Açıklama (Gazellerin Yer Aldığı Nazire Mecmuaları)
1	-ân	-ıyuz cânâ	.--- / .--- / .--- / .---	50	Bâkî	51	Nazîm Alâ Tarîkü's-satr	1)Bâkî: Bilge Kaya, Hisâli Hayatı-Eserleri ve Metâliü'n-Nezâir Adlı Eserinin Birinci Cildi (İnceleme-Metin) , Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003, s. 127.
2	-ân	-e sabâ	..-- / ..-- / ..-- / ..-	72	Nâ'ilî	73	Fehîm	
3	-âr	-â fedâ	..-- / ..-- / ..-- / ..-	77	Ulvî	79	Âlî	1) Ulvî: Kaya, a.g.e. , s. 96. 2) Âlî: Kaya, a.g.e. , s. 96.
						80	Sâbit	
4	-â	-dur hep	.--- / .--- / .--- / .---	119	Nev-zemîn-i Nâ'ilî	120	Fasîh	
5	-îşe	-dür her katresi	--. / -.-. / .--. / -.-	127	Nâ'ilî	128	Nazîm	
6	-âb	itdün bu şeb	-.-- / -.-- / -.-- / -.-	129	Zemîn-i Fasîh	130	Rüşdî	1) Rüşdî: Birgül Sezgin, Erzincan İl Halk Kütüphanesindeki 1492 Numaralı
						131	Nâbî	
						135	Sa'dî	

								Nazire Mecmuası, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2019, s. 195. 2) Nâbî: Sezgin, a.g.e. , s. 195-196.
7	-ân	-a münâsib	--. / .--. / .--. / .--	133	Mezâkî	134	Ferîd	
8	-ân	gâ'ib	.--- / .--- / .--- / .---	136	Şehrî	137	Mezâkî	
						138	Katre-i Nazîm	
9	-ab	-	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	158	Sabrî	159	Velchû (Sabrî)	
						160	Rüşdî	
10	-est	-	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	169	Fâ'izî	170	Nâdirî	
11	-eh	-i mest	--. / .--. / .--. / .--	171	Nâ'ilî	172	Yahyâ	1)Yahyâ: Kaya, a.g.e. , s. 219.
						173	Mezâkî	2) Mezâkî: Kaya, a.g.e. , s. 219.
						174	Nef'î	3) Nef'î: Kaya, a.g.e. , s. 219.
12	-â	-yı kıyâmet	--. / .--. / .--. / .--	189	Fehîm-i Dîger	190	Sabrî	
						191	Nazîm	
13	-ân	-ı harâbât	--. / .--. / .--. / .--	196	Yahyâ	197	Sabrî	1)Yahyâ: Kaya, a.g.e. , s. 192.
						198	Fâ'izî	2) Fâ'izî: Kaya, a.g.e. , s. 193.
14	-ân	olmaga bâ'is	.--- / .--- / .--- / .---	202	Bâkî	206	Şinâsî	1) Bâkî: Kaya, a.g.e. , s. 242.
15	-ân	-a teşebbüs	--. / .--. / .--. / .--	209	Nâbî	210	Na'tî	

16	-eng	nedür bilmez hiç	..-- / ..-- / ..-- / ..-	222	Fehîm	223	Mezâkî	
17	-âb	göster	--. / -.- / --. / -.-	250	Vecdî	251	Mezâkî	
						252	Nazîm	
18	-âg	-undur	.--- / .--- / .--- / .---	253	Nâ'ilî	254	Vecdî	
						255	Na'tî	
19	-âre	çıkâr	..-- / ..-- / ..-- / ..-	256	Nâbî	257	Na'tî	
20	-âm	-ı tehîdür	--. / -.- / -.- / -.-	258	Nâ'ilî	259	Nazîm	
21	-et	-ün kimdür	.--- / .--- / .--- / .---	260	Fasîh	261	Nazîm	
22	-est	-i işvedür	-.- / -.- / -.- / -.-	263	Nazîm	264	Ârif	
23	-ân	-ın kim bilür	-.- / -.- / -.- / -.-	267	Nâ'ilî	268	İsmetî	
24	-er	-inden bellüdür	-.- / -.- / -.- / -.-	269	Nâ'ilî	270	Vecdî	
						271	Hevâyî	
25	-ân	-num mıdur	-.- / -.- / -.- / -.-	272	Nâ'ilî	273	Riyâzî	
						274	Nazîm	
26	-at/-et	-ün kimdür/ un kimdür	.--- / .--- / .--- / .---	275	Nâ'ilî	276	Sabrî	
27	-âd	oldugum yirdür	.--- / .--- / .--- / .---	278	Nâbî	279	Rüşdî	1) Nâbî: Sezgin, a.g.e. , s. 376. 2) Rüşdî: Sezgin, a.g.e. , s. 375.
28	-âr	eyyâmıdur	-.- / -.- / -.- / -.-	280	Fasîh	281	Sabrî	
29	-iş	budur	--. / -.- / -.- / -.-	282	Sâfî	283	Ârif	
30	-âb	eyle eyler	.--- / .--- / .--- / .---	284	Sabrî	285	Bahâyî	
31	-âr	olur	-.- / -.- / -.- / -.-	286	Bâkî	287	Nazîm	1) Bâkî: Kaya, a.g.e. , s. 669.
32	-am/- em	böyle gerekdür	--. / -.- / -.- / -.-	288	Fasîh	289	Nazîm	
33	-âr	-a kalmışdur	.-. / ..-- / .-. / ..-	290	Sırrî	291	Nazîm	

34	-âb	-ın gösterür	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	292	Nâdirî	293	Sabrî	
35	-ân	oldugum yirdür	..--- / ..--- / ..--- / ..---	453	İsmetî	454	Mezâkî	
36	-âh	-un mıdur	..- / ..- / ..- / ..-	455	Sabrî	456	Mezâkî	
37	-am/- em	ne tutar	..--- / ..--- / ..--- / ..-	471	Mezâkî	472	İsmetî	
38	-ûş	olur	--. / --. / --. / --.	501	Fehîm	502	Cevrî	
39	-în	-ümdür	..--- / ..--- / ..--- / ..---	504	Fuzûlî	505	Sabrî	
40	-ân	geçiyor	..- / ..- / ..- / ..-	516	Râsih	517	Râmî	
						518	Na'tî	
41	-û	çıkaz	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	521	Neşâtî	522	Tâhir	
42	-â	-ya bir gelür	--. / --. / --. / --.	524	Arzî	525	Sabrî	
43	-em	-e benzer	--. / --. / --. / --.	530	Mezâkî	531	Vecdî	
44	-âb	gelür	..- / ..- / ..- / ..-	532	Râgıb	533	Feyzî	
45	-îr	-ümüz	--. / --. / --. / --.	537	Nâ'ilî	538	Nâbî	
						539	Şehrî	
						540	Fasîh	
46	-ûş	ider miyüz	--. / --. / --. / --.	554	Nâ'ilî	555	Mezâkî	
47	-îr	olmaz	..--- / ..--- / ..--- / ..-	569	Sırrî	556	Rahîmî	
						572	Kâşif	
						571	Hâfız	
						570	Nâzım	
48	-âh	olmaz	..--- / ..--- / ..--- / ..---	573	Lutfî	574	Hamdî	
49	-â	düşmez	..- / ..- / ..- / ..-	596	İsmetî	597	Nâ'ilî	
						598	İzzetî	
50	-ûr	henüz	..--- / ..--- / ..--- / ..-	622	Nâ'ilî-i Diğer	623	Şehrî	
51	-âr	-dan gelmez	..- / ..- / ..- / ..-	627	Yahyâ	628	Sabrî	
52	-âne	-den gelmez	..--- / ..--- / ..--- / ..---	629	Rüşdî-i Diğer	630	Nazîm	
53	-at/-et	el virmez	..--- / ..--- / ..--- / ..---	637	Nâbî	636	Nazîm	
54	-ân		..--- / ..--- / ..--- / ..---	662	Nâ'ilî	663	Vecdî	

		-a/-e el sunmuş				664	Mezâkî	
55	- âb	göstermiş	.--- / .--- / .--- / .---	668	Nâbî	659	Na‘tî	
						669	Rüşdî	
						670	Nazîm	
						680	Nazîm	
						681	Li-muharrirîhi Rûhî	
						682	Sûzî	
56	-ek	-lenmiş	.--- / .--- / .--- / .---	672	Nazîm	673	Li-muharrirîhi Rûhî	
57	-â	sığışdurmuş	.--- / .--- / .--- / .---	676	Şemsî	677	Nâzîmâ	
58	-est	olup kalmış	.-.- / ..-- / .-.- / ..-	684	Vecdî	685	Nâ‘ilî	
59	-âr	-a hoş yaraşmış	.--- / .--- / .--	686	Mâcid	687	Ferîd	
60	-âr	olmuş	.--- / .--- / .--- / .---	690	Sabrî	691	Nâdirî	
61	-â	ne müşkil imiş	.-.- / ..-- / .-.- / ..-	695	Nâbî	696	Tâlib	
62	-âd	ayak basmış	.--- / .--- / .--- / .---	699	Nâ‘ilî	700	Vecdî	
						701	Mezâkî	
63	-ûş	-	..-- / ..-- / ..-- / ..-	713	Nâdirî	714	Sâbit	
64	-ân	tutmuş	.--- / .--- / .--- / .---	715	Fasîh	716	Nazîm	1)Nazîm: Nebi Coşkun, 18. Yüzyıla Ait Divan Tertibinde Bir Nazire Mecmûası (İnceleme-Metin) , Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

								İstanbul 2019, 270-271.
65	-at	istermiş	.-.- / ..-- / .-. / ..-	719	Fasîh	720	Nazîm	
66	-âr	latîf	..-- / ..-- / ..-- / ..-	736	Nâ'ilî	737	Şehrî	
67	-af/-ef	-	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	741	Sabrî	742	Yahyâ	1) Yahyâ: Abuzer Kalyon, Peşteli Hisâlî Metâli'ü'n- Nezâ'ir (II. Cilt) İnceleme-Metin , Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011, s. 93.
						743	Rüşdî	
68	-âz	-ına bak	..-- / ..-- / ..-- / ..-	763	Fehîm	764	Şinâsî	
69	-eh	-ün	..-- / ..-- / ..-- / ..-	781	Nâ'ilî	782	Mâcid	
70	-âz	-un	--. / .-. / .-. / .--	795	İsmetî	796	Sabrî	
71	-âr	-da kaldun	--. / .-. / .-. / .--	832	Vecdî	833	Mezâkî	
72	-am/-em	-un nesin gördük	.-.- / ..-- / .-. / ..--	834	Fehîm	835	Mezâkî	
						836	Şehrî	
73	-â	imiş bildük	.-.- / ..-- / .-. / ..-	845	Fasîh	846	Na'tî	
74	-âb	senün	..-- / ..-- / ..-- / ..-	852	Nâbî	853	Tâlib	
75	-âd	olamazsın	--. / .-. / .-. / .--	854	Nâbî	855	Nazîm	
76	-âd	-un ey bülbül	..-- / ..-- / ..-- / ..--	863	Fasîh	864	Na'tî	
77	-âl	-	..-- / ..-- / ..-- / ..-	872	Yahyâ	874	Nâdirî	
78	-âf	degül	..-- / ..-- / ..-- / ..-	876	Rüşdî	877	Nef'î	1) Nef'î: Çoşkun, a.g.e. , s. 325-326.
79	-âh	ister gönül	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	888	Nâdirî	889	Fâ'izî	
						891	Fasîh	
						893	Sabrî	
						894	Nazîm	

80	-âl	üstine gül	..- / ..- / ..- / ..-	897	Şehrî	898	Tıflî	
81	-âh	-um	--. / --. / --. / --	911	Mezâkî	912	Fehîm	
82	-âd	idelüm	..- / ..- / ..- / ..-	944	Yahyâ	945	Sabrî	1) Yahyâ: Kalyon, a.g.e. , s. 427. 2) Riyâzî: Kalyon, a.g.e. , s. 428.
						946	Riyâzî	
83	-ûr	ideceksin bilmem	..- / ..- / ..- / ..-	949	Nâbî	950	Vehbî	
84	-âb	neydügin bilmem	..- / -.- / -.-	951	Sabrî	952	Fehîm	
85	-et	istesem	--. / -.-. / --. / -.-	954	Sabrî	955	Riyâzî	
						956	Nazîm	
						958	Nazîm	
86	-âne	olmayam	--. / -.-. / --. / -.-	959	Fâ'izî	960	Sabrî	
						961	Yahyâ	
						962	Riyâzî	
87	-ân	-umdur benüm	-.- / -.- / -.- / -.-	965	Vecdî	966	Riyâzî	
88	-âz	idemezsın	--. / --. / --. / --	971	Nâ'ilî	972	İsmetî	
						973	Mezâkî	
89	-ân	görmesün	-.- / -.- / -.- / -.-	974	Nâ'ilî	975	İsmetî	
						976	Vecdî	
						977	Mezâkî	
						978	Ârif	
90	-em	ne disün	..- / ..- / ..- / ..-	984	Nâ'ilî	985	Vecdî	
						986	Mezâkî	
						987	İsmetî	
						988	Ârif	
91	-âr	-umdan sakın	-.- / -.- / -.- / -.-	990	Fuzûlî	989	Nâ'ilî	
						991	Sabrî	

						993	Nazîm	
92	-ân	-ı ucın	..--- / ..--- / ..--- / ..-	1001	Nâ'ilî	1002	Vecdî	
						1003	Riyâzî	
						1004	Nazîm	
93	-ân	olmasun dîrsün	.--- / .--- / .--- / .---	1007	Yahyâ	1008	Fâ'izî	
						1009	Na'tî	
94	-ân	senün olsun	--. / --. / --. / --	1010	Riyâzî	1011	Sabrî	
95	-âr	-dan	--. / --. / --. / --	1014	Dürrî	1015	Vehbî	
96	-âr	-ından	.--- / .--- / .--- / .---	1042	Fasîh	1043	Sırrî	1) Yahyâ: Kalyon, a.g.e., s.628.
						1044	Yahyâ	
97	-în	-inden	.--- / .--- / .--- / .---	1048	Fâ'izî	1049	Sabrî	
98	-et	olmasun	--. / --. / --. / --	1050	Nedîm	1090	Velehû (Nahîfî)	
				1051	Nedîm-i Dîger			
99	-en	-ümden	--. / --. / --. / --	1055	Nâbî	1056	Tâlib	
						1057	Rüşdî	
100	-â	dirken	.--- / .--- / .--- / .---	1070	Nazîm	1071	Hevâyî	
101	-at/-et	neydügin	--. / --. / --. / --	1081	Nâ'ilî	1082	Fasîh	
102	-ûş	görinsün	--. / --. / --. / --	1097	Vecdî	1098	Mezâkî	
103	-ân	iden	--. / --. / --. / --	1108	Tâlib	1109	Es'ad	
104	-ân	sanur gören	--. / --. / --. / --	1110	Hâşim	1113	Resmî	
105	-ân	ancak bu	..--- / ..--- / ..--- / ..-	1114	Nâ'ilî	1115	Nazîm	
106	-âre	su	--. / --. / --. / --	1117	Bâkî	1118	Fevrî	1) Fevrî: Metin Samancı, Mecmû'at-ı Nezâ'îr (vr. 150b- 250a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031) İnceleme-Tenkitli

								Metin , Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013, s. 239; Pervâne b. Abdullah, Pervâne Bey Mecmuası, (haz. Kamil Ali Gıynaş), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0 , Erişim Tarihi: 25. 12. 2020, s. 2158.
107	-âne	mestâne	.--- / .--- / .--- / .---	1137 1196	Sabrî	1138	Cem'î	
108	-eh	-ünde	--. / .--. / .--. / .--	1140	Sırrî	1141	Nazîm	
109	-ûr	oldı gitdükçe	.--- / .--- / .--- / .---	1171	Nazîm	1172	Ârif	
110	-îde	---	--. / .--. / .--. / .--	1176	Fâ'izî	1177	Cevrî	
111	-elâ	-larda	.--- / .--- / .--- / .---	1206	Yahyâ	1207	Na'tî	
112	-û	tâze	.-.- / ..-- / .-.- / ..-	1208	İsmetî	1209 1210 1226	Nâ'ilî Mezâkî Vecdî	

						1227	Ârif	
						1228	Âzerî	
113	-ar/-er	inşâ'allâh	..-- / ..-- / ..-- / ..-	1211	Nâbî	1212	Tâlib	
114	-er	eyle	--. / .--. / .--. / .--	1218	Fasîh	1219	Sabrî	
						1220	Sırrî	
						1221	Mezâkî	
						1222	Na'tî	
115	-ân	sanma	.--- / .--- / .--- / .---	1229	İsmetî	1230	Mezâkî	
						1231	Ârif	
116	-ûd	dirdüm bâdeye	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	1233	Yahyâ	1234	Sabrî	1) Yahyâ: Coşkun, a.g.e. , s. 474; Kalyon, a.g.e. , s. 1039.
117	-e	-den sonra	.--- / .--- / .--- / .---	1243	Fehîm	1261	Mezâkî	
118	-în	üzre	.--- / .--- / .--- / .---	1247	Sırrî	1248	Nazîm	
						1249	Velehû (Nazîm)	
119	-âg	yetmez mi	.-. / ..-- / .-. / ..-	1273	Fehîm	1274	Mezâkî	
120	-în	-üm yüze çıkıdı	--. / .--. / .--. / .--	1302	Mezâkî	1327	Vecdî	1) Mezâkî: Coşkun, a.g.e. , s. 525.
121	-âne	olmaz mı	.--- / .--- / .--- / .---	1307	Riyâzî	1320	Vecdî	1) Vecdî: Coşkun, a.g.e. , s. 510.
122	-ân	âyîneyi	-.-- / -.-- / -.-- / -.--	1314	Sırrî	1315	Na'tî	
						1321	Neşâtî	
						1322	Nâ'ilî	
123	-â	-muzı	--. / .-. / .--. / .-.--	1324	Nâbî	1323	Tâlib	
124	-âl	gelmedi mi	.-. / ..-- / .-. / ..-	1346	Râmî	1347	Nâbî	
						1348	Mâcid	
						1349	Nâ'ilî	
125	-en/-ân	-den...-e/ - dan...-a	..-- / ..-- / ..-- / ..-	1362	Nâbî	1363	Na'tî	

126	-ân	-umuzı	.-.- / ..-- / .-.- / ..-	1366	Nâ'ilî	1365	Nazîm	
						1367	Şehrî	
						1368	Sırrî	
						1369	Fasîh	

2.3.1.1.2.6. Tehzil

Kelime anlamı “zayıf kılmak, kılınmak;¹¹⁴ alay etme, alaya alma”¹¹⁵ olan tehzil, edebiyat terimi olarak “ciddi bir esere latife tarzında nazire yazmak”¹¹⁶ demektir. Aynı ölçü ve kafiye de şaka yollu yazılan bu nazireler, konuya mizahi nitelik katarak ciddi şiirleri mizahi bir hâle getirir fakat bunun zarif ve bayağılıktan uzak olması beklenir.¹¹⁷ Tehzil şekil bakımından nazireden farksız olmasına rağmen işlenen konunun tamamen asıl şiirden ayrı ve mizahi olması nedeniyle nazireden ayrılır.¹¹⁸ Tehzilde ilk şiirin, beyit sayı ve sırasına uyma şartı aranmamasına rağmen kafiye ile redifin aynı olması istenir.¹¹⁹

Divan şiirinde, Hevâyî ve Sürûrî tehzilleri ile öne çıkan iki şairdir.¹²⁰ Bu mecmuada da Hevâyî’nin tehzil sayılabilecek 42 şiirine yer verilmiştir. Mizahi nitelikli bu manzumelerin başlıklarında doğrudan tehzil adı yer almamaktadır. Sadece bir şiirin başlığında “tezyîf¹²¹” olduğu belirtilmiştir. Ancak bu gazellerin nazire yazıldığı düşünülen şiirlerle (zemin/model şiirlerle) olan vezin, kafiye, redif birlikteliği ve manzumelerdeki mizahi unsurlar, gazellerin tehzil olduğu fikrini güçlendirmektedir. Bu tehziller Nâbî’nin 29, Nâ’îlî’nin 4, Neşâtî’nin 1, Riyâzî’nin 1, Şehrî’nin 1, Fasîh’in 1, Fehîm’in 1 ve Vecdî’nin 1 şiiri model alınarak yazılmıştır.

Bir sencileyin âyîne-i râz ele girmez

Bir bencileyin tûtî-i i’câz ele girmez (G. 546/1)

¹¹⁴ İbrahim Cûdî Efendi, **a.g.e.**, s. 542.

¹¹⁵ Parlatur, **a.g.e.**, s. 1668.

¹¹⁶ Tahir Olgun, **a.g.e.**, s. 154.

¹¹⁷ Dilçin, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, s. 273.

¹¹⁸ Köksal, “Nazire Kavramı ve Klâsik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı”, s. 239-240.

¹¹⁹ İskender Pala, “Türk Edebiyatında Tehziller ve Argo Kelimelerin Edebiyata Yansıması”, **Uluslararası Türk Dili Kongresi 1988**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1996, s. 363.

¹²⁰ Tahir Olgun, **a.g.e.**, s. 154.

¹²¹ “Tezyîf sözcüğü tehzil ile aynı manada kullanılmıştır. Kalp, değersiz ve sahte olarak gösterme gibi anlamlara gelen bu sözcük genellikle “başka birinin fikrini çürütme, onunla eğlenme, maskaraya alma” anlamına gelmektedir. Fakat özellikle XVIII. asır sonu ve XIX. asır başlarında yazılmış olan mecmua başlıklarında, “tezyîf” sözcüğünün önemli bir esere aynı vezin ve kafiye de mizahi nazire yazma manasında, tehzil sözcüğü yerine kullanıldığını görülmektedir” (bk. Zülküf Kılıç, **Türk Divân Şiirinde Sosyal Eleştiri**, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2008, s. 36).

Bir sencileyin fiskeci kurnaz ele girmez
 Bir bencileyin mashara burnaz ele girmez (G. 547/1)

Yârı açdum açıl ey gonce-dehânum diyerek
 Bezme geldi gele ey rûh-ı revânum diyerek (G. 808/1)

Yârı açdum açıl ey mantı-dehânum diyerek
 Bezme geldi gele ey yahni kapanum diyerek (G. 831/1)

Gehvâresini gerçi nesîm eyledi tahrîk
 Ammâ ki gele hâbı harâm eyledi bülbül (G.868/3)

Hiç susmadı gice bogazın yırtarak ötdi
 Yavrisuna uyhuyu harâm eyledi bülbül (G. 869/3)

Tablo 10. Mecmuada Yer Alan Tehziller

Sıra No.	Şiir No.	Zemin/Model Alınan Şiir	Şiir No.	Tehzil
1	116	Nâbî	117	Hevâyî
2	145	Riyâzî	146	Hevâyî
3	260	Fasîh	262	Hevâyî
4	269	Nâ'îlî	271	Hevâyî
5	278	Nâbî (Nev-Zemîn-i Nâbî)	503	Hevâyî
6	315	Nâbî	316	Hevâyî
7	318	Nâbî	319	Hevâyî
8	413	Nâbî	414	Hevâyî
9	415	Nâbî	416	Hevâyî
10	506	Nâbî	507	Hevâyî
11	521	Neşâtî	523	Hevâyî
12	535	Nâ'îlî	536	Hevâyî
13	546	Şehrî	547	Hevâyî
14	551	Nâbî	552	Hevâyî
15	578	Nâbî	558	Hevâyî Tezyîf-i Nâbî
16	620	Nâbî	621	Hevâyî
17	653	Sâbit	654	Hevâyî
18	665	Nâ'îlî	666	Hevâyî

19	699	Nâ'îlî	707	Hevâyî
20	772	Nâbî	773	Hevâyî
21	793	Nâbî	794	Hevâyî
22	808	Nâbî	831	Hevâyî
23	812	Nâbî	813	Hevâyî
24	819	Nâbî	820	Hevâyî
25	834	Fehîm	837	Hevâyî
26	843	Nâbî	844	Hevâyî
27	868	Nâbî	869	Hevâyî
28	937	Nâbî	938	Hevâyî
29	947	Nâbî	948	Hevâyî
30	1052	Nâbî	1053	Hevâyî
31	1055	Nâbî	1058	Hevâyî
32	1070	Nazîm	1071	Hevâyî
33	1097	Vecdî	1099	Hevâyî
34	1100	Nâbî	1101	Hevâyî
35	1111	Nâbî	1112	Hevâyî
36	1187	Nâbî	1188	Hevâyî
37	1263	Nâbî	1264	Hevâyî
38	1275	Nâbî	1276	Hevâyî
39	1299	Nâbî	1300	Hevâyî
40	1324	Nâbî	1325	Hevâyî
41	1344	Nâbî	1345	Hevâyî
42	1385	Nâbî	1386	Hevâyî

2.3.1.2. Gazellerin Harflere Göre Dağılımı

Mecmuadaki gazeller elifba dizilişine uygun olarak sıralanmıştır. Bu tertibe uyulmayan kısımlar şöyledir:

- * 687. gazelde, harf sırası şın (ش) harfindeyken 688. gazelde ze (ز) harfine geçilmiş ve bir sonraki gazelde sıraya dönmüş,
- * 853. gazelde, harf sırası kef (ك) harfindeyken 854 ve 855. gazeller nun (ن) harfi ile yazılmış ve bir sonraki gazelden itibaren harf sırasına devam edilmiş,
- * 1190. gazelde, harf sırası he (ه) harfinde iken 1191. gazelde ye (ي) harfi ile gazel verilmiş ve bir sonraki gazelde harf sırasına dönmüş,
- * 1265. gazelde, harf sırası he (ه) harfinde iken 1266. gazelde re (ر) harfine geçilmiş ve bir sonraki gazelden sonra harf sırası takip edilmiş,

* 1359. gazelde, harf sırası ye (ي) harfindeyken 1360. gazelde tekrar he (ه) harfine geri gelinmiş ve 1365. gazelde harf sırası olan ye (ي) harfi ile devam edilmiş,

* 1383. gazelde, harf sırası ye (ي) harfindeyken 1384. gazelde re (ر) harfine geçilmiş ve bu gazelden sonra harf sırası düzenli takip edilerek gazeller ye (ي) harfi ile yazılmıştır.

Mecmuada zel (ذ), tı (ط) ve zı (ظ) harfleri dışında, her harf ile gazel bulunmaktadır. Mecmuada en çok re (ر): 289 harfi ile gazel yazılmış ve onu, nun (ن): 147 ve he (ه): 138 harfleri takip etmiştir. Diğer harflere göre daha az tercih edilen harfler ise dad (ض): 1, ayın (ع): 1, gayn (غ): 3 ve hı (خ): 3 olmuştur. Mecmuada bulunan 1355 gazelin harflere göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 11. Mecmuadaki Gazellerin Harflere Göre Dağılımı

Harf	Gazel Sayısı	Harf	Gazel Sayısı	Harf	Gazel Sayısı
ا (elif)	78	ز (ze)	113	ك (kef)	79
ب (be)	46	س (sin)	6	ل (lam)	45
ت (te)	37	ش (şın)	70	م (mim)	66
ث (se)	10	ص (sad)	3	ن (nun)	147
ج (cim)	12	ض (dad)	1	و (vav)	19
ح (ha)	4	ع (ayın)	1	ه (he)	138
خ (hı)	3	غ (gayın)	3	ي (ye)	124
د (dal)	19	ف (fe)	11		
ر (re)	289	ق (kaf)	31		

2.3.2. Kaside

Sözlük anlamı “kastetmek, yönelmek” olan kaside, belirli bir amaçla yazılan şiirlere denir.¹²² Bu şiirler, bir kişiyi övmek, genellikle karşılığında yardım istemek veya sevmediği kişiyi eleştirmek için yazılabilirler.¹²³ Bunun dışında herhangi bir kimseyi övme amacı taşımayan, belli bir konuyu işleyen, aynı kafiye düzeni ile

¹²² Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, s. 122.

¹²³ İpekten, *a.g.e.*, s. 38; Fritz Krenkow, “Kaside”, *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yay., İstanbul 1988, s. 388.

yazılmış kasideler de vardır.¹²⁴ Kasidenin de gazel gibi birinci beyti kendi içinde, diğer beyitleri ise ilk beyitle kafiyelelidir. Kasidenin uzunluğu hakkında muhtelif görüşler bulunur.¹²⁵ Ancak kasidenin uzunluğunu belirleyen asıl konunun, birbirini tutmayan sayıların değil, tek bir kafiye etrafında uzayıp giden şiire, şairin kafiye bulma gücü ve söz varlığının izin verdiği kafiye yaratma olanağının derecesi¹²⁶ olduğu belirtilir.

Mecmuada, 28 kaside bulunmaktadır. Bunlar: K. 1 (Mi'râciyye-i Cenâb-ı Nâdirî Efendi Bi-'avnillâh), K. 2 (Nazîre-i Mi'râciyye-i Mevlânâ Sâbit Efendi), K. 3 (Kasîde-i Rızâyî Der-Na't-ı Şerîf-i Nebevî), K. 4 (Na't-ı Şerîf Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Radiyallâhu), K. 9 (Kasîde-i Fehîm Der Şikâyet-i Rûzgâr-Hod), K. 10 (Na't-ı Şerîf-i Azîz Efendi Sahîbü't-Târih), K. 12 (Ramazâniyye-i Mûmâ-ileyh), K. 14 (Ramazâniyye-i Sâbit Efendi), K. 15 (Ramazâniyye-i Vehbî Efendi), K.16 (Kasîde-i İydiyye Ma'rûza Hazret-i Sadr-ı A'zam Li-muharririhi Rûhî), K. 17 (Kasîde-i Cevrî Der Na't-ı Nebî), K. 18 (Na't-ı Şerîf-i Rızâyî), K. 19 (Velehû Mûmâ-ileyh), K. 20 (Kasîde-i Nef'î Der Na't-ı Nebevî), K. 21 (Kasîde-i Üstâdü'l Üstâd Nâ'ilî Efendi Na't-ı Nebî), K. 22 (Na't-ı Şerîf-i Rızâyî), K. 23 (Rızâyî), K. 24 (Nâ'ilî Der-Na't-ı Nebî), K. 25 (Rızâyî), K. 26 (Rızâyî), K. 27 (Fâ'izî), K. 28 (Fâ'izî), K. 29 (Nâ'ilî), K. 30 (Fâ'izî), K. 36 (Li Mevlânâ Nedîm Efendi Kasîde-i Hammâmiyye), K. 37 (Kasîde-i Berây-ı Refî Rûtbe-i Medîne Li Mevlânâ Vehbî Efendi), K. 39 (Târîh-i Berây-ı Ta'mîr-i Kemerler Li Mevlânâ-yı Münevver) ve K. 40 (Târîh-i Berây-ı Kapudan Paşa Şüden-i Hazret-i Mustafa Paşa Li Mevlânâ Vehbî)'dir.

Bu kasideler bahâriyye, hammâmiye, ıydiyye, maktel, medhiyye, mi'râciyye, na't, nasîhat-nâme, ramazâniyye, şikâyet-nâme, şitâiyye ve temmûziyye türlerinde yazılmıştır. Beyit sayıları ise 25-108 beyit arasında değişmektedir.

¹²⁴ Mehmed Çavuşoğlu, "Kasîde", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı II- Divan Şiiri*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2011, s. 20.

¹²⁵ Bk. Kurnaz ve Çeltik, *a.g.e.*, s. 187-189.

¹²⁶ Ömer Faruk Akün, "Divan Edebiyatı", *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 9, İstanbul 1994, s. 408.

2.3.3. Terkib-i Bend

Terkib-i bend, her bir bendi aynı vezinde ancak başka kafiye de olup bendleri birbirine bağlayan ve onlardan farklı kafiye ye sahip ara beyitlerin oluşturduğu nazım şeklidir.¹²⁷ Bu nazım şeklinde, her bent iki kısımdan oluşur. Birinci bölüme terkîb-hâne, bu bendin son beytine de vasıta beyti (bendiye) denir. Vasıta beyti, her bent sonunda farklı olup bağlı olduğu bentten ayrı olarak kafiye lenir.¹²⁸ Bent sayılarının 3-7, 5-7, 5-10, 7-10, 5-12, 5-15, 5-17 arasında değiştiğini belirtenlerin yanı sıra bent sayılarında bir sınırlama getirilemeyeceğini ifade edenler de vardır.¹²⁹ Bu nazım şekli ile birçok konu işlenmiştir. Asıl konusu mersiye olmakla birlikte, münâcât, na‘t gibi dinî konular, medhiyye, hiciv, talihten şikâyet, tasavvufî ve felsefî düşünceler hatta aşk gibi pek çok konunun işlenmesinde terkib-i bendler kullanılmıştır.¹³⁰

Mürettip, mecmuada 6 terkib-i bende yer vermiştir. Mecmuada yer alan terkib-i bendler: Tb. 5 (Tevbe-nâme-i Hazret-i Veysî Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh), Tb. 6 (Velehû Rahmetullâhi ‘Aleyh), Tb. 7 (Terkîb-i Bend-i Rûhî Bagdâdî Rahimehullâh), Tb. 8 (Nazîre-i Cevrî Çelebi), Tb. 11 (Terkîb-i Bend-i Mevlânâ-yı Mezbûr ‘Abdü’l-‘Azîz Efendi) ve Tb. 13 (Vedâ‘iyye-i Mûmâ-ileyh Rahimehullâh)’tür. Bu manzumelerden 7 ve 11. şiirlerin mecmuada yer alan başlıklarında terci-i bend yazılıdır. Ancak her bir vasıta beytinin ayrı kafiye lenişi sebebiyle şiirler terkib-i bend özelliği gösterir. Bu başlıklar çeviri yazıda düzeltilmiştir. Manzumelerin bent sayıları 5-17 arasında değişmektedir. Terkib-i bendler; hicviyye, münâcât, medhiyye, sâkî-nâme, tevbe-nâme türlerinde kaleme alınmıştır.

2.3.4. Tahmis

Sözlük anlamı “beşleme, beşe ayırma” demek olan tahmis, bir şairin bir gazelini alıp her beytinden evvel üçer mısra daha eklenerek beşer mısralı kıtalardan

¹²⁷ Filiz Kılıç, “V. Nazım Şekilleri”, *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, (ed. Mustafa İsen), Ankara 2014, s. 245.

¹²⁸ Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, s. 233.

¹²⁹ Kurnaz ve Çeltik, *a.g.e.*, s. 500.

¹³⁰ İpekten, *a.g.e.*, s. 114.

mürekkep bir gazel-i muhammes tertip etmedir.¹³¹ Muhammes ile temel farkı, muhammesin bütün mısralarının bir anda yazılması yani manzumenin hepsinin birden ortaya çıkması, tahmisin ise iki basamak hâlinde yani önce beytin yazılıp daha sonra üç mısraın eklenmesidir.¹³²

Mecmuada beş tahmis vardır. Bunlar T. 31 (Gazel-i Cevrî Tahmîs-i Nâdirî), T. 32 (Gazel-i Neşâtî Tahmîs-i Kâmî Efendi el-Edirnevî Rahimehullâhu Te‘âlâ), T. 33 (Gazel-i Nâbî Tahmîsü’s-Selâseti Mine’ş-Şu‘arâ), T. 34 (Gazel-i Mezbûr Tahmîs-i Şînâsî Rahmetullâhi ‘Aleyh) ve T. 35 (Gazel-i Bahâyî Tahmîs-i Nâbî Rahmetullâhi ‘Aleyh) numaralı şiir metinleridir. Bunlar sırasıyla, Nâdirî’nin Cevrî’ye; Kâmî’nin Neşâtî’ye; İshak, Mâdih ve Râşid’in Nâbî’ye; Şînâsî’nin Nâbî’ye ve Nâbî’nin Bahâyî’ye yazmış olduğu tahmislerdir.

2.3.5. Mesnevi

İkili, ikişerli ve ikişer gibi anlamlara gelen mesnevi, Arapçada “isnân” denilen iki sayısından türetilmiştir.¹³³ Mesnevi, matla‘ gibi her beyti kendi içinde kafiyeli olan nazımdır.¹³⁴ Beyit sayıları iki beyitten başlayarak binlerce beyte kadar gidebilir.¹³⁵ Genellikle aruz kalıplarının kısa şekilleriyle yazılan mesnevilerde kafiye sıkıntısı olmadığından çokluk, hikâye ya da öğretici eserler gibi uzun konular için tercih edilmiştir.¹³⁶

Mecmuada 3 mesneviye yer verilmiştir. Bunlar: M. 1397 (Berber-nâme-i Sâbit Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh), M. 1398 (Vak‘a-i Söz Ebesi Li’l-Mevle’l-Mezbûr ...) ve M. 1399 (Ma‘zeret-nâme-i Li-muharririhî Rûhî)’dir. Bu manzumeler, mecmuanın son

¹³¹ İsmail Parlatır, **a.g.e.**, s. 1612; Şemseddin Sami, **a.g.e.**, s. 1164; Olgun, **a.g.e.**, s. 141.

¹³² Mustafa Erdoğan, **Türk Edebiyatında Muhammes**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 1997, s. 21.

¹³³ Kurnaz ve Çeltik, **a.g.e.**, s. 467.

¹³⁴ Muallim Naci, **İstılâhât-ı Edebiyye**, (haz. M.A. Yekta Saraç), TDK Yay., Ankara 2017, s. 118; Harun Tolasa, **a.g.e.**, s. 376.

¹³⁵ Âmil Çelebioğlu, **Türk Mesnevî Edebiyatı Sultan İkinci Murad Devri**, Dergâh Yay., İstanbul 2018, s. 19.

¹³⁶ Fahir İz, **Eski Türk Edebiyatında Nazım**, C.2., Akçağ Yay., Ankara 2000, s. 543.

bölümünde yer almaktadır. Mesneviler hezl ve sergüzeşt-nâme türlerinde yazılmışlardır.

2.3.6. Nazm

Nazm sözlükte “sıra, tertip, mevzûn ve mukaffa kelâm”¹³⁷ olarak tanımlanır. Nazm, kıtanın ilk beyti kafiyeli olan şeklidir; yani şekil ve kafiye dizilişi yönünden gazele benzer ancak mahlas beytinin olmayışı ve muhtevasının farklı olması bakımından gazelden ayrılır.¹³⁸ Mecmuada bu nazım şekli ile yazılmış bir şiir vardır. 1396 numaralı bu şiir metni Na‘tî’ye aittir.

2.3.7. Müfred

Bir beyitten oluşan ve kafiye'nin gerekli olmadığı¹³⁹ nazım şeklidir. Mecmuada müfred hâlinde bir beyit vardır. 50a nolu varakta yer alan ve Veysî’ye ait olan bu beyit, Veysî “*Dîvân*”¹⁴⁰ında 19 beyitten oluşan bir kasidedir. Mecmuaya, sadece kasidenin makta‘ beyti alındığı için müfred başlığı altında değerlendirilmiştir.

2.4. Mecmuada Yer Alan Nazım Türleri

Bugün nazım şekilleri gibi dış yapı ile ilgili (biçim-form-şekil) bilgiler, belirli bir başlıkta düzenlenmiş, kesin çizgileriyle ayrılmış görünmektedir.¹⁴¹ Edebî türler için ise -çeşitli tasnif denemeleri mevcut olsa da- henüz çözümlenmiş bir

¹³⁷ Şemseddin Sami, **a.g.e.**, s. 916.

¹³⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 57.

¹³⁹ Tolasa, **a.g.e.**, s. 378.

¹⁴⁰ (Bk. Hamit Dikmen, **Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni**, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1991, s. 344-345.)

¹⁴¹ Metin Akkuş, **Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası Edebi Türler ve Tarzlar**, Fenomen Yay., Erzurum 2007, s. 19.

gruplandırmadan bahsedilememektedir.¹⁴² Türün tarifi, gayesi, ortaya çıkışı, gelişimi değişimi, başka türlere olan dönüşümü gibi sorunlar olmakla birlikte genel olarak eserin içeriği onun türünü belirlemektedir.¹⁴³ Bu sebeple bir tür, muhtevası itibarıyla birden fazla türe dâhil edilebilmekte ve hangi başlık altında değerlendirileceği bir problem olabilmektedir.

Bu mecmuadaki nazım türleri belirlenirken öncelikle manzumelerin içeriği, sonrasında ise mürettibin bazı şiirlerde verdiği başlıklar esas alınmıştır. Buna göre mecmuada, 18 farklı nazım türüne yer verildiği tespit edilmiştir. Nazım türleri verilirken manzumelerin muhtevalarına da kısaca değinilmiştir.

Tablo 12. Mecmuada Yer Alan Nazım Türleri ve Sayıları

Sıra No.	Nazım Türü	Sayısı
1	Bahâriyye/ Bahâr-nâme	1
2	Hammâmiye/ Hammâm-nâme	1
3	Hezl	2
4	Hicviyye	1
5	İydiyye/ Bayrâmiyye	1
6	Maktel/ Maktel-i Hüseyin	2
7	Medhiyye	4
8	Mi'râciyye/ Mi'râc-nâme	2
9	Münâcât	2
10	Na't	12
11	Nasihat-nâme/ Pend-nâme	2
12	Ramazâniyye/ Ramazân-nâme	3
13	Sâkî-nâme	1
14	Sergüzeşt-nâme	1
15	Şikâyet-nâme	1
16	Şitâiyye	1
17	Temmûziyye	1
18	Tevbe-nâme	1

¹⁴² Metin Akkuş, **a.g.e.**, s. 19.

¹⁴³ Mustafa İsen, "VI. Türler", **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**, (ed. Mustafa İsen), Grafiker Yay., Ankara 2014, s. 255.

2.4.1. Bahâriyye/Bahâr-nâme

Baharın niteliklerini belirtmekle başlayan ve birinin övgüsü ile nihayetlenen kasidelere bahâriyye denir.¹⁴⁴ Bu türde kaleme alınan eserlerde şairler çoğunlukla birinin methine geçmek için -bir zemin oluşturma amacıyla- bahar konusuna yer verirler ve sonunda övgü tarzında bir manzume ortaya çıkar. Bahar konusuna ayrılan kısım ise 10-12 beyitlik bir bölümden oluşur.¹⁴⁵ Bahâriyyelerde, bahar manzaraları, baharın güzelliği ve çiçekler, çeşitli benzetmelerle ve soyut bir biçimde anlatılır.¹⁴⁶

Mecmuada, bu türde yazılmış bir kaside vardır. Rızâyî'ye ait olan bu şiir “Velehû Mûmâ-ileyh” (K. 19) başlığı ile yer alır. Manzume 61 beyitten oluşmaktadır. Bu kaside dışında, diğer gazellerin bir bölümünde ve kasidelerin bazı kısımlarında bahar tasvirlerinin yer aldığı beyitler mevcuttur. Kasidede, 16. beyte kadar baharın gelişi ile doğada yaşanan uyanış, değişim, canlılık ve coşku tasvir edilmiştir. Allah'ın bereketinin rüzgârı esmiş ve gül bahçesini goncalar süslemiştir. Lale goncasi esvabından tütsü kabını çıkarmış, çıkardığı dumanı (kokusu) ile bahçeleri sümbülistana çevirmiştir. Bülbül, gül-i râ'nâ arzusuyla perişan bir şekilde feryat etmeye başlayınca, goncalar gözünü açmıştır.

Bi-hamdillâh vezân oldu nesîm-i feyz-i Rabbânî

Açıldı goncelar zeyn itdiler sahn-ı gülistânı (K. 19/1)

Çıkardı âstînden micmerin çün gonce-i lâle

Duhânı sümbülistân itdi sahn-ı bâğ u bûstânı (K. 19/ 4)

Gül-i ra'nânun agzı var dili yok dirdün ammâ kim

Neden âzürde itmek bülbül-i bî-sabr u sâ mânî (K. 19/13)

16. beyitten itibaren ise şair, bülbülün nağmelerinin asıl sebebinin aslında Hz. Peygamber'i övmek olduğunu dile getirerek kasideyi na't¹⁴⁷ ile devam ettirir.

¹⁴⁴ Olgun, **a.g.e.**, s. 25.

¹⁴⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 26.

¹⁴⁶ Kazım Yetiş, “Bahâriyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 4, İstanbul 1991, s. 473.

¹⁴⁷ Na'tların muhtevasına, “2.4.10. Na't” başlığı altında kısaca değinilmiştir.

2.4.2. Hammâmiye/ Hammâm-nâme

Hammâmiye, hamam ve hamamdaki eğlenceleri konu alan, hamamdaki güzelleri tasvir eden manzumelerin adıdır.¹⁴⁸ Üslup ve içerik yönünden öğretici söyleyişten uzak, lirik söyleyişin daha yoğun olduğu bu şiirler, kaside, mesnevi ve gazel gibi farklı nazım şekilleri ile yazılmışlardır.¹⁴⁹

Mecmuada bu türde yazılmış bir kaside bulunmaktadır. Nedîm’e ait olan bu şiir, “Li Mevlânâ Nedîm Efendi Kasîde-i Hammâmiyye” (K. 36) başlığı ile yer alır. Kaside 71 beyittir. Manzume aynı zamanda, Damat İbrahim Paşa’ya övgülerin sunulduğu bir kasidedir. Damat İbrahim Paşa’ya olan methiyeler 36. beyitten itibaren başlar. Kasidede hamamdaki güzellerin güzellik unsurları, çeşitli benzetme ve klişeler yardımıyla canlı bir biçimde betimlenmiştir. Can belası bir güzel dilber, hamama gelip güneş gibi ışık saçır. Bu dilberin saçı âşığının uykusu gibi dağınık, bakışı âşığının gönlü gibi hasta, vücudu gümüşten beyaz gülden yumuşak, yeni yetişmiş bir fidan gibi düzdür. Boyu, yanağı, gerdanı, nazlı nazlı yürümesi âşığın gönlünü deli eder. Burada bir şiir meclisi kurulur. Bir iki kadeh mey içilir ve şiir sohbetleri yapılır. Nedîm bu kısımda kendini cihan şairi olarak nitelendirip şairliğini de metheder.

Saçı fütâdesinün hâbı gibi pejmürde
Nigâhı âşıkınun hâtırı gibi bîmâr (K. 36/5)

Vücûdî hâm gümüşden beyâz gülden nerm
Boyı henüz yetişmiş nihâlden hem-vâr (K. 36/6)

Bu şeb bir âfetün ibrâmı ile meclisde
Çekilmiş idi bir iki piyâle-i ser-şâr (K. 36/21)

¹⁴⁸ İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, L&M Yay., İstanbul 2002, s. 199.

¹⁴⁹ İ. Güven Kaya, “Taşlıcalı Yahya Bey’in Hammâmiyeleri”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 27, Erzurum 2005, s. 230; Levend, *a.g.e.*, s. 165.

2.4.3. Hezl

Şaka, latife yapmak, alay etmek, alaya almak, zayıflatmak, eğlenmek anlamlarına gelen hezl, Klâsik Türk edebiyatında daha çok kişiyi yermek ve o kişiye hak etmediği bir şeyi yakıştırmak üzere genel ahlâk kurallarını zorlayıcı biçimde söylenmiş sözlerle denilmiştir.¹⁵⁰ “Latife” ile farkı, “latife”nin kapalı ve zarifane olması, “hezl”in ise genellikle açık ve az çok bî-edebane olması ile açıklanır.¹⁵¹ Aslında ince bir nükteye ve alaycılığa dayanması gereken hezlin sınırları divan şiirinde genelde aşılmış, kaba şakaya, sövgüye gidilmiştir.¹⁵²

Hezl¹⁵³ türünün özelliklerini tam olarak taşımamakla birlikte mecmuada bu başlığa dâhil edilebilecek iki şiir metni bulunmaktadır. Bunlar Sâbit’in “Berber-nâme-i Sâbit Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh” (M. 1397) ve “Vak‘a-i Söz Ebesi Li‘l-Mevle‘l-Mezbûr...” (M. 1398) başlıklı mesnevileridir. Bunlardan ilki olan “Berbernâme” toplumsal yapıda meydana gelen bozuklukların, genç ve güzel delikanlı, “mahbûb” aşkının sapık bir ideolojiye dönüşümün işlendiği bir mesnevidir.¹⁵⁴ “Derenâme” de “Berbernâme” gibi konusunu günlük yaşamın çarpık anlayışlarından almış, kadına ve kadın aşkına düşkünlük nükteli, shevi ve kaba bir mizahi tarzda yazılmıştır.¹⁵⁵ İki eserde de devrin bazı tipleri ve onların anlayışları realist bir şekilde anlatılmıştır.¹⁵⁶ Mizahi öğelerin yer aldığı bu iki hikâye kişilerin başından geçen hadiseleri anlatması sebebiyle sergüzeşt-nâme özelliği de gösterirler.

Haste yok âteş-i dilden pür-dâg

Oturanlar hepsi itden sâg

(M. 1397/66)

¹⁵⁰ Rıdvan Canım, **Divan Edebiyatında Türler**, Grafiker Yay., 6. bs., Ankara 2020, s. 70.

¹⁵¹ Şemseddin Sami, **a.g.e.**, s. 459.

¹⁵² Hanife Dilek Batıslam, **Divan Edebiyatı Bahçesinden [Örneklerle Türler]**, Doğu Kütüphanesi Yay., İstanbul 2016, s.188.

¹⁵³ İskender Pala, “Sabit’in *Derename* ve *Berbername*’si ile Vâsf’ın *Hubanname* ve *Zenanname* eserlerinin tehzil türüne yakın eserler olduklarını ancak gerçek bir edebiyat anlayışının uzağında kaldıklarını ifade eder (bk. “Türk Edebiyatında Tehziller ve Argo Kelimelerin Edebiyata Yansıması”, s. 365).

¹⁵⁴ Turgut Karacan, Bosnalı Sabit’in “Berbernamesi”, **Çevren Bilim-Kültür Dergisi**, XVII, S. 76 (Mart-Nisan), Pıriştine 1990, s. 37.

¹⁵⁵ Turgut Karacan, **Sabit Derenname (Ya da) Hâce Fesâd ve Söz Ebesi**, Dilek Basımevi, Sivas 1990, s. 5-11; Karacan, “Bosnalı Sabit’in Berbernamesi”, s. 37.

¹⁵⁶ Karacan, “Bosnalı Sabit’in Berbernamesi”, s. 37-39; Karacan, **Sabit Derenname (Ya da) Hâce Fesâd ve Söz Ebesi**, s. 7-24.

Çenede âlî idi mertebesi
Halk içinde lakabı Söz Ebesi (M. 1398/4)

Şûh tab‘ idi açık meşreb idi
Lâubâlî bir ışıık mezheb idi (M. 1398/5)

Kahvenün meykedenün kallâşı
Baba şeytân ocagı ferrâşı (M. 1398/12)

2.4.4. Hicviyye

Arapçada bir kişiyi şiir veya nesir yoluyla yerme anlamında kullanılan “hecâ” kelimesi yerine Osmanlı Türkçesinde aynı anlamda olan ve yine Arapça bir isim olan hicv kelimesi kullanılmıştır.¹⁵⁷ Bu kelime sözlükte; bir kişi veya toplumun kusurlarını, hatalarını, gülünç yönlerini nesir ya da nazım şeklinde ortaya koyma, yerme, kötüleyip taşlama¹⁵⁸ olarak tanımlanır. Bu içerikle ortaya konan manzum veya mensur eserlere de “hicviyye” denilmektedir. Türk edebiyatında hiciv bir grubu veya grup davranışını yahut bir ada bağlı olarak kişileri konu edinen eserle temsil edilmiş; âşık ve rakibin anlaşmazlıklarını örnekleyen metinler birinci, rind ve zahidin anlaşmazlıklarını konu edinen eserler ise ikinci grubu oluşturmuştur.¹⁵⁹

Mecmuada bu türde yazılmış bir manzume bulunmaktadır. 17 bentten oluşan şiir, “Terkîb-i Bend-i Rûhî Bagdâdî Rahimehullâh” (Tb./ 7) başlığıyla yer alır. Bu terkib-i bend, görünüşte sofıyane olmakla birlikte gerçekte riyadan nefret ve vefasızlıktan şikâyet eden, zamanın haksızlıkları ile kusurlu yönlerini, içtimai aksaklıklarını, din ve ahlak konusunda riyakâr davranan insanları, -rindâne bir eda içinde- zeki, iğneleyici ve alaycı bir üslupla anlatan bir şiirdir.¹⁶⁰ Manzumede, fâni dünyada mevki ve paraya tamah eden insanlar, ikiyüzlü davranan ham sofular

¹⁵⁷ Akkuş, **a.g.e.**, s. 103.

¹⁵⁸ Ayverdi, **a.g.e.**, s. 505.

¹⁵⁹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 105.

¹⁶⁰ Coşkun Ak, **Bağdathî Rûhî Dîvânı**, C.1., Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001, s. 50-51.

eleştirilir. Cahil insanların makam sahibi olurken bilgili olgun insanların bu gök kubbe altında hiçbir yerinin olmadığı dile getirilir.

Sûfî ki safâda geçinür mâlik-i dînâr
Bir dirhemini alsan olur hâtırı derhem (Tb. /7-III)

Tahkîk bu kim hep işünüz zerk u riyâdur
Taklîddesüz tâ‘atünüz cümle hebâdur (Tb. /7-IX)

Evc-i felege basdı kadem câhile câhil
Erbâb-ı kemâlün yiri yok zîr-i felekde (Tb. /7-XVI)

2.4.5. İydiyye/Bayrâmiyye

“İd” ya da “ıyd” sözcüğü Arapça “bayram”¹⁶¹ anlamına gelmektedir. İydiyye ise klasik Türk şiirinde genellikle “bayram dolayısıyla yazılmış şiirler” olarak tanımlanır. Divan şairlerinin devlet büyüklerine kaside sunmak için değerlendirdiği fırsatlardan biri olarak kabul edilen bayramlar, kasidelerin nesib bölümünün konusunu oluşturmuş ve bu kasidelerin devamında devrin ileri gelenleri için methiye ve dua bölümleri yer almıştır.¹⁶² İydiyyelerde, bayram imajı Ramazan ile daha çok anıldığı için (hilalin görülüp oruca başlanması ve orucun sona erdirilmesi gibi) ramazâniyyelerle iç içe işlendiği görülmüş ancak Kurban ve Nevruz bayramı için de ıydiyyeler yazılmıştır.¹⁶³ İydiyyelerde işlenen konulardan bazıları: Ramazan’da tutulan orucun bitmesi ile yaşanan rahatlama, içki vb. alışkanlıkların yeniden başlaması, bayram armağanları ve ziyaretleri, dargın olan insanların barışmaları, kurban kesme, sevgiliye kurban olma, sevgiliyle yeniden buluşma, bayram yerlerindeki güzellikler ve güzelliklerin betimlenmesidir.¹⁶⁴

¹⁶¹ Devellioğlu, **a.g.e.**, s. 471.

¹⁶² Mustafa İsmet Uzun, “İydiyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.19, İstanbul 1999, s. 223.

¹⁶³ Akkuş, **a.g.e.**, s. 121-122.

¹⁶⁴ Akkuş, **a.g.e.**, s. 122.

Mecmuada ıydiyye türünde bir kaside vardır. Rûhî'ye ait olan bu şiir, 34 beyitten oluşmaktadır. Manzume, “Kasîde-i İydiyye Ma'rûza Hazret-i Sadr-ı A'zam Li-muharririhî Rûhî” (K. 16) başlığı ile yer alır. Metin, daha önce yayımlanmamış bir ıydiyye örneğidir. Ramazan Bayramı için yazılmıştır. Şiirde kullanılan “hilâl-i ıyd”, “rûz-ı ıyd”, “şeb-i kadr-i dilâsâ” gibi tamlamalar ve çeşitli benzetmeler, ıydiyyenin Ramazan Bayramı için yazıldığını gösteren bazı ifadelerdir. İydiyyede, Ramazan Bayramı'nın gelişinin müjdelenmesinin yanı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve onun inşa ettirdiği Sadabad Sarayı da methedilmiştir. Ramazan'ın bitmesi ile çöl meydanı renklenmiş, yedi derya coşmuş, bayram hilali gökyüzünde güneş gibi görünmüştür. Artık, bağlardaki servi boylu güzelleri hayal etme, eğlenip yiyip içme ve gül bahçesine gezintiye çıkma vaktidir. Bunun için de eşsiz ve cennete benzeyen, altından yapılmış kemerleri parlak ayı bile imrendiren, zevk ve sefanın başköşesi Sadabad'a gitmek gerekir.

Neden kim seyr-i Sa'd-âbâda gitmez böyle demlerde

O kim ser-mesned-i zevk ü safâdur rûz u şeb cây (K.16/4)

Dem-i ayş u safâdur azm-i gül-geşt-i çemenzâr it

Înân-ı rahşuna vir semt-i Sa'd-âbâda irhâyı (K.16/24)

Hilâl-i ıyd kim hûrşîdveş âfâk-ı âlemde

Ola tâ her sene pertev-fezâ-yı çeşm-i bînâyı (K. 16/33)

2.4.6. Maktel/ Maktel-i Hüseyin

Öldürülme yeri veya bir kimsenin öldürüldüğü yer¹⁶⁵ anlamına gelen maktel, Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilmesini anlatan bir mersiye türüdür.¹⁶⁶ Kaybedilen bir kişinin ardından duyulan üzüntünün işlendiği bu mersiye çeşidinde, Hz. Hüseyin'in

¹⁶⁵ Ayverdi, a.g.e., s. 764.

¹⁶⁶ Akkuş, a.g.e., s. 136.

öldürülmesi başlıklı mersiyeler fazlaca kaleme alınmış ve bu mersiyeler zamanla bağımsızlaşarak dinî içerikli bir tür olan Maktel-i Hüseyin adıyla anılır olmuştur.¹⁶⁷

Mecmuada, bu grupta değerlendirilebilecek iki manzume yer alır. Bunlardan ilki Fâ'izî'ye (K. 28) aittir. 40 beyitten oluşan bu kasidenin ilk 13 beyti temmûziyye başlığı altında değerlendirilmiştir. İkincisi ise Nâ'îlî'ye (K. 29) aittir. Kaside 72 beyitten oluşur. Bu manzumelerde, Hz. Hüseyin'e duyulan sevgi, onun fiziki ve ahlaki özellikleri, Hz. Hüseyin ve beraberindekilerin Kerbela'da susuz bırakılmaları, Hz. Hüseyin'in şehit edilişi ve şehit edilenlerin ardından duyulan üzüntü dile getirilmiştir. Devamında onları şehit eden Yezit ile taraftarlarına edilen beddualara yer verilmiştir.

Hasan birâderi perverde-i kinâr-ı Resûl
Fürûg-ı nûr-ı dü-çeşm-i Alî imâm-ı sa'îd (K. 29/32)

O şâh-zâde ki lâlâlığın iderdi eger
Geleydi asrına Pervîz ü Behmen ü Fîrûz (K.28/20)

Yüzünde pertev-i envâr-ı mekremet zâhîr
Sözünde nûkte-i esrâr-ı ma'rifet mermûz (K.28/21)

Dirîg virmediler ol nihâl-i tâzeye su
Şu dem ki oldı hevâ-yı inâd pür tef ü sûz (K. 28/28)

Ser-i mübârekine kasd idenlerün olsun
Gezende mâr-ı siyeh gerdeninde habl-ı verîd (K.29/42)

Bulup cezâsını bir yirden olmasun yâ Rab
O cem'-i hâ'ife dûzahda kâbil-i tefrîd (K.29/71)

¹⁶⁷ Akkuş, a.g.e., s. 136.

2.4.7. Medhiyye

Medhiyye, klasik Türk edebiyatında övgü maksadıyla oluşturulan kasidelerin genel adıdır. Medhiyyeler genellikle kaside nazım şekliyle yazılmış; mesnevi, kıta, murabba, muhammes, terkip, terci-i bend ve gazel gibi farklı nazım şekilleri de medhiyye yazılırken tercih edilmiştir.¹⁶⁸

Mecmuada, bazı kasidelerin çeşitli bölümlerinde devrin ileri gelenlerine ve Hz. Muhammed'e övgüler yer almaktadır. Ancak doğrudan bu türde verilebilecek 4 manzume bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Veysî'nin "Velehû Rahmetullâhi 'Aleyh" (Tb. 6/12) başlıklı terkip-i bendidir. Bu şiir, Mısır beylerbeyi Kara Üveys Paşa'ya övgülerin yer aldığı bir manzumedir. İkincisi, Vehbî'nin "Kasîde-i Berây-ı Refî' Rûtbe-i Medîne Li Mevlânâ Vehbî Efendi" (K. 37/81) başlıklı kasidesidir. Metin, Sultan Ahmed Han'ın ve O'nun Mekke ile Medine'ye olan hizmetlerinin methedildiği bir şiirdir. Üçüncüsü Vehbî'nin "Târîh-i Berây-ı Ta'mîr-i Kemerler Li Mevlânâ-yı Münevver" (K. 39/25) adlı manzumesidir. Kasidede, Sultan III. Ahmed ve O'nun yaptırmış olduğu kemerler övülmüştür. Dördüncü medhiyye de yine Vehbî'ye aittir. "Târîh-i Berây-ı Kapudan Paşa Şüden-i Hazret-i Mustafa Paşa Li Mevlânâ Vehbî" (K. 40/33) başlıklı şiirde, Kaymak Mustafa Paşa ve O'nun kaptan-ı deryalığı övülerek bu mertebeye terfisi müjdelenmiştir. Metnin başlığında ya da herhangi bir beytinde "tebrik" ifadesi yer almamaktadır. Ancak şiirin başta içeriği olmak üzere, kasidede geçen "mübârek", "beşâret" gibi ifadeler, manzumenin "tebrik-nâme"¹⁶⁹ başlığı altında da değerlendirilebileceğini düşündürmektedir.

Bilüp germâda su dîbâsınun germî-i bâzârın

Kemerler toldurup sermâda virdi halka ser-mâye (K. 39/19)

Kapudânlık nice yıl yelkenin suya bırakmışdı

Anun eyyâm-ı câhında yine kesb eyledi pâye (K. 40/32)

¹⁶⁸ Yaşar Aydemir, "Methiye", **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 29, Ankara 2004, s. 410.

¹⁶⁹ Tebrik-nâmeler için bk. İbrahim Halil Tuğluk, "Divan Şiiri'nde Manzum Tebrik-Nâmeler", **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]**, S. 42, Erzurum 2010, s. 42-49.

Beşâret birle Hâtif didi yaz târîhin ey Vehbî
Efendün Mustafâ Paşa kapudân oldu deryâya (K. 40/33)

2.4.8. Mi'râciyye/ Mi'râc-nâme

Miraç kelimesi lügatlarda, “çıkılacak, yükselecek yer, merdiven, yukarı çıkacak yer, göğe çıkma, uruc”¹⁷⁰ olarak tanımlanır. Miraç, gelişigüzel bir yükseliş değil, genellikle Hz. Peygamber’in göğe yükselişi demektir.¹⁷¹ Bir edebî terim olarak ise mi'râciyye, Hz. Peygamber’in miraç mucizesini dile getiren umumiyetle mesnevi veya kaside nazım şekilleriyle yazılmış şiirlere denir.¹⁷² Mürettep divan ve mesnevilerin ilk kısımlarında müstakil mi'râciyyeler olduğu gibi bazı mevlid, hilye vs. gibi türden eserlerde bir bölüm olarak da bulunabilir.¹⁷³

Mecmuada iki tane mi'râciyye yer almaktadır. Bunlardan ilki Nâdirî'nin “Mi'râciyye-i Cenâb-ı Nâdirî Efendi Bi-'avnilâh” (K. 1), ikincisi de Sâbit'in “Nazîre-i Mi'râciyye-i Mevlânâ Sâbit Efendi” (K. 2) başlıklı metinleridir. Mi'râciyyelerin beyit sayıları sırasıyla 74 ve 108'dir. Hz. Muhammed'in Miraç Gecesi göğe yükselişi ve devamında gerçekleşen mucizelerin anlatıldığı bu manzumeler kaside nazım şekli ile yazılmıştır. “Nazîre-i Mi'râciyye-i Mevlânâ Sâbit Efendi” başlıklı kaside, Nâdirî'nin mi'râciyyesine yazılmış bir nazire örneğidir. İki mi'râciyyede de Hz. Muhammed'in ilâhî delillerini göstermek için¹⁷⁴ aynı ayetlere (İsra, 17/1; Necm, 53/9) iktibas yapıldığı görülür. Şiirlerde ilk olarak Miraç Gecesi'nin güzelliği ve ay ile yıldızların parlaklığı betimlenmiştir. Ayrıca, Miraç Mucizesi anlatılmadan önce Hz. Peygamber'in diğer mucizelerine (doğduğu gece Mecusi tapınaklarındaki ateşin sönmesi ve Kâbe'deki putların yıkılması, Hz. Peygamber'in parmağından su akıtması, parmağı ile işaret ederek ayı iki parçaya ayırması, gölgesinin olmayışı, müşriklerden kurtulmak için mağaraya sığınması ve mağaranın ağzının örümcek ağıyla kaplanması

¹⁷⁰ Şemseddin Sami, **a.g.e.**, s. 809.

¹⁷¹ Metin Akar, **Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1987, s. 3.

¹⁷² Metin Akar, **a.g.e.**, s. 6.

¹⁷³ Âmil Çelebioğlu, “Türk Edebiyatında Manzum Dini Eserler”, **Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları**, MEB Yay., İstanbul 1998, s. 358.

¹⁷⁴ Zülfî Güler, **Divan Şiirinde Peygamber Hikâyelerine Telmihler**, Uğurel Matbaası, Malatya 2006, s. 189.

sayesinde müşriklerin mağaraya girememesi) yer verilmiştir. Daha sonra Hz. Muhammed'in Ümmühânî'nin evinde iken önce yüce Kâbe'ye gelmesi, Cebrail ile konuşması, Cebrail eşliğinde Burak isimli ata binerek Mescid-i Aksâ'ya gelmesi, orada peygamberlerle karşılaşması ve ön safta durup onlara imamlık yaparak namaz kıldırması anlatılmıştır. Ardından Hz. Muhammed'in göğe yükselmesi, Sidre'ye gelince Burak'tan inip diğer binit olan Refref'e binmesi, burada Cebrail'in ondan ayrılması, bir noktaya gelinceye kadar Refref'in ona eşlik etmesi ve daha sonra tek başına devam etmesi dile getirilmiştir. Nihayetinde Hz. Muhammed'in Allah'ın huzuruna ulaşması (iki kaş aralığı kadar yakınına/ Kâbe kavseyn'e), O'nunla görüşmesi ve nüzul ederken beraberinde nimetler/ hediyeler getirmesi (beş vakit namaz) kaleme alınmıştır.

Temâşa itdürür âfâka âteş-bâzlık kârın
Nücûm ol şevk ile vâfir fişekler eylemiş peydâ (K.2/10)

N'ola bî-sâye olsa serv-kadd-i Sidre-bâlâsı
Anun zıllın dahı Mevlâ düşürmez hâke ta'zîmâ (K.2/44)

Misâl-i ebr-i rahmet dehri teşrîf itdüğü sa'at
Mecûs âteşlerin bârân-ı fazlı eyledi itfâ (K.1/36)

Harîm-i Ka'be-i ulyâda devletle sa'âdetle
Sarây-ı Ümmihânî idi ol şeb Hazrete me'vâ (K.2/52)

O şeb Mevlâ habîbin hâkden kaldırdı lutf itdi
O şeb oldu Resûlün cilvegâhı mas'ad-ı a'lâ (K.2/22)

Îmâm oldu sufûf-ı enbiyâya görsen ol demde
Sutûr-ı Mushafun üstinde bismillâh idi gûyâ(K.1/49)

Cüdâ oldu kenâr-ı Sidrede Cibrîl o Hazretten
Gülinden ayru bülbül gibi kaldı hüzn ile tenhâ (K.1/61)

O dem Refref gelüp i'zâz ile hidmet yanaşdurdı
Güneş gibi o nûr-ı hüsne itdi sînesin me'vâ (K.2/86)

İrüp bir nûra Refref dahı kaldı dûr olup andan
Mükedder mîve-i terden cüdâ berg-i hazânâsâ (K.1/63)

Bu hâletle duhûl itdi harîm-i kâbe kavseyne
Olup ser-menzili ol kadd-i tîrûn kurb-ı ev ednâ (K.2/91)

Birisi işte bismillâh ile hams-i mübârekdür
O şeb ol pençe-i mühr-i nübüvvet eyledi ihdâ (K.2/98)

2.4.9. Münâcât

Yalvarmak, yakarmak, dua ve tazarruda bulunmak anlamında kullanılan münâcât kelimesi, bir edebî terim olarak Allah'a yakarış amacıyla kaleme alınmış manzum veya mensur eserlere denir.¹⁷⁵ Münâcâtlar, kaside, gazel, musammatlar, kıta, rubai gibi farklı nazım şekilleriyle yazılabilen şiir türünün ve mesnevilerdeki bir bölümün genel adıdır.¹⁷⁶

Mecmuada bu türde yazılmış iki şiir bulunmaktadır. Bunlar Azîz'in "Terkîb-i Bend-i Mevlânâ-yı Mezbûr 'Abdü'l-'Azîz Efendi" (Tb. 11) ve "Vedâ'yye-i Mûmâ-ileyh Rahimehullâh" (Tb. 13) başlıklı manzumelerdir. Şiirlerin bent sayıları sırasıyla 10 ve 5'tir. Bu manzumelerde şair, masivaya uyduğunu, günahının ve kabahatlerinin çok olduğunu belirterek tövbe eder. Devamında ise sığınacak başka bir yeri olmadığı söyleyerek Allah'a niyaz edip O'ndan merhamet ister.

Menhec-i zühdi koyup özlemişüm semt-i fesâd
Âh kim kaldı muhâlif taraf-ı rüşd ü sedâd

¹⁷⁵ Muhsin Macit, "Münâcât", **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 31, İstanbul 2006, s. 563.

¹⁷⁶ Ahmet Mermer, Neslihan Koç Keskin, **a.g.e.**, s. 159.

Gitmişüm bir yola kim ana nihâyet dûzah
 Yâ İlâhî reh-i takvâya beni kıl irşâd
 İdiyor bâd-ı ecel harmen-i ömri târâc
 Yâda gelmez gidiyor hayf-ı gam-zâd-ı mi'âd
 Nefs-i ser-keş ne aceb gelmedi hiç insâfa
 Artırur ma'siyeti ni'metün oldukça ziyâd
 Avf ü gufrânuna yâ Rab ümîdüm muhkem
 Bende yok gerçi ki lutf u kereme isti'dâd
 Bilmeyüp kadr-i ubûdiyyeti ser çekmiş idüm
 Ey Hudâvend-i hatâ-pûş-i atâ-bahş-ı ibâd
 Şeref-i hizmet-i dergâhunı şimdi bildüm
 Kulluga eyle kabûl itme kapundan ib'âd

 Âstânun var iken kangı kapuya varayum
 Ya kimün dergehine yüz süreyüm yalvarayum (Tb. 11/ III)

2.4.10. Na't

Na't kelimesinin sözlük anlamı, “övme, överek anlatma, bir şeyi güzel surette vafsetme”¹⁷⁷dir. Edebî terim olarak ise “bilhassa Hz. Peygamber ve dört halife ile Cenâb-ı Alî vafında yazılan manzumeler”¹⁷⁸ olarak tanımlanır. Na'tlar genellikle kasideler olmak üzere gazel, mesnevi, terci-i bend, terhib-i bend, murabba, muhammes, müseddes, kıta, tuyug, rubai, müstezat, müfret, matla, müsebba, müsemmen, muaşşer gibi pek çok nazım şekli ile yazılmışlardır.¹⁷⁹

Mecmuadaki kasideler arasında en fazla na't türüne yer verilmiştir. Eserde, on iki na't mevcuttur. Na'tların tümü kaside nazım şekli ile kaleme alınmıştır. Bu na'tların şairleri ve şiirlerinin başlıkları: Rızâyî “Kasîde-i Rızâyî Der-Na't-ı Şerîf-i Nebvî” (K.

¹⁷⁷ Parlatır, a.g.e., s. 1267.

¹⁷⁸ Olgun, a.g.e., s. 113.

¹⁷⁹ Emine Yeniterzi, **Divan Şiirinde Na't**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1989, s. 144.

3), Haylî “Na‘t-ı Şerîf Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Radiyallâhu” (K. 4), Abdülaziz Efendi “Na‘t-ı Şerîf-i Azîz Efendi Sahîbü’t-Târih” (K. 10), Cevrî “Kasîde-i Cevrî Der Na‘t-ı Nebî” (K. 17), Rızâyî “Na‘t-ı Şerîf-i Rızâyî” (K. 18), Rızâyî “Velehû Mûmâ-ileyh” (K. 19), Nef’î “Kasîde-i Nef’î Der Na‘t-ı Nebevî” (K. 20), Nâ’ilî “Kasîde-i Üstâdü’l Üstâd Nâ’ilî Efendi Na‘t-ı Nebî” (K. 21), Rızâyî “Na‘t-ı Şerîf-i Rızâyî” (K. 22), Nâ’ilî “Nâ’ilî Der-Na‘t-ı Nebî” (K. 24), “Rızâyî” (K. 25), “Rızâyî” (K. 26)’dır.¹⁸⁰ Kasidelerin beyit sayıları sırasıyla 75, 69, 50, 42, 50, 61, 45, 51, 35, 53, 60 ve 76’dır. Hz. Muhammed’in övülerek O’na duyulan sevgi ve saygının dile getirildiği bu şiirlerde, Hz. Muhammed’in birçok mucizesine yer verilmiştir. Manzumelerde telmih yapılan mucizelerden bazıları: Hz. Peygamber’in doğduğu gece Mecusilerin ateşinin sönmesi, miraca yükselişi, sahabe susuz kaldığında parmaklarından çeşme gibi su akıtması, hicretten önce müşrikler karşısında aya, parmağıyla işaret ederek ayı ikiye ayırması (şakku’l kamer)’dır. Ayrıca Hz. Muhammed’in savaşlarına (Mekke’nin fethi), fiziki (parlak, gül gibi yüzü ve yanağı, saçının anber kokusu ve siyah rengi) ve ahlaki özelliklerine (merhameti, güvenilirliği, adil olması) şiirlerde yer verilmiştir. Şiirlerde ayrıca, fani dünyanın geçiciliğinden bahsedilerek dünyanın renklerine, rütbelerine, mevkilerine aldanıp ve itimat edilmemesi gerektiğine dair nasihatler verilmiştir. Tüm bunlar kaleme alınırken birçok ayet ve hadise de iktibas yapılmıştır. Şiirlerde dinin gereklerinin ve Hz. Muhammed’in sünnetlerinin yerine getirilememesinden duyulan pişmanlık da ifade edilmiştir. Manzumelerdeki ortak temalardan biri de kıyamet günü Allah’ın sevgili kulu olan Hz. Peygamber’in şefaatine nail olma isteğidir. Bunların yanı sıra kasidelerde, yer yer bahar tasvirlerine yer verildiği görülür.

Hep hâzır olan teşneleri eyledi irvâ
Destinden olup âb-ı firâvân mütekâtır (K.25/29)

Mâhı parmakla işâret idüp itdün zâhir
Arsa-i mu‘cizede san‘at-ı gûy u çevgân (K.4/16)

¹⁸⁰ Sadece mahlasları verilen na‘tların mecmuuda başlıkları yoktur.

Feth idüp Mekkeyi çün itdi duhûl izzet ile
Rûh idi eyledi bir kâlîba gûyâ ki hulûl (K.22/15)

Ne zûlf ebr-i kebûter-rübâ-yı gâliye-sâ kim
Yanında hâl-i siyeh görünür misâl-i hamâme (K.18/3)

Fahr-i cihân ki bâ'is-i emn ü emân idi
Yek-âyet-i beşâret ile dâdvârdan (K.3/35)

Aldanma nakş-ı devlete kim bâzî-i felek
Sad-sâle pîri tıflek-i nâ-hurde-sâl ider (K.21/41)

Bu gülsitânede bir gün eser semûm-ı adem
Gider bu neşv ü nemâlar ne gül ne hâr kalur (K.24/17)

Benüm ol âciz ü bî-kes ki ayagun tozına
Eli boş geldüm ümîd eyleyü lutf u ihsân (K.4/64)

Eyâ şefî'-i güneş pîşgân-ı rûz-ı cezâ
Ki cürm merhametünle zelîl ü hâr kalur (K.24/30)

2.4.11. Nasîhat-nâme/Pend-nâme

Fert ve toplumu eğitmek, devlette dirlik ve düzeni sağlamak maksadıyla yazılan ahlaki-didaktik eserlere nasîhat-nâme (pend-nâme) denir.¹⁸¹ Nasîhat-nâme örnekleri, güçlü fikir ve senelerin yaşanmış deneyimlerinden kaynaklanan mutluluk bilgisini öğretmeyi ve kişinin ruh ile ahlak eğitimini temel alır.¹⁸² Nasîhat-nâmelerin bağımsız manzum eserlerde mesnevi şeklinde, divanlarda ise kaside, kıta, musammat, gazel ve müfret gibi farklı nazım şekillerinde kalem alındıkları görülmüştür.¹⁸³

¹⁸¹ İskender Pala, "Nasihatnâme", **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 32, İstanbul 2006, s. 409.

¹⁸² Akkuş, **a.g.e.**, s.188.

¹⁸³ Akkuş, **a.g.e.**, s. 191.

Mecmuada bu türde yazılmış iki manzume vardır. Bunlardan ilki, Riyâzî'ye ait 52 beyitten (K. 23) oluşan kasidedir. Manzumenin başlığı yoktur. Şiirin genelinde şair nefesine hitap eder. Pisliğe bulaşmış, fitne ve kargaşanın kapladığı dünyaya rağbet edildiği, elest meclisinde verilen söze sadık kalınmadığı, ahiret üzüntüsünün unutulduğu dile getirilir. Suretin büyüünün kırılmadığı, gönüldeki anlam hazinesinin ortaya çıkarılmadığı, sabah akşam şarap sarhoşu olunduğu, çirkin nefse yenik düşüldüğü anlatılır. Kişinin kendi değerini, aslını ve nesnenin özünün ne olduğunu bilmediği belirtilir. Bunların daha ne kadar daha süreceği hicvedilerek nasihatlerde bulunulur. İkincisi, Fâ'izî'nin (K. 27) başlığı olmayan ve 31 beyitten oluşan kasidesidir. Fâizî de Riyâzî gibi kendini kötülüğe sevk eden nefesine yani "nefs-i emmâre"ye seslenir. Şiirde bedenin dünya için boşa harcanmaması, hırs ve açgözlülüktan uzak durulması nasihat edilir. Çömlek parçasının bile elmas gibi görüldüğü alçak dünyaya iltifat edilmemesi gerektiği söylenir. Kaside ayrıca Hz. Ali'ye de methiyeler içermektedir.

Nice bir ragbet-i bî-hâsıl-ı dünyâ nice bir
Nice bir bir iki bed-mest ile gavgâ nice bir (K.23/1)

Nefs-i bed-kişün ide zillet-i hırs-ı dünyâ
Seg-i dükkânçe-i kassâb temennâ nice bir (K.23/15)

Ey Fâ'izî nedür bu kadar şiddet ü şagaf
Eyler misün vücûdunı dünyâ için telef (K.27/1)

Ey Fâ'izî bu güri-i hırs u tama' nedür
Elmâs görünür gözüne pâre-i hazef (K.27/2)

2.4.12. Ramazâniyye/ Ramazân-nâme

Klasik Türk şiirinde Ramazan ayını konu alan manzumelere Ramazâniyye¹⁸⁴ denir. Konu esasını dinî duyguların, Ramazan ayının faziletlerinin, Ramazan

¹⁸⁴ Mustafa İsmet Uzun, "Ramazâniyye", **DiA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 34, İstanbul 2007, s. 439.

günlerinin heyecanının ve renkliliğinin oluşturduğu bu manzum metinlerin nesib bölümünden sonra, beyitlerde kasidenin ithaf edildiği padişaha, vezirlere veya devrin ulularına övgüler yer alır.¹⁸⁵ Ramazâniyyeler mesnevi, kaside, gazel, terkib-i bend, ilahi, mani gibi farklı nazım şekilleri ile yazılmışlardır.¹⁸⁶

Mecmuada, üç Ramazâniyyeye yer verilmiştir. Bu şiirlerin tümü kaside nazım şekli ile yazılmıştır. Bunlar: Kara Çelebi-zâde Abdülaziz Efendi'nin "Ramazâniyye-i Mûmâ-ileyh" (K. 12), Sâbit'in "Ramazâniyye-i Sâbit Efendi" (K. 14) ve Vehbî'nin "Ramazâniyye-i Vehbî Efendi" (K. 15) başlıklı manzumeleridir. Kasidelerin beyit sayıları sırasıyla 29, 62 ve 79'dur. Bu şiirlerin birincisinde, Ramazan ayının gelişi "merhaba" tekrarları ile müjdelenmiş, Ramazan'ın yolunun gözlenmesi ve onun gelişinden duyulan sevinç kaleme alınmıştır. Ayrıca şiirde Ramazan ayı bittiğinden beri rahat yüzü görülmediği dile getirilerek, günahlar için tövbe edilip Allah'a niyaz edilmiştir. İkinci kasidede, Ramazan tasvirlerine daha çok yer verilmiştir. Ramazan ayında kandillerle süslenip ışıklandırılan camilerden, meyhanelerin kırık dökük hâle gelmesinden yani boşalmasından, şeker tepsilerinin akide şekerleri ile dolmasından, İstanbul'un her köşesinin mercan çarşısına dönmesinden, iftar sofralarında oruçtan sonra içilen tütünlerden ve fincanlarda içilen kahvelerden bahsedilerek bir ramazan portresi çizilmiştir. Bu ramazâniyyede kasidenin sunulduğu Baltacı Mehmet Paşa'ya övgüler, mizahi bir anlatımla "zahidlere"¹⁸⁷ ve "müteşairlere"¹⁸⁸ de tenkitler yer alır. Üçüncü ramazâniyyede şair, Ramazan'ın getirmiş olduğu susuzluk ve açlığı, şarap kadehinin yerine kahve fincanlarının dolmasını, imsak vakti tütün çubuğunun ağızdan düşmemesini, -saçmaladığını da belirtilerek- oruç "hummasının" kendini sarstığını ve bir an önce bayramın gelmesini beklediğini belirtir. Kendini rind olarak tanımlayan şair tarafından, Ramazan sufileri ve züht sahipleri eleştirilir. Ayrıca kasidede, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'ya methiyeler yer alır.

¹⁸⁵ Sedit Yüksel, "Eski Edebiyatımızda Ramazan", *Türkoloji Dergisi*, C.7, S. 1, 1977, s. 35; Abdulkadir Karahan, "Ramazan Edebiyatı ve Ramazaniyyeler", *Diyanet Dergisi*, C.26, S. 2., Nisan- Mayıs- Haziran Ankara 1990, s. 95; Âmil Çelebioğlu, "Edebiyatımızda Ramazan", *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, MEB Yay., İstanbul 1998, s. 692.

¹⁸⁶ Halit Dursunoğlu, "Klasik Türk Edebiyatında Ramazan Konulu Şiirler", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 22, Erzurum 2003, s. 12-19.

¹⁸⁷ Rasiş Erkul, "Mizah Bağlamında Sabit ile Nedim'in Ramazaniyeleri", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.11, s. 1, 2013, s. 451-452.

¹⁸⁸ Turgut Karacan, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisyon Kritikli Divan Metni*, Erzurum 1981, s. 45.

Merhabâ mâh-ı mübârek ne aceb geç geldün
Merhabâ gözlerümüz makdemün özlerdi müdâm (K.12/11)

Sen gidelden gözümüz görmedi rûy-ı râhat
Çarh-ı keç-rev komadı dilde huzûr u ârâm (K.12/11)

Oldı her câmi‘-i zîbende birer hırmen-i nûr
Silme mikyâl-i kanâdili zücâc-ı rahşân (K.14/6)

Donanup al akîde ile şeker tablaları
İtdi her gûşe-i İstanbulî sûk-ı Mercân (K.14/8)

Alınur mı Ramazan sûfîlerinden câmi
Kimi mahfilde mü’ezzin kimi mihrâba imâm (K.15/3)

Hezeyândur bilürüm afvuna ma‘zûrum lîk
Katı pek örseledi bendeki hummâ-yı sıyâm (K.15/75)

2.4.13. Sâkî-nâme

Sâkî kelimesi sözlükte, “su veren, su dağıtan veya satan, iştret meclisinde içilen şarap vesaireyi kadehlere döküp dağıtan adam, kadeh sunan”¹⁸⁹ olarak tanımlanır. Mecâzî anlamda ise sâkî feyz veren ve feyze ulaştıran kişi (şeyh), o işaretleri açıklayıp hakikatleri bildiren ve ariflerin gönüllerini Allah aşkıyla dolduran mürşid-i kâmilidir.¹⁹⁰ Bir nazım türü olarak sâkî-nâme gerçek ya da mecazlı manasıyla içkiden onun çeşitlerinden, araç ve gereçlerinden, içki meclislerinden, sâkîden bahseden ve

¹⁸⁹ Şemseddin Sami, a.g.e., s. 1031.

¹⁹⁰ Erdoğan Uludağ, “Divân Edebiyatı Türlerinden Sâkinâmeler ve Şeyhülislâm Bahâyî’nin Sâkinâmesi”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 9, Erzurum 1998, s. 49.

bunları metheden metinlerdir.¹⁹¹ Sâkî-nâmelerin¹⁹² esas terimlerinden olan bezm (meclis), mutrib, saki, mey (bade), cam (kadeh) sözcükleri maddi ve manevi kültürü temsil eder.¹⁹³ Tasavvufî sâkî-nâmelerde sâkî mürşidi, mey ilahi aşkı, meyhâne tekkeyi simgeler.¹⁹⁴ Sâkî-nâmeler müstakil mesnevi şeklinde kaleme alınmalarının yanı sıra terci-i bend, terki-i bend ve kaside gibi birçok nazım şekli ile yazılmışlardır.¹⁹⁵

Mecmuada bu türde yazılmış bir terki-i bend bulunur. Cevrî'ye ait olan bu manzume, “Nazîre-i Cevrî Çelebi” (Tb. 8) başlığı ile yer alır. Şiir, Rûhî'nin terki-i bendine naziredir. Bu metin, *Dîvân*'da verilen başlıkta¹⁹⁶ belirtildiği üzere verilen nefis ile ruhun mücadelesi ve akıl ile aşkın karşılıklı münazarasını da konu alan bir şiirdir. İşret ve işret meclisleri ile ilgili terimler ve mazmunların kullanıldığı metinde, elest meclisinden ayrıldıktan sonra yaşanan dert ve sıkıntı ele alınır. Nefsin esiri olunduğu için Allah'ın eşiğinde ağlayış ve inleyişle yalvarılıp şifa dlenir. Bu bela denizinden kurtulmak için erenler zümresinden yardım talep edilir. Ancak pir olarak kabul edilen şeyhler olgunluğa erişmemiş, (şairin kendisi gibi) bin ahmağı yoldan çıkarmışlardır. Bu kısımda züht sahipleri tenkit edilir. Ardından meyhane erbabı ve rint zümresi övülerek işret meclisinin tasviri yapılır. Devamında, aşk ve aklın mukayesesi sunulur. Öyle ki akıl âşığın gönlüne çare olmaz, aşk ise akıllıların sıkıntısının devasıdır. Akıl, hakikat âleminin yolunda şaşırmıştır, aşk ise salîge yol göstericidir. Nihai olarak aşk ile akıl yoldaş olmalıdır. Şiir, Allah'a münacat ile sonlanmaktadır.

Dûr itdi bizi gerçi kazâ bezm-i bekâdan

Bir âleme düşdük ki eser yok o safâdan (Tb. /8-II)

¹⁹¹ Abdulkadir Karahan, “Sâkî-nâmeler”, *Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1980, s. 117.

¹⁹² Sâkî-nâmeler, dünyanın ve insanoğlunun geçiciliği, bu yalancı varlığın ruh üzerine koyduğu minnet yükünün gamından ve sıkıntılarından kurtulmak için sarhoşluk ve idraksizlik âlemine sığınmak, harebe dünyadan harabatin aydınlık yoluna kaçmak, kaybolan arzuları meyhane de aramak ve bulmak, pîr-i mugânın dergâhında hakkın ve hakikatin cilvesini seyretmek için en uygun saha olmuştur (Canım, a.g.e., s. 257).

¹⁹³ Akkuş, a.g.e., s. 218.

¹⁹⁴ Karahan, a.g.e., s. 117.

¹⁹⁵ Rıdvan Canım, *Türk Edebiyatında Sâkî-nâmeler ve İşret-nâme*, Akçağ Yay., Ankara 1998, s. 12; Beyhan Kesik, Şermin Baka, “Bağdatlı Zihni'nin Sâkî-nâmesi”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/4 Spring 2013, s. 960.

¹⁹⁶ “Terki-i Bend Der-Beyân-ı Mücadele-i Nefs ü Rûh ve Mübâhase-i ‘Akl u ‘İşk” bk. Hüseyin Ayan, *Cevrî Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1981, s.160.

Pîrüm diyü himmet taleb itdüklerümün hod
Dahl eyledi etvârına nâ-bâlig-i etfâl (Tb. / 8-V)

Erbâb-ı harâbâta idüp cân ile ragbet
Kıldum nice dem zümre-i rindân ile sohbet (Tb. /8-VI)

Akl oldı reh-i âlem-i tahkîkde güm-râh
Aşk ol tarafun sâlikine râh-nümâdur (Tb. /8- X)

2.4.14. Sergüzeşt-nâme

Sergüzeşt kelimesi sözlükte “bir kişinin başına gelip geçen ahval ve vukuat, hikâye, tercüme-i hâl ve macera”¹⁹⁷ olarak tanımlanır. Bir edebiyat terimi olarak sergüzeşt-nâmeler ise şairlerin yaşadıkları olayları ve bu olaylardan kaynaklanan duygu ve fikirlerini -doğrudan ya da kurmaca unsurlarla zenginleştirerek- kendi dillerinden naklettikleri metinlerdir.¹⁹⁸ Sergüzeşt-nâmelerin konu ve işleniş bakımından diğer türlerle benzerlikleri vardır. Bu ilişki genellikle farklı türlerin (münâzara, mev’ize, nasîhat-nâme, hezliyye, hicviyye, şitâiyye, temmûziyye, sûr-nâme, medhiyye, hammâmiye, sâkî-nâme... gibi) sergüzeşt-nâmenin içinde olması veya çeşitli edebî türlerin konuyu işleyişi bakımından sergüzeşt-nâmelere yansımaları olarak görülmektedir.¹⁹⁹

Mecmuada bu türde yazılmış bir mesnevi bulunmaktadır. 159 beyitten oluşan manzume “Ma‘zeret-nâme-i Li-muharririhi Rûhî” (M. 1399) başlığı ile yer alır. Bu şiir, daha önce yayımlanmamış bir mesnevi örneğidir. Metinde, şair yaşadıklarından edindiği tecrübeleri ve yakınmalarını dile getirir. Bu sebeple mesnevinin bazı kısımları nasîhat-nâme ve hasb-i hâl özelliği de gösterir. Mesnevinin başlığında “ma‘zeret-nâme” adı yer alsa da ma‘zeret-nâmeleri bir tür olarak değerlendirebilecek kadar örneğe henüz rastlanılmadığı için sergüzeşt-nâme başlığı altında değerlendirilmiştir.

¹⁹⁷ Şemseddin Sami, a.g.e., s. 1068.

¹⁹⁸ Haluk Gökalp, *Eski Türk Edebiyatında Manzum Sergüzeşt-nâmeler*, KitabeviYay., İstanbul 2009, s. 2.

¹⁹⁹ Gökalp, a.g.e., s. 5-11.

Şairlerin hayat hikâyesini ele alan sergüzeşt-nâmelerin pek çoğunda olduğu gibi bu mesnevinin de “dağınık ve kompozisyonundan mahrum”²⁰⁰ olduğu söylenebilir. Kurmaca yerine doğrudan anlatımın tercih edildiği mesnevide, olaylar ben anlatıcı yoluyla şairin kendi dilinden aktarılmıştır. Mesnevinin son kısmında sıkıntıların geride kaldığı ifade edilerek artık sohbet vakti olduğu belirtilir. Devamında ise bahar tasvirleri yapılır. Rûhî, bu mesnevisinde de -ıydiyyesinde olduğu gibi- Sadabad Sarayı’nın bahçesinden bahsetmiştir.

Biz de dünyâda haylî dem sürdük
Çogunun da mazarratın gördük (M. 1399/124)

Pek de kapılma anlara sen de
Sözümü dinle ugrama bende (M. 1399/127)

Terk idüp mâ-cerâmı ser-tâ-pâ
Varak-ı dîger idelüm hâlâ (M. 1399/130)

Şimdiden sonra vakt-i sohbetdür
Sahn-ı bustân misâl-i cennetdür (M. 1399/136)

Sa’d-âbâd u bâğ-ı Sîvâsı
Bâ-husûs ola bir hub elması (M.1399/142)

2.4.15. Şikâyet-nâme

Şikâyet-nâme sözlükte, şikâyet mektubu²⁰¹ ve bir memur hakkında ilgili makama verilen şikâyet yazısı²⁰² olarak tanımlanır. Şairler, çeşitli nazım şekilleri ve türlerde yazılmış şiirleriyle şikâyetlerini dile getirmişlerdir. Bu şikâyetlerin konuları sırasıyla: felekten ve dünyadan şikâyet, zamandan ve zamaneden şikâyet, sevgiliden

²⁰⁰ Gökalp, **a.g.e.**, s. 4.

²⁰¹ Parlatur, **a.g.e.**, s. 1581.

²⁰² Ayverdi, **a.g.e.**, s. 1171.

şikâyet, zahidden şikâyet, âlime değer verilmemesinden şikâyet, görevi kötüye kullanma ve rüşvetten şikâyetdir.²⁰³

Mecmuada bu türde yazılmış bir kaside bulunmaktadır. 47 beyitten oluşan şiir, “Kasîde-i Fehîm Der Şikâyet-i Rûzgâr-Hod” (K. 9) başlığı ile yer alır. Fehîm manzumesinin neredeyse tamamında felekten, bahtsızlığından ve zamandan yakılarak şikâyetini dile getirir. Bunu yaparken kendi şairliğini, söz söyleme kabiliyetini de över. Şiirde rağbet görmediğini, şiirlerinin değerinin anlaşılmadığını, mevki sahiplerinin kapısına sığınmanın çare olmadığını ifade eder. Kasidenin sonunda ise kendine seslenerek şikâyetten vazgeçme öğütünde bulunur.

Dirîgâ çârsû-yı rişte bâzâr-ı cihân içre
Hasîr-i köhneveş düşdüm ne çâre çeşm-i ragbetden (K.9/7)

Murâdumca felek devr eylemez eylerse de bir dem
Tulû‘ eyler hezârân necm-i gam burc-ı felâketden (K.9/10)

Benüm ol şa‘ir-i kâdir-beyân-ı sihr-pîrâ kim
Kelâmum eyledüm mu‘ciz-fesâhatle belâgatden (K.9/28)

Ne çâre eylemez mîzân-ı tab‘-ı kec-‘ayârân fark
Kıyâs-ı vezn-i eş‘ârı selâsetle rekâketden (K.9/29)

Şarâb iç tâze dil-ber sev cihânda herçi bâd-â-bâd
Fehîm insâf besdür bes ferâgat kıl şikâyetden (K. 9/47)

²⁰³ Hanife Dilek Batislam, **Divanlardaki Şikâyet Şiirleri**, Karahan Kitabevi, Adana 2009, s. 5.

2.4.16. Şitâiyye

Şitâiyye, Arapça kökenli şitâ (kış) kelimesinden türetilmiştir. Nesib bölümünde kışın anlatıldığı kasideler olan şitâiyyeler, özellikle “kar”dan söz ederse berfiyye adını alır.²⁰⁴ Kış mevsimi, kasidelerin teşbib bölümlerinde asıl methiyeye giriş yapılırken - yaygın olmamakla birlikte- işlenen konulardan biridir.²⁰⁵ Bu şiirlerde kışın şiddeti²⁰⁶ ile ev, konak, meyhâne gibi iç mekânlarda düzenlenen eğlence meclisleri betimlenmiştir.²⁰⁷

Mecmuada bu türde bir kaside bulunmaktadır. Manzumenin başlığı yoktur. 38 beyitten oluşan bu şiir Fâ’izî’ye (K. 30) aittir. Şitâiyyede kış mevsimi anlatılırken karın şiddetinin doğa, insanlar ve hayvanlar üzerinde bıraktığı etki tasvir edilmiştir. Kış bulutunun gökyüzünü kar ile doldurması, kışın başkomutanın ordusunun tozunun görünmesi gibidir. Artık gül bahçesine ayak basmaya güç kalmamış (çünkü) o bahçe cam parçaları yani buz taneleri ile dolmuştur. Mağara aslanının üzerine baştan başa kar yağdığı için mağara aslanı kar aslanına dönüşmüştür. İnsanlar evlerinde şarap içerek ısınmaktadır. Öyle ki bir kişinin yuvasında yakıcı mum gibi şarap kadehi olmasa donacaktır. Kış betimlemelerinin devamında ise Hz. Hasan’a övgülerin yer aldığı bir menkıbe yer alır.

Pür itdi berf ile rûy-ı hevâyı ebr-i şitâ
Görindi gerd-i sipâh-ı sipeh-büd-i sermâ (K. 30/1)

Mecâli yokdur ayak basmaga gülistâne
Pür itdi sahn-ı çemenzârı hurde-i mînâ (K. 30/5)

Bu demde şîr-i garîn döndi şîr-i berfîne
Olinca üstine bârende berf ser-tâ-pâ (K. 30/10)

²⁰⁴ Dilçin, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, s. 125.

²⁰⁵ Hasan Aksoy, “Şitâiyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 39, İstanbul 2010, s. 216.

²⁰⁶ Agâh Sırrı Levend, **Divan Edebiyatı**, Enderun Kitabevi, (4. bs.), İstanbul 1984, s. 576.

²⁰⁷ Döndü Akarca, “Şitâ’iyyelerde Sosyal Yaşantı”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 14, S.1, Haziran 2005, s. 6-9.

Tonardı bir kişi kâşânesinde olmasa ger
Misâl-i şem‘-i fûrûzende sâgar-ı sahbâ (K. 30/11)

2.4.17. Temmûziyye

Temmûziyye tasvir bölümünde yazdan bahsedilerek teşbib yapılan şiirlere verilen isimdir.²⁰⁸ Bu şiirlerde yazın harareti ve sıcaklığın getirdiği olumsuzluklar ön plana çıkarılır.²⁰⁹ Kasideler ve mesnevilerin doğa tasvirleri arasında temmûziyye örneklerini görmek mümkündür.²¹⁰

Mecmuada, temmûziyye türünde bir kaside yer alır. Şiirin yazmada başlığı yoktur. 40 beyitten oluşan bu şiir, Fâ‘izî’ye (K. 28) aittir. Kasidenin teşbib bölümü (ilk 13 beyti), temmûziyye konusuna ayrılmıştır. Şair kasidede, mübalağalı tasvir ve benzetmelerle yaz mevsiminin kavurucu sıcaklığını ele almıştır. Manzumede, sıcaklık ve hararetin zemini ateşe çevirdiği, cihanı zulüm ateşi ile kavurduğu, zeminin yanan kora döndüğü ve bu sebeple gül bahçesine ayak basmaya güç kalmadığı, hatta yerin altındaki gümüş ve hazinelerin su gibi kaynayıp erise şaşılmayacağı dile getirilmiştir. Şiirin devamında ise aslında tüm bu tasvirlerin Kerbela olayını arz ettiği belirtilerek Kerbela Mersiyesi²¹¹ verilmiştir.

Zemîni tâbe-i pür-tâbe döndirüp tef ü sûz
Kavurdu âteş-i bî-dâd ile cihânı temûz (K.28/1)

Mecâl yokdur ayak basmaga gülistâna
Zemîni ahker-i sûzende kıldı tâb-ı temûz (K.28/6)

²⁰⁸ Ahmet Mermer, Neslihan Koç Keskin, **a.g.e.**, s. 215.

²⁰⁹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 254.

²¹⁰ Akkuş, **a.g.e.**, s. 254.

²¹¹ Kasidenin bu kısmı, **Maktel-i Hüseyin** başlığı altında değerlendirilmiştir.

Su gibi kaynasa yirden aceb degül şimdi
Olup güdâhte zîr-i zemînde sîm ü künûz

(K.28/13)

2.4.18. Tevbe-nâme

Tövbe “günahından rücu etmek ve pişman olmak”²¹² anlamlarına gelir. Günahların affı için Allah’a yalvarmak maksadıyla yazılan bu şiirler, günahların, pişmanlıkların dile getirilmesinin yanı sıra insanlara öğüt veren metinlerdir.²¹³

Mecmuada bu türde yazılmış bir şiir yer alır. Veysî’ye ait olan metnin başlığı “Tevbe-nâme-i Hazret-i Veysî Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh” (Tb. 5)’dir. Manzume, 9 bentten oluşur. Terkib-i bendde, işlenen günahlardan dolayı Allah’ın huzurunda yalvarmaya yüz kalmadığı, sarhoş olunarak özün gafletle yitirildiği, ömrün düş gibi geçtiği ve ibadet edilemediği ifade edilmiştir. Bilerek ya da bilmeyerek yapılan hatalardan duyulan pişmanlık dile getirilmiş ve işlenen kabahatlerden dolayı Allah’tan af dilenmiştir.

Tevbe yâ Rabbi giriftâr-ı hevâ olduguma
Tevbe yâ Rabbi tâlebkâr-ı belâ olduguma
Tevbe yâ Rabbi esîr-i mey-i gül-reng olup
Bende-i mug-beçe-i işve-nümâ olduguma
Ârzû-yı sanem-i mâh-likâ itdügüme
Mübtelâ-yı heves-i mihr ü vefâ olduguma
Tevbe yâ Rabbi ibâdet sanup itdüklerüme
Dâmen-âlûde-i çirk-âb-ı riyâ olduguma
Pey-rev oldum o suhan-pervere itdüm tevbe
Dâ'imâ reh-siper-i amd ü hatâ olduguma

²¹² Ahterî Mustafa Muslihuddin el-Karahisarî, **Ahterî-yi Kebir**, (haz. Ahmet Kırkılıç, Yusuf Sancak), TDK Yay., (2. bs.), Ankara 2017, s. 218.

²¹³ İbrahim Halil Tuğluk, “Klasik Türk Şiirinde Manzum Tevbe-nâmeler”, **Ekev Akademik Dergisi**, Y. 13, S. 38, Kış 2009, s. 199.

Tevbe yâ Rabbi hatâ yolına gitdüklerüme
Bilüp itdüklerüme bilmeyüp itdüklerüme

(Tb. 5/VIII)

2.5. Mecmuadaki Vezin Tercihleri

Mecmuanın tamamını aruz vezni ile yazılmış şiirler oluşturur. Bahirler ya da vezinler mürettip tarafından belirtilmemiştir. Vezinlerin sıralanışında belirli bir düzen yoktur. Mecmuadaki şiirlerde 9 bahir ve 21 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır.

Türk şiirinde en çok tercih edilmiş aruz kalıbı remel bahrinin “fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün” kalıbıdır.²¹⁴ Onu sırasıyla remel bahrinin “fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün”, hezec bahrinin “mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün”, muzâri‘ bahrinin “mef‘ûlü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün” ve hezec bahrinin “mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün” kalıpları izler.²¹⁵ Nâşid’in de mecmuasında bu beş aruz kalıbı yazılmış şiirlere daha çok yer verdiği görülmüştür. Bunlar arasında mecmuada en çok tercih edilen aruz kalıbı hezec bahrinin “mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün” (320) kalıbıdır. Daha az kullanılan aruz kalıpları ise kâmil bahrinin “mütefâ‘ilün fe‘ûlün mütefâ‘ilün fe‘ûlün” (1), recez bahrinin “müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün” (1) ile “müstef‘ilâtün müstef‘ilâtün” (1) ve remel bahrinin “fâ‘ilâtün fâ‘ilün” (1) kalıplarıdır. Aşağıdaki tabloda en çoktan en aza doğru tercih edilen aruz kalıplarının listesi verilmiştir.

Tablo 13. Mecmuada Tercih Edilen Vezinler ve Kullanım Sayıları

Sıra No.	Bahirler	Aruz Kalıbı	Sayısı
1	Hezec	mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün (.--- / .--- / .--- / .---)	320
2	Remel	fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün (-.- / -.- / -.- / -.-)	309
3	Hezec	mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün (-- / -- / -- / --)	228

²¹⁴ Mustafa İsen, “Aruzun Anadolu’daki Gelişme Çizgisi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, C. 39, Ankara 1994, s. 121-122.

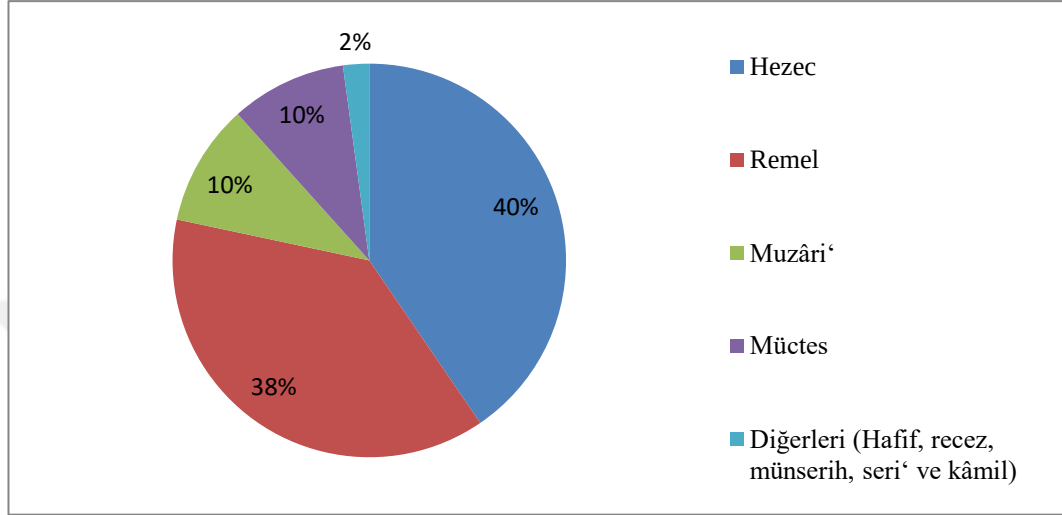
²¹⁵ İsen, *a.g.e.*, s. 121-122.

4	Remel	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün (..-- / ..-- / ..-- / ..--)	217
5	Muzâri'	mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün (-- / --. / --. / --.)	132
6	Müctes	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (.-. / ..-- / ..- / ..-)	126
7	Hafîf	fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (..-- / ..- / ..-)	13
8	Hezec	mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün (.--- / .--- / --)	12
9	Müctes	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilâtün (.-. / ..-- / ..- / ..--)	7
10	Muzâri'	mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün (-- / --. / --. / --.)	8
11	Recez	müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün mefâ'ilün (--. / --. / --. / --.)	6
12	Münserih	müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün (.-. / --. / --. / --.)	4
13	Hezec	mef'ûlü mefâ'ilün fe'ülün (--. / --. / --.)	4
14	Remel	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün (..-- / ..-- / ..--)	3
15	Recez	müstef'ilün fe'ülün müstef'ilün fe'ülün (--.- / --.- / --.- / --.-)	2
16	Hezec	mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün (--. / .--- / --. / .---)	2
17	Seri'	müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün (--.- / --.- / --.-)	2
18	Kâmil	Mütefâ'ilün fe'ülün mütefâ'ilün fe'ülün (..--.- / ..--.- / ..--.- / ..--.-)	1
19	Recez	müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün (--.- / --.- / --.- / --.-)	1
20	Remel	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün (.-. / --. / --.)	1
21	Recez	müstef'ilâtün müstef'ilâtün (--.- / --.-)	1
Toplam			1399

Türk şiirindeki bahirlerin dağılımına bakıldığında en çok remel bahrinin (%47) tercih edildiği, onu sırasıyla hezec (%26), muzari, müctes ve hafif bahirlerinin takip

ettiği²¹⁶ belirlenmiştir. Bu mecmuadaki bahirlerin kullanım oranları da belirtilen oranlara yakındır.

Grafik 3. Mecmuada Kullanılan Aruz Bahirlerinin Dağılımı

2.6. Mecmuadaki Şiirlerde Kafiye

En az iki mısra arasında bulunan, yazılış ve/veya okunuş/ses benzerliği²¹⁷ olan kafiye, vezin gibi klasik Türk şiirindeki başlıca ahenk unsurlarındandır. Kafiye, şiirde ahengi sağlamasının yanı sıra -redif ile birlikte- nazım şekillerinin oluşumunda ve divanların tertibinde belirleyici olmuştur.²¹⁸

Bu mecmuada da şiirlerin dizilişinde mısra sonundaki ses benzerlikleri (kafiye ya da redif) esas alınmıştır. Mecmuaya seçilen şiirlerin neredeyse tamamında kafiye bulunmaktadır. Kafiye bulunmayan beyit sayısı ise 7'dir.

“Divan şiirinde kafiye sesleri bakımından daha çok tercih edilen ses üniteleri -ân/an, -â ve -âr'dır. Bunda Türkçe söz varlığı içindeki Farsça son ek bulunduran

²¹⁶ İsen, **a.g.e.**, s.123.

²¹⁷ Cemal Kurnaz, Halil Çetik, **a.g.e.**, s.23.

²¹⁸ M. A. Yekta Saraç, Mustafa Çiçekler, “Kemâlpâşazâde'nin Kafiye Risalesi”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. 28., 1998, s. 445.

2.6.1.2. Kafiye-i Mürdef

Kafiye-i mürdef, ridf harfinin olduğu kafiye türüdür.²²² Yani revî harfinden önce elif (ل), vav (و), ye (ي) harflerinden en az birinin bulunması ile oluşturulmuş kafiye'dir.

Dîdesine inmesün ebri nik**âb** âftâb
Nice getürsün sana bakmaga **tâb** âftâb (G. 153/1)

Ser-i zülfinde dilün nâle-i şeb-**gîri** nedür
Bu belâdan nice cân kurtara tedb**îri** nedür (G. 379/1)

2.6.1.3. Kafiye-i Mukayyed

Kayd harfinin bulunduğu kafiye'dir.²²³ Revî harfinden önce, ridf harfleri “elif (ل), vav (و), ye (ي)” dışındaki harflerden birinin getirilmesiyle oluşturulan kafiye'dir.

Sürersin pâ-yı yâra dâ'im ey dil çehre-i **zerdün**
Dimez mi ol tabîb-i cân u dil sana nedür **derdün** (G. 804/1)

Zülfün düşürdi her birini bir kem**end** ile
Cem' oldı diller ayagina kayd u **bend** ile (G. 1155/1)

2.6.1.4. Kafiye-i Müesses

Te'sis, revî ile arasında harekeli bir harf bulunan eliftir. Te'sis harfinin olduğu kafiye'lere ise müesses kafiye denir.²²⁴ Kısacası, elif ile revî harfi arasına harekeli başka bir harfin (yani “dâhil” harfinin) getirilmesiyle oluşturulan kafiye'dir.

²²² Saraç, a.g.e., s.272.

²²³ Saraç, a.g.e., s. 272.

²²⁴ Saraç, a.g.e., s. 270-272.

Eser-i sihr-i füsûn hep *âtul*

Oldı çün vakf-ı kelîsâ *bâtul* (M. 1398/44)

Aceb bir kerre mahmûr olmadun câm-ı nedâ*met*den

Güzer nâ-mümkin oldı sana kûy-ı istikâ*met*den

Alınmaz dâmenün Nâbî gibi dest-i melâ*met*den

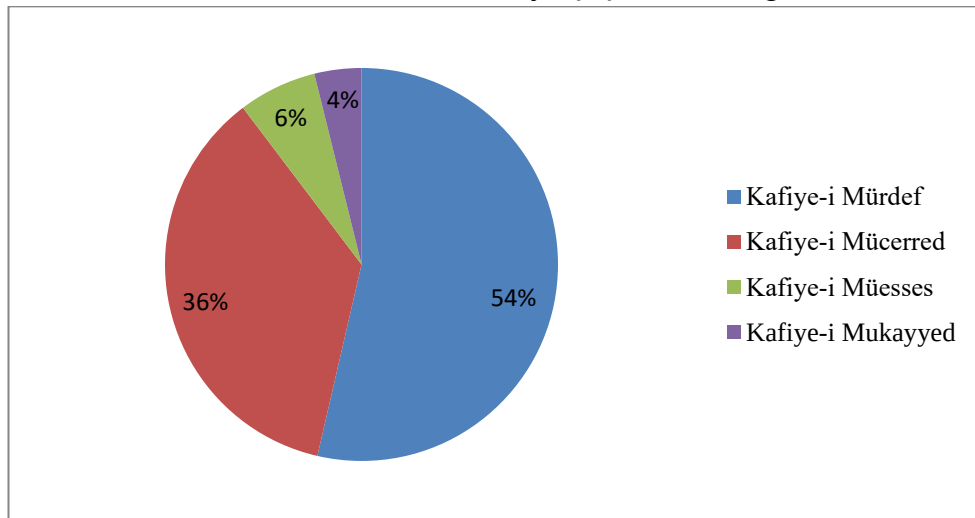
Çekil sen dahı kûy-ı derde gülzâr-ı selâ*met*den

Bahâyîveş çekildi aşk ile çün adun ey bülbül (T. 35/ V)

Tablo 14. Mecmuada Tercih Edilen Kafiye Çeşitleri ve Kafiyelerin Nazım Şekilleri İçindeki Sayıları

Nazım Şekilleri	Kafiye-i Mücerred	Kafiye-i Mürrekkeb		
		Kafiye-i Mürdef	Kafiye-i Mukayyed	Kafiye-i Müesses
Kaside	13	15	-	-
Terkîb-i Bend	56	60	8	3
Tahmis	4	17	-	6
Gazel	468	748	45	94
Mesnevi	158	200	22	22
Nazm	1	-	-	-
Müfred	-	-	-	-
Toplam	700	1040	75	125

Grafik 4. Mecmuada Tercih Edilen Kafiye Çeşitlerinin Dağılımı

Mecmuadaki şiirlerin kafiyelerine bakıldığında kafiyelerin Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kelimelerle oluşturulduğu görülür. Bunlar arasında Arapça ve Farsça kökenli kafiyelerle oluşturulmuş şiir sayısı daha fazladır. Bu şiirlerden seçilmiş bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Türkçe Kelimelerle Yapılan Kafiyeler:

Kumkapu önüne kaçan bir sürü **yelkovan** gelür
Meykedeyi basar o dem kol ile **taltaban** gelür (G. 528/1)

Hançer gibi âşûb-ı nigh sâg **kola** düşdi
Gitdi gurebâ tîg-ı kırışmen **sola** düşdi (G. 1295/1)

Arapça Kelimelerle Yapılan Kafiyeler:

Te'sîr-i tâb-ı mihr-i **cemâlün** gönüldedür
Sûz-ı firâk u hicr ü **visâlün** gönüldedür (G. 317/1)

Cevr it ey şûh-ı cefâ-pîşe **vefâdan** geçdüm
Derdümi bârî füzûn eyle **devâdan** geçdüm (G. 910/1)

Farsça Kelimelerle Yapılan Kafiyeler:

Beni dil-ħaste görüp çeşmüne **nem** gelmez mi
Ya peşîmânî-i evzâ'-ı **sitem** gelmez mi (G. 1385/1)

Aşıkun almaga cânın tîr kim **cânân** atar
Ol hadengün üstine bî-çâre âşık **cân** atar (G. 425/1)

Türkçe-Arapça Kelimelerle Yapılan Kafiyele:

Her katre-i eşküm ki akar **kan** arasında
Lü'lü' gibidür subha-i **mercân** arasında (G.1252/1)

Fülkesi safha-i sîminden **ak**
Şukka gül-berg ü sefid ü **berrâk** (M. 1397/85)

Türkçe-Farsça Kelimelerle Yapılan Kafiyele:

Bahâr geldi yine arpa **vâm** alınmaz mı
O köyliden bu sıralarda **tam** alınmaz mı (G. 1344/1)

Erbâb-ı dili müttehem-i **âz** idemezsin
Ey çarh-ı siyeh-kâse bize **nâz** idemezsin (G. 971/1)

Arapça-Farsça Kelimelerle Yapılan Kafiyele:

Yıkdı gönlüm âşyânın yâr itdi **târmâr**
Anlamam kim şâh-bâz-ı aşk ide anda **karâr** (G.431/1)

Dil savma'a-i sum'ada **sâlûs** degüldür
Tavr-ı vera'-ı serdde **ma'kûs** degüldür (G. 536/1)

2.7. Mecmuadaki Şiirlerde Redif

Redif, reviden yani kafiyelele son harfinin ardından gelen anlam ve fonksiyon yönünden aynı ek, kelime veya kelime topluluklarına denir.²²⁵ Şiirde ahengi

²²⁵ Saraç, a.g.e., s. 260.

sağlamasının yanında, şiirin çağrışım dünyasını da zenginleştiren redifler, yardımcı fiil olarak kullanıldıklarında, kafiyeleler daha işlevsel hâle gelir.²²⁶

Mecmuadaki şiirlerin genelinde redif kullanılmıştır. Redifler Türkçe, Arapça ve Farsça kelimelerden oluşmaktadır. Şiirlerde isimler ve onların çekimli hâlleri redif olarak kullanılmasının yanı sıra fiiller ve bileşik fiiller de redif olarak tercih edilmiştir.

Gazeller arasında redifsiz şiir sayısı 87, kasidelerde 13'tür. Mesnevilerde ise redif tercihi daha az olmuş ve 266 beyitte redif kullanılmamıştır. Terki-i bendlerin 37 bendinde ve 29 vasıta beytinde, tahmislerin ise 8 bendinde redif yoktur.

Mecmuada bulunan redifler; ek hâlinde olan redifler, kelime hâlinde olan redifler, ek+kelime hâlinde olan redifler, kelime grubu hâlinde olan redifler ve ek+kelime grubu hâlinde olan redifler olmak üzere beş başlık altında sınıflandırılmıştır.

2.7.1. Ek Hâlinde Olan Redifler

-ı, -i, -ı/-i, -ı/-i/-î, -a, -e, -a/-e, -ya, -ye, -dur, -dur/dür, -dür, -si, -den, -dan, -ür, -en/-an, -acak, -m, -em, -düklerüme, -ma, -eyin, -la, -le, -sin, -dük, -sı, -sün/-sun, -sün, -üz, -uz, -üm, -dum, -sa, -ünden, -uz, -üz, -de, -da, -dı, -di, -ya, -ayum, -dün, -um, -yı, -yı/-yi, -yi, -idür, -midür, -unda, -un, -ün, -ya, -undur, -ündür, ümdür, -umdur, -mıdur, -um, -um/-üm, -umdan, -ümden, -ümüzdür, -ümüz, -ümüz/-umuz, -umuz, -muz/-müz, -muzı, -umuzı, -ümüzde, -ümüzden, -ini, -ler, -idür/îdür, -ıdur/-îdür, -ümdür/-umdur, -îdür/-ıdur, -idür, -lenür, -larındandır, -sıdur, -dandır, -dendür, -lıkdur, -suz, -maz, -yüz, -lenmiş, -lendirmiş, -imiş, -unla, -a dek, -nun, -nün, -ında, -ından, -inden, -sından, -ünden, -de misin, -de, -ünde, -ına, -sına, -sine, -sini, -lara, -larda, -iyle, -lerle, -cesine, -ını, -ları, -lik, -durdı, -dürdü, -arak, -ine, -ı idi, -emez, -ur/-ür, idi, -vârî, -adadı, -maz, -ledi, -sin, -r, -yemez, -erek, -yi, -üne/-una, -elüm, -erek, -miş, -rdi, -sam, -ler, -eylüm, -meylüm, -er mi, -de midür, -un mıdur, ise de, iken, -i de, -sem, -nâk.

²²⁶ Muhsin Macit, *Divan Şiirinde Âhenk Unsurları*, Kapı Yay., İstanbul 2016, s. 92-93.

Şermende kılan gülleri vech-i hasen*ümdür*

Hacletde koyan gonceyi tengîn dehen*ümdür*

(G.499/1)

Gönül bir bezm-i pür-şevkun kadeh-peymâ*larındandır*

Ki rûh-ı Cem anun ser-mest-i bî-pervâ*larındandır*

(G.464/1)

2.7.2. Kelime Hâlinde Olan Redifler

Yeter, idelüm, iden, ile, itmek, eyle, olduguma, için, itmeyesün, var, ‘ukbâ, vir, itme, it, hürmetine, kalur, için, mesîh, ancak, gibi, bana, sana, âşnâ, sabâ, peydâ, fedâ, sahbâ, istignâ, âsâ, tâb, gâ’ib, olup, meşreb, âftâb, muztarib, kevkeb, dost, güç, surh, müte‘addid, feryâd, hased, nâ-bedîd, nâ-bûd, bülend, göster, çıkar, eyyâmıdur, budur, eyler, olur, kâbildür, sanmışlar, kûtehdür, kemer, bulunur, basdırur, bilmez, bilmezler, bilmezüz, bundadır, ider, bakışlar, yakar, nev-bahârdur, biter, olacakdur, düşer, bilür, gösterür, sanur, virür, döndürür, açar, oldugındandır, yatur, âyîne, eylemişlerdür, itdürür, sunarlar, isterler, ögredür, degüldür, okınur, atar, yazmışlar, biter, teşnedür, almadur, içündür, bîgânedür, oldugumdandır, böyledür, olmuşdur, geçiyor, göster, gelür, bulunmalıdır, degüldür, çekilmez, buluruz, sığmaz, oldugumuz, gelmez, iderüz, olmuşuz, düşmez, siriştüz, görünmez, olmaz, çıkmaz, henüz, eylemişüz, dirüz, nefes, almış, ne imiş, göstermiş, gösteriş, olmazmış, olmuş, sığıştırmış, olmuş, itmiş, tutmuş, istermiş, gelmiş, bitmiş, bas, raks, latîf, ber-taraf, hayf, olmayacak, olduk, olmak, ancak, olmaduk, gamzelerün, diyerek, idebildük, senün, eylesen, diyerek, eyledün, idük, nigâhun, iderek, olamazsın, itdün, ol, gâfil, degül, eyledüm, gördüm, oldum, görelüm, idemem, aldum, itmem, görmedüm, olsam, olaydum, istesem, olmayam, sarılısam, idemezsin, görmesün, olsun, keskin, itsün, şerminden, gösteren, itmesün, iden, yürisün, birbirin, n’eylesün, andan, itmezsin, düşmen, olmasun, olamazsın, eyledüğümünden, göstermesün, dirken, olsun, olmazsın, neydüğün, eyle, n’eylersin, görinsün, dirin, iden, su, rû, mestâne, ola, bigâne, üstine, ola, olmaya, olsa, olanlarda, beste, mestâne, tokınma, tâze, inşâallâh, olmaga, sanma, söyle, üzre, ide, eylemeyince, husûsında, eyle, arasında, kapusunda, eyleme, ise, düşdi, oldu, söylerdi, dahı, çalındı, kalmadı, şimdi, âyîneyi, eyledi, geldi, iki, seni, tagıldı, tutdı, almadadır,

eyle, itdi, anlar, kıssa, ardınca, ister, kim, itdüm, yog imiş, erkek imiş, başı idi, ider misin, yetmez mi, eyleyemez mi, değmez mi, gördün mi, olmaz mı, gelmez mi, alınmaz mı, gelmedi mi, mı kaldı, olur mı, ider miyüz, ider misin.

Açar sâkî dil-i ‘uşşâkı sürse subh-dem **sahbâ**

Olur gûyâ ki destinde kilid-i kufl-ı gam **sahbâ** (G. 85/1)

Elden koma piyâleyi zîbâ reviş **budur**

Âyîn-i rind-i bâde-keş-i Cem-meniş **budur** (G. 283/1)

2.7.3. Ek+Kelime Hâlinde Olan Redifler

-de benüm, -dan kurtar, -ı içün, -yı mahabbet, -i aşkum, -i aklum, -um çokdur, -ıdur sözüm/-ıdır sözüm, -a sığmaz, -dür bana/-dur bana, -ıyuz cânâ, -a fedâ, -dan cüdâ, -dür bana, -de sabâ, -i devâ, -den yana, -ya rızâ, -imiş cânâ, -dür cânâ, -dur hep, -dür hep, -lerün hep, -e hep, -a münâsib, -yı edeb, -ın öp, -yı şarâb, -i hayret, -i mest, -i mahabbet, -yı dost, -i mir’ât, -a dest, -yı kıyâmet, -e minnet, -ı şikest, -ünle kanâ’at, -ı harâbât, -yı şikest, -a bâ’is, -uma bâ’is, -dur bâ’is, -dür bâ’is, -a teşebbüs, -den geç, -dan geç, -dan gayrı, -a müselles, -a ‘ilâc/-e ‘ilâc, -a muhtâc/-e muhtâc, -a kadeh/-e kadeh, -dur kadeh, -ı kadeh/-i kadeh, -i müferrih, -ı şûh, -dan nevmîd, -e hased, -a hased, -den feryâd, -ı ‘ıyd, -ı ümîd, -a çıkar, -ı tehîdür, -ün kimdür, -i ‘işvedür, -inden bellüdür, -um mıdur, -ün kimdür, -ın gösterür, -a kalmışdur, -a kalmışdur/-e kalmışdur, -ın gösterür, -ın bilür, -üm yokdur, -ün gönüldedür, mi var, -dur dimesünler, -a benzer, -um tâzedür, -den söyler, -a bestedür, -a bestedür/-e bestedür, -i var, -a döner/-e döner, -dur dimesünler, -ı âteşdür, -un var, -mi ider, -i böyledür/-î böyledür, -a düşer, -dirler, -dür dirler, -i nedür, -i n’eyler, -dur gider, -mı sanur, mi ider, mi virür, -ın aldılar, -yı nev-bahâr, -a intizâr, -um bir midür, -ından bilür, -â cefâdur/-e cefâdur, -uzumuz vardur, -i vardur, -ler eyler, -um gider, -i gör, -ın arar, -umuz yokdur, -ın bilür, -ı var, -ı fitnedür, -ı geçer, -e benzer, -e döymez, -una kalmaz, -ler de bilmez, -ın görmüşüz, -a ka’ilüz, -dur endişemüz, -inden bilürüz, -una düşmez, -i nâz, -ın görmüşüz, -una gelmez, -dan dönmez, -yı söyletmez, -i nâz, -un mestiyüz, -sın sürmezüz, -ın çekerüz, -a bakılmaz, -a yetişmez, -dan âsûdeyüz, -e virmez, -e niyâz, -ünden gilemendüz, -dan

gelmez, -den gelmez, -i ‘aşkuz, -keş-i ‘aşkuz, -a görünmez/-e görünmez, -ya gâlibdür, -a karış, -ını devşirmiş, -ya bağlanmış, -a yapışmış /-e yapışmış, -e göndermiş, -ya degiş, -a degiş, -ya düşmüş/-ye düşmüş, -ı ferâmûş, -lere düşmüş, -e düşmüş, -a ‘arz, -dan fârig, -ı ‘aşk, -i ‘aşk, -yı ‘aşk, -ı yok, -um yok, -de bulduk, -un yok, -umuz yok, -üm yok, -ına bak, -dan usanduk, -e düşdün, -a mı düşdün, -sı Halebün, -ı gamun, -ı sirişk, -a dökilsek, -a düşürdük, -un senün, -um diyerek, -de görmedük, -ın görmedük, -başladun, -ı unuttun, -a bakmadun, -da kaldun, -i görmedük, -a çek, -unum senün, -imiş bildük, -i ‘aşkun, -i tegâfûl, -ı tegâfûl, -ın bul, -ı göremem, -dur yirüm, -dan geçdüm, -ün olsam, -dür dil-berüm, -a getürdüm, -ı n’eyleyelüm, -dur gönlüm, -da sultânüm, -dur suhânüm, -da bizüm, -umdur benüm, -mıdur bilmem, -müz sensin, -mı idersin, -umdan sakın, -ümden sakın, -ı ucın, -ı ne bilsün, -dur n’eylesün, -dan mı gelürsin, -ün ucından, -sin sen/-sın sen, -üne kurbân, -un tuymasun, -a gül, -i gül, -ıdur gönül, -ıdur gönül, -ıdur gönül, -i dil, -ümdür gönül, -de güzel, -um gören, -a düşmesün, -ya n’eylesün -dür gelen, -dur gelen, -ı ‘âşıkân, -mi çeksün, -ı ebrû, -yı ârzû, -dur bu, -dür bu, -a tuyurma, -ı boynına, -uz hele, -dan bile, -a düşürme, -ın andurma, -uz hele, -dur çeşmüme, -a gelince, -a tolaşma, -i bulunmaya, -a gönlümce, -uyuz biz de, -ı kırışme, -den sonra, -a gösterme, -yı mahabbetle, -un şekline, -den sonra, -a başladı, -ı unutturdu, -yı unutturdu, -dan gayrı, -den gayrı, -in tutdı, -dan tehi, -a düşdi, -sı sarıldı, -lar gibi, -ya başlamadı, -lardan biri, -un olsaydı, -ını çözdü, -ı bilmedi, -a açıldı, -yı gamzesi, -yı turrası, -dür gamzesi, -ını buldı, -umı buldı, -ı yog idi, -ı günehün, -ı ni‘am, -ı murâd, -ı günehün, mi kalur, -e varursan, -a gelmez mi, -e gelmez mi, -ye döndüm, -yı cânâna.

Ey bâd-ı sabâ zülf-i dü-tâdan *mı gelürsin*

Vâ-reste misün dâm-ı belâdan *mı gelürsin* (G. 1025/1)

N’ola ‘aşk itse dil-i ‘uşşâk-ı şeydâyı *şikest*

Bâde-i pür-tâb eyler câm-ı mînâyı *şikest* (G. 201/1)

2.7.4. Kelime Grubu Hâlinde Olan Redifler

Olayum dir, iderüz biz, kudretümüz yok, nice bir, ne belâ, degül mi yâ, n'oldı sana, itdi sabâ, pinhân u hem peydâ, olmaz bana, eylemiş deryâ, olmaz âşnâ, itdün bu şeb, eyleme yâ Rab, oldı 'andelîb, âb u tâb, olursa ne 'aceb, ile ülfet, olmaga bâ'is, ile itmez imtizâc, eylesün mi hiç, itmek de güç, nedür bilmez hiç, olduğum yirdür, böyle gerekdür, bir olur, ter olur, bilmem nedür, olmak nedür, olmamuz yegdür, olan bilür, bilmez kim bilür, olup gider, ne tutar, ne belâdur, bî-tâb olur, yüz döndürür, iderüz biz, ele girmez, nedür bilmez, bile bilmez, halâs olmaz, n'idügin bilmez, el virmez, idi Kays, olmak istermiş, olup kalmış, ne müşkil imiş, ayak basmış, yüz tutmuş, olmuş olmamış, saf saf, ider 'aşk, itmiş olayduk, eyler helâk, olmak istersen, olmuş ana, olsa gerek, yüz virdün, itdügin görsek, ile geçdük, ikiden hâlî degül, eylesün bülbül, eyledi bülbül, bir degül, üzre degül, ister gönül, oldı gönül, olsa güzel, üstine gül, elin öpsem, itdüm hata itdüm, ideceksin bilmem, neydügin bilmem, ne disün, itmesün ya n'eylesün, iderüm ben, olmasun dirsün, senün olsun, olmak neden, mânend-i nigîn, gösterür kendin, sanur gören, ancak bu, ele girse, âheste âheste, eyler bize, bir de cânâne, oldı gitdükçe, oldı âh, oldı yine, bu meclisde, olur belki, öyle degüldür ki demek mümkün ola, dirdüm bâdeye, kanda ben kanda, gibi olsa, bir yire, benüm gibi, itmeden kaldı, olmuş gibi, al haberün sahihini, koyup gitdi, olam gibi, feryâd eyledi, dâg-ber-dildür.

Gamze kim cânlar esîr ü dil-figâr *olmuş ana*

'İşve bezm-i fitnede peymâne-kâr *olmuş ana* (G. 114/1)

O şûh nâliş-i rencûr *n'idügin bilmez*

Figân-ı 'âşık-ı mehcûr *n'idügin bilmez* (G. 619/1)

2.7.5. Ek+ Kelime Grubu Hâlinde Olan Redifler

-medün bir kerre, -i n'idelüm biz, -da cây itsen n'ola, -un ey bülbül, -ı eylemiş peydâ, -dur meclis-i sahbâ /-dür meclis-i sahbâ, a virdüm hep/-e virdüm hep, -a çekdi

hep/-e çekdi hep, -a bu şeb, -a ne minnet, -ın kim bilür, -ya el mi değer, -dan güzâr eyler, -i ‘aşk olur, -a nâz ider, -ligün vakti degüldür, -yı kim ister, -ı nihân olur, -ya bir gelür, -a benzer benzemez, -a yokdur reşkümüz/-e yokdur reşkümüz, -a el sunmış, -a Allâh ‘aşkına/ -e Allâh ‘aşkına, -a hoş yaraşmış, -ında pinhân eylemiş, -dan seyâhat istermiş, -ı taraf taraf, -sı bir kimsenün, -ün nesin gördük, -umuzla bir degül, -un ey bülbül, -umda hûn-ı dîl, -muz çok degül, -a ‘aşk olsun, -a itmiş ser-fürû, -de reng ü bû, -a selâm eyle, -dür her cür‘ası, -üm yüze çıkdı, -ı nigehtür her biri, -a urdum kendümi /-e urdum kendümi, -e rahm itdi, -nun nesin aldük.

Safâ-bahş-ı derûn-ı ehl-i gamdur *meclis-i sahbâ*

Nümûdâr-ı bisât-ı bezm-i Cemdür *meclis-i sahbâ* (G. 118/1)

Pür olmuşdur derûn-ı nâ-be-sâmân *umda hûn-ı dîl*

Tenümde dâg-ı hasret çeşm-i giryân *umda hûn-ı dîl* (G. 881/1)

2.8. Mecmuada Yer Alan Başlıklar

Mecmuanın genelinde, şiiirlere başlık verilmiştir. Başlık verilmeyen manzumelerin sayısı ise 13’tür. Bunlar: 26, 27, 28, 29, 30, 38, 640, 654, 662, 700, 701, 807, 811 ve 870 numaralı şiiirlerdir. Mecmuada başlığı olmayan manzumelere, çeviri yazı metninde birlik sağlanması için şiiirlerin mahlasları verilmiştir. Bu başlıklar, metin içinde ve tablolarla köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir. Ayrıca metin bölümünde ve MESTAP tablosunda başlıkların olmadığı belirtilmiştir.

Mecmuadaki tüm başlıkların alt kısmında manzume yer almaktadır. Sadece [66b] nolu varakta yer alan “Bâkî” başlığına ait şiiir bulunmamaktadır. Bu sebeple adı geçen başlık için numaralandırma yapılmamıştır.

Mecmuada gazellerin yer aldığı bölümde, yeni bir harfe geçildiğinde şiiir başlıklarından önce “Harfü’l-Elif”, “Fî Harfü’l-Bâ”, “Fî Harfü’t-Tâ”, “Fî Harfü’s-Sâ”,

“Fî Harfû'l-Cîm”, “Fî Harfû'l-Ha”, “Fî Harfû'l-Hı”, “Fî Harfû'd-Dâl”, “Fî Harfû'r-Râ”, “Fî Harfû'z-Ze”, “Fî Harfû's-Sîn”, “Fî Harfû's-Sâd” başlıkları yazılmıştır. Bunlar dışındaki harflere başlık verilmemiştir.

Mecmuadaki bazı başlıkların isimlendirilmesinde yanlışlık olduğu tespit edilmiş ve bunlar metin içinde düzeltilmiştir. Düzeltilen bu başlıklar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 15. Çeviri Yazıda Düzeltilen Başlıklar

Şiir No.	Varak No.	Yazmada yer alan başlık	Çeviri yazıda düzeltilen başlık
7	12a	Tercî'-i Bend-i Rûhî Bagdâdî Rahimehullâh	Terkîb-i Bend-i Rûhî Bagdâdî Rahimehullâh
11	20a	Tercî'-i Bend-i Mevlânâ-yı Mezbûr 'Abdü'l-'Azîz Efendi	Terkîb-i Bend-i Mevlâna-yı Mezbûr 'Abdü'l-'Azîz Efendi
23	33b	Velehû (Rızâyî)	[Riyazî]
53	55b	Sa'ib	[Şehrî]
86	61a	Velehû (Sabrî)	[Rüşdî]
580	159b	Şehrî	Sırrî
1220	291a	Mezâkî	Sırrî
1384	322b	Ferîd Nazîre-i Nâbî	Nâbî Nazîre-i Ferîd

Mecmuanın büyük bir bölümünü gazeller oluşturduğu için mürettibin başlık tercihi doğrudan şairin mahlasını kullanmak olmuştur. Diğer nazım şekilleri ile yazılan şiirlerin genelinde şairlerin mahlasları belirtilmiştir. Bu sebeple sınıflandırmaya “şairin mahlaslarını belirten başlıklar” şeklinde bir bölüm ekleme gereği duyulmamış ancak bu başlıklar “Mecmuada Yer Alan Başlıkların Fihristi (Tablo 16)”inde, diğer bütün başlıklarla birlikte listelenmiştir. Aşağıdaki sınıflamaya, şiir metninin türünü veya konusunu, nazım şeklini, hem nazım şeklini hem de türünü, şiirlerin nazire ya da zemin şiir olduklarını, şairlerin memleketlerini, şairlere yönelik eleştirileri belirten başlıklar ve yazma eserlerde kullanılan kalıplaşmış birtakım ifadeler dâhil edilmiştir.

2.8.1. Şiirin Nazım Türünü veya Konusunu Belirten Başlıklar

Mecmuada şiirin türünü veya konusunu belirten on altı başlık bulunmaktadır. Bunlar: “Mi‘râciyye-i Cenâb-ı Nâdirî Efendi Bi-‘avnillâh”, “Nazîre-i Mi‘râciyye-i Mevlânâ Sâbit Efendi”, “Na‘t-ı Şerîf Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Radiyallâhu”, “Tevbe-nâme-i Hazret-i Veysî Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh”, “Na‘t-ı Şerîf-i Azîz Efendi Sahîbü’t-Târih”, “Ramazâniyye-i Mûmâ-ileyh”, “Vedâ’iyye-i Mûmâ-ileyh Rahimehullâh”, “Ramazâniyye-i Sâbit Efendi”, “Ramazâniyye-i Vehbî Efendi”, “Na‘t-ı Şerîf-i Rızâyî”, “Nâ’ilî Der-Na‘t-ı Nebî”, “Târih-i Dîger Der Terfî‘-i Medîne-i Münevver”, “Târîh-i Berây-ı Ta‘mîr-i Kemerler Li Mevlânâ-yı Münevver”, “Târîh-i Berây-ı Kapudan Paşa Şüden-i Hazret-i Mustafa Paşa Li Mevlânâ Vehbî”, “Berber-nâme-i Sâbit Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh”, “Ma‘zeret-nâme-i Li-muharririhî Rûhî”dir.

2.8.2. Şiirin Nazım Şeklini Belirten Başlıklar

Mecmuada şiirin nazım şeklini belirten dokuz başlık yer almaktadır. Bunlar: “Terkîb-i Bend-i Rûhî Bagdâdî Rahimehullâh”, “Kasîde-i Fehîm Der Şikâyet-i Rûzgâr-Hod”, “Terkîb-i Bend-i Mevlânâ-yı Mezbûr ‘Abdü’l-‘Azîz Efendi”, “Gazel-i Cevrî Tahmîs-i Nâdirî”, “Gazel-i Mezbûr Tahmîs-i Şinâsî Rahmetullâhi ‘Aleyh”, “Gazel-i Nâbî Tahmîsü’s-Selâseti Mine’s-Şu‘arâ”, “Gazel-i Mezbûr Tahmîs-i Şinâsî Rahmetullâhi ‘Aleyh”, “Gazel-i Bahâyî Tahmîs-i Nâbî Rahmetullâhi ‘Aleyh”, “Kasîde-i Berây-ı Refî‘ Rûtbe-i Medîne Li Mevlânâ Vehbî Efendi”dir.

2.8.3. Şiirin Hem Türünü Hem Nazım Şeklini Belirten Başlıklar

Manzumelerin nazım türü ile şeklini bir arada gösteren başlıkların sayısı dördüttür. Bu başlıklar: “Kasîde-i Rızâyî Der-Na‘t-ı Şerîf-i Nebevî”, “Kasîde-i İydiyye Ma‘rûza Hazret-i Sadr-ı A‘zam Li-muharririhî Rûhî”, “Kasîde-i Cevrî Der Na‘t-ı Nebî”, “Kasîde-i Nef‘î Der Na‘t-ı Nebevî”, “Li Mevlânâ Nedîm Efendi Kasîde-i Hammâmiyye”dir.

2.8.4. Şairlerin Memleketlerini Belirten Başlıklar

Bazı başlıklarda, şiirin sahibini tanıtmaya ve onu aynı mahlaslı şairlerden ayırmak için meslekleri, memleketleri, öncelik-sonralık veya yaşları, aile veya babalarının adı, bağlı bulundukları tarikatların adı yahut fiziksel özellikleri belirtilmiştir.²²⁷ Bu mecmuadaki bazı başlıklarda da şairlerin memleketlerinin yer aldığı görülür. Örneğin mecmuada, klasik Türk şiirinde Rûhî mahlası ile anılan iki şaire yer verilmiştir. Bu şairlerin karışmaması için mürettip tarafından XVI. yüzyıl şairlerinden “Bağdatlı Rûhî”nin mahlası “Bağdâdî” olarak verilmiştir. Bu sınıflamaya ait dört başlık bulunmaktadır. Bunlar: “Na‘t-ı Şerîf Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Radiyallâhu”, “Terkîb-i Bend-i Rûhî Bağdâdî Rahimehullâh”, “Bağdâdî” “Gazel-i Neşâtî Tahmîs-i Kâmî Efendi el-Edirnevî Rahimehullâhu Te‘âlâ”dır.

2.8.5. Şairlere Yönelik Eleştiriyi Belirten Başlıklar

Şairin kendi zümresi içindeki önemini, üslubuna ve şiirlerine yönelik beğeniyi ifade eden başlıklar da vardır. Mecmuada bu türde beş başlık bulunmaktadır. Bunlar: “Kasîde-i Üstâdü’l Üstâd Nâ’ilî Efendi Na‘t-ı Nebî”, “Katre-i Nazîm”, “Fehîm Pâkîze-gû”, “Nazîm ‘Alâ Tariküs’s-Satr” ve “Güfte-i Bî-Nazîre-i Vecdî”dir.

2.8.6. Şiirin Zemin Şiir veya Nazire Olduğunu Belirten Başlıklar

Manzumelerin zemin şiir veya nazire olduğunu belirten başlıklar “Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri” bölümünde belirtildiği için tekrar edilmemiştir.

²²⁷ M. Fatih Köksal, “Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzî Mecmuası”, **Mustafa İsen Adına Uluslararası Sempozyum Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Bildiriler**, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2011, s. 453.

2.8.7. Yazma Eserlerdeki Başlıklarda Kullanılan Kalıplaşmış İfadeler²²⁸

Yazma eserlerde karşılaşılan “adı geçen”, “bu da onun”, “yazarı tarafından” gibi anlamlara gelen birtakım kalıplaşmış ifadelerin, mürettip tarafından başlık olarak tercih edilmiştir. Bu başlıklar: “Ramazâniyye-i Mûmâ-ileyh”, “Vedâ’iyye-i Mûmâ-ileyh Rahimehullâh”, “Velehû Mûmâ-ileyh”, “Velehû (24)”, “Li-muharririhî Rûhî (6)”, “Nâzımuhû Rûhî”dir.

Tablo 16. Mecmuada Yer Alan Başlıkların Fihristi²²⁹

Şiir No.	Varak No.	Başlık Adı
1	1b-3b	Mi‘râciyye-i Cenâb-ı Nâdirî Efendi Bi-‘avnillâh
2	3b-6a	Nazîre-i Mi‘râciyye-i Mevlânâ Sâbit Efendi
3	6a-7b	Kasîde-i Rızâyî Der-Na‘t-ı Şerîf-i Nebevî
4	7b-9a	Na‘t-ı Şerîf Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Radiyallâhu
5	9a-10b	Tevbe-nâme-i Hazret-i Veysî Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh
6	10b-12a	Velehû Rahmetullâhi ‘Aleyh
7	12a-15a	Terkîb-i Bend-i Rûhî Bagdâdî Rahimehullâh
8	15a-17b	Nazîre-i Cevrî Çelebi
9	17b-18b	Kasîde-i Fehîm Der Şikâyet-i Rûzgâr-Hod
10	18b-20a	Na‘t-ı Şerîf-i Azîz Efendi Sahîbü’t-Târih
11	20a-21b	Terkîb-i Bend-i Mevlânâ-yı Mezbûr ‘Abdül-‘Azîz Efendi
12	21b-22b	Ramazâniyye-i Mûmâ-ileyh
13	22b-23a	Vedâ’iyye-i Mûmâ-ileyh Rahimehullâh
14	23a-24b	Ramazâniyye-i Sâbit Efendi
15	24b-26a	Ramazâniyye-i Vehbî Efendi
16	26a-26b	Kasîde-i İydiyye Ma‘rûza Hazret-i Sadr-ı A‘zam Li-muharririhî Rûhî
17	27a-28a	Kasîde-i Cevrî Der Na‘t-ı Nebî
18	28a-29a	Na‘t-ı Şerîf-i Rızâyî
19	29a-30b	Velehû Mûmâ-ileyh
20	30b-31b	Kasîde-i Nef‘î Der Na‘t-ı Nebevî
21	31b-32b	Kasîde-i Üstâdü’l Üstâd Nâ’ilî Efendi Na‘t-ı Nebî
22	32b-33b	Na‘t-ı Şerîf-i Rızâyî
23	33b-34b	[Riyâzî]
24	34b-35b	Nâ’ilî Der-Na‘t-ı Nebî
25	35b-37a	Rızâyî
26	37a-38b	[Rızâyî]
27	38b-39b	[Fâ’izî]
28	39b-40b	[Fâ’izî]

²²⁸ Başlıkların yanında parantez içinde verilen sayılar, aynı başlığın mecmuada kaç defa geçtiğini belirtmektedir.

²²⁹ Bu fihrist aynı zamanda mecmuanın fihristini oluşturmaktadır. Bu sebeple mecmuada başlığı olmayan şiirler de bu tabloda belirtilmiştir. Bu şiirlere şairlerinin mahlası verilerek köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

29	40b-42a	[Nâ'îlî]
30	42a-43a	[Fâ'izî]
31	44b	Gazel-i Cevrî Tahmîs-i Nâdirî
32	44b-45a	Gazel-i Neşâtî Tahmîs-i Kâmî Efendi el-Edirnevî Rahimehullâhu Te'âlâ
33	45a-45b	Gazel-i Nâbî Tahmîsü's-Selâseti Mine'ş-Şu'arâ
34	45b	Gazel-i Mezbûr Tahmîs-i Şînâsî Rahmetullâhi 'Aleyh
35	46a	Gazel-i Bahâyî Tahmîs-i Nâbî Rahmetullâhi 'Aleyh
36	46b-48a	Li Mevlânâ Nedîm Efendi Kasîde-i Hammâmiyye
37	48b-50a	Kasîde-i Berây-ı Refî' Rütbe-i Medîne Li Mevlânâ Vehbî Efendi
38	50a	Târîh-i Dîger Der Terfî'-i Medîne-i Münevvere
39	50b-51a	Târîh-i Berây-ı Ta'mîr-i Kemerler Li Mevlânâ-yı Münevver
40	51a-51b	Târîh-i Berây-ı Kapudan Paşa Şüden-i Hazret-i Mustafa Paşa Li Mevlânâ Vehbî
-	53b	Harfû'l-Elif
41	53b	Nef'î
42	53b	Velehû
43	53b	Velehû
44	54a	Fasîh
45	54a	Ârif
46	54a	Şehrî
47	54b	Velehû
48	54b	Nev-Zemîn-i Nâbî
49	54b	Nazîre-i Rüşdî
50	55a	Bâkî
51	55a	Nazîm 'Alâ Tarîkü's-Satr
52	55a	Nâbî
53	55b	[Şehrî]
54	55b	Nazîre-i Neşâtî
55	55b	Nazîre-i Nâ'îlî
56	56a	Nazîre-i Ârif
57	56a	Nazîre-i Âzerî
58	56a	Tâlib
59	56b	Fehîm
60	56b	Sâbit
61	56b	Nazîre-i İsmetî
62	57a	Nef'î
63	57a	Fehîm
64	57a	Nazîre-i Mezâkî
65	57b	Fehîm
66	57b	Nazîre-i Nâ'îlî
67	57b	Yahyâ
68	58a	Fâ'izî
69	58a	Nâdirî
70	58a	Velehû

71	58b	Fasîh
72	58b	Nâ'îlî
73	58b	Fehîm
74	59a	Bâkî
75	59a	Fasîh
76	59a	Nazîm
77	59b	Ulvî
78	59b	Nazîre-i Fuzûlî
79	59b	Âlî
80	60a	Sâbit
81	60a	Mezâkî
82	60a	Fasîh
83	60b	Nazîre-i Nazîm
84	60b	Nef'î
85	60b	Nazîre-i Sabrî
86	61a	[Rüşdî]
87	61a	Nâ'îlî
88	61a	Nazîre-i Fasîh
89	61b	Nazîre-i Rüşdî
90	61b	Mezâkî
91	61b	Nazîre-i Vecdî
92	62a	Nazîm
93	62a	Şehrî
94	62a	Sabrî
95	62b	Yahyâ
96	62b	Sırrî
97	62b	Nazîre-i Tâlib
98	63a	Yahyâ
99	63a	Velehû
100	63a	Rüşdî
101	63b	Riyâzî
102	63b	Velehû
103	63b	Şînâsî
104	64a	Şehrî
105	64a	Fehîm
106	64a	Nazîm
107	64b	Mezâkî
108	64b	Nazîm
109	64b	Nahîfî
110	65a	Sâbit
111	65a	Bâkî
112	65a	Bahâyî
113	65b	Fâ'izî
114	65b	Sabrî
115	65b	Velehû
116	66b	Nâbî

117	66b	Hevâyî
118	67a	Sa'dî
-	68a	Fî Harfû'l-Bâ
119	68a	Nev-zemîn-i Nâ'ilî
120	68a	Fasîh
121	68a	Nâ'ilî
122	68b	Vecdî
123	68b	Nazîm
124	68b	Nef'î
125	69a	Şinâsî
126	69a	Mezâkî
127	69a	Nâ'ilî
128	69b	Nazîm
129	69b	Zemîn-i Fasîh
130	69b	Rüşdî
131	70a	Nâbî
132	70a	Şehrî
133	70a	Mezâkî
134	70b	Ferîd
135	70b	Sa'dî
136	71a	Şehrî
137	71a	Mezâkî
138	71a	Katre-i Nazîm
139	71b	Nâbî
140	72a	Vecdî
141	72a	Nâbî
142	72b	Fasîh
143	72b	Nef'î
144	73a	Yahyâ
145	73a	Riyâzî
146	73a	Hevâyî
147	73b	Riyâzî
148	73b	Sâbit
149	73b	Fasîh
150	74a	Fehîm
151	74a	Nâ'ilî
152	74a	Vecdî
153	74b	Sırrî
154	74b	Nazîm
155	74b	Fâ'izî
156	75a	Fehîm Pâkîze-gû
157	75a	Nazîm
158	75a	Sabrî
159	75b	Velehû
160	75b	Rüşdî
161	75b	Nâdirî

162	76a	Velehû
163	76a	Bâkî
164	76b	Sa'dî
-	78a	Fî Harfû't-Tâ
165	78a	Bâkî
166	78a	Nâ'ilî
167	78a	Şehrî
168	78b	Nazîm
169	78b	Fâ'izî
170	78b	Nâdirî
171	79a	Nâ'ilî
172	79a	Yahyâ
173	79a	Mezâkî
174	79b	Nef'î
175	79b	Fasîh
176	79b	Yahyâ
177	80a	Nazîre-i Rüşdî
178	80a	Sâbit
179	80a	Mezâkî
180	80b	Nef'î
181	80b	Yahyâ
182	80b	Nazîre-i Fasîh
183	81a	Vecdî
184	81a	Fehîm
185	81a	Nazîm
186	81b	Yahyâ
187	81b	Rüşdî
188	81b	Nâdirî
189	82a	Fehîm-i Dîger
190	82a	Sabrî
191	82a	Nazîm
192	82b	Nâbî
193	82b	Nâ'ilî
194	82b	Sırrî
195	83a	Sâbit
196	84a	Yahyâ
197	84a	Sabrî
198	84a	Fâ'izî
199	84b	Nâ'ilî
200	84b	Fehîm
201	84b	Sabrî
-	86a	Fî Harfû's-Sâ
202	86a	Bâkî
203	86a	Nâ'ilî
204	86a	Fâ'izî
205	86b	Nâdirî

206	86b	Şinâsî
207	86b	Bâkî
208	87a	Nazîm
209	87b	Nâbî
210	87b	Na'tî
211	89a	Sâbit
-	89a	Fî Harfû'l-Cîm
212	90a	Bâkî
213	90a	Nâbî
214	90b	Fâ'izî
215	91a	Şehrî
216	91a	Fehîm
217	91a	Nâdirî
218	91b	Nazîm
219	91b	Riyâzî
220	91b	Sâbit
221	92a	Mezâkî
222	92b	Fehîm
223	92b	Mezâkî
-	93a	Fî Harfû'l-Ha
224	93a	Fehîm
225	93a	Sabrî
226	93a	Sâbit
227	93b	Sâbit
-	94a	Fî Harfû'l-Hı
228	94a	Nâbî
229	94a	Nâdirî
230	94a	Şinâsî
-	95a	Fî Harfû'd-Dâl
231	95a	Nâbî
232	95a	Velehû
233	95a	Fasîh
234	95b	Fasîh
235	95b	Nâ'ilî
236	95b	Vecdî
237	96a	Şinâsî
238	96a	Sâbit
239	96a	Nahîfî
240	96b	Mezâkî
241	96b	Fehîm
242	96b	Nazîm
243	97b	Mezâkî
244	99a	Nâ'ilî
245	99a	Vecdî
246	99a	Sırrî
247	99b	Nazîm

248	99b	Sırrî
249	99b	Nâdirî
-	101a	Fî Harfû'r-Râ
250	101a	Vecdî
251	101a	Mezâkî
252	101b	Nazîm
253	101b	Nâ'ilî
254	101b	Vecdî
255	102a	Na'tî
256	102a	Nâbî
257	102a	Na'tî
258	102b	Nâ'ilî
259	102b	Nazîm
260	103a	Fasîh
261	103a	Nazîm
262	103a	Hevâyî
263	103b	Nazîm
264	103b	Ârif
265	104a	Ârif
266	104a	Mezâkî
267	104a	Nâ'ilî
268	104b	İsmetî
269	104b	Nâ'ilî
270	104b	Vecdî
271	105a	Hevâyî
272	105a	Nâ'ilî
273	105a	Riyâzî
274	105b	Nazîm
275	105b	Nâ'ilî
276	105b	Sabrî
277	106a	Fâ'izî
278	106a	Nâbî
279	106a	Rüşdî
280	106b	Fasîh
281	106b	Sabrî
282	106b	Sâfî
283	107a	Ârif
284	107a	Sabrî
285	107b	Bahâyî
286	107b	Bâkî
287	107b	Nazîm
288	108a	Fasîh
289	108a	Nazîm
290	108a	Sırrî
291	108b	Nazîm
292	108b	Nâdirî

293	108b	Sabrî
294	109a	Nâbî
295	109a	Fasîh
296	109b	Nâ'îlî
297	109b	Ârif
298	109b	Vecdî
299	110a	Şehrî
300	110a	Sırrî
301	110a	İsmetî
302	110b	Fehîm
303	110b	Nazîm Nazîre-i Nev-Zemîn-i Nâbî
304	111a	Nâbî
305	111a	Nâ'îlî
306	111a	Vecdî
307	111b	Şehrî
308	111b	Sâbit
309	112a	Fasîh
310	112a	Nâ'îlî
311	112a	Nâbî
312	112b	Vecdî
313	112b	Şehrî
314	112b	Fehîm
315	113a	Nâbî
316	113a	Hevâyî
317	113a	Râbit
318	113b	Nâbî
319	113b	Hevâyî
320	113b	Hevâyî
321	114a	Nâbî
322	114a	Vecdî
323	114b	Şehrî
324	114b	Nahîfî
325	115a	Fâ'izî
326	115a	Nef'î
327	115a	Sabrî
328	115b	Yahyâ
329	115b	Nâdirî
330	115b	Bahâyî
331	116a	Nâ'îlî
332	116a	Nâbî
333	116a	Vecdî
334	116b	Şehrî
335	116b	Sâbit
336	116b	Mezâkî
337	117a	Ârif
338	117a	Vecdî

339	117a	Şehrî
340	117b	Sırrî
341	117b	İsmetî
342	117b	Fehîm
343	118a	Sabrî
344	118a	Yahyâ
345	118a	Rüşdî
346	118b	Nâdirî
347	118b	Bahâyî
348	118b	Riyâzî
349	119a	Nâbî
350	119a	Fasîh
351	119a	Nâ'îlî
352	119b	Ârif
353	119b	Vecdî
354	119b	Şehrî
355	120a	Şinâsî
356	120a	Sâbit
357	120a	Nahîfî
358	120b	Nâbî
359	120b	Fasîh
360	120b	Nâ'îlî
361	121a	Riyâzî
362	121a	Şinâsî
363	121a	Sâbit
364	121b	Nahîfî
365	121b	Mezâkî
366	121b	Li-muharririhi Rûhî
367	122a	Fehîm
368	122a	Şehrî
369	122a	Vecdî
370	122b	Nazîm
371	122b	Nâdirî
372	122b	Nef'î
373	123a	Fehîm
374	123a	Vecdî
375	123a	Şehrî
376	123b	Nazîm
377	123b	Fâ'izî
378	123b	Nâdirî
379	124a	Yahyâ
380	124a	Şinâsî
381	124b	Nahîfî
382	124b	Velehû
383	124b	Şinâsî
384	125a	Şehrî

385	125a	Fehîm
386	125a	Nazîm
387	125b	Nâbî
388	125b	Riyâzî
389	125b	Sabrî
390	126a	Nazîm
391	126a	Vecdî
392	126a	Şehrî
393	126b	Fâ'izî
394	126b	Nâdirî
395	126b	Yahyâ
396	127a	Fehîm
397	127a	Sabrî
398	127a	Mâcid
399	127b	Yahyâ
400	127b	Şinâsî
401	127b	Nâ'ilî
402	128a	Şehrî
403	128a	Fehîm
404	128b	Nef'î
405	128b	Yahyâ
406	128b	Riyâzî
407	129a	Fehîm
408	129a	Sabrî
409	129a	Yahyâ
410	129b	Şinâsî
411	129b	Nahîfî
412	129b	Velehû
413	130a	Nâbî
414	130a	Hevâyî
415	130b	Nâbî
416	130b	Hevâyî
417	131a	Fehîm
418	131a	Sabrî
419	131b	Nahîfî
420	131b	Velehû
421	131b	Velehû
422	132a	Şehrî
423	132a	Fehîm
424	132a	Sabrî
425	132b	Yahyâ
426	132b	Şinâsî
427	132b	Mezâkî
428	133a	Fâ'izî
429	133a	Nef'î
430	133a	Sabrî

431	133b	Yahyâ
432	133b	Rüşdî
433	133b	Nâdirî
434	134a	Bahâyî
435	134a	Riyâzî
436	134a	Şinâsî
437	134b	Sâbit
438	134b	Nahîfî
439	134b	Mezâkî
440	135a	Sabrî
441	135a	Yahyâ
442	135a	Rüşdî
443	135b	Nâdirî
444	135b	Bahâyî
445	135b	Riyâzî
446	136a	Nâbî
447	136a	Fasîh
448	136a	Nâ'îlî
449	136b	Ârif
450	136b	Vecdî
451	136b	Şehrî
452	137a	Vecdî
453	137a	İsmetî
454	137a	Mezâkî
455	137b	Sabrî
456	137b	Mezâkî
457	138a	Sırrî
458	138a	İsmetî
459	138a	Fehîm
460	138b	Nazîm
461	138b	Fâ'izî
462	138b	Nef'î
463	139a	Nâ'îlî
464	139a	Ârif
465	139a	Nâbî
466	139b	Vecdî
467	139b	Şehrî
468	139b	Sırrî
469	140a	Bâkî
470	140a	Mezâkî
471	140b	Mezâkî
472	140b	İsmetî
473	141a	Fasîh
474	141a	Nâ'îlî
475	141a	Ârif
476	141b	Vecdî

477	141b	Şehrî
478	141b	Sırrî
479	142a	Şinâsî
480	142a	Sâbit
481	142a	Nahîfî
482	142b	Mezâkî
483	142b	Nâbî
484	142b	Fasîh
485	143a	İsmetî
486	143a	Fehîm
487	143a	Nazîm
488	143b	Ferîd
489	143b	Nâdirî
490	143b	Mâcid
491	144a	İsmetî
492	144a	Fehîm
493	144a	Sırrî
494	144b	Nazîm
495	144b	Fâ'izî
496	144b	Nef'î
497	145a	Fâ'îk
498	145a	Li-muharririhi Rûhî
499	145a	Yümnî
500	145b	Sa'dî
501	145b	Fehîm
502	145b	Cevrî
503	146a	Hevâyî
504	146a	Fuzûlî
505	146a	Sabrî
506	146b	Nâbî
507	146b	Hevâyî
508	146b	Nâdirî
509	147a	Vehbî
510	147a	Kâşif
511	147a	Yümnî
512	147b	Sâmî
513	147b	Rahmî
514	147b	Şinâsî
515	148a	Vehbî
516	148a	Râsih
517	148a	Râmî
518	148b	Na'tî
519	148b	Sa'dî
520	148b	Velehû
521	149a	Neşâtî
522	149a	Tâhir

523	149a	Hevâyî
524	149b	Arzî
525	149b	Sabrî
526	149b	Hevâyî
527	150a	Fâ'iz
528	150a	Hevâyî
529	150b	Vahîd
530	150b	Mezâkî
531	150b	Vecdî
532	151a	Râgıb
533	151a	Feyzî
534	151a	Li-muharririhi Rûhî
535	151b	Nâ'ilî
536	151b	Hevâyî
-	152a	Fî Harfû'z-Ze
537	152a	Nâ'ilî
538	152a	Nâbî
539	152a	Şehrî
540	152b	Fasîh
541	152b	Sabrî
542	152b	Nâ'ilî
543	153a	Nâ'ilî
544	153a	Sırrî
545	153b	Vecdî
546	153b	Şehrî
547	153b	Hevâyî
548	154a	Nâ'ilî
549	154b	Nâbî
550	154b	Hevâyî
551	155a	Nâbî
552	155a	Hevâyî
553	155a	Kâşif
554	155b	Nâ'ilî
555	155b	Mezâkî
556	155b	Rahîmî
557	156a	Nazîm
558	156a	Hevâyî Tezyîf-i Nâbî
559	156a	Nâbî
560	156b	Fasîh
561	156b	Râşid
562	156b	Vecdî
563	157a	Nâzımuhû Rûhî
564	157a	Fasîh
565	157a	Nâ'ilî
566	157b	Vecdî
567	157b	Râşid

568	157b	Şehrî
569	158a	Sırrî
570	158a	Nâzım
571	158a	Hâfız
572	158b	Kâşif
573	158b	Lutfî
574	158b	Hamdî
575	159a	Fasîh
576	159a	Sabrî
577	159a	Şehrî
578	159b	Nâbî
579	159b	İsmetî
580	159b	Sırrî
581	160a	Sâbit
582	160a	Nahîfî
583	160b	Sâbit
584	160b	Şinâsî
585	161a	Riyâzî
586	161a	Şinâsî
587	161a	Nahîfî
588	161b	Sâbit
589	161b	Mâcid
590	162a	Fasîh
591	162a	Nâbî
592	162a	Fehîm
593	162b	Nâ'îlî
594	162b	Şehrî
595	162b	Ârif
596	163a	İsmetî
597	163a	Nâ'îlî
598	163a	İzzetî
599	163b	Fehîm
600	163b	Nef'î
601	164a	Sabrî
602	164a	Riyâzî
603	164a	Yahyâ
604	164b	Yahyâ
605	164b	Sâbit
606	165a	Fâ'izî
607	165a	Bahâyî
608	165a	Sabrî
609	165b	Fehîm
610	165b	İzzî
611	165b	Nazîm
612	166a	Şehrî
613	166a	Adlî

614	166a	Fehîm
615	166b	Nâ'îlî
616	167a	Vecdî
617	167a	Sırrî
618	167a	Fasîh
619	167b	Ârif
620	167b	Nâbî
621	167b	Hevâyî
622	168a	Nâ'îlî-i Dîger
623	168a	Şehrî
624	168a	Nâbî
625	168b	Nazîm
626	168b	Nâ'îlî
627	169a	Yahyâ
628	169a	Sabrî
629	169a	Rüşdî-i Dîger
630	169b	Nazîm
631	169b	Hevâyî
632	169b	Sırrî
633	170a	Fehîm
634	170a	Nâzik
635	170a	Nef'î
636	170b	Nazîm
637	170b	Nâbî
638	170b	Fehîm
639	171a	Bahâyî
640	171a	[Riyâzî]
641	171a	Yahyâ
642	171b	Sabrî
643	171b	Mezâkî
644	172a	Nazîm
645	172a	Fâ'izî
646	172b	Fehîm
647	172b	Gazel-i Müşterek Es'ad ü Nâbî
648	172b	Nâdirî
649	173a	Fasîh
650	173a	Mezâkî
651	173a	Fâ'izî
652	173b	Rüşdî
653	173b	Sâbit
654	174a	[Hevâyî]
655	175a	Sûzî
656	175a	Nazîre-i Li-muharririhi Rûhî
657	175a	Riyâzî
658	175b	Nâbî
659	176a	Na'tî

660	176a	Nazîm
661	176a	Şehrî
662	176b	[Nâ'îlî]
663	176b	Vecdî
664	176b	Mezâkî
665	177a	Nâ'îlî
666	177a	Hevâyî
667	177a	Nazîm
668	177b	Nâbî
669	177b	Rüşdî
670	177b	Nazîm
671	178a	Sâbit
672	178a	Nazîm
673	178a	Li-muharririhi Rûhî
674	178b	Rüşdî
675	178b	Mezâkî
676	179a	Şemsî
677	179a	Nâzimâ
678	179b	Âzim
679	179b	Mâdih
680	180a	Nazîm
681	180a	Li-muharririhi Rûhî
682	180a	Sûzî
683	180b	Nâbî
684	181a	Vecdî
685	181a	Nâ'îlî
686	181b	Mâcid
687	181b	Ferîd
688	181b	Mâcid
689	182a	Nâbî
690	182a	Sabrî
691	182a	Nâdirî
692	182b	Nâ'îlî
693	182b	Ârif
694	183a	Vecdî
695	183b	Nâbî
696	183b	Tâlib
697	183b	Gazel-i Müşterek
698	183b	Tâlib
699	184b	Nâ'îlî
700	184b	[Vecdî]
701	184b	[Mezâkî]
702	185a	Nâbî
703	185a	Nef'î
704	185b	Nâ'îlî
705	185b	İsmetî

706	185b	Yahyâ
707	186a	Hevâyî
708	186a	Hevâyî
709	186b	Nâbî
710	186b	Hevâyî
711	187a	Sabrî
712	187a	Yahyâ
713	187b	Nâdirî
714	188a	Sâbit
715	188a	Fasîh
716	188a	Nazîm
717	188b	Fasîh
718	188b	Fehîm
719	189a	Fasîh
720	189a	Nazîm
721	189b	Fasîh
722	189b	Nazîm
723	189b	Fâ'izî
724	190a	Nâbî
725	190a	Sâbit
726	190b	Rüşdî
-	191a	Fî Harfû's-Sâd
727	191a	Nâdirî
728	191a	Sâbit
729	191b	Mezâkî
730	193a	Nâdirî
731	194a	Nâbî
732	195b	Vecdî
733	195b	Sabrî
734	195b	Rüşdî
735	196a	Nâbî
736	196a	Nâ'ilî
737	196a	Şehrî
738	197a	Mezâkî
739	198a	Fehîm
740	198a	Nazîm
741	198a	Sabrî
742	198b	Yahyâ
743	198b	Rüşdî
744	199b	Yahyâ
745	199b	Mezâkî
746	200a	Yahyâ
747	200a	Bahâyî
748	200a	Tâlib
749	200b	Rüşdî
750	200b	Sâbit

751	201a	Nâbî
752	201a	Fehîm
753	201b	Fasîh
754	201b	Nazîm
755	201b	Fâ'izî
756	202a	Nazîm
757	202b	Nâ'ilî
758	202b	Nef'î
759	202b	Tâlib
760	203a	Fasîh
761	203a	Fâ'izî
762	203a	Şehrî
763	203b	Fehîm
764	203b	Şînâsî
765	203b	Mezâkî
766	204a	Şînâsî
767	204a	Sâbit
768	204b	Nabî
769	204b	Tâlib
770	204b	Fehîm
771	205a	Nâdirî
772	205a	Nâbî
773	205a	Hevâyî
774	205b	Nâ'ilî
775	205b	Sabrî
776	205b	Mezâkî
777	206a	Nâ'ilî
778	206a	Ferîd
779	206a	Şînâsî
780	206b	Nâbî
781	206b	Nâ'ilî
782	206b	Mâcid
783	207a	Şehrî
784	207a	Fâ'izî
785	207a	Nedîm
786	207b	Fâ'izî
787	207b	Li-muḥarririhi Rûhî
788	207b	Neşâtî
789	208a	Ârif
790	208a	Şehrî
791	208a	Nef'î
792	208b	Nâ'ilî
793	208b	Nâbî
794	208b	Hevâyî
795	209a	İsmetî
796	209a	Sabrî

797	209a	Riyâzî
798	209b	Nâ'îlî
799	209b	Şehrî
800	209b	Ârif
801	210a	Nahîfî
802	210a	Sâbit
803	210b	Sabrî
804	210b	Yahyâ
805	210b	Sâbit
806	211a	Rüşdî
807	211a	[Yahyâ]
808	211b	Nâbî
809	211b	Rüşdî [Dîvâne]
810	211b	Reşîd
811	212a	[Yahyâ]
812	212a	Nâbî
813	212a	Hevâyî
814	212b	Nahîfî
815	212b	Nâbî
816	212b	Hevâyî
817	213a	Nazîm
818	213a	Mezâkî
819	213b	Nâbî
820	213b	Hevâyî
821	213b	Rüşdî
822	214a	Ârif
823	214a	Fâ'izî
824	214a	Şehrî
825	214b	Fasîh
826	214b	Nef'î
827	214b	Nâ'îlî
828	215a	Nâ'îlî
829	215a	Şehrî
830	215a	Nazîm
831	215b	Hevâyî
832	215b	Vecdî
833	215b	Mezâkî
834	216a	Fehîm
835	216a	Mezâkî
836	216a	Şehrî
837	216b	Hevâyî
838	216b	Nâ'îlî
839	216b	Fennî
840	217a	Nâbî
841	217a	Sabrî
842	217b	Fasîh

843	217b	Nâbî
844	217b	Hevâyî
845	218a	Fasîh
846	218a	Na‘tî
847	218b	Fasîh
848	218b	Nazîm
849	218b	Fehîm
850	219a	Nâ‘ilî
851	219a	Ârif
852	219b	Nâbî
853	219b	Tâlib
854	220a	Nâbî
855	220a	Nazîm
856	220b	Fehîm
857	220b	Fasîh
858	221a	Fehîm
859	221a	Bahâyî
860	221b	Nazîm
861	221b	Fasîh
862	221b	Yahyâ
863	222a	Fasîh
864	222a	Na‘tî
865	222a	Rüşdî
866	222b	Fehîm
867	223a	Nâ‘ilî
868	223a	Nâbî
869	223a	Hevâyî
870	223b	[Riyâzî]
871	223b	Mezâkî
872	224a	Yahyâ
873	224a	Sabrî
874	224a	Nâdirî
875	224b	Şehrî
876	224b	Rüşdî
877	224b	Nef‘î
878	225a	Vecdî
879	225a	Velehû
880	225a	Nazîm
881	225b	Ârif
882	225b	Vecdî
883	225b	Nâ‘ilî
884	226a	Fehîm
885	226a	Sâbit
886	226a	Rüşdî
887	226b	Nef‘î
888	226b	Nâdirî

889	226b	Fâ'izî
890	227b	Riyâzî
891	228a	Fasîh
892	228a	Fâ'izî
893	228a	Sabrî
894	228b	Nazîm
895	228b	Fasîh
896	228b	Nâbî
897	229a	Şehrî
898	229a	Tıflî
899	229b	Sırrî
900	229b	Sabrî
901	230a	Tâlib
902	230a	Mezâkî
903	230b	Nâbî
904	230b	Nâ'ilî
905	230b	Fasîh
906	231a	Nef'î
907	231a	Yahyâ
908	231a	Sâbit
909	231b	Şehrî
910	231b	Fehîm
911	232a	Mezâkî
912	232a	Fehîm
913	232a	Mâcid
914	232b	Nahîfî
915	232b	Velehû
916	233a	Nâ'ilî
917	233a	Nef'î
918	233a	Ârif
919	233b	Vecdî
920	233b	Şehrî
921	233b	Sabrî
922	234a	Sırrî
923	234a	Nazîm
924	234a	Sabrî
925	234b	Vecdî
926	234b	Sâbit
927	234b	Yahyâ
928	235a	Nahîfî
929	235a	Mâcid
930	235b	Fehîm
931	235b	Nef'î
932	235b	Riyâzî
933	236a	Vecdî
934	236a	Nâ'ilî

935	236a	Mezâkî
936	237a	Şehrî
937	237a	Nâbî
938	237b	Hevâyî
939	237b	Nâ'îlî
940	237b	Fasîh
941	238a	Fasîh
942	238a	Fâ'izî
943	238a	Nâbî
944	238b	Yahyâ
945	238b	Sabrî
946	238b	Riyâzî
947	239a	Nâbî
948	239a	Hevâyî
949	239b	Nâbî
950	239b	Vehbî
951	240a	Sabrî
952	240a	Fehîm
953	240b	Li-muharririhi Rûhî
954	241a	Sabrî
955	241a	Riyâzî
956	241a	Nazîm
957	241b	Nâbî
958	241b	Nazîm
959	242a	Fâ'izî
960	242a	Sabrî
961	242a	Yahyâ
962	242b	Riyâzî
963	242b	Nazîm
964	242b	Fehîm
965	243a	Vecdî
966	243a	Riyâzî
967	243b	Nâbî
968	243b	Güfte-i Bî-Nazîre-i Vecdî
969	244a	Ârif
970	244a	Vecdî
971	244b	Nâ'îlî
972	244b	İsmetî
973	244b	Mezâkî
974	245a	Nâ'îlî
975	245a	İsmetî
976	245a	Vecdî
977	245b	Mezâkî
978	245b	Ârif
979	246a	Fasîh
980	246a	Nâ'îlî

981	246a	Râmî
982	246b	Sırrî
983	246b	Velehû
984	247a	Nâ'ilî
985	247a	Vecdî
986	247a	Mezâkî
987	247b	İsmetî
988	247b	Ârif
989	248a	Nâ'ilî
990	248a	Fuzûlî
991	248a	Sabrî
992	248b	Mezâkî
993	248b	Nazîm
994	248b	Nâ'ilî
995	249a	Fehîm
996	249a	Sabrî
997	249a	Nâ'ilî
998	249b	Ârif
999	249b	Vecdî
1000	249b	Nâdirî
1001	250a	Nâ'ilî
1002	250a	Vecdî
1003	250a	Riyâzî
1004	250b	Nazîm
1005	250b	Yahyâ
1006	250b	Sabrî
1007	251a	Yahyâ
1008	251a	Fâ'izî
1009	251a	Na'tî
1010	251b	Riyâzî
1011	251b	Sabrî
1012	252a	Fâ'îk
1013	252a	Mantıkî
1014	252b	Dürrî
1015	252b	Vehbî
1016	253a	Fehîm
1017	253a	Sabrî
1018	253a	Mezâkî
1019	253b	Nazîm
1020	253b	Fâ'izî
1021	254a	Nâ'ilî
1022	254a	Ârif
1023	254a	Nef'î
1024	254b	Nâbî
1025	254b	Lem'î
1026	255a	Fâ'izî

1027	255a	Nef'î
1028	255a	Fasîh
1029	255b	Nâ'ilî
1030	255b	Sâkîb
1031	255b	Vecdî
1032	256a	Fasîh
1033	256a	İsmetî
1034	256a	Nâ'ilî
1035	256b	Fehîm
1036	256b	Fâ'iz
1037	256b	Yahyâ
1038	257a	Nâbî
1039	257a	Velehû
1040	257a	Mezâkî
1041	257b	Fasîh
1042	257b	Fasîh
1043	257b	Sırrî
1044	258a	Yahyâ
1045	258a	Sırrî
1046	258a	Fehîm
1047	258b	Nazîm
1048	258b	Fâ'izî
1049	258b	Sabrî
1050	259a	Nedîm
1051	259a	Nedîm-i Dîger
1052	259b	Nâbî
1053	259b	Hevâyî
1054	259b	Mâcid
1055	260a	Nâbî
1056	260a	Tâlib
1057	260b	Rüşdî
1058	260b	Hevâyî
1059	261a	Nazîm
1060	261a	Nef'î
1061	261a	Fehîm
1062	261b	Fasîh
1063	261b	Sırrî
1064	261b	Ârif
1065	262a	Sırrî
1066	262a	Nazîre-i Gınâyî
1067	262a	Nazîre-i Fâ'îk
1068	262b	Nazîre-i 'Âsım
1069	262b	Nazîre-i Mîr Na'tî
1070	263a	Nazîm
1071	263a	Hevâyî
1072	263b	Sabrî

1073	263b	Yahyâ
1074	263b	Yahyâ
1075	264a	Bahâyî
1076	264a	Nâ'îlî
1077	264a	Riyâzî
1078	264b	Şinâsî
1079	264b	Mâcid
1080	264b	Sâbit
1081	265a	Nâ'îlî
1082	265a	Fasîh
1083	265b	Ârif
1084	265b	Nâbî
1085	266a	Sâbit
1086	266a	Sâbit
1087	266a	Riyâzî
1088	266b	Bahâyî
1089	266b	Nahîfî
1090	266b	Velehû
1091	267a	Yahyâ
1092	267a	Mezâkî
1093	267a	Sâbit
1094	267b	Fâ'izî
1095	267b	Râşid
1096	267b	Şinâsî
1097	268a	Vecdî
1098	268a	Mezâkî
1099	268a	Hevâyî
1100	268b	Nâbî
1101	268b	Hevâyî
1102	268b	Rahîmî
1103	269a	Fasîh
1104	269a	Sabrî
1105	269a	Ârif
1106	269b	Fehîm
1107	269b	Yahyâ
1108	270a	Tâlib
1109	270a	Es'ad
1110	270a	Hâşim
1111	270b	Nâbî
1112	270b	Hevâyî
1113	270b	Resmî
1114	271a	Nâ'îlî
1115	271a	Nazîm
1116	271a	Rüşdî
1117	271b	Bâkî
1118	271b	Fevrî

1119	272a	Fasîh
1120	272a	Nâ'îlî
1121	272a	Sâbit
1122	272b	Fehîm
1123	272b	Yahyâ
1124	272b	Rüşdî
1125	273a	Fasîh
1126	273b	Nâ'îlî
1127	273b	Sâbit
1128	274a	Fasîh
1129	274a	Nâ'îlî
1130	274b	Vecdî
1131	274b	Sabrî
1132	274b	Nazîm
1133	275a	Vecdî
1134	275a	Şehrî
1135	275b	Nâ'îlî
1136	275b	Nef'î
1137	276a	Sabrî
1138	276a	Cem'î
1139	276a	Nazîm
1140	276b	Sırrî
1141	276b	Nazîm
1142	276b	Fehîm
1143	277a	Nâ'îlî
1144	277a	Bahâyî
1145	277a	Sırrî
1146	277b	Fasîh
1147	277b	Nâbî
1148	278a	Nef'î
1149	278a	Bagdâdî (Rûhî)
1150	278a	Sabrî
1151	278b	Nazîm
1152	278b	Lem'î
1153	278b	Fâ'izî
1154	279a	Şehrî
1155	279a	Gazel-i Müsterek
1156	279a	Vecdî
1157	279b	Nazîm
1158	279b	Fasîh
1159	280a	Fasîh
1160	280a	Fâ'izî
1161	280a	Nâ'îlî
1162	280b	Vecdî
1163	280b	Riyâzî
1164	280b	Fehîm

1165	281a	Nazîm
1166	281a	Bahâyî
1167	281a	Sabrî
1168	281b	Fâ'izî
1169	281b	Nef'î
1170	282a	Nâ'ilî
1171	282a	Nazîm
1172	282a	Ârif
1173	282b	Nâbî
1174	282b	Bahâyî
1175	282b	Yahyâ
1176	283a	Fâ'izî
1177	283a	Cevrî
1178	283a	Sırrî
1179	283b	Nâbî
1180	283b	Nef'î
1181	283b	Şehrî
1182	284a	Fasîh
1183	284a	Nâ'ilî
1184	284b	Vecdî
1185	284b	Nef'î
1186	284b	Fâ'izî
1187	285a	Nâbî
1188	285a	Hevâyî
1189	285a	Ârif
1190	285b	Münîrî
1191	285b	Nizâmî
1192	285b	Mânî
1193	286a	Fehîm
1194	286a	Nâ'ilî
1195	286a	Nazîm
1196	286b	Sabrî
1197	286b	Nahîfî
1198	287a	Riyâzî
1199	287a	Azîzâ
1200	287a	Vecdî
1201	287b	Fasîh
1202	287b	Nâ'ilî
1203	288a	Nâbî
1204	288a	Mezâkî
1205	288a	Yahyâ
1206	288b	Yahyâ
1207	288b	Na'tî
1208	289a	İsmetî
1209	289a	Nâ'ilî
1210	289a	Mezâkî

1211	289b	Nâbî
1212	289b	Tâlib
1213	290a	Yahyâ
1214	290a	Sâbit
1215	290b	Fasîh
1216	290b	Fasîh
1217	290b	Şehrî
1218	291a	Fasîh
1219	291a	Sabrî
1220	291a	Sırrî
1221	291b	Mezâkî
1222	291b	Na'tî
1223	292a	Sırrî
1224	292a	Şinâsî
1225	292a	Velehû
1226	292b	Vecdî
1227	292b	Ârif
1228	292b	Âzerî
1229	293a	İsmetî
1230	293a	Mezâkî
1231	293a	Ârif
1232	293b	Nâbî
1233	294a	Yahyâ
1234	294a	Sabrî
1235	294a	Nâbî
1236	294b	Sâbit
1237	294b	Fehîm
1238	295a	Fasîh
1239	295a	Nef'î
1240	295b	Sabrî
1241	295b	Sâbit
1242	295b	Yahyâ
1243	296a	Fehîm
1244	296a	Li-muharririhî Rûhî
1245	296b	Nâ'ilî
1246	296b	Velehû
1247	297a	Sırrî
1248	297a	Nazîm
1249	297a	Velehû
1250	297b	Nâbî
1251	297b	Lem'î
1252	297b	Yahyâ
1253	298a	Fasîh
1254	298a	Mezâkî
1255	298b	Vecdî
1256	298b	Sâbit

1257	299a	Sabrî
1258	299a	Fehîm
1259	299b	Nazîm
1260	299b	Ârif
1261	299b	Mezâkî
1262	300a	Ârif
1263	300a	Nâbî
1264	300a	Hevâyî
1265	300b	Itrî
1266	300b	Itrî
1267	300b	Sâmî
1268	301a	Fehîm
1269	301a	Nazîm
1270	301a	Vecdî
1271	301b	Nazîm
1272	301b	Nef'î
1273	302a	Fehîm
1274	302a	Mezâkî
1275	302b	Nâbî
1276	302b	Hevâyî
1277	303a	Nâ'ilî
1278	303a	Mezâkî
1279	303a	Ârif
1280	303b	Nâbî
1281	303b	Vecdî
1282	303b	Fasîh
1283	304a	Sabrî
1284	304a	Bahâyî
1285	304a	Sâbit
1286	304b	Sırrî
1287	304b	Fâ'izî
1288	305a	Yahyâ
1289	305a	Nâ'ilî
1290	305b	Fasîh
1291	305b	Sâkîb
1292	305b	Ârif
1293	306a	Bahâyî
1294	306a	Nâzım
1295	306a	Sâbit
1296	306b	Şinâsî
1297	306b	Nahîfî
1298	307a	Sâbit
1299	307a	Nâbî
1300	307a	Hevâyî
1301	307b	Şinâsî
1302	307b	Mezâkî

1303	308a	Fasîh
1304	308a	Sabrî
1305	308a	Nâ'îlî
1306	308b	Ârif
1307	308b	Riyâzî
1308	308b	Yahyâ
1309	309a	Vecdî
1310	309a	Şehrî
1311	309a	Vehbî
1312	309b	Sabrî
1313	309b	Yahyâ
1314	310a	Sırrî
1315	310a	Na'tî
1316	310a	Nâbî
1317	310b	Nâ'îlî
1318	310b	Nazîm
1319	310b	Yahyâ
1320	311a	Vecdî
1321	311a	Neşâtî
1322	311a	Nâ'îlî
1323	311b	Tâlib
1324	311b	Nâbî
1325	311b	Hevâyî
1326	312a	Sabrî
1327	312a	Vecdî
1328	312a	Nef'î
1329	312b	Sırrî
1330	312b	Yahyâ
1331	312b	Sâbit
1332	313a	Nâbî
1333	313a	Fehîm
1334	313a	Fasîh
1335	313b	Nazîm
1336	313b	Yahyâ
1337	313b	Fâ'izî
1338	314a	Nâbî
1339	314a	Riyâzî
1340	314a	Fasîh
1341	314b	Nâ'îlî
1342	314b	Nef'î
1343	314b	Ârif
1344	315a	Nâbî
1345	315a	Hevâyî
1346	315a	Râmî
1347	315b	Nâbî
1348	315b	Mâcid

1349	315b	Nâ'îlî
1350	316a	Fâ'izî
1351	316a	Hevâyî
1352	316a	Vecdî
1353	316b	Sabrî
1354	316b	Yahyâ
1355	317a	Mezâkî
1356	317a	Rûhî
1357	317a	Sâbit
1358	317b	Şinâsî
1359	317b	Nahîfî
1360	318a	Nâbî
1361	318a	Hevâyî
1362	318b	Nâbî
1363	318b	Na'tî
1364	319a	İsmetî
1365	319a	Nazîm
1366	319a	Nâ'îlî
1367	319b	Şehrî
1368	319b	Sırrî
1369	319b	Fasîh
1370	320a	Riyâzî
1371	320a	Sâbit
1372	320b	Nahîfî
1373	320b	Mantıkî
1374	320b	Mezâkî
1375	321a	Vecdî
1376	321a	Sırrî
1377	321a	Sâmî
1378	321b	Fehîm
1379	321b	Velehû
1380	321b	Nef'î
1381	322a	Mâcid
1382	322a	Ferîd
1383	322a	Hevâyî
1384	322b	Nâbî Nazîre-i Ferîd
1385	322b	Nâbî
1386	322b	Hevâyî
1387	323a	Fehîm
1388	323a	Fâ'izî
1389	323a	Fasîh
1390	323b	Nâ'îlî
1391	323b	Nazîm
1392	323b	Nâbî
1393	323a	Şeyhî
1394	323a	Nazmî

1395	323a	Tab‘î
1396	324b	Na‘tî
1397	325b-327a	Berber-nâme-i Sâbit Efendi Rahmetullâhi ‘Aleyh
1398	327a-330b	Vak‘a-i Söz Ebesi Li’l-Mevle’l-Mezbûr...
1399	330b-333b	Ma‘zeret-nâme-i Li-muharririhi Rûhî

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR’IN ÇEVİRİ YAZILI METNİ

3.1. Metnin Kurulmasında İzlenen Bazı Yöntem ve Esaslar

- 1) Her bir şiir metni, mecmuadaki sırasına göre numaralandırılmıştır.
- 2) Beyitlerde numaralar beyitlerin sol tarafında belirtilmiş, bentlerde ise numaralandırma bentlerin üst kısmında verilerek Romen rakamları ile yapılmıştır.
- 3) Mecmuadaki şiirler divanlar, tezkireler, nazire mecmuaları vd. kaynaklarla karşılaştırılmış ve ek, kelime, kelime grupları ile beyitlerdeki farklılıklar dipnotta gösterilmiştir. Her şiir içindeki farklılıklar tek bir dipnotta yani başlıklar üzerinde verilmiş ancak beyitlerin ve mısraların numaraları belirtilmiştir.
- 4) Manzumelerin karşılaştırılması yapılırken ilk olarak şiirlerin numarası verilmiştir. Daha sonra her bir beytin numarasına harflendirmeleri yazılarak farklılıklar gösterilmiştir. Beyitlerin ilk mısraları “a”, ikinci mısraları “b”; bentlerde de yine mısralar alfabetik dizin takip edilerek “a, b, c, d, ...” şeklinde kodlanmıştır.
- 5) Karşılaştırma yapılırken önce mecmuada yer alan kelime ya da kelime grubuna yer verilmiş akabinde (:) konularak kaynaklarda bulunan hâli karşısına yazılmıştır. “74b itdügi: eyledi” gibi.
- 6) Karşılaştırma yapılan eserin kaynağı, her bir şiirin numarasının dipnotunda gösterilmiştir.
- 7) Şiir metnindeki farklılıklar dışında, muhtelif kaynaklarda bulunmayan şiirler de dipnot ve açıklamalar kısmında verilmiştir.

8) Varak numaraları sol yana yaslı köşeli parantez “[]” içinde kalın olarak belirtilmiştir. “[22b]” gibi.

9) Şiirlerin başlıkları kalın ortalanarak yazılmıştır. Başlığı olmayan şiirlere şairlerin mahlasları verilmiştir. Bazı başlıklarda bulunan hatalar doğru şekilleriyle yazılmış, mecmuadaki hâlleri ise dipnotta gösterilmiştir.

10) Mecmuada bulunan boş varaklara da sayfa numarası verilmiş ve bu sayfalarda şiir metinlerinin olmadığı dipnotlarda ifade edilmiştir.

11) Aruz kalıpları her bir şiirin üst kısmında verilmiştir.

12) Vezin aksaklıkları dipnotlarda gösterilmiştir.

13) Bazı kelimeler vezin gereği bazen çift ünsüz bazen de tek ünsüz ile yazılmıştır. “Sırr/sır, dürr/dür, hatt/hat, dükkân/dükân ...” gibi.

14) Vezin gereği kelimelerde yapılan bazı değişiklikler dipnotta gösterilmemiştir. “Dil-efrüz/dil-fürüz, dil-efgārān/dil-figārān...” gibi.

15) Birtakım hece eksikliklerinden dolayı oluşan vezin hatalarını gidermek için metne -şiirin anlamını bozmayacak şekilde- ilaveler yapılmış ve bunlar köşeli parantez içinde “[]” gösterilmiştir. “Seyr iden i‘cāz-ı sırr-ı Hakkā [kim] la‘l-i lebin (G. 522/ 3a); Anuñla şöhetümüz [tā] bahāra qalmışdur (G. 290/ 2b); Ne rûzumuzda şafā var küdüret [ü] gamla (G. 533/ 4a); “Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı tākāt-ı ‘aş[ı]k (G. 1187/ 2a) ...” gibi.

16) Aruzdaki bazı hece fazlalıkları, birinci kelimenin son sesi ve ikinci kelimenin ilk sesinin altı çizilerek gösterilmiştir. “Nice olur, eyleyince imiş, itdi itmedi...” / “Çok füsün itdi itmedi biri meded” (M. 1399/ 52b) gibi.

17) Bazı ifadelerde kelimelerin kısa sesli hâli esas alınmış ancak vezin gereği bazen uzun hâlleri tercih edilmiştir. “Hiç/hîç ...”/ “Hîç söz şatmağa girmez ele bir böyle zaman” (K. 14/ 29b) gibi.

18) Özel isimler büyük harf ile yazılmış ancak bu isimlere getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmamıştır. “Oldı taraf-ı Yeşribe devletle muhacir” (K.25/ 24b) gibi.

19) Mecmuada farklı yüzyıllara (16-17-18.yy) ait şiirler olduğu için fonetik ve morfolojik bakımdan yazım birliği oluşturulmaya çalışılmıştır.

20) Özellikle Arapça ve Farsça eklerin kelimelere nasıl eklenmesi gerektiği hususunda İsmail Ünver²³⁰’in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” başlıklı makalesi esas alınmıştır. Bu hususlardan bazıları şunlardır:

* Farsça ön ekler ve edatlar eklendikleri kelimelerden kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır. “Ser-efrâz, ber-bâd...” / “Ol kâmeti ey serv-i ser-efrâz-ı leṭâfet” (G. 575/ 2a) gibi.

* Kelime sonununa gelen ve geldiği kelimeye benzerlik anlamı katan “-veş, -âsâ” gibi yapım ekleri sözcüklere bitişik yazılmıştır. “Perîveş, abdâlveş, sâyeveş, müşkâsâ, İskenderâsâ, ğubârâsâ...” / “Çeker İskenderâsâ şevketi sed râh-ı a’ dâya” (K. 39/ 6b) gibi.

* Eklendiği kelimeye etken ortağ (ism-i fâ’il) anlamı katan Farsça “-kâr” eki sözcüklere bitişik yazılmıştır. “Dâdkâr, şîvekâr, talebkâr...” / “Ḥamdulillâh pâdşâh-ı dâdkâr eyyâmıdır” (G. 281/ 7b) gibi.

* “-zâr” eki eklendiği sözcüğe yer anlamı katıyorsa bitişik; inleme, inleyiş anlamı katıyorsa ayrı yazılmıştır. “Sebzezâr, sülbülzâr, şûrezâr...” / “Şad şevk ile

²³⁰ İsmail Ünver, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3/6, Güz 2008, s.1-46.

nesīm gelür sebzēzārdan” (K.3 /62b); “Dil-zār, āşık-zār...” / “Düşüp bir zümre-i bî-rahma dil-zār u zebûn oldu” (G. 1163/3a) gibi.

* “-gāh/-geh” eki kelimeye zaman anlamı katıyorsa kısa çizgi (-) ile ayrılarak yer anlamı katıyorsa bitişik yazılmıştır. “Seher-gāh, şubh-geh, her-geh...” / “Nāle-i şubh-gehüm olmadı maqbûl eşer” (G. 623/3a); “Cilvegāh, rezmgāh, bezmgāh...” / “Bu bezmgāhda şunmazdı cāma el Cemşid” (K.29/ 50b) gibi.

* İki kelime arasına gelen bazı ek ve edatlar da kısa çizgi (-) ile ayrılarak gösterilmiştir. “Cā-be-cā, tāk-be-tāk, leb-be-leb; ham-der-ham, pey-der-pey, şaf-der-şaf; şeb-tā-seher, pāy-tā-ser, ser-tā-pā...” / “Biz anlar ile leb-be-leb ü düş-be-düşuz” (G. 635/ 5b) gibi.

21) Bazı beyitlerde mısraların tamamı bazılarının ise bir bölümü eksik bırakılmıştır. Bu boş kısımlar köşeli parantez “[]” ile gösterilmiştir. “[...]” (K. 40/ 21b); Olursa dīdelerden Sırrī [...] (G. 246/ 5b); Māhiyyet-i cemālin [...] de bilmez (G. 549/ 2b) ...” gibi.

22) Eksik bırakılan redifler tamamlanarak köşeli parantez içinde gösterilmiştir. “Bi-hamdullāh ki yok dünyāda bir gönölünce kām [almış]” (G. 656/ 5b) ... gibi.

23) Yazmada okunamayan kelimeler, metin içinde üç nokta “...” ile gösterilmiştir. “Söyler aḥvāl-i neberd-i saña” (G. 820/ 5a) gibi.

24) “Ḥ” harfinden sonra gelen vâv-ı ma’dûleler, “ḥ” şeklinde yazılmıştır. “Ḥār, ḥāh, ḥāb...” / “Dād-ḥāh-ı vuşlat olsam baht düşmendür baña” (G.87 /1a) gibi.

25) Birleşik isim ve sıfatların yazımında kelimelerin arasına tire (-) konulmuştur. “Nev-şüküfte, gül-berg, dil-süz, sitem-dīde...” / “Nev-şüküfte bir gül-i sır-ābdur endişemüz” (G. 565/ 5b) gibi.

26) Büzülme ses olayının yaşandığı kelimelerin arasına kesme işareti (‘) konulmuştur. “Nic’olur, n’ola, olduğu’çün, k’ide, n’aceb, n’itsem...” / “Böyle rüşvā-yı cihān olduğu’çün ‘aşkuñ ile” (G. 602/ 3a) gibi.

27) “-um, -üm” eki bazı yerlerde “-ım, -im” şeklinde yazılmıştır. Birlik sağlanması için “-um, -üm” hâli esas alınmıştır. “Gözüme girse mihr-i ‘ālem-ārā sūdmend olmaz” (G.1388/ 2a) gibi.

28) “ﻙ” harfi ile yazılması gereken “-uñ/-üñ” eki, mecmuada bazen “ﻥ” harfi ile “-un, -ün” şeklinde yazılmıştır. Çeviri yazıya aktarılırken doğru yazımı esas alınmış ve dipnotlarda tekrar belirtilmemiştir.

29) Aynı kelimelerin ünlü harfleri kimi yerlerde y “ﻯ” harfi ile kimi yerlerde ise vav “ﻭ” harfi ile yazılmıştır. Örneğin “bellüdü” redifi 104b nolu yaprakta “ﻯ” harfi ile yazılırken [Şahşuñ isti‘ dadı luṭf-ı peykerinden bellidür (G. 269/ 1a)] birçok yerde aynı kelimenin “ﻭ” harfi ile [Kālībı şāḥib-veḡāruñ lengerinden bellüdü (G. 271/ 1a)] yazıldığı görülmüştür. Yazımda birliğin sağlanması için kelimelerin “ﻭ” harfi ile yazımları esas alınmıştır.

30) Ayet ve hadisler metin içinde *italik* olarak yazılmış ve anlamları dipnotta verilmiştir. Aynı ayet ve hadis birden fazla yerde geçtiyse tekrara düşmemek adına yeniden dipnotta verilmemiş, sadece *italik* olarak gösterilmiştir. “Yed-i ṭulā-yı luṭfuñ kıl faḡire ‘urvetü’l-vüṣṣā” (K. 2/ 100b) gibi.

31) Āsumān, āfitāb, āşinā gibi Farsça kelimelerin asılları (āsmān, āftāb, āšnā) tercih edilmiştir. “Cām-ı reṣk-i āftāb u māh-tāb itdūñ bu ṣeb” (G. 130/ 3b) gibi.

32) Harflerin noktalı ya da noktasız yazımından yahut birbirinin yerine yazımından kaynaklı hatalar dipnotta gösterilmemiş, metin içinde doğru yazımı esas alınmıştır. Bunlardan bazıları ح-خ: ḡaṇṇer (G. 96/ 4a); ḡıṣm (G. 804/ 3a); aḡvāl (G. 340/ 3b); خ-خ:

چ: ھışm (G. 1129 / 4a); ز-ر : pür-süz (G. 1270/ 4a), dāde-düz (G. 842 / 2a); ق-غ : berķ
(G. 1046/ 4b); ن-ر : Kārun (G. 1133/ 7b) gibi.

3.2. Çeviri Yazı Alfabeti

Tablo 17. Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti

آ, ا	Ā, ā; E, e
ء	ʾ
ث	Ṭ, ṣ
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
ذ	Ẓ, ẓ
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ẓ, ẓ; Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Ẓ, ẓ
ع	ʿ
غ	Ġ, ġ
ق	Ḳ, ḳ
ك	K, k; G, g; ñ
و	Ō, ō; Ö, ö; Ū, ū; Ü, ü; V, v
ه	a, e; H, h
ی	I, ı; Ĭ, ĭ; Ī, ī; Y, y
vâv-ı ma'dûle	ˁ

3.3. Metin

[1b]

-1²³¹

Mi' rāciyye-i Cenāb-ı Nādirī Efendi Bi-²³² avnillāh

.--- / .--- / .--- / .---

1 Te' ālallāh zihī şām-ı sürūr encām-ı ğam-fersā

Ki oldı mazhar-ı esrār-ı *Subhāne'llezī esrā*²³³

2 Felek maḥv eyleyince al tamğasını ḥūrşidūñ

Zemīnūñ zıll-ı maḥrūṭisi çekdi 'anberīn sārā

3 Zer-i pūr-tāb-ı mihri bozdı çün kim dirhem-i necme

Mihekk-i şāma urdı anı bir bir nākīd-i dünyā

4 Gül-i mihrūñ gül-ābın aldı 'ālem dīg-i ḥāk içre

' Aceb mi olsa ser-pūş-ı felekde kaçreler peydā

²³¹ Numan Külekçi, **Gani-zāde Nādirī Hayatı, Edebī Kişiliği, Eserler: Dīvānı ve Şeh-nāmesi'nin Metni**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Erzurum 1985, s. 104-108.

²³² 1/ 2b sārā: tuğrā

16a la' līn: la' lī

17a ḥayme-i zer-beft-i cāh-ı ḥaveristānı: ḥayme-i zer-beft-i ḥān-ı ḥaveristānı

22a Ser-i eyvān-ı 'izzet: Şeh-i eyvān-ı 'izzet

28b bī-pervā: ser-tā-pā

30b 'ıkdū'l-le'āl-i gerden-i ḥavrā: silkū'l-le'āl-i gerden-i ḥavrā

42a ol: bir

44b çeşm-i şūḥı: çeşm-i ḥūbı

46b izhār: iḥzār

53a ḥükmin: yazdı

55b kändil-i çarḥı: kändil-i mihri

66b şive: cilve

69a varın: vāfir

²³³ “*Sübḥāne'llezī esrā bi-abdihī leylen: Kulunu gecenin birinde yürüten (Allah), her türlü ayıp, kusur ve eksiklerden uzaktır*” (İsrā, 17/1).

- 5 Tağıtdı bād-ı şarşar hırmen-i hürşîd-i rahşânî
Kevākib şanma itdi her yire bir dānesin ilkā
- 6 Yanup mihr āteşinden kağıd-ı rûz oldu hākister
Eşer kaldı henüz āteşden anda cā-be-cā ammā
- 7 Siyeh semmûr idi zulmet beyāzî cā-be-cā encüm
Ne hāletdür bu kim gizlendi anda beyza-i beyzā
- 8 Temevvücden tokındı bir şadef hārāya hurd oldu
Tağıldı lücce-i gerdün içinde lü'lü'-i lālā
- 9 Niķāb itdi 'arūs-ı hāveri ruhsārına zülfin
Velî her halkasından zāhir oldu ol ruḡ-ı zibā

[2a]

- 10 Ser-ā-pā kırş-ı mihri maḡv idüp dendān-ı encümle
Şihābı rāḡat-ı dendān idindi t̄ārem-i vālā
- 11 Semā' içre şaçup eşk-i nücümü şāl-puş oldu
Firāk-ı Şems ile gerdün olup hem-hāl-i Mevlānā
- 12 Çıkardı cāme-i dibā vü destār-ı muṡallāsın
Felek āheng-i ceng itdi zırnh-puş oldu ser-tā-pā

- 13 Aķup afyon-ı ŧeb toħm-ı nücũm oldu perākende
Güneŧ bir kelle-i ħaŧħaŧ idi dehr eyledi ifnā
- 14 Degũl mihr ü ŧafaķ ħaltān olunca fark-ı pũr-nũrı
Taŧup iķlĩm-i ŧāmı tutdı ħũn-ı Ĥazret-i Yaħyā
- 15 Sevādı sũre-i *Ve'l-leyl*²³⁴ aña zerrĩn-niķāt encũm
ŧafaķ ser-sũredũr kim eylemiŧler sũrħ ile imlā
- 16 Çıķup la' lĩn tutuķdan Leylĩ-i meh-rũy-ı mũŧġĩn-mũ
Dimāġ-ı Kays-ı çarħı eyledi āŧũfte-i sevdā
- 17 Bozıldı ħayme-i zer-beft-i cāh-ı ħaveristānı
İrince ħayl-i aħŧām itdi mũŧġĩn ħānesin ber-pā
- 18 Çalınca mũhr-i mihri uġradı ķahr-ı Sũleymāna
Sipihir oldu meġer kim dĩv-i ŧāma maħbes-i mĩnā
- 19 Felek tāc-ı zerĩn terk itdi İbrāħĩm Edhemveŧ
Derũnında 'aceb mi eylese nũr-ı siyeh me'vā
- 20 O ŧebdũr *Maķla'ũ'l-envārı* mi' rāc-ı Ĥudāvendĩ
O ŧebdũr *Maħzenũ'l-esrār-ı* ħalvet-ħāne-i Esrā

²³⁴ “*Ve'l-leyli: Geceye andolsun*” (Leyl, 92/1).

- 21 Ol aḥṣām oldı ser-tāc-ı nübüvvet şāhibü'l-mi' rāc
O hengām oldı sultān-ı rüsül hem-şoḥbet-i Mevlā
- 22 Ser-i eyvān-ı ' izzet tācdār-ı taḥt-ı ḥamiyyet
Ser-efrāz-ı musaḥḥar-sāz-ı dārü'l-mülk-i *Ev-ednā*²³⁵
- 23 Dıraḥşān gevher-i ' ibret-nümā-yı dürc-i maḥbübı
Fürüzān aḥter-i zūlmet-zedā-yı burc-ı isti' lā
- 24 Medār-ı ḥilḳat-ı ' ālem bahār-ı tıynet-i ādem
Süvār-ı ' arşa-yı tārem emirü'l-meclisi ğabrā
- 25 Ḥabīb-i ḥazret-i ' izzet ṭabīb-i ' illet-i zillet
Kefil-i raḥmet-i ümmet delil-i cennetü'l-me' vā
- 26 Ḥaṭā-püşende-i müznib ' aṭā-baḥşende-i tā'ib
Emān-ı maşrıḳ u mağrıb emīn-i Yeşrib ü Baṭṭā
- 27 Cenāb-ı Aḥmed-i Mürsel imām-ı zümre-i kümmel
Mufaşşal-sāz-ı her mücmel rumūz-āmūz-ı her dānā
- [2b] 28 O sultān-ı bülend-eyvān-ı iḳlīm-i risālet kim
Livāü'l-ḥamd ile ' ālemleri feth itdi bī-pervā

²³⁵ “*Ev ednā: (Böylece Peygamber’e olan mesafesi, iki yay aralığı kadar) yahut daha az (kaldı).*” (Necm, 53/9).

- 29 ‘İzār-ı mehveşi pertev-nümā-yı nūr-ı Rabbānī
Zebān-ı dil-keşi gevher-feşān-ı *kenz-i lā-yefnā*²³⁶
- 30 Ğubār-ı dergehi kuḥlū’l-cilā-yı dīde-i encüm
Tınāb-ı her-gehi ‘ıḳdü’l-le’āl-i gerden-i ḥavrā
- 31 Benānı ḥālet-i miftāḥ-ı cennetden peyām-āver
Dehānı nokṭa-i ğayb-ı hüviyyetden ḥaber-fermā
- 32 O şāhuñ sikkesi mühr-i nübüvvet ḥuṭbesi Ḳur’ān
Müşerref anlaruñla naḳd-i dīn ü cāmi‘-i dünyā
- 33 Şufūf-i āl ü aşḥābı suṭūr-ı ḥüccet-i millet
İmāmetde vücūd-ı pāki gūyā mühr ile imzā
- 34 Şalup ferr-i şehensāhı idince iki şaḳ māhı
Olup zerrīn naḳare itdi bāng-i şevketin i‘ lā
- 35 Kebüter beyzasiyle ḥaşmını def‘ itdi ğār üzre
Melek dīv-i racīmi necm ile ṭard eyledi gūyā
- 36 Mişāl-i ebr-i raḥmet dehri teşrīf itdügi sâ‘ at
Mecūs āteşlerin bārān-ı fażlı eyledi itfā

²³⁶ “*Kenzün lā-yefnā: (Kanaat) tükenmez bir hazinedir*” (Mehmet Yılmaz, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yay., İstanbul 2013, s. 367).

- 37 Yıkıldı tāk-ı kaşrı dūr olup sehm-i sa‘ âdetden
Oķın atdı kemānın yaşdı ol dem devlet-i Kisrā
- 38 Hākīkatde sevād-ı āferīnīş zıllīdūr anuñ
‘ Aceb mi zāhirā bī-sāye olsa āftābāsā
- 39 Görürdi bī-tereddūd cānib-i zāhr-ı şerīfinden
O olup mühr-i nübüvvet arkasında dīde-i bīnā
- 40 ‘ Aceb mi eskiyüp şimdi dökilse dürr-i sīr-ābı
O sulţāna muraşşa‘ çetr idi ebr-i felek-fersā
- 41 Gel ey kilk-i hünerver kışsa-i mi‘ rācı taķrīr it
Degüldür çünki mümkün mu‘ cizātın eylemek ihşā
- 42 Gelüp peyk-i İlāhī Hāzret-i Peyğambere ol şeb
Getürdi bir Burāk-ı berķ-seyr-i āsmān-peymā
- 43 ‘ Aceb rehvar idi geh ferş ü geh ‘ arş üzre cevlanġer
Fezāda tünd-rev āhū felekde tīz-per-‘ anķā
- 44 Teni gül saçı sūnbül tūġ-ı şāhī ol dem-i dil-keş
Kulaġı berg-i süsen çeşm-i şūhı nergis-i şehlā

- 45 Şu deñlü tır-cünbiş kim çerāgāh-ı vüçüd içre
Ezel rahşın geçerdı rākibi men‘ itmese farzā
- 46 Şafaqla āftāb-ı hāveri bir saṭl-ı zerdür kim
İçinde hādım izhār eylemiş ol esb içün hınnā
- 47 Cihānı geşt idüp mānend-i nūr-ı dīde bir demde
Mişāl-i heft-perde hā’ıl olmazdı yedi deryā
- 48 Binüp ol rahşa çün kim maḳşad-i aḳşāya ‘azm itdi
Anuñ evvel ḳonağı oldı şahn-ı Mescid-i Aḳşā
- [3a] 49 İmām oldı şufūf-ı enbiyāya görseñ ol demde
Suṭūr-ı Muşḫafuñ üstinde Bismillāh idi gūyā
- 50 Namāzı çünki itmām itdi ol cāy-ı mübārekde
‘Urūc itdi semāvāta du‘ā-yı müstecābāsā
- 51 Degül Şām u kevākib bād-ı rahşı eyleyüp cünbiş
Temevvücden ḳarardı pür-ḫabābe oldı yem-i ḫaḍrā
- 52 Getürdi hāle bir sīmīn ṭabaḳla girde-i māhı
Velīkin cā-be-cā yanmış diyü meyl itmedi aşlā

- 53 ‘Uṭārid şafḥa-ı çarḥ üzre ḥükmin yazdı ol şāhuñ
Aña şeb ḥaṭ u encüm rīg ü māhuñ ğarrası tuğra
- 54 Süleymānuñ öñinde döndi mīnā üzre Belķısa
Felek de aña istiķbāl idince Zühre-i zehrā
- 55 Bıraķdı mihr-i rūyı ḥān-ķāh-ı çārūme pertev
Söyündürse n’ola ķandīl-i çarḥı Ḥazret-i ‘İsā
- 56 Şeb-i ḥūn itdi Behrām aḥterān-ı naḥsa emriyle
Şafaķ şanmañ felekde ṭoldı ḥūn-ı küşteden şahrā
- 57 Felekde sa‘d-ı ekber necm-i kübrā oldı feyzinden
Seg-i manzūrıdur beñzer ki şīr-i ‘ālem-i bālā
- 58 Olup Keyvān-ı zengī ḥıdmetinde ķara ķulluķçı
O yüzden iktisāb-ı nūr idüp oldı semen-sīmā
- 59 Uruldı sikkesi kürsī-i pūlād üzre ol şāhuñ
Derāhimdür degül kürsīde yir yir encüm-i ğarrā
- 60 N’ola envār-ı rūyı aña zerrīn tār u pūd olsa
Ziyā-yı ṭal‘atından itdi ‘arşuñ aṭlasın dībā

- 61 Cüdā oldı kenār-ı Sıdrede Cibrıl o Hāzretten
Gülinden ayru bülbul gibi qaldı hūzn ile tenhā
- 62 Qalup raqşı o menzilgehde Refref eyledi hıdmet
Şadefvār itdi ol dürr-i yetīme sinesin me`vā
- 63 İrüp bir nūra Refref daqı qaldı dūr olup andan
Mükedder mīve-i terden cüdā berg-i hāzānāsā
- 64 Girüp ol perde-i nūra harīm-i hāşa yol buldı
Hużūr-ı ʿ izzete naqd-i vücūdın eyledi ihdā
- 65 Maqām-ı *Qāb-ı Kavseyni* geqüp mānend-i tır oldum
Müyesser oldı aña maqlab-ı a` lā vü *ev-ednā*
- 66 Olındı çok tekellüm kışsa-i ʿ aşq u maḥabbetden
Velī bī-cāme-i lafz itdi şīve şāhid-i ma` nā
- 67 O şoḥbetden haber yok ʿ aql anuñ keyfiyyetin bilmez
Ne bilsün tābiş-i mihr ü mehūñ māhiyyetin a` mā
- 68 Bulup maqşūdını āḥir nüzül itdi sa` ādetle
Ki ḥalk-ı ʿ āleme peygām-ı Hāqqı eyleye inhā

- 69 Getürdi anlara varın hedāyā genc-i raḥmetden
Velikin herkese miḳdārı deñlü eyledi a‘ tā
- [3b] 70 Hudāvendā ḍalālet Nādirinüñ cānın almışdur
Kerem kı l eyle anı bir dem-i cān-baḥş ile iḥyā
- 71 Kerīme ‘ arz-ı ḥāl itmek yeter bir kerre sultānum
Ne ḥācet kı şşayı taṭvīle mānend-i şeb-i yeldā
- 72 Hemīşe tā ki şām-ı ferruḥ-encāmuñ sevādından
Ola deryā-yı gerdün üzre zāhir ‘ anber-i sārā
- 73 O şāhuñ ḥāk-i pākin ‘ anberāsā eylesün ḥoş-bū
Şalāt-ı ḥazret-i ‘ izzet selām-ı Ḥayy-ı bī-hemtā
- 74 Taḥiyyāt-ı ebed-peyvend ile dünyā vü ‘ uḳbāda
Ser-efrāz eylesün zāt-ı şerīfın Ḥazret-i Mevlā

Nazîre-i Mi^craciyye-i Mevlânâ Şâbit Efendi²³⁸

.--- / .--- / .--- / .---

1 Hoşâ ferhunde aḡter leyle-i mümtâz u müsteşnâ

Ki ^cunvân-ı berât-ı kâdrîdür ser-sûre-i İsrâ2 Şafaḡ-rûy-ı ^carûs-ı mihre bir gül-gün tutuḡ oldu

Kevâkib şaḡvirdi bunca gevher-dâne-i yektâ

3 Nihân itdükde ṭob-ı âftâbı hoḡḡa-bâz-ı çarḡ

Çıḡardı hoḡḡasından şad-hezârân mûhre-i beyzâ

²³⁷ Karacan, a.g.e., s.1-8.²³⁸ 2/ 2a oldu: aşdı

2b bunca: bî-nihâyet

gevher-dâne-i yektâ: gevher-i yektâ

3a hoḡḡa-bâz-ı çarḡ: möhre-bâz-ı çarḡ

4a olup baḡr-ı siyâh-ı şeb: olup baḡr-ı siyâh-ı şâm

5b kemḡâ: ḡârâ

8a Kevâkib şanma kim eṭrâfına pervâneler üşdi: Kevâkib şanma kim pervâneler almış eṭrâfın

8b Yaḡınca şem^c a-i mâh-ı münîri târem-i bâlâ: Yaḡınca mâh şem^c-i pür-fürûḡ-ı târem-i vâlâ

14b Resen ḡurdıḡda cân-bâz-ı şihâb âsmân-ı peymâ: Resen ḡurdı şihâb-ı rîsmân-bâz-ı felek-peymâ

Divân'da yer alan 15. beyit, mecmuada yoktur.

15a fışkıyyesi mihrûn: fışkıyye-i ḡorşîd

15b Girân-h^câb-ı ḡafâdan: Girân-h^câb-ı şafâdan

zühre-i zehrâ: encüm-i zehrâ

16a Ḥarîm-i bâ-nûr-ı mihr nigâha: Ḥarîm-i ḡâb-gâh-ı mihre ḡüyâ

17a Ṭalebkârî-i âb-ı çeşme-i ḡurşîd için ḡitdi: Meger kim cüst ü cüy-ı çeşme-i ḡorşîd için ḡıkdı

18a ^cAzîmet-ḡ^cân-ı ḡuds: ^cAzîmet-ḡ^cân-ı ḡurb18b O şeb kim: Anuñ^cçün19a bürehne-ṭurra: mu^canber-ṭurra

müşḡîn-ebruvân: müşḡîn-ḡisûvân

20b Ya Leylîdür ki itdi ḡusni Ḳays-ı çarḡı pür-sevdâ: Ya Leylîdür ki ḡusni Ḳays-ı çarḡı kıldı pür-sevdâ

21a Ḥudâvendî: mu^callâyı21b küttâb-ı dîvân-ḡâne-i vâlâ: küttâb-ı dîvân-ḡâne-i ma^cnâ22a luṭf: ref^c*Divân*'da yer alan 25. beyit, mecmuada yoktur.

25a O şeh-i şâhibü'l-kevşer: İmâm-ı şâhibü'l-kevşer

25b zamân-ı Ḥazret-i Mevlâ: zamân-ı Raḡmet-i Mevlâ

26 Bu beyit *Divân*'da yoktur.

27a Muḡammed Muştaḡa Aḡmed Resûl-i efḡal ü emced: Resûl-i müctebâ Aḡmed nebîyyi efḡal ü emced

27b Şeh-i levlak-mesned tâc-dâr-ı efser-i Tâhâ: Ḥabîb-i Ḥazret-i Ḥaḡḡ maḡrem-i esrâr-ı Tâ-hâ

28a şâhinşâh-ı fermân-rân-ı evreng-i nübüvvet: şâhinşâh-ı fermân-rân-ı evreng-i risâlet

32b necm-i ṭurra-dâr-ı evc-i isti^clâ^c: necm-i ṭurra-dâr-ı âsmân-pîrâ

34a ḡuccet-i zâhriyye-i maḡtûmdur: ḡuccet-i zâhriyye-i maḡbûledür

- 4 Degül cirm-i kamer pür-cüş olup baħr-ı siyāh-ı şeb
Bir altun pullı mähî taşra atdı mevce-i deryā
- 5 Zamāne giydi nārenc-i qabā-yı zer-nigār üzre
Cevāhir tügmelerle bir çiçekli ‘anber’in kemhā
- 6 Yitürdi gevher-i raḥşān-ı mihri zūlmet-i şebde
N’ola mūmlar yaqūp anı ararsa ḥ‘āce-i dünyā
- 7 Neheng-i lücce-i zūlmet yudınca Yūnus-ı mihri
O mātemle siyeh şāla bürindi çarḥ ser-tā-pā
- 8 Kevākib şanma kim eṭrāfına pervāneler üşdi
Yaqınca şem‘ a-i mäh-ı müniri tārem-i bālā
- 9 Yed-i teşhire almış kişver-i Keyḥusrev-i rüzī
İder mūm şenligin Efrāsiyāb-ı leyle-i zūlmā

35 Bu beyit, *Dīvān*’da yoktur.

36a zümre-i āteş-perestānuñ: dūde-i āteş-perestānuñ

36b revāq-ı devlet-i Kistrā: revāq-ı ğurfe-i Kistrā

37a Cemī‘ an millet-i küfr-i naşārānuñ bütü şındı: Cemī‘ an millet-i küfrün bütü şındı bi-ḥamdillāh

38b irdi: çıkdı

şūr: āh

45a farkı: başı

olsa: itse

46a serv-i bālā-kāmet: serv-i mevzūn-kāmet

50a Ḥabīb-i Kibriyānuñ: Resūl-i Kibriyānuñ

50b deñlü: rütbe

imlā: ıtrā’

53b ‘illet-i icād-ı şun‘ -ı cümle-i eşyā: bā‘ iş-i icād-ı şun‘ -ı cümle-i eşyā

55a mülket-i lāhūtī: ‘ālem-i lāhūtī

55b fezā-yı ‘ālem-i kübrā: fezā-yı mülket-i kübrā

- 10 Temāšā itdürür āfāka āteş-bāzlık kārın
Nücūm ol şevk ile vāfir fışekler eylemiş peydā
- 11 Meger kim üstine bir telli pullı pīrehen çekdi
Yağup fānūs-ı ġarrā-yı mehi fülk-i yem-i Ĥaḍrā
- 12 Şafağ zan itme ĥūn-ı ĥayf ile ālūde-dāmendür
Cenīn-i māhı ilķā itdi zīrā leyle-i ĥublā
- 13 Meger kim mağribī-i dehr şakķū'l-‘arzı şām itdi
Ki zāhir oldı bunca şeb-çerāğ-ı kevkeb-i ġarrā

56a pādşāh-ı tahtgāh-ı ‘arş-ı maḥbūbī: pādşāh-ı tāt-dār-ı taht-ı maḥbūbī

61a ablağ-ı fikr-i sebük-rīzi: ablağ-ı fikr-i sebük-seyri

62b rā’izi: rākibi

64b imām-ı şāhibū’t-taḥvā: imām-ı şāhibū’l-fetvā

65a ol şaflar: şaflar

67a arada: mā-beynde

68a şeb-nem-i bağ-ı risāletdür: şeb-nem-i bağ-ı leṭāfetdür

68b envār-ı mihr-i ‘ālem-i bālā: feyz-i hevā-yı ‘ālem-i bālā

71a şanma o şāhla mekān-ı cāhun: zann itme ol sulṭān-ı zī-şānuñ

71b sākinān-ı evc-i isti‘lā: sākinān-ı ‘ālem-i bālā

74a Şafağ zann itme raķķāş-ı każā fart-ı şafāsından: Ĥayāl itme şafağ raķķāş-ı gerdūn fart-ı şevķından

74b Semā’da: Felekde

75a çehresin sürdi: çehre-sāy oldı

78a o sulṭānuñ: ki rāhında

78b Çerāğ-ı mihr ile rāhında ṭırmış Ĥazret-i ‘Īsā: Çerāğ-ı mürde-i mihr ile bekler Ĥazret-i ‘Īsā

80b Karīn-i sa‘d-ı ekber olmağın ĥayr itdi müstevfā: Ķumāşı Ŭlkerin ol ĥāceye gösterdi ser-tā-pā

81a şeb-çerāğ-ı devletin: şeb-çerāğ-ı ṭālī‘nin

83a atlas-ı çarķ-ı mu‘allā: atlas-ı ‘arş-ı mu‘allā

84a ṭurdi: ḳaldı

84b ḳavl: naşş

86a Refref gelüp: i‘zāz ile

86b Güneş: Felek

87b Ḳalup Refrefde ol şeh gitdi āḥir yekte vū تنها: Ḳalup Refrefde āḥir girdi Aḥmed yekte vū تنها

88a şeş-cihetle: şeş-cihet yok

89b aṣlā: ḳat‘ā

92b Kelām-ı ḳudret-i bī-kemm: Kelām-ı ‘izzet bī-kemm

96b āsmāndan nūr idi maḥzā: āyet-i rahmet idi Ĥaḳķā

102b derdmendūñ olmasun: derd-mendi eyleme

103b yarın hep ehl-i maḥşer: ‘uṣāt-ı ehl-i maḥşer

106a umar lā-būd: ümīd eyler

108a gelsün: olsun

14 Seyirci çıkdı gök meydānını şāmuñ temāşāya
Resen kırdıkdā cān-bāz-ı şihāb-ı āsmān-peymā

15 Şu sepdı var ise aḡşāmla fışkıyyesi mihrüñ
Girān-hāb-ı hafādan çeşmin açdı zühre-i zehrā

[4a]

16 Ḥarīm-i bā-nūr-ı mihr nigāha ḥādim-i devrān
Şafaḡdan çekdi bir pervāz-ı la‘li perde-i dībā

17 Ṭalebkārī-i āb-ı çeşme-i ḥūrşid için gitdi
Diyār-ı zulmete İskender-i māh-ı sipihr-ārā

18 ‘Azīmet-ḡān-ı kıds ol rūḡ-ı pākī eyledi da‘vet
O şeb kim micmer-i çarḡ içre yaḡdı ‘anberīn sārā

19 O şebdür bir bürehne-ṭurra müşḡin-ebruvān āfet
O şebdür bir siyeh ḡārālı şūḡ-ı nāzenīn-sīmā

20 Degül şeb bir siyeh-çerde ‘Arab maḡbūbıdur şāmūñ
Ya Leylīdür ki itdi ḡusni Ḳays-ı çarḡı pūr-sevdā

21 O şeb zabṭ itdiler tārīḡ-i mi‘rācı Ḥudāvendī
Midād-ı müşḡ ile küttāb-ı dīvān-ḡāne-i vālā

- 22 O şeb Mevlâ ḥabîbin ḥâkden ḳaldurdu luṭf itdi
O şeb oldu Resûlûñ cilvegâhı maş‘ ad-ı a‘ lâ
- 23 Emîn-i Rabb-i ‘ izzet ḥâzin-i gencîne-i raḥmet
Delîl-i râh-ı devlet reh-nümâ-yı Cennetü’l- Me’vâ
- 24 Resûl-i ḳâdir-i muṭlaḳ şefî‘ -i aḳdem ü esbaḳ
Ḥabîb-i Ḥâzret-i Ḥaḳ maḥrem-i esrâr-ı *mâ-evḥâ*²³⁹
- 25 O şeh-i şâhibü’l-kevşer ḥatîb-i lâ-mekân minber
Emân-ı dehşet-i maḥşer zâmân-ı Ḥâzret-i Mevlâ
- 26 Meh-i burc-ı leṭâfet mihr-i ḥûrşîd-efser-i behcet
Şeh-i mülk-i ḳanâ‘ at şehriyâr-i *kenz-i lâ-yefnâ*²⁴⁰
- 27 Muḥammed Muştafâ Aḥmed Resûl-i efḍal ü emced
Şeh-i *levlâk*²⁴¹-mesned tâcdâr-ı efser-i *Tâhâ*
- 28 O şahinşâh-ı fermân-rân-ı evreng-i nübüvvet kim
Nigîn-i ḥükminüñ altındadır dünyâ vü mâfihâ

²³⁹ “*Mâ evḥâ: Allah, kuluna vahyini bildirdi*” (Necm, 53/10).

²⁴⁰ “*Kenzün lâ-yefnâ: (Kanaat) tükenmez bir hazinedir*” (Yılmaz, **a.g.e.**, s. 367).

²⁴¹ “*Levlâke levlâke le-mâ halaktü’l-eflâke: Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdın*”. Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir (Yılmaz, **a.g.e.**, s. 456).

- 29 O şeh kim naşş-ı *mā-zāga 'l-başardur*²⁴² sürme-i çeşmi
O şultân [kim] *le-^camrûkdür*²⁴³ serinde tâc-ı kâdr-efzâ
- 30 Dehânı dürc-i gevher-dâne-i esrâr-ı kuddûsî
Zebânı tûṭî-i mu^c ciz-beyân-ı râz-ı *evḥaynâ*²⁴⁴
- 31 Cemâli maṭla^c ü'l-ısrâḳ-ı nûr-ı mihr-i ğarrâyî
Cebîni maşrıḳü'l-envâr-ı şems-i bürc-i istiṣnâ
- 32 Semend-i kâdrine eflâk altun pullı yancıkdur
Ḳuṭâsıdur o necm-i ṭurra-dâr-ı evc-i isti^c lâ³
- 33 Sırışt-i zât-ı pâki ṭıyn-i maḥtûm-ı nübüvvetdür
Nişânıdur mübârek arḳasında ḥâtem-i zibâ
- 34 Ya ḥod bir ḥüccet-i zahriyye-i maḥtûmdur ol kim
Aña ḳâḍî-i ḳudsî ḳudret urmıṣ ḥatm ile imzâ
- 35 O mihr-i maşrıḳ-ı evc-i risâlet toĝduĝı sâ^c at
Mecûsuñ nâr-ı cehlin âb-ı tiĝı eyledi iṭfâ³
- 36 Söyündürdi ocaĝuñ zümre-i âteş-perestânüñ
Olup kül öksüzi düşdi revâḳ-ı devlet-i Kisrâ

²⁴² “*Mâ-zâga 'l-basarü ve mâ tagâ*”: (*Muhammed'in*) göz(ü) şaşmadı ve sınırı aşmadı” (Necm, 53/17).

²⁴³ “*Le-amruke. (Ey Resûlüm), senin ömrüne andolsun*” (Hicr, 15/72).

²⁴⁴ “*Evḥâyna: Vahyettik*” (Nisâ, 4/163).

- 37 Cemî' an millet-i küfr-i naşārānuñ büti şındı
Dü-nīm oldı meger mıkrāz-ı lādan rişte-i 'Uzzā
- [4b] 38 Cin oldı vesveseyle başına şeytānlar üşdi
O şeb iblīsden 'ayyūka irdi şūr u vā-veylā
- 39 Şafā-yı meşrebin gördükde ol ser-çeşme-i nūruñ
Hicābından zemīne geçdi oldı Sāve nā-peydā
- 40 Semāda āb-rūy-ı şevkına āzād olup çıkdı
Ki biñ yıl çekdi habs-i teng-nā-yı sīne-i ğabrā
- 41 Mülūk-ı rub' -ı meskūn lāl olup qaldı tekellūmden
Nübüvvet hātemi mühr urdı şehler ağzına gūyā
- 42 N'ola sīr-āb iderse teşnegān-ı deşt-i hırmānı
Benānı çeşme-i āb-ı zülāl-i feyždür Hakkā
- 43 Yarıldı zehre-i meh bīm-i tığından dü-nīm oldı
O dem kim hançer-i engüşti ile eyledi imā
- 44 N'ola bī-sāye olsa serv-қadd-i Sidre-bālāsı
Anuñ zıllın dağı Mevlā düşürmez hāke ta' zīmā

- 45 N'ola bir pāre ebri farkı üzre sāye-bān olsa
Güneşden şaķınur kendi Ḥabīb-in Ḥazret-i Mevlā
- 46 Ḥudā ol serv-i bālā-ķāmet ü āyīne-ruḥsāruñ
Yel esdürmezdi toz ķondurmaz idi üstine aşlā
- 47 ‘ Aceb mi şeş-cihāt-ı kevni görse ķār-cānibden
O çeşm-i cān-ı ‘ālem-dīde-i nūr idi ser-tā-pā
- 48 [O] ķuflı perde çekdi ‘ ankebūt ol kehf ber üzre
N'ola görmezse çeşm-i ḥaşma düşer aķ idi gūyā
- 49 Cemādāt ü bahāyüm şıdķın iķrār itdi bi'l-cümle
Ḥaşā vü nāķa vü āhū vü zi'b ü zabb ü ejderhā
- 50 Ḥabīb-i Kibriyānuñ mu‘ cizātın ‘ add ne mümkindür
Ne deñlü ḥāme-i mu‘ ciz-beyānum eylese imlā
- 51 Çıķup kürsī-i vālā-yı beyāna rāvī-i fikret
Biraz Mi‘ rācınūñ tafşilin itsün şimdi icmālā
- 52 Ḥarīm-i Ka‘be-i ‘ ulyāda devletle sa‘ ādetle
Sarāy-ı Ümmihānī idi ol şeb Ḥazrete me'vā

- 53 Gelüp nā-geh berīd-i Rabb-i ‘izzet Ḥazret-i Cibrīl
Didi ey ‘illet-i icād-ı şun‘-ı cümle-i eşyā
- 54 Selām itdi Cenāb-ı Kibriyā tevķir ü ‘izzetle
Saña bir raḥş-ı Rıdvānı çerāgāh eyledi ‘itā
- 55 Binüp gelsün Ḥabībüm mülket-i lāhūtı seyr itsün
Ḳudūmından şeref bulsun fezā-yı ‘ālem-i kübrā
- 56 Ṭurup ol pādşāh-ı taḥtgāh-ı ‘arş-ı maḥbūbī
Süvār oldı o raḥş-ı āsmān-peymāya bī-pervā
- 57 ‘Aceb raḥş idi ol raḥş-ı çerāgāh-ı fezā-yı ḳuds
Cinān-ıstabl ü meh-saṭl ü melek-ḥuddām ü şarşar-pā
- 58 Ḳamer-zeyn ü felek-bergüstvān ü āsmān-yancık
Şüreyyā-raḥt ü Cevzā-teng ü meh-na‘l ü şafaḳ-ḥınnā
- [5a] 59 Sitām-ı āftāb-envārı pervān-i sipihr-i nūr
Şikāl-i pāy-ı ḥoş-reftārı zülf-i pūr-ḥam-ı ḥavrā
- 60 Dem-i şubḥ-ı sa‘ādetdür şabāḥü’l-ḥayr-i pişānī
Şeb-i Ḳadr-i leṭāfetdür o müşgīn-ṭurra-i būyā

- 61 Geçer evvel kademde ablağ-ı fikr-i sebük-rîzi
Varur bir ṯarfetü'l-‘ ayn içre çarğa nûr-ı çeşmāsā
- 62 Yirinden ḵopmamışken ṯay iderdi hadd-i imkânı
Eger kim rā’izi bir kez ‘ inānın eylese irhā
- 63 Nuḥustīn ḥaṭvede Allāhu ekber bu ne sūr‘ atdür
İkām̱etgāhı oldu ol imāmuñ Mescid-i Akṣā
- 64 Şaf-ı ervāḥ-ı pāk-i enbiyāya muḳtedā oldu
O mihrāb-ı muḳaddesde imām-ı şāḥibü’t-taḳvā
- 65 Berāt-ı rahmet-i Mevlā sūtūrı idi ol şaflar
Vücūd-ı bī-naẓīr-i seyyidü’l-kevneyn aña tuğrā
- 66 Tamām itdi şalātı sūnnet-i pākīzesi üzre
Du‘ ālar didi gitdi āsmāna rūḥ idi farzā
- 67 Tefāvūt bildiler kim arada yirden göge dekdür
Cemī‘ -i enbiyāya faẓl-ı zātın eyledi inhā
- 68 Meger cism-i laṭīfī şeb-nem-i bāğ-ı risāletdür
Ki cezb itdi anı envār-ı mihr-i ‘ ālem-i bālā

- 69 Burāk-ı berķ-reftār ile gitdi evc-i a' lāya
Götürdi gūyiyā bād-ı şabā bir ğonce-i ra' nā
- 70 Burākı ol sürüş-ı rahmete beñzer ki ' izzetle
Alup bir rūh-ı pāki kıldı ' azm-i Cennetü'l- Me`vā
- 71 Felekde keh-keşān şanma o şāh-ı lā-mekān cāhuñ
Yolında ķum döşetdi sākinān-ı evc-i isti' lā
- 72 Muķaddem menzile gitmiş bir altun toblı tūğıdur
O rahşān kevkeb-i dūnbāledār-ı āsmān-pirā
- 73 Degül ķavs-i ķuzah ķarķ üzre dāmen-der-miyān itmiş
Kemer-bend-i ' ubūdiyyet ķuşanmış ĥidmete Cevzā
- 74 Şafaķ zan itme raķķāş-ı każā farķ-ı şafāsından
Semā' da raķş içün bir al eteklik eylemiş peydā
- 75 Tūrāb-ı maķdem-i şāh-ı cihāna ķehresin sürdi
Ĝubārı şafķa-ı rūy-ı ķamerde bellidür ĥālā
- 76 Sipāriş kıldı defter-ķāne-i icmāl-i bālāyı
Debīr-i vāridāt-ı ķarķun itdi rütbesin i' lā

- 77 Nihân oldı pes-i çenginde tel kırmış gibi Zühre
Bilür ol bezm-i hâşşa cesteci lâzım degül zîrâ
- 78 Meger deryûze-kâr-ı nağd-i luţfidur o sulţānuñ
Çerâğ-ı mihr ile rāhında tırmış Hāzret-i ‘îsâ
- 79 O şāhenşāhdan şāhib-kırānlık hıl‘ atın giydi
Oturdı şandālî-i pencüme Beḥrām-ı ḥün-bālā
- [5b] 80 İrüşdi kârgāh-ı Müşterinüñ rûz-ı bâzārı
Karīn-i sa‘d-ı ekber olmağın ḥayr itdi müstevfā
- 81 Uyardı şeb-çerâğ-ı devletin Keyvān-ı meş‘al-keş
Ki necm-i baḥtı oldı ta‘ne-sāz-ı Zühre-i zehrā
- 82 Sa‘ādetle firāz-ı şandālî-i kürsiye çıkdı
Şeh-i şāhib-kırān-ı pāy-taḥt-ı mülk-i istiğnā
- 83 Yolında aṭlas-ı çarḥ-ı mu‘allā oldı pāy-endāz
Ayağına yüzün sürmekle buldı rütbe-i ‘ulyā
- 84 Maḳām-ı Sidreye geldükde tırdı t̃ā’ir-i ḳudsī
Meger kim sedd-i reh oldı aña ḳavl ü *mā-minnā*²⁴⁵

²⁴⁵ “*Ve mā-minnā illā lehū makamun ma‘lūm: ve yoktur bizden kimsenin dışında onun bir makamı bilinen*” (Saffat, 37 /164).

- 85 Burāk-ı āsmān-peymāda ҡaldı türktāzından
Degül zīrā atı oynadı ol şahrā-yı bī-hem-tā
- 86 O dem Refref gelüp i' zāz ile Һidmet yanaşdırdı
Güneş gibi o nūr-ı Һüsne itdi sīnesin me'vā
- 87 Anuñla şad hezārān perde geçdi nūr-ı zulmetden
Қalup Refrefde ol şeh gitdi āһir yekte vü tenhā
- 88 İrüşdi bir yire kim şeş-cihetle çār-‘ unşūr yok
Zemīn ü āsmān nā-būd ü ‘arş ü ferş nā-peydā
- 89 Ne evvel var ne āһir bir ğarib ‘ālemdür ol ‘ālem
Lisān ü sem‘ ü nuṭṭa u ‘aql ü fehmiñ nāmı yok aṣlā
- 90 Һitāb-ı müsteṭāb-ı *üdnü minnī*²⁴⁶ vārid olduğça
Geçerdi her ҡademde şad hezārān ‘arşa-ı pehnā
- 91 Bu Һāletle duḥūl itdi ḥarīm-i *ķābe ķavseyne*²⁴⁷
Olup ser-menzili ol ҡadd-i tīrūñ ҡurb-ı *ev ednā*
- 92 Cenāb-ı Aḥmed-i Mürsel şımāḥ-ı gūş-ı cān ile
Kelām-ı ҡudret-i bī-kemm ü keyfi eyledi ışğā

²⁴⁶ “*Üdnü minnī: Bana yaklaş*” (Yılmaz, a.g.e., s. 655).

²⁴⁷ “*Ķābe kavseyni ev ednā: Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar yahut daha az kaldı*” (Necm, 53/9).

- 93 O bezm-i pür-şafâda çok su 'âl ü çok cevâb oldu
Tekellüm bî-hurûf ü bî-şadâ vü şavt idi ammâ
- 94 Mezâyâ-yı suhan nâz ü niyâz-ı 'aşkdı cümle
Me 'âl-i güft-gü râz-ı maḥabbet idi ser-tâ-pâ
- 95 Bilinmez ḥâşılı aḥlanmaz ol şoḥbet ne şoḥbetdür
O şoḥbetden ne mümkün 'aql ile bir behre istîfâ
- 96 Bulup maḥşûd-ı mâ-fi'l-bâlini yâhû diyüp âḥir
Nüzûl itdi zemîne âsmândan nûr idi maḥzâ
- 97 Getürdi ümmete ol zayf-ı miḥmân-ḥâne-i 'izzet
Ziyâfetgâh-ı raḥmetden firâvân ni' met-i 'uzmâ
- 98 Birisi işte bismillâh ile ḥams-i mübârekdür
O şeb ol pençe-i mühr-i nübüvvet eyledi ihdâ
- 99 Ḥudâvendâ şefî' ü'l-müznibînâ raḥmet eyle [kim]
Siyeh-rû bir kuluñdur Şâbit-i âşüfte vü şeydâ
- 100 Esîr-i çâh-ı cürm ü gūṭakâr-ı baḥr-ı 'işyândur
Yed-i tûlâ-yı luṭfuñ kıl faḳîre 'urvetü'l-vüṣṣâ²⁴⁸

²⁴⁸ “‘Urvetü'l-vüṣṣâ: kopmayan sağlam bir kulp” (Bakara, 2/256).

101 Faķırüñdür ķuluñdur ħāline raķm eyle sulţānum
Ĥaţāyā-yı nihānum kā ’ināta eyleme ifşā

[6a]

102 ‘Uyūbın gūşe-i dāmān-ı iĥsānuñla setr eyle
Ķıyāmet ‘arşasında derdmendüñ olmasun rüsvā

103 Şefā‘ at eylemezseñ ħāl-i ma‘lūm-ı sa‘ādetdür
Yarın hep ehl-i maĥşer ben ķuluñ ile eyler istihzā

104 Cenāb-ı Kibriyādan cürmüm iĥsān eyle ‘afv itdür
Sözüñ geçmez degül ey pādşāh-ı şūret ü ma‘nā

105 Bu ĥod maĥfi degül ĥāk-i der-i devlet-me’ābuñdan
Ki erbāb-ı suĥan ümmīd-i himmetle olur gūyā

106 Ķaşıde virse bir sulţāna şā‘ir luţf umar lā-būd
Sevindür bendeñi naķd-i şefā‘atle Ĥudāvendā

107 Nitekim ĥusrev-i encüm-sipāh-ı kişver-i şāmuñ
İde çetr-i mu‘anber şuķķa-i zer-fülkesin ber-pā

108 Ĥudādan ravża-ı pür-nūruña her rüz ü şeb gelsün
Şalāt-ı bī-ĥad ü ġāyet selām-ı bī-‘ad ü iĥşā

-3-²⁴⁹

Ḳaşıde-i Rızâyî Der-Na‘ t-ı Şerîf-i Nebevî²⁵⁰

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Demdür ki nağme-senc ola dil şevḳ-ı yârdan
Bülbül terennüm eyleye luṭf-ı bahârdan
- 2 Demdür ki köhne şâḥ-ı ḥazân-dîde-i emel
Gül gül ola müsâ‘ ade-i rûzgârdan
- 3 Demdür ki vaşl-ı nâme-i berg-i neşât ire
Dest-i hezâra ḳâşid-ı bâd-ı bahârdan
- 4 Demdür ki berg-i nâzûk-i gül i‘ tizâr ide
Yek-sâle hecr ü renciṣ-i âzâr-ı ḥârdan
- 5 Demdür ki ḳaṭre-i nem olup mışḳal-ı cilâ
Mir ‘ât-ı gül şafâ bula jeng-i gubârdan

²⁴⁹ Mustafa Demirel, **Mehmet Ali Çelebi (Rızâyî) Dîvân Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım**, Çağrı Yay., İstanbul 2005, s. 20-25.

²⁵⁰ 3/ 23a cenâbdur ki: cenâbdur

24a rebâbdur: reh-berdür

35a bâ‘ iş-i emn ü emân: bâ‘ iş-i emn-i emân

46b zât-ı pâküñi: zât-ı cüdını

47b şümârdan: hezârdan

51b fitne-dârdan: raḥne-dârdan

58b neşve-i mey: neş‘e-i mey

59a âşâr-ı ğayrdan: eş‘âr-ı ğayrdan

62a Ṭab‘umdan: Tab‘um

69a Feyz-i dem-â-dem: Feyz-i dem-â-demüñ

72b dil-i târmârdan: dil-i târ târdan

74a Tâ şem: te‘eeşşüm

74b bâng-i şalâ-yı hezârdan: bâng-i şalât-ı hezârdan

- 6 Demdür ki şükr-i luṭf-ı müdām-ı bahār ile
Hem-vāre sūbhā düşmeye dest-i çenārdan
- 7 Demdür gül-āb-ı şeb-nem-i gül-berg ile hezār
Āzāde ola derd-i ser-i intizārdan
- 8 Demdür ki kaṭre-i ‘araḳ-ı şerm ola bedīd
Baḳdukça mihre rūy-ı gül-i şermsārdan
- 9 Demdür ki ehl-i dil leb-i cūdā karar idüp
Emvāc gibi olmaya fāriḡ kenārdan
- 10 Demdür ki şevḳ-ı sāḡar-ı gül itmeye hacīl
Rindān-ı tevbe-kārı mey-i hoş-güvārdan
- 11 Demdür hezār ü fāḥte el-ḥamdü-ḥ̃ān ola
Nā-gāh ‘aṭse-i seḡer-i nev-bahārdan
- 12 Demdür ki ḥāmeden yayıla bŷy-ı ‘ıṭrnāk
Çün dūd çāk-i micmere-i tābdārdan
- 13 Demdür ki ‘andelīb ide taḳsīm ü ehl-i derd
Hep ḥışse ala bu ḡazel-i ābdārdan

- [6b] 14 Yek-şemme mâyedür çemene zülf-i yârdan
Yek-lem‘a vâye gülşene reng-i ‘izârdan
- 15 Bir berg-i sebze kı‘il idüñ ey haţ-ı ‘izâr
Bâlâ-bülend-i naħl-i kad-i ‘işve-bârdan
- 16 İtdi nühüfte sırrımı dünyâya dâstân
Feryâd yine nâle-i nâ-sâzkârdan
- 17 Şâh-ı hayâl-i yâr ‘aceb şeh-levenddür
Hem-vâre şaydgâhda gelmez şikârdan
- 18 Der-kâr itdi şevk yine tâziyânesin
Şabr u şekîb umma dil-i bî-çarârdan
- 19 Hep ‘aşkdur bu gûne seni bî-çarâr iden
Bîhûde şekve itmeye dil nâlekârdan
- 20 Hep ‘aşkdur harâbe-kün-i şehir-bend-i dil
Kime şikâyet eyleyelüm şehir-yârdan
- 21 ‘Aşk ol gül-âbdur ki nem-i feyz-perveri
Raķķâş-ı çarhı kırtara derd-i devârdan

- 22 ‘Aşk ol hıtabdur ki dil-i sengi nerm idüp
Taşdık ile cevâbın alur kûhsârdan
- 23 ‘Aşk ol cenâbdur ki idicek ‘arz-ı inkisâr
Eyler sıfâlî tâc-ı ser-i şehr-yârdan
- 24 ‘Aşk ol rebâbdur nice ‘anķâyı kondurur
Ser-nahl-i sâza bir dem-i zîrîn-i târdan
- 25 ‘Aşk ol muhîtdür ki peyâm-âver-i kenâr
Naķd-i hayâtı müjde alur yemm-güzârdan
- 26 ‘Aşk eyledi muhâtab-ı *levlāk mā-ķaleķt*
Fahr-i cihânı Hâlik-ı Perverdigârdan
- 27 Gülde bedîd olup ‘araķ-ı cebhe-i teri
Güş eyle na‘ tı tâze zebân-ı hezârdan
- 28 Hülķ-ı kerîm hâzretin ızhâr idüp nesîm
Güş eyle şükri her varaķ-ı sebzezârdan
- 29 Feyż-i müdâm destini ızhâr idüp seķâb
Fehm it edâ-yı şükri leb-i cûy-bârdan

- 30 Dest-i bahār-ı feyzi olup ebr-i nem-feşān
‘ Ālem pūr oldı zemzemeü’n-nessārdan
- 31 Faḥr-i cihān ki ḳāmeti bālā-terīn idi
Zer-beft-i cāme-i felek-i müste‘ ārdan
- 32 Faḥr-i cihān ki vāşıl-ı ‘ Arş-ı berīn idi
‘ Azm-i burāḳ-ı bād-tek-i berḳvārdan
- 33 Faḥr-i cihān ki nūr-ı dil-rāstīn idi
Şubḥ-ı Hüdāya fayşal idi şām-ı tārdan
- 34 Faḥr-i cihān ki merḥamet-i ‘ ālemīn idi
Ya‘ nī Cenāb-ı Ğāfir ü āmürzgārdan
- 35 Faḥr-i cihān ki bā‘ iş-i emn ü emān idi
Yek-āyet-i beşāret ile dādvārdan
- [7a] 36 Faḥr-i cihān ki ḳaşr-ı celālī metīn idi
Te ‘yīd-i çār-rükni ile çār-yārdan
- 37 Faḥr-i cihān ki her sözi feyz-āferīn idi
Te ‘şīr-i luṭf-ı Ḥayy-ı Ḥudāvendigārdan

- 38 Faḥr-i cihān ki şem‘ ası nūr-ı mübīn idi
Farq eylemezdi feyẓde leyli nehārdan
- 39 Faḥr-i cihān ki mūhre-i çīn-i cebīn idi
Yek-ḳatre maḥẓ-ı luṭf-ı yem-i bī-kenārdan
- 40 Tedbīr-i şer‘ i mürşid-i ehl-i yakīn idi
Aldı sevād-ı şekki süveydā-yı tārđan
- 41 Şemşīr-i re‘yi āyīne-i āteşīn idi
Ḳurtardı dīni kec-naẓar-ı kīnedārdan
- 42 Ārāste idi defter ü dīvān-ı ḥātırı
Maẓmūn-ı feyẓ-i ma‘ rifet-i Kirdgārdan
- 43 Dest-i kerīmi itse tenezzūh ‘ aceb midūr
Kilk-i siyāh-rūy-ı nemīmet-dişārdan
- 44 Dāmānı pūr-şamāme iken ḥ‘ace-i bahār
Hiç mütefeyyız ola mı ‘ud u Ḳumārdan
- 45 Ma‘ nā-yı penāh-ı vaḥy ḥabīb-i İlāh idi
Müstāğnī idi ḥāme-i şūret-nigārdan

- 46 Şad bârekallâh ey kerem-i maḥẓ-ı himmetüñ
 Kırtardı zât-ı pâküñi naḳş-ı şümârdan
- 47 Farḳ itmedi muḥâsib-i cûd-ı dem-â-demüñ
 Elṭâf-ı bî-ḥisâbda şıfır şümârdan
- 48 Hengâm-ı bezl-i dest-i kerîmüñde baḥr u kân
 Gûş eyler idi ṭa‘nı yemîn ü yesârdan
- 49 Şad bârekallâh ey kerem-i maḥẓ-ı bi‘şetüñ
 Şâf itdi ‘arız-ı felegi reng-i ‘ârdan
- 50 İtdi ḥalâş Yûsuf-ı tevḥîdi himmetüñ
 Tâ ḳa‘r-ı çâh-ı şirk-i ḍalâlet-şi‘ârdan
- 51 Erkân-ı dîn-i pür-mededüñ itdi ber-ṭaraf
 Bîm-i tezelzüli felek-i fitnedârdan
- 52 Ümîd-i ye’sse ğâlib idince şefâ‘atüñ
 Güller bitürdi şu‘le-i pür-tâb-ı nârdan
- 53 İflâs-ı deyni ber-ṭaraf itdi sa‘âdetüñ
 Şad feyz-i tâze tâze ile rûzgârdan

- 54 Kānūn-ı şer‘ -i vahy tırāz-ı ‘ adāletūñ
Farq itmedi gedāyı şeh-i kāmkārdan
- 55 Cümle cihānda vāhid ider zıkr ü fikretūñ
Zātuñ gani-terin idi penç ü çehārdan
- 56 Te’sīr-i vird-i na‘ tūñ ile ey cihān-feyz
Ṭab‘ um naşibin aldı nişāb-ı faḥārdan
- 57 Çün tāze ğonce nāme-i şī‘ rüm bedīd olur
Destār-ı gūşe-i küleh-i iftiḥārdan
- [7b] 58 Feyz-i kelāmum isteyen eş‘ār-ı ğayrdan
Bī-bāk neşve-i mey umar köknārdan
- 59 Feyz-i müdāmum isteyen aşār-ı ğayrdan
Būy-ı hoş-ı gül-i ter umar köhne ḥārdan
- 60 Eyler güzār kâfile-i nazm-ı dil-keşüm
Mānend-i ceş-i şāh-ı cihān Üsküdārdan
- 61 Şeh-beyt-i nazmum eyledi teşhīr ‘ālemi
Ṭab‘ um ḥarāc-ı feyz alır Qandehārdan

- 62 Tab‘umdan istifāza-i ‘ıtr-ı meşām için
Şad şevk ile nesīm gelür sebzēzārdan
- 63 Tālīb gelür telemmüz iderse ‘aceb midür
Üstād-ı tab‘-ı pür-meded-i sihr-kārdan
- 64 Kālā-yı tāze raġbet-i nazmum ümīdine
Sevdā-girān-ı feyz gelür her diyārdan
- 65 Evrāk-ı şî‘ rüm oldu çü na‘ tūñle ser-firāz
Düşmiş iken çü berg-i ĥazān i‘ tibārdan
- 66 Yek-zerre i‘ tibāruñ ile behre-yāb idüp
Kurtar dil-i belā-zedeyi ĥārĥārdan
- 67 Yek-laĥza iltifātuñ ile Cem-cenāb idüp
Eyle bülend-i ĥadr dili iġbirārdan
- 68 Yek-lem‘ a ‘ ināyet ile müsteṭāb idüp
Mir’āt-ı cāmı eyle ĥalāş inkisārdan
- 69 Feyz-i dem-ā-dem ü kerem-i bī-ĥisāb idüp
Luṭfuñ dirīġ itme Rızāyī-i zārdan

- 70 Deryūze-gār-ı dergehüñ eyler mi bî-naşib
Luţfuñ ki bî-dirîgdür ümîdvârdan
- 71 Eyle devā-yı merhem-i luţfuñla ber-ţaraf
Nāsūr-ı zaḥm-ı guşşayı cān-ı figārdan
- 72 Gitsün nesīm-i hoş-dem-i feyzüñle goncevār
Dem-bestegī-i ye's dil-i tarmārdan
- 73 Olsun bu kıt'a virdi ferāğ eyledükçe dil
Na' t-ı kerīm zāt-ı nübüvvet-medārdan
- 74 Tā şem idince taze gül-i nev-resideyi
Gülşen pür ola bāng-i şalā-yı hezārdan
- 75 Şād-āb-sāz-ı Rāvza-i Peygamberī ola
Sühb-i selām Ḥālîk-i perverdigārdan

-4-²⁵¹Na‘t-ı Şerif Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Rađiyallāhu²⁵²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

[8a]

- 1 Vechi var teşne-i āb-ı keremüñ olsa cihān
Ki yüzüñ şuyına halk oldu senüñ kevn ü mekân
- 2 Bildi çün hilkatine bā‘ iş olan zātuñdur
Oldı ser-geşte o şevk ile sipihr-i gerdân
- 3 Sensin ol nūr-ı Hudā kim iki ednā zerreñ
Biri māh oldu cihāna biri mihr-i raşşān
- 4 Sensin ol şem‘ -i şebistān-ı hüdā kim Cibrīl
Oldı pervāne-şifat şevk ile raşş-ı kenān
- 5 O meh-i burc-ı şerīfsün ki şeb-i mevlūdūñ
‘İyd u nev-rüz gibi kıldı cihānı şādān
- 6 Odur ol şeb ki olup kalb-i ehibbā ma‘ mūr
Tağ-ı Kısra dil-i a‘ dā gibi oldu vīrān

²⁵¹ Murat Ak, **Na‘tlerin Tasavvufi Temelleri ve Na‘t Mecmuaları (Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Bölümü 1210,1211-Tenkidli Metin)**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2014, s. 542-548.

²⁵² 4/ 45a bir dem: hergiz

54a koyup: koyam

57b bir kez: hergiz

ne ki: ne

58b Tār-ı zühed-i emelüm: Tār-ı zühd ü ‘amelüm

60a eylemem: eylerüm

63a geçüp: geçe

- 7 Odur ol şeb ki cihān buldı ziyā nūruñdan
Dağı gün toğmadan ey mihr-i sipihr-i ‘irfān
- 8 Odur ol şeb ki olup nūr-ı cemaļuñ peydā
Dīdeden eyledi āteşkede-i küfri nihān
- 9 Odur ol şeb ki virüp dehre vücūduñ revnāk
Kıldı dünyā yüzini reşk-i bihişt-i Rıdvān
- 10 Nice reşk eylesün cennet o şeb dünyāya
Ki senüñ kūyuña ‘azm eyledi hūr u ğilmān
- 11 Bir ‘aceb zelzele şaldı kademüñ ‘āleme kim
Ser-nigün oldu şanemler yıkılup deyr-i muğān
- 12 Görüp ol hāleti ammā ki nice müşrikler
Cehl ile eylediler haqquña çok zan ü gümān
- 13 Āyet-i rahmet-i Haq olduĝuña münkir olup
Küfri ezber okıdı nice ‘adū-yı nā-dān
- 14 Gördi kim bilmediler halk-ı zamāne kadrüñ
Seni bildürmek içün indi zemīne Qur’ān

- 15 Sensin ol fâris-i meydân-ı nübüvvet ki kaçan
 Hâk Resûl olduğına istedi a' dâ bürhân
- 16 Mâhı parmakla işâret idüp itdün zâhir
 'Arşa-i mu' cizde şan' at-ı gûy u çevgân
- 17 Göricek şa' şa' a-i mihr-i kefi pür-tâbuñ
 Sîne-çâk oldu o şeb şevk ile mâh-ı tâbân
- 18 Gösterüp devr-i kâmerde nice yüzden i' câz
 Eyledün gün gibi 'âlemlere hâk dîni 'âyân
- 19 Mazhar-ı mevhibe-i fazl-ı Hudâdur zâtuñ
 Cümle eşyâya olursañ ne 'aceb feyz-resân
- 20 Olduğı'çün ki 'arağ cebhe-i pür-tâbuñdan
 Haşre dek gülleri oldu bu cihânuñ handân
- 21 Çeşm-i nergisde degüldür kıtarât-ı şeb-nem
 Güle bu lutfi görüp oldu hasedden giryân
- 22 Haddi yok kangı birin şerh ide mu' cizenün
 Vire mi kıatre-i nâçiz gınâ-yı 'ummân

- 23 Bā-ḥuşuş ol şeb-i mi‘ rāc-ı dem ü vuşlat kim
İdemez kimse anı ‘ aql ile tafşıl ü beyān
- [8b] 24 Nice takrîr ideyüm anı degüldür ḥaddüm
Varmaz ol rütbeye zîrā ki ‘ uḡûl-i insān
- 25 Seni medḥ itmege yok bende kemāl-i ḡudret
Eyledüm ḥaḡḡ-ı edāda bilürüm çok noḡşān
- 26 Ḳalma eksikligüme sen benüm ey bedr-i münîr
Çünkü yokdur kerem ü luṭfuña ḥad ü pâyān
- 27 Çār-yāruñ daḡı medḥinde girüp meydāna
Esb-i ṭab‘ a dilerüm eyleyem irḡā-yı ‘ inān
- 28 Ḳādir olduḡça n’ola anları da vaşṭ itsem
Virdiler şer‘ üñe zîrā ki nice revnāḡ u şān
- 29 Yār-ı ḡāruñ olan ol Ḥazret-i Şiddîḡ-i ‘ Atîḡ
N’ola olduysa şadāḡatle güzîn-i aḡrān
- 30 Cümleden evvel idüp dînüñi taşdıḡ ü ḡabûl
Şıdk-ı pâki aña oldu sebab-i istiḡsān

- 31 Ma‘dîn-i ‘adl ü kerāmet ‘Ömer-i Fārūkuñ
Devr-i ‘adlinde cihān bulmış idi emn ü emān
- 32 Yed-i tūlāsını gör kim nice günlük yoldan
Kim anı Kayşere bir demde irişdürdi benān
- 33 Menba‘-ı hilm ü hayā Hazret-i Zü’n-Nüreynüñ
Şöyle naķş olmuş idi levh-i dilinde Furķān
- 34 Mülk-i şer‘ üñde virüp ķā‘ide-i dīne nizām
Kıldı ādāb ile tertīb-i kelām-ı Sübhān
- 35 Fātiḥ-i Hayber olan Hāydar-ı Kerrāruñ ise
Zehresin ḥaşmuñ iderdi kılıc-ı āb-ı revān
- 36 Ne kerāmet ne velāyet ne şecā‘ atdür o kim
Tıfl iken ejderi ķāk itdi o şir-i ğarrān
- 37 Kişver-i şer‘-i şerīfūñde sarāy-ı dīne
Anlar olmuşlar idi pādişehüm ķār-erkān
- 38 Bu ķadar kuvvet ü kudretle yine her birisi
Bendedür Hazretüñe bunlara sensin sulṭān

- 39 Ey Resûl-i şakaleyn ey meh-i bedr-i kevneyn
Sensin ol eşref-i maḥlûḳ u ḥabīb-i Raḥmān
- 40 Dürr-i yektā ise de yirlere geḥsün ol yaş
Ki senüñ ‘ aşḳuñ ile olmaya her dem ḡaltān
- 41 Rûḥ-ı şānī ise de odlara yansun ol ten
Ki revān eylemeye yoluña yüz şevḳ ile cān
- 42 Ben ne ḥāküm ki seni medḥ idem ey gevher-i pāk
Ġarażum ḥālūmi ‘ arz eylemedür saña hemān
- 43 Benüm ol bâdiye-peymā-yı beyābān-ı heves
Benüm ol sâkin-i peygüle-i dārü’l-‘ işyān
- 44 Ki ne ser-menzil-i maḳşûda irişdi rāhum
Ne ḳarār itmege bir gūşede oldu imkān
- 45 Bezm-i ‘ âlemde dilüm olmadı bir dem ḥālī
Heves-i lâzime-i ‘ ayş u ṭarabdan bir ān
- 46 Her ḳaçan vaḳt-i namāz olsa ḳomaz kim irişe
Dem-be-dem nağme-i ney gūşuma gülbāng-i ezān

- 47 Ābdest almağa varmaz elüm ammā gön̄lüm
Şu gibi olmadadır kūy-ı ḥarābāta revān
- [9a] 48 Oldı ma^ç lūm namāza ne ḳadar yüz yuduğum
Rūz-ı şavm eyledigüm kārı da tutmam pinhān
- 49 Hırşum ol deñlü kim eyyām-ı şıyām irdükde
Bir dilim nān görünür baña hilāl-i Ramazān
- 50 Almayum destüme şimdengirü peymāne diyü
İtsem inşāfa gelüp cān-ıla ^ç ahd ü peymān
- 51 Derd-i ser ḥāşıl idüp isterüm ol demde ṭabīb
Umarum tā ki diye derdüñe meydür dermān
- 52 Ayağum meykede yolında elümde sāğar
Dilde yok zerre ḳadar ḥavf-ı şıraṭ u mizān
- 53 Nice olur keffe-i mizāna ḳonursa ^ç amelüm
Bezm-i ^ç işyānda o nūş eyledüğüm rıṭl-girān
- 54 Ben ne ḥāletle ḳoyup kendümi ümmet yirine
Ḳuluñum diyüm eyā pādşeh-i sidre-mekān

- 56 Göricek bunca hevā vü hevesi başumda
İttifāk eyleyüp ıslāhuma zühhād-ı zamān
- 57 Kılmadum sünnetinüñ biñde birisin icrā
İtmedüm bir kez itā‘ at ne ki kılduñ fermān
- 58 Heves-i mūy-ı miyān ile bütān-ı dehrüñ
Tār-ı zühd-i emelüm gerçi degüldür çesbān
- 59 Müşkilüñ var ise hāl eyleyelüm gel diseler
Gelmez illā dilüme ‘uqde-i zülf-i hūbān
- 60 Bir kılın rişte-i ümīdimüñ ammā ki yine
Ne kadar kılsa keş-ā-keş kıramaz ‘ālemyān
- 61 Niye kat‘ eylerüm ümīdümi luṭf-ı Hāḳdan
Ki senüñ gibi şefi‘üm var eyā faḥr-ı cihān
- 62 İtmedüm şimdiye dek gerçi ki zıkr ü tesbīḥ
Bāri şimden girü na‘tüñ ideyüm vird-i zebān
- 63 Dergehüñde umarum tā ki geçüp maḳbūle
Yazıla nāme-i a‘mālūme āḫir ‘unvān

- 64 Benüm ol ‘âciz ü bî-kes ki ayagũñ tozına
Eli boş geldüm ümîd eyleyü lutf u ihsân
- 65 Bir yeşil yaprağa mālîk degülüm dünyāda
Ki saña lâyıķ ola ey gül-i gülzār-ı cinān
- 66 Degülüm nesneye kâdir getürem hâzretüñe
Aña kâdir idüm ancak ki getürdüm îmân
- 67 Hâzretüñden senüñ ey hâfız-ı dîn-i ümmet
Şon nefesde dilerüm anı bi-haķķ-ı Yezdân
- 68 Beni tenhâ kımayup hıfz idesün îmānum
Melekü’l-mevt gelüp kaçd idicek almağa cân
- 68 Duymaya cân-ı za‘îfüm sekerât-ı mevti
Olmayam nüş idicek câm-ı memât-ı sekrân
- 69 Ola şol nesne ki ‘âşîlere yarın düşvâr
Anı Haylî kuluña kıl keremüñden âsân

-5-²⁵³Tevbe-nāme-i Hāzret-i Veysī Efendi Rahmetullāhi ‘Aleyh²⁵⁴

[9b]

..--- / ..--- / ..--- / ..-

I

Yeter ey dil heves-i zülf-i siyehkār yeter
 Yeter ey cān-ı belā-dīde bu efkār yeter
 Ceyb-i endīşeye çek başuñı fıkır it hālūñ
 Halk ile eyledügüñ bīhūde güftār yeter
 Rīşte-i fikre dūr-i eşk-i nedāmet nazm it
 Ārzū-yı dil içün didigüñ eş‘ār yeter
 Murğ-ı ‘anķā-per-i ‘azmūñ yitür ol yirlere kim
 Şāh-bāz-ı nazar-ı himmet-i ebrār yeter
 Der-i Mevlāya yüzüñ sür yeter itdūñ kendūñ
 Bende-i halka-be-gūş-ı der-i eşrār yeter

Yeter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm
 Yönelüp Hakkā reh-i şıdk u sedāda gidelüm

II

Evvelā ‘azm idelüm bārgēh-i iclāle
 Ravza-i şāh-ı rūsül merķad-i şāhb u āle

²⁵³ Zehra Toska, **Veysī Divānı (Hayatı, Eserleri ve Edebī Kişiliği)**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1985, s.163-168.

²⁵⁴ 5/ IV 4b kanā‘atle: kanā‘atde

VI 2a tır: ü

VII 4b ola: ide

6b āşim: ismim

IX 2a nūr-ı muḳaddes: şırr-ı muḳaddes

Ol şehüñ gâşiye-ber-düş olalum maḥmiline
 Yüz sürüp ḥāk-i reh-i nāḳa-i zer ḥalḥāle
 Yollaruñ ḥār-ı muğaylānına yüzler sürelüm
 Lāleveş ğark idelüm çehre-i ḥün-ı āle
 Eşk-i ḥasret şaçalum reh-güzer-i Haccāca
 Şürezārında Hicāzuñ bite sünbül lāle
 Sünbül-i āteş-i dilden saçılan dūd-ı kebūd
 Lālesi ḥün-ı cigerden dökilen pergāle

Gel senüñle varalum yüz sürelüm dergāha
 Ya‘nī dergāh-ı mu‘allā-yı Resüllullāha

III

Ravzası ḥākine fersüde kılop pīşanı
 Lāle-gün eyleyelüm dīde-i ḥün-efşanı
 Diyelüm aña eyā ümmetinüñ ğam-ḥ‘ārı
 Ḥasteler çāresi bī-çārelerüñ dermānı
 Enbiyā meḥḥarı Ḥallāk-ı cihān maḥbūbı
 İki ‘ālem güneşi iki cihān sultānı
 Feyz-i luṭf u keremüñden bizi maḥrūm itme
 Raḥmet-i ‘ālem iken devletinüñ ‘unvānı
 Yüz sürerken o şafāğāh-ı bülend-eyvāna
 Būs iderken o ḳadem-cāy-ı celilü’ş-şanı

Qaldurup dest-i du‘ā kıblegeh-i a‘lāya
Yalvaralum bizi yoqdan yaradan Mevlāya

IV

Diyelüm ey bizi yoqdan getirüp var iden
Cevher-i ‘aql ile tıfl-ı dili hüşyār iden
Tāc-ı imān u itā‘atle ser-efrāz kılup
Dīn-i İslāma kemer-beste-i ısrār iden
Qalbümüz gonce-i ser-beste-i taşdıķ idüp
Dilümüz bülbül-i destān-zen-i ikrār iden
Kimimüz devlet ile şāh-ı cihāndār idüp
Kimimüz künc-i qanā‘atle sebükbār iden
Ey bizi maḥż-ı kemāl-i kerem ü luṭfindan
Dār-ı dünyāda bu elṭāfa sezāvār iden

[10a]

Şoñra lāyık mı bizi ḥaste-i hicrān itmek
Mübtelā-yı elem-i āteş-i sūzān itmek

V

Geçdi ‘ömrüm hevesi zülf-i mu‘anberde benüm
Qaldı ‘aqlum girih-i qākül-i dil-berde benüm
Şāh-bāz-ı naẓarum niceye dek beste qala
Dām-ı dil-gīr-i ḥaṭ-ı yār-ı semen-berde benüm
Tıgına ḥançerine mā’ıl olup dil-dāruñ
Çekdügüm derd ü belā söylene dillerde benüm
Seyyi’ātum yazan ol kātib-i a‘māl-nüvīs

Vay eger itdügümi hep yaza defterde benüm
 Şaçalum aķ yüzüm qara sözüm ‘ ayn-ı ھاٹا
 Baña ağlan baña kim ‘ arşa-i maħşerde benüm

Ne yüzüm var nazār-ı ھاڑret-i ھاķķa varacaķ
 Ne sözüm var varacaķ ھاڑretine yalvaracaķ

VI

Şadme-i qahr ile bir gün yıķılur tāk-be-tāk
 Bu bir efrāşte-i eyvān-ı zer-endüde revāk
 Vaķtidür āhuñı tır it qadüñi eyle kemān
 Sefer-i āhirete saña gerekmez yaraķ
 Āh kim fısq-ıla geçdi giceler gündüzler
 Ne ‘ ibādāt ne teheccüd ne şalāt-ı işrāk
 İtdüğüm cürme benüm yir ile gök şahiddür
 Bize yirden göge dekdür ğazaba istiħķāk
 Virme dāmānumı dest-i ھاşemāya yā Rab
 Varıcaķ ھاڑretüñe baş qaba yalın ayaķ

Virmek olursa eger ھاşma benüm dāmānum
 Yine iħsān ü kerem senden olur sulţānum

VII

Mest olup bāde-i ğafletle yitürdük özümüz
 Bilmedük düş gibi geçdi gicemüz gündüzümüz

Zıkr ü tesbîhe şarf eylemedük ‘ömrümüzü
 Hâzret-i Hakkâ niyâz itmege yokdur yüzümüz
 Çehre-fersûde-i ebvâb-ı erâzil olduk
 Kalmadı hâzretine varmağa hergiz yüzümüz
 Ten-i hâkümümüzü bir gün götüre şarşar-ı merg
 Şöyle ber-bâd ola kim görmeye kimse tozumuz
 Görseñ ey dide neler gelse gerek başumuza
 Bilsen ey dil ki neler görse gerekdür özümüz

Zü’l-celâlâ baña ol demleri âsân eyle
 İşümi zıkr-i cemîlün âşim imân eyle

VIII

Tevbe yâ Rabbi giriftâr-ı hevâ olduğuma
 Tevbe yâ Rabbi talebkâr-ı belâ olduğuma
 Tevbe yâ Rabbi esîr-i mey-i gül-reng olup
 Bende-i muğ-beçe-i ‘işve-nümâ olduğuma
 Ârzû-yı şanem-i mâh-liqâ itdügüme
 Mübtelâ-yı heves-i mihr ü vefâ olduğuma
 Tevbe yâ Rabbi ‘ibâdet şanup itdüklerüme
 Dâmen-âlûde-i çirk-âb-ı riyâ olduğuma
 Pey-rev oldum o suhan-pervere itdüm tevbe
 Dâ’imâ reh-siper-i ‘amd ü haţâ olduğuma

[10b]

Tevbe yā Rabbi ḥaṭā yolına gitdüklerüme
 Bilüp itdüklerüme bilmeyüp itdüklerüme

IX

Yā İlāhî şeref-i Ḥazret-i Peygâmbere için
 Siper-i mâhî iki pâre iden ser-ver için
 Şeb-i İsrâda olan nûr-ı muḳaddes ḥaḳḳı
 Leyle-i ḳadrdeki vaḳt-i şafâ-güster için
 Ḥande-i ḥüsn-i cihân-sûzı için Şıddîḳüñ
 Girye-i Ḥazret-i Ya‘ ḳüb-ı belâ-perver için
 Nûr-ı Şıddîk-ı nebî ma‘ delet-i Fârûḳı
 Ḥilm-i ‘Osmân u kerem-güsterî-i Ḥaydar için
 Ol iki dürr-i dil-efrûz-ı binâgûş-ı felek
 Ya‘ nî ol ḳurreteyü’l-‘ayn-ı şeh-i Ḥayber için

Luṭf idüp eyledügi cürm ü fesâda bakma
 Veysî-i rû-siyehi nâr-ı caḥîme yakma

-6-²⁵⁵Velehū Rahmetullāhi ‘Aleyh²⁵⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

I

Bārekallāh zihī nāme-i i‘ cāz-tırāz

Ser-i ser-bestesidür perde-güşāyende-i rāz

Nāme-i ğonce-i ser-beste-i gülzār-ı ümīd

Nāmedür zanbağ-ı nev-ḡaste-i bāğ-ı niyāz

Nāmedür şem‘-i dil-efrūz-ı şeb-i derd ü firāk

Belki pervāne-i per-sūḡte-i sūz u güdāz

Bezm-i ‘uşşākda ḡānende nedīm-i ḡāmūş

Meclis-i yārda güyende velī bī-āvāz

‘Arz-ı ḡāl itmege aşḡāb-ı sa‘ādāte olur

Tercemān-ı suḡan-ārā-yı feşāḡat-perdāz

²⁵⁵ Toska, **a.g.e.**, s. 169-175.²⁵⁶ 6/ I 2a Nāme-i ğonce-i ser-beste-i gülzār-ı ümīd: Nāme-i ğonce-i ser-sebz-i gülzār-ı ümīd

6a dest-i şabāya: peyk-i şabāya

II 2a zer-efşānlar: zer-efşānlık

III 2b āftāb-ı felek-‘unvāna: ol bāb-ı felek- ‘unvāna

IV 2a nāmene: ḡāmene

3a Kātibü’l-ḡükm-i seng: Kātibü’l-ḡükm-i felek

6a Bāğ-ı dehrūn: Bāğ-ı ḡadrūn

V 1b Maḡremān-ı ḡarem-i salṡanatūn: Maḡremāt-ı ḡarem-i salṡanatūn

5a Böyle mi olur: Böyle midir

VIII 5a Ğonce-i ḡülbün-i iḡbālūn olan giryelerūn: Ğonce-i ḡülbün-i devlet-i şeh-i ālişānuḡ

IX 1a kim tura: ki ola

2b Nār-ı āh-ı fuḡarā: Būd-ı āh-ı fuḡarā

X 1b Ehl-i ‘irfānla: Ehl ki ola

2a ser-māye-i tāc-ı ser: pirāye-i tāc-ı ser

2b gevher: cevher

XI 1a öldürdün sen: öldürdüm ben

1b erre-i ḡahr-ı düşmen: erre-i ‘ōmr düşmen

4b taraftan: tarafta

6b Mālikü’l-mevt-i ma‘ānī-i emirü’ş-su‘arā: Mālikü’l-mülk-i ma‘ānī-i emirü’ş-su‘arā

Gele ey nāme seni dest-i şabāya vireyin
Der-i Paşa-yı felek mertebeye göndereyin

II

Yazayın her satıruñ hāme-i müjgānumla
Sürh-ı cedvel çekeyin dīde-i giryānumla
Ruḥ-ı ‘uşşāk gibi saña zer-efşānlar idüp
Sīm taḥrīr ideyin eşk-i firāvānumla
Misk ü ‘anber dökeyin hāme-i müşgīnumden
Dür ü gevher dizeyin ṭab‘-ı suḥan-dānumla
Nūr-ı çeşmüm dökeyim ḥūn-ı dilüm şarf ideyüm
Saña ḥidmet ideyüm başum ile cānumla
[11a] Virüp ey nāme seni peyk-i şehir-gāh eline
Anı hem-rāh ideyin ḳāşid-ı efgānumla

Var o dergāh-ı felek-pāygehe sen çehreñi sür
Nic’olurmuş şeref-i kevkebe-i devleti gör

III

Varıcaḳ südde-i dīvān-ı bülend-eyvāna
Pāye-i ‘izz ü şeref rütbe-i ālī-şāna
Saña nevbet ki dege çehre-i mihr ü mehden
Rūy-mālīde ḳıl āftāb-ı felek-‘unvāna
Seg-i kūyına niyāz ile duḥūl itmek için
Ḥüsn-i ta‘bīr ile söyle sözüñi derbāna

Nice derbān ki elindeki ‘aşāsınũ ucu
 7o7ınur hātır-ı Behrāma dil-i Keyvāna
 Giricek meclis-i pa7a-yı felek-mertebeye
 Öp elin düş aya7a sür yüzũni dāmāna

Evvelā devlet ü i7bāle du‘ālar eyle
 7oñra a7vāl-i dil-i hasteyi bir bir söyle

IV

7ılıcuñ āyīne-i 7ehre-i dil-cūy-ı 7abā
 7alemũñ ġāliye-i 7urre-i hoş-būy-ı mesā
 Di ki ey nāmeñe dil-beste fu7ūl-i bñleġā
 Nevk-i 7em7īrũñe fersũde rı7āb-ı ūmerā
 Kātibũ’l-7ükme-i seng böyle ider el7ābuñ
 Lev7-i sīmīn-i zer-e77ān-ı sipihre imlā
 Mũltecā-yı fu7arā kehf-i emān-ı 7u‘afā
 Dil-nevāz-ı fu7alā cā’ize-ba77-ı 7u‘arā
 Nef7a-i bād-ı bahār-ı keremũñ itdük7e
 ‘Andelībān-ı riyāz-ı hũneri naġme-serā

Bāġ-ı dehrũñ ola mānend-i cinān-ı cāvīd
 ‘Ömrũni devletũni 7āzret-i 7a7 ide mezīd

V

Ey şeh-i muhteremüñ maḥrem-i ‘ālī-himemi
 Maḥremān-ı ḥarem-i salṭanatuñ muhteremi
 Āsmān-ı hünerüñ ‘İsī-i mu‘ciz-nefesi
 Mesned-i ma‘rifetüñ münşī-i çāpük-ḳalemi
 Bī-ḥuzūr olma eger ‘izz-i huzūra aṅsam
 Rişte-i cānda olan ‘uḳde-i efkār-ı ḡamı
 Serverā böyle mi olur resm-i meḳārim-baḥşı
 Ser-ferāzā bu mıdur kā‘ide-i muhteşemi
 Dest-i cūduñ ile baḥş eyler iken bī-mihnet
 Nūş-dārū-yı şifā-ḥāne-i luṭf u keremi
 Yād idüp ḥaste-i ḥirmāna devā itmeyesün
 Unudup va‘de-i iḥsāna vefā itmeyesün

VI

[11b]

Ḥaḳ seni itmiş iken çeşme-i iḥsān u kerem
 Ne revādur ben olam teşne-i şahrā-yı elem
 Sen çerāḡ-ı ḥarem-i devlet iken lāyık mı
 Baña vaḥşet vire tārīk-i peygüle-i ḡam
 Sen Süleymān-ı zamān iken eyā mīr-i suḥan
 Ne ‘aceb ola benüm murḡ-ı zebānum ebkem
 Bījen-i çāh-ı ḡam itdi beni seḥḥāre-i dehr
 Dest-i luṭfuñda iken ṭarf-ı kemend-i Rüstem
 Suḥanuñ Nūşirevān-baḥş-ı dil-i ‘ālem iken

Bu ne inşâfdur ey Hıızr [u] Mesîhâ-mağdem

Şormaduñ hasteñi rağm eylemeduñ bir kerre

Nicedür hâli diyü söylemeduñ bir kerre

VII

Keremuñle dil-i düşmen yakıcı serversin

Pür-kerem ıssı mürevvetlü dil-âver ersin

Evc-i iclâlde şâhîn-i hümayûn-pervâz

Ķâf-ı iğbâlde ‘ anğâ-yı hüma-şeh-persin

Gerçi paşa-yı şehenşâh-ı cihânsın ammâ

Lâyık-ı taht-ı Cem ü efser-i İskendersin

Luğf-ı tab‘ uñla nevâzende-i her hâtırsın

Hüsn-i re ‘yüñle tırâzende-i her kişversin

Saňa kândil şıfat nâr-ı dilüm yandukça

Bilürüm süz-ı derünuñ diyü luğf eylersin

Çün bilür saňa yakar âteş-i ģam cân u teni

Ne var ey kân-ı kerem sen de çerâğ eyle beni

VIII

‘ Āşık-ı haste-dilüñ çeşm-i güher-pâşı için

Sûziş-i âteş-i ģamdan dökilen yaşı için

Bu şanem-hâne-i gerdün-ı hıred-fersânuñ

Şan‘ at-ı nâdire-i hâme-i nağğâşı için

Nāle-i şūfî-i şad-sāle için şavma‘ ada
 Gūşe-i meykenenüñ na‘ re-i қallāşı için
 Hem-reh-i leyle-i mi‘ rāc olan şahra için
 Ya‘ nī şāh-ı rūsülün ol gice yoldaşı için
 Ğonce-i gülbün-i iқbālün olan giryelerün
 O sa‘ ādetlü mürüvvetlü güzel başı için

Beni luṭf u kerem it derd-i belādan kırtar
 Sebeb-i hışm-ı Hūdā ya‘ nī қazādan kırtar

IX

Nic’olur ḥālüm o gün kim tura dīvān-ı қazā
 Oқına ḥükm ü hümāyun-ı mükāfāt u cezā
 Nic’olur ḥālüm o gün kim қarıша birbirine
 Nār-ı āh-ı fuқarā şā‘ iқа-i қahr-ı Hūdā
 Baḥr-ı қahrı mütelātim ide āh-ı mazlüm
 Sāқ-ı ‘ arşı mütezelsil ide dest-i fuқarā
 Āh kim iki cihānda baña hiç rāḥat yok
 İki ‘ ālemde belüm bār-ı melāmetle dü-tā
 Āḥiretde elem-i keş-me-keş-i ehl-i ḥuқūқ
 Dünyede miḥnet-i keşşāf u cefā-yı ümenā

[12a]

‘ Acebā ben ne günāh itdüm ola rüz-ı ezel
 Ḥācetüm böyle қazā itdi Hūdā ‘ azze vü cell

X

Başma nā-dān-ı gedā-meşrebe kıl ehle nazār
 Ehl-i ‘irfānla nevāzende-i kānūn-ı hūner
 Der-i ihsānuñı ser-māye-i tāk-ı ser kıl
 şaşma ey kān-ı kerem hāk-i haķire gevher
 Ğonce-i luřfuñı bñlbñllere ihsān eyle
 Ğayfdur zāğ-ı siyeh-bāle dñře Ğonce-i ter
 řāh-meşreblere şun sāğar-ı Ğam-ferřāyı
 Ne bilür anı gedā-řab‘ u fñrñ-māye Ğuher
 Ehl-i dilden biri manźñr-ı sa‘ ādet olıcaķ
 Baña luřf it baña kim bu dil-i dāniř-perver
 Kullaruñ iře senññ faźlı ile fāyıķdur
 Luşf u ihsāna maħal merħāmete lāyıķdur

XI

Veysiyā dñřmeni bu nazm ile öldñrdññ sen
 Oldı her saşrı bunuñ erre-i ķahr-ı dñřmen
 Nazm-ı řirñññme herġiz dil uzatmaz kimse
 Lezzet-i şeker-i şi‘ rñmle cihān beste-dehen
 Ğarħ ser-rişte-i nazmı baña teslim ideli
 Sñfte-ğñř-ı suħanumdur dñr-i deryā-yı ‘Aden
 Yñsuf-ı nazmumı bāzāra ııķarduķça ķonar
 Her şarafdan nice hengāme-i āřñb u fiten
 Ğuşbe-i salşanat-ı nazm benñm nāmumadur

Benüm ol nāmzed-i sikke-i şāhī-i suḥan

Tiğ-ı ṭab‘umla beni eyledi te’yîd Hudā

Mālikü’l-mevt-i ma‘ānī-i emirü’ş-şu‘arā

XII

En‘ amallāhu ‘aleyk ey ḳalem-i ṭurfa-maḳāl

Himmetüñ oldı bu nazma sebeb-i istikmāl

Sensin ol çeşme-i ḥikmet ki senüñle ṭab‘um

Düşmene zehr içürür dostlara āb-ı zülāl

Ḥāce-i ‘aql ider tuḥfe-i ḥāk-ı ḳademüñ

Her güher ki ola perdāhte-i dest-i ḥayāl

Demidür ḥayr du‘āsın o kerīmü’ş-şānuñ

İdesin ḥātime-i nazm-ı belāğat-minvāl

Nitekim reşḥa-i aḳlām-ı bedī‘-i büleğā

Ola ruḥsār-ı ‘arūs-ı suḥana müşgîn-ḥāl

Şāhid-i gül-rūḥ-ı maḳşūd-ı murādı gülsün

‘Ömr-i devlet uzasun ‘ākıbeti ḥayr olsun

-7-²⁵⁷Terkīb-i Bend-i Rūḥī Bağdādī Rahimehullāh²⁵⁸

-- / .-- / .-- / .--

I

Şanmañ bizi kim şîre-i engür ile mestüz

Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz

Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur lîk

Biz mā'îl-i būs-ı leb-i cām u kef ü destüz

[12b]

Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ

Pāy-ı ḥum-ı meydür yirümüz bāde-perestüz

Mā'îl degülüz kimsenüñ āzārına ammā

²⁵⁷ Ak, **a.g.e.**, s.187-195.²⁵⁸ 7/ Mecmuada şiirin başlığında, "Tercî-i Bend" yazılıdır ancak şiirin nazım şekli "Terkīb-i Bend"dir.

I 5a bu kim: yeg

III 2a şöñ: demi

3b 'ayş: zevk

4a ola: ol

4b şîr: zevk

kem: ğam

6b şāḥib-i dirhem: mālîk-i dirhem

8b cehli: 'aqlı

kim bula: bulmağa

IV 1a olayum: olayın

V 3a ide: ider

3b Remz-i kütüb-i medrese-i 'ālim-i bālā: Remz-i kütüb-i medrese-i 'ilm ile bālā

6b cümle-i esmāya müsemma: cümleten esmā-yı müsemma

8b dimiş ehl-i suḥan: imiş aşl-ı suḥan

VI 6b yetişmez: bilinmez

VII 1b vefā: 'aṭā

2a uşanma: alınma

3a Meyl itme anuñ 'āmına ḥāşından utanma: Meyl itme bunuñ ḥāşında 'āmındañ üşenme

4a bakmaya: bulmayı

6a efkârları 'ārif-i vaqt ol: efkârdan u 'ārif-i vaqt ol

VIII 1b ciger-pāreleri: ciger-pārelerüñ

3a sefer: güzër

7a bırakma: düşürme

7b ref' kalem kıl üzerüñden: ref' kıl anı üzerüñden

IX 2a kimi: kimisi

3a şayarsuz: şatarsuz

şatarsuz: virürsüz

4b şadr-ı felek-cāh: mîr-i felek-cāh

6b Yüz döndirüp anlardan oluñ 'ārif ü āgāh: Yüz döndirüp andan didüm ey kavm olun āgāh

Haţır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz
 Erbāb-ı ğaraż bizden ırāğ olduğı bu kim
 Düşmez yire zīrā oğumuz şāhib-i şaştuz
 Hem kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemüz yok
 Mey-ğānedeyüz gerçi velī ‘aşq-ıla mestüz

Biz mest-i mey-i meykede-i ‘ālem-i cānuz
 Ser-ğalka-i cem‘ iyyet-i peymāne-keşānuz

II

Sāķi getür ol bādeyi kim dāfi‘ -i ğamdur
 Şayķal ur o mir ‘āta ki pür-jeng ü elemdür
 Dil-bestelerüz bizden ırāğ eyleme bir dem
 Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cemdür
 Ey ħ‘āce fenā ehline zinhār ululanma
 Dervīşi bu mülküñ şeh-i ba-ğayl ü ħaşemdür

X 1a taleb-i kām: ħama‘ -ı ħā

2a nā-ğalefi: ādemi ger

3b Uyursuñ: Başlarsın

4b Şerminden ider eylese bir ħābbece in‘ām: Şerminden ider itse saña ħābbece in‘ām

5a var: sen

5b Mülħid diyü eyler seni yandurmağa iğdām: Mülħid diyü yandurmağa eyler seni iğdām

7a bu kim: oldur

XI 3b mu‘ teķid-i bī-ğiredāndur: mu‘ teķid-i bī-ğaberāndur

4b ħar-ı pek-beste: ħar-ı be-ğüsiste

b yalan: yalandır

sözleri: sözi

6a Keñdünden ırāğ ol düşüp ardına yürime: Kendüñden ırāğa düşüp ardınca yorulma

6b Şol: Ol

7a rüşdüñ: ‘aķluñ

7b ħaber-i bī-ğiredāndur: ħaber-i bā-ğaberāndur

XII 1a Eger: n’ola

2a şubħ: dem

2b peymāne-keş-i lāy-ı şabūħuz: peymāne-keş-i cām-ı şabūħuz

3a güzel biz: güzelsüz

7a Pür-ğülara: Bed-ğülara

8a ‘İsī-dem ü Rūħī-laķab: ‘İsī-dem Rūħī-laķab

Hāk ol ki Hudā mertebeñi eyleye ‘ālī
 Tāc-ı ser-i ‘ālemdür o kim hāk-i kademdür
 Gel toğrulalum meykedeye rağmına anuñ
 Kim bār-ı riyādan kad-i ber-geştesi hamdür
 Mey şun bize sākī bizüz ol kavm ki dirler
 Rindān-ı şabūhī-zede-i bezm-i kademdür
 Bu nazmı Beyāniden işit hāle münāsib
 Kim zübde-i yārān-ı suhan-dān-ı ‘Acemdür

Mā rind-i şabūhī-zede-i bezm-i elestüm
 Pīş ez heme derdi keş ü pīş ez heme mestüm

III

Hoş gūşe-i zevk idi şafā ehline ‘ālem
 Bir hālile sürseydi eger ‘ömrini ādem
 Şıhhat şoñı derd olmasa vuşlat şoñı hicrān
 Nūş ahırnı nīş olmasa sūr ahırnı matem

XIII 5b ola: diye

7a ol: el

7b kalup: kala

XIV 3b revzenleri: rüşen

6b almış: giymiş

7b kim ger: ger

8a Çok: Çün

XV 1a hāne-i dehrūñ: hārına dehrün

5b Vākıf-ı esrārına: Añların esrarına

8a ola: oldı

XVI 3b Āşār-ı kerem: Āşār-ı ‘aṭā

ya paşada ya begde: ne paşada ne begde

8a Āyā: Yārāb

XVII 2b renc-i ‘anā: renc-i sefer

olur: ola

3b ol: dil

7a matla‘-ı ġarrāyı: maṭṭa‘-ı ġarrāyı

Şıhhat şöñi derd olmasa vuşlat şöñi hicrân
 Nüş ahırn nîş olmasa sūr ahırn mâtem
 Bu ‘ âlem-i fânîde şafâyı ol ider kim
 Yeksân ola yanında eger ‘ ayş u eger ğam
 Dâ’im ola hem-şoĥbet-i rindân-ı kadeĥ-nüş
 Varın koya meydâna eger şîr u eger kem
 Şûfî ki şafâda geĥinür mâlik-i dînâr
 Bir dirhemini alsañ olur ĥâĥırn derhem
 Zâhir bu ki âĥır yiri ĥâk olsa gerekdür
 Ger dirheme muĥtâc ola ger şâĥib-i dirhem
 Mey şun bize sâķî içelüm raĥmına anuñ
 Kim cehli ile bilmedüĥi yirden urur dem
 Her münkir-i keyfiyyet-i erbâb-ı ĥarâbât
 Öz cehli ile Ĥaķķı diler kim bula heyhât

IV

[13a]

Gör zâhidi kim şâĥib-i irşâd olayum dir
 Dün mektebe vardı bugün üstâd olayum dir
 Mey-ĥânedede ister yıkılup olmaya vîrân
 Bî-ĥâre ĥarâbâtta âbâd olayum dir
 Bir serv-ķadûñ bende-i efgendesesi olsun
 ‘ Âlemde o kim ĥuşşadan âzâd olayum dir
 Vaşl istemeyüp hicr ile ĥoş geĥdüĥi bu kim
 Miskîn ĥam-ı cânâneye mu‘ tâd olayum dir

Gezdi yüridi bulmadı bir eglenecek yir
Min-ba‘d yine ‘āzim-i Bağdād olayum dir

Bağdād şadefdür güheri dürr-i Necefdür
Yanında anuñ dürr ü güher seng-i hazefdür

V

Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aña hemtā
Gelmez şadef-i kevne bir öyle dür-i yektā
Ol zāt-ı şerīfe yaraşur da‘vī-i himmet
Kim oldu ne dünyā aña maqşūd ne ‘uqbā
Kim derk ide anı ki ola zātına ma‘lūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ‘ālim-i bālā
Ol zāhidüñ ağlar yir ü gök hāline yarin
Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muşaffā
Bir nokţadadur sırrı didi çār kitābuñ
K’ol çārdadur sırr-ı kütüb-ḥāne-i eşyā
Ol nokta benüm didi dönüp remzini seyr it
Ya‘nī ki benüm cümle-i esmāya müsemma
Çün hisşe imiş kışşadan ehl-i dile maqşūd
Maqşūd nedür aña bil ey ‘ārif-i dānā

Hep mağlaţadur laqlaqa-i bāţın u zāhir
Bir nokta dimiş ehl-i suḥan evvel ü āḥir

VI

Ey şāhib-i kudret kanı inşāf u mürüvvet
 Rindān-ı mey-āşāma n'ıçün olmaya ragbet
 Kısmetleri dirseñ ezeli cevır ü cefādur
 Cevr ola n'ıçün zevk u şafā olmaya kısmet
 Dirseñ ki bugün eylemeyen yarın ider zevk
 Çok mı iki gün bendelerüñ eyleye 'ışret
 Hācetlerümüz kādır iken kılmağa hāşıl
 Şalmağ keremüñden bizi ferdāya ne hācet
 Nā-çār çeker halk bu miñnetleri yoğsa
 Ādem kara tağ olsa getürmez buña tākāt
 Halüñ kime açsañ saña dir hikmeti vardur
 Öldürdi bizi āh yetişmez mi bu hikmet
 Bī-hūde dönüp n'eyler ola başumuz üzre
 Halkuñ bu felek didüğü dolāb-ı meşakkat

Bīhūde yeter döndi hemān terkini kılsa
 Kim 'aksine devr eylemeden yegdi yıkılsa

VII

[13b]

Çarhuñ ki ne sa' dinde ne nağsinde beķā var
 Dehrüñ ki ne hāşında ne 'āmında vefā var
 Aldanma anuñ sa' dine nağsinden uşanma
 Nağsinde dime miñnet ü sa' dinde şafā var
 Meyl itme anuñ 'āmına hāşından utanma

‘ Āmında dime hisset ü hāşında ‘ atā var
 Cehd eyle hemān ğayr eline bakmaya gör kim
 Benden ne saña fā’ide senden [ne] baña var
 Egninde görüp ğayrilerün atlas u dibā
 Ğam çekme ki egnümde benüm köhne ‘ abā var
 Geç cümle bu efkārları ‘ ārif-i vakt ol
 Ser-geşte bil anı ki serinde bu hevā var
 Ferdā elemin çekme mey iç baķ ruķ-ı hūba
 ‘ Āşıklara ferdāda dahı va‘ d-i liķā var
 El virse şafā fırsatı fevt eyleme bir dem
 Dünyā aña degmez ki cefāsın çeke ādem

VIII

Giryeñ kopar ey h̃āce meger kim cigeründen
 Kim çıkdı ciger-pāreleri çeşm-i teründen
 Biñ girye idersün seni aķır ayırurlar
 Ferzend ü zen ü tañtana-i sım ü zeründen
 Bu mülk-i fenāya ki ‘ ademden sefer itdün
 Sūduñ nedür ancak anı bilseñ seferünden
 Yok çıkmağa göñlün der-i dünyā-yı deniden
 Billāhi di hoşnūd mısın yoķsa yiründen
 Bu mezbeleden şöyle güzār eyleyigör kim
 Bir zerre ğubār ırmeye tā reh-güzeründen
 Sım ile zeri kendüne ķat ķat siper itdün

Merg okını geçmez mi şanursuñ siperüñden

‘Aql adın añup kendüñi tekli fe bırakma

Dīvāne olup ref‘-i kalem kıl üzerüñden

Ey h‘āce eger kim sen iseñ ‘ākıl ü dānā

Şeydāluğı biñ ‘aqla değışmez dil-i şeydā

IX

Vardum seheri ta‘at içün mescide nā-gāh

Gördüm oturur halka olup bir nice güm-rāh

Girmiş kimi vaḥdete almış ele tesbīḥ

Her birisinüñ vird-i zebānı çil ü pencāh

Didüm ne şayarsuz ne alursuz ne şatarsuz

K’aşlā dilüñüzde ne nebī var ne ḥod Allāh

Didi biri kim şehrimüzüñ ḥākim-i vaḳti

Şabr eyle ki demdür gele ol şadr-ı felek-cāh

Geldüklerini mescide bildüm ne içündür

Yüz döndirüp anlardan oluñ ‘ārif ü āgāh

[14a]

Sizden kim ırağ oldu ise Ḥaḳḳa yaḳındur

Zirā ki ḍalālet yolıdur gitdügüñüz rāh

Taḥḳīḳ bu kim hep işüñüz zerḳ u riyādur

Taḳlīddesüz tā‘atüñüz cümle hebādur

X

Dünyāda denīlerden idersin taleb-i kām
 Ey hām-ı tama' niceye dek bu tama' -ı hām
 Bir nā-ḥalefi cübbe vü destār ile görseñ
 Eylersün anuñ cübbe vü destārına ikrām
 Nağşın çıkarup eylemedin zātını ma' lūm
 Uyursuñ aña eylemege faḫruñı i' lām
 Cerrār diyü virmez olur Tengri selāmın
 Şerminden ider eylese bir ḥābbece in' ām
 Var er olasın ḥırkada nāmuñ ola derviş
 Mülhid diyü eyler seni yandurmağa iḳdām
 Yazuḳ saña kim eyleyesin hırş u tama' dan
 Bir cübbe içün kendüñi ' ālemlere bed-nām
 Yok sende ḳanā' at gözüñ aç olduḡı bu kim
 Rızḳuñ irişür saña eger şubḫ eger şām

Et loḳması lāzım mı toyurmaz mı seni nān
 Zehr olsun o lokma k'ola pes-mānde-i dü-nān

XI

Ebnā-yı zamānuñ talebi nām u nişāndur
 Her biri taşavvurda fulān ibn-i fulāndur
 Güftāra gelüp söyleseler ceh-i mürekkeb
 Zu' minca velī her biri bir ḳutb-ı zamāndur
 Erbāb-ı ḫired zerre ḳadar mu' teḳid olmaz

Ol mürşide kim mu‘ tekid-i bî-ḥiredāndur
 Taḳlīd ile seccāde-niṣ̄n olmış oturmuş
 Taḥḳīḳde ammā ḥar-ı pek-beste ‘ ināndur
 Dirmiş baña keşf oldu hep esrār-ı ḥaḳīḳat
 Vallāhi yalan sözleri billāhi yalandur
 Keñdünden ırağ ol düşüp ardına yürime
 Şol bî-ḥaberüñ gitdügi yol zan u gümāndur
 Ey ṭālib-i taḥḳīḳ eger var ise rüşdüñ
 Güş it bu sözi kim ḥaber-i bî-ḥiredāndur

Zinhār unudup bildügüñi düşme ‘ ināda
 Bir pīre yapış kim iresin sırr-ı mi‘ āda

XII

Şüretde eger zerre isek ma‘ nīde yoḥuz
 Rūḥu’l-ḳudüsüñ Meryeme nefḥ itdügi rūḥuz
 Peymāne-i ḥürşid ile her şubḥ iderüz ‘ ays
 ‘ İsa ile peymāne-keş-i lāy-ı şabūḥuz
 İtdükse şarāb içmemeye tevbe güzel biz
 Sābit-ḳademüz tevbemüz üstinde naşūḥuz
 Mār ise ‘ adū biz yed-i beyzā-yı Kelīmüz
 Ṭūfān ise dünyā ğamı biz geşt-i Nūḥuz
 Monlā okısun medresede şerḥ-i me‘ ānī
 Metn-i ḳadeḥi şun bize biz ehl-i şürūḥuz
 Şūfī bizi sen cism gözi ile göremezsın

[14b]

Aç cān gözini eyle naẓar gör ki ne rūḥuz
 Pür-gūlara leb-beste görünmekdeyüz ammā
 Rindān-ı Mesīḥā-deme miftāḥ-ı fütūḥuz

‘İsī-dem ü Rūḥī-laḳab u Hıẓr-ḥayātuz
 Deryā-yı şıfat içre nihān gör ki ne zātuz

XIII

Āyā nice bir devr ide bu çār-‘anāşır
 Kim aña ne evvel ola ma‘lūm ne āḥir
 Gāh eyleyeler ‘ālem-i tefrīdde seyrān
 Gāhī olalar ‘ālem-i terkībde sâ’ir
 Tefrīdde çār ola vü nā-çār ola devri
 Terkībe gelince se-mevālid ola zāhir
 Bu cümle mezāhirden ola mu‘teber insān
 İnsānuñ ola cümle tufeyli bu mezāhir
 Nefsini bilenler getüre Ḥālīḳa īmān
 Bilmezlere īmān getürenler ola kāfir
 Kāfir ki yirin dūzaḥ ider cehlden eyler
 Çün cehl ḥaḳīkatde ola küfr-i ‘aceb-sır
 Dünyā vire cāhillere ol kāmīl olanlar
 Ayakda ḳalup olmayalar ḥabbeye ḳādir
 Çün cehl-iledür zevḳ kemāli n’idelūm biz
 Ḳāl ehli şafā eyleye ḥālī n’idelūm biz

XIV

Şûfî ki riyâ ile ider kendüyi mevşûf
 Evkât-ı şerîfî ola taklîd ile maşrûf
 Minberde haţîb ola vü maḥfilde mu‘ arrif
 ‘Âr eylemege olduğına cehline ma‘ rûf
 ‘Âyine-i ḳalbini küdüret ide tîre
 Revzenleri feyz-i Ḥaḳ-ıla olmaya mekşûf
 Cān u dilünüñ revzenesi olmaya pür-nûr
 Dā’im biri maḥsûf ola anuñ biri mekşûf
 Cem‘ -i kütüb itmekle ne mümkün ola vâḳıf
 Esrār-ı Ḥudāya ki ola mürşide mevḳûf
 Zātında ki âşār-ı kemāl olmaya ḥardur
 Yā şāl-ı siyeh egnine almış ya yeşil şûf
 ‘Âlemde ki kāmîl çeke ḡam zevḳ ide cāhil
 Yirden göge dek yûf baña kim ger dimeyem yûf

Çok Ḥaḳ diyeni eylediler zûlm ile ber-dār
 Bâtıl söze âḡâz idelüm biz daḡı nâ-çār

XV

Yûf ḥāne-i dehrüñ gül-i gülzārına hem yûf
 ‘Aḡyārına yûf yār-ı cefākārına hem yûf
 Bir ‘ayş ki mevḳûf ola keyfiyyet-i ḥamra
 ‘Ayyāşına yûf ḥamrına ḥammārına hem yûf
 Zî-kıymet olunca n’idelüm cāh u celālî

Yūf anı şatan dūna ḥarīdārına hem yūf
 Çün ehl-i vücūduñ yiri şahrā-yı ‘ademdür
 Yūf kâfile vü kâfile-sālārına hem yūf
 [15a] ‘Ālemde ki bengīler ola vāḳıf-ı esrār
 Ḥayrānına yūf vāḳıf-ı esrārına hem yūf
 ‘Ārif ki ola müdbir ü nā-dān ola muḳbil
 İḳbāline yūf ‘ālemüñ idbārına hem yūf
 Çarḥ-ı felegüñ sa‘dine vü naḥsine la‘net
 Kevkeblerinüñ sâbit ü seyyārına hem yūf
 Çün ola ḥarām ehl-i Ḥaḳa dünye vü ‘uḳbā
 Cehd eyle ne dünyā ola ḥâtırda ne ‘uḳbā

XVI

Dünyā talebiyle kimisi ḥalkuñ emekde
 Kimi oturup zevḳ-ıla dünyāyı yemekde
 Yok derdüñe bir çāre ide mīr ü gedādan
 Sen çekdügüñ ālāmı gerek şaḳla gerek de
 A‘yān-ı cihāndan kerem umma anı şanma
 Āşār-ı kerem ola ya paşada ya begde
 Maṭbahlarına aç varan ādem degenek yer
 Derbānları var göz ḳapuda el degenekde
 Bir devrde geldük bu fenā ‘āleme biz kim
 Āşār-ı kerem yok ne beşerde ne melekde
 Ağyār vefādan dem urur yār cefādan

Âdemde vefâ olmaya vü ola köpekde
 Evc-i felege başdı kadem cāhile cāhil
 Erbāb-ı kemālūñ yiri yok zīr-i felekde

Āyā bize bir er bulunup himmet ider mi
 Yoḥsa günimüz böyle felāketle geçer mi

XVII

Virdük dil ü cān ile rızā ḥük-m-i każāya
 Ğam çekmezüz uğrarsak eger derd ü belāya
 Koyduk vaṭanı ğurbete bu fikr ile çıkdık
 Kim renc-i ‘anā bā’ iş olur ‘izz ü ‘alāya
 Devr eylemedük yir kıomaduk bir nice yıldur
 Uyduk dil-i divāneye ol uydu hevāya
 Olduk ne yire varduk ise ‘aşka giriftār
 Alındı göñül bir şanem-i māh-likāya
 Bağdāda yoluñ düşse ger ey bād-ı seḥer-ḥīz
 Ādāb ile var ḥidmet-i yārān-ı şafāya
 Rūḥīyi eger bir şorar ister bulunursa
 Dirlerse buluşduñ mı bī-berk ü nevāya
 Bu maṭla‘-ı ğarrāyı okı ebsem ol andan
 Ma‘lūm olur aḥvālīmüz erbāb-ı vefāya
 Hālā ki biz üftāde-i ḥübān-ı Dımışkuz
 Ser ḥalka-i rindān-ı melāmet-keş-i ‘aşkuz

-8-²⁵⁹Nazîre-i Cevrî Çelebi²⁶⁰

-- / .-- / .-- / .--

I

Şanmañ bizi şûfî gibi seccâde-perestüz

Biz mescide bir gûşe-i mihrâb-ı elestüz

[15b]

Evkât-ı ‘ubûdiyyeti fevt itmezüz aşlâ

Farğ itmeyeyüz rûz u şebi gerçi ki mestüz

Maḥsûb idecek yok n’idelüm sübhayı elde

Biz rind-i tehi-kîse vü peymâne destüz

Hep üstümüze sâye şalar nûr-ı tecellî

²⁵⁹ Hüseyin Ayan, **a.g.e.**, s.160-166.²⁶⁰ 8/ I 2b itmeyeyüz: eylemezüz

3a maḥsûb idecek: ‘add eyleyecek

3b Biz rind-i tehi-kîse vü peymâne destüz: Biz rind-i tehi-kîse-i peymâne be-destüz

4a nûr-ı tecellî: nûr-ı ilâhî

4b ‘arz-ı ḥarâbatda: ḥâk-i ḥarâbatda

5a kılrur: ider

II 1a Dür itdi bizi gerçi kaḏâ bezm-i beḳâdan: Dür itdi kaḏâ çün ki bizi bezm-i baḳâdan

2a ruḡumuzu: kendümüzi

5b ol: bu

8b ḳudretümüz: ḳuvvetümüz

III 1b Bu mısra, *Dîvân*’da 3. beyitte yer almaktadır.

2a ‘arz-ı niyâza: ḥâk-i niyâza

3b yaḳam ol dilde bu zâr u fiğârı: ayâ ḥastalaruñ mûnis ü yârı

5a Men: Ben

7a Men: Ben

8a Kim: Ger

8b it: eyle

zümre-i merdân-ı Ḥudâdan: yûri merdân-ı Ḥudâdan

IV 5b derûnumla: mecâlisde

9b bunları: her biri

V 2b daḡl: ta‘n

eṭvârına: envârına

3a idüp: iden

6b ser-rişte-i endişemi: ser-rişte-i ümidümi

VI 6b Şundukları birbirine hep: Şundukları hep birbirine

8a hâle: şekle

VII 5b ḳahrına vü luṭfına: luṭfına vü ḳahrına

6a dâmende: zülfinde

6b Ecnâd-ı zafer: Ecnâd-ı melek

Tā cür‘ a gibi ‘ arz-ı harābātda pestüz
 Biñ şüret ile cilve kıılır ğam dilümüzde
 ‘ Aşk ehline āyineyüz ammā ki şikestüz
 Āsāyişe yir yok bize bārān-ı belādan
 Bu hāne-i vīrānede bī-cāy-ı nişestüz
 Şīvenkede kılsağ n’ola ‘ işretgeh-i dehri
 Mehcūr-ı şafā-yı tarab-ı bezm-i elestüz

Ol hasret ile hūn-ı ciger nūş iderüz biz
 Muṭrıb yirine nāle-i dil gūş iderüz biz

II

Dūr itdi bizi gerçi qazā bezm-i beqādan
 Bir ‘ āleme düşdük ki eşer yok o şafādan

VIII 1b ğavġa-yı maḥabbet: sevdā-yı maḥabbet

2b mestānemi: dīvānemi

6a hūrşidveş: Ferhādveş

7a baş: cān

7b sevdā-yı maḥabbet: ğavġā-yı maḥabbet

IX 1b Ser-germ-i hevā-yı harem-i hurrem-i ‘ aşkum: Ser-germ-i hevā-yı çemen-i hurrem-i ‘ aşkum

3a Hāk-i reh-i dīl-dāra: Hāk-i reh-i cānāne

3b egmezüm: egmezin

4a saçarum: saçarın

5a baḥr-ı belāyum: mevc-i belāyum

7b Bīgāne isem ‘ aqla n’ola maḥrem-i ‘ aşkum: Bīgāne isem ‘ aql ile ger maḥrem-i ‘ aşkam

8a Hallāl-i rumüz-ı hıred: Hallāl-i rumüz-ı haber

X 4a āb-ı ruḥ-ı gevher-i āyine-i şüret: āb-ı ruḥ-ı cevher-i āyine-i şüret

8b Dīvānedür ol kim: Dīvāne odur kim

XI Bu bentteki “men” kelimeleri, *Dīvān*’da “ben” şeklindedir.

1b vādide: ma‘ nide

5b ile: vü

XII 1a mevzūn: matbū‘

2a ‘ ārif ü ‘ ākil: ‘ ākil ü ‘ ārif

5b ‘ arş maḥardur: nev‘-ı diğerdür

6b şeref-i fażl: şeref-i ‘ ilm

7a kılmaya: itmeye

7b Aristo-yı zamān: Felāṭūn-ı zamān

8a ‘ ārif: ‘ ālim

8b her nüktede: er hāl ile

Bulduḡ göz açup ruḡumuzu maḥbes-i tende
 Biñ silsile-bend olmış añā renc ü ‘anādan
 Ol bülbül-i ḡudsī ḡafes-i miḥnete düşmiş
 Lerzende vü pür-ḡavf yine dām-ı hevādan
 Hem olmış anuñ hem-demi bir bār-ı gezende
 Kim her nefesi bŷy virür zehr-i belādan
 Bülbül per açup eylemede uçmaḡa āḡāz
 Mār istemez ayrılmaḡa ol şāḡ-ı fenādan
 Ol ḡasret-i ḡülzār-ı ḡaḡīḡatle fiḡānda
 Geçmez bu mecāzī heves-i berk ü nevādan
 Ḳalduḡ arasında bu iki zıdd-ı ḡavīnūñ
 İş müşkil olur ger meded irmezse Ḥudādan
 Ol bülbülü āzād idecek ḡudretümüz yok
 Ol mārı helāk eylemeḡe ḡudretümüz yok

III

Bir şeb ki bu sŷzişle idŷp nāle vü zārı
 Didüm ki āyā ḡastelerüñ mŷnis ü yārı
 Sŷrdüm yŷzŷmi āb gibi ‘arz-ı niyāza
 İtdüm hem o dem kā‘ide-i giryeyi cārī
 Derd ile idŷp dergeh-i Mevlāya mŷnācāt
 Didüm ki yaḡam ol dilde bu zār u fiḡārı
 Mecerŷḡlara senden irer merhem-i şāfī
 Ḥoş-dillere senden yetişŷr ‘illet-i sārī

Men nefis-i ğavī bendine düşmiş bir esīrüm
 Kim bulmadum aşlā taraf-ı rāh-ı firārı
 Yandurma beni āteş-i қаһrında o dīvüñ
 Ey dostına gülşen iden tūde-i nārı
 Men sūz ü güdāz ile iderken bu niyāzı
 Oldı bu nidā cān u dilüñ gūş-ı güzārı

Kim rāh-ı necāt ister iseñ baħr-ı belādan
 Himmet taleb it zümre-i merdān-ı Hudādan

[16a]

IV

Ol dem nice dem tālīb-i merdān-ı İlāhī
 Gezdüm düşürüp mescid ü mey-ħāneye rāhı
 İtdüm nice dem şavma‘ a-i ħalvetiyānda
 Perhīz ü riyāzatla ten-i zerdümi gāhī
 Düşdüm hem o sevdāya ki şūfī gibi ben de
 Tekmīl idüp esmāyı görem nūr-ı siyāhı
 Evhām u ħāyālāt ile çok vāķı‘ a gördüm
 Seyr itdi gözüm enfüs ü āfāķı kemāhī
 Zannum bu ki keşf oldı baña şūret-i esrār
 Oldum bu gümān ile derūnumla mübāhī
 Lāzım gelicek da‘ viye ma‘ nī nażar itdüm
 Gördüm ki benüm ğāfil ü güm-rāh u tebāhī

Bir dāma düşürmiş beni şayyād-ı hevā kim
Her dānesi bir toḥm-ı ma‘ āṣī vü menāhī

Oldum nice tedbīr ile ol dāmdan āzād
İtdi bu hevā ḥırmen-i ümmīdümü ber-bād

V

Oldum nice dem post-nişinān ile hem-ḥāl
Şandum ki ola bunları evtādiye abdāl
Ḳutb añladuğum merkez-i ğafletde bulundu
Kim dā’ireden ḥāric idi itdügi ef‘āl
Pīrüm diyü himmet taleb itdüklerümüñ ḥod
Daḥl eyledi eṭvārına nā-bālig-i eṭfāl
Taḳlīd ile evza‘ ını tağyīr idüp eṣrār
İtmiş nice biñ bencileyin aḥmaḳı idlāl
Girmek diledüm ḥırḳa giyüp kisve-i faḳra
Gördüm ki bu bārı çekenüñ ekṣeri ḥammāl
Bildüm ki medār olmaz imiş kesb-i fenāya
Destār-ı fenā köhne-ḳabā şemle vü hem şāl
İtdi giderek sübhā-i şūfī gibi şübhe
Ser-rişte-i endişemi pür-‘ uḳde-i iṣkāl

Yüz döndürüp ol ṭā’ifeden ‘ākıbet-i kār
Oldum müteveccih ṭaraf-ı āḥara nā-çār

VI

Erbāb-ı harābāta idüp cān ile raġbet
 Kıldum nice dem zümre-i rindān ile şöhet
 Aldum elüme āyine-i sāġarı itdüm
 Ol ta'ifenüñ şüret-i ahvāline diġkat
 Olmış kimisi mest-i mey-i 'aşk-ı mecāzī
 Almış kimini neşve-i şahbā-yı haġikat
 Şalmış kimini cezbe-i keyfiyyet ayaġdan
 İtmiş yirini cür' a gibi ġak-i mezellet
 Meydāna koyup varını itmekde gedālar
 Şāhāne külāhın kej idüp nāz ile 'işret
 Meşrebleri birbirine hem-vāre muvāfıġ
 Şundukları birbirine hep cām-ı maġabbet
 Biñ cām içülür gerçi baġılsa yine ammā
 Mestāne iden cümeli bir neşve-i ġikmet

[16b]

Her birini bir ġāle ġomış ġālet-i mesti
 Yād eyledüm ol ġāli görüp Bezm-i Elesti

VII

Bir şubġ-dem ol şevġ-ıla alup ele sāġar
 İtdüm yine āyinemî ġürşide berāber
 Ol şubġ-ı mübārek-dem ü ol cām-ı şafānuñ
 İtdi eşeri cān u dile feyz-i mükerrer
 Ol feyz ile āyine-i dil oldu mücellā

Dīdārını ‘arz eyledi bir rūḥ-ı muşavver
 Ruḥsāre-i pūr-şevḳ ü cihān-tābına baḳdum
 Yanında anuñ zerre degül mihr-i münevver
 Çeşminde mey-i naḥvet ü destinde piyāle
 Olmuş dü-cihān ḳahrına vü luṭfına mazḥar
 Ervāḥ-ı mücerred ser-i dāmende muḳayyed
 Ecnād-ı zafer ḡamzesinüñ küştesi yek-ser
 Ta‘rīf idemem naḳş-ı cemālin o perīnüñ
 Bu ḥüsn ile yoḳ nev‘-i beşerde aña beñzer

Bir şīve ile ḳıldı beni ḥüsnine meftün
 Oldı dil-i şūrīdenüñ aḥvālī dīger-gün

VIII

Germ itdi dili neşve-i şahbā-yı maḥabbet
 Düşdi şerer-i şūruma ḡavḡā-yı maḥabbet
 Çaldum başına ‘aḳluñ o dem şīşe-i nengi
 İtdüm dil-i mestānemi rüsvā-yı maḥabbet
 Geh cilvegehüm ḡüşe-i bāzār-ı melāmet
 Geh cāy-ı ḳarārüm ser-i saḥrā-yı maḥabbet
 Geh hem-nefesüm nāle-i pūr-süz-ı dem-ā-dem
 Geh mūnisüm endūh-ı ḡam-efzā-yı maḥabbet
 Geh seyl-i be-yābān-ı belā ile revānum
 Geh ḡavṭa-ḥor-ı lücce-i deryā-yı maḥabbet
 Meydāna ḳoyup bāşumı ḥūrşīdveş itdüm

Çok bî-ser ü sāmān ile da‘ vā-yı maḥabbet
 Şimden girü baş oynadurum ‘ aşk ile zîrā
 Günden güne germ olmada sevdā-yı maḥabbet
 Dünyā yıkılup başuma ger kıpsa kıyāmet
 Gelmez yine bu ma‘ rekedden baña ferāgat

IX

Älemde ki tā zinde-i feyz-i dem-i ‘ aşkum
 Ser-germ-i hevā-yı ḥarem-i ḥurrem-i ‘ aşkum
 Ğam-gīn-i dem-i ‘ ayş-i ṭarabnāk-i neşātum
 Ḥurrem dil-i endūh u belā-yı ğam-ı ‘ aşkum
 Ḥak-i reh-i dil-dāra cebīn-sāy-ı gedāyum
 Baş egmezüm eflāke şeh-i ‘ ālem-i ‘ aşkum
 Tā fark-ı sipihre şaçarum cur‘ a-i cāmı
 Eyvān-ı ḥarābāt-ı fenāda Cem-i ‘ aşkum
 Tūfān ile hem-ser geçinür baḥr-ı belāyum
 Deryāları bir kıtreye şaymaz yem-i ‘ aşkum
 Ḥūrşīd ü meh-tāb viren zerre-i derdüm
 Bām-ı felege sāye şalan ṭārem-i ‘ aşkum
 Fehm eyledüm esrār-ı nihān-ı dil-i ‘ aşkı
 Bīgāne isem ‘ aqla n’ola maḥrem-i ‘ aşkum
 Ḥallāl-i rumūz-ı ḥired ü müşkil-i ‘ aqlum
 Dīvāneyüm ammā yine dāğ-ı dil-i ‘ aqlum

[17a]

X

‘Aql āyet-i hikmet haber-i şun‘-ı Hudādur
 ‘Aşk āfet-i endīşe-i ‘aql-ı hükemādur
 ‘Aqluñ şeref-i hikmeti keşf-i nazarıdur
 ‘Aşkuñ eşer-i cāzibesı perde-güşādur
 ‘Aql eyleyemez derd-i dil-i ‘āşıka çāre
 ‘Aşk ise devā-yı hafeķān-ı ‘uķalādur
 ‘Aql āb-ı ruķ-ı gevher-i āyīne-i şūret
 ‘Aşk ise ol āyīnedeki tāb u cilādur
 ‘Aqluñ irişür gevherine gāhı keşāfet
 ‘Aşkuñ dile feyz itdügi hem-vāre şafādur
 ‘Aqluñ haberi mes‘ele-i ma‘nı-i mübhem
 ‘Aşkuñ hüneri hall-i rumūzāt-ı kazadur
 ‘Aql oldu reh-i ‘ālem-i tahķıķde güm-rāh
 ‘Aşk ol tarafuñ sāliline rāh-nümādur

‘Āķil aña dirler ki ola ‘aşķ ile hem-rāh
 Dīvānedür ol kim yüriye ‘aql ile her gāh

XI

Ma‘zūr ola ey ‘āķil ü dānā dil ü munşıf
 Oldıysa bu vādide sözüm ‘aķla muķālıf
 Men ‘āşıķ-ı dīvāne vü bī-hūde-kelāmum
 Mümkin mi ki dīvāne ola hikmete vāķıf
 Men Vāmıķ u Ferhād ile hem-hāl-i cünūnum

Sen Āşaf u Lokmān ile hem-rāz-ı ma‘ ārif
 Men mevķıf-ı hayretde zebān-beste vü mebhūt
 Sen ehl-i kelām ile sebaķ-ķān-ı mevākıf
 Men nefsümi derk eylemede ‘ āciz ü ķāşır
 Sen mes’ele-i vācīb ile mümkin-i ‘ ārif
 Men ‘ aşķ ile āteş-zen-i ķār ü ķas-ı evhām
 Sen ‘ aķl ile vādī-i ķayālātde ķāyıf
 Men bī-ķāber-i ma‘ rifet-i ‘ ālem-i hestī
 Sen vākıf-ı rāz-ı dil-i eşyā vü mūkāşif

Da‘ vāyı ķo itme baña bürhānuñı tefhīm
 Bī-hüccet ider ‘ ārif olan vaķdeti teslīm

XII

‘ Āķıl sözi mevzūn u pesendīde-güherdür
 Ammā dil-i ‘ ārifde olan özge ķaberdür
 Biz ‘ ārif ü ‘ āķıl sözini itmezüz inkār
 Ol zevķını idrāk idene şır ü şekerdür
 Cāhil sözini diñlemezüz ‘ ilmi de olsa
 Bāzār-ı ķaķāyıkda anuñ sūdı zarar dur
 Cāhil ne bilür nükte-i taķķīķ u mecāzı
 ‘ Ālimde bu ma‘ nāda giriftār-ı ķaķardur
 Biz ehl-i dilüz ‘ ālim ü cāhilde nemüz var
 Dil nev‘ -i diğerk şaķş-ı beşer ‘ arş-ı maķardur
 Her nev‘ -i beşer fehmi idemez dil ne dimekdür

[17b]

İnsāna bu ‘irfān şeref-i fażl u hünerdür
 İnsān ki bu ‘irfānı eger kılmaya taḥşīl
 Dānişle Aristo-yı zamān olsa da ḥardur
 Ne ‘ārif ü ne ‘ākıl ü ne vākıf-ı ḥālüz
 Cevrī gibi her nüktede bīhūde-meḳālüz

XIII

Yā Rab bizi de vākıf idüp ma‘nī-i ḥāle
 Dil-beste ḳoma ṭab‘umuzı nükte-i ḳāle
 Yā Rab bize şevḳ-ı ṭaleb-i ma‘rifetüñ vir
 Cehd eyleyelüm fażluñ ile kesb-i kemāle
 Yā Rab bize ḳıl şūret-i ṭaḥḳīḳi nümāyān
 Baḳmaḳdan uşandı gözümüz naḳş-ı ḥayāle
 Yā Rab bize tevfiḳuñ ile eyle hidāyet
 Tā yol yañılup gitmeyelüm semt-i ḳalāle
 Yā Rab bize ol sālīk-i āgāhı refīḳ it
 Kim reh-ber ola fırḳa-i efrād-ı ricāle
 Yā Rab bizi ol ‘āşīḳ ile eyle mülākī
 Kim vāsıtasız dāḥil ola bezm-i vişāle
 Yā Rab dilümüz eyle mir’āta muḳābil
 Kim mazḥar ola pertev-i envār-ı cemāle

 Envāruñ ile dīde-i idrāke ziyā vir
 Dīdāruñ ile āyīne-i ḳalbe cilā vir

-9-²⁶¹**Kaşide-i Fehim Der Şikāyet-i Rūzgār-Ḥod²⁶²**

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Benüm ol ḥārḥār-endüz-ı miḥnet rüz-ı fıtratdan
Ki gül-çîn olmadum gönlümce bâğ-ı ‘ayş ü ‘işretten
- 2 Benüm ol bâğbân-ı ğam ki dāmānum degül ancak
Giribānum bile çāk oldu dest-i ḥār-ı miḥnetden
- 3 Benüm ol ğonce-i himmet ki oldum ser-zede ḥayfā
Mişāl-i aḥker-i külḥan gülistān-ı rezāletden
- 4 Benüm ol yekke-şāh-ı çār-bālîn-i ‘anāşır kim
Zemīne mest olup düşdüm bülend-eyvān-ı rıf atden
- 5 Benüm ol tıfl-ı ḥūrşid-i der-āğüş-ı nuḥūset kim
Ġidā olmuşdı baña seyr-i bustān-ı sa‘ ādetden

²⁶¹ Tahir Üzgör, **Fehim-i Kadīm Hayatı, Sanatı, Dîvân’ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., S. 44, Ankara 1991, s.186-194.

²⁶² 9/ 6b rişte-i idrāk-i vaḥdetden: rişte-i idrāk-i ḥikmetden

9b ḥayretten: ḥāletden

11b olındı: oldu

13b tizāb-ı fūrkatden: cām-ı fūrkatden

15b sulṭān-ı ḥasretten: sulṭān-ı himmetden

19b ülfet oldum lutf-ı vaḥşetden: ülfeti-i lutf-ı vaḥşetden

24a az idi: idi

24b itdi: itdün

26a derd ü ğam: derd-i ğam

27b cüz’ ü ṭabī‘ atdür: cüz’-i ṭabī‘ atdür

41a ḥāletle: ṭālī‘ le

- 6 Ben ol tırfa nesic-i kargāh-ı şun^ç -ı Hallākām
Ki tār u pūdum itmiş rişte-i idrāk-i vaḥdetden
- 7 Dirīgā çārsū-yı rişte bāzār-ı cihān içre
Ḥaşır-i köhneveş düşdüm ne çäre çeşm-i rağbetden
- 8 Dür-i eşk-i yetimāsā olursam n'ola bī-rağbet
Düşürdi ḥāke dehr-i bī-başıret^ç ayn-ı^ç izzetden
- [18a] 9 Görenler gül gibi zaḥmum iderler ḥālūme ḥande
Derūnum lāleāsā dāğ dāğ oldu bu ḥāyretden
- 10 Murādumca felek devr eylemez eylerse de bir dem
Ṭulū^ç eyler hezārān necm-i ğam burc-ı felāketden
- 11 Eger mihre muḳārın olsa eyler māh ile düşmen
Meger terkīb olındı kevkeb-i baḥtum nuḥūsetden
- 12 İder tebdīl zehr-i ḳahr-ı hecre sāḳī-i devrān
Lebüm ter ḳılmadan peymāne-i leb-rīz-i vuşlatdan
- 13 Zihī luṭf u^ç atā görse ḥumār-ālūd-ı ğam ammā
Şunar bir demde şad rıtl-ı girān tizāb-ı fūrkatden

- 14 Vücudüm lālezār eṭrāfum oldı cümle kūhistān
O mecnūnum daḡı kırtulmadum seng-i melāmetden
- 15 Degül muḥtāc-ı naḡd [ü] cins-i ‘ayş ü nūşa cān u dil
Mürettebdür vażīfem her zamān sulṭān-ı ḡasretten
- 16 Yegāne dūrretü’t-tāc iken oldum zīnet-i ḡalḡal
Nice yāḡūtveş surḡ olmasun eşküḡ ḡacāletden
- 17 Serüm zānūdan itmek münfāşıl emr-i muḡāl oldı
O deñlü muttaşıl idüm bu efkār ile ḡayretten
- 18 Görüp tā kim libās-ı nāsda bir nice nesnāsı
Girīzāndur dilüm vaḡşī şıfat ādemle ülfetden
- 19 Enīsüm ḡudsiyān-ı ‘ālem-i ervāḡdur şimdi
Bi-ḡamdillāḡ ser-ā-pā ülfet oldum luṭf-ı vaḡşetden
- 20 Ğurūrumdan degüldür vaḡşetüm ḡāyetde dāḡum dāḡ
Eşer yoḡdur dilümde lāleāsā būy-ı naḡvetden
- 21 Baña teklif-i geşt u bāḡ u rāḡ-ı iḡtilāṭ itmeñ
Ki gül-çin-i ferāḡum ḡülsitān-ı künc-i ‘uzletden

- 22 Yüri ey keyf-i mey bu dil degül bāzār-ı miḥnetdür
Alur yokdur bu şehir içinde esbāb-ı meserretten
- 23 Bilür nā-maḥrem-i şādīdür anuñ'çün ider baḥtum
'Arūsāsā dilüñ dā'im niḳābın gerd-i külfetden
- 24 Vaṭanda çekdügüm şad-güne kürbet az idi ey baḥt
Zihī himmet ki itdi vāyedār ālām-ı ğurbetden
- 25 Ne sevdā-yı dil-efġān bī-maḥal-dād-ı Ḥudādur bu
Bu miḥnetler kişiye gelmez illā şā' iriyyetden
- 26 Belā vü derd ü ğam lābūd bulurlar 'āşık-ı zārı
Fiġān ḥüsn-i ṭabī' atden fiġān ḥüsn-i ṭabī' atden
- 27 Fünün-ı şī' re mu' tād olduğumdan çarḥ ider bī-dād
Bilür cüz' ü ṭabī' atdür geçilmez çünkü 'ādetden
- 28 Benüm ol şā' ir-i kādīr-beyān-ı siḥr-pīrā kim
Kelāmum eyledüm mu' ciz-feşāḥatle belāġatden
- 29 Ne çāre eylemez mīzān-ı ṭab' -ı kec-' ayārān farkı
Ḳıyās-ı vezn-i eş' ārı selāsetle rekāketden

- [18b] 30 Ğarīķ-i lücce-i ālām olup dem-besteyüm ammā
Ne cevherler çıkarmaķda dilüm deryā-yı fikretten
- 31 Sirişk-i dīdeden mir ʾāt-ı ıabʿ um jeng-i ğam ıutdı
Degül sāde yine naķş-ı hayālüm hūsn-i şüretten
- 32 Şafā-yı hātırum yok cān mükedder dil ğubār-ālūd
Yine şıʿ rüm ider āyīneye hānde leıāfetden
- 33 Nice āmed-şüd itsün ķudsiyān-ı ʿ ālem-i maʿ nā
Reh-i endişe-i dil-bestedür gerd-i kūdūretten
- 34 Dirīğā yok mıdur bu ʿ arşada bir merd-i himmet kim
Halāş ide girībān-ı dilüm dest-i melāmetden
- 35 Yā himmet eyledi terk-i diyār-ı ʿ ālem-i imķān
Mürüvvet münʿ adim oldu yāhūd erbāb-ı himmetden
- 36 Benüm ol şāʿ ir-i ķāniʿ ki cennet çıkısa destümden
Zebānum eylemem ālūde efsūs u nedāmetden
- 37 Hücüm-ı leşker-i ümīd itmez raķnedār anı
Derün-ı dilde bir hışn-ı haşīnüm var ķanāʿ atdan

- 38 Kerīmānuñ ğaraẓ erbāb-ı ıab‘ a iltifātıdır
 Ȑaçar gönlüm egerçi imtinān-ı ehl-i devletden
- 39 Ma‘ āzallāh ne sözdür bu dehānum ħāk ile ıolsun
 Zebānum zaħm-ber-zaħm eylemem dendān-ı ğayretten
- 40 Cihānda iltifāt erbāb-ı ıab‘ a ehl-i ħüsnüñdür
 Ne devletdür ki tercīh olına faqr-ı maħabbetden
- 41 Bu ħāletle egerçi eylemez dil-ber de luıf ammā
 Ħaķıķatde cefā vü cevri yegdür luıf u ŧefķatden
- 42 Ne deñlü ħıŧm iderse bir nigāh-ı luıf ider ğāhı
 Degül ħālı muħaŧŧal ‘āŧıķ-ı zāra mürüvvetden
- 43 Der-i erbāb-ı cāha ilticādan saña dermān yok
 Göñül deryūze-i derd ile ıurma her bir āfetden
- 44 Sevüp bir fitne-i āħır-zamānı cān-niŧār ol kim
 Niŧān vire cemāl-i ķadri ħürŧid-i kıyāmetden
- 45 Ne fitne bir belā-ender-belā-yı ŧehr-i cān u dil
 Ki seyr olmaya çeŧmi rüz-ı maħŧer zevķ-ı ğāretten

46 Olup āb-ı hayāt-ı meyle rūşen-dil hemān mest ol
Halāş ol şoĥbet-i nā-cinsden ya‘nī ki zülmetden

47 Şarāb iç tāze dil-ber sev cihānda herçi bād-ā-bād
Fehīm inşāf besdür bes ferāġat kıl şikāyetden

-10-²⁶³

Na‘t-ı Şerif-i ‘Aziz Efendi Şaĥibü’t-Tāriĥ²⁶⁴

--. / -.-. / .--. / -.-

1 Rūĥī fidāk ey gül-i nev-reste-i ĥarem
Verd-i ruĥuñla oldı cihān ġayret-i İrem

2 Pür-nūr kıldı ‘ālemi ol tal‘at-ı münīr
Buldı kesād revnaĥ-ı bāzār-ı şubĥ-dem

[19a]

3 Mışra‘-ı ebruvānını yazduĥda itdi ĥayd
Üstād-ı şun‘ta‘miyye-i nūn ve‘l-ĥalem

²⁶³ Nevzat Kaya, **Kara Çelebi-zāde Abdülaziz Efendi’nin Zeyl-i Ravzatü’l-Ebrār’ı (Tahlil ve Metin)**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1990, s. 53-56.

²⁶⁴ 10/ 3b ta‘miyye-i nūn ve‘l-ĥalem: ta‘biyye-i nūn ve‘l-ĥalem

21b aşam: es‘am

24b cebinümdeki: ĥabīnimdeki

25b benüm: menem

26a ‘aceb: daĥı

28 Mısraın vezni aksamaktadır.

29b şuver-i şefkat: şūr-ı şefkat

32b manzūme-i nedem: manzūme-i elem

35a ber-zede-dāmān-ı himmet: bir zerre dāmān-ı himmet

41b dil-i dijem: dil-i direm

42a leb-i la‘linde: la‘l lebinde

43a naĥl-i tal‘atı: naĥl-i ĥāmeti

45b kimesne-dem: mesiĥ-dem

47b süveydā-yı ĥalbe: sevdā-yı kalbe

50a fedā saña: saña fedā

- 4 Mā-zāğdan keḥīl o ğazālāne çeşm-i mest
Her laḥza gerçi ḥastedür ammā ki pūr-saḫam
- 5 Tārāc kıldı kişver-i şabrı o ğamzeler
Zencīre çekdi ‘ aklı o ğīsū-yı ḥam-be-ḥam
- 6 Bir nuṭkı biñ Mesīḥ-i revān-baḥşa cān virür
Āb-ı ḥayāt menba‘ ıdur var ise o fem
- 7 Ḥāl-i siyāh-ı la‘ l-i lebi noḡta-i vüçüḍ
Mūy-ı miyānı nükte-i ser-beste-i ‘ adem
- 8 Oldı şikest şafḥa-i sīmīn-sīneden
Āyīne-i Sikender ü mir’āt-ı cām-ı Cem
- 9 Hem-tā degül o naḥl-ḫad-i dil-sitānedür
Beñzer mi aña şīve-i reftārda ‘ ālem
- 10 Eflāk ü ḥāke besmele-i āferīniş ol
Ḥatmü’r-risāle fātiḥa-i nüṣḥa-i ḫadem
- 11 Fermān-revā-yı her dü serā şāh-ı enbiyā
Sultān-ı ḥıttā-i ‘ Arab u kişver-i ‘ Acem

- 12 Ey nūr-ı çeşm-i ‘ālemyān cāna yetmişüm
Bir kere bāğ-ı dīdeme ḥāb içre baş kadem
- 13 Ḥayli dem oldı gülşen-i cāna tokınmadı
Ol nefḥa-ı nesīm-i revān-baḥş-ı zī-selem
- 14 Girdāb-ı fūrkatūñ beni ser-geşte eyledi
Āyā olur mı sāḥil-i maḫşūda ben irem
- 15 Tā ḥāk-i pāye ferş-i niyāz eyleyüp yüzüm
Bu nazm-ı bī-nizām ile i‘lām-ı ḥāl idem
- 16 Ey dest-gīr-i ḥalk u mu‘īn-i fütādegān
Ḳaldum ayakda irmez ise dāmen-i himem
- 17 Olmazsa ger benān-ı ‘ināyet girih-güşā
Bulmaz güşād dilde olan ‘uḳde-i elem
- 18 Ey dīde ağla başuñ içün ḥāl-i zāruma
Cūy-ı sirişk cūş u ḥurūş eylesün çü yem
- 19 Yokdur elümde ‘aṭf-ı dāmān-ı ḥüsn-i ḥāl
Bī-behrelık naşībüme düşmiş dem-i ḳasem

20 Dil hānesine konmadı tayf u hayāl-i zühd
Tā' at-fezā-yı sīnede naşb itmedi hıyem

21 Girmez kulağa pend-i harīfān-ı haķ-şinās
Çün gūş-ı hūş penbe-i ğafletledür aşam

22 Dönmez gider mi 'aşķ-ı mecāzī haķīķate
Lāyık mıdur perestiş olunmak dağı şanem

23 Gelmez mi yāduña ne içün haķ olunduğıñ
Tā key hevā-yı nefis-i bed u hidmet-i şikem

[19b]

24 Bilmem ki ser-nüvişt ne yüzden zuhūr ider
Çıkça beyāza levh-i cebīnümdeki raķam

25 İrmezse ger 'ināyet-i Haķ rüz-ı bāz-ğast
Mağşerde haķa 'ibret olur var ise benüm

26 Var mı 'aceb benüm gibi küstāh [u] bī-edeb
Tıflāne cünbişi kıomaz irdi dem-i herem

27 Bir pāre uşlan ey dil-i dīvāne 'aķla uy
Gūş eyle pend-i nāşihı rīş-i sefidi hem

- 28 Bend it miyān-ı cāna miyān-ı bend-i tevbeyi
Nām-ı şerīf-i Hāzret-i Hākka idüp kaseṁ
- 29 Mir'āt-ı jeng-beste-i qalbi muşaykal it
Tā rū-nümā ola şuver-i şefkat ü kerem
- 30 Olsun hemīşe şafha-i ruhsār-ı zerd-fām
Hun-ābe-i sirişk ile hem-güne-i baqam
- 31 Āh āteşiyle eyle dil āhenini nerm
Eşk-i nedāmet ile şu vir aña dem-be-dem
- 32 Şāyeste-i sitāyiş u şahsīn olur eger
Āh ile müstezād ola manzūme-i nedem
- 33 Sa'y it meded tedārik-i mā-fāta çāre gör
Feyyāz-ı Muṭlaquñ naẓar-ı raḥmeti e' am
- 34 Red yok simāt-ı faẓl-ı Hudāda hemān iriş
Hūn-ı Kerīmdür qatı mebzūldür ni' am
- 35 Ğafletde qalma ber-zede-dāmān-ı himmet ol
Ser-menzil-i sa' ādete irmek ise ehem

- 36 Hāblü'l-metīn-i şer' -i mübāne tevessül it
Yetmez mi reh-nümā saña ol hādī-i ümem
- 37 Ey cān ṭabībi itme tegāfūl bu ḥasteden
Bī-tāb eyledi beni tāb-ı teb-i sitem
- 38 Dil-teşneyüm şarāb-ı cevāb eyleme dirīğ
Feyz eylesün zülālını ol menba' -ı ḥikem
- 39 Dem-beste olma gonca-şıfat gül gibi açıl
Bülbül gibi terennüme gel eyle hoş-nağam
- 40 Ya'nī peyām-ı 'afv ile vir müjde-i necāt
Girdāba şaldı fülk-i dili tünd-bād hem
- 41 Bī-çāre fehmi olındı murād olma guşşamend
Olsun güşāde cān-ı ḥazīn ü dil-i dijem
- 42 Hāşā ki ḥokḫa-i leb-i la'linde ola lā
El-ḥaḫ dehānıdur şadef-i lū'lū-yı ni'am
- 43 Bāğ-ı keremde buldı nemā naḥl-i ṭal'atı
Serv-i ḳadi mekārīm-i aḥlāḳda 'ālem

44 Şafh-ı cemîl-i zâtınadur aḥsen-i şıfat
Fazl-ı cezîl o ḥazretedür ecmeî-i şiyem

[20a]

45 İfâ-yı zimmet-i kerem ol Şâha ḥâşdur
Urmaz yanında fenn-i vefâdan kimesne dem

46 Baḥr-ı ‘ināyetüñ saña bir ḳatresi yeter
Ur nāme-i niyāza sükût ile ḥatm-i tem

47 Bu nazm-ı âcizāneme olmaḳ içün medār
İtdüm sevād-ı çeşmi süveydā-yı ḳalbe zām

48 Tā ide bir nigāh-ı teraḥḥumla ser-firāz
Bu riḳ‘a-i niyāzı o sulṭān-ı Cem-ḥaşem

49 Rūḥ-ı şerîfi Ḥazret-i Ḥaḳdan ola müdām
Şad tuḥfe-i şalāt u selāmiyle muḥterem

50 Cān-ı ‘Azîz cānuma minnet fedā saña
Ey rūḥ-ı ‘âlem eyle ḳabûliyle muḡtenem

-11-²⁶⁵Terkīb-i Bend-i Mevlānā-yı Mezbūr ‘ Abdü’l-‘ Aziz Efendi²⁶⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

I

Hasbiyallāh zihī mağrifet-i Rabb-i Raḥīm

Ni‘ me Mevlā-yı Ḥudāvend-i ‘ aṭā-baḥş-ı kerīm

Ḥān-ı iḥsānı güşāde deri bî-derbāndur

Sufre-i ni‘ met-i luṭf u keremi ḥalka ‘ amīm

Dāmen-i merḥameti perde-keş-i rûy-ı günāh

Setr ider kullarınıñ cürmin o settār-ı ḥalīm

Fazl-ı Mevlā-yı kerīme ola gālib ḥāşā

Her ne deñlü çoğ ise ma‘ şiyet-i ‘ abd-i le’im

Ehl-i ṭā‘at ‘ amelin tuḥfe-i dergāh idicek

Bir günehkāruñ ola pîş-keşi cürm-i ‘ azīm

²⁶⁵ Kaya, **a.g.e.**, s. 134-139.²⁶⁶ 11/ Mecmuada şiirin başlığı “Tercî-i Bend” şeklindedir ancak şiirin nazım şekli “Terkîb-i Bend”dir.

I 5b bir: bu

6b ‘adli: ‘adl

II 3a Gelmiyor: Gelmedi

6a rast: doğru

III 5a yâ Rab: ya Rabbî

IV 1a sū’-i ‘āmel ṭûl-i emel: ṭûl-i emel sū’-i ‘amel

2b kim: eger

4a Menüm: Benem

6b iki taraftan cedvel: surḥdan iki cedvel

V 3a ḥālüm: ḥāl

ola: tura

5b cevāb: cenāb

7a ḳat’: şarf

7b niyāz it her gāh: anı eyle penāh

8a Dāmen-i fazl-ı Ḥudāvend-i enāma: Dāmen-i fazl-ı Ḥudāvend-i nama

VIII 1a Āteş-i āh-ı ğam ile: Āh kim āteş-i ğamla

2b şimdi dü çeşmümden: çeşme-i çeşmimden

8a Dilerüm: Umarum

IX 3a Ümmetine: Ümmetinden

hem: ol

6a selām: dürüd

7a Mücrimem gerçi açam dest-i du‘ā dergāhuña: Mücrimem gerçi yüzüm yok ki açam dest-i recā

X 7a ‘İzzet-i pāk-i Nebî: ‘İtret-i pāk-i Nebî

Yā ide fazlı beni dāhıl-i firdevs-i berrīn
 Yā olam ‘adli ile ğavṭa-ḥ̣or-ı nār-ı caḥīm
 Tutmuşumdur yüzümi çünkü kerīm Allāha
 Umarım fazlı ile menzil ola dār-ı na‘īm

Ey kerem ıssı Ḥudā gerçi günāhum çokdur
 Sañadur rûy-ı recā ğayrı penāhum yokdur

II

Gāh ser-mest-i mey-i ma‘şîyetüm geh maḥmūr
 Dilde dā’im heves-i levh ü ṭarab meyl-i fücūr
 Ḥ̣āb-ı ğafletden uyanmaz bu hevā-ālūde
 Gūşına ırmeyicek velvele-i nefḥa-i şūr
 Gelmiyor yādına hiç keş-me-keş-i rûz-ı ḥisāb
 Göre ḥālin ṭurıcaḥ maḥkeme-i yevm-i nüşūr
 Ne yüz ile ṭurayum karşıña söz söyleyeyüm
 Ḥükmin ızhār iderse ger o dem ism-i Ğayūr
 Yañılup yol ne ‘aceb deşt-i hevāya düşdüm
 Oldı ma‘mûre-i ‘işmet baña şad merḥale dūr
 Kim bulur rāst yolu rāh-nümā olmazsa
 Raḥmet-i Ḥazret-i Bārī kerem-i Rabb-i Ğafūr
 Pādşāha saña şâyeste ‘amel yok bende
 Bende-i rû-siyehüm mu‘terif-i ‘aciz ü kuşūr

[20b]

Nazaruñdan men bî-çāreyi mehcūr itme

‘ Ām olan merḥametüñden beni de dūr itme

III

Menhec-i zühdi koyup özlemişüm semt-i fesād

Āh kim kaldı muḥālif taraf-ı rüşd ü sedād

Gitmişüm bir yola kim aña nihāyet dūzaḥ

Yā İlāhî reh-i takvāya beni kıl irşād

İdiyor bād-ı ecel ḥarmen-i ‘ ömri tārāc

Yāda gelmez gidiyor ḥayf-ı ḡam-zād-ı mi‘ ād

Nefs-i ser-keş ne ‘ aceb gelmedi hiç inşāfa

Artırur ma‘ şiyeti ni‘ metüñ oldukça ziyād

‘ Avf ü ḡufrānuña yā Rab ümīdüm muḥkem

Bende yok gerçi ki lutf u kereme isti‘ dād

Bilmeyüp ḡadr-i ‘ ubūdiyyeti ser çekmiş idüm

Ey Ḥudāvend-i ḡaṭā-pūş-i ‘ aṭā-baḡş-ı ‘ ibād

Şeref-i ḡizmet-i dergāhuñı şimdi bildüm

Ḡulluḡa eyle ḡabūl itme ḡapuñdan ib‘ ād

Āstānuñ var iken ḡanḡı ḡapuya varayum

Ya kimüñ dergehine yüz süreyüm yalvarayum

IV

İtdi bed-ḡāl beni sū’-i ‘ amel [ü] ṭūl-i emel

Merḥamet senden eyā Ḥazret-i Ḥaḡ ‘ Azze ve Cell

Luṭfuña qaldı hemān ğayrıdan ümīdüm yok
 Āh kim irmez ise dāmen-i iḥsānuña el
 Gitdi ser-māye-i ‘ömr oldı telef bīhūde
 Rūz-ı ferdāya sezā eylemedüm ḥüsn-i ‘amel
 Menüm ol kīse tehī müflis-i naḳd-i ṭā‘at
 Ḥāce-i şehir-i beṭālet şeh-i iḳlīm-i kesel
 Yeter ey nefis yeter cünbüş-i tıflāneyi қо
 Naşīḥ-i rīş-i sefidüñ sözini gūş it gel
 Dürr-i eşk-i teri ḥūn-ābe ile ḥal eyle
 Şafḥa-i rūyuña çek iki ṭarafdan cedvel
 Āteş-i āh-ı nedāmetle yanup ḳāl ola gör
 Sikke-i feyz-i ḳabūle olasın belki maḥal
 Ḥayf u efsūs ki naḳdīne-i ‘ömr oldı telef
 Gelmiyor ḥāṭıra ammā ğam-ı taḳşīr-i selef

V

Dāmen-i ālūde-i çirk-āb-ı ḥaṭāyum şad āh
 Seyyi ‘āt-ı ‘amelüm şafḥaları cümle siyāh
 Yire geçmek dilerüm şerm ü ḥayādan yā Rab
 Ḥāṭıra gelse ḳaçan eyledüğüm cürm ü günāh
 Nice olur ḥālüm o gün kim ola dīvān-ı ḥaşr
 Ḥākim-i maḥkeme-i ḥükm-i ḳazā ola İlāh
 Ḥuşamā dāmenüme dest-i tazallüm uralar
 Anlaruñ itdügi da‘vāya Ḥudā ola güvāh

[21a]

‘İlm-i kâdî var iken hükmi çü yok inkârûñ
 Haşma virmekde cevâb ola zebânûñ kûtâh
 Bir taraftan saña irişmeye bî-çâre meded
 Sû-be-sû eylesün dîde-i hayretle nigâh
 Mâ-sivâdan nazar-ı rağbeti kat‘ it imdi
 Tut yüzûñ dergeh-i Mevlâya niyâz it her gâh

Dâmen-i fażl-ı Hudâvend-i enâma el ur
 Girye vü nâle ile hâk-i niyâza yüz sür

VI

Zulmet-i gâflet ile hâne-i dil tîre vü târ
 Tûrfetü’l-‘ayn göz açdurmadı dūd-ı evzâr
 Ser-girân itdi o deñlü beni şahbâ-yı hevâ
 Şanurum itmeye gavğâ-yı kıyâmet huş-yâr
 Üstüvâr eylemedüm ‘ahd-i binâsın hergiz
 Bozılur ‘ağd-i şebâne iricek hükmi-i nehâr
 Gâh olur rind-i harâbât ü gehî zâhid-i şehîr
 İtmedi bir revîş üzre dil-i şûrîde qarâr
 Dem-i tã‘ atde riyâ çıkmadı hiç hâtırdan
 İki rek‘ atde gelür gönülüne yüz biñ efkâr
 Dest-gîr olmaz iseñ kaldum ayakda yâ Rab
 Eyledi şadme-i gâflet beni üftâde ü h‘âr
 İtdüğüm zerğ ü riyâ ‘amd u hañâyâ tevbe
 Bildüğüm bilmedüğüm cürme hezâr istiğfâr

Bast-ı ‘özü itmege bir vech ile kâdir mi zebân
Yüz urup yalvarayum dergeh-i Bârîye hemân

VII

Bilürem işledüğüm işleri cürmüm bî-ḥad
Maḥz-ı iḥsānuña kaldı işüm ey Ḥayy-ı Eḥad
Nîc’olur ḥāl yüzüm ben tutıcaḳ ḥazretüñe
Ḥaşr olındukda ne şüretle varam âh meded
Saña tutdum yüzüm ey kıble-i ḥâcetmendân
Nazar-ı merḥamet olursa zihî ‘izz-i ebed
Gelmişüm dergehüñe tîğ [u] kefen-ber-gerden
Emrüñe muntazırum itme İlâhî beni red
İlticâ eyledüğüm çünki der-i Mevlâdur
Bâb-ı iḥsânını ḥâşâ yüzüme eylese sed
Şafḥa-i ma’şiyeti eylemişüm âmâde
Rû-nümâ olmağ için şâhid-i faẓl-ı sermed
Ḥüsn-i zannum bu ki olduḳda kıyâmet kâ’im
Raḥmet-i Ḥaḳ ire yâ ide şefâ‘ at Aḥmed

Umarum ki ola zâhir eşer-i faẓl-ı ‘amîm
İ‘tikâdumda beni itmeye ḥâ’ib O Kerîm

VIII

Âteş-i âh-ı ğam ile bu dil-i pür tef ü tâb
Yiridür kim tutuşup mülk-i vücûd ola ḥarâb

[21b]

Seyl-i eşküm dükenüp ağlamadan şām u seher
 Ne ‘aceb şimdi dü çeşmümden aķarsa hūn-āb
 İtmişüm hizmet-i dergāh-ı risāletde ķuşūr
 Hürmetin gözlemedüm āh zihī şerm ü hicāb
 Nic’olur şāh-ı rūsūl rūz-ı kıyāmetde eger
 Gösterüp bahş-ı hātır baña eylerse ‘itāb
 Yüzüme bakmaya yalvarduğımı diñlemeye
 ‘Arz-ı hālüm okıyup eylemeye redd-i cevāb
 Ey mu‘īn-i zū‘afā dest-i men ü dāmen-i tū
 Kōmam elden etegūñ kesse başum tīg-ı ‘ikāb
 Kezm-i gayz eylemedür lāyık-ı şānuñ çü seni
 Raḥmet-i ‘ālemyāñ diyü okır naşş-ı kitāb
 Hāk-i dergāh-ı Resūle sürerüm rüy-ı niyāz
 Dilerüm ki yüzüme bāb-ı şefā‘ at ola bāz

IX

Rūḥ-ı pākini anuñ ḥāzret-i ḳuddūs-i selām
 İde teşrīf-i şalāt ile dem-ā-dem ikrām
 Yazıla nāmına menşūr-ı maḳām-ı Maḥmūd
 Rūz-ı maḥşerde ide şadr-ı şefā‘ atde kıyām
 Ümmetine vire hem Ḥāzrete Ḥaḳ ḥayr-ı cezā
 Himmeti itdi bizi şadr-nişīn-i İslām
 Şefekāt böyle gerek eyledi āḥir demde
 Ümmeti lafz-ı güherbārı ile ḥatm-i kelām

Budur ümîd-i İlâhî keremüñden ki ola
 Nâme-i ‘ömrümüze aña selâm ile hitâm
 Şad taḥiyyât ü selâm âline aşḫâbına hem
 Buldı ḳânûnçe-i şer‘ bunlar ile ḥüsn-i nîzâm
 Mücrimem gerçi açam dest-i du‘ â dergâhuña
 Ey Ḥudâvend-i kerem güster eyâ Rabb-i enâm

Beni şâbit-ḳadem-i dâ’ire-i îmân it
 Meslegüm şer‘-i Nebî reh-berüm Ḳur’ân it

X

Çeşm-i ‘âşıkda olan eşk-i revân ḥürmetine
 Dil-i şâdıkda ḳonan sūz-ı nihân ḥürmetine
 Giryeye şām-ı ḡarībāndaki te’şîr için
 Nâle-i şubḥ-dem-i t̤ā‘ atiyân ḥürmetine
 Cāhidū²⁶⁷ ḥükmine dil-beste mücāhidler için
 Ḥarc olan rāh-ı ḡazāda ser ü cān ḥürmetine
 Da‘ vet-i Ḥazrete *lebbeyk*²⁶⁸ diyen diller için
 Ka‘be ol ḳıblegeh-i ‘âlemiyân ḥürmetine
 ‘Arşdan ḳadri mu‘allā-ter olan ravza için
 Şadef-i dürr-i risālet o mekân ḥürmetine
 Kütüb-i münzele esmā’-i İlāhiyye için

²⁶⁷ “Cāhidû bi-emvâliküm ve enfûsiküm fî-sebilillâhi: Mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşıınız.” (Tevbe, 9/41).

²⁶⁸ “Lebbeyke Allahümme lebbeyke lâ-şerike leke lebbeyke inne’l-hamde ve’n-ni‘mete lekeve’l-mülke lâ-şerike leke: Allah’ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortağın yoktur, emret. Kuşkusuz hamd ve nimet sana mahsustur. Mülkte senin bir ortağın yoktur.” (Yılmaz, a.g.e., s. 448).

Şeb-i mi‘ rācdaki rif‘ at ü şān hürmetine
 ‘ İzzet-i pāk-i Nebī ālī ü aşhābı için
 Zīnet-i bāğ-ı cinān faḥr-ı cihān hürmetine

Ecel alup yolumı bağlanıcaḡ rāh-ı girīz
 Ola tevḥīd-i Ḥudā ḥātime-i ‘ ömr-i ‘ Azīz

-12-²⁶⁹

Ramazāniyye-i Mūmā-ileyh²⁷⁰

[22a]

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ḥamdulillāh yine teşrīf idüp māh-ı şıyām
 Müjde-i rahmet ile virdi bugün ḡalka selām
- 2 Merḡabā şāh-ı felek taḡt-ı mu‘ allā rütbet
 ‘ Āleme müjde-res-i maḡdemidür şehir-i ḡarām
- 3 Merḡabā dil-ber-i ḡoş-manḡar-ı müşḡin-ḡisū
 Leyletü’l-ḡadr-i vişālinde olur her kişi kām
- 4 Merḡabā ey gül-i nev-ḡaste-i ravḡa-i Ḳuds
 Nefḡatü’l-üns-i rızā sende bulur zevḡı meşām

²⁶⁹ Kaya, a.g.e., s.168-170.

²⁷⁰ 12/ 4b sende bulur: bulur sende

16b ararum: nūrum

22b ona: hükümüne

23a Beyt-i şekvā: Bess-i şekvā

25a dem ḡazīn: dem-mizen

26b maḡv-ı nuḡūş-ı āşām: maḡv-ı nuḡūş-ı ānām

27a yedümden: yedimdir

29b ḡüsn-i nizām: ḡüsn-i ḡitām

- 5 Merhabā ey meh-i nā-kāste-i burc-ı şeref
 adrine nisbet ile nāıř olur bedr-i tamām
- 6 Merhabā řehr-i mükerrerem ki řuhūra ıldı
 Cevher-i zātuñı Ha vāsıtatü'l- ıkd-ı nızām
- 7 Hayr-ı madem seni gözlerdi ıkup eflāke
 Dide-i encüm ile māh-ı şeb-ārā her řām
- 8 Hayr-ı madem 'acebā itdi mi teşşif diyü
 Gönderür mihr-i felek peyk-i şu' ā' ı her bām
- 9 Gülşen-i dehr-i řabā geşt ü güzār eyler kim
 Būy-ı dil-cūy-ı udūmuñ ide tā istiřmām
- 10 řāmiyāne ile onar diyü basış-i hāke
 urdu ferrāř-ı şun'-ı etr-i şeb-i ğāliye-fām
- 11 Merhabā māh-ı mübārek ne 'aceb ge geldüñ
 Merhabā gözlerümüz mademüñ özlerdi müdām
- 12 Sen gidelden gözümüz görmedi rüy-ı rāhat
 arh-ı ke-rev omadı dilde huzūr u ārām

- 13 Sen gidelden lebüme gelmedi hiç cām-ı ʔarab
Geçdi ʔumyāze-i endūh u ğam ile eyyām
- 14 Top [u] ʔevġān-ı sitem eyledi bu ʔarʔı beni
Bār-ı idbār idüp ʔāmet-i iʔbālūmi lām
- 15 Dāne-i miḥr şaçup murġ-ı dile bir iki ġün
‘Ākıbet eyledi üftāde-i ser-pençe-i dām
- 16 Gözümi baġladı bir lu‘b ile şimdi gezerüm
Gözi baġlu ararum ġüşe-i dāmān-ı merām
- 17 Li’llāḥil-ḥamd irişdi hele ‘ıyd u vuşlat
Budur ümīd bula rūze-i miḥnet encām
- 18 Men bī-ʔāreyi memnūn-ı şefā‘at eyle
Umarum cāna ire müjde-i ‘afv ile peyām
- 19 Merdüm-i dīde-i nemġin göre ḥ‘āb-ı rāḥat
Ḥārḥār-ı sitem-i cevri felek ola tamām
- 20 Ravza-i ḥaṭır-ı ġamġin ola şād-āb yine
Gül-i āmāl açılup bitmeye ḥār-ı ālām

- 21 Tevbe güftār-ı perīṣānuma yā Rab tevbe
Yād idüp mihr-i sipihr eylemişüm ḥalt-ı Kelām
- 22 Bilürüm cümle[si] pes perdede tedbīr senün
Ebr ü bād u meh u ḥūrṣīd u felek oña rām
- [22b] 23 Beyt-i ṣekvā yine senden sañadur sulṭānum
Eylemem çarḥ-ı denī-ṭab‘a niyāza iḳdām
- 24 İderüm derd-i dilü saña bu yüzden daḥı ‘arz
Ola şāyed ki sebep neyl-i merāma ibrām
- 25 Dem ḥazīn ey ḳalem-i ṭurfa raḳam ḥāmūṣ ol
Ya‘nī peymānçe-i teslīme gelüp eyle ḳıyām
- 26 Şarṭ-ı inṣāf bu kim cürmüme azdur bu cezā
Āb-ı ‘afv itmez ise maḥv-ı nuḳūṣ-ı āṣām
- 27 Nīk u bed her ne ise kesb-i yedümden bilürüm
Ḳulına ḳulm ide ḥāṣā ki Ḥudāvend-i enām
- 28 Dāmen-ālūde-i ‘iṣyānum ilāhī ammā
Ġam degül feyz-i zülāl-i kerem u faẓl çü ‘ām

29 Bu günehkârı ‘Azîz itmiş iken itme zelîl
Dilerüm miḥnet-i eyyâm bula ḥüsn-i nizâm

-13-²⁷¹

Vedâ‘ iyye-i Mûmâ-ileyh Raḥimehullâh²⁷²

.-.- / ..-- / .-. / ..-

I

Göñülde şu‘ le-firûz oldu âteş-i âlâm
İrünce gûşe şadâ-yı vedâ‘-ı şehri şıyâm
Bu ben sitem-zede-i rûzgârı yârından
Ayırdı gerdiş-i gerdün-ı dūn-i bî-hengâm
Revâ mı ey meh-i nâ-mihrbân bu âfetlik
Henûz gelmiş idūn bir dem itmedūn ârâm
Ben itmedin daḥı şükr-i vişâl içün secde
Oturmadın neden itdūn ‘aceb vedâ‘ a kıyâm
Ḳoduñ beni tek u tenhâ bu künc-i ḡurbetde
Hele enîs u celîs oldu miḥnet-i eyyâm

Dü-şâḥ-ı ḡamla bu bî-çāreyi ḳoyup gitdūn
Sefer sen eyledūn ammâ beni ḡarîb itdūn

²⁷¹ Kaya, a.g.e., 171-173.

²⁷² 13/ I 5a künc-i ḡurbetde: künc-i ḡurbetde

6a Dü-şâḥ-ı ḡamla: Dü-şâḥ-ı ḡamda

8a Olur meger: hep olup

9b alursa: olursa

II 2a resm-i cefâyı: remz-i cefâyı

4a Ḡarîb-i künc-i melâlüm: Mukîm-i künc-i melâlüm

III 1b virünce: erince

IV 5a it: eyle

II

Sevindi şem‘ -i fūrūzān-ı maḥfel ü miḥrāb
 Şavuldu revnaḳ-ı bāzār şoḥbet-i aḥbāb
 Dirîḡ-i ḳūy-ı ḥarābāt olur meger mā‘ mūr
 İder şavāmi‘ -i zühd ü şalāḥ seyl-i ḥarāb
 Ḥayf ki rûze-güzînān olınca ruḥşat-ı ‘ıyd
 Eline sübhā yirine alursa cām-ı şarāb
 Şafā-yı ‘ālem-i vuşlāt ḥayāl-i ḥ‘āb oldu
 Bulınmaz ise ‘aceb mi ḥayāl-ı rāḥat u ḥ‘āb
 Görem mi şeş-der-i endūh u ğamda naḳş-ı murād
 Güşād idüp der-i faẓl-ı *Müfettiḥü’l-ebvāb*²⁷³
 Göñül ‘ināyet-i Ḥaḳḳa ümīdi ḳıl muḥkem
 Kerīm olınca efendi ḳulına yoḳdur ğam

III

Henūz olmadı dil ‘ıyd-ı vaşl ile ḥoş-ḥāl
 İrüşdi rûze-i fūrḳat tutuldu şavm-ı vişāl
 ‘Aceb bu resm-i cefāyı saña kim öğretti
 Sipihre bakma şaḳın ey meh-i ḥuceste-ḥişāl
 Hemīşe şafḥa-ı sīnemde āzmūn eyler
 Rüsūm-ı cevri o şūret-nümā-yı naḳş-ı ḥayāl
 Mukīm-i künc-i melālüm ğarīb-i bed-ḥālüm
 Nigāh-ı merḥamet it *yā Muḥavvile’l-aḥvāl*

[23a]

²⁷³ “*Müfettiḥü’l-ebvābı: Kapıları açan Allah*” (Yılmaz, a.g.e., s. 552).

‘İlāve-i miḥen oldu fırāk-ı za‘īf-i ‘Azīz

Bu ben za‘īf-i dü-tā itdi bār-ı ḥüzn ü melāl

Nigāh-ı luṭfuña qaldı işüm benüm yā Rab

Qapandı bāb-ı recā şimdi mā-sivādan hep

IV

Olur mı mesken-i Ya‘qūb dīde-i beyt-i ḥazen

Virünce Yūsuf-ı güm-geşte bŷ-ı pīrāhen

Benümle bir iki gün gerçi oldu ğurbetde

O mūnis-i dil u cān gitdi qaldum ammā ben

Qo ben belā-keşi olsun mukīm-i künc-i elem

Hemān o yār sefer-kerde ola sağ u esen

Qor ise dāmenüm elden tutar girībānum

Zebūn iden beni ey dehr-i dŷn sensin sen

Terahḥum eyle İllāhī beni tamām itdi

Keş-ā-keş-i ğam-ı ğurbet hevā-yı ḥŷb-ı vaṭan

Ġarīq-ı baḥr-ı günāhum egerçi cŷrmüm çok

Kemāl-i fazluña ammā senŷñ nihāyet yok

V

Hemīşe perde-i qānŷn-ı cevri olmada tīz

Uşŷle uymadı gitdi sipihr-i bed-heme-çīz

Ḥurŷ-ı eşkŷm ile olmaz ise ter-dāmen

Şerār-ı âteş-i âhumdan eylesün pür-hîz
 Şikāyet itme felekden gönül kazāya rızā
 Anı ki Hâk buyurur var mı hiç mecāl-i girîz
 Hezār tevbe teb-i ğamla bî-şu‘ ūrāne
 Zebān-ı hāmeye geldi bu nazm-i rikḳat hîz
 İlāhî sūz-ı dil ü eşk-i çeşme rahm it
 Sezā-yı merḥamet olur zelîl olunca ‘Azîz

Beni ziyāde zebûn itdi bār-ı ‘işyānum
 Nigāh-ı merḥamet eyle fakîre Şultānum

-14-²⁷⁴

Ramazāniyye-i Şābit Efendi²⁷⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Yevm-i şek şoḥbetine şîra şıḳarken yārān
 Şıḳ boğaz itdi başup şāḥne-i Şehr-i Ramazān

²⁷⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 159-163.

²⁷⁵ 14/ 4a māhiyye itdi: itdi māhiyye

Divân'da yer alan 10 beyit, mecmuada yoktur.

13a ta‘ām: maḳām

19a her gündizidür: gündizidür

Mısraın vezni aksamaktadır.

24b şânını: nāmını

30a dānā-yı dil: ehl-i dil

30b mā‘il-i şāḥib-hüner: kāmîl-i şāḥib-hüner

33b şimdi leme‘ân: çeşm-i leme‘ân

38b Kutbu’l-aḳṭāb-ı kerāmet: Kutbu’l-aḳṭāb-ı velāyet

39a bu: şu

60a gelür: gelüp

60b K’ide her güşe-i İstanbul sūk-ı mercân: İde her güşe-i dünyā-yı çerāġān-ı cinān

62a ola: olup

- 2 Yıldızı düřdi siyeh-kāse-i mīnā-nūşuñ
Şanma kandīl uçurur kayyim-i seyyāre-feşān
- 3 Alınur mı Ramazān şūfīlerinden Muşhaf
Raḥlenüñ nevbetini beklemeyince insān
- 4 Māhiyye itdi berāt-ı ḥasenātı tezhīb
Şıġanup girdi zer-efşānluġa kandīl-ciyān
- 5 Kūbbe kandilleridür dā'ire-i ḥal-kārī
Zav-ı kāşāne-i tātā zer-endūde tavān
- 6 Oldı her cāmī'-i zībende birer ḥürmen-i nūr
Silme miḳyāl-i ḳanādīli zücāc-ı raḥşān
- 7 Kālb-i mü'min gibi mescid mütesellī ma'mūr
Dil-i fāsık gibi mey-ḥāne ḥarāb u vīrān
- [23b] 8 Donanup al 'aḳīde ile şeker ṭablaları
İtdi her gūşe-i İstanbulı sūḳ-ı Mercān
- 9 Cān virür rāḥat-ı ḥulḳuma esīr-i ḥelvā
Gelse efsürdegī-i şavm ile ḥulḳumına cān

- 10 Elde işkenbe fener arķada zenbīl-i saḥūr
Gice faşlında şikem-ḥ̣ārelerüñdür seyrān
- 11 Vaķt-i imsākdaki micmere-i ‘anberden
Ḥoşdur ālüfteye iftārda bir lüle duḥān
- 12 Ḳadeḥ-i rıtl-ı girān mertebesi neş’e virür
Ḳahve-āşāma ağır ḳahve ile bir fincān
- 13 Her ta‘ām üstine iftārda terciḥ olunur
Nağme-i nerm ile āheng-i dügāḥ-ı dendān
- 14 Bu da bu şehr-i ‘azīmüñ berekātundandır
Fuḳarāsında da ārāste-ḥ̣ān-ı elvān
- 15 Maṭbaḥ-ı rüzeyi miftāḥ-ı ‘aķideyle açar
Feth-i rüzīye baķan ağız mühürli yārān
- 16 Mūmdur şevket-i İslāmı görse şem‘-i künişt
İtmede mescide imān getirüp ref‘-i benān
- 17 Her menār oldı birer şātır-ı zerrīn-kemer
Şadr-ı a‘zamla ola tā ki terāviḥe revān

- 18 Kible-i kubbe-niřinān Muḥammed Paşa
Leyletü'l-ķadr-i kerem 'ıyd-ı řabāḥ-ı iḥsān
- 19 'Ahdinüñ her gündizidür mevsim-i 'ıyd-ı ekber
Gününüñ her gicesidür şeb-i Ķadr-i Ramazān
- 20 Āb-ı in'āmı ḥayāt-ı 'ulemā-yı a'lām
Bāb-ı ikrāmı medār-ı vüzerā-yı zī-řān
- 21 şıve-i řāhid-i iḥsānına dünyā meftün
Rütbe-i dāniř ü 'irfānına 'ālem ḥayrān
- 22 Luṭf u iķbāli ile ḥüsn-i teveccüleridür
Ķıbleden kendüye miḥrābı iden rū-gerdān
- 23 řeref-i cūdda Ḥātem gibi ma' rūf-ı enām
Hüner-i tırde Rüstem gibi meřḥūr-ı cihān
- 24 Vardı bir menzile kim Toz Ķoparan merḥūmuñ
şöhret ü řānını başdurdı ğubār-ı nisyān
- 25 Çeşm-i ḥıřm ile nigāḥ itse eger mercāna
Kehrübā gibi olur ḥaste-i renc-i yereķān

- 26 Kehrübāya nigeḥ-i ‘āṭıfet itse ammā
Beñzinüñ ḳānı gelüp kesbede reng-i mercān
- 27 Ḥān-ı luṭfindan alur kāse-i ḥasret ta‘yīn
Ḥavz-ı cūdından olur kūze-i ḥācet mel‘ān
- 28 Şā‘ire ḥüsn-i teveccühleri in‘āma delīl
Luṭf-ı maẓmūna tebessümleri iḥsāna nişān
- 29 Hoş ḳumāş-ı suḥanı zīver-i bāzār idelüm
Hiç söz şatmağa girmez ele bir böyle zamān
- [24a] 30 Pādşeh fāzıl u dānā-yı dil ü maẓmūn-şinās
Vüzerā mā‘il-i şāḥib-hüner ü nādire-dān
- 31 Ne zamān görse gerek ḥayr-ı metā‘-ı suḥanı
Bu revāyicde iden kızıl ile da‘vā-yı ziyān
- 32 Böyle bāzārda da eylemeyen istiftāḥ
Ne zamān açsa gerek sūḳ-ı ma‘ānide dükān
- 33 Dīde-i baḥtı açıldı yine erbāb-ı dilüñ
Eyledi kevkeb-i dūrri gibi şimdi leme‘ān

- 34 Ey ḥarīdār-ı hüner şadr-ı ahāli-perver
Sensin eyyām-ı telāfī-i zamān-ı ḥüsrān
- 35 Kaşd-ı ecr ile seni şa'ım iken medḥ itdüm
Şevḳlendürdi derūnumdaki nūr-ı ĩmān
- 36 Sende āşār-ı verā' sende nişān-ı taḳvā
Sende envā'-ı edeb sende şunūf-ı erkān
- 37 Her ser-i müyuña dībā-yı vezāret lāyık
Her bir engüştüñe bir mühr-i şadāret şāyān
- 38 Postuñ şāḥibini çekdi ḳadīmī şadra
Ḳutbu'l-aḳṭāb-ı kerāmet mi degül Aḥmed Ḥan
- 39 Şadr-ı dīvāna bu ālāyişi kim virmişdür
İşte eslāf-ı kirām işte kibār-ı dīvān
- 40 Tūtalum ikisi bir ḥil' atüñ eczāsı imiş
Çıḳamaz şadr-ı girībāna tırāz-ı dāmān
- 41 Cevher-i şayḳalı var ikisinüñ de ammā
Şafḥa-i āhene āyīne virür mi meydān

- 42 Sen ḥarīdār-ı tefāriḳ-i kemāl olduḡuḡa
Bu yeter ʿārif-i āgāha delīl ü bürhān
- 43 Yüklödüp tāze ḳumāş-ı Ḥaleb-i maʿ nāyı
Geldi İstanbula şeh-bender-i taḥt-ı ʿirfānı
- 44 Mūcid-i vādī-i nev muḥteriʿ -i tarz-ı cedīd
Mū-şikāf ḳalemi nādire üstād-ı cihān
- 45 Farzdur rūze gibi mükrem ü merʿ ī tıtmak
Geldi bir ḳadri büyük zātı mübārek mihmān
- 46 Şiʿ r-i yārāndan el kesmek içün sārīḳler
Düzdi teftīşe buyur ustaya ḳaṭʿ -i fermān
- 47 Şuʿ arādan müteşāʿ irleri temyīz eyler
Ayrılır ḡayrı ısrıḡan dikeninden reyḥān
- 48 Ḳaldırım taşları altında birer şāʿ ir var
Dāmen-ālūde-i çirk-āb dehān-ı hezeyān
- 49 Tırtılır bulsa odun iskelesi ḥammālı
Bir sebük-maḡza ağır şāʿ ir-i sencīde-beyān

- 50 Rezmğāh-ı hezeyāna gelicek her birinüñ
Gürzi var dest-i taşallufda beşer yüz batmān
- 51 Vezn olınuğda devāvīn-i şaķīl-i suḥanı
Rūz-ı maḥşerde neler çekse gerekdür mīzān
- [24b] 52 Bu da ammā suḥan erbābına iḥsānuñdur
Bī-nevālar düşeler pāyüñe üftān ḥizān
- 53 Bu da dānālara bir luṭf-ı firāvānuñdur
Ma‘ rifet semtine ölçümlene şahş-ı nā-dān
- 54 Vā‘ iz-i mükşir-i kürsī gibi bir söz kaldı
Diyelüm şoñra du‘ ā eyleyelüm bī-pāyān
- 55 Esb-i hırşı çekerüz āḥūr-ı istignāya
Semt-i cerre boşanup eylesek irḥā-yı ‘ inān
- 56 Köstegi kırsa da ma‘ zūrdur ol ma‘ nāda
Köhne-pā-bend-i tevekkülde turur mı ḥayvān
- 57 Kocalıkda silünüp arpalığı nā-kāmuñ
Kaldı ıştābl-ı riyāzetde ne arpa ne şamān

- 58 Şābitā şimdi mübārek Ramazān günleridür
Aç da‘ vācı gibi eyleme feryād ü figān
- 59 Rūze-i faqr-‘ aķibinde gelür ‘ıyd-ı ğınā
Fıtra-ı vācibe-i himmete yok mı imkān
- 60 Nitekim her sene ziynetle gelür māh-ı şıyām
K’ide her gūşe-i İstanbulı sūķ-ı mercān
- 61 Şadr-ı ‘ālī-i keremkāruñ ola hem-vāre
Güni ‘ıyd ü gicesi Leyle-i Kadr-i Ramazān
- 62 Kendü her fıtr ü her ađhāda selāmetde ola
Düşmeni var ise қоç başına olsun қurbān

-15-²⁷⁶

Ramazāniyye-i Vehbī Efendi²⁷⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hurd u ħ‘ābı şeb u rüz eyledi rindāne ħırām
Giceyi gündüze қatup geelü māh-ı şıyām

²⁷⁶Dikmen, **a.g.e.**, s.175-181.

²⁷⁷ 15/ 2a her: ger

13a k’anuñ: anuñ

18b ben māhiye қandiline: māhiyye қanādiline

22a ya ne var: yağod

31b himem-i Hālid: himem-i Bermek

51b tedbirine: tedbir yine

61a mertebe-i ihsānı: mādde-i ihsām

65b itdūñ: қıldıñ

- 2 Şimdi her mıştaba bir şavma‘ a-i zühhd oldu
Şofralar eyledi seccādeye teslim-i maḳām
- 3 Alınur mı Ramaḳan şūfilerinden cāmī
Kimi maḳfilde mü‘ezzīn kimi miḥrāba imām
- 4 Ben nişīn-i ḥum-ı mey-ḥāne olan rinde yeter
Ayaşōfiyyedeki gūp dibi cāy-ı ārām
- 5 İtdiler penbe-i mīnā-yı fetīl-i ḳandīl
Oldı rūḡan ḳoyacak ḳarf-ı tehī ḳalmadı cām
- 6 Bilemem sāḳi-i gerdūn ne gül-efsūn itdi
Nīm peymāne ile eyledi dūnyāyı tamām
- 7 Ṭāḳatum kesdi benüm ḥāme-tırāş-ı ğurre
Ṭotalum eyler imiş ḥakk-i ruḳūm-ı āşām
- 8 Bilmezüz bu kimi gösterdi hilāl-i rūze
Egilüp ḥāl-i dil ile viricek ḥalka selām
- 9 Māh-ı rūze geelü mihr naḳardan düşdi
Şarḳdan ğarba varınca virüp imsākle nām

10 Sāhil-i çarhda keştî-i hilâl-i Ramazân
Toldurup yelkenini buldı müsâ‘ id eyyâm

11 Karasın bulamadı baħr-ı sefid-i rûzeñ
Oldı merdüm gibi nâ-dîde şeb-i miskî-fâm

[25a]

12 ‘Ataş u cû‘ ile aħşama taħassür çekerek
Döndük ol reh-rev-i bî-zâde k’ola ‘âzim-i Şâm

13 Kañgı gün var k’anuñ olmaya şebi dirler idi
Gördük ol günleri kim yok aña güyâ aħşam

14 Kimse yâd itmez idi ‘âkıbet-i isrâfı
Kîse-i ħalka gireydi berekât-ı eyyâm

15 Rûz-ı rûze kadar ‘ömr olsa idi ħalka naşîb
Eylemez idi Sikender heves-i mülk-i zalâm

16 Şürbi ħalb eyleyelüm ber-şeh anuñdur devrân
Ķahve fincanları dolsun bedel-i gerdiş-i cām

17 Vaqt-i imsākde misvāke bedel ağızumdan
Düşmiyor çüb-ı duħan yok bu kelāmumda riyām

- 18 Elvedā[‘] resmini evvel giceden eyler idüm
Hele ben māhiye kıandiline olsam ressām
- 19 Şaşırur [‘]ıyd namāzında dağı tekbirüm
Bir ta[‘] aşşub-meniş olursa terāvīha imām
- 20 Tesliyet-güne vü dā[‘] iye meger maḥfilde
Bir ilāhī okına güfte-i Hācī Bayrām
- 21 Kendiden gitme gibi bir sefer-i devr olmaz
Mezheb-i rinde besdür bu kıadar [‘]özr-i şıyām
- 22 Zā[‘] fdan şekve idüp kāğıd uçurduk ya ne var
Bir gün evvel gelüp imdāda yetişse bayrām
- 23 İdebilsek yine tecdīd-i berāt-ı [‘]ıydı
Harcını itse velī şadr-ı felek kıadr-i in[‘] ām
- 24 Şukķa-efrāz-ı himem şaf-şiken-i ehl-i kerem
Bezmde Hüsrev ü Cem rezmde ḥod Rüstem ü Sām
- 25 Hırz-ı bāzū-yı cihān zāmin-i emn-i devrān
Kuvvet-i tāli[‘] -i din vefķ-ı yemīn-i İslām

- 26 Terbiyet-kerde Һaram-perver-i zıllullāhı
Sāye-güsterde dıraht-ı kerem-i sedre Һırām
- 27 Һaşm-ı dīnār u direm düşmen-i buhl ü imsāk
Ğurre-i ‘ıyd-ı kerem şadr-ı cevād u min‘ām
- 28 Ma‘nī-i cūd u ‘atā şīve-i ta‘bīr-i saḥā
Dāye-baḥş-ı üdebā Bāykarā-yı eyyām
- 29 Dāver-i baḥr-ı kef ü gevher-i iḳbāl-i şādef
Āşaf-ı eşref ü dāmād-ı Һudāvend-i enām
- 30 Ya‘nī hem-nām-ı şerefmend-i Һalīlullāh kim
Luṭfı ta‘mīr kılup itmede çün Beyt-i Һarām
- 31 Öyle āşaf ki nihādında nihān olmışdur
Cūd-ı Һātem himem-i Һālīd ü tedbīr-i Nizām
- 32 Böyle bir gevher-i şehvār zuhūr eylemedi
Şādef-i kulzüm-i icād olalı heft ecrām
- 33 Lūledür her ser-i engüşti gümüş şuyı aḳar
Kef-i dest-i keremi maḳsim-i arzāk-ı enām

- 34 Varamaz küngüre-i cāhına şehbāz-ı hayāl
İremez tāk-ı celāline kemend-i evhām
- 35 Hātem-i hınşır-ı kadri felek-i firūzī
Mehçe-i rayet-i iclāli meh-i bedr tamām
- [25b] 36 Hātırı cilvegeh-i şahid-i esrār-ı kazā
Tab[‘]-ı derrākidür āyīne-i rūy-ı ilhām
- 37 Şāhid-i re’yi dehen-ber-dehen-i rāz-ı kader
Fikri ‘aql-ı kül ile yek-sebağ-ı re’y-i mehāmm
- 38 Zihni ol mertebe vaqqād ki çün pertev-i sūz
Tutışur bir nighinden has ü hār-ı evhām
- 39 ‘Arz-ı hāl iden aña maṭlabın āmāde bulur
Dağı bir kimse anı eylemeden isti‘ lām
- 40 Bir işāretle nigāhından ider fehm-i murād
Çekmeden ehl-i recā zaḥmet-i tertīb kelām
- 41 Lezzet-i cūddan ol mertebe haḫ almış kim
Tuḥfe ‘arz eyler aña şanki iden ‘arz-ı merām

- 42 Mihr ile mäh degül bir biniş iftârı için
Taşur ‘akkām-ı felek başda iki table ta‘ām
- 43 Bu ne feyż-i ezeli dād-ı İlāhîdür kim
Sırruñ idrākde dem-beste ‘uqûl ü efhām
- 44 Hüsni niyyet nazar-ı zıll-ı Hudâdur añı
Eyleyen fâ’ik eslâf-ı vezîrân be-nām
- 45 Cûd u ‘irfân kalem tîg u kemân tîr ü sinân
Hâşılı her ne kadar fażl ü hüner varsa tamām
- 46 Eyleyüp zâtına taḥsis-i Cenâb-ı Mevlâ
Eylemiş şadr-ı sa‘âdetde nazîrin kem-nām
- 47 Hızır irüp devlete imdâda yetişdi gūyâ
Vaktine şaklar imiş Ḥazret-i Ḥayy ü ‘Allām
- 48 Fitne çekdi başını hırkaya mânend-i keşef
Âb-ı tîgî olalı cûy-ı riyâz-ı İslām
- 49 Hep perişân idi eczâ-yı kitâb-ı devlet
Virdi şîrâze-i tedbîri ile hüsni nizâm

- 50 Müşrif olmuşdı harāb olmağa ma‘ müre-i mülk
Bahtı pāyende ola virdi yine istiḥkām
- 51 Renc-i Efrenc-i hezimetle cihān ḥaste idi
Şerbet-i şulḥla tedbīrine itdi aqdām
- 52 Kān ṭamarken ser-i şemşīr-i sitemden evvel
Kimse kān dökmedi ‘ ahdinde meger kim ḥaccām
- 53 Ḥaṇçer-i zulm aradan ḳat‘ -ı rekābet itdi
Yine alışdı biri birine ervāḥ ecsām
- 54 Hele biz görmedük Allāh bilür böyle vezīr
Vāy idi ḥāle eger olmasa ol şadr-ı kirām
- 55 Fi’l-meşel itse tūfengine sebū gibi hedef
Dānesi ola süveydā-yı dil-i bedr-i tamām
- 56 Şaşt destī o ḳadardur ki kemānın ḳorsa
Esed-i çarḫı urur tīri çü Gūr-ı Behrām
- 57 Ya cirīd atmağ içün meyl-i ferāset itse
Zīr-rān olur aña tevsen-i çarḫ-ı nā-rām

58 Hele vallāhi vü billāhi vü beytullāhi
Gelmedi devlete bir böyle ‘amīdū’l-in‘ ām

59 Cümle der-ḥāṭır-ı tārīḥ-şināsāndur hep
Ne kadar devlete geldiyse vezīrān-ı ‘izām

[26a]

60 Keç ‘aṭādur kimisi anı kerīm itme şümār
Şıfr-ı bī-cāy-ıla olmaz müteraḳḳī erḳām

61 Şayılur her birinüñ mertebe-i iḥsānı
Şayamam añı çıkardıysa da Ḥātem gibi nām

62 Ben kerīm öyle cehān-baḥşa direm kim oldı
‘Öşr-i mi‘ şārını ta‘ dāddan ‘āciz aḳlām

63 Şadr-ı ma‘nā-yı menişā baḥr-ı cevāhir-pāşa
Ey iden ‘ālemi müstaḡraḳ-ı mevc-i in‘ām

64 Ḥayret-i rûze beni itmiş iken dem-beste
Yoğ iken tāb-ı suḥan ṭāḳat-ı tertīb-i kelām

65 Dün ki gördük şeref-i luṭf ḥaṭāya lāyık
Farṭ-ı şevḳ-ıla baña rûzeyi itdüñ bayrām

- 66 Tāze eş'ār su'āl eyledüğüñ tıydu hayāl
Kūçe-i feyze hemān eyledi ırsāl-i peyām
- 67 İbtidā itmege ta'īr dimāğ-ı hāme
Baħr-ı dilden çıkarup virdi biraz 'anber-i hām
- 68 Şāniyā itdi dehen-şūy gül-āb ile beni
Suħanumdan idicek midħatüñi istişmām
- 69 Ni'am-ı luṭfuñ ile eyledüğüm gibi fütür
Kīse-i nāṭıqadan rūze idüp fikr-i ḫitām
- 70 Nakd-i vaḳt-i suħanum şevḳ-ıla ıṣar itdüm
Ser-i mażmūna çü üşküfe-i naḥl-i bādām
- 71 Eyledüm yalı kenārında bakup deryāya
Līka-i maḥberemi māhī-i endişeye dām
- 72 Şābitüñ nüşḥa-i dīvānuñ açup fāl itdüm
Geldi Şulḫiyyede bu beyt-i nezāket-fercām
- 73 Cerri sevmem kıyamam da ḳala nā-müsta'mel
Sevdüğüm kāfiyedür lafz-ı şerīf-i in'ām

- 74 Lîk bir gicede işlenme kumâş-ı nazmum
Sâde düşdüyse de ma' zûrdur ey fahr-i kirâm
- 75 Hezeyândur bilürüm 'afvuña ma' zûrum lîk
Kâtı pek örseledi bendeki hummâ-yı şıyâm
- 76 Böyle mi eylerüm evşâf-ı şerîfüñ seyr it
Niyyetüm çokdur efendüm hele gelsün bayrâm
- 77 Vakt-i iftârda tâ key suhan-ı hâyîde
Vehbîyâ aç du' âya elüñ irdi ahşam
- 78 Her sene tâ ki ola gurre-i mâh-ı rûze
Âşyân-sâhte-i bâm-ı felek hem çü hamâm
- 79 İde ol şadr-ı kerem-perveri âfetden amîn
Dâ'imâ 'izzet ü ikbâl ile Rabb-ı 'Allâm

-16-²⁷⁸

Kaşıde-i 'Iydiyye Ma' rûza Hâzret-i Şadr-ı A'zam Li-muharririhi Rûhî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hoşâ benüm kudûm-ı 'ıyd u vakt-i hurrem-efzâyı
Ne renge koydı gör nakkaş-ı kudret sahn-ı şahrâyı

²⁷⁸ Bu kaside, kaynaklarda bulunamamıştır.

- [26b] 2 Degüldür mevc-i yem āşār-ı cezr ü medd-i baḥr-ı feyz
Olinca mün^ç akis cūşa getürdi heft-deryâyı
- 3 Sehî-ḳad bir nigār-ı sebz-pūş eyler ḥayāl ey dil
Miyān-ı bāğda yir yir gören her serv-i bālâyı
- 4 Neden kim seyr-i Sa^ç d-ābāda gitmez böyle demlerde
O kim ser-mesned-i zevḳ ü şafādur rûz u şeb cāyı
- 5 Ne Sa^ç d-ābād şad şad ḥurrem-ābād oldu meftûnı
Cihān-ābād u feyz-ābād kemter ḳasr-ı nā-cāyı
- 6 İrem gūş itdi mi vaşfin sürüş-ı ḡaybdan eyā
Girüp yirden yire oldu güzîn-i künc-i iḥfâyı
- 7 Meger kim bu ḥaber efvāhdan Rıdvāna irmişdür
Ki pinhān itdi rûz-ı ḥaşre dek firdevs-i a^ç lāyı
- 8 Anuñ'çün dest-be-dest olmaḳ cihānda emr-i aş^ç abdur
Ḳıyāmetde ne minnet hep görürler dār-ı me^çvāyı
- 9 Pesend ü sad pesend üstād-ı efsünkār-ı ^ç anber-bār
Ki itdi böyle bir nev^ç -muḥteri^ç şun^ç -ı dil-ārâyı

- 10 Ne gözler gördi mişlin ne kulaqlar eyledi ışğa
‘ Aceb mi itse nüh tāk-ı sipihre reşk-fermāy
- 11 Revāk-ı dil-nişin [ü] tāk-ı zerrin-i cihān-bīn
Maḥaldür dāğdār-ı ğıbtā kılsa māh-ı ğarrāy
- 12 Gezenler çār-erkān-ı cihānı i‘ tirāf eyler
Nazīri yok diyü ol cāygāh-ı cennetāsāy
- 13 Ne ḥācet vaşfa ya n’eyler tekellüf ḥāl-i zāhirdür
Delil ister mi gün gibi hüveydā olan eřyāy
- 14 Öper kim cilvegāh-ı şadr-ı āřaf-cāh ola besdür
‘ Ulüvv-i şadrine bürhān-ı şatı‘ cāy-ı paşay
- 15 Ne şadr-ı mu‘ teber şad-şadre ser bir gevher-i terdür
Ki oldur zīver-i tāk-ı rüşen-i ehl-i a‘ lāy
- 16 Eger bu rütbeye kim olsalardı vāřıl anlar da
Keremde Bermekī dirdüm ‘ aşada Ḥātem-i Ṭāyī
- 17 Velī ol şanda bunlar şanda mābeynü’s-semā ve’l-arđ
Şerā pür-kemdür ol kim hem-‘ ayār eyler Süreyyāy

- 18 Cenāb-ı āşaf-ı rūşen-nihād u ḥazret-i dāmād
Pür itdi şīt-i ‘adl ü dādı yek-ser gūş-ı dünyāyı
- 19 Nesīm-i luṭf ile şād-āb-sāz-ı gülşen-i dildür
Hezārāsā ider ger medḥ-i İbrāhīm Paşayı
- 20 Me‘ānī-menzilet pākīze-ḥaşlet Bu ‘Alī-fiṭnat
Sütüde-menḳıbet revnaḳ-dih-i şadr-ı mu‘allāyı
- 21 Olinca devlet ü ḥaşmet şühūd-ı ‘adli bī-şübhe
Müsellemdür aña da‘vā-yı mümtāzı vü yektāyı
- 22 Egerçi görmedük evşāfin itdük istimā‘ ammā
Ne mümkün aña teşbīh eylemek Cemşid ü Dārāyı
- 23 Keremkārā sen ol şadr-ı serīr-i kām-rānsın [kim]
Felekde görmedi hiç kimse bu dārāt-ı ‘uẓmāyı
- 24 Dem-i ‘ayş u şafādur ‘azm-i gül-geşt-i çemenzār it
‘İnān-ı raḥşuña vir semt-i Sa‘d-ābāda irḥāyı
- 25 Nice raḥş ol semend-i berḳ-reftār-ı şabā-sīrek
Ḳatı çāpelkeninden ḥis olunmaz cünbiş-i pāyı

- 26 Meh-i nev gibi şām-ı ʿıyda zāhir olan anuñ
Nişān-ı naʿlidür kim başdı çarḥa şekl-i tamğayı
- 27 Süvār ol aña ey kân-ı kerem devletle ʿizzetle
Murāduñ üzre göster bî-muḥābā resm-i imāyı
- 28 Ayağı zāhiren evvelde yer başmazdı hırşından
Geçer ḥalā ki farṭ-ı şevkle bu çarḥ-ı mīnāyı
- 29 İrüşsün bir nefesde bāğ-ı Saʿd-ābāda sürʿatle
Nicʿolur ḥalk görsün tā ki ḥüsn-i nazm-ı ālāyı
- 30 Kenār-ı cūybār-ı zemzem-āşār-ı kudūmuñla
Küʿüs-i çeşm-i nās eyle cāy-ı cılve-pīrāyı
- 31 Kıyās olmaz saña kaṭʿā cihānda kimse veʿl-ḥāşıl
Komasun elden ister müddeʿî şuğrā vü kübrāyı
- 32 Yeter Rūḥî yeter itnābdan eyle ḥazer zīrā
Duʿāya başla kim irdi ḥitām-ı nazm-ı güyāyı
- 33 Hilāl-i ʿıyd kim ḥürşidveş āfāk-ı ʿālemde
Ola tā her sene pertev-fezā-yı çeşm-i bīnāyı

- 34 Mezîd-i ‘ömr ile bâkî alup adr-ı sa‘âdetde
Ola her rûz-ı ‘ıyd u her eb-i adr-i dilâsâyı

[27a]

-17-²⁷⁹

aşıde-i Cevrî Der Na‘t-ı Nebî²⁸⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ol ki ad-fehm ü ıred bir sözünüñ mulzemidür
Ene efşah aber-i mu‘ciz-i nuk-ı demidür
- 2 Ol ki bir nüktesi biñ cân u dili mest eyler
Ma‘ni-i râz-ı ilâhî suan-ı mülhemidür
- 3 Habbezâ nâdire-pervâz-ı aâyık ki anuñ
Bezm-i taıınıñ erbâb-ı beyân ebkemidür
- 4 abbezâ menba‘-ı ikmet ki zülâl-i suanı
Ka‘be-i ma‘rifetüñ âb-ı rû-ı zemzemidür
- 5 Leb-i nuk-ı ki odur çeşme-i râz-ı taıı
Teşne-i âb-ı ayâtı dil-i ızruñ femidür

²⁷⁹ Ayan, **a.g.e.**, s. 61-63.

²⁸⁰ 17/ 7a virür: ‘ala

15a Mürettip, bu dizede düzeltme yapmıştır. İlk olarak “Felegüñ Leyle-i adri Şeb-i Mî‘râcudur” dizesine yer vermiştir. Bu dize aynı zamanda, 17. beytin ilk dizesidir.

24b ekremidür: ekmelidür

27b zübde-i mevcüd-ı benî Âdemidür: zübde-i mecmû‘-i benî Âdemidür

35a anuñ: k’anuñ

38b derûnum: derûnun

40a olurum: olurun

- 6 Dil-i pāki ki odur cām-ı rahīk-i tevḥīd
Nūş iden cūr‘ asını ālem-i feyẓuñ Cem‘ idür
- 7 Sırr-ı ma‘ nī ki virür dil ‘ aqla pīçiş ü tāb
Şahid-i nüktesinüñ turra-i ḥam-der-ḥamıdur
- 8 Nükte-i cān ki şalar ḥayrete Rūḥu’l-Ḳudsī
Mebḥaṣ-ı ḥikmetinüñ mes’ele-i mübhemidür
- 9 Buḳ‘ a-yı ‘ il[i]me olsa n’ola medresesi
Dil-i dānāsı ḥarīm-i ḥikeminüñ maḥremidür
- 10 Yaraşur aña Süleymān-ı ḥaḳīḳat dir isem
Ḥalka-i çarḥ benān-ı dilinüñ ḥātemidür
- 11 Nokṭa-i vaḥdete merkez dil-i feyyāzıdur
Bu gül-i gülşen-i taḥḳīḳdür ol şeb-nemidür
- [27b] 12 Ḳasr-ı bālā-yı ḥaḳīḳat ki ‘ uḳūl-i ‘ aşere
Ġurfe-i esfel-i kem-pāyesinüñ süllemidür
- 13 Ḥıred ol ḳaşra ‘ urüc eylemege ḳādir ise
Anda seyr eylesün ol zāt kimüñ hem-demidür

- 14 Nā'ıl olsa bu kadar rütbe-i 'ulyāya n'ola
Ki o maḥbūb-ı ilāhī Resūlūñ ekremidür
- 15 Pādşāh-ı dü cihān Aḥmed-i mürsel ki anuñ
Midḥat-ı zātı dilūñ maşlaḥat-ı elzemidür
- 16 Eyleyen mertebesin 'arş-ı ber'inūñ 'ālī
Eşer-i ḥurrem-i 'izz-i şeref-i maḥdemidür
- 17 Felegūñ Leyle-i Ḳadri Şeb-i Mi' rācıdur
'Ālemūñ 'ıyd-ı hümāyūnı dem-i ḥurremidür
- 18 Eyledi mühr-i nübüvvetle cihānı teşḥir
Enbiyā zümresinūñ anuñ içün ḥātemidür
- 19 Enbiyā cümle tufeylīdür anuñ ma'nide
Şoñra geldiyse n'ola cümleñ ol aḳdemidür
- 20 Ma'ni-i nüşḥa-i zātı ki odur sırr-ı ḥafī
Nükte-i ḥikmet-i rūḥ u ḳalemūñ müdḡamıdur
- 21 Dili ol kişver-i pür-vüs'at-ı ḳudretdür kim
'Ālem-i ḡayb-ı hüviyyet hep anuñ munzamıdur

- 22 Şer‘ -i müstaḥkemi kim dinmiş aña ḥabl-i metīn
‘ Aql-ı Mecnūn-revīşūñ silsile-i muḥkemidür
- 23 Ḥaşre dek dīninūñ erkānı n’ola ḳā’im ise
Ki anuñ nuşret-i Ḥaḳ pāye-i müstaḥkemidür
- 24 Ḥıẓr oḳır ‘ ilm-i ledünnī dil-i dānāsından
Ol muḥaḳḳaḳ Resūlūñ ekremidür ā‘ lemidür
- 25 N’ola cārī ise mülk ü melekūta ḥükmi
Dü cihānuñ o şeh-i ā‘ delidür aḥkemidür
- 26 ‘ Arş u ferş olsa n’ola bārgēh-i ḳudretde
Mesned-i ‘ izzetūñ ol pādīşeh-i a‘ zāmıdur
- 27 Eşref-i ḥaḳḳ cihān olsa vücūdı ne ‘ aceb
‘ Ālemūñ zübde-i mevcūd-ı benī Ādemidür
- 28 Yok nazīri anuñ efrād-ı beşerde ancak
‘ Aql-ı kül cevher-i pākīzesinün tev’emidür
- 29 Vaşf-ı memdūḥ-ı ilāhī nice mümkin Cevrī
Naḳl-ı feyż-i şeref-i medḥin iderseñ demidür

- 30 Müsta‘idd oldu anuñla nefehât-ı rûha
Bikr-i fikrüm ki harîm-i dilümüñ Meryemidür
- 31 Eşer-i mu‘ciz-i feyz ile o bikrûñ hâlâ
Suhanum nâdire-ferzend-i Mesîhâ-demidür
- 32 Şevk-ı medh ile dilüm âyinedür kim anda
Görinen ma‘nî-i ‘aşkuñ şuver-i ‘âlemidür
- [28a] 33 İtse ta‘rîfine hunyâger-i tab‘um âgâz
Çarhı rakşa getüren nağme-i zîr u bemidür
- 34 Odur ol nağme-i dil-keş ki melekler anuñ
Kimi mesti kimi hayrânı kimi sersemidür
- 35 Dilüm ol meykededür neşve-i medh ile anuñ
Mest-i peymâne-i reşki felegüñ Edhemidür
- 36 Ol şehüñ faqr ile fahr itdügüñi güş ideli
Reddüm ehl-i keremüñ ni‘met-i bîş ü kemidür
- 37 Ta‘n ider mâlik-i dinâra ğınâ-yı qalbüm
Gerçi bu tekyegehüñ müflis-i bî-dirhemidür

- 38 Dāğ urur sīne-i Zü'n-nūna nizām-ı 'ālem
Ki derūnum güher-i 'aşk u maḥabbet yemidür
- 39 Rāzıyum fākḳadan ammā beni āzürde iden
Sehv ile eyledüğüm cürm ü ḥaṭanun ğamıdur
- 40 Yine memdūhumı fikr eyleyicek şād olurum
Ki dil-i pür-keremi 'āṭıfetüñ maḳsemidür
- 41 Derd-i 'iṣyānuma dermānı ol eyler zīrā
Nazar-ı merḥameti zaḥm-ı dilüñ merhemidür
- 42 Raḥm ider ḥāline mecrūhlarıñ ve'l-ḥāşıl
Ol ṭabīb-i dil-i 'ālem Resulüñ erḥamıdur

-18-²⁸¹

Na' t-ı Şerīf-i Rızāyī²⁸²

.-.- / ..-- / .-. / ..--

- 1 Miyān-ı ḥalḳa-i zülfinde var bir iki meşāmme
'Abīr-i ṭable-i 'aṭṭārda şemāme şemāme

²⁸¹ Demirel, **a.g.e.**, s. 16-19.

²⁸² 18/ 4b derinde: perinde

14a Şehāb-ı āb-ı ḥayā-perver: Şehāb-ı āb-ı ḥayā-rīz

Mısraın vezni aksamaktadır.

20a mu'izz: 'izz

24a āteş-i sūzān-ı şirk-i şirk-i dālālet: āteş-i sūzān-ı şirk-i ehl-i dālālet

29b Du'ā-yı āl için evrādı çünkü Beyt-i Ḥarāma: Du'ā-yı āl için çünkü vardı Beyt-i Ḥarāma

33b lām: dāl

43a Niyāz-āver-i dergāh-ı pāk-i şāh-ı cihān: Niyāz-āver-i dergāh-ı pāk-i faḥr-ı cihān

48a āyāt-ı beyyināt-ı kelāmın: āyāt-ı beyyināt kemālin

- 2 Miyān-ı micmere-i çīn-i zūlf-i ḥam-be-ḥamında
Şemāme pāre-i ḥālinden irdi bŷy-ı meşāmme
- 3 Ne zūlf ebr-i kebŷter-rŷbā-yı ġāliye-sā kim
Yanında ḥāl-i siyeh ġorinŷr mişāl-i ḥamāme
- 4 Ne zūlf bāl-i ġüşāyende bir ḥamāme-i şāmī
Hezār riķ^ç a-i dil-bestedŷr derinde çŷ nāme
- 5 Ne zūlf micmer-i ruḥsār-ı yāre şāl-ı duḥānı
Siyāh pŷş-i şāḥānedŷr yā Beyt-i Ḥarāma
- 6 Cemāli Ka^ç bedŷr astar-i Ka^ç be zūlf-i siyāhı
ġüşāde çīn-i siyeh beñzer anda Bāb-ı Selāma
- 7 O zūlf ġarķa-i envār olup siyehlere batmış
Yaķışmış aña çŷ ^ç Ābbāsiyān siyāhī cāme
- 8 İderdi var ise bihzād-ı şun^ç çehre-ġüşāyī
^ç İzārı ŷstine dŷşdi hemān każā ile ḥāme
- 9 Çŷ sitr Ka^ç be tŷtup dāmenini ḥācī-i şad-dil
Mŷdām itmede rŷy-māl o zūlf-i ġāliye-fāma

- 10 Ne zülf şem[‘] -i ruḥ-ı dil-rübāyī dāma ḥāfız
Ser-i ḥabīb-i Ḥudāda çü sāyedār ğamāme
- 11 Esās-ı hestī-i ‘ālem medār-ı levḥ ü kalem kim
Vücūdı ‘illet-i ğā’iyyedür bu turfe nizāma
- 12 Dür-i yegāne-i nihād şadefçe-i dü-cihān kim
Vücūdı sübhā-i sad dāne-i kirām-ı ‘imāma
- 13 Nebiyy-i lā-keḫib ü İbn-i ‘Abd-i Muṭṭalib ol kim
Vücūdı raḥmet-i bī-şübhedür cem[‘] -i enāma
- [28b] 14 Şehāb-ı āb-ı ḥayā-perver gülistān-ı şerī[‘] at
Sipihr-i mihr-i hüdā āsmān-ı faẓl u kirāma
- 15 Şemīm-i zülf semen-sāsı ‘ıtr-sāz-ı melā’ik
Nesīm-i ḥulk-ı mu‘allāsı ṭib-i Ṭaybe vü Şāma
- 16 Mekān-ı cism-i hümayūnı arz-ı Ṭābe-i ṭayyib
Maḳām-ı rūḥ-ı muḳaddes şī‘ārı dār-ı maḳāma
- 17 O muḳtedā-yı cemī[‘] rüsl mükemmel-i küll kim
Odur geçen şeb-i İsrā-güzīn maḳām-ı imāma

- 18 Suṭūr-ı şafḥa-i irşāda oldı levḥa-i zerrīn
Geçince nūr-ı nübüvvetle şaff-ı rüsl-i kirāma
- 19 Hele i'āde-i rūḥ eyledi mesīḥ ile dehre
Mesīḥ i'āde rūḥ eyledi ise köhne 'izāma
- 20 Olinca ḥasretī-i çarḥ mu'iz ba'sine nā'il
Zuhūr eyledi şad mu'ciz ü hezār kirāma
- 21 Zemīn ki teşne-i bī-āb idi teveccüh idince
Tamām-ı hefte mücāz oldı suḥub feyz-i müdāma
- 22 Dırāz idince du'āya kefīn çü pençe-i ḥürşid
Yine du'āsı sebep oldı incilā-yı gamāma
- 23 Çün oldı vāşıl-ı ser-çeşme-i ḥayāt 'aceb mi
Ḥaşāt eylese tesbīḥ elinde Rabb-i enāma
- 24 Söyündi āteş-i sūzān-ı şirk-i şirk-i ḍalālet
Yıkıldı zelzele-i bi'setiyle deyr ü Kumāme
- 25 Niyāz idüp gelicek nuṭṭa çare-sāzlık itdi
İdüp recā-yı rehā ahū-yı fütāde be-dāma

- 26 Burāk-ı berķ ‘ inān üzre görse mihr-i cemālin
Gelürdi şıdk-ıla imāna sihr-sāz-ı besāma
- 27 Mümezzak eyledi mecmū‘ -ı cāh u mülkini Kısra
Ġurūr-ıla olıcaķ pāre-sāz şafha-i nāme
- 28 Firāk-ı zelzelenāk itdi ciz‘ -i mescid-i pākī
Çün itdi vaż‘ -ı kadem minber-i ħuceste maķāma
- 29 Hep oldı cān-ıla āmīn-gūy-i da‘ vet-i erkān
Du‘ ā-yı āl içün evrādı çünki Beyt-i Ĥarāma
- 30 Odur muķaddem-i aşhāb-ı ħuld ü fātiĥ-i cennet
Odur muĥātab-ı pīşīn-i *ūdĥulū bī-selāma*²⁸³
- 31 Libās-ı sündüs-i ĥudr olmağın riyyāz-ı cinānda
Tırāz-ı aĥḍar-ı al itdi zīb-baĥş-ı ‘ imāme
- 32 Mişal-i lüle-i ser-çeşme itdi teşneler irvā
Benānı beñzedi gūyā hilāle ‘ ıyd-ı şıyāma
- 33 İdüp ṭahārete teşmīr-i sāk-ı himmet-i vālā
Müdām idi çü lām u elif rükū‘ u kıyāma

²⁸³ “*Ūdhulūhâ bī-selâmin âminîne: Oraya esenlikle, güven içinde girin.*” (Hicr, 15/45-46).

- 34 Ğazāda ɗarb-ı sināndan degül o şāh-ı rüsûlden
Taḥammül itmez idi ḥaşm maḥż-ı ɗarb-ı ḥıyāma
- 35 Uçardı şıṭı ile murğ-ı cān-ı ḥaşm-ı bedenden
Dönerdi ḳal‘ a-i saḥtı şikeste burc-ı ḥamāme
- 36 Olurđı cān ile seḳḳā-yı bārgāh-ı celālī
Eger ki ḳādir olaydı seḫāb-ı feyz-i müdāma
- 37 Güşāde bir ğazel-i ‘āşıkāne eyleyem inşād
Ola sevādı biḥīn kuḫl-i çeşm-i māh-ı tamāma
- [29a] 38 Ayağı tozı ile çün getürdi nāme ḥamāme
Mu‘ aṭṭar itdi meşāmm-ı dili mişāl-i şemāme
- 39 Ne Ka‘ bedür ruḫı kim sitri oldı veki-i ḥimāyem
Ḥamāme uğrayımaz gerçi ṭarf-ı Beyt-i Ḥarāma
- 40 Güşāde gülleri ruḫsār-ı pākī gülşen-i cennet
‘İzārı ḳadd-i bülendiyle āftāb-ı ḳıyāma
- 41 Bu tāb ‘ārız-ı pāk ile buldı başka leṭāfet
Yazuḳdur olına teşbīh zülfi ‘anber-i ḥāma

- 42 Ümîd-i genc ile zülfinde kâr-ı mağribî-i dil
‘Azîme ẖânî-i haṭ u buḥûr sūzî-i şāma
- 43 Niyāz-āver-i dergāh-ı pāk-i şāh-ı cihān ol
Rızāyî ḥalūñi ‘arz it nebî ‘aleyhi’selāma
- 44 Şeb-i belāda olup muṭribem fiğān-ı dem-ā-dem
Müdām olmada cān u dile nedīm-i nidāma
- 45 Derūnı ğam-keş-i heyhāta *yenfe‘u’n-nedm* itme
Binā-yı süst-i recā-yı keremle eyle iḳāme
- 46 Ziyād ide ‘amelüm noḳṭa-i sirişk-i nedāmet
Varınca rûz-ı cezāda ḥisābgāh-ı kıyāma
- 47 Hızāne-ḥāne-i luṭfuñdan eyle baña ‘atāyî
Kemîne bendeñi muḥtāc itme lutf-ı le’ime
- 48 Edāña eyledi āyāt-ı beyyināt-ı kelāmın
‘Aceb mi ḥāfız-ı kilik itse meyl ḥatm-i kelāma
- 49 Şalāt u na‘t-ı Resūle kıyām-ı tām ne mümkin
Kemāl-i ‘aczini bildi şikeste ḳāmet-i ḥāme

- 50 Ola arın alāt ü selām azret-i Mevlā
Hemīše tā ki muarın ola alāt u selāma

-19-²⁸⁴

Velehū Mūmā-ileyh²⁸⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bi-amdillāh vezān oldu nesīm-i feyz-i Rabbānī
Aıldı onceler zeyn itdiler an-ı ülistānı
- 2 Yine bir ās-ı pür-āte ıkardı ıradan once
Olupdur ās-bāz-ı meclis-i nev-rüz-ı sulānī
- 3 Donanma na olınmış an iderler mā'ī evrāa
örenler cā-be-cā āb üzre berg-i verd-i andānı
- 4 ıkardı āstīnden micmerin ün once-i lāle
Duānı sūnbülistān itdi an-ı bā u būstānı

²⁸⁴ Demirel, **a.g.e.**, s. 25-30.

²⁸⁵ 19/ 1b itdiler: itdi ül

3b berg-i verd-i andānı: 'aks-i verd-i andānı

10b oldu: olsa

17a āsmān-tat u nebī ümmet: āsmān-tat nebī ümmet

22b Bārek-i mahar-ı mi' rāc-ı cismānī: Tārik-i mahar-ı mi' rāc-ı cismānī

26b Meh-i nev anma anda dūdı aldı na' l-i yekrānī: Meh-i nev anma dūdı aldı na' l-i sūm-i yekrānī

30b Ki tende: Yanında

31a 'Adīm: 'Adīl

39a ihār-ı vücüd eyler: ibāt-ı vücüd eyler

46a kii cān: mi-i cān

51b feth: kef

56a olam: olup

57b cūnbānī: isānı

59b Vusūl-ı menzil-i maşūda: viāl-i menzil-i maşūda

60b isānı: dermānı

- 5 Esüp bād-ı bahārī her taraf pür-berg-i ‘ayş oldu
Periştân eyledi bād-ı şabā gül-berg-i ḥandānı
- 6 Fiğānın kesmedi bŭstān ḡonce ārzŭsıyla
Nesīm itdŭkçe tıfl-ı bŭlbŭle gehvāre-cŭnbānī
- 7 Bu hengām-ı şafāda bir ḳadeḥ mey devlet-i Cemdŭr
Bu faşl içre ele şıḡmaz alanlar aldı meydānı
- 8 Gel aluñ yanında nev-şŭkŭfte ḡonceyi seyr it
Zarīfāne dŭ-reng oldu meger kŭy-ı girībānı
- 9 Hezār āh-ı şerār-efşān idermiş şahn-ı ḡŭlşende
Görince āb-gīne rīḡ-dān zan eyledŭm anı
- 10 Çıḳardı erba‘ini tekye-i ḡŭlşende çŭn lāle
Dil-i pür-şafveti nŭr-ı siyehle oldu nŭrānī
- [29b] 11 Dil-i bŭlbŭl görince ḡonceāsā oldu şad-pāre
Ṭoḳındı ḡŭşına ḡŭl-ḡoncelerden la‘l-i peykānī
- 12 ‘Adālet emr ider ṭŭmār-ı ḡonce cānibi ḡŭlden
Hevālar mu‘tedil cŭy itmesŭn ol deñlŭ ṭuḡyānī

- 13 Gül-i ra' nānuñ ağzı var dili yok dirdüñ ammā kim
Neden āzürde itmek bülbul-i bī-şabr u sāmānī
- 14 Oķır gül-bāng ile gülzārı pür-şīt ü şadā eyler
Dağı bir tıfl iken bülbul tamām itdi gülistānı
- 15 Gözin açdı hezār-ı zārı gördi ğonce-i ra' nā
‘ Aceb mi rüy-ı dil gösterse aña itse ihsānı
- 16 Elinde bülbulüñ mecmū' a-i gül nağmeler eyler
Meger taħrīr ider na' t-ı Ḥabīb-i pāk-i Yezdānı
- 17 Şeh-i mülk-i risālet āsmān-taht u nebī ümmet
Meh-i burc-ı nübüvvet vāzı' ül'l-aşl-ı müselmānī
- 18 ‘ İmām-ı a' zam u revnaķ-fezā-yı ' ālem ü ādem
Mükerrem maħrem-i ḥalvet-i sarā-yı ' Arş-ı Raḥmānī
- 20 Emīn-i sırr-ı tenzīl ü emān-ı Ḥazret-i Cibrīl
Resūl-i bī-' adīl ü vāķıf-ı esrār-ı Qur'ānī
- 21 Şeref-baḥş-ı Şeb-i İsrā mu' allā-cāh-ı *ev-ednā*
Ḥabīb-i pāk-i Mevlā mazḥar-ı elṭāf-ı pinhānī

- 22 Resûl-i Hâk-tebârek lâyıķ-ı *innâ fetahnâ lek*²⁸⁶
Şeh-i *levlâk* Bârek-i maẓhar-ı mi‘râc-ı cismânî
- 23 İmâm-ı enbiyâ tenhâ-nişîn-i şadr-ı maḥbûbî
Hümâm-ı aşfiyâ vâlâ-mekân-ı kurb-ı Rabbânî
- 24 Vücûd-ı pâķini ârâyiş-i çarḥ-ı berîn itmiş
Ezel pîrâye-i Ṯur eyleyen Mûsâ-yı ‘İmrânî
- 25 Nebî-i Hızır-pey ki izhâr idüp sırr-ı *ve in min şey*²⁸⁷
Kef-i destinde nice seng tesbîh itdi Sübhânî
- 26 Atı oynadı idi tâ ezelden ‘âlem-i bâlâ
Meh-i nev şanma anda düşdi kaldı na‘l-i yekrânî
- 27 O ḥurşîd-i ziyâ-baḥş-ı nübüvvet feyz-i nûr itdi
Hilâlâsâ tehî gördükde ‘ayn-i ibn-i nu‘mânî
- 29 Olup bir ebr ḥâ’il farkı üzre tâb-ı ḥurşîde
Gözinden şakınurdu çarḥ ol maḥbûb-ı Yezdânî
- 30 Vücûd-ı bî-mişâli Ka‘be-i ‘izz ü kerâmetdür
Ki tende güyyiâ mîzâbıdur dest-i yem-efşânî

²⁸⁶ “*İnnâ fetahnâ leke fethan mübînin: (Ey Muhammed) biz sana apaçık bir fetih ihsan ettik*” (Fetih, 48/1).

²⁸⁷ “*Ve in min şey: ve yoktur hiçbir şey*” (İsrâ, 17/44).

- 31 ‘Adīm olsun mı Nīl ol keffe kim bī-ḥulf ü bī-va‘ de
Bir iki parmağ-ıla itdi irvā nice ‘atşānı
- 32 Gelüp pāyına rüy-māl itdi oldı şāhid-i da‘vā
Zebān virdi ayaklandurdı bir naḥl-i ḥırāmānı
- 33 Meger āb-ı ḥayāt-ı cāvidān ol rīk-ı rāyıkdur
Yetişdi nice me‘yūs-ı ḥayātuñ ol dermānı
- [30a] 34 Kelefdār ola mı hiç nicesi ḥūrşid-i raḥşānuñ
Eline n’ola kilik almazsa ol maḥbūb-ı Rabbānī
- 35 ‘Aceb mi itmese dest-i kerīmi zıll-ı ḥaṭ peydā
Olur mı sāye-güster pençe-i mihr-i dıraḥşānı
- 36 O ḥūrşid-i risālet toğdı çün kim burc-ı ‘izzetden
Çekildi Sāvenüñ maḥvoldı hep āb-ı firāvānı
- 37 Şefi‘-i rüz-ı maḥşer şāri‘-i şer‘-i muṭahherdür
Aña maḥşüşdur ḥaqqā Ḥabībullah ‘ünvānı
- 38 Zemistān-ı ğamı rüy-ı cemāli gülsitān eyler
Şerār-ı kähri tābistān ider ammā zemistānı

- 39 İrüp evc-i kemāle hayli izhār-ı vücūd eyler
Ziyā-baḥş olsa kemter zerreye hūrşīd-i iḥsānı
- 42 Mükemmel nüṣṣa-i ilhām-ı Rabbānī luṭfindan
Açıldı ümmete keşf eyledi şad sırr-ı pinhānı
- 43 Bu vakti hayf idrāk itmeyüp hep sīmyā gördi
Hemān bir gösterişde kaldı dehrün feylesofānı
- 44 Münāsibdür eger la‘ līn-ḳabā-yı kilḳ-i sürḥ-ālūd
Yine hengāme-i medḥinde eylerse ğazel-ḥ‘ānī
- 45 Füzün olmakda laḥza laḥza tāb-ı rüy-ı raḥşānı
Meger āteş-fürüz-ı rüyıdur dāmān-ı müjgānı
- 46 Görinse kişi cān ḳurbān olur besmeleñe ğamda
Hilāl-i ‘ıyd-ı aḫḫādur meger kim çīn-i pīşānı
- 47 Hemān güftāra geldi tūtī-i dem-beste-i cānum
Şeker-rīz-i tebessüm olıcaḳ la‘ l-i dūr-efşānı
- 48 Aña beñzer benefşe bulmaduḳ gül-geşt-i bāğ itdük
Muḥaşşal görmedük rüy-ı zemīnde ḥāl-i cānānı

- 49 Dili şad pâre itse lâleveş şemşîr-i hûn-rîzi
Muğarrerdür yine her pâresinde dâğ-ı hicrânı
- 50 Benüm mümtâz gül meddâh-ı sulţân-ı rüsûl şimdi
Benüm haqqâ bu kim meydân-ı nazmuñ şimdi Hâssânı
- 51 Fezâ-yı midhatinde mağribî-i kilik-i bornûs-pûş
Füsûn-ı şîr ile fetḥ eyledi şad genc-i pinhânı
- 52 Hemân bir lûle-i ser-çeşmedür tûmâr-ı eş'ârüm
Olur neşr eylesek selsâl-i bâğ-ı Huld-i Rıdvânî
- 53 Cenâb-ı Hâk vücûd-i pâküñi ögmiş yaratmışdur
Nice mümkün seni medḥ eylemek ey ma'rifet-kânı
- 54 Murâdum 'arz-ı berg-i sebz dervîşânedür yoḥsa
Ne ḥaddümdür benüm dem-sâzî-i tavşîf-i şâyânî
- 55 Bahâne olmadur iḥsâna maḥşûdum hemân yoḥsa
Ne ḥaddümdür benüm meddâhî-i memdûḥ-ı Rabbânî
- 56 'Înâyet eyle kim gâlib olam ḥaşm-ı kavî-deste
İdem ḥablü'l metîn-i şer' uñ ıla bend şeytânı

- [30b] 57 Cenāb-ı pākūñi medḥ eyledükde bir ḳaṣīdeyle
Çü senden oldı Ka‘b bin Züheyre Bürde cünbāñi
- 58 Bahāriyye diyüp itdüm ümīd-i cāme-i luṭfuñ
Bahār-ı feyẓuñ ilbās eylesün bu şāḥ-ı ‘üryāñi
- 59 Rızāyī midḥatüñde pey-rev-i ka‘b mübārekdür
Vusūl-ı menzil-i maḳṣūda olsa n’ola erzāñi
- 60 Ezelden çün ḥabībüñ kūyına dārü’ş-şifā dirler
‘Aceb mi ḥāki-i pāyinden umarsaḳ biz de iḥsāñi
- 61 Ola hem-vāre vāşıl rūḥ-ı pāk-i şāḥ-ı *levlāke*
Dürūd-ı bī-ḥad ü teslīm nā-ma‘dūd sübhāñi

-20-²⁸⁸

Ḳaṣīde-i Nef‘ī Der Na‘t-ı Nebevī²⁸⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘Ukde-i ser-rişte-i rāz-ı nihāñidür sözüm
Silk-i tesbīḥ-i dūr-i seb‘a’l-meşāñidür sözüm

²⁸⁸ Metin Akkuş, **Nef‘î Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1991, s. 87-91.

²⁸⁹ 20/ 3a bilmiş benüm: bilmiş

23a itdüm: itmey

30a Rind-i huşyār: Rind-i huşyārum

35a feyẓ-i enfāsiyla: feyẓ-i evşāfiyle

36b kevkeb-i pertev-feşāñidur: kevkeb-i kevkeb-feşāñidur

40a velī: hele

- 2 Bir güherdür kim nazîrin görmemişdür rûzgâr
Rûzgâra ‘âlem-i ğayb armaġânıdur sözüm
- 3 Rûzgâr ihsânumı bilmiş benüm yâ bilmemiş
‘Âleme feyz-i ġayât-ı cāvidānîdür sözüm
- 4 Ehl olan ġadrin bilür ben cevherüm medġ eylemem
‘Âlemüñ ser-māye-i deryā vü kânıdur sözüm
- 5 Bî-‘araz bir cevher-i şāfîdür ammā muttaşıl
Ehl-i ṭab‘uñ zāver-i tiġ u sinānıdur sözüm
- 6 Yanî kim endîşe-sencân-ı cihānuñ dā’imā
Hem şarîr-i kilki hem vird-i zebānıdur sözüm
- 7 Bir benüm gibi cigerdâr ehl-i ṭab‘ olmaz daġı
Cevher tiġ-ı ġazâ-yı nāġehānîdür sözüm
- 8 Ğamze-i dil-ber n’ola reşk eylese endîşeme
Hırz-ı bâzû-yı dil-i sâhib-ķırānîdür sözüm
- 9 Ol ġadar pür-şivedür gūyā ki bîkr-i fikrümüñ
Ğamze-i merd-efgen-i nā-mihrbānıdur sözüm

- 10 Ol kadar dil-düzdur gūyā ki bir şūh āfetūñ
Nāvek-i müşgīn-kemān-ı ebruvāndur sözüm
- 11 Āyet-i *nūn ve'l-kalem*dür²⁹⁰ muşhaf-ı sīnemde yā
Rüstem-i endişemūñ tīr ü kemānıdur sözüm
- 12 Bir gülistāndur hayālüm dil-şükūfte bülbülü
Ol gülistānuñ laṭīf āb-ı revānıdur sözüm
- 13 Bir şebistāndur devātüm ḥāme zengī ḥādımı
Ol şebistānuñ ‘arūs-ı dil-sitānıdur sözüm
- 14 Āferīniş tūṭī-i endişeme bir dāmdur
Kim o dāmuñ dāne-i pūr-imtinānıdur sözüm
- 15 Kimse inkār idemez māhiyyet-i endişemi
Ehl-i reşkūñ nüṣṣa-i ‘aḳd-i lisānıdur sözüm
- [31a] 16 Āfet-i ‘aynū’l-kemāl-i reşk kār itmez baña
Def‘-i zaḥm-ı çeşm-i Ḥallāk-ı Ma‘ānīdūr sözüm
- 17 Ḥāk-i pāyüm sürme eylerse ‘aceb mi rüzgār
‘Unşur-ı rūḥ-ı Kemāl-i Işfahānīdūr sözüm

²⁹⁰ “*Nūn ve'l-kalemi ve mā yesturūne: Nūn. Kaleme ve (kalemle) yazdıklarına andolsun*” (Kalem, 68/1)

- 21 Her ne söylersem ẓazā maẓmūnını işbāt ider
Anı bilmez ki hıṭāb-ı imtiḥānīdūr sözüüm
- 22 Ben ne Keşşāfūm ne sāḥib-keşfūm ammā ma‘ nāda
Mü-sikāf-ı nükteḥā-yı āsmānīdūr sözüüm

²⁹¹ “*Len-terânî: Sen beni asla göremezsın*” (A^c râf, 7/143).

- 26 Dönse şemşir-i hâṭibe n'ola şemşir-i zebân
Mülk-i nazmuñ huṭbe-i emn ü emânıdur sözüm
- 27 Tab'umuñ bir tercemân-ı terzebânıdur kalem
Hâmemuñ bir hem-zebân-ı nükte-dânıdur sözüm
- 28 Pâsbân olmuş bir ejderdür kalem genc-i dile
Kim o gencüñ şeb-çerâğ-ı pâsbânıdur sözüm
- 29 Tâ şabâh-ı haşre dek biñ mübtelâ-yı mest ider
Bezm-i 'aşkuñ neşve-i rıtl-ı girânıdur sözüm
- 30 Rind-i huşyâr harâbât-ı maḥabbetdür dilüm
'Āşık-ı hercâyîyüm vaḥdet nişânıdur sözüm
- 31 Olalı Peyğamber-i âḥır zamâne na't-gü
Āb-ı rûy-ı ümmet-i âḥır zamânıdur sözüm
- 32 Na't-ı şâhenşâh-ı evreng-i nübüvvet kim anuñ
Feyz-i medḥiyle dilüñ cân-ı cihânıdur sözüm
- 33 Cân-ı 'âlem faḥr-ı âdem Aḥmed-i Mürsel ki tâ
Ḥaşr olunca na't-güy u na't-ḥ'ânıdur sözüm

- 34 Olalı ğavvāş-ı deryā-yı hayāl-i midḥati
Cevherī-i tab‘umuñ zīb-i dükānıdur sözüm
- 35 Ol kadar el virdi ma‘ nā feyz-i enfāsiyla kim
Gūyiyā miftāḥ-ı genc-i şāygānıdır sözüm
- 36 Maşrıḳ-ı şubḥ-ı hidāyetdür şenāsiyle dilüm
Mihr-i ḳudsī kevkeb-i pertev-feşānıdur sözüm
- 37 Kevkeb-efşān āftāb olmazsa ger ol maşrıḳuñ
‘İkd-ı pervīn-i gūsisite-rīsmānıdur sözüm
- 38 Başlasam mi‘ rācını taḥḳīke āb u tāb ile
Gevher-i şehvār-ı gūş-ı Ümmühānıdır sözüm
- 39 ‘Add olunmaz mu‘ cizātı ḥadden efzūn n’eylesün
Gerçi kim bir rāvī-i mu‘ ciz-beyānıdır sözüm
- [31b] 40 Gerçi ben dūrum cenābından velī şükrüm budur
Çehre-fersā-yı cenāb-ı āstānıdur sözüm
- 41 Nef‘iyyüm endişe-i na‘t ile oldum kām-yāb
Nā-murādān-ı cihāna müjdegānıdır sözüm

42 Hāk-i pāy-ı na‘ t-gūyānum ki ‘ arş-ı a‘ zamuñ
Zıkr ü tesbîh-i lişân-ı kudsiyânîdur sözüm

43 Şād-kām oldum neşât-ı feyz-i na‘ t-ı pāk ile
Şimdiden şoñra du‘ ā-yı şādmānîdür sözüm

44 Tā ki ma‘ nā-yı laţîf ü lafz-ı reng-āmîz ile
Rūzgāruñ bir dil-ārā dāstānîdur sözüm

45 Her dem endişemden olsun rūḥuna yüz biñ selām
‘ Arşa dek işāle peyk-i rāygānîdür sözüm

-21-²⁹²

Kaşîde-i Üstādü’l Üstād Nā’ilî Efendi Na‘ t-ı Nebî²⁹³

--. / -.-. / .--. / -.-

1 Nutḳ-āferîn ki tab‘ uma feyz-i maḳāl ider
İlhām-ı na‘ t-ı mefḥar-i aşḥāb u āl ider

2 Şükr-i nişāb-ı na‘ t ile dād-ı suḥanverî
Nev-ṭūṭî-i zebānumı şeker-nevāl ider

²⁹² Haluk İpekten, **Na’ili Divânı**, Akçağ Yay., Ankara 1990, s. 21-24.

²⁹³ 21/ 12 Bu beyit, *Divân*’da yoktur.

13a Reşḥ-i midādı mâşîta-i ḥāmem istese: Meşşāta-i ḳalem reşḥāt-i midādımı

19 Bu beyit, *Divân*’da yoktur.

20 Bu beyit, *Divân*’da yoktur.

24a ehl-i dil: ol ğarib

30b ferḥunde-ḥāl: ferḥunde-fāl

31b âşüfte-bāl: âşüfte-ḥāl

43a Sevdā-yı ḥam-ı devlet-i yek-rûze: Sevdā-yı ḥam-ı devlet-i deh-rûze

51b Hevl-i ‘ iḳāb: Hevl-i it‘ āb

- 3 Hālā ki fā'izüm şeref-i na' tı pākine
Bir serverüñ ki midhatini Zü'l-celāl ider
- 4 Hāssānuñ eyledüm dir isem şād rūhını
İsī zebān-ı reşk ile taşdıķ-i hāl ider
- 5 Zāyi' dür ey sipihr-i sitemger i' ānetüñ
Yokdur benümle da' vī-i nazm u maķāl ider
- 6 Bu ' arşa-i mefāhıretüñ yekke tāzıyum
Gelsün benümle var ise ceng ü cidāl ider
- 7 Hāķāniyüm ki feyzī-i hindī vü enverī
Tab' umdan istifāza-i nūr-ı cemāl ider
- 8 Tālib-terāneyüm ki mezāyāsı nazmumuñ
Ervāhı mest-i zemzeme-i vecd ü hāl ider
- 9 Ol feyz kim selāset-i nazmumdadur anı
Ne cūy-ı selsebīl ü ne āb-ı zülāl ider
- 10 Muhtārum olsa semt-i Fuzūlī nazar kılan
Cūy-ı tabī' atüm Şaṭ u Ceyhūn hayāl ider

- 11 Ol Hürmüs-i me'āric-i nuṭkum ki sözlerüm
Riṣṭoyı 'aqlı ḥikmet-i ma'nide lāl ider
- 12 Deryāya olsa ḳatre-feṣān ebr-i himmetüm
Her bāz-gün ḥabābını kīl-i le'āl ider
- 13 Reṣḥ-i midādı māṣīṭa-i ḥāmem istese
Yir yir cemāl-i ṣāhid-i ma'nāya ḥāl ider
- 14 Riṣṭoyı kārđān-ı ḥayālüm maḥal düşer
Ḳānūn bu 'alī mi kühen levḥ-i ḳāl ider
- 15 Hamūṣ-ı ḥayretüm ki ḥired naḳd-i himmetüm
Vaḳf-ı binā-yı medrese-i ḳīl u ḳāl ider
- 16 Ey müdde'ī mefāḥiretüm görme nā-revā
Fehm it bu remzi kim saña ṣerḥ-i me'āl ider
- 17 Faḥr eylemez mi nazm ile ol nükte-senc kim
Medḥ-i ḥabīb-i pādiṣeh-i bī-zevāl ider
- [32a] 18 Miṣkāt-ı bārgah-ı taḳarrub ki mihirden
Kim zerre-i 'ināyeti ref'-i zevāl ider

- 19 İ' cāz-ı na' tı kim alem-i mū-ikāfumu
Şūret nigār-ı deyr-i bütān-ı ayāl ider
- 20 Feyz-i niarı her birine nu-ı cān virüp
Rabü'l-lisān-ı mamidet-i lā-yezāl ider
- 21 Ser-cādde-i erī' ati kim pā-girīzini
Bī-perde-i girīve-i semt-i alāl ider
- 22 Marūn idüp nevāzi-i dest-i efā' ate
Darü'l-emān-ı efati āsūde-āl ider
- 23 Rāyet-firāz-ı na' tınuñ ol server-i rūsul
Maşerde cilvegāhını fer-i zılāl ider
- 24 Zīr-i livā-yı amd-ı efā' atde ehl-i dil
Tail-i adr u menzilet-i bā-kemāl ider
- 25 Rekā ziyāret-i arem-i ravza-i Resul
Kim ceyb-i cāna rīzi-i nāf-ı azāl ider
- 26 Züvvār-ı cān-sipārī ki meyen ale'r-ru'ūs
ayy-ı rehi menāzil ü edd-i riāl ider

- 27 Görsün teḳaddüm-i şeref-i ḥāk-būsda
Kerrūbiyān-ı ‘arşı ne yüzden cidāl ider
- 28 ‘Anber-sirişte ḥākūne baḳsun ne vech ile
Ervāḥ-ı fevc fevc-i rūsul rūy-māl ider
- 29 Seyr eylesün leṭāfet-i ferş-i sitebraḳı
Ol ferş-i ‘anberīni ki gözyaşı al ider
- 30 Yā Rab olur mı ol dem-i dil-süz kim beni
Ol ravzanuñ sa‘ādeti ferḥunde-ḥāl ider
- 31 Maḥmil-keşān-ı ‘azmi beni ol menāzilūñ
Āvāze-i ḥadī ile āşüfte-bāl ider
- 29 Ben zerreye o maṭla‘-ı nūr-ı şuhūddan
Ḥüddām-ı ba-sa‘ādeti ‘arż-ı cemāl ider
- 30 Ğam çekme Nā’ilī ki senāsı o Ḥazretüñ
Erbāb-ı naẓmı nā’il-i ḳurb-ı vişāl ider
- 31 Ferdā olur o şā‘ire dūzaḥ ḥaram kim
Na‘t-ı Nebīde naẓmını siḥr-i ḥalāl ider

- 32 Ey münkir-i tecerrü‘-i şahbā-yı faqr olan
Añ neşvesin ki def‘-i humār-ı kelāl ider
- 33 Faqr u rızāda hüsni-i sülūk-ı Muhammedī
H‘āhiş-gerān-ı devleti hāmūş u lāl ider
- 34 Āgāh-ı luṭf-ı neşve-i şahbā-yı telh olan
Her kaçresin qarābe-i kevşer hayāl ider
- 35 Kārūn odur ki şervet-i faqr u fenā anı
Müstāgnī-i tecemmül-i māl ü menāl ider
- 36 Luṭf-ı hevā-yı ‘ālem-i himmet derūnuñı
Ehl-i dilūñ riyāz-ı bihişt-i‘ tidāl ider
- 37 Yokdur anuñ nişāb-ı gınādan naşibi kim
Faqr u fenā mu‘āmelesinden nekāl ider
- 38 ‘İzzet bulan bu meşgaleden bī-niyāzdur
Nefs-i ‘azīzi su-yı taleb bed-sikāl ider
- [32b] 39 Ey tālib-i qarābe-i cüllāb-ı ‘āfiyet
Devrān şaķın şaķın ki saña mekr u āl ider

- 40 Sākīsine bu maştabanuñ itme i' timād
 Ƙand-ı neşātı māye-i zehr-i melāl ider
- 41 Aldanma naķş-ı devlete kim bāzī-i felek
 Şad-sāle pīri tıflek-i nā-ħurde-sāl ider
- 42 Şūret nümāyı devlet ü iķbāl olursa  arĥ
 Bir yüzden anı da sebeb-i infi' āl ider
- 43 Sevdā-yı ĥam-ı devlet-i yek-rūze ĥāsıluñ
 Māĥūlyā-yı meş ale-i bī-me'āl ider
- 44 Şuĥl-ı zemīm-i devlet-i dūnyā-yı dūn seni
 Dergāh-ı  urbdan ayırur bed-fi' āl ider
- 45 Tefvīz idüp umūrını ' āķil meşıyyete
 Fermān-ı Ĥālīķu'l beşere imtişāl ider
- 46 Nā-dān reh-i ĥilāfa düşüp pāy-bend olur
 Esb-i ĥarūn-ı vaĥşeti pā-der-şikāl ider
- 47 Pāyān-ı na' tı vaķt-ı durūd-ı revānıdur
 Ol ĥazretüñ ki rūĥa ' a ā-yı nevāl ider

- 48 Der-h^ıāstī-i şefā^ı at ile tā suhanverān
Vaşf-ı peyām-berān-ı bedi^ı ül'-cemāl ider
- 49 Kādr-i kemāl-i şān-ı nübüvvet bülend idüp
Erbābı tā merātibine iştigāl ider
- 50 Olsun yolında hūşe-ber-i hırmen-i du^ı ā
Ol kim ümīd-i zād-ı reh-i irtihāl ider
- 51 Na^ı tından eylesün taleb-i ruḡ^ı a-i emān
Hevl-i ^ı iḡāb o bī-dili maḡşerde lāl ider

-22-²⁹⁴

Na^ı t-ı Şerīf-i Rızāyī²⁹⁵

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ey ki itmez ḡarem-i ḡurbına bir ferd duḡūl
Bāḡ-ı cāhına göre cennet-i a^ı lā medḡūl
- 2 Bā^ı iş-i naẓm-ı güzīn nüṣḡa-i ^ı ālem kim anuñ
Eşer-i mu^ı teber-i bi^ı şetidür çār fuşūl

²⁹⁴ Demirel, **a.g.e.**, s.7-10.

²⁹⁵ 22/1b Bāḡ-ı cāhına göre cennet-i a^ı lā-yı medḡūl: Bāḡ-ı cāhına göre gülşen-i cennet medḡūl

6b revā: sezā

9b Perdedār-ı ḡarem-i devlet: Perdedār-ı ḡarem-i ^ı işmet

16a ebr-i bahār: luṭf-ı bahār

18b sezā: revā

19b Naẓar-ı himmetine: Nefes-i himmetine

26b İsterüm: Umarın

27b İder: Eyler

28b bād ile: nā-dān ile

30a Riyāzī: Rızāyī

31a ola: olup

- 3 Sidre-pervāz-ı taḳarrüb ki anuñ dergāhına
Māye-i rifʿ at-i Cibrīl idi bī-şübhe nüzūl
- 4 Meşʿ ale-i nūr-ı Hudā mehbiṭ-i envār-ı Hudā
Hādī-i muʿ ciz-edā yaʿ nī ūlūʿl-ʿ azm-i Resūl
- 5 Hāzret-i İbn-i Zebīḥeyn-i güzīn cedd-i Hüseyn
Menbaʿ üʿl-ʿ ayn muşaffā-ter-i evlād-ı betūl
- 6 Şāh-ı levlāk ki terk eylese tāc u taḥtın
Olsa cārū-keş-i dergāhı revā şad Behlūl
- 7 Dest-gīr-i keremī ḳadr-fezāyende-i cāh
Kelle-kūb-ı sitemi ser-şiken-i ḥaşm-ı cehūl
- 8 Nüşḥa-i şerʿ i olup düşmene naşş-ı ḳatʿ ī
Bildürür bī-edebūñ ḥaddini seyf-i meslūl
- 9 Bārekellāh zihī cāh-ı Süleymānī kim
Perdedār-ı ḥarem-i devlet ü iclāl ola mūl
- [33a] 10 Levḥaşallāh zihī ʿ izzet-i raḥmānī kim
Şerʿ u ḳānūnı ola rüz-ı ḳıyāmet mevşūl

- 11 Hāme-gİR olmadı ol ma‘ den ü vaḥy ü tenzİL
Meyl-i kuḥle n’ola nāz eylese ṭarf-ı mekhūl
- 12 Mühri zer-tārı ile zīc-nüvīs-i taḳdīr
Eylemiş dā’ire-i cāhına zerrīn şāḳūl
- 13 Penç nevbet-zen-i te’zīn ile pūr oldı cihān
Ḥaber-i bi‘ ṣeti kim şeş-cihete buldı vuşūl
- 14 Luṭfinuñ lāzımıdur şāmil ola āfāḳı
Nitekim lāzım olur ḥad ile ta‘ rife şümūl
- 15 Feth idüp Mekkeyi çün itdi duḥūl ‘ izzet ile
Rūḥ idi eyledi bir ḳālība gūyā ki ḥulūl
- 16 ‘ Āmdur luṭfı bütün ‘ āleme çün ebr-i bahār
Feyzi çün çeşme-i ḥūrşīd-i dirahşān mebzūl
- 17 Eyledi mühr-i nübüvvetle cihānı teşḥīr
Şanki ḥātemle Süleymāna müseḥḥar idi ḡūl
- 18 O şehūñ feth ile tebşīrine kim oldı sezā
Gülşen-i cennete nāz itse sezā İstanbul

- 19 Def^ʿ -i endüh-ıla bulurdu şifā-yı şadrī
Naẓar-ı himmetine maẓhar olaydı meslūl
- 20 Na^ʿ tınuñ lāzımıdur cā'ize-i gūn-ā-gūn
Şıla hem-vāre olur lāzım-ı zāt-ı mevşūl
- 21 İ^ʿ tidāl-i keremi tünd-hevā-yı ğāzabı
Luṭf-ı nev-rūz ile dem-serdī-i mäh-ı eylūl
- 22 ʿAzm-i pūr-naşrı ile ma^ʿ reke-i Bedr ü Huneyn
Geh mecārī-i huyūl ü gehī mecrā-yı süyūl
- 23 Haber-i vaḥyine irmez ʿilel-i felsefiyān
Bir midūr hīç şaḥīḥ ile ḥadīş-i ma^ʿ lūl
- 24 Çāh-ı telḥi mededi eyledi çün āb-ı ḥayāt
Nefes-i pākī ile oldı zülāl-i meşmūl
- 25 Hüsñ ise ancak olur şāhid endīşemde
Umarum zīb-i fezāyende ola ḥüsñ-i ḳabūl
- 26 Nev-be-nev şi^ʿ r-i pesendīdem ile ḥidmet idüp
İsterüm ben de ḳaşīdem gibi olam maḳbūl

- 27 Şafha-i na‘t Resûli şunarum yārāna
İder elbette güşāde gül-i ra‘nāyı qabûl
- 28 Nā-kese öpmege ben şafha-i şî‘rüm virmem
Şemm-i bād ile irişür gül-i ra‘nāya züyûl
- 29 Qo bu lāf-ı hüneri midhatin it vird-i zebān
Saña besdür diyeler nāmuña meddāh-ı Resûl
- 30 Gölle bî-çāre Rızāyî biraz efgān idelüm
Hayf kim devlet-i dünyā ola ancak me’mûl
- 31 Cürm ola mā-ḥaşal müddet-i eyyām-ı ḥayāt
Manşib-ı ‘ömrden āşām ola ancak maḥşûl
- 32 Bādveş geştde dil pehn-i cihān-ı emeli
Ābveş alçağa meyl eylemede ṭab‘-ı meyl
- 33 Gerçi kim mülket-i cān u dil-i zār oldu ḥarāb
Ḥüsn-i tedbîr-i şefā‘ atde vara olma melûl
- [33b] 34 Kāfil-i cümle mühimdür çü şalāt ü teslîm
Var şimden girü ol tırma du‘āya meşgûl

- 35 Hâzret-i Ahmed-i Muhtâr ‘aleyhi’s-salavât
Sehldür luţf idicek cümle-i me’mûle vuşûl

- 23-²⁹⁶

[Riyâzî]²⁹⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nice bir raġbet-i bî-hâşıl-ı dünyâ nice bir
Nice bir bir iki bed-mest ile ġavġâ nice bir
- 2 Nice bir hâţıruña gelmeye peymân-ı elest
‘Ahdüñe turmayasun ey dil-i şeydâ nice bir
- 3 Feyz-i bād-ı seherinden bulagör fethü’l-bāb
Beste-i ġaflet ola dīde-i bīnā nice bir
- 4 Pākler meclisine varmaġa ruġşat gereke
Dāmen-ālūdegi-i cīfe-i dünyâ nice bir

²⁹⁶ Namık Açıkgöz, **Riyâzî Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliġi (Dîvân, Sâki-nâme Düstürül’l- ‘Amel’in Tenkidli Metni)**, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1986, s.179-184.

²⁹⁷ 23/ Mecmuada kasidenin başlığı *Velchû* olarak yazılmıştır ancak bu kasideden önce yer alan şiir metni, Mehmet Ali Çelebi Rızâyî’ye aittir. *Velchû* başlığı altında yer alan kaside ise Riyâzî’ye aittir. *Dîvân*’da yer alan 3, 4, 5, 12, 13, 15, 16, 19, 23. 24, 25, 26, 49 ve 59. beyitler, mecmuada yoktur.

9b büt-i ra’ nâ: büt-i yağmâ

11b Yetişür eyle: Çeşm -i İblise

20a Sakf-ı vîrâne-i ġam-geşte-i çarġ: Tāk-ı vîrâne-i ġam-geşte-i çarġ

30b daġdaġa-fermâ: daġdaġa-fersâ

32b Tıfl-ı ġâyide: Tıfl-ı ġālīde

34a Cāme-i beyt-i Ĥudâyı şoyalar olmaġ için: Çıkarup cāmesini beyt-i Ĥudānuñ olalar

36a pey-revî-i mestānı: pey-revî-i müşşātı

43a ġāk-ālūd: ġ`āh-ālūd

45a Bilemezdüñ hele: Bilmez idüñ anı

52a itdi: idi

- 5 Girmedi gūşına pend-i peder-i tecrîbe hayf
Gūşdarî-i dem-i kul-kul-i minâ nice bir
- 6 Mey-i gül-gün içesün def-i ğam-ı dünyāya
Gelmeye hâtırâ hergiz ğam-ı 'uqbâ nice bir
- 7 Hâliķuñdan ide şerm ile ser-efgende seni
Nice bir şubh u mesâ mestî-i şahbâ nice bir
- 8 İmtilâsın ni' am-ı lutf-ı hudâvende yine
Bunca sevdâ-pezi-i hırş u teķâza nice bir
- 9 Ne rükû'unda tenezzül ne sücûduñda niyâz
Kıble-i cânuñ ola her büt-i ra' nâ nice bir
- 10 Olasın Bîjen-i çâh-ı beşeriyet dâ'im
Girmeye destûne bir 'urve-i vüşķâ nice bir
- 11 Bildügüñ oynayasın eyleye nefis-i şūmuñ
Yetişür eyle seni şu' bede-pîrâ nice bir
- 12 Sendedür şüreti sîret iden iksîr velî
Nice bir itmeyesün cevherüñ ilķâ nice bir

- 13 Dürde ğavvāş da deryāda şadef de sensin
Yine sen bilmeyesün kıadrüñi ammā nice bir
- 14 Harf-i nūrāñi-i resm-i kıalem-i kıudretsün
Rüy-ı ‘işıyāñ ola māñend-i süveydā nice bir
- 15 Nefs-i bed-kışüñ ide zillet-i kıırş-ı dünyā
Seg-i dükkāñçe-i kıaşşāb temennā nice bir
- 16 Eyle āmāde ğıda-yı beden-i müktesebi
Zād-ı rāh-ı sefer olmaya müheyyā nice bir
- 17 Nice bir olmaya işkeste tılsım-ı şüret
Çıkmaya dildeki gencine-i ma‘ nā nice bir
- 18 Çār tab‘ uñ nice bir üñs-i nifāk-āmizi
Birbiriyle bu müvāsā bu müdārā nice bir
- 19 Naķd-i cāna şaralar yek keze kirbāsı saña
Puşış-i cismüñ ola atılas u dibā nice bir
- 20 Saķf-ı vırāñe-i ğam-geşte-i çarķ altında
Nice bir eylesün emn ile me‘vā nice bir

- 21 Hūşe-i ‘ıkd-i Şüreyyā da dökilse hāke
Tārem-i köhne-i eflāk ola ber-pā nice bir
- [34a] 22 Şişe bî-bāde sebū rihte [vü] hūm-hāne tehi
Nice bir devr ide bu sāgar-ı mīna nice bir
- 23 Nice bir eyleye raḳḳāşī-i bezm-i ‘işret
Oynaya bildüğüni Zühre-i Zehrā nice bir
- 24 Zūlm ü bî-dād ola maẓmūn-ı haṭ-ı defter hep
Kilk-i tîre bu ḳadar ruḥṣat-ı imlā nice bir
- 25 Ḳalem engüştine bî-pāre yürütmez mi daḥı
İnhirāfında ola hāmesi ber-pā nice bir
- 26 Yine hep alsa viren aña bu te’sîrâtı
Ġalaṭ-endāz olalar encüm-i Zehrā nice bir
- 27 Tutdı āşüb u fîten dehri ḳıyāmet ḳopdı
Çıḳmaya Mehdî-i Haḳ inmeye ‘îsā nice bir
- 28 Geldi ol dem ki bu h̃ābuñ ide ta‘bîri zuhūr
Müntic olmaya bu eşkāl ü ḳazāya nice bir

- 29 Yıka dīnin ile dūnyāsını ma‘ mūr tamām
Dīni yok bir iki üç t̄alib-i dūnyā nice bir
- 30 Pāreler yok mı ‘ aşāsını ser-i vā‘ izde
Ola her sāde-dile dağdağa-fermā nice bir
- 31 Mest-i bī-ḥavf-ı ‘ ases muḥtesib-āzāde tamām
Hükm-i şer‘ -i Nebevī olmaya icrā nice bir
- 32 Nice bir cāy-ı meşayihde ola şadr-nişīn
Ṭıfl-ı ḥāyide ḥūr-ı dāye vü lālā nice bir
- 33 Evvelin pāye-i iḳbāl ola dūş-ı dāye
Başmadın pāyın ide fark-ı felek-sā nice bir
- 34 Cāme-i beyt-i Ḥudāyı şoyalar olmak için
Perde-sāz-ı der-i büt-ḥāne-i tersā nice bir
- 35 Ṭuta zünnār-ı muḡān sübhā-i şad-dāne pīrin
Bir ola kıble-nümā ile çelipā nice bir
- 36 Nice bir eyleyesün pey-revī-i mestānı
Reh-ber ola bir iki kec-rev ü kec-pā nice bir

- 37 Derdüñe tıbb-ı Nebî eyler iderse çäre
 Naķş u İbrām-ı nişārāt-ı eţibbā nice bir
- 38 N'eyleye saña hākīmān-ı saķīm-endīşe
 Bir alay hastadan ümīd-i müdāvā nice bir
- 39 Yüri bir cevher-i ferde olagör dil-beste
 Nefy ü işbāt u cüz'-i lā-yetecezzā nice bir
- 40 Bir hākīkatdedür ancaķ suhan-ı ehl-i hıred
 Baķş-i māhiyyet-i işbāt-ı heyūlā nice bir
- 41 Nice bir çıkmaya hūrşīd-i sipihri Baţha
 İrmeye şubha kıala bu şeb-i yeldā nice bir
- 42 İderüz hāke ayak başmağa biz istihyā
 Hāk içinde tura ol gevher-i yektā nice bir
- 43 Ey serā-perde-i Yeşribde olan hāk-ālūd
 Nā-şüküfte ola ol nergis-i şehlā nice bir
- 44 Nice bir mātemī-i hasret-i didāruñ ola
 Ol siyeh cāme ile Ka'be-i 'ulyā nice bir

- [34b] 45 Bilemezdüñ hele görseñ müteşahhış olsa
Şer‘ -i pāküñ ola maḥiyyet-i uḥrā nice bir
- 46 Oldı zîr ü bem-i ḳānūn-ı şeri‘ at nā-sāz
Nice bir olmaya her nağmesi ber-cā nice bir
- 47 Eyleseñ ḳabzasını dest-i eşellden taḥsîl
Der-niyām ola o şemşîr-i mücellā nice bir
- 48 Seḫere eyleye ilkā-yı ḥayāl-i tezvîr
‘Arż-ı i‘cāz-ı ‘aşā itmeye Mūsā nice bir
- 49 Sırrı vardır bunuñ elbette ider şoñra zuḥûr
Ġayret-i ḥaḳ dime olmaya hüveydā nice bir
- 50 Vaḳt-i kārı bilür elbette ḥakîm-i muṭlaḳ
Bü’l-fuzûlāne ya bu rencîş ü şekvā nice bir
- 51 Ey Riyāzî ola efsāne terāş-ı ma‘ nā
Ḥāme-i nādire-ġûy-ı suḥan-ārā nice bir
- 52 Her dimāġ dili dükānce-i ‘aṭṭār itdi
Kilk-i müşġinüm ola ġāliye-fersā nice bir

-24-²⁹⁸Nā 'ilī Der-Na't-ı Nebī²⁹⁹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Ne şādmānī-i bezm-i vişāl-i yār alur
Ne zevk-ı şo bet-i sākī-i g l-  iz r alur
- 2 H m-ı felek gibi bir g n olur bu k  e teh 
Ne p r-i b de-f r   u ne b de-h  r alur
- 3 Mi  al-i mu be e v  p r-i mey bu meclisde
Zam n olur ne cev n u ne i tiy r alur
- 4 Bozar  ar b n  seyl-i fen  bu ma  abanu 
Ne reng-i ne ve ne  l yi -i hum r alur
- 5  af  gider keder- l d olur bu meclis-i  ns
Ne cur  as nda ne  af nda keyf   k r alur
- 6 Fen  bulur ne e'at-i   adem-pe  ir-i v c d
Ne mest-i b de ne ma  m r u h    r alur

²⁹⁸ İpekten, a.g.e, s. 24-28.

²⁹⁹ 24/ 14a m zd-i t  e-i merg: m zd-i t  e yeter
15a ne c z' -i h k-i beden: c z' -i h k-i beden
31a   ilm-t r z-ı ab l:   amel-t r z-ı ab l
37a r z-ı rust -h z: mihr-i rust -h z
39a ha ve-i evvelde: a re-i evvelde
48a dem ki: demde
50b  ermd r:  erms r
51a  eref  le: cem l  le

- 7 Bu sūrgāh-ı fenāya gelür o deñlü kesel
Ki sāz-ı Zührede bir gün küsiste tār qalür

8 Olur muşayqal-i hākister-i fenā bir gün
Ne jeng-i āyīne-i dil ne inkisār qalür

9 Kōnan göçer bu sarāy-ı sipenc-i fānīde
Bu tāb-hānede bir gün hārābezār qalür

10 Metā‘ -ı devlete aldanma kim bu kişverde
Hezār h‘āce ġaribü’d-diyār u dār qalür

11 Olursa her biri şāhib-defīne-i Kārūn
Yine meta‘ -ı bu maḥzende müste‘ār qalür

12 Ne deñlü raġbete şāyān olur metā‘ -ı emel
Bu kārġāh-ı hārāba ne i‘tibār qalür

13 Ki nice kāfile-sālār-ı kārban-ı vüçüd
Bu tengnā-yı fenāda şikestebār qalür

14 Hārīf-i meslek-i Ferhāda müzd-i tişe-i merg
Bu kūhsārda ancak hırāş-ı kār qalür

- [35a] 15 Ne bād-ı şarşar-ı āh u ne cüz' -i hāk-i beden
Ne sūz-ı dil ne nem-i çeşm-i eşkbār alur
- 16 Virür esās-ı pūl-ı ara bād-ı fitne-şikest
Bu cilvegāhda ne menzil ne reh-güzār alur
- 17 Bu gūlsitānede bir gün eser semūm-ı 'adem
Gider bu neşv ü nemālar ne gül ne hār alur
- 18 Ne reng-i lālesitān-ı ciger ne bāğ-ı vücūd
Ne berg-i dāğ-ı dil ü sine-i figār alur
- 19 Bu hāle āqla gel ey dīde kim keşāfet-i am
Sen olmasañ ten-i hākīde pāydār alur
- 20 Gel ey enīs-i dil ey am ki asretüñ tende
Medār-ı aşıyet-i endūh-ı hārār alur
- 21 Fenāsına o demüñ āqla kim zebānumda
Senā-yı Amed-i Mutāra itidār alur
- 22 Şefi' -i rüz-ı kıyāmet Muammed-i 'Arabī
Ki aşr lufı ile bī-günāhkār alur

- 23 O mihrbān-ı ümem ol şefî^c rûz-ı nedem
Ki nehyi gûş-ı ma^c âşîde gûşvâr qalur
- 24 O çeşmesâr-ı mürüvvet ki şahrâhında
Hezâr Hızr u Sikender ümîdvâr qalur
- 25 Kitâb-ı nüshâ-i ‘ilm-i ledün ki fehmi-ı hıred
Kusûr-ı şerh ü beyânında şermsâr qalur
- 26 Kef-i kerîmini yâd itse ebr eger şad sâl
Mişâl-i katre zemîne güher-nişâr qalur
- 27 Bunuñla sâha-i pehnâ-yı cüduñ eyle kıyâs
Ki çarh o sâhada mevhûme bir gubâr qalur
- 28 Kerem ki dâmen-i iqbâline teşebbüs ider
Sitem ki şadme-i qahr ile hâksâr qalur
- 29 Firâz-ı bâm-ı sipihre o sâye-güster olur
Hażîz-i hâk-i mezelletde bu nizâr qalur
- 30 Eyâ şefî^c -i güneh pîşgân-ı rûz-ı cezâ
Ki cürm merhametünle zelîl ü h̃âr qalur

- 31 Şefâ‘ atüñle olanlar ‘ ilm-ťirâz-ı kabûl
Bu kâr-hâne-i fıtratda sâzkâr alur
- 32 arîn olan şeref-i ĥidmetüñle mihrāsâ
Bu çâr ťâķ-ı zebercedde tâcdâr alur
- 33 Ğinâ-yı cûduñ ile zîmmet-i ĥalâyıķda
Ne ‘ izz-i devlet ü ne zûll-i iftiķâr alur
- 34 Ümîdvârî-i iksîr-i iltifâtuñ ile
Vücûd-ı ĥâķî-i ümmet ki ĥ~âr u zâr alur
- 35 Tûrâb iken bir avuç sikke abûlûñ ile
Revâc-baĥş-ı zer-i kâmilü’l-ayâr alur
- 36 O râyetî-i keremsün ki tâb-ı germâdan
Zılâl-ı ĥurbuña anlar ki ĥ~âstkâr alur
- [35b] 37 Verâ-yı perde-i nûrında rûz-ı rustâ-ĥîz
Ĥacâlet-i ‘ alemüñle niķâbdâr alur
- 38 O dem ki müstenidân-ı ‘ amel o bâdiyede
Fütâde-i leked-i ‘ ucb u i‘ tibâr alur

- 39 O dem ki haṭṭve-i evvelde bīm-i lağzişden
Reh-i şırāṭda ol fırka-i ehl-i nār qalur
- 40 O dem ki merkez-i ḥayretde ol belā-keşler
Mişāl-i nokṭa-i mevhūme bī-qarār qalur
- 41 O dem ki pīş-i İlāhīde o siyeh-diller
Hezār tōhmet ile dūzaḥī-şī‘ār qalur
- 41 O dem ki defter-i a‘māl-i seyyi‘āt ümem
Birūn-ı dā‘ire-i nokṭa-i şumār qalur
- 42 O dem ki dest-i şefā‘atle ol ġarīblerūñ
Sevād-nāmesi mevḳūf-ı i‘tizār qalur
- 43 Nişāb-ı na‘tuñ ile Nā‘ilīnūñ oldur ümīd
Ki cürmi mağfīret-i Ḥālīka medār qalur
- 44 Sen ol ḥabīb-i Ḥudāsun ki rūz-ı maḥşere dek
Şenāsi mūcib-i ġufrān-ı Kirdgār qalur
- 45 Sen ol muḳarreb-i dergāhsun ki pāye-i ‘arş
‘Uluvv-ı şān u şerīfūñ ile üstüvār qalur

- 46 Sen ol mükerrerem-i *levlāksun* ki hāk-i rehūñ
Ser-i melā'ikede tāk-ı iftiḥār ḳalur
- 47 Sen ol şeref-dih-i mi' rācsun ki maḳdemine
Ḥarīm-i 'arş-ı İlāhī ümīdvār ḳalur
- 48 İdüp Burāḳuñı ol dem ki Refrefe teslīm
Emīn-i vaḥy berīd-i şabā-güzār ḳalur
- 49 Firiştegān-ı muḳaddes o şevḳ ile şaf şaf
Yoluñda secde-ber-rāh-ı intizār ḳalur
- 50 Muḥassenātuña ḥad olmayınca ṭab' -ı fuḫūl
Suḥan-güzārī-i na' tuñla şermdār ḳalur
- 51 Geçerse vaşf-ı şerefūñle rūzgārı yine
Zebān-ı nāṭıḳa ḥaclet-güzīn-i kār ḳalur
- 52 Ola o ḡāyete dek rūḥuña durūd u selām
Ki şūr-ı zelzeleden ḥaşr pür-ḡubār ḳalur
- 53 Bu tāk u taḥṭı koyup ḥusrevān-ı dehr ancak
Zahīr-i mülk-i Ḥudāvend gīrudār ḳalur

-25-³⁰⁰Rızāyī³⁰¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey ḥatm-i rüsül ‘āleme gelseñ n’ola āḥir
‘Ādet budur āḥirde gelür bezme ekābir
- 2 Şoñra irişür resm budur meyve-i maḳşūd
Evvel görünür gerçi ki evrāk u ezāhir
- 3 Evvel toḳınur gūşe ‘ibārāt-ı münāsib
Melḥūzdur evvelde velī ma‘nī-i fāḥir
- 4 Kec zāhir olur ḥikmet-i pīşine-i eşyā
Şoñra bilinür ḥāşılı her kārdeki sır
- 5 Zātuñdur olan zībger-i şafḥa-i ‘ālem
Nāzük-ter olur ḥayli pesīn naḳş-ı muşavver
- 6 Ey ḥatm-i rüsül sende gerek mühr-i nübüvvet
Şāyeste olur ḥateme çün pençede ḥınşır

³⁰⁰ Demirel, **a.g.e.**, s. 3-7.

³⁰¹ 25/ 6b pençede: ḥateme

Dîvân’da yer alan 18.beyit, mecmuada yoktur.

24a için hep: için

30a mu‘ciz-i elḫāf-ı kerîmin: mu‘ciz-i elfāz-ı kerîmin

34b cābir: cāyir

36b zülfinden: zülfinde

37a Çininden: Çininde

53b itmedi: itmede

59a itdi: eyle

- 7 Ahkām-ı İlāhiyyeyi itdün bize ta‘līm
Ey ẖāce-i kevneyn idüp یشār-ı cevāhir
- 8 Sensin sebeb-i halk-ı ümem mefhar-i ‘ālem
Hayrū’l-ḥalef-i Ādem ü hādī vü mübeşşir
- 9 Maḥbūb-ı Hudā mü ’temen-i *in hüve illā*³⁰²
Maẓmūn-ı Hudā vāḳıf-ı esrār u serā’ir
- 10 Tebşir-i feraḥ mālīk-i ḥüsn-i *ene emlah*³⁰³
Şāyān-ı *elem neşrah*³⁰⁴ u hādī vü mübeşşir
- 11 Şirāze-i icād-ı güzīn san‘at-ı üstād
Şāh-ı kerem ü dād Ebū’l-Ḳāsım-ı ḥāşir
- 12 ‘Unvān-ı şeref besmele-i muşḥaf-ı icād
Ser-levḥa-i levḥ-i ezel ü faḥr-i mu‘āşir
- 13 Zibinde sehī serv-i muṭarrā çemen-i feyz
Tābında meh-i bedr semāvāt müfāḥir
- 14 Ser-şatır-ı ezel pīş-i eşer ḥāme-i taḳdir
Tedbīr-i pesīn ‘aql-ı nuḥust evvel ü āḥir

³⁰² “*İn hüve illā vahyün yūhā: O (na inen Kur’an veya onun söylediği sözler) kendisine vahiyden başka bir şey değildir*” (Necm, 53/4).

³⁰³ “*Ene emlahu: Ben, (Arab’ın) en güzeliyim*” (Yılmaz, a.g.e., s. 124-125).

³⁰⁴ “*Elem neşrah leke sadreke: (Habibim), göğsünü, senin (yararın) için (açıp) genişletmedik mi?*” (İnşirâh, 49/1).

- 15 Deryā-himem ebr-i nem-i dem-be-dem-i cūd
Yemm-i kerem feyż-resān menba‘ ı şad bir
- 16 Terfızı ile şüre-zemīn-i emel-i dil
Ḥandān nem-i luṭf-ıla gülistān-ı havātır
- 17 Nāmıyla şeref-yāb-ı hüdā minber-i hestī
Kāmıyla semiyy mertebe-i şaḥre-i fāḥir
- 18 Rengīn lebi gül-berg-i ter-i bāğçe-i feyż
Şīrīn deheni ma‘ den-i şad-güne nevādir
- 20 Ḥāk-i deri kühlü’l-başar-ı ehl-i başiret
Hem sūde-i elmās be-çeşm-i mütekebbir
- 21 Tedbīrine taḳdır-i Ḥudā yār-ı muvāfıḳ
Her re’yi şavābıyla ḳazā hem-ser ü hem-sır
- 22 Gelmez dil-i dānāsına ālāyiş-i dünyā
Yek-müşṭ ḡubār ola mı deryā-yı mükeddir
- 23 Gūyā ki kütüb-ḥāne ‘izz ü kereminde
Eyyām-ı bahār oldu kemīn nüşḥa-i müzhir

- 24 Terkü'l-vaṭan-ı ʿālemi göstermek için hep
Oldı ṭaraf-ı Yeşribe devletle muḥācir
- 25 Fikr eyle bu taʿbiri ki *en-nāsū niyāmūn*³⁰⁵
Olmış ṭotalum Yūsuf-ı şiddīkī muʿabbir
- 26 Z̄i-nāzım-ı manzūme-i iḥsān u ʿaṭā kim
Ednā eşer-i fāḥiri terkīb-i ʿanāşır
- [36b] 27 Z̄i-ḳuvvet-i ḳudsiyye-i ḥayrū'l-beşerī kim
Baʿ şıyle ḳuhūr itdi nice muʿciz-i bāhir
- 28 Bir naḥli hemān ḡarş idicek oldı ber-āver
Oldı şü ḳadar himmet-i bālā-teri müşmir
- 29 Hep hāzır olan teşneleri eyledi irvā
Destinden olup āb-ı firāvān müteḳāṭır
- 30 Gördükde hemān muʿciz-i elṭāf-ı kerīmin
Teslīm ü şenā itdi nice şāʿir-i sāḥir
- 31 Hep sūr u sūrūr añlar idi cümle-i aşḥab
Devletle ḳaçan eylese techīz-i ʿasākır

³⁰⁵ “*En-Nāsū niyām feizâ mâtû intebehû: İnsanlar uykudadır. Öldükleri zaman uyanırlar.*”

- 32 Nüh-tüde-i eflāk güzergehde nişāndur
Şāh-ı rüsül oldu taraf-ı ‘arşa ki ‘ābir
- 33 Bu vaz‘a sipās eylediler ehl-i semāvāt
Nāķūs yirine idicek vaz‘-ı menābir
- 34 Oldı şeh-i satranç-şifat kālīb-ı bī-rūh
Kahıyla nice pādişeh-i kec-rev ü cābir
- 35 Bī-kūlfet ü nāzūk-ter o deñlü bu ğazel kim
Erbāb-ı dile itmedi teklif-i nezā’ir
- 36 Būyıyla olur nice dil-i sūhte ‘ātır
Zūlfinden olur hāşılı cem‘iyyet-i hātır
- 37 Çininden olur ‘arız-ı pür-tābı nümāyān
Ol zūlf ham-ender-ham imiş leyle-i muķmir
- 38 Yir yir ruķ-ı pür-tābı bedīd oldu hamından
Zūlf-i siyeh-i sāhiri gösterdi mecāmir
- 39 Nakd-i dili taķşile idüp tıķı havāle
Çeşm-i siyeh-i pür-fiteni eyledi nāzır

- 40 Mümkin ola mı ‘ aşık-ı aşüfteye şıhhat
Mā-dām ola ol çeşm-i siyeh haste vü fātir
- 41 Hal it yine müşkillerüm ey Hâce-i ‘ âlem
Hāk-i derüñe eyleyeyüm ‘ arz-ı havātır
- 42 Hāl-i dilümi ‘ arz ideyüm münkesirāne
İhsānı yeter hātır-ı meksüreme cābir
- 43 Eyler yine hep cābir-i ihsānı mükāfāt
Evzā‘ -ı zamāne tūtalum oldı mükessir
- 44 Şimdi benüm ol dil-i siyeh-i cürm ü mu‘ āşī
Maḥrūm-ter ü der-be-der ü mücrim ü kâşır
- 45 Dildür emel ü gūş-ı bā-fesāne-i dünyā
Cān pür-heves-i nev-be-nev ü sūhte-ḡātır
- 46 Erbāb-ı zevāhirle idüp baḡş ü cidālī
Hem-vāre ben itmekdeyüm ircā‘ u zamāyir
- 47 Dil-beste olup zāhir-i aḡvāl-i cihān
Pā-bend ola lāyık mı baña böyle zevāhir

- 49 Tāb-ı ğam ile rişte-i cān oldu ğüsiste
Eşküm dökilür çün dūr-i ıķd-ı mütenāşir
- 50 Luţf eyle biraz hāl-i Rızāyīye nāzar kıł
Ey kāşif-i her müşkil-i müstaķbel ü ğābir
- 51 İtseñ n'ola ilbās-ı libās-ı vera' u zühđ
Oldum hele ben ğayli hevādan müte'essir
- [37a] 52 Çak vefķ-ı murād üzre döner çarķ-ı cefākār
Yek zerre-i nāçiz-ter-i luţfuña dā'ir
- 53 Dil ğabb-ı şafā-perver-i ğubb eyledi taķşil
Çün ehl-i sülūk itmedi a' dād zeķā'ir
- 54 Vaķf eylemişüm medğūñ ser-māye-i 'ömri
Budur emelüm Ğazret-i Ğaķ ğāzır u nāzır
- 55 Hem-vāre senūñ řā'if olup beyt-i şenāñı
Hindū-yı ķalem Ka'be-i na' tūñde mücāvir
- 56 Mercūdur olam mażhar-ı iķsānı cemilūñ
Mizānumı itdükde ğirānbār-ı kebā'ir

- 57 Şanma burada hāmeyi ben eyledüm ikāf
Oldum yāhūd evşāf-ı kemālinde muḳaṣṣır
- 58 Gūş eyleyicek na‘ t-ı kemālāt-ı güzīnin
Der-ḥayret ü engüşt-gezān oldu maḥābir
- 59 Arz itdi biraz tuḥfe-i tevḥīd ü şalātūñ
İkşārı ḳo söz çünki ekābirde olur bir
- 60 Hem-vāre cenāb-ı Aḥadūñ süḥb-i şalātı
Ol ravza-i pūr-nūra ola fā’iz u mātır

-26-³⁰⁶

[Rızāyī]³⁰⁷

--. / .-. / .--

- 1 Evşāf-ı ruḥuñ zebāna şıgmaz
Deryādur o nāv-dāna şıgmaz

³⁰⁶ Demirel, **a.g.e.**, s.10-15.

³⁰⁷ 26/ Mecmuada başlık yoktur.

6b Bu sāye o sāyebāna: Vālā-tutuḳ cenāna

32b Sübhā ḥarem-i muḡāna şıgmaz: Gül ḥavşala-i ḥazāna şıgmaz

38a Manzūrī: Merdūdı

49a olan: ola

49b Zaḥm-ı dil-i ḥūn-çegāna şıgmaz: Ol sürme bu sürme-dāna şıgmaz

50b beyāna: bahāne

57b ḥāna: ḥāna

69b Cevher-i mihrgāna: gevher-i mihrgāna

Dîvân'da yer alan 6. beytin 2. mısraı, 7. beytin ilk mısraı, 35. beytin 2. mısraı ve 36. beytin 1. mısraı ve 55. beytin 1. mısraı, mecmuada yoktur. *Dîvân*'da yer alan 7, 26, 30, 43 ve 71. beyitler, mecmuada yoktur.

- 2 Gül-berg-i fesāne-i cemālũñ
Şad dāmen-i dāstāna şıgmaz
- 3 Bũy-ı hoş-ı zũlfı vaşf olunmaz
Bu nāfice-i kemāna şıgmaz
- 4 Mażmũn-ı cemāli lafza şıgmaz
‘ Anķādur o āşyāna şıgmaz
- 5 Elfāz ider edāya himmet
Ol şem‘ ise şem‘ dāna şıgmaz
- 6 Elfāz degũl ‘ arũs-ı fikri
Bu sāye o sāyebāna şıgmaz
- 7 Ta‘ bĩr idemez ķalem cemālin
Cem hātemidũr benāna şıgmaz
- 8 Girmezse ‘ aceb mi lafza hũsnũñ
Hũr cāme-i perniyāna şıgmaz
- 9 Şeh-nāme sefineye yazılmaz
Vaşfi varaķ-ı zebāna şıgmaz

10 Bu Yūsuf-ı vaşf-ı dil-rübādur
Delv-i kalem beyāna şıgmaz

11 Yūsuf-la olur mı hem-terāzū
Şol hūsn ki imtihāna şıgmaz

12 İdrāk idemez kemālini ‘aql
Mizān-ı kıyāsiyāna şıgmaz

[37b] 13 Ey hūsn nesin kemīne-zerre
‘Aşkuñla bütün cihāna şıgmaz

14 Ey hūsn nesin ki katre-i kem
Feyzuñla cihāniyāna şıgmaz

15 Ey hūsn nesin şarāb-ı ‘aşkuñ
Nüh kāse-i āsmāna şıgmaz

16 Ey hāme-i naqşkār-ı hūrşid
Evşāf-ı ruḥı beyāna şıgmaz

17 Sen naqşdasın velī cemālī
Mecmū‘a-i gülsitāna şıgmaz

- 18 Esbāb-ı cemāl-i yār çokdur
 Ey ğonce bu cāmedāna şıġmaz
- 19 Medḥ eyle meded o serveri kim
 Şevķiyle zebān dehāna şıġmaz
- 20 Vaşf [it] yine ol peyem-beri kim
 Evşāfı gelüp zebāna şıġmaz
- 21 Sultān-ı serīr-i *ķābe ķavseyn*
 Kim midḥati rakķ-ı cāna şıġmaz
- 22 Ceddi Hüseyn ü faḥr-i kevneyn
 Kim vaşfı cihānı yāna şıġmaz
- 23 Memdūḥ-ı Hudā ki vaşf-ı zātı
 Nüh şafḥa-i āsmāna şıġmaz
- 24 Şāyān şenāña mu‘ cizātı
 Şad defter-i dāstāna şıġmaz
- 25 Āyāt ile ol şenā-güzārı
 Bu bezme şakın fesāne şıġmaz

- 26 Evşâf-ı Nebîde kıt‘ a-gûy ol
Şi‘ rûñ ki ola yegâne şıgmaz
- 27 Oldıysa ‘ aceb mi ‘ arş-pervâz
Hürşîd bu hâkdâna şıgmaz
- 28 Geçdiyse sipihri n’ola bî-bâk
Gül hokka-i za‘ ferâna şıgmaz
- 29 Kadrini muhîf olmaz eflâk
Yem kâse-i zer-nişâna şıgmaz
- 30 Ser-cümle-i leşker-i bahârı
Yek hayme-i sebzâna şıgmaz
- 31 Deryâ-yı muhîf bî-ser ü bün
Câm-ı mey erguvâna şıgmaz
- 32 Dünyâdan ‘ aceb midür çekilse
Sübha harem-i muğâna şıgmaz
- 33 Nakdîne-i şadr-ı Sidre-kadri
Hemyânçe-i mekâna şıgmaz

- 34 Maqbūli degül cihān ki mūhre
Gencīne-i ūyānā ūıgmaz
- [38a] 35 Yoę idi dilinde fıkr-i dūnyā
Gül-desteye rāziyāne ūıgmaz
- 36 Ćārū-keūi ūeh-per-i melekdūr
Ĥār ü ĥas ol āstāna ūıgmaz
- 37 Merdūdı ise n'ola bu nūh-ťās
Peūmīne-i ĥudsiyāna ūıgmaz
- 38 Manzūrī idi yalancı dūnyā
Kızıl ol ĥarem-i emāna ūıgmaz
- 39 Nūh ĥarĥ degūldi dil-pesendi
Evrāk-ı ĥazān cināna ūıgmaz
- 40 Naĥd-i keremi ūu deñlü ĥoĥdur
Kim kīse-i baĥr u kāna ūıgmaz
- 41 Luťfı yitiūirse bir gedāya
Ser-ūandeli-i ūehāna ūıgmaz

- 42 Kahr-ıla olur çü mür pā-māl
 ‘Ucb-ıla şu kim cihāna şıgmaz
- 43 Şanmañ mehi nān sufresidür
 Kırş-ı siyeh ol miyāna şıgmaz
- 44 Şanmañ [ki] duḡān dıgidür çarḡ
 Bu dūd o dūdmāna şıgmaz
- 45 Nān-pāre-i nev-mehi sipihrüñ
 Ol sufre-i bezl-ḡāna şıgmaz
- 46 Mümkin mi dil ide vaşf-ı zātın
 Mihr āyine-i kemāna şıgmaz
- 47 Na‘ tıyla murād tev‘ emāndur
 Bu ‘aql-ı ‘arīme-ḡāna şıgmaz
- 48 Luṭf ile ki tāze tāze derdüm
 Cān u dil-i nātüvāna şıgmaz
- 49 Āḡardan olan şifā gerekmez
 Zaḡm-ı dil-i ḡün-çegāna şıgmaz

- 50 Şevk-ı keremiyle ol ğazel-ḥ'ān
Şeh meclisidür beyāna şıgmaz
- 51 Gel ol yine tāze bāde-āver
Bu bezme mey-i şebāne şıgmaz
- 52 La' l-i leb-i yāre dāne şıgmaz
Ey ğonce kıoya bahāne şıgmaz
- 53 Şol mertebe zülf ü cān behemdür
Bīġānedür anda şāne şıgmaz
- 54 Dil-ber n'ola söylemezse elfāz
Nāzük-dehen cevāna şıgmaz
- 55 Dil eylemek ister 'aşkı pinhān
Bu bād ise bād-bāna şıgmaz
- 56 Çıkısa n'ola nāle-i pey-ā-pey
Kim ḥāne-i teng cāna şıgmaz
- [38b] 57 Şehbāz-ı ḥayāl ḥaşma kıonmaz
Sultān ḥaşemiyle ḥāna şıgmaz

- 58 Sīnemde gerek ḥayāl-i dil-ber
Bu mağz her üstüḥāna şıgmaz
- 59 Sīneñ döğüp itme nālekārī
Bu bezmde def ü çeğāne şıgmaz
- 60 Der-kār idelüm zebān-ı ḥālī
Bu meclise çün terāne şıgmaz
- 61 Esrār-ı ğamum taşup dökildi
N'itsem ki derūn-ı cāna şıgmaz
- 62 Şad ğüne ğubār-ı ḥātır-ı zār
El-ḥaḳ bu ki cūr'adāna şıgmaz
- 63 Āh itmez isem 'aceb mi 'aşḳum
Kim ḥavşala-i fiğāna şıgmaz
- 64 Gelmez dil-i ğayra bu ma'ānī
Gencīne-i şeh dükāna şıgmaz
- 65 Ḥaḳḳā ki bu şī'r-i pāki inkār
İslām-ı muvaḥḥidāna şıgmaz

- 66 Ey bü'l-heves-i riyā ҡo vaşfin
 Ҳalvetde mey-i muğāna ғıgmaz
- 67 ‘Aşq olmayıcaқ suһan dinilmez
 Mey һücre-i şūfiyāna ғıgmaz
- 68 Feyż olsa bu himmet ile olmaz
 Bu rāhda tāziyāna ғıgmaz
- 69 Ҳatm-i suһan eyle ey Rızāyi
 Чүн cevher-i mihrgāna ғıgmaz
- 70 Bu meclis-i na‘ t-ı Muştafādur
 Dem-sāzi-i şā‘ irāna ғıgmaz
- 71 Ey һāme gel i‘ tirāf-ı ‘acַz it
 Vaşfi varaq-ı zebāna ғıgmaz
- 72 Ey һāme murād-ı dil dinülmez
 Bu himmet-i tercemāna ғıgmaz
- 73 Vaşfına yeter mi bu ҡaşide
 Bir һoққaya şad һizāne ғıgmaz

74 Meşğûl-i şalâtı ol bu elfâz
Meclisgeh-i ‘arşiyâna şıgmaz

75 Vâsıl-ı ter ola şol luţf-ı Hâk kim
Ta‘ dâd-ı muḥāsibâna şıgmaz

76 Şad kâfile feyz ola revân kim
Vâsi‘ reh-i keh-keşâna şıgmaz

-27-³⁰⁸

[Fâ’îzî]³⁰⁹

--. / -. / .-. / -.-

1 Ey Fâ’îzî nedür bu kadar şiddet ü şağaf
Eyler misüñ vücûduñı dünyâ için telef

2 Ey Fâ’îzî bu güri-i hırş u tama‘ nedür
Elmâs görünür gözüñe pâre-i ḥazef

[39a] 3 Ey Fâ’îzî bu devlet ü cāhı ne añladuñ
Maḥşûli ğam degül mi bunuñ ḥāşılı esef

4 Yetmez mi saña târik-i ser-tâc-ı iftiḥâr
Mensûbî-i ğubâr-ı der-i server-i Necef

³⁰⁸ Halil İbrahim Okatan, **Kafzâde Fâ’îzî Hayatı Eserleri Sanatı-Tenkitli Divan Metni**, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1995, s. 93-96.

³⁰⁹ 27/ Mecmuada başlık yoktur.

13a ḥaşma: mâhe

- 5 Yetmez mi saña zīver-i destār-ı iştiḥār
Ol berg-i sebz-i bāğçe-i nisbet ü şeref
- 6 Yetmez mi saña manşib-ı Keyḫusrevāne kim
Kılduñ eşigi taşını ol dāverüñ kenef
- 7 Ya‘ sūb-ı müslimin esed-i pīşegāh-ı kīn
Gūyā-yı *lev-keşef*³¹⁰ ḥükm-i āmūz-ı *men ‘aref*³¹¹
- 8 ‘Unvān-ı feyz u rābıta-i nüṣṣa-ı hüdā
Ser-meşķ-i fażl u ser-suḥan ḥikmet ü zuref
- 9 Sulṭān-ı fakr-ı mesned ü dervīş-i Cem-serīr
Ebr-i muḥīṭ cūş-ı muḥīṭ u seḥāb-kef
- 10 Kurbet-penāh şıhr-ı Nebī Ḥāzret-i ‘Alī
Oldur vaşī-i faḥr-ı rüsül mefḥar-ı selef
- 11 Mūsī-i Tūr-ı feyz ki kemter cevābıdur
Der-ḥāst-ı niyāzına āvāz-ı lā-taḥaf
- 12 Şāh-ı ricāl ü merd-i neberd ü cidāl kim
Oldur cevāb-dih sipeh-i ḥaşm çekse şaf

³¹⁰ “*Lev-keşef el-gitai ma ezdet yakinen: Eğer perdem kalksa bile yine benim yakīnim artmaz, değişmez.*”

³¹¹ “*Men arefe nefseḥû fe-kad arefe rabbehû: Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir*” (Yılmaz, **a.g.e.**, s. 492).

- 13 Gösterse ھاşma āyīne-i luṭfı rūy-ı dil
Hūrşīde feyz-i nūr ide alnındagı kelef
- 14 Deryāya düşse bir şereri nār-ı ھاhrınıñ
Baħr üzre mevc ura ‘alevler mişāl-i kef
- 15 Olmazsa feyzi ‘ilminüñ olmaz ifādesi
Sen ol gerekse ‘ālim-i Rey fażl-ı Nesef
- 16 Diğkatde ‘ilminüñ iremez ğavrına ‘adüv
Hiç bir midür şināverī-i mähī vü keşef
- 17 Kimdür o şāha nisbet-i taḫşīr eyleyen
Küllü’l-verā eḡarr bi-taḡavāh ü i‘tirāf
- 18 Tursun ھاşmı ‘arşa-i ğafletde ber-ḡarār
Ḳavs-ı ḡazā idüpdür anı tīrine hedef
- 19 Efrāz olınsa perde-i eflāk ile n’ola
‘Arş oldı ḡadr-i cāmi‘ine cāy-ı mu‘tekif
- 20 Bir gevher ile ḡalmaz idi ğāhi ḡāsesi
Deryūzesin düşürse dūr-i cūdına şadef

- 21 Dünyā-yı dūna eylemese n'ola iltifāt
Hiç şîre çāşt olmağa şālîḥ midür 'alef
- 22 Gerdūn-ı çenberîye müşābih diyü n'ola
Rū-girde-i ḥaremgeh-i taḳvāsı olsa def
- 23 Ey sākî-i sülāfe-i kevşer taraḥḥum it
Deşt-i hevāda cāna hücum itdi tāb u tef
- [39b] 24 Bir himmet eyle ki bu muḡaylāngēh-i 'anā
Püyā-yı rūḥuma ola rāḥatgeh u kenef
- 25 Bir sîne vir ki kem şererinden fenā bulup
Şad ḥārzār-ı deşt-i emel ola ber-ṭaraf
- 26 Bir neşve vir ki meşreb-i Cemşīdi vaşf iden
Şerminden artıḳ eylemeye naḳl-i mā-selef
- 27 Bir ḥāl vir ki lezzet-i faḳr u fenāsına
Cāh ehli ola müştērî-i naḳd-i cān be-kef
- 28 Çün Fā'izîyi silsileñe eyledüñ ḳabûl
Ümīd odur ki olmaya ferzend-i nā-ḥalef

29 Degrün hemîſe kıſmet-i kaſſâm-ı ſun‘ dan
Budur du‘ a-yı bende vü âzâde her taraf

30 A‘ dâ-yı kadr ü câhuña dūzağda key derek
Ağbâb-ı hayr ħ‘âhuna cennetde key ğuref

31 Her lağza cins-i fağl u tefârik-i feyzden
Olsun revâne ravzaña ſad kârvân-tühaf

-28-³¹²

[Fâ‘izi]³¹³

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

1 Zemîni tâbe-i pür-tâbe döndirüp tef ü sūz
Ğavurdu âteſ-i bî-dâd ile cihânı temūz

2 Temūzdur felegūñ çünki cümletü’l-mülki
Ğorūñ ne ſekle girer dağı devlet-i nev-rūz

3 Bilüp kılıç yüzi ıss idüğün tayanmadı gül
Çekince tiğ-sitiz âftâb-ı ‘âlem-sūz

³¹² Okatan, **a.g.e.**, s.102-105.

³¹³ 28/ Mecmuada başlık yoktur.

2a felegūñ: çemenūñ

4a cilveleri: cilvegeri

24b oldu: olsa

26a ſehâdet: ſihâb

31b İdüp: Uyup

32a görelüm: göreler

38b kıla: kılı

- 4 Çoğ itdi pertev-i hürşide qarşu cilveleri
 Kaṭīfesin n'ola şoldursa bŭstān-efrŭz
- 5 Kānı o dem ki çıkup kişt-i bāğa ehl-i şafā
 Mişāl-i cū yayılurlardı gülşene şeb u rŭz
- 6 Mecāl yokdur ayak başmağa gülistāna
 Zemīni aḥker-i sŭzende kıldı tāb-ı temŭz
- 7 Görŭp bu ḥāleti şandum ki āşkār oldu
 Derŭn-ı sīne-i 'uşşāḳ-ı mübtelādaki sŭz
- 8 Ḥavāle itdügümüz āh-ı āteşinimŭzŭñ
 Temām kīnini aldı sipihr-i kin-endŭz
- 9 Eritdi tār-ı zerīn şu' le-i tef-i bāḥŭr
 Bir oldu ḥame-i ḥalkār u sŭzen-i zer-dŭz
- 10 O bād-ı şubḥ ki cān-baḥş idi çemenzāre
 Geleydi gülşene şimdi olırdı şu' le-fŭrŭz
- 11 Bu demde cām-ı Sīkenderde bulına meger āb
 Tef-i hevādan olur ḥuşḳ ğayrı sāğar u kŭz

12 Sipih-r-i dīgini cūşide eyledi ‘acebā
Ne fitne kaynadur ola yine bu dehr-i ‘acūz

13 Şu gibi kaynasa yirden ‘aceb degül şimdi
Olup güdāhte zīr-i zemīnde sīm ü künūz

[40a]

14 Meger ki vāqı‘a-i Kerbelāyı ‘arż eyler
Pür itdi ‘ālemi feryādū’l-‘aţ ile temūz

15 Ne vaq‘a gā’ile-i āl-i ħarb yevm-i meniş
Ne gā’ile sitem-i şāh-zāde-i firūz

16 Tırāz-ı devlet ü zīb-i vücūd u ħuccet-i dīn
Zuĥal-maĥall ü hilāl-i‘tibār u mihr-bürūz

17 Şehāb-ifāde keremdār-ı ħāriku’l-āde
Şeh-i serīr-i siyādet meh-i cihān-efrūz

18 Betül-māder ü Ĥaydar-peder Muĥammed-ced
Emīn-i sırr-ı eĥad vākıf-ı künūz-ı rumūz

19 Cenāb-ı ĥazret-i maĥdūm-ı gül Ĥüseyn-i şehīd
Güzīde sıbt-ı şeh-i şer‘-sāz-ı vahy-āmūz

20 O şāh-zāde ki lālālīgın iderdi eger
Geleydi ‘aşrına Pervîz ü Behmen ü Fîrûz

21 Yüzünde pertev-i envār-ı mekremet zāhir
Sözünde nükte-i esrār-ı ma‘rifet mermûz

22 İderdi mülket-i gülzārı def‘aten teşhîr
Nesîm-i himmeti olsa talî‘a-i nev-rûz

23 Göñüllenürdi şikārına şîr-i gerdünuñ
Muķārın olsa eger himmet-i bülendine yûz

24 Tabaşbuş eyleye mānend-i gürbe-i şîr-i felek
Ġazabla çîn idüp ebrûsın oldı kîn-endûz

25 Olaydı mazhar-ı taķvāsı zühre-i gerdün
Kemān-ı ‘işmete olurdı tâziyānesi tûz

26 Şehādet eylemiş oldı fetîlesin derkār
Ki ola ravza-i pür-nûrına çerāġ-efrûz

27 Gözi o ķapuda açıldı derdmendānuñ
Mezārın ehl-i belā beklese n’ola şeb u rûz

- 28 Dirîğ virmediler ol nihâl-i tâzeye şu
Şu dem ki oldı hevâ-yı ʿinâd pür tef ü sūz
- 29 Şuyını kesdiler ol hıttanuñ diyü ğam-ıla
Cihânı âbe virür çeşm-i muhlişânı henüz
- 30 Bulup hevâsına tâbiʿ gürûh-ı mekrûhı
Düşürdi vaqtine kârın zamâne-i kîn-tûz
- 31 Ne cehldür siper-i laʿ net itdiler kendin
İdüp hadîʿ a-i gerdüne düşmen-i bed-rûz
- 32 Ne genc imiş görelüm zâhir ola rûz-ı kıyâm
Maḥabbetin dil-i ḥākîde eyledüm meknûz
- 33 Ğubâr-ı dergehidür Fâʾîzi bi-ḥamdilillâh
Zihî siyâdet bî-şüphe manşıb-ı firûz
- 34 Şehâ kerîm-nijādâ degül saña maḥfî
Nice zamân idi gönlümde bu idi merkûz
- [40b] 35 Ki medḥ-i pākûñ ile gösterem yed-i beyzâ
Hüner nedür göreler şâʿ irân-ı siḥr-âmûz

- 36 Mişāl-i sāḥir-i Fir^ʿavn olalar mülzem
Müdāhin-i zaleme medḥ-gūy-ı kibr-endūz
- 37 Seni koyup şu kim erbāb-ı cāh medḥin ider
Tirāşe-i qalemi ola ḥaṇçer-i dil-dūz
- 38 Mişāl-i āhen-i pür-tāb-ı ḥaṇçer-i bīdī
Niteki surḥ qala qūzegāh-ı tāb-ı temūz
- 39 Hemīşe āb virüp ḥūn-ı ḥaşm-ı kāfirden
Müdām tığ-ı velāyet ola cihān-efrūz
- 40 O dūzaḥī-i ḍalālet-şi^ʿāra her laḥza
Hezār la^ʿn-i belā baḥş-i lā-yecūz ü yecūz

-29-³¹⁴[Nā'ili]³¹⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bu rûzgâr-ı siyeh-dil qalursa böyle 'anîd
Çerâğ-ı mihrini söndürmemek degül mi ba'îd
- 2 Każâ ki mânî' -i tevfiķ-ı ehl-i dānişdür
Huşul-ı kām u ümîde olur mı sa'y müfid
- 3 Kader ki perde-i halvet-serâyı hikmetdür
Ne mâverâsı hüveydâ ne perdedârı bedîd

³¹⁴ İpekten, a.g.e., s. 42-46

³¹⁵ 29/ Mecmuada başlık yoktur.

10 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

11 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

15 olur: ola

15b Hırâş-ı tiğ-i cefâ: Hırâş-ı hâr-ı cefâ

16 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur ve beytin vezni aksamaktadır.

17 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

19a Refâh-ı câhî: Refâh-ı hâlî

23a taşarruf-ı hâl: taḥavvül-i hâl

24a Bulup: Bulur

24b hem-' inân: hem-' ayâr

25b Hürûc-ı mevc-i belâ: Hürûş-ı mevc-i belâ

26b ser-rişte-i rızâ: ser-rişte-i każâ

29 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

37a O şeb-çerâğ-ı hacâlet: O şeb-çerâğ-ı necâbet

38a Şu virmedükçe olup kerem âteş-i ğaḫabı: Fûrûğ-ı savletin etdikçe ḫaḫt-ı âb füzûn

40a kader: ezel

51a demde: ğamla

51b Tıbâ'-ı mâye-i endühdur: Ḥamîr-i mâye-i endüh olur

53b tevfiķ oldu sa'yı müfid: tevfiķ ü sa'yı oldu müfid

59 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

60 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

61b Kef-i kifâyet-i 'ilmündedür bu gence kilîd: Rızâsı cûşîş-i seyl-âb-ı vehme sedd-i sedîd

62 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

69 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

70b İde: Elde

72a fırka-i töhmet-şi' âra: fırka-i düzah-ḫarâra

72b ḫalka-i ḫabîd: ḫabl-i verîd

- 4 Kıyām-ı merkez-i hayret medār-ı kurb-ı vişāl
Verā-yı kurb-ı meṭālib mebdā-i teb' id
- 5 Cihān girīve-i āşūb u rūzgār ğarīm
Me' ad u mebbe-i hayret emānı maḥz-ı va' id
- 6 Cidāl sine-ḥırāş u sitize rūḥ-kezā
Kaẓā ḥilāf-ı rızā şulḥ māye-i tesdīd
- 7 Hezār Yūsuf-ı güm-geşte-i emel çāhī
Hezār dīde-i Ya' kūb iştıyāk-ı sefid
- 8 Bu rūzgāra gelelden ki itdi sevḳ kaẓā
Meşıyyet-i dili mevḳūf-ı destgāh-ı ümīd
- 9 Çekildi gerdiş-i perkār-ı çarḥdan fi'l-ḥāl
Ḥarīm-i manẓara-i ārzūya sedd-i sedīd
- 10 Göründi lemḥa-i ūlāda çeşm-i idrāke
Ġarīb-i semt-i ḥaṭar bir ' aceb feẓā-yı medīd
- 11 Ki her ḳaddümle ider ḥavf u ḥaşyet-i rāhı
Lisān-ı ḥalle maḥşer muvākıfın te'kīd

- 12 Düşürdi destine dallāl-ı çarḥ-ı bed-güherün
Meta[‘] -ı himmetini imtinā[‘] -yı bey[‘] -i Yezīd
- 13 Bu bey[‘] gāh-ı esāfilde kim mu[‘] ayyendür
Revāc-ı gūyī vü kūrī kesād-ı dāniş ü dīd
- [41a] 14 Bu şāhrehde ki semt-i ḥaṭardur ey dil-i zār
Ne ḥāşıl olsa da sa[‘] yūñ müşādif-i te’yid
- 15 Ki rūzī-i ser-i Ferhād u Qays olur āḥir
Ḥırāş-ı tīg-ı cefā zaḥm-ı tīşe-i tehdīd
- 16 Şıgar mı ḥavşala-yı nā-şekībāya
Bu ümīd o zamān sitem bu zulm-i şedīd
- 17 Çüritdi toḥm-ı ḥayātum bu şūrezār-ı fenā
Ne müsta[‘] id ḥaşād oldı ḥāşılum ne ḥavīd
- 18 Tamām geldi baña kām-ı dilden istignā
Vifāḳ-ı baḥtdan oldum vücūh ile nevmīd
- 19 Refāh-ı cāhı taşavvur fütüvvetümde ḥarām
Vefā-yı ‘ahdi tevehhüm taşavvurumdan ba[‘] īd

- 20 Melāletüm mütemādī meserretüm ma‘ dūm
Meşiyetüm müte‘ assir meşakḳatüm cāvīd
- 21 Gel ey gönül olalum tābi‘ -i ḳader çünkim
Olur ḳazāya rızā mūcīb-i felāḥı ‘ abīd
- 22 Biraz da şūret-i ḥāle nezāre-senc olalum
Olup müşāhid-i esrār-ı zü’l-celāl-i vaḥīd
- 23 Yed-i taşarruf-ı Bārīdedür taşarruf-ı ḥāl
Maḳām-ı emrde mecbūrdur şaḳī vü sa‘ īd
- 24 Bulup nişāb-ı tesāvī bu bāḡda gül ü ḥār
Olur bu memliḥada hem-‘ inān pāk ü pelīd
- 25 Bu lüccegehde olur şarşar-ı ḥavādişden
Ḥurūc-ı mevc-i belā geh nihān u gāḥ bedīd
- 26 Ne deñlü mużtarib-i pīç ü tābi‘ acz olsañ
Bulur o mertebe ser-rişte-i rızā taḳsīd
- 27 Ne deñlü rāh-neverd-i şikāyet olsa ‘ ibād
Maḳām-ı ḳurb-ı rızādan olur o deñlü ba‘ īd

- 28 Bu yolda tîğ-ı rızâ ile çāk çāk olanuñ
Derûn-ı lâle gibi dāğdārıdur hūrşîd
- 29 Sañadur efkeni semt-i rızāya āsāndur
Bu ‘arşagāhda ıayy-ı menāzil-i ıahmîd
- 30 Bisāt-ı emrdür ey dil bu mevķıf-ı hayret
Olur kıyām ķarîn-i rızā-yı Rabb-ı mecîd
- 31 Medār-ı nîl-i sa‘ādātdur bu menzilde
Dilîr-i ma‘reke-i Kerbelā Hüseyin-i şehîd
- 32 Hāsan birāderi perverde-i kinār-ı Resûl
Fürûğ-ı nûr-ı dū-çeşm-i ‘Alî imām-ı sa‘îd
- 33 Sipeh-bud-ı su‘adā nûr-ı dîde-i Zehrā
Ki levh-ı ‘arşa olınmış mü’essiri tevsîd
- 34 O şāhzāde ki itmiş vüfûr-ı bahşāyiş
Hızāne-i keremi bî-nîyāz-ı ķufl u kilîd
- [41b] 35 O ser-nüvişt-i şecā‘at ki itmedi eşerin
Dem-i hilāfet-i Bū Bekr Hālîd bin Velîd

- 36 O yekketāz-ı şehādet ki Kerbelāda tamām
Mesīhe eyledi tefhīm n'eydigin tecrīd
- 37 O şeb-çerāğ-ı hacālet ki hacletinden olur
Verā-yı dāmen-i 'İsīde muhtefi hūrşīd
- 38 Şu virmedükçe olup kerem āteş-i ğažabı
'Adūya şā'ikabār oldı ol қаzā temhīd
- 39 Şalup ser-ā-ser-i āfāka pençe oldı tamām
Mişāl-i tīg cihān gīr-i āftāb-ı ferīd
- 40 Zihī irādet-i hük-m-i қader zihī teslim
Bu iқtidār ile ol pençe tāb-ı haşm-ı 'anīd
- 41 Қаzāya virdi rızā bildi olduĝın āhır
Mezīl-i devlet-i fānī sa'ādet-i te'bīd
- 42 Ser-i mübārekine қasd idenlerüñ olsun
Gezende mār-ı siyeh gerdeninde ҳabl-ı verīd
- 43 O naḥl-i bārvere Kerbelā zemīninde
Şu vermeyenler olsun mübtelā-yı lerziş-i bīd

- 44 Bu fitne āteşin ikād iden la‘inüñ ola
İdüp ‘azābını Kāhhār laḥza laḥza medīd
- 45 Teni cahīm-i nedāmetde tūde-i aḥker
Zebānı kūre-i āteş-fürüz-ı ḡamla ḥadīd
- 46 Gel ey göñül ‘alem-efrāz-ı āh olup idelüm
O şāhzādeye mātem merāsimin tecdīd
- 47 ‘Arūs-ı mātemine dīdeden nişār idelüm
Dizüp ṭabaḳçe-i yāḳūta la‘l ü mürvārīd
- 48 Mücāhidān-ı ḡazā muḳbilān-ı ḥazretdür
Şabāḥ-ı ḥaşr olur a‘dāya mātem anlara ‘ıyd
- 49 Bu infī‘āl ile maḥşūr olanlaruñ virülür
Kef-i neşāṭına maḥşerde nāme-i te‘yīd
- 50 Vuḳū‘-ı mātem olaydı eger zamānında
Bu bezmgāhda şunmazdı cāma el Cemşīd
- 51 Bu demde lāy-ı ḥumı cevher-neşāṭ ise de
Ṭībā‘-ı māye-i endūhdur şarāb-ı nebīd

- 52 Hırâş-ı nâhun-ı âzârdur bu meclisde
O zaḥmeler ki urur târ-ı çengine Nâhîd
- 53 Na‘îm-i ḳurba zülâl-i vişâle teşne idi
Olup muḳârin-i tevfiḳ oldu sa‘yı müfid
- 54 Çekildi ‘âlem-i keşretden oldu ol sulṭân
Ġarîḳ-i lücce-i envâr-ı maşrîḳ-ı tevḥîd
- 55 Cevâbı var ise ḥaşmuñ hemân dilîr olsun
Ṭutınca dâmenüni ehl-i beyt rûz-ı va‘îd
- [42a] 56 Budur ḥulâşa ki maḥż-ı ḥilâf-ı ḥikmetdür
Sezâ-i la‘n ise ancak bu mâ-cerâda Yezîd
- 57 Zebân-ı cebr ü ḳader gibi lâl-i hayretdür
Zuhûr-ı vâḳı‘a-i Kerbelâda ‘aḳl-ı reşîd
- 58 Zihî maḳâm-ı taḥayyür ki vahşetinden olur
Zebân-ı nâṭıḳa ebkem muḥâl guft u şenîd
- 59 Bu râz-nâme ye müşkil-i a‘dâ-yı enzâr
Ki naḳş-ı ḥâtemi olmuş ‘alâmet-i te’kîd

- 60 Nazar-ı āb-ıla pāy-ı tecessüs-i ahvāl
Reh-i hilāf-ı ğalaṭ şekve bā' iş-i tehdīd
- 61 Bu rāzı derkde kem-māyedür hıred yā Rab
Kef-i kifāyet-i 'ilmüñdedür bu gence kilīd
- 62 Bu mā-cerāyı ki 'ilmüñ muḥītdür ne imiş
Rızā-yı cūşış-i seyl-āb-ı vehme sedd-i sedīd
- 63 Bize rızā-yı şerīfün gerek Hudāvendā
Ne ḥarf-i çün ü çerā ne zebānı pür-ta' kıd
- 64 O gün ki 'arz olunur seyyi'āt-ı Hāzretine
Siyāh-nāme-i a' māl-i nā-resīd ü resīd
- 65 İdüp mu'āmele luṭfuñla Nā'iliyi koma
Girifte-dāmen-i teb-lerze-i 'uḳāb-ı şedīd
- 66 Yüzi şuyına o sulṭānuñ eyleyüp irsāl
Emān-ı āteş-i dūzaḥdan ol ğarībe nüvīd
- 67 Vüfur-ı 'atıfetün itsün ol günehkāruñ
Ġarīḳ-i ni' met-i gufrānuñ olduğun te'yīd

- 68 Dem-i güzāriş-i hırşid-i maḥşer ol şāhuñ
Himāyetinde olam der emān-ı zıll-ı medīd
- 69 Söz irdi gāyete ol rūḥ-ı pāk içün idelüm
Senā şaḥīfesine kil-k-i ter-zebānı berīd
- 70 Eziyet-i dil-i dānāda tā ki çarḥ-ı denī
İde ḥuşūmına āl-ı Muḥammedūñ taḳlīd
- 71 Bulup cezāsını bir yirden olmasun yā Rab
O cem' -i ḥā'ife dūzaḥda ḳābil-i tefrīd
- 72 Ola o fırḳa-i tōhmet-şi' āra rūz-ı cezā
Duḥān-ı silsile-tāb-ı caḥīm ḥalka-i ḥabīd

-30-³¹⁶

[Fā'izi]³¹⁷

.- / .. / .- / ..

- 1 Pür itdi berf ile rūy-ı hevāyı ebr-i şitā
Görindi gerd-i sipāh-ı sipeh-būd-i sermā

³¹⁶ Okatan, **a.g.e.**, s. 96-99.

³¹⁷ 30/ 2b bād-ı şabā: bād-ı şitā

11a bir: her

15a Tā: Ne ğam

Mısraın vezni aksamaktadır.

16a dirseñ: direm

- 2 O şehre döndi ki rîk-i revân ide vîrân
Getürdi berfî sürüp gülşen üzre bād-ı şabā
- 3 Fezā-yı bāğı gören şehir-i Şām zan eyler
Ki serd-i berf ile olmuş mināre-i beyzā
- [42b] 4 Konıldı rîşe-i sebz üzre şāne-i sîmîn
Kenār-ı servde yaḡ-pāreler degül peydā
- 5 Başınca şahne-i dey bezm-i bāğı yaḡ şanma
Şikeste şîşe ile tıldı meclis-i ḡabrā
- 6 Mecālî yokdur ayak başmaḡa gülistāne
Pür itdi saḡn-ı çemenzārı ḡurde-i mînā
- 7 O şāh-rāhe dönüpdür ki pād-şāh giçe
Pür oldı tūde-i berf ile reh-güzār-ı fezā
- 8 Yem-i çemende yine rîkler zuhūr itdi
Meger ki cezrini gösterdi lücce-i ḡazrā
- 9 Şavuklayup ayağı tındı cūy-ı gülzāruñ
Anuñ'çün eyleyemez geşt-i gülşen ü şahrā

- 10 Bu demde şîr-i ġarîn döndi şîr-i berfîne
Olnca üstine bârende berf ser-tâ-pâ
- 11 Tõnardı bir kişi kâşânesinde olmasa ger
Mişâl-i şem‘ -i fûrûzende sâġar-ı şahbâ
- 12 Kenâr-ı bâm-ı sipihr üzre tõiđı yaġ-pâre
Gören ufukda şanur anı ġurre-i ġarrâ
- 13 Yaġ üzre vaz‘ olınan kûzeveş sipihr-i berîn
Nücûmdan n’ola eylerse kaçreler peydâ
- 14 Atıldı penbe gibi kûh kış kıyâmetdür
Gören şanur şavırur berfi şarşar-ı sermâ
- 15 Ta fenâya varup ‘ âlem olsa kış tûfân
Bize sefîne-i Nûĥ-ı necâtdur me’vâ
- 16 Nedür sefîne-i Nûĥ-ı necât dirseñ eger
Velâ-yı sîne-i tırâz-ı cenâb-ı âl-i ‘ abâ
- 17 ‘ Ale’l-ĥuşûş mihîn sıbt-ı Ĥazret-i Nebevî
Emân-ı fitne-i ümmet şalâĥ-ı ehl-i şekâ

- 18 FÜRÜĞ-ı bāşıra-pīrā-yı nergis-i mā-zāğ
Cemāl-i çehre-i dīn nūr-ı cebhe-i taqvā
- 19 Muḥammed-āyet ü Mūsā-ḳabes Mesīḥ-nefes
Ḥalīl-fiṭrat ü İdrīs-fehm ü Hızr-liḳā
- 20 Emīn-i ḫilye-i peygamberī imām Ḥasan
K'odur şebāhet-i ceddiyle menḳıbet-pīrā
- 21 O pūşt ü pāzen-i evreng-i mülk-i ḥān kim
Gedā-yı himmetidür şad Sikender ü Dārā
- 22 Cebīn-güşāde-i himmet ki baḳmadı hergiz
Şu deñlü 'arz ide gördi metā' ını dünyā
- 23 Şemīm-i luṭfı mu'atṭar iken dimāğ-ı ümīd
Nesīm-i ḫulḳı çemen-tāzedār-ı bāğ-ı recā
- 24 Zemīn bisāṭ-ı celālinde bir ğubār-ı ḫaḳīr
Felek simāṭ-ı nevālinde terre-i ḫazrā
- [43a] 25 Zebān-ı nādire-sāzı kilīd-i genc-i murād
Beyān-ı nükte-ṭırāzı beşāret-i 'uzmā

- 26 Sipih̄r anda bulurdı bu deñlũ dā 'ireyi
Derinden itmese deryũze-i nevāl ü 'atā
- 27 Olursa zerre-i nāçiz lufına mazhar
Eşer-dehende ola hemçũ encũm-i zehrā
- 28 'Aceb degũldũr eger nĩrũ-yı celālinden
Bulursa uvvet-i āhen-rũbā-yı kāh-rũbā
- 29 'Aceb mi semm-i muvaat disem 'adāvetine
Çeker belāsını elbette aşmı rũz-ı cezā
- 30 Gidũp tılāsı nũāsı gĩrinmese yer yer
Olurdu taşt-ı amer h'ān-ı himmetine sezā
- 31 Seāda pençe-i hũrşiddũr kef-i desti
Mişāl-i berf virũrse 'aceb mi sĩme fenā
- 32 Sevād-ı māh-ı mũnevver zer ũzre 'anberdũr
Sipih̄r-i micmere gerdān-ı bezmidũr gũyā
- 33 Mesih̄-menıbetā Fā 'iziye ram eyle
O mũrde-i ğamı 'Āzer-mişāl ıl ih̄yā

- 34 Bu kâlbüd virüp elbette hükmi-i bātlını
Ṭabīʿ at oldı baña muḳtezā-yı nefsi-i hevā
- 35 Mezākum añlamaz oldı ḥalāvet-i fikri
Mizācum eyledi muḥtel hevā-yı hırş u şeḳā
- 36 Nühüfte derdlerüñ senden ey bilür o ṭabīb
Uzatma kışşanı ey bī-mecāl ğam-fersā
- 37 Niteki penbede yāḳūt u laʿl-i nābe döne
Miyān-ı berfde yaḡ-beste cürʿa-i şahbā
- 38 Revāne ravzaña şad-kārbān-ı medḥ ü dūrūd
Ki ola bārları gevher-i rızā-yı Ḥudā

[43b]³¹⁸

[44a]³¹⁹

[44b]

-31-³²⁰

Ġazel-i Cevrī Taḥmīs-i Nādīrī³²¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Ey cemālün şemʿ-i beẓm-ārā-yı ḳurb-ı kirdigār

Vay cebīnün ḥalvet-i ḥāş-ı vişāle nūrbār

³¹⁸ Bu varakta şiir metni yoktur.

³¹⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.

³²⁰ Ayan, **a.g.e.**, s. 356-357.

³²¹ 31/ I çerāğ-ı rahmet-i Ḥaḳsın: çerāğ-ı şoḡbet-i Ḥaḳsın

III, IV ve V. bentlerin dizilişi *Dīvān*’da farklıdır.

V tedbīr: teksīr

zılluñı: sāyeñi

Meclis-i kudse fūrūğ-ı ʔalʕ atuñ pertev-niṣār
 Sen çerāğ-ı raḥmet-i Ḥaḳsın olursa vechi var
 Cebrāʕil āvāre-i nūr-ı ruḥuñ pervānevār

II

Maṭlab-ı aʕ lā-yı *ev ednada* cāy itseñ n'ola
 Pīṣgāh-ı maḳṣad-ı aḳsāda cāy itseñ n'ola
 Ṣadr-ı ḥalvet-ḥāne-i isrāda cāy itseñ n'ola
 Bir ḳademde menzil-i āʕ lāda cāy itseñ n'ola
 Tīrveṣ itdüñ maḳām-ı *ḳab-ı kavseymī* güzār

III

Ṣemʕ -i zātuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek
 Zāhir olmazdı teşāvīr-i mezāhir yek-be-yek
 Ḥalk-ı eşyāya vücdüñdur sebep bī-reyb ü ṣek
 Ṣalmasa nūruñ ziyā dünyāya ey reṣk-i melek
 Bunca eşkāl ü ṣūver ḳandan olurdı āṣkār

IV

Zehresi oldı sipihrüñ heybet-i ʕazmüñle ḳāk
 İtdi ṣıyt-ı satvetüñ eyvān-ı ḳarḥı lerzenāk
 Eyledüñ ol ṣeb ki eflāke naḳar bī-vehm ü bāk
 Ḥavfuñ itdi ḳalb-i gerdünü dü nīm ey nūr-ı pāk
 Ḥalk-ı ʕālem ṣandılar ṣaḳḳ oldı māk-ı tābdār

V

‘ Ācizān-ı rûz-ı haşre zılluñı teķşir için
 Ārzūmendān-ı naħl-i ķaddūñı tevķir için
 Āftāb-ı maħşerūñ te’sşirini tedbır için
 Ümmetūñ deşt-i beķāda rāħatın tevhır için
 Şaķladı dār-ı fenāda zılluñı perverdgar

VI

Āsmānı āstānuñ zan idüp bekler Mesih
 N’ola olsa pāye-i ā‘ lā ile ber-ter Mesih
 Bildügiyçün rütbeñi buldı felekde yer Mesih
 Yerde gökde hāşılı ger Hızır-ı zinde ger Mesih
 Ümmetūñden olmağa çekmekde dā’im intizār

VII

Yā Resūlallāh bir ednā çākerūñdür Nādirī
 Āşkār itme ķuşūrın ‘aybınuñ ol sātiri
 Eyle maħşerde şefā‘ atla ‘aťā-yı vāfirī
 Luťfuñ olsa n’ola Cevrīnūñ ümīd-i hātırı
 Gerçi çoķdur cürmi ammā luťfuña yoķdur şümār

-32-³²²Ġazel-i Neşāʾī Taḥmīs-i Kāmī Efendi el-Edirnevī Raḥimehullāhu Teʿālā³²³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

I

[45a]

Laʿ lüñ ey şūḥ dil-i zāra devā-sāz ancaḳ
 Ḥaṭṭuñ imdād-kün-i ğamze-i ṭannāz ancaḳ
 Yok yok ol mā-şadaḳ-ı maṭlaʿ -ı mümtāz ancaḳ
 Leb degül çeşme-i cān mevrīd-i iʿ cāz ancaḳ
 Ḥaṭ degül fitne-i dil nev-çemen-i rāz ancaḳ

II

İtdiler laʿ l-i lebüñ āb-ı ḥayāta taḳrīr
 Ola zūlmetgeh-i hicrūñde olursa şeb-gīr
 Bārekallāh ne güzel şānuña lāyık taʿ bīr
 Seyr iden gird-i lebūñde ḥat-ı nev-ḥizūñdūr
 ʿİsi-i laʿ li ile Ḥızr ile dem-sāz ancaḳ

III

Ol şanavber ḳadi seyr iden ider mi ārām
 Nedür ol gülbün-i nāzende-i nāzük-endām
 Nedür ol ʿāşıḳa biñ nāz ile reftāra ḳıyām

³²² Edirneli Kāmī, **Kāmī Dīvānı**, (haz. Gülgün Erişen Yazıcı), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55977,kami-divani-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 20.08.2021, s.112-113.

³²³ 32/ II Ola: n'ola

ile: yine

III Perveriş-yāfte-i bāğçe-i gül-nāz: Perveriş-yāfte-i gül-bāğçe-i gül-nāz

Nedür ol serv-nümâ kıad ile âheste hırâm
 Perveriş-yâfte-i bâğçe-i gül-i nâz ancak

IV

Ėamze-i bî-mededüñden senüñ ey şüh amân
 Dil-i âvâremüzi eyledi bî-tâb u tûvân
 Düşmemek pâyuña mümkün mi per ü bâl-feşân
 Süzilür gökde hümâ olsa da tûrmaz bir ân
 Murğ-ı dil şaydına çeşmüñ iki şehbâz ancak

V

Ėabbezâ nazm-ı şafâ-bağş-ı hoş-âyende-edâ
 Güş iden rakş u semâ' eyledi bâ-sevk u şafâ
 Şu' arâ yek-sere Kâmî didiler kim hakkâ
 Ney-i hâmeñde Neşâfî ne bu dil-sûz nevâ
 Semt-i 'uşşâkıda bir nağme-i şehnâz ancak

-33-³²⁴Ġazel-i Nābī Tahmīsü's-Şelāseti Mine'ş-Şu'arā³²⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

I

İtdügün lutf u kerem bu dil-i ser-bāze midür

Hâtır-ı ' âşık-ı zârı ' aceb i' zāze midür

Ġarazuñ şefkat-i dîrîneye āgāze midür

Niyyetün eyledügün va' de-i incāze midür

Yohsa kaçduñ dil-i zāra sitem-i tāze midür

II

Bend olup turre-i ham-der-hama dīvāne gibi

Olmadı ' ukde-güşā hayf gönül şāne gibi

Yoğ ise neşve-i ' aşkuñ dil-i peymāne gibi

Var mıdur sūziş-i ğam sende de pervāne gibi

Yohsa ey murğ-ı çemen bir kırı āvāze midür

III

Cāy-gîr oldı gönül zülf-i semen būyuñda

[45b]

Kaldı haqq-ı nazarum kâmet-i dil-cūyuñda

Lāne-sāz kadem olamadı ser-i kūyuñda

³²⁴ İ. Hakkı Aksoyak, **Müşterek Şiirler Divanı**, s. 67-68.³²⁵ 33/ I sitem-i tāze: semm-i tāze

III olamadı: olmazdı

per: yer

IV Dehen-i nāziki: Dehen-i nāzükin

kavs-şıfat: küssıfat

hişşesi: çektiği

V hezār ey Nābī: hezārān nābı

İki per gibi zühür eyledi haṭ rūyuṇda
Murğ-ı ḥüsnüñ ‘acebā niyyeti pervāze midür

IV

Dehen-i nāziki ol tūṭi-i hoş-güftāruñ
Gūyiyā ḡonce-i ser-bestesidür gülzāruñ
Pīçiş-i reşk-i kemānum ola cān-ı zāruñ
Tırveş sīnesine sen düşicek aḡyāruñ
‘Āşıkuñ ḡavs-şıfat ḥışsesi ḡamyāze midür

V

Ḥacl eyler ruḡ-ı İshāḡ-ı gül-i şād-ābı
Bülbül eylerse n’ola Mādiḡ-i nāliş-yābı
Rāşidā ḡıfz içün ol ḡonce-i āteş-tābı
Āhdan perde çeker bāḡa hezār ey Nābī
Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

-34-³²⁶

Ġazel-i Mezbūr Taḡmīs-i Şināsī Raḡmetullāhi ‘Aleyh³²⁷

..-- / ... / ... / ..-

I

Bu nev-āyīn-i cefā sen meh-i mümtāze midür
Köhne taḡvīm-i taḡammül dil-i ser-bāze midür

³²⁶ M. Esat Harmancı, **Şināsī Dîvânı**, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 1999, s. 47-48.

³²⁷ 34/ III ser-be-ser-i müyuṇda: her ser-i müyuṇda

V ide: it

çeşm-i Şināsī gibi: çeşm-i Şināsī

Yine meylüñ ‘acebā luṭfa mı yā nāze midür
 Niyyetüñ eyledüğüñ va‘de-yi incāze midür
 Yoḥsa қаşduñ dil-i zāre sitem-i tāze midür

II

Eyledüñ dağdağadan gülşeni mey-ḥāne gibi
 Raṭb ü yābis ni‘amuñ bir gül-i ḥandāne gibi
 Gerçi muḥriḳ nefesüñ ‘āşık-ı mestāne gibi
 Var mıdur sūziş-i ḡam sende de pervāne gibi
 Yoḥsa ey murğ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

III

Yokdur āvāre diyü şimdi ser-i kūyuñda
 Görinür reng-i elem ‘arız-ı dil-cūyuñda
 Nakş-ı vahşet pür olup ser-be-ser-i müyuñda
 İki per gibi zuḥūr eyledi ḥaṭ rūyuñda
 Murğ-ı ḥüsnüñ ‘acebā niyyeti pervāze midür

IV

Hedef ü sehm gibi ḡayra teḳarrüb kārūñ
 Hicr ile ḳaddi kemān oldu dil-i nā-çārūñ
 Yoḥsa ey қаşları yā zevḳ-ı dil-i ḥūn-ḥ‘ārūñ
 Tırveş sen düşicek sinesine aḡyārūñ
 ‘Āşıḳuñ ḳavs-sıfat çekdügi ḥamyāze midür

V

Pîrehen çāk görüp verd-i ter-i sîr-âbı
 Bûlbülüñ ğayret ile yandı dil-i pür-tâbı
 Terk ide çeşm-i Şinâsî gibi âhîr ẖ'âbı
 Âhdan perde çeker bâğa hezâr ey Nâbî
 Bu tedârük o gül-i perde ber-endâze midür

[46a]

-35-³²⁸Ġazel-i Bahâyî Tahmîs-i Nâbî Raĥmetullâhi 'Aleyh³²⁹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Figân itmek midür âyîn-i mâder-zâduñ ey bûlbül
 Ki gitmez gülşene varsañ bile feryâduñ ey bûlbül
 Müdârâdur gibi aĝyâr ile mu' tâduñ ey bûlbül
 Hirâsân olmasa gülden dil-i nâ-şâduñ ey bûlbül
 Neler eylerdi ẖâre âh-ı âteş-zâduñ ey bûlbül

II

Nevâ-perdâzısun faşl-ı bahâruñ şahñ-ı gülzâruñ
 ' Aceb şūrîdesün inkâr olunmaz ĥüsn-i eṭvâruñ
 Degül ẖâlî eşerden âh-ı serdüñ çeşm-i bîdâruñ

³²⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 147.³²⁹ 35/ II faşl-ı bahâruñ şahñ-ı gülzâruñ: faşl-ı bahâr-ı şahñ-ı gülzâruñ
 şūrîdesün: şūrîdedür

Dil-i dil-dārı nerm itmiş işitdüm nāle vü zāruñ
 ‘ Aceb kim taşā te’şir eylemiş feryāduñ ey bülbül

III

Figān-ı ehl-i hālet nerm iderken hātır-ı yārı
 Niyāz erbābınuñ te’şir iderken nāle vü zārı
 ‘ Aceb bilsem neden sūz-ı derūnuñ eylemez kārı
 Ne teşhīr itdi gülzārı ne urdı āteşe hārı
 Yine tırılmaz okırsun rūz u şeb evrāduñ ey bülbül

IV

Sirişk-i hasretüñle itme ferş-i ‘ālemi gül-gün
 Edā eyler murāduñ çarçı ider bir gün seni memnūn
 Cefā-yı hārdan tutma dil-i pür-şevkuñı maḥzūn
 Güle olur n’olursa yoḥsa āḥir gerdiş-i gerdūn
 Gelür bir dem ki alur hār elinden dāduñ ey bülbül

V

‘ Aceb bir kerre maḥmūr olmaduñ cām-ı nedāmetden
 Güzer nā-mümkin oldı saña kūy-ı istiḳāmetden
 Alınmaz dāmenüñ Nābī gibi dest-i melāmetden
 Çekil sen daḥı kūy-ı derde gülzār-ı selāmetden
 Bahāyīveş çekildi ‘aşk ile çün aduñ ey bülbül

[46b]

-36-³³⁰Li Mevlānā Nedīm Efendi Kaşide-i Hammāmiyye³³¹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Sepide-dem ki olup dide ẖābdan bīdār
Hurūşa başladı nā-gāh serde dūrd-i humār
- 2 Hezār za‘ f ile hammāma toğrı ‘azm itdüm
Kemer güsiste perākende gūşe-i destār
- 3 Varup o hāl ile hammāma ūft ü ẖiz iderek
İdince gūşe-i halvetde cāygāh-ı qarār
- 4 Ne gördüm āh amān el amān bir āfet-i cān
Gelüp önümde güneş gibi oldu şu‘ le-i nişār
- 5 Şacı fütādesinūñ ẖābı gibi pejmürde
Nigāhı ‘āşıkınuñ ẖatırını gibi bīmār

³³⁰ Muhsin Macit, **Nedīm Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1994, s. 34-40.

³³¹ 36/ 10b bir endişe bir melāmet: bir endişe vü bir āteş

12b O: Bu

aşlın andan: andan aşlın

31a kaldı dil: dil çalup

43b Kublay: Kaplan

44b hālīde-i mār: hālīde çü mār

48b meşhūd-i dīde-i aḥver: meşhūd-i dīde-i devvār

49b kām: kim

53b pejmürde: bir ferde

54a çok: çün

65a sözdeliğin: sözdelik

65b eyleyüm: eyleyeyim

66b pākīze-tab‘u siḥr-āsār: pākīze-tab‘-ı siḥr-āsār

68a Allāh eylesün: eylesün Hūdā

6 Vücūdı hām gümüşden beyāz gülden nerm
Boyı henūz yetişmiş nihālden hem-vār

7 Kāmer hamīresi yāḥūd güneş mürebbāsı
Bilür [ki] şāḥı yaḥūd naḥl-i lü 'lū-i şehvār

8 O ḳad ü ḥad o tenāsüb o ğabgab ol pistān
O yāl ü bāl o temāyül o şive-i reftār

9 Tamām reng ü bahā mū-be-mū kirişme vü nāz
Tamām ḥüsn ü ser-ā-pāy şu' le-i didār

10 Velīk ḥis olınur kim o nāz perverdūñ
Derūnu içre bir endīşe bir melāmet var

11 Ben ise derd ile ol dem hemān ki āḥ 'aceb
Nedür iden dilin ol nāz-perverūñ āzār

12 Didi o dem dil-i dīvāne her çi bād-ābād
O ḥāletūñ iderüm aşlın andan istifsār

13 Cevāb-ı luṭf virirse eger zihī devlet
Zihī sa' ādet eger kim iderse de āzār

- 14 Hemān hıṭāb idüp ol āftāb-ı nāz didüm
Ki ey fedā o siyeh zülfe nāfe-i Tātār
- 15 Gümüşden āyīneler gibi şāf iken sīneñ
Sezā mıdur ki ola böyle pāy-māl-ı gubār
- 16 Cihānı itmiş iken ḥayretüñ zebün yā seni
Kim itdi böyle ser-endāz-ı ḥayret-i efkār
- 17 Nedür ‘aceb sebeb-i ḥayretüñ nedür derdüñ
Kemāl-i luṭfuñ ile kı l kemīneñe iḥbār
- 18 İştıdı çünki sözüm ol gül-i ḥadıķa-i nāz
Derūn-ı sīneden āh eyleyüp çü bülbul-i zār
- 19 Didi ki āh su ’āl itme derd-i pinhānum
Dil-i figāruma zaḥm urma sen de dīger-bār
- 20 Dilümle uğraduğum ḳayda ben bu ‘ālemde
Ne bülbul uğradı ne tūṭı-i şeker-güftār
- 21 Bu şeb bir āfetüñ ibrāmı ile meclisde
Çekilmiş idi bir iki piyāle-i ser-şār

- [47a] 22 Tamām neş'eler itdükde mihr gibi tulu
Miyân-ı meclise naql oldı şoḥbet-i eş'ār
- 23 Nedīm nāmına bir şā'ir-i cihān var imiş
Kemend-i zülfüme düşsün ilāhī ol 'ayyār
- 24 Bir iki beytin anuñ keyfe ma't-tafaḫ nā-gāh
Bir ehl-i dil okuyup itdi bir daḫı tekrār
- 25 Şu rütbe itdi eşer baña ol edā-yı selīs
Ki ṭab'-ı şūḫum olup ḫāk-sāz-ı ceyb-i ḫarār
- 26 Yemīn idüp kılıcum ḫabzasına nezr itdüm
Bulup Nedīmi iki buse eyleyüm īṣār
- 27 Bu kerre şimdi belā bunda ḫānesin bilmem
Ki 'azm idüp olam ifā-yı nezre ḫ'āhiṣkār
- 28 Tūtalum arayarak bulmuşum anı ammā
Ḳabūl ḫılmayup eylerse nezrüm istiḫḫār
- 29 Ḥicāb mānī' olursa ya nāz iderse yāḫūd
İderse zühd şatup şūret-i riyā izḫār

- 30 Nice çıkam ‘acebā ‘uhdesinden ol nezrūñ
 alur mı āh benüm gerdenümde böyle bu bār
- 31 açan ki bu sözi gūş itdi aldı dil bī-hūş
 Kemāl-i ayret ile hem çü şūret-i dīvār
- 32 Didüm ki ey gül-i nev-īz-i nāz ü ‘işve saña
 Fedā Nedīm gibi bendeler hezār hezār
- 33 Ne gūne sihr idi āyā o beyt-i pūr-te’şīr
 Ki bir senūñ gibi ser-keş perīyi ıldı şikār
- 34 Didi ki bir iki beytü’l-aşıde kim olmuş
 Anuñla azret-i şadr-ı güzīne midatkār
- 35 Cenāb-ı azret-i düstūr-ı āsmān-mesned
 Ki mihr-i zātına bir gerd bālīş-i zer-tār
- 36 Semiyy-i cedd-i Resūl-ı Hūdā ki lufindan
 Cihānda āteş-i endūh u ğam olur gūlzār
- 37 Yegāne şīhr-i güzīn-i alifetü’l-İslām
 Vezīr-i ‘āzām u ekrem müşīr-i pāk-tebār

- 38 ‘Alil-i miḥnete cūd u seḥāsı ḥabb-ı zeheb
Marīz-i ye’sse ‘aṭāsı da şerbet-i dīnār
- 39 Tōkınsa çeşmi eger jeng-beste mir’āta
Yeşil çemen gibi neşv ü nemā bulur jengār
- 40 Ḥarīṭa resmi gibi ḥuşg u teng-şūretdür
Kef-i kerīmine nisbetle ḳulzüm-i zehḥār
- 41 Serāb lem‘ası veş nef‘den mu‘arrādur
Nihād-i pākine nisbetle feyż-i ebr-i bahār
- 42 İdeydi āteş-i ḳahrı biḥārı istilā
Fetīl-i revḡan olurdu cezīrelerle biḥār
- 43 Ḥarem-serāyına Kāfūr-ı zer kim ḥādım
Derinde Cengiz ü Ḳublay nāme-ber Tātār
- [47b] 44 Zihī o ḳuvvet-i bāzū ki Hind-i ġarbīden
Zemīne itse eger nīzesin ḥalīde-i mār
- 45 Çıkup o demde ser-i nīze Hind-i şarkīden
İderdi şadme-i yelmānı pāy-ı rā’yı şikār

- 46 Cihān-penāh hıdīvā keremverā şadrā
Eyā vezīr-i felek bargāh-ı mihr-āşār
- 47 Sen ol hidīv-i cihānsın ki ‘ ahd-i luţfuñda
Nigehbānlık ider āşyān-ı bülbüle mār
- 48 Sen ol yegāne-i devr zamānesin ki senüñ
Nazīrüñ olmadı meşhūd-i dīde-i aḥver
- 49 Cihānı luţf u mürüvvetle kām-rān itdüñ
Cihānda kām alasın ber-sebīl-i istismār
- 50 Bu ḥüsn-i ḥulķı ki itmiş Ḥudā saña iḥsān
Bu baḥt u ṭālī‘ i k’itmiş felek saña īşār
- 51 Mübeşşer ol ki senüñ ‘ izz ü devlet ü cāhuñ
Olur ziyāde bülend ü medīd leyl ü nehār
- 52 Budur delīl bu da‘ vāya kim senüñ ancak
Budur murād-ı şerīfüñ ki cümle ehl-i diyār
- 53 Olup zamān-ı şerīfüñde emn ü rāḥatda
Cihānda olmaya pejmürde zulm ile āzār

- 54 Fe-lācerem bu cihān içre çok mücerrebdür
Ki böyle şefkati ġālib olan şudūr-ı kibār
- 55 Olup o mesned-i vālāda çok zamān mümted
İder maḳām-ı refi‘ inde devlet ile ḳarār
- 56 Bu baḡş-i pākī debistān-ı faẓl u dānişde
Bu şüret ile de taḳrīr ider ulū’l-ebşār
- 57 K’olur zamān-ı ḳalīl içre muẓmaḡil elbet
Delālet itdüġi çün şerre necm-i ġisūdār
- 58 O āftāb-ı meḳārimşün āşafā sen kim
‘Umūm-ı feyẓuñ ile sīrdür kibār u şıġār
- 59 ‘Ale’l-ḡuşuş ki bu bende-i kerem-dīdeñ
Bu çākerüñ bu kemīneñ bu ‘abd-ı zār u nizār
- 60 O deñlü luṭf u kerem gördi ḡazretüñden kim
O luṭfi görmedi ebr-i bahārdan ġülzār
- 61 Nedīm kendi ḳuluñ kendi müstmendüñdür
Unutma zerrüñi ey āftāb-ı feyẓ-āşār

62 Hımāyet it ki senüñ bir yanar çerāguñdur
Ta‘ arruż eylesün rüzgār-ı bed-kirdār

63 Cihānda sen gibi müşfik efendisi var iken
Yazık degül mi kıla böyle bī-kes ü bī-kār

64 Muḳayyed olmaya bir ḳayde ile bu ‘ālemde
İde derūnunu sevdā-yı ḥām ile āzār

[48a]

65 Bu sözdeligiñ efendüm ḳalem yalan söyler
Ben eyleyüm çü anuñ bāri kizbini izhār

66 Derüñ güşāde iken cümle ehl-i ‘irfāna
Ḳalur mı bī-kes o pākīze-tab‘ u siḥr-āsār

67 Egerçi ḥidmeti yok līk oña yeter bu şeref
Ki ide ḥidmet-i rıḳḳıyetünde ‘ömri güzār

68 Hemān efendisini Allāh eylesün dā’im
Kerem ḳılar ḳomaz elbette bendesin bī-kār

69 Hemīşe tā ki ola bu kārgāh-ı ‘ālemde
Bu heft āmire münḳād bu ṭabāyi‘ çār

70 Muṭī[‘] -i emrūñ olup çār gūşe heft iklīm
Ola müsahḥar-ı ḥükmūñ bu ḳubbe-i devvār

71 ‘İnāyyet-i ezeli feyż-baḥş u feyż-resān
Sipihr bende-i fermān sitāre ḥidmet-kār

[48b]

-37-³³²

Ḳaṣīde-i Berāy-ı Refī[‘] Rütbe-i Medīne Li Mevlānā Vehbī Efendi³³³

--. / -. / .--. / -.

- 1 Bir pādişeh ki şıdk-ı ḥulūş ola niyyeti
Allāhuñ oldı maḥzar-ı feyż-i ‘ināyeti
- 2 Bir pādişeh ki eyleye aḥkām-ı emr-i dīn
Tevfiḳdür mü’eyyed-i aḥkām-ı devleti
- 3 Bir pādişeh ki mertebe-i şer‘i derk ide
Efzūn olur merātib-i iḳbāl ü şevketi
- 4 Bir şeh ki añlaya ne dimekdür velī-i emr
Çok mı zamīme eylese mülke velāyeti

³³² Dikmen, **a.g.e.**, s. 25-31.

³³³ 37/ 11a gūş-ı ḥūt olur: gūş-ı ḥūt-ı arz

12b tiğ: tiğ

44b berīd-i hicret u peygām-ı rıḥleti: berīd-i ḥac ile peygām-ı rıḥleti

52a dirsün: dirsiz

74b itdūgi: eyledi

81a Yā Rabbi ḥaḳḳ-ı ḥatm-i Resūl: Yā Rab be-ḥaḳḳı ḥatm-i Resūl

- 5 Zîrâ velî-i emre virür Hâlık-ı kavî
Yetmiş velî kerâmeti miqdârı kuvveti
- 6 Bir şeh ki hâdim-i Haremeyn ola huṭbede
Ma' nî-i lafz-ı salṭanat añlar o ḥidmeti
- 7 Bir şeh ki ide şer' ile kânûnı kâr-sâz
Zencîr-i 'ad ile beste ider şûr u âfeti
- 8 Dirseñ ki böyle şeh mi olur hiç zamânede
Kim zîb-i târek eyleye tâc-ı kerâmeti
- 9 Hân Aḥmed-i keremver-i ḳudsî-cenâbı gör
Bir pâdişehde görmedüñ ise bu ḥâleti
- 10 Zıll-ı Hudâ o pâdişeh-i 'arş-rütbe kim
Hürşîd tâcı çarḥdur evreng-i şevketi
- 11 Çâh-ı raşad olursa daḥı gûş-ı ḥût olur
Nâ-dîdedür felekde şeref-cây-ı rif'ati
- 12 Dârâ-yı gîr ü dâr-ı cihân-gîr-i rûzgâr
Kim tutdı dehri tîḡı gibi şân u şöhreti
- 13 'Adl ü 'afâf u rûşd ü sedâdı yed-i ḳazâ
İtmiş ḥamîr-i mâye-i terkîb-i ḥilkati

- 14 Perr-i külāh-ı kadri hilāl-i sipihr-i baht
Hūrşīd tūgme-i ser-i tāk-ı hīlāfeti
- 15 Naşb-ı livā-yı fetḥ ile kesr-i ‘adā ider
Düşmen başına zamme olur gürz-i satveti
- 16 Şūr-ı zamāne dönmiş iken mihr-i maḥşere
Āsūde itdi ‘ālemi zıll-ı hīmayeti
- 17 Luṭfı şu rütbe kim gile-sencān-ı ‘ālemüñ
‘Ahdinde oldı şükre mübeddel şikāyeti
- 18 Ol şāh-ı şāf-ıvnet ü rüşen-zamīr kim
İlhām-ı Hākka āyīne olmuş firāseti
- 19 Ol şeh ki naḥd-i vaktini itlāf itmeyüp
Te’yīd-i dīn ü devlete şarf itdi himmeti
- 20 Ez-cümle işte eyledi hem-rütbe Mekkeye
Dārü’l-ḳarār-ı Hāzret-i Şāh-ı Risāleti
- [49a] 21 Şehr-i Medīne mehbiṭ-i envār-ı vahy iken
Sulṭān-ı dīnūñ olmuş iken dār-ı hicreti

- 22 Ol zāt-ı pāk ü tayyibe mess ile Taybenüñ
İksir-i feyz u rahmet iken hāk-i türbeti
- 23 Tā‘ yīn-i i‘ tibārda ğaflet idüp selef
Dün qalmış idi pāye-i cāh-ı hükümeti
- 24 Nāz idüp i‘ tibār-ı perestān qabūlde
Maḥrec yirini tutmaz idi mevleviyyeti
- 25 Şanma mülūk-ı sālīfe ta‘ yīn-i rütbede
Fikr itselerdi çekmeyelerdi bu ğayreti
- 26 İkrām-ı şān belde-i faḥrū’l-enāmda
Ḥāşā ki anlara ola taḫşir-i tōhmeti
- 27 Qalmışdı līk perde-i ğafletde müstetir
Ammā o ğafletüñ daḡı bu idi ḡikmeti
- 28 K’ol ḡidmet-i celīleye tevḡīḡ ide Ḥudā
Bir böyle şehriyār-ı şamīmü’t-ṭaviyyeti
- 29 Menşūr-ı i‘ tibārına ‘ ünvān-ı faḡr olup
Eslāfı üzre ola delīl-i meziyyeti

- 30 ‘Ahdinde tā kemāl ile ma‘nī-peẓīr ola
‘Ünvān-ı hādīmü’l-Hāremeynūñ ‘ibāreti
- 31 Anuñ’çün itdi ol daḥı ḥaṭṭ-ı şerīf ile
Terfī‘-i ḳadr belde-i şāḥib-şerī‘ ati
- 32 Ammā ne ḥaṭ ki maḥkeme-i ḥaşrde ola
Eslāfdan tefevvukın işbāta ḥücceti
- 33 Ammā ne ḥaṭ ki kürsī-i ḥarfindeki me’āl
Oldı müfessir āyet-i kübrā-yı rahmeti
- 34 Her bir keşīdesi reg-i ebr-i bahār-ı şıdḳ
K’oldı anuñla gülşen-i dīnūñ ṭarāveti
- 35 Naḳş-ı sevādı kākül-i ḥūr-i bihişt-i feyẓ
Ammā beyāzı şāhid-i ilhām-ı ṭal‘ ati
- 36 Her nokṭa müşk-rū mey-i tevḥīḳ dānesi
Her ḥarfi ğonce deste-i gül her ‘ibāreti
- 37 Mā-beyn-i satrı cādde-i iḳlīm-i mağrifet
Oldı ḳaṭār-ı feyẓ sūtūr-ı kitābeti

- 38 Emvâc-ı selsebîle olur çin-fürûş-ı reşk
Ta‘ birinüñ selâset-i sebk ü le‘âfeti
- 39 İşte bu gûne mazhar-ı tevfiķ u ħayr olur
Bir şehriyâruñ olsa temâdî-i devleti
- 40 Hıẓr olur aña rāh-ı kerāmetde bedreķa
Bir şeh ki meslek ide tarīķ-i ‘adāleti
- 41 Bir şehriyâra itmedi tevfiķ Kirdgār
Aña naşīb itdügi feyż-i sa‘âdeti
- 42 Ez-cümle bir kerāmetini söyleyem saña
Güş eyle cân kulağı ile bu ħikāyeti
- 43 Günlerde bir gün ol şeref-efzā-yı devlete
Ĥüccāc-ı Beytüñ irdi nüvîd-i selāmeti
- [49b] 44 Ancaķ emîr-i ħac ķulınuñ rāh-ı Mekke
Geldi berîd-i hicret u peygām-ı rıķleti
- 45 Yirine ķünkü āķeri naşb itdi iķtizā
Emr itdi meşveret ile icrā-yı sünneti

- 46 Derhāl şadr-ı a‘ zāmı dāmād-ı ekremi
Cem‘ itdi pīşgāhına erkān-ı devleti
- 47 Ta‘ dīl ü cerh eyleyerek virdiler qarār
Kime münāsib olduğı haccuñ emāreti
- 48 Telhīş içün hūlāşa-i re’y-i rezīnleri
Şādır olınca şadr-ı kerīmūñ işāreti
- 49 Nā-gāh geldi haṭṭ-ı hūmāyūn-ı şehriyār
Būs itdiler o nūşha-i ta‘ vīz-i şevketi
- 50 Maḥfi kırā’at eyler iken şadr-ı muḥterem
Nā-gāh güzīde eyledi engüşt-i ḥayreti
- 51 Keşf eyledi kerāmet-i ḥāḳān ‘ālemi
İḥfādan itdi cehre mübeddel kırā’ati
- 52 İlḥām-ı Ḥaḳ dimez de ne dirsün bu ḥālete
İnşāf idūñ Ḥudā kulu Peyğamber ümmeti
- 53 Ḥaşışa-i nihād-ı müniri degül midür
Bu mertebe işābet ü tedbīr ü fikreti

- 54 Bu kudret aña Mebde'-i Feyyāzdan gelür
Fikrũñ ne haddi var der-i 'aqluñ ne kuvveti
- 55 Hızzār-ı meclis idicek anı müşāhede
Bāz itdiler bu hālete efvāh-ı hayreti
- 56 Taḥsīn birle her biri tārīḥ idüp didi
Sulṭān Aḥmed eyledi icrā kerāmeti

1134

Fī tārīḥ sene Erba'a ve şelāsīne mi'etün ve elfin

- 57 Tūbā-lek ey şeh-i şeref-efzā-yı tāt u taḥt
Sen eyledũñ bülend maḳām-ı ḥilāfeti
- 58 Lillāhi derrük ey 'alem-efrāz-ı dāverī
Dikdũñ firāz-ı 'arşa livā-yı şerī'ati
- 59 Hūrşīdi ile zerre-i iklīl-i iftiḥār
Dünyāda çünki Ḥaḳ saña virdi bu devleti
- 60 Dünyāda çün Resūle bu ikrāmı eyledũñ
Olduñ beḳāda maḫḫar-ı feyz-i 'ināyeti
- 61 Vehbī kuluñ da müntesib-i ḥānedānıdur
Andan daḫı dirīḡ buyurma mürüvveti

- 62 Peygāamberüñ velāyetine hürmet eyleyen
Evlādına iderse ‘aceb mi ri‘āyeti
- 63 Terfi‘ beldesine anuñ himmet eyleyen
Taḳvīm-i Āl-i Beytine itmez mi himmeti
- [50a] 64 Eylerse ger te’ahḥur-i müddet mümāna‘ at
Taḳdīmine medār olamaz mı şerāfeti
- 65 Billāh nigāh-ı merḥamet it ol faḳīre de
Yoğ ise dūn-mertebe luṭfa liyāḳati
- 66 İflās dāmenime şarıldı ġarīmveş
Çāk itdi dest-i ‘acz girībān-ı tākati
- 67 Çekdi mizāc-ı kīse-i şervet yübūsete
Şimdi faḳaṭ dimāğda ḳaldı ruṭūbeti
- 68 Derd-i derūna şabr ile itmekdeyüm devā
Şabruñ da līk cānuma geḳdi merāreti
- 69 Mir’āt-ı ṭab‘ ı ḳaplamasaydı ġubār-ı ġam
Görseñ ne şurete ḳor idüm ben belāḡati

- 70 Mihr-i felekle pençeleşürdi tabî' atüm
El virse idi zerre kadar eski kuvveti
- 71 Şāhenşehā kuşūruma kaşd i' tizārdur
Başt itmeden bu kesr-i mizāc-ı tabî' ati
- 72 Yoḥsa zamān-ı devlet-i cāhuṇda tab' umuñ
Yok zerre deñlü derd-i felekden şikāyeti
- 73 Remz-āgehā müfād-ı hadīş-i şerīfdür
Mü'minlerüñ ya ' illeti olur ya kıletti
- 74 Īmānumuñ kemāline iki güvāhdur
Haḳ bende cem' itdügi kılletle ' illeti
- 75 ' İlet sezā-yı şekve midür anı def' ider
Fermān olursa bir şīşe dīnār şerbeti
- 76 Kılet de az zamānda olur keşrete qarīn
Az çok iderse Ḥusrev-i Cem-cāh himmeti
- 77 Rāşid kuluñı ḥidmet-i teftiş idüp be-kām
Kısmet olursa baña maḳām-ı ḥükūmeti

78 Ne kılllet u ne ‘illet olur arada bedîd
Seyr it o demde keşret-i esbâb-ı şerveti

79 Vehbî güşâd-ı dest-i du‘â kıl yeter niyâz
Desteyle ‘arza kılduñ o dergâha hâceti

80 Tâ kim mülûk-i ‘âdle te’yîd-i dîn idüp
Günden güne bülend ide kıadr-i şerî‘ ati

81 Yâ Rabbi haqq-ı hatm-i Resûl şâh-ı ‘âdilüñ
Efzûn ola merâtib-i iclâl ü şevketi

-38-³³⁴

Tārīḫ-i Dīger Der Terfī‘-i Medīne-i Münevvere³³⁵

.--- / .--- / .—

1 Müsāvī itdi cāh-ı Ka‘be ile
Medīne pāyesin Sulṭān Aḥmed

1134

³³⁴ Dikmen, **a.g.e.**, s. 345.

³³⁵ 38/ Bu şiir, *Dîvân*’da 19 beyitten oluşan bir kasidedir. Mecmuada kasidenin sadece son beyti yazılmıştır.

[50b]

-39-³³⁶Tārīḥ-i Berāy-ı Ta‘mīr-i Kemerler Li Mevlānā-yı Münevver³³⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Mülükūñ āb-ı rüy-ı Ḥazret-i Ḥān Aḥmed-i Şālīş
Ki Mevlā maḳsim itmiş dergehin cūy-ı temennāya
- 2 Muḥīt-i şevketinden cāh-ı İskender-mekin lücce
‘Ulūvv-i himmetinden rütbe-i gerdūn pesīn-pāye
- 3 Şuyın buldı zamān-ı devletinde mülk-i ‘Oşmānī
Ṭarāvet virdi cūy-ı ‘adl ü dādı bağ-ı dünyāya
- 4 Kerāmet menba‘ı cūd u semāḥat çeşmesārıdur
Cihānı eyledi dil-sīr āb-ı cūd-ı vālāya

³³⁶ Dikmen, **a.g.e.**, s. 346-348.³³⁷ 39/ 4a menba‘ı cūd: menba‘ı ‘adl

4b dil-sīr āb-ı cūd-ı vālāya: dil-sīr āb-ı luṭf-ı vālāya

6a her semte: āfāḳa

8a beşer şu: bu ābı

8b Cenāb-ı Ḥazret-i Fātīḥ Muhammed Ḥān-ı Cem-pāye: Cenāb-ı Sulṭān Süleymān Ḥān-ı Cem-pāye

10a görmemişlerdi: itmemişlerdi

12a āb-ı ḥayāta: ebr-i bahāra

14a şu yerine ḥarc eyledi: ḥarc eyledi şu yerine

15a Ne cūd u ne kerem ne cūd u himmet ne mürüvvettür: Ne himmet ne kerem şefkat ü ne luṭf u re’fetdür

16b çıkmāğa: gıtmege

18a Şu başın kayd-ı bende urdı Nüşrevāna ‘adlken: Şu başın urdı kayd u bende şāhenşāh-ı deryā-dil

18b Sebīlīn tahliye mevḳūf kaldı fażl-ı ser-māye: İdüp ḥabs-i ebed-i güng içinden ābı mecrāya

19b virdi ḥālka: ḥālka virdi

Dīvān’da yer alan 21. beyit, mecmuada yoktur.

21a Riyāz-ı ‘izz ü cāh u devleti: Riyāz-ı ‘izz ü cāh u şevketi

21b Vücūdın ile Mevlā gülsitān mülkine pīrāye: Vücūdın ile eylesün Ḥaḳ gülsitān-ı dehre pīrāye

22b ebr-i luṭfı: cūy-ı luṭfı

- 5 Kilidi pāy-ı taht mülkine fağfūr-ı Çin farzā
Olurdi kāse-şūy-i maṭbaḥ ol ḥākān-ı vālāya
- 6 Olur seyl-i ḥurūṣān gibi cārī ḥükmi her semte
Çeker İskenderāsā şevketi sed rāh-ı a‘ dāya
- 7 O İskender-nihāduñ ḥüsn-i tedbīr-i cihan-gīri
Ne şuret virdi gör āyīne-i āb-ı muşaffāya
- 8 Yapup mecrāsın İstanbūla beşer şu getürmişdi
Cenāb-ı Ḥazret-i Fātiḥ Muhammed Ḥān-ı Cem-pāye
- 9 Kemend-i cūd u himmetle şuyı başından idüp şayd
Fütāde eylemişdi şan‘at ile dām-ı mecrāya
- 10 Vefā itmekle ol demler tedārük görmemişlerdi
Dehān-ı güñge nā-güncide olan fażla-ı māye
- 11 Zamān-ı devletinde lik şāhenşāh-ı zī-şānuñ
Gelüp ‘umrān ü vüs‘at ol güzīn şehir-i dil-ārāya
- 12 Nüfusuñ keşreti āb-ı ḥayāta eyledi muḥtāc
Yetişmez oldu ol şu şehir-i İstanbūlı irvāya

- 13 Żarūret hıss idüp āba o sultān-ı kerem-meşreb
Hemān emr eyledi dāmādı İbrāhīm Paşaya
- 14 O da şu yirine ħarc eyledi sīm ü zeri am mā
Ĥazīne yaptı gūyā gevher-i āb-ı muşaffāya
- 15 Ne cūd u ne kerem ne cūd u himmet ne mürüvvetdür
Baķuñ inşāf ile āşār-ı şāh-ı kār-fermāya
- 16 Yolın bend itdi ābuñ sed çeküp İskender-i ‘ādil
Ĥomadı başın alup çıkmağa vādī vü şahrāya
- 17 N’içün yoldan çıkar tuğyān idersün diyü ħabs itdi
Olursa böyle olsun şehriyār-ı ‘adl-pīrāya
- 18 Şu başın kayd-ı bende urdı Nüşrevāna ‘adlken
Sebīlin taħliye mevķūf ķaldı fażl-ı ser-māye
- 19 Bilüp germāda şu dībāsınuñ germi-i bāzārın
Kemerler tıldurup sermāda virdi ħalka ser-māye
- [51a] 20 İdüp iķrāz ħıfz-ı Sūre-i Kevşer ķadar icrā
Muvaffak eyledi Ĥaķ anı bu āşār-ı ‘uzmāya

- 21 Riyāz-ı ʿizz ü cāh u devleti her dem bahār olsun
Vücūdın ile Mevlā gülsitān mülkine pirāye
- 22 Şulansun ābşār-ı himmetinden vārid ü şadır
Cihānı ebr-i luṭfi itmesün muḥtāc saḳḳāya
- 23 Bu āşār-ı celīli görmege teşneyken ey Vehbī
Olup tāriḥine meʾmūr varduḳda temāşāya
- 24 Riyāz-ı midḥatinde bir ḳalem şu eyleyüp icrā
İki tāriḥ yazdı kilḳ-i ter bir beyt-i vālāya
- 25 Zihī sed yapdı ḥaḳḳā Ḥān Aḥmed mecmaʿ-ı māye
Aḳan şular ṭurur bu bend-i bālā ṭāḳ-ı zībāya

-40-³³⁸Tārīḥ-i Berāy-ı ẖapudan Paşa Şüden-i Ḥazret-i Mustafā Paşa Li Mevlānā Vehbī³³⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Naẓar şaldum şebāngeh lücce-i mevvāc-ı ḥaḍrāya
Gözüm düş oldu nāgeh ğurre-i mäh-ı şeb-ārāya
- 2 Görüp ol āyet-i kübrā-yı tanẓir eyledüm resmin
Keşide ile yazılmış bāy-ı bismillāh-mecrāya
- 3 Biraz müddet yem-i endişede meşķ-i şināh itdüm
Anı teşbih kıldum māhiyān-ı lücce-fersāya
- 4 Didüm mähī degülse bir iki keştīye pehlüdür
Sipāriş-kerdedür itmāmı imhāl ile bir aya
- 5 Yāḥūd ārāste-felek-i necāt-ı Nūḥ-devrāndur
Çıķarmış cūş-ı tūfān-ı meserret evc-i a' lāya

³³⁸ Dikmen, **a.g.e.**, s. 250-252.³³⁹ 40/ 4b Sipāriş-kerdedür itmāmı imhāl ile bir aya: Sipāriş-kerde-i itmāmdur mühletle bir aya

6b olmuş: atmış

7b iẓhār: iḥzār

Dîvân'da yer alan 11. beyit, mecmuada yoktur.

12b öyle: böyle

14a var anda ider bir şerbet-i şeker: vardur bunda eyler şerbet-i şeker

17b Şikār için çıkarsa kaçsa şeble baḥr-ı pehnāya: Şikār-ı mähī için çengel atsa baḥr-ı pehnāya

18b beñzedürsem: beñzedürler

21a idüp: ider

21b Bu mısra, mecmuada yazılmamıştır.

23b destûrî vālāya: şadr-ı mu' allāya

25b aña rāciḥ gelür: müreccaḥdur aña

27a ğurre: mihre

31a Ḥazret-i Mevlā: Ḥazret-i Bārī

31b zāt-ı yektāya: zāt-ı vālāya

- 6 Yaḥūd Hūt-ı sipihri şayd için kırmış şibāk encüm
Meh-i nev olta olmuş baḥr-ı ezrak kevn-i bālāya
- 7 Yaḥūd geldi nüvīd-i feth ü nuşret semt-i deryādan
Müzeyyen şandal izhār eyledi gerdün donanmaya
- 8 Yaḥūd destine ressam-ı felek pergār-ı sīm almış
İder bir bî-bedel baş terde resmin levḥ-i deryāya
- 9 Bu takrīb ile bir kıanca atup maḳşūdı çatmaḳdur
Ḳapudān-ı cedīd olan vezīr-i kām-baḣşāya
- 10 Muḣit-i mekremet baḥr-ı ‘ ināyet ḳulzüm-i himmet
Sikender-menḳabet dāmād-ı şadr-ı āsmān-pāye
- 11 Edīb-i fenn-i himmet Muştafā Paşa-yı ekrem kim
Kef-i zer-pāş-ı cūdı virdi ma‘ nā lafz-ı paşaya
- 12 O yektā gevher-i ‘ ālem-fürüz-ı dāniş ü efdāl
Ki çıkmaz nuh-şadefden öyle bir dürr-i girān-māye
- 13 Olur çün sâḣil-i Baḥr-ı ‘ Aden pīrāmen-i bezmi
Ta‘ ammuḳ eylese ğavvāş-ı fıkri baḥr-ı ma‘ nāya

- [51b] 14 O tatlı dil ki var anda ider bir şerbet-i şeker
Düşerse reşha-i la‘l-i leb-i şîrini deryāya
- 15 Sümûm enfās-ı ‘îsā gibi olurdı revân-baḥşā
Vezīde olsa bād-ı ḥalkı tābistanda şahrāya
- 16 Tōkınsa şarşar-ı ḥārā-güzār-ı ḳahrı ammā kim
Görenler beñzedürdi kūhı deşte desti deryāya
- 17 Düşer arz u semānuñ ḥūtına bīm-i giriftārı
Şikār içün çıkarısa ḳanca şeble baḥr-ı pehnāya
- 18 Per-i mıḳzāf ile baştardesi geldükçe pervāza
Degül ḳaşdum uçurma beñzedürsem anı ‘anḳāya
- 19 Felek ‘aḳlı başındaysa alup nuh-bād-ban fülkin
Gelüp ay ḳıçlu ḳalyon gibi zamm itsün donanmaya
- 20 Felek yanında şandal olamaz ne çekdüriler var
İnanmazsa gelüp tersāneye baḳsun temāşāya
- 21 Ḳazā her ayda bir kerre hilāli ‘arz idüp şāhid
[...]

- 22 Eger hürşid ü maha şeb-çerâğ-ı baħr zamm olsa
Felek añlarla dönse üç fenerli bir qadırğaya
- 23 Şafaq bir âl püşî vü âsmânı tente ebr olsa
Yine olmaz rükûbe şâlih ol destür-ı vâlâya
- 24 Mişâl-i âb-ı tîğ aħkâmı cârî berr ile baħre
Revândur mâhdan mâhiye dek fermânı dünyâya
- 25 Mekârim dostdur ol rütbe kim meyl-i cibillide
Aña râciħ gelür ‘arz-ı recâ ‘arz-ı hedâyâya
- 26 Yed-i tûlâsı vardur cûdda dest-i güher-pâşî
Zer-efşânlukda ğâlib âftâb-ı ‘âlem-ârâya
- 27 N’içün ben var iken ğurre el açduñ diyü ğayretten
Kelef zan itme sîlî urdı dest-i himmeti aya
- 28 Şehenşâh-ı qadir-dân Ħazret-i Ħân Ahmed-i Ğâzî
Revâ görmişdi anı Ħidmet-i dergâh-ı vâlâya
- 29 Görüp devlet nişânı cebhesinde eyledi tevķî‘
Vezâretle anı ma‘ mûr idüp tuğrâ-yı ğarrâya

- 30 Biraz müddet muvaqqi'lik muvaqqi' oldu anuñla
İdüp tevķī'-i diğeri eyledi hākim donanmaya
- 31 Mübārek eyleyüp cāh-ı refi' in Hāzret-i Mevlā
Cihānda 'ömr-i Nūh ihsān ide ol zāt-ı yektāya
- 32 Ķapudānlık nice yıl yelkenin şuya bıraķmıřdı
Anuñ eyyām-ı cāhında yine kesb eyledi pāye
- 33 Beşāret birle Hātif didi yaz tārīhin ey Vehbī
Efendūñ Muşţafā Paşa Ķapudān oldu deryaya

1132

[52a]³⁴⁰[52b]³⁴¹[53a]³⁴²

[53b]

-41-³⁴³

Ḥarfū'l-Elif

Nef'ī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şāh-ı 'aşķum 'ālem-i ma' nā müsellemdür baña
Ser-nigūn peymāne-i Cem tāt-ı Edhemdür baña

³⁴⁰ Bu varakta şiir metni yoktur.³⁴¹ Bu varakta şiir metni yoktur.³⁴² Bu varakta şiir metni yoktur.³⁴³ Akkuş, **a.g.e.**, s. 448.

- 2 ‘ Aşk-ıla gāhī ḥarābāta düşürsem gön̄lümü
Bāz-gūne tāc-ı Edhem sāğar-ı Cemdür baña
- 3 Her nefesde ḥaṇçer-i bürrān gibi bir zaḥm açar
Hem-zebān-ı dil-nevāz āh-ı dem-ā-demdür baña
- 4 On sekiz biñ ‘ ālemi seyr eylemek lāzım degül
Her nefesde feyz-i Ḥaḫ bir özge ‘ ālemdür baña
- 5 Ḥalk-ı ‘ ālem bir nefes şād olmağa cānlar virür
Cānumuñ cānānı güyā dildeki ğamdur baña
- 6 ‘ Āşıqum ammā yine düşizegān-ı fikrūme
Cebra ’ilüm Meryem-i endīşe maḥremdür baña
- 7 Baña şor Nef’ ī hemān ḫadr-i dūr-i güftāruñı
Nükte-sencān-ı İlāhī cümle hem-demdür baña

-42-³⁴⁴

Velehū

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ğamze dil-düz olıcaḫ nāz u tegāfül ne belā
Dilde şabr olmayıcaḫ nāza taḥammül ne belā

³⁴⁴ Akkuş, **a.g.e.**, s. 451.

- 2 Çin-i ebrūya taḥammül idemezken ‘āşık
Girih-i pür-şiken-i ṭurra kākül ne belā
- 3 Ṭurralar gökde Hümā şaydına āmāde iken
Dil şikār itmek için ḥāke tenezzül ne belā
- 4 Dile her mūyı bir ejder görünür o zülfüñ
Nice biñ ejderi bir yerde taḥayyül ne belā
- 5 ‘Āşıkā nālesi eglence yeter ey Nef‘ ī
Nağme-i dil-keş için minnet-i bülbul ne belā

-43-³⁴⁵

Velehū³⁴⁶

--. / .--- / --. / .---

- 1 Ben mest-i ḥarābum dil mestāne degül mi yā
Gerdün yine ol bezme peymāne degül mi yā
- 2 Çün ‘āşıkā rüsvālīk elbette muḥarrerdür
Mestāneligüm böyle rindāne degül mi yā
- 3 Keyfiyyet-i nazmumla ‘ālem n’ola mest olsa
Her beyt-i şafā-baḥşı mey-ḥāne degül mi yā

³⁴⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 451-452.

³⁴⁶ 43 /3a ‘ālem n’ola mest olsa: mest olsa n’ola ‘ālem
4a nihān: pinhān

- 4 Biñ genc-i güher olsa nihān n'ola sīnemde
 'İşretkede-i ṭab'um vīrāne degül mi yā
- 5 'Uşşākı n'ichün kırmaz ğamzeñ ne turur bilmem
 Keskin mi degül tīgı mestāne degül mi yā
- 6 Nef'ī dil-i şeydāya bir pāre tesellī vir
 Lāyık mı degül 'aşka dīvāne degül mi yā
- 7 Kıadrüm n'ola bilmezse yārān-ı suḥan-perver
 Ehl-i dile ṭab' ehli bīgāne degül mi yā

[54a]

-44-³⁴⁷Faşih³⁴⁸

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Cānā bu kısmet olmış ezelden saña baña
 Dirler belā-yı ḥüsn saña mübtelā baña
- 2 Bīgāne eylemiş beni şabr u şekībden
 Sen yār-ı bī-vefāyı iden āšnā baña
- 3 Kıasd-ı sitem idersün idüp ğayra iltifāt
 Hep şūret-i vefāda idersün cefā baña

³⁴⁷ Mustafa Çıpan, **Fasih Divanı İnceleme-Tenkidli Metin**, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 2003, s. 262.

³⁴⁸ 44/4b Virmişdi: Virmişler

- 4 Şāf eyleyenler āyīne-i ḳalb-i ‘āşıkı
Virmişdi inkisār-ı derūndan şafā baña
- 5 Gerden-nihād-ı ḥüsn-i rızāyam naşībūme
Ḥūr-ı cinān Faşih saña dil-rübā baña

-45-³⁴⁹

‘Ārif³⁵⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Ne lālezār gerekdür ne seyr-i bāğ baña
Yeter müşāhede-i cism-i dāğ dāğ baña
- 2 Şemīm-yāfte-i gülşen-i temennāyum
Olur mı bŷy-ı gül ālāyış-i dimāğ baña
- 3 Yegāne ‘āşık-ı āzād-ı ḳayd-ı her kāmum
Girān gelürse n’ola minnet-i sürāğ baña
- 4 Olur füsürde yine serd-i bād-ı āhumdan
Olursa şem‘-i meh ü mihr eger çerāğ baña
- 5 Tenek-mizāc-ı ğamum dil-ḥırāşdur ‘Ārif
Ḥurūş-ı zemzeme-i ‘andelīb ü zāğ baña

³⁴⁹ Mustafa Tankuş, **Ārif Süleyman Dîvânı (Hayatı, Eserleri ve Dîvânı)**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2002, s. 192-193.

³⁵⁰ 45/ 4b “Eger” kelimesi, *Dîvân*’da yoktur.

-46-³⁵¹Şehrî ³⁵²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Baña feyz oldı ezel nuṭṭ-ı şerernāk baña
Dāğ-ber-dildür o günden beri eflāk baña
- 2 Ben o ser-māye-i faḥrum ki ciger-ḥün olalar
Dem ola bād ile āb āteş ile ḥāk baña
- 3 Ben o şebbāz-ı şehādetkede-i ‘aşkum kim
Ser-i Mañşūr olamaz beste-i fitrāk baña
- 4 Ey ğam ey ğam beri gel def‘ -i neşāṭ eyleyelüm
Dil-i pür-ḥün saña sîne-i şad-çāk baña
- 5 Şehrî Şehrî sebab-i mağfîretümdür zinhār
Şevḳ-ı cürm eylemede eyleme imsāk baña

³⁵¹ Malatyalı Şehrî, **Şehrî Dîvânı**, (haz. Şener Demirel), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017a, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56340,sehri-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 10.12. 2020, s. 62.

³⁵² 46/ 1a Baña: Tā ki

5b Şevḳ-ı cürm: Zevḳ-ı cürm

[54b]

-47-³⁵³Velehū³⁵⁴

--. / -. / .--. / -.-

- 1 İtdi hücūm ‘aşk-ı melāmet-eşer baña
Hem-demlik eyle dil-i āşüfte-ser baña
- 2 Żabt-ı nezāre eyle tenük-zarf-ı vuşlatum
Besdür ħurūş-ı kaṭre-i cām-ı nazār baña
- 3 H̱ān-ı ġam üzre itmeyelūm ey göñül nizā‘
Dāġ-ı derūn hep saña laḥt-ı ciger baña
- 4 Ġayra olan nezāre-i bī-bāk ‘aşkına
Ey şūḥ eyle nazra düzdīdeler baña
- 5 Şehrī ġam ile şoḥbet-i ħūn-ı dil eylemiş
Gör ħıssetin ki eylemedi hiç ħaber saña

³⁵³ Demirel, **a.g.e.**, s. 63.³⁵⁴ 47/5b hiç: bir

-48-³⁵⁵Nev-Zemîn-i Nâbî³⁵⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yâ Rab baña
- 2 Ben pür olsam ol tehîdür ol pür olsa ben tehî
Sāgar-ı meydür bu bezm-i ğamda hem-meşreb baña
- 3 İtmege aḥkāmın istihrāc devr-i ‘işretüñ
Asmān-ı naḥl-i gülde jāledür kevkeb baña
- 4 Kimse bilmez ol mehûñ teşrîfine rû-pûş olup
Rûz-ı rûşenden füzûn feryād-resdür şeb baña
- 5 Günde bir āzādelik şevkı muḥarrerdür hele
Tıflveş cāy olsa bârî bir daḥı mekteb baña
- 6 Zîb-i gûş itdüm şarîrinden bu rāzı ḥāmenüñ
Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u mezheb baña
- 7 Leb midür Nâbî olan ney gibi leb-rîz-i hevā
Ḥāme-i gevher-feşān olur olursa leb baña

³⁵⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 393.³⁵⁶ 48/4a olup: olur
7a olan: k’ola
7b olur: ola

-49-³⁵⁷Nazîre-i Rüşdî³⁵⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Menzil-i sırr-ı hâkikat oldu çün maṭlab baña
Meş' al-i rāh-ı hidāyet feyzuñ it yā Rab baña
- 2 Her varak gördüm ki olmuş sırr-ı ma' nādan sebāk
Her bün-i naḥl-i gül oldu şimdi bir mekteb baña
- 3 Çeşm-i 'ibretle hâkikat-bîn olup itseñ nazār
Āšnālar ey gönül bīgānelerdür hep baña
- 4 Yok yine baht-ı siyehden ey gönül zerre ḥalaş
Āftāb-ı 'ālem-ārā olsa da kevkeb baña
- 5 Şeb-çerāğ-ı dāğ-ı 'aşkuñ zeyn idelden cismini
Rūz-ı rüşenden daḥı oldu münevver şeb baña
- 6 Yār nūş-ı ḥūn-ı 'uşşāk itmede ben zehr-i ğam
Hiç ne mümkindür o ḥūnı olsa hem-meşreb baña

³⁵⁷ Melike Tunadurur, **Edirneli Ahmed Rüşdî Divanı**, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2012, s. 33-34.

³⁵⁸ 49 /2a olmuş: almış
3a itseñ: kılsañ
6b olsa: ola

- 7 Nāz ile ağyāra her dem açılurken gül gibi
Bir nefes açulmadı Rüşdī o ğonce-leb baña

[55a]

-50-³⁵⁹

Bākī³⁶⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ezelden şāh-ı ‘aşkuñ bende-i fermānıyuz cānā
Maḥabbet ehlinüñ sultān-ı ‘ālī-şānıyuz cānā
- 2 Seḫāb-ı lutfuñ ābın teşne-dillerden dirīğ itme
Bu deştüñ bağıryanmış Lāle-i Nu‘ mānıyuz cānā
- 3 Zamāne bizde gevher sezdüğü’çün dil-hırāş eyler
Anuñ’çün bağrumuz hūndur ma‘ ārif kānıyuz cānā
- 4 Mükedder kılmāsun gerd-i küdüret çeşme-i cānı
Bilürsün āb-ı rüy-ı mülket-i ‘Oşmānıyüz cānā
- 5 Cihānı cām-ı naẓmum şi‘r-i Bākī gibi devr eyler
Bu devrüñ şimdi biz de Cāmī-i devrānıyuz cānā

³⁵⁹ Sabahattin Küçük, **Bākī Dıvānı**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2015, s. 109.

³⁶⁰ 50 / 1b ehlinüñ: mülkinüñ
5b devrüñ: bezmüñ

-51-³⁶¹Nazım ‘Alā Tarīkū’s-Satır³⁶²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şebistān-ı kemālūñ şem‘ veş sūzānıyuz cānā
Anuñ’çün böyle geh ḥandān u geh giryānıyuz cānā
- 2 Ser-i rāhuñda cān virsek n’ola gördükde ruḥsāruñ
Şeh-i ‘aşkuñ iṭā‘ at-kerde-i fermānıyuz cānā
- 3 ‘ Aceb mi cām-ı la‘ lūñden dem-ā-dem neşvedār olsaḳ
Maḥabbet bezminūñ biz de Cem-i devrānıyuz cānā
- 4 Bu deştūñ gird-bādı ḥāk-i Mecnūndur hemān şanma
Beyābān-ı cününüñ biz de ser-gerdānıyuz cānā
- 5 Naẓīmāsā ‘ aceb mi ser-fürū itdürseñ eflāke
Serir-i himmetūñ sulṭān-ı ‘ ālī-şānıyuz cānā

³⁶¹ Mustafa Sefa Çakır, **Yahyâ Nazım Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2018, s. 618.

³⁶² 51/ *Dîvân*’da yer alan 4 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

1a Şebistān-ı kemālūñ: Şebistān-ı cemālūñ

2a Ser-i rāhuñda cān virsek n’ola gördükde ruḥsāruñ: Yoluñda pāy-māl olsaḳ n’ola reftāra geldükçe

4a Bu deştūñ gird-bādı ḥāk-i Mecnūndur hemān şanma: Hemān şanma bu deştūñ gird-bādı ḥāk-i Mecnūndur

5a ‘ aceb mi: revādur

-52-³⁶³

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nedür ey şūh bu bihūde ğāzab n'oldı saña
Meşrebün düşmen-i nāz idi 'aceb n'oldı saña
- 2 Virmemişün tūtalum ruḥṣat-ı āġūş-ı vişāl
Varmağa meclis-i aġyāra sebep n'oldı saña
- 3 Cāme-ḥ'āb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb n'oldı saña
- 4 Ne girersün araya yāre niyāz itdükçe
Ḳanı ey girye mūrā'āt-ı edeb n'oldı saña
- 5 Olduñ ey ḥāme-i Nābī ḳatı çoḳdan ḥāmūş
Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab n'oldı saña

³⁶³ Bilkan, **a.g.e.**, s. 394.

[55b]

-53-³⁶⁴[Şehrî]³⁶⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

1 Gelürse keşret-i nezzâreden hicâb saña

O demde sürhî-i rûyuñ olur niķâb saña

2 Nic'itsün âyîne mihr-i ruķuñla ' aksini fark

Sen âftâba müşâbihsin âftâb saña

3 Şerârveş iderüm dūde-i cigerden red

Ger eylemezse eşer neşve-i şarâb saña

4 Mey-i tegâfûli nūş eyleme meded sākî

Siyâh mestî-i çeşmüñ yeter şarâb saña

5 Bu âb u tâbuña var ' ârızuñda keşf eyler

Olursa ķalb-i tabāndan eger niķab saña

6 Şad âferin ğazel-i Rūmiyānuña Şa'ib

Ki virdi Şehrî dü-şād şevķle cevâb saña

³⁶⁴ Demirel, **a.g.e.**, s. 63.³⁶⁵ 53 / Mecmuada bu gazelin başlığı "Şa'ib" olarak verilmiştir ancak şiir "Şehrî"ye aittir.

3b neşve-i şarâb: âh-ı şu'le-tâb

4a eyleme meded sākî: itme girme kıanumuza

5a Bu: O

5b eger: olur

-54-³⁶⁶Nazîre-i Neşâtî³⁶⁷

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Olursa bâ' iş-i tünd-i şarâb-ı nâb saña
Bakınca lerze tutar çeşm-i âftâb saña
- 2 O şûha hûn-ı dilüm ey şurâhî 'arz eyle
Düşerse meclis-i cānānede cevāb saña
- 3 Şabā mıdur tokınan zülfine yāhūd şāne
Nedendür ey dil-i şeydā bu ıztırāb saña
- 4 Gören olur seni lābūd olursa ger Cibrîl
Siyāh-mestî-i çeşmüñle dil-ḥarāb saña
- 5 Neşātiyā ne bu feryād dirse ger dil-ber
Nedür sükūtdan özge dahı cevāb saña

³⁶⁶ Mahmut Kaplan, **Neşâtî Divanı**, Akademi Kitabevi, İzmir 1996, s. 93-94.

³⁶⁷ 54/ 2 ve 5. beyitler *Dîvân*'da yoktur.

Mecmuada yer alan 4. beyit, *Dîvân*'da 3. beyit olarak yer almaktadır.

1a Olursa bâ' iş-i tünd-i şarâb-ı nâb saña: Nedür bu tâb ki virmiş şarâb-ı nâb saña
1b lerze tutar: ḥire olur

-55-³⁶⁸Nazîre-i Nâ'îlî³⁶⁹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Şarâb-ı nâb getürdükçe nîm-ḥâb saña
Tutar elinde kadeḥ mâh u âftâb saña
- 2 Hezâr-pâre dile lebleründen it sâķî
Eger düşerse nemek-rîzî-i kebâb saña
- 3 Bir olsa zühre-i Mirrîḥ ile dil-i Behrâm
Yine getürmeyeler bir nigâhta tâb saña
- 4 Muḥâldür eşer ol çeşm-i ser-girâna hemân
Ḥamîr-i mâye-i yâr olmasun şarâb saña
- 5 Nigâh-ı mestûn ile bildi âşnâ idügin
Baķınca Nâ'îlî-i ḥânümân ḥarâb saña

[56a]

-56-³⁷⁰

Nazîre-i 'Ārif

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Muḥâldür ne ki ey bedr-i âftâb saña
Hücûm-ı pertev-i ḥüsnün yeter niķâb saña

³⁶⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 159-160³⁶⁹ 55/ 3 ve 4. beyitlerin sırası *Dîvan*'da farklıdır.

4b Ḥamîr-i mâye-i yâr: Ḥamîr-i mâye-i nâz

³⁷⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Sen ol şüküfte-gül-i gülşen-i hayāsın kim
Hūy-ı ʿizāruñ olur jāle-i hicāb saña
- 3 Hayāl-i cismüñ olur tāb-ı mehden āzürde
Meger beyāzī-i çeşm ola cāme-ḡāb saña
- 4 Zemīn-i sīneye ey mest-i nāz teşrīf it
Şarāb-ı ḡūnī-i çeşm ü ciger-kebāb saña
- 5 Muḡarrer ʿĀrifīyā ḡaşre dek ḡarāb olmak
Keremler eyleye dil-ber vire şarāb saña

-57-³⁷¹

Nazīre-i Āzerī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bu āb u tāb ki virmiş şarāb-ı nāb saña
Hayāl-i sāye-i zülfüñ yeter niḡāb saña
- 2 Meded o çeşm-i siyehle nigāh-i ʿişve-peżīr
O tīr-i ḡamze ile kim virür cevāb saña
- 3 Hāzer o meh-revişüñ iltifāt-ı çeşmüñden
Virür o ḡamze-i düzdīde ıztırāb saña

³⁷¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Devā-yı derd-i dilüm leblerüñden eylerseñ
Fezā-yı haşre degin bu yeter şevāb saña
- 5 Tedārük Āzeriyā ser ḥabīb-i ḥayretdür
İderse ḥışm-ıla dil-ber eger ‘ itāb saña

-58-³⁷²

Ṭalīb³⁷³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Olmasun bend-i girān zülf-i girih-gır baña
Gerdiş-i reng yeter ḥalkā-i zencir baña
- 2 Teşne-i tığ-ı helāküm o kadar kim görünür
Mevce-i āb-ı beḳā cevher-i şemşir baña
- 3 Neşve-i ‘ aşk-ıla dil buldı ğinā-yı ḥātır
Oldı dürd-i mey-i ğam māye-i iksir baña
- 4 Her seher itmededür medrese-i gülşende
Büy-ı gül āyet-i ruḥsaruñı tefsir baña
- 5 ‘ Aşk tıfl-ı dilümi ḥün-ı cigerle besler
Virmesün māder-i dehr ister ise şir baña

³⁷² Melike Erdem, **Bursalı Ṭalīb ve Divanı Tenkidli Metin ve İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1994, s.180

³⁷³ 58 / 4a itmededür: etmektedir

- 6 Lālüm ol ḥadde ğam-ı ‘aşk-ıla kim bülbüldür
 Țalibā nisbet ile ğonce-i taşvīr baña

[56b]

-59-³⁷⁴

Fehīm³⁷⁵

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Ey nīş-i ğamze fehīm-i nigāhı yeter baña
 Her mūyum itme sen daḥı bir nīşter baña
- 2 Ben hīç-kāre ‘āşık-ı küstāḥuñam senüñ
 Ța‘n-ı raķīb ḥīleġer itmez eşer baña
- 3 Ža‘f-ı cefā-yı ğamze beni itdi bī-nişān
 Olmaz ḥadeng-i cevır ü cefā kārġer baña
- 4 Yāķūt-ı āftāb ile hem-māyedür ġöñül
 Ey āteş-i derūn idemez sūñ žarar baña
- 5 Sen de Fehīm yakma beni Ța‘n ‘aşk-ıla
 Yetmez mi derd-i sūziş-i dāġ-ı ciger baña

³⁷⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 312-314.

³⁷⁵ 59 / *Divān*’da yer alan 2 ve 4. beyitler, mecmuada yoktur.
 1a fehīm-i nigāhı: zaḥm-ı nigāhı

-60-³⁷⁶

Şābit

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Efendi şīve ile nāzı itme az baña
Vüfūr-ı nāz saña yaqışur niyāz baña
- 2 Bu deñlü sūziş-i ‘aşq ü niyāzdan şöñra
Revā mıdur idesün bir nigāha nāz baña
- 3 Na‘īm-i luţfuma sīr eylerüm seni dirsün
Senüñ dürüğüña sīrem yeter piyāz baña
- 4 Lisān-ı hāl ile yanmış tekellümi nāyuñ
Netīce şaklıyamam itme keşf-i rāz baña
- 5 Tarīķ-i nādire-sencīde Şābitā beşdür
Bu tāze vādī-i pākīze imtiyāz baña

-61-³⁷⁷

Nazīre-i ‘İşmetī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 İderdi merhamet ey ğamzekār-ı nāz baña
Vireydi baht eger ruḥşat-ı niyāz baña

³⁷⁶ Karacan, a.g.e., s. 208.³⁷⁷ Halûk İpekten, *İşmetî Dîvânı Edisyon Kritik*, Atatürk Üniversitesi Yay., Ankara 1974, s. 35.

- 2 Zebān-ı lālūmi bigāne-i niyāz itdi
Cefālar eyledi bu şabr-ı hile-bāz baña
- 3 Neden bilürdi dil āyīn-i bezm-i dil-dārı
Açılmasaydı eger perde-dār-ı rāz baña
- 4 Nigāh-ı mihr ü vefā zan ider göreñ ammā
Ne gūşeler ider ol çeşm-i fitne-sāz baña
- 5 Henūz ‘İşmetiyā cām-ı bezm-i pīşīnūm
Neler şunar dağı sāķī-i dil-nevāz baña

[57a]

-62-³⁷⁸

Nef’i

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Girih-i kākūline dilleri bend itdi şabā
Ḳadr-i erbāb-ı dili ḡayli bülend itdi şabā
- 2 Ne ‘aceb kendi de ger dāme giriftār olsa
Dilleri dāne vü zūlfini kemend itdi şabā
- 3 Bağladı boynına zūlfini ḡamā’ıl yirine
Bu bahāne ile ‘aceb def’-i gezend itdi şabā

³⁷⁸ Akkuş, a.g.e, s. 449.

- 4 Bir ğazel okudı mecmū' a-i gülden bülbul
Lehçe-i şūhını ğāyetde pesend itdi şabā
- 5 Şoḥbet-i bāde içün gülşene teklīf iderek
Ṭab' -ı Nef' īyi de bir rind-i levend itdi şabā

-63-³⁷⁹

Fehīm³⁸⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Dilüñ ki şu' le-zen-i ḥānmānıyuz cānā
Maḥabbetüñ şeref-i dūdmānıyuz cānā
- 2 Nefesle 'ālemi dāğ eyledi bilinmedi līk
Ne gencüñ ejder-i āteş-feşānıyuz cānā
- 3 İderse şubḥ-şıfat çāk sīnemüz devrān
' Aceb degül güher-i mihr kānıyuz cānā
- 4 Terennüme kımazuz ' andelīb-i kıds olsa
Ḥadīka-i edebüñ bāġbānıyuz cānā
- 5 Felek o ebrū vü müjgāndan itdi tā ki cüdā
Ḥadeng-i kıvs-i kızānuñ nişānıyuz cānā

³⁷⁹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 314.

³⁸⁰ 63 / 2a eyledi: eyledük

3b ' Aceb degül: ' Aceb midür

- 6 Nigāhuñ itdi bizi mū-be-mū-yı ḥaṇçer-i reşk
Raķīb-i dil-siyehūñ vaķf-ı cānıyuz cānā
- 7 Rümüz-ı çeşmüñi fehmi itmedūñ Fehīm gibi
Zamānenūñ ki güzīn nükte-dānıyuz cānā

-64-³⁸¹

Nazīre-i Mezākī

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 Bu ravzanuñ ki kühen bāğbānıyuz cānā
Füsürde-ḥāṭır-ı bād-ı ḥazānıyuz cānā
- 2 Güşāde-dil olıcaķ nāle-senc-i ‘aşķ oluruz
Bu gülşenūñ gül ü bülbül-fiğānıyuz cānā
- 3 Ne ķurş-ı dāğ ne ḥūn-ı ciger dirīğ iderüz
Bu köhne ḥānķāhuñ mīzbānıyuz cānā
- 4 Ne deñlü āteş-i miḥnetle dil-remīde isek
Bu bişenūñ yine şīr-i jiyānıyuz cānā
- 5 Metā‘-ı būd u nebūd-ı ümīdi n’eyleyelüm
Derīde ķīse-i sūd u ziyānıyuz cānā

³⁸¹ Ahmet Mermer, **Mezākī Hayatı, Edebī Kişiliği ve Divanı’nın Tenkidli Metni**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., S. 87, Ankara 1991, s. 283-284.

- 6 Felekde çok mı eger ‘arş u ferşe nâz itsek
Zemîn-i ma‘ rifetüñ âsmâniyuz cânâ
- 7 Açılmasağ n’ola nâ-dâna baħr-ı ‘irfânuñ
Şadefçe-i der-i râz-ı nihâniyuz cânâ
- 8 Mezâķiveş bugün i‘ câz-ı nazm ile Rûmuñ
Güzide şâ‘ ir-i mu‘ ciz-beyâniyuz cânâ

[57b]

-65-³⁸²

Fehîm

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Mu‘ tâd-ı zevķ-ı hecrüñ olan mâtem-âşnâ
Ėamdan helâk olur olamazsa Ėam-âşnâ
- 2 Leb-teşne-tiĖüñüm senüñ ey kıble-i niyâz
Zehr-âbe-ârzü olamaz zemzem-âşnâ
- 3 Vaķt-i ĥayâda rûyuña baķsun gören ba‘ id
Gül-berg-i şu‘ le olduğını şeb-nem-âşnâ
- 4 Biğâne olmasun elem-i tır-i Ėamzesi
Ey müşfik itme zaķm-ı dilüm merhem-âşnâ

³⁸² Üzgör, **a.g.e.**, s. 316-318.

- 5 Ey ğamzesi Fehīm gibi rūṣenā-yı dil
Bīgāne-ṭavr olma dile her-dem-āšnā

-66-³⁸³

Nazīre-i Nā'ili³⁸⁴

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Bīgāne-i maḥabbetüñ olmaz ğam-āšnā
Ey dāğ-ı derdin eylemeyen merhem-āšnā
- 2 Kūyuñ ki Ka'be-i dil ü cāndur olur mı hiç
Leb-teşne-i zülāl-i ğamuñ zemzem-āšnā
- 3 Sūr-ı şafā-yı vuşlata olmaz firīfte
Ḥalvet-güzīn-i hecrüñ olan mātem-āšnā
- 4 Bīgānedür nigāhı gibi luṭfı da dile
Olmış o şūḥ ile ṭotalum ādem āšnā
- 5 İrmez mi Nā'ili dem-i şubḥ-ı hidāyete
Olmaz mı ğoncezār-ı emel şeb-nem-āšnā

³⁸³ İpekten, **a.g.e.**, s. 157.

³⁸⁴ 66 / 2a Kūyuñ: Ruyuñ
4b ādem: 'ālem

-67-³⁸⁵Yahyā³⁸⁶

.--- / .--- / .--- / .---

1 Bu kūyuñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānıyuz cānā
 ‘ Aceb ‘ ālemdeyüz kim ‘ ālemüñ şulţānıyuz cānā

2 Ğubār-ı haţţanuñ hayrānı olduĸ nice günlerdür
 Bizi güldürmedüñ bir gün anuñ hayrānıyuz cānā

3 Dirīgā bir nefes diñlenmedük gülzār-ı ‘ ālemde
 Bu bāĸun nice yıldur bülbül-i nālānıyuz cānā

4 Bizi bilsek n’içün ser-defter-i ‘ uşşāka yazmazsun
 Bilürsün nāme-i derd ü belā ‘ unvānıyuz cānā

5 Dime Yahyā neden pīr-i muĸāna ser-fürü itmek
 Bilelden kendümüz şermende-i iḥsānıyuz cānā

[58a]

-68-³⁸⁷

Fā’izī

.--- / .--- / .--- / .---

1 Dil-i zāre n’ola hem-dem olursa sāĸar-ı şahbā
 Göñülden göñüle yol var dimişler ey büt-i ra’ nā

³⁸⁵ Rekin Ertem, **Yahyā Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1995, s. 30.

³⁸⁶ 67 / 4a ser-defter-i ‘ uşşāka: ser-defter-i ‘ uşşāk

³⁸⁷ Okatan, **a.g.e.**, s. 166.

- 2 Hābābāsā benüm ḥod zā 'il olmaz bağımuñ başı
Nice beñzer dil-i ḥūnīnūme cām-ı mey-i ḥamrā
- 3 Ḥalāş olmaḵ ne mümkin fülk-i dil baḥr-ı maḥabbetden
Miyān-ı lücce pür-gird-āb u sāḥil ser-be-ser ḥārā
- 4 Hemān deryā gibi her gördüğüñle iḥtilāṭ itme
İraḫdan gören ey dil ḥalḫ-ı dünyāya serābāsā
- 5 Ne sūz-ı hicre şabr eyler ne āh-serde ṭāḫat var
Dil-i bī-tābum oldu Fā 'izī bir sāḡar-ı mīnā

-69-³⁸⁸

Nādirī³⁸⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 N'ola bezm-i maḥabbet içre mest olsa gören şeydā
Çeh-i ruḥsār-ı alüñdür o bezme sāḡar-ı şahbā
- 2 Egerçi çāḥ içinde zāḥir olmuş siḥr ile bir māḥ
Ne siḥr itdüñ ki māḥ-ı 'ārīzuñda oldu çeh peydā
- 3 Ruḥuñ çāḥı ḥaṭ-ı sebzüñle dārü'l-mülk-i ḥusn içre
Çukur Būstānıdur kim sebze-i nev-ḥīzi cān-baḥşā

³⁸⁸ Numan Külekçi, **Gani-zāde Nādirī Hayatı, Edebī Kişiliği, Eserler: Dīvānı ve Şeh-nāmesi'nin Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Erzurum 1985, s. 226.

³⁸⁹ 69 /5a ruḥı: ruḥuñ

- 4 ‘Araḡ-rīz oldı rūyuñ ol nücūmı cümle seyr itdi
İdüp çāh-ı ‘izārunḡ raşad-sāzı dil-i dānā
- 5 Degül nūr-ı cemālūñ şaldı birūne ruḡı pertev
‘İzāruñ çāhı oldı Yūsuf-ı ḡüsne meger me’vā
- 6 Çeh-i ruḡsaruñ üzre ḡalka-i zūlfūñ ki düşmişdür
Gülistān-ı ṡarāvet çāhınuñ dūlābıdur gūyā
- 7 Ruḡuñ kim āb-ı şāfidür degül çāh anda sulṡānum
Ki zaḡm-ı Nādirī surāḡına ḡavr itmede ol mā

-70-³⁹⁰

Velehū³⁹¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Mār-ı zūlfūñ urdı çün kim cānuma zaḡm-ı cefā
Bir yiyüm tiryāḡ şundi ḡal-i müşḡinūñ aña
- 2 İki hindūdur ‘izāruñ nārına eyler sücūd
Ol siyāḡ ebrūlaruñ anuñ’çün olmışdur dü-tā
- 3 Kaşlaruñ çevḡānına bir gūy-ı zībādur o ḡāl
İki çeşm-i mestūñ eyler gūy-bāzī gūyiyā

³⁹⁰ Külekçi, **a.g.e.**, s. 226-227.

³⁹¹ 70 / 2b olmışdur: olmışlar

- 4 Nitekim bāğ-ı İrem mühr-i Süleymān gibi hem
Rûy-ı hûbuñ pür-bahādur la^c l-i nābuñ bî-bahā
- 5 Gül gibi ey şūḡ açıl gülşende ^cayş it muttaşıl
Açdı her gül goncesin esdi nesīm-i dil-güşā
- 6 Gūşe-i gülzār ola bir gonce-fem dil-dār ola
Kılca kaldı cānumuz yok mı şarāb-ı cān-fezā
- 7 Nev-bahār eyyāmıdur bezm-i şafā hengāmıdur
İtme ey dil Nādiriveş künc-i gamda inzivā

[58b]

-71-³⁹²**Faṣīḥ**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gūş-ı cāna degmedi dilden peyām-ı āşnā
Çok zamāndur bir ḥaberle gelmedi peyk-i şabā
- 2 Nāsdan dil künc-i tār-ı ihtifā itmiş kabūl
N'eylesün bî-çāre olmuş bir perīye mübtelā
- 3 Bî-karār olma idüp her serv-kaḍ ^caşkıyla cūş
Olma ey dil ābveş zinhār mağlūb-ı hevā

³⁹² Çıpan, **a.g.e.**, s. 265.

- 4 Tābi‘ -i peyk-i nigāh-ı dūr-bīn-i ḥasretem
İstemem şeh-rāh-ı ‘ aşk-ı dil-rübāda reh-nümā
- 5 Eyledüm şarf-ı nigāh-ı dīde-i ‘ ibret Faşīḥ
Görmedüm āyīnesinde kimsenüñ rüy-ı şafā

-72-³⁹³

Nā’ilī³⁹⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Döndürüp bir güli bir aḥker-i sūzāne şabā
Dāğlar yaqdı dil-i bülbul-i nālāne şabā
- 2 Şāh-ı nev-rūzdan oldu yine mülk-i çemene
Gönce tūmārınūñ işāline pervāne şabā
- 3 Nā-şigībāyī-i bülbul n’ola efzūn olsa
Söyledi derdini gūş-ı güle mestāne şabā
- 4 Toḳınur dillere yāruñ ser-i gīsūsundan
Ṭurre-i sūnbüle gāhī ki urur şāne şabā
- 5 Nā’ilī sāḥa-i pūr-sūnbül-i firdevse döner
Būy-ı zūlfūñ getirirse ḥarem-i cāne şabā

³⁹³ İpekten, **a.g.e.**, s. 160.

³⁹⁴ 72/ 1a bir: her

-73-³⁹⁵Fehîm³⁹⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Yine nev-rûz irişüp geldi gülistâne şabā
Virdi peygām-ı güli bülbül-i nālāna şabā
- 2 Naqd-i āşār-ı dem-i ‘îsî-i rûh-efzâyı
Yine vaz‘ eyledi ceyb-i gül-i ĥandâne şabā
- 3 Ādemüñ ‘aqlın alur neş’e-i bûy-ı ezhār
N’ola geşt eyler ise gülşen ü bustâne şabā
- 4 Bülbülân âteş-i reşk ile hem-âgûş olsun
Tügme-i ğonceyi çözdü yine rindâne şabā
- 5 Nûr-ı ĥürşîd zamîründen alup feyz Fehîm
Gülleri kıldı müşâbih meh-i tâbāna şabā

³⁹⁵ Üzgör, **a.g.e.**, s. 306.

³⁹⁶ 73/ 3b bustâne: mestâne

[59a]

-74³⁹⁷Bākī³⁹⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olalı şubh-ı vaşlıñdan nigārā bir haber peydā
Şeb-i zülmetde olmışdur şan āsār-ı seher peydā
- 2 Kızarmış reşhalardur şanma şāhā tīg-ı miḥnetden
Olupdur sīne-i şad çākde yir yir eşer peydā
- 3 Görinen kehkeşān ile degül encüm şeb-i ğamda
O Mehrū fūrķatinden oldı āhumdan şerer peydā
- 4 Kenār-ı çarḥda şanmañ görinen māh-ı nev gerdūn
Nişār-ı şāh içün eyler muraşsa^ç bir kemer peydā
- 5 Şacı çevgānına Bākī başuñ top eyler iseñ ger
Yine meydān-ı ^ç aşķ içre idersün bir hūner peydā

³⁹⁷ Sadeddin Nüzhet Ergun, **Bakī Hayatı ve Şiirleri**, C.I., Sühulet Kitab Yurdu, İstanbul 1935, s. 112.

³⁹⁸ 74/ 2a reşhalardur: şerhalardur

-75-³⁹⁹

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül derd ü ğam-ı ‘aşķ-ı cevānı eylemiş peydā
Degül tenhā bir iki mīhmānı eylemiş peydā
- 2 Degül deryā mücellā şāf bir āyinedür gūyā
Felek ‘aksiyle reng-i āsmānı eylemiş peydā
- 3 Göñül ğafletle varmış ol perī-ruhsāra meyl itmiş
Devāsuz bir ‘aceb derd-i nihānı eylemiş peydā
- 4 Bu deyre nice taşvīr-i dil-ārā naķş olınmışdur
Senüñ mişlūñ ne Bihzād u ne Mānī eylemiş peydā
- 5 Faşîh ādem helāk olmaz mı bi’l-lāh derd-i ğayretle
Raķīb-i dīv-sīret yār-ı cānı eylemiş peydā

-76-⁴⁰⁰Nazīm⁴⁰¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gelüp ğaţţuñ olursa dilde ğam pinhān u hem peydā
Yine meftūnuñum ey ğonce-fem pinhān u hem peydā

³⁹⁹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 266.⁴⁰⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 617-618.⁴⁰¹ 76/ 3a bīdār u der-ĥ‘āb: der-ĥ‘āb u bīdār
5a Perīveş: Perīdür

- 2 Dilinde dāğ-ı asret dīdede ūn-ābe-i fūrkat
İder derdūñle ‘āşık ‘ayş u dem pinhān u hem peydā
- 3 Bilürsün sendedür bī-dār u der-ūāb olsa da çeşmüm
ayālūñ cilvegerdür dem-be-dem pinhān u peydā
- 4 ayālūñ dīdeden sevdā-yı zūlfūñ gitmedi serden
Esīr-i ‘aşkuñum bī-derd hem pinhān u hem peydā
- 5 Perīveş ā데미yyet eyleyüp teşrīf ider gāhī
Nazīm ol şūhı da‘ vet eylesem pinhān u hem peydā

[59b]

-77-⁴⁰²‘Ulvī⁴⁰³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nūr-ı çeşmüm benüm ol nergis-i bīmāra fedā
Dil ü cānum ol iki amze-i ūn-ūāra fedā

⁴⁰² İsmail etin, *Derzi-zāde Ulvī (Hayatı, Edebī Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, s. 199.

⁴⁰³ 77/ 2 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

2a Gözlerümden: Gözlerümde

3a Dil-i bīmārumı kıldum reh-i ‘aşkıñda ubār: Dil-i bī-āremi itdüm reh-i ‘aşk içre hebā

3b itdüm: kıldum

4a güherin: güheri

4b yazılmış: dizilmiş

5a şabrum: şabr

cānum: cān

2 Gözlerümden bu iki merdüm-i ğam-dîdelerüm
Ruĥlarında şol iki ĥâl-i siyehkâra fedâ

3 Dil-i bîmârumı kıldum reh-i ‘aşkında ğubâr
Ten-i şad-pâremi itdüm seg-i dil-dâra fedâ

4 Çeşm-i pür-ĥûndan aĥan dâne-i eşküm güherin
La‘l-i dil-berde yazılmış dür-i şehvâra fedâ

5 ‘Aĥl u şabrum ten ü cānum dil ü dînüm ne ki var
‘Ulviyâ cümlesi ol turre-i tarrâra fedâ

-78-⁴⁰⁴

Nazîre-i Fuzûlî⁴⁰⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Cānumuñ cevheri ol la‘l-i şeker-bâra fedâ
‘Ömrümüñ ĥâşılı ol şîve-i reftâra fedâ

2 Derd çekmiş başum ol ĥâl-i siyâh ĥurbânı
Tâb görmüş tenüm ol turre-i tarrâra fedâ

3 Gözlerümden dökilen ĥatre-i eşküm güheri
Leblerinden saçılan lü‘lû‘-i şehvâra fedâ

⁴⁰⁴ Abdülbâki Gölpınarlı, **Fuzûlî Dîvânı**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2016, s.16.

⁴⁰⁵ 78 / *Dîvân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

1a la‘l-i şeker-bâr: güher-bâr

- 4 Çāk-i sīnemde olan kanlu ciger pāreleri
Mest-i çeşminde olan ğamze-i hūn-ḥāra fedā
- 5 Cān u dil kaydını çekmeden özüm kırtardum
Cānı cānāneye itdüm dili dil-dāra fedā
- 6 Ey Fuzūlī n’ola ger şağlar isem cānı ‘azīz
Vaqt ola kim ola bir şūh-ı sitem-kāra fedā

-79-⁴⁰⁶

‘Ālī⁴⁰⁷

... / ... / ... / ..-

- 1 Cān zekān çāhına dil turre-i tarrāra fedā
Dermendūñ biri zindāna biri dāra fedā
- 2 Hūten āhūları kurbān iki nergislerūne
Sidre tāvūsı nihālūndeki reftāra fedā
- 3 Yāreler hāncerūne hāl-i dil ile dirler
Kānumuz saña vū biz tīg-ı dil-āzāra fedā
- 4 Demidür gel beni şad-pāre kıl ey tīg-ı kazā
Eyle her pāremi bir pāresi çok yāra fedā

⁴⁰⁶ İsmail Hakkı Aksoyak, **Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 05.12. 2019, s. 506.

⁴⁰⁷ 79/ 5a eyle: eyler

- 5 Yaş döküp vechüñi her kaṭrede peydā eyle
 ‘Āliyā ol nice yüzden o sitem-kāra fedā

[60a]

-80-⁴⁰⁸

Şābit⁴⁰⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Cānum ol nāz ber-efrāšte dil-dāra fedā
 Ya‘ nī maḥbūb-ı Hudā Aḥmed-i Muḥtāra fedā
- 2 Nefḥa-i ḥulkınuñ ‘Aṭṭār bilür kıymetini
 Şemmesin aldı idüp ṭablayı bāzāra fedā
- 3 Tār-ı müşgīnesi Manşūrı şalındurmaz idi
 Şaḥne-i ‘aşkı şalındurdu idüp dārā fedā
- 4 Çün Nesīmī edeb-i şer‘e muḥālif esdi
 Lā-cerem postın aldurdı olup dāra fedā
- 5 Cām-ı la‘ lüñden umar feyz-i şefā‘ at Şābit
 Koya bir kāse-i Kevşer o güneḥkāra fedā

⁴⁰⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 207-208.

⁴⁰⁹ 80/ *Dîvân*’da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

4b olup dāra: idüp nāra

-81-⁴¹⁰**Mezākī**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sākiyā zevk-ı meye ser-māye-i ‘ālem fedā
Bir şikeste-cām-ı bezm-efrūza mülk-i Cem fedā
- 2 Derd-i ‘aşk-ı yār ile hoş-ḥāl olan bī-çāreye
Feyz-i te’şīr-i dem-i sad ‘İsī-i Meryem fedā
- 3 El-‘aşaş-senc-i reh-i beytü’l-ḥarām-ı ‘aşk iseñ
Böyle sūz-ı ḥasrete ser-çeşme-i Zemzem fedā
- 4 Mā-cerā-yı eşk-i terden tek hemān ter düşmesün
Ol gül-i ḥandāna naḳd-i girye-i şeb-nem fedā
- 5 Rīze-i elmāsı n’eyler dil-figār-ı tīg-ī ğam
İzṭırāb-ı zaḥm-ı ‘aşka rāḥat-ı merhem fedā
- 6 Ey Mezākī ḥāme-i ḳudsī nevā-yı tab‘uñā
Murğ-ı hoş-lehce degül tūṭī-i mu‘ciz-dem fedā

⁴¹⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 285.

-82- ⁴¹¹Faşîh⁴¹²

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Haṭṭ-ı siyāh olurdı ruḥ-ı yārdan cüdā
Olsaydı sāye mihr-i pür-envārdan cüdā
- 2 Çeşm-i siyāh-ı mestün ile ülfet eyleyen
Mümkün mi ola ḥāne-i ḥammārdan cüdā
- 3 Münfek olur mı tārik-i dilden duḥān-ı āh
Olmaz seḥāb ḳulle-i kuhsārdan cüdā
- 4 Pā-būs-ı yāra mümkün olur mıydı dest-res
Şāne olaydı ṭurra-i ṭarrārdan cüdā
- 5 Tā böyle tīre olmaz idi rūzumuz Faşîh
Ḥāb olsa idi çeşm-i siyehkārdan cüdā

⁴¹¹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 267.

⁴¹² 82/ 5b Ḥāb olsa idi çeşm-i siyehkārdan cüdā: Ḥāb olsa çeşm baḥt-ı siyehkārdan cüdā

[60b]

-83-⁴¹³Nazîre-i Nazîm⁴¹⁴

--. / -. / .--. / -. -

- 1 Âyîne ‘aks-i ‘arîz-ı dil-dârdan cüdâ
Bir dîdedür hayâl-i ruḥ-ı yârdan cüdâ
- 2 Mâh-ı münîr üzre mişâl-i süvârdur
Olmaz o cebhe ṭurra-i ṭarrârdan cüdâ
- 3 Levḥ-i dil olmasa n’ola ta‘vîz-i cân gibi
Naḳş-ı sevâd ḥaṭṭ-ı siyehkârdan cüdâ
- 4 Ḥayretle lâl olursam ‘aceb mi görüp seni
Olmaz sükûn şüret-i dîvârdan cüdâ
- 5 Ben za‘f ile görünmez iken diñle nâlemi
Bir nağmedür ki zîr-i bem-i târdan cüdâ
- 6 Olmaz mı hâledâr mişâl-i mihr-i münîr
Mir’ât-ı dil ḳalur mı o ruḥsârdan cüdâ

⁴¹³ Çakır, a.g.e., s. 627.⁴¹⁴ 83 / 2a Mâh-ı münîr: Mâh-ı münevver

mişâl-i süvârdur: nişân-ı süvârdur

2b ṭurre-i ṭarrârdan: o rûy-ı pür-envârdan

4a Ḥayretle lâl olursam ‘aceb mi görüp seni: Ḥayret görüp seni n’ola lâl eylese beni

6a Olmaz mı hâledâr mişâl-i mihr-i münîr: Mir’ât-ı dil ḳalur mı o ruḥsârdan cüdâ

- 7 Mānend-i nokṭa ḥaddūñi bil dā'ireñ gözet
Olma Nazīm merkez-i pergārdan cüdā

-84-⁴¹⁵

Nef'î⁴¹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nice mest olmasun 'āşık felek peymāne ğam şahbā
Münāsib ḥaḳ bu bezm-i 'aşḳa hem peymāne hem şahbā
- 2 Ne feyz alur sıfāl-i bādeden pīr-i muġān bilse
Çekerdi reşkden ḳandīl ile Şeyḫü'l-ḥarem şahbā
- 3 Ḥumār oldurdı hem ğam cānumuzdan eyledi bīzār
Meded yok mı bize ey sāḳī-i şāḫib-kerem şahbā
- 4 Ğam-ı rindān-ı 'ālemdür benüm de çekdügüm yoḫsa
Yegāne ḫūn-ı dil nūş eylerüm ger bulmasam şahbā
- 5 'Aceb tiryāk-i nāfi' dür cihānuñ zehr-i ḳahrına
Ḳoma Nef'î elüñden rind iseñ mānend-i Cem şahbā
- 6 Hem eyle dā'imā himmet ki ḫālī ṭurmasun yārān
Ḳurulsun cā-be-cā meclis çekilsün dem-be-dem şahbā

⁴¹⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 450.

⁴¹⁶ 84/ 1b ḥaḳ bu: bezm-i 'aşḳa
2a "bilse" kelimesi, *Dīvān*'da yoktur.

-85-⁴¹⁷Nazîre-i Şabrî⁴¹⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Açar sâkî dil-i 'uşşâkı sürse şubh-dem şahbâ
Olur gūyâ ki destinde kılid-i kûfl-ı gam şahbâ
- 2 Ne dil-ber içmek isterdi ne rind 'aşk olmasa
Niyâz-efrûz-ı 'âşık 'işve-pîrâ-yı şanem şahbâ
- 3 Bu gülşende ğaraż berk-i neşât ise yeter sâkî
Bize peymâne devr-i gül bahâr-ı 'ayş u dem şahbâ
- 4 Göñül bir zevk buldı bezm-i istiğnâda kim şimdi
Şikest eylerdi cāmın ger aña şunsaydı Cem şahbâ
- 5 Gedâ-yı külhan-ı gam bir şererde bulduĝın bulmaz
Çekerse cām-ı zerle ger şeh-i şāhib-ḥaşem şahbâ
- 6 Şunar bir mey ki çeşm-i 'ayşa gerd-efşân olur derdi
Eger sâkî-i devr-i pür-sitemden istesem şahbâ
- 7 Kedersüz bir şafâ mümkün midür 'âlemde ey Şabrî
Şunulmaz rind-i bezm-i 'aşka bî-derd ü elem şahbâ

⁴¹⁷ Hasan Kasır, **Sabrî Mehmed Şerîf Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1990, s. 121.

⁴¹⁸ 85/ 2a olmasa: olmasaydı

[61a]

-86-⁴¹⁹[Rüşdî]⁴²⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çünkü ben mecnûn-ı ‘aşkum nuşh-epend olmaz baña
Kākülûñ olur olursa ğayrı bend olmaz baña
- 2 Ey cefā-cū ğayre ile va‘d-i bî-incāzuñı
N’idügüñ bildüm senüñ ben rîş-ḥand olmaz baña
- 3 Öyle Mecnûn olmuşum sevdā-yı zülf-i yārla
Keh-keşān zencîrüm olsa pāy-bend olmaz baña
- 4 Çok tefekkür eyledüm ammā helāk-ı destine
Rişte-i āhumdan üzre bir kemend olmaz baña
- 5 Seyr-i meydān-ı belāgat itmege ṭab‘um gibi
‘Arşa-i ‘ālemde Rüşdî bir kemend olmaz baña

⁴¹⁹ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 34.

⁴²⁰ Sabit’in gazelinden sonra yer alan bu gazelin başlığı, mecmuada “Velehū” şeklindedir. Ancak gazel Rüşdî’ye aittir.

86/1b olur olursa: olur olursa

2a ğayre ile: ğayrılarla,

bî-incāzuñı: bî-incāz ki

5b kemend: semend

-87-⁴²¹Nā'ili⁴²²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dād-ḥāh-ı vuşlat olsam baht düşmendür baña
Deşt-peymā-yı ğam olsam āh rehzendür baña
- 2 Olmadı mümkün kemend-i zülf-i yāra destres
Tengnāyı dehr gūyā çāh-ı Bījendür baña
- 3 Mest-i küstāḥ-ı elestüm müdde' ā maḥşerde de
Bāde-i şāf u cevān-ı pāk-dāmendür baña
- 4 Bü'l-‘aceb nā-kām-ı ‘aşkum nerm-dil maḥbūblar
Nerm iken aġyāra baksañ seng ü āhendür baña
- 5 Tavḳ-ı zencīr-i rızāyı gerdişüm ey Nā'ili
Bu kühen dārü'ş-şifā mādām meskendür baña

-88-⁴²³

Nazīre-i Faşih

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Āteş-i ‘aşkuñla gülşen künc-i külhendür baña
Künc-i külhen ‘ārīzuñ şevkıyle gülşendür baña

⁴²¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 159.

⁴²² 87 /4b Nerm: Müm

5a Tavḳ-ı zencīr-i rızāyı gerdişüm: Tavḳ-ı zencīr-i rızā-ber-gerdenüm

⁴²³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 260.

- 2 Bir gül ü şem‘îmi var dehrûñ ta‘alluḡ itmeyem
Bülbül ü pervānesi ser-cümle düşmendür baña
- 3 Ḥasretüñle dīdede ey Yūsuf-ı gül-pīrehen
Her ser-i müjgān-ı ter dil-düz-ı sūzendür baña
- 4 ‘Azm-i şeh-rāh-ı ferāḡat eylemek düşvārdur
Her nigāh-ı nā-pesendī kevne reh-zendür baña
- 5 Seyre gülzār-ı cemāl-i dil-rübāyı ey Faṣīḥ
Çeşmümüñ her biri bir mīnālı revzendür baña

[61b]

-89-⁴²⁴Nazīre-i Rüşdī⁴²⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yār ile olsam eger külḥanda gülşendür baña
Olsam ammā yārsuz gülşende külḥandur baña
- 2 Dīde-i sırr-ı ḥaḳīḳat-bīnedür ancaḡ naḡa
Ceşm-i rüşen gülşen-i firdevse-revzendür baña

⁴²⁴ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 34-35.⁴²⁵ 89/*Dîvân*’da yer alan 3 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

2b gülşen-i firdevse-revzendür: gülşen-i fersüde-revzendür

4a ḥāl-i dilüm: ḥāl ü dilüm

5b anda: dilde

- 3 Eylemez mir'ât-ı Hürşîd olsa da 'arz-ı cemâl
Rûy-ı şevk âyîne-i sâgarda rûşendür baña
- 4 Bilmeyen hâl-i dilüm derdümnden âgâh olmayan
Hem-reh olsa menzil-i maşşûda rehzendür baña
- 5 Şahn-ı gülşen gûşe-i külhanda birdür Rûşdiyâ
Her ne yerde şevk olursa anda meskendür baña

-90-⁴²⁶

Mezâkî⁴²⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olur âh eyledükçe cûş-ı hûn-âb-ı derûn peydâ
İder tûfân-ı hasret böyle mevc-i şu' le-gûn peydâ
- 2 ' Aceb vâdî-i hayretdür beyâbân-ı maḥabbet kim
Ne hem-reh var ne reh-zâhir ne hûd bir reh-nümûn peydâ
- 3 Nice pinhân kalur sırr-ı maḥabbet sînede andan
Dil-i âşûfte-şeydâ serde hûd dâğ-ı cünûn peydâ
- 4 Hüner 'aşk ile 'âşık bir eşerle yâd olmaḥdur
Kör olmuş Kûh-ken-i nâ-bûd u naḥş-ı Bî-sütûn peydâ

⁴²⁶ Mermer, **a.g.e.**, s. 288-289.

⁴²⁷ 90/ *Dîvân*'da yer alan 3 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 5 Mezâkî hâme-i rengin şarîr-i nağme-perdâzum
İder deyr-i ma' ânîde nevâ-yı erğanün peydâ

-91-⁴²⁸

Nazîre-i Vecdî⁴²⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğam-ı zülfüñle âhumdan k'ola dūd-ı derün peydâ
İder destâr-ı 'aşka sünbül-i bâğ-ı cünün peydâ
- 2 Şu deñlü dâğ dâğ oldu derünüm eylesem girye
Olur vādî-i hayretde hezārân cūy-ı hūn peydâ
- 3 Düşerse kıatre-i hūn-âb-ı dāğum gūlsitân içre
Olur şâh-ı gül üzre ğonce-i ter lâle-gūn peydâ
- 4 Hezārân-dil ham-ı zülfinde giryândur n'ola olsa
Çemenzâr-ı ruğında berg-i şeb-büy-ı cünün peydâ
- 5 Bu tâze şi' re Vecdîye nazîre eyleyen evvel
Dil-i pür-feyz ü tab' -ı pür-ma' ânî eylesün peydâ

⁴²⁸ Eşref Yanmaz, **Vecdî (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divânı'nın Karşılaştırmalı Metni)**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1995, s. 54-55.

⁴²⁹ 9/ *Divân*'da yer alan 3 ve 4. beyitler, mecmuada yoktur.

2a derünüm: derün kim

3a kıatre-i hūn-âb-ı dāğum: kıatre-i hūn-âbe-i dāğum

gūlsitân: gūlistâne

4b berg-i şeb-büy-ı cünün: berg-i şeb-büy-ı füsün

5a eyleyen: söyleyen

[62a]

-92-⁴³⁰Nazîm⁴³¹

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Eyleyüp meyl-i çerāgān yine gülşende şabā
İtdi her gonceyi bir şem‘ -i fūrūzende şabā
- 2 Cem‘ ine gonce-i zanbaqla sipāh-ı çemeni
İtdi etrāfa yine nāme perākende şabā
- 3 Böyle neşr olmaz idi ‘ āleme hoş-būy-ı nesīm
Olmasa kākül-i müşgīnūne efgende şabā
- 4 Bād-ı āhumla n’ola olsa derūnum pūr-tāb
Artırur sūzişi her vech ile külhanda şabā
- 5 Feyz-i enfāsı ile gonceleri açdı Nazîm
Dem-be-dem itse n’ola gülleri şermende şabā

⁴³⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 625.

⁴³¹ 92/ 1a “yine” kelimesi, *Divân*’da yoktur.

1b gonceyi: lāleyi

2a Cem‘ ine: Cem‘ idüp

3b kākül-i müşgīnūne: bir şanemūn zūlfine

4a Bād-ı āhumla n’ola olsa: Bād-ı āhım ne ‘ aceb itse

5a ile: seher

-93-⁴³²Şehrî⁴³³

--. / .--. / .--. / .--

1 Çek ' aşk ile zehr-âb-ı gamı ey dil-i şeydâ
Minnetle olan cām-ı Cem' i itme temennâ

2 Maḥrūmî-i ' uşşâk-ı siyeh-aḥteri gör kim
Zindānter olur Yūsufa āğūş-ı Zeliḥā

3 Ol ' āşık-ı derdüm ki devā ṭālîbi olmam
Derd ehline vakf olsa şifā-ḥāne-i ' ĩsā

4 Ey şūḥ-ı cihān itme telef nazra-ı luṭfuñ
Gelmez dil-i şad-ārzū-yı ' aşka tesellā

5 Bir dil-ber-i pür-gamzenūñ ol bismili Şehrî
Reşk eyleye ' ömr-i ebed-i Hızr u Mesīḥā

-94-⁴³⁴

Şabrî

.--- / .--- / .--- / .---

1 Şu deñlü bûy-ı mey kıldı mu' aṭṭar bezmi müşkāsā
Şürāḥînūñ o dem kan geldi burnından degül şahbā

⁴³² Demirel, **a.g.e.**, s. 65.

⁴³³ 93/ 1a ' aşk ile: zevk ile

4a şūḥ-ı cihān: şūh-ı bütān

⁴³⁴ Kasır, **a.g.e.**, s.114.

- 2 O çeng-i sebze-günî halka-i meclisde seyr eyleñ
Kenâr-ı havz-ı ʿişretde egülmiş servdür gūyā
- 3 Nesinden haż ider erbāb-ı ğam meclisgeh-i dehrūñ
Huşūşā kim tehī devr eyleye bu sāġar-ı mīnā
- 4 Dönüp ʿaks-i ruḥuñla āteşin mi ʾrāta ey sākī
Şürāḥinūñ gözi nūrını aldı cām-ı bezm-ārā
- 5 Degül regler zemīn-i cism-i şad-çākinde Şabrīnūñ
Nihāl-i nāvekūñ biḥ-i taʿallük baġladı cānā

[62b]

-95-⁴³⁵Yahyā⁴³⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Niḳāb-ı ğonceden ʿarż-ı cemāl itdi gül-i raʿnā
Bir aʿlā perdeden sen de görin ey bülbul-i şeydā
- 2 Ḳarīn itdi felek eyyām-ı şekke rüz-ı nev-rūzı
Bu taḳrīb ile birḳaç gün temāşāġāh olur şahrā

⁴³⁵ Ertem, **a.g.e.**, s. 26.⁴³⁶ 95/ 2a Ḳarīn: Yakın

- 3 Tutar bî-bâk gül destinde sâğar bezm-i ‘ayş eyler
İder feryâd-ı mestân bülbül-i şūrîde bî-pervā
- 4 Leṭâfetle açar gögsin çözer gūy-ı girībānın
Gül-i ra‘ nānuñ oḡşar sīnesin mihr-i cihān-ārā
- 5 Bulaydum cāme-ḡ‘ābında açaydum luṭf ile anı
Gireydüm ḡoynına ol ḡoncenüñ Yaḡyā nesīmāsā

-96-⁴³⁷

Sırrı⁴³⁸

--. / --. / .--. / --.

- 1 İtme ṭabīb bîhude gel minnet-i devā
Bilmez mezāk-ı derd-i dilüm lezzet-i devā
- 2 Bir miḡnet isterüm ki ola ḡasret-i server
Bir derd isterüm ki ola ḡayret-i devā
- 3 Olmuş ezel muḡālîf-i ḡānūn ehl-i derd
Derd-i şifā ‘adū-yı dile ülfet-i devā
- 4 Maḡrūm-ı zaḡm-ı ḡançer-i müjḡānuñ olayum
‘İsiye eyler isem eger minnet-i devā

⁴³⁷ Kazan, **a.g.e.**, s. 267.

⁴³⁸ 96/1b minnet-i devā: niyyet-i devā

5b gerek derd-i Sırrıyā: gerekdür ki Sırrıyā

- 5 Dāğ-ı derūn öyle gerek derd-i Sırrīyā
Hemvāre ide ḥande-i ḥaṣṣiyyet-i devā

-97-⁴³⁹

Nazīre-i Tālīb⁴⁴⁰

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Virme ṭabīb ḥaste dile şerbet-i devā
Telḥ itdi kām-ı zaḥmumuzu lezzet-i devā
- 2 Mezkūm-ı ḥasret-i gül-i ruḥsār-ı alıdur
Almaz meşāmm-ı dāğ-ı dilüm nūkhet-i devā
- 3 Ma' cūn-ı dil-güşā-yı vişālūn iderdi ger
Te' şīr ideydi derdüme ḥāṣiyyet-i devā
- 4 Var ise çāresi elemüm itmege füzūn
Cānum çıkınca eyleyeyüm ḥidmet-i devā
- 5 Mānend-i zaḥm-ı tāze kim aḡlardı Tālībā
Derd olmuş olsa idi eger ḡāyet-i devā

⁴³⁹ Erdem, **a.g.e.**, s. 179.

⁴⁴⁰ 97/ *Dīvān*'da yer alan 5. beyit, mecmuuda yoktur.

5b olsa idi: olaydı
eger: hele

[63a]

-98-⁴⁴¹Yahyā⁴⁴²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cānı kullāb-ı ser-i zülfüñ çeker senden yana
Gūşe-i çeşmüñ ne var olsa eger benden yana
- 2 Ğonce-i la‘ lüñ gül-i rüyuñ görenler n’eylesün
Ey boyı servüm varup bir dağı gülşenden yana
- 3 Ol sehī kıddi görenler hañcer-i zerrin ile
İltifāt itmez çemenden serv ü süsünden yana
- 4 Zāhidi terciḥ ider mi rinde şāhib-ṭab‘ olan
Diñledüm güftārını vā‘ ızde gevdenden yana
- 5 Korkarum Yahyā ki pūlād olsa da te’sir ider
Tir-i āhuñ kim vara ol kalbi āhenden yana

⁴⁴¹ Ertem, **a.g.e.**, s. 31.

⁴⁴² 98/ 3b çemenden: çemende

-99-⁴⁴³

Velehū

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Düşmez ol şāha ki her gāh ider istignā
Gāh olur ‘āşık-ı şeydāya düşer istignā
- 2 Kaçma şimden girü kim cānuma yitdi sitemüñ
Yeter ey şūh-ı cefā-pīşe yeter istignā
- 3 Götürür hākden ol mihr-i cihān-tāb-ı kerem
Eylese ‘āşık eger zerre kadar istignā
- 4 Almada naqd-i dili hiç tevaqquf itmez
Tırmaz ol şāhid-i bāzār şatar istignā
- 5 Sitem ü cevri de Yaḥyāya tevāzu‘ görünür
Gerçi her vaz‘ ı gelür yāre nazar istignā

⁴⁴³ Ertem, **a.g.e.**, s. 29.

-100-⁴⁴⁴Rüşdî⁴⁴⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine şahbā-yı ‘aşkı şevk-ıla nûş eylemiş deryā
Ki mest olmuş dil-i ‘āşık gibi cûş eylemiş deryā
- 2 Meger cenk itmek ister rûzgār-ı nā-müsā‘ idle
Yine emvācdan cismini zerre-pûş eylemiş deryā
- 3 Olup dīvāneves ki pîşûñe pes itmede reftār
Hevā-yı ‘aşk-ıla kendin ferāmûş eylemiş deryā
- 4 N’ola tūfān-ı eşküm gibi olsa şevk-ıla pür-cûş
Alup zevraqla ol şūhı derāgûş eylemiş deryā
- 5 Yine cîn-i cebînin ‘arz idüp kef-ber-dehān olmuş
Ġazabdan kendüyi bî-hûş u medhûş eylemiş deryā
- 6 Dil-i ‘āşık gibi bir yerde aşla ber-çarar olmaz
Nihān bir rāz-ı ‘aşkı var ise gûş eylemiş deryā
- 7 Cihānı sū-be-sū seyr eyleyüp abdālves Rüşdî
Dür-i şehvārdan gûşına mengûş eylemiş deryā

⁴⁴⁴ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 36.

⁴⁴⁵ 100/ 2 ve 3. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

6a Dil-i ‘āşık: Diler ‘āşık

6b ise: diye

[63b]

-101-⁴⁴⁶Riyāzî⁴⁴⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mürşid-i pîr-i muğāndan el alup ehl-i şafā
Şeyh şehre şimdi eylerler ırakdan merhabā
- 2 Keffe-i mizān-ı Yūsufda konıldı bunca māl
Geçmedin andan Züleyhā oldu dünyā bir yaña
- 3 Kabza-i hükmünde görmek ister iseñ ‘ālemi
Cām-ı meyden al ele peymāne-i ‘ālem-nümā
- 4 Rismānı var idi dār üzre Maşūruñ hemān
Olmış idi cümle esbāb-ı ta‘alluğdan cüdā
- 5 Ey Riyāzî bakmazuz şol ruḥları mir’āta kim
Karşusunda ola da’im bir raḳīb-i bed-liḳā

⁴⁴⁶ Namık Açıköz, **Riyāzî Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği (Dîvân, Sâki-nâme Düstürül’l- ‘Amel’in Tenkidli Metni)**, Doktora Tezi, C.II, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1986, s. 268

⁴⁴⁷ 101/ 1a Mürşid-i pîr-i muğāndan el alup ehl-i şafā: Biz el alduk mürşid-i pîr-i muğāndan sâkiya

2a geçmedin: geçmedi

3b peymāne-i ‘ālem-nümā: āyine-i ‘ālem-nümā

Dîvân’da, 2 ve 3. dizelerin dizilişi farklıdır.

Dîvân’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur

5b bir: ol

-102-⁴⁴⁸Velehū⁴⁴⁹

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 ‘ Aceb mi la‘ lüñe cān virsem ey büt-i ra‘ nā
 Kıan benüm gibi cevher-şinās-ı hüsñ ü behā
- 2 Bahār irişdi açıldı benefşe gonceleri
 Esüp nesīm-i şabā oldı yine nāfe-güşā
- 3 Ruḥuñla da‘ vī-i hüsñ eylemiş meger gül-i ter
 Tıxınsa çarḥına anuñ n’ola nesīm-i şabā
- 4 Benüm ki ‘ aynuma almam cihānda sīm ü zeri
 Degül gözümde benüm ‘ aşk-ı o pāk ile dünyā
- 5 Riyāzī tıtt didügin diñle cān ile sözini
 Ne dirse sākī-i bezm ile muṭrib-i guyā

⁴⁴⁸ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 269.

⁴⁴⁹ 102/ 4b benüm: bugün

-103-⁴⁵⁰Şināsī⁴⁵¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Sirüşküm pāyuña aķduķça sen gül verd-i terāsā
Olur ĥandān kenār-ı cūda olsa ģonce-i ra‘ nā
- 2 Hümā-pervāz iken murġ-ı dili şayd eyledi āĥir
Kemend-i zūlf-i dil-dāre virilmişdi yed-i tūlā
- 3 Hırāmuñdan o deñlü fitne mu‘ tād oldı ‘ ālem kim
Ķıyāmet ģopsa reftār itdi dirler ol ģad-i bālā
- 4 O tıfl-ı bī-süvāruñ pāyına düş sāyeveş ey dil
Süvār-ı esb-i nāz olup ‘ ināna itmeden irĥā
- 5 Tirāş-ı ĥaţţla ol meh nümāyān itdi ruĥsārın
Ķıyāmetdür Şināsī toġdı maġribden ģüneş ģüyā

⁴⁵⁰ Harmancı, **a.g.e.**, s. 49-50.

⁴⁵¹ 103 /lb olsa: rüste

2a virilmişdi: virilmişdir

5a Tirāş-ı ĥaţţla ol meh nümāyān itdi ruĥsārın: Tirāş-ı ĥaţţın ol serv[üñ] nümāyān oldı ruĥsārın

[64a]

-104-⁴⁵²Şehrî⁴⁵³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Esîr-i cünbiş-i çeşmüñ virür kazāya rızā
O hūn- girifte-şifat kim virür belāya rızā
- 2 Derūn-ı rāhtiyānveş ‘adū-yı gam olayum
Virürsem ārzū-yı rāhat-ı devāya rızā
- 3 Nefes hemîşe icābet-der-āğuş itse zuhūr
Kasem-be-ye’s ki virmem yine du‘āya rızā
- 4 Hazer şabā ki perîşān-[çîn]-i zulfem zülûf
Virelden āfet-i zulf-i dil-āšnāya rızā
- 5 Olur mı Şehrî ‘azāb-ı caḥîmden dil-gîr
Viren maḥabbet-i cāvîdî-i Hudāya rızā

⁴⁵² Demirel, **a.g.e.**, s. 65⁴⁵³ 104 / 4a perîşān-[çîn]-i zulfem zülûf: perîşān-çîn-i zulfem zülûf

-105-⁴⁵⁴Fehîm⁴⁵⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ehl-i ‘aşka ğamze-i cānāne olmaz āšnā
Ġāfil olma mest ile dīvāne olmaz āšnā
- 2 İ‘timād itme nigāh-ı mestine ey bü’l-heves
Merdüm-i hüşyār ile mestāne olmaz āšnā
- 3 Ġarķa-i deryā-yı istiġnā gerek erbāb-ı ‘aşķ
Bunda ey dil şu‘leye pervāne olmaz āšnā
- 4 ‘Aşķa yār ol ‘aķl ile germ-iġtilāķ olma göñül
Āšnā bīġāne vü bīġāne olmaz āšnā
- 5 Maġrem-i rāz eyleme Cibrîl olursa ger Fehîm
Rind-i ‘aşķa ‘āķıl u ferzāne olmaz āšnā

⁴⁵⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 318

⁴⁵⁵ 105/ 2a nigāh-ı mestine: nigāh-ı çeşmine
3b şu‘leye: şem‘ ile

-106-⁴⁵⁶Nazım⁴⁵⁷

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Ğamzeñle dil olursa n'ola meşreb-āšnā
Çeşm ü nigāh u nāz u kirişme hep āšnā
- 2 Lerzende olsa tāb-ı ruḥuñla tenüm n'ola
Bīmār-ı derd-i ' aşk gerekdür teb-āšnā
- 3 Ey şāh-ı ḥüsn devr-i cemālūñde olmadı
Ḥarf-i niyāz-ı ' āşık-ı şeydā leb-āšnā
- 4 Meşķ-i cünün ider daḥı Leylivesüm henüz
Tā dil o dem ki olmuş idi mekteb-āšnā
- 5 Göstermedi o māh bize gün yüzün Nazım
Ḥuffāşveş olursak ' aceb mi şeb-āšnā

⁴⁵⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 624.

⁴⁵⁷ 106/ 2, 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dīvān*'da farklıdır.

2a olsa: itse

tāb-ı ruḥuñla: tāb-ı maḥabbet

2b gerekdür: olur ey dil

4b Tā dil o dem ki: Dil kim senūñle

5a bize: daḥı

5b Ḥuffāşveş olursak ' aceb mi: Ḥuffāş gibi cān u dil oldu

[64b]

-107-⁴⁵⁸

Mezākī

.--- / .--- / .--

1 Münevver kıldı dünyāyı ser-ā-pā

Tebāṣīr-i ṣabāḥ-ı ʿıyd-ı edḥā

2 Cilā-yı incilā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳ

Göñül āyīnesin kıldı mücellā

3 Murād üzre dönüp gerdün-ı gerdān

İrüşdi vaḳt-i devr-i cām-ı ṣahbā

4 Müzeyyen kıldı ṣaḥn-ı ʿıydgāhı

Perī-peyker bütān-ı sīm sīmā

5 Mezākī ṭurdu ṣaf ṣaf seyre ʿuṣṣāk

Ṣalınsun nāz ile ol serv-i bālā

⁴⁵⁸ Mermer, **a.g.e.**, s. 292-293.

-108-⁴⁵⁹Nazım⁴⁶⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül ki sinede sensüz ğarīb imiş cānā
Vaṭanda ‘āşıkā kūy-ı ḥabīb imiş cānā
- 2 Ğamuñla ğurbete şalmışdı rūzgār beni
Şeker cemālūñi görmek naşīb imiş cānā
- 3 Firāķıñā düşeli bī-ķarār ķalmış idüm
Firāķ āteş-i şabr u şekīb imiş cānā
- 4 Felek ayırdı beni senden āh bilmez idüm
Bu derdmendüñe ol da raķīb imiş cānā
- 5 Senüñle sürdüğümüz demler el virüp evvel
Felekde devlet-i keffü’l-ḥaḍīb imiş cānā
- 6 Marīz-i fūrķat idüm oldı ķāre-sāz baña
Nigāh-ı merḥametüñ kim ṭabīb imiş cānā

⁴⁵⁹ Çakır, a.g.e., s. 619.⁴⁶⁰ 108/ 2, 3, 4 ve 5. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

2b Şeker: Yine

3b āteş-i şabr: āfet-i şabr

4a beni senden: seni benden

6a idüm: iken

- 7 Naẓīm-i zār gibi ben de aldanup aldum
 Fiġān ki va‘ de-i vaşluñ arīb imiş cānā

-109-⁴⁶¹

Naḥīfī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Derūn-ı sīne tīġ-ı hecr ile şad pāredür cānā
 Cigerde dāġ-ı asret bir oñulmaz yāradur cānā
- 2 Ser-i kūyuñda sensüz bir dem ārām itmeyen göñlüm
 Ğarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā
- 3 Nice dīdāruña ‘ arz-ı nigāh-ı asret itsün dil
 Hücūm-ı şerm ü ayret māni‘ -i nezzāredür cānā
- 4 Dil-i ‘ aşık Felāṭūn olsa da bī-‘ aql ü hūş eyler
 Nigāh-ı pür-füsūnuñ bü’l-‘ aceb mekkāredür cānā
- 5 Dirīġ-i şerbet-i vaşl itme kim derd-i maḥabbetle
 Naḥīfī bir belā-keş ‘ aşık-ı bī-ḫāredür cānā

⁴⁶¹ A. İrfan Aypay, **Naḥīfī Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliġi ve Divanı’nın Tenkitli Metni)**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1992, s. 25.

[65a]

-110-⁴⁶²Sābit⁴⁶³

.--- / .--- / .--- / .---

1 Şu Mir 'ātü'l-⁴ avālüm nüshası kim sinedür cānā
Görülmişdür nazar hüsni-i ruḥ-ı renginedür cānā

2 Yine dest-i kerem-peyveste seng-i iltifāt alduñ
Meger lutfuñ sebū-yı ḥāṭır-ı ğam-ginedür cānā

3 Lebünden nuql-i şirîn-i sitem ta⁴ yinimüz vardur
Yine zenbîl-i dille ⁴ azmümüz ta⁴ yinedür cānā

4 Biraz bāzice itsün dirhem ü dīnār-ı dāğumla
Bugün tıfl-ı dile ruḥşat virin azinedür cānā

5 ⁴ Adū bî-hüş olup ser yirine pā ḳorse bābuñda
O kāfir mürdesidür ayağı tersinedür cānā

6 Nedür ḳoynumdaki cevher bilürseñ al didi Sābit
Didüm gün gibi rūşen bir laṭif āyinedür cānā

⁴⁶² Karacan, **a.g.e.**, s. 210.

⁴⁶³ 110 /2b lutfuñ: ḳaşduñ

-111-⁴⁶⁴**Bākī**⁴⁶⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ayaklarda alur s n  l o z lf-i n m-t b s 
a  nla bah   iderse ba a  ıkmaz m  g-i n b s 
- 2 Hev  n i re ezel bir  adme urd   ar ar-ı  ahum
D ner d l b-ı  ar  oldum bu demd r  siy b s 
- 3 Der nu n p r ma    rif hem ni  n n merd-i   kil ıl
A ılma ey g l-i ter  a  -ı n -d na kit b s 
- 4 Kem n e  ekline elinden mu rib-i     n
Ke - -ke den  al   olmaz da ı cism m reb b s 
- 5 Zer-ef  n ke -i i s n ile seyr ng h-ı     mde
Cih n-g r   cev n u cih n ol  ft b s 
- 6  as du n d rd-i derdin  ekme ey B    bu bezm i re
Ned m n y r-ı  o -me reb gerek d  im  ar b s 

⁴⁶⁴ K   k, **a.g.e.**, s. 103.

⁴⁶⁵ 111/ *Div n*'da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

3a merd-i   kil: merd-i   rif

3b g l-i ter: y zi g l

4a Mısraın vezni aksamaktadır.

 ekline:  ekline gird m

4b cism m: s nem

5a Zer-ef  n: zer-ef  n ol

seyr ng h-ı     mde: seyr eyle     mde

5b Cih n-g r   cev n u cih n: Cih n-gerd   cev n-merd-i cih n

6b d  im  ar b s : c m-ı  ar b s 

-112-⁴⁶⁶**Bahāyī**⁴⁶⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ruḥuñdan dūr ider bād-ı şabā zülfüñ duḥānāsā
Füzün eyler fūrūğ-ı şem‘ -i ḥüsnüñ şem‘ -i cānāsā
- 2 İrersün devlet-i pā-būs-ı yāra ey gönül bir gün
Hemān sen dergehinde ḥāksār ol āstānāsā
- 3 Nihāl-i tāzesin neşv ü nemā hengāmıdur şimdi
Ḳo rūy-māl eylesün dil pāyüñe āb-ı revānāsā
- 4 Senüñ tır-i ḥadeñg-i cān-sitānuñ dil-şikāfuñdur
Ten-i zārumda bir bir şayılan hep üstüḥ‘ānāsā
- 5 Maḥabbet kārzārında Bahāyī cān-sipār ol kim
Ḥayāt-ı tāze-baḥş-ı cān u dilden ‘aşḳ cānāsā

⁴⁶⁶ Erdoğan Uludağ, **Şeyhülislām Bahayî Divânı**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1992, s. 61.

⁴⁶⁷ 112/ 4b hep üstüḥ‘ānāsā: üstüḥ‘ānāsā
5b dilden: dildür

[65b]

-113-⁴⁶⁸

Fā'izī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ' Aşk tūfān-ı belādur sūdmend olmaz saña
Eyleseñ ey Kūh-ken biñ kere kūhen ilticā
- 2 Kays-ı ' uryānı görüñ meydān-ı ' aşk-ı yārda
Gūyiyā öldürmege soymışdı cellād-ı kazā
- 3 Sāhil-i kāmā mesāsum kalmadı şimden girü
Mevc-i ' ummān-ı belādur baña zīrā pīşvā
- 4 Hākile çün dīdemüz āhır pür eyler rūzgār
' Ākıl oldur bakmaya bir dağı dünyādan yañā
- 5 Olmasa şahbā-yı ' işretten ħum-ı gerdün tehī
Nālemüz ey Fā'izī itmezdi anı pür-şadā

⁴⁶⁸ Okatan, **a.g.e.**, s. 165.

-114-⁴⁶⁹Şabrî⁴⁷⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ğamze kim cânlar esîr ü dil-figâr olmış aña
‘İşve bezm-i fitnede peymâne-kâr olmış aña
- 2 Şerha-i hicrân ile bî-tâb kalmış biñ dil
Nâme-i hasret reh-i ‘aşk içre bār olmış aña
- 3 Haṭṭ-ı devr-i cām kim zîb-i kitâb-ı şevkdür
Şanki ḳanūnnâme-i Cem der-kenār olmış aña
- 4 Gül şeh-i nev-rûz-fîrûzuñ ki defterdâridur
Şâhid-i ğonce yanaşmış kîsedâr olmış aña
- 5 Çeşmi bir şahbâzdur ol ‘anberîn üskûfle kim
Şad hümâ-yı nâz kim Şabrî şikâr olmış aña

-115-⁴⁷¹

Velehû

.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dükânın açmadı ol cevherî-i nâz baña
Müsâ^c id olmadı ser-māye-i niyâz baña

⁴⁶⁹ Kasır, **a.g.e.**, s.119.

⁴⁷⁰ 114 / 1a esîr ü dil-figâr: esîr-i dil-figâr

⁴⁷¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 117.

- 2 Ḵo eylesün ḵafes-i tende murğ-ı dil zārī
Tenezzül eyleye şāyed o şāh-bāz baña
- 3 Kirişme fitne-ṭaleb ğamze mest vay eger
Olursa şu‘le-i mey perde-süz-ı rāz baña
- 4 O teşneyüm ki şunuldı Cem-i maḥabbetden
Mey-i neşāṭ- fūrūz u ḥired-güdāz baña
- 5 Şarāb-ı feyz ile bezm-i suḥanda ey Şabrī
Terennüm itsem uyar kilik-i nağme-sāz baña

[66a]⁴⁷²

[66b]

-116-⁴⁷³Nābī⁴⁷⁴

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Ḥaṭ‘ azl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
Oldı berāt-ı tāze ḥaṭ-ı‘ anberīn saña
- 2 Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
Ey āh ḥal iderseñ eger āferīn saña

⁴⁷² Bu varakta şiir metni yoktur.⁴⁷³ Bilkan, **a.g.e.**, s.393.⁴⁷⁴ 116/ 3b bād-ı şubḥ: vaḳt-ı şubḥ

- 3 Bir āftābı eyledi ser-germ-i inkıyād
Ey bād-ı şubḥ bir nefes-i āteşin saña
- 4 Terk itdürür çemende bu feryādı ‘ āķıbet
Ey ‘ andelīb güldeki çīn-i cebīn saña
- 5 Nābī senūñle eyleyelüm ḥişşe dil-beri
Zevķ-ı vişāl baña figān u enīn saña

-117-⁴⁷⁵

Hevāyī

--. / --. / .--. / --.

- 1 Hiç būze keyf virmedi ey nāzenīn saña
Çespāndur ‘ aceb ‘ araķ-ı dār-çīn saña
- 2 Müşkil marāzdur ‘ illet-i ma‘ hūde ķabż ider
Ey ḥuķne feth iderseñ eger āferīn saña
- 3 İşkenbe bir büyük feneri itdi zīb-i dest
Ey pāsbān bu toyaķa-i āhenīn saña
- 4 Her gün soķaķ süpürgeligüñi unutturur
Ey ķocaķarı evdeki ķör şeh-nişīn saña

⁴⁷⁵ Vildan Çakır, **Hevāyī (Abdurrahman, Kubūrī-zāde) Dīvānı’nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 1998, s.1.

- 5 Pay idelüm kazancı senünle Hevāyi hep
 alb-i urū baa züyüf-ı temn saa

Bākī⁴⁷⁶

[67a]

-118-⁴⁷⁷

Sa' dī⁴⁷⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 afā-ba-ı derūn-ı ehl-i amdur meclis-i ahbā
 Nümūdār-ı bisā-ı bezm-i Cemdür meclis-i ahbā
- 2 Nevā-yı pest-i muribden adā-yı mest-i rüsvādan
 ' Aceb cāy-ı sürūd-ı zīr ü bāmdur meclis-i ahbā
- 3 Fūru-ı ub-ı eve ande-rīz olmış leb-i sāar
 erā-efrüz-ı ām-ı ' ay u demdür meclis-i ahbā
- 4 Hevā-dārān-ı ' iret-i ' ālem-i ābı görür anda
 Egeri āte-endāz-ı elemdür meclis-i ahbā
- 5 arāb-ı köhne ey Sa' dī civān-ı tāze olmazsa
 arām olsun ki bir dām-ı sitemdür meclis-i ahbā

⁴⁷⁶ Mecmuada sadece başlık yazılmıştır. Şiir metni yoktur.

⁴⁷⁷ Sema Uralın, **Sa' dī Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2009, s. 41-42.

⁴⁷⁸ 118/5b civān-ı tāze: nāle-i tāze

[67b]⁴⁷⁹

[68a]

Fî Harfî'l-Bâ

-119-⁴⁸⁰Nev-zemîn-i Nâ 'ilî⁴⁸¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Derûn-ı tîre-i zühhâd pür-jeng-i sivâdur hep
‘ Aceb âyînelerdür cilve ger rûy-ı riyâdur hep
- 2 Şarābuñ şîre-i cān olduğında şübhe yok sākî
Ne söz kim meclisinde söylenür rûḥ-āšnâdur hep
- 3 Cihān-ı vājgün-na‘ l-i maḥabbet özge ‘ âlemdür
Gedâdur şāhlar cümle gedālar pādişāhdur hep
- 4 Ribāt-ı dehr-i fānî ṭurfa menzilgāhdur ānda
Emel pā-der-rikāb u ārzū pā-der-hevâdur hep
- 5 Bizüz ey Nâ 'ilî ol rû-siyāh-ı şerm ü ḥaclet kim
Sevādnāme-i a‘ mālümüz sehv ü ḥatâdur hep

⁴⁷⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.⁴⁸⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 163-164.⁴⁸¹ 119/ 5a Mısraın vezni aksamaktadır.

-120-⁴⁸²

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Çemenler sebz ü hurremdür hevâlar dil-güşâdur hep
Bu dem bād-ı şabādan alınan bûy-ı şafâdur hep
- 2 Beni bîgâne-i şabr u dilüm zāyi‘ iden ‘aqluñ
O düzdide tebessüm ol nigāh-ı āšnâdur hep
- 3 Maḥabbetdür dili taḥrîk ü bî-ārām iden tende
Ki bād-ı ıztırāb-ı şu‘ le-i nāra hevâdur hep
- 4 Maḥabbet üzre olmuş tā ezel taḫdîr-i Ḥaḫ cārî
Henüz āb-ı sirüşküm cûy iden ol mā-cerâdur hep
- 5 Naẓar feyz āšnâ-yı cevher-i zāt olmadur yoḥsa
Ġubār-ı deşt ü şahrâ tütîyâdur kîmyâdur hep
- 6 Faşîhâ meyl idüp her-câyî-ṭab‘ ānâ gönül virme
Mişāl-i mā’-i cārî serv-ḳadler bî-vefâdur hep

⁴⁸² Çıpan, **a.g.e.**, s. 272.

-121-⁴⁸³Nā'ili⁴⁸⁴

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Āşüfte ider dilleri nezzârelerüñ hep
 Bir bir tıyar esrârın o bî-çârelerüñ hep
- 2 Her şubh tavâf eyleyerek Ka'be-i kûyuñ
 Bir yire gelür 'âşık-ı âvârelerüñ hep
- 3 La'lün ki olur meclis-i ervâhda mezkûr
 Bir renge girer neşvesi mey-ğârelerüñ hep
- 4 Yâd eylese dil bûs-ı leb-i tîg-i nigâhuñ
 Hamyâze çeker sinedeki yârelerüñ hep
- 5 Bir âh görür kârını ey Nā'ili-i zâr
 Ferhâda hırâş-ı dil olan ħârelerüñ hep

[68b]

-122-⁴⁸⁵

Vecdî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dilüñ şabr u sükûnın nâle vü feryâda virdüm hep
 Bu cism-i âteşinüñ âb u ħâkin bâda virdüm hep

⁴⁸³ İpekten, **a.g.e.**, s.162.⁴⁸⁴ 121 /1a ider: idüp⁴⁸⁵ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 58.

- 2 Tesellî-yâb olup kayd-ı şikenc-i zülf-i pür hamla
Meta^ç -ı ârzûyî hâtır-ı âzâde virdüm hep
- 3 N'ola ger mest açılsa goncesi ol gün-bün-i nâzuñ
Aña ben şu yirine hün-ı dilden bâde virdüm hep
- 4 Ne sūd eyler harîdâr-ı meta^ç -ı vaşlı benden şor
Ki naqd-i ^ç aql ü fikr ü cānı ol sūdâde virdüm hep
- 5 Haṭ ü ḥalüñ görüp ğamzeyle aşlın şordum ey Vecdî
Didi eṭṭâl-i nâz u fitneyi üstâda virdüm hep

-123-⁴⁸⁶

Nazîm⁴⁸⁷

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Şemşîr-i nâz u ^ç işveyi cānâne çekdi hep
Feryād u şad-fiğân ki dil ü cāna çekdi hep
- 2 Ceyb-i hezâr-ı ^ç âşıkı şad-pâre eyledi
Nîrû-yı dest-i ḥüsn ile meydâna çekdi hep

⁴⁸⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 638.

⁴⁸⁷ 123/ 2a Ceyb-i hezâr-ı ^ç âşıkı: Ceyb-i niyâz-ı ^ç âşıkı

3b Her kâmilin bulup: Qalbin ^ç ayâr idüp

4a Ḥüsninde: Rûyında

4b Ammâ anuñ: Şad-çâk olup

- 3 ‘Uşşākı bir bir aldı terāzū-yı dīdeye
Her kāmilin bulup ıodı mīzāna çekdi hep
- 4 Hüsniinde zülfi eyledi taḥrīk fitneyi
Ammā anuñ belālarını şāne çekdi hep
- 5 Bār-ı girān-ı ‘aşqını yāruñ Naẓīmveş
Maḥv-ı vüçüd idüp dil-i dīvāne çekdi hep

-124-⁴⁸⁸

Nef’i

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Bildürürdüm derdümi bir āh ile cānāne hep
Korḡarum sūz-ı derūnumdan felekler yana hep
- 2 Gün gibi bilmem kimüñ ġam-ḡānesin pür-şevḡ ider
Ḥalk-ı ‘ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep
- 3 Dāne virmez ḡırmeninden merdüm-i dānāya çarḡ
Bezī ider vārını ammā bulsa bir nā-dāne hep
- 4 Ceng iderler dīdede her şeb ḡayāl-i yār içün
Girseler müjgānlarum n’ola boyunca ḡana hep

⁴⁸⁸ Akkuş, a.g.e., s. 455.

- 5 Olmaz ey Neḫ̄ ī bu vādide benümle hem-^c inān
Gelsün esb-i ṭab^c ina maḡrūr olan meydāne hep

[69a]

-125-⁴⁸⁹

Şināsī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dilüñ ihzārı tiri ḡamzeñe ḥūn-ı cigerdür hep
Belī mihmāna ikrāmı kirāmuñ mā-ḥazardur hep
- 2 Cigerden çeşme dek çin-i cebinüñ şerḥalar açdı
Reh-i ḥavz-ı sirişküm şimdi ser-tā-ser kemerdür hep
- 3 Ricāl-i kāsveṭ ü ehl-i şafānuñ farkı rüşendür
Ki ḥārā ile gevher bir degül gerçi ḥacerdür hep
- 4 Şināsī lāyık-ı taḥsīn olur āşārumuz yokdur
Nigāh-ı i^c tibār ehl-i dil ḥüsn-i nazardur hep

⁴⁸⁹ Harmancı, **a.g.e.**, s. 53.

-126-⁴⁹⁰**Mezākī**

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Varalum cem^ç olalum meykedede bir yire hep
Virelüm varumuzu bâde-i cân-pervere hep
- 2 Zevrağ-ı mey sürelüm bir nice sımın-ber ile
Cem gibi hüküm idelüm biz dağı bağı u bere hep
- 3 Ne turur sākī hemān sāğarı gerdān itsün
Geldi erbāb-ı şafā bezm-i sürür-āvere hep
- 4 Böyle nāz itse n'ola muğbeçe-i bâde-fürüş
Cân vire halk-ı cihān ol büt-i meh-peykere hep
- 5 Ey Mezākī demidür da^ç vī-i ^ç irfān idelüm
Eş-şalā nādire-güyān-ı suhan-güstere hep

⁴⁹⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 297-298.

-127- ⁴⁹¹Nā'ili⁴⁹²

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Biñ desteñ olsa hārdan ey gül siyāh-tāb
Kābil mi 'andelīb ola senden nigāh-tāb
- 2 Sünbüller üzre nergise kıl cā-be-cā nazar
Seyr it her āsmānda 'ayān nice māh-tāb
- 3 Olmış harīf-i pençe-i fūlād-ı Qahramān
Bulmuş o deñlü nāmiyeden her giyāh tāb
- 4 Qaddin ham eyleyüp komamış hīç benefşede
Deryā-yı mevc-hīz-i çemende şināh tāb
- 5 Ey Nā'ili mü 'eşşir olup āh-ı 'andelīb
Ruḡsār-ı gülde zāhir olur gāh gāh tāb

⁴⁹¹ İpekten, **a.g.e.**, s.164.

⁴⁹² 127/ 1a desteñ: deşnen

2b her: bir

3b her: bir

[69b]

-128-⁴⁹³Nazım⁴⁹⁴

--. / -.-. / .--. / -.-

1 ‘ Aks-i ruḥuñla gülşende şalduḳça gāh tāb

Reşk-i lebūñle ḡonce olur şeb-külāh-tāb

2 Nezzāre ḥüsn-i pākūñe mümkin degül senūñ

Bir vech ile cemālūñe itmez nigāh-tāb

3 Virdükçe sürme çeşm-i ḡazālānuña cilā

Cellād-ı ḡamze tıḡını eyler siyāh-tāb

4 Dīvāne eyledüñ beni evvel nazarda sen

Bir dem nigāh-ı mestūñe yok dilde āh-ı tāb

5 Seyr it Nazım ruḡlaruñı zīr-i turreden

Olmış bedīd leyle-i ḡadr içre māh-tāb

⁴⁹³ Çakır, **a.g.e.**, s. 642.⁴⁹⁴ 128/ 1a şalduḳça: düşdükçe

2a Nezzāre ḥüsn-i pākūñe mümkin degül senūñ: Mümkin midür cemālūñe nezzāre ey perī

2b cemālūñe itmez: o ḥüsne getürmez

4b āh-ı tāb: āh u tāb

5a Seyr it Nazım: ‘ Arz it Nazıme

5b Olmış: Olsun

-129-⁴⁹⁵**Zemîn-i Faşîh**

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Sāğar-ı şahbāyī sāķī āftāb itdūñ bu şeb
Şu‘ le-i bādeyle bezmi māh-tāb itdūñ bu şeb

2 Sāķiyā bī-minnet-i peymāne-i pūr-zūrumı
Ehl-i bezmi bir nigāh ile hārāb itdūñ bu şeb

3 Perde-i ‘arz-ı merāmı eyleyüp ey dil güşād
Neşve-i meyle hele def‘ -i hıcāb itdūñ bu şeb

4 Eyleyüp tıfl-ı niyāzum zīb-i āğūş-ı kabūl
Nāzenīnüm vuşlatuñla kām-yāb itdūñ bu şeb

5 Ğayrılarla tarh-ı bezm idüp Faşîhi dostum
Āteş-i pūr-süz-ı ğayretle kebāb itdūñ bu şeb

⁴⁹⁵ Çıpan, **a.g.e.**, s. 271.

-130-⁴⁹⁶Rüşdî⁴⁹⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bilmezüm âyā ne fıkı-i nā-şevāb itdüñ bu şeb
Bī-sebeb tā böyle bizden ictināb itdüñ bu şeb
- 2 Ceşm-i mestüñden biraz āsūde itdüñ dilleri
Tīg-i ğamzeñ der-miyān-ı nīm-ḥāb itdüñ bu şeb
- 3 Kāh idüp pür bāde kāhī pür ‘araḫ sāḫī yine
Cām-ı reşk-i āftāb u māh-tāb itdüñ bu şeb
- 4 Virme ruḫşat luṭf idüp ḥūn-rīz-i çeşm-i mestüñe
Dilleri ğamzeñle sāḫī sen ḥarāb itdüñ bu şeb
- 5 Sāḫiyā şevkuñ müdām u ‘işretüñ olsun ferīd
Kim bizi cām-ı lebūñle zevḫ-yāb itdüñ bu şeb
- 6 Şerḥ idüp esrār-ı ḥaṭṭ-ı ‘arız-ı gül-gūnunı
Vaşf-ı ḥüsn-i yārı Rüşdī bir kitāb itdüñ bu şeb

⁴⁹⁶ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 40-41.

⁴⁹⁷ 130/ *Dîvân*’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

2a Çeşm-i mestüñden: Çeşm-i mestüñde
itdüñ: kılduñ

2b der-miyān-ı nīm-ḥāb: der-niyām-ı hem-cevāb

5a Sāḫiyā: Sāḫī

[70a]

-131-⁴⁹⁸Nābī⁴⁹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Va‘ de-i hāṭır-firībūñ düzd-i h‘āb itdūñ bu şeb
Tār u pūd-ı cāme-h‘ābum sūz u tāb itdūñ bu şeb
- 2 Belki eylerdüm saña şāyeste hıdmetde kuşūr
Ben günāh eylerdüm ammā sen şevāb itdūñ bu şeb
- 3 Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḥuñ ‘aksiyle sen
Dīde-i aḡyārı mīnā-yı gül-āb itdūñ bu şeb
- 4 Nāz u istignā degüldür māni‘ -i teşrīf-i bezm
Nāzenīnüm ḡālibā bizden hicāb itdūñ bu şeb
- 5 Ben ḡayālūñle şabāḡ oınca itdüm güft-gū
Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḡiṭāb itdūñ bu şeb
- 6 Tābe-gerden ḡarḡa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile
Nābīyi hem-ḡālet-i rūz-ı ḡisāb itdūñ bu şeb

⁴⁹⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 401.

⁴⁹⁹ 131/ *Divān*’da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

4b Nāzenīnüm ḡālibā bizden hicāb itdūñ bu şeb: Ḡālibā ey māh-rū bizden hicāb itdūñ bu şeb

-132-⁵⁰⁰

Şehrî

..-- / .-.- / ..-

- 1 Dād itdüm o mest-i nāza bu şeb
İtdi raḥm āh-ı cān-güdāza bu şeb
- 2 Çeşm-i ḥūn-rīzin eyledi ta‘yīn
Şīve-i bendegān-nevāza bu şeb
- 3 Oldı gül-çīn-i gülbūn-i nāzı
Reşk-i nezzāre-i niyāza bu şeb
- 4 Eyledüm biñ murād dili kırbān
Bir nigāh-ı vefā-tırāza bu şeb
- 5 Oldı dāmān-ı ārzū pūr-kām
Düşdi dil kıayd-ı imtiyāza bu şeb
- 6 Bezm-i nāz u niyāzda Şehrî
Bir ğazel didi şūḥ u tāze bu şeb

⁵⁰⁰ Demirel, **a.g.e.**, s. 67.

-133-⁵⁰¹**Mezākī**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil-ber dile dil dil-ber-i fettāna münāsib
Gül bülbüle bülbul gül-i ḥandāna münāsib
- 2 La‘l-i leb-i dil-dār ile dūr dişlerini gör
Hoḳḳa durre dürr hoḳḳa-i mercāna münāsib
- 3 Gül sünbül ü sünbül gül-i hoş-bū ile hoşdur
Ruḥ ṭurreye ṭurre ruḥ-ı cānāna münāsib
- 4 Gülşende ḳadd-i yār ile baḳ serv-i bülende
Serve ḳad ü ḳad serv-i ḥırāmāna münāsib
- 5 Peygüle-i fūrḳatde ḡam-ı hicr ile şimdi
Ġam ḥāṭıra ḥātır ḡam-ı hicrāna münāsib
- 6 Muṭrib n’ola nāyuḥla göñül nāleler itse
Ney nāleye nāle ney-i nālāna münāsib
- 7 Çek rişte-i naẓma dūr-i güftārı Mezākī
Dūr rişteye rişte dürr-i ḡaltāna münāsib

⁵⁰¹ Mermer, **a.g.e.**, s. 296.

[70b]

-134-⁵⁰²

Ferīd

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil-ber meye mey dil-ber-i rindāne münāsib
Cem şevkete şevket Cem-i devrāna münāsib
- 2 Ol serv-i sehī atlas-ı sebzi yine giymiş
Kad cāmeye cāme kad-i cānāna münāsib
- 3 Oldı ruḥı ḥūy-gerde ḥicāb-ı nighūmden
Gül şeb-neme şeb-nem gül-i ḥandāna münāsib
- 4 Pür-revnāk ider ḥüsnüñi bisyārī-i ‘uşşāk
Şeh ‘askere ‘asker şeh-i zī-şāna münāsib
- 5 Ma‘ şūkla yek-rengī-i ‘āşık ne güzeldür
Zülfüñ dile dil zülf-i perīşāna münāsib
- 6 Rūyı ile ḥaṭt-ı siyehi gör ki Ferīdā
Meh giceye gice meh-i tābāna münāsib

⁵⁰² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-135-⁵⁰³Sa' dī⁵⁰⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sāgar-ı la' l-i lebūnle neşve-yāb itdūñ bu şeb
Sāḳiyā üftādeñi mest-i ḫarāb itdūñ bu şeb
- 2 Eyledūñ pervāneñi ey şem' -i meclis-sūḫte
Göñlümi sūzān-ı rüy-ı şu' le-tāb itdūñ bu şeb
- 3 'Arz-ı dīdār itdūñ ey ḫūrşīd-peyker şubḫa dek
Ḥalkı müstağnī-i nūr-ı māh-tāb itdūñ bu şeb
- 4 Rūz-ı rüşenden şeb-i deycūrını fark itdürmedūñ
Rūy-ı raḫşānuñ ki ey meh bī-niḳāb itdūñ bu şeb
- 5 Vaşf-ı dendān ile ol deryā-yı ḫüsnūñ Sa' diyā
Gevher-i naẓmuñ naẓīr-i dürr-i tāb itdūñ bu şeb

⁵⁰³ Uralçin, **a.g.e.**, s. 43.

⁵⁰⁴ 135/ 1b mest-i ḫarāb: mest-i şarāb
4a Rūz-ı rüşenden: Rūz-ı ruşende

[71a]

-136-⁵⁰⁵Şehrî⁵⁰⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne mu‘ciz-güy olur ğamzeñ suhan zāhir zebān ğā’ib
Dem-ā-dem keşf-i rāz itmekde diller rāz-dān ğā’ib
- 2 Göñül künc-i dehānında kim itdi kām-ı nā-yābın
O cism-i mürdeveş k’eyler ‘ademde naqd-i cān ğā’ib
- 3 Hezār ümīd-i pūr-ilhām-ı qalbi nīm-cünbişle
İder çeşmī-edā ta‘bīr-i nā-peydā zebān ğā’ib
- 4 Şemīm-i ğonce sank’eyler nesīm-i şubh-dem der-ceyb
İder dilden hadeng-i ğamze kilik-i zevk-ı cān ğā’ib
- 5 Qalur esrār-ı ğamze nā-şüküfte çeşm-i hūbāndan
Olursa dīdelerden Şehrī-i mu‘ciz-beyān ğā’ib

⁵⁰⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 66.⁵⁰⁶ 136/ 3a pūr-ilhām-ı qalbi: pūr- ihām-ı qalbi

4b hadeng-i ğamze kilik-i zevk-ı cān: hadeng-i ğamzenüñ zevküñi cān

-137-⁵⁰⁷**Mezākī**

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ḥayālī cilveger dilde o şūḥ-ı dil-sitān gā'ib
Tılsım-ı fitne āmāde velī genc-i nihān gā'ib
- 2 Ne şayd eyler 'aceb naḥcīr-i cūyān-ı heves şimdi
Kemend-i ārzū-kūteh ol āhū-yı zamān gā'ib
- 3 Vişāl ümīdin eyler çok reh-i imkān-ı vuşlat yok
Nümāyān қаşr-ı vālā-yı temennā nerdübān gā'ib
- 4 Temāşā eyledüm dārū'ş-şifā-yı kūy-ı cānānı
Hezārān mübtelā ḥāzır ṭabīb-i mihrbān gā'ib
- 5 Derūn-ı sīne māl-ā-māl ğam-ı dil kūy-ı dil-berde
Misāfir-ḥāne pūr-mihmān velikin mīzbān gā'ib
- 6 Girānbār-ı metā' -ı nā-şabūrıdur gönül ammā
Kilīd-i ṭāḳat u ḳufl-ı der-i āh u fiğān gā'ib
- 7 ' Aceb vādī-i ḥayretdür beyābān-ı maḥabbet kim
Fiğān sad-ceres-i peydā nişān-ı kār vān gā'ib

⁵⁰⁷ Mermer, **a.g.e.**, s. 292-293.

8 Anı hāk-i şehīdān-ı maḥabbetde bulur yārān
Olursa meşhed-i Kays-ı belā-keş bir zamān gā'ib

9 Mezākī ğurbet illerde garīb aḥvālümüz vardur
Zamāne nā-müsā' id āšnā yok ḥānumān gā'ib

-138-⁵⁰⁸

Ḳatre-i Naẓīm⁵⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

1 Nümāyān nuṭḡ-ı cān baḥşuñ dehānuñdan nişān gā'ib
‘ Aceb mi gözden ey rūḥ-ı muşavver olsa cān gā'ib

2 N’ola ümīd-i vaşluña unutsam bīm-i hicrānı
Ki eyyām-ı bahār olsa olur faşl-ı ḥazān gā'ib

3 Olup naḥvetle çin ebrū nigāhuñ kırdı ‘uşşākı
Cihān küşte kemān zāhir ḥadeng-i cān-sitān gā'ib

4 Ğamuñla mühre-i dil ḥoḳḳa-i mihrüñde yoḳlansun
Bu bāzīgāh-ı ‘aşḳuñdur olursa nāgehān gā'ib

⁵⁰⁸ Çakır, **ag.e.**, s. 638-639.

⁵⁰⁹ 138/ 2 Bu beyit, *Divân*’da yoktur.

4b bāzīgāh-ı ‘aşḳuñdur: lu‘betgāh-ı ‘aşḳuñdur

5b nümāyān: hüveydā

6 *Divân*’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

6b Zemīn pinhān zamāndan nişān yoḳ āsmān gā'ib: Fezā vü kūh nā-peydā zemīn ü āsmān gā'ib

5 Cemāl-i yāra itmiş ğamzesin nāzır hākīm-i şun‘
Ne hikmetdür tılısm olmuş nümāyān pāsbān ğā’ib

6 ‘Ademdür intihā-yı ‘ālem-i ‘aşk ey dil-i şeydā
Zemīn pinhān zamāndan nişān yok āsmān ğā’ib

7 Hāber vir kūy-ı dil-berden gelürseñ ey nesīm-i şubh
Dil-i şūrīdesin itmiş Naẓīm-i nātüvān ğā’ib

[71b]

-139-⁵¹⁰

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

1 Dāğum nemek-ālāy-ı ḥasān eyleme yā Rab
Bāğūm sipeh-ārā-yı ḥazān eyleme yā Rab

2 Tīrān-ı kemān-zād-ı leb-i ‘acz u niyāzum
Maḥrūm-ı mülākāt-ı nişān eyleme yā Rab

3 Taḥşīlini her maṭlab-ı nādīde-ḥuşūlūñ
Vā-beste-i feryād u fiğān eyleme yā Rab

4 Dil-bend-i ümīd olduğum evkāt-ı neşātı
Hem-reng-i şabāḥ-ı ramazān eyleme yā Rab

⁵¹⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 399.

- 5 Ol taze nihāl-i ufuk-efrūz-ı cemāle
Hasretle uzaqdan nigerān eyleme yā Rab
- 6 Tek-lokma-i rūhānī ile nefsümi sîr it
Hasretle uzaqdan nigerān eyleme yā Rab
- 7 Yek-lokma-i rūhānī ile nefsümi sîr it
Hasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab
- 8 Gencine-i luṭfuñ var iken Nābī-i zārı
Muhtāc-ı ‘aṭā-yı diğerān eyleme yā Rab

[72a]

-140-⁵¹¹**Vecdī**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir laḥza beni bī-ğam-ı yār eyleme yā Rab
Bī-şevk u maḥabbet dili tār eyleme yā Rab
- 2 Bu sīneyi kim maḥzen-i derd-i dil ü cāndur
Dünyā gamına cāy-ı qarār eyleme yā Rab
- 3 Nev-reste-gül-i āl gibi eyle şüküfte
Dāğ-ı dilümi köhne-bahār eyleme yā Rab

⁵¹¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 56.

- 4 Hālet-dih-i ‘aşk olmayıcağ cür‘ ası kalbe
Rıtl-ı mey-i zevkî dile bār eyleme yā Rab
- 5 Vecdīye naşib itmez iseñ verd-i vişālūñ
Her dem anı āzürde-i hār eyleme yā Rab

-141-⁵¹²

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 İtse sencide kimi haşlet-i nīkū-yı edeb
Ref‘ ider hākden elbette terāzū-yı edeb
- 2 Mesnedi zirve-i destār-ı ser-i rağbet olur
Sünbül-i ter gibi her kimde ki var bū-yı edeb
- 3 Şad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
Öyle muhkemter olur ‘uğde-i gīsū-yı edeb
- 4 Hāmle-i tūb-ı ta‘ arrużdan olur āsūde
Her kim olursa penāh-āver-i bārū-yı edeb
- 5 Pīş-i Bārīde olur nā’il-i iqbāl-i ku‘ūd
Her kim olmazsa terabbu‘-dih-i zānū-yı edeb

⁵¹² Bilkan, **a.g.e.**, s. 403-404.

- 6 Her kime olsa mülākī şeref-i ikrāmı
Cezb ider cānibine kuvvet-i bāzū-yı edeb
- 7 Pest ider hüsni güstāh-nigāhān Nābī
Herkese keşf-i niķāb eylese bānū-yı edeb

[72b]

-142-⁵¹³

Faşīh

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Zülfünde dil iderse n'ola vuşlatuñ taleb
Dirler ki müstecāb olur elbet du' ā-yı şeb
- 2 Ğayra güşāde āyīneveş rüy-ı iltifāt
Baña gelince çin ile pür-cebhe-i ğāzab
- 3 Biz huşk-sāl-i miḥnet ü ğam mübtelāsiyuz
Virdük behāya ḥırmēn-i zevķ u neşātı hep
- 4 Görsek 'ilāc-ı sāġar-ı şahbā-yı vuşlatuñ
Şad-pāre oldı tāb-ı şeb-i ḥasretüñle leb
- 5 Esbāb-ı hüsnüñ ola füzün ey sitem-pesend
Luţf it Faşīh böyle cefāya nedür sebeb

⁵¹³ Çıpan, a.g.e., s. 271-272.

-143-⁵¹⁴

Nef'î

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Öyle mi nâzûk geçer ol ğamze-i cādū-firīb
 ' Āşıkā zaḥm urduġın idrāk ide anuñ raķīb
- 2 Ol ' ilāc itmekde ' āciz derdimüñ meftūnı ben
 İkimüz de kırtılurduķ geçse dermāndan ṭabīb
- 3 Yā bugün olmış ya erte çekmezüz vuşlat ğamın
 Yārdur çünkım bize dünyā vü ' uķbādan naşīb
- 4 Cezbe-i ḥüsne nice ṭāķat getürsün ehl-i ' aşķ
 Bir nigāh-ı germe döymez biñ cihān şabr ü şekīb
- 5 Yār u bīgāne müselleḡ ṭutsa ey Nef'î n'ola
 Şi' rümüñ hep āşnādur lafzı ma' nāsı ğarīb

[73a]

-144-⁵¹⁵

Yahyā

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ğonceyi servi saña teşbīh ider her bī-edeb
 Hep sükūtuñla sükūnuñdur aña cānā sebeb

⁵¹⁴ Akkuş, **a.g.e.**, s. 454.⁵¹⁵ Ertem, **a.g.e.**, s. 32.

- 2 ‘Āşık-ı bî-dil nice söyleşmege kâdir olur
Biribiriyle ağız bir idicek ol iki leb
- 3 Neşve-i hüsnine imdād itmek isterler meger
Lebleri mey hâzır itmiş hâl-i leb bir dâne hab
- 4 Sāye-i cehlinde nā-dān dā ’imā āsūde-hāl
Cāy-ı rāḥat bulunmaz dānā çeker renc u te‘ ab
- 5 Vaqt-i gül sākî-i gül-ruh gül gibi tab‘-ı laṭîf
Senden ey Yaḥyā mey-i gül-gūna istiḡnā ‘aceb

-145-⁵¹⁶

Riyāzî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Haneñe geldükçe dil-ber pāy-ı hoş-reftārın öp
Va‘de-i luṭf itse ammā la‘l-i gevher-bārın öp
- 2 Maḳtel-i Manşūra uğrarsañ eger ey bād-ı şubḥ
Ol şehīd-i ‘aşḳa ta‘zīm eyle pāy-ı dārın öp
- 3 Dāl ḥançer olsa ey dil üstüñe ol mest-i nāz
Karşu var düş ayağına dest-i ḥançer-dārın öp

⁵¹⁶ Açıkgoz, a.g.e., s. 268.

- 4 Ayağı tozına yüz sürdükde ey misk-i Hoten
Ğuşe-i damāna miskin turre-i tarrārın öp
- 5 Tut hamā 'il gibi baş üzre Riyāzī şî' rūñi
Nāme-i fazl u hünerdür nüsha-i eş'ārın öp

-146-⁵¹⁷

Hevāyî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Otaña geldükçe oğlan dāmen-i murdārın öp
Va' de-i vaşl itse ammā la' l-i tükürkbārın öp
- 2 Kışkanup ağa kovarsa oradan taşra seni
Kapı arasında rağmen tāze hıdmetkārın öp
- 3 Balmumı gibi şarardı āteş-i seyyāleden
Furşatı fevt itme şap şap gerden ü ruhsārın öp
- 4 Taş keserken tağda Ferhādı görürseñ ey nesīm
Tayan ol ırğad-ı 'aşka dest-i kazma-dārın öp
- 5 Darb-ı engüşt-i Hevāyî-i çögür-pervāzı gör
Cöngü pür-halt u leşdür tirşe-i eş'ārın öp

⁵¹⁷ Çakır, a.g.e., s.3.

[73b]

-147-⁵¹⁸Riyāzî⁵¹⁹

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Rāḥ-ı ğamuñda qaldı gönül ḥaste-ḥāl olup
İrmez qalur mı vaşluña aḥir mecāl olup
- 2 Fikr-i ruḥuñ gelince dil-i zāra ey perî
Kendin yetürdi aña bir özge ḥayāl olup
- 3 Alüdelikden oldı bizüm qalbümüz ḥalaş
Nār-ı ğamuñla püte-i ‘aşquñda qāl olup
- 4 Meyl itmedi o yār bu ben ḥāksārına
Gülzār-ı ḥüsne qameti ser-keş nihāl olup
- 5 Ben ey Riyāzî her dem olam telḥ-kām-ı ğam
Baña ne aşşı şā‘ir-i şirîn-maḳāl olup

⁵¹⁸ Açığöz, **a.g.e.**, s. 272.

⁵¹⁹ 147/ 1b ḥaste-ḥāl: ḥaste-dil

-148-⁵²⁰

Şābit

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Debīristāne almak sa‘y ider ol tıflı rüz u şeb
Okuṣsun kendüyi dīvāne olmuş ḥāce-i mekteb
- 2 Hele nūş itsün emrūdī ḳadeḥden āb-ı rummānī
Ḳızıl Elmāya dek ḥükm eyler ol tuffāḥe-i ḡabḡab
- 3 Çözerken tügmesin bu gice yāruñ sā‘ate baḳdum
Şabāḥ olmuş ağarmış ortalık münḥal olup kevkeb
- 4 Bu ‘işretgehde sāḳī herkese meşrebe luṭf eyle
Cenāb-ı rinde ṭavşan ḳanı mey şun zāhide şa‘leb
- 5 N’ola la‘l-i müzāb-ı rūḥı ifrāḡ eylese Şābit
Leb-i sāḳī müheyyā itdi bir yāḳūtdan ḳāleb

-149-⁵²¹

Faşīḥ

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hemīşe nūş-ı cām-ı bāde eyler ārzū-meşreb
Yeñilmez n’eyleyüm ey sāḳī-i āyīne-rū meşreb

⁵²⁰ Karacan, **a.g.e.**, s. 216.⁵²¹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 269.

- 2 Şebâtın bozmayup artar sükûnı pür-mey oldukça
Gerekdür bâde-ḡâr olanlara olmak sebû meşreb
- 3 Göñül bîhûde şarf-ı âb-ı rûy itme recâdan geç
Niyâz ile ne mümkün râm ola ol tünd-hû meşreb
- 4 Şemîm-i bâdeden ser-mest olup ‘arz-ı niyâz eyler
Belâ oldu dil-i dîvâneye ey sâķî bû-meşreb
- 5 Faşîḡa meyl idüp her serv-ķad pâyına yüz sürmem
Baña müşkildür olmak gülşen-i ‘âlemde cû-meşreb

[74a]

-150-⁵²²Fehîm⁵²³

.--- / .--- / .--

- 1 Ben ol mey-ḡāneyüm rindâne-meşreb
Ki itdüm meşrebi mestâne-meşreb
- 2 Cünûn âşüfte-mağz-ı ḡayretümdür
Ġarîb âlüfteyüm dîvâne-meşreb

⁵²² Üzgör, **a.g.e.**, s. 328.⁵²³ 150/1a mey-ḡāneyüm: mey-ḡāreyüm

- 3 ‘ Aceb mähî-i baħr-ı ŧu‘ ledür dil
Semender-fiṭrat u pervâne-meşreb
- 4 Degülseñ āşnā çeşmine olma
Teğāfûl-meżheb ü bîgâne-meşreb
- 5 Gözüñden ğitmesüñ bir dem mey-i nāb
Fehîm ol dā ’imā peymâne-meşreb

-151-⁵²⁴

Nā’ili⁵²⁵

--. / --. / .--. / --.

- 1 Gül ħāre düşdi sîne-figār oldı ‘ andelîb
Bir ħāre baħdı bir güle zār oldı ‘ andelîb
- 2 Şeh-nāme-ħ’ānlık eyledi Keyħüsrev-i güle
Destān-serā-yı sebz ü bahār oldı ‘ andelîb
- 3 Feryāda başladı yine āzār-ı ħārdan
Dīvān serāy-ı gülde hezār oldı ‘ andelîb
- 4 Gül ğördi pāre pāre ciger ğonce ğark-ı hūn
Memnūn-ı zaħm-ı hançer-i ħār oldı ‘ andelîb

⁵²⁴ İpekten, **a.g.e.**, s.163.

⁵²⁵ 151/ 3a āzār-ı ħārdan: her perrī ħārdan

- 5 Ey Nā'ili vedā'-ı gül-i bāğ u rāğ idüp
Mehcūr-ı yār u dār u diyār oldı 'andelib

-152-⁵²⁶

Vecdī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bitürse sebze-i ter sāye vü sebū-yı şarāb
Virür dimāğ-ı dil ü cāna berkī bŷy-ı şarāb
- 2 Olaydı vāqıf-ı esrār-ı hālet-i mestī
Düşerdi hātır-ı taqvāya ārzū-yı şarāb
- 3 Hevā-yı germ-i elem itmiş idi huşk yine
Ter itdi vādī-i 'ayş u şafāyı cūy-ı şarāb
- 4 Olur ğubār-ı ğam-ı dehr-i dūndan 'ārī
Düşünce āyīne-i fikre 'aks-i rŷy-ı şarāb
- 5 Yeter muķīmī-i ğam nev-bahārdur min-ba' d
Kenār-ı gülşen ü Vecdī vü cüst [ü] cūy-ı şarāb

⁵²⁶ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 57.

[74b]

-153-⁵²⁷Sırrı⁵²⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dīdesine inmesün ebri niķāb āftāb
Nice getürsün saña baķmağa tāb āftāb
- 2 Zūlmet-i şām-ı ğam-ı dehri ider ber-ţaraf
‘ Ālem-i bezme olup cām-ı şarāb āftāb
- 3 Zāhid alup sübhayı yıldıza atar kemend
Cebhe-i rindi ider baķrda tāb āftāb
- 4 Eyleseler ħüsnüñi mihr ile taţbīķ eger
Nisbet ile rūyuña ola seĥāb āftāb
- 5 Meclīs-i meyde ķadeĥ pūr idicek la‘ lüñi
Sūz-ı ĥasedle olur gökde kebāb āftāb
- 6 Sırrı ķuşūrum görüp pūr-ġaţab olmış o māh
Olur imiş germ-tāb rūz-ı ĥisāb āftāb

⁵²⁷ Kazan, **a.g.e.**, s. 268-269.

⁵²⁸ 153/ 2b olup: olur

3b baķrda tāb: bāde-i nāb

5a pūr: būs

Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

-154-⁵²⁹Nazım⁵³⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çeşmüme virse n'ola eşk-i dem-â-dem âb u tâb
Tâb-ı şahbâdan bulur peymâne-i Cem âb u tâb
- 2 Eşk-i gül-gün şu' lezâr itdi ser-â-pâ çeşmümi
Buldı hûn-ı giryeden her dâğ-ı sînem âb u tâb
- 3 Germî-i mey 'ârızuñ hoy-kerde-i nâz eylemiş
Bir gül-i terdür ki virmiş feyz-i şeb-nem âb u tâb
- 4 Sâkiyâ hem şun bize ol âteş-i seyyâleyi
Vir hırâm-ı nâz-ıla bezm-i meye hem âb u tâb
- 5 İtdi eşk-i germ ile bir demde taḥrîr ey Nazım
Virdi ḥaḳḳâ kim bu nazma kil-k-i hoş-dem âb u tâb

⁵²⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 641-642.

⁵³⁰ 154/ 2a çeşmümi: cismümi

4a Sâkiyâ hem şun bize ol âteş-i seyyâleyi: Bezmi germ-â-germ idüp la' lin kabâ-yı cām-ı mey

4b Vir hırâm-ı nâzla bezm-i meye hem âb u tâb: Ser-güzest-i Cemde ḥaḳḳâ virmedi kem âb u tâb

5b ḥaḳḳâ kim bu nazm: bu rengin maḳâle

-155-⁵³¹Fā'izî⁵³²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cem gidüp bezm-i cihān içre qodı cām-ı şarāb
Ġarq olup baħr-ı fenāya qaldı andan bir ħabāb
- 2 Baña cāmından münāsib nesne olmazdı velī
Genc-i Cemden eylemek lāzım geleydi intiħāb
- 3 Bulmaya şahbā-yı la' lūñ ħāletın bir cāmda
‘ Ālemi devr eylese meclis-be-meclis āftāb
- 4 Girmezüz ħalqūñ gözine mihr-i ‘ ālem-tābveş
Bī-vücūdüz ‘ arşa-i ‘ ālemde mānend-i serāb
- 5 Fā'izî cānān ile cān cāna olurduq eger
Olmasaydı cāna ten cānāna pīrehen ħicāb

⁵³¹ Okatan, **a.g.e.**, s.168.⁵³² 155/ 2a Baña: Saña

[75a]

-156-⁵³³Fehîm Pākîze-gû⁵³⁴

..--- / ..--- / ..--- / ..-

1 ‘ Aks-i rûyuñla zemîn gülşen olursa ne ‘ aceb

Tâb-ı mihrüñle felek külhan olursa ne ‘ aceb

2 Şiken-i ejder-i ham-der-ham-ı tār-ı zülfüñ

Bu belâ-dost dile düşmen olursa ne ‘ aceb

3 Hâsret-i şem‘-i ruhuñ yaqdı ten-i pür-şererüm

Tıfl-ı pervâneye âbisten olursa ne ‘ aceb

4 Ben siyeh-rûz ki bu baht ile pervâne olam

Şem‘-i hûrşîd ziyâ-düşmen olursa ne ‘ aceb

5 Tâ ki hayrân-ı hadeng-efgenî-i müjgânuz

Ser-be-ser hâne-i dil revzen olursa ne ‘ aceb

6 Bu keş-â-keş ki var eflâk ile pîrâhenümüz

Geh girîbân u gehi dâmen olursa ne ‘ aceb

⁵³³ Üzgör, **a.g.e.**, s. 324-326.⁵³⁴ 156/ 2b düşmen: me'men

3a ten-i pür-şererüm: tenüm her şererüm

7a nûkhet-i cânuz: nûkte-i cânuz

Dîvân'da yer alan 5, 8 ve 10. beyitler, mecmuada yoktur.

- 7 Gāh dāğ-ı dil ü geh nükhet-i cānuz ki bize
Ğonce-i lāle vü gül mesken olursa ne ‘aceb
- 8 Muṭrıb-ı bezm-i fenāyuz bu cihān içre Fehīm
Şīvesi nağmemüzüñ şīven olursa ne ‘aceb

-157-⁵³⁵

Nazım⁵³⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ölse āhumdan n’ola ol māh-sīmā muṭṭarib
Rūzgār ile olur şem‘-i şeb-ārā muṭṭarib
- 2 Sūz-ı dāğ-ı ‘aşk dilde eşk-i ḥasret dīdede
Eyledüñ cānā beni pinhān u peydā muṭṭarib
- 3 Zūlfüñi āhum perīşān itse rūyuñda n’ola
Tünd-bād ile olur mevc ursa deryā muṭṭarib
- 4 Çār-mevc-i fitnedür çīn-i cebīnüñ demidür
Olmasun mı fülk-i dil her laḥza cānā muṭṭarib

⁵³⁵ Çakır, a.g.e., s. 639-640.

⁵³⁶ 157 /1a Ölse āhumdan n’ola ol: Āhdan ölsek n’ola ey

2a eşk-i ḥasret: eşk-i ḥayret

4a Çār-mevc-i fitnedür: Çār mevc-i nāz kim

4b her laḥza: hemvāre

5a Püte-i hicrūñde: Püte-i mihrrūñde

- 5 Pūte-i hicrūñde yanmışdur Naẓīmāsā n'ola
 Kaṭre-i sīm-ābveş olsa süveydā muẓtarib

-158-⁵³⁷

Şabrī⁵³⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Zevraḡ-ı şahbāda şanmañ kim şikest oldı ḡabāb
 Rūzgāra yelkenin aldurdı keşti-i şarāb
- 2 Fülk-i ġamla baḡr-ı 'aşḡ içre hevānuñ n'idügin
 Ebr-i zūlfūñden bilür cānā dil-i pür-ıẓtırāb
- 3 Şarılur pīrāheni ol şūḡa ammā 'āşıḡuñ
 Şu' le-i āhı şeb-i ḡayretde olur māh-tāb
- 4 Çeşme-i cām-ı muşaffā zāhidā Cem ḡayrıdur
 Olma mānī' andan erbāb-ı maḡabbet içse āb
- 5 Germ olup bezm āteşin āyīne-ruḡsārān ile
 Dīde-i şūra döndi şīşe-i şahbā-yı nāb
- 6 Sāḡiyā maḡmūrluḡ yazmaḡ diler Şabrī getür
 Şol devātı kim midād-ı sürḡidür la' l-i müzāb

⁵³⁷ Kasır, a.g.e., s.122.

⁵³⁸ 158 /5a Dīde-i şūra: Dīde-i bī-nūra
 Mısraın vezni aksamaktadır.

[75b]

-159-⁵³⁹

Velehū

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Tıtdı çarḥ-ı cāme yāḳūt-ı lebin ol āftāb
Katreler şanmañ dökildi rīze-i yāḳūt-ı nāb
- 2 Hıusrev-i şevke ḥabāb ile kümeýt-i cām-ı āl
Bir siper-beste yedeñdür çekdi rind-i neşve-yāb
- 3 Sāḥil-i ‘ayş u demi zevraḳ-nişinān-ı ğama
Gösterür burc-ı ḳadeḥden gice fānūs-ı ḥabāb
- 4 Māni‘ olduñ hücre-i fānūsdan çıḳmadı şem‘
Döndi gitdi ey şabā pervāne-i pür-ıztırāb
- 5 Meclis-i rindān ‘aceb meclisdür anda Şabriyā
Şişeden pervāne-süz-ı ‘aḳl olur şem‘-i şarāb

⁵³⁹ Kasır, a.g.e., s.123.

-160-⁵⁴⁰Rüşdî⁵⁴¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Lezzet-i dîdâr ile âhîr olursun kām-yāb
Âbveş ey dil eger sen de idersün terk-i h'āb
- 2 Her gelen bir cām-ı meyle şayd olur âhîr qalır
Dāmdur dīvāne gūyā halka-yı bezm-i şarāb
- 3 Nüş iden ancak benüm cām-ı şarāb-ı fūrkatün
Bāde-i 'aşkuñla çokdur gerçi kim mest ü hārāb
- 4 Ben saña 'arz u niyāz u sen nāz eyle kim
Böyledür resm-i maḥabbet ey şeh-i 'ālī-cenāb
- 5 Yok yire sa'y itme Rüşdî eyleme andan su'al
Nükte-i sırr-ı dehān-ı yāra hiç yokdur cevāb

⁵⁴⁰ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 40.

⁵⁴¹ 160/ 2a Her: Bir

2b dīvāne: rindāne

4a sen nāz eyle: sen baña nāz eyle

Mısraın vezni aksamaktadır.

5a Nükte-i sırr-ı dehān-ı yāra: Güfte-i sırr-ı dehān-ı yāra

-161-⁵⁴²

Nādirī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kūlḳul-ı şīşe degül eyleyüp āheng-i ‘itāb
Kān idersin diyü yāruñ yüzine urdı şarāb
- 2 Āb u tāb-ı ruḥ-ı yār itdi dil ü dīdeye kār
Dilde tāb olsa n’ola dīde-i ḡam-dīdede āb
- 3 Ne bilür ‘āşık-ı bīdār elemin dāḥı uyur
Baḳmaz aḥvālūme ḥayfā ki o çeşm-i pür-ḥāb
- 4 Sāḳiyā āb-ı feraḥnākuñı kıl bezme revān
Tā ki anuñla ola gülşen-i ‘işret şād-āb
- 5 Od yanar mihr-i sipihrüñ ḡam ile başında
Nādirīveş olalı şevḳ-ı ruḥuñdan pür-tāb

[76a]

-162-⁵⁴³

Velehū

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Āh kim nīrān-ı ‘aşḳuñ ḳalbe virdi ıztırāb
Ṭamlamazdı dīdeden ḥūn olmasa baḡrum kebāb

⁵⁴² Külekçi, **a.g.e.**, s. 227.⁵⁴³ Külekçi, **a.g.e.**, s. 228.

- 2 Leşker-i derdüñ vücūdum şehrin itdi pāy-māl
Gerçi ten vīrāne ammā dil ḥarāb-ender-ḥarāb
- 3 Göñlümi ‘ aşkuñ bir āteş baḥrına ğark itdi kim
Kemterīn girdābıdur gerdende ḳurş-ı āftāb
- 4 Cānı odı ‘ aşıkuñ yoluñda ḳurbān olmağa
Çünkü şemşīr-i müjeñle ḳatline itdūñ şitāb
- 5 Hāle şanmañ saçdı etrāfa daḳīḳin gūyiyā
Bād-ı āhumla dönüp māh oldı seng-i āsyāb
- 6 Mevc-i ğamdan ḳurtılurdu fülk-i dil ey Nādirī
Olsa hıẓr-ı ḥaṭṭ-ı yāruñ himmetinden behreyāb

-163-⁵⁴⁴

Bākī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nigāra kübkübüñ naḳşın meger görmek diler kevkeb
Ki ṭurmaz āstānuñ devr ider şām ü seḥer kevkeb
- 2 Çerāğ-ı māha ‘ aks-i mihr-i ruḥsāruñ virelden fer
Olubdur şem‘ i rūyuñ şevḳına pervāneler kevkeb

⁵⁴⁴ Ergun, a.g.e., s.139.

- 3 Sen ol mihr-i melāḥatsin görince himmetüñ şemsin
Yiridür zerre-i ḥāk derüñden olsa fer kevkeb
- 4 Degül destüñde sāḳī cām-ı Cem bir mäh-ı tābāndur
Olursa tañ mı her şeb meclisüñde şem' ler kevkeb
- 5 Şarābumdur şafaḳ bir dem zümürüdden ḳadeḫ her dem
Ḥabābıdur anuñ' çün Bāḳiyā üstinde her kevkeb

[76b]

-164-⁵⁴⁵Sa' dī⁵⁴⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Vaṭan-sāzī-i rāḥat rütbe-i ' aşḳa ḥaleldür hep
Bu bāḡuñ bülbulānı nāle bīzār-ı ezeldür hep
- 2 Bulınmaz vāḳıf-ı esrār-ı ḥaṭ ü ḥāl olur merdüm
Maḥabbet fitenüñ her noḳtası müşkil maḥaldür hep
- 3 N' içün çīn-i küdüret gösterürsün cebhede sāḳī
Ġaraḫ nūş-ı şarāb-ı ābdan def' -i kederdür hep

⁵⁴⁵ Uralçin, **a.g.e.**, s. 42.⁵⁴⁶ 164/ 1b Bu: O

2a vāḳıf-ı esrār-ı ḥaṭ ü ḥāl: vāḳıf-ı esrār-ı ḥaṭ ü ḥaṭ

2b müşkil maḥaldür: maḥaldür

3b ābdan: nābdan

- 4 Hevā-yı zülf-i pür tābuñla dil āşüfte olmışdur
Beni leb-rîz-i sevdā eyleyen tül-i emeldür hep
- 5 Şadākat Sa‘ diyā temyîz-i luţf u cevre mā‘ nidür
Reh-i ‘aşkında yāruñ her ne gördümse güzeldür hep

[77a]⁵⁴⁷

[77b]⁵⁴⁸

[78a]

Fî Harfû't-Tā

-165-⁵⁴⁹

Bākî⁵⁵⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘Ālem-i vaḥdetde ey sākî bizi mest-i elest
İtdi ikrār-ı şafā mey-ḥānesinde şöyle mest
- 2 Nice cām-ı Cem nice mi ‘rāt-ı İskender dilā
Dest-i hicrāndan cefā taşıyla olmışdur şikest
- 3 Şūret-i aşnāmdan döndi sücūd itdi saña
Rāhib-i deyre cemālūñ eyledi Yezdān perest

⁵⁴⁷ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁵⁴⁸ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁵⁴⁹ Küçük, **a.g.e.**, s.115-116.

⁵⁵⁰ 165/ 2b Dest-i hicrāndan: Dest-i miḥnetden
olmuşdur: bulmuşdur

5a sen: ser

5b Eyledük: Eyledi

- 4 Rüstem-i Zālūñ tutuşdum pençesin burdum idi
 ẖodı el arķası didi dest ber bālā-yı dest
- 5 Bāķiyā sen naḥl-bend-i gülşen-i ebyātsın
 Eyledük nazm-ı bülendüñ ḥāşılı Selmānı pest

-166-⁵⁵¹

Nā'ili

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Eylemiş ḥ'āb-ı tegāfül nigeḥ-i şūḥuñı mest
 Çeşmüñ āşüb-ı nazār ğamzelerüñ nāz-perest
- 2 Şaķın ey şūḥ şaķın sūziş-i dilden ki ider
 Dāmen-i nāzını bir cünbiş-i āhıyla şikest
- 3 Cān virür yanmağa dil n'eylesün ammā güzelüm
 Bulamaz dūzaḥ-ı hecrüñde de bir cāy-ı nişest
- 4 Ḥased ol 'āşıķa kim sen büt-i nāzende ile
 Elde gül-geşt-i ḥıyābān-ı çemen dest-be-dest
- 5 Rif'at el virse yine Nā'ili-i zār gibi
 Yüz sürüp pāyüñe olsaķ ser-i zülfüñ gibi pest

⁵⁵¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 166.

-167-⁵⁵²

Şehrî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir dil ki ider ‘aşk-ı ciger-tâb ile ülfet
Beñzer o ketâna k’ide meh-tâb ile ülfet
- 2 Bîdâr olamaz vâkı‘ asından bile bahtum
İtdi şu kadar rāhatî-i ẖāb ile ülfet
- 3 Her ğonce-i eşk itmede ẖande gül-i dāġa
Çeşmüm ideli rîziş-i ẖün-āb ile ülfet
- 4 Oldum yine sîm-āb-şîfat düşmen-i rāhat
Ey vāy ne güç ġamze-i bî-tâb ile ülfet
- 5 Şehrî ne kadar mest-i mey-i ruḡsat olursañ
Eyle nîgeh ile yine ādāb ile ülfet

⁵⁵² Demirel, **a.g.e.**, s. 68.

[78b]

-168-⁵⁵³Nazım⁵⁵⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Etḫāl-i maḥabbetle ṭolup mekteb-i ḫayret
Hep dersi cünün ile açıldı leb-i ḫayret
- 2 Biḡāne-i çeşm-i siyehüñdür senüñ ol kim
Bağdukça saña olmaya hem-meşreb-i ḫayret
- 3 Olmaz mı daḡı şerbet-i vaşluñla müdāvā
Öldürdi ṭabībüm beni tāb-ı teb-i ḫayret
- 4 Ḥāl-i ruḡı zīr-i ser-i zülfinde görindi
Yā Rab ne siyeh toḡdı bu şeb kevkeb-i ḫayret
- 5 Ṭay olmadı rāhum ser-i zülfi hevesiyle
Gidükçe medīd oldu Nazımā şeb-i ḫayret

⁵⁵³ Çakır, **a.g.e.**, s. 649.

⁵⁵⁴ 168/ 1b Hep dersi cünün ile: Ta' lim-i cünün ile

3a şerbet-i vaşluñla: şervet-i la' lüñle

4a zīr-i ser-i zülfinde: zīr-i ḡam-ı zülfinde

-169-⁵⁵⁵

Fā' izī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Olmasa Leylā eger cām-ı mey-i 'aşk ile mest
Eylemezdi kâse-i Mecnûn-ı şeydâyı şikest
- 2 Âşnâlık sırrını fikr eyledüm Mecnûn ile
Şoñra bildüm olmuşuz hem-zānu-yı bezm-i elest
- 3 Her ne hāl ise yine elden kıomazlar sâğarı
Rind-i dürd-âşāmlar olsa ne deñlü teng-dest
- 4 Tālī'üm gör kim baña geldükde şayyād-ı felek
Māhī-i ümīde tār-ı 'ankebûtı itdi şest
- 5 Murğ-ı dil yirden yire urmazdı kendin Fā' izī
Olmasa bu dām-gāh-ı derd ü ğamda pāy-best

-170-⁵⁵⁶

Nādirī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şimdi olmazdum ħumār-ı derd-i hecrüñden şikest
'Aşkuña cām-ı belā nüş itmesem rüz-ı elest

⁵⁵⁵ Okatan, **a.g.e.**, s. 230.⁵⁵⁶ Külekçi, **a.g.e.**, s. 230.

- 2 Gerçi kim bāzūlaruñ öpmek deger cān naḳdine
N'eylesün girmez ele bī-çāre ʿ aşık teng-dest
- 3 Kible-yi cān itdiler āvāreler mey-ḥāneyi
Bādeye raġbet kılaldan dil-berān-ı mey-perest
- 4 Baḥr-ı ġamda ḥaṇçerüñ māḥīsini şayd itmege
Ḳadd-i ḥam-geşte tınāb-ı āh ile bir dāne şest
- 5 Dīde-i dil-ber kızarmış var ise ey Nādirī
Bāde-i ḥūn-ı ciger nūşından olmuş ḳan mest

[79a]

-171-⁵⁵⁷Nā'ili⁵⁵⁸

-- / --- / --- / --

- 1 Alduḳça ele cām-ı mey ol keç-küleḥ-i mest
Biñ fitneye āmāde olur her nigeḥ-i mest
- 2 Vā ʿ iz ne bilür mertebe-i pīr-i muġānı
Tā olmayıcaḳ cur ʿ a gibi ḥāk-i reh-i mest
- 3 Zāhid ne bilür mezḥeb-i rindānı ki anda
Huşyārī-i āzīnedür ancaḳ güneh-i mest

⁵⁵⁷ İpekten, **a.g.e.**, s. 165-166.⁵⁵⁸ 171 /5a Ārām-ı dil-i Nā'ili-i bī-ser ü pādūr: Āşüb-ı dil-i Nā'ili-i bī-ser ü pādūr

- 4 Āyīne-i sāğarda olan ʿālemi görmez
Gülzār-ı bihişt olsa da nezzāregeh-i mest
- 5 Ārām-ı dil-i Nāʿilī-i bī-ser ü pādūr
Ol ğamze-i maḥmūr u o çeşm-i siyeh-i mest

-172-⁵⁵⁹

Yahyā

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mestāne nighle beni bir kec-küleḥ-i mest
Mest eyledi teʿşir idermiş nigh-i mest
- 2 Pür cürm ise de ʿaṣnı ko ey zāhid-i ḥod-bīn
Bī-ʿayb u riyādūr hele cürm ü güneh-i mest
- 3 Bilmez yolını ḥānḳāhuñ rind-i mey-āşām
Şapmaz der-i mey-ḥāneden elbette reh-i mest
- 4 Ārām idemez gūşe-i gülzāra da varsa
Mey-ḥānede bir ḥum dibidür tekyegeḥ-i mest
- 5 Yahyā ne ʿaceb nāz şarābına düşünmüş
Ol ğamze-i mahmūr o çeşm-i siyeh-i mest

⁵⁵⁹ Ertem, **a.g.e.**, s. 36

-173-⁵⁶⁰**Mezākī**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir cām şunup destüme ol keç-küleḥ-i mest
İtdi beni Cem-neşve-i bezm-i sipeḥ-i mest
- 2 Bir mūrı ki teh-cür^ç a-i mey şır-i ner eyler
Çok mı bu kadar ^çarbede-i gāḥ geh-i mest
- 3 Bī-bāk gider bāğ-ı ser-i kūy-ı nigāra
Pür-neşter-i ḥār olsa eger ḥāk-i reh-i mest
- 4 Mestāne ^çaceb nāz u niyāzın ider ifşā
La^ç l-i leb-i sākī vü zebān-ı nigeḥ-i mest
- 5 Zāhid bize ṭa^ç n itme ki hem-reng-i Ḥıṭādur
Rūy-ı siyeh-i zerḳ u sevād-ı güneh-i mest
- 6 Ḥum-ḥāne-nişīn ol yūri ^çālemde Mezākī
Şaḥn-ı ḥarem-i meykededür cāygeh-i mest

⁵⁶⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 302.

[79b]

-174-⁵⁶¹

Nef'î

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mey-hâne-i nâz olmuş o çeşm-i siyeh-i mest
Her gūşe-i pür-fitnessi bir h'ābgeh-i mest
- 2 Hıışm ile çeker ğamzesi peymāne-i nāzı
Āşüb-ı cihān olsa n'ola her nigh-i mest
- 3 Almış ele Rüstem gibi şemşirini ğamze
Olmuş aña müjgānları şaf şaf siyeh-i mest
- 4 Bezm-i Ceme revnaķ viremez olmayıcaķ tā
Cārüb-ı der-i meykede per-i küleh-i mest
- 5 Mestāne niyāz eylese Nef'î n'ola yāre
Ma'zūr-ı kirām-ı 'uķalādur güneh-i mest

⁵⁶¹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 461.

-175-⁵⁶²Faşîh⁵⁶³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mümkün degül ey serv-i ser-efrâz-ı melâhat
Dāmānuñ ile ülfet ide dest-i şikāyet
- 2 Bî-bāk uralum kendümüzi hār-cefāya
Ceyb-i dil olup çāk yine dāmāna nihāyet
- 3 Āzürde olur gül diyü bülbül açamaz bāl
Gelmiş o kadar bāğa kemāl ile leṭāfet
- 4 Hep hırқа-i tecrīde girüp oldılar ‘uryān
Bu şekle қor ‘uşşāķı muḥaşşal o kıyāfet
- 5 Bir kerre su’āl eylemedüñ hāl-i Faşîhī
Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıra hiç rûz-ı kıyāmet

-176-⁵⁶⁴Yahyā⁵⁶⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Cān-baḥş şadāñ ile bize feyz-i ḥayāt it
Bülbül ne ḡamuñ var ne ṭurursun naḡamāt it

⁵⁶² Çıpan, **a.g.e.**, s. 276-277.

⁵⁶³ 175/ 3b ile: üzre

⁵⁶⁴ Ertem, **a.g.e.**, s. 37

⁵⁶⁵ 176/ 5b Āh u dil-i sevdā-zedeyi: Āh-ı dil-i sevdā-zedeyi

- 2 Haṭ ile virüldi saña ey mäh melāḥat
Dīvān-ı şeh-i ḥüsnde var anı berāṭ it
- 3 Vir ḳalbe cilā mühre-i mihr ile o māhuñ
Mir ʿāt-ı dil-i pāküñi āyīne-i zāt it
- 4 Düşdüñ çü gönül zülf-i ḥam-ender-ḥam-ı yāre
Şimden girü var imdi temennā-yı necāt it
- 5 Evrāk-ı sipihri ḳarala her gice Yaḥyā
Āh u dil-i sevdā-zedeyi kilḳ ü devāt it

[80a]

-177-⁵⁶⁶Nazāire-i Rüṣdī⁵⁶⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Güftāra gelüp dilleri pür ḳand ü nebāt it
Dil teşneleri luṭf ile sīr-āb-ı ḥayāt it
- 2 Aḥvālüñi ey dil eger ol şūḥa yazarsañ
Müjgānı ḳalem dīde-i pür ḥūnı devāt it

⁵⁶⁶ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 43.⁵⁶⁷ 177/ 1b Dil: Ol

5b ʿArz it ruḥıñı şāh-ı dil zārumı: ʿĀrz-ı ruḥ idüp şāh-ı dil zāhidi

- 3 Nev-ḥaṭ ile oldı o şehūñ ḥüsni müselleṃ
Şimden girü var sen daḥı tecdīd-i berāt it
- 4 Biñ tır-i belā gelse saña ḳavs-i felekden
Mānend-i hedef merd iseñ izhār-ı şebāt it
- 5 Görsün ne imiş bāzī-i şaṭranc-ı maḥabbet
‘Arz it ruḥıñı şāh-ı dil zārumı māt it
- 6 Ḳaldum düşürüp kendümi girdāb-ı hevāya
Yārabbı güzergāhumı sen rāh-ı necāt it
- 7 Pervāne-şifat sen de ḥamūş olma ki Rüşdī
Sen sünbül-i gülzār-ı suḥansın naḡamāt it

-178-⁵⁶⁸

Şābit

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Peymāne şunup sākī-i ḥūrşīd-i maḥabbet
Bir cām ile itdi dili Cemşīd-i maḥabbet
- 2 Tārīkī-i ḥaṭuñda görürse leb-i la‘ lūñ
Ḥıẓr-ı dil olur zinde-i cāvīd-i maḥabbet

⁵⁶⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 222.

- 3 Şūfî yine îmānını tecdīde giderken
Bir tâze sevûp eyledi tecdīd-i maḥabbet
- 4 Her çend ki müstaḥkem idi daḥme-i vuşlat
Feth itdi bir engüşte ile Oḳlīd-i maḥabbet
- 5 Şābit yine sultān-ı ḳazā manşīb-ı ‘aşḳı
İtdi dile ber-ḳā‘ide te’bīd-i maḥabbet

-179-⁵⁶⁹

Mezāḳı⁵⁷⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir mekteb imiş sīne gönül pīr-i maḥabbet
Olsa n’ola şākird-i sebāḳ-gīr-i maḥabbet
- 2 Āh eylesem āfāḳı yaḳar sūz-ı derūnum
Zāhir mi degül sīnede te’şīr-i maḥabbet
- 3 Cānā seni her yüzden ider şimdi temāşā
Şad-pāre idelden dili şemsīr-i maḥabbet
- 4 Ḳaddüm ḡam-ı ebruñ ile dönmezdi kemāna
Çaḳ cānuma kār itmese ger tīr-i maḥabbet

⁵⁶⁹ Mermer, **a.g.e.**, s. 299.

⁵⁷⁰ 179/ 1b Olsam: Olsa

- 5 Altun gibi zerd eyledi āhir ten-i ḥākī
Ḥaḳḳā ‘aceb iksīr imiş iksīr-i maḥabbet
- 6 Her tūṭī-i ḥāme olamaz böyle Mezākī
Şeker-şiken-i lezzet-i taḳrīr-i maḥabbet

[80b]

-180-⁵⁷¹

Nef ī⁵⁷²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir yüzden idi yār ile üslūb-ı maḥabbet
Ḥaṭ ile irişdi hele mektūb-ı maḥabbet
- 2 Ne ğamze esīr idebilürdi dili ne ğam
Olmasa eger fītnē vü āşūb-ı maḥabbet
- 3 Sīnemde ne var ise ğamuñ sildi süpürdi
Pāk itdi ḥarīm-i dili cārūb-ı maḥabbet
- 4 Mecnūn ne bilür ḳā‘ide-i nāz u niyāzı
‘Āşık mı şanur kendüñ o meczūb-ı maḥabbet

⁵⁷¹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 457-458.

⁵⁷² 180/ *Dîvân*’da yer alan 2 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 5 Nef'î gibi küstâh ol eger 'âşık olursañ
Zîrâ iremez vuşlata maḥcûb-ı maḥabbet

-181-⁵⁷³

Yahyâ

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir gün gele kim şād ola maḥzûn-ı maḥabbet
Çok 'âkıli ilzâm ide mecnûn-ı maḥabbet
- 2 'Āşık ğam-ı dehr ile keselnâk olur mı
Çalınmadı mı gūşuña kânûn-ı maḥabbet
- 3 Vā'iz ola mı serd sözüñden müte'essir
Bir dilde ki sūzân ola kânûn-ı maḥabbet
- 4 Ḥayretde görüp 'âşıkı gülmez dimeñüz kim
Elbette virür ḥükmüni ma'cûn-ı maḥabbet
- 5 Bağlandı dilüm kalmadı şekvāya mecālüm
Gör n'eyledi Yahyâ baña efsûn-ı maḥabbet

⁵⁷³ Ertem, **a.g.e.**, s. 40.

-182-⁵⁷⁴**Nazîre-i Faşîh⁵⁷⁵**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Çāk olmayıcağ ‘ aşk ile mecnūn-ı maḥabbet
Ṭay olmaz imiş vādī-i hāmūn-ı maḥabbet
- 2 Bir lālesi vāfir güli çok memleket oldı
Ḥāk-i ten-i zār olalı meskūn-ı maḥabbet
- 3 Ne ḥaṭṭ-ı ğubārı ile ne cām-ı lebiyle
Bir keyf ile şād olmadı maḥzūn-ı maḥabbet
- 4 İtmekde bizi cāzībe-i ḥüsn ile teşhīr
Bī-silsile-bend olmada mecnūn-ı maḥabbet
- 5 Her vaqt-i dem-i feyz-i seḥerden ḥaber-āver
Mümkin mi Faşîh olmaya mecnūn-ı maḥabbet

⁵⁷⁴ Çıpan, a.g.e., s. 278.⁵⁷⁵ 182 / 5b mecnūn-ı maḥabbet: memnūn-ı maḥabbet

[81a]

-183-⁵⁷⁶Vecdi⁵⁷⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Fikr-i çeşm-i hūş düşen ğamze-i mestāne dost
‘ Āķıbet itdi beni dīvāne-i peymāne dost
- 2 Olmamaķ şad-pāre mümkin mi esīr-i kākūli
Şāne der dest-i firīb ü zūlf-i müşgīn şāne dost
- 3 Yā ħarāb olmış dil ister yā gelüp eyler ħarāb
‘ Aşķdur var ise bir şāhenşeh-i virāne dost
- 4 Olma mağrūr-ı firīb-i ħaţţ-ı rüy-ı tâbdār
Şem‘ -i bezm-ārānuñ olmaz dūdına pervāne dost
- 5 Ol bütüñ taşvīr-i ħüsnüñ eyleyüp naķş-ı derūn
Ĥalk-ı ‘ āmel oldı derd-i ‘ aşķ-ıla büt-ĥāne dost
- 6 Bend-i zūlfinden kaçup dil ĥāline cānlar virür
Görmedüm bir böyle murğ-ı dām düşmen dāne dost

⁵⁷⁶ Yanmaz, **a.g.e.**, s.59.⁵⁷⁷ 183/ 2a Olmamaķ şad-pāre mümkin mi: Olmamaķ mümkin mi şad-pāre
3a gelüp: gelür

- 7 Ey dil-i dīvāne var Mecnūn ile germ-ülfet ol
Hem-niṣān olmaz senūñle Vecdī-i ferzāne dost

-184-⁵⁷⁸

Fehīm⁵⁷⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 İtdi her bir ğonceyi bir nāme feyz-i bŭy-ı dost
Var ise oldı perīṣān sŭnbŭl-i ğisŭ-yı dost
- 2 Ey dil-i sāde kemīngāh-firīb ũ fitnedŭr
Kŭnc-i eṣm-i ğamzekār u ğuṣe-i ebrŭ-yı dost
- 3 Mest ider bir cām-ı ḥayret bāde-i ḥasret-ḥumār
Böyledŭr mey-ḥāne-i nezzāregāh-ı kŭy-ı dost
- 4 Cezbe-i ḥŭsn-i maḥabbetdŭr kim eyler muttaṣıl
Dost cŭst ũ cŭy-ı ‘ aşk u ‘ aşk cŭst ũ cŭy-ı dost
- 5 Girde-balīn itmege ḥŭrṣīdi ‘ ār itsem n’ola
Gördŭm olmış ḥābda vaḳf-ı serŭm zānŭ-yı dost

⁵⁷⁸ Üzgör, **a.g.e.**, s. 336-338.

⁵⁷⁹ 184/ 1a bir nāme: pŭr-nāfe

3b kŭy-ı dost: rŭy-ı dost

5a n’ola: revā

6b hevā ũ ḥŭy-ı dost: hevā-yı ḥŭy-ı dost

7 *Dîvân*’da yer alan 7. beyit, mecmuada yoktur.

6 Lālesi şu‘ le güli şu‘ le nesīmi şu‘ ledür
İtdi bāğum perveriş āb u hevā ü hūy-ı dost

7 Gördi i‘ cāz-ı helāk-i tīg-ı ṭab‘ umdur Fehīm
Eyledi teslīm ṣi‘ rüm ğamze-i cādū-yı dost

-185-⁵⁸⁰

Nazīm⁵⁸¹

--. / .--. / .--. / .--

1 Hüsniñ ki ola feyzle rüşenger-i mir’āt
Hep çin-i cebinüñdür aña cevher-i mir’āt

2 Lā-büd o da giryeyle bulur şafvet-i kalbi
Nemnāk olursa n’ola çeşm-i ter-i mir’āt

3 Biñ nāzla itdükçe temāşā-yı cemālün
Zannum bu ki ol şūḥ ola reşk-āver-i mir’āt

4 ‘ Aks-i ruḥ-ı pür-tābı ile mihr-i münirün
Nūr-ı başarin alsa n’ola peyker-i mir’āt

⁵⁸⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 650.

⁵⁸¹ 185/ 1a ki ola: olcağ

1b Hep çin-i cebinüñdür aña: Her çin-i cebinün ola bir

2b olursa: ise her dem

3b şūḥ: mäh

4a mihr-i münirün: ol meh hüsniñ

4b başarin alsa n’ola: başar-ı mihri olur

5a Ṭab‘ um ki Nazīm āyine-i sāf-nümādur: Şal mihr-i ruḥuñ āyine-i kalb-i Nazīme

5b Endişe-i pākümdür aña cevher-i mir’āt: Ol pertev-i rüyuñla şafā-güster-i mir’āt

- 5 Tab‘um ki Naẓīm āyīne-i sāf-nümādur
Endīşe-i pākümdür aña cevher-i mir ‘āt

[81b]

-186-⁵⁸²

Yahyā

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 İltifāt eyler saña ey dil o şāh-ı nīk-baht
Meyl ider elbette hāke mīvedār olsa dıraht
- 2 Gevher-i kân-ı ma‘ ārif olduguñ ‘çün husrevā
Eyledi Mevlā seni zīnet-fezā-yı tāt u taht
- 3 Dest-i qahruñla ‘adū qaddini ham itmek nedür
Kuvvet-i bāzūña nisbet qavs-i çarḥ olmaya saht
- 4 Şeh-süvār-ı ‘arşa-i iqbāl ü ‘izzetsin müdām
Olmasun şāhum semend-i devletüñ bī-zīn ü raht
- 5 Mütttekā-yı zer-keş ü zer-beft Yahyāya yeter
Künc-i gamda rüy-ı zerdin qoduğı bir iki laht

⁵⁸² Çakır, **a.g.e.**, s. 650

-187-⁵⁸³Rüşdî⁵⁸⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ğamze-i mestûñ ki urdı ħançer-i müjgāna dest
Gūyiyā kim şundı Rüstem tîğ-ı ħūn-efşāna dest
- 2 Fitneyi taħrîk idüp kıılma perîşān dilleri
Kākülūñ müşgîn yāre şunma gül ey şāne dest
- 3 Yāruñ ey dil el uzatma āteş-i ruhsārına
Eylemez zîrā taħammül āteş-i sūzāna dest
- 4 Derd ile biñ kerre ger çāk-ı girîbān eyleñ
İrmez aşla yine ey dil dāmen-i cānāna dest
- 5 Yār eger biñ buse de virse kıanā‘ at eylemez
Virmesün fırsat cihānda ‘āşık-ı nā-dāna dest
- 6 H̱ān-ı luţfuñdan tîr-i ‘uşşākı maħrûm eyledüñ
Sen de bir dem luţf idüp aç ey şehüm ihsāna dest
- 7 ‘İyd irişdi yine Rüşdî itmedi inşāf o şūĥ
Virmedi bir merĥabā yā ‘āşık-ı nālāna dest

⁵⁸³ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 42-43.

⁵⁸⁴ 187/ 2b Kākülūñ: kākül

4b aşla yine ey dil: ey dil yine aşla

-188-⁵⁸⁵**Nādirī**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Devr için yārāna hem-renk olduñ itdũñ iltifāt
La' lün içre lüle çöpün şandılar çöb-i nebāt
- 2 Nāy-ı lüleñ āteş-i 'uşşākı iş'āl eyleyüp
Bir dem içre yandı hep nīrān-ı 'aşka kâ'ināt
- 3 Lüleden ağız tūfengi alduñ ey şāhum ele
Ehl-i 'aşkuñ murğ-ı cānında nice kılsun hayāt
- 4 Lülegāh olsun 'asāgeh ejder-i āteş-feşān
Al yed-i beyzāya Mūsā gibi göster mu'cizāt
- 5 Rīg-dān-ı lüleden rīg-i şerer saç Nādirī
Ḥaṭṭ-ı dūd ile yazıldı manşīb-ı şevke berāt

[82a]

-189-⁵⁸⁶**Fehīm-i Dīger**

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey tırraları sūnbül-i şahrā-yı kıyāmet
Ḥaṭṭuñda 'ayān sırr-ı temāşā-yı kıyāmet

⁵⁸⁵ Külekçi, **a.g.e.**, s. 230.⁵⁸⁶ Üzgör, **a.g.e.**, s.332.

- 2 Haṭṭuñ ki ola zülfüñe maḥşergeh-i āşüb
Dünyâyı tutar şûriş-i ğavġā-yı kıyāmet
- 3 Cevr eylesün kâfir-i zülfün o kadar kim
‘İsî tuta dāmānını ferdā-yı kıyāmet
- 4 Nergislerün it zîb-dih-i gülşen-i fitne
Ey cılve-i serv-i çemen-ārā-yı kıyāmet
- 5 Öldürdi anı ḥasret-i ümîd-i ḥırāmuñ
‘Ayb itme Fehîm itse temennā-yı kıyāmet

-190-⁵⁸⁷

Şabrî

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Ḥavfım bu ki ḳaddün ola ferdā-yı kıyāmet
Bir hem-zen-i hengāme-i şahrā-yı kıyāmet
- 2 Āvāre-i ‘aşquñ ġam-ı ḳaddünle olurmış
Ḥābında daḡı bādiye-peymā-yı kıyāmet
- 3 Ferdā ki hevā-yı ġam-ı zülfünle çekem āh
Ber-bād ola cem‘iyyet-i eczā-yı kıyāmet

⁵⁸⁷ Kasır, a.g.e., s. 127.

- 4 Öldürdi bizi derd-i peşimāni-i tevbe
Sākī nice bir fikr-i ğam-efzā-yı kıyāmet
- 5 Açsun gözümüz ğulgule-i şūr-ı şūrāhī
Kopsun қо ğamuñ başına ğavġā-yı kıyāmet
- 6 Endişe-i ferdā-yı қо hāşā ki maḥabbet
Mestānesini eyleye rüsvā-yı kıyāmet
- 7 Şun Şabrī-i dil-teşneye bir cām-ı leb-ā-leb
Ey sākī-i kevşer-dem-i germā-yı kıyāmet

-191-⁵⁸⁸

Nazīm⁵⁸⁹

--. / ---. / ---. / ---

- 1 İtdükçe hırām ol қad-i bālā-yı kıyāmet
Ġüyā ki қopar başuma ğavġa-yı kıyāmet
- 2 Hāvfum budur ey serv-hırām-ı çemen-i nāz
Dāmānuñ ele girmeye ferdā-yı kıyāmet

⁵⁸⁸ Çakır, a.g.e., s. 649-650.

⁵⁸⁹ 191/ 1a hırām: kıyām

3a Cānā beni: cān u dili

3b maḥşerde de: maḥşerde

4a Tāḳat mi olur lem‘ a-i ruḥsāruña feryād: Tāḳat nice mümkün o ruḥ-ı havşala-sūza

6a Bismil-şüde-i ğamze-i hūn-riz ki ḥad yok: Hūnābe-i kurbānī-i tiġ-ı niġehūñden

6b Cānā göresün teng ola şāhıra-yı kıyāmet: Leb-riz olsa bismilgeh-i şāhıra-yı kıyāmet

7a Ġamzeyle Nazīmā işümüz: Ġamzeñle Nazīmūñ de işi

7b İtseñ: İtse

- 3 Cānā beni eyler nigeḥūñ böyle alursa
Zannum bu ki maḥṣerde de rüsvā-yı ıyāmet
- 4 Tāat mi olur lem‘a-i ruḥsāruña feryād
Yaduñ beni ey mihr-i felek-cāy-ı ıyāmet
- 5 Bir cünbiş ile ‘ālemi birbirine atduñ
Ey addi olan fitne-i ber-pā-yı ıyāmet
- 6 Bismil-şüde-i ğamze-i ḥūn-rīz ki ḥad yok
Cānā göresün teng ola şaḥra-yı ıyāmet
- 7 Ğamzeyle Naẓīmā işümüz maḥşere aldı
İtseñ n’ola her laḥza temennā-yı ıyāmet

[82b]

-192-⁵⁹⁰

Nābī⁵⁹¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ne dāde-i maḥlūa ne sīm ü zere minnet
Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

⁵⁹⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 412.

⁵⁹¹ 884/ 5b Her: Bir

Dīvān’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Kāt⁶ itmişüz ümīd-i ‘ aṭāyā-yı felekden
İhsān-ı ḥudāvend-i cihān-pervere minnet
- 3 Pāyında bulur şaydını ‘ Ankā-yı tevekkül
İtmez heves-i şayd ile bāl ü pere minnet
- 4 Maḫşūdları feth-i der-i ḫal‘ a-i dildür
İtmez şeh-i iḫlīm-i fenā leşkere minnet
- 5 Āyīnedeki ‘ aksine nāz eyleyen āfet
Her haftada eyler iki kez berbere minnet
- 6 Ol bī-ser ü bī-pāya ḫased kim seferinde
Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet
- 7 Mestān-ı ser-endāzı ḫomaz itmege Nābī
Zevḫ-ı küleh-i faḫr u fenā-efsere minnet

-193-⁵⁹²

Nā‘ilī⁵⁹³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Gāretgerī-i naḫd-i dil-i zāra ne minnet
Ol ḥōd senūñ ey şūḫ sitem-kāra ne minnet

⁵⁹² İpekten, **a.g.e.**, s.167.

⁵⁹³ 193/ 2a ruḫsār: ruḫsāre

3a gevher-i cān: cevher-i cān

- 2 Maḥşerde de ol zülf ü o ruḥsār ki vardur
Reşg-i şanem ü rağbet-i zünnāra ne minnet
- 3 Şad gevher-i cān olmağa iṣār-ı güşāyiş
Ol ḥoḳḳa-i la‘ lin-i dūrer-bāra ne minnet
- 4 Sāyeñde eger şubḥ-ı kıyāmet de olursa
Ey baḥt-ı siyeh-rūz şeb-i tāra ne minnet
- 5 Bir cām şun ey sāḳī-i meclis bize yoḥsa
Hūn-ı ciger-i Nā‘ilī-i zāra ne minnet

-194-⁵⁹⁴

Sırrı⁵⁹⁵

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Şānenüñ olsun ḳo desti ḥuşk u dendānı şikest
İtmesün bir daḥı ol zülf-i perişānı şikest
- 2 Çarḥ rāzı olmaz itmek istesem nānı şikest
Pençe-i ğamla ider ser-cümle dendānı şikest

⁵⁹⁴ Kazan, *a.g.e.*, s. 270-271.

⁵⁹⁵ 194/ *Dīvān*’da yer alan 1, 8 ve 9. beyitler, mecmuada yoktur.

4b Zerresin: zerreveş

hem mihr-i tābānı: mihri māh-ı tābānı

5a Baḥt ger: Baḥt-ı bed

rūz-ı ḥesāb: baḥt-ı bed

7a şaḳın: senüñ

7b İtme mir’āt-ı dil-i Sırrı-i nālānı şikest: İtme mir’āt-ı dil-i ‘uşşāḳ-ı şeydā-yı şikest

- 3 Dūd-ı āhı şāhsār eyler cihānı bülbulün
Bāgbān itdükçe şāh-ı verd-i handānı şikest
- 4 Eyledün bu hüsn-i pür-tāb ile ey şāh-ı cemāl
Zerresin āvāre vü hem mihr-i tābānı şikest
- 5 Baht ger böyle kalursa seyr idün rüz-ı hesāb
‘Āķıbet eyler elümde cām-ı devrānı şikest
- 6 Her ne deñlü olsa yārum mest-i şahbā-yı ğurūr
İtmez ol āfet yine mīnā-yı peymānı şikest
- 7 Cilvegāh-ı ‘aks-i hüsn-i bī-naẓırūndür şaķın
İtme mir’āt-ı dil-i Sırrī-i nālānı şikest

[83a]

-195- ⁵⁹⁶

Şābit⁵⁹⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil itmez iken genc-i vişālūñle ķanā‘ at
Bī-çāre ider faķr-ı hayālūñle ķanā‘ at

⁵⁹⁶ Karacan, **a.g.e.**, s. 223.

⁵⁹⁷ 195/ 6a idüp: diyüp

6b Vişn-āb-ı helāl-i leb-i ālūñle: Vişn-āb-ı hayāl-i leb-i ālūñle

- 2 Bir cerb yiyüp eyledüm ey bāğ-ı melāḥat
Şeftālū-yı bustān-ı cemālūñle ḳanā' at
- 3 Dervīşlerüz ḥırmēn-i dīdārdan itdük
Bu mezra' ada dāne-i ḥālūñle ḳanā' at
- 4 Zāhid bizi irşāda kefil olsañ iderdūñ
Bu şavma' ada zād-ı ḥelālūñle ḳanā' at
- 5 Bir būse alursañ ṭama' -ı vuşlata düşme
Ḳıl alduḡuñ ol şehd-i vebālūñle ḳanā' at
- 6 Ey sāḳī meye tevbe idüp eyledi Şābit
Vişn-āb-ı ḥelāl-i leb-i ālūñle ḳanā' at

[83b]⁵⁹⁸

[84a]

-196-⁵⁹⁹

Yahyā

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dün neydi cevānān ile meydān-ı ḥarābāt
Bāzīçe-i ṭıflān idi pīrān-ı ḥarābāt

⁵⁹⁸ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁵⁹⁹ Ertem, **a.g.e.**, s.38.

- 2 Her şubh varur himmet umar pîr-i muğāndan
Zühhād ile baḥs itmege rindān-ı ḥarābāt
- 3 Sākî yine ābād ide gör ẓaṣr-ı şafā-yı
Gördük ki yıkılmış yatur erkān-ı ḥarābāt
- 4 Vaşf eylemeñüz meykedede füşhat-ı bāğı
Ġāyet şıkılur gūşe-i nişinān-ı ḥarābāt
- 5 Maḫşūduñ irişmekse fenā içre fenāya
Yaḥyā ola gör sākin-i vîrān-ı ḥarābāt

-197-⁶⁰⁰

Şabri⁶⁰¹

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Cem gitdi bozulmaḫdadur erkān-ı ḥarābāt
Bir cām ile ẓalsa n'ola eyvān-ı ḥarābāt
- 2 At başı berāber 'araḫ ü bāde sürülsün
Dönsün ẓoşı meydānına meydān-ı ḥarābāt
- 3 Ceyş-i ġama virmez geçid āb-ı mey-i pür-cüş
Āsūdedür anda hele yārān-ı ḥarābāt

⁶⁰⁰ Kasır, a.g.e., s.126.

⁶⁰¹ 197/ 3b anda: andan

- 4 Ey şahne ayak başma aña bî-edebâne
Cem tahtı imiş tahte-i vîrân-ı harâbât
- 5 Şabrî varıcağ dergehine mey mi şunardı
Gönlümdekini bilmese pîrân-ı harâbât

-198-⁶⁰²

Fâ'izi⁶⁰³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Her şubh gelür bir yire rindân-ı harâbât
Güyâ ki ider meşveret erkân-ı harâbât
- 2 Hakkâ ki Süleymânlığ ise ancağ olur bu
Cem gitdi bozılmaz dağı dîvân-ı harâbât
- 3 Cemden biri meclis mi kalurdi bize ey dil
Ger baş-ı nihân itmese pîrân-ı harâbât
- 4 Ancağ biz anuñ bir qurı cāmına yetişdük
Cemşîd zamânında imiş şâh-ı harâbât
- 5 Ol şâh-ı cihân Fâ'izi-yâ bezme gelürmiş
Cür' ayla şulansun yine meydân-ı harâbât

⁶⁰² Okatan, **a.g.e.**, s.169.

⁶⁰³ 198/ 3a biri: geri

3b baş-ı nihân: baş-ı zamân

[84b]

-199-⁶⁰⁴Nā'ili⁶⁰⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Aşkuñla ilāhī beni āşüfte-dimāğ it
Şeb-tā-be-seher hem nefesin dūd-ı çerāğ it
- 2 Maḥrūr-ı ciger-teşneyüz ey sāķi-i müşfik
Geldükçe elüñden bize teklif-i ayağ it
- 3 Zühhāda da ey şem' -i riyā-sūz eşer kııl
Bir şu' le ile biñ dili efsürde çerāğ it
- 4 Raḥm eyle hezār-ı dile ey nāmiye-i derd
Zīb-i kafes-i cismümi yer yer gül-i dāğ it
- 5 Kām al mey ü maḥbūbdan ey Nā'ili-i zār
Taḥşil-i neşâtı dil ü tartīb-i dimāğ it

⁶⁰⁴ İpekten, **a.g.e.**, s.166.⁶⁰⁵ 199/ 1b nefesin: nefesüm

Fehīm⁶⁰⁷

1 Şûfî yeter efkâr-ı ğam-ı bûd u nebûd it
Kurbân-ı ğam-ı dîl-ber ol işbât-ı vücûd it

2 Bir mehveş elinden kim içüp bâde-i şâf
Câm-ı dîlûnî maṭla‘ -ı envâr-ı şuhûd it

3 Fîkr-i ḥaṭṭ-ı la‘ l ile ğubâr eyle vücûduñ
Ervâḥ-şîfat ‘ âlem-i ‘ ulvîye şu‘ ûd it

4 Görsün nic’ olur bîniş-i envâr-ı tecellî
Dûd-ı dîlûnî sürme-keş-i çeşm-i ḥasûd it

5 Elvân-neġam ol bâġ-ı tecerrüdde Fehîmâ
Bûlbûl gibi her perdeden âheng-i sûrûd it

200/ 1b ẖurbān-ı ǧam-ı dil-ber: ẖurbān-ı dil-ber
 2a mehveş elinden kim: sāḳ-i-i mehveşden
 4a Görsün: gör sen
 5a Fehimā: Fehīm

-201-⁶⁰⁸

Şabrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 N'ola 'aşk itse dil-i 'uşşāk-ı şeydāyı şikest
Bāde-i pür-tāb eyler cām-ı mīnāyı şikest
- 2 Şerha açdı sīnesine mest olup meclisde yār
İtdi bilmezlükle ol mir 'āt-ı zībāyı şikest
- 3 Murğ-ı devlet şaydına itmez tenezzül gerçi kim
Himmetüm şebbāzı eyler bāl-i anķāyı şikest
- 4 Sāgar-ı işkestedür gonce çemen bezminde kim
Seng-i şeb-nem itdi ol cām-ı muşaffāyı şikest
- 5 Gördüm ey Şabrî mey-i vuşlat 'adūya çıkdı hep
Eyledüm āhır tehî humm-ı temennāyı şikest

⁶⁰⁸ KASIR, a.g.e., s. 128.

[85a]⁶⁰⁹[85b]⁶¹⁰

[86a]

Fî Harfî's-Sâ

-202-⁶¹¹Bâkî⁶¹²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğubār-ı haṭṭuñ olmaz çünki ḥandān olmağa bā' is
Nedür la' l-i lebüñ çāk böyle ḥayrān olmağa bā' is
- 2 Hevā-yı zülfi kılmışdur seni ey ebr āvāre
Gözüñ yaşı budur seyl-i firāvān olmağa bā' is
- 3 Olurken rüz u şeb hem-sāye ol ruḥsār-ı zibāya
Nedür zülf-i dil-āvizüñ perīşān olmağa bā' is
- 4 Yaqarlar hep fetīl-i dāğ olur destār ile cāme
Budur abdāllar 'aşķuñda 'uryān olmağa bā' is
- 5 Meger başuñ ser-ı kūyına ṭop olmaķ hevāsıdur
Dem-ā-dem Bāķiyā koluñda çevgān olmağa bā' is

⁶⁰⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.⁶¹⁰ Bu varakta şiir metni yoktur.⁶¹¹ Küçük, **a.g.e.**, s. 117.⁶¹² 202/ 1a ḥandān: ḥayrān

1b ḥayrān: ḥandān

5a ser-i kūyına: ser-i kūyında

-203-⁶¹³Nā'ili⁶¹⁴

-- / .- / .--

1 Ey ğamzeleri cünūna bā' iş
Her ' işvesi biñ füsūna bā' iş

2 Eyler dili irtifā'-ı zülfüñ
Pā-māli-i baht-ı dūna bā' iş

3 Peymāne-i dīdede lebūñdür
Ser-cūş-ı şarāb-ı ħuna bā' iş

4 Maḥmūrī-i çeşm-i dil-rübādūr
Āzār-ı dil-i zebūna bā' iş

5 Dūd-ı dil ü eşk-i Nā'ilīdür
Bu t̄ārem-i nīlgūna bā' iş

-204-⁶¹⁵Fā'izi⁶¹⁶

.- / .. / .- / ..

1 O seng-dildür olan inkisāruma bā' iş
O şehsüvār-ı cihāndur ğubāruma bā' iş

⁶¹³ İpekten, **a.g.e.**, s. 167-168.

⁶¹⁴ 203/ 4a Maḥmūrī-i çeşm-i dil-rübādūr: Maḥmūrī-i her dū-nergisindür

⁶¹⁵ Okatan, **a.g.e.**, s. 171.

⁶¹⁶ 204/ 3 ve 4. beytin dizilişi, *Dîvân*'da farklıdır.

2 Taḥammül idemedüm āšnā cefālarına
Bu oldı ḥāşılı terk-i diyāruma bā' iş

3 Didiler ayağına geldi Leyla Mecnūnun
Reh-i gamuñda budur intizāruma bā' iş

4 Ğubār gibi neden bî-ḳarārsın dirler
‘ Aceb budur bulamam ben ḳarāruma bā' iş

5 Başarsa ḥākime bir kerre Fā'izī dil-ber
Ola ḳıyāmete dek iftiḥāruma bā' iş

[86b]

-205-⁶¹⁷

Nādirī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 ‘ Aşıkun ‘ aşkına ol mäh-liḳādur bā' iş
Kār-ı ḥayr işlemege nūr-ı hüdādur bā' iş

2 Dīdemün cūş-ı sirişkine hevādur bādı
Vāḳı' ā cünbiş-i deryāya şabādur bā' iş

3 Mey ü ney olmayıcaḳ meclise gelmez revnaḳ
Ḥüsn-i bāğa şeref-i āb u hevādur bā' iş

⁶¹⁷ Külekçi, **a.g.e.**, s. 231.

- 4 Dīde-i cāna zīyā virdi ğubār-ı ħaṭ-ı yār
Başaruñ kuvvetine kuḥl-ı cilādur bā' is
- 5 Şi' rūni ḥalk pesend itdüğine Nādiriyā
Pāk maẓmūn ile pākīze-edādur bā' is

-206-⁶¹⁸

Şināsī⁶¹⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Reg-i tār-ı ħaṭuñdur deyre giryān olmağa bā' is
Zuhūr-ı rişte-i ebr oldı tūfān olmağa bā' is
- 2 Füzūn oldı ḥurūş-ı mevc-i eşküm āh-ı serdümden
Nesīm-i tünd olur baḥr içre tuğyān olmağa bā' is
- 3 Tūrāb-ı kūzeyi te 'şir-i āteş pür-şikāf eyler
' Aceb mi tāb-ı hicrān olsa ḥandān olmağa bā' is
- 4 Ḳad-i dil-dārı taḥrīk eyler āhum cünbiş-i tāze
Çemende bād olur serve ḥırāmān olmağa bā' is
- 5 Şināsī ḥayl-i ümīd-i 'ināyet olmasa elde
Nemüz var lāyık-ı dergāh-ı Yezdān olmağa bā' is

⁶¹⁸ Harmancı, **a.g.e.**, s. 54.

⁶¹⁹ 206/ 2b tuğyān: tūfān

-207-⁶²⁰**Bākī**

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Şöhret-i hüsnuñe erbāb-ı suḥandur bā' is
Revnaḳ-ı bezm-i güle murğ-ı çemendür bā' is
- 2 Naḥl-i zibā ile nāzük tenidür meyle sebeb
Ne ḳad-i serv ne sīmā-yı semendür bā' is
- 3 Girye ḳılsam ne 'aceb ḥāk-i rehinden duram
Hep ğarīb ağlamağa ḥubb-i vaṭandur bā' is
- 4 Perde-i nāleleri çıkṣa Ḥüseyniye n'ola
Dili dūr itmege ol vech-i ḥasendür bā' is
- 5 Tūṭiye lezzet-i güftarı giriftār eyler
Derd ü ğam çekmege Bākīye bu fendür bā' is

⁶²⁰ Küçük, **a.g.e.**, s. 118.

[87a]

-208-⁶²¹Nazım⁶²²

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Figānuma o ḥaṭ-ı müşgbārdur bā^ˆ iş
Cünūnuma yine faşl-ı bahārdur bā^ˆ iş
- 2 ^ˆ Aceb mi zülfüñi taḥrīk iderse bād-ı nesīm
Ki ıztırāb-ı dile rūzgārdur bā^ˆ iş
- 3 Ḥaṭuñla ^ˆ arızuñ olsa n'ola nezāre kim
Çemende def^ˆ -i gama cūybārdur bā^ˆ iş
- 4 Bu sūz u nāleme mānend-i bülbul-i şeydā
Hemīşe bir şanem-i gül-^ˆ ızārdur bā^ˆ iş
- 5 N'ola olursa şeker-rīz tūṭī-i ṭab^ˆ um
Nazım āyine-i ḥüsn-i yārdur bā^ˆ iş

⁶²¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 653-654.

⁶²² 208/ 3a olsa: ola

4a sūz: āh

bülbul-i şeydā: ^ˆ andelīb-i çemen

4b Hemīşe bir şanem-i gül-^ˆ ızārdur: Benüm o gönçe-leb ü gül-^ˆ ızārdur
Dîvân'da yer alan 4 ve 5. beyitler, mecmuuda yoktur.

[87b]

-209- ⁶²³Nābī⁶²⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil itse n'ola zülf-i perīṣāna teşebbüs
Zencîre ider itse de dīvāna teşebbüs
- 2 Bî-^ç aşk hayāt-ı dü-cihān nā-mutaşavver
Bî-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs
- 3 Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Hudāya
Tā itmeyicek rişte-i Qur'āna teşebbüs
- 4 Būs-ı leb-i deste neden olurdu sezāvār
Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs
- 5 Luṭfı ^ç uḳalā şāhib-i zıldan ider ümîd
Nā-dāndur iden sāye-i bî-cāna teşebbüs
- 6 Bāzār-ı ezel nā-sere ser-māyesi nā-yāb
İtsek ne ^ç aceb dāmen-i hırmāna teşebbüs

⁶²³ Bilkan, **a.g.e.**, s. 415.

⁶²⁴ 209/ *Dīvân*'da yer alan 2, 4, 5 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

4a Būs-ı leb-i deste: Būs-ı leb ü deste

6a Bāzār-ı ezel: Bāzār-ı emel

- 7 Nābī ide görsün der-i ihsān-ı Hudāda
Erbāb-ı güneh perde-i gufrāna teşebbüs

-210-⁶²⁵

Na' tī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 İtsem n'ola biñ cānla cānāna teşebbüs
Kim itmez o gencīne-i ihsāna teşebbüs
- 2 Her tārda cān-bāz şan' at-ı lu' b ider izhār
Ol kāküle dil itdi zarīfāne teşebbüs
- 3 Būs-ı ruḥ-ı pūr-tābını ümmīd o māhuñ
İtmek gibidür āteş-i sūzāna teşebbüs
- 4 Ser-mest-i şafā olma fānī heves ile
Bī-fā'idedür itmek o peymāne teşebbüs
- 5 Nām-āver-i ' aşḫ olmaz idi itmese dā'im
Pervāne eger şem' -i şebistāna teşebbüs
- 6 Şemşīr-i kazānuñ kim ider def' ine çāre
İtmiş tūtalum Sām u Nerīmāna teşebbüs

⁶²⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 7 Çāk-i ğam olur dāmene dek sīne-i Na‘ tī
İtse o şehūñ zeyline bīgāne teşebbūs

[88a]⁶²⁶

[88b]⁶²⁷

[89a]

-211-⁶²⁸

Şābit⁶²⁹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tenhāca gider görmege cānāna müşelles
Ser-māye imiş ‘āşık-ı ‘uryāna müşelles
- 2 İtmiş şülüş-i mālını mey-ḥāra vaşıyyet
Üç ay yeter meclis-i rindāna müşelles
- 3 Üç bābet idüp meclisi sākī bize mey şun
Zāhid geçene ḥardalı yārāna müşelles
- 4 Keştī-i si fānūs kıadar şevḳ virürdi
Konsaydı şu zevrakçe-i fīncāna müşelles

⁶²⁶ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁶²⁷ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁶²⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 228.

⁶²⁹ 211/ 1a gider: varur
5a Şābitde: Şābitle
5b Üştür: Āşḳār

- 5 Şābitde murabba⁶³⁰ oturup bāğda görsek
Üştür gözi bādeyle mülūkāne müselleş

[89b]⁶³⁰

[90a]

Fî Harfî'l-Cîm

-212-⁶³¹

Bākî⁶³²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gel ey dil halka-i müşgîn-i zülf-i pür-şikenden geç
Düşersin dām-ı tezvîre reh-i mekr ü fitenden geç
- 2 Saña cāy-ı hırām ey naḥl-i bālā gülşen-i cāndur
Nesīm-i nev-bahārî gibi gel şaḥn-ı çemenden geç
- 3 Neden bu menzil-i ḥakîde ārām ihtiyār itmek
Senüñ cāndur yirüñ ey tîr-i dil-ber gel bedenden geç
- 4 Bu bāzār içre düşmez dāne-i eşküm gibi gevher
Gel ey cān riştesi şimden girü dürr-i ʿAdenden geç
- 5 Kemend-i zülf-i ey Bākî saña çok bend itmişdür
Velî sen ğamze-i ḥun-rîzi cevrin gör geçenden geç

⁶³⁰ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁶³¹ Küçük, **a.g.e.**, s. 119

⁶³² 212/ 5a itmişdür: geçmişdür

-213-⁶³³Nābî⁶³⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nevāzişkārî-i bîgâne cevri-âşnâdan geç
Gel ey şüh-ı vefâ-düşmen bu vaz' -ı nâ-revâdan geç
- 2 Degüldür kâr u bâr-ı cāh mānî' kurb-ı Yezdāna
Haşîri âlet-i kurb itme zâhid bu riyâdan geç
- 3 Teber-hîzümden alur intikâmın âteşüñ ammâ
Sen âhen-dillük itme sebkat itmiş mâ-cerâdan geç
- 4 Tutar sañ pendümi kılsun şikest-i hâtıruñ ber-câ
Tefâhur-güne vaz' -ı imtinân-ı mûmiyâdan geç
- 5 Füzündur ma' de-i 'ömr-i 'azîze darrı nef' inden
Nevâl ü devlet-i pâ der-rikâb-ı iştihâdan geç
- 6 Şağın dârü-yı teslîm u rızâdan geçme ey Nâbî
Geçerseñ bâde-i gavgâ be-düş-ı iddi' âdan geç

⁶³³ Bilkan, **a.g.e.**, s. 418⁶³⁴ 213/ *Dîvân*'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

5b nevâl ü devlet: nevâl-i devlet

[90b]

-214-⁶³⁵Fā'izi⁶³⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bādedür haste-i bî-tāb-ı ğam-ı yāra ' ilāc
Çāresin gör budur ey ' aşık-ı bî-çāre ' ilāc
- 2 Dehr el virmeyeli geldi ferāğ-ı hātır
İtdi perhîz ile gerdün dil-i bīmāra ' ilāc
- 3 Sūz-ı ğam cānuma kār eyledi şun cām-ı ' arağ
Eyle ey sākî-i gül-ruḥ bu teb-i āzāre ' ilāc
- 4 Derd-i ' aşkuñla ki dīvāne-i māder-zāduz
Bize mümkün midür ey şūḥ-ı sitem-kāre ' ilāc
- 5 Olmadın Fā'iziyā şafḥa-i dil pejmürde
Şerbet-i vaşlı ile kılsa o hun-ḥāre ' ilāc

⁶³⁵ Okatan, **a.g.e.**, s. 172.

⁶³⁶ 214/ 2a virmeyeli: virmiyerek
3b bu teb-i āzāre: teb-i āzāre
Mısraın vezni aksamaktadır.

[91a]

-215-⁶³⁷Şehrî⁶³⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil olmuş iken ğamze-i pür-niştare muhtâc
İtme yine asâyiş-i niştertere muhtâc
- 2 Hem bismil ider ‘âşıkı hem mâtemin eyler
İtmez hele maqtûlını şivengere muhtâc
- 3 İtme dile teklif rakîb ile nezâre
Olur mı ya sâķî nazar-ı sâğara muhtâc
- 4 Şâd itme dilüm minnet-i ğayretle şikest it
Tek âyînemi eyleme hâkistere muhtâc
- 5 Mâ’îl dile ol mertebe kim vakt-i tecellî
İtmez nazar-ı dîde-i hayrettere muhtâc
- 6 Şehrî gibi müstağniyüm ihsân-ı felekden
Olmağ ne belâ tâlî‘ -i bed-ahtere muhtâc

⁶³⁷ Demirel, **a.g.e.**, s. 69.⁶³⁸ 215/ 3b Olur mı ya sâķî: Olmaz mey-i sâķî

-216-⁶³⁹

Fehīm

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şem^ç -i bahtum pertev-i nūr ile itmez imtizāc
Belki nūr-ı şu^ç le-i Tūr ile itmez imtizāc
- 2 Ben o nāzük-meşrebüm kim sāğar-ı mir'āt-ı dil
Bāde-i ' aks-i leb-i hūr ile itmez imtizāc
- 3 Sāde-rū olsa baña dil-ber ki tab^ç -ı rūşenüm
Tiregī-i haṭṭ-ı pür-şūr ile itmez imtizāc
- 4 Ol kadar nāzük-mizāc oldu dil-i mestāne kim
Çeşm-i dil-ber olsa maḥmūr ile itmez imtizāc
- 5 Hiç Fehīm-i ' ākıla hāl-i dilinden şormañuz
Öyle bir bed-mest-i meşhūr ile itmez imtizāc

-217-⁶⁴⁰Nādirī⁶⁴¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey tabīb-i dil perīşān oldu derdünden mizāc
Ḥabb-ı hāl u şerbet-i la^ç l-i lebünle kıl^ç ilāc

⁶³⁹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 344.

⁶⁴⁰ Külekçi, **a.g.e.**, s. 232.

⁶⁴¹ 217/5b nādāna: nāmerde

- 2 Kākül-i müşgîn ile ol Türk-i mesti seyr idüñ
Mülk-i hüsnüñ hânıdur başında bir semmür tâc
- 3 Jāle düşmiş verd-i kāfûri degül kim gülsitân
Bir tabaqla ‘arz ider dil-dāre ıslanmış gülâc
- 4 Her birinde sikke-i sultân-ı miñnet olmasa
Naqd-i eşküm ‘aşk bāzârında bulmazdı revâc
- 5 Zāl-i gerdûna niyâz itdükçe cevrin artırur
Eyleme ey Nâdirî nādâna‘arz-ı ihtiyâc

[91b]

-218-⁶⁴²Nazîm⁶⁴³

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Ol mest-i ‘işve hânde-i nâz eylesün mi hiç
Dil-dâdesün hamûş-ı niyâz eylesün mi hiç
- 2 Dil bûselik şafâsın ider yâd idüp lebin
Âheng-i İşfahân u Hicâz eylesün mi hiç

⁶⁴² Çakır, a.g.e., s. 657-658.⁶⁴³ 218/ 2a Dil bûselik şafâsın ider yâd idüp lebin: ‘Uşşâk-ı bî-nevâya ser-i kûyıdur maķâm
2b Âheng-i İşfahân u Hicâz eylesün mi hiç; Sükkân-ı Ka‘be terk-i Hicâz eylesün mi hiç

3b Şâyeste-i vişâl-i Ayâz: Tay-gerde-râh-ı kûy-ı Ayâz

5a Taklîd ider maħabbete aġyârı gör Nazîm: Taklîd-i ehl-i ‘aşk ider aġyâr ey Nazîm

5b ‘aşk: kâf

- 3 Maḥmūd olmadukça kiři reh-nümā-yı ‘aşk
Şāyeste-i vişāl-i Ayāz eylesün mi hiç
- 4 Esrār-ı ‘aşkı şorma şakın tab‘-ı nükte-dān
Keşf-i künūz-ı gevher-i rāz eylesün mi hiç
- 5 Taklīd ider maḥabbete ağıyārı gör Nazīm
‘Ankā-yı ‘aşk kārını bāz eylesün mi hiç

-219-⁶⁴⁴

Riyāzī⁶⁴⁵

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Yār müstağnī dil-i ‘uşşāka nāz itmek de güç
Dil-pesend-i nāz olur ‘arz-ı niyāz itmek de güç
- 2 N’eylesün bī-çāre ‘āşık dilde rāz-ı ‘aşkuñı
Saḳlamak da müşkil ammā keşf-i rāz itmek de güç
- 3 Rütbe-i ma‘şūk ‘ālī ‘arz-ı ḫāle çare yok
Giryei takrīb-i āh-ı cān-güdāz itmek de güç
- 4 Cevr-i ağıyāra taḥammül müşkil ammā kim yine
Terk-i nāz-ı ‘işve-sāz u dil-nevāz itmek de güç

⁶⁴⁴ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 280-281.

⁶⁴⁵ 219/ 1a dil-i uşşāka: velī uşşāka

5a ḳazā-tedbīrdür: ḳazā-te’sirdür

- 5 Ey Riyāzī ğamzesi tīr-i ẓazā-tedbīrdür
 Ẓarşu ẓurmaẓ mūşkil ammā ihtirāz itmek de güç

-220-⁶⁴⁶

Şābit

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Alup āġūş-ı merāma yārı rām itmek de güç
 Yārsuz ‘azm-i temāşā-yı merām itmek de güç
- 2 Pāye-i hüsrān ile nā-kāmlık emr-i ‘asīr
 Māye-i ‘irfān ile taḥşīl-i kām itmek de güç
- 3 Şübhesüz nān-pāre-i ḥuşke ẓanā‘at mūmteni‘
 Ārzū-yı nefis ile meyl-i ḥarām itmek de güç
- 4 Gerçi kim evzā‘ına şabr eylemek düşvārdur
 Kām için gerdūna ammā iltiyām itmek de güç
- 5 Şābitā dil-dāre çok yār olduġı’çün n’eylesün
 Cümleñ itmām-ı kārın iltizām itmek de güç

⁶⁴⁶ Karacan, a.g.e., s. 229.

[92a]

-221-⁶⁴⁷Mezākī⁶⁴⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yārsuz bir dem qarār-ı ‘āşık-ı nā-kām güç
Haq budur kim böyle bir āvāreye ārām güç
- 2 Bir nefes el virse vaşl-ı dil-ber-i nāzük-mizāc
Şabr ile te’ḥīr-i müşkil cevır ile ibrām güç
- 3 Görmedükçe gün yüzüñle zülf-i şeb-rengüñ senüñ
Rüstem-i ‘uşşāk-ı zāra fark-ı rüz u şām güç
- 4 Kayd-ı zülfünden ḥalāş olmazsa murğ-ı dil n’ola
İnkısām-ı tār-ı bend-i pīç pīç-i dām güç
- 5 Sāğar-ı zerrinden mey içmemek āsān velī
Terk-i zevk-ı şoḥbet-i ḥübān-ı sīm-endām güç
- 6 Ey Mezākī içmesün ya n’eylesün erbāb-ı ğam
Bādesüz def’-i ğumūm-ı dehr-i pür ālām güç

⁶⁴⁷ Mermer, **a.g.e.**, s. 306.⁶⁴⁸ 221/ 2b cevır: cebr

[92b]

-222- ⁶⁴⁹Fehîm⁶⁵⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Muṭrıb-ı bezm-i ğam āheng nedür bilmez hiç
Zühre-i çarḥ-ı elem çeng nedür bilmez hiç
- 2 Bülül-i şifte-ḥāle gül ü ğonce birdür
Vüs'at-i sîne ü dil teng nedür bilmez hiç
- 3 Bî-kederdür göre āyîne-i mihr-i dehri
Ṭutsa ṭūfān eger jeng nedür bilmez hiç
- 4 'Āşıkuñ dil-bere cān virmedür ancak ğarażı
Ġāyet-i āştı vü ceng nedür bilmez hiç
- 5 Penbe-i dāğ-ı cünün yā nemek-i zaḥm şanur
Merd-i mecnūn elem-i seng nedür bilmez hiç
- 6 Dil ki ḥayret-zede-i naḳş-ı bütāndur ezeli
Şüret-i māni vü Erjeng nedür bilmez hiç

⁶⁴⁹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 344-346.

⁶⁵⁰ 222/ 2b Vüs'at-i sîne ü dil: Vüs'at-i sîne-i dil

3a Bî-kederdür: Bî-keder ol

5b Merd-i mecnūn elem-i seng: Berg-i bî-āb-ı ruḥum reng

Divân' da yer alan 4 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

7a sāmān-ı cihān: pā şāh-ı cihān

- 7 Mihrveş bî-ser ü sāmān-ı cihān oldı Fehīm
Fikr-i tāk u ğam-ı evreng nedür bilmez hiç

-223-⁶⁵¹

Mezākī⁶⁵²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Murğ-ı dil zemzeme-i teng nedür bilmez hiç
Bülbül-i bāğ-ı ğam āheng nedür bilmez hiç
- 2 Sāğar-ı ḥasret ile ḥūn-ı ciger nūş eyler
Ehl-i dil bāde-i gül-reng nedür bilmez hiç
- 3 Ḥāne-i ‘āşık-ı şeydāya tenezzül mi ider
Ol hümā cilveger-i teng nedür bilmez hiç
- 4 Ehl-i ‘aşkuñ kimi mest ü kimi ḥayrān ammā
Mey-i gül-reng nedür beng nedür bilmez hiç
- 5 Ğam yimem ta‘na-i aġyār-ı denī-fiṭratdan
Kim felek ser-zeñiş-i seng nedür bilmez hiç
- 6 Ey Mezākī yūri gerdūn ile ḳo ğavgayı
Şīr-i merdān-ı rızā ceng nedür bilmez hiç

⁶⁵¹ Mermer, **a.g.e.**, s. 307-308.

⁶⁵² 223/ 3b cilveger-i teng: cilvegeh-i teng

[93a]

-224-⁶⁵³Fî Harfî'l-Ha⁶⁵⁴

Fehîm

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Luṭf idüp virmeñüz ol ğamze-i ğammāza ḳadeḥ
Belki vāḳıf ola la'linde olan rāza ḳadeḥ
- 2 Eşer-i neşve-i güftār-ı lebinden sāḳī
Şunamaz mest olup ol dil-ber-i mümtāza ḳadeḥ
- 3 Nice bir ḥasret-i la'liyle mişāl-i maḥmūr
Ola leb-rîz-i şarāb u çeke ḥamyāze ḳadeḥ
- 4 Demidür buse-i cām-ı leb-i mey-gūnı ile
Eyleye neşve-i zevḳ-ı dilini tāze ḳadeḥ
- 5 Meclis-i 'işveyi ḳursa nıgeh-i çeşmi Fehîm
Dil-i şūḥum şunar ol mest-i mey-i nāza ḳadeḥ

⁶⁵³ Üzgör, a.g.e., s. 346-348.⁶⁵⁴ Mecmuada “ح” yerine “ه” harfî yazılmıştır.

-225-⁶⁵⁵

Şabrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Geh pür-elmās ü gehî pür-la' l-i raḥşāndur ḳadeḥ
Güne güne gevheri var bir ' aceb kāndur ḳadeḥ
- 2 Der-dehān itdi şürāḥinüñ o tîğ-ı sürḥını
Özge lu' bet-bāz-ı bezm-i bāde-nüşāndur ḳadeḥ
- 3 Her ḥabābı ḳurş-ı mihr olmuş tūtalum n'eyleyüm
Sensüz ey meh baña bir tennūr-i sūzāndur ḳadeḥ
- 4 La' l-i şūḥuñdan bilür dil ğamzeler ḳan eylese
Fitne vü āşüb ile meşhūr-ı devrāndur ḳadeḥ
- 5 Ḳatre-i meyden şerer-pāş oldı bezm içre yine
Hāşılı sūr-ı şafāya bir gül-efşāndur ḳadeḥ
- 6 Tūrmaz anda gūy-ı sīmīn oynadur her bir ḥabāb
Gūy-ı bāzān-ı hevāya tūt ki meydāndur ḳadeḥ
- 7 Almış ey Şabrî yine rez-duḥterin āġuşuna
Ol sūrūr ü şevḳ ile meclisde ḥandāndur ḳadeḥ

⁶⁵⁵ Kasır, **a.g.e.**, s. 133.

-226-⁶⁵⁶Şābit⁶⁵⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hep yapardı yıkılan hāṭır-ı yārānı ḳadeḥ
Ser-nigūn eylese ol āfet-i devrānı ḳadeḥ
- 2 Eşek atlar gibi bir şūḥ-ı cevān-ı çālāk
Atlasun dā'irede zāhid-i nā-dānı ḳadeḥ
- 3 Muḥtesib ḍarb ile 'işretkededden ḳalduramaz
Ṭayasun pāy-ı ḥum-ı bādeye tābānı ḳadeḥ
- 4 Biricik dā'ire-i bezme ayak başmaz mı
Gösterür seyre baḳan āfete seyrānı ḳadeḥ
- 5 Yıkıyor kürsī-i tezkīre-i çıkup meykedeyi
Sāḳiya ḳapduragör vā'ize pinhānı ḳadeḥ
- 6 Şābitā at ḳulağı sürilür miydi eger
Fāris-i bādenüñ olmasa küheylānı ḳadeḥ

⁶⁵⁶ Karacan, **a.g.e.**, s. 233.⁶⁵⁷ *Dîvân*'da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

[93b]

-227- ⁶⁵⁸

Şābit

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Viridi ḥatt-ı la' lūñ dile bir tīb-i müferriḥ
Ma' cūn-ı cevāhir gibi terkīb-i müferriḥ
- 2 Bir kıt' ası var kim Kızıl Elmada da bitmez
Sīb-i zeḳan-ı yāre uyar sīb-i müferriḥ
- 3 Bir reşḥa ile eyledi biñ mürdeyi ihyā
Ol māye-i cān kāse-i pūr-zīb-i müferriḥ
- 4 Ruḥsāruña eşkümle ter itsem yaraşurdı
Ol Muşḥaf-ı zībāya bu tezhīb-i müferriḥ
- 5 Şābit yine yārāna feraḥ viridi sözüñde
Bu tarz-ı hoş-āyende bu tertīb-i müferriḥ

⁶⁵⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 231.

[94a]

Fî Harfû'l-Hı

-228- ⁶⁵⁹Nâbî⁶⁶⁰

--. / --. / .--. / --.

- 1 Gördüm o şuhı lebleri rengin zebânı şuh
Güftârı şuh nâtıkası hoş dehânı şuh
- 2 Ser-tâ-be-pây nüsha-i endâmı dil-nişin
A' zâsı mu' tedil leb-i şeker-feşânı şuh
- 3 Engüşt-i i' tirâza sezâ bir kuşurı yok
Kaddi güzel [ü] serri münâsib miyânı şuh
- 4 Ahbâb meclisinde huzûr-ı raķibde
Ta' rîz-i âşikâresi râz-ı nihânı şuh
- 5 Şâ' ir olursa olsa senün gibi Nâbiyâ
Ta' biri hoş nikâtı muhayyel beyânı şuh

⁶⁵⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 425.⁶⁶⁰ 228/ 3b serri: sürini

4b râz-ı nihânı: nâz-ı nihânı

5a olsa: ola

-229-⁶⁶¹Nādirī⁶⁶²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 La‘l-i dil-ber surḥ u güller surḥ u reng-i bāde surḥ
Bāğa gel ey zāhid olsun bādeden seccāde surḥ
- 2 Penbe-i berfi alup her dāğını gösterdi ḥāk
Şanma güller var açılmış sine-i şahrāda surḥ
- 3 Hūn-ı eşki şanma rāz-ı ‘aşkı fāş itdüm diyü
Ḥacletinden oldı şekl-i dīde-i dil-dāde surḥ
- 4 Var saña bağışladuḡ ey ḥāce surḥ altunı hep
Dāğ-ı hūn-ālūdı besdür ‘āşıḡ-ı nā-şāda surḥ
- 5 ‘Aşḡuñı yazmağa sevdādan midād ihzār idüp
Nādirīveş hūn-ı dilden eyledüm āmāde surḥ

⁶⁶¹ Külekçi, **a.g.e.**, s. 233.⁶⁶² 229/ 2b güller vār: güllerdür

-230-⁶⁶³Şināsī⁶⁶⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cām-ı meyden n'ola olsa 'arız-ı dil-dār surḥ
Āteşe nezdik olan lā-būd olur ruḥsār surḥ
- 2 Çeşminün ḥüniliği zāhir degüldür şüretā
Bāde-nüş itmekle olmaz çehre-i bīmār surḥ
- 3 Reng-i ruḥsāruñ sevād-ı ḥaṭṭa ġālib olmada
Reng-yāb olan siyehden olamaz tekrār surḥ
- 4 Şermī-i ehl-i ḥayā mevḳūf-ı küstāḥi degül
Muḳteżā-yı māhiyetle gül olur her bār surḥ
- 5 Kāt kāt olmuş reng-i ḥüsni cāme-i gül-günla
Al al olmuş Şināsī ol meh-i destār surḥ

[94b]⁶⁶⁵⁶⁶³ Harmancı, **a.g.e.**, s. 55-56.⁶⁶⁴ 230/ 5a gül-günla: gül-gündan⁶⁶⁵ Bu varakta şiir metni yoktur.

[95a]

Fî Ḥarfî'd-Dāl

-231-⁶⁶⁶

Nābī

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ma' mûre-i dilde olamaz cān müte' addid
Bir tahtda mümkin mi ola sulṭān müte' addid
- 2 Ḥübānuñ olur merḥamet-i ṭab' ına şāhid
Olmazsa eger çāk-ı girībān müte' addid
- 3 Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
Gül-geşte ḥırām eyledi ḥübān müte' addid
- 4 Qalmaz yine düzdide-nigeh maşlaḥatından
Olmış ṭotalum çeşm-i nighbān müte' addid
- 5 Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dil-ber
Böyle olıcaḳ 'āşık-ı nālān müte' addid
- 6 Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḥşūş
Cānān olur ammā olamaz cān müte' addid

⁶⁶⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 433.

-232-⁶⁶⁷

Velehū

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Olmazdı bu gūne dil-i hayrān mütereddid
Vaz' ında eger olmasa cānān mütereddid
- 2 Leb zıkrde ammā ki gōñül fikr-i cihānda
Kaldı arada subḥa-i mercān mütereddid
- 3 Sā' atdeki rakḳāş gibi dil tapış eyler
Olmaz da n'olur ṭab' -ı peşīmān mütereddid
- 4 Ne lüccede var emn ne sāḥilde 'aceb mi
Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid
- 5 Şāḥib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
Ġafletde teyakḳuzda nighbān mütereddid
- 6 'Afvında 'azābuñ daḥı aḥkāmı muḥakḳak
İbrīk-i vazū ḳūze-i mestān mütereddid
- 7 Fikr eylemede keş-me-keş-i red ü ḳabūli
Nābī suḥan-ı nādire-sencān mütereddid

⁶⁶⁷ Bilkan, **a.g.e.**, s. 434.

-233-⁶⁶⁸Faşîh⁶⁶⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olurdi Bî-sütûn aheng-i nâleñ eyleseñ feryād
Benüm gibi degüldi hem-demüñ var idi ey Ferhād
- 2 ‘Arūs-ı dehre meftûn olma kim yek-rūzedür zevkı
İdinmez bu ‘acūze kimseyi hiç iki gün dāmād
- 3 Görür eṭrāf-ı dāmān-ı gül-i ra‘ nāyı ḥār olmış
Fiğān u zāra āgāz itmesün mi bülbul-i nā-şād
- 4 Mey-i yek-sāle görseñ kesb-i şad-sāle ḥayāt itseñ
Felekden naḳd-i ‘ömri eyleseñ ey sākī ister dād
- 5 Faşîhā ehl-i ṭab‘ a neşve-baḥş-ı cām-ı zevk olduñ
Ma‘ ānī-senc olup itdün yine bir şi‘ r-i ter-icād

[95b]

-234-⁶⁷⁰

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hemîşe dest-i cevruñden dil-i nā-şād ider feryād
Saña ey seng-meşreb eylemez mi hiç eşer feryād

⁶⁶⁸ Çıpan, **a.g.e.**, s. 285.⁶⁶⁹ 233/ 1b degüldi: degüldüñ

5b zevk: şevk

⁶⁷⁰ Çıpan, **a.g.e.**, s. 286-287.

- 2 Bu ‘ālem rûz u şeb bir ‘āşık-ı şeydāsuz olmaz hiç
Gice pervāne per-sûzān ider bûlbûl seher feryād
- 3 Döker dāmāna seyl-i eşkini kûhsār-ı gerdündan
İderler rûzgāruñ dest-bürdinden şecer feryād
- 4 Yeter inîletme ‘uşşāk-ı sitem-perverdi inşāf it
Bilürsün kimseye hayr itmez ey bî-dādger feryād
- 5 Taḥammül itdi envā‘-ı cefāñā n’eylesün gayrı
Faşih-i zāra raḥm eyle yeter zālīm yeter feryād

-235-⁶⁷¹

Nā’ilī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 ‘ Aceb mi senden olan bir nigāhdan nevmīd
Olursa kām-ı dil-i bûse-ḡāhdan nevmīd
- 2 Şeb-i firākda baht-ı siyāhumuzdur hep
İden bizi eşer-i şubḡ-gāhdan nevmīd
- 3 Olur şabā reh-i pür-piç ü táb-ı hayretde
Nişān-ı ‘āşık-ı güm-kerde rāhdan nevmīd

⁶⁷¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 169-170.

- 4 Ceb̄in-sūde-i dergāhuñ eyleme yā Rab
Der-i muğān gibi bir bārgāhdan nevmīd
- 5 Cefā-yı dehre olan Nā'ili gibi mu' tād
Olur telāfi-i baht-ı siyāhdan nevmīd

-236-⁶⁷²

Vecdī⁶⁷³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 İtdi dil rūyuñe rūyuñ dil-i sūzāne ḥased
İtdiler birbirine şem' ile pervāne ḥased
- 2 Cān-fezāyı nigeḥi oldı vü ten ḥāk-i rehi
Eyledi cān bedene reşk ü beden cāna ḥased
- 3 Raḥne-i erre xanı şerḥa-i müjgān xanı
Dil-i şad pāreme eylerse n'ola şāne ḥased
- 4 Rūyuña germ-i nigāḥ itdügi te'şir itmiş
Kuvvet tālī' -i ḥürşid-i dıraḥşāne ḥased
- 5 Tā cünün itdi seni lāyık-ı bend-i kākül
Saña çok 'ākıl ider ey dil-i dīvāne ḥased

⁶⁷² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 61.

⁶⁷³ 236/ 5 ve 6. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*'da farklıdır.
6a İde maḥsūdını: Eyle maḥsūd yeter

- 6 İde maḥsūdını ruḥṣat-ı pabūsuñ ile
Nice bir eyleyelüm gūşe-i dāmāna ḥased
- 7 Bu ğazel zīver-i mecmū‘ a-i yārān olalı
Düşdi ey Vecdī nice defter ü dīvāne ḥased

[96a]

-237-⁶⁷⁴

Şināsī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Olmadı vaşluñla da bu ṭab‘ -ı ğam mu‘ tād şād
Ḥāşılı düşvār imiş ‘ālemde terk-i i‘ tiyād
- 2 Fikrüm artar ḥālūñi zamm eyledükçe ḳaddūñe
Nokṭa ile ‘aşr olur zīrā ḥisāb içre eḥād
- 3 Ol gül-i ter gönderüp peykān-ı müjgānın dile
Eyledi bir ğonce ile ḥāṭır-ı mecrūḥı yād
- 4 Ğayrılar çāk-i girībanuñ diler ammā ki dil
Dāmenin elden ḳomaz bilmem nedür buñdan murād
- 5 Āh ile def‘ -i keder eyler Şināsī ehl-i derd
Kim ğubāra menzīl olmaz cilvegāh-ı tünd-bād

⁶⁷⁴ Harmancı, **a.g.e.**, s. 56.

-238-⁶⁷⁵

Şābit

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Raķīb iderse n'ola 'āşık-ı ġarībe ḡased
Ġurāb-ı şūr-naġam eyler 'andelībe ḡased
- 2 Ġubār-ı gerdenini sildi dest-i şemşirūñ
Ol iltifātı görüp eyledüm raķībe ḡased
- 3 Uşul-ı mev' izede ba' zı naġme ḡondurarak
Ḥabībe diñlediyor nāleyi ḡaṭībe ḡased
- 4 Müdām sīne gerer ṭa' n-ı nīze-i ḡāre
Derūn-ı gülde olan vūs' at-i şigībe ḡased
- 5 Ḳopardı ravza-ı endişeden yine bir gül
Görürse Şābit ider ṭab' -ı dil-firībe ḡased

-239-⁶⁷⁶Naḡfī⁶⁷⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gelüp vādī-i 'aşķa tīşekārın eylemiş icād
Bizi başdan çıkarmak ḡaşdın itmiş var ise Ferhād

⁶⁷⁵ Karacan, **a.g.e.**, s. 235.⁶⁷⁶ Aypay, **a.g.e.**, s. 92.⁶⁷⁷ 239/ 3b bī-dād: feryād

4a cān-güdāziden: cān-güdāzīde

- 2 Kalem kıatmak dilerfen nakş-ı hüsn ü hatt-ı hûbâna
Ne şüretle gelürsin ‘ arşagâh-ı haşre ey Bihzâd
- 3 Sipâh-ı cevr ile virdi harâba kışver-i şabrı
Muhaşşal dâd u feryâd ol şeh-i bî-dâddan bî-dâd
- 4 Eger kim fitne bî-tâb olsa resm-i cân-güdâziden
Gelür ol mest-i nâzuñ gamzesinden eyler istimdâd
- 5 Beni şâd olmasun dir hâtırum bir kerre şormazsın
Hele şâd olmak ister mi su’âl it hâtır-ı nâ-şâd
- 6 Saña mümkün degüldür fenn-i ‘ aşkı zâhidâ ta‘ lîm
Bilürsin dâd-ı Hâkdur her kışıye feyz-i isti‘ dâd
- 7 İştüdüm yine bir şühuñ esîr-i ‘ aşkı olmışsın
Naḥîfî manşıb-ı bî-şabr u sāmānî mübârek-bâd

[96b]

-240-⁶⁷⁸

Mezākî⁶⁷⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ham-ı zülfünde idüp cân dile dil cāna ḥased
Eyledi birbirine ol iki hem-ḥâne ḥased

⁶⁷⁸ Mermer, **a.g.e.**, s. 313.

⁶⁷⁹ 240/ 3a dîde-i rûḥü’l-ḳudsî: gerden-i rûḥü’l-ḳudsî

- 2 Genc-i fūrkatde hayālūñ olıcaķ cilve-fūrūş
Dīde eyler dile dil dīde-i giryāna ḥased
- 3 İstese bende çeker dīde-i rūḥū'l-ķudsi
Ėamzeñ itse yirūdūr zūlf-i perīşāna ḥased
- 4 Ruḥlaruñ böyle ziyā-küster iken eylemezüz
Ne meh-i bedr ü ne ḥod mihr-i dıraḥşāna ḥased
- 5 Nev-demīde ḥaṭ ile la' l-i lebūñ seyr ideli
Kim ider Ḥızr ile ser-çeşme-i ḥayvāna ḥased
- 6 İrdi dāmāna daḥı çāk-i girībān ammā
Yine dāmānum ider çāk-i girībāna ḥased
- 7 Şevķ ile mu' cize-perdāz-ı maķāl oldı yine
Ṭūṭī-i ṭab' -ı Mezākī-i suḥan-dāna ḥased

-241-⁶⁸⁰

Fehīm⁶⁸¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Dilde bir deryā yatur bī-ķa' r u sāḥil nā-bedīd
Bu ' acebdür olmış anda hem yine dil nā-bedīd

⁶⁸⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 356-358.

⁶⁸¹ 241/ 1a yatur: yatar

Dîvân'da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 ‘ Aşk bir şahrâda güm-râh eylemişdür cânı kim
Hızır nâ-peydâ o reh nâbūd u menzil nâ-bedīd
- 3 Dil o vādī-i fenānuñ Kays-ı zārıdur k’olur
Riginüñ her zerresinde nice maḥmil nâ-bedīd
- 4 Bü’l-‘ aceb hengāmedür āşūbgāh-ı çeşm-i dost
Halkı pey-der-pey şehīd olmağda kâtil nâ-bedīd
- 5 Dilde kurbāngāh-ı şehir-i ‘ aşkı seyrān eyledüm
Ferşi hūn-ı germ ile āğuşte bismil nâ-bedīd
- 6 Feyz-i isti‘ dād hatm olmuş meger sende Fehīm
‘ İlm çok üstād yok şākird-i kâbil nâ-bedīd

-242-⁶⁸²

Nazīm⁶⁸³

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

- 1 Oldı rāh-ı ‘ aşğda biñ kâfile-i dil nâ-bedīd
Olmada gitdükçe şad-feryād menzil nâ-bedīd

⁶⁸² Çakır, **a.g.e.**, s. 669-670.

⁶⁸³ 242/ *Dîvân*’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

2a kıldı: itdi

4a ıder: iken

5a zülfle: zülfe

- 2 Gösterüp ruhsārını kāküllerin kıldı nihān
Fülk-i dil kıaldı miyān-ı yemde sāhil nā-bedīd
- 3 Mekteb-i ‘ aşkuñda kim alsun şehādet dersini
Tıfl-ı dil nā-müsta‘ id şākird-i kıābil nā-bedīd
- 4 Dil şehīd-i ğamze-i hūn-rīz ider her vech ile
Baķsañ ammā küşte nā-peydā vü kıātil nā-bedīd
- 5 Hıa u hāl ü zülfe tezyīn-i ruhsār eylemiş
‘ Ālemi sāhir pür itmiş çāh-ı Bābil nā-bedīd
- 6 Vech-i yār olsa n’ola nezzāregāhı ey Nazīm
Çeşm-i dilden olmaz ol şekl ü şemā ’il nā-bedīd

[97b]

-243-⁶⁸⁴

Mezākī⁶⁸⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bu āh u zār-ı şubh u nāle-i şeb-gīrden feryād
Şeb ü rüz itdügüm feryād-ı bī-te ’şīrden feryād

⁶⁸⁴ Mermer, **a.g.e.**, s. 314.

⁶⁸⁵ 243/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

- 2 Ȧam-ı kākũlde mũjgāndan gũũl ařlā emĩn olmaz
 Ŗikenc-i şurreden ya‘nĩ kũnām-ı řĩrden feryād
- 3 Gũrũp ebrũ vũ mũjgānuũ dil istilā-yı ĥayretten
 Kemāndārın şoyup eyler kemān u tĩrden feryād
- 4 Gũũlde naķř olup ġamze ciger-perdāz olur nālem
 Derũn-ı sĩnede ol ĥaņcer-i tařvĩrden feryād
- 5 ‘ĩtāb u nāz ile řĩn-i cebĩnin eyleyũp der-kār
 Dũ-nĩm itdi dili øyle dũdum řemsĩrden feryād
- 6 Ne ĥĩān-ı vaşla sĩr oldum ne ĥod řũkrāna cān virdũm
 Dem-i vuşlatda bũyle itdũgũm taķřĩrden feryād
- 7 Mezāķĩ ĥasb-ı ĥāl ancaķ bu nařmuũ nār-ı ‘ařřũnla
 şerer-bārĩ-i kilk ü sũziř-i ta‘bĩrden feryād

[98a]⁶⁸⁶

[98b]⁶⁸⁷

⁶⁸⁶ Bu varakta şiir metni yoktur.

⁶⁸⁷ Bu varakta şiir metni yoktur.

[99a]

-244-⁶⁸⁸Nā'ili⁶⁸⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Dest-būs-ı yāra pādāş olmasa peygām-ı 'ıyd
Derd-i serdür 'āşıkā hengāme-i eyyām-ı 'ıyd

2 Pāy-bend-i 'aşka teşhīr-i kulūb-ı 'āşıkā
Ṭurra-i dil-berden artıķ kārgerdür dām-ı 'ıyd

3 Cilve-i kıdd-i kıyāmet-şūr ile maḥbūblar
Gūşe-ber-gūşe hırāmān olsalar eyyām-ı 'ıyd

4 Şu'le-i dūzaḥ-fürūz-ı sīne-i 'uşşāķdan
Maḥşer-i āşūb olur cāy-ı sürūr ārām-ı 'ıyd

5 Rūzedār-ı ḥ'ān-ı yaǧmā-yı vişāl-i Nā'ili
Ġurre-i māh-ı muḥarremdür hilāl-i cām-ı 'ıyd

⁶⁸⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 169.

⁶⁸⁹ 244/ 1a olmasa: olsa

2a Pāy-bend-i 'aşka: Pāybend-i 'āşıkā
Mısraın vezni aksamaktadır.

-245-⁶⁹⁰Vecdî⁶⁹¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 N'ola zülfinden itseñ bend-i bî-tedbîrden feryād
Dil-i Cibrîl ider ol bî-amān zencîrden feryād
- 2 Bizi sūzān ider berķ-i nigāhum çarḫa kār itmez
Şeb ü rûz itdügüm feryād geç te 'şîrden feryād
- 3 Tayanma zoruña ey 'aql kim vādî-i 'aşķ içre
İder şîr-i jiyān ser-pençe-i naḫcîrden feryād
- 4 Bize her rûz lâ-büd bir cefā-yı nev olur rûzî
Dil-i erbāb-ı 'aşķa nāziş- taḫdîrden feryād
- 5 Hezārān va' d-i incāzeze geldikde zühür itmez
Baña tıflāne vaż' eyler bu çarḫ-ı pîrden feryād
- 6 Tutardı nālemüz eyvān-ı çarḫı ser-te-ser Vecdî
Hulāşa çāre bulsa zülf-i 'ālem-gîrden feryād

⁶⁹⁰ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 62.⁶⁹¹ 245/ 2a bizi: seni

berķ-i nigāhum: berķ-i figānum

4a rûzî: peydā

4b Dil-i erbāb-ı 'aşķa: Dil-i erbāb-ı 'aşķla

5a va' d-i incāzeze: va' d ider incāze

-246-⁶⁹²Sırrı⁶⁹³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hayālî dilde ammā dîdeden ol ğonce-fem nâ-bûd
Nedür işbât u nefye çâre hem mevcûd hem nâ-bûd
- 2 Ele al sâķiyâ ķandil-i cāmı revġan-ı meyle
Fürûzân eyle kim olsun źalâm-ı şâm-ı ġam nâ-bûd
- 3 Ne yaña eyledi efgende dest-i rûzgâr ammā
Kitâb-ı cûddan ser-şafha-i bâb-ı kerem nâ-bûd
- 4 Müzeyyel ķasvet-i dilde ruķ-ı zûlfûñ nihân eyle
Seķer irerse olur târîķ-i şeb lâ-cerem nâ-bûd
- 5 Ķalur ebvâb-ı iķyâ-yı ma' ânî ģaşre dek mesdûd
Olursa dîdelerden Sırrî [...]

⁶⁹² Kazan, **a.g.e.**, s. 273.

⁶⁹³ 246/ 4a ķasvet-i dilde ruķ-ı zûlfûñ: ķasvet-i dildür ruķuñ zûlfûñ

4b irerse: irse

Dîvân' da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

5b Bu mısra, mecmuada eksik bırakılmıştır.

[99b]

-247-⁶⁹⁴Nazım⁶⁹⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Gül-i emelde bitürse bahār bāğ-ı ümīd
Zükām-ı ye's ile pürdür yine demāğ-ı ümīd
- 2 Olursa üstine mīnā-yı çarḥ eger ser-pūş
Bu rüzgārda yanmaz yine çerāğ-ı ümīd
- 3 İder mi hiç bizi baht-ı dūn u nā-hemvār
Muķīm-i gūşe-i peygūle-i ferāğ-ı ümīd
- 4 ‘ Aceb mi neşvesi maḥż-ı ḥumār-ı ḥayret ise
Şarāb-ı ye's ile leb-rīzdür ayağ-ı ümīd
- 5 Nazım rişte-i cāndan olur fetīli yine
Ser-i talebe fūrūzāne olsa dāğ-ı ümīd

⁶⁹⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 671.

⁶⁹⁵ 247/ 1b pürdür yine: leb-rīzdür

1b Mecmuada “pürdür yine” ifadesi yerine ilk olarak “āşüftedür” kelimesini yazılmıştır.

3 ve 4. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

3a İder mi hiç bizi baht-ı dūn u nā-hemvār: ‘ Aceb ne gün olurum zevk u şevk ile yā Rab

3b Muķīm-i gūşe-i peygūle-i ferāğ-ı ümīd: Muķīm-i gūşe-i kāşāne-i ferāğ-ı ümīd

4a ‘ Aceb mi: Müdām

ḥayret ise: ḥasretdür

4b leb-rīzdür: ser-şārdur

5a rişte-i cāndan olur fetīli yine: durma fetil eyle rişte-i talebi

5b talebe fūrūzāne olsa: emel yine oldu sezā-yı

-248-⁶⁹⁶Sırrı⁶⁹⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Haṭṭ-ı ruḥsāruñı gördükde dil-i zār bülend
Şeb irişdükde olur nāle-i bīmār bülend
- 2 Olur erbāb-ı suḥan gerd ü minnetle mestür
Anuñ içün olamaz nāle-i eş'ār bülend
- 3 Olmam efsürde-dil-i serdī-i eṭvār-ı felek
Eşer-i āh-ı cihān-süz u şererbār bülend
- 4 Cürm-i bī-ḥad ise me'yūs-ı der-i luṭf itmez
Ḥamdülillāh kerem-i Ḥazret-i Ğaffār bülend
- 5 Ziver-i gūş-ı sürüş oldu kelāmum Sırrı
Oldı ḥaḳḳā yine ḳadr-i der-i güftār bülend

⁶⁹⁶ Kazan, **a.g.e.**, s. 274.

⁶⁹⁷ 248/ *Dīvān*'da yer alan 1, 2, 3 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

1a dil-i zār bülend: dil eyler feryād

2a gerd ü minnetle: gerd-i ḥasedle

2b nāle-i eş'ār: ṭālī'-i eş'ār

4a ise: meni

-249-⁶⁹⁸

Nādirī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Meyden artuḡ kār ider cāna o la‘ l-i nūṣ-ḡand
La‘ lüne nisbetle mey bir ḡan ayaklı derdmend
- 2 Çeşmüñ üzre düşdi bir tārı perīṣān zülfüñüñ
Şandılar kim Ḳahramān aldı ele müṣḡin kemend
- 3 Ḳalb-i sūzāna şalar ‘ āṣıḡ ḡayāl-i ḡālūñi
Def‘ -i zaḡm-ı çeşm içün nār içre ḡor ḡüyā sipend
- 4 Sāyeveş āvāreler üftān olurlar cā-be-cā
Nāz ile bir kerre şalınsa o serv-i ser-bülend
- 5 Şerḡasın seyr it miyānında naḡar ḡıl dāḡına
Nādirī urmıṣ semend-i ṭab‘ a zerrīn sīne-bend

[100a] ⁶⁹⁹[100b] ⁷⁰⁰⁶⁹⁸ Külekçi, **a.g.e.**, s. 234.⁶⁹⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.⁷⁰⁰ Bu varakta şiir metni yoktur.

[101a]

Fî Harfî'r-Râ

-250-⁷⁰¹Vecdî⁷⁰²

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 La' lûñ tebessüm eyle pür-âb u tâb göster
Yâkût-ı surh içinde dürr-i hoş-âb göster
- 2 ' Aks-i ruhuñla eyle âyîne-i münevver
Âgûş-ı mehde rahşân bir âftâb göster
- 3 İtme lebüñ güşâde ehl-i niyâze ammâ
Her bir su 'âle gamzeñ hâzır cevâb göster
- 4 Âb-ı hayât-ı vaşluñ h 'âb içre câna ' arz it
Dil-teşne-i ümîde bârî şarâb göster
- 5 Mey iç ki rûy âlüñ olsun yine hûy-efşân
Âb içre âteşi gör âteşde âb göster
- 6 Şundukça cām-ı zevkî ol mest-i nâza sâķî
Şad çeşm-i mübtelâ-yı anda habâb göster

⁷⁰¹ Yanmaz, a.g.e., s.73.⁷⁰² 250/ *Dîvân*'da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

- 7 Var mı cevāb söyler bu nev-zemīne Vecdī
Şi' rūñde ehl-i nazma tāze ḥiṭāb göster

-251-⁷⁰³

Mezākī

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Sākī elūñde rengīn cām-ı şarāb göster
Elmās-ı sāğar içre la' l-i müzāb göster
- 2 Destūñde cām-ı şahbā şahbāda ' aks-i rūyuñ
Ol āb-ı şu' le-rengi pūr-āb u tāb göster
- 3 Her dilde şevk-ı rūyuñ pertev fūrūz-ı ' aşk it
Her zerrede nümāyān bir āftāb göster
- 4 Cām üzre gör ḥabābı pertev-nümā-yı şevk ol
Ol ḥayme-i şafāya rengīn-ṭınāb göster

Tetimme

Velehū

- 5 Yek-ḳatre-i maḥabbet dünyāyı itdi sīr-āb
Teh-cūr' a-nūş-ı ' aşkuñ mest-i ḥarāb göster

⁷⁰³ Mermer, **a.g.e.**, s. 328.

- 6 Hep bāz-gūne ancak na‘l-i semend-i ‘işve
 Kaşd-ı vefāda itseñ nāz u ‘itāb göster
- 7 Düşsün şikenc-i zülfün ol haṭ u ḥāl üzere
 Ol nāfe-i ümīdi pür-müşg-i nāb göster
- 8 ‘Aşkıyla nükte-senc ol meyl-i vişāl iderseñ
 Deryādan iste gevher gevherde āb göster
- 9 Şimdi Mezāķī sensin faşlü’l-ḥıṭāb-ı dāniş
 Her bir su ’āle böyle mu‘ciz-cevāb göster

[101b]

-252-⁷⁰⁴Nazīm⁷⁰⁵

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Devr-i ruḥuñda zülfün pür-piç ü tāb göster
 Āgüş-ı şebde sihr it bir āftāb göster
- 2 Sāķī fūrūġ-ı meyden olsun ruḥuñ ‘araķ-riz
 Bezm-i bahārı dā’im pür-āb u tāb göster

⁷⁰⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 711.⁷⁰⁵ 252/ 1b Āgüş-ı şebde sihr it: Sihr ile nīm-şebde

2b Bezm-i bahārı dā’im: Bezm-i bahār-ı ḥüsni

5a tarḥ eyledükçe nakkaş: nakkaş tarḥ iderseñ

6a ‘Aışān-ı ‘aşka ey dil ser-germ olup dem-ā-dem: Süz-ı derün odur kim bir āh-ı pür-eşerle

6b Bir āh āteşinle bahri serāb göster: Çeşm-i siyāh-ı mestün maḥmūr-ı ḥāb göster

7a Luṭfuñ güşāde itsün: Luṭfuñ ile kıl güşāde

7b bir: sen

- 3 Mir 'āt-ı hüsniñ eyle cevher-nümā-yı naḥvet
Gāhī cebīnūñ üzre çin-i 'itāb göster
- 4 Bulsun şafā şuyından gevher-şinās-ı meclis
Elmās-ı dürc-i cāmı pür-la' l-i nāb göster
- 5 Luṭf eyle naḳş-ı hüsniñ tarḥ eyledükçe naḳkaş
Çeşm-i siyāh-ı mestūñ maḥmūr-ı ḥ'āb göster
- 6 'Atşān-ı 'aşka ey dil ser-germ olup dem-ā-dem
Bir āh āteşinle baḥrī serāb göster
- 7 Luṭfuñ güşāde itsün ḳufl-ı der-i ümīdūñ
Yā Rab Naẓīm-i zāra bir feth-i bāb göster

-253-⁷⁰⁶

Nā'ili⁷⁰⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 'İzāruñ gül gül olmuş büsedden dāğ dāğuñdur
Ḥased ol bāğ-bān-ı 'aşka kim gül-çin-i bāğuñdur
- 2 Göñül sen 'andelīb-i bāğ-ı ğamsın ṭurma feryād it
Ki būy-ı dāğ-ı ḥayret nefḥa-pīrā-yı dimāğuñdur

⁷⁰⁶ İpekten, **a.g.e.**, s.188.

⁷⁰⁷ 253/ 1a büsedden: büsedden dil
5b ḥūblar: cūylar

- 3 ‘ Ayāndur üft ü h̄izinden ki sākī mest-i la‘ lüñdür
O dil kim busegāhı geh elüñ gāhī ayağūñdur
- 4 Nümāyān olmadıkça subḥ-ı vuşlat sönmesün yansun
Fitil-i dāğ-ı fūrkat sīnede ey gam çerāğūñdur
- 5 Bu hengām-ı şegabda Nā’ilī maḥbūb ile meyden
Çemende ḥūbla āyīne-i naḫş-ı ferāğūñdur

-254-⁷⁰⁸

Vecdī⁷⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül sūzān iden cism-i nizāruñ tāze dāğūñdur
Seni pervāne-i ‘aşk eyleyen kendü çerāğūñdur
- 2 Elüñ öpmekle sākī ehl-i meclis ser-firāz olsun
Beni üftāde-i ḥāk-i niyāz iden ayağūñdur
- 3 Ḥayāl-i rūy-i ālūñle n’ola her dem bahār olsa
Derūn-ı dāğ dāğ-ı sīne-i gül-gonce bāğūñdur

⁷⁰⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 81.

⁷⁰⁹ 254/ 3b dāğ-ı sīne-i gül-gonce: dāğ-ı sīne ey gül-gonce

4b seni: senüñ

iden āh-ı güm-kerde: peyk-i āh-ı güm-kerde

5a eylesen: itse

gonceye: gonce seni

- 4 Degüldür gird-bād-ı asret ey dil deşt-i ayretde
Seni ser-geřte iden āh-ı güm-kerde sūrāguındur
- 5 N'ola blbl gibi zār eylesen ol onceye Vecdī
Gnāhuñ faşl-ı glde nř-ı řahbādan firāguındur

[102a]

-255-⁷¹⁰

Na' tī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Murādı 'āřık-ı řūridenñ gl-geřt-i bāguındur
Hırāmān ol ki ey serv-i riyāz-ı 'işve āguındur
- 2 Ne mümkin bī-tekellf mīve-īn-i vaşl ola 'āřık
Sebeb bu cür'et-i kstāħa luşfuındur mesāguındur
- 3 Sezādur eylesen müjgānlaruñ[1] ĥārveř-i glbn
Senñ ey blbl-i řeydā ayağın cer ocağıındur
- 4 Ttulduñ iřtiyāruñla gñl levm eyleme ĥayre
Seni şayd-ı kemend-i 'ařķ iden kend ayağıındur
- 5 Yeter ey lāle-ħad Na' tī-i zāra merħamet eyle
Zemīni sīne-i nār asretñle dāğdāguındur

⁷¹⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-256-⁷¹¹

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hişşeme kanda ki bir dil-ber-i meh-pāre çıkar
Tālī' ümdür ya sitem-kār ü ya āvāre çıkar
- 2 Kanda bir fitne-i düzdide zühür eyler ise
Yine baksañ bir ucı ğamze-i mekkāra çıkar
- 3 Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ğurūr
Evvel inkār ider ammā şoñı ikrāra çıkar
- 4 Gelse mizān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-ı hüsñ
Kātı çok kimselerün ipligi bāzāra çıkar
- 5 Olma meftūn-ı riṡākārī-i ehl-i tezvīr
Subḥasınun neseb-i riştesi zünnāra çıkar
- 6 Çāre-ḥ'āhāne kime derdümi açsam Nābī
Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıkar

⁷¹¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 447.

-257-⁷¹²

Na' tî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 N'idem ol ğonce-dehen nāz-ıla ğülzāra çıkar
Murġ-ı dil bülbul-i şūrīde-şıfat zāra çıkar
- 2 Küşte-i ğamze-i ħūn-rīzi olurken 'ālem
Arada suçlı yine 'āşık-ı bī-çāre çıkar
- 3 Böyle ħaşmāne nigeħ tā-be-key ey bī-inşāf
Ĥātıruñdan ğaraż-ı 'āşıkı bir pāre çıkar
- 4 N'ola başumda yir eylerse o naħl-i 'işve
Ġonce-i bāġ-ı ħasendür ser-i destāra çıkar
- 5 Mübtelāsını ider ħ'ān-ı keremden maħrūm
Dā'imā mā'ide-i vuşlatı aġyāra çıkar
- 6 Va' d-i vaşlıyla ider dilleri gerçi mesrūr
Na' tiyā n'eyleyüm ammā soñı inkāra çıkar

⁷¹² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[102b]

-258-⁷¹³Nā'ili⁷¹⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Çāh-ı zekānuñda dilüñ ālāmı tehīdür
Hük-m-i raşad-ı fitneden eyyām-ı tehīdür
- 2 Peymāne-i 'ömr olsa yine rinde girāndur
Bī-rūḥ ola ol bezmde kim cāmı tehīdür
- 3 Toḥmında şafā mağzı bulınsun mı bu bāguñ
Kim reng ile būdan gül ü bādāmı tehīdür
- 4 Ser-şār-ı mey-i naḥvet iken feyz-i şafādan
Nev-devlet-i cāhuñ dil-i ḥōd-kāmı tehīdür
- 5 Ey bī-ḥaber-i vaḥşet-i 'ukbā ḥaberüñ yok
Bu keşretüñ elbette serencāmı tehīdür
- 6 Biñ dil tıtlur yine o şayyād-ı füsünüñ
Dām-ı şiken-i zülf-i siyeh-fāmı tehīdür

⁷¹³ İpekten, **a.g.e.**, s.195.⁷¹⁴ 258/ 1a ālāmı: ārāmı

2b ola: mey

7a dehrüñ: deyrüñ

7b naḳḳāşı: ressāmı

- 7 Hāmūş görüp Nā'iliyā şanma bu dehrüñ
Naķş-ı şūver-i hāme-i naķķāşı tehīdūr

-259-⁷¹⁵

Nazīm⁷¹⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bezm-i çemenüñ sāgar-ı gül-fāmı tehīdūr
Rindüñ yine ceyb-i dil-i nā-kāmı tehīdūr
- 2 Bülbülleri mestāne vü şūrīde vü şeydā
Görseñ yine gülşende gülüñ cāmı tehīdūr
- 3 Her gūşesi 'uşşāk ile maķşerkede-i 'aşķ
Zan itme göñül ķūy-ı dil-ārāmı tehīdūr
- 4 Cān u dili bend itmede ol zülf ü o ruķsār
Baķsañ yine bu şaydgehüñ dāmı tehīdūr
- 5 Nān-pāre-i iķsānını kim gördi Nazīmā
Çarķ-ı felegüñ sufre-i in'āmı tehīdūr

⁷¹⁵ Çakır, a.g.e., s. 739.

⁷¹⁶ 259/ 4a zülf ü ol ruķsār: turre mukayyed

[103a]

-260-⁷¹⁷

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne bâğuñ verdisin bŭy-âşnâ-yı ŭlfetüñ kimdür
Ne bezmüñ şem^ç isin sŭz-âzmâ-yı şoĥbetüñ kimdür
- 2 Kimüñ gülzâr-ı cismin cilvegâh itseñ ‘aceb bilsem
Mişâl-i sâye pâ-mâl-i nihâl-i kâmetüñ kimdür
- 3 Hele biz ĥayli demdür ka^ç -ı ŭmîd eyledük şimdi
‘ Aceb nev-bâve-çîn-i bŭstân-ı vuşlatuñ kimdür
- 4 ‘ Aceb teşrîfŭñe kimlerdür ey meh muntazır her şeb
Henüz encüm-şumâr-ı şâm-ı târ-ı ĥasretüñ kimdür
- 5 Faşîh-i zâr olaldan dŭr ĥayli rŭzgâr oldı
‘ Aceb şimdi ĥubâr-ı âstân-ı devletüñ kimdür

⁷¹⁷ Çıpan, a.g.e., s. 326.

-261-⁷¹⁸Nazım⁷¹⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne bezmün cāmısın mest-i müdām-ı ‘ işretün kimdür
Ne cāmuñ keyfisin ālūde-i keyfiyyetün kimdür
- 2 Kimün bağrın yine hūn eyledün sevdā-yı mihrünle
Mişāl-i lāle bilsem dāğ dāğ-ı ḥasretün kimdür
- 3 Kimün āyīnesinde cilvegerdür ‘ aks-i ruḥsāruñ
Kimünle rū-be-rūsın çeşm-düz-ı ḥayretün kimdür
- 4 Kimün nezzāregāh itdün dil-i şūrīdesin şāhum
Gedālarla henüz āyīnedār-ı tal‘ atün kimdür
- 5 Kimün gönlündedir sevdā-yı zülfün ey büt-i nevres
‘ Aceb zünnār-bend-i deyr-i ḥüsn ü behcetün kimdür
- 6 Şakınsun her biri bir dāğ olur hengām-ı hecründe
Tekellūf ber-ṭaraf gül-çin-i bāğ-ı vuşlatuñ kimdür
- 7 Şikār-ı şāh-bāz-ı ‘ aşk olup ey şeh-süvār-ı nāz
Nazım-i zārveş fitrāk-bend-i fūrkatün kimdür

⁷¹⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 786.

⁷¹⁹ 261/ 2a mihrünle: la‘ lūñle
5a büt-i nevres: büt-i ra‘ nā
7a nāz: ḥüsn

-262-⁷²⁰

Hevāyī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne semtūñ Türkisin lehce-şinās-ı ğılzetūñ kimdür
Ne dīhūñ ehlinin hemşehrī-i bedr-ıynetūñ kimdür
- 2 Kimūñle yan-be-yan terkeş-be-terkeşsin alaylarda
Keleşveş hem-zebānuñ cündiveş hem-kisvetūñ kimdür
- 3 Sicim-bend-i tehī hem-yānuñ oldum ben hele şimdi
‘ Aceb manķır-şumār-ı bezl-i dest-i himmetūñ kimdür
- 4 Olurken sāye-i şeklūñ girān kābūs-ı a‘ zamdan
Senūñ ey Kırşehirli bürdbār-ı sıķletūñ kimdür
- 5 Yerin kim tutdı bilseydüñ ozanlarda Hevāyīnūñ
Nedīm-i jāj-ḥāy-i ḥalt-ı bezm-i neketūñ kimdür

⁷²⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 23.

[103b]

-263-⁷²¹Nazım⁷²²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ğamze-i dil-dār kim şahbā-perest-i ‘ işvedür
Ber-zede-dāmen güle işkeste mest-i ‘ işvedür
- 2 El-ḥazer şad el-ḥazer ey fitne rāh-ı yārdan
Mest-i nāz olmuş gelür ḥançer-be-dest-i ‘ işvedür
- 3 İtmede şad ‘ arbede fitneyle çeşm-i kâtîlî
Her biri bir kâfir-i peymān-şikest-i ‘ işvedür
- 4 Gelse feryāda derāāsā n’ola cān u dilüm
Sîne āmāc-ı ḥadeng-i nāz-şikest-i ‘ işvedür
- 5 Neş’e-baḥş olsa n’ola kilik-i nevā-senc-i Nazım
Sākî-i feyz-āver-i bezm-i elest-i ‘ işvedür

⁷²¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 740-741.⁷²² 263/ 3a çeşm-i kâtîlî: çeşm ü ğamzeler

-264-⁷²³‘Ārif⁷²⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ol şeh-i ‘āşık-firībüm mey-perest-i ‘işvedür
Geh humār-ālūd-ı nāz u gāh mest-i ‘işvedür
- 2 Sünbül-i zülf-i semen-sā cilvegāh-ı fitnedür
Nergis-i āşüb-zā cāy-ı nişest-i ‘işvedür
- 3 Bā‘ iş-i efzūnī-i pā-mālī-i dildür yine
Şanma hayl-i haṭṭ-ı āşār-ı şikest-i ‘işvedür
- 4 ‘Āşık-ı bī-dilde tāḳat var mı tāb-ı çeşmine
Dil siyeh-mestüm yine hañçer-be-dest-i ‘işvedür
- 5 Nā’il-i hūrşid olur mı şeb-nem-i gülzār-ı ‘aşḳ
Sāyeveş üftādegān kim hub-perest-i ‘işvedür
- 6 Şunma sāḳī ‘Ārif-i āşüfteye peymāne kim
‘Āşık-ı dīrinedür mest-i elest-i ‘işvedür

⁷²³ Tankuş, **a.g.e.**, s. 237-238.

⁷²⁴ 264/ 1a şeh-i ‘āşık-firībüm: şeh-i ‘āşık-garībüm

5b kim hub-perest-i ‘işvedür: hayrān-ı mest-i ‘işvedür

[104a]

-265-⁷²⁵‘Ārif⁷²⁶

--. / .--. / .--. / .--

1 Bir maḫṣadı yoḫdur dil-i nā-kāmı tehīdūr

Āzādelerüñ cünbiş ü ārāmı tehīdūr

2 Bezm-i emelüñ neşve-i şahbā-yı şafādan

Peymāne-i ser-şār-ı ğam encāmı tehīdūr

3 Ekdār-ıla pūr-mestī-i ser-cūş-ı şafādan

Hemvāre bu ‘işretkedenüñ cāmı tehīdūr

4 Naḫcīr-i şikārān-ı himem ser-be-kemīndūr

Bihūde devān-ı hevesüñ dāmı tehīdūr

5 ‘Ārif felegüñ resm-i tekellūf-menişinden

Cem‘ iyyet-i rindān-ı mey-āşāmı tehīdūr

⁷²⁵ Tankuş, **a.g.e.**, s. 238.⁷²⁶ 265/ 2a şafādan: fenādan

-266-⁷²⁷**Mezākī**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘ Āşık-ı āşüfte-dil dāğ-ı serinden bellüdür
Husrev-i mülk-i melāmet efserinden bellüdür
- 2 Şevk-ı ‘ āşık feyz-i hüsn-i yārdan ma‘ lūm olur
Rūz-ı rūşen āftāb-ı enverinden bellüdür
- 3 Kıblegāh-ı beyt-i ma‘ müre tenezzül eylemez
Secde-i Rūhü’l-Emīn hāk-i derinden bellüdür
- 4 Şormazuz pīr-i muğāndan neşve-i peymāneyi
Āb u tāb-ı bāde-reng-i sāğarından bellüdür
- 5 Nār-ı fūrkat n’eyledi gör sīnede cān u dili
Sūziş-i kânūn-ı ḥasret aḥkerinden bellüdür
- 6 ‘ Āşık iseñ sīne-i sūzānı pūr-dāğ eyle kim
Revnağ-ı bāğ-ı maḥabbet güllerinden bellüdür
- 7 Gör Mezākī seb‘ a-ı seyyāre-i nazmum benüm
Āsmān-ı ma‘ rifet heft-aḥterinden bellüdür

⁷²⁷ Mermer, **a.g.e.**, s. 349.

-267-⁷²⁸Nā'ili⁷²⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sūz hemān ḥüsnündedür yāruñ mekānın kim bilür
Gevherinde āb u tāb olsun da kānın kim bilür
- 2 Var ise seng-i siyāh-ı kalb-i 'āşıkdur miḥek
Yoḥsa ol şūhuñ 'ayār-ı ḥüsn ü ānın kim bilür
- 3 Ḥavf-ı tığ-ı ğamze māni' dür recā-yı vuşlata
Ol tılısm-ı fitnenüñ genc-i nihānın kim bilür
- 4 Çin-i ebrū gösterür mi ğamze derkār olduĝın
Bir qazādur yoḥsa tirdür kemānın kim bilür
- 5 İmtilāgāh-ı esāfil ehline nān-pāre yok
H'ān-ı dehrüñ ḥikmet-i ruzi-resānın kim bilür
- 6 Zātı eşrāf-ı zamānuñ Nā'ili ma' lūmdur
Ehl-i 'ilmüñ kim şorar zātdur zamānın kim bilür

⁷²⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 197-198.

⁷²⁹ 267/4b tirdür: bir tirdür

Mısraın vezni aksamaktadır.

6b zātdur: zātın

[104b]

-268-⁷³⁰‘İşmeti⁷³¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gitdi dil zülfi hevâsiyle mekânın kim bilür
Bir hümâdur çıkdı elden âşyânın kim bilür
- 2 Çāre yok pīrāmeninden geçmege düzd-i hayāl
‘Āşıkuñ gencīne-i rāz-ı nihānın kim bilür
- 3 Müdde‘ iler bī-şumār ammā gül ü şem‘ üñ yine
Bülbül ü pervāneden gayrı lisānın kim bilür
- 4 Nev-bahār-ı hüsnidür pür-şūr-ı ‘ālem-gīr olan
Yohsa ol gül-goncenüñ reng-i hazānın kim bilür
- 5 ‘İşmeti dādı bilür bir nükte-dān var mı o şūh
Dirse ger mihr ü maḥabbet dāstānın kim bilür

⁷³⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 57.⁷³¹ 268/ 5a var: yok

-269-⁷³²

Nā'ilī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şahşuñ isti' dadı luṭf-ı peykerinden bellüdü
Kîmiyâ-yı kâbiliyyet cevherinden bellüdü
- 2 Sînesin şemşîr-i ḥasret çāk çāk itmezse de
' Āşık-ı ḥūnîn-ciger çeşm-i terinden bellüdü
- 3 Zîr-i şem' ü pây-ı gülbünde ' ayâr-ı sūzişi
Bülbül ü pervānenüñ ḥākisterinden bellüdü
- 4 Ol kemerle genc-i nâyâb-ı miyân-ı dil-rübâ
Bir tılsım-ı fitnedür kim ejderinden bellüdü
- 5 Eylemez her kim ' ayâr-ı ḥüsne rağbet Nā'ilī
Ḳadr-i ' āşık dil-ber-i sîmîn-berinden bellüdü

-270-⁷³³

Vecdî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ğamze pür-ḥışm olduğum müjgânlarından bellüdü
Tîğ-ı ḥūn-āşām naqş-ı cevherinden bellüdü

⁷³² İpekten, **a.g.e.**, s. 186-187.⁷³³ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 71.

- 2 Mest olup ‘ uşşāk-ıla nāz u niyāz itdükleri
Hün-çegān dāmān-ı hūnīn hañçerinden bellüdür
- 3 Ka‘be-cūyān-ı maḥabbet Hızır reh-ber eylemez
Secdegāh-ı ehl-i dil ḥāk-i derinden bellüdür
- 4 Kelle-i pür-dāğa zülfi sāye-baḥş olsa n’ola
Lāyık-ı tāk-ı şehenşāhī serinden bellüdür
- 5 Āh-ı gerdūn-sā yeter sūz-ı derūnumdan nişān
Āteş-i pūşīde dūd-ı micmerinden bellüdür
- 6 Hāl-i ruḥsārından añla ḥālūmi itme su’āl
‘ Āşıkuñ baht-ı siyāhı aḥterinden bellüdür
- 7 Āferinler ṭab‘ -ı Vecdī-i suḥan-per-dāze kim
Āb-ı rüy-ı ehl-i dil naẓm-ı terinden bellüdür

[105a]

-271-⁷³⁴

Hevāyī⁷³⁵

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kālībı şāḥib-veḳāruñ lengerinden bellüdür
Mesned-ārā-yı ta‘ ayyūn minderinden bellüdür

⁷³⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 14.

⁷³⁵ 271/3a Hurdeler şeb-mānde ḳalmış kūy-ı yārda görmemiş: Cāy-ı tiryākiyi farḳ itmegile endişe ḳıl
4a cerb ü: cerb

- 2 Destini kesmez keserle çāk çāk itmezse de
Dülger-i ölçüm-^ç āmel hūn-ı serinden bellüdür
- 3 Hurdeler şeb-mānde qalmış kūy-ı yārda görmemiş
Fındık u kestānenūñ qabuqlarından bellüdür
- 4 Ol şakalla cerb ü şīrīn-i dehān-ı dil-rübā
Bir fuç-ı balıdur kim çenberinden bellüdür
- 5 Mübtezellerle konuşma pāk-dāmen tāze sev
Rütbe-i ^ç āşıq Hevāyī dil-berinden bellüdür

-272-⁷³⁶

Nā'ili⁷³⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Tār tār-ı turre-i pūr-pīç-i cānānum mıdur
Harf harf-i nüṣṣa-i hāl-i perīṣānum mıdur
- 2 Pāre pāre sīneler qat^ç i delilüñdür senüñ
Ālet-i dest-i kazā ṣemṣīr-i berrānum mıdur
- 3 Farq olunmaz ittiḥād-ı reng ü bŷy-ı turrenden
Bāğda sūnbŷl midür āh-ı perīṣānum mıdur

⁷³⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 191.

⁷³⁷ 272/ 2a senüñ: desen

2b ṣemṣīr-i berrānum: ṣemṣīr-i müjgānum

4a sirişk-i āh-ıla: sirişk ü dāğ ile

4 Kūy-ı yāra rû-be-râh oldum sirişk-i âh-ıla
Bilmezüm yâ Rab çeken âbum mı yâ nānum mıdur

5 İtseler bir perdeden âğāze bilmez gūş iden
Nāle-i bûlbûl midür gülşende efgānum mıdur

6 Gūy-ı ser-gerdānıyuz biz şāh-ı hūsnūñ Nā'ili
İşvesinden tutsa zülfin der ki çevgānum mıdur

-273-⁷³⁸

Riyāzi⁷³⁹

--- / --- / --- / ---

1 Seng-i cevruñ ile cām-ı raḥşānum mıdur
Ellere alınmayan ḳalb-i perīşānum mıdur

2 Vardı çāk dāmānuma çāk-i girībānum benüm
Kimse bilmez kim girībānum mı damānum mıdur

3 Kābil-i maḥv olmayan çin-i cebīñüm mi yâ ḥod
Ḥaṭṭ-ı pīşānī-i baḥt-ı nā-be-samānum mıdur

⁷³⁸ Açıkgöz, a.g.e., s. 349-350.

⁷³⁹ 1030/ 1a Seng-i cevruñle: Seng-i cevruñle şikeste

Mısraın vezni aksamaktadır.

Dîvân'da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

4a raġbet-i dil germ-i yāruñ: raġbet-i germ ile yāruñ

- 4 Ey Riyāzī raġbet-i dil germ-i yāruñ içdügi
Sāġar-ı şahbā mı bilmem bir avuç kıanum mıdur

[105b]

-274-⁷⁴⁰

Nazım⁷⁴¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Gerden-i cānda kemend-i zülf-i cānānum mıdur
Eyleyen hālüm perīşān ol perīşānum mıdur
- 2 Pençe-i ġam ol kıadar çāk itdi kim fark eylemem
Dest-i ‘aşkıuñda ġirībānum mı dāmānum mıdur
- 3 ‘Aks olaldan vech-i pākūñ h‘āb-ı rāhat ġörmedüm
Dīde-i mir’āt bilmem çeşm-i hayrānum mıdur
- 4 Cılve-ġüster saçmadum mihr ü cihān-ārā mıdur
Sīne-i ġerdūnda ‘aks-i dāġ-ı sūzānum mıdur
- 5 Çeşm-i şādīden nihān eyler Nazīmāsā beni
Ey perī derd ü ġamuñ hırz-ı dil ü cānum mıdur

⁷⁴⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 728-729.

⁷⁴¹ 274/ 4a saçmadum mihr ü cihān-ārā mıdur: rüz u şeb mihr ü meh-i enver mıdür

5a Çeşm-i şādīden nihān eyler: Hıfz ider çeşm-i ‘alāyıkdan

5b Ey perī derd ü ġamuñ: Āyet-i ‘aşkıuñ senüñ

-275-⁷⁴²

Nā'ili

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kimüñ koyundasın şeb-zindedâr-ı vuşlatuñ kimdür
 'Azimet-h'ân-ı Bercis-iqtidâr-ı da' vetüñ kimdür
- 2 Kimüñle taze tarḥ-endâz-ı vefk-ı âşnâyîsin
 Kuhen taqvîm-i dîrîn-sâl-i resm-i ülfetüñ kimdür
- 3 Ne deyrüñ büt-nigâr-ı âftâb-efrûzıdur ḥüsnüñ
 Ne burcuñ mâhısın pertev-perest-i tal' atuñ kimdür
- 4 Siyeh-dil mihr-düşmen bî-vefâsın ḥayf bilmezsin
 Çerâğ-efrûz-ı mâh-ı âsmân-ı behcetüñ kimdür
- 5 Dü çeşmüñ Nā'ilinün şimdi dāmânın tutar ammâ
 Giribân-gîri maḥşerde ol iki âfetüñ kimdür

-276-⁷⁴³

Şabrî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne bezmüñ şem' isin pervâne-i bî-tâḳatuñ kimdür
 Ne burcuñ mâhısın pertev-perest-i tal' atuñ kimdür

⁷⁴² İpekten, **a.g.e.**, s. 206.⁷⁴³ Kasır, **a.g.e.**, s. 175.

- 2 Kimüñle leb-be-leb zānū-bezānusun şafālarda
Sebūveş hem-nişinüñ cāmveş hem-şoḥbetüñ kimdür
- 3 Şikār-ı şaḥne-i hicrānuñ oldum ben hele şimdi
‘ Aceb āsūde ser-mest-i ğurūr-ı vuşlatuñ kimdür
- 4 Olurken cāna resm-i dāğ-ı miḥnet şunduğuñ sāğar
Senüñ ey çarḥ-ı dūn memnūn-ı cām-ı ‘ işretüñ kimdür
- 5 Maḳāmın bilsek ehl-i şevḳden kim tutdı Şabrīnūñ
‘ Aceb şimdi terennūm-rīz-i bezm-i midḥatüñ kimdür

[106a]

-277-⁷⁴⁴

Fā’izī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gerçi yāruñ çeşm-i ḥun-ḥ’ārı ‘ itābın gösterür
Her bakışda yine luṭf-ı bī-ḥisābın gösterür
- 2 Şem’ -i pūr-envār ile fānūs-ı ālūñ ‘ aynıdur
Cām kim yāruñ ruḥ-ı pūr-nūr u tābın gösterür
- 3 Destüme cām-ı mey alsam za’ fdan lerzān olur
Bu dil-i şūrīde-ḥalūñ ıztırābın gösterür

⁷⁴⁴ Okatan, **a.g.e.**, s. 186.

- 4 Sîmyâgerdür meger sâķî ħubâb-ı bâdeden
Câmda ķaşr-ı Cemûñ tāk ü ķıbâbın gösterür
- 5 Fâ'izî kim eylemez gerdün-ı dūna ser-fürü
Ol der-i faẓl u ' aţāya intisâbın gösterür

-278-⁷⁴⁵

Nâbî⁷⁴⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Añılsun gūşe-i mey-ĥâne kim şād olduĝum yirdür
Nevâzişkârî-i sâķîye mu' tād olduĝum yirdür
- 2 Añılsun bâde-i bî-reng ü bûy-ı gülşen-i vaĥdet
Ki bār-ı minnet-i saĥbâdan âzâd olduĝum yirdür
- 3 Añılsun nâme-i nâ-geh-zuhûr-ı va' de-i vuşlat
Neşâtumdan varaķ-gerdân-ı feryâd olduĝum yirdür
- 4 Añılsun kûh-ı derdi meyde nâ-bûd itdügüm demler
Ki reşk-i ķuvvet-i bâzû-yı Ferhâd olduĝum yirdür
- 5 Añılsun perde-i rû-puş-ı zûlf-i dil-ber ey Nâbî
Ki anı ref' içün minnet-keş-i bâd olduĝum yirdür

⁷⁴⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 564.

⁷⁴⁶ 278/ 4a meyde: meyle

Dîvân'da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur

-279-⁷⁴⁷Rüşdî⁷⁴⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Añılsun bezm-i yâr ey dil ki dil-şâd olduğum yirdür
Benüm ol cāy harem-i ğamdan āzād olduğum yirdür
- 2 Añılsun cilvegāh-ı serv-i ẓaddüñ kim ğubārāsā
Hevā-yı hāk-pāy olmağla ber-bād olduğum yirdür
- 3 Añılsun ger-belā-yı küşteğān-ı tîğ-ı cevruñ kim
Şehīd-i ğamze-i cellād-ı bī-dād olduğum yirdür
- 4 Añılsun gūşe-i mey-hānede ol feyz-i sākī kim
‘Adū-yı-bend-i bī-te’şīr-i zühhād olduğum yirdür
- 5 Añılsun mekteb-i ‘aşk u dilbestān-ı maḥabbet kim
O fende ben de Rüşdî gibi üstād olduğum yirdür

⁷⁴⁷ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 46-47.

⁷⁴⁸ 279/ 4 Bu beyit *Dîvân*’da yoktur.

Dîvân’da yer alan 4, 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

[106b]

-280-⁷⁴⁹Faşîh⁷⁵⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bāğa gel feyz-i nesīm-i nev-bahār eyyāmıdur
Zevrağ-ı mey çekmenüñ bu rûzgār eyyāmıdur
- 2 Nûş-ı cām eyle sebū-yı bādeyi āgūşa al
Mevsim-i ‘ayş u tarab būs u kenār eyyāmıdur
- 3 Dīdeden aqıtsa bu demde n’ola seyl-āb-ı eşk
Bu maḥal [kim] cūş-ı rūd u cūybār eyyāmıdur
- 4 Müjde āzādī-i girdāb-ı firāk [ey] nā-Ḥudā
Rûzgār-ı dīl müsā‘iddür kenār eyyāmıdur
- 5 Ḥāme-i hoş lehceñi söylet zamānıdur Faşîh
Vaqt-i güldür nālekārī-i hezār eyyāmıdur

⁷⁴⁹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 329.⁷⁵⁰ 280/ 3a aqıtsa: aqsa

demde: demlerde

3b cūş-ı rūd u cūybār: cūş-āverī-i cūybār

7b pādşāh-ı dādkār: ‘adl-ı şadr-ı dādkār

-281-⁷⁵¹

Şabrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mest-i şevk olsaķ ' aceb mi vaşl-ı yār eyyāmıdır
Bülbüli pür-cüş iden zîrā bahār eyyāmıdır
- 2 Bāz-ı ğamzeñ şayd idüp dil murġın içsün xanını
Mevsim-i hūn-ı kebūterdür şikār eyyāmıdır
- 3 Varmazuz mey-hāneye la' l olsa ferşi bādeden
Şimdi ' azm-i bāġ u seyr-i lālezār eyyāmıdır
- 4 Serv gibi tırma bir yırde mişāl-i cūybār
Bāġdan bāġa şalın geşt ü güzār eyyāmıdır
- 5 Nergis-i mestüñ gözi tıldı görince şeb-nemi
Bezm-i vaşl u girye-i bî-ihtiyār eyyāmıdır
- 6 Muṭribe kıatlanma sākî şun meyi gülşendeyüz
Sāz neyler şavt-ı dil-süz-ı hezār eyyāmıdır
- 7 Aġlama Şabrî cefā-yı çarḫdan āsūde ol
Ḥamdulillāh pādşāh-ı dādkār eyyāmıdır

⁷⁵¹ Kasır, a.g.e., s. 162.

-282-⁷⁵²

Şâfi

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Sâķi ayağı al ele ra‘ nâ-reviş budur
Şun sâğar-ı leb-â-lebi zîbâ-reviş budur
- 2 Elden düşürme cām-ı cihān-bīni gör gözet
Vādī-i devr-i bāde-keş-i Cem-meniş budur
- 3 Mānend-i çeşm-i nergis-i mestāna göz diküp
Bağma hevāya ‘ āşıkā bağ perveriş budur
- 4 Ol nev-nihāl-i ‘ işve yetişmiş yemiş gibi
Bād-ı şabā tokınsa eger gösteriş budur
- 5 Bîgāne lūṭfa maẓhar ola Şâfi cevruñe
Ser-bāz-ı ‘ āşıkāna faķat serzeniş budur

⁷⁵² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[107a]

-283-⁷⁵³‘Ārif⁷⁵⁴

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Elden kıoma piyāleyi zībā reviş budur
Āyīn-i rind-i bāde-keş-i Cem-meniş budur
- 2 Sākī gedā-yı meclisi kııl şāh-ı vakt
Kim muķtezā-yı himmet-i dād u dihiş budur
- 3 Ol nev-resīde māhı didüm gördüğüm gibi
Āşüb-ı şehir olur giderek gösteriş budur
- 4 Mānend-i lāle dāğ-bedeldür şükūfesi
Nīsān-ı ğamda resm-i reh-i perveriş budur
- 5 Ağyār kaşd-ı luţf-ıla cevır itme ‘Ārife
Tāķat-güdāz-ı ‘āşık olan serzeniş budur

⁷⁵³ Tankuş, **a.g.e.**, s. 237.

⁷⁵⁴ 283/ 2a şāh-ı vakt: pādşāh-ı vakt
Mısraın vezni aksamaktadır.

-284-⁷⁵⁵

Şabrî⁷⁵⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Seni gördükde her gül ol kadar şerm ü hicāb eyler
Ki perr-i bülbüli ruhsārına bulsa niķāb eyler
- 2 Ne beñzer her ħabāb-ı cū o rind-i ħāne-ber-dūşa
Ki bī-ķaydāne çıķmıř bir kenāra seyr-i āb eyler
- 3 Degüldür bir ķarār üzre ħayāl-i dil-rübā dilde
Şu ‘aķs-i gül gibi kim āb içinde ıztırāb eyler
- 4 Ne lāzım ħumm-ı tūfān-zāy-i mey ben gerd-i nāķize
Beni bir ķatre ey sāķī ħarāb-ender-ķarāb eyler
- 5 Ben ol maĥsūd-ı ķeřm-i bülbulān-ı ‘ařķum ey Şabrî
Ki meftūn olduĖum gül baña tevcīh-i ħiķāb eyler

⁷⁵⁵ Kasır, **a.g.e.**, s. 151.

⁷⁵⁶ 284/ 1a gördükde: gördükçe

[107b]

-285-⁷⁵⁷**Bahāyī**⁷⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ruḥuñdan şem^c -i meclis var ise şerm ü hicāb eyler
Ki pervāne perin ruḥsārına dā'im niḳāb eyler
- 2 Hücūm-ı cān-fürūşān-ı ğam-ı dil-dārı görmışdür
Anuñ'çün tiri cān almaḳda çāḳ böyle şitāb eyler
- 3 Giderse cūş-ı seyl-āb-ı sirişkūm bir zamān böyle
Esāsından bu deyr-i saḥt-bünyādı ḥarāb eyler
- 4 Ḥam-ı zülfinde yāruñ dil o murğ-ı çāre-cūdur kim
Kemend-i dām-ı şayyād içre tırmaz ıztırāb eyler
- 5 Bahāyī ḥāne-i ümīd ḳalmaz böyle der-beste
Nesīm-i feyz eser elbette bir gün fetḥ-i bāb eyler

⁷⁵⁷ Uludağ, **a.g.e.**, s. 66.⁷⁵⁸ 285/ 5b Nesīm-i feyz: Nesīm-i luṭf

-286-⁷⁵⁹Bākī⁷⁶⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sūz-ı ‘ aşkuñla kaçan kim dilden āh u zār olur
 Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteşbār olur
- 2 Aķsa eşküm dīdeden ol gevher-i nā-yāb için
 Eşk seyl ü seyl yem ü yem dūr-i şehvār olur
- 3 Yaķsa dāğum sīnem üzre ḥasret-i ḫaddūñle nār
 Nār nūr u nūr ḥūr u ḥūr pūr-envār olur
- 4 Kūhdan geķse ğam-ı zūlfūñle āhum şarşarı
 Kūh deşt ü deşt bāğ u bāğ sūnbūlzār olur
- 5 Ğonceye baķsa lebūñsüz çeşm-i Bākī bir nażar
 Ğonce berg ü berg ḥār u ḥār ḥançerdār olur

⁷⁵⁹ Ergun, **a.g.e.**, s. 410.

⁷⁶⁰ 286/ 2b yem ü yem: yem yem
 dūr-i şehvār: pūr-dūr-i şehvār
 3a yaķsa: yansa
 dāğum sīnem: dāğ-ı sīnem
 ḫaddūñle: ḥaddūñle

-287-⁷⁶¹Nazım⁷⁶²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘ Anberîn hâl-i siyeh kim zînet-i ruhsâr olur
Hâl dâne dâne dâm u dâm zülf-i yâr olur
- 2 Zaḥm-ı tîğ-ı ğamzeden oldukça sînem çâkdâr
Zaḥm ğonce ğonce gül gül zîver-i destâr olur
- 3 Çeşm-i mestûn nâz ile kaşd eyledükçe ‘ âşıka
Nâz fitne fitne ğamze ğamze ḥançer-dâr olur
- 4 Katre-rîz oldukça çeşm-i ḥûn-feşânum pâyuña
Katre eşk ü eşk seyl ü seyl tûfânzâr olur
- 5 Râz-ı la‘ lin eylesem taḥrîr yâruñ ey Nazım
Sîne levḥ u levḥ dil dil maḥzen-i esrâr olur

⁷⁶¹ Çakır, a.g.e., s. 679.

⁷⁶² 287/ *Dîvân*’da yer alan 3 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

3a Çeşm-i mestûn: Çeşm-i mesti
eyledükçe ‘ âşıka: itdükçe kaşd-ı cân u dil

3b fitne fitne: ‘ işve ‘ işve

4b eşk ü eşk seyl ü seyl: seyl ü seyl baḥr u baḥr

5a taḥrîr: taḥrîk

5b Sîne: Râz

[108a]

-288-⁷⁶³Faşîh⁷⁶⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Hândân ide erbâbını ğam böyle gerekdür
Şādân ide aşhâbın elem böyle gerekdür
- 2 Bî-şavt u ħurûf eyleye ma' şûkına te'sîr
Ey bülbül-i şūrîde naġam böyle gerekdür
- 3 Bir şübhe ħalur mı hele tevĥîd-i Hudâda
Baġ ' âleme gör keyf ile kem böyle gerekdür
- 4 Baġ mertebesi Leylî ile Qays-ı za' ifün
Ol nâziş ile ' arz-ı himem böyle gerekdür
- 5 Bir laġzada taġrîr ide biñ şûret ü ma' nâ
Endîşe Faşîh öyle qalem böyle gerekdür

⁷⁶³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 337.

⁷⁶⁴ 288/ 4b ile: ise

5a ide: eyle

şûret ü ma' nâ: şûret-i ma' nâ

-289-⁷⁶⁵Nazım⁷⁶⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Gevher gibi rîzân ola nem böyle gerekdür
Dirler şaça etrâfına yem böyle gerekdür

- 2 Cân virdi ğam-ı ‘ aşkdan ayrılmağı Mecnûn
Meydân-ı maĥabbetde ģadem böyle gerekdür

- 3 ‘ Āşık saña bezl eyledi ser-māye-i ‘ ömrin
Ey şūĥ-ı sitem-pîşe kerem böyle gerekdür

- 4 Nüş itdüġümüz şām u seĥer ĥûn-ı cigerdür
Ey meclis-i Cem ‘ ayş u kerem böyle gerekdür

- 5 Aĥsente Nazımā yine siĥr eyledüñ el-ĥaĥ
Hem şî‘ r hem ‘ icāz-ı ģalem böyle gerekdür

⁷⁶⁵ Çakır, **a.g.e.**, s.732.

⁷⁶⁶ 289/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişı *Divân*’da farklıdır.

3a ser-māye-i ‘ ömrin: naĥd-i dil ü cānı

3b şūĥ-ı sitem-pîşe: şūĥ-ı cefā-pîşe

4a şām u seĥer ĥûn-ı cigerdür: ‘ aşk ile ĥûn-âb-ı cigerdür

4b ‘ ayş u kerem: ‘ işret ü dem

5b ‘ icāz-ı ģalem: efsûn-ı ģalem

-290-⁷⁶⁷

Sırrı

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül düşüp ham-ı gīsū-yı yāra qalmışdur
Netice hāṭırum ol yādigāra qalmışdur
- 2 İrişmeyince haṭı āšnālīk itmez o yār
Anuñla şöhetümüz [tā] bahāra qalmışdur
- 3 Ḥadengi şā‘ iḳa-sür‘ at iken ol āhūnuñ
Geline menzil-i cism-i nizāra qalmışdur
- 4 Güşāyiş-i der-i genc-i tılısım her dü-cihān
Niyāz-ı nīm-şeb ü āh u zāra qalmışdur
- 5 ‘ Acebdür ol büte cān virmek isterüm Sırrı
Benüm işüm hele Perverdigāra qalmışdur

⁷⁶⁷ Kazan, **a.g.e.**, s. 275-276.

[108b]

-291-⁷⁶⁸Nazım⁷⁶⁹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Çemende ‘ayş leb-i cūybāra qalmışdur
Şafā-yı ‘ālem-i āb ol diyāra qalmışdur
- 2 Külāh gūşesine aldı zūlfini dil-ber
Cünūnumuz yine bir nev-bahāra qalmışdur
- 3 Hayāl-i çeşm-i bütān var qalem-rev-i dilde
O fitneler yine ayā ne kāra qalmışdur
- 4 Senūñ de bāb-ı ümīdūñ olur gūşāde gönül
Hemān müsā‘ade-i rūzgāra qalmışdur
- 5 Fiğān ki pençe-i pūr-zūr-ı ‘aşk-ı dil-berde
Nazım ceyb-i dilüm pāre pāre qalmışdur

⁷⁶⁸ Çakır, **a.g.e.**, s.737-738.

⁷⁶⁹ 291/ 1a‘ayş: zevk
3b ayā: bilmem

-292-⁷⁷⁰

Nâdirî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cām-ı billûr ol ʿizāruñ meyde tābın gösterür
Çarḥ-ı mīnā burc-ı ābuñ āftābın gösterür
- 2 İstese pervāneler andan ḥisāb-ı naḳd-i cān
Şemʿ -i meclis anlara parmak ḥisābın gösterür
- 3 Seg-raḳībūñ kişte-i ḡamdan dişine ḳan deḡer
İftihār eyler anuñla ḥūn-ı nābın gösterür
- 4 ʿĀlem-i āb içre İskender gibi seyr itmeḡe
Ḥücre-i mīnā diyü şahbā ḡabābın gösterür
- 5 Gerçi deryādur derūn-ı Nâdirî ammā yine
Mevc-i eşki bād-ı ḡamdan ıztırābın gösterür

-293-⁷⁷¹Şabrî⁷⁷²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cām kim tār-ı şuʿā ile ḡabābın gösterür
Şāh-ı şevküñ ḡayme-i zerrīn tīnābın gösterür

⁷⁷⁰ Külekçi, **a.g.e.**, s. 243.

⁷⁷¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 143.

⁷⁷² 293/ 2b gül: gerçi

4a “semendünde” kelimesi, mecmuada iki defa yazılmıştır.

- 2 İçmege bî-çāre bülbul anı cür'et idemez
Gerçi nūş it diyü gül cām-ı şarābın gösterür
- 3 Şanma şahrāda serāb olur nümāyan gāhi Qays
Hākden dūd-ı dil-i pūr-ıztırābın gösterür
- 4 Tünd ü ser-keşdür semendüñde diseñ ol şehsüvār
Geh 'inānın devşirür gāhī rikābın gösterür
- 5 Sāğar-ı 'ālem-nümāyı ben nice elden koyam
Baña ey Şabrī o şūhuñ la' l-i nābın gösterür

[109a]

-294-⁷⁷³

Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hevā-yı dil-berān hūy-ı dil-i bî-ihtiyārumdur
Qapılmağ pençe-i hūrşide şeb-nem gibi kārumdur
- 2 Kemān-ı kısmet olursa müsā' id bāzū-yı bahta
Ne deñlü kaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur
- 3 Şeb-i dūr u dırāz u teng ü tār-ı ye's ü hicrāndan
Baña viren tesellī hātır-ı ümīdvārumdur

⁷⁷³ Bilkan, *a.g.e.*, s. 443.

4 Ne mümkün pençe-i bād-ı bahāra pāydār olmak
Benüm pīrāhen-i gül perde-i nāmūs u ʿārumdur

5 Qarār itmeme dıraḥt-ı bīḥdār olsam da ey Nābī
Benüm ebrū-yı ḥūbān tīşe-i kūh-ı vaḳārumdur

-295-⁷⁷⁴

Faṣīḥ⁷⁷⁵

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 ʿĀrızuñ şemʿ-i şeb-ārā mı gül-i raʿnā mıdur
Murğ-ı dil pervāne mi yā bülbul-i şeydā mıdur

2 Laʿl-i nābuñ mül midür yā ḡonce-i şād-āb mı
Kākülün ḡoş-bū qaranfil sünbül-i ḡarrā mıdur

3 Qadd-i nāzuñ cılve-i dil-keş ḡırāmuñ dostum
Gülsitān-ı nāzda serv-i semen-sīmā mıdur

4 Neşve-i cām-ı mey-i ʿaşquñla bir ḡāletdeyüm
Ḥūn-ı dil mi bilmezüm nūş itdügüm şahbā mıdur

5 Ḥāk-būs-ı āstānuñla müşerref ḡayrılar
Dür kūyuñda Faṣīḥ-i bī-ser ü bī-pā mıdur

⁷⁷⁴ Çıpan, a.g.e., s. 290.

⁷⁷⁵ 295/ 5b kūyuñda: kūyuñdan

[109b]

-296-⁷⁷⁶Nā'ili⁷⁷⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nāleler kim nağme-senc-i hāhişe dem-sāz olur
Muṭrıb-ı çeşmi hemān meşğül-i sâz-ı nâz olur
- 2 Ğamzesi kan dökmede itmez tenezzül Rüsteme
Lebleri cān virmede 'îsiye harf-endâz olur
- 3 İçse kanın kâse kâse her nefes biñ 'âşıkun
Ğamze-i hūn-h'ârı ancak nīm-mest-i nâz olur
- 4 Böyle mest-i nâz-perverden kaçır mı ehl-i 'aşk
Neşvedâr-ı hüsni olanlar şüh olur tannâz olur
- 5 Pây-māl-i nâz ider bir gün seni ol şehsüvâr
Dem gelür bir mūra da ey Nā'ili i'zâz olur

-297-⁷⁷⁸

'Ārif

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kays Ferhāduñ ne kūh u ne beyābānın bilür
Vadī-i 'aşkuñ gönül bir rāh-ı āsānın bilür

⁷⁷⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 171-172.⁷⁷⁷ 296/ 5b bir mūra da ey Nā'ili: ey Nā'ili bir mūra da⁷⁷⁸ Tankuş, **a.g.e.**, s. 236.

- 2 Ol ṭabīb-i seng-dil olmaz mühim-sāz-ı ‘ilāc
Ḥaste-i derd-i ğamuñ ammā ki dermānın bilür
- 3 İhtirāz itse nigāh-ı fitnekārından n’ola
Dil ne ḥūnīdūr o şūḥuñ çeşm-i fettānın bilür
- 4 Olmada ḥayret-fezā ‘uşşāka ḥaṭ ol māh-rū
Māye-i sevdā daḥı zūlf-i perīşānın bilür
- 5 Bī-şu‘ūr olsa ne deñlü mestī-i endūh-ıla
‘Āşık-ı ser-geşte rāh-ı kūy-ı cānānın bilür
- 6 Merd-i ‘aşka seng-i rāh olmaz ‘adū-yı saḥt-cān
Seyl-i tūfān-ḥīz-i eşk-i çeşm-i fettānın bilür
- 7 Bulmasa hem-derd izhār eylemez ḥāl-i dilin
Rāzdār-ı ‘aşk olan ‘Ārif zebān-dānın bilür

-298-⁷⁷⁹

Vecdī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Eger müstelzim-i iḥsān ise feryād kābildür
Kerem mebzūl olursa ‘arz-ı isti‘dād kābildür

⁷⁷⁹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 64.

- 2 Nigāhuñ men^ç iderdi istese hep ğamzenüñ cevrin
Hemān hı̇kmet murād itmekde yoħsa dād k̇ābildür
- 3 Ben itsem Bī-sütūna himmet itmem tīseyi maħrem
Anı nevk-i müje ile yıķmak ey Ferhād k̇ābildür
- 4 Dil-i derd-āšnā cām-ı neşāte eylemez minnet
Ğubār-ı ğamla da bir laħza olmak şād k̇ābildür
- 5 Rıza yoķ intıķama mezheb-i ^çuşşāķda yoħsa
Bir āh ile cihānı eylemek bir bād k̇ābildür
- 6 Düşerseñ ğayrı kākül kaydına yoħsa seni ey dil
Şikenc-i tırrasından eylemek āzād k̇ābildür
- 7 Bu feyz ile sözüñ siħr eylemek müşkil degül Vecdī
Huşūşā tab^ç -ı çālākuñ ide imdād k̇ābildür

[110a]

-299-⁷⁸⁰

Şehrī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ol hāl-i siyeh tā ki bizüm aħterümüzdür
Mānend-i şerer āteş-i ğam-püsterümüzdür

⁷⁸⁰ Demirel, **a.g.e.**, s. 74.

- 2 Kurbānī-i kânūn-ı bütānum ki tegāfūl
Hem kâtilümüz hem yine de da‘ vāgerümüzdür
- 3 Biz şevk-ıla yandık ‘ulūv-i ‘aşk-ıla duzağ
Hamyāze-keş-i çāšnī-i aḡgerümüzdür
- 4 Çıkşa yolumuz vādī-i hırmāna ‘aceb mi
Şehrī gibi bir şūm-ḡadem reh-berümüzdür

-300-⁷⁸¹

Sırrī⁷⁸²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Surḡī-i rūyī leṭāfetde gül-i tāze midür
Eşer-i şermī-i nezzāre midür ḡāze midür
- 2 Tevbe-i ḡūn-ı dil-i ‘āşık-ı zār itmişsün
Niyetüñ neşve-i pür şūra mıdur nāza mıdur
- 3 Gāh pervāne gehī bülbülü yād eyler yār
İ‘tibārı ‘acebā söze midür sāza mıdur
- 4 Esb-i nāz üzre süvār olmuş o mest-i naḡvet
Ḳaşdı şaḡrā-yı maḡabbetde tek ü tāza mıdur

⁷⁸¹ Kazan, **a.g.e.**, s. 283.

⁷⁸² 300/ 2b pür şūra mıdur: pür-zūr mı
Dîvân’da yer alan 7. beyit, mecmuada yoktur.

- 5 Ne ‘aceb fark idemez dāğ-ı ser-i ‘uṣṣāķı
Lāle-i kūh-ı maḥabbet mi gül-i tāze midür
- 6 Nev-naẓīreñ yine ey Sırrī-i pākīze-nefes
Ḥaylī-i ḥoş-suḥan-ı mu‘ cize-perdāza midur

-301-⁷⁸³

‘İşmetī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Fenāsin ‘ālemüñ gūş itmeyüp efsāne şanmışlar
Cem ü Key ‘işret-i yek-rūzeyi āyā ne şanmışlar
- 2 Kitāb-ı ḥüsnden ḥarf-i vefā-yı eylemişler ḥak
Anı nā-āşnāyān-ı hevā bīgāne şanmışlar
- 3 Bu demde zevķ u şādī ḥātıra gelmek umulmazdı
Meger dil ḥānesin vīrān görüp mey-ḥāne şanmışlar
- 4 O ser-keş baķmayup ‘uṣṣāķa geķmiş kīn ü naḥvetle
Anı ol sāde-levḥān şīve-i mestāne şanmışlar
- 5 Gelüp bī-bāk rū-māl eylemişsin pāy-ı dil-dāre
Seni meclisde yārān ‘İşmetī dīvāne şanmışlar

⁷⁸³ İpekten, a.g.e., s. 42.

[110b]

-302-⁷⁸⁴Fehîm⁷⁸⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Zâ' ifüm ıaır-ı 'arşı gerçi ğāyet rāh kŭtehdŭr
Derŭnumda lebe yetmez kemend-i āh kŭtehdŭr
- 2 Mu' arrā hŭbdur ıadd-i bŭlend-i řāhid-i ıarşum
Keserdŭm ıarĥ-ı atlasdan ıabā-yı cāh kŭtehdŭr
- 3 řabāĥa Yŭsufāsā ıalma olma daĥı dāmen-keş
Bizŭm engŭřtŭmŭzden destŭmŭz ey māh kŭtehdŭr
- 4 Nigāh itmekde dŭzdide o māha şu' le-eřvāruz
şu' ā' -ı ıeřmŭmŭz gāhī dırāz u gāh kŭtehdŭr
- 5 ıad-i yāra kıyametden mŭnāsib mi didŭm cāme
Fehīmā didi ey endişesi kŭtāh kŭtehdŭr

⁷⁸⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 432.

⁷⁸⁵ 3302/ 1b Derŭnumda: Derŭnumdan

3a řabāĥa Yŭsufāsā ıalma olma daĥı dāmen-keş: řabāĥa ıalma şem' -i Yŭsufāsā olma dāmen-keş

-303-⁷⁸⁶Nazım Nazîre-i Nev-Zemîn-i Nâbî⁷⁸⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Añılsun meclis-i vaşluñ ki dil-şād olduğum yirdür
Benüm dest-i ħumār-ı ğamdan āzād olduğum yirdür
- 2 Añılsun şaydgāh-ı turre-i pür-çîn-i dil-ber
Esîr-i dām-ı pîç-ā-pîç-i şayyād olduğum yirdür
- 3 Añılsun reh-güzār-ı yār kim pā-māl olup anda
Ġubār-ı kūr-sāz-ı çeşm-i ħussād olduğum yirdür
- 4 Añılsun gülşen-i ‘aşkuñ ki hicrũñ tende yād ile
Dem-i gül-çînî-i vuşlatda bir bād olduğum yirdür
- 5 Añılsun cilvegāh-ı kâmetũñ kim germî-i ğamdan
Dem-ā-dem sāye-cüy-ı serv ü şimşād olduğum yirdür
- 6 Añılsun Bî-sütũn-ı ğamda ben tarĥ itdügũm vādî
Ki şîrînkārî-i ‘aşkuñda Ferhād olduğum yirdür

⁷⁸⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 725-726.⁷⁸⁷ 303/ 2a turre-i pür-çîn-i dil-ber: ġisuvân-ı çîn çînũñ kim

3a reh-güzār-ı yār kim: reh-güzāruñ kim tenũm

4 Bu beyit, *Dîvân*’da yoktur.

7b önũnde: elinde

8a benũm anda: Nazîmāsā

9 Bu beyit, *Dîvân*’da yoktur.

- 7 Añılsun hānķāhı dem-be-dem pīr-i muġānuñ kim
Öñünde bir ķadeķ bādeyle irşād olduġum yirdür
- 8 Añılsun ol debistān-ı ma‘ ārif kim benüm anda
Nedīm-i bezm-i ħāşu’l-ħāş-ı üstād olduġum yirdür
- 9 Añılsun tā kıyāmet meclis-i erbāb-ı ‘ irfān kim
Nazīmāsā benüm taĥsīn ile yād olduġum yirdür

[111a]

-304-⁷⁸⁸

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Çenber olursa n’ola dā’ire-i cāna kemer
Bestedür naķş-ı miyān-ħāne-i cānāna kemer
- 2 Mevci çok āb-ı revāndur ki gümüş gibi aķar
Bel tolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer
- 3 Taşları la‘l ü güher dā‘ iresi sīm ile zer
Yapdılar āb-ı ħayāt üstine şāhāne kemer
- 4 Çok olur ħalk miyānında tel ehli ammā
Görmedi kimse bunuñ gibi zārīfāne kemer

⁷⁸⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 547.

- 5 Leme‘ân eyler ise tâz-ı şu‘â-ı ne ‘aceb
Hâledür dâ’ire-i mihr-i dıraḡşâna kemer
- 6 İki ḡasret biri birine ḡavuṡmak gibidür
Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḡâne kemer
- 7 Tâze-icâd-ı ḡasendür n’ola eylerse ḡabûl
Tuḡfe-i şeh-r-i Ḥaleb Ḥazret-i Sulṡâna kemer
- 8 Nâbiyâ çekmege âḡûṡa miyân-ı yârı
Gösterür gerdiṡ-i eṡvâr-ı zarîfâne kemer

-305-⁷⁸⁹

Nâ’ilî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tâ cilveḡe-i berḡ-ı belâ ḡırmenümüzdür
Ḥâkister-i düzaḡ çemen-i ḡülṡenümüzdür
- 2 Vâṡuḡtegân-ı ḡarem-i ka‘be-i ‘aṡḡuz
Peyḡule-i ḡam-ḡâne-i dil meskenümüzdür
- 3 Ol ‘âṡıḡ-ı pâküz ki serâ-perde-i ‘iṡmet
Âlûde-i ḡûn-ı dil olan dâmenümüzdür

⁷⁸⁹ İpekten, a.g.e., s. 204.

4 Biz sākī-i ḥūn-ı cigerüz ğamze-i dil-ber
Peymāne-be-kef ser-ḥoş-ı dürd-efgenümüzdür

5 Şūr-efgen olan Nā'iliyā kişver-i nazma
Hükm-i raķam-ı ḥāme-i cādū-fenümüzdür

-306-⁷⁹⁰

Vecdī⁷⁹¹

-.- / .-. / -.- / .-. -

1 Rūyuña eyleşem nazār reng-i ḥayā niķāb olur
Gör ne siyeh-sitāreyüm nūr-ı nigeḥ ḥicāb olur

2 Āyine içre baksa ger 'aksini ḥoy-feşān ider
Tāb getürmez āftāb bir nigeḥine āb olur

3 Şanma derinde itdüğüñ nāleler eylemez eşer
Her ne du'ā ki eyleseñ Ka'bede müstecāb olur

4 Maḥv-ı vücūd iden ider cānını maḥż-ı nūr-ı 'aşķ
Arada ḥā'il olmasa sāye de āftāb olur

5 'Aşķ ki virdi Vecdīye zevķ-ı derūn-ı giryesi
Dilde bu neşve var iken āb daḥı şarāb olur

⁷⁹⁰ Yanmaz, a.g.e., s. 77.

⁷⁹¹ 306/ 5a ki: ile

[111b]

-307-⁷⁹²Şehrî⁷⁹³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Ne kevkebümde şeref var ne bir eşer bulunur
İdince fâ'ide ümîdini zarar bulunur
- 2 Ne deñlü müflis isek mihmân-ı derd ü ğamı
Tesellî eyleyecek pâre-i ciger bulunur
- 3 Murâdı ehl-i dilüñ nâ-murâd olmağdur
Felekde yoğsa ne Hâtem-cenâblar bulunur
- 4 Bulınmaz ise n'ola bâğ-ı dilde gül-bîn-i 'ayş
Nihâl-i âh gibi nağl-i şu'le-ber bulunur
- 5 Şikâyet eyleme ey Şehrî tîre bahtuñdan
Senüñ de şem'-i murâduñı bir yağar bulunur
- 6 Cenâb-ı Hâzret-i Paşa-yı muhterem k'anda
Ri'âyet-i şu'arâ ragbet-i hüner bulunur
- 7 İlâhî devlet ü 'ömri ola murâdınca
Zamânede nitekim şâm ile seher bulunur

⁷⁹² Demirel, **a.g.e.**, s. 78-79.⁷⁹³ 307/ *Dîvân*'da yer alan 7. beyit, mecmuada yoktur.

-308-⁷⁹⁴

Şābit

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Țurraña ġamzeñ lebün bezminde diller başdırur
Zülfün ol āşūbı dāmān ile örter başdırur
- 2 Açdı yügrük bayrağın gönderdi ceyş-i kākūlin
Hiç degül vālī-i mülk-i fitne bir yer başdırur
- 3 Bir ıuloğlı āfeti ıundağ bırağdı cānuma
Añlaman ol āteşi bu dīde-i ter başdırur
- 4 Merd olur bintü'l-‘inebden ġayrı bezm-i hāşına
Hiç ne ‘avret uğradur ne pāy-ı duğter başdırur
- 5 Berdden lertzān olan nağl-i güli terletmege
Berf ile örter sipihr-i mihr-perver başdırur
- 6 Çiftesin tağıtmağ ister şiveden tek ıurmayup
‘Ākıbet ‘uşşākı esb-i nāza dil-ber başdırur
- 7 Şābitā pek köhnedür bu āsyāb-ı rūzgār
Hep bizi bir gün döşer hāke berāber başdırur

⁷⁹⁴ Karacan, a.g.e., s. 254.

[112a]

-309-⁷⁹⁵

Faşîh

..-- / ..-- / ..-

1 Dilde ‘aşk-ı leb-i cānān bir olur
Tende ey rūh-ı revān cān bir olur

2 La‘l-i hūbān lebūne beñzeyemez
Mühr çok mühr-i Süleymān bir olur

3 Bir dem olmaz bunı fıkır eyleyemem
Ki ‘adüvv ile o fettān bir olur

4 Dest-i ğamla bu keş-ā-keşle kıla
Korkarum ceyb ile dāmān bir olur

5 İtme tekşir-i suhan yāra Faşîh
‘Arz-ı hāl-i dil-i nālān bir olur

-310-⁷⁹⁶

Nā’ilī

.--- / .--- / .--- / .---

1 Dimeñ ol şem-i hüsne ğayrılarla germ-ülfetdür
Kimüñle hem-dem olsun n’eylesün müştāk-ı şöhetdür

⁷⁹⁵ Çıpan, **a.g.e.**, s. 292-293.

⁷⁹⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 202.

- 2 N'îçün ümîdvâr-ı vuşlata âzurdedür hûbân
Yine küstâh iden bî-çāreyî farṭ-ı maḥabbetdūr
- 3 Felâṭûn-ı dili pür-^ç ukde-i reşg-i cünûn eyler
Bahâr-ı rûz-ı ḥüsnüñ kim dem-i nev-rûz-ı vuşlatdur
- 4 Meta^ç -ı ^ç aşk hem cins-i kumâş-ı ḥüsn-i ğarrâdur
Niyâz u nâz hem-seng-i terâzû-yı ḥaḳîḳatdūr
- 5 Degüldür tâze-gû yârâna pey-rev Nâ'îlî ammâ
Yine inkâr olunmaz şâ^ç ir-i nâzûk-ṭabî^ç atdūr

-311-⁷⁹⁷

Nâbî⁷⁹⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Sûziş-i ^ç aşka giriftâr olmayan dil dil midür
Olmayan âvâre-i ḳûy-ı cünûn ^ç âḳil midür
- 2 Rûy-ı âteşnâki şâhidler eger itse de
Ol perî sûz-ı derûnumdan meger ğâfil midür
- 3 Keşret-i ^ç uşşâḳdur ârâyiş-i bâzâr-ı ḥüsn
Nâ-ḥarîdârân-ı ḥüsne gül-ruḥân ḳâ'îl midür

⁷⁹⁷ Bilkan, **a.g.e.**, s. 521.

⁷⁹⁸ 311/ 2a şâhidler: şâhiddür
itse de: ketm itse de
Mısraın vezni aksamaktadır.

- 4 Şāf-dildür itse de taqlīd-i ḥüsnüñ mû-be-mû
Rûy-gerdānlık yine āyineden kı̇abil midür
- 5 Hep çıķan tâz-ı şu‘ ā‘ ıdur degül mûy-ı sefīd
Nābiyā nûr-ı maḥabbet sīneden zā‘il midür

[112b]

-312-⁷⁹⁹

Vecdī⁸⁰⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şebistān-ı ğamum bezmümde şem‘ -i enverüm yoķdur
Fenā bezminde ya‘ nī bir müselleml dil-berüm yoķdur
- 2 Serinde herkesüñ bir ğonce-i sīr-ābı var şimdi
Benüm bāğ-ı cihān içinde bir berg-i terüm yoķdur
- 3 Ne pür-zaḥm-ı nigāh u ne esīr-i zülf-i müşġinüm
Anuñ‘çün şaf-ı ser-bāzān-ı ‘aşķ içre yirüm yoķdur
- 4 Zer-i ḥālis ‘ayār itdi dili iksīr-i ‘aşķ ammā
Ele alur anı bir dil-ber-i sīmin-berüm yoķdur
- 5 Yanup hicrān-ıla şem‘ -i ğam oldum vaşlı yād itmeme
Meta‘ -ı şeb-pesendüm şubḥa lāyık gevherüm yoķdur

⁷⁹⁹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 75.

⁸⁰⁰ 312/ 1b bezminde: dünyāda
3a pür: bir

- 6 Nice feryād idüp çāk-ı girībān itmeyeyüm kim
Yanumda sākī-i gül-ruḥ elümde sāğarum yoḫdur
- 7 Sitānbūla o deñlü ārzū var dilde ey Vecdī
Uçardum bulsam ammā n'eyleyüm bāl ü perüm yoḫdur

-313-⁸⁰¹

Şehrī⁸⁰²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Dil-sitānum tıfl-ı 'işmet-dāye bir maḥbūbdur
Sāyesinden eyler istiḥyā 'aceb maḥcūbdur
- 2 Rişte-i enzārı kim pā-bend 'aks-i Yūsufa
Şanma nā-bīnāyı kufl-ı dīde-i Ya' kūbdur
- 3 Ümmetān-ı 'aşkuñ ey dil rütbesin seyr eyle kim
Dāğ-ı ḥasret ta' ne-i rāḥat-zen-i Eyyūbdur
- 4 Ḥā'il olmaz 'arż-ı ḥāle perde-i men' i-i ğayr
Āteşin tūmār-ı āh-ı 'āşıkān mektūbdur
- 5 Ülfet-i Şehrīden ey 'işret-güzīnān el-ḥāzer
'Aşk-ı rāḥat düşmenāsā 'āfiyet āşūbdur

⁸⁰¹ Demirel, **a.g.e.**, s. 77.

⁸⁰² 313/ 2a Rişte-i enzārı kim: Rişte-i enzārı
pā-bend: pā-bend oldu
3a seyr eyle: eyle

-314-⁸⁰³

Fehīm

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tā ğamkede-i bezm-i fenā meskenümüzdür
Peymāne-i şādī sebep-i şīvenümüzdür
- 2 Ol hūşe-i ber-mezra‘ a-i ‘ālem-i cānuz
Kim berķ-ı belā āb-dih-i hırmenümüzdür
- 3 Pūyende-i şahrā-yı dilüz āteş-i ‘aşķı
Pūr-şu‘ le iden bād-ı ser-i dāmenümüzdür
- 4 Ol Ka‘be-i ‘aşķuz ki hayāl-i leb-i hūbān
Ervāh-ı tavāf-āver-i pīrāhenümüzdür
- 5 Ol bülbül-i bī-şavt-ı ğamuz ya‘ nī Fehīmüz
Peygüle-i ğam-ḥāne-i dil gülşenümüzdür

[113a]

-315-⁸⁰⁴Nābī⁸⁰⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dildeki leşker-i endūh güzer bilmezler
Sākīnān-ı ḥarem-i ‘aşķ sefer bilmezler

⁸⁰³ Üzgör, **a.g.e.**, s. 452.⁸⁰⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 556.⁸⁰⁵ 315/ 4b “ki” eki, *Dîvân*’da yoktur.

Mısraın vezni aksamaktadır.

Dîvân’da yer alan 7. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Şekve hürşid-ruḥān-ı felek-i naḥvetden
Der-i ḡam-ḥānemüzi zerre kadar bilmezler
- 3 Gice gündüz ‘ araḡ u mey yürisün meclisde
Mestler şām u seḡer mihr ü kamer bilmezler
- 4 Dāḡ-ı dil māye-i feryād yeter ‘ uşşāḡa
‘ Andelībān-ı maḡabbet ki gül-i ter bilmezler
- 5 Yā ḡayāl-i ḡaṭ-ı sebzūñ yā gül-i rūyuñdur
‘ Ālem-i dilde temāşā-yı diḡer bilmezler
- 6 Dili söyletmege besdür suḡan-ı şirīnūñ
Tuṭīyān-ı ḡafes-i ‘ aşḡ şeker bilmezler

-316-⁸⁰⁶

Hevāyī⁸⁰⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ḳārye-i ‘ aşḡ re‘ āyası sefer bilmezler
[...]
- 2 Yaḡlı ballıdur oḡımayla pilāv u zerde
Şūfiler āḡ u şarı ile zer bilmezler

⁸⁰⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 16.

⁸⁰⁷ 316/ 1b Bu mısra, mecmuada yazılmamıştır.
2b şarı: sīm

3 İş ya burğu-yı müjeñ ya çekic-i gamzeñdür
Yapu-yı dilde şamātā-yı keser bilmezler

4 Dili kaynatmağa besdür ufacığ hallerüñ
‘ Aşcıyān-ı ocağ-ı ‘ aşk büber bilmezler

5 Dād-ı afyon-ḥ̣ārān ota-ı kadrīden
Pes-i dükkānumuzı kahve kadar bilmezler

6 Pāsbānān-ı maḥallātı Hevāyī şehrüñ
Āhenin toyağa işkenbe fener bilmezler

-317-⁸⁰⁸

Rābıt

--. / -. . / .-. / -. -

1 Te ’şīr-i tāb-ı mihr-i cemālūñ gönüldedür
Sūz-ı firāk u hicr ü vişālūñ gönüldedür

2 Luṭf u ‘ itāb-ı gamzeden āmūz-ūlfetüz
Resm-i nigāh [u] naḫş-ı ḥayālūñ gönüldedür

3 Bulmaz şifā ki sūde-i elmāsdan ne sūd
Zaḥm-ı gamuña ehl-i kemālūñ gönüldedür

⁸⁰⁸ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Gelmez tegāfūlāne-i vaşfuñdan infî‘āl
Va‘d-i vişāl-i sırr-ı maḳālūñ gönüldedür
- 5 Şiven-tırāz-ı ‘aşḳ olamam hem-çü Rābıṭ ol
Zahm-ı nihān-ı tığ-ı celālūñ gönüldedür

[113b]

-318-⁸⁰⁹

Nābī⁸¹⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Pāy-ı yāra düşmege aḡyārdan nevbet mi var
Sāyesinde naḥl-i ümīdūñ meger rāḥat mı var
- 2 Geh kemān-ı hicr ü geh tır-i sitem geh bār-ı ḡam
‘Āşık-ı fersūde-bāzū çekmedük zahmet mi var
- 3 Cilve eyler cāme-i yek-reng ile ye’s ü ümīd
Ṭab‘a istilā-yı ḥayret gibi bir ni‘met mi var
- 4 Vaşldan maḳşūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
Yoḡsa vaşla ‘ālem-i endīşede minnet mi var
- 5 Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cūdā
Çoḳdan ey ḡam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

⁸⁰⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s.553.

⁸¹⁰ 318/ 2a tır-i sitem: zehr-i sitem
Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

-319-⁸¹¹Hevāyī⁸¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Şaḡsıdan ḳor almağa tiryākiden nevbet mi var
Oṭasında Ḳadri şolağun meger rāḥat mı var

2 Geh ‘ acūz-ı zişt u geh geh genç kız
Zānī-i ḳapu çekmedük ‘ avret mi var

3 Hāşıl eyler kāle-i efkār ile ḥüsrān-ı renc
Ehl-i sūḳa aḳçesüzlik gibi bir zillet mi var

4 Kārdan maḳşūdumuz hep ehl-i dükkān olmadur
Yoḥsa kāra kehle bāzārında bir minnet mi var

5 Bir adım dükkānının öninden olmazsın ırak
Çokdan ey sā’il Hevāyī ile ünsiyyet mi var

⁸¹¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 26.

⁸¹² 319/ 2a geh: geh tāze ğulam

Mısraın vezni aksamaktadır.

2b Zānī-i ḳapu: Zānī-i bed-ḥ’āh ḳapu

Mısraın vezni aksamaktadır.

-320-⁸¹³Hevāyī⁸¹⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir çuḡayı kesdür ki ‘ abādur dimesünler
Bir şarığı şardur ki ḡabādur dimesünler
- 2 Bir zülfe deli göñlüñü bend it ki mecānīn
Vā-sūḡte-i dār-ı şifādur dimesünler
- 3 Boya şaḡaluñ aḡını ḡinnā ile tā kim
Ebnā-yı zamān saña babadur dimesünler
- 4 Ḳaşmerligi terk eyle Hevāyīveş aḡırlaş
Tā kim saña ḡalk ehl-i riḡādur dimesünler

[114a]

-321-⁸¹⁵Nābī⁸¹⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
‘ Uşşāḡ-şıfat āteşi ḡalbinde nihāndur

⁸¹³ Çakır, **a.g.e.**, s. 25.

⁸¹⁴ 320/ *Dīvān*’da yer alan 4 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

⁸¹⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 548.

⁸¹⁶ 321/ 5a rīş-i sefidin: rīş-i sepīdi

- 2 Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancak
Cāmeyle duḥūl eyleyene düşmen-i cāndur
- 3 ‘Üryānī Dede tekyesidür feyz-i müselsel
Ağzı köpürür taşlarının vecdi ‘ayāndur
- 4 Hep anda olur nā’il-i vaşl ehl-i tecerrüd
Ḥalvetleri nefis öldürecek ṭurfe mekāndur
- 5 Meh-rūylara līf sürer rīş-i sefidin
Şābūnculuk itmekde ‘aceb rind-i cihāndur
- 6 Taṭhīrine nā-pākларуñ dīde-i terle
Mānende-i pīrān-ı ṭarīkat nigerāndur
- 7 Yek-zerre kımaz kīsesine çirk-i fenāyı
Girdükçe ele ḥāke döker cūd-feşāndur
- 8 Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
Fevṭ ile beden ma‘nī-i ma‘hūde nişāndur
- 9 Her lūlesi Nābī kalem-i feyz mişāli
İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

-322-⁸¹⁷Vecdî⁸¹⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tûfân-ı sirişküm dime cûş-ı yeme beñzer
Bağ çeşmüme dāmānuma der yānuma beñzer
- 2 Bu hüsñ ile insāna yaķın olmasını gör
Pek az görilür böyle pīrī ādeme beñzer
- 3 Mey-ḥānede bī-ķayd sifāl ile mey içmek
Ne meclis-i Dārāya ne bezm-i Ceme beñzer
- 4 Hūñ saçduġuñı saymadılar geçmedi giryen
Ey dīde-i ter naķd-i sirişkūñ kime beñzer
- 5 Hep ‘aşķla hem-meclis olan ehl-i cünündür
‘Aķl ol ḥarem-i insde nā-maḥreme beñzer
- 6 Taķsīm idicek zühre bu şī‘ri didi ‘İsī
Bu nazm eşer-i Vecdī-i mu‘ciz deme beñzer

⁸¹⁷ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 78.⁸¹⁸ 322/ *Dîvân*’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

[114b]

-323-⁸¹⁹

Şehrî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Açan rāz-ı derūn-ı ehl-i dīdārı tebessümdür
Tebessüm nev-bahār-ı gül der-āgūş-ı tekellümdür
- 2 N'ola bî-behre ise kevkebüm sa' d u nühüsetden
Sîpihr-i t̤ālī'üm bîhūde gerd-i sâde-encümdür
- 3 Cefâdan da dilâ maḥrūm olursañ dād-ḥ'āh olma
O fettān-ı sitemger münkir-i ehl-i tazallumdur
- 4 Nice maḳtūl-i nāzī olmasun 'āşık o fettānuñ
Ki zevk-ı t̤iğ-ı ḳahrı ḥayret-efzā-yı teraḥḥumdur
- 5 ' Aceb āşüfte-bülbüldür dil-i āvāre-i Şehrî
Bihişt olursa gülzārı yine ḥasret-terennümdür

-324-⁸²⁰

Naḥîfî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ' Āşıkum dāğ-ı dil-i dūzaḥ-şerārūm tazedür
Bāğbān-ı gülşen-i ' aşkum bahārūm tazedür

⁸¹⁹ Demirel, **a.g.e.**, s. 79.⁸²⁰ Aypay, **a.g.e.**, s. 117.

2 Tāzedür ‘ayb eylemeñ bilmezse kadr-i ‘āşıkı
Tāzedür tāze benüm ol gül-‘izārum tāzedür

3 Şimdi yād u āşnānuñ rütbesin farq eylemez
Tıfl-ı nev-resdür dağı ol şivekārum tāzedür

4 Ey gül-i nev-ḥiz-i bāğ-ı ‘işve ruḥsāruñ şaķın
Āteş-i dil-süz-ı āh-ı şu‘ lebārum tāzedür

5 Ben Naḥīfives ezel sihr-āşnā-yı nazm idüm
Mülk-i ‘ālemde egerçi iştihārum tāzedür

[115a]

-325-⁸²¹

Fā’izi⁸²²

.--- / .--- / .--- / .---

1 Gidermiş dilden evvel şöhetüñle guşsa vü gamlar
Kanı ol Cām-ı Cem ol şevķler ol eski ‘ālemler

2 Dağı ben şimdi bildüm rüzgāruñ neydüğün ey dil
Bilinmezmiş şafā-yı vaşl-ı yār ile geçen demler

3 Mübārek olsun ey şūḥ-ı cihānum reşkümüz yokdur
Giceden āşnalar mübtelālar tāze hem-demler

⁸²¹ Okatan, **a.g.e.**, s.186.

⁸²² 325/ 1a iden: dilden
1b ol: ey

- 4 Seherden mührelerse yiridür mihr-i cihān-ārā
Gülün evrāk-ı surhuñ jāle-i ter giceden demler
- 5 Tehī olmadı hergiz bāde-i rengin ma‘ nādan
Revādur Fā‘izi reşk itse cām-ı tab‘ uña Cemler

-326-⁸²³

Nef‘i

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Maḥşer olmuş şahın-ı Kağıt-ḥāne dünyā bundadur
Cennete dönmiş güzellerle temāşā bundadur
- 2 Bu da bir gündür kıyāmetden nişānı āşkār
İşte gör ol āftāb-ı ‘ālem-ārā bundadur
- 3 Dil-berün bālā-bülendi ‘āşıkuñ üftādesi
Bir yire gelmiş bugün a‘ lā vü ednā bundadur
- 4 Añmasuñ şūfi dahı keşretde vaḥdet ‘ālemin
Yārı tenhā avlayan ‘uşşāk-ı şeydā bundadur
- 5 Cümleden ol gūne ser-mestān-ı şāhib-ḥālden
Nef‘i-i şūrīde-i bī-bāk ü rüsvā bundadur

⁸²³ Akkuş, a.g.e., s. 472.

-327-⁸²⁴Şabrî⁸²⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hādīs-i k̄and-i la‘lin dil derūn-ı sīneden söyler
‘ Aceb tūṭī-i gūyādur pes-i āyīneden söyler
- 2 Ser-i zūlf-i siyāhuṇdan söz açsa n’ola sīnemde
Göñül bir mağribīdür söylese gencīneden söyler
- 3 Cihānda ceyb-i istiğnāya ser çekmiş gedā vardur
Şeh-i zerrīn-ķabāye hırķa-i peşmīneden söyler
- 4 Rakībe yār luṭfıyla hıṭāb eyler baña ammā
Dehān-ı hıṣm ile düşünām idüp hep kīneden söyler
- 5 Añup mestāne cūş eyler şafā-yı bezm-i dil-dārı
Dahı Şabrî neşāt-ı bāde-i düşüneden söyler

[115b]

-328-⁸²⁶

Yahyā

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Tağıdur dil-dār zūlfın zīnet-i ruḥsār ider
Gülsitānın bāğbān-ı ḥüsn sünbülzār ider

⁸²⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 152.⁸²⁵ 327/ 2a siyāhuṇdan: siyāhuṇda
sīnemde: sīnenden⁸²⁶ Ertem, **a.g.e.**, s.76.

- 2 Başladı feryād ü zāra bülbul-i āşüfte-hāl
Kimseye nevbet degürmez ādemi bī-zār ider
- 3 Bülbul ü pervāne ‘aşk ile bulaldan iştihār
‘Aşkdan dem urmaga ehl-i maḥabbet ‘ār ider
- 4 Dil ḥam-ı zülfin cihāna virmez ammā gāh olur
Şāne ol bī-çāreye dünyāyı teng ü tār ider
- 5 Gülden añlar bülbul ey Yaḥyā meger gūş-ı ḳabül
Meclisinde itdügi her nağmeyi tekrār ider

-329-⁸²⁷

Nādirī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O müjgān ile ebrū var ise tīr ü kemānuñdur
Degül seng-i mezār-ı ‘āşıḳan meyl-i nişānuñdur
- 2 Sarāyuñ sükkerī ḥelvā-yı şābūnisi var dirler
Benüm yanumda ol ḥelvā senüñ şīrīn zebānuñdur
- 3 Gözi odlu ḳuluñdur destine çārüb-ı zer almış
Şeh-i encüm hemīşe ḥāk-rüb-ı āstānuñdur

⁸²⁷ Külekçi, **a.g.e.**, s. 239.

- 4 Gözüm bir demde ğarķ-ı hūn iden cellād-ı ğamzeñdür
Dilüm bir müy ile bend eyleyen nāzūk miyānuñdur
- 5 Dil-i mecrūhuña ey Nādirī raḥāt-resān oldu
Meger kim dil-rübānuñ ḥaṭṭ-ı la‘ li yār-ı cānuñdur

-330-⁸²⁸

Bahāyī⁸²⁹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dünyāyı ḥarāb itdi o mestāne baķışlar
Ol çeşm süzüşler o ğazālāne baķışlar
- 2 Tāķat mı ķor ādemde yerinde o ķopuşlar
O raḥş sürüşler o levendāne baķışlar
- 3 ‘ Ālemde nazīrūñ yoğ iken ey şeh-i hūbān
Bilsem kimedür yine bu ḥaşmāne baķışlar
- 4 Bīgāne nazar dostlara ilde de var mı
Hep sende midür yoḥsa bu bīgāne baķışlar
- 5 Hūn-ı dil-i pūr-hūn-ı Bahāyīyi düketdi
Çeşmüñde o cādū-yı tatārāne baķışlar

⁸²⁸ Uludağ, **a.g.e.**, s. 73.

⁸²⁹ 330/ 2a yerinde: yerinden

Dîvân’da yer alan 3 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

[116a]

-331-⁸³⁰

Nā'ili

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Āh idersem felegi āh-ı şerer-bār yaqar
Ağlamazsam cigerüm dāğ-ı ğam-ı yār yaqar
- 2 Nice biñ 'ālemi hākister ider bir şereri
Teni bir āteş-i cān-sūz-ı ciger-ẖār yaqar
- 3 Berķ-ı şemşir-i cefādan tutışur hırmen-i dil
Hānümān-ı emelüm şu'le-i āzār yaqar
- 4 Gülşene kesb-i hevā itmege varduqça tenüm
Sūziş-i nāle-i dil girye-i nā-çār yaqar
- 5 Gāh teb-lerze-i hasret cigerüm hūn eyler
Geh ğam-ı Nā'ili-i bīkes ü bīmār yaqar

-332-⁸³¹

Nābi

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Serv-ḳaddüm sāye şalsa bāğa 'ar'ar hāk olur
Reng-i ruḡsāruñ görüp güller giribān-çāk olur

⁸³⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 240.⁸³¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 560.

- 2 Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki takrīr eylesem
Şevḳden eczā-yı ‘ālem ser-be-ser ḥāşāk olur
- 3 Ḥanümān-ı tākati vīrān iderken rūy-ı dil
Bülbül-i nāḫize gül bīhūde āteşnāk olur
- 4 Dehre bir nezzāre-i ye’s itmedükçe bilmedüm
K’arzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur
- 5 Perveriş-yāb olduğu’çün dūdmān-ı ‘aşḳda
Āh-ı Nābī yirde ḳalmaz zīnet-i eflāk olur

-333-⁸³²

Vecdī

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Eṭrāf-ı çeşm-i terde āh-ı kebūd göster
Te’şīr-i sūz-ı şekle āb üzre dūd göster
- 2 Va‘d-i vişālūñ ile bāzār-ı derdi germ it
‘Uşşāk-ı cān-fürūşa ümīd-i sūd göster
- 3 Sīneñde şerḥañı kıl ḥūn-ābe ile sīr-āb
Ol şu‘lezār-ı ğamda ḥūnīn-rūd göster

⁸³² Yanmaz, a.g.e., s.76.

- 4 Ebrũñ ile dile it pā-būsuña işāret
Ol büt-perest-i hūsne cāy-ı sūcūd göster
- 5 Güftāre gül-dehānuñ maḥv eylesün vūcūdum
Būd [u] nebūd eyle nā-būdı būd göster
- 6 Her bir nigāh-ı nāza biñ cān u dil nişār it
Gördükçe luṭf kendüñ ser-germ-i cūd göster
- 7 Eş‘ār-ı pākūñ eyle hep böyle ‘ālem-ārā
Munşif-dilān-ı nazmı Vecdī ḥasūd göster

[116b]

-334-⁸³³

Şehrī

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Esdi yine nesīm-i seḥer nev-bahārdur
İtdi cihānı tāze vü ter nev-bahārdur
- 2 Eyle nesīm-i nāleñi taḥrīk ey gönül
Ol ḡonce-i ḥicābı açar nev-bahārdur
- 3 Çeşm-i terümden eyle ḥazer ey ḥayāl-i dost
Ḥün-āb-ı girye cūşış ider nev-bahārdur

⁸³³ Demirel, **a.g.e.**, s. 77.

- 4 Gül-berg-i şevkı eyle dilā-pā-niṣār-ı yār
Şāyed k'ide 'aṭā-yı naẓar nev-bahārdur
- 5 Luṭf eyle Şehrī bir müte'essir nevā ile
Kıl 'andelīb-i zāra ḥaber nev-bahārdur

-335-⁸³⁴

Şābit

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nizā'-ı reng-i ḳahve ehl-i keyfūñ eski cengidür
Kimidür levni miskīdür kimidür ḳahve rengidür
- 2 Yine erbābına ḳalmışdur isti' māl-i miftāḥı
Kilīd-i daḥme-i der-beste-i ṭālī' firengīdür
- 3 Tükürse üstine bir ehl-i istikrāḥ ḥaz eyler
Göñül abdāl-ı 'aşḳuñ balḡamı bir pālehengidür
- 4 O şūḥ-ı ḳayyumuñ destinde şanmañ lūlesi ḳandīl
Benüm murḡ-ı dilüm ürkitmege aḡız tūfengidür
- 5 Degüldür hāle Şābit gūşe-i ṭāḥūnede ḳalmış
Aşınmış āsyāb-ı rūzgāruñ köhne sengidür

⁸³⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 241.

-336-⁸³⁵Mezākī⁸³⁶

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Gīsū ki farḡ-ı yār-ı ser-efrāza bestedür
Ol şukḡadur ki ser-‘ālem-i nāza bestedür
- 2 Ol ‘uḡdeler ki ṭurre-i pür-pīç ü ḡamdadur
Dām-ı firīb-i ḡamze-i ḡammāza bestedür
- 3 Ol perdeler ki naḡme-nevāz-ı niyāzdur
Ḳānūn-ı nāz-ı dil-ber-i dem-sāza bestedür
- 4 Ḥırz-ı emān-ı āfet-i terk-i ṭarīḡ-i ‘aşḡ
Bāzū-yı şevḡ-ı ‘āşīḡ-ı ser-bāza bestedür
- 5 Meyl itmez ehl-i himmet o naḡd-i vişāle kim
Ser-kīse-i ta‘alluḡ-ı enbāza bestedür
- 6 Gūş it Mezākī bu ḡazel-i nev-terāneyi
Tāze-zebān u tāze-edā tāze-bestedür

⁸³⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 370-371.

⁸³⁶ 336/ 6b Tāze-zebān u tāze-edā: Tāze-zebān tāze-edā

[117a]

-337-⁸³⁷‘ Ārif⁸³⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne geşt-i ŝaĥn-ı gŭlŝendŭr ne seyr-i ʔal‘ at-ı gŭldŭr
Murādum istimā‘ -ı nāle-i pŭr-sŭz-ı bŭlbŭldŭr
- 2 Ba‘ id olmaz nigāh-endāz-ı luʔf olmaḵ dil-i zāra
O ʔıfl-ı nāz-perver kim nev-āmŭz-ı teġāfŭldŭr
- 3 Cefā mu‘ tād-ı derd-i hicre lāzımdur ŝekibāyī
O renc-i bī-devānuñ çāresi ancaḵ taḥammŭldŭr
- 4 ʔazā-yı deşt-i ĥŭn-ĥ‘ār-ı emelde bī-nevāyāna
Mŭhim-sāz-ı sebŭk-bārī hemān terk-i tecemmŭldŭr
- 5 İnanma iltifāt-ı pŭr-firīb-i fitne-cŭyāna
O dŭzdide nigāh-ı merḥamet maḥẓ-ı ta‘ allŭldŭr
- 6 İder her demde ĥāmeñ ʔarḥ-ı resm-i sīmyākārı
Senŭñ ey ‘ Ārif-i sāḥir devātuñ çāh-ı Bābildŭr

⁸³⁷ Tankuş, **a.g.e.**, s. 241-242.⁸³⁸ 337/ 2b perver kim: perverdŭm

3b ancaḵ: ey dil

6a ʔarḥ-ı resm-i sīmyākārı: çarḥ-ı resm-i sīmyākārı

-338-⁸³⁹

Vecdî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dilde ki senüñ âteş-i ‘aşkuñ eşeri var
Âh eylese göynini yaķar bir şereri var
- 2 Der-kâr olıcaķ şan‘at-ı teşhîrde ğamzeñ
Cibrîli daķı zülfüne bend itse yiri var
- 3 Nâz itse n’ola ehl-i maħabbet yem ü kâne
Dünyāya deġer anlaruñ özge ġüheri var
- 4 Taġ olsa nigāhına tayanmaz dil-i ‘āşık
Ol âfetüñ Allāh ne zālīm nażarı var
- 5 Gencîne-i esrārını açsa dil-i Vecdî
Şandūķa-i ṭab‘ında ġöreydik neleri var

-339-⁸⁴⁰

Şehrî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil-süz iden ol âfeti tâb-ı nażarumdur
N’itsün o yaķan ġöñlümi kendi şererümdür

⁸³⁹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 69.⁸⁴⁰ Demirel, **a.g.e.**, s. 75.

- 2 Pāşide olan tîşe-i āhum deheninden
Şanmañ ki şerer-rîze-i miñnet cigerümdür
- 3 Pervāneñüm ey şu‘ le-nihālüm senüñ ammā
Pervāz idemem şart-ı edeb bend-i perümdür
- 4 Şüh olsa benüm gibi n’ola şāhid-i nuṭkum
Perverde-i āgūş-ı dil-i şühterümdür
- 5 Şehrī n’ola eylerse dil-i ‘ālemi sūzān
Dil-sūz iden ol āfeti tāb-ı nazarumdur

[117b]

-340-⁸⁴¹Sırrı⁸⁴²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Leb-i peymāne-i ğam neş ’emüz bir şu‘ leden terdür
Kim anuñ kem-şerārı tāb-ı sūz-ı mihr-i enverdür
- 2 Teğāfūl ğamzeñ ile ittiḥād eylerse seyr eyle
Cihānı pāy-tā-ser fitnezār itmeñ muḳarrerdür

⁸⁴¹ Kazan, *a.g.e.*, s. 277.⁸⁴² 340/ 3b Göñül aḥvāl-i bed-girdār ile Yūsuf birāderdür: Göñül aḥbāb-ı bed-girdār-ı Yūsuf la birāderdür

4b dilüm: dile

büy-ı vaşlından: büyü-ı tevaşşuldan

Dîvân’da 3 ve 4. beyitlerin dizilişi farklıdır.

- 3 Çeh-i miḥnet fütād itmekde sa‘ y-ı bî-ḥad eylerler
Göñül aḥvāl-i bed-girdār ile Yūsuf birāderdür
- 4 Perīṣān olsun ol gisū-yı zūlmet-pūş kim dā’im
Dilüm bûy-ı vaşlından dem-ā-dem mu‘ aṭṭardur
- 5 Gürizān olma ey ğamgāh ki kāşāne-i dilden
Bulursañ hem-celīs-i Sırrī-i zār olduğuñ yirdür

-341-⁸⁴³

‘İşmeti⁸⁴⁴

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Ne feyz-i şevka ne ser-sebze-i bahāra döner
Bu köhne çarḥ-ı felek bilmezüm ne kāre döner
- 2 Hezār bezm şikest itdi rûzgār henüz
Bu nüh piyāle daḥı tırma bir qarāra döner
- 3 O mehveşüñ baqamam rûyına hacāletden
Hemān şaḥīfe-i ruḥsārı lālezāre döner
- 4 Ne mümkin eylememek rind nûş-ı mey bî-bāk
Nihān-ı günbed-i sūy-ı ḥumār āşkāra döner

⁸⁴³ İpekten, **a.g.e.**, s. 50.

⁸⁴⁴ 341/ 1b çarḥ-ı felek: çarḥ-ı deni
3a hacāletden: ḥicābımdan

- 5 O dem ki devr ide meclisde ‘İşmeti sāķi
Elinde cām ile bir merd-i subħa-dāra döner

-342-⁸⁴⁵

Fehīm⁸⁴⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Hāl-i müşgini ki yāruñ gūşe-i ebrūdudur
Bir hümādur kim kenār-ı ebrde āsūdedür
- 2 Tengnā-yı kal‘a-i ‘aql içre olmaz şehr-bend
Dil ki bir dīvāne-i deşt-i cünün-peymūdedür
- 3 Dil-şikestüm ol kadar kim şīşe-i sā‘at gibi
Zahmum içre sūde-i elmās tūde tūdedür
- 4 Şimdi itsün cılve-i naħcīr eşer ‘arş üzre kim
Tīr-i āh u nāle tā sūfār-ı dil fersūdedür
- 5 Zīr-i zūlfinden nigāh eyler dil-i zāra dirīg
Zahmumı bihbūd olur ħançer ki müşg-ālūdedür
- 6 Āteş üzre ‘aks kıldı zer zer üzre ‘anberi
Hāl-i rūy-ı āline kim rūy-ı zerdüm sūdedür

⁸⁴⁵ Üzgör, **a.g.e.**, s. 396.

⁸⁴⁶ 342/ 3a gibi: mişāl

6a Āteş üzre ‘aks kıldı: ‘Aks kıldı āteş üzre

- 7 Rūy-māl itsem dir imiş tūde-i nesrīnūñe
Dinleme şāhum Fehīmūñ sözleri bīhūdedür

[118a]

-343-⁸⁴⁷

Şabrī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Şem^ç giryān lāle sūzān ğonce ħūn-ālūdedür
Var mı bir dil kim belā-yı dehrden āsūdedür
- 2 Reşk-i reftāruñla çeşmi giryeden pür-ħūn iken
Kebk-i bāġuñ ħandesı hep ħande-i bīhūdedür
- 3 Çıkmaz oldu naķş-ı ümīdüm murād üzre benüm
Ĥātem-i baĥt-ı siyāhum var ise fersūdedür
- 4 Baķ zenaĥdānındaki ol ĥaţţ-ı kuĥlī rengine
Gūyiyā kim ser-nigūn bir kāse içre dūdedür
- 5 Pençe-i murġ-ı belādur ķondı naĥl-i ^çömrüme
Şāne kim Şabrī yine ol zūlf-i ^çanber-būdadur

⁸⁴⁷ KASIR, a.g.e., s. 178.

-344-⁸⁴⁸

Yahyā

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rūy-ı zībāsında dil-dāruñ ki müşgîn mû biter
Beñzer ol gülzāra eṭrāfında ‘anber bû biter
- 2 Naḥl-i güldür kâmetüñ ey gonce-i bâğ-ı vefâ
Kudret-i Haḡ ile ammâ anda şeftâlû biter
- 3 Kâmetüñ naḥlini dâ’im ideyüm ḡatır-nişân
Ey gül-i pâkîze-dāmānum göñüldeñ o biter
- 4 Gerçi merhemdür nigāh-ı luṭfî yāruñ yārāna
Şanma ammâ zaḥm-ı tîğ-ı ġamze-i cādû biter
- 5 Yāra gül disem yine gülmez açılmaz bir zamān
Görmedüm ol gonce-i ra‘nâ gibi maḥbûb-ı ter

-345-⁸⁴⁹Rüşdî⁸⁵⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dilüñ feryādını gūş eyle ey dil ‘andelibüñdür
Añı bezm-i āšnâ-yı luṭfuñ eyle bir ġaribüñdür

⁸⁴⁸ Ertem, **a.g.e.**, s. 60.⁸⁴⁹ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 48-49.⁸⁵⁰ 345/ 1b dil: gül

2a meftûn: memnûn

4a Şarāb-ı cām-ı hicrûñ: Şarāb-ı cām-ı hicrân
nedür: yeme

- 2 İdersin gerçi her bir ‘ aşıkun bir vaz’ ile meftun
Beni mecnun iden ammā nigāh-ı dil-ğarībündür
- 3 Şikāyet eyleyüp ağıyar u bühtān eylemez zinhār
Seni hep mübtelā-yı derd iden ey dil tabībündür
- 4 Şarāb-ı cām-ı hicrūn nūş idersen ğam nedür ey dil
Ki bezm-i kısmet rüz-ı ezelde bu naşībündür
- 5 Ezelden muḳtezā-yı ğayret-i ‘ aşḳ öyledür Rüṣdī
Eger ma‘ şūḳun olsa kendüye ‘ āşık raḳībündür

[118b]

-346-⁸⁵¹Nādirī⁸⁵²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ḳan ṭamar ebrūsı tığından kırup ‘ uşşāḳı yār
Zīr-i ebrūsında ruḥsārı kızarsa vechi var
- 2 Lāleveş gül-gün olursa ‘ ārız-ı dil-ber n’ola
Cām-ı ḥüsnün cur‘ asın saçmış o çeşm-i pür-ḥumār
- 3 Gerçi çār ebrüdür ol meh-rū velīkin ḥüsn ile
Eyledi rāh-ı talebde ‘ āşıkun çeşmini çār

⁸⁵¹ Külekçi, **a.g.e.**, s. 238-239.⁸⁵² 346/ 4b ‘ uşşāḳa zār: ‘ uşşāḳ-ı zār

- 4 Kāmetüñ olmuş kıyāmet ḥaṇçerüñ gūyā sırāt
Tīgdan keskin velī andan geçer ‘ uşşāka zār
- 5 Ḥatm idersen Nādirinüñ defter-i ‘ ömrin meger
Mühr-i la‘ lünde sevād-ı ḥaṭṭuñ olmuş āşkār

-347-⁸⁵³

Bahāyī⁸⁵⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Sāğarı ‘ aks-i ruḥ-ı sākī ki pūr-envār ider
Āteş-i Nemrūda feyz-i ḥālet-i gülzār ider
- 2 Bulmadın tīr-i nigāh-ı yār şaṭṭından ḥalāş
Sīne-i zaḥm-āşnā-yı ehl-i derde kār ider
- 3 Nūr-baḥş-ı çeşm-i nā-bīnā-yı ḥūrşīd olmağa
Ḥāk-i pāy-ı tūtiyā sāyuñ ğubār-ı ‘ār ider
- 4 Cür‘ a-i cām-ı murādı dem gelür sākī-i feyz
Nev-‘arūs baḥtuma gül-güne-i ruḥsār ider
- 5 Eyleyen fikr-i şerīk-i ḥüsn-i bī-hemtā-yı dost
Tār-ı ‘ömrin rişte-i tesbīḥ-i istiğfār ider

⁸⁵³ Uludağ, **a.g.e.**, s. 65.

⁸⁵⁴ 347/ 2a şaṭṭından: şestinden

- 6 Ey Bahāyī gāh olur bād-ı seḡergāh-ı niyāz
Şāhid-i iḡbālī ḡāb-ı nāzdan bī-dār ider

-348-⁸⁵⁵

Riyāzī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Yapma dil-i maḡzūnumı virān olacaḡdur
Cem' olmasun ol dil ki perīşān olacaḡdur
- 2 Dirlerdi daḡı tıfl iken ol şūḡ-ı cihānı
Āşūb-ı cihān fitne-i devrān olacaḡdur
- 3 Kim gördi ise cūşış-i seyl-āb-ı sirişkūm
Hükm eyledi kim bir daḡı tūfān olacaḡdur
- 4 İncinmeyelūm cevır ü cefāsına o şūḡun
Zirā bilürüz soḡra peşimān olacaḡdur
- 5 Mir'āt-ı dili eyleme pā-māl-i mezellet
Her pāresi bir ḡançer-i bürrān olacaḡdur
- 6 Bil ḡadr-i dem-i şoḡbet-i yārānı Riyāzī
Her vuşlatuñ āḡir soḡı hicrān olacaḡdur

⁸⁵⁵ Açıkgöz, a.g.e., s. 346.

[119a]

-349-⁸⁵⁶

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir dil-bere dil vir ki belādur dimesünler
Bir bādeyi nūş it ki ḥatādur dimesünler
- 2 Bir derde esīr ol ki eṭibbā-yı zamāne
Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler
- 3 Dök naḳd-i sirişküñ ser-i kūyına nigāruñ
Tā müdde ‘ayān saña gedādur dimesünler
- 4 Laḥt-ı ciger ü nāleñi izhāra şitāb it
Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler
- 5 ‘Abdī gibi āşüfte-i ḥübān-ı cihān ol
Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

-350-⁸⁵⁷Faşih⁸⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şeher sīm-āb-ı şeb-nem güllerüñ gūş-ı girān eyler
Hemān bihūde murğ-ı bülbul-i şeydā fiğān eyler

⁸⁵⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 560.⁸⁵⁷ Çıpan, **a.g.e.**, s. 328.⁸⁵⁸ 350/ *Dîvân*'da yer alan 5. beyit, mecmuuda yoktur.

- 2 Olan āzāde reng ü bŭy-ı gŭlzār televvünden
Ne ūmīd-i bahār u ne temennā-yı ḥazān eyler
- 3 Bozar bāzār-ı germ-ā-germ ḥŭsnin ḥaṭ gelŭp bir gŭn
O istiġnā-fŭrūṣum cins-i vaṣlın rāygān eyler
- 4 Seni ‘uṣṣāk-ı zārı ḳatle ol mŭjgān u ebrŭlar
Ne tīre iḥtiyāc eyler ne muḥtāc-ı kemān eyler
- 5 Faṣīḥā böyle seng-endāz-ı cevır olursa cānāne
Budur ḥavfum ki murġ-ı cānı terk-i āṣyān eyler

-351-⁸⁵⁹

Nā’ili⁸⁶⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Laḥt-i dile tā ġamzelerŭn rāhnŭmŭndur
Her bir mŭje bir ḥançer-i āġŭṣte-be-ḥŭndur
- 2 Yā her biri rengin ġorinŭr aks-i ruḥuñla
Bir tīġ-ı celī ṣa‘ ṣa‘ -i āyīne-gŭndur
- 3 Olsa eṣer-i ḥŭn n’ola dāmān-ı mŭjeñden
Ālŭde-i ḥŭn-ābe-i ṣad dāġ-ı derŭndur

⁸⁵⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 197.

⁸⁶⁰ 351/ 1b mŭje: mŭjde

3a mŭjeñden: mŭjeñde

- 4 Yā ‘ aksin ider perde-i çeşmüñde nümāyān
 Āyīne-i hüsnüñde olan reng-i füsündür
- 5 Ol kıatre ki çeşmüñde remeden ola zāhir
 Dāğ-ı ciger-i Nā’ili-i zār u zebündür

[119b]

-352-⁸⁶¹

‘ Ārif⁸⁶²

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 Göñül bu bezm-i ğamuñ köhne bāde-nüşıdur
 Fürüg-ı cām-ıla berķ-ı metā‘ -ı hūşıdur
- 2 Görilmez oldu nevāziş o çeşm-i gūyādan
 Ğubār-ı haţtı aña sürme-i hamūşıdır
- 3 Şikenc-i tırra-i pür-piç ü ham ‘ izārında
 O şeh-levendüme gūyā siyāh pūşıdır
- 4 Şarāb-ĥāne-i ‘ aşķuñ hezār şahş-ı ĥıred
 Ĥarāb-ı neşve-i şahbā-yı nīm-cūşıdur
- 5 Sipihrüñ āh-ı şerernāk-i bī-dilān ‘ Ārif
 Çerāğ-ı maĥfil-i cem‘ iyyet-i sürüşıdur

⁸⁶¹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 242.

⁸⁶² 352/ 1b Fürüg-ı cāmlā: Fürüg-ı cān ile

-353-⁸⁶³

Vecdî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Hezār-ı dil ki anuñ āh ü zārı âteşdür
O bāğa bülbul olur kim bahārı âteşdür
- 2 Şağın şağın leb-i endişeñ olmasun sūzān
Hayāl-i būs-ı ruḥ-ı tābdārı âteşdür
- 3 Hayāl-i rüyı n'ola dāğ yaḳsa şinemde
Ki şem' üñ encümüne ber-güzārı âteşdür
- 4 Libās-ı 'aşkı teni şu' lezār olan gīsū
O köhne pīrehenüñ pūd ü tārı âteşdür
- 5 Ğam-ı ruḥı beni ḥākister itse ğam çekmem
Yaḳan vücūdumı ey Vecdî bārı âteşdür

-354-⁸⁶⁴Şehri⁸⁶⁵

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Çeşmüñ ki senüñ böyle siyeh-mest-i füsündür
Her bir nıgehüñ 'aşıḳa bir cām-ı cünündür

⁸⁶³ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 353.⁸⁶⁴ Demirel, **a.g.e.**, s. 83.⁸⁶⁵ 354/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi *Dîvân*'da farklıdır.

- 2 Āyīne-i ruḥsāruḥa tūt var ise şübheñ
Dil gāyet ile gūşe-i fūrkatde zebūndur
- 3 Heyhāt k'ola Ka' be-i taḥḫīḫ nümāyan
Ol reh-reve kim Hızr-ı ḥired rāh-nümūndur
- 4 Bī-çāre dile 'arz-ı tecellāyı ıo ey dost
İsrāf-ı devā eyleme kim derdi füzūndur
- 5 Tūr-ı dile itmez ḥareket bī-edebāne
Şehrī edebiyyāt-ı tecellide fünūndur

[120a]

-355-⁸⁶⁶Şināsī⁸⁶⁷

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Dil kim o ḥaste-i nāzuñ 'alīlīdūr
Āzār-ı telḥ 'illetinūñ zencebīlīdūr
- 2 Ḥaṭṭuñ gelince ḡonce-femūñ āşkār olur
Elbette Hızr-ı güm-şode k'ānuñ delīlīdūr

⁸⁶⁶ Harmancı, **a.g.e.**, s. 59-60.⁸⁶⁷ 355/ 1a ḥaste-i nāzuñ: çeşm-i ḥaste-i nāzuñ
Mısraın vezni aksamaktadır.

1b Āzār-ı telḥ: Āzār-ı sencī

2a ḡonce-femūñ: ḡonce [hemān]

2b Hızr-ı güm-şode: Hızr-ı güm-geşte

- 3 Dāğ-ı ruḥuñla sinedeki lāle zārumuñ
Dāmān-ı ḥavż-ı dīdelerüm selsebīlīdür
- 4 Efvāh-ı nās içinde aḡarlık didükleri
Nā-dān-ı bī-nidāmuñ edā-yı şaķīlīdür
- 5 Mīķyās-ı ‘aķla urma Şināsī ‘amīķdür
Feyż-i derūn-ı Mısr kerāmāt-ı Nīlīdür

-356-⁸⁶⁸

Şābit

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Ḥaṭuñ da gelse bize ‘aşķı iḥtiyār düşer
Ḥaṭuñla nüshā-ı ḥüsne güzel kenār düşer
- 2 İki ḳadem gidemez za‘fını bahāne idüp
Ġubār-ı maḳdemüñe ‘āşīķ-ı nizār düşer
- 3 Düşünce nāfuña zerrīn kemer beli boşanur
Gören ḳarār idemez ey perī-‘izār düşer
- 4 Fütādeler n’ola raķş itse al eteklik ile
Etekleri tūtışur dīdeden şerār düşer

⁸⁶⁸ Karacan, a.g.e., s. 252.

- 5 Şaded kavā' id-i dūlābı bilmede yoḥsa
Şu kārghāh-ı maḥabetde çok şikār düşer
- 6 Şu rūzgārda bu zevk her zamān düşmez
Nesīm-i gülşen eser sāğara bahār düşer
- 7 Ğarībdür bu gönül ḥālī Şābitā çok olur
Şehāb-ı feyz yağarken dile ğubār düşer

-357-⁸⁶⁹

Naḥīfī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Seyr-i bāğ itsem eger sensüz gönül maḥzūn olur
Serve baḫsam hecr-i ḫaddūnle gözüm pür-ḥūn olur
- 2 Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şu' le-bārum hem-ser-i gerdūn olur
- 3 Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şerārı āteşūn efzūn olur
- 4 Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i şāḫib-cemāl
Ḥüsnūn Eflātūn temāşā eylese Mecnūn olur

⁸⁶⁹ Aypay, a.g.e., s. 118.

- 5 Cām-ı şahbā-yı niyāzı ğamzeñe şundukça ben
Her nigāh-ı āfetūñ mest-i mey-i efsūn olur
- 6 Cānuma minnet helāk-ı ğamzeñ olmaķ n'eyleyüm
Mübtelāyān-ı ğam-ı   aşķa bu da ķānūn olur
- 7 Görmedüm hiç ben Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ķanda bir şūḥ-ı cihān görse hemān meftūn olur

[120b]

-358-⁸⁷⁰Nābī⁸⁷¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Niyetūñ eyledüģüñ va' deyi incāza mıdur
Yoḥsa ķaşduñ dil-i zāra sitem-i tāze midür
- 2 Var mıdur sūziş-i ğam sende de pervāne gibi
Yoḥsa ey murğ-ı çemen bir ķurı āvāze midür
- 3 İki per gibi zuhūr eyledi ḥaṭ rūyuñda
Murğ-ı ḥüsnüñ   acebā niyyeti pervāze midür
- 4 Tırveş sen düşicek sīnesine aġyāruñ
  Āşıkuñ ķavs-şıfat çekdüģi ḥamyāze midür

⁸⁷⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 550.⁸⁷¹ 358/ 5a bāġda: bāġa

- 5 Āhdan perde çeker bāğda hezār ey Nābī
Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

-359-⁸⁷²

Faṣīḥ

..-- / .-.- / ..-

- 1 Ey nesīm-i şabā şitābuñ var
Yine beñzer ki bir cevābuñ var
- 2 Yine āzürde-dilsün iḥsān it
Dile cānā neden ‘itābuñ var
- 3 Nice mümkin nigāh-ı bī-pervā
Şermsārī gibi niḳābuñ var
- 4 Ğayrı cāya ne ḥācet ey ğam-ı ‘aşḳ
Dil gibi ḥāne-i ḥarābuñ var
- 5 Yok kuşūrı Faṣīḥ zerre ḳadar
Bir meh-i reṣḳ-i āftābuñ var

⁸⁷² Çıpan, **a.g.e.**, s. 299-300.

-360-⁸⁷³

Nā'ili

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Emvācgeh-i hūn-ı ciger kim dilümüzdür
Girdāb-ı belā dām-ı reh-i sāhilümüzdür
- 2 Ol Ka'be-revānuz ki harīm-i harem-i 'aşk
Pür-şūr-ı figān-ceres-i maḥmilümüzdür
- 3 Ol sālik-i 'aşkuz ki kefi pāy-ı taḥammül
Pür-ābile-i nīm reh-i menzilümüzdür
- 4 Mecnūn-ı Felāṭūn-sebāk-ı hikmet-i 'aşkuz
'Aşk āfet-i 'aql u dil-i nā-ķābilümüzdür
- 5 Biz Nā'iliyā Ka'be-i 'irfān-ı Hudāyuz
Ervāh-ı suḥan secde-ber-i menzilümüzdür

[121a]

-361-⁸⁷⁴Riyāzi⁸⁷⁵

-. / -. / -. / -.

- 1 Ğayrıdan şorma dil-i ser-geşte ḥālin ğam bilür
Maḥrem-i 'aşkuñ yine esrārını maḥrem bilür

⁸⁷³ İpekten, **a.g.e.**, s. 180.⁸⁷⁴ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 321.⁸⁷⁵ 361/ 1a ser-geşte: güm-geşte3, 4 ve 5. beyitlerin dizilişi *Divân*'da farklıdır.

4b ammā başka bir: ammā bir başka

5a kendüye: kendüne

- 2 Zaḥm-ı pey-der-pey baña tîr-i müjeñden hoş gelür
Yâra üzre yârasın şad-pâre dil merhem bilür
- 3 Kendüyi bilmez kıyas itme mürayîler gibi
Her gedâ mey neşvesiyle kendüyi bir Cem bilür
- 4 Bâde-nûş-ı meykede dünyâyı bilmez gerçi kim
Neşve-i şahbâyı ammâ başka bir ‘ âlem bilür
- 5 İtse n’ola [kim] raķīb-i dîvi maḥrem kendüye
Nükte-dāndur ol perî-rû dil-rübâ âdem bilür
- 6 Ey Riyâzî olmuşum ben ‘ aşk ile kâmil-‘ ayâr
N’eyleyüm ammâ beni ol nev-cevānum kem bilür

-362-⁸⁷⁶

Şināsi⁸⁷⁷

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Sînem ki tîr-i ğamzeñe ta‘ lîm-ḥānedür
Dāğına penbe şanma varaķdan nişānedür
- 2 Kaldı peyām-ı yâra gidüp bî-vefâ gönül
Ancaķ nazar henüz daḥı pek cānedür

⁸⁷⁶ Harmancı, **a.g.e.**, s. 58-59.

⁸⁷⁷ 362/ 4a şaḥs-ı muşavverden: teşḥîs-i taşavvurdan

- 3 Kavs-i kuzah kepāzesidür āzmāyişe
Çekmek o ebruvān ğamuñ Rüstemānedür
- 4 Kizb ile ħud‘ a şahş-ı muşavverden āşkār
Yā Rabb bu ne devr-i ‘ acīb zamānedür
- 5 Görmek müyesser olmadı bir kez Şināsiye
Meylüm dehān-ı yāra hemān ğā’ibānedür

-363-⁸⁷⁸

Şābit

--- / --- / --- / ---

- 1 Turra-i nev-beste kim ħüsnüñ muḳanna‘ gösterür
Bir firengi çinidür şekl-i müberka‘ gösterür
- 2 Nergisün Maĥmūrī-i çeşmin görüp gülzārda
Lāle pür-bāde ile bir cām-ı muraşşa‘ gösterür
- 3 Çār-ṭāḳ-ı iltifāt-ı yārdan düşmiş gönül
Çehre-i zerdüm o mecrūḥa muşamma‘ gösterür
- 4 Şem‘ -i meclis şevḳ-ı ruḥsāruñla tāc-ı zer giyüp
Kendüyi sultān-ı iḳlīm-i muşa‘ şa gösterür

⁸⁷⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 262.

- 5 Bāğ-ı nazma Şābitā reşh-i beyānum şu virüp
Hem muvaşşah hem müreşşah hem muşanna^ç gösterür

[121b]

-364-⁸⁷⁹

Nahîfi

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Sensüz cihānda ‘ aşîka ‘ işret revā mıdur
Sensüz şafā-yı ehl-i maḥabbet şafā mıdur
- 2 Ölsün mi n’eylesün olan āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ olduğum seni sevmek ḥaṭā mıdur
- 3 Hiç yok mıdur neticesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh u nālelerüm hep hevā mıdur
- 4 Bīm-i nigāh-ı ḥışm ile zerd oldı rüyumuz
‘ Uşşāka sevdüğüm nazaruñ kīmyā mıdur
- 5 Pîş ü pesüñde şevk ile rū-māl olup gider
Sāyeñde saña bencileyin mübtelā mıdur
- 6 Gözden nihān olup bu kadar nāz u ‘ işveden
Maḳşūduñ ey perī bize cevır ü cefā mıdur

⁸⁷⁹ Aypay, a.g.e., s. 119.

- 7 Şahn-ı çemende nağme-keş-i ‘ aşk olan ‘ aceb
Bülbül midür Nahîfî-i şîrîn-edâ mıdur

-365-⁸⁸⁰

Mezâkî⁸⁸¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘ Ārızuñ dil gāh gonce gāh güşāde-gül şanur
Kākülūñ hōd gāh reyḥān gāh olur sūnbül şanur
- 2 Āteşin-rūyuñda cānā ḥāl-i müşgīnūñ gören
Nār-ı sūzān içre siḥr konan fūlfül şanur
- 3 Zūlf-i pūr-çinūn temāşā eyleyen dīvāneler
Kimisi zencīr zan eyler kimisi gül şanur
- 4 Biz Ezel bezminde lā-ya‘ kıl olan ‘ aşıklaruz
Müdde‘ ī ammā bizi medhūş-ı keyf-i mül şanur
- 5 Ey Mezâkî āferīn ṭab‘ -ı terennüm-rizūñe
Gūş idenler nağmeñi hep nağme-i bülbül şanur

⁸⁸⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 363.

⁸⁸¹ 365/ 2b sihr: sihr için

-366-⁸⁸²

Li muḥarririhi Rūḥī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 ‘ Aceb ki būs-ı lebi cāna āb u tāb virür
Bu neş’eyi ne şarāb u ne la‘l-i nāb virür
- 2 Ğarīb meşrebi var sākī-i cefā-cūyuñ
Ben istedükçe mey ol ‘ aksine cevāb virür
- 3 Şaḫın bu maştabagehde ümīd-i ‘ ayş itme
Ki devr kimseye ne bāde ne kebāb virür
- 4 Sudā‘-ı şevke müfid olmaz artırur belki
Ṭabīb-i ‘ aşk dimāğa n’idem gül-āb virür
- 5 Mesīḥ baḫş idemez Rūḥiyā füsürde-dile
O feyzi kim nefes-i pīr-i Cem-cenāb virür

[122a]

-367-⁸⁸³Fehīm⁸⁸⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Böyle güyā lebūñi ey yüzi gül mül mi ider
Feyz-i keyfiyyet-i mül gonceyi bülbül mi ider

⁸⁸² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.⁸⁸³ Üzgör, **a.g.e.**, s. 370-372.⁸⁸⁴ 367/ 4b Şıkket-i ta‘ne-i zühhāda: Şıkket-i ta‘ne-i ağıyāra
3 ve 4. beyitlerin ikinci dizelerinin sırası, *Dîvân*’da farklıdır.

- 2 Nice yüz biñ dili bir gamzeñ iderken küşte
Nigeh-i ‘arbede-cū kaşd-ı tegāfūl mi ider
- 3 Nażar-ı luţfuña tākāt yoğ iken ‘āşıkda
Bir dağı dil heves-i tırta-i kākūl mi ider
- 4 Dīn ü mezheb hep o sevdā ile elden gitdi
Şıķlet-i ta‘ ne-i zühhāda taḥammūl mi ider
- 5 ‘Āşık-ı ḥüsn-i ḥaķīķī mi olur hiç Fehīm
Ḥıdmet-i ‘aşķ-ı mecāzīde tekāsūl mi ider

-368-⁸⁸⁵

Şehrī ⁸⁸⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Gāhi çeşm-i fitne-engīzūñ ki mest-i ḥ‘āb olur
Üstine dıtrır tırur kāküllerüñ bī-tāb olur
- 2 Cān virürsem girye-i pūr-ıztırāb-ı şevķden
Tā kıyāmet türbetüm gird-āb-ı zībaķ āb olur
- 3 Bāde def‘ itmek ne mümkindür gam-ı hicrānuñı
Ol da cūş-ı giryeden çeşme gelince āb olur

⁸⁸⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 81.

⁸⁸⁶ 368/ 2a girye-i pūr-ıztırāb-ı şevķden: girye-i pūr-ıztırāb-ı reşķden

- 4 Ārzū-yı tîğ-ı ğamzeñ öldürürse ‘ aşıkı
Tā-be-maḥşer meşhedi fevvāre-i ḥūn-āb olur
- 5 Tā ebed dāğ-ı derūnı görmesün rüy-ı ḥazān
Her ki Şehrīveş bahār-ı ‘ aşk ile şād-āb olur

-369-⁸⁸⁷

Vecdī⁸⁸⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Semend-i nāz kim cevāngehın meydān-ı āl eyler
Murād itse dil-i kerūbiyānı pāy-māl eyler
- 2 Perīşān eyledükçe bād-ı ‘ işve ṭurra-i zūlfın
Zemīn-i ḥayrete pervīn perīşān rüy-māl eyler
- 3 Nigāh-ı şūḥ geşt-i gülsitān-ı şīve itdükçe
Güzergāhında rūḥ-ı ḳuds ferş-i per ü bāl eyler
- 4 Eline tîğ-ı istiğnā alursa ğamze-i ser-mest
Mesīḥāya ümīd-i sıḥḥati fikr-i muḥāl eyler
- 5 N’ola fikr-i raḥīle nazm-ı Vecdī tābdār olsa
Meh-i endīşesi ḥürşīdden kesb-i kemāl eyler

⁸⁸⁷ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 72.

⁸⁸⁸ 369 / 2a bād-ı ‘ işve: bād-ı ‘ aşkum
3b Güzergāhında: Güzergāhına

[122b]

-370-⁸⁸⁹Nazım⁸⁹⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sāgar-ı leb-rîz kim sākî-i devrân döndürür
Pençe-i hırşîd ile bir mâh-ı tâbân döndürür
- 2 Gelse fikr-i ebruvānuñ kalbine mihrâbda
Sübha-i mercânını zâhid perîşân döndürür
- 3 Nîm-rehindür şanma taşvîrin görüp ol âfetûñ
Rüyını ‘uşşâkdan ol şüh-ı fettân döndürür
- 4 Va‘ de-i vaşl itse de ol tünd-ğû bahtum yine
İtdüğü ikrârdan eyler peşimân döndürür
- 5 Kaţ‘-i râh-ı vaşlı mümkün mi serin çün gird-bâd
‘Âşıkun kim tünd-bâd-ı deşt-i hicrân döndürür

⁸⁸⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 706-707.

⁸⁹⁰ 370/ 1a leb-rîz: leb-rîzi

2a Gelse fikr-i ebruvānuñ kalbine mihrâbda: Eylese mihrâb-ı ebrûsın hayâl ol mehveşün

2b Sübha-i mercânını zâhid: Sübhasın zâhid telâşından

2. ve 3. beyitlerin dizilişi, *Divân*’da farklıdır.

3a Nîm-rehindür: Nîm-ruhdur

taşvîrin görüp ol âfetûñ: taşvîrinde de şad-nâz ile

5a Kaţ‘-i râh-ı vaşlı mümkün mi serin çün gird-bâd: ‘Azm-i râh-ı vuşlat itse gird-bādāsâ serin

5b kim tünd-bâd-ı deşt-i hicrân: bâd-ı semûm-ı deşt-i hicran

7a Olmadı eşkâl-i ümîdüm hüveydâ: Rû-nümâ olmazsa eşkâl-i murâdın

- 6 Gendüm-i maḫşūduma nevbet degürmez çarḫ-ı dūn
 Āsyābın gerçi cūy-ı eşk her ān döndürür
- 7 Olmadı eşkāl-i ümīdüm hüveydā ey Naẓīm
 Tā-be-key fānūsını bu çarḫ-ı gerdān döndürür

-371-⁸⁹¹

Nādirī⁸⁹²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ter düşerse yiridür lü 'lū ' -i lālā ter olur
 Andan āb-ı lebūññ dūrleri zībāter olur
- 2 Naḥl-i ḫaddūñde görüp la ' lūñi reşk itmekle
 Ḳurıyup ḫalsa n'ola mīve-i ḫurmāter olur
- 3 Ḥāk-ı dergāhuña dā 'im ṭoḫınur mevc-i sirişk
 Muẓtarib olsa ' aceb mi leb-i deryāter olur
- 4 Yufḫa baḡrum ezilüp geçdi lebūñ fikri ile
 Maḫv olup gitse n'ola kāğıd-ı ḫelvāter olur
- 5 Ter tūtup ḫoş gör alındırma anı Nādiriyā
 ' Araḫ içseñ ḫızarur sāḡar-ı ṣahbāter olur

⁸⁹¹ Külekçi, **a.g.e.**, s. 244.

⁸⁹² 371/ 5b sāḡar-ı ṣahbā-ter: şermle ṣahbā-ter

-372-⁸⁹³

Nef'î

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Söyleşülmez çarh ile geh şöyle gâhî böyledür
Münkalibdür bu cihānuñ resm ü rāhı böyledür
- 2 Zāhid ol rind ol hemān şüretde kalma 'ārif ol
'Ālem-i ma' nāda hük-m-i pādīshāhî böyledür
- 3 Şubh u şāmı fark olunmaz āsmān-ı tab' umuñ
Maşrık-ı endişemüñ hürşid ü māhı böyledür
- 4 Ğarķ ider bir noķtada nūr-ı siyāha 'ālemi
'Arifüñ ser-māye-i kil-k-i siyāhı böyledür
- 5 Yaluñuz Nef'î degül güstāh-ı bezm-i ma' rifet
Yoķlasañ cümle nedīmān-ı İlāhî böyledür

[123a]

-373-⁸⁹⁴

Fehīm

.- / .. / .- / ..

- 1 Lebüñ hayāline Rūhü'l-ķudüs şarāba düşer
Meges-mişāl ki hırs ile şehd-i nāba düşer

⁸⁹³ Akkuş, **a.g.e.**, s. 472-473.⁸⁹⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 384.

- 2 Ne deñlü turraña zînet virürse meşşâta
O mertebe dil-i ‘ uşşâk pîç ü tâba düşer
- 3 Helâk-i ğamze-i bî-bâküñem ki dünyâyı
Şehîd ider de ne bîm ü ne ıztırâba düşer
- 4 Niyâz o şūha hezârân ki farṭ-ı ‘ işmetden
Maḥall-i nâzda ḥūy-rîz olup ḥicâba düşer
- 5 Mişâl-i dîde-i ḥayret olur ḥayâli Fehîm
O dem ki ‘ aks-i cemâli derûn-ı âba düşer

-374-⁸⁹⁵

Vecdî

--. / -. . / .-. / -. -

- 1 Sînemde tâze şerḥa ki tîġ-ı nigâh açar
Cân kūy-ı yâra gitmek için şâh-râh açar
- 2 Ey dil belâ-yı ḥaṭtdan emîn olma sînede
Der-beste-ḥışnı dest-i hücum-ı sipâh açar
- 3 Ezhâr-ı râz-ı dilde ne ḵaldı açılmadıḵ
Neşküfte-ğonce-i güli esrâr-ı âh açar

⁸⁹⁵ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 80.

- 4 Hattın görince nâleler itsem ‘aceb midür
Pür-şevk-ı bülbulün dehenin bir kiyâh açar
- 5 Sîr-âb ‘afv olursa n’ola gülşen-i ‘amel
Mecrâ-yı cûy-ı rahmeti seyl-i günâh açar
- 6 Vecdî cevâhir-i suhanı böyle nazım ider
Gencîne-i ma‘ârifini gâh gâh açar

-375-⁸⁹⁶

Şehri⁸⁹⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Olmasun ol dil ki derd-i ‘aşqdan âsüdedür
Töhmet-i âsüdegî-i dehr ile âlûdedür
- 2 Ğayret-i hāmūşî-i ğam eyledi âhum şikest
Rîze-i ahger derûn-ı dilde tûde tûdedür
- 3 İmtizâc itmek olur mı n’eylesün sa‘y-i niyâz
Nâz dirler zabt-ı luṭfı bir ‘aceb bed-hûdedür
- 4 Hâtır-ı ‘âlem gül oldukça sen ey dil ğonce ol
Böyle ‘âlemde açılmaḡ ‘ârifî bîhûdedür

⁸⁹⁶ Demirel, **a.g.e.**, s. 82.

⁸⁹⁷ 375/ 3b bed-hûdedür: bed-hûyedür
4b ‘âlemde: gülşende

- 5 Hâtır-ı Şehrî gibi olsun şikest-ender-şikest
Her kimüñ âyine-i fikri ümîd-endüdedür

[123b]

-376-⁸⁹⁸

Nazîm

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gidelden sînen ey gam benüm hâlüm mükedderdür
Gözüm hûn-pâş olup yollarda kaldı nice demlerdür
- 2 ‘ Acebdür ittiḥādı tâb u sūz ‘ aşk-ı dil-berle
Dil-i şūrîde yâ pervānedür yaḥūd semenderdür
- 3 Ne sevdādur necât ümmîdine düşmek ḥuşûşâ kim
Ol ebrûlar dil ü cāna siyeh-tâb iki ḥançerdür
- 4 Küleh işkeste dāmen der-miyān tîğ-ı cefâ ber-kef
Benüm de böyle bir hûn-rîze kurbān olduğum yirdür
- 5 Vücūdın ḥıfz idermiş ‘ âşıkūñ ma‘ şūḳ ma‘ nîde
Per-i pervāneyi gör kim Nazîmā şem‘ e şeh-perdür

⁸⁹⁸ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Bestekâr” Nazîm’in Yayımlanmamış Şiirleri”, s. 1993-1994).

-377-⁸⁹⁹Fā'izî⁹⁰⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Penbe-i dāğın ki ol şūh-ı semen-ber tāzeler
Eski derdin 'āşık-ı hūnīn-cigerler tāzeler

2 Ābda 'aqs-i nihāl-i verd-i kāfūrī degül
Cūyda pīrāhenin bir şūh-ı dil-ber tāzeler

3 H'abdan kalķar yüzün yur şahid-i gül nāz ile
Şubh destārın çözer bir ğonce-i ter tāzeler

4 Şiše-i güldür hayāl-i 'arızūñla çeşm-i ter
Ābını gāhī ğam-ı hicr-i sitemger tāzeler

5 Fā'izî ma'zūr tūt senden gürizān olsa yār
Pend-i pīrānı bilürsin diñlemezler tāzeler

-378-⁹⁰¹Nādirî⁹⁰²

.--- / .--- / .--- / .---

1 Ğam-ı 'aşkuñla feryād eylesem divānedür dirler
Kızarsa ağlamağdan gözlerüm mestānedür dirler

⁸⁹⁹ Okatan, **a.g.e.**, s. 190.

⁹⁰⁰ 377/ 3a kalķar: kalķup

⁹⁰¹ Külekçi, **a.g.e.**, s. 240.

⁹⁰² 378/ 3a ğapuñda: ğaţuñda

- 2 Görenler murğ-ı cānı āteş-i ‘ aşkuñla sulṭānum
Bu bir şem‘ -i cemāle per yağan pervānedür dirler
- 3 Gözüm kaldı kapuñda şaff-ı müjgān-ı dem-ālūdum
Görenler rişe-i sebz üzre la‘ lin şānedür dirler
- 4 Şikār olsa n’ola murğ-ı şafā gülzār-ı bezm içre
Aña devr-i kadeḥ dām u ḥabābı dānedür dirler
- 5 Ne deñlü tīşe ursañ anda genc-i ‘ aşk olur peydā
Derūnı Nādirinün bir ‘ aceb vīrānedür dirler

[124a]

-379-⁹⁰³Yahyā⁹⁰⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ser-i zülfinde dilüñ nāle-i şeb-giri nedür
Bu belādan nice cān kırtara tedbiri nedür
- 2 Fürkatüñde dil-i şeydāyı tamām itdi ğamuñ
O faķirüñ nedür eksükligi taķşiri nedür
- 3 Ğamze-i tır ü müje tırini gör dil-dāruñ
Rüstem-i Zāl nedür tiĝı nedür tiri nedür

⁹⁰³ Ertem, **a.g.e.**, s. 59.⁹⁰⁴ 379/ 3a Ğamze-i tır ü müje tırini gör dil-dāruñ: Müje-i ğamze-i ebrüsını gör dil-dārın
5a öldüreyüm: öldürürün

- 4 İstemez çünkü muḳayyed ola kendüyle cihān
Bir taraf silsile-i zülf-i girih-gīri nedür
- 5 ‘Āḳıbet öldüreyüm hıṣm ile Yaḥyāyı dimiş
Göñli var çünkü vefā itmege te’ḥīri nedür

-380-⁹⁰⁵

Şināsī⁹⁰⁶

--. / -. . / .-. / -. -

- 1 Bir dilde fikr-i zülf ü ḥayāl-i viṣāl olur
Şabr u şekīb kendüye ḥ’āb u ḥayāl olur
- 2 Ağyār alup miyānuñı āğūşa bī-ta’ ab
Ḥikmet nedür ki baña gelince muḥāl olur
- 3 Pervānevār gerdīş-i rūyuñ diler göñül
Şem’ -i ruḥuñ kaçan eşer-i meyle āl olur
- 4 Ḥaṭṭı benefşe kāküli sünbül ‘ izārı gül
Ḥaḳḳa o serv-ḳad ‘ aceb hoş-mehāl olur
- 5 Ḥāl-i dilümden ağlar isem ḥandeler ider
Bilmem Şināsī ol ruḥı ālde ne ḥāl olur

⁹⁰⁵ Harmancı, **a.g.e.**, s. 71-72.

⁹⁰⁶ 380/ 4a o: ki

‘aceb hoş-mehāl: ne ‘aceb hoş-ḥāl

5a ālde ne ḥāl: āl ne de āl

[124b]

-381-⁹⁰⁷

Naḥîfî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dü çeşm-i ḥūn-feşānum hecr-i ruḥsāruñla giryāndur
Seni ben görmedüm şāhum nice dem nice devrāndur
- 2 Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsmān cism-i nizāra tîğ-ı bürrāndur
- 3 Ümîd-i vaşl u bîm-i fûrkatüñle gûşe-i ğamda
Dil-i dîvāne şāhum gāh giryān gāh ḥandāndur
- 4 Ğamuñla ey dūr-i baḥr-ı melāḥat nice demlerdür
Sirişküm ta‘ ne-sāz-ı mevc-i bî-pāyān-ı ‘ummāndur
- 5 Eşer yok zevk u şādîden dil-i dîvānede gerçi
Zamān-ı ‘ayş u ‘işret mevsim-i seyr-i gülistāndur
- 6 Saña mümkün degüldür ‘ukde-i dilden ḥaber virmek
Benüm müşkillerüm zîrā senüñ yanuñda āsāndur
- 7 Bu güftār-ı revān-baḥşum edā-yı ḥāş ile şimdi
Naḥîfî ğıbtā-fermā-yı suḥan-sencān-ı ĩrāndur

⁹⁰⁷ Aypay, a.g.e., s. 120.

-382-⁹⁰⁸Velehū⁹⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil ü cān ol kadar ol āftāb-ı hūsne hayrāndur
Gören cism-i nizārum zan ider taşvīr-i bī-cāndur
- 2 O deñlü hūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ğurbetde
Kıyās eyler görenler reh-güzārūm deşt-i mercāndur
- 3 N'ola cānı çıķarsa 'azm idince mülk-i 'uķbāya
Gelenler bu cihān-ı bī-beķāya hep peşimāndur
- 4 Olur 'uşşāk şaf şaf tālib-i bismilgeh-i 'aşķı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaşlı 'ıyd-ı kurbāndur
- 5 N'ola Ferhād ü Kaysa ğālib olmak kaçdın eylersem
Kişinüñ çekdügi hep ğayret-i emşāl ü aķrāndur
- 6 Beni cem' iyyet-i yārāna teklīf eyleme sākī
Perişāndur perişān kalb-i maḥzūnum perişāndur
- 7 'Aceb mi çāh-ı kabre girmeyince bulmasa rif' at
Naḥīfī rūz u şeb Yūsuf-ı dil maḥsūd-ı ihvāndur

⁹⁰⁸ Aypay, **a.g.e.**, s. 152.⁹⁰⁹ 382/ 1b cism-i nizārum: çeşm-i nizārum

7a girmeyince: girmedükçe

7b rūz u şeb Yūsuf-ı dil: Yūsuf-ı dil rūz u şeb

-383-⁹¹⁰

Şināsī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Perīşān olduğum zülfüñ perīşān olduğındandur
Ciger-dāğ olduğum rüyuñ dıraḥşān olduğındandur
- 2 O gül-ruḥ gülmese giryān görünce ağlamazdum hiç
Benüm giryānlıgum ol ḡonce ḡandān olduğındandur
- 3 Kaçan ilḡā-yı āb itseñ çıkar ḡākister-i nāruñ
Ġubār-ālūde āhum dīde giryān olduğındandur
- 4 Dönerseñ semt-i aḡyāra senüñ'çün bī-vefā dirler
Ḥuyuñ hercāyī olmaḡ böyle gerdān olduğındandur
- 5 Bu pīç ü tāb evzā'-ı perīşānı Şināsīnün
O māhuñ serde destārı perīşān olduğındandur

[125a]

-384-⁹¹¹

Şehrī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ' Āşıkum ' aşık ki kayd-ı mā-sivā bilmem nedür
Şıḡlet-i bīḡāne ḡazḡ-ı āşnā bilmem nedür

⁹¹⁰ Harmancı, **a.g.e.**, s.73.⁹¹¹ Demirel, **a.g.e.**, s. 84.

- 2 ‘ Ārifüm ‘ ārif ki bildüm zātumı bī-cism ü cān
Şām-ı deycūr-ı fenā şubḥ-ı bekā bilmem nedür
- 3 ‘ Āşıkum ‘ āşık ki ser-tā-pā esīr-i kākülem
Himmet-i ‘ aşk ile teşvīş-i rehā bilmem nedür
- 4 ‘ Ārifüm ‘ ārif ki itdüm mā-verā-yı ‘ aklı seyr
İ‘ tibār-ı lā-ḥalā vü lā-melā bilmem nedür
- 5 ‘ Āşıkum ‘ āşık ki me ’mūr-ı niyāzum tā ezel
İmtiyāz-ı ḳahr u luṭf-ı dil-rübā bilmem nedür
- 6 ‘ Ārifüm ‘ ārif ki buldum Ḥaḳḳı bī-seyr ü sülūk
İmtinān-ı hādi-i eyn ü metā bilmem nedür
- 7 Şehriyüm Şehrī ki ṭab‘ -ı nāzükümdür hem-demüm
İḥtilāt-ı ḥardal u ādem-nümā bilmem nedür

-385-⁹¹²

Fehīm

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Kāküli kim dili bend eylemede mähirdür
Kendüyi siḥr ile bend itdi ‘ aceb sāḥirdür

⁹¹² Üzgör, **a.g.e.**, s. 448.

- 2 Ābā Eyyūb ise de ḥaste olan şabr itmez
Çeşm-i bīmārı neden ḥūn-ı dile şābirdür
- 3 Dil-berān çeşm-i siyeh-pūşına ser-germ-i niyāz
Eylemiş secde-berān bütleri bir kāfirdür
- 4 Ḥüsni ger perde-nişin-i ḥarem-i miḥr olsa
‘ Aksi āyine-i çeşmümde yine ḥāzırdur
- 5 Bī-naẓīr oldu Fehīmūñ sözi kim sevdügi şūḥ
Hem ḥayā-perver ü hem dil-ber ü hem şā‘ irdür

-386-⁹¹³

Nazīm⁹¹⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Kākülūñ ḥasret-i ḳaddūñde perākende midür
Dāmenūñ gibi o da pāyüñe efgende midür
- 2 Hem-demüm geh dil olur gāḥ ḥayāl-i ḥüsñūñ
Feyz bilmem baña külḥanda mı gülşende midür

⁹¹³ Çakır, **a.g.e.**, s. 728.

⁹¹⁴ 386/ 1a ḳaddūñde: ḳaddūñle

3b ‘aşk: ‘işve

5a pūr-ḥūn-ı ḡamuñ: dil-ḥūn-ı ḡamuñ

5b cihān: yaman

6b Ser-zede gülşen-i ḥasretle gül-i ḥande midür: Bāḡ-ı ‘aşkuñda şüküfte gül-i nāzende midür

- 3 Çākdür cāme-i şabrum o kadar kim bilmem
Pençe-i ‘aşk girībānda mı dāmende midür
- 4 Cilveger pīş-i nigāhumda ruḥuñdur ancak
Āh bilmem dil-i dīvāne ‘aceb sende midür
- 5 Ğonce pür-ḥūn-ı gamuñ lāle de dāğ-ı sitemüñ
Derd-i ‘aşkuñ senüñ ey şūḥ-ı cihān bende midür
- 6 Zahm-ı tīğ-ı nighüñ mi dil-i şad-çākümde
Ser-zede gülşen-i ḥasretle gül-i ḥande midür
- 7 Ser-be-ser āteşüm ey şūḥ Naẓīmāsā ben
Dāğ-ı gam serde midür dilde midür tende midür

[125b]

-387-⁹¹⁵

Nābī⁹¹⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Zevk-ı gam dilde midür dāğda mı tende midür
Neş’e bülbülde midür gülde mi gülşende midür

915 Bilkan, **a.g.e.**, s. 551.

916 387/ 1b Neş’e: Neşve

2a ziyān: nihān

2. ve 3. beyitlerin dizilişi, mecmuada farklıdır.

Dīvān’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Oldı bāzīçe-i ‘aşkuñda ziyān hātem-i dil
Çīn-i zūlfūnde midür sende midür bende midür
- 3 Oldı ser-māye-i hayret baña bīm ü ümīd
Bilemem eyleyecek girye midür hānde midür
- 4 Gül hem açıldı hem ārāyış-i destār oldı
Bülbül-i bī-haber āyā dağı şivende midür
- 5 O tevāzū⁹¹⁷ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
Nağl-i gül bāğda bīhūde ser-efgende midür
- 6 Hıāh u nā-hıāh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
Nābiyā her ğazelūñ böyle hoş-āyende midür

-388-⁹¹⁷

Riyāzi⁹¹⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ğayrıdan şorma dil-i ser-geşte ḥālin ğam bilür
Maḥrem-i ‘aşkuñ yine esrārını maḥrem bilür
- 2 Zaḥm-ı pey-der-pey baña tūr-i müjeñden hoş gelür
Yāra üzre yārasın şad-pāre dil merhem bilür

⁹¹⁷ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 321.

⁹¹⁸ 361/ Aynı gazel **121a** nolu varakta da yer almaktadır.

3 Kendüyi bilmez kıyas itme mürayîler gibi
Her gedâ mey neşvesiyle kendüyi bir Cem bilür

4 Bâde-nüş-ı meykede dünyâyı bilmez gerçi kim
Neşve-i şahbâyı ammâ başka bir ‘ âlem bilür

5 İtse n’ola [kim] rakîb-i dîvi mahrem kendüye
Nükte-dândur ol perî-rû dil-rübâ âdem bilür

6 Ey Riyâzî olmuşum ben ‘ aşk ile kâmil-‘ ayâr
N’eyleyüm ammâ beni ol nev-cevânum kem bilür

-389-⁹¹⁹

Şabri⁹²⁰

.- / --- / .- / ..-

1 Felekde sübhâ-ı cām-ı şafāya el mi deger
Hisāb-ı naqd-i ğam-ı dil-rübāya el mi deger

2 Meger ki kendüsi gül-rîz-i luṭf ola yoḥsa
O naḥl-i ser-be-hevā-yı cefāya el mi deger

3 Zebūn-ı keş-me-keş-i mevc-i baḥr-ı hicrānuz
Kenār-ı kāma kef-i āšnāya el mi deger

⁹¹⁹ Kasır, a.g.e., s. 141.

⁹²⁰ 389/ 3, 4 ve 5. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır

- 4 Ümîd-i mâye-i ‘ayş itme cām-ı mihri görüp
Hiç ol piyāle-i āteş-nümāya el mi deger
- 5 Bu dem ki dest-be-dest-i sebūyuz ey Nāşih
Namāza yüz mi uruz yā du‘āya el mi deger
- 6 Hemîşe zevrağ-ı mey çekmedür işüm Şabrî
Sefîne-i ğazel-i dil-güşāya el mi deger

[126a]

-390-⁹²¹Nazîm⁹²²

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Humār-ı nāza düşüp nergisün ki haste yatur
Mizāc-ı ‘işve perîşān olup şikeste yatur
- 2 Nişān-ı seng-i sitemdür esîr-i bende cünûn
Düşen gönülller o zülfe şikeste-beste yatur
- 3 Virüp ‘izāruña tâb-ı tarāvet ol ğisû
Mişāl-i sünbül-i sîr-âb deste deste yatur

⁹²¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 702.⁹²² 390/ 4a Hezâr şâh u gedâ geçdi bezm-i fâniden: Hezâr şâha kuruldı bisât-ı meclis-i dehr

4b ‘arşada: dağmede

dârâ-yı bî-ğuceste: Cemşid-i bî-ğuceste

5a sûtür-ı eş‘ârüm: nazm-ı terim

- 4 Hezār şāh u gedā geçdi bezm-i fāniden
Bu ‘arşada nice dārā-yı bî-ḥuceste yatur
- 5 Şaḥīfe üzre Nazīmā sūtūr-ı eş‘ ārum
Sipāh-ı deşt-i beyāndur ki ceste ceste yatur

-391-⁹²³

Vecdī⁹²⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bütān kim sübḥamuz zünnāra mensüb eylemişlerdür
Bizi el-ḥaḳ bu iḥsān ile maḥcüb eylemişlerdür
- 2 Degüldür cāy-ı müjgān āstān-ı yār ey dīde
O dergāha per-i Cibrīli cārüb eylemişlerdür
- 3 N’ola gülzār-ı ‘ālem ser-be-ser beytü’l-ḥazen olsa
Bu Yūsuf-ṭal‘ atan dünyāyı Ya‘ ḳüb eylemişlerdür
- 4 Baña ‘uşşāḳ taḳlīd eylemez cevre taḥammülde
Cefā-cūlar beni mānend-i Eyyüb eylemişlerdür
- 5 Ḥisāb-ı siḥr güyān eyledükde ḳudsiyān Vecdī
Seni mu‘ ciz-dem olmaḳ üzre maḥsüb eylemişlerdür

⁹²³ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 79.

⁹²⁴ 391/ 4a eylemez: edemez

-392-⁹²⁵

Şehrî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Nesîm-i âh ki dâğ-ı dilüm güşâde ider
‘ Azâb-ı dūzaḥiyân-ı ğamı ziyâde ider
- 2 Bahâ-yı şad-meh-i Ken‘ ânı bey‘ gâhında
O şūḥ nîm-nigeh ile fūrū-nihâde ider
- 3 ‘ Aceb mi çeşmüñe müjgānuñ eylesem tercîḥ
Hezâr şîve-i dil-ḥ‘âhı bir edâda ider
- 4 Ümîd-i vaşl ile inkâr-ı zevk-ı ḥasret iden
Mişâl-i âyîne ancak ḥayâl-i sâde ider
- 5 Müdām ḥûn-ı dilin ğamla nûş ider Şehrî
Ne ârzû-yı muşâḥib ne fikr-i bâde ider

[126b]

-393-⁹²⁶

Fâ’izî

-- / .-. / .-. / .--

- 1 Sensüz bu göñül meclis-i ‘ ayş u demi n’eyler
‘ Âlem anuñ olmış tütalum ‘ âlemi n’eyler

⁹²⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 81.⁹²⁶ Okatan, **a.g.e.**, s. 189.

2 Ol şūha yeter cāzibe-i hūsn-i Hudā-dād
Kullāb-ı ser-i zūlf-i ham-ender-ḡāmı n'eyler

3 Taḥşil-i şafā-yı dil iden ehl-i ḡarābāt
Āyine-i İskenderī cām-ı Cem' i n'eyler

4 Def' -i ḡam idermiş tūtalum cām ile ādem
Yā minnet-i sākīden irişen ḡamı n'eyler

5 Aḡbāb eger Fā' izi zārı şorarsa
'Uzletkede-i gūnc-i ḡamuñ 'ālemi n'eyler

-394-⁹²⁷

Nādirī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Naḡl-i 'ārif şerbet-i şahbā ile perverdedür
Ni' met-i ehl-i riyā ḡaḡḡā ki alçaḡ zerededür

2 Aṭlas-ı şahbā ayaklanup gelince şāh-ı şevḡ
Çünki meydān içre pāy-endāz olup güsterdedür

3 Şāh-ı 'aks-i yāra çeşmüm ḡayme müjḡānum tınāb
Ḥūn-ı eşk ol ḡaymede bir erḡuvānī perdedür

⁹²⁷ Külekçi, **a.g.e.**, s. 241-242.

4 Çünkü her şey cinsine meyl eylemek mu' tād imiş
Zāl-i dehrūñ i' tibārı düşmen-i nāmerdedür

5 Var ise fānūs-ı mīnā içre şem' -i cem' dür
Ol mey-i rahşende kim ey Nādirī sāğardadur

-395-⁹²⁸

Yahyā⁹²⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Gönceye ol neşve kim çāk-ı girībān itdürür
Bülbül-i şūrīdeye feryād-ı mestān itdürür

2 Dil hevāyī olmada esdükçe bād-ı nev-bahār
Bu hevālar ādeme feryād-ı mestān itdürür

3 Nağmeler itdükçe bülbül gül nihāli şalınur
Luṭfını aña şabā gūyā ki iz' ān itdürür

4 Bir revācı var ḥarābātuñ ki bir gün kırkarın
Zāhid-i şehre bīnā-yı zühdi vīrān itdürür

5 Ol kadar oldı müsā' id cūya ebr-i nev-bahār
Kendi ḥālinde kıomaz elbette tuğyān itdürür

⁹²⁸ Ertem, **a.g.e.**, s. 56.

⁹²⁹ 395/ 5a ol: şol

- 6 Ḥāb-ı nāz olur mı dā'im vaqt olur şāh-ı güle
Bāğda bülbüllerüñ feryādı dīvān itdürür
- 7 Tolanur gülzārun eṭrāfını Yaḥyā cūybār
Gūşe gūşe gülşeni yārāna seyrān itdürür

[127a]

-396-⁹³⁰

Fehīm⁹³¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şanmañ ki muḡān zāhide peymāne şunarlar
Bir güldür o kim zümre-i rindāna şunarlar
- 2 Bir ḡonce-lebe rūḡumı teslīm iderüm ben
‘Uşşāka belī tuḥfe-i cānāne şunarlar
- 3 ‘Arz itsem o şāha dil-i pür-şekvemi lāyık
Bī-dād-keşān ruḡ‘ ayı sulṭāna şunarlar
- 4 Müjgānı ki iki sipeh-i tīg-be-kefdür
Kim birbirine cengde merdāne şunarlar
- 5 Cem‘ -i dili aḡyāra taḡıtsa n’ola çeşmi
Yüz biñ ‘asese bir iki mestāne şunarlar

⁹³⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 368-370.

⁹³¹ 396/ 4a Müjgānı ki: Müjgānı
iki: iki şaf

6 Āyīne-i albūm ele al itme űikeste
Ey sāde-ru a ol demi kim űāne űunarlar

7 Hūbān kimine űunmada mey kimine zehr-āb
Bilmem saa bī-āre Fehīmā ne űunarlar

-397-⁹³²

abri⁹³³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 űöyle mest-i űīve kim cāmın elinde gül űanur
Gül űunulsa destine ol űū cām-ı mül űanur

2 İdemez ceyű-i ayālū cūy-ı eűkūmden gūzer
‘ As-i a-ı ebruvānu bir űikeste pül űanur

3 Būlbūl-i űeydā ne bilsūn sūziű-i pervāneyi
űem‘ i gōrse űu‘ lesin gül dūdını sūnbūl űanur

4 Bezm-i gülűende defe dest ursa murib mestler
Anı gülde cūnbiű-i bāl ü per-i būlbūl űanur

5 Ben űūrāīveű ele aldua abri āmemi
Gūű iden bezm-i suanda namesin gūlgūl űanur

⁹³² Kasır, **a.g.e.**, s. 147.

⁹³³ 397/ 4a dest ursa: ursa

-398-⁹³⁴Mācid⁹³⁵

.- / ..- / .- / ..-

1 ‘ Aceb ki ‘ aşkum ol āfet benüm edā mı şanur
Bu rütbe sūzişümi germi-i hevā mı şanur

2 Amān amān bu teğāfül yeter yeter besdür
Hulūş u mihrümi cānum benüm riyā mı şanur

3 Bırakdı bister-i gāmda beni koyup gitdi
Ṭabīb-i nev-hevesüm derdüme devā mı şanur

4 Nuḳūd-ı mā-ḥaşal-ı cān u dil de bir şey mi
Dili vişālūñe ‘ aşık anı bahā mı şanur

5 Şikāyetüm yine senden sañadur ey Mācid
Meger ki ‘ aklı olan ‘ aşkı hiç şafā mı şanur

[127b]

-399-⁹³⁶Yahyā⁹³⁷

.- / ..- / .- / ..-

1 Rast geldüm yāra bir serv-i dil-ārādur gider
Pāyına ‘ uşşāk düşmiş bir temāşādur gider

⁹³⁴ Şarkı Mecmuası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi. NEKTY05658; Rıfkı Melûl Meriç, **Hicri 1131 Tarihinde Enderunlu Şairler Hattatlar ve Musiki Sanatkârları Tezkiresi (Nâzımî Kilârî Ahmed Refî’)**, İstanbul Matbaası (İstanbul Enstitüsü Dergisi II’den ayrı basım), İstanbul 1956, s.143.

⁹³⁵ 398/ Şarkı Mecmuası’nda yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

⁹³⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 64.

⁹³⁷ 399/ 2a gitse: gitsen

- 2 Ƙanda gitse zũlf-i müŝgĩnũnden ayrılmaz gũñũl
Kārbārın bađlamıŝ ħāzır müheyyādur gider
- 3 Cāme-i gül-gũn ile olmuş o şeh eşheb-sũvār
Ŗan nesĩm-i ŝubĥ ile gül-berg-i ra‘ nādur gider
- 4 Kār-ı dĩn ıŝmarlanur dũnyāyı bilmez ğāfile
Sũze āĝāz itse ammā dĩn ü dũnyādur gider
- 5 Bĩ-bekādur devlet ü iĥbāl Yaĥyādan işit
Başuna alma belā-yı ĥalkı ğavgādur gider

-400-⁹³⁸

Ŗināsi⁹³⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Dũr iken vaşlın o māhuñ dil nice taĥrĩb ider
Kim ümĩdin hem-firāŝ olsa yine tekzĩb ider
- 2 Olma dil-dāde ‘ izārına ĥatın ise tırāŝ
Ebr ü ĥũrŝĩdi bahāruñ birbirin ta‘ ĥĩb ider
- 3 ‘ Anberin bũy olduğı budur ki üstād-ı ĥader
Dũde-i ĥatın o māhuñ müŝkden terkĩb ider

⁹³⁸ Harmancı, **a.g.e.**, s. 67-68.

⁹³⁹ 400/ 4b dil: veyl

5a Sā‘id-i ĥaŝrı: Sāĥa-i ĥaŝrı

- 4 Rāğıb olmazdum vişāle līk dil fırsat diyü
Çeşmüñi mestāne gördükçe beni terğīb ider
- 5 Sā' id-i ķaşrı Şināsī pāk ider bārān ü bād
Āh u girye ādemüñ ahlākını tezhib ider

-401-⁹⁴⁰

Nā' ilī⁹⁴¹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Söyledüp nāz ile ruhsāruñı gül gül mi ider
Bilmezüz gül mi ider mey seni bülbül mi ider
- 2 Süzülüp nīm ķadeķ bāde ile meclisde
Yoķsa mestāne gözün ķaşd-ı tegāfül mi ider
- 3 Ţāğıdur kendüyi bir āh ile zülfünde gönül
Rind-i āvāre-reviş fikr-i tecemmül mi ider
- 4 Būy-ı zülfün ki ala havşala-i bād-ı bihişt
Şiken-i turra-i havrāya tenezzül mi ider
- 5 Nā' ilī hāṭıra-ı bīm-i kazā yoķ dilde
Rind-i āgāh bu ma' nāda te'emmül mi ider

⁹⁴⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 207.

⁹⁴¹ 401/ 5a dilde: bizde

[128a]

-402-⁹⁴²

Şehrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Vaz'-ı nâ-sâz-ı felekden bes ki oldum bî-ḥuzûr
Şâd olamam ḥâne-i dil olsa da cāy-ı sürûr
- 2 İltifât itmezse erbâb-ı şafâya vechi var
Devlet-i ğamda dil-i şeydâ-yı almışdur ğurûr
- 3 Tâli' ümden şöyle me'yûsam ki itmem i' timâd
Kevkeb-i bahtum giribânumdan eylerse zuhûr
- 4 Ehl-i dil nûş itdügi bir kaṭre zehr-âb-ı ğamuñ
Naḳd-i vaktin virse ecrin idemez çarḫ-ı ğubûr
- 5 Kâdrümüz Şehrî n'ola fehîm eylemezse rûzgâr
Biz gelince dehre oldı dîde-i iz' ânı kûr

-403-⁹⁴³Fehîm⁹⁴⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Yeter olduñ dile ḥançer-zen-i bî-dâd yeter
Yeter itdüñ beni bî-dâduña mu' tâd yeter

⁹⁴² Demirel, **a.g.e.**, s. 79.⁹⁴³ Üzgör, **a.g.e.**, s. 384-386.⁹⁴⁴ 403/ 3a süziş: süriş

- 2 Dūd-ı āhum nice bir ‘ arşa sūtūn eyleyesin
 Hāyme-i nūh-felegi eyledi ber-bād yeter
- 3 Görelüm sūziş ü āşūbda tenhā hūnerin
 İtmesün ğamzelerūñ fitneye imdād yeter
- 4 Eyle ‘ uşşākı perīşān ki benüm ‘ ālem-i ‘ aşk
 Ğarazuñ ‘ āşık ise bu dil-i nāşād yeter
- 5 Her dili beste-i bend-i ser-i zūlf eylemeden
 Bendeñi başuñ içün eyle gel āzād yeter
- 6 Sen perī-ruḥ var iken zerrece gelmez gözüme
 ‘ Arz-ı ḥüsn eylesün mihr-i felek-zād yeter
- 7 Nağme-i ‘ işveye āheng idiyor şabr eyle
 Besdür ey ‘ āşık-ı sevdā-zede Ferhād yeter
- 8 Peyk-i vādī-i melāmet dil-i çālākümdür
 Ki bu yolda aña ne Kays u ne Ferhād yeter
- 9 Fenn-i i‘ cāzı ser-ā-pā bilmeyüm dirse Fehīm
 Ğamze-i sāḥir-i cānān aña üstād yeter

[128b]

-404-⁹⁴⁵

Nef'î

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Çekdügüm derdi ne hem-ḥāne ne hem-rāh bilür
 ' Āşıkum ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür

2 Dād o zālinden eger böyle ḳalursa nāzı
 Ne fiḡān-ı şeb ü ne āh-ı seḥer-gāh bilür

3 Söyleşülmez nigeḥ-i şūḥı ' aceb müstagnī
 Ne zebān-ı dil ü ne şive-i dil-ḥ'āh bilür

4 Ğamzesi āteş-i sūzāna girür bir cādū
 Ne dil-i şu'le-feşān ne 'alev-i āh bilür

5 Böyle dil-ber ne belādur başuḡa ey Nef'î
 Her nigāhını ḳazā āfet-i cāngāh bilür

-405-⁹⁴⁶

Yaḥyā

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Sākī-i devr bize sāḡar-ı 'işret mi virür
 Kīne-cūdur felek ehl-i dile ruḡşat mı virür

⁹⁴⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 474-475.

⁹⁴⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 78.

- 2 Neşvemüzden bilürüz ‘ aşkumuzun pāklığın
Bāde şāf olmayıcağ ādeme hālet mi virür
- 3 Kuvvet-i cāzibe-i ‘ āşık ider kārı hemān
Yār tır atmada bāzūsına zaḥmet mi virür
- 4 Kūyına ölmege varsam ider ağıyār hücum
Eşigi itleri ben ḥastaya rāḥat mı virür
- 5 Hırka vü tāk ile zāhid kerem it şıḳleti ḳo
Ādeme cūbbe vü destār kerāmet mi virür
- 6 Nefs-i ḥod-rāydan ey dil bu teğāfūl nice bir
‘ Ākil olan kişi hiç düşmene fırsat mı virür
- 7 Būse-i la‘ l-i lebin ḥaṭṭına ta‘ līḳ itmiş
‘ Ömr-i Yaḥyā bize ol va‘ deye mühlet mi virür

-406-⁹⁴⁷

Riyāzi⁹⁴⁸

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Yapma dil-i maḥzūnumı virān olacaḳdur
Cem‘ olmasun ol dil ki perīşān olacaḳdur

⁹⁴⁷ Açıkgoz, a.g.e., s. 346.

⁹⁴⁸ 406/ 2a şūḫ-ı cihānı: şūḫ-ı cānı

- 2 Dirlerdi dağı tıfl iken ol şūh-ı cihānı
Aşūb-ı cihān fitne-i devrān olacaḡdur
- 3 Kim gördi ise cuşış-i seyl-āb-ı sirişküml
Hükml eyledi kim bir dağı tūfān olacaḡdur
- 4 İncinmeyelüm cevr ü cefāsına o şūhuñ
Zirā bilürüz şoñra peşimān olacaḡdur
- 5 Mi 'rāt-ı dili eyleme pā-māl-i mezellet
Her pāresi bir hañcer-i bürrān olacaḡdur
- 6 Bil ḡadr-i dem-i şoḡbet-i yārānı Riyāzī
Her vuşlatuñ āḡir soñı hicrān olacaḡdur

[129a]

-407-⁹⁴⁹

Fehīm⁹⁵⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ' Āşıḡuñ bir şūh-meşreb dil-beri olmaḡ nedür
Mest-i cām-ı ' aşḡ olup ḡamdan berī olmaḡ nedür
- 2 Rām ḡıl ol şāh-bāzı kim melā 'ik şayd ide
Muttaşıl teşḡir-sāz-ı her-perī olmaḡ nedür

⁹⁴⁹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 426-428.

⁹⁵⁰ 407/ 2a ol: bir
5a müdām: hemān

- 3 Hem zebûn ol hem yine gir âteşe pervânevâr
Yoğsa meydân-ı şecâ' atda çerî olmak nedür
- 4 Perde-i eflâki eyler hâk zûr-ı bād-ı âh
Hâle fânûs-ı çerâğ hâverî olmak nedür
- 5 Mâlik-i ser-māye-i şevk-ı Züleyhâ ol müdām
Bir meh-i Yûsuf-cemāle müşterî olmak nedür
- 6 Ta' n-ı şûfîdür helâk iden beni ol büt degül
Rind olan zaḥmî-i tîr-i kâferî olmak nedür
- 7 Âteşin dâğ-ı cünûnum gördi reşkinden Fehîm
Didi dehrüñ şâh-ı zerrîn-efseri olmak nedür

-408-⁹⁵¹

Şabri⁹⁵²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Girdâb-ı belâ dâ'ire-i şoḥbetümüzdür
Zehr-âb-ı cefâ âb-ı ruḥ-ı 'işretümüzdür
- 2 Bîmâr-ı gamuz şöyle ki ter cür'a-i şîşe
Tâb-efgen-i düş-ı dil-i bî-tâḳatümüzdür

⁹⁵¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 180.

⁹⁵² 408/ 2a ter: nüh

Dîvân'da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 3 Ol neşve-i feyzüz ki dil-i pür-ğam-ı ‘âlem
Muhtâc-ı mededkârî-i keyfiyyetümüzdür
- 4 Ser-mest-i mey-i ‘işve iken ğamze-i dil-ber
Hasret-keş-i cām-ı dil-i pür-ḥāletümüzdür
- 5 Şabrî biz o Hızr-ı suḥanuz k’āb-ı ḥayātuñ
Tarḥ-efgen-i mevci nefes-i himmetümüzdür

-409-⁹⁵³

Yahyā⁹⁵⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Demidür āzmāyış eyleyüp tab‘ uñ hūner göster
Muraşşa‘ bir ğazelle la‘ lini vaşf it güher göster
- 2 Seni özler gelür ey cān-ı şeydā tiri āgāh ol
Çık istikbāline ta‘ zīm ü ikrām eyle yer göster
- 3 Ruḥ-ı zerd aqçe itmez nuḳre-i eşk ile iş bitmez
Cevānuñ ḳalbini almak dilerseñ sīm ü zer göster
- 4 Gözüm gibi görüp baş üzre ṭurmak nic’ olur seyr it
Baña ‘ âlemde nergis gibi bir şāḥib-naẓar göster

⁹⁵³ Ertem, **a.g.e.**, s. 73.

⁹⁵⁴ 409/ 5b bār u ber: bār-ver

- 5 Ṯoyunca ṯāze ŧeftālūlerin almak naŧīb eyle
 O naḥl-i ṯāzeyi Yaḥyāya yā Rab bār u ber göster

[129b]

-410-⁹⁵⁵

Şināsī⁹⁵⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Gerçi görsem kākülün āhum baña sünbüllenür
 Fürkat-i zülfünde ammā dūd-ı dil kāküllenür
- 2 Şöyle telḥ oldı mezākum fürkat-i ḥālünle kim
 Merdüm-i çeşm-i ‘azizüm mürd olup fülfüllenür
- 3 Ser-zede oldukça ḥattı ol perī eyler tırāş
 Gülşen-i ruḥsarı geh sünbüllenür geh güllenür
- 4 Dilleri şad pāre eyler pāre-i elmās iken
 Ol ḥumār-ālūde çeşmün yine la‘li müllegenür
- 5 Fikr-i ḥāl-i yār ile düşse Şināsī eşküme
 Her hezār-ı küşte-i dil çeşmüme fülfüllenür

⁹⁵⁵ Harmancı, **a.g.e.**, s. 61.

⁹⁵⁶ 410/ 3 ve 4. beyitlerin 2. mısralarının dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.
 4b müllegenür: kıllanur

-411-⁹⁵⁷

Naḥîfî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğam-ı ḥasretle dā'im ḥāṭır-ı maḥzūn perîşāndur
Dil-i şūrîde nālān sîne sūzān dîde giryāndur
- 2 'Azîz-i Mısr olursam da şafâ-yı ḥāṭırum yokdur
O Yūsuf çehrenüñ hecriyle 'ālem baña zindāndur
- 3 Beni bilmezlik ile gerçi şaldı dest-i hicrāna
O mest-i 'işve şimdi itdügi kâra peşimāndur
- 4 N'ola bülbül gibi şevk ile āh u nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol gonce bir ter verd-i ḥandāndur
- 5 Selām-ı sâde yok geçdük maḥabbet-nāme kaydından
Senüñ peymānuñ ey şüh-ı vefâ-düşmen ne peymāndur
- 6 Cihānda buldı gāyet kışşa-i Ferhād ü Qays ammā
Ḥikāyāt-ı ğam-ı 'aşkum benüm bî-ḥad ü pâyāndur
- 7 Naḥîfî ehl-i Mısr vaşf-ı ḥāl-i ḥālet-engîzün
Nümūdār-ı cefâ-yı ser-güzeşt-i māh-ı Ken'āndur

⁹⁵⁷ Aypay, a.g.e., s. 121.

-412-⁹⁵⁸

Velehū

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ruḥ-ı rengīnī hoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḥandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ḡonce-i ra' nā hezārāndur
- 2 N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsmān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur
- 3 Çekilmiş ḡuşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ḡamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur
- 4 Ne ḥācet saña taqrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur
- 5 Şafā-yı sürme-i ḥāk-i derūn ḡitmez gözümden hiç
Egerçi ḥāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Şıfāhāndur
- 6 Ne mümkin bir nefes cem' iyyet-i ḥātır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ḡurbet illerde perīşāndur
- 7 Ne ḥācet ey Naḥīfi külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ' aşқа her sözüüm bir tāze dīvāndur

⁹⁵⁸ Aypay, **a.g.e.**, s. 148.

[130a]

-413-⁹⁵⁹Nābī⁹⁶⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 İdüp def' -i keder sāğarla mesrūr olmamız yegdūr
Harābāt içre lāy-ı meyle ma' mūr olmamız yegdūr
- 2 Kemānāsā elinde keş-me-keşde kalmadan yāruñ
O bed-ḥūdan mişāl-i tīr mehcūr olmamız yegdūr
- 3 Sipih rūñ ḥoḳḳasından itmeden deryūze-i merhem
Gülāsā ser-be-ser pūr-zaḥm-ı nāsūr olmamız yegdūr
- 4 Hilāl eyler vücūd-ı ' āşıḳı kurb-ı vişāl ey dil
O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamız yegdūr
- 5 Bahāruñ zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan
Harāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamız yegdūr
- 6 Bize şaffū'n-ni' āl meclisinde yer bulunmazsa
Varup ser-defter-i hicrāna meşṭūr olmamız yegdūr

⁹⁵⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 451-452⁹⁶⁰ 413/ 3a itmeden: itmeyüp

3b ser-be-ser: ser-te-ser

7a leb-riz: memlū

āfākı: dünyāyı

- 7 Fūrūġ-ı naẓm ile leb-rîz idüp âfâkı ey Nâbî
Mişâl-i mihr-i ‘ âlem-tâb meşhûr olmamuz yegdür

-414-⁹⁶¹

Hevâyî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bulanup şireye keyf ile pür-şûr olmamuz yegdür
Düşüp yol ortasına ğark-ı çamur olmamuz yegdür
- 2 Kibāruñ köfte-ẖâr-ı sufre-i in‘ âmı olmağdan
Kānā‘ at-kerde-i çorba-yı bulğur olmamuz yegdür
- 3 Kitâbet itmeden taş şuffesinde kış günü ẖānî
Varup oğlanlı ẖammāmında nâṭûr olmamuz yegdür
- 4 Ḥalîfe kîsesinden olmayup cer-kerde-i dirhem
Kelāsâ kapuda ḥaffâf-ı meşhûr olmamuz yegdür
- 5 Şapanāsâ elinde fırlamağda kalmadan Türkûñ
O kayğudan mişâl-i kaya mehcûr olmamuz yegdür
- 6 Hevâyî girmege kaşmerlik ile bezm-i ḥübāna
Mişâl-i kâmeti dervîş-i ḵanbûr olmamuz yegdür

⁹⁶¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 27.

[130b]

-415-⁹⁶²Nābî⁹⁶³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
Gūyiyā çeşme-i hūrşīdden āb isterler
- 2 Derd-i serden nice āzād olur ol tã'ife kim
Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler
- 3 Şerha vü dāğ gerek sīne-i ehl-i ğamda
Saħn-ı dīvān-ı kıyāmetde hisāb isterler
- 4 Sen hemān dildeki naķş-ı hevesi terk eyle
Senden ey h'āce ne defter ne kitāb isterler
- 5 Ekşer ol bezmgehi ' aşķda erbāb-ı derūn
Dilde ğam serde şeğab dīdede āb isterler
- 6 Hūblar hūsnine hayrān olan üftādelerūñ
Çeşm-i āyine gibi düşmen-i h'āb isterler

⁹⁶² Bilkan, **a.g.e.**, s. 561.

⁹⁶³ 415/ Mecmuada 3, 5, 6 ve 7. beyitlerin dizilişi farklıdır.

4a terk eyle: mahv eyle

Dîvân'da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 7 Naẓm-ı üstâda nazîre nice mümkün Nâbî
Tâze-gû tâze-zebân tâze cevâb isterler

-416-⁹⁶⁴

Hevâî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Teb-zede lebden o yârân ki lu' âb isterler
Güiyâ çölde kırı çeşmeden âb isterler
- 2 Şancıdan kışda nice kurtılır ol tâ'ife kim
Çorba nûş eyleyecek yerde hoş-âb isterler
- 3 Sen hemân kışda çarıkşuz koma şâkirdleri
Senden ey usta ne kâlçın ne çorâb isterler
- 4 Hâzır ol geldi sıra şöhbeti yârân-ı şafâ
Öñde mûm elde çubuk sufrede kab isterler
- 5 Gençler seyrine ev ev gezen âvârelerüñ
Ferfelek gibi gözini halka-i bâb isterler
- 6 Meşreb-âmûz gerek remzden iç oğlanı
Hıdmete pîş-i ekâbirde şitâb isterler

⁹⁶⁴ Çakır, a.g.e., s. 24.

- 7 Ey Hevāyî kim olur ھاٲ-ı imāma perseng
Yāve-gū yāve-edā yāve-cevāb isterler

[131a]

-417-⁹⁶⁵

Fehîm⁹⁶⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Nergis-i çeşm-i nigāhıyla tekellüm ögredür
Gönceye bülbül gibi la‘li terennüm ögredür
- 2 Açılır pejmürde-dil geldükçe nuṭka ḥandenāk
Mürdeye gūya dem-i ‘îsā tebessüm ögredür
- 3 Dil ider çeşmine ta‘lîm-i nigāh-ı iltifāt
Özge mecnündür ki cellāda teraḥḥum ögredür
- 4 Gör ne ṭālî‘dür o şeh kim ḥışm ile itse nigāh
Ehl-i ‘aşka çeşm-i bî-raḥmı tazallüm ögredür
- 5 Ol kadar mağrūr-ı faḳram kim Fehîmā himmetüm
Mesned-i devletde şāhāne ta‘azzum ögredür

⁹⁶⁵ Üzgör, **a.g.e.**, s. 428.

⁹⁶⁶ 417/ 4a ṭālî‘dür: zālîmdür

5a mağrūr-ı faḳram kim: mağrūr-ı faḳram

-418-⁹⁶⁷

Şabrî

-.- / .-. / -.- / .-. -

- 1 Ğamzelerüñ ki ‘ aşıkuñ táb u tüvânın aldılar
N’eyledilerse itdiler sihr ile cānın aldılar
- 2 Cān u dile o turralar virmedi ruḥṣat-ı niyāz
Şāhid-i ḥüsninüñ yine her biri yanın aldılar
- 3 Raḥṣ-ı girān-rikābı da nāzdan idemez ḥıram
Şekve-girān-ı ‘ aşk anuñ şanma ‘ inānın aldılar
- 4 Hālını hîç şormañuz rind-i şarāb-āverüñ
Rāh-ı neşāṭın urdılar rıtl-ı girānın aldılar
- 5 Ğamzelerüñ tamām idüp Şabrî-i zārı ‘ āķıbet
Hāne-i şabrın açdılar naķd-i revānın aldılar

[131b]

-419-⁹⁶⁸

Naḥifî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne zālīm ğamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḥünî-nigāhuñ bir ḥadeng-i şu‘ le-peykāndur

⁹⁶⁷ Kasır, **a.g.e.**, s. 148.⁹⁶⁸ Aypay, **a.g.e.**, s. 122.

- 2 Görinmez bir azā kim söylenür ‘ aşk u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cev-r-i ḥübāndur
- 3 O Yūsuf-ṭal‘ atıñ ümīd-i teṣrīf-i ḳudūmıyla
Der-i Beytū’l-ḥazen āmāde-i çāk-i girībāndur
- 4 Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluğum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsın ne fettāndur
- 5 Gider gül-geşt-i bāğ u rāğ ider ağıyār ile ammā
Benümle sey-re çıkmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur
- 6 Raḳīb-i dūn ile devre girüp cev-r itme ‘ uşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur
- 7 O ḥüsn-i bī-nazāre leb-güşā-yı vaşf olan elbet
Ya ‘ Urfīdür ya Şabrī yā Naḥīfī-i suḥan-dāndur

-420-⁹⁶⁹Velehū⁹⁷⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Reh-i kūyuñda hep hūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güzāruñ dūr ü mercāndur
- 2 Zuhūr itmekde dilden nev-be-nev endüh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḥzen-i ālām-ı devrāndur
- 3 Dil-i mehcūr kim kaṭ' -ı ümīd-i vuşlat itmişdür
O bīmār-ı ḥazīn [ü] ḥasretūñ me'yūs-ı dermāndur
- 4 N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i 'ālemde
Derūnum dāğdār-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur
- 5 Nazardan eyleyüp sākıṭ gurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümūñ her kaṭresi bir dürr-i ḡaltāndur
- 6 Düşē kalka varurlar kūyuña rū-māl ider 'uşşāk
Giriftārān-ı 'aşkuñ ekşerī üftān ü ḥayrāndur

⁹⁶⁹ Aypay, **a.g.e.**, s. 153.⁹⁷⁰ 420/ 3b bīmār-ı ḥazīn: bīmār-ı firāk

4b dāğdār-ı sūz: dāğdāğ-ı sūz

5b kaṭresi: dānesi

6a ider: içün

6b ekşerī: cümlesi

7b pākūñ vār ise: pākūñ gūyiyā

- 7 Perī-rūyān-ı ma‘ na olmada maḥkūm-ı fermānuñ
Naḥīfī ṭab‘ -ı pākūñ var ise mühr-i Süleymāndur

-421-⁹⁷¹

Velehū

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Leṭāfetde nihāl-i kāmētūñ serv-i ḥırāmāndur
Nezāketde miyān-ı dil-niṣīnūñ rişte-i cāndur
- 2 ‘İzār-ı ḥāl-dāruñ dāğ-sūz-ı sīne-i lāle
Gül-i ruḥsār-ı ālūñ çāk-sāz-ı verd-i ḥandāndur
- 3 Ḥuzūr-ı şāh-ı gülde bülbul-i nālānı seyr eyle
Remādi ḥırқа giymiş şanki dervīş-i ğazel-ḥ‘āndur
- 4 Şināh itdükçe baḥr-ı nıl-gün içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler āsmānda māh-ı tābāndur
- 5 Saña şāhid yeter bülbüllerūñ gülşende efgānı
Ki ‘irfān ehli renc-i ḥār-ı endūh ile nālāndur
- 6 N’ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıztırābından
Sirişkūm ḥaddi yok pāyānı yok bir baḥr-ı ‘ümmāndur

⁹⁷¹ Aypay, a.g.e., s. 154.

- 7 Tarîk-i ma'rifetde sūz-ı dil taḥşīline sa'y it
Naḥîfî sūz-ı dil ser-māye-i taḥşīl-i 'irfāndur

[132a]

-422-⁹⁷²

Şehrî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil şāhid-i maḥcūb ile me'nūs degüldür
Būy āru-yı ḡonce-i nāmūs degüldür
- 2 Müjgānuñ ile söyleşirüz ḥarf-i vefāyı
Ol düzd-nigāhuñ gibi cāsūs degüldür
- 3 Ber-dārî-i Manşūrda yoḡdur güneh-i 'aşḡ
Kim şem'ā-i ḡūr ḡābil-i fānūs degüldür
- 4 Dil germ-i temāşā dü-cihān-tāb ile ey dost
Ḳıl cilve ki ol Mūsî-i me'yūs degüldür
- 5 Çoḡdur bu ḡadar berhemenā Şehrîye ta'zīm
Ol ben ḡadar āşüfte-i nāḡūs degüldür

⁹⁷² Demirel, a.g.e., s. 80.

-423-⁹⁷³Fehîm⁹⁷⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ehl-i ' aşkı çekdi bâğa ârzû-yı nev-bahâr
Oldı zencîr-i cünûn gûyâ ki cûy-ı nev-bahâr
- 2 Var ise kıldı şabâ gîsû-yı sünbül den güzêr
Her dimâğı nâfe-i müşk itdi bûy-ı nev-bahâr
- 3 Ğonce-i gülden firâz-ı gülbüne fânûs aşup
Bülbül oldı pâsbân-ı çârsû-yı nev-bahâr
- 4 Gül gül olmuş rûy-ı şeb-nem-rîzi gül-geşt-i çemen
Olmuş ol ğoncem çemende âb-ı rûy-ı nev-bahâr
- 5 Lâleâsâ dâğ-ber-dâğ oldı çeşm-i dil Fehîm
Geldi nev-rûz-ı cünûn oldı gülû-yı nev-bahâr

-424-⁹⁷⁵

Şabrî

.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Niyâz-nâme-i dil yâra bî-zebân oğınur
Oğınsa ger o perî meclise nihân oğınur

⁹⁷³ Üzgör, **a.g.e.**, s. 368.

⁹⁷⁴ 423/ 4a çemen: itmede

5a çeşm-i dil: cism ü dil

⁹⁷⁵ Kasır, **a.g.e.**, s. 153.

- 2 Şadā-yı nāle degül ğarkagāh-ı ğamdur bu
Sefīne-i dil-i ser-geştēde ezān okınur
- 3 Yazılsa bir yire aḥvāl-i ‘ālem-i ‘aşkum
Miṣāl-i şafḥa-i takvīm bir zamān okınur
- 4 Gider kitāb-ı riyāyı bu demde ey vā‘ iz
Dükense nüṣḥa-i Cem nazm-ı dil-sitān okınur
- 5 Bizümle şulḥa boyun virdi çarḥ ey Şabrī
Şadā-yı şīşe degül nāme-i amān okınur

[132b]

-425-⁹⁷⁶Yahyā⁹⁷⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Aşıkun almağa cānın tır kim cānān atar
Ol ḥadengün üstine bī-çāre ‘āşık cān atar
- 2 Söz atar hısm ile kūyından raķibe ol perī
Yā melek İblise gökden āteş-i sūzān atar
- 3 Seng gelse yārdan ‘āşık öper başına kor
Gūyiyā ihsān ider ḥ‘ān-ı keremden nān atar

⁹⁷⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 53.⁹⁷⁷ 425/ 4a şehūñ: meḥūñ

- 4 Çıkmağıçün gūşe-i bāmına her şeb ol şehūñ
 Āşık-ı şeydā kemend-i nāle vü efgān atar
- 5 Reh-güzār-ı yārdan cem‘ eylesünler luṭf idüp
 Üstüme Yahyā kaçan kim toprağum yārān atar

-426-⁹⁷⁸

Şināsī⁹⁷⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Benümle āšnāya gerçi ol dürr şimdi ‘ār eyler
 Yem-i eşküm añı eyyām olur kim der-kenār eyler
- 2 Kaçan gül-geşt-i gülzāra açılsañ ey gül-i ra‘ nā
 Beni nār-ı firākuñ lāleāsā dāğdār eyler
- 3 Recā-yı iktihāl-i ḥāk-pāy itdükçe sulṭānum
 N’içün mir ‘āt-ı tab‘ uñ baña ızhār-ı ğubār eyler
- 4 Neşātumdan degül ḥandem telāş-ı sūz-ı dildendür
 Mü ‘eşşir olsa şīşe kesb-i inkisār eyler
- 5 İdüp çok āzmāyiş ol kemān-ebrū firākıyla
 Şināsī şimdi āhum tīr-i ḥārādan güzār eyler

⁹⁷⁸ Harmancı, **a.g.e.**, s. 66

⁹⁷⁹ 426/ 4a telāş-ı sūz-ı dildendür: tırāş-ı sūz-ı dildendür

4b Mü ‘eşşir olsa: Mü ‘eşşir olsa āteş

Mısraın vezni aksamaktadır.

5b tīr-i ḥārādan: seng-i ḥārādan

-427-⁹⁸⁰Mezākī⁹⁸¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Yeter oldı sitem-i ğamze-i cellād yeter
Yeter ey şūh-ı cefā-pīşe bu bī-dād yeter
- 2 Kāviş-i hātır-ı dil-ḥaste-i ‘ aşka cānā
Nīş-i müjgān bedel-i neşter-i şayyād yeter
- 3 Ğam degül çāh-ı zenehdāna düşerse dil-i zār
Ser-i zülf aña ser-i rişte-i imdād yeter
- 4 Dili ‘ aşk itdi ḥarāb āteş-i fūrkat ne belā
Öyle şem‘ e zarar-ı reh-güzer-i bād yeter
- 5 Nice bir böyle esīr-i ğam-ı hicrān olayum
Eyle ḳurbānuñ olam bendeñi āzād yeter
- 6 Bilinür sūziş-i dil girye-i ḥūnīnūmden
Şāhid-i dāğ-ı derūn eşk-i ciger-zād yeter
- 7 Ğaražuñ ‘ arz-ı hūner itmek ise ‘ ālemde
Ey Mezākī saña bu ṭab‘ -ı Ḥudā-dād yeter

⁹⁸⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 371-372.

⁹⁸¹ 427/ 2b bedel-i neşter-i şayyād: bedel-i neşter-i feşşād
Dîvân’da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

[133a]

-428-⁹⁸²

Fā'izī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şol şehīd-i ğam ki hāk ü hūn ile ālūdedür
Ğuşşadan kurtuldı kūy-ı yārda āsūdedür
- 2 Şübhe yok rūḥ-ı muşavverdür cemāl-i dil-rübā
‘ Āşık [u] bī-cān u dil bir kālīb-ı fersūdedür
- 3 Dāstānın diñlemek teklif itmez kimseye
Kendü kendüyle dil-i dīvāne güft ü gūdedür
- 4 Hānde eyler ‘ ālemüñ evzā‘ -ı nā-hem-vārına
Güldigi ehl-i cünūnuñ şanmañuz bīhūdedür
- 5 Fā'izī şanma süveydādur derūn-ı dildeki
Kāse içre şem‘ -i āhumdan dūrilmiş dūdedür

⁹⁸² Okatan, **a.g.e.**, s. 182-183.

-429-⁹⁸³Nef'î⁹⁸⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ol ebrûlar ki levh-i cebhe-i cānāne yazmışlar
Cemālî maṭla' ıdur ki ser-i dīvāne yazmışlar
- 2 Degül gird-i lebinde ḥaṭṭı ol 'İsā-demüñ ḥaḳā
Du' ā-yı Hıızrı bir mercāndan fincāna yazmışlar
- 3 Muşavvirler yazup Ferhādı kūh-ı Bî-sütûn üzre
Virüp destine tîşe ḥaylî üstādāne yazmışlar
- 4 Şanurlar ḥalka ḥalka dūd-ı āhum evc-i ā' lāda
Bir ejderdür ki saḳf-ı künbed-i ḥazrāne yazmışlar
- 5 Bu tarz-ı ḥāşa ey Nef'î yine şüret viren sensin
Nazîre söyleyenler ekşerî efsāne yazmışlar

-430-⁹⁸⁵

Şabrî

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Şevḳ her dilde bulunmaz dil-i dānāda olur
Şeb-çerāğı arama cūyda deryāda olur

⁹⁸³ Akkuş, **a.g.e.**, s. 457.

⁹⁸⁴ 429/ 1b ki: kim

2a ḥaḳā: gūyā

4b saḳf-ı künbed-i ḥazrāne: saḳf-ı künbed-i gerdāne

⁹⁸⁵ Kasır, **a.g.e.**, s. 154.

- 2 ‘Aşk1 tursun 1o mecāzī ise de 1albüñde
 Āb-1 engür 1um içre tırarak bāde olur
- 3 Gerçi kim ‘aql gider varılacak meykedeye
 Hele bir pāre kişi 1ayddan āzāde olur
- 4 Çok zamāndur 1ıkalı hātır-1 vīrānumdan
 Şimdi dīvāne gönül küy-1 dil-ārāda olur
- 5 Nazm-1 Şabrīde n’ola jeng-i tekellūf yoğ ise
 Böyle pākīze ğazel āyīneveş sāde olur

[133b]

-431-⁹⁸⁶Yahyā⁹⁸⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yıkdı gönülüm āşyānın yār itdi tārmār
 Añlamam kim şāh-bāz-1 ‘aşk ide anda 1arār
- 2 Āb-1 hayvān olsa da vaşluñ getürmem gönlüme
 Haylī demdür şīşe-i hātırda vardur inkisār
- 3 Cāme-i tenden sıkıldı şimdi cān-1 nā-tüvān
 Hıl’at-i in’ām-1 1ar1ı kendüye eyler mi bār

⁹⁸⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 48.⁹⁸⁷ 431/ 1a yār itdi tārmār: tārmār itdi o yār

3b Hıl’at-i in’ām-1 1ar1ı: Hıl’at-i in’ām-1 1alkı

4 Evc-i istigñādadur pervāzı bāz-ı himmetüñ
 Ḥamdülillāh kim kanā‘ at şaydın itmişdür şikār

5 Rūzgārından der-i ümīdi dīvār ide gör
 Ḳonmaşun dirseñ derün-ı hāṭıra Yaḥyā ğubār

-432-⁹⁸⁸

Rüşdī⁹⁸⁹

--. / -.-. / .---. / -.-

1 Derdüm firāḳ-ı yārla bī-çāre olan bilür
 Ḥālüm bilürse ‘āşık-ı ğam-ḥār olan bilür

2 Ben künc-i ğamda çekdügümi hicr-i yār ile
 Fürḳat deminde derd ü ğama yār olan bilür

3 Zevḳ-ı ‘itāb u çāşnī-i zaḥm-ı ‘aşḳuñı
 Mecrūḥ-ı tīg-ı ğamze-i dil-dār olan bilür

4 Rīş-i derün-ı derd-i dil-i zārumı benüm
 Mecrūḥ-ı zaḥm-ı ḥançer-āzār olan bilür

5 Derd ü ğamuñla çekdügini rüz u şeb yine
 Bār-ı sitemle Rüşdī gibi zār olan bilür

⁹⁸⁸ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 62-63.

⁹⁸⁹ 432/ 5a Derd ü ğamuñla çekdügini rüz u şeb: Derd-i ğamuñla çekdügüm rüz-şeb *Dîvân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

-433-⁹⁹⁰

Nādirī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i sūzānı ol şuḥ-ı kemāndārum nişān eyler
Semenderdür ḥadengi āteş içre āşyān eyler
- 2 Olup şanduka-ı sīnemde dāğum ṭabla-i tīrūñ
Ceresdür dil pes-i şandukada dā'im fiğān eyler
- 3 Meger kim ḥoḳḳa-bāz-ı ḥīlegerdür 'aşḳ-ı mekkāruñ
Ki ḳalbüm ḥoḳḳasında mihre-i ḥālūñ nihān eyler
- 4 Firāz-ı bām-ı 'aşḳa çıḳmağa 'azm eyledi cānum
Anuñ'çün sīnem üzre şerḫalardan nerdübān eyler
- 5 Ḥaṭın oḫşar eliyle dil-rübā ey Nādirī gūyā
Ḳalem parmaḳların levḥ-i ruḥında imtiḥān eyler

[134a]

-434-⁹⁹¹Bahāyī⁹⁹²

-- / -. / .-- / .-

- 1 Ruḥsār-ı yārda ḥaṭ-ı 'anber-şiken biter
İ' cāz-ı ḥūsndür ki gül üzre çemen biter

⁹⁹⁰ Külekçi, **a.g.e.**, s. 236-237.⁹⁹¹ Uludağ, **a.g.e.**, s. 68.⁹⁹² 434/ 4b nihāl-i semen: nihāl-i suḥan

2 Düşdükçe pāyüñe nem-i eşkümle hūn-ı dil
Bāğ-ı ruḥuñda geh gül ü geh yāsemen biter

3 Tūbā-şifat hacālet ile ser-fürū ider
Naḥl-i emel ki ḥāk-i dil-i zārdan biter

4 Gıtdükçe nefḥa-i dem-i üstād-ı feyz ile
Şaḥn-ı dilümde tāze nihāl-i semen biter

5 Ser-sebz ü ḥurrem itdi cihānı nesīm-i luṭf
Bilmem Bahāyī toḥm-ı ümīdüm kaçan biter

-435-⁹⁹³

Riyāzī⁹⁹⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Dil gibi hūn-ābeye bu çeşm-i pūr-nem teşnedür
Bāde-i bezm-i gama hem cām hem Cem teşnedür

2 Hep ser ü kārı olaldan rīze-i elmāsla
Hūn-ı zaḥm-ı dil-figārı ‘aşka merhem teşnedür

3 Teşne-i zehr-ābe-i ğamdur dehān-ı telhümüz
Hem dehān-ı telhüme zehr-ābe-i ğam teşnedür

⁹⁹³ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 352-353.

⁹⁹⁴ 435/ 2a olaldan: olurdu

Dîvân’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

- 4 Teşne idi tişesi Ferhād-ı zāruñ hūnına
Tişeye Ferhād-ı zāruñ hūnı da hem teşnedür
- 5 Özge mestānuz Riyāzī feyzine sahbamuzuñ
Rūh-ı kudsī-hem-dem-i ‘İsī-i Meryem teşnedür

-436-⁹⁹⁵

Şināsī⁹⁹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Fezāyı naqş-ı pāy-ı nāka-i Leylā-yı cūyādur
Anuñ’çün cümle-i reftārı Qaysuñ ḥabt-ı ‘aşvādur
- 2 Çekildükçe kemān-ı saht tiri tünd-rev eyler
O şūḥ ebrūların çin itdügi müjgāne irhādur
- 3 Yeter ey dāğ-ı dil sen mehden ümīd-i fetil itme
Kulağundan çıkar ol penbeyi bīhūde sevdādur
- 4 Dü-tāyı keşret-i nev-bādedendür kāmēt-i naḥle
Ḥamīde pīr olanlar lezzet-i dünyā dü-bālādur
- 5 Şināsī dāmen-i yemdür perinūñ cāy-ı ārāmı
Anuñ’çün hep ḥayāl-i mehveşāne dīde ḥarcādur

⁹⁹⁵ Harmancı, **a.g.e.**, s. 57.

⁹⁹⁶ 436/ 1a Fezāy: Fezāda

1b ḥabt-ı ‘aşvādur: ḥabt-ı ḡabrādur

2b irḥā’dur: irşāndur

3a sen: ol

4b olanlar: olanda

[134b]

-437-⁹⁹⁷Şābit⁹⁹⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Dağı humār-ı şebāneyle der-firāş yatur
Yatağda avlıyalum ol ğazālı taş yatur
- 2 Sirişk-i hūn ağıdup cāme-ḥāb-ı fūrkatde
Gözüm şabāḥa degin kan içinde yaş yatur
- 3 Metā' -ı fitneye bak teng tenge yaşıdanmış
Bu şehir-bend-i maḥabbetde çok kumāş yatur
- 4 Gürisne-çeşm-i maḥabbet nevāl-i vuşlatuña
Ne deñlü hırş ile aş yirse bī-ma' aş yatur
- 5 Raķib-i seg dağı der-ḥāb-ı kayd iken Şābit
Yatağda avlıyalum ol ğazālı taş yatur

⁹⁹⁷ Karacan, **a.g.e.**, s. 240.

⁹⁹⁸ 437/ *Dīvān*'da yer alan 3, 4 ve 7. beyitler, mecmuuda yoktur.

5a der-ḥāb-ı kayd: der-ķayd-ı ḥāb

-438-⁹⁹⁹

Naḥifî

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Taşmīm-i dil o serv ile seyr-i ḥiṣāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāradur
- 2 Döndüm hilāle kaşlarını eyleyüp ḥayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür
- 3 İşler gönülde yarası tîr-i nigāhumuñ
Sāḳî bizüm şikāyetümüz hep o yāradur
- 4 Āhumdan olmaduñ müte'essir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḥāredür
- 5 Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı 'aşḳumuz
Bāzārumuz senüñle bizüm āşkāredür
- 6 Teşbîh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti isti'āredür
- 7 Ağyārdan ne fā'ide ḥāşıl Naḥîfiyā
Muṭlaḳ ümîdümüz kerem-i Kirdgāredür

⁹⁹⁹ Aypay, **a.g.e.**, s. 105.

-439-¹⁰⁰⁰

Mezākī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bu deñlü sūziş-i ğamla nümūd-ı peykerüm yoğdur
Ser-ā-ser āteşüm ammā vüçüd-ı ağkerüm yoğdur
- 2 Yanup cism-i nizārum cümleten ber-bād-ı ‘aşk oldı
Vüçümdan eşer bir tūde-i hākisterüm yoğdur
- 3 N’ola şahbā diyü nūş itdügüm hūn-ı derūn olsa
Elümde sāğar-ı ‘işret yanumda dil-berüm yoğdur
- 4 Taşavvur çok velī būs u kenār-ı yāra imkân yok
‘ Aceb nağl-i temennāyum ki hiç berg ü berüm yoğdur
- 5 Göñül pervāne-i mürde çerāğ-ı genc-i hasretdür
O meclis içre kim tābende şem‘ -i enverüm yoğdur
- 6 Felekde beyt-i ma‘ mūr-ı sipihre iltifāt itmem
Benüm Mecnūn gibi vīrāneden ğayrı yerüm yoğdur
- 7 Mezākī ħ‘āce-i bāzār-ı ‘irfān oldum ammā kim
Henüz ser-rişte-i taḥsīne lāyık gevherüm yoğdur

¹⁰⁰⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 326.

[135a]

-440-¹⁰⁰¹

Şabrî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Maḥabbet kūhına ser-cüş-ı deryā-yı belā dirler
Anuñ Ferhādına sīlī-ḥōr-i mevc-i fenā dirler
- 2 Resen-bāzān-ı ‘aşkuñ kıl ḥazer feryād ü zārından
Ki anlar dem-be-dem hengāme-i ğamda Ḥudā dirler
- 3 Beni ‘ayb itme zāhid sen daḥı bed-nām-ı ‘ālemsün
Baña mey-ḥāre dirlerse saña ehl-i riyyā dirler
- 4 Felek naḥl-i ümīdi bār-ver gösterse aldanma
Cihānda aña ğāfil dıraḥt-ı sīmyā dirler
- 5 Ne mümkin zabt olunmak pend-i pīr-i ‘aql ile Şabrî
Dil-i āvāreye dīvāne-i ser-der-hevā dirler

-441-¹⁰⁰²

Yaḥyā

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ḥāṭır-ı pākine ḵonmıñ bād-ı āhumdan ğubār
Ḥāk-i pāyine yetiñ ey eşk eyle i‘tizār

¹⁰⁰¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 158.¹⁰⁰² Ertem, **a.g.e.**, s. 49.

- 2 Kūyına gitdükçe yāruñ kaçma hem-rāh olmadan
Kimseye bār olmaz ey bād-ı şabā cism-i nizār
- 3 Pür haṭardur reh-güzār-ı ‘aşk biñ baş bir pula
Şatılursa n’ola bir gül-berg yolında bin hezār
- 4 Diñledür bī-çāre bülbul ḥārdan feryādını
Mülk-i gülşende Süleymān-ı gülünñ dīvānı var
- 5 Eşigünñde gözi yaşlu ‘āşıkunñ biñ var iken
Nev-cevānum biñ yaşa Yahyāyı itdünñ ihtiyār

-442-¹⁰⁰³

Rüşdī¹⁰⁰⁴

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 ‘Aşķum benüm ki sen şanem-i gül-‘ izāredür
Ḥār-ı ğamuñla ğonce-i dil pāre pāredür
- 2 Mümkin mi zerre deñlü nihān ola ‘aşķumuz
Günden o māhı sevdüğümüz āşkāratur
- 3 Ey derd-i ‘aşķ-ı yāra cefā-cū olan ṭabīb
Bīmār-ı ‘aşķa çāre hemān terk-i çāredür

¹⁰⁰³ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 62.

¹⁰⁰⁴ 442/ 3a cefā-cū: şifā-cū

- 4 Nergis-şifat kim almaz ele şākiyā kadeh
Ancak benüm dahı nazarum nev-bahāradur
- 5 Devr eylemekde ‘ aks-i murād üzre Rüşdiyā
Cām-ı neşāf çarh-ı felek ber-ķarāradur

[135b]

-443-¹⁰⁰⁵

Nādirī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ğonce-i gül açılup nergisler oldu āşkār
‘ Ālemüñ gönlin gözin açdı nesīm-i nev-bahār
- 2 Gāh cām-ı bāde geh cām-ı ‘ arak al destüñe
Reng-i surh u zerd ile oldu müzeyyen lālezār
- 3 Şafha-i mā ’isini pür-naķş idüp ‘ aks-i nihāl
Ferş-i bāğa oldu bir aķlas nihāli cūybār
- 4 Verd-i ter la‘ līn řabaķ anuñ içinde ħurdesi
Şehd-i fāyıkdur bitüp olmış ser-ā-pā dānedār
- 5 Mey içülsün dil-bere güller saçılsun sāğara
Düşsün āteş dillere itdükçe feryādı hezār

¹⁰⁰⁵ Kūlekçi, a.g.e., s. 236.

- 6 Sünbül-i mâ' i piyâz-ı surḥdan kâmet çeküp
Çıkıdı zer fevvâreden bālāya âb-ı kaṭre-bâr
- 7 Geldi eyyâm-ı cünûn oldı gönüller bî-sükûn
Tâ-be-key şuḡl-ı fûnûn ey Nâdirî ol ' aşka yâr

-444-¹⁰⁰⁶

Bahāyî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Būse-i la' lin hüner cān ile erzān almadur
Şīve-i ehl-i maḥabbet cān virüp cān almadur
- 2 Cūyveş her yaña pūyān olmadan maḡşūd-ı dil
Yanına bir sīm-ten serv-i hırāmān almadur
- 3 ' Āşık-ı dil-ḡasteye ser-māye-i ' ömr-i ebed
Cān virüp āḡūşına bir āfet-i cān almadur
- 4 Ey gül-i nev-ḡīz āḡāh ol ki ber-bād eyleyen
Devlet-i şāh-ı güli hep āh u efḡān almadur
- 5 Al ele gönülüm ki kaşd-ı ' ārifān-ı rūzgār
Gevher-i kân almadur yā gevher-i kân almadur

¹⁰⁰⁶ Uludağ, **a.g.e.**, s. 71.

- 6 Zaḥm-ı peykânın dirîğ eyler rek-i dilden o şûḥ
Bâ' iş-i şîḥat bilür bîmâra çün kan almadur
- 7 Nev-^ç arūs-ı nazma zînet virmenüñ ser-māyesi
Ey Bahāyî destüñe kil-k-i zer-efşân almadur

-445-¹⁰⁰⁷

Riyāzî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Derd-i cānı sînede cānāne bilmez kim bilür
Birbiri ḥalin iki hem-ḥāne bilmez kim bilür
- 2 Zehr-i çeşm-i dil-rübā zevḳin bilen dildür yine
Bādenüñ keyfiyyetin mestāne bilmez kim bilür
- 3 Naḳd-i cān yandurmayınca şem^ç a vāşıl olmadı
Bezm-i ^ç aşḳ adābını pervāne bilmez kim bilür
- 4 Zülf-i müşgîn-tār-ı dil-berde dil-i sad-pāremüñ
Çekdügi derd ü belāyı şāne bilmez kim bilür
- 5 Ey Riyāzî ḥikmet-i ^ç aşḳı ne bilsün bu ^ç Alî
Yine ol fenni dil-i dīvāne bilmez kim bilür

¹⁰⁰⁷ Açıkgöz, a.g.e., s. 320-321.

[136a]

-446-¹⁰⁰⁸Nābī¹⁰⁰⁹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Hıaṭ ‘arızında geh [ü] gāhī ‘ayān olur
Diller ğubār-ı ḥasret ile rīkdān olur
- 2 Şordukça çeşmi ḥāl-i esīrān-ı ğamzesin
Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur
- 3 Mevzūn-ḫadān u sīm-tenān u şeker-lebān
Pīre ‘aşā faḳīre ğinā cisme cān olur
- 4 Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o mehveşe
Ne nüshā ḳorsa sīnesine gülsitān olur
- 5 Şehr-i Sitanbuluñ ne güzel merdümāñı kim
Eñ sāde levḫi nāzūk olur nükte-dān olur
- 6 Bī-ḫarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrde
Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

¹⁰⁰⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 450.

¹⁰⁰⁹ 446/ 1a Hıaṭ ‘arızında: Hıaṭ gird-i ‘arızında

geh [ü] gāhī: ki gāhī

1b ğubār-ı ḥasret: ğubār-ı ḫayret

4a mehveşe: āfete

6a ḫāk-i şehrde: ḫāk-i şehrdür

- 7 Hüsni-i nemek be-düş bulunmaz kenârda
İstanbul içre Nâbî o da râygân olur

-447-¹⁰¹⁰

Faṣīḥ

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 ‘Uşşâk-ı zâra vuşlat-ı cānāna intizār
Beñzer o ḥasteye çeke dermāna intizār
- 2 Teşrīfe va‘ de itmīş idüñ künc-i ḥānemüz
Çekmedeyüz o va‘ deye el-āne intizār
- 3 Pervāne her şeb olmadadur hem-niş’in-i şem
Olmış naşīb bülbül-i nālāna intizār
- 4 Ḥam-geşte-ḳad olup ser-i rehde fütādelər
Çekmekde būs-ı gūşe-i dāmāna intizār
- 5 İtdi dü-çeşmi naḳş-ı ser-i reh-güzār-ı yār
Gör n’eyledi Faṣīḥ dil ü cāna intizār

¹⁰¹⁰ Çıpan, a.g.e., s. 319-320.

-448-¹⁰¹¹Nā 'ilī¹⁰¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çeşm-i sāḥir-pīşe-i sāḳī ki mest-i nāz ider
Her nigāhın tercemān-ı nükte-i i' cāz ider
- 2 Destine āyīne-i cām alsa gāhī rūyına
Tırrasın āşüfte çeşm-i ' aşık-ı mümtāz ider
- 3 Ol zamān kim nāz ile ol sāḥir-i mu' ciz-firīb
Nükte-i siḥr ü füsūn-ı ' işveye āgāz ider
- 4 Her nigāhın gūşe-i çeşminde şayd-ı cān içün
Şüret-i āhūda bir cādū-yı siḥr-endāz ider
- 5 Kādr-ı rindi añlasa zāhid reh-i mey-ḥānede
Hırka-i tecrīd-i zühdi āña pāy-endāz ider
- 6 ' Ārif oldur kim erip 'ayne'l-yāḳīne¹⁰¹³ Nā 'ilī
Çeşm-i cānın dūrbīn-i ḥākdān-ı rāz ider

¹⁰¹¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 172-173.

¹⁰¹² 448/ 1a Çeşm-i sāḥir-pīşe-i sāḳī: Çeşm-i sāḥir-pīşesin sāḳī
4b siḥr-endāz: efsūn-sāz

¹⁰¹³ “Summe le terevunnnehā ayne'l-yāḳīn: Yine andolsun, onu gözünüzle kesin olarak göreceksiniz” (Tekāsür, 102/7).

[136b]

-449-¹⁰¹⁴‘Ārif¹⁰¹⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..--

- 1 Göñül mi var ğam-ı ‘aşķuñla pāre pāre degüldür
Nühüfte zaķm-ı ğamuñ anda āşkāre degüldür
- 2 Dem-i neşātı sebük-rev şeb-i ğam-ı mütemādī
Sipih-r-i kec-rev-i şek devri ber-ķarāre degüldür
- 3 Ĥadeng-i ğamze-i dil-dūzuña yeter hedef itdūñ
Dil-i şikestemüz ey şūķ seng-i ĥāre degüldür
- 4 O şūķdan ne ķadar ķāre-cūy-ı merķamet olsañ
Füzūn ider saña cev-r ü cefāy-ı ķāre degüldür
- 5 O māh-ı nev-resümüz tıfl iken hilāl idi şimdi
Yetişdi ĥüsn ile gūyā o māh-pāre degüldür
- 6 Tereddüd itmez ‘ubūdiyyetünde ‘Ārif-i zāruñ
Saña ķul olması muķtāc-ı istiķāre degüldür

¹⁰¹⁴ Tankuş, **a.g.e.**, s. 238-239.¹⁰¹⁵ 449/ 3b şikestemüz: şikestedür

-450-¹⁰¹⁶Vecdî¹⁰¹⁷

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Luṭf-ı felek ki ellere ābı şarāb ider
Dil-teşne-i maḥabbete baḥrı serāb ider
- 2 Ğamdan egerçi herkes alur ḥişşe lîk çarḥ
Hep baña cān-güdāz olanı intiḥāb ider
- 3 Ger āh idersem āhumı gerdūn-ı şīvekār
Ser-maṭla‘ -ı sitāreye ebri ḥicāb ider
- 4 Şad āferīn seḥā-yı ğalaṭ-baḥş-ı dehre kim
Ağyāra luṭfı cevri baña bî-ḥisāb ider
- 5 Vecdî taḥammül eyle sipihrūn cefāsına
Bir gün olur ki eyledüğinden ḥicāb ider

-451-¹⁰¹⁸

Şehrî

-.- / -.- / -.-

- 1 Ḥayret-i dīdāruñ eyā ‘ işvekār
Ṭālī‘ -i nezzāreye ḥasret-nigār

¹⁰¹⁶ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 66.

¹⁰¹⁷ 450/ 3b Ser-maṭla‘ -ı sitāreye: Ser-maṭla‘ -ı sitāreme

¹⁰¹⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 74.

- 2 Nazra-i luṭfuñ dil-i bī-çāreye
Baḥşış-i ḥ̣ābī gibi nā-pāydār
- 3 Şevḳ-ı temāşā-yı ruḥuñla nazār
Gūşe-i çeşmümde ġarībū'd-diyār
- 4 Ḥasret-i la' lūñle nigāh eylesem
Yāsemenistāne olur lālezār
- 5 Eyledi Şehrī gibi kāsīd-metā'
Devletiyān içre beni rūzgār

[137a]

-452-¹⁰¹⁹Vecdī¹⁰²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şebistān-ı ġamum bezmümde şem' -i enverüm yoḳdur
Fenā dünyāda ya' nī bir müselleml dil-berüm yoḳdur
- 2 Serinde herkesüñ bir ġonce-i sīr-ābı var şimdi
Benüm bāġ-ı cihān içinde bir berg-i terüm yoḳdur
- 3 Ne bir zaḥm-ı nigāh u ne esīr-i zūlf-i müşġinüm
Anuñ'çün şaf-ı ser-bāzān-ı ' aşḳ içre yerüm yoḳdur

¹⁰¹⁹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 75.¹⁰²⁰ 452/ Aynı gazel, **112b** nolu varakta da yer almaktadır.

4a sīne-i sīmin-berüm: dilber-i sīmin-berüm

- 4 Zer-i hālîş ‘ayār itdi dili iksîr-i ‘aşk ammā
Ele alur anı bir sîne-i sîmin-berüm yokdur
- 5 Yanub hicrânla şem‘ -i ğam oldum vaşlı yād itmem
Meta‘ -ı şeb-pesendüm şubha lâyıķ gevherüm yokdur
- 6 Nice feryād idüp çāk-ı girîbân itmeyüm ben kim
Yanumda sākî-i gül-ruķ elümde sāğarum yokdur
- 7 Sitānbūla o deñlü ārzū var dilde ey Vecdî
Uçardum bulsam ammā n’eyleyüm bāl ü perüm yokdur

-453-¹⁰²¹

‘İşmetî¹⁰²²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Getürmem hātıra ğamzeñ girîzân olduğum yirdür
Hayāl itmem ser-i zülfüñ perîşân olduğum yirdür
- 2 Ğubār-ı haţtuñ istiğnā-yı bî-hengāmuñ artırmış
Ne hikmetdür bilinmez sırrı hayrân olduğum yirdür
- 3 Düşürmem luţf-ı tab‘ -ı bādeye def‘ -i ğamı dilden
Zebān-ı hālî dirken eski mihmān olduğum yirdür

¹⁰²¹ İpekten, a.g.e., s. 55.

¹⁰²² 453/ 3b dirken: dirseñ

- 4 Neşât-efzâ şanur bî-derd olan şahñ-ı harâbatı
O vîrâne benüm yıllarca giryân olduğum yirdür
- 5 Ser-i zülfüñ añup dir ‘ İşmetî her geh dil-i mehcûr
O gûşe devlet-i pâ-bûse şâyân olduğum yirdür

-454-¹⁰²³

Mezâkî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O meclis kim sezâ-yı vaşl-ı cānān olduğum yirdür
Benüm cānānla ser-tā-ķadem-i cān olduğum yirdür
- 2 N’ola şām-ı vişāl-i yārı yād itdükçe āh itsem
O şeb pervāne-i şem‘ -i şebistān olduğum yirdür
- 3 Hayāl-engîz-i dil olduğça zevķ-ı pister-i vuşlat
Tekellûf ber-ķaraf dest ü girîbān olduğum yirdür
- 4 Güzār itdükçe dilden vaķt-ı rû-māl-i keķ ü pâyı
Güher-rîz-i sirişk-i çeşm-i giryân olduğum yirdür
- 5 N’ola ķasret-keş-i eyyām-ı bāğ-ı kūy-ı yār olsam
Benüm hem-sāye-i serv-i ķırāmān olduğum yirdür

¹⁰²³ Mermer, a.g.e., s. 353.

- 6 Güzergāh-ı nesīm oldukça zülf-i ‘anber-efşānı
Benüm sünbül gibi hātır-perişān olduğum yirdür
- 7 N’ola böyle Mezākī ‘arşa-gır-i hüsni nazm olsam
Bu at meydānı merdāne feres-rān olduğum yirdür

[137b]

-455-¹⁰²⁴

Şabrī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Leşker-i serḥadd-i hüsni zülf-i siyāhuñ mıdur
Dāmen-i çetr-i belā ṭarf-ı külāhuñ mıdur
- 2 Ey ‘ālem-efrāz-ı nāz kıрмаğ için ‘ālemi
Ġamze silāhuñ mıdur fitne sipāhuñ mıdur
- 3 Ġamze midür el koyan nağd-i şekibe yāḥūd
Kise tehī-sāz-ı dil düzd-i nigāhuñ mıdur
- 4 Mestsin āsūdesin tābiş-i gamdan gönül
Sāye-i iqbāl-i Cem yoḥsa penāhuñ mıdur
- 5 Saña açılmağ neden bāb-ı kerem Şabriyā
Ḳufl-güşā-yı recā rişte-i āhuñ mıdur

¹⁰²⁴ Kasır, a.g.e., s. 157.

-456-¹⁰²⁵Mezākī¹⁰²⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Qayd-ı ğam-ı bî-kesel zülf-i siyāhuñ mıdur
Şad-şiken-endāz-ı dil taraf-ı külāhuñ mıdur
- 2 Bir nazaruñdan hemān tutma diğ ārām-ı cān
Havşala sūz-ı şekīb berq-ı nigāhuñ mıdur
- 3 Bunca zamāndur gönül secde-ber-i deyrsin
Kıble-i beytü'ş-şanem nāşıyegāhuñ mıdur
- 4 Saña n'icün ey melek sūz-ı dil itmez eşer
Sāye-i çetr-i felek cāy-ı penāhuñ mıdur
- 5 Böyle neden tarz-ı hāş yoğsa Mezākī yine
Yār-ı nevādir-pesend nādire-ğ'āhuñ mıdur

[138a]

-457-¹⁰²⁷

Sırrī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hayāl-i zağm-ı ğamzeñ qalb-i a' dūdan güzār eyler
O peykān-ı qazā te'şir-i hārādan güzār eyler

¹⁰²⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 327.¹⁰²⁶ 456/ 4a ey melek sūz-ı dil itmez eşer: sūz-ı dil itmez eşer ey melek¹⁰²⁷ Kazan, **a.g.e.**, s. 275.

- 2 Hayālũñ dīde-i endīşe-i giryāna gŭlmekde
Şināverdŭr ĥazīz-i cevſ-i deryādan gŭzār eyler
- 3 Dimāġ-ı iltifāt-ı yārı ta‘ ĩr eyler elbette
O āh-ı dil ki gŭlzār-ı temennādan gŭzār eyler
- 4 Hevā-yı vaşſ-ı ruĥsāruñla her mażmŭn-ı rengīnŭm
Nesīm-i cān fezādur bāġ-ı ma‘ nādan gŭzār eyler
- 5 Hevā-yı şemm-i sŭnbŭl bŭy-ı zŭlf-i dil-rŭbā her dem
Meşām-ı ĥāĥır-ı Sırrı-i şeydādan gŭzār eyler

-458-¹⁰²⁸

‘İşmeti

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘Arż-ı sŭz itmekde yāra eşk ũ āhum bir midŭr
Ketm-i rāz itmekde nālemle nigāhum bir midŭr
- 2 Ehl-i dil ey māh müştāk-ı cemālũñdŭr senũñ
Seyre çıķ gör kim nevā-yı āh-ı şāhum bir midŭr
- 3 Rŭy-ı dil göstermedi bir kerre mir’āt-ı ĥayāl
Yoĥsa bilmem çarĥla baĥt-ı siyāhum bir midŭr

¹⁰²⁸ İpekten, a.g.e., s. 45-46.

- 4 Her şerārī āhumūñ bir aḥker-i cān-sūz olur
Dehr gadr itsūn de görsün dād-ḥāhum bir midür
- 5 ‘ Afv-ı küstāḥī o ser-keşden umulmaz ‘ İşmetī
Āstānında meger cürm ü günāhum bir midür

-459-¹⁰²⁹

Fehīm¹⁰³⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Gerçi ġamze zaḥm urur dil ebruvānından bilür
Zaḥmı ‘ aşık tīrden bilmez kemānından bilür
- 2 Āh ile giryān u nālān devr ider şeb-tā-seḥer
Ehl-i dil ḳuyın o māhuñ pāsbānından bilür
- 3 Naḳş-ı būs-ı cebhe-i sāyāndan ser-ā-ser dāğdur
Ḥāne-i dil-dārı aḥbāb āstānından bilür
- 4 Bī-nişānīdür nişānı ‘ aşık-ı güm-geştenūñ
Ehl-i ‘ aşkı bilmeyen ‘ ārif nişānından bilür
- 5 Pençe-i şebbāzı yāḥūd kendi bāl ü perridür
Kebk-i bāğ-ı himmeti dil āşyānundan bilür

¹⁰²⁹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 454-456.

¹⁰³⁰ 459/ 6b Derd-i vuşlat zevkını: Vuşlat-ı gül zevkını

- 6 ‘Andelib-i gülşen-i tecrîd bâğ-ı dehrde
Derd-i vuşlat zevkını faşl-ı hâzânından bilür
- 7 Söylemeñ tab‘-ı Fehîmüñ neydügin bîgâneye
Âşnâyân-ı suhan hüsn-i beyânından bilür

[138b]

-460-¹⁰³¹

Nazîm¹⁰³²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Tâb-ı mihrüñle o kim rûşen-zamîr-i ‘aşk olur
Nûr-bağş-ı cebhe-i mihr-i münîr-i ‘aşk olur
- 2 Ğamzeden havf itmeyüp cām-ı lebûñ nûş eylese
Bir dil-i bî-tâb mest-i şîr-gîr-i ‘aşk olur
- 3 Olsa şâyeste revâ düşında zencîr-i cünûn
Hânkâh-ı fûrkatüñde ol ki pîr-i ‘aşk olur
- 4 Derdî-i mihr-i ruhuñla girye vü âh eylesem
Âsmân-ı hasrete ebr-i maîr-i ‘aşk olur

¹⁰³¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 678.

¹⁰³² 460/ 3a şâyeste: düşında
düşında: şâyeste

7b Görse zülfîni dil-i cibrîl: Zülfîni görse dil-i havrâ

- 5 Nālesin şem‘ -i ḥaḳīḳatle iderse istimā‘
‘ Āşıḳa şīt-i ceres şavt-ı nefir-i ‘ aşḳ olur
- 6 Gūy-ı ser-gerdān olan çevgān-ı mihr-i yār ile
Neyyir-i raḥşān gibi gerdūn-mesīr-i ‘ aşḳ olur
- 7 Bir cemāl-i bā-kemāle nāzırız kim ey Naẓīm
Görse zülfin[i] dil-i cibrīl esīr-i ‘ aşḳ olur

-461-¹⁰³³

Fā’izī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Rindānuñ işi zāhid-i nā-dāna cefādur
Ḥaḳḳā ki anuñ şıḳleti de cāna cefādur
- 2 Tenhālīga bir laḫza ḳomaz yanın olursın
Ey ḥār bu işte gül-i ḥandāne cefādur
- 3 Çün kim ğaraż-ālūd ola mihr-i Zeliḫā
Her luṭfi anuñ Yūsuf-ı Ken‘ āna cefādur
- 4 Ey çarḫ-ı denī sende bu evzā‘ ki vardur
Ġarḳ-ı ni‘ am itseñ yine mihmāna cefādur

¹⁰³³ Okatan, **a.g.e.**, s. 183-184.

- 5 Bir hālete varduķ sitem-i halk ile ŗimdi
Her n'eyleseler bu dil-i nālāna cefādur
- 6 Ey ŗāh-ı cihān daķl-i gedādan hāzer eyle
Bir mūrçenũ daķli Sũleymāna cefādur
- 7 Bu tarzta ğazel Fā'iziyyā bir daķı dinmez
Teklif-i nazāre buņa yārāna cefādur

-462-¹⁰³⁴

Nef'ī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Felekde miŗli yok bir māh-ı mihr-efrũzumuz vardur
Gũzel sevmekde el-hāķ tālī' -i fīrũzumuz vardur
- 2 Ŧaķınsun dil-rũbālar ğamzelerden tīĝ-ı 'āŗıķ-kũŗ
Bizũm de āhumuzdan nāvek-i dil-dũzumuz vardur
- 3 N'ola seyl-i siriŗķ-i ķeŗm-i giryān ŗırmayup aķsa
Sũyinmez sīnede bir āteŗ-i cān-sũzumuz vardur
- 4 Gũni gũnden yig olsun rũze-dārān-ı ğam-ı 'āŗķuñ
Dimezler kim bizũm de 'ıydımız nev-rũzumuz vardur

¹⁰³⁴ Akkuŗ, **a.g.e.**, s. 471.

- 5 ‘ Aceb mi būriyā-bāfān-ı naẓma kılmasaķ rağbet
Bizüm Nef‘î gibi bir şā‘ir-i zer-dūzumuz vardur

[139a]

-463-¹⁰³⁵

Nā‘ilī¹⁰³⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mestāneligüm bir büt-i sīmīn-ten içündür
Kān ağladuğum bir gül-i ter-dāmen içündür
- 2 Gerdūn ile ġavġā bu ġüzergāh-ı fenāda
Bir ġūşe-i bī-nimet olan küllhen içündür
- 3 Meyl itmedüğüm sūr-ı şafā-baḡşına dehrūn
Mātemkede-i dilde olan şiven içündür
- 4 Ol ‘āşık-ı ġüm-geşte-murādum ki fiġānum
Ne Yūsuf u ne nefḡa-i pirāhen içündür
- 5 Sāḡir didüğüm Nā‘iliyā ṭab‘uña her ġāh
Destūnde olan ḡāme-i mu‘ciz-fen içündür

¹⁰³⁵ İpekten, **a.g.e.**, s. 173-174.

¹⁰³⁶ 463/ 5a ġāh: bār

-464-¹⁰³⁷‘ Ārif¹⁰³⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül bir bezm-i pür-şevkuñ qadeh-peymâlarındandır
Ki rûh-ı Cem anuñ ser-mest-i bî-pervâlarındandır
- 2 Dirîğ eyler nigâhın zaħmî-i tîğ-ı cefâ kılmaz
Sitem-qâranuñ ol bî-dâd-ı müsteşnâlarındandır
- 3 Cem‘ üñ tâcına rağbet itmeyüp câmin murâd itmek
Mey-âşâmân-ı ‘ aşkuñ farı-ı istiğnâlarındandır
- 4 Cünûn-âmûz-ı ‘ aşk ol sâde levh-i mekteb-i ğamdan
Ki anlar ol mu‘ allim-ğânenüñ dânâlarındandır
- 5 O meh-rû kimden öğrensün fûnûn-ı ‘ işve-i nâzı
Bütân-ı şehir anuñ hep ‘ âşık-ı şeydâlarındandır
- 6 N’ola eylerse meşq-i nâle her şeb-tâ-seher ‘ Ārif
Ki ol gülzâr-ı hüsnüñ bülbül-i gûyâlarındandır

¹⁰³⁷ Tankuş, **a.g.e.**, s. 239.¹⁰³⁸ 464/ 2a tîğ-ı cefâ: tîr-i cefâ

-465-¹⁰³⁹

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

1 Yāruñ bilürüz bezmümüze rağbeti vardur
Ammā ki zamānın gözedür sā' ati vardur

2 Bī-mihrī-i çarḥ itse de irāş-ı mezellet
Kem-yābdur erbāb-ı hüner ' izzeti vardur

3 Tebden bulamam farkını şıkletde raķībūñ
Ancaķ o ķadar var ki tebūñ nevbeti vardur

4 Pīrāmenini eylemiş aġyār ihāta
Dil-dāra niyāz itme gönül şıkleti vardur

5 Bīmār ise de her ne ķadar çeşm-i siyāhı
' Uşşākı perīşān idecek tākati vardur

6 Çok mı suḡan-ı Nābiya bu neşve-i te' şīr
Rindān-ı ḡarābāt ile çok şoḡbeti vardur

¹⁰³⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 453.

[139b]

-466-¹⁰⁴⁰

Vecdî

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Eşküm firâķ-ı la' l ile Ceyhûna nâz ider
Âhum hevâ-yı zülf ile gerdûna nâz ider
- 2 Sînemde ârzû-yı temâşâ-yı hâl ile
Dâğum hemîşe lâle-i pür-hûna nâz ider
- 3 İtdükçe baķş derd-i belâ dîde kân-ı ' aşķ
Şerh-i ğamum hikâyet-i Mecnûna nâz ider
- 4 Yâ Râb ne tırfe fîtn-e-i ' âlî-cenâbdur
Ol ğamzeler ki sihre vü efsûna nâz ider
- 5 Vecdî tabî' atum eşer-i feyz-i ' aşķ ile
Bir şühûdur ki şi' re vü maẓmûna nâz ider

-467-¹⁰⁴¹Şehrî¹⁰⁴²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şevķ-ı ruķı def' -i elem-i sîneler eyler
Seyr eyledüĝi yirleri âyîneler eyler

¹⁰⁴⁰ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 65.¹⁰⁴¹ Demirel, **a.g.e.**, s. 75.¹⁰⁴² 467/ 3a ki: o

- 2 Dil ғаht-ı vefā havfı ile nīm-nigehden
Vīrāngedesinde nice gencīneler eyler
- 3 Kōrkum bu ki şulḥ āfeti ibrām-ı şefi‘ ān
Germ-i ṭaleb-i şefkat-ı dīrīneler eyler
- 4 Rūşengerī-i şevk ile her dāğ-ı şekībin
Ümīd-i ḥadengūñle dil āyīneler eyler
- 5 ‘Uşşāka firīb-i nigehin Şehrī tıyurmuş
Ol tıfl-ı nev-efsūn baña kīneler eyler

-468-¹⁰⁴³

Sırrī¹⁰⁴⁴

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Ruḥsāruñ üzre tāze ḥaṭ-ı müşk-bū mıdur
Ceyş-i Ḥabeşle mülket-i Rūma gulū mıdur
- 2 Ol müy-ı ‘anberīn ile ḥāl-i cebīn-i yār
Ser-şafḥa-i berāt-ı cemālinde hū mıdur
- 3 Zülf-i dırāzuñ itme bahāne ḥırāmuña
Zencīr-i mevc māni‘ -i reftār-ı cū mıdur

¹⁰⁴³ Kazan, **a.g.e.**, s. 282-283.

¹⁰⁴⁴ 468/ 2a ḥāl-i cebīn-i yār: cebīn mi yā

3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dīvān*’da farklıdır.

4b eyleyen: eyleye

Dīvān’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 4 Bihūde nāle eyleme kūyında dil-berūñ
Ya‘nī teraḥḥum eyleyen ol fitne-cū mıdur
- 5 Sırrī gibi bu āh-ı şebāne nedür gönül
Bilmem senūñ de sevdügün ol māh-rū mıdur

[140a]

-469-¹⁰⁴⁵

Bākī¹⁰⁴⁶

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Dil kayd-ı ‘aqlı selb ideli şād olup gider
Şan ıfıldur ki h‘āceden āzād olup gider
- 2 Ma‘ mūre-i derūnı ḥarāb itdi ğam velī
Maḥrūse-i maḥabbetün ābād olup gider
- 3 Kūyuñ yolında döne döne aqdı gözyaşı
Seyl-āb-ı dīde Dicle-i Baġdād olup gider
- 4 Biz tālib-i teveccüh-i iḳbāl-i rūzgār
Gül-berg-i bāġ-ı ‘ömr ise ber-bād olup gider
- 5 Bihūde yire cevri güzeller çok itmesün
Bākī cefā vü miḥnete mu‘ tād olup gider

¹⁰⁴⁵ Küçük, **a.g.e.**, s. 189.

¹⁰⁴⁶ 469/ *Dīvān*’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

-470-¹⁰⁴⁷Mezākī¹⁰⁴⁸

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Ol nev-resīde serv-i ھرāmān olup gider
Dil-dādeler yanınca firāvān olup gider
- 2 Sevdā-yı zülf-i dil-ber-i Leylā-revişle dil
Mānend-i ڤays silsile-cünbān olup gider
- 3 Her kim gelürse kūyına bir lahza seyr içün
Ağyār-ı bedle dest ü girībān olup gider
- 4 ڤavfūm budur ki fülk-i nüh-eflāki ğarķ ider
Seyl-i sirişk-i dīde ki ‘ummān olup gider
- 5 Gūşe-be-gūşe nazm-ı Mezākī-i der-nizām
Ĥātır-pesend-i nükte-şināsān olup gider

[140b]

-471-¹⁰⁴⁹

Mezākī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dili bī-dāğ-ı ciger ‘āşık-ı pür-ğam ne tıtar
Öyle bīgāne-i sūz-ı ğamı maħrem ne tıtar

¹⁰⁴⁷ Mermer, **a.g.e.**, s. 341.¹⁰⁴⁸ 470/ 4a ڤavfūm: ڤorķūm¹⁰⁴⁹ Mermer, **a.g.e.**, s. 322.

- 2 Dāğ-ber-dāğ-ı dile sūde-i elmās gerek
Nev-ṭabībān-ı cihān ḥoḳḳada merhem ne ṭutar
- 3 Ğarażı būs u kenār olmayıcaḳ ‘ālemde
Bir melek-ḫehre perī-peykeri ādem ne ṭutar
- 4 Öyle bir şūḫı nice ḳaşd-ı şikār eyleyelüm
Heves-i şayd-ı hümā itse de ‘ālem ne ṭutar
- 5 Biz ki dil-teşne-i peymāne-i deyr-i ‘aşḳuz
Bize saḳḳā-yı ḫarem kūze-i zemzem ne ṭutar
- 6 Biz ğanīmet bilürüz pāy-ı ḫayāl-i yārı
Güher-i eşkini bu dīde-i pür-nem ne ṭutar
- 7 Ey Mezāḳī ṭotalum siḫr-i ḫelāl oldı sözün
Anı ol mu‘cize-dem-‘İsī-i Meryem ne ṭutar

-472-¹⁰⁵⁰

‘İşmetī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Çarḫ mihr āyīnesin ḫalka dem-ā-dem ne ṭutar
Ābda ‘aks-i hümā görse de ādem ne ṭutar

¹⁰⁵⁰ İpekten, a.g.e., s. 55-56.

- 2 Ser-girān olma gönül bezm hoş-āheng ise de
Hele gör dağı pes-i perdede maḥrem ne tutar
- 3 Ber-murād olmağa yok sende teveccüh ey dil
Deşt pür-şayd velī dām ferāhem ne tutar
- 4 Naqd-i cān ile aña ben de iderdüm raġbet
Maşīb-ı mihr ü maḥabbet hele bilsem ne tutar
- 5 ‘İşmetī miḥnet-i eyyām ile nāl oldı beden
Bī-vücūd itdi beni tāb-ı teb-i ġam ne tutar

[141a]

-473-¹⁰⁵¹Faşih¹⁰⁵²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Destine geh ceyb-i şabr u gāh dāmānum gider
Bir keş-ā-keşdür gönülle ‘aşk-ı cānānum gider
- 2 Bir nefes mümkün degüldür sāyeveş olmağ cüdā
Kanda cānānum giderse der-‘aḳab cānum gider
- 3 Hıvfum oldur intizāruñla sirişküm silmedin
Elden ey Yūsuf-cemālüm çeşm-i giryānum gider

¹⁰⁵¹ Çıpan, a.g.e., s. 304-305.¹⁰⁵² 473/ 6b Bende-i dīvāneñe: Bende-i dīrīneñe

- 4 Hāneme bir kerre teşrîf itmeñe mevķūfdur
Dilde qalmaz miñnet-i şad-sāle hicrānum gider
- 5 Var ise gerd-i keder ben hākden ref̣ eylegil
Qalmasun mir'āt-ı dilde anı cānānum gider
- 6 İtme izhār-ı tegāfūl bezmüñe gelse Faşih
Bende-i dīvāneñe ol vaż' ı sulţānum gider

-474-¹⁰⁵³

Nā'ili¹⁰⁵⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Hār-ı ğama rencideligüñ vaķti degüldür
Bu bāğda gül-çideligüñ vaķti degüldür
- 2 Taklîd idüp ey baht-ı siyeh çeşm-i bütāna
Nāz itme ki h'ābideligüñ vaķti degüldür
- 3 Ey fāhte çık serve ki saña demek olmaz
Bülbül gibi şūrideligin vaķti degüldür
- 4 Cām-ı mey-i şādî tarab-engîz-i 'asesdür
Āgehlere lağzideligüñ vaķti degüldür

¹⁰⁵³ İpekten, **a.g.e.**, s. 178-179.

¹⁰⁵⁴ 474/ 4a Cām-ı mey-i şādî: Ğām-ı mey-i şādî
Dîvân'da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

- 5 Meh gibi hemān Nā'iliyā gūş u zebān ol
 Āyīne-şıfat dīdeligūn vaḳti degūldür

-475-¹⁰⁵⁵

‘Ārif¹⁰⁵⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Hüsñ o şūḥuñ ḥāne-zād-ı ‘ārız-ı dil-cūsıdur
 Kim ṭarāvet şeb-nem-i berg-i gül-i ḥod-rūsıdur
- 2 Bağlamışlardur reh-i āmed şūd-i nezzāreyi
 Hāller kim der-kemīn-i gūşe-i ebrūsıdur
- 3 Bī-dilānuñ rişte-i şīrāze-i cem‘iyyeti
 Ol cefā-cūnuñ şikenc-i kākül-i ḥoş-būsıdur
- 4 Rind ḳalmaz nüşḥa-i cām-ı Ceme şarf-ı nigāh
 Aña mirātü ’ş-şafā āyīne-i zānūsıdur
- 5 Sāzkār olmış maḥabbet aña ey ‘Ārif hemān
 Şanma Ferhāduñ o kārı ḳuvvet-i bāzūsıdur

¹⁰⁵⁵ Tankuş, **a.g.e.**, s. 240-241.

¹⁰⁵⁶ 475/ 3b kākül-i ḥoşbūsıdur: ḥalka-i gīsūsıdur

4a Rind ḳalmaz nüşḥa-i cām-ı Ceme şarf-ı nigāh: Rind olan bakmaz sevād-ı nüşḥa-i cām-ı Ceme

[141b]

-476-¹⁰⁵⁷

Vecdî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cism-i pür-zaḥm ü nizāre pîrehen bîgānedür
Küşte-i tîğ-ı ğam-ı ‘aşka kefen bîgānedür
- 2 Dil nigāhıyla ider nāz ü niyāzı bî-zebān
Meclis-i ehl-i maḥabbetde suḥan bîgānedür
- 3 Sîneñi çāk it der-āğüş eylesün cān dil-beri
Bezm-i ḥāşü’l-ḥaşa vaşl oldukda ten bîgānedür
- 4 Āşnālık eylemez ‘uşşāka ḥübān-ı zamān
Deyr-i aşnām içre şimdi berhemen bîgānedür
- 5 Hālünü eyle zebān-ı hāl ile dil-dāra ‘arz
Güft-gū-yı ‘aşka ey Vecdî dehen bîgānedür

-477-¹⁰⁵⁸

Şehrî

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Çeşmüñ var iken şıḥḥat-i dünyāyı kim ister
Ġamzeñ var iken ‘ömr-i Mesîḥāyı kim ister

¹⁰⁵⁷ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 67.¹⁰⁵⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 76.

- 2 Olmuş tatalum rü 'yet-i dīdār müyesser
Bu hayret ile zevk-ı temāşâyı kim ister
- 3 Rū-māli-i naḳş-ı ḳademūñ var iken ey dost
Gül-çin-i būs-ı Yed-i Beyzāyı kim ister
- 4 Zehr-āb-ı ḡam ile ḳo bugün eyleyelüm 'ayş
Senden ni' am-ı va' de-i ferdāyı kim ister
- 5 Ben muṭrib-i hoş-zemzeme sen sāḳī lebūñ mey
Besdür bu ḳadar Şehrī-i rüsvāyı kim ister

-478-¹⁰⁵⁹

Sırrı¹⁰⁶⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Hem-ser geçinür ḳaddüñe serv-i çemeni gör
Hem-sāye geçer ḳametüñe nārveni gör
- 2 Cānā göreyin dirseñ eger rūḫ-ı muşavver
Mir 'āt-ı mücellāya nazar eyle seni gör
- 3 Ḳoynından o mihr-rūyı çıkarmaz gice gündüz
Ey dil nice nāzüklük ider pīreheni gör

¹⁰⁵⁹ Coşkun, 18. Yüzyıla Ait Divan Tertibinde Bir Nazire Mecmûası (İnceleme-Metin), s. 140.

¹⁰⁶⁰ 478/ 5a ideli: edüb

- 4 Keyfiyyet-i mül itdi beni bülbul-i gūyā
 Ҷo söyleyeni ey yüzi gül söyledeni gör
- 5 Zer gibi yüzüm zerd ideli derd ü ğam ile
 Ey Sırrī güler yüzüme ol sīm-teni gör

[142a]

-479-¹⁰⁶¹

Şināsī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Şanma her ‘ar‘ ar-ḥırāmuñ pāyına üftādedür
 Sāyesinde dil o serv-i kāmētüñ āsūdedür
- 2 Belki teşrīf eyleye şāh-ı ḥayālūñ ey perī
 Anuñ içün şerḥalar sīnemde şekl-i cāddedür
- 3 Seyle virdi rind-i mey-keş her ne ise mā-melek
 Zāhidūñ kaşdı henüz āb üzre bir seccādedür
- 4 Dildeki feyzi derūnuñdan sevādur seyr iden
 Tāb-ı şem‘ i gösteren fānūs-ı şāf u sādedür
- 5 Düşmenūñ bir gün Şināsī irtifā‘ ı vardur
 Jāle ḥāk-i gülşene bīhūde mi üftādedür

¹⁰⁶¹ Harmancı, **a.g.e.**, s. 58.

-480-¹⁰⁶²Şābit¹⁰⁶³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir yār içün aġyāra tevellā ne belādur
Bir şıḥḥat içün derde müdāvā ne belādur
- 2 Dendān-ı şabī gibi ne bitmez işümüz var
Bir loḫma içün ḥalka temennā ne belādur
- 3 Şıḥḥat gibi bīmār-ı ġama geç geliyor āh
Öldürdi bizi nāz-ı eṭibbā ne belādur
- 4 Bayrāma yetişdür diyü fetvāyī-i yārı
Zeyde tek ü pū ‘ Amre taḫāzā ne belādur
- 5 Her tār-ı nesīcinde reh-i fitne nümāyān
Kāfırde firengī di mi dībā ne belādur
- 6 Şābit bize enfāsı ḥisāb ile virürler
Bir müft şoluḫ yok ya bu ġavġa ne belādur

¹⁰⁶² Karacan, **a.g.e.**, s. 248.¹⁰⁶³ 480/ 6a ile: üzre

-481-¹⁰⁶⁴Naḥîfî¹⁰⁶⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ḳanda varsa ‘āşık-ı bî-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar
- 2 Şanma raḥminden şunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tîr-i müjgānın arar
- 3 Verd-i gülzāra toḳınmaḳdan şabānuñ ḳaşdı var
‘Andelîb-i bî-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar
- 4 Cān fiḡān eyler seni özler ḥarîm-i bâḡda
Bülbül-i şūrîde gūyā verd-i ḥandānın arar
- 5 Dil ḥayālūñle ḡamuñ itse ‘aceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ḡamda yārānın arar
- 6 Şimdi itmezse sözüm ārāyîş-i gūş-ı ḳabûl
Bir gün ol āfet Naḥîfî ben suḥan-dānın arar

¹⁰⁶⁴ Aypay, **a.g.e.**, s. 123.

¹⁰⁶⁵ 481/ *Dîvân*’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

[142b]

-482-¹⁰⁶⁶Mezâkî¹⁰⁶⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gelüp üftâdeler şaf şaf olup ‘ arz-ı niyâz eyler
O şûh-ı nâzenîn anlar niyâz itdükçe nâz eyler
- 2 Şağın mücrim idinme ğamze-i ğammâz-ı dil-dârı
O bir ser-mest-i bî-pervâdur âhîr keşf-i râz eyler
- 3 Dil-i âhen-nihâd-ı dil-bere te ‘şîr ider lâ-büd
Kaçan ‘ aşık derûn-ı dilden âh-ı cân-güdâz eyler
- 4 Düşenler râh-ı ‘ aşka şevk-ı fikr-i vaşl-ı yâr ile
Ne reh-zenden hâzer ne terk-i serden ihtirâz eyler
- 5 Belâ-yı hicr ü sevdâ-yı ser-i zülfünle sulţânım
Mezâkî dahı çok endîşe-i dūr u dırâz eyler

-483-¹⁰⁶⁸

Nâbî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Baña devrânûñ âzârı kem-âzâr olduğumdandır
Sipihrüñ vaz‘ -ı nâ-hem-vârı hem-vâr olduğumdandır

¹⁰⁶⁶ Mermer, **a.g.e.**, s. 362.¹⁰⁶⁷ 482/ 3b dilden: dilde¹⁰⁶⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 562.

- 2 Ğubārāsā beni böyle leked-ğ̃ār itdügi çarğũñ
Nigāh-ı i‘ tibār-ı yārda ğ̃ār olduğumdandur
- 3 Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i ħūn-pāşum
Düçār olmak o mest-i nāza nā-çār olduğumdandur
- 4 İdüp küstāhlık ol pençe-i ħūrşide el şunmak
Metā‘ -ı ārzūya germ-bāzār olduğumdandur
- 5 Benüm āsūde-bāl-i kayd-ı pervāz olduğum Nābī
Şikenc-i zūlf-i dil-dāra giriftār olduğumdandur

-484-¹⁰⁶⁹

Faşîh¹⁰⁷⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ser-ā-pā bende-i ‘ aşkuz şehā āzādumuz yokdur
Anuñ’çün cān-ı ħurrem ħātır-ı dil-şādumuz yokdur
- 2 Bi-ḥamdillāh sebük-bāruz hele kayd-ı tecemmülden
Teveküldür reh-i ‘ aşkuñda tūşe zādumuz yokdur
- 3 Hemîşe Qaysveş kūh-ilticā-yı vādī-i Şirīn
Fenā şehrinde hiçbir ħāne-i ābādumuz yokdur

¹⁰⁶⁹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 321.

¹⁰⁷⁰ 484/ 3a kūh-ilticā-yı vādī-i Şirīn: kūh-ilticā vādī-nişinüz biz
3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

- 4 Bu bezmün şem'ine pervâne-i hāmūş-ı per-süzuz
Bizüm bülbül gibi bu bāgda feryādumuz yoğdur
- 5 Faşihā cān u dilden sālīk-i rāh harābātuz
Bizüm pīr-i muğāndan ğayrıdan irşādumuz yoğdur

[143a]

-485-¹⁰⁷¹

‘İşmetī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nāme yazsam yāra hāmem derd ‘unvānın bilür
Münşī-i dīvān-ı ğamdur ‘aşq fermānın bilür
- 2 Dūr isem de şimdi şanmañ kim ferāmūş itdi yār
Yine görse ‘āşık-ı bī-şabr u sāmānın bilür
- 3 Sāyeveş bir dahı olmaz hāk-i pāyinden cudā
Dil o şūhuñ çāşnī-i derd-i hicrānın bilür
- 4 Tūresinden der-kemīn seyr-i ruḥı fīkr ile dil
Zülfinūñ bāziçegāh-ı gūy u çevgānın bilür
- 5 Rind ‘uzlet gūşesin dünyāya virmez ‘İşmetī
Destgāh-ı devletūñ āyīn ü erkānın bilür

¹⁰⁷¹ İpekten, a.g.e., s. 46-47.

-486-¹⁰⁷²

Fehîm

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Görse hüsnuñ âftâb-ı pür-ziyâ bî-tâb olur
Tâb-ı rûy-ı şermnâkinden hayâ bî-tâb olur
- 2 Ğamzeñe tâkat getürmez bakmağa cellâd-ı çarh
Bîm-i şemşîr-i nigâhuñdan kazâ bî-tâb olur
- 3 Pertevüñden muẓtarib pervânelerdür cân u dil
Şem^ç hem-germiyyetüñden dâ'imâ bî-tâb olur
- 4 Tâbiş-i rûyuñdan ey gül çeşm-i bîmâruñ gibi
Bister-i âteşde her bir mübtelâ bî-tâb olur
- 5 Bezm-i germ-â-germde mestâne gelseñ nükteye
Lâl-i maẓz olup Fehîm-i hoş-edâ bî-tâb olur

-487-¹⁰⁷³Nazîm¹⁰⁷⁴

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Dil-ğaste-i maẓabbetüñ âhı nihân olur
Bir âhdur ki dūd-ı siyâhı nihân olur

¹⁰⁷² Üzgör, **a.g.e.**, s. 412.¹⁰⁷³ Çakır, **a.g.e.**, s. 683-684.¹⁰⁷⁴ 487/ *Dîvân*'da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

2a Erbâb: Erbâbı

3b ki: gehî

Mecmuada yer alan 4. beyit, *Dîvân*'da yoktur.

2 Erbāb fehmi ider yine cūş u ħurūşını
Sulţān-ı mülk-i ‘ aşk sipāhı nihān olur

3 Pinhān ider maḥabbeti ma‘ şūḵ ‘ āşıkā
Hep ol sebebledür ki nigāhı nihān olur

4 Esbāb ‘ aklı almada dil tuymasa n’ola
‘ Ayyār-ı ğamzenüñ ser-i rāhı nihān olur

5 Bilmem melek midür perīveş nedür Naẓīm
Gāhī görünse çeşmüme gāhī nihān olur

[143b]

-488-¹⁰⁷⁵

Ferīd

.--- / .--- / .--- / .---

1 Baña bu cevri-bi-ḥad ol şeh-i ‘ işve-sipehdendür
Miyānda hep suḥan-çini rakīb-i rū-siyehdendür

2 Ḥaṭ-āver olmağ-ıla zā’ il olmaz behcet-i rūyı
Sevād-ı hāle zīrā zīnet-i eczā-i mehdendür

3 Dil-i ‘ uşşākı ma‘ şūḵa geçen şıdk [u] maḥabbetdür
Bu cezbe ḥāşılı ne keh-rübādandur ne kehdendür

¹⁰⁷⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 ‘ Alāmetdür vücūd-ı āteşe dūd-ı siyāh elbet
Saña rüsvālîk ey dil böyle āh-ı gāh u gehdendür
- 5 Olursa ger müyesser saña fetḥü’l-bāb-ı emānı
Ferīdā feyz-i te’şīr-i du’ ā-yı şubḥ-gehdendür

-489-¹⁰⁷⁶

Nādirī

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Ol zālīmūñ ‘ aceb sitem-i bī-kerānı var
Līkin beyāna küşte-i ‘ aşkuñ ne cānı var
- 2 Şimdi egerçi luṭf ider ol āfet-i zamān
Āfetlūk eyler āḥır ol ammā zamānı var
- 3 Baḥr-ı muḥīṭi ‘ aynine almaz disem revā
Her ‘ aşıkuñ ki dīde-i deryā-feşānı var
- 4 Ruḥsār-ı mehde oldı nişān-ı siyeh ‘ ayān
Yāruñ ruḥında şanma ḥaṭṭ-ı dil-sitānı var
- 5 Yüz tutdı aña her atılan nāvek-i belā
Beñzer ki Nādirī de maḥabbet nişānı var

¹⁰⁷⁶ Külekçi, **a.g.e.**, s. 238.

-490-¹⁰⁷⁷Mâcid¹⁰⁷⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey kâmet-i zîbâsı leṭâfet-dih-i ‘ar‘ ar
V’ey reng-i ruḥı güllere baḥşâyış-i zîver
- 2 Ṭâḳat ḳomadı ğamze-i şûr-efgen-i nâzuñ
Besdür kerem it itme bizi sen de mükedder
- 3 Sevdâ-yı vişâlûñ ile ol kişide şimdi
Selb eyledi benden eşer-i rāḥatı yek-ser
- 4 Yeksân gibidür red ü ḳabûlûñ bizi zîrâ
Yanumda benüm ḥavf u recâ oldu ber-â-ber
- 5 İnşâf ide ey âfet-i yektâ-yı zamâne
Diñle hele Mâcid saña bir kerre ne söyler
- 6 Bir şûḥ-ı dil-âzâra eger ‘âşık olursañ
Gör sen de cefâsı dil-i ḥ‘âhişkere n’eyler

¹⁰⁷⁷ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükkada, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 51-52.

¹⁰⁷⁸ 490/ 3a Mürettip, mecmuada “bizi” kelimesinden sonra “şimdi” kelimesini eklemiş ancak daha sonra düzeltme yapmıştır.

[144a]

-491-¹⁰⁷⁹‘İşmeti¹⁰⁸⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rāyic olmaz her zamān naqd-i temennā böyledür
Ağlama ey ẖāce kim āyīn-i dünyā böyledür
- 2 Hem yaqar pervānesin hem sūz-ı dil izhār ider
Muḳtezā-yı meşreb-i şem‘ -i şeb-ārā böyledür
- 3 Eşk-i gül-gūnum yeñilmez dostlar ma‘ zūr tūt
Girye-i bī-iḥtiyār-ı nā-şikībā böyledür
- 4 Olsa bir laḥza eger şüret-nümā-yı ārzū
Yine maḥv eyler hemān bu çarḥ-ı mīnā böyledür
- 5 ‘Ālemün bir fikre şālih vāz‘ ı yokdur ‘İşmeti
Kārı nā-sāz-ı cihān ya şöyledür ya böyledür

¹⁰⁷⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 51-52.¹⁰⁸⁰ 491/ 3a dostlar: dostum

5a vāz‘ ı: kārı

5b Kārı: Vāz‘ ı

-492-¹⁰⁸¹Fehîm¹⁰⁸²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dil-i ‘uşşâka ‘adem gūşesi mey-ḥāne yeter
Sāḳî-i cām-ı ecel ḡamze-i cānāne yeter
- 2 Devr-i girdāb-ı belā mevce-i tūfān-ı kazā
Ġūṭa-ḥor-ı yem-i ‘aşka mey ü peymāne yeter
- 3 Kılma her raḥne-i dendānuñı yüz biñ dile laḥt
Zūlfini itme perīşān yeter ey şāne yeter
- 4 Balsa dīvāne gönül şāh-ı cünūna takrīb
Pāy-ı taḥt olmaz ise gūşe-i vīrāne yeter
- 5 Āteş ur ḥısn-ı dimāğa sen eyā şāh-ı cünūn
Sūziş-i kişver-i ‘aḳla dil-i dīvāne yeter
- 6 Şem‘-i baḥtum eger olursa çerāğ-ı ḥūrşīd
Kemterīn cünbiş-i bād-ı per-i pervāne yeter
- 7 Kıblegāh itmege künc-i ‘ademi cān-ı Fehîm
Nīm-çīn-i ḡaḡab-ı ebrū-yı cānāne yeter

¹⁰⁸¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 386-388.

¹⁰⁸² 492/ 5a şāh-ı cünūn: dāğ-ı cünūn

-493-¹⁰⁸³Sırrı¹⁰⁸⁴

-.- / .-. / -.- / .-.-

- 1 Bîdi hevâ-yı kâkülûñ vâlih ü ser-nigûn ider
Şâhların vücûdına silsile-i cünûn ider
- 2 Çeşm ki fenn-i fitnede ğamzeyi reh-nümûn ider
Böyle kalursa ‘ âlemi ğarķa-i baķr-ı hûn ider
- 3 Tâ ki ĥayâli ol bütûñ şahn-ı künişt-i dildedür
Her ser-i müy-ı nâleden nağme-i erĝanûn ider
- 4 İtme dirîĝ sâķiyâ sâĝar-ı ĝam-ı neşâtuñı
Şunma ki sâĝar-ı feraķ derd-i dilûm füzûn ider
- 5 Kimse nazîre diyemez Sırrı bu tarķ-ı tâzeye
Buña nazîreyi yine Fennî zü-fünûn ider

¹⁰⁸³ Kazan, **a.g.e.**, s. 285.

¹⁰⁸⁴ 493/ 2a Çeşm ki: Çeşmi

Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

[144b]

-494-¹⁰⁸⁵Nazım¹⁰⁸⁶

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 ‘Uşşāka yār ḥüsnini rindāne gösterür
Bir dostdur ki kendüyi bigāne gösterür
- 2 Şayd-ı hü mā-yı cāna o şayyād-ı āfetün
Zülfiyle ḥālī dām kırup dāne gösterür
- 3 Dilde hezār zaḥm açılur ğamzesin o şūḥ
Gāhī ki bezm-i bādede mestāne gösterür
- 4 Eyler kemān-ı ḥüsnini pür tır-i nāz ile
Ebrūsını dile müjesin cāna gösterür
- 5 Gūyā Nazım pençe-i ḥurşidden felek
Zülf-i siyāh-ı dil-bere bir şāne gösterür

¹⁰⁸⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 711-712.

¹⁰⁸⁶ 494/ *Dîvân*’da yer alan 1 ve 3. beyitler ile 2. beytin 1. mısraı mecmuada yoktur.

1a Bu mısra *Dîvân*’da 2. beytin, 2. mısraıdır.

1b Bu mısra *Dîvân*’da yoktur.

3a ğamzesin o şūḥ: tığ-ı ğamzesin

3b Gāhī: Dil-ber

4a Eyler: İtse

-495-¹⁰⁸⁷Fā'izî¹⁰⁸⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bir ʔarafdan baʔt ʔurmaz dā'īmā yüz döndürür
Bir ʔarafdan rāst gelsem dil-rübā yüz döndürür
- 2 Devr-i girdāb-ı cefādur ʔenber-i gerdün-ı dūn
Bunda ey dil āšnādan āšnā yüz döndürür
- 3 Şūret-i mihrin görüp aldanma gerdūnuñ şaķın
Ber-ķarār olmaz bu ʔarḥ-ı bī-vefā yüz döndürür
- 4 Varsa gülzāre peyām-ı maķdemūñüz bād-ı şubḥ
Her gül-i şad-bergi bāguñ dā'īmā yüz döndürür
- 5 Türktāz-ı 'işve vü nāzuñdan irmekle ğubār
Şanma senden Fā'izî mübtelā yüz döndürür

-496-¹⁰⁸⁹

Nef'î

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nāz iderse ğamzesi 'uşşāķ-ı zāra nāz ider
Zülfî bir āşüftedür kim rüzgāra nāz ider

¹⁰⁸⁷ Okatan, **a.g.e.**, s. 184-185.

¹⁰⁸⁸ 495/ 4b dā'īmā: dil-berā

¹⁰⁸⁹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 473-474.

- 2 Böyle şūha mübtelā olmak ne güç ‘ aşık degül
Bulsa cümle dil-berān-ı şīvekāra nāz ider
- 3 Çeşmi gāhī mest olur ruḥṣat virür nezẓāreye
Ṭurmaz ammā ğamze ol ‘ ahd ü qarāra nāz ider
- 4 Dehre mağrūr olma ey ğāfil ki bunda ādeme
Ṭālī‘ i yüz döndürür gāhī sitāre nāz ider
- 5 Görmedüm Nef ‘ gibi bir rind-i ‘ ālī-meşrebi
Hem gedā hem pādşāh-ı kāmkāra nāz ider

[145a]

-497-¹⁰⁹⁰

Fā’ik

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Dil yāra beste yār ise ağıyāra bestedür
Bülbül esīr-i gül gül ise ḥāra bestedür
- 2 Olmaz ḥalāş keş-me-keş-i rūzgārdan
Bir dil ki zülf-i ḥam-be-ḥam-ı yāra bestedür
- 3 Açmaz der-i ümīdümi dest-i ṭaleb dirīĝ
Bāb-ı murād ṭālī‘ -i bed-kāre bestedür

¹⁰⁹⁰ Fatma Koçak, **Fâik Mahmud ve Dîvânı**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006, s. 140.

- 4 Başmaz es r-i  ırras  n r-  cem line
K fir hem         de-i z nn re bested r
- 5 F     net cem z yine m n er olur biz m
Dil y ra beste y r ise a y ra bested r

-498-¹⁰⁹¹

Li mu  arririh  R   

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Z lfi sevd s yla diller p r-   r-  fitned r
Renci -i m mted olur gitd k      r-  fitned r
- 2 H   gelince r y-  y ra     r b ndan g   l
R z    bden fark olunmaz b -   r-  fitned r
- 3 Ba a       devr-i ru s r  nda k k l y z bulup
An  ser-ke  eyleyen c n    r r-  fitned r
- 4   ve-i  add-i b l nd   nden   y metler  opar
R z-     r-      ve v  yevm-i n   r-  fitned r
- 5 Va f-    s -y  nig r ile bu z b     r-  ter
 af a-i     rda R    nev-z h r-  fitned r

¹⁰⁹¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamam  tır.

-499-¹⁰⁹²

Yümnî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şermende kılan gülleri vech-i ḥasenümdür
Ḥacletde kıyan ḡonceyi tengîn dehenümdür
- 2 Tûṭîleri ḡüyâ iden ancak kafes içre
Mir'ât-ı 'izârum leb-i şeker-şikenümdür
- 3 Ol pâdişeh-i kişver-i ḥüsnem ki sipihrüñ
Mihr ile mehi meş' ale-i encümenümdür
- 4 'Uşşâkı cefâ tîrine dâ'im hedef itmek
Bir 'âdet-i dîrîne dir-isem kühenümdür
- 5 Ger şorar iseñ meclis-i dil-hâ-yı cihânı
Zîr-i leb-i la' lümdeki çâh-ı zeķanumdur
- 6 Yümnî yine ârâyiş-i mecmû'a-i yārân
Dil-ber deheninden bu hoş-âyîn suḡanumdur

¹⁰⁹² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[145b]

-500-¹⁰⁹³Sa' dī¹⁰⁹⁴

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Dil fikr-i ebruvānını tākāt-şiken bilür
Zūr-ı kemān-ı ' aşqını yāruñ çeken bilür
- 2 İtmez leb-i fütāde seni destine mehek
Ġāyet ' ayār-ı hūsnini ol sīm-ten bilür
- 3 Rişto-yı ' aqlı ' acz ile dem-beste eylemiş
Bilmem nigāh-ı nāzı o şūhuñ ne fen bilür
- 4 Nevmīd olur mı naql-i şebistān-ı vaşldan
Ol dil ki şem' -i āhını pertev-fiken bilür
- 5 Mānend-i kilik-i zaḥm-[h]ūr-ı rūzgār olur
Sa' dī o bī-vücūd ki resm-i suḥan bilür

¹⁰⁹³ Uralçin, **a.g.e.**, s. 52-53.¹⁰⁹⁴ 500/ 4a naql-i şebistān-ı vaşldan: neyl-i şebistān-ı vaşldan

-501-¹⁰⁹⁵Fehîm¹⁰⁹⁶

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Diller ki zîkr-i la' lûñ ile pür-ğurûş olur
Tesbîhden gürûh-ı melâ'ik hamûş olur
- 2 Haţtı ki dūd-ı âteş ü âşüb-ı fitnedür
Tâb-ı 'izâr-ı şühı ile şu' le-pûş olur
- 3 Çeşmi ki mest-i 'işve-i maħmûr-ı nâzdur
Ol dem ki bezm şive kırup bâde-nûş olur
- 4 Dil cām-ı ğamze sākî-i şūhum kirişme nuql
Hûn-ı ciger şarâb u kazâ mey-fürûş olur
- 5 İtse Fehîm la' l-i 'araķnākini hayâl
Dürr-i kelāmı zîver-i ğuş-ı sürûş olur

¹⁰⁹⁵ Üzgör, **a.g.e.**, s. 422-424.

¹⁰⁹⁶ 501/ 1a zîkr-i la' lûñ: zîkr-i la' li

2a âteş ü âşüb-ı fitnedür: âteş-i âşüb u fitnedür

2b Tâb-ı 'izâr-ı şühı: Tâb-ı 'izâr-ı surhı

3b bezm: bezmi

4a Dil cām-ı ğamze sākî-i şūhum kirişme: Dil cām u ğamze sākî vü şūh u kirişme

-502-¹⁰⁹⁷

Cevrî

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Gāhî ki nâzdan leb-i dil-ber hamûş olur
Dil güft-gû-yı ğamzesine çeşm ü gûş olur
- 2 Gördükçe zîr-i perde-i zülfüñde hâlini
Dāmân-ı ihtirâz-ı kazâ fitne-pûş olur
- 3 Berķ-ı nigāh-ı ğamzesi olsa şerāre-pāş
Āfet-resān-ı ħarman-ı sad ‘aql u hûş olur
- 4 Nergisleri ħumārdan olduķça tâbdār
Ĥûn-ı derûn-ı ğonce-i dil pür-ħurûş olur
- 5 Bāzār-ı nâz u ‘işveyi germ itseler n’ola
Yūsuf ları bu memleketüñ ħod-fürûş olur
- 6 Cevrî olursa hem-ķadeĥ-i çeşm-i yār-ı dil
‘Aşķa sebû-yı bezm-i heves zīb-i dūş olur

¹⁰⁹⁷ Ayan, **a.g.e.**, s. 203.

[146a]

-503-¹⁰⁹⁸Hevāyī¹⁰⁹⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Añılsun taşlık-ı Litros ki ırğad olduğum yirdür
Külüng-i āh ile kāvışde Ferhād olduğum yirdür
- 2 Añılsun şalı bāzārında yaymacı reçelciler
Varup deryūze-gerd-i cevz ü kebbād olduğum yirdür
- 3 Añılsun Şofyanuñ kıvrağ giyen ḥasnā ‘ arūsānı
Taşavvūr ḥaclesinde gice dāmād olduğum yirdür
- 4 Añılsun Abaza köşkinüñ eşrāfı daraçada
Muḳīm-i muḥayem-i deşt-i Belğrad olduğum yirdür
- 5 Añılsun Kaştamonınuñ ahālisi şıyānetde
Rehā-yāb-ı eşirrrā-yı Boyābād olduğum yirdür
- 6 Añılsun ehl-i cāhuñ şurre şurre verdigi baḥşış
Hevāyī hırş ile güm-kerde ta‘ dād olduğum yirdür

¹⁰⁹⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 20.¹⁰⁹⁹ 503/ 4a daraçada: verāçārda(?)

-504-¹¹⁰⁰

Fuzûlî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğubār-ı secde-i rāhuñ haṭ-ı levḥ-i cebīnūmdür
Sücūd-ı dergehüñ ser-māye-i dünyā vü dīnūmdür
- 2 Eger ‘azm-i reh itsem şevḳ-ı vaşluñ hādī-i rāhum
Ve ger ārām hem dutsam ḥayālūñ hem-nişīnūmdür
- 3 Hevā-yı ravza-i kūyuñ bahār-ı gülşen-i cānum
Nihāl-i kāmētūñ servüm ‘izāruñ yāsemīnūmdür
- 4 Talebkār-ı vişālüm müjde-i vaşluñ dirīğ itme
Kim ol müjde feraḥ-baḥş-ı dil-i endūh-gīnūmdür
- 5 Çıkardı zevḳ-ı vaşluñ ḥātırumdan ravza pervāsın
Sözūñ kevşer münevver meclisūñ ḥuld-i berīnūmdür
- 6 Baña yüz gösterür her laḫza yüz biñ şāhid-i devlet
Çü mir ‘āt-ı ruḥuñ manzūr-ı çeşm-i pāk-bīnūmdür
- 7 Berī oldum Fuzūlî ğayrdan ol dil-rübā ancaḳ
Enīsüm mūnisüm yārum nigārum nāzenīnūmdür

¹¹⁰⁰ Gölpınarlı, a.g.e., s. 52.

-505-¹¹⁰¹

Şabrî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Baña seyr itdüren dehri mey-i feyz-âferînümdür
Elümde gerden-i mînâ şürâhî dūr-bînümdür
- 2 O şayyādum ki şîr-i çarh tîründen halâş olmaz
Pes-i seng-i belâ vādî-i miḥnetde mekînümdür
- 3 Baña cām-ı neşâtı dārū-yı ğamla şunar dā'im
Meger ' ayyār-ı gerdün düşmen-i cān-ı ḥazînümdür
- 4 Getürmem ḥāṭıra bād-ı hevā-yı kākülin şimdi
Ġubār-ı ḥaṭṭ-ı nev-ḥîz-i ' izārı dil-nişînümdür
- 5 Silāḥ-ı fikri ğayrı der-miyān-ı ḥāṭır itmem ben
Reh-i ma' nāda Şabrî feyz-i Rabbānî mu' inümdür

¹¹⁰¹ Kasır, a.g.e., s. 159.

[146b]

-506-¹¹⁰²Nābī¹¹⁰³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Ta' alluḳ ol nigh-i meste cān-feṣānlıḳdur
Taḥammül ol şaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur
- 2 O şūḥuñ añlamak evzā' -ı çeşm-i pürkārın
Tamām ' uḳde-güşāyı daḳıḳadānlıḳdur
- 3 Piyāle-girlik ey şāḥ-ı gül ḥam itdi seni
Bu neşvenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur
- 4 Taḥammül itmedügüm iltifāta tuymışdur
Tegāfüli o mehüñ baña mihribānlıḳdur
- 5 Cevāb-ı pürsiş-i āsāyış-i cihān Nābī
Ḥarābezār-ı ḳanā' atde bī-nişānlıḳdur

¹¹⁰² Bilkan, **a.g.e.**, s. 565-566.

¹¹⁰³ 506/ 2b ' uḳde-güşāyı: ' uḳde-güşālık

Dîvân'da yer alan 3, 4, 6, 7 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

-507-¹¹⁰⁴

Hevāyī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Temelluḡ ol gözi şaşıya dide-bāñlıḡdur
Temeyyül ol mütelāşīye tarṭafanlıḡdur
- 2 Üzüm şıḡındısını evde tatmak aldı seni
Bu şirenüñ soñı elbette dil-buranlıḡdur
- 3 Gelince soḡbete ḡelvāyı yemedden gitmek
Tamām herze-derālḡk alaybozanlıḡdur
- 4 Darıldıḡımı edebsüzligine tuymışdur
Ezildüḡi uşaḡuñ baña ḡaltabanlıḡdur
- 5 Hevāyī bir iki yıl varmaz ise ‘ askerli
Edirne evlerinüñ soñı çaldıranlıḡdur

-508-¹¹⁰⁵

Nādirī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 ‘ Aceb mi ṭıtsa el üstinde nergisi dil-dār
Ezelden aralarında göz āşnālḡḡı var

¹¹⁰⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 24.

¹¹⁰⁵ Külekçi, **a.g.e.**, s. 238.

- 2 Şabā ki ğonceyi çöp üzre şu‘le itmiş idi
Çevirdi dā’ire-i virdi eyledi izhār
- 3 Gümüş tabaķ aña rīzān olan gül-i bādām
Çemende her gül-i ter pīş-ḡān-ı bezm-i bahār
- 4 ‘Aceb mi beyza-i surḡ olsa ğonce-i lāle
Benefşe oldu Mesīḡā-yı nīlgūn-destār
- 5 Egerçi Nādiriyā ḡūb nev-bahār oldu
Velīk ḡār cefā itdi bülbul-i dile kār

[147a]

-509-¹¹⁰⁶

Vehbī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘İzār-ı ḡāl-dār-ı yāra lāle dāğ-ber-dildür
Ne lāle belki ol meh-rūya hāle dāğ-ber-dildür
- 2 Teh-i sāğarda ey sāķī kirās-ı surḡı zan itme
Mezāk-ı la‘l-i nābuñla piyāle dāğ-ber-dildür
- 3 Fūrūğ-ı mihr ü māha şu‘le-i idrāk ġālibdür
Felek anuñ’cün erbāb-ı kemāle dāğ-ber-dildür

¹¹⁰⁶ Dikmen, **a.g.e.**, s. 548.

- 4 Derûnında degüldür gevher-i tâbende reşkinden
Şadefler ol fem-i nâzûk-maķāle dāğ-ber-dildür
- 5 Göñül bir zülf-i müşgîne ciger-ğündür ki ey Vehbî
Degüldür nāfe-i ħûnin ġazāle dāğ-ber-dildür

-510-¹¹⁰⁷

Kāşif

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğam-ı rûyuñla gerdün-ı sitemger dāğ-ber-dildür
Cebîñüñ ħasretiyle māh-ı enver dāğ-ber-dildür
- 2 ‘İzār-ı enverüñde kaçd küstāĥî-i ‘uşşāķa
Şikenc-i zülf-i naĥvetkār-ı dil-ber dāğ-ber-dildür
- 3 O mihr-i evc-i ħüsnüñ iştîyāk-ı çîn-i zülfiyle
Hemîşe hāle-i māh-ı münevver dāğ-ber-dildür
- 4 O naĥvet pîşenüñ fîkr-i ‘izār-ı âteşîniyle
Müdām üftādegān-ı nāle-perver dāğ-ber-dildür
- 5 Fîrāk-ı ġonce-i bî-ĥār la‘l-i yār ile Kāşif
Hemîşe lâle ü nergis gül-i ter dāğ-ber-dildür

¹¹⁰⁷ Ayşe Büyükyıldırım, **Kāşif Divanı’nın Tenkitli Metni ve Tahlili**, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1998, s. 220.

-511-¹¹⁰⁸

Yümni

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mesken idelüm meykede bir hoşça maḥaldür
Nüş-ı mey-i nāb eyleyelüm def^ç -i keseldür
- 2 Fırkatle nigāh eyleyemem rūyuña ašlā
Ḥūrşid-i cihān-tāba o meh-pāre bedeldür
- 3 Ağyār ile ol şūḥı görüp münfa^ç il olma
Hem cılve-i ḥār olduğı gül ḍarb-ı meşeldür
- 4 ^çÖmrüñi idersin hep o sevdā-y-ıla žāy^ç
Dil virme şaḡın zūlfine kim tūl-i emeldür
- 5 Kim didi ki dil vir o cefā-pişeye Yümni
Her çend ki cefā eyler ise saña maḥaldür

¹¹⁰⁸ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[147b]

-512-¹¹⁰⁹Sāmī¹¹¹⁰

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Hatt-ı lebün ki mışra‘ -ı şîrîn me‘ âldür
İhām-ı buse anda ne zengîn hayâldür
- 2 Dil kıavs-i ebruvânı elinden neler çeker
Seyr eyle kıadd-i ham-şudemi aña dâldür
- 3 Eyler şikeste murğ-ı dilün per ü bālını
Ol tıfl-ı nevreside dimez kim vebâldür
- 4 Ol naḥl-i ‘ işve her ne kıadar ser-keş olsa da
Bâr-ı niyâz ile egilür ihtimâldür
- 5 Nazẓâre dūr-bîn berâğîs olursa da
Sāmī ten-i nizârumı görmek muḥâldür

¹¹⁰⁹ Kemal Kahramanoğlu, *Sāmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkidli Metni*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, s. 348.

¹¹¹⁰ 512/ 1a mışra‘ -ı şîrîn: mışra‘ -ı zîb

Dîvân’da yer alan 3, 4 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

5a berâğîs: bilürin

5b Sāmī: Görmek

görmek muḥâldür: emr-i muḥâldür

-513-¹¹¹¹

Raḥmī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Hıtañ ki şafha-i rüyuñda ḥādiş olmışdur
Sevād-ı kişver-i dil pür-ḥavādiş olmışdur
- 2 Dehān-ı gonceyi çāk eyledi benān-ı nesīm
Femüñle var ise tengīde baḥiṣ olmışdur
- 3 Çekince silsile-i mihrine o leylī mū
Cünūn-ı ‘aşqda dil-i Kaysa vāriş olmışdur
- 4 Bizümle şıdķ u vefāda gūsiste-peymāndur
Yemīnlerinde o bed-‘ ahd-i ḥāriş olmışdur
- 5 Yegāne ‘add olunurken o Yūsuf-ı şānī
Baḫınca āyīneye ‘aksi şāliş olmışdur
- 6 Yine güşāyişi bu nev-zemīnūñ ey Raḥmī
‘İnān-ı ḥāmeyi irḥāya bā‘ iṣ olmışdur

¹¹¹¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-514-¹¹¹²

Şināsī¹¹¹³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Merdüm-i çeşmüñ ki kemhâ-yı siyeh ber-düşdur
Güiyâ iki Fireng-i mest ber-nüş nüşdur
- 2 Mâh-ı tâbânı n'ola hâle der-âgüş eylese
Menzil-i şâyestesi şehriñlerüñ âgüşdur
- 3 Geç bu sevdâdan varanlar kûy-ı yâra ey 'adû
Nehr-i eşkümden hâzer virmez geçid pür-cüşdur
- 4 Düşdi demlerdür harâb-âbâd dilden çıkmadı
Çeşm[i] şûhuñ ğâlibâ ya haste ya ser-hüşdur
- 5 Pendini güş itdürüp kesdi Şināsī cevri-i yâr
Ol binâ güşuñdaki hañ kim qarîn-i güşdur

¹¹¹² Harmancı, **a.g.e.**, s. 62-63.

¹¹¹³ 514/ 1b ber-nüş nüşdur: berser-nüşdur

3b pür-cüşdur: pür-hüşdur

5a itdürüp: itmeyüp

kesdi: gitdi

[148a]

-515-¹¹¹⁴

Vehbî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Derûna ğamzeden evvel ĥadeng-i nâzı geçer
Ĥamāme-beççedür ammā ki şāh-bāzı geçer
- 2 Reh-i ĥayāle gönül rīg-i eşk ider işār
Kaçan ki nāz ile ol şāh-ı ‘ işve-bāzı geçer
- 3 Ĥadeng-i naĥveti olsa ‘ aceb mi sīne-güzār
O şūĥ-ı ‘ işve-gerün ‘ āşıkına nāzı geçer
- 4 Gönül geçerse güzel reh-güzār-ı ‘ aşkından
Velī o şāh-süvāra kimün niyāzı geçer
- 5 Semend-i tab‘ ile böyle giderse Vehbî geçer
Tarīķ-i naẓmda çok germ-i türktāzı geçer

¹¹¹⁴ Dikmen, **a.g.e.**, s. 550.

-516-¹¹¹⁵Râsih¹¹¹⁶

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Elinde hançer-i ' işve o bî-amân geçiyor
Gören zemîne düşüp kendiden hemân geçiyor
- 2 K'o nâzı gün gicelidür hemân beni şâd it
Haţuñ dem-â-dem irişmekde hüsn ü ân geçiyor
- 3 Göñül o râyîz-i çabük-süvâr-ı miñnetdür
Ki râh-ı ' aşkda Kays ile hem-' inân geçiyor
- 4 O mest-i ' işve ayak başmayalı meykedeye
Derûn-ı humdan o demden beri ne kıan geçiyor
- 5 Vişâl-i dil-bere irmek de az degül Râsih
Görince bir dahı ammâ ki çok zamân geçiyor

¹¹¹⁵ Abdullah Bulut, **Sofyalı Yusuf Rasih Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Divanı'nın Tenkitli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1995, s. 35-36.

¹¹¹⁶ 516/ *Divân*'da yer alan 4. beyit, mecmuuda yoktur.

2a hemân beni: beni hemân

-517-¹¹¹⁷Rāmī¹¹¹⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Derūna tīr-i nifāk-ı sitem-gerān geçiyor
Bizi o āfete ağıār-ı bed-gümān geçiyor
- 2 Nedür bu renciř-i bī-mūcib-i pey-ender-pey
Dirīğ bizden o nāzende-i cihān geçiyor
- 3 Ne deñlü cāme-i naḥvet olursa tih-ber-tih
O deñlü serdī-i āh-ı fütādegān geçiyor
- 4 Ḥumārī tā-be-řabāḥ-ı ḥař[ı]r ḳalur ammā
Neřāt-ı cām-ı emel gelmeden hemān geçiyor
- 5 Bahār geldi çemen ḥulde döndi ey Rāmī
Göñülde ol gül ile ‘azm-i gülsitān geçiyor

¹¹¹⁷ Altuner, **a.g.e.**, s. 282; İsmail Belig, **Nuhbetü'l-Āsār Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'ār**, (haz. Abdülkerim Abdulkadiroğlu), AKM Yay., Ankara 1999, s. 135-136.

¹¹¹⁸ 517/ Mecmuada yer alan 3 ve 4. beyitler, tezkirelerde yoktur.

[148b]

-518-¹¹¹⁹

Na' tî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

1 Kadeh be-kef görelüm sâkiyâ zamân geçiyor
Teğâfûl itme meded vaqt-i gülsitân geçiyor

2 Hazer hazer şavuluñ reh-güzâr-ı yârumdan
Elinde hançer-i hûn-rîz o bî-emân geçiyor

3 Başuñ tedârûkin it ey dil-i gam-ülfet kim
Seni o şûha rakîbân-ı bed-zebân geçiyor

4 Haţ-âver olmadan ey dil vişâle ibrâm it
Ser-âmed oldu yetişdi o dil-sitân geçiyor

5 'İyâdet eyle şehâ Na' tî-i dil-efgârı
Gamuñla şimdi cihândan o nâ-tüvân geçiyor

-519-¹¹²⁰Sa' dî¹¹²¹

.--- / .--- / .--- / .---

1 Ne mekr-i zülf-i pür-hamdan ne te 'şîr-i nighdendür
Beni ser-mest-i sevdâ eylemek çeşm-i siyehdendür

¹¹¹⁹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

¹¹²⁰ Uralçin, **a.g.e.**, s. 47

¹¹²¹ 519/ 3a mestümden: fikrümnden

- 2 Rikāb-ı naḥveti dest-i tazallüm görmemiş gitmiş
Benüm şekvem semend-i ʿişvede pādişehdendür
- 3 Ḥayāl-i reh-güzār-ı yārı şormam çeşm-i mestümden
Cilā-yı dīde-i iḳbālümüz ol ḥāk-i rehdendür
- 4 Rūḥ u pīşānī-i cānāna baḥş-ı nūr ider dehre
Dem-ā-dem rūşenī-i çarḥı şanmañ mihr ü mehdendür

Nā-kaşr

-520-¹¹²²

Velehū

... / ... / ... / ..-

- 1 Sāḳiyā bāde mi destüñdeki güldeste midür
Gülbün üzre dehenüñ gonce-i nev-reste midür
- 2 Tarfı destār ki pīçide olur vaḳt-i bahār
Zülfüñe sünbül-i ter ʿāşık-ı dil-beste midür
- 3 Reh-rev-i vādī-i ḥayrānī-i ʿaşkum bilemem
Revişüm şimdi şitāb üzre mi āheste midür
- 4 Kaşd ider ʿāleme şemşir-i tegāfül der-kef
Çeşm-i mestün ʿacebā zinde midür ḥaste midür

¹¹²² Uralçin, **a.g.e.**, s. 48.

- 5 Sa' dī-i zāruña ey şāh-ı serīr-i ' işve
Bu kadar cevır ü sitem şānuña şāyeste midür

[149a]

-521-¹¹²³

Neşāṭī¹¹²⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Cılvegāh-ı nāza kim ol āfet-i meh-rū çıkar
Her tarafından evc-i çarha şevk-ıla biñ hū çıkar
- 2 Cān atar bī-çāre dil gāhī niyām-ı nāzdan
Kaşd-ı zaḥm-ı cān ile ol ḥançer-i ebrū çıkar
- 3 Yasemenden ser-zede sünbül şanur seyr eyleyen
Gūşe-i destārdan kim zūlf-i ' anber-bū çıkar
- 4 Remzden ḥālī degül naķş-ı cemāl-i dil-rübā
Ḥaṭṭ-ı la' li bir mu' ammādur ki şeftālū çıkar
- 5 Demdür ey kilik-i Neşāṭī şevk-ıla gāvvaş olup
Feyz-baḥş-ı baḥr-ı ma' nādan yine lū 'lū ' çıkar

¹¹²³ Kaplan, *a.g.e.*, s. 103.

¹¹²⁴ 521/ 5b Feyz-baḥş-ı baḥr-ı ma' nādan: Zib-baḥş ol baḥr-ı ma' nādan

-522-¹¹²⁵

Tāhir

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Halka-i zikre n'idem ol gözleri āhū çıkar
Her tarafından ʿarşa dek āvāze-i yāhū çıkar
- 2 Cān çıkar dilden muḳaddem anı istikbāl için
Tīr-i ḡamzeñ kim kemāndan ey kemān-ebrū çıkār
- 3 Seyr idüñ i' cāz-ı sırr-ı Hākka [kim] la' l-i lebin
Nuṭka āḡāz eylesem hem la' l hem incü çıkar
- 4 Berg-i sünbüldüm benefşe zan ider seyr eyleyen
Zīr-i zülfinden ki gāhī ḥaṭṭ-ı ʿanber-bū çıkar
- 5 Var mı Tāhir dürr-i naẓmuñ gibi k'ola zīb-i dest
Gerçi kim deryā-yı ma' nādan nice lü'lü çıkar

-523-¹¹²⁶

Hevāyī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ʿAkd-i kābin vaḳti kim zīn üzre ol bānū çıkar
Her ağızdan biñ avayli ile biñ ābū çıkar

¹¹²⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

¹¹²⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 23.

- 2 Gök dumān eyler ḥarīm-i ḳaḥveyi tiryākīler
Lūleden kim ḥalka ḥalka dūd-ı tönbākū çıkar
- 3 Ehl-i ḥirfet çehremi yağlı ḳara ile boyar
Her sefer kim şınf şınf ālāy ile ordu çıkar
- 4 Çāšnī vardur Hevāyī sözleründe bāldan
Çiftlik-i ʿirfānda yārāna yine kendü çıkar

[149b]

-524-¹¹²⁷ʿArzī¹¹²⁸

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Geldükçe yār bezm-i temennāya bir gelür
Bir māh-pāredür ki o dünyāya bir gelür
- 2 Yokdur nazır ḳāmet-i bālāña ey perī
Ṭübā fezā-yı cennet-i aʿlāya bir gelür
- 3 Tenhā gelürse bezmüne ʿāşık ʿaceb degül
Müşā fezā-yı Ṭūr-ı tecellāya bir gelür

¹¹²⁷ Gönül Ayan, “Antepli Arzī Mehmet Dede”, **Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu**, Gaziantep 2000, s. 122.

¹¹²⁸ 524/ 3a ʿāşık: ol meh

5 Bu beyit, bildiri metninde yoktur.

- 4 Bil adr-i usn-i pkn ama niyzdan
Zr ki ‘a ‘a-ı eydya bir gelr
- 5 Ram eyle l-i ‘Ari-i eyda ey per
Bir rind-i nkte-dndur o dnyya bir gelr

-525-¹¹²⁹

abr¹¹³⁰

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 dem bu bezm-i devr-i dil-rya bir gelr
Bil adr-i ‘mrn kii dnyya bir gelr
- 2 Ey bat ıf it an meded bd-ı uadan
em‘-i md bezm-i temennya bir gelr
- 3 ar itmesn dili der-i dil-drdan rab
Mecnn-ı ‘a ke-i Leylya bir gelr
- 4 Yeksn gelrse n’ola dile ahr u luf-ı dost
Zehr  arb ‘a-ı eydya bir gelr
- 5 abr sefne-i suanum gibi alı
Flk-i ayl sil-i ma‘nya bir gelr

¹¹²⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 176.

¹¹³⁰ 525/ *Dvn*’da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

-526-¹¹³¹Hevāyî¹¹³²

--.- / .-- / --.- / .--

- 1 Çalduķça cereb uşāğa lebden lu‘ āb göster
Kaıırlı vişnesinden taş taş hoş-āb göster
- 2 Yayıl şikeste-beste hep köşe başlarında
Her müşteriye kendüñ dükkān-ı harāb göster
- 3 Kışlarda çārsüyı yalın ayak tolaşma
Pāyüñde Erzurūmî tiftik çorab göster
- 4 Destiyi kırmasun halk şanup havz-ı Çinveş
Çeşme yalaķlarında naķş-ı kilāb göster
- 5 Bāğda yimezler ise gizlice aģam usta
Şākirdler ile lebenüñ buz bitmez āb göster
- 6 Gülzār-ı halıta turma āvāze şal Hevāyî
Ötdür hezār-ı tab‘ uñ nu‘ ku‘l-gurāb göster

¹¹³¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 21.

¹¹³² 526/ 2a hep: hem
5b Şākirdler ile: Şākirdlerüñe

[150a]

-527-¹¹³³Fâ'iz¹¹³⁴

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Hânçer-be-kef o şüh-ı sitemger yaman gelür
 Kaşd-ı dil-i nizāre gelür el-amān gelür
- 2 ‘ Āşık-ı cihāna vaż’ -ı kadem itdügi gibi
 Derd ü belā vü miḥnet ü ğam pey-devān gelür
- 3 Haṭ gelse nev-bahārı gider ḥār-zār olur
 Gülzār-ı ḥüsn-i rüy-ı bütāne ḥazān gelür
- 4 İtme tetayyür eyle ḥaz̄er ğayrı ḥayrdan
 Her ne olursa cārī zebāne hemān gelür
- 5 Erbāb-ı ṭa’ ba çarḥ-ı sitem-kār Fâi ’zā
 İtdüklerine nādīm olur bir zamān gelür

¹¹³³ Özgür Kıyçak, “Câbî-Zâde Halil Fâ’iz’in Türkçe Şiirleri”, **Tarih Okulu Dergisi**, Y. 12, S. XLIII, 2019, s. 1885.

¹¹³⁴ 527/ 2a vaż’ -ı kadem itdügi: vaż’ itdügi

-528-¹¹³⁵Hevāyî¹¹³⁶

-.- / .-. / -.- / .-. -

- 1 Kumkapu öñüne kaçan bir sürü yelkovan gelür
Meykedeyi başar o dem kol ile taltaban gelür

- 2 Kāğıdına peyāmına hasretinüñ baķar zenān
Taminuñ üstine kaçan konmağa şakşağan gelür

- 3 Şimdi aĝa kapusına cum‘ a günü selāmlıĝa
Başlarına kuķa koyup çorbacılar yayan gelür

- 4 Şūfileri Tatarlaruñ kalpaĝa gerçi bez şarar
Bozgaya lîk gidiler yaķşı gider yaman gelür

- 5 Pîçleri var idi gice her tarafında Mūmikūñ
Mūjde Hevāyiyā yine ĥaneñe mîhmān gelür

¹¹³⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 22.

¹¹³⁶ 528/ 3b koyup: giyip

4b Bozgaya: Bozaĝaya

5b ĥaneñe: ĥaneye

[150b]

-529-¹¹³⁷Vahîd¹¹³⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñülde zaḥm-ı ḥadeng-i cefâ bulunmalıdır
O deşt-i ğamda nice naḳş-ı pâ bulunmalıdır
- 2 Nigāha gāh ḥayā geh raḳīb olur mānî⁶
Ḥayā bulunmasa ol bî-ḥayā bulunmalıdır
- 3 Yetişün āh dem-ā-dem ki hem-demüm yokdur
Meded-resümdür o elbet baña bulunmalıdır
- 4 Bu şürezārda olduḳ egerçi güm-şüde-vār
Olursa ⁶avn-i Ḥudā reh-nümā bulunmalıdır
- 5 Bu sūḳ-ı ğamda göñül ol dūr-āšnā ne deger
O gevher-i yem-i ⁶aşḳa bahā bulunmalıdır
- 6 Netice dār-ı şifā-yı der-i Ḥudāda ṭabīb
Bizüm de derdümüze bir devā bulunmalıdır

¹¹³⁷ Bahattin Kahraman, **Vahîd Mahtûmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Eserlerinin Tenkitli Metni**, C.I., Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, s. 630.

¹¹³⁸ 529/ 5a ol: ey

Dîvân'da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

- 7 Zemîn-i tâzeye başduñ kadem Vahîd ammâ
Ğazelde ma‘ ni-i hoş câ-be-câ bulunmalıdır

-530-¹¹³⁹

Mezâkî¹¹⁴⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Sâkî gül ü mül mevsimi bir hoş-deme beñzer
Bu ‘ âlem-i âb âb-ı ruḡ-ı ‘ âleme beñzer
- 2 Kūyuñda gönül ḡasretî-i la‘ l-i lebūñdür
Ol Ka‘ be-niṣîn teṣne-leb-i Zemzeme beñzer
- 3 Gör cāzibe-i mihr-i ruḡuñ baḡ dil-i şafâ
Ol mihr-i cihân-tāba vü bu şeb-neme beñzer
- 4 Mecerūḡ-ı dile şîve-i luṭf-ı sitem-āmîz
Zehr-âb ile perverde olan merheme beñzer
- 5 Ser-ḡalka-i ‘ irfānda dil-i şāf-ı Mezâkî
Bir meclis-i şāhānede cām-ı Ceme beñzer

¹¹³⁹ Mermer, **a.g.e.**, s. 333.

¹¹⁴⁰ 530/ *Dîvân*’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

-531¹¹⁴¹Vecdî¹¹⁴²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tûfân-ı sirişküm dime cûş-ı yeme beñzer
Bağ çeşmüme dāmānuma der yānuma beñzer
- 2 Bu hüsñ ile insāna yaķın olmasını gör
Pek az görilür böyle pīri ādeme beñzer
- 3 Zencīr-i maḥabbet çekerek geldi cihāna
Mecnūn ile dīvāne gönül tev'eme beñzer
- 4 Hep 'aşq-ıla hem-meclis olan ehl-i cünündür
'Aql ol ḥarem-i insde nā-maḥreme beñzer
- 5 Takṣīm idicek zühre bu şi'ri didi 'İsā
Bu nazm-ı ter-i Vecdî mu'ciz-deme beñzer

¹¹⁴¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 78.

¹¹⁴² 531/ 2a insāna: insānla

Dīvān'da yer alan 3 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

5b nazm-ı ter-i Vecdî: nazm-ı eşer-i Vecdî

[151a]

-532-¹¹⁴³

Rāğıb

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 N'idem ki hâṭıra ol rūy-ı şu' le-tāb gelür
Derūn-ı tîreye şan nūr-ı āftāb gelür
- 2 O deñlü reh-rev-i hecr ü firāk-ı yār oldum
Vişāl-i çeşmüme şimdi ḥayāl-i ḥ'āb gelür
- 3 Ḥayāl idersem eger la' lüñ ile tāb-ı ruḥuñ
Derūna şevk-ı mey ü zevk mäh-tāb gelür
- 4 Şikest olur ḡad-i 'ar' ar 'izār-ı gül kızarur
Kenār-ı bāğa n'idem yār-ı bî-nikāb gelür
- 5 O şūḥı görmege dil ḥasret oldı ey Rāğıb
Ḥayālde gözüme gelse pür-şitāb gelür

-533-¹¹⁴⁴Feyzî¹¹⁴⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 N'idem ki mey-i āteşin-ḡabāb gelür
Şafā virür dile cism-i nizāre-tāb gelür

¹¹⁴³ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹¹⁴⁴ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹¹⁴⁵ 533/ 1a Mısraın vezni aksamaktadır.

- 2 Niyāz-nāme ile kūy-ı yāra gitdi şabā
Ne nāmelerden eşer var ne bir cevāb gelür
- 3 Derūna fikr-i ruḥı tāb-baḥş olur dā'im
Ḥayāl-i la'li ile çeşmüme şarāb gelür
- 4 Ne rūzumuzda şafā var küdüret [ü] ğamla
Ne şebde dīde-i 'uṣṣāk-ı zāra ḥāb gelür
- 5 Görince 'arız-ı rengin-i dil-beri Feyzī
O demde ḥāṭıra şahbā-yı şu'le-tāb gelür

-534-¹¹⁴⁶

Li muḥarririhi Rūḥī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Murğ-ı dil-i şūrīde ki sencīde-nağamdur
Ḥayret-figen-i ṭā'ir-i gülzār-ı ḥaremdür
- 2 Dā'vī-i ser-efrāzī-i 'aşq itse 'aceb mi
Dil neşve-i ḥūr bāde-i nüzhetgeh-i Cemdür
- 3 Nāmı nice olur defter-i 'uṣṣāka nüvişte
Ol kimse ki āzāde-ser-i kayd-ı sitemdür

¹¹⁴⁶ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Bu deyrde şāyān-ı perestiş büt ararsañ
Ol muğbeçe-i ‘ işve-pesend ile şanemdür
- 5 Tīr-i müje-i yāra ṭaḥammül nice ḳābil
Ebrūsı bile ḳavs-şıfat ḳāmeti ḥamdur
- 6 Sīb-i zeḳan-ı yāra hevesnāk olaldan
Dil-ḥasteler efgende-i şad-ḳāh-ı elemdür
- 7 Pā-mālūñ iken serzenişüñ aşlına tekrār
Üftādelerüñ mānde-i zīr-i ḳademdür
- 8 Ārāyiş-i esmā’ ḳabül olsa da cā’iz
Kim ehline erbāb-ı dilūñ şi‘ ri keremdür
- 9 Tanẓir-i sirācīde bu nev-güfte-i Rūḫī
Sebk-i hünerān netīce-i dest-i ḳalemdür

[151b]

-535-¹¹⁴⁷

Nā’ili¹¹⁴⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ğam şanma dil-i şāfda maḥbūs degüldür
Āyine niḳāb-ı ruḥ-ı ma’ kūs degüldür

¹¹⁴⁷ İpekten, **a.g.e.**, s. 174.

¹¹⁴⁸ 535/ 6a şāḥib-i tafşil: ḥācet-i tafşil

- 2 Hüsnuñ ki degül kâbil-i taşvîr ü taşavvur
Nağş-ı ruhuñ âyîne de maḥbûs degüldür
- 3 Meştî-i maḥabbetde girânî-i ser olmaz
Pîşânî-i dil ḥāk ile me'nûs degüldür
- 4 Dil şem' -i ruḥ-ı dil-bere pervānedür ammā
Āvāre-i pîrāhen-i fānûs degüldür
- 5 'Aşḫ âteşi itmez mi hezār-ı dili tûtî
Gülzārdan âteşde de me'yûs degüldür
- 6 Yok Nā'iliyā şāḥib-i tafşîl ki nazmuñ
Kem-rütbe-i şāḥib-raḥam-ı Tûs degüldür

-536-¹¹⁴⁹

Hevāyî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil şavma' a-i sum' ada sālûs degüldür
Ṭavr-ı vera' -ı serdde ma' kûs degüldür
- 2 Mellāḥ-ı lodos esse havā olsa müsā' id
Reh merḥale-i sâḥil-i Rōdōs degüldür

¹¹⁴⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 15.

- 3 Sükker dökegör sirke gül-âlüdedür ammā
Şallūṭa-i mārūlda maḥsūs degüldür
- 4 Memlūke heves var kih ü mih almada ammā
Lehdür oṭalarda köleler Rūs degüldür

[152a]

Fî Ḥarfü'z-Ze

-537-¹¹⁵⁰

Nā'ili

--. / --. / .--. / --.

- 1 İtmez kabûl reng-i küdürret ḥamîrümüz
Âyîne-i rumûz-ı kazâdur zamîrümüz
- 2 Ḥasret-terâne bülbül-i gülzâr-ı miḥnetüz
Te 'şîr-i baḥş-ı âh-ı şeherdür şafirümüz
- 3 Her laḥza biñ çerâğ uyarır şem' -i Tûrdan
Vaşf-ı cemâl-i yâr ile ṭab' -ı münîrümüz
- 4 Ol 'arş himmetüz ki ider ḥāk-i pây-ı yâr
Cibrîle secdegâh-ı temennâ mesîrümüz
- 5 Zülfinden almağa dili yok çäre Nā'ili
Ḥayfâ ki ḳaldı kâfir elinde esîrümüz

¹¹⁵⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 224.

-538-¹¹⁵¹Nābī¹¹⁵²

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Eflāke çīn-fürüş-ı cebīndür haşīrümüz
Kārūna püşt-pā urur ednā faķīrümüz
- 2 Peyvend-i irtibāţumuza bakma hāk ile
Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz
- 3 Biz āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz
Hūrşīd olur olursa bizüm dest-gīrümüz
- 4 Maḥbūs-ı dāmgāh-ı kafes bülbulüz k’olur
Murğān-ı kıdsa māye-i sūziş-i şafirümüz
- 5 Maḥşūs-ı desti perveriş-i mīve-i kemāl
Mihr-i cihān-fürüz-ı hünerdür zamīrümüz
- 6 Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābiyā
Āyīnede görür gören ancak nazīrümüz

¹¹⁵¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 576.

¹¹⁵² 538/ *Dîvân*’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur. Ayrıca 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

-539-¹¹⁵³

Şehrî

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Taḥmîr idince mûcid-i ‘ âlem ḥamîrümüz
Âyîne kıldı şâhid-i ğayba zamîrümüz
- 2 Keşret-terâne bülbül-i gülzâr-ı vaḥdetüz
Rûḥü’l-emîni cilveger eyler şafirümüz
- 3 Farḳ-ı hümâ-yı devlete pâ-ber-nihâdeyüz
Evc-i fenâda faḳr olalı dest-gîrümüz
- 4 Bî-sa‘ y-ı pâ-merâḥ ile seyr-i dü-‘ âlemüz
Yokdur bizüm sürağ-ı ğubâr-ı mesîrümüz
- 5 Şehrî biz ol yegâne vücûd-ı meşîyyetüz
Kim neng-i düdmân-ı ‘ ademdür nazîrümüz

¹¹⁵³ Demirel, **a.g.e.**, s. 85.

[152b]

-540-¹¹⁵⁴Faşîḥ¹¹⁵⁵

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Zülfin tağıtdı rûyına yâr-ı dilîrümüz
Zîr-i şehāba girdi o bedr-i münîrümüz
- 2 Ol ‘andelîb-i bî-eşer efġān-ı vahşetüz
Rengîn bu yire itmede gülden şaġîrümüz
- 3 Baḡsun sipihrûñ āyîne-i tâbnâkine
Ma‘lûm idinmek isteyen ey dil nazîrümüz
- 4 Nîrû-yı himmet ola çü bâzû-yı ḥ‘âhişe
İrmek olur nişâne-i ümîde tîrümüz
- 5 Da‘vâ-yı sûz-ı ‘âşıkı pervâne eylesün
Yokdur bizüm Faşîḥ fetîl ü ḡamîrümüz

¹¹⁵⁴ Çıpan, **a.g.e.**, s. 348-349.

¹¹⁵⁵ 540/ 2b Rengîn bu yire itmede gülden şaġîrümüz: Eyler remîde gülleri bâng-i şaġîrümüz
3b nazîrümüz: zamîrümüz

-541-¹¹⁵⁶Şabrî¹¹⁵⁷

--. / .-. / .--

- 1 Sensüz mey-i ergüvân çekilmez
Bikr-i harem-i muğân çekilmez
- 2 Baħr-ı tarabuñ da vaḳti vardur
Zevraḳları her zamân çekilmez
- 3 Derd-i meyi çek ki dide-i ‘aḳla
Her kuħl-ı cilâ-resân çekilmez
- 4 Deryâ-yı ğamında cezr ü med yok
Hiç ol yem-i bî-kerân çekilmez
- 5 Bir dem mi olur diyâr-ı ğamdan
Râh-ı dile kârbân çekilmez
- 6 Biñ tîĝ-ı sitem çekerseñ ey şuħ
Senden dil-i nâtüvân çekilmez
- 7 El çek o piyâleden ki Şabrî
Bî-minnet-i sâķiyân çekilmez

¹¹⁵⁶ Kasır, **a.g.e.**, s. 192.

¹¹⁵⁷ 541/ 3a dide-i ‘aḳla: çeşm-i ‘aḳla
Dîvân’da yer alan 8. beyit, mecmuada yoktur.

-542-¹¹⁵⁸Nā 'ilī¹¹⁵⁹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 La' lūñ ki hayāl-i mey-i gül-fām iderüz biz
Āyine-i hūrşīdi aña cām iderüz biz
- 2 Āşüb-ı ğam-ı kāküle haṭṭuñ komadı yir
Ol hırz ile çok def' -i serencām iderüz biz
- 3 Rāciḥ görürüz mevti firāk-ı ğam-ı yāra
Murğ-ı ğama cān riştesini dām iderüz biz
- 4 Vuşlatda iken Nā 'iliyā fīkr iderüz kim
Bir laḥza firāka nice ārām iderüz biz
- 5 Hū-kerde-i ḥirmān oluruz ' aşq ile gāhī
Ne ḥ'āhiş-i dil ne heves-i kām iderüz biz

¹¹⁵⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 225-226.

¹¹⁵⁹ 542/ 1b aña: alıp

[153a]

-543-¹¹⁶⁰Nā'ili¹¹⁶¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 H'āhişger-i luţfuñ sitem-i fūrķate dōymez
Bīmār-ı ğamuñ tāb u teb-i miħnete dōymez
- 2 Elden çıkarırsın hāzer it naķd-i şigībi
Bāzār-ı ğam-ı ' aşķ bu germiyyete dōymez
- 3 Eyler nigehtinden dil-i Mirriħi hirāsan
Pūlādlar ol tiĝ-ı każā-sūr' ate dōymez
- 4 Bir āh ile nerm itmek olur göñlüni yāruñ
İbrāma tayanmaz nigeht-i ħasrete dōymez
- 5 Āyīnesi çarħuñ eger ey Nā'ili-i zār
Pūlād ise zūr-ı nefes-i himmete dōymez

¹¹⁶⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 222.

¹¹⁶¹ 543/ 3b tiĝ-ı każā-sūr' ate: tır-i każā-sūr' ate
Dîvân'da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.
3 ve 4. beyitlerin dizilişi, Dîvân'da farklıdır.

-544-¹¹⁶²

Sırrı

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ger gelse o şeh hāne-i vīrānuña qalmaz
İbrāmı qo cebr itme şağın cānuña qalmaz
- 2 İmsāk iderüm girye-i şādīde sirişki
Havfum bu ki nār-ı ğam-ı hicrānuña qalmaz
- 3 Geh hançer ü geh tığ ile itdün dili mecrūh
Bunlar senün ey āfet-i cān yānuña qalmaz
- 4 Dāmān-ı ‘ubūdiyyeti elden qoma ol şāh
Ümīd bu kim cürm-i firāvānuña qalmaz
- 5 Sırrı eşer-i ‘aşka o meh olmadı vākıf
Zīrā seher-i çāk-i girībānuña qalmaz

[153b]

-545-¹¹⁶³

Vecdī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hançer-i ğamzede biz çeşme-i hayvān buluruz
Günde biñ kere helāk eylese biñ cān buluruz

¹¹⁶² Kazan, **a.g.e.**, s. 302-303.¹¹⁶³ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 84.

- 2 Görürüz zülf-i perîşânı içinde ruḥını
Leyletü'l-ḳadrde ḥürşîdi nümâyân buluruz
- 3 Tırra-i kâkül-i ḥam-der-ḥamını çözdükçe
Ḥâk-i pâyinde nice dilleri ḡalṭan buluruz
- 4 Hicr-i la' liyle o ḡavvâş-ı yem-i eşküz kim
Şadef-i dîdede dūr yirine mercân buluruz
- 5 Murğ-ı âteş-nefsüz seyr-i gülistân itsek
Gül-i ümîdümüzi âḥker-i sūzân buluruz
- 6 Şanemistân-ı maḥabbet ne ' aceb bütkededür
Küfri ol deyrde biz hem-dem-i îmân buluruz
- 7 Yoḳlasaḳ mülket-i ma' mûre-i şî' r ü siḥri
Taḥt-ı i' cāzda Vecdî-i Süleymân buluruz

-546-¹¹⁶⁴

Şehri¹¹⁶⁵

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Bir sencileyin âyîne-i rāz ele girmez
Bir bencileyin tūṭî-i i' cāz ele girmez

¹¹⁶⁴ Demirel, **a.g.e.**, s. 87.

¹¹⁶⁵ 546/ 3b ' âşık-ı hem-rāz: şabr ile mümtāz
4b ' ârif-i dem-sāz: ' âşık-ı hem-rāz

- 2 Bir sencileyin gonce-i mestür açılmaz
Bir bencileyin bülbül-i gammāz ele girmez
- 3 Bir sencileyin fenn-i teğāfülde müsellem
Bir bencileyin ‘āşık-ı hem-rāz ele girmez
- 4 Bir sencileyin derd-i dil añlar güzel olmaz
Bir bencileyin ‘ārif-i dem-sāz ele girmez
- 5 Bir sencileyin āyine-i hüsne münāsib
Bir Şehrī gibi rind-i naẓar-bāz ele girmez

-547-¹¹⁶⁶

Hevāyī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir sencileyin fiskeci ẓurnaz ele girmez
Bir bencileyin maşhara burnaz ele girmez
- 2 Bir sencileyin nevresi murğān ile avlar
Bir bencileyin muğlim-i ẓuş-bāz ele girmez
- 3 Bir sencileyin şacı birişüm teli olmaz
Bir bencileyin ẓafracı ẓazzāz ele girmez

¹¹⁶⁶ Çakır, a.g.e., s. 32.

- 4 Bir sencileyin yavru piliç degmede yokdur
Bir bencileyin boynı uzun kaz ele girmez
- 5 Bir sencileyin tazelere ardınca segirdür
Bu yolda Hevāyī gibi haylaz ele girmez

[154a]

-548-¹¹⁶⁷

Nā'ili

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Söz yok ol gonce-dehen vaşına imlā şıgmaz
Teng olur cāy-ı suhan lafzına ma' nā şıgmaz
- 2 Sihr ider lebleri yoḥsa o dehān-ı tenge
Riştēsüz iki dizi lū 'lū-yı lālā şıgmaz
- 3 Gül didükçe şıkılur gonce didükçe açılır
Dehen-i tengine hiç ḥarf-i temennā şıgmaz
- 4 Leb degüldür görinen vaż' -ı benān itdükçe
Fem-i yāra o ser-engüşt-i mūhennā şıgmaz
- 5 Cāy iken maḥv-ı vücūd-ı dil-i āgāha o fem
Mebḥaş-ı nokta-yı mevhūme ḥakīmā şıgmaz

¹¹⁶⁷ İpekten, a.g.e., s. 212-213.

- 6 Muhliş-i ehl-i fenā nefy-i sivādur bunda
Hikmet-i felsefe işbāt-ı heyūlā şıgmaz
- 7 Müttehid hüsni ü maḥabbet ne nizā' u ne cedel
Müdde' i maḥkeme-i ' aşkda ğavġā şıgmaz
- 8 Habbezā gülşen-i vaḥdet ki bahārında daḥı
Reng ü būdan eşer olmaz gül-i ra' nā şıgmaz
- 9 Bezl-i cāna bu tehālūk nedür ey pervāne
Zir-i dāmānıña ol şem' -i şeb-ārā şıgmaz
- 10 Nāle-i derd-i derūn bunda degül māni' -i kurb
Bu şifāhāneye Eyyūb-ı şigibā şıgmaz
- 11 Nā 'ilī gördüğümüz nüsha degül çarḥ bizüm
Baġal-ı tengümüze cild-i muṭallā şıgmaz

[154b]

-549-¹¹⁶⁸Nābī¹¹⁶⁹

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Bu āb u tāb kıandan mey-ḥāneler de bilmez
Şahbāda neşve kimden mestāneler de bilmez
- 2 Çeşm-i ne-dīde-ḥābe āyīneler de ḥayrān
Māhiyyet-i cemālin [...] de bilmez
- 3 ‘Ākıl kitāb-ı ‘aklı ḥal eylemekde ‘āciz
Keyfiyyet-i cünūn-ı dīvāneler de bilmez
- 4 Derkinde bezm-i dehrūn erbāb-ı bezm-i vālih
Bu gerdişūn medārın peymāneler de bilmez
- 5 Bir şem‘ dūr cihāna ser-māye-baḥş-ı sūziş
Ammā bu sūzuñ aşlın pervāneler de bilmez
- 6 Ser-tişe-i talebden dünyā ḥarāb-ı kāvış
Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

¹¹⁶⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 625.

¹¹⁶⁹ 549/ 2b Köşeli parantez [...] ile gösterilen yer, mecmuada eksik bırakılmıştır. *Dīvān*’da “cānāne” şeklindedir.

3a ‘āciz: ḡāfil

5a dünyā: diller

- 7 Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḥmūr
Bu derd-i ser nedendür ḥum-ḥāneler de bilmez

-550-¹¹⁷⁰

Hevāyī¹¹⁷¹

--.- / .-- /--.- / .--

- 1 Bu yağ u bal kıandan kayganalar da bilmez
Çorbada köfte kimden ter-ḥāneler de bilmez
- 2 Bercesten-i şererden maḳ'ad ḥarāb-ı sūziş
Bir ḥāl var tağarda kestāneler de bilmez
- 3 Yolda iniş aşığı pāldüm ne çekdüğini
Çenber kıolanı kıursun ... de bilmez
- 4 Kirpiklerün mişāli eñser kesilmedi hiç
Ġamzeñ çekiklerini çingāneler de bilmez
- 5 Cānānenün varduğı āḫurları Hevāyī
Şehr-i Edirne içre orfanalar da bilmez

¹¹⁷⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 31.

¹¹⁷¹ 550/ 3b ... : şişāneler

5a Mısraın vezni aksamaktadır.

[155a]

-551-¹¹⁷²Nābī¹¹⁷³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Raķīb ile beni ol lāle-ḥad nedür bilmez
Ne berde baḥrdedür nīk ü bed nedür bilmez
- 2 Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez
- 3 Ferāḥ-meşreb-i ‘ aşkuñ derūnı memleḥadur
Mişāl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez
- 4 Ne ḥāl iderse eger başt-ı mā-cerā-yı vişāl
Ḥarīş-i ‘ arz-ı maḥabbet şadad nedür bilmez
- 5 Bī-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

¹¹⁷² Bilkan, **a.g.e.**, s. 624.

¹¹⁷³ 551/ 1b Ne berde baḥrdedür: ne-dide tecribedür

4a eger: ider

başt-ı mā-cerā-yı vişāl: başt-ı mā-cerā-yı niyāz

-552-¹¹⁷⁴**Hevāyî**¹¹⁷⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Cemāl ile beni ol kuḡla-ḡad nedür bilmez
Ne-dīde şa‘ bezedür nīk ü bed nedür bilmez
- 2 Bilür şomaḡî-yi hem-vāra her ḡayayı bilen
Şamanlı balçuḡumuz kālbüd nedür bilmez
- 3 Tenük-kef ehl-i dükānuñ çeliklidür yapısı
Binā-yı ḡāce gibi mu‘ temed nedür bilmez
- 4 Ağacı üzre ḡalur ḡurtlanur çürür kuş yir
Kirāsı bāḡ-ı çemizüñ hiç seped nedür bilmez
- 5 Ya usta ḡārı telāmiz-i ḡurde dük-yānda
Elifden özge Hevāyî veled nedür bilmez

-553-¹¹⁷⁶**Kāşif**¹¹⁷⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ğamze minnet-zede-i zülf-i girih-ḡir olmaz
Nāvek-i nāz-ı ḡacālet-keş-i zīh-ḡir olmaz

¹¹⁷⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 33.¹¹⁷⁵ 552/ 5a Ya: Be
dük-yānda: dükkānda¹¹⁷⁶ Büyükyıldırım, **a.g.e.**, s. 239.¹¹⁷⁷ 553/ *Dîvân*’da yer alan 3. beytin ikinci dizesi ile 4 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

- 2 Bend-i tār ne ki āhū-yı çeşmüñ besdür
 Kays-i şahrā-yı gamuñ beste-i zencir olmaz
- 3 Hum-ı meyden çekelüm gerdem-i mīnā-yı koyup
 [...]

[155b]

-554-¹¹⁷⁸

Nā'ili¹¹⁷⁹

--. / -. / .-. / -.-

- 1 'Aşk-ı mecāza düşmişe dil cūş ider miyüz
 Efsāne-i haqīqati biz gūş ider miyüz
- 2 Şahbā-yı bīhūdiden olursak ne deñlü mest
 Keyfīyyet-i cününü ferāmūş ider miyüz
- 3 Dil tıflı ğarķ-ı ni' met-i nāz-ı cünün iken
 Pesmānde h'ār-ı rātibe-i hūş ider miyüz
- 4 Olsañ humār-ı ğuşşadan ey pīr-i meykede
 Cām-ı hayātı şun hele gör nūş ider miyüz
- 5 Yākūt-ı āftāb ise de luţfuñ ey felek
 Gūş-ı 'arūs-ı raġbete mengūş ider miyüz

¹¹⁷⁸ İpekten, a.g.e., s. 218-219.

¹¹⁷⁹ 554/ 4 Bu beyit *Dīvān*'da yoktur.

- 6 Nüh cām-ı bāz-gūnunu bir bir getür hele
Gör sāgar-ı ūikesteve serpūş ider miyüz
- 7 Şahbā-yı vaḥdetūñ ki ḥum-ı ser-be-mihriyüz
Ey Nā'ili izā'at-ı ser-cūş ider miyüz

-555-¹¹⁸⁰

Mezākī¹¹⁸¹

--. / -. / .-. / -.-

- 1 Cānā nūvīd-i vuşlatuñı gūş ider miyüz
Gūş-ı dile o gevheri mengūş ider miyüz
- 2 Ŗan ağlamakda girye-i şādī-i vaşl ile
Ol demleri felekde ferāmūş ider miyüz
- 3 Şāf olmaz ise dūrd-i ḥum-ı 'aşka rāzıyuz
Meclisde hiç taşavvur-ı ser-cūş ider miyüz
- 4 Ser-mest-i cām-ı bāde-i bezm-i elest iken
Yād-ı ifākat-i dil-i medhūş ider miyüz
- 5 Bī-penbedür nūmāyiş-i şad-dāğ-ı sīnemüz
Ol lālezār-ı 'aşkı semen-pūş ider miyüz

¹¹⁸⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 378-379.

¹¹⁸¹ 555/ 2a ağlamakda: ağladuğça

- 6 Ey āhū-yı remīdesini cüst u cūy ile
 Āhır şikār-ı halka-i āgūş ider miyüz
- 7 Bir gün Mezāķī böyle nevā-senc-i ‘aşķ olup
 Murġān-ı bāġı şevķ ile hāmūş ider miyüz

-556-¹¹⁸²

Rahīmi¹¹⁸³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dil-i dānāda ġam-ı zūlf-i girih-gīr olmaz
 Şīr-i kühsār-ı fenā beste-i zencīr olmaz
- 2 Luṭṭla ķahrını yeksān bilürüz biz felegūñ
 Anuñ içün bize bir kām ile tebşīr olmaz
- 3 Hālet-i ‘aşķı saña vaşf idemem ey zāhid
 Āyet-i sırr-ı Hudā lafz-ıla tefsīr olmaz
- 4 Baķamaz dīdeler envār-ı cemāl-i yāra
 Nāzenīnüm hele bir vech-ile taşvīr olmaz
- 5 Hūābda ķıldı cemāliyle şeref-yāb bizi
 Diyemem lezzet-i ġüftārını ta‘ bīr olmaz

¹¹⁸² İsmail Belīġ, **a.g.e.**, s. 113.

¹¹⁸³ 556/ Bu tezkirede, sadece 1 ve 5. beyitler vardır.

5a bizi: beni

5b lezzet-i ġüftārını: lezzet-i dīdārını

- 6 Ğam degül gelmese āġūş-ı vişāle zīrā
Çeşm-i āhū-naẓarum kimseye naḥcīr olmaz
- 7 Oldı ma' mūr cihān ẓalmadı bir virāne
Ḥāne-i ẓalb-i Raḥmī daḥı ta' mīr olmaz

[156a]

-557-¹¹⁸⁴

Naẓīm¹¹⁸⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Giryānum o ḥāletle ki dīdem bile bilmez
Dīdemden aẓan eşk-i dem-ā-dem bile bilmez
- 2 Çeşmümde ḥayālūñ dil-i şeydāda cemālūñ
Keyfiyyet-i aḥvālūmi hem-dem bile bilmez
- 3 Ğam-ḥāneme geldi diyü dil-dārını pūr-şevḳ
Aġyārını ammā dil-i ḥoş-dem bile bilmez
- 4 Geh dilde nihān olmada geh dīdede peydā
Kārın o perī-ṭal' atūñ ādem bile bilmez

¹¹⁸⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 797.

¹¹⁸⁵ 557 /2a ḥayālūñ: ḥayālī

cemālūñ: cemālī

2b Keyfiyyet-i aḥvālūmi: Aḥvāl-i diġer-gūnumı

3a Ğam-ḥāneme: Kaşāneme

4b ṭal' atūñ: peykerūñ

5a cihānuñ: sipihrūñ

- 5 Bir devrine geldik bu cihānuñ ki Naẓīmā
Dīvāne gönül şöhet-i yek-dem bile bilmez

-558-¹¹⁸⁶

Hevāyī Tezyīf-i Nābī¹¹⁸⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ehl-i sūkuñ hem hıẓānın hem kibārın görmişüz
Biz eyünün de kemünde kesb ü kārın görmişüz
- 2 Çok da banballanma kim yol ortasında har gibi
Biz nice biñ yosma ser-hoşuñ kayarın görmişüz
- 3 Edrine yolındaki çamura tayanmaz yine
Semt-i Eflākuñ nice eşküñ tavarın görmişüz
- 4 Çifteden alt itmege bir kāmçıdur ser-māyesi
Biz bu yazınuñ nice kısrak-süvārın görmişüz
- 5 Bir gün eyler seng-beste Tunca ka' rın cāygāh
Sayısız Varsaklı ser-hoş nā-bekārın görmişüz
- 6 Bir atışda indirir biñ şeh-nişinün cāmını
Yosmagānuñ beyt-i fuḥşa sengsārın [görmüşüz]

¹¹⁸⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 32.

¹¹⁸⁷ 558/ 6b “görmüşüz” redifi, mecmuada yazılmamıştır.

7b “görmüşüz” redifi, mecmuada yazılmamıştır.
Dīvān’da yer alan 7. beyit, mecmuada yoktur.

- 7 Vakf-ı isticār-ı olur bir bir Hevāyī esteri
Biz bu yoluñ hayli çok şāhib-kaṭarın [görmüşüz]

-559-¹¹⁸⁸

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bir zamān neydi hem-āgūş-ı hayāl olduğumuz
Yār bilmez mi talebkār-ı vişāl olduğumuz
- 2 Şarf-ı naqdīne-i eşk itdüğümüz kaldı bize
Virmedi sūd ḥarīdār-ı vişāl olduğumuz
- 3 Evvelīn pāye-i rüsvāyī-i ‘aşq oldu bize
Pāy-ı lağzīde-i gird-āb-ı melāl olduğumuz
- 4 Haṭṭuñ ümīd idicek dā‘ iye-i vuşlat ile
Ṭuydı dil-beste-i sevdā-yı muḥāl olduğumuz
- 5 Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
Bilmedük mestī-i vuşlatla ne ḥāl olduğumuz

¹¹⁸⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 618.

[156b]

-560-¹¹⁸⁹

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Anuñ'çün cān-ı müştāka haber cānāneden gelmez
Ki eşküm gibi kūy-ı dil-rübāya her giden gelmez
- 2 O Ya' kūbum ki rāh-ı Beyt-i Ahzānum şabā bilmez
Meşām-ı cāna būy-ı feyz-baḥş-ı pīrehen gelmez
- 3 Budur zannum ki tā şubḥ-ı kıyāmet nesl-i Ādemden
O mihr-i ḥüsne şānī bir cevān-ı gül-beden gelmez
- 4 Gelüp gitmekde nice şubḥ-ı ğam şām-ı elem ammā
O mihr-i evc-i istiğnā o mäh-ı pür-fiten gelmez
- 5 Görenler şi' rüñi ḥükm itdiler kim bir daḥı dehre
Senüñ gibi Faşîhā mīr-i dīvān-ı suḥan gelmez

¹¹⁸⁹ Çıpan, a.g.e., s. 354-355.

-561-¹¹⁹⁰Rāşid¹¹⁹¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hāṭırum bulmaz güşāyiş bāde-i gül-fāmsuz
Rūşen olmaz külbe-i tārik-i ṭab‘um cāmsuz
- 2 Ma‘nī-i rengin medār-ı i‘tibār-ı lafzdur
Rağbete olmaz sezā kışr-ı tehī bādāmsuz
- 3 Hırka-i teciidsüz zevk-ı kanā‘at isteyen
Ārzūmend-i ṭavāf-ı Ka‘bedür iḥrāmsuz
- 4 ‘Āşık-ülfet dil-beri taḥşīli tedbīr istemez
Murğ-ı dest-āmūzı şayd itmek kolaydur dāmsuz
- 5 Kudret-i kesb-i ma‘ānī olmamağla Rāşidā
Merdüm-i yek-deste beñzer sāde lafz iḥāmsuz

¹¹⁹⁰ Halit Biltekin, **Vak‘a-nüvis Rāşid Efendi ve Divanı’nın Tenkitli Metni**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993, s. 287.

¹¹⁹¹ 562/ 4a dil-beri: dil-berün

-562¹¹⁹²Vecdî¹¹⁹³

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Gāhî kelām-ı lutf vü geh āzāra kâ 'ilüz
Fermān-ı 'ālî-i dehen-i yāra kâ 'ilüz
- 2 Āzāde-i gam olmayıcağ dār-ı dünyede
Bend-i kemend-i zülf-i siyehkāra kâ 'ilüz
- 3 'Arz-ı cemāl iderse seher ki bize o māh
Hāk-i derinde şubha degin zāra kâ 'ilüz
- 4 Tek yāra cevri ü semtini ta' lîm itmesün
Her ne iderse çarh-ı sitem-kāra kâ 'ilüz
- 5 Olmazsa cāna bāde-i la' lî feraḥ-resān
Vecdî gubār-ı haṭ ile efkāra kâ 'ilüz

¹¹⁹² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 82.

¹¹⁹³ 562/ 5a Olmazsa cāna bāde-i la' lî: Olmazsa bāde-i leb-i la' lî
Divân'da yer alan 3 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

[157a]

-563-¹¹⁹⁴

Nāzımuhū Rūhī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ser-i zülf-i siyehden cān-ı pür-sevdā ḥalāş olmaz
O zencir-i belādan ‘āşık-ı şeydā ḥalāş olmaz
- 2 Ayağūñla meded rindānı teşrīf eyle ey sākī
Zamāne dest-giri derd ile zirā ḥalāş olmaz
- 3 İñende ser-keş olma yakma germiyetle ‘uşşākı
Göre mıkrāz-ı ğamdan şem‘ -i bezm-ārā ḥalāş olmaz
- 4 Be-hey bülbul eger bālā-yı naḥl-i tazedede çıksa
Dikenden yine dāmān-ı gül-i ra‘ nā ḥalāş olmaz
- 5 Bu deñlü ser-firāz-ı büstān-ı ḥüsn iken Rūhī
Hevā-yı ‘āşkdan serv-i kad-i bālā ḥalāş olmaz

-564-¹¹⁹⁵

Faşih

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Girye-i mātemle geçdi şubḥ u şām-ı ‘ıydumuz
Zib-i destār itmedüñ nev-ğonce-i ümüdümüz

¹¹⁹⁴ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹¹⁹⁵ Çıpan, a.g.e., s. 362-363.

2 Hake dökmiş şāh u bergin dest-berdür rūzgār
Sāye-baḥş olmaz nihāl-i serv ü naḥl-i bīdümüz

3 Biz o mūrtāz-ı Mesīḥā reşk-i deyr-i miḥnetüz
Cism-i lāğar oldı tār-ı sūzen-i tecrīdümüz

4 ‘ Āşık-ı pāy-māle itmez ‘ arz-ı envār-ı cemāl
Eylemez ḥāke tenezzül pertev-i ḥūrşīdümüz

5 Def^ç olunmaz ḥayl-i bī-ḥadd-i ğam-ı hicrān Faşīḥ
Olsa da elde hezārān sāğar-ı Cemşīdümüz

-565-¹¹⁹⁶

Nā’īl¹¹⁹⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Turre-i dil-ber gibi pūr-tābdur endişemüz
Bā’ iş-i cem’ iyyet-i aḥbābdur endişemüz

2 Lubb-ı ma’ nī maḥz-ı ḥikmet mağz-ı esrār-ı ledün
Bü’l-‘ aceb mecmū’ a-i kemyābdur endişemüz

3 İrtifā’ -ı āftāb-ı āsmān-ı vaḥdete
‘ Aklı ḥayrān iden uşurlābdur endişemüz

¹¹⁹⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 227-228.

¹¹⁹⁷ 565/ 2a ledün: nihān

- 4 Māverā-yı mantıḳ u hey'et ḥisāb u hendese
Pāy-tā-ser ḥikmet ü ādābdur endişemüz
- 5 Ma' nī-i rengin ile bāğ-ı suḥanda Nā'ilī
Nev-şüküfte bir gül-i sīr-ābdur endişemüz

[157b]

-566-¹¹⁹⁸

Vecdī¹¹⁹⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hüsni-i güftārı şeker ḥand-i feminden bilürüz
Neşve-i cām-ı meyi feyz-i ḥamından bilürüz
- 2 Buluruz naḳş-ı cebin ile der-i dil-dārı
Ka'be-i ḥüsni-i muṭāf-ı ḥareminden bilürüz
- 3 Şöyle medhüş-ı gamuz biz ki ḥayāl-i yāruñ
Geldüğün sinede naḳş-ı ḳademinden bilürüz
- 4 İtmiş iken dili ḳand-ı keremi şirīn-kām
Lezzet-i luṭfını zehr-i siteminden bilürüz
- 5 Girye-i çeşmi görüp 'işmete şad ḥayf dirüz
Mevc-i keştī-şikenı cūş-ı yeminden bilürüz

¹¹⁹⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 86-87.

¹¹⁹⁹ 566/ 8a naḳd-i dili der-i sirişk-i terden: derd-i dili naḳd-i sirişk-i terden
Dîvân'da yer alan 10-16. beyitler, mecmuada yoktur.

- 6 Dil-i sevdā-zedeyi behre-i sāmān idüñen
Meyl-i zülf-i siyeh-i ham-be-hamından bilürüz
- 7 İtme inkār-ı maḥabbet gönül ol şūhuñ biz
‘Āşıkūñ mertebe-i derd ü ğamından bilürüz
- 8 Añlaruz naqd-i dili der-i sirişk-i terden
Şāhib-i sikke-i ‘aşkı durumından bilürüz
- 9 Dil-i Vecdāde olan kuvvet-i isti‘dādı
Nazar-ı pāk-i veliyyü’n-ni‘amından bilürüz

-567-¹²⁰⁰

Rāşid¹²⁰¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Sirişk-i ḥasrete mu‘tād olan dilde enīn olmaz
Mücerrebdür ki leb-rīz olsa tās anda enīn olmaz
- 2 Haṭ-āverler tayanmaz ol kadar ibrām-ı ‘uşşāka
Bināda sebze-i biġāne bitdükde metīn olmaz
- 3 Riyāzetdür viren hep nāleye ḥāşiyet-i te’sīr
Ney-i sükker [eger] āvāze de virse ḥazīn olmaz

¹²⁰⁰ Biltekin, a.g.e., s. 298.

¹²⁰¹ 567/ 1b enin: tanīn
5a nükteden: şıñneden

- 4 Siriřtinde gerekdür kâbiliyyet âdemüñ yoşsa
Nihâl-i bîd feyz-i terbiyetle yâsemîn olmaz
- 5 Derûn-ı hâne bîm-i nükteden âsûdedür Râşid
Keder reh-yâb-ı kalb-i merdüm-i ‘uzlet-güzîn olmaz

-568-¹²⁰²

Şehrî¹²⁰³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Başmadı ĥarf-i temennâma o mecmû‘a-i nâz
Žāyi‘ oldu bu kadar eyledüğüm meřķ-i niyâz
- 2 Himmet-i ‘aşķ ŗehi bende ider bendeyi şâh
Buňa řâhid dil-i Mařmûd ile efsûn-ı Ayâz
- 3 Bûlbûli Rûĥü’l-Emîn olsa yine açılmaz
Bulmadum ġonce-i baştum gibi bir maşrem-i râz
- 4 Feyz-i te’şîr-i nefes şöyle gerek ‘âşıkda
Ki ide nâziş-i ma’ řûķını tebdîl-i niyâz
- 5 Degme söz şimdi eşer eylemez erbâb-ı dile
Ġüfte-i Şehrî gibi siĥr gerek yâ i‘ câz

¹²⁰² Demirel, **a.g.e.**, s. 91.

¹²⁰³ 568/ *Dîvân*’da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

[158a]

-569-¹²⁰⁴Sırrı¹²⁰⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hādişāt ehl-i dile mūcīb-i tekdīr olmaz
‘ Aks-i zışt ile ruḥ-ı āyīne tağyīr olmaz
- 2 Dilleri ‘ aşk maḳāmında rübūde eyler
Şīr-i dūnbāle devān-ı pey-i naḥcīr olmaz
- 3 Cünbiş-i ğamze-i ḥūn-ḥāra ḥaṭ olmaz mānī‘
Tīğa hengām-ı vegā cevher-i zencīr olmaz
- 4 Āh mest itmez eşer kūre-i dilden ise de
Çüb-ı ter terbiyet-i āteş ile tīr olmaz
- 5 Sūz-ı ‘ aşkı ne bilür ṭab‘ -ı ruṭūbet pāyān
Hizem-i ter hele çendān ‘ alev-gīr olmaz
- 6 Zaḥmı olsun dir iseñ tīr-i ḳazādan mūhlik
Düşmene hīç müdārā gibi şemşīr olmaz
- 7 Lūle-i çeşme-i kevşerde olursa Sırrı
Ḳalem-i cennet-i eş‘ āruña tanzīr olmaz

¹²⁰⁴ Kazan, **a.g.e.**, s. 299-300.¹²⁰⁵ 569/ *Divān*’da yer alan 2, 6 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

5a Sūz-ı ‘ aşkı ne bilür ṭab‘ -ı ruṭūbet pāyān: Sūz-ı ‘ aşk itmez eşer ṭab‘ -ı ruṭūbet-yāba

-570-¹²⁰⁶

Nāzım

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Medd-i her-āh-ı derūn şāhib-i te'şīr olmaz
Rāst-ter olsa da her çūb yine tīr olmaz
- 2 Dāmen-ālūde cevān şayd idemez gön̄lümüzi
Murğ-ı kudsī zağan-ı cīfeye naḥcīr olmaz
- 3 Nağme-i nāle-i 'āşık n'ola nīk-baht olsa
Perde-i sāz-ı maḥabbetde bem ü zīr olmaz
- 4 Gelmez üftādelere kūy-ı cevānānda fütūr
Bāğ-ı cennetde belī ādemiyān pīr olmaz
- 5 Kūy-ı dil-berde raḳīb olsa n'ola sālīm-i merg
Ki amān-h'āh olıcaḳ kāfire şemşīr olmaz
- 5 Suḡan-ı sāde tekellūf ile şūret bulmaz
Āb-ı ālūde kimi sūkker ile şīr olmaz
- 6 Güfte-i nev-hevesān siḥr ise de ey Nāzım
Köhne üstādlaruñ nazmına tanzīr olmaz

¹²⁰⁶ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-571-¹²⁰⁷

Hāfız

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Āyet-i haṭṭ-ı lebūñ zāhide taḳrīr olmaz
Sāde-dil o mehe her ma' nāyı tefsīr olmaz
- 2 Sitem-i ḥaṇṇer-i dil-dūzuñı yād eyleyemem
Geçen aḥvāli begüm bir daḥı tezkīr olmaz
- 3 Pençe-i dāğ-ıla aḡyār olamaz 'aşḡ ehli
Gürbe şūretde şebīh olmağ-ıla şīr olmaz
- 4 İnkisār eyleyemem yāra nice cevır itse
Ne ḡadar zālīm olursa şehe şemşīr olmaz
- 5 Güher-i 'aşḡuña da mu' teber olmaz aḡyār
Mālik-i genc ise de kāfire tevḡīr olmaz
- 6 Ne ḡadar 'arz ide dil ḡālīn o şūḡa ḡoşdur
Važ' -ı dīvāne bilür bā' iş-i tekdīr olmaz
- 7 Hāfız üstāda nice pey-rev olursun ki dimiş
Kalem-i cennet-i eş' āruña tanzīr olmaz

¹²⁰⁷ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[158b]

-572-¹²⁰⁸Kāşif¹²⁰⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ğamze minnet-zede-i zülf-i girih-gîr olmaz
Nāvek-i nāz-ı hacālet-keş-i zîh-gîr olmaz
- 2 Bend-i tār ne ki āhū-yı çeşmüñ besdür
Kays-ı şahrā-yı ğamuñ beste-i zencîr olmaz
- 3 Hum-ı meyden çekelüm gerden-i mînā-yı koyup
Ten-i fülād-ı ğama gürz gerek tîr olmaz
- 4 Güş iden güfte-i rûḥ-āverüñi bâķîdür
Nüş iden sāġar-ı la‘l-i lebüñi pîr olmaz
- 5 Mürveş ḥāk-nişîn ol қо bu istignāyı
Pîşe-i ‘aşķda hem-meşrebî-i şîr olmaz
- 6 Kāşifā küşte-i ḥamyāzedür ‘ālemde müdām
Rîze-i nāz-ı kanā‘atle o kim sîr olmaz

¹²⁰⁸ Büyükyıldırım, **a.g.e.**, s. 239.

¹²⁰⁹ 572/ Bu gazel, 155a nolu varakta da yer almaktadır. Ancak ilgili varakta, 3. beytin 2. mısraı ve 4, 5, 6. beyitler yoktur.

4 Bu beyit, *Dîvân*’da yoktur.

-573-¹²¹⁰

Luṭfî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O şūḥuñ ‘ aks-i ḥaṭṭı perde-i rūy-ı nigāh olmaz
Temāşā-yı güle müjgān-ı bülbul sedd-i rāh olmaz
- 2 N’ola meşşāṭa-i ıgmāz-ı ‘ ayn eylerse ol meh-rū
Sevād-ı sürmeden münkesir ol çeşm-i siyāh olmaz
- 3 Belī ser-pā-bürehne rāh-ı ‘ aşk abdāluyuz ancak
N’içün başdan şavarsun bizlere hergiz külāh [olmaz]
- 4 Girāndur rişte-i nezzāre ol gül-deste-i tāze
Rūḥ-ı dil-dāra kayd-ı cünbiş-i ṭarf-ı nigāh olmaz
- 5 O şehden intikām-ı nāz-ı ḥüsni almağa Luṭfî
Zuhūr-ı ḥaṭṭ-ı nev-ḥîzi kadar bir dād-ḥ’āh olmaz

-574-¹²¹¹

Ḥamdî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dü-çeşm-i ‘ aşık-ı didārda tāb-ı nigāh olmaz
Anuñ’çün ol perī gözden nihāndur nazragāh olmaz

¹²¹⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹²¹¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Bu bî' atgāhda hiç kām-rān-ı ' aşk olsun mı
Anuñ kim māyesi ümmiddür kārı tebāh olmaz
- 3 Olur mı sakf-ı çarha hiç ser-peyveste ol gümrāh
Hemīşe zīr-i pāyı ehl-i dilde hāk-rāh olmaz
- 4 Çü Ferhād-ı beyābān ekşeriyyā bî-ser ü pādur
Fenā abdālı hep hırka-be-düş u ser-külāh olmaz
- 5 Uzakdan merhabāmuz Hamdiyā ol şūha besdür bes
Mi 'rāt-ı ādemīdür dāmen-i büt secdegāh olmaz

[159a]

-575-¹²¹²Faşih¹²¹³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Nādāna vefā vü kerem iz' ānuña düşmez
Yārāna cefā vü sitem ' irfānuña düşmez
- 2 Ol kāmēti ey serv-i ser-efrāz-ı leṭāfet
Kimdür ki görüp gūşe-i dāmānuña düşmez
- 3 Bu rūḥ-fezā tarz-ı hırāmı göre billāh
Serv-i çemen ey sāye-şifat şānuña düşmez

¹²¹² Çıpan, a.g.e., s. 359-360¹²¹³ 575/ *Divān* 'da yer alan 1. beyit, mecmuada yoktur.

3b şānuña: yānuña

- 4 Ey şāh-ı melāḥat yeter itdūñ yeter inşāf
‘Uşşāk-ı vefādāra cefā şānuña düşmez
- 5 Cibrīl de olsa görüp ol dāne-i ḥālī
Mümkin mi senūñ dām-ı perīşānuña düşmez
- 6 Tevcīh-i nigh dil-ber-i nādāna Faşīḥā
Mi ’rāt-ı Sikenderse de ‘irfānuña düşmez

-576-¹²¹⁴

Şabrī

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ğamze-i kāfiri cādū-yı füsūn-pīşe-i nāz
Çeşm-i merdüm-figen-i sihr ile pür şīşe-i nāz
- 2 Ğamzesi ser-be-girībān gözi ālūde-i ḥāb
Fikr-i ḥābında daḥı ‘āşıkā endīşe-i nāz
- 3 Kaşr-ı dil şadme-i şad cevır ile ḥod oldı tamām
Yā ne lāzım o kırışme ile aña tīşe-i nāz
- 4 Deşt-i ḥayretde ḳor āvāre-i ‘aşkı çeşmūñ
Ṭurfe cādūdur o āhū-bere-i pīşe-i nāz

¹²¹⁴ Kasır, a.g.e., s. 188.

- 5 Bend ider istese bāl-i melegi ey Şabrī
Tār-ı zülf ile o cādū-yı füsūn-pīşe-i nāz

-577-¹²¹⁵

Şehrī¹²¹⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Āh kim açılmadı ol gonce-i maḥzūnumuz
Degmedi bir ḥandeye mecnūnumuz
- 2 Biz şafādan ḡam çeker ḡamdan şafālar eylerüz
İ' tibār-ı ḥalka uymaz şive-i ḡānūnumuz
- 3 Şu' le pā-mālī-i dūd olmaḡla gitmez sūzişi
Olmazuz muḡber taşaddur eylese mādūnumuz
- 4 Görmedüm ḡamzeñ gibi cellād-ı kāfir-ni' meti
Eyledük sīr-āb-ı ḡūn olmaz daḡı memnūnumuz
- 5 Hem teḡāfūl hem enīs-i ḡayr hem teklīf-i şabr
N'itsūn ey kāfir teraḡḡum Şehrī-i maḡbūnumuz

¹²¹⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 90.

¹²¹⁶ 577/ 1a ol: dil

1b bir ḥandeye mecnūnumuz: bir ḡande-i bī-ḡudeye mecnūnumuz
Mısraın vezni aksamaktadır.

[159b]

-578-¹²¹⁷Nābī¹²¹⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bāğ-ı dehrüñ hem ḥazānın hem bahārın görmişüz
Biz neşātuñ da ğamuñ da rûzgārın görmişüz
- 2 Çok da mağrūr olma kim mey-ḥāne-i iḳbālde
Biz hezārān mest-i mağrūruñ ḥumārın görmişüz
- 3 Tūb-ı āh-ı inkisāra pāydār olmaz yine
Kışver-i cāhuñ nice sengīn-ḥışārın görmişüz
- 4 Bir ḥurūṣiyle ider biñ ḥāne-i iḳbālī pest
Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz
- 5 Bir ḥadeng-i cān-güdāz-ı āhdur ser-māyesi
Biz bu meydānuñ nice çāpūk-süvārın görmişüz
- 6 Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cilvegāh
Bī-^çaded mağrūr-ı şadr-ı i^ç tibārın görmişüz
- 7 Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
Biz bu bezmüñ Nābiyā çok bāde-ḥ^çārın görmişüz

¹²¹⁷ Bilkan, **a.g.e.**, s. 619-620.¹²¹⁸ 578/ 6a cilvegāh: cāygāh

-579-¹²¹⁹‘İşmeti¹²²⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dimeñüz mest-i mey-i vuşlat olan ğam bilmez
O bezimgāhda dil bir rūḥ-ı ḥurrem bilmez
- 2 Kaḅı nā-dāna o meh-pāre hevādār oldu
Her gören ḥüsnini dir hem bilürin hem bilmez
- 3 Nice ser-sebz ola gül-ğonce-i bāğ-ı ümīd
Böyle pür-süz-ı hevā ḥālet-i şeb-nem bilmez
- 4 Bilmek ister var ise mihr ü maḥabbet semtin
Dil-i āvāreden alsun ḥaberi kem bilmez
- 5 ‘Āşıkā bir emeli derd-i ser itmek düşmez
‘İşmeti naḳş-ı cebīni nedür ādem bilmez

-580-¹²²¹Sırrı¹²²²

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Eşküm güherin dīde-i pür-nem bile bilmez
Ḥün-ābe-i dāğ-ı dili dīdem bile bilmez

¹²¹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 63-64.

¹²²⁰ 579/ 2a oldu: olsun

¹²²¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

¹²²² Mecmuada gazelin başlığında “Şehrī” yazılıdır ancak makta’ beytinde “Sırrı” mahlası yer almaktadır.

- 2 Biz h n-ı ciger-n    ider z bezm-i elemde
Keyfiyyetini b dem z   Cem bile bilmez
- 3 Va t ile ba a vu latı va  d eyledi g r kim
 kr rını ol  once-fem   fem bile bilmez
- 4 Hem-r z id gin ol  anem   n z u niy zda
Bir n k-demin   s -i Meryem bile bilmez
- 5  imden gir  mest-i mey-i va l olsa da Sırr 
Bu  ayd-ı dili bu dil-i p r- am bile bilmez

[160a]

-581-¹²²³  bit¹²²⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Aya ın  ekdi bezme  ayrı ol g l- once-fem gelmez
El mden gelse bir d m n n  psem gel disem gelmez
- 2 Bozılmı dur gibi fi  iyye-i feyz  nde mecr sı
N'   n  av -ı der ndan d deye  b-ı nedem gelmez

¹²²³ Karacan, **a.g.e.**, s. 278.¹²²⁴ 581/ 2a fi  iyye-i feyz  nde: fi  iyye-i feyz  nden

- 3 Göñülden vehmi kaldur sākīyā rıtl-ı girānāsā
Ayak başmaz bu bezme şahne-i bed-ḥoy-ı ğam gelmez
- 4 Ocağñ eskisiyüm ben de varduqça ḥarābāta
N'ıçün sākīler istikbālūme birkaç kadem gelmez
- 5 Pey-ā-pey seng-i ğadr atmağdan özge cām-ı ümīde
Elñnden bir hüner ey aḥter-i çarḥ-ı sitem gelmez
- 6 Yine Māhir Efendi semtine pey-revlik itmişsin
Bu şı' r-i dil-pezīrñ Şābitā yārāna kem gelmez

-582-¹²²⁵

Naḥīfi¹²²⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mecnün gibi biz gerçi ki ser-germ-i cününuz
Ammā zen-i dünyāya bizi şanma zebünuz
- 2 Āşüftesiyüz kākül-i ḥam-der-ḥam-ı yāruñ
Biz āb-ı ruḥ-ı sünbül-i gülzār-ı füsünuz
- 3 Cevvāle şıfat gösterürüz sāğarı elde
Şīrān-ı beyābān-ı ğama şu' le-nümānuz

¹²²⁵ Aypay, **a.g.e.**, s. 210.

¹²²⁶ 582/ *Dīvān*'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

- 4 Bir hışşe alup şive-i erbāb-ı vefādan
 Āzāde-i kayd-ı sitem-i gerdiş-i dūnuz
- 5 Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
 Biz ḥāk-i reh-i ehl-i dilūz kuḥl-i ‘uyūnuz
- 6 Būlbūl gibi fāş eylemezūz rāz-ı derūnı
 Pervāne-şifat ser-be-girībān-ı sūkūnuz
- 7 Yokdur eşer-i reng-i riyā bizde Naḥīfī
 Āyīne-şifat sāde-dilūz şāf-derūnuz

[160b]

-583-¹²²⁷Şābit¹²²⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Subḥadan mest-i mey-i ḡaflete ḥālet gelmez
 Ḥabbeden müdmin-i maḥmūra şeṭāret gelmez
- 2 Çeşme-i tevbenüñ işkeste gibi künkleri
 Dīdeden ḳatre-i telḥ-āb-ı nedāmet gelmez
- 3 Ġayba īmān getür ey mülḥid-i fācir ki saña
 Āḥiretten ḥaṭ-ı ta‘ līḳ ile ḥüccet gelmez

¹²²⁷ Karacan, **a.g.e.**, s. 270.¹²²⁸ 583/ *Divān*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

8b nağme-i ma‘ rifet: Neḥḥa-ı ma‘ rifet

- 4 Ağlamış çehreli şūfī-i ‘abūsü’l-vechūñ
Rūyına cennete de girse beşāšet gelmez
- 5 Āb u tābı çekilen gül-varaḳ-ı ruḥsāra
Haftada iki tırāş ile ṭarāvet gelmez
- 6 Yoḳladum ṭālī‘ -i aḡyār-ı sefer-peymāyı
Fāl ḡāyet de güzel geldi selāmet gelmez
- 7 Şöyle tutmuş o büt-i teb-zedeyi esmāya
Şeyḥden haftada bir şıtmaya nevbet gelmez
- 8 Şābitā n’eylerüz ol lafzı ki ma‘ nāsından
Naḡme-i ma‘ rifet ü būy-ı ḥaḳīḳat gelmez

-584-¹²²⁹

Şināsi¹²³⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i üftāde tut kim ḥavf idüp dāmānuña düşmez
Beni pā-māl idüp böyle tegāfūl şānuña düşmez
- 2 Olurken ḡonce vāye māye-i gülbinde cūdan
Neden giryānluḡum hiç ḡonce-i ḥandānuña düşmez

¹²²⁹ Harmancı, a.g.e., s. 75.

¹²³⁰ 584/ 2a māye-i gülbinde: māye-i kânideki

- 3 Belâdur yıldızı düşkünlere ‘ âlî-cenâb olmak
Göñül kūyında ümîd-i vaṭan iz‘ ânuña düşmez
- 4 Vücûdî kalmasa bir aḥkerüñ bî-dûd olur elbet
Şinâsî böyle âh itmek dil-i sūzānuña düşmez

[161a]

-585-¹²³¹

Riyāzî¹²³²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Cām-ı feyẓ-i sākî-i tevfiḳ ile leb-ber-lebüz
Pür-şafā-yı tıynetüz leb-rîz-i luṭf-ı meşrebüz
- 2 Miḥr-i ḥüsne hep şeref neẓẓāremüzdendür bizüm
Feyzi özge neyyir-i a‘ zamdan olmuş kevkebüz
- 3 Ğaflet itme ey ‘ adū kim reh-güzāruñda ṭurur
Biz pür-āteşnāk-ı âh der-i kemîngāh-ı şebüz
- 4 Zerre-i nāçîzüz ammā şîr-i çarḥ-ı ser-keşe
Hem ğubār-ı ḥayretüz hem lerze-i tāb-ı tebüz

¹²³¹ Açığöz, **a.g.e.**, s. 401-402.

¹²³² 585/ 1a Cām-ı feyẓ-i sākî-i tevfiḳ: Cām-ı feyżüz neşve-i tevfiḳ

1b Pür-şafā-yı tıynetüz: Pür-şafā-yı sîneyüz

2b olmuş: alur

3 Bu beyit *Dîvân*’da yoktur.

Dîvân’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

4a hem: geh

- 5 Ey Riyāzī sehv-i nā-der-cā şanur düşmen bizi
Der-kenār olmış kitāb-ı ‘aşka resm-i maṭlabuz

-586-¹²³³

Şināsī¹²³⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Geçer ğamzeñ ten-i şad-pāre-i efġārdan dönmez
Firengi tîġdur gūyā ki cevherdārdan dönmez
- 2 Mevā‘ īde şebātı zāhir olmaḳdur ‘alāmātı
O kim rūz-ı ezelde itdūgi ikrārdan dönmez
- 3 Göñül bu şeş-cihetden rüy-gerdān oldı ammā kim
Ne hāletdür muṭāf-ı kūçe-i dil-dārdan dönmez
- 4 Ne deñlü olsa ser-geşte kebūterveş hezār-ı dil
Hevā-yı zülf ü fikr-i turre-i ṭarrārdan dönmez
- 5 Şināsī çün döner destār-ı āluñ ārzūsıyla
Kebāb olsa yine ol āteşin destārdan dönmez

¹²³³ Harmancı, **a.g.e.**, s. 74-75.

¹²³⁴ 586/ 2b Mecmuada “dönmez” redifi yerine, “gelmez” kelimesi yazılmıştır.

4b Hevā-yı zülf: Ḥayāl-i zülf

-587-¹²³⁵

Naḥîfî

--. / -. / .-- / -.-

- 1 Dām-ı hevā-yı zülfüñedür pîç ü tābumuz
Bîhūde şanmasun o perî ıztırābumuz
- 2 Baḥt-ı siyāh ‘arz-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gūn niķābumuz
- 3 Olmaz cefāsı ol şanemüñ ķābil-i şümār
Şıgmaz derūn-ı defter-i ‘aķla ḥisābumuz
- 4 Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaşe
Ol āfetüñ su’āline yoķdur cevābumuz
- 5 Zūlmet-niş’in-i şām-ı firāķuz Naḥîfiyā
Ol māha çoķ mı rāh-ı talebde şitābumuz

[161b]

-588-¹²³⁶Şābit¹²³⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Seyr-i ‘ıyda çıkarup hem-dem-i aḥbāb iderüz
‘ıydı ol servi şalundurmağa dülāb iderüz

¹²³⁵ Aypay, **a.g.e.**, s. 211.¹²³⁶ Karacan, **a.g.e.**, s. 274.¹²³⁷ 588/ 2a Nüh aşıl cām ile: Ne aşl-ı cām ile

- 2 Nüh aşıl cām-ıla mestüz şaded-i şoḥbetde
Biz de keyfiyyet-i ol āfete işrāb iderüz
- 3 Yumulınca gözi aḡyār uyumaz sūzından
Ṭotalum yārı gül efsūn ile der-ḡāb iderüz
- 4 Bār olur tār-ı naẓar yāra nigāh itmeyelüm
Ḥayfdur cism-i gül-endāmını bī-tāb iderüz
- 5 Esb-i çāpük-rev-i ṭab‘a yetişilmez Şābit
Eşheb-i kilki şıḡup bihūde it‘āb iderüz

-589-¹²³⁸

Mācid

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Lāleveş dāḡ-ı ḡam-ı ‘aşḡuñla sūzān olmuşuz
Zīnet-i gülzār-ı ḡüsne bir çerāḡān olmuşuz
- 2 Rūy-ı alüñ mi lebüñ mi neş’e-dār [u] şevḡ iden
Feyż-yāb olmaḡda ḡüyā āb-ı ḡayvān olmuşuz
- 3 Şabr-fersā ol nigāh-ı ‘işve-perdāzuñla biz
Naẓra-i ūlāda ḡasret-kerde-i cān olmuşuz

¹²³⁸ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 52-53.

- 4 Eyleyüp vaşf-ı dūr-i dendān-ı yārı muttaşıl
Reşha-pāş olmağda reşk-i ebr-i nīsān olmışuz
- 5 ‘ Ārız-ı cānānı seyre ser-be-ser dil çeşm iken
Göz göre üftāde-i çāh-ı zenaḥdān olmışuz
- 6 Kaysveş şahrā-neverd-i vādī-i ‘ aşk olmada
Leylī-i maḥbūb-ı ḥüsne Mācidā ān olmışuz

[162a]

-590-¹²³⁹Faşîḥ¹²⁴⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Hücūm-ı girye dil-i mübtelāyı söyletmez
Belāyı gör ki saña mā-cerāyı söyletmez
- 2 Ne deñlü olsa [da] ruḥşat-dih-i niyāz ol şūḥ
Ḥicāb-ı ‘ işve yine müdde‘ āyı söyletmez
- 3 İfade itmege maḫşūdı bir nigeḥ besdür
Ol ‘ aşıkā yine vuşlat-recāyı söyletmez

¹²³⁹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 358.

¹²⁴⁰ 590/2b Ḥicāb-ı ‘ işve: Ḥicāb-ı ‘ aşk

3b Ol ‘ aşıkā yine vuşlat-recāyı: Ol āfet ‘ aşık-ı vuşlat-recāyı

5a yād-ı lebūñle ṭab‘-ı Faşîḥ: yād-ı ḥaṭ-ı lebūñle Faşîḥ

- 4 Hümār-ı ğamla ħamūş ehl-i dil ‘aceb sākī
N’içün sebū-yı mey-i pür-şafāyı söyletmez
- 5 Terennüm eylese yād-ı lebūñle ṭab‘ -ı Faṣīḥ
Çemende bülbul-i āteş-nevāyı söyletmez

-591¹²⁴¹

Nābī¹²⁴²

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ey cefā-cū sitemūñ deñlü degüldür gilemüz
Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz
- 2 Kırbdur māni‘ -i vuşlat bize ol āfet ile
Gerçi ebrūsı kadar ancak olur fāşılamuz
- 3 Yüzine tutmaz idi dā‘ ireāsā cāmı
Nağme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbulümüz
- 4 Ötme yabāna sen ey bülbul-i bihūde-nevā
Yetişür sāmi‘ a-i çarḥa bizüm ğulgulemüz
- 5 Bize āzāde-ser olmaḫ nice mümkün Nābī
Var iken ğam gibi def‘ olmayıcaḫ ğā‘ ilemüz

¹²⁴¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 623.

¹²⁴² 591/1b Gile-rīz: Gile-rūz

-592-¹²⁴³Fehîm¹²⁴⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Raḥm kıl ey ğaḏab-ālūde şeh-i kişver-i nāz
Çāk çāk itdi yeter cān u dili ḥaṇçer-i nāz
- 2 Ḥak-i zilletde gönül her gice āġuşte-be-ḥūn
Çeşm-i ser-mestūñ ise ḥoḳḳa-i gül-pister-i nāz
- 3 Yād kıl mest-i mey-i ḥūn-ı ciger olduġumı
Çeşm ü ġamzeñ ki şuna birbirine ḥaṇçer-i nāz
- 4 Nev-niyāz itme kemān-mużtarib itse beni ‘aşḳ
Köhne meftūnuñam ey tıfl-ı neġam-perver-i nāz
- 5 Seyr iden rüy-ı ‘araḳnāk-i ḥayā-perverūñi
Fehm ider baḥr-ı melāḥatda nedür gevher-i nāz
- 6 Şatduġuñ ‘işveleri ‘āşıkuña eyle ḥisāb
İşte ḥatṭuñdadur ey şūḥ-ı cihān defter-i nāz
- 7 Kişver-i cān-ı Fehîm olmaz idi böyle ḥarāb
Ġamzeñe itmese imdād eger leşker-i nāz

¹²⁴³ Üzgör, a.g.e., s. 458-460.¹²⁴⁴ 592/3b ḥaṇçer-i nāz: sāġar-ı nāz

[162b]

-593-¹²⁴⁵Nā'îlî¹²⁴⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 N'eylerüz şahbâyı biz ol la' l-i nābuñ mestiyüz
 Āb u āteşden muhammer bir şarābuñ mestiyüz
- 2 Neşvedār-ı hayretüz biz cur' adān-ı feyzden
 Ne sifāl-i mey ne cām-ı āftābuñ mestiyüz
- 3 Her nigāhı cāna biñ hañcer şunar pür-ğün-ı dil
 Çeşm-i sākî gibi bir mest-i ħarābuñ mestiyüz
- 4 Dest-i istignāya her müjgānı bir hañcer şunar
 Şulh-düşmen bir siyeh mest-i 'itābuñ mestiyüz
- 5 Tūrumuz maḥv-ı tecellidür bizüm ey Nā'îlî
*Len-terānî*¹²⁴⁷ neşve bir cām-ı ħiṭābuñ görmişüz

¹²⁴⁵ İpekten, **a.g.e.**, s. 228.

¹²⁴⁶ 593/ 3a biñ: bir

4a şunar: virür

¹²⁴⁷ “*Len-terānî: Sen beni asla göremezsın.*” (A' raf, 7/143).

-594-¹²⁴⁸Şehrî¹²⁴⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Derûn-ı dâğ-dâğum ẓadr-i gül-berg-i semen bilmez
Ne çāre bāgbān-ı rāğ olan seyr-i çemen bilmez
- 2 Hamūş ey āh-ı bî-derd eyleme nāmūs-ı derdüm fāş
Bu ahvāl-i belādur olmayan Eyyūb-fen bilmez
- 3 Ben ol Ya‘ kûb-ı maḥrūmî naşīb-i rûzgārūm kim
Meşām-ı iştīyākūm cezḇ-i bûy-ı pîrehen bilmez
- 4 Dilüm pervāne isti‘ dād idelden sūz-ı tām-ı ‘aşḵ
Olur sūziş-gedā-yı ‘aksi şem‘-i encümen bilmez
- 5 Dil-i Şehrî vü Şehrî bu cihān-ı bî-ḵarār içre
Misāfirdür mişāl-i rûz u şeb zevḵ-ı vaṭan bilmez

¹²⁴⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 85.¹²⁴⁹ 594/ 1b serv ü çemen: seyr-i çemen
5a bî-ḵarār içre: bî-ḵarārīde

-595-¹²⁵⁰‘ Ārif¹²⁵¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hırķa-pūşānuz ki dībā-yı mülevven bilmezüz
Sīne-çākān-ı ğamuz ārāyīş-i ten bilmezüz
- 2 Lāubālī-meşrebüz reng-i tekellüfden berī
Ma‘ bed-i zāhid kilīsā-yı berehmen bilmezüz
- 3 Gerd-i ğamla sürme-rīzān-ı gelū-yı ħ‘āhişüz
Dem-be-dem mergüle-pīrāyī-i şīven bilmezüz
- 4 Hāne-ber-dūşān-ı bī-ķayduz bu gülşengāhda
Pāy-ı ħumdan ğayrı bir cāy-ı nişīmen bilmezüz
- 5 Zevķ-yāb-ı inzivāyuz ‘ Ārif-i şeydā gibi
Bülbül-i ‘ uzlet-güzīnüz geşt-i gülşen bilmezüz

¹²⁵⁰ Tankuş, **a.g.e.**, s. 250-251.

¹²⁵¹ 595/ 2a reng-i tekellüfden: resm-i tekellüfden

3b Dem-de-dem: Nev-be-nev

4a gülşengāhda: ‘ iştetgāhda

5b geşt-i gülşen: seyr-i gülşen

[163a]

-596-¹²⁵²‘İşmeti¹²⁵³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bahār geldi bu faşl-ı ferāḥ-fezā düşmez
Kenāre ‘azm idelüm böyle bir hevā düşmez
- 2 Şemīm-i zülfin umardum nesīmden gördüm
Anuñ da üstine hiç bŷy-ı āšnā düşmez
- 3 Cihānda devlet içün kim esīr-i zülfī ola
Her ādemüñ serine sāye-i hümā düşmez
- 4 Bu rŷzgārda bir pāydār var mı ‘aceb
N’içün tŷrur bu kühen-saḳf-ı āsyā düşmez
- 5 Metā‘-ı şevḳ kesād ŷzre ‘İşmeti şimdi
Dŷkān-ı dehrde bir cām-ı pŷr-şafā düşmez

-597-¹²⁵⁴

Nā’ilī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Mey olmadıkça dile pertev-i şafā düşmez
Derŷn-ı tīreye her cāmdan zīyā düşmez

¹²⁵² İpekten, **a.g.e.**, s. 65.¹²⁵³ 596/ 3a için: anuñ¹²⁵⁴ İpekten, **a.g.e.**, s. 220.

- 2 Zihî ta‘ alluḡ-ı pervâne kim yanar kül olur
Ölünce şem‘ -i şeb-efrûzdan cudâ düşmez
- 3 Bu rûzgârda âzâde-ser o rinde ḡased
Ki fark-ı himmetine sâye-i hümâ düşmez
- 4 Bisât-ı dehr oda yansun bu tâb-ḡânedede kim
Naşîb-i ehl-i dile köhne bûriyâ düşmez
- 5 Mesîḡ olursa da bîmâr-ı ‘ aşḡuñ olmayana
Felekde bâliş-i ḡûrşîde ittikâ düşmez
- 6 Ğarâbet olmasa ma‘ nâda Nâ ‘ilî naḡmuñ
Ğarîbdür bu ki elfâzı âşnâ düşmez

-598-¹²⁵⁵

‘ İzzetî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Zebân-ı ḡ‘âhişüme ḡarf-i müdde‘ â düşmez
Esîr-i derde talebkârî-i devâ düşmez
- 2 Bu baḡt-ı dūnla maḡşūda dest-res güçdür
Bu dām-ı derheme ma‘ lūmdur hümâ düşmez

¹²⁵⁵ Adnan Çaḡlı, **Vişne-zâde İzzetî (Hayatı, Edebî Kişiliḡı ve Divanının Tenkidli Metni)**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1990, s. 64.

- 3 Güşād-ı nüṣḥa-i ṭālī‘ de ḥasb-i ḥāl-i dile
Murādına göre bir ḥarf-i āṣnā düşmez
- 4 Görinmese ne ‘aceb naḳṣ-ı kār-ı āmālüm
Dükān-ı baḥt-ı siyehkāruma ziyā düşmez
- 5 Yeter yeter nice bir ‘ayş u nūṣ ‘İzzetiyā
Bu pīrlıkde bu ser-germī-i hevā düşmez

[163b]

-599-¹²⁵⁶Fehīm¹²⁵⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Aks-i ḥüsn-i yār ile pürdür derūn-ı sīnemüz
Nūr-baḥş-ı dīde-i ḥūrşiddür āyīnemüz
- 2 Nev-be-nev leb-rīz-i şevḳuz līk şad-efsūs kim
Yine her şādīde müdgāmdur ḡam-ı dīrīnemüz
- 3 Lālezār itmekdedür rüy-ı zemīni ḥūn-ı dīl
Cilvegāh-ı dāḡ olaldan sīne-i bī-kīnemüz
- 4 Derd-i ser virdi ḡumār-ı neşve-i bezm-i elest
Luṭf idüp sākī yetişdür bāde-i dīrīnemüz

¹²⁵⁶ Üzgör, **a.g.e.**, s. 470.¹²⁵⁷ 599/ 1b Nūr-baḥş-ı dīde-i ḥūrşiddür: Nūr-baḥş-ı dīdeyüz ḥūrşiddür
4a bāde-i dīrīnemüz: bāde-i düşīnemüz

- 5 Olalı gencūr-ı kân-ı gevher-i tab^c -ı Fehīm
Cevher-i iksir ile pürdür bizüm gencinemiz

-600-¹²⁵⁸

Nef̣ī¹²⁵⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Baht uyansa ḥāba varsa dīde-i bīdārumuz
Düşde bārī ġayrıdan tenhā düşürsek yārumuz
- 2 Gökde her bir aḡtere yüz biñ şerār eyler firāz
Kevkebe başdurdı çarḡı āh-ı āteşbārumuz
- 3 Şāh-ı ‘aşkuz her ne emr itsek musaḡḡhardur felek
Oldı māh-ı nevle ḡidmetkār-ı ḡaṇçerdārumuz
- 4 Biz ḡazān u ḡār ḡaydından beri bülbüllerüz
Sīne-i pür-dāḡumuzdur bāḡumuz gülzārumuz
- 5 Biz reh-i ‘aşk içre terk-i ser kılan ‘āşıklaruz
Çıkmasa Ferḡādveş başa ‘aceb mi kārumuz
- 6 Bezm-i ḡamda cismümüz bir şem^c -i şevḡ-engīz olur
Āteş-i dilden tutuşsa ḡüşe-i destārumuz

¹²⁵⁸ Akkuş, **a.g.e.**, s. 478-479.

¹²⁵⁹ 600/ 2a firāz: kıtrān

- 7 Bāde-i ‘ aşka ħum olmuş bir ṭabī‘ atden çıkar
 ‘ Ālemi mestitse ey Nef‘ ī n’ola eş‘ ārumuz

[164a]

-601-¹²⁶⁰

Şabrī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Biz o şūḥuñ zevk-ı şahbā-yı vefāsın sürmezüz
 Cevrini çekmedeyüz ammā şafāsın sürmezüz
- 2 Sākin-i kūyını ṭarḥ ile taḳayyüd itmezüz
 Ḥūşezār-ı luṭfınuñ ḥırmen-gedāsın sürmezüz
- 3 Olsa pür-seng-i ḥaṭar meydān-ı ‘ işret ğam degül
 Biz anuñ gül-gün-ı cām-ı dil-güşāsın sürmezüz
- 4 Ey nesīm-i luṭf-ı sāķī senden olmazsa meded
 Baḥr-ı ‘ ayşuñ zevraḳ-ı gül-gün-livāsın sürmezüz
- 5 Biz ki Şabrī ḳayddan āzādeyüz bu hücrede
 Pīr-i ‘ aşkuñ ders-i endūh ü belāsın sürmezüz

¹²⁶⁰ Kasır, **a.g.e.**, s. 190.

-602-¹²⁶¹

Riyāzī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 İçmeden bādesini derd-i humārın çekerüz
Güle irmez elümüz zahmet-i hārın çekerüz

2 Sineye çekdüğüme şahid-i maşşūd-ı felek
Şöyle āzürde olur şanki nigārın çekerüz

3 Böyle rüşvā-yı cihān olduğı'çün 'aşkuñ ile
Dil-i dīvānemüzün gayret ü 'ārın çekerüz

4 Aluruz her gözi ahūnuñ elindeñ sağār
Pençesinden nice şehbāz-ı şikārın çekerüz

5 Kuhl-i hāk-i kademini çeşmine çekmiş āgyār
Ey Riyāzī biz anuñ buñda ğubārın çekerüz

-603-¹²⁶²Yahyā¹²⁶³

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Nice demlerdür ki dil-teng ü mükedder hālümüz
Bir tebessüm kıl açılson dīde-i iqbālümüz

¹²⁶¹ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 383.

¹²⁶² Ertem, **a.g.e.**, s. 99.

¹²⁶³ 603/ 1a dil-teng ü mükedder: dil-tengüz mükedder

1b dīde-i iqbālümüz: ğonce-i iqbālümüz

3a eyle: eyler

2 Nār-ı ğamla pūte-i ‘aşk içre kâl olduk dirüz
Hâl müşkildür eger uymazsa hâle kâlümüz

3 Şöyle eyle luṭfi kim âdem hicâbından erir
Aḳmasun mı şu gibi yāra dil-i meyyālümüz

4 Pāk-meşreb ‘āşıkuñ māfi’z-żamīri bellüdür
Şu gibi şāfi dilüz gerd-i kederden sālümüz

5 Çıkmaz oldu nālemüz de za‘f ile Yaḥyā ‘aceb
Ol şeh-i hūbāna kim ‘arz eyleye aḥvālümüz

[164b]

-604-¹²⁶⁴

Yaḥyā

--. / .--. / .--. / .--

1 Bu tāb ile ruḥsāre-i cānāna bakılmaz
Gözler ḳamaşur miḥr-i dıraḥşāna bakılmaz

2 Ḳūyuñ dileyen tīr-i belādan ḥazer itmez
İḳdām olunur menzile bārāna bakılmaz

3 Baḳup tırayın dir ruḥ-ı zībāsına âdem
İnşāf odur ol ḥusrev-i ḥūbāna bakılmaz

¹²⁶⁴ Ertem, a.g.e., s. 95.

- 4 Evrāk-ı bahārı görelüm sahn-ı çemende
Gül mevsimidür defter ü dīvāna bakılmaz
- 5 Tenhā gidelüm seyre dimiş emr o şāhuñ
Yaḥyā burada ḥāṭır-ı yārāna bakılmaz

-605-¹²⁶⁵

Şābit¹²⁶⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Kullāb-ı emel küngüre-i kāma yetişmez
El-kışşa bu kūteh-resen ol bāma yetişmez
- 2 Her şām mümessek gicelik pīrehen ister
Çarḥuñ nesine göz gibi bir cāme yetişmez
- 3 İhmālcidür geçmedi ḥayyāt-ı nigāhuñ
Dībā-yı ḥayātum saña bayrāma yetişmez
- 4 Zāhid öliyor ḥasret-i efkār-ı lebūñle
Helvāsını vir cānı içün şāma yetişmez
- 5 Dil-dār-ı perī-çehreye Şābit ne virürsün
Bir ḥaste dilūñ var o da ālāma yetişmez

¹²⁶⁵ Karacan, **a.g.e.**, s. 278.

¹²⁶⁶ 605/ 2b göz: gön
3a geçmedi: biçmedi

[165a]

-606-¹²⁶⁷Fā 'izī¹²⁶⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bāğ-ı hüsnüñ gibi bir gülşen-i pür-zīb olmaz
Dili tefrīḥa o ğabğab gibi bir sīb olmaz
- 2 Hāl-i müşgīn ile yāķūt lebinden geçme
Neşve-baḥş olmada anuñ gibi terkīb olmaz
- 3 Dili ḳullāb-ı ser-i zülfe çekerse dil-dār
‘Arż-ı ḥāl itmege bunuñ gibi taḳrīb olmaz
- 4 Meclis-i sūrdadur mebhāş-i zīr ü bālā
Bezm-i erbāb-ı ḥarābātda tertīb olmaz
- 5 Būy-ı zūlfūñle gelürse seḥer-i bād-ı şabā
Ḥātır-ı Fā 'izīyi böylece taṭyīb olmaz

¹²⁶⁷ Okatan, **a.g.e.**, s.193-194.¹²⁶⁸ 606/ 2b anuñ: bunuñ

5a Būy-ı zūlfūñle: Būy-ı zūlfıyle

-607-¹²⁶⁹**Bahāyī**

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 İ‘ tāb-ı la‘ l-i nābuñdan göñül pür-pîç ü táb olmaz
Bilür kim kân-ı āteşden çıkan hañçerde āb olmaz
- 2 Yıkılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nüşı mest olur ammā harāb olmaz
- 3 ‘ Aceb mi küşteğān-ı kūy-ı dil-ber bî-şümār olsa
Şehīdān-ı belā-yı ‘ aşka maḥşerde ḥisāb olmaz
- 4 Şaḫınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālūñden
Ki zūr-ı táb-ı ḥüsne dil degül dāğlarda táb olmaz
- 5 Bahāyī her ne emr eylerse ol şāhenşeh-i ḥübān
Ser-i teslīm ü ḥāk-i ‘ aczden ğayrı cevāb olmaz

-608-¹²⁷⁰**Şabrī**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çıkdı bir āfetle seyrāne yine cānānumuz
Necm-i fitne ile kırān itdi meh-i tábānumuz

¹²⁶⁹ Uludağ, **a.g.e.**, s. 75.¹²⁷⁰ Kasır, **a.g.e.**, s. 185.

2 Virmiş olsa hūn-behā-yı gešte-i şemşîrini
Bî tevaqquf dökmege kaçd eylemezdi kânumuz

3 Biz resen-bāzān-ı ‘ aşkuz düşmezüz hāk-i gama
Elde cām-ı bādedür zîrā bizüm mizānumuz

4 Dil açılmaz şāh-ı ‘ aşk aña uraldan dāğ-ı gam
Bestedür kufl-ı müdevverle bizüm dükkānumuz

5 Kāmı ol günler ki Şabrî ‘ aks-i rûy-ı yâr ile
Handeler eylerdi mihr-i sāgar-ı raḥşānumuz

[165b]

-609-¹²⁷¹

Fehîm¹²⁷²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Rind-i bî-zāduz ümîd-i cāhdan āsüdeyüz
Ḥamdülillāh himmet-i kütāhdan āsüdeyüz

2 Rûz u şeb ḥayrān-ı ḥüsn-i dil-berān-ı mehveşüz
Minnet-i dîdār-ı mihr ü māhdan āsüdeyüz

3 Bî-ḥōduz mestî-i cām-ı ḥasret-i dîdārdan
Ya‘ nî derd ü ıztırāb-ı āhdan āsüdeyüz

¹²⁷¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 480-482.

¹²⁷² 609/ 3a mestî-i cām-ı ḥasret-i dîdārdan: mestî-i cām-ı ḥayret-i dîdārdan

4 Vādi-i fūrkatde olduḡ vāşıl-ı seyl-i sirişk
Nice demlerdür ki gerd-i rāhdan āsūdeyüz

5 Biz Fehīmāsā olaldan ‘āşık-ı Mecnūn-reviş
İhtilāt-ı ‘ārif-i billāhdan āsūdeyüz

-610-¹²⁷³

‘İzzī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şabādan ġayrıya ol ġonce-ġül ruḡsārın oḡşatmaz
Hezār-ı pūr-na‘ tum feryād u zārına ḡulak ṭutmaz
- 2 Nesīm-i nev-bahār ancaḡ açar pīçide-ṭümārın
O rāz-ı her-be-her-i mihre ġayrı maḡrem uğratmaz
- 3 Nazardan dūr idüp āzürde-i ḡār eylemiş āḡır
O ġonce nev-şüküfte ḡarşusunda murġ-ı dil olmaz
- 4 Fütāde-pister-i hicrān olan dil-ḡaste ‘İzzīye
Şulu şeftālū virmez bāġ-ı ḡüsnüñ meyvesin şatmaz

¹²⁷³ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-611-¹²⁷⁴Nazım¹²⁷⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Biz ‘āşık-ı dīvāne-i pūr-şūr-siriştüz
Āteş-dem ü tūfān-dil-i tennūr-siriştüz
- 2 Biñ şūret ile dilde nümāyān ruḥ-ı maḳşūd
Āyīne-i ḥurşid gibi nūr-siriştüz
- 3 Pūr-zemzeme şad-ṭavḳ-ı cünūn beste-i gerden
Zencir-be-düş ‘āşık-ı ṭanbūr-siriştüz
- 4 Rengīnī-i şahbāda nihān olsaḳ ‘aceb mi
Şafvetde ki biz sāḡar-ı billūr-siriştüz
- 5 Hem mūhre sezāvār olan engüş-i pesinüz
Hem pāy-ı Süleymāna düşen mūr-siriştüz
- 6 Geh ḥançer-i elmās-ı sitiz-i ciger-i ḥaşm
Geh zaḥm-ı dile merhem-i kāfūr-siriştüz

¹²⁷⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 801-802.

¹²⁷⁵ 611/ 3b Zencir-be-düş: Mergüle-serā

4a Rengīnī-i şahbāda nihān olsaḳ ‘aceb mi: Olsaḳ n’ola rengīnī-i şahbāda nühüfte

5a Hem: Geh

5b Hem: Geh

6a Geh: Hem

6b Hem: Geh

- 7 Mānend-i Naẓīm olmadayuz gün gibi meşhūr
Burc-ı hüner ü ma' rifete hūr-siriştüz

[166a]

-612-¹²⁷⁶

Şehrī¹²⁷⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Yār olmayıcağ çeşmüme hūrşid görünmez
Hūrşid degül çeşm-i cihān-dīd görünmez
- 2 Nezzāre-şıfat perde-i çeşmümde muşavver
Olursa yine şūret-i ümīd görünmez
- 3 Her bir nāẓaruñ olsa Kelīm-i *Erinī*¹²⁷⁸-gūy
Ey dīde-i ter şāhid-i cāvīd görünmez
- 4 Sāyeñ gibi pā-mālūñ olursa n'ola hūbān
Hūrşid tūlū' itse de Nāhīd görünmez
- 5 İtmiş gibi dil-dārı ser-i nāzına kurbān
Ey ehl-i vefā Şehrī-i nev-mīd görünmez

¹²⁷⁶ Demirel, **a.g.e.**, s. 88.

¹²⁷⁷ 612/ 4b itse de: eylese

¹²⁷⁸ “*Erinī enzur ileyke: Rabbim, bana (kendini) göster, sana bakayım!*” (A' rāf, 7/143).

-613-¹²⁷⁹‘Adlî¹²⁸⁰

--. / -.-. / .--. / -.-

1 Vaşf-ı şafâ-yı cām-ı Cemi gūş ider miyüz
Hiçbir kühen-sifâl ile mey-nūş ider miyüz

2 Ey meh-cemāl hāleveş āyā miyānuñı
Bir şeb felekde biz de der-āğūş ider miyüz

3 Añmaz mıyuz gamuñla geçen günleri meger
Eyyām-ı hoş-güzārı ferāmūş ider miyüz

4 Ağyār yārı gördügi yirde segirtmesün
Ol bāz-ı nāzı biz saña ħargūş ider miyüz

5 ‘Ādlî sūkūn virmese de hükm-i rūzgār
Baħrüz egerçi şām u seħer cūş ider miyüz

-614-¹²⁸¹Fehîm¹²⁸²

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

1 Fāriğüz kayd-ı cihāndan ‘āşık-ı dīvāneyüz
Āşnāya āşnā bîgāneye bîgāneyüz

¹²⁷⁹ Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, **Tezkiretü’ş-Şuarâ**, (haz. Adnan İnce), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 18.04. 2020, s. 323.

¹²⁸⁰ 613/ Mecmuada yer alan 4 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur.

¹²⁸¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 482.

¹²⁸² 614/ 2a ħamzeñi: ħamzeyi

- 2 ‘Aşk-ı sākī ğamzeñi mest-i ħarāb itsek n’ola
Cāmı āteş bādesi āteş ‘aceb mey-ĥāneyüz
- 3 Ĥavfumuzdan çeşm-i dil-ber ğamzeyi eyler penāh
Kūçe-i ‘aşk içre bī-pervā yürür mestāneyüz
- 4 Şem‘-i pür-süz u güdāz itse ‘aceb mi şevķumuz
Tāb-ı dilden şu‘leyi āb eyleyen pervāneyüz
- 5 Sāḥir-i mu‘ciz-keāmuz şā‘ir-i şūḥuz Fehīm
Ne füsūna rāġıbu ne mā‘il-i efsāneyüz

[166b]

-615-¹²⁸³Nā‘ilī¹²⁸⁴

-- / .-- / .-- / .--

- 1 ‘Āşık seni dünyāya ğamuñ ‘āleme virmez
Biñ ömri firāķuñla geçen bir deme virmez
- 2 Dārū-yı ḥayāt-ı dil olan zaḥmuñı ‘āşık
Şaḳlar güher-i cānı gibi merheme virmez

¹²⁸³ İpekten, **a.g.e.**, s. 228.¹²⁸⁴ 615/ 3a Engüşt-i temennā-yı ḳadeḥ: Engüşt-i temennā-yı ḳadeḥ-girine
Mısraın vezni aksamaktadır.

4a Şahbā-zedegān-ı heves-ālūde vişālūñ: Şahbā-yı dükkān-ı heves-ālūde vişālūñ

- 3 Engüşt-i temennā-yı kadeh sāki
Yāķūt-ı girān-ķadr-ı behā ķāteme virmez
- 4 Şahbā-zedegān-ı heves-ālūde vişālūñ
Keyfiyyet-i hicrānuñı cāmı Ceme virmez
- 5 Ħorsend-i mezākı bilürüz Nā'iliyā biz
İrfānı Ħudā her ķar-ı lāyefheme virmez

[167a]

-616-¹²⁸⁵Vecdī¹²⁸⁶

..-- / .-. / ..-

- 1 Dā'im olmaz idi kemāl-i niyāz
Olmasa nāza imtişāl-i niyāz
- 2 Fitne-i çeşmi öğredür nāza
Ħānmān-ı sūzī zevāl-i niyāz
- 3 Nükte-i şırrı şive vü nāzı
Tercemāndur zebān-ı lāl-i niyāz
- 4 Pāye-i himmetüñ bülend eyle
Tā ki nāz olsa pāy-māl-i niyāz

¹²⁸⁵ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 83.¹²⁸⁶ 616/ 5b Nāzdan: Nāzda

- 5 Gülşen-i ‘aşk-ı yārda Vecdī
Nāzdan hāşıl it nihāl-i niyāz

-617-¹²⁸⁷

Sırrī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Biz deyr-i maḥabbetde ki pervāne-hücūmuz
Şem‘ -i ruḥına bir şanemüñ yanmağa mūmuz
- 2 Geh rif‘at ile gevher-i dihīm-i Keyānuz
Geh zillet ile cebhe-i pūr-naķş-ı kudūmuz
- 3 Sākī bizi bir cām ile dil-şād idemezsün
Biz tā-be-ebed ser-ḥoş-ı şahbā-yı ğumūmuz
- 4 Dilde n’ola çī-rast ise naḥl-i ḥadengi
Biz bāğ-ı ğama tarḥ-kün-i tāze-rüsūmuz
- 5 Pejmürde olursa n’ola Sırrī gül-i A‘cām
Biz bülbül-i āteş-nefes-i gülşen-i Rūmuz

¹²⁸⁷ Kazan, **a.g.e.**, s. 303.

-618-¹²⁸⁸

Faşîh

..-- / .-.- / ..-

- 1 Dil-i ‘âşıkda ârzû olmaz
Lâle-i deşt-i ğamda bû olmaz
- 2 Giryemi fikr-i kıddi men‘ itmez
Sāye-i serv sedd-i cû olmaz
- 3 Dil-i pākīze kalb-i pūhte gerek
Bāde-i ‘aşka her sebū olmaz
- 4 Giryeye gözden hayālî mahv itmez
‘Aks-i āyīne şüst ü şū olmaz
- 5 Saña maḥşūşdur bu lehce Faşîh
Her kişi böyle pāk-gū olmaz

[167b]

-619-¹²⁸⁹

‘Ārif

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 O şūh nālîş-i rencūr n’idüğün bilmez
Fiğān-ı ‘âşık-ı mehcūr n’idüğün bilmez

¹²⁸⁸ Çıpan, **a.g.e.**, s. 356.¹²⁸⁹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 251.

- 2 Fezā-yı ‘ aşkda hayrān şu‘ le-i dīdār
Fūrūğ-ı şem‘ sır-ı Tūr n’idüğün bilmez
- 3 Enīs-i mātem olan bülbul-i çemen-düşmen
Hemīşe rüy-ı gül-i sūr n’idüğün bilmez
- 4 Sebük-ser-i mey-i ‘ aşkı bu köhne meykedenüñ
Neşāt-ı bāde-i pür-zūr n’idüğün bilmez
- 5 Hemīşe dāğ-ı dil-i āteşinümüz ‘ Ārif
Ümīd-i merhem-i kāfūr n’idüğün bilmez

-620-¹²⁹⁰

Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñülden rīziş-i eşk ile dāğ-ı ārzū çıkmaz
Ne deñlü eyleseñ tamgā-yı ‘ aşkı şüst ü şü çıkmaz
- 2 Ümīd-i nüş-ı meyle hāksār olmak güzel ammā
Sirişte itseler cism-i nizārūm bir sebū çıkmaz
- 3 Çıkar bir gün zuhūra inkisār-ı hātīrum ammā
Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rü-be-rü çıkmaz

¹²⁹⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 623.

- 4 Hayāl-i ğamze-i hūbān ider bir kimse gördüñ mi
 Ki çeşminden hezārān katre-i hūn mū-be-mū çıkmaz
- 5 Benüm var ise Nābī ‘ aks-i naķş-ı ser-nüviştümdür
 ‘ İzārına o şūhuñ yoħsa ħaţţ-ı müşk-bū çıkmaz

-621-¹²⁹¹

Hevāyī¹²⁹²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kuyudan gerdiş-i çıkırıķla koĝa tobtolu çıkmaz
 Ne deñlü tiz çekseñ dökilür aşlama şu çıkmaz
- 2 Hamiri bī-nişā açıldıĝından pek şarılmışdur
 Ki yufķa biñ yirinden pārelense oķlaĝu çıkmaz
- 3 Ümīd-i dāne ile tuħmkār olmak güzel ammā
 Herise itseler ħarmānda çāşım bir taru çıkmaz
- 4 Çıkarsa çeşme kaposında bir gün seyrümüz zīrā
 Benümle ol büt-i segbān-siriştüm gū-be-gū çıkmaz
- 5 Benüm varsa Hevāyī itdi būsümden baħ[i]r te’şir
 Ayaĝından o şūhuñ yoħsa terden bir koķu çıkmaz

¹²⁹¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 34.

¹²⁹² 621/5a baħ[i]r: buhar

[168a]

-622-¹²⁹³Nā'ili-i Diğer¹²⁹⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Geldi mey-ḥāneden ol gözleri maḥmūr henüz
Oldı şaykal-zede ol āyīne-i nūr henüz
- 2 Oldı zaḥm-ı dile bir kerre nemek-pāş lebūñ
Māye-i ḥūn-ı dil ü dīdedür ol şūr henüz
- 3 Şu' lebār itmiş idi 'aşk nihāl-i āhum
Olmadın ser-zede tuḥm-ı şecer-i Tūr henüz
- 4 Pāy-māl-i sipeh-i ḥaṭṭuñ idi kişver-i cān
Varmadın dest-i ḳazā fitneye menşūr henüz
- 5 Vaḳf-ı ḳurbāngeh-i 'aşk idi göñül bilmez iken
Dest-i ḳaşşāb-ı ecel ḳabza-i sāṭūr henüz
- 6 Gelmedi cām-ı lebūñden dil-i ser-meste ferāğ
İrdi küstāhlığı gāyete ma' zūr henüz
- 7 Nā'ili dīde-i ḥaḳ-bīne hüveydā görünür
Mevḳıf dārda ser-bāzī-i Manşūr henüz

¹²⁹³ İpekten, **a.g.e.**, s. 217.¹²⁹⁴ 622/ *Divân*'da yer alan 2 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.
4a varmadın: vermedin

-623-¹²⁹⁵

Şehrî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dil ħarāb oldı ğam-ı ‘ aşķ ise ma‘ mūr henüz
Oldı pejmürde ğülü bñlbñli mesrūr henüz
- 2 Kşalmadı tenden eşer fevc-i hñmā-yı miñnet
Üstñhñn-rñzem içñn olmada pñr-řñr henüz
- 3 Nāle-i řubñ-geññm olmadı maķbñl eşer
Āh-ı şeb-ĝñrñm ise sñzına maĝrñr henüz
- 4 Çeşm-i yār-ıla mey-i ‘ aşķı ezel-nñř itdñk
Ben o keyfiyyet ile mestñm o maĥmñr henüz
- 5 İtmede dost tecellī vñ nihān olmaķda
‘ Āřıķ-ı ĥñre-naşar muntazır-ı Tñr henüz
- 6 Eyledñm nazmumı āviñte-i ‘ arş-ı ķabñl
Olmadıñ Şehrî gibi şi‘ r ile meřhñr henüz

¹²⁹⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 91.

-624-¹²⁹⁶

Nābī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 İrtibāt-ı hüsn ü ‘aşk olmuşdı müstaḥkem henüz
Turre-i Havvāya dil-bend olmadın Ādem henüz
- 2 Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaḥm-ı dilüm
Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz
- 3 ‘Āşıkūñ şubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
İtmedin ṭarf-ı binā-gūşā ser-i perçem henüz
- 4 ‘Ārifān olmuşdı āyet-ḥ̣ān-ı taḥrīm-i şarāb
Ḥarf-i cāma leb-gūşāy olmazdan evvel Cem henüz
- 5 Kīse-i ma‘ nāya mühr urmuşdı gencūr-ı dilüm
Sīne-çāk-ı mışra‘ -ı mühr olmadan ḥātem henüz
- 6 Dil-ber oldur kim lisānı ola mīz-āb-ı kerem
Dīde-i ‘uşşākına gelmezden evvel nem henüz
- 7 Oķısun bu heft beyti dāstān-ḥ̣ān-ı hüner
Heft-ḥ̣ānı Nābiyā feth itmeden Rüstem henüz

¹²⁹⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 589.

[168b]

-625-¹²⁹⁷Nazım¹²⁹⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Zān itme ‘itāb-ı nıgehūñden gilemendüz
Ġayra nıgeh-i gāh [u] gehūñden gilemendüz
- 2 İklīm-i dili yıkdı hücūm-ı ġam-ı haṭṭuñ
Ey ḡusrev-i ḡūbān sipehūñden gilemendüz
- 3 Feryād ki cān u dile āṣūb bıraḡdı
Mestāne senūñ kec-kūlehūñden gilemendüz
- 4 Olduk görelī ḡāllerūñ zūlfūñe beste
Bu dānesi çok dāmgehūñden gilemendüz
- 5 Merhem diyū elmās ḡoduñ zaḡmumuza āh
Her ḡāl ile ‘özt-i günehūñden gilemendüz
- 6 Mecnūnı degülsūñ bilürüz biz de Nazīmā
Nā-sāzī-i baḡt-ı siyehūñden gilemendüz

¹²⁹⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 803.

¹²⁹⁸ 625/ 4a Olduk görelī ḡāllerūñ zūlfūñe beste: Dil oldu görüp ḡāllerūñ beste-i zūlfūñ

Dîvân’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

5a Merhem diyū elmās ḡoduñ zaḡmumuza āh: Zaḡm-ı dilimiz süzen-i elmās ile dıkdık

5b Her ḡāl ile ‘özt-i günehūñden gilemendüz: Ey çarḡ bu ‘özt-i günehūñde gilemendüz

6a Mecnūnı: Memnūnı

-626-¹²⁹⁹

Nā'ili

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Nāzende ğulām-ı harem-i ħusn-i bülendüz
Ĥāmūş nedīm-i nigeḥ-i nāz-pesendüz
- 2 Düşdük zeḳanuñ çāhına zülfüñ hevesiyle
Demdür ki bu meclisde giriftār-ı kemendüz
- 3 Yoḳ şüret-i temkīn naẓar-ı ħāhişümüzde
Āzār-ı telāş-ı hevesden gilemendüz
- 4 Sercūş-ı hevāyuz yirümüz āteş-i dildür
Hem-ḥilḳat-i sīmāb u hem-āġūş-ı sipendüz
- 5 Bu āḥ ile biz Nā'iliyā kişver-i dilde
Bī-bāng ceres-i merḥale peymā-yı gezendüz

¹²⁹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 223-224.

[169a]

-627-¹³⁰⁰Yahyā¹³⁰¹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Ȑalur gider bu g  n  l z  lf-i y  rdan gelmez
Ȑaf  -yı   amı duyan ol diy  rdan gelmez
- 2 Ȑaf  -yı me  rebi olan nih  l-i b  d gibi
Ken  r-ı b  ĝ u leb-i c  yb  rdan gelmez
- 3 Kemendine t  tilur nice n  -t  v  n bul  nur
Bir iki   ayds  z ol   eh   ik  rdan gelmez
- 4 O ne  ve kim ba  na d  rd  -i derd-i    a  k olur
  ar  b-ı    fi v   meyi ho  -g  v  rdan gelmez
- 5   u   evk kim nefes-i p  rden gel  r Yahy  
Dem-i se  erde nes  m-i bah  rdan gelmez

¹³⁰⁰ Ertem, **a.g.e.**, s. 97.¹³⁰¹ 627/ 4a olur: vir  r

4b   ar  b-ı    fi v   meyi ho  -g  v  rdan:   ar  b-ı    f u mey-i ho  -g  v  rdan

-628-¹³⁰²

Şabrî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

1 Kerem bu teşne dile la‘l-i yârdan gelmez
Zülâl-i merhamet ol çeşmesârdan gelmez

2 Şabâdan itme gönül hâk-i pâyini ümîd
Bu dehlü lutf u kerem rûzgârdan gelmez

3 ‘Azâb-ı âteş-i dûzağ olur şafâsı baña
Şu mey ki destüme ol gül-‘izârdan gelmez

4 Ruḥından ayrılamaz dil bahâr-ı vaşlında
Mişâl-i kebg-deri lâlezârdan gelmez

5 Peyâm-ı vaşlı degül şimdi baña ey Şabrî
Selâm-ı sâde dahı ol nigârdan gelmez

-629-¹³⁰³Rüşdî-i Diğer¹³⁰⁴

.--- / .--- / .--- / .---

1 Bize bir neşve-i lutf ol gözi mestânenen gelmez
Bu hâlet mest-i cām-ı nâz olan cānânenen gelmez

¹³⁰² Kasır, **a.g.e.**, s. 187.

¹³⁰³ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 70-71.

¹³⁰⁴ 629/ 1b mest-i cām-ı nâz: mest-i nâz
5a şem‘-i dîdâr: seyr-i dîdâr

- 2 Çalış bir kaṭre-i ḥūn-āb aḳıtsun çeşmüñ ey zāhid
Ki feyz-i eşk-i dīde sübḥa-ı şad-dāneden gelmez
- 3 Gelürse nefḥa-ı zülfi yine senden gelür yoḥsa
Bu iḥsān ey şabā ‘ uşşāka dest-i şāneden gelmez
- 4 Kesülmez zülf-i dil-berden uzatma baḥşī ey vā‘ iz
Ḳabül-i nuşḥ u pend itmek dil-i dīvāneden gelmez
- 5 Görince şem‘ -i dīdār itmeden şem‘ e yaḳar kendin
Şu deñlü bir taḥammül Rüşdiyā pervāneden gelmez

[169b]

-630-¹³⁰⁵Nazīm¹³⁰⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğamından gördüğüm ḥālet baña cānāneden gelmez
Ki neşve telḥī-i meyden gelür mey-ḥāneden gelmez
- 2 Dile sākī ḥırāmuñdan gelür ārām-ı bezm-i mey
Ne deñlü germ olursa cünbiş-i peymāneden gelmez

¹³⁰⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 791.¹³⁰⁶ 630/ 1a Ğamından: Ğamında

gördüğüm: bulduğum

2a ārām-ı bezm-i mey: ḥālāt-ı bezm-i mey

4a ḥaylī: nice

5b cānāneden: mestāneden

- 3 Sipihrüñ mihr ü mähından ne mümkin pertev-i rāḥat
Nigāh-ı āšnāyī dīde-i bigāneden gelmez
- 4 Ğarīb itdi beni ḥaylī zamāndur yād ellerde
Peyām-ı şihḥat añlandı dil-i dīvāneden gelmez
- 5 Gedāyī pādşāh eyler Naẓīmā cür‘ a-i cāmı
Ḳalur lā-būd varanlar meclis-i cānāneden gelmez

-631-¹³⁰⁷

Hevāyī¹³⁰⁸

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Ğinā bu şuşamışa degme ḳārdan gelmez
Şovuk şu yaz günü çaḳ Akpıñardan gelmez
- 2 Ṭabaḳla ḳaymağını südcilerden itme ümīd
Ḳayık bu furtınada Üsküdārdan gelmez
- 3 Yemişle añma degül ey Hevāyī şimdi baña
Ḳurı haber daḥı ol yādigārdan gelmez

¹³⁰⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 34.

¹³⁰⁸ 631/ *Dîvân*'da yer alan 3 ve 4.beyitler, mecmuada yoktur.

-632-¹³⁰⁹Sırrı¹³¹⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Şīveni māşıta-i hacle-i sūr eylemişüz
Ġamı dāmād-ı şeb-i bıkır-i sūrūr eylemişüz
- 2 Nā'ıl-i ğurfe-i cennet ider a' mālüm yok
Ġayf kim dār-ı fenā içre kuşūr eylemişüz
- 3 O perī da' vete gelmez mi ki tāz-ı zülfin
Āteş-i micmer-i cān içre buhūr eylemişüz
- 4 Gösterür şāhid-i maẓmūnı hayāl-i zülfi
Sāye-i dīde-i endīşede nūr eylemişüz
- 5 Eyleyüp hūsn-i edā ile müzeyyen Sırrı
Şāhid-i nazmumuzı ğayret-i hūr eylemişüz

¹³⁰⁹ Kazan, **a.g.e.**, s. 304.¹³¹⁰ 632/ *Dîvân*'da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

[170a]

-633-¹³¹¹Fehîm¹³¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Tâb-ı dilden cûş idince ‘aşk-ı şûr-engîzümüz
Oldı ser-hoş-ı fenâ cümle vücûd-ı âmîzümüz
- 2 Biz ki mest-i neşve-i esrâr-ı hüsn-i dil-berüz
Bâde-i hayretle pürdür sâgar-ı leb-rîzümüz
- 3 Gelmişüz nezzâre-i hâl-i cemâl-i yârdan
Dâğ-ı hasretdür dil-i ‘uşşâka dest-âvîzümüz
- 4 Bahtumuz h’âb içre olsun tâ-kıyâm-ı şubh-ı haşr
Pâsbân-ı dil yeter bu nâle-i şeb-gîrümüz
- 5 Oldı feyz-i âftâb-ı hüsn-i ‘aşk ile Fehîm
Nice tâb-ı mihr-i enver zerre-i nâçîzümüz

¹³¹¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 476.

¹³¹² 633/ 4b şeb-gîrümüz: şeb-ğîzümüz

5b tâb-ı mihr-i enver: mihr-i enverîdür

-634-¹³¹³Nâzik¹³¹⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cām kim aındırmağa dünyâyı cām-ı Cem dirüz
Dil ki kendinden haber bilmez aña hurrem dirüz
- 2 Gülsitân yād eylerüz pür-dâğ görseñ sînemüz
Eşk kim çeşm-i süveydâdan gelür şeb-nem dirüz
- 3 Ne bilür vardur hemân derd-i derûn-ı zârumuz
Ėayriler peykâne dirler biz aña maħrem dirüz
- 4 Münşerihdür sîne söyleñ çarħ itsün bildüğün
Tîğına rûy-ı maħabbet zaħmına merhem dirüz
- 5 Bıkr-i fikrûnden toğan bir neş'edür kim Nâzikâ
Bunda kıalsun söz bilmeyüz 'İşî-i Meryem dirüz

¹³¹³ M. Yunus Gümüş, **Nâzik Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2011, s. 110-111.

¹³¹⁴ 634/ 1b Dil ki kendinden haber bilmez aña hurrem dirüz: Dil kemendinden haber bilmez dil-i hurrem dirüz

2b çeşm-i süveydâdan: çeşme-i süveydâ

3a Ne: Bir

derd-i derûn-ı zârumuz: râz-ı derûn-ı zârımız

3b peykâne: peykân

Dîvân'da yer alan 5, 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

-635-¹³¹⁵

Nef'î

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Esrâr-ı lebûñ söylemezüz gerçi hamûşuz
Ammâ ki hum-ı mey gibi pür-cûş u hurûşuz
- 2 Cevrûñ çekerek zevk-ı gam idrâk olunurdu
Müşkil bu ki biz ' aşk ile bî-ţâkat u hûşuz
- 3 Nāgeh getürür diyü şabâ müjde-i vaşluñ
Başdan ayağa şâh-ı gül-i ter gibi gûşuz
- 4 Zâhid bizi qor ğayra şatar şimdi riyâyı
Tuymış bizi kim mu' tekid-i bâde-fürûşuz
- 5 Nef'î gibi tâ'ib degülüz dil-ber ü meyden
Biz anlar ile leb-be-leb ü düş-be-düşuz

¹³¹⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 480.

[170b]

-636-¹³¹⁶Nazım¹³¹⁷

.--- / .--- / .--- / .---

1 Benümle ‘ ahd ü peymāna o mest-i naḥvet el virmez
 Fiğān kim dest-i kūtāh-ı ümīde fırsat el virmez

2 Ne deñlü pāyine üftādegān ḥūn-ābe-rīz olsa
 Olur dāmen-keş ol serv-i kıyāmet-ķamet el virmez

3 Olursa pençe-i ḥūrşīd-i ‘ ālem-tāb ile gerdūn
 Bize sākī elinden ğayrı cām-ı ‘ işret el virmez

4 Yine ser-keşlik eyler ḥalkā-i tevḥīde de girse
 Murād itdükçe hem-dest olmağa ol āfet el virmez

5 Züleyḥāvār kesme dāmeninden destini yoḥsa
 ‘ Azīz-i Mısr-ı ‘ aşķ olsañ o Yūsuf-ṭal‘ at el virmez

6 Ser-ā-pā dāğ-ı cismüm seyrine hep çeşm-i ḥasretdür
 Nigāh itdükçe yāra dem mi var şad-ḥālet el virmez

¹³¹⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 792-793.

¹³¹⁷ 636/ 1b Fiğān kim: Dirīgā

2b Olur: Olup

3a gerdūn: pür-tāb

6a hep çeşm-i ḥasretdür: çeşm-i temāşādur

6b şad-ḥālet: şad-ṭālib

- 7 Ayağın öp Naẓīmā el virürse meclis-i meyde
Bilürsün dest-būs-ı sākī-i bī-şefkat el virmez

-637-¹³¹⁸

Nābī¹³¹⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Çeh-i tārīk-i fūrkatden hūlāşa fūrşat el virmez
Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuşlat el virmez
- 2 Tūtuşmak küşt-gīr-i ğamla hātırdan giçer ammā
Budur vehmüm ki tālī⁶ himmet itmez kuvvet el virmez
- 3 Göñül çek dest-i ümīdūñ ki biñ eyyām-ı ⁶ ıyd olsa
Bizümle merhabāya nāzdan ol āfet el virmez
- 4 Hemān taqlīd ile saña kalan sūz-ı derūnuñdur
Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rif⁶ at el virmez
- 5 Murād üzre olurduķ mīve-çīn-i naḥl-i kām ey dil
İrişmez kāmēt-i i kūtāh-ı himmet devlet el virmez
- 6 O istiğnā-fūrūş-ı çārsū-yı ḥüsnūñ ey Nābī
Metā⁶ -ı vaşlına cān naḥdin itseñ kıymet el virmez

¹³¹⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 619.

¹³¹⁹ *Divān*'da yer alan 6. beyit, mecmuuda yoktur.

-638-¹³²⁰Fehîm¹³²¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mihri gördüm ‘ârız-ı dil-dâra beñzer beñzemez
Pertev-i hūrşiddür kim nâra beñzer beñzemez
- 2 Eyledük Mūsâ ile şem‘ -i tecellâya nazar
Şu‘ le-i didâr ol ruhsâra beñzer beñzemez
- 3 Eylemiş tebdîl-i şüret zâhir oldu bir perî
Pür-firîb ol dil-ber-i ‘ ağıyâra beñzer beñzemez
- 4 Çeşm-i mesti ger düçâr olsam görür görmez beni
Ġamze de çeşm-i tegâfûlkâra beñzer beñzemez
- 5 Zaḥm-ḥ‘âr-ı tîr-i ḥûn-rîz-i қаза oldum velî
Tîzlikde ġamze-i ḥûn-ḥ‘âra beñzer beñzemez
- 6 Hey‘et-i gûy-ı meh ü mihre nigâh itdüm Fehîm
Girde-i bâlîn sürîn-i yâra beñzer beñzemez

¹³²⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 460.

¹³²¹ 638/ 3b ‘ ağıyâra: ‘ ayyâra

5a Zaḥm-ḥ‘âr-ı tîr-i ḥûn-rîz-i қаза: Zaḥm-ḥurde tîr-i ḥûn-rîz-i қаза

[171a]

-639-¹³²²Bahāyī¹³²³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Senüñ'çün bir nefes gül-geşt-i taraf-ı lālezār olmaz
Ki reşkünden dil-i pür-hün-ı lāle dāgdār olmaz
- 2 Ya gülbün nerm olur yāhūd tarāvet kesb ider güller
Sirişk-i çeşm-i bülbül hāke bīhūde nişār olmaz
- 3 Hemīşe nūş-ı cām-ı ğuşşadan dil ğarka-ı hūndur
Anuñ'çün dāğ-ı sūzān-ı derūnum āşkār olmaz
- 4 Girībāna dökerdüm sāğar-ı bezm-i ğamı ammā
Ķanı ol dem ki sīnemde girībān tār tār olmaz
- 5 Ķalurdı āb olup peykānı nāruñ sūz-ı āhumdan
Hadeñgi bir nefes sīnemde ammā ber-ķarār olmaz
- 6 Toķınmaz ey Bahāyī rūyuña gerd-i reh-i iķbāl
Derinde Hāzret-i Mollānuñ ol kim hāksār olmaz

¹³²² Uludağ, **a.g.e.**, s. 84.¹³²³ 639/ *Divān*'da yer alan 6 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

5a Nāruñ sūz-ı āhumdan: Nār-ı sūz-ı āhumdan

-640-¹³²⁴[Riyāzī]¹³²⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nice bir geh cām-ı mey geh sākī-i dil-cū dirüz
Bir gün olur biz dağı bu meclise yā hū dirüz
- 2 Eylerüz sākī du‘ a-yı devlet-i hüsn ü cemāl
Bāde gördükçe dem-i pīr-i muğana hū dirüz
- 3 Didiler geh ‘ ukde-i ğam geh haṭ-ı çin-i cebīn
Biz aña amma ki başa yazılan yazu dirüz
- 4 ẖaddüne bālā dimişler biz belā-yı cān dirüz
Mest dir el ğamzeñe ki biz mestī-i cādū dirüz
- 5 Böyle olmış ıştırāḥ-ı zümre-i erbāb-ı ‘ aşk
Nāz-perverdūr na‘ im-i vuşlata bed-ḥū dirüz
- 6 Kār-ı Ferhāda dimez ehl-i maḥabbet kār-ı ‘ aşk
Biz aña ammā Riyāzī kuvvet-i bāzū dirüz

¹³²⁴ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 387.

¹³²⁵ 640/ Mecmuada başlık yoktur.
6b ammā: zīrā

-641-¹³²⁶Yahya¹³²⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bāğa ol serv-i revān gelse kim itmez i' zāz
Cümleden serv ider sāyesini pāy-endāz
- 2 Bir nigāh içün iderler yine dünyā nāzın
Dil-rübālar ne kadar eyleseler şiveyi āz
- 3 Bā' iş-i rağbet olur dil-bere istignāsi
Nemek-i hüsndür inşāf idicek şive vü nāz
- 4 Birbirinden ne 'aceb hīç cüdā olmazlar
Bilmezin 'āşık u ma' şūķ mıdur nāz u niyāz
- 5 Çeşm-i dil-ber nice pinhān ide mey-ḥ'ārlığın
Aña hem-şoḥbet iken gamze gibi bir gammāz
- 6 Uzanup zülfi ḳad-i yār bülend olduğça
Dil-i sevdā-zede inkāra düşer dūr u dırāz
- 7 Şeb-i hicrānı şabāḥa çıkarar Yahyādur
Şem' ler mi tuya böyle olıcaķ sūz u güdāz

¹³²⁶ Ertem, a.g.e., s. 100.¹³²⁷ 641/ 1a serv-i revān: naḥl-i revān

3b dil-bere: dilberūn

5a mey-ḥ'ārlığın: mecnūnlığın

5 ve 6. beyitlerin dizilişi, *Dīvān*'da farklıdır.

[171b]

-642-¹³²⁸

Şabrî

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Dem-beste-i keyfiyyet-i peymāne-i ‘aşkuz
Cūş itmezüz eller gibi mestāne-i ‘aşkuz
- 2 Geldükçe dile şevk iderüz sīnemüzi çāk
Biz perde-güşāyende-i kâşāne-i ‘aşkuz
- 3 Bend eyleme zülfüñle bizi uşlana dirseñ
Zencīr ḥatādur bize dīvāne-i ‘aşkuz
- 4 Zāhid ne ‘aceb şüret-i maḳşūdı görürsüñ
Biz gūşe-nişīnān-ı şanem-ḥāne-i ‘aşkuz
- 5 Şabrî n’ola yanup yakılursak gice gündüz
Biz bülbul-i bāğ-ı ğam-ı vīrāne-i ‘aşkuz

-643-¹³²⁹Mezākî¹³³⁰

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Mecnūn gibi zencīr-i melāmet-keş-i ‘aşkuz
Dīvāneyüz ammā yine ğayret-keş-i ‘aşkuz

¹³²⁸ Kasır, **a.g.e.**, s. 191.¹³²⁹ Mermer, **a.g.e.**, s.390.¹³³⁰ 643/ *Dîvân*’da yer alan 4 ve 6. beyitler, mecmuuda yoktur.

- 2 Şad-ḥoş-dili bir şemme ğam-ı yāra deġiřdük
Hakḳā ki ‘aceb ‘āşıḳ-ı miḥnet-keş-i ‘aşḳuz
- 3 Āvārelere kayd-ı tecemmül ne belādur
Memnūn-ı perīṣānī vü minnet-keş-i ‘aşḳuz
- 4 Meftūn degülüz naḳşına eyvān-ı sipihrüñ
Çeşm-i emele perde-i ḥayret-keş-i ‘aşḳuz
- 5 Reşk eylemezüz cām-ı Ceme şimdi Mezāḳī
‘Uşşāk ile peymāne-i ḥasret-keş-i ‘aşḳuz

[172a]

-644-¹³³¹Nazīm¹³³²

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Cān u dil alur ġamze-i cānāne ġorinmez
Yā Rab ne belādur ki dīl ü cāna ġorinmez
- 2 Her tārına āvīze iken bir dil-i şad-çāk
O zülf-i muṭarrā ġorinür şāne ġorinmez

¹³³¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 793.¹³³² 644/ Mecmuada yer alan 4 ve 8. beyitler, *Dîvân*'da yoktur.

1b ki: bu

5a Ruḥsāruña pūşīde olursa n'ola zülfüñ: Ruḥsāruñı kāküllerüñ itse n'ola mestür

6a ḥāl-i lebüñdür: ḥāl-i ruḥuñdur

7a da' vet-i dīl- ruḥuñdurdārına şarf eyledi 'ömrin: da' vetine yaḳdı süveydā-yı derünün

7b Bir dem o perīveş dīl-i nālāna: Şimdi perīveş dīl-i sūzāna

9b yārda: rāzda

- 3 Ya‘ kûb kim ey Yūsuf-ı gül-pîrehen-i nâz
Sensüz dü-cihân dide-i giryâna görünmez
- 4 Kūyuñda n’ola olmasalar āhuma vāķıf
Geldükçe şabā şanma gülistāna görünmez
- 5 Ruhsāruña pūşide olursa n’ola zūlfūñ
Hurşid şeb-i tîrede insāna görünmez
- 6 Pā-beste iden zūlfūñ ile hāl-i lebūñdür
Murğ-ı dile her dām ile her dāne görünmez
- 7 Hep da‘ vet-i dil-dārına şarf eyledi ‘ömrin
Bir dem o perîveş dil-i nālāna görünmez
- 8 Bîhūde hemān muntażıruz görmege yârı
Ol rûh-ı revān haste-i hicrāna görünmez
- 9 Ağyāra yol olmaz harem-i yārda Naẓīmā
‘İşretkede-i yārda bîgāne görünmez

-645-¹³³³Fā'izî¹³³⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nā-murād-ı 'ālemüz aġyāra yoġdur reşkümüz
Vaşl-ı gülden geġmişüzdür ħāre yoġdur reşkümüz
- 2 Lāne-sāz-ı bām-ı istignā olaldan murġ-ı dil
Bülbülāsā ġüşe-i ġülzāre yoġdur reşkümüz
- 3 Şīve-i sāķī cefā-yı muġtesibden fāriġüz
Mest-i 'aşķuz bāde-i ħammāre yoġdur reşkümüz
- 4 Ĥāne-berdüş-ı fenā ħāpük-rev-i deşt-i ġamuz
Taġt-ı Cemde bāliş-i zerkāre yoġdur reşkümüz
- 5 Biz ki bir bī-ķayd abdāluz cihānda Fā'izî
'Ālemün ķaydın ķeker ħünkāre yoġdur reşkümüz

¹³³³ Okatan, **a.g.e.**, s. 193.¹³³⁴ 645/ 3a cefā-yı muġtesibden: cevr-i muġtesibden

[172b]

-646-¹³³⁵Fehîm¹³³⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Biz ki hâl u haţ-ı dil-dârı temâşâ ıderüz
Dâğ-ı hasretle dili maḥż-ı süveydâ ıderüz
- 2 Bü'l-‘aceb ma‘ reke-sâz-ı nıgeh-i ḥûbanuz
Ki şehîdânı dem-i tıġla ihyâ ıderüz
- 3 Dest-i küstâḥumuz itdükçe gehi perde-derî
Şâhid-i ḥüsni degül ‘işmetî rüsvâ ıderüz
- 4 ‘Andelîb-i *erîñi*¹³³⁷ gûy-ı vişâlüz ki dili
Gülbün-i ğonce-i gülzâr-ı tecellâ ıderüz
- 5 Biz berehmen-i ḥarem şîve-i ‘aşk-ı şanemüz
Yâ şanem yâ şanem ile dili gûyâ ıderüz
- 6 Bülbül-i ḥaste-dilüz lîk semender-fiṭrat
Zaḥm-ı ḥâr-ı güle âteşle müdâvâ ıderüz

¹³³⁵ Üzgör, a.g.e., s. 478.¹³³⁶ 646/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

3a itdükçe gehi: itdükçe

5a Biz berehmen-i ḥarem şîve-i ‘aşk-ı şanemüz: Berehmen-şîve ḥarem-perver-i ‘aşk-ı şanemüz

¹³³⁷ “*Erîñi enzur ileyke: Rabbim, bana (kendini) göster, sana bakayım!*” (A‘râf, 7/143).

- 7 Şīve-i şāhid-i nuṭkın ki Fehīmũñ yazaruz
Hüsn-i elfāzumuzı ma‘ nī-i şeydā iderüz

-647-¹³³⁸

Ġazel-i Müşterek Es‘ ad ü Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dem-i serdī-i āhum zülf-i ‘ anber-sāya ġālibdür
Ümīd-i vaşl ile dilde hevā sevdāya ġālibdür
- 2 Bozar çīn-i cebīnin bād-ı āhum toķınur bir gün
Nesīm-i baķr-ı ‘ aşķum mevc-i istiġnāya ġālibdür
- 3 Yanında aķça itmez cāme-i zer-beftine eflāk
Şeh-i mülk-i tevekkıldür gönül dünyāya ġālibdür
- 4 Muķīṭ-i ‘ ālem-i ġamdur ‘ aceb baķr-ı mu‘ azzāmdur
Yem-i ħūn-ābe-i eşķüm yedi deryāya ġālibdür
- 5 Nevā-sāz-ı fiġānum bezm-i ġamda n’eylerin Nābī
Benüm sūz-ı derūnumla fiġānum nāya ġālibdür
- 6 Benüm Es‘ ad ki ķalemnden çıkardum naķş-ı gerdūnı
Yanumda bir nemed biñ aţlas u dībāya ġālibdür

¹³³⁸ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-648-¹³³⁹

Nādirī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ādemüñ aqlın alur fitne ile duḡter-i rez
‘ Aceb anuñ da ayağını çeker yok mı biraz
- 2 Nedür ol sırr-ı nihān ḥoḳḳa-i mercān içre
Ḥaṭṭ-ı la‘ lüñ iki mıṣra‘ ile bir pāk luğaz
- 3 Toğrı baḳsun hedef-i cāna tek ol ḳaşı kemān
Gezlese nāvekini baña yeterdi bir kez
- 4 Ruḡuña renk virürse ḳadeḡüñ iç ḳanın
Lezzet alursa lebüñden şekerüñ kellesin ez
- 5 Ğoncenüñ bād-ı şabā gerçi ġubārın giderür
Gerd-i ġam Nādiriyā āh ile dilden gitmez

¹³³⁹ Külekçi, **a.g.e.**, s. 249.

[173a]

Fî Harfû's-Sîn

-649-¹³⁴⁰Faşîh¹³⁴¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 İtmesün muğber ruğuñ âyînesin her bed-nefes
İltifātuñ çeşmine girmek neden her hâr u has
- 2 Var ise bir ğonce-i câm-ı lebûñden ḥâhişüm
Yokdur ey şîrîn-dehen ğayrı benüm'çün mültemes
- 3 Haşretüñle merdüm-i çeşmüm akıtdum seyl-i hûn
Görmedüñ peydâ ola bir kaçreden cûy-ı Aras
- 4 Merg-i Şîrîn-i maḥabbet irdi Ferhâddan meded
Bulmadı kûhsâr-ı ğamda ğayrı bir feryâd-res
- 5 Yâr aġyârıyla dil bârıyla kalduġ ey Faşîh
Gûşe-i târîk-i derd ü ğuşşada bî-yâr u kes

¹³⁴⁰ Çıpan, **a.g.e.**, s. 368-369.¹³⁴¹ 649/ 2a ğonce-i câm-ı lebûñden: ğonce-i bûs-ı lebûñdür
5a kalduġ ey Faşîh: biz kalduġ Faşîh

-650-¹³⁴²Mezākī¹³⁴³

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Böyle alursa sūz-ı dil-i āteřin-nefes
Dūza-fūrūz-ı asret olur bir kemīn-nefes
- 2 Sūz-ı derūn u tāb-ı ciğerden aber virūr
Bu āh-ı şu' le-pāř ile böyle āzīn-nefes
- 3 Ey dil biraz da hū çekelūm iç revā mıdur
Hep yok yire telef oldu bu nāzenīn-nefes
- 4 'īsā demān-ı ūsle dem-sāz olup gider
Yetmez mi ehl-i 'aşa kerāmet hemīn-nefes
- 5 Hep feyz-i nev-bahār-ı maabbet degūl midūr
Murān-ı oş-nevāya bu şev-āferīn-nefes
- 6 Zāhid bu āh-ı servi o kim eylemez eşer
Sūz-ı derūna olmayıca tā arīn-nefes
- 7 Yā Rab budur Mezākī-i zāruñ niyāzı kim
īmān ile muārin ola vāpesīn-nefes

¹³⁴² Mermer, **a.g.e.**, s. 413.¹³⁴³ 650/ 1b bir: her
2b Bir: Bu
3b oldu: ola

-651-¹³⁴⁴

Fā'izî¹³⁴⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Çıkarup cāmesini şevk ile pūyān idi Qays
İrmege menzil-i maqşūda şitābān idi Qays
- 2 Qoynına girmek ümīd eyler idi Leylānuñ
Deşt-i hayretde o sevdā ile 'uryān idi Qays
- 3 Vaḥşet-ābād-ı ğam olmışdı aña meclis-i üns
Neşve-i hayret ile mest ü hurūşān idi Qays
- 4 Āşyān şanma ḥas ü ḥār ile pūyan olmuş
Gird-bāddur reh-i 'aşk-ı ğam-ı cānān idi Qays
- 5 Sāyebān itmiş idi başına murġān perini
Fā'izî mülk-i maḥabbetde Süleymān idi Qays

¹³⁴⁴ Okatan, **a.g.e.**, s. 196.

¹³⁴⁵ 651/ 4b Gird-bāddur reh-i 'aşk-ı ğam-ı cānān: Gird-bād-ı reh-i deşt-i ğam-ı cānān

[173b]

-652-¹³⁴⁶Rüşdî¹³⁴⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 İtse de ey dil eger minnetle luṭf-ı bî-kıyās
Eylemez ‘ārif olan çarḥ-ı denîden iltimās
- 2 Hāne-i ḡamuñ şaḡın seyl-āb-ı meyle yakma kim
‘Ārif oldur āb üzre itmege tarḥ-ı esās
- 3 Çeşm-i serden olsa çeşm-i sır ‘aceb mi bî-niyāz
Nūr-ı mihrin eylemez mihr-i cihān-tāb iktibās
- 4 Bulmadum bûy-ı ḥaḳīḳat görmedüm reng-i vefā
Gülşen-i ‘ālemde aşla ḳalmadı zevḳ-ı ḥavās
- 5 Rüşdiyyā dil-bestedür meydān-ı nazm içre eger
Āftāb ola semend-i ṭab‘ uña zerrīn ḳuṭās

¹³⁴⁶ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 78-79.

¹³⁴⁷ 652/ *Divân*’da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

3a olsa çeşm-i sır: çeşm-i sır olsa

3b Nūr-ı mehden: Nūr-ı mihrin

4a Bulmadum bûy-ı ḥaḳīḳat görmedüm reng-i vefā: Görmedüm reng-i ḥaḳīḳat bulmadum bûy-ı vefā

5a dil-bestedür: şâyestedür

5b ola: olsa

-653-¹³⁴⁸Şābit¹³⁴⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Zāhidā eyleme cem‘ iyyet-i rindāna heves
Şıķlet-i rīş-i dırāzı çekemezler uzkes
- 2 Hū dimezdi dem-i cān-bağşına erbāb-ı semā‘
Pīr-i ‘aşķ eylemese dōne dōne nāya nefes
- 3 Gerden-i nāķa-ı Leylāya şarılusun Mecnūn
Şalınurdu yūregi ‘aşķ ile mānend-i ceres
- 4 Yine şemşīr-i nigāh altına al sultānum
Ėoma bu bī-ser ü sāmānı Ėarīb ü bī-kes
- 5 Şābitā zīr ger ‘aşķum ne ‘aceb eyler isem
Sīnede cevher-i dāĖ-ı cigeri zīb-i ķafes

¹³⁴⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 281.

¹³⁴⁹ 653/ 1b Şıķlet-i rīş-i dırāzı: Şıķlet-i rīş-i dırāzuñ
3a şarılusun: şarılsa

[174a]

~~-654-~~¹³⁵⁰[Hevāyī]¹³⁵¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Düşme av kaydına mǎnend-i seg-i herze meres
Tāzi oturdı o artu ulın al ipini kes
- 2 Ordu taslacılar Şey velī avlince
Teb-şüde eylediler düşmeni ‘annes keñes
- 3 Bārekallāh Zağarcıulunuñ oplarına
Şehri albur gezer oralıı itdi naas
- 4 Yāra vardum apusın ala ala uşandum
ımadı aşra beni şavmaq içün virmedi ses
- 5 Şimdi segbān şu‘arāsı seni ser-eşme bilür
Hāzer it ırma silāı be Hevāyī be teres

[174b] ¹³⁵²¹³⁵⁰ akır, **a.g.e.**, s. 35.¹³⁵¹ 654/ Mecmuada başlık yoktur.¹³⁵² Bu varakta şiir metni yoktur.

[175a]

-655-¹³⁵³

Sūzī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine şāh-ı çemenden nūşa ‘ālem izn-i ‘ām almış
Ele zerrīn-kaḍeḥ lāle-piyāle ḡonce-cām almış
- 2 Nice gülşende sünbüller perīşān olmasun cānā
İşitmiş zülfüñ evşāfın şabādan ol peyām [almış]
- 3 Lebūñden ḡonceler güller ruḡuñdan reng ü bū almış
Ḥırāmān ḡad ü reftāruñ görüp serv-i ḡırām almış
- 4 Ne derdüñ mīve-i vaşlın ne bir şeftālūsun aldık
Bu naḡlistān-ı ‘ālemde kimi gördük ki kām almış
- 5 Sebük-rev olsa lāyıkdur kümeyt-i ṭa‘bum ey Sūzī
Bu meydān-ı maḡabbetde alup öñdül o nām almış

-656-¹³⁵⁴Nazīre-i Li-muḡarririhī Rūḡī¹³⁵⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O mest-i ‘işve-perver destine ḡan itme cām almış
Nezāket ile bezmgāh-ı melāḡatden mūdām almış

¹³⁵³ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹³⁵⁴ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹³⁵⁵ 656/5b “almış” redifî, mecmuada yazılmamıştır.

- 2 Göñül şahrâ-yı nûr-ı ‘aşkıdur bir Leylî-i hüsnüñ
Ki Mecnûn-ı maḥabbet diyü şehr-i ğamda nām almış
- 3 Raķīb olmuş işitdüm küşte-i tîġ-ı cefâ-yı yār
O yüzden ‘āşık-ı bî-kîne-i yār intikām almış
- 4 Yine fikr-i muḥāl itmiş sevinmiş şād-kām olmuş
Dil-i bî-çāre vaşl-ı yārdan beñzer peyām almış
- 5 Güç idi yaluñuzın ölmüş olsam nā-murād u fakr
Bi-ḥamdullāh ki yok dünyāda bir göñlüñce kām [almış]
- 6 Revān olmuş diyār-ı nazma ḥükm-i ḥāme-i Rūḥī
Bu dem zabt eylemiş iqlīm-i ‘irfānı tamām almış
- 7 Nazāire itmege şî‘r-i muġayyer ḥaṭṭ-ı Sūzîyi
Güzel pey-revlik itmiş elde kilik-i müşg-fām almış

-657-¹³⁵⁶

Riyāzî¹³⁵⁷

... / ... / ... / ..-

- 1 Ruḥsın sînede cā eyle dil ü cāna qarış
İḥtilāt eyle begüm gel berü yārāna qarış

¹³⁵⁶ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 412.

¹³⁵⁷ 657/ *Dîvân*’da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Almağ isterseñ eger behre dilā feyzinden
Zerre ol pertev-i hūrşīd-i dīrahşāna qarış
- 3 İde gör ‘aşk ile pervāne gibi maḥv-ı vüçüd
Nār-ı miḥnetle yanup āteş-i sūzāna qarış
- 4 Cür‘a-i cāmı deger pīr-i muğanuñ saña da
Zerre it kendüñi ḥaḳ-i reh-i merdāna qarış
- 5 Ey Riyāzī giderek vāşıl ider baḥre seni
Ḳatre iseñ de n’ola seyl-i firāvāna qarış

[175b]

-658-¹³⁵⁸

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bir zamān ḥüsne ol āfet-i meh-rū ne imiş
Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş
- 2 ‘Āşıkın sihr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
Vādī-i mekrde ol ḡamze-i cādū ne imiş
- 3 İtmege ‘āşıḳa ta‘līm-i perestişkārī
Hey’et-i ḥam-şūde-i ṭāḳ-ı dü-ebrū ne imiş

¹³⁵⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 635.

- 4 Seyr idüñ kevkebe-i nîm-güzeşt-i hüsni
Devlet-i hüsni kemâlinde iken bu ne imiş
- 5 Ğamzesinden dökilür nükte-i ser-tîz-i sitem
Nâbiyâ fitnede ol çeşm-i suhan-gû ne imiş

[176a]

-659-¹³⁵⁹

Na' tî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Cemâl-i dil-rübâyı nûş-ı mey pür-tâb göstermiş
O keyfiyyet ruḥ-ı alın gül-i sîr-âb göstermiş
- 2 İdüp germâbede izhâr nâf 'uşşâk-ı dil-süzâ
Yem-i hüsni ü melâhatde o meh girdâb göstermiş
- 3 Haṭ-ı ruḥsârını yazdukda yâruñ kâtib-i kudret
Aña müjgân u ḥâlin nokta vü i' râb göstermiş
- 4 O sâķînüñ elinden nûş idüp mey âb-ı Hızrâsâ
Muġân-ı sâl-ḥurde gör ki kendin şâb göstermiş
- 5 Terakķî vü tenezzülden cihân nâ-restedür cümle
Bu ḥâli ehl-i dehre gerdiş-i dülâb göstermiş

¹³⁵⁹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 6 Dimiş kimdür esîr-i derd-i ‘aşkum Na‘tîyi bilmem
O bî-raḥme hele ta‘rif idüp aḥbâb göstermiş

-660-¹³⁶⁰

Nazîm¹³⁶¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Çemende bâğbân gül-berg-i ḥandânını devşirmiş
Debîr-i bâğ evrâḳ-ı gülistânını devşirmiş
- 2 Degül şâḥ-ı nihâl-i gülbün üzre ḡonce verd-i ter
Çözüp gülşende destâr-ı perîşânını devşirmiş
- 3 Müberḳa‘ şanma rûyın tûrresi ile şâḥ-ı ḥüsni
Dil-i ‘uşşâḳdan şerm ile dāmânını devşirmiş
- 4 Düçâr olmuş gözi ḥançer çeküp ebrûsı ol şûḥuñ
Yine mestâne ‘uşşâḳuñ girîbânını devşirmiş
- 5 Bozılmış ḥüsni gelmiş ḥaṭṭı kâlâsın şatup şavmış
Nazîm aḥşam irişmiş ḥâce dükkânını devşirmiş

¹³⁶⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 820-821.

¹³⁶¹ 660/ 1b Debîr-i bâğ: Debîr-i gülsitân

evrâḳ-ı gülistânını: evrâḳ-ı bostânını

3a Müberḳa‘ şanma rûyın tûrresi ile şâḥ-ı ḥüsni: Hıram-ı naḥl-i nâzuñ seyr idünce ol sehî-ḳaddüñ

3b Dil-i ‘uşşâḳdan şerm ile: Çemende şerm ile her serv

4a ol şûḥuñ: dil-dâruñ

-661-¹³⁶²

Şehrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çeşm-i giryānumla ey nîl eyleme baḥş-i ḥurūş
Kim bu baḥruñ cūşışı gelmez kıyāsa ol ḥamūş
- 2 Nîlde zāhir olan şanmañ ki girdāb-ı ḥabāb
Eşk-i tūfān-bārumuñ ḥavfindan oldı çeşm ü gūş
- 3 Nîl nîl-i eşk-i cürmümdür ki tuğyān eylese
Tā kıyāmet lücce-i raḥmet-şıfat olmaz ḥamūş
- 4 Mısr Mısr-ı ḥātırumdur ki kemāl-i şabrđan
Oldı her bir ārzū bir gūşede Yūsuf-fürūş
- 5 Veh ki olmış ḥasret-i dīdārdan Şehrî gibi
Sîne pür-şerḥa ciger pür-ḥūn nîl-i dil ḥurūş

[176b]

-662-¹³⁶³[Nā'ili]¹³⁶⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ruḥuñ şevkiyle dil kim zülf-i müşg-efşāna el şunmış
Zeliḥādur ki dāmān-ı meh-i Ken' āna el şunmış

¹³⁶² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹³⁶³ İpekten, **a.g.e.**, s. 232.¹³⁶⁴ 662/ Mecmuada başlık yoktur.

- 2 Dil-i bīmāra itmiş iki çeşmüñ töhmet-i mestī
Biri tutmuş girībānın biri dāmāna el şunmış
- 3 Per ü bālī şikāf-ı zaḥm-ı tenden penbeveş rīzān
Meger ıfıl-ı nigāhuñ nice murğ-ı cāna el şunmış
- 4 Görüp ağıyār ḥaṭṭuñ ḥūşe-çīn olmuş vişālūñden
İdüp ṭarḥ-ı tekellüf ḥırmen-i yārāna el şunmış
- 5 Turur mı karşı Rüstemle o çeşm-i ḳahramān zūra
Ḳaşıñ yayını ḳurmuş nāvek-i müjgāna el şunmış
- 6 Olup mest-i şarāb-ı şīrgīr-i la‘l-i nābuñ dil
Müjeñle pençeleşmiş ğamzeñe şīrāne el şunmış
- 7 Ma‘anī gevherin itmekde ṭab‘uñ Nā‘ilī īşār
Tılısmın feth idüp gencīne-i ‘irfāna el şunmış

-663-¹³⁶⁵

Vecdī¹³⁶⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Girībānın açup dil sīne-i cānāna el şunmış
‘Aceb mi gevher-i maḳşūdı bulsa kāna el şunmış

¹³⁶⁵ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 91.

¹³⁶⁶ 663/ 3a Ḥasret ile şem‘i: ḥasret ile dil şem‘i

5a Dökilmiş: Ṭokınmış

6a bulmamış: bulmamış ‘īşī

Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Hayāl-i sā' id-i sīmīni gördüm derūnumda
Yine zālīm-i kemer-bend miyān-ı cāna el şunmış
- 3 Der-āgūş eylemiş pervāneveş ḥasret ile şem' i
Ruhuñ yādıyla miskīn āteş-i sūzāna el şunmış
- 4 Ne dil kırtıldı ne cān dest-bürd-i çeşm-i mestinden
O kāfir-kīş şimdi gerden-i imāna el şunmış
- 5 Dökilmiş tarf-ı ebrūya dökilmiş rüy-ı dil-cūya
Şikenc-i zülfi māh u mihr-i nūr-efşāne el şunmış
- 6 Naẓirūñ bulmamış bu şī' r-i pākūñ şimdi ey Vecdī
Taḳayyüd eylemiş çok defter ü dīvāna el şunmış

-664-¹³⁶⁷

Mezākī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine şāne ser-i zülfi- i ' abīr-efşāna el şunmış
Hezārān-dil perīşān eylemiş biñ cāna el şunmış
- 2 Virüp ruḥşat bu deñlü zālīme çeşm-i siyeh-mesti
Yine her bir müje bir ḥançer-i bürrāna el şunmış

¹³⁶⁷ Mermer, **a.g.e.**, s. 418.

- 3 Dökilmiş sîne-i sîminine zülf-i siyehkârı
Ne kâfirdür görüñ kim şafha-i ‘îmāna el şunmış
- 4 Göñül tıflı görüp penbeyle dâğ-ı şu‘le-engîzüm
Gül-i ter zan idüp ol aḥker-i sūzāna el şunmış
- 5 Degül müjgānı ḥūnînüm meger kim merdüm-i dîde
Yem-i eşke talup bir pençe-i mercāna el şunmış
- 6 Ḳabā-yı neng ü nāmusa dil-i şeydā daḥı n’eyler
Girībānın çeküp şad-çāk idüp dāmāna el şunmış
- 7 Mezākî böyle vādîde ‘aceb mi alsa meydānı
‘Înān-ı eşheb-i ṭab‘-ı sebük-cevlāna el şunmış

[177a]

-665-¹³⁶⁸

Nā’ili¹³⁶⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i āşüfte kim ol ‘anberîn gîsūya bağlanmış
Şanurlar sebze-i nev-restedür şebbūya bağlanmış
- 2 Miyānuñ fîkr iden dillerle zülfüñ āşyān itmiş
Piristū beççelerdür güyiyā bir mūya bağlanmış

¹³⁶⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 233.

¹³⁶⁹ 665/ 1b sebze-i nev-rüstedür: sebze-i ḥod-rustedür
2a dillerle: diller

- 3 Tolaşmış tār-ı cān ol mū-miyāna dilde reşkinden
Mişāl-i ‘aşk-ı bī-cān ol qad-i dil-cūya bağlanmış
- 4 Ten-i Mecnūnı ‘ārī eylemiş raht-ı tekellüfden
O dām-ı fitne-i sayyād kim āhūya bağlanmış
- 5 Terennüm-sāzıdur ey Nā’ilī ervāh okındukça
Zihī naqş-ı bedī‘ -i hūsn kim ol rūya bağlanmış

-666-¹³⁷⁰

Hevāyī¹³⁷¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O bayraklar ki qalyonda babafingoya bağlanmış
Mülevven aşkıdur gūyā yeñi yapuya bağlanmış
- 2 Güzeller būsese narh üzre hāşıl kayd olur baña
Kılıc tīmār hep der-dest olup bāzūya bağlanmış
- 3 Tolaşmış zülfi tel tel nev-demīde haţţ-ı ser-sebze
Mişāl-i sāz-pāre deste-i kāhūya bağlanmış
- 4 Se rūze şīre-i bed-keyf-i devletle atup tıtma
Bu bir keskin müşelleşdür şoñı qayguya bağlanmış

¹³⁷⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 38.

¹³⁷¹ 666/ 2b tīmār hep: tīmāridur

- 5 Hevāyī şimdi dil çokluk deli g.tlerden itmez hāz
Palāmār-ı ta‘ alluk var ise uşluya bağlanmış

-667-¹³⁷²

Nazīm

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kūsūf-ı turrenden mihr-i ruḥuñ tāb-efgen olmazmış
Meger şem‘ -i ümīd-i baht-ı ‘ aşık rūşen olmazmış
- 2 Dirīgā dest-res mümkün degülmiş dāne-i kāme
Figān kim ḥūşe-i maḳşūda kişt ü ḥırmen olmazmış
- 3 Fezā-yı ḥ‘āhişümde lāle-i ye’s olmuş üşküfte
Küşād-ı ḡonce-i ümīde bāḡ u gülşen olmazmış
- 4 Girībānı gibi şad çāk itmiş ḥār-ı miḥnetde
Beyābān-ı maḥabbet ṭay idende dāmen olmazmış
- 5 Nazīmā zerdi-i rüyum görüp ‘ ālem pesend itdi
Yanında kimsenüñ bī-zer olan müstaḥsen olmazmış

¹³⁷² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükada, “Bestekār” Nazīm’in Yayımlanmamış Şiirleri”, s.1994).

[177b]

-668-¹³⁷³

Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Derūn-ı dilde çākin ‘āşık-ı bī-tāb göstermiş
‘İbādet-ḥāne-i endīşede miḥrāb göstermiş
- 2 Olup dil ıztırābın yāra tefhīm itmeden ‘āciz
Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sīm-āb göstermiş
- 3 İden eczā-yı kevnî ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
Fezāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş
- 4 ‘Arūsāsā çemende gūşvārıdur ḳulağında
Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş
- 5 Felekde ḥaste-i hicrāna taḳlīd eyleyüp Nābī
Gice tā-şubḥ olunca dīde-i bī-ḥāb göstermiş

¹³⁷³ Bilkan, **a.g.e.**, s. 643.

-669-¹³⁷⁴Rüşdî¹³⁷⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yazınca kilik-i kudret t̤ālî^c im der-ḥ^ıāb göstermiş
Āyīne dest-i ümīdüm gibi bî-tāb göstermiş
- 2 Degüldür şerḥalar sīnemde zaḥm-ı ḥançer-i ḡamzeñ
Yir açmış seyl-i eşküm çeşme-i mir-āb göstermiş
- 3 O cām-ı mey ki ḡayra zevraḡ olmuş lücce-i ḡamda
Felek ehl-i dile her devrini gird-āb göstermiş
- 4 Degül gülşende yir yir ḡonceler cevrenden ol şūḥuñ
Göñül girye idünce ḡatre-i ḥūn-āb göstermiş
- 5 Tenümde tāze tāze dāḡlar ḡan eyleme Rüşdî
Maḥabbet bāḡbānı şad-gül-i sir-āb göstermiş

¹³⁷⁴ Tunadurur, **a.g.e.**, s.79.

¹³⁷⁵ 669/ *Divân*'da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

2b seyl-i eşküm: seyl-i eşk

çeşme-i mir-āb: çeşmime mir-āb

3a O cām-ı mey ki: cām-ı mey ki

lücce-i ḡamda: lücce-i ḡamdan

4a cevrenden: cevrinde

5a Tenümde: Naḥle

-670-¹³⁷⁶Nazım¹³⁷⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O ebrū üzre zülfin yār kim pür-tāb göstermiş
Yem-i behcetde mähî şaydına kullāb göstermiş
- 2 Cemālūñ çeşm-i terde Mānī-i ‘aşk eyleyüp taşvīr
Derūn-ı cūyda bir hūrşīd-i ‘ālem-tāb göstermiş
- 3 Hayāl-i halka-i zülfūñle dil yakmış ser-ā-pā dāğ
Maḥabbet lüccesin girdāb-ber-girdāb göstermiş
- 4 Tenümde her müjem bir rūd aqıtmış şerhalar üzre
Bu bāguñ bāgbānı cedvel ü mīzāb göstermiş
- 5 Bütān ḥüsn için itmiş perestīşgāh ebrūsın
O kāfir kişi seyr it deyrde miḥrāb göstermiş
- 6 N’ola fānūs-ı pür-eşkāle dönse devlet-i dünyā
Anı her dīdeye devrān hayāl ü ḥāb göstermiş

¹³⁷⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 820.¹³⁷⁷ 670/2b bir hūrşīd-i ‘ālem-tāb: hūrşīd-i ‘ālem-tāb

3a zülfūñle: zülfüyle

4b bağıñ bāgbānı: bağ-ı bāgbānı

5b O kāfir kişi seyr it: Ne kāfir-mā-cerādur

6a fānūs-ı pür-eşkāle: fānūs-ı eşkāle

7a n’ola dil açmasa dest-i temennāyı: ferāgāt eyleyüp dil dest-būsından

7b Der-i Mevlā gibi tevfiḳ aña bir bāb: Ayağın sākī-i bezmūñ öpüp ādāb

- 7 Naẓīmāsā n'ola dil açmasa dest-i temennāyı
Der-i Mevlā gibi tevfiķ aña bir bāb göstermiş

[178a]

-671-¹³⁷⁸

Şābit

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kād ü kāmēt virdi ol serve kıyāmet gösteriş
Dil-rübā-yı şöyle gösterse kıyāfet gösteriş
- 2 Āl-i Zehrā olduğın gül-goncenüñ taḥkīķ ider
Ṭarf-ı destārında ol aḥẓar ʿalāmet gösteriş
- 3 Sāʿ atüñ geldi dimekdür ʿāşık-ı dil-ḥasteye
Sīnesin açup nezāketle o sāʿ at gösteriş
- 4 ʿArz-ı ḥüsn-i hoş-nümā maʿ şūḳa lāzım şīvedür
ʿĀşık-ı pejmürde endāma ne ḥācet gösteriş
- 5 Siḥrden bir şuʿ be gösterdüñ suḥan erbābına
Böyle olsa şiʿrde Şābit belāgat gösteriş

¹³⁷⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 285.

-672-¹³⁷⁹Nazım¹³⁸⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olup peşmînesi köhne ridâ-yı zâhid eklenmiş
N'ola düşse 'aşāya kâse-i 'ömri direklenmiş
- 2 [...]

Çekilmiş havlî-i bâğ-ı ruḥ-ı dîl-dâr beklenmiş
- 3 Çiçek zaḥmından ol kâlâ-fürûş-ı bender-i ḥüsnüñ
Kumâşın behceti hicrânlıdur yir yir çiçeklenmiş
- 4 'İzârı üzre olmuş ḥalka ḥalka ejder-i zülfi
Tılsım-ı genc-i ḥüsn-i yârda kâat kâat çöreklenmiş
- 5 Yine bezm-i maḥabbetde nigâh-ı mest-i cānāna
Çeker pergâlesin 'âşık kebâb itmiş yüreklenmiş
- 6 Ol ebrû-yı kemândârın görüp zan eyleme müjgân
Ḥadeng-i gamze-i dîl-düz cānândur bileklenmiş
- 7 Yine ḥayl-i ḥayâl-i yâr ḥûn-ı eşküme kıanmış
Kenâr-ı cûybâr-ı çeşmüme kıonmuş yemeklenmiş

¹³⁷⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 833.

¹³⁸⁰ 672/ 2a Bu mısra, mecmuada yazılmamıştır.

6 Bu beyit, *Dîvân*'da yoktur.

- 8 Mey-i cām-ı hacālet seyrümi hal itmedi yāra
Dirīgā ‘ uḳde-i dil germi-i şer miyle peklenmiş
- 9 Naẓīm-i zār şimdi bir ferişte hūba meyl itmiş
Geçüp nefis ü hevānuñ şer ü şūrından meleklenmiş

-673-¹³⁸¹

Li muḥarririhi Rūḫī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O meh kim halka-i zikre duḫūl itmiş eteklenmiş
İnābet eylemiş seyr-i tarīkatden köçeklenmiş
- 2 Kenār-ı bezme de gelmezdi evvel yan çizerdi līk
Ne hoş ortaya atmış ḫāliyā kendin yüreklenmiş
- 3 Felekde çarḫa girmek nic’ olur raḳḳāşveş görseñ
Olaydı sā‘ at-i ḫüsni o māhuñ zenbereklenmiş
- 4 Gice rü’yāda gördüm seg raḳībi şöyle ḫavf itdüm
İşirmiş dāmenüm ‘ av ‘ av ider şeklen köpeklenmiş
- 5 Ḥarīm-i vaşla girmiş n’eylediyse eylemiş aḡyār
Temelluḳ eylemiş Mecnūn gibi kāfir şekillenmiş

¹³⁸¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

6 Sipih-r-i maṭlabumdan kevkeb-i baḥtum ṭulū‘ itmez
Cefāda ṭālī‘ -i dūnum felekle müştereklenmiş

7 Şeker şehd-i lebin görmüş şulanmış ağzı lezzetden
Varup dükkānçe-i la‘line bir pāye sineklenmiş

8 Dimişler gitdi Oḳ meydānına yāruñ temāşāya
Gider oḳ gibi gördüm ‘āşıkı ḡāyet bileklenmiş

9 ‘Aceb Rūḥīye mi ḳaşdı yine ol fītn-e-engīzūñ
Silāḥın der-miyān itmiş ḳılıçlanmış tüfeklenmiş

[178b]

-674-¹³⁸²

Rüşdī¹³⁸³

.--- / .--- / .--- / .---

1 Şarāb-ı nāb ile çeşmüñ gibi göñlüm ki mest olmuş
Ümīd-i bāde-i cām-ı lebūñle mey-perest olmuş

2 Göñül kim çarḥa baş egmezdi evvel şimdi gördüm kim
Mişāl-i sāye dönmiş ḥāk-pāyı yāra mest olmuş

¹³⁸² Tunadurur, **a.g.e.**, s. 80.

¹³⁸³ 674/ 2b Mişāl-i sāye: Metā‘-ı sāye

3a ḥışm ile: çeşm ile

4a eylemezdi dil: eylemez ey dil

5a şimdi: Rüşdī

5b Rüşdī: şimdi

- 3 Yine bir ‘ aşık-ı ser-bāza kaçdı var gibi zīrā
Giderken yārı gördüm hışm ile hançer-be-dest olmuş
- 4 Şarāb-ı kevşer olsa cür‘ asın nūş eylemez ey dil
Ezelden ol ki mest-i bāde-i bezm-i elest olmuş
- 5 Dil evvel cām-ı mihr ü māh ile hem-seng iken şimdi
Yazık kim seng-i cevri-i yār ile Rüşdī şikest olmuş

-675-¹³⁸⁴

Mezākī¹³⁸⁵

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 Göñül ki bezm-i maḥabbetde mest olup kalmış
Tamām-ı mest-i şarāb-ı Elest olup kalmış
- 2 Cemāl-i yārı görüp nūr-ı Hakkı anlamayan
Mişāl-i āyine şüret-perest olup kalmış
- 3 Zamān ile ne kadar zīb-i dest-i rağbet idi
Bu cām-ı bāde ki şimdi şikest olup kalmış
- 4 Alınca sāgar ele ser-bülend-i ‘ ālem olur
Gedā-yı meykede kim böyle mest olup kalmış

¹³⁸⁴ Mermer, **a.g.e.**, s. 416.

¹³⁸⁵ 675/ 4b mest: pest

- 5 Mezākī hayret ile şāh-ı rāh-ı hasretde
Düçār-ı dil-ber-i hançer-be-dest olup kalmış

[179a]

-676-¹³⁸⁶

Şemsī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ruḥuñ ressām-ı kudret rūyuña cānā şığışdurmış
Ki bir berg-i semen üzre gül-i hamrā şığışdurmış
- 2 Ġazab-gīr-i nigāh-ı merdümānuñ resm için ‘ aşık
İki hūn-ḡārı bir levḥ-i dile ḡālā şığışdurmış
- 3 Derūn-ı dīdede ḡıfz eylemiş dil dāne-i eşküm
‘ Acebdür bir şadefde şad dūr-i yektā şığışdurmış
- 4 Ḥayāl-i rūy-ı ḡūy-gerdeñle āh u eşkini gör kim
Fütāde-dilde āb u āteşi gūyā şığışdurmış
- 5 Hezār aḡsent Şemsī bu zemīn-i pākūñe hergiz
Daḡı kimse degül bir nūkte-i ra‘ nā şığışdurmış

¹³⁸⁶ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-677-¹³⁸⁷

Nāzīmā

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Süveydā-yı dile ‘aşkuñ o kim cānā şıgışdurmış
Derūn-ı kıatreye gūyā ki bir deryā şıgışdurmış
- 2 Hām-ı zūlfine bend itmiş o güller dilleri aḥsent
Ki bir dāma hezārān bülbul-i şeydā şıgışdurmış
- 3 Nuḳūş-ı ḥaṭṭını levḥ-i ruḥında gör ki kil-k-i şun‘
Dü berg-i verde yüz biñ sünbül-i ra‘ nā şıgışdurmış
- 4 Gören dir şermden ḥūy-rīz olınca rūyı siḥr ile
O büt bir yire āb u āteşi gūyā şıgışdurmış
- 5 Semend-i ṭab‘ -ı Şemsīye ḥased kim Nāzīmā böyle
Zemīn-i tenge şad maẓmūn-ı bī-hemtā şıgışdurmış

¹³⁸⁷ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[179b]

-678-¹³⁸⁸‘Āzim¹³⁸⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i ‘uşşāk ile dest ü girībān olmak istermiş
Meger tīg-ı müjen ālūde-dāmān olmak istermiş
- 2 N’ola üftāde-i naṭ‘ -ı siyāsetgāh-ı yār olsa
Göñül ‘ıyd-ı vişāl-i yāra ḳurbān olmak istermiş
- 3 Muḥāldür pāy-tā-ser çāk-ber-çāk olsa çün şāne
Dil-i şūrīde bend-i zūlf-i cānān olmak istermiş
- 4 Şarāb-ı ‘aşḳ ile pür-cüş olanlar teng-ḳarfāndur
O keyfiyyet derūn-ı dilde pinhān olmak istermiş
- 5 Şikest-i rişte-i bend-i ta‘ alluḳdan ğaraz ‘Āzim
Meger dil ḥıṭṭa-i tecrīde sulṭān olmak istermiş

¹³⁸⁸ Abuzer Dönmez, **Āzim Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1999, s. 221.

¹³⁸⁹ 678/ 1a Dil-i ‘uşşāk ile dest ü girībān: Dil-i aḡyāra zaḥm-endāz-ı hicrān

1b tīg-ı müjeñ: tîr-i müjen

2a üftāde-i naṭ‘ -ı siyāsetgāh-ı yār: üftāde-i naṭ‘ -ı siyāsetgāh-ı nāz

-679-¹³⁹⁰Mādiḥ¹³⁹¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O gül-çeḥre ‘izārın tāb-ı meyle tāzelendirmiş
Göñül murğın hevā-yı ‘aşq-ıla āgāzelendirmiş
- 2 Olup ḥayret-keş şahbā-yı la‘ lūñ meclis-i Cemde
Yine sāḳī tehī peymānesin āvāzelendirmiş
- 3 Hemīşe ol cefā-cū zaḥm-ı şemşīr-i nigāhından
Dil-i şūrīde-i ‘aşq-ıla ey ğam tāzelendirmiş
- 4 Meh-i ḥüsnüm temāşā-yı cemālūñ fikri ḥūrşīdi
Cihānı sū-be-sū abdālveş dervāzelendirmiş
- 5 Helāl itmiş meyi bezm-i felekde sāḳī-i devrān
İdüp meydān tehī peymānesin ḥamyāzelendirmiş
- 6 Perişān eyleyen evrāḳını mecmū‘ a-i cānuñ
Kitāb-ı ḥüsnini nev-ḥaṭ-ıla şīrānelendirmiş
- 7 Hezārān n’ola nālān olur ise Mādiḥ-i şeydā
O gül-çeḥre-i ‘izārın tāb-ı meyle tāzelendirmiş

¹³⁹⁰ Mehmet Nâil Tuman, **a.g.e.**, s. 899-900.¹³⁹¹ 679/ Mecmuada yer alan 3, 4, 5, 6 ve 7. beyitler, tezkirede yoktur.

[180a]

-680-¹³⁹²Nazım¹³⁹³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O kim dürc-i leb-i la‘ linde dürr-i nâb göstermiş
Ne sâhirdür şererde kaçre kaçre âb göstermiş
- 2 Dü-zülfin ‘anberîn mevc eyleyüp deryâ-yı hüsünde
Yine her tārını bir halka-i girdâb göstermiş
- 3 Cemâl-i bâ-kemâlûñ eylemiş her dîdede cevân
Hudâ her zerrede bir mihr-i ‘âlem-tâb göstermiş
- 4 Maḥabbet muṭribi itdükde ṭanbūr-ı dile âheng
Ḥayâl-i ebruvânından aña mızrâb göstermiş
- 5 Dil-i hūbanı itmiş gūyveş sîlî-ḥor-ı ‘aşkı
O kim çevgân-ı zülfeyninde pîç ü tâb göstermiş
- 6 Muşavvir ṭālî‘ -i nâ-mihribānum eyleyüp taṣvîr
‘Acebdür her dü-çeşmin anda da der-ḥ‘âb göstermiş

¹³⁹² Çakır, **a.g.e.**, s. 823.¹³⁹³ 680/ 2a mevc eyleyüp: emvâc idüp3a Cemâl-i bâ-kemâlûñ: Cemâl-i bâ-kemâlî
cevlân: cevânî

4b Ḥayâl-i ebruvânından aña mızrâb: O şūḥuñ her ser-i müjgânı bir mızrâb

5a gūyveş sîlî-ḥor-ı ‘aşkı: gūy-ı sîlî-ḥorde-i ‘aşk

6a ṭālî‘ -i nâ-mihribānum: ṭālî‘ -i nâ-mihribânın

7a Nazīmāsā ferāḡat eyleyüp dil dest-būsından: Revâdur ḡayra ‘arz-ı ḡacet itmezse Nazīm ey dil

7b Ayaḡın sâķî-i bezmûñ olup âdâb göstermiş: Der-i Mevlâ gibi tevfiķ aña bir bâb göstermiş

- 7 Naẓīmāsā ferāġat eyleyüp dil dest-būsından
Ayaġın sāķī-i bezmün öpüp ādāb göstermiş

-681-¹³⁹⁴

Li muḥarririhi Rūḫī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O kim nūr-ı cemālin ‘āleme meh-tāb göstermiş
Şem‘a-i āftāb-ı rüyın āteş-tāb göstermiş
- 2 Ne kanlar yutduğum seyr it dem-ā-dem diyü ‘aşķuñla
Sirişk-i dīdesin bī-dillerün ḥūn-āb göstermiş
- 3 Dimişler lafz-ı istignāyı taşrīḥ eylemiş var mı
Kitāb-ı nāzda bulmuş maḥalin bāb göstermiş
- 4 Hemān-dem la‘line aşdāf-ı dürr-i kān öykinür gördi
Açup dürc-i dehānın lü‘lū‘-i nā-yāb göstermiş
- 5 Temāşā-yı cemālün ārzü eyler didüm ‘uşşāk
Ta‘accüb burķa‘ından rüy-ı istiġrāb göstermiş
- 6 Hele mesmūm-ı cām-ı fūrķatün oldum ben ey sāķī
Ne ġam saķķā-yı la‘lün bāde yā zehr-āb göstermiş

¹³⁹⁴ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 7 Bugün Rūḥīye hem-pā var mıdur kūy-ı belāḡate
Ki vezn-i ṭab‘ ı reşk-i Fāzıl-ı ḡār āb göstermiş

-682-¹³⁹⁵

Sūzī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O meh kim ‘ārızın germ-i ḡaḡabdan tāb göstermiş
Şefkatden gūyiyā ol ‘āleme meh-tāb göstermiş
- 2 Zihī şāni‘ ki yāruñ cāmi‘ -i ḡüsünde ‘uşşāka
Perestiş kılmaḡa ebrūların miḡrāb göstermiş
- 3 Mey-āşām-ı ḡama bezm-i maḡabbetde görüñ sāḡī
Deḡānın cām idüp la‘lin şarāb-ı nāb göstermiş
- 4 Ṭarīḡ āyīnini icrā idüp resmin beyān itmiş
Reh-i ‘aşḡı selefdan hep geḡen aḡbāb göstermiş
- 5 Yanında ḡanḡer-i ser-tīzin añmış buse-cūyānuñ
Nezāketle o meh dil-teşnegāna āb göstermiş
- 6 Me‘ānī dūrlerin Sūzī nişār itmiş bu meydāna
Zarīfāne geh icāz u gehi iṭnāb göstermiş

¹³⁹⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[180b]

-683-¹³⁹⁶

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāra yapışmış
Mıkrāzdur ol şem^ç-i ziyā-dāra yapışmış
- 2 Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ğamda
Yārı göricek dāmen-i inkāra yapışmış
- 3 Gördüm gül-i ter maḥkeme-i şahⁿ-ı çemende
Dāmānumı çāk itdi diyü ḥāre yapışmış
- 4 Sīnemdeki dāğum ki nümūdār-ı ğamumdur
Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ^çatṭāra yapışmış
- 5 Nābī hele uslanmış olup ^çaşḳa giriftār
Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

¹³⁹⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 639.

[181a]

~~-684-~~¹³⁹⁷Vecdî¹³⁹⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Düşüp ayağıña gönlüm ki mest olup kalmış
Piyāledür ki bezümde şikest olup kalmış
- 2 Nişān-ı sümm-i semendi degül meh-i nevdür
Ki pāy-būsi ümīdiyle pest olup kalmış
- 3 Olurdi zühd ile ma' mūr dil dağı ammā
Harāb-ı neşve-i bezm-i elest olup kalmış
- 4 Hayāl-i rüyı ile zülfi içre dil gūyā
Diyār-ı Hindde âteş-perest olup kalmış
- 5 Ne nūş-ı bādeye kâdir ne gitmege Vecdî
Hücūm-ı keyf ile sāğar-be-dest olup kalmış

¹³⁹⁷ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 88.¹³⁹⁸ 684/ 3b Harāb-ı neşve-i bezm-i elest: Harāb-ı neşve-i cām-ı elest

-685-¹³⁹⁹Nā 'ilī¹⁴⁰⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül ki kāfir-i deyr-i elest olup qalmış
Bağup cemālũñe şuret-perest olup qalmış
- 2 Dil-i řāpĩde girih-bend-i ebruvānuñ olup
Miřāl-i māhĩ-i üftāde-şest olup qalmış
- 3 Revācgāh-ı viřālũñde tuğfe-i dil ü cān
Metā^c -ı kesmeğar-ı rüy-ı dest olup qalmış
- 4 Vedā^c -ı ħāk-niřinān-ı 'aşq idüp Manřūr
Firāz-ı dārda bālā-nişest olup qalmış
- 5 Ne Nā 'ilĩ ne mecāl-i vaşan ne tāb-ı sefer
Nifāk-ı bağt ile ħāğır-şikest olup qalmış

¹³⁹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 231.

¹⁴⁰⁰ 685/ *Dīvān*'da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

[181b]

-686-¹⁴⁰¹

Mâcid

.--- / .--- / .--

1 O tâb [kim] hüsni-yâra hoş yaraşmış
Mekir ol şivekâra hoş yaraşmış

2 Tarâvet-yâb olup âb u hevâdan
Temevvüc cûybâra hoş yaraşmış

3 Olinca lutf-ı dil-ber baña dem-sâz
Cefâ ağıyâr-ı zâra hoş yaraşmış

4 Hayâl-i ebrûvân yir itdi dilde
Kemân-dâra o yâra hoş yaraşmış

5 Haţ-ı nev-hîz ile la‘ lini şorma
Şarâb evvel-bahâra hoş yaraşmış

6 Çü Mâcid gülsitân-ı vuşlata bu
Figân-kârı hezâra hoş yaraşmış

¹⁴⁰¹ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 53.

-687-¹⁴⁰²**Ferîd**

.--- / .--- / .--

1 Hıat-ı nev gül-^c ızāra hoş yaraşmış
 Çemen vaqt-i bahāra hoş yaraşmış

2 Hayāl-i kām̄eti çeşm-i terümde
 Bu serv ol cūybāra hoş yaraşmış

3 Müca^c ad zūlfini mengūş itmiş
 O gūşe gūşvāre hoş yaraşmış

4 Hevā-yı hāli ile sine pür-dāğ
 Çerāgān lālezāra hoş yaraşmış

5 Ser-ā-ser cāme-i hūbı Ferīdā
 Muhaşşal kadd-i yāra hoş yaraşmış

-688-¹⁴⁰³**Mācid**

..--- / ..--- / ..--- / ..-

1 Hıat-ı yāķūt-ı lebi kābil-i taķrīr olmaz
 Şülüşi ğonce-i reyhāniye tanzīr olmaz

¹⁴⁰² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

¹⁴⁰³ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 53-54.

- 2 Sīneye çekdi bu şeb ol mehi āġūş-ı hayāl
H̡āb-ı nūşīn-i vaş[ı]l lafz ile ta‘ bir olmaz
- 3 Bī-bedeldür o kadar h̡üsn-i dil-ārāsı kim
Meh ü h̡ūrşīd ile ruhsārını taşvīr olmaz
- 4 Dīde yem dökse açup halka-i çeşmi dāmin
Yine āhū-yı zamān beste-i zencīr olmaz
- 5 Cān-ı bīmāra şifā-sāz iseñ ey ‘aql-ı selīm
Nūş-dārū-yı vişāli gibi tedbīr olmaz
- 6 Dāda ruḡṣat [u] rızā var ise sende Mācid
Ser-nüvişt-i ezeli bā‘ iş-i tekdīr olmaz

[182a]

-689-¹⁴⁰⁴

Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘Alīye ol perī mektüb-ı müştākāne göndermiş
Şaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş
- 2 ‘Aceb mi mū-be-mū-yı cismüm olsa çāk çāk-ı gam
Haṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

¹⁴⁰⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 633.

- ¹⁴⁰⁵ Kasır, **a.g.e.**, s. 197.

- 5 Mişāl-i lāle-i gül-gün-kaḍeḥ çıkmış ırāgāha
Hezārān ʿetr-i ʿiṣret zīb-i ṣaḥn-ı sebzezār olmuş
- 6 Dökerler koyunına güller şarāb-ı şeb-nemi şimdi
Tenük zarfān-ı bezm-i bāğ şöyle neşve-dār olmuş
- 7 Hezārān reşk Şabrī nergise devr-i Cem-i gülde
Pür itmiş sāğarın maḥsūd-ı çeşm-i rüzgār olmuş

-691-¹⁴⁰⁶

Nādirī¹⁴⁰⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hıa-ı sebz arasından tāb-ı rūyuñ āşkār olmuş
Dıraḥt-ı Tūr-ı ḥüsnüñ berk-i sebzi şuʿle-dār olmuş
- 2 Zülāl-i laʿl-i nābuñdan gönül kıansun mı sulṭānum
İçüp bezm-i ezelde cām-ı ʿaşkuñ pür-ḥumār olmuş
- 3 Gönül-i bādām imiş rızān olan eşk-i dem-ālūdum
Maḥabbet ʿāleminde var ise evvel bahār olmuş
- 4 Gönül bir kıulledür güyā yapılmış kıanlı başlarla
Alınca mülk-i cānı şāh-ı ğam çok kıarzār olmuş

¹⁴⁰⁶ Külekçi, **a.g.e.**, s. 251.

¹⁴⁰⁷ 691/ 3a Gönül-i bādām: Gül-i bādām
Mısraın vezni aksamaktadır.
4a başlarla: başlardan

- 5 Ruḥuñdan buse alsam cān dimāğında alur lezzet
Ne ŧeftālū-yı terdūr kim lezīz u āb-dār olmış
- 6 ‘ Aceb mi Nādirīveŧ cānı berbād olsa ‘ uŧŧākuñ
Sefer aŧdına ol ŧūḥ esb-i nāz ūzre sūvār olmış

[182b]

-692-¹⁴⁰⁸

Nā’ilī¹⁴⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül āvāregān-ı ‘ aŧa hergiz mesken olmazmıŧ
Yem-i miḥnetde sāḥil kūh-ı ğamda dāmen olmazmıŧ
- 2 Mesīḥā terk imiŧ cism-i nizārı ŧarṭ-ı seyyāḥī
Tecerrūd pīŧgehinde ayd-ı bār-ı sūzen olmazmıŧ
- 3 ŧeb-i tārīk-i ğamda rind-i meyhāra Kelīmāsā
Fūrūğ-ı cām-ı saḥbā gibi ŧem‘ -i Eymen olmazmıŧ
- 4 Degüldür dillerüñ āhı siyeh zülfünde tāb-endāz
Meger ŧām-ı ğarībānda erāğ-ı rüŧen olmazmıŧ

¹⁴⁰⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 230-231.

¹⁴⁰⁹ 692/ 2a cism-i nizārı: sīm-i nizārı

- 5 Olurmuş āb-ı germ-i dīdeden dil Nā'īlī pūr-tāb
Maḥabbet şehrinüñ germ-ābesinde külhen olmazmış

-693-¹⁴¹⁰

‘Ārif¹⁴¹¹

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Hezār-ı dil-şüde nālān u bī-ḳarār olmış
Sitem-resīde-i āsīb-i zaḥm-ı ḥār olmış
- 2 Göñül göñül nice bir inzivā-yı bīhūdeyi
Zamān-ı geşt-i çemen mevsīm-i bahār olmış
- 3 Teraşşūḥ-ı yem-i ḥūnīn-sirişk-i bülbulden
Perend-i şafḥa-i gülzār gül nigār olmış
- 4 Fūrūḡ-ı sāḡar-ı şahbā-keşān-ı ‘işretten
Fezā-yı bāḡ-ı ser-ā-pāy lāle-zār olmış
- 5 Çemende ‘Ārif-i şūrīde-ḥālī dün gördüm
Benüm gibi o da āşüfte-rūzgār olmış

¹⁴¹⁰ Tankuş, **a.g.e.**, s. 253-254.

¹⁴¹¹ 693/ 2a bīhūdeyi: nevmīdī

[183a]

-694-¹⁴¹²Vecdî¹⁴¹³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül esîr-i leb-i nûş-ıand olup ıalmış
Meges gibi ki giriftâr-ı ıand olup ıalmış
- 2 Dökilmiş ayağına hep şikâr olan diller
Kemend-i zülfi tehî bend bend olup ıalmış
- 3 Tene tenezzül ider mi o cân ki zülfinde
Nigâh-ı luşfı ile ĥod-pesend olup ıalmış
- 4 Ne müsta‘idd-i ĥalâř ü ne lâyıķ-ı ĥurbân
Dil-i şikeste esîr-i kemend olup ıalmış
- 5 Beni fütâde-i çâh-ı zekân ider Vecdî
Nigeh ki mâ‘il-i ıadd-i bülend olup ıalmış

¹⁴¹² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 89.¹⁴¹³ 694/ 5a fütâde-i çâh-ı zekân: üftâde-i çâh-ı zekân

[183b]

-695-¹⁴¹⁴Nābī¹⁴¹⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 O şūhuñ itdügi tarz-ı cefā ne müşkil imiş
Taḥammül eylemeden mā‘ adā ne müşkil imiş
- 2 Dirīg o āfet-i ser der-hevāya düşdi göñül
O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş
- 3 Cefā-yı yār hele hażm olmadan qaldı
Nevāle-i ğam ile imtilā ne müşkil imiş
- 4 O şāh-ı ḥüsn ü melāḥat ‘ulūfemüz virmez
Olinca ‘āriyet-i ibtidā ne müşkil imiş
- 5 Beden ne kāre yarar dilde ḥ‘āhiş olmayıcaḳ
Nişest-i keştī-i bi-nāḥudā ne müşkil imiş
- 6 Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yohsa
İmām-ı bed-nefese iktidā ne müşkil imiş
- 7 Ğubār-ı ḥaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

¹⁴¹⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 638.¹⁴¹⁵ 695/ 3a olmadan: olınmadan

-696-¹⁴¹⁶

Tālib

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Huzūr-ı yārda ‘ arz-ı recā ne müşkil imiş
Gedā murādını şāha edā ne müşkil imiş
- 2 Vedā‘ -ı dil-berine mübtelā ne müşkil imiş
Vişāli göz göre hecre fedā ne müşkil imiş
- 3 Elümle eyledüm ağıyāra yārumı teslīm
Hilāf-ı meşreb-i ğayret rıza ne müşkil imiş
- 4 Bu senglāḥda gerçi sefer katı gücdür
Velik seyr-i cebin-ber-kazā ne müşkil imiş
- 5 Ne deñlü kāfir ise ḥidmetindedür o bütün
Raḳıbden bile olmak cüdā ne müşkil imiş
- 6 Elüñ kemān ola āğuşı tır kāmetine
Sen olasın siper-i iftirā ne müşkil imiş
- 7 Karār murğ-ı dile kūy-ı yārdan ğayrı
Bihişti eyleseler āşyāna müşkil imiş

¹⁴¹⁶ Erdem, **a.g.e.**, s. 229.

- 8 Hased şafâ-yı esîr-i firenge şükretsün
Dimâğ-ı şoḥbet-i ehl-i riya ne müşkil imiş
- 9 Vişâl imiş gam-ı hecrûn ‘ilâcı ey Tâlib
Bu derdi bilmez idüm ben devâ ne müşkil imiş

[184a]

-697-¹⁴¹⁷

Gazel-i Müsterek

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bakılmaz tal‘ at-ı cânâna reşk-i âftâb olmuş
Anuñ‘çün dide-i giryânumuz pür-ıztırâb olmuş
- 2 Yem-i endişe-i zülfinde keştî-i dilüm güyâ
Ḥayâl-i mevc-i ümîd içre düşmiş bir ḥabâb olmuş
- 3 Degüldür tâze-ḥaṭ ruḥsâr-ı âteşnâk-ı dil-berde
Çemenler tâbiş-i mihr ile güyâ feyz-yâb olmuş
- 4 İlişdi dil görüp ḥâl-i siyâhuñ çin-i zülfünde
Çü murğ-ı dâne çü üftâde-i dâm-ı ‘azâb olmuş
- 5 Qabûl itmez bu nazm-ı dil-pesendüñ Ḥamdiyâ şirket
Ferîd-i ‘aşr egerçi Reşkî-i feyz-iktisâb olmuş

¹⁴¹⁷ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-698-¹⁴¹⁸

Tālib

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Reh-i firākda ‘uṣṣāka reh-nümā yoğ imiş
Ġarībe hīç bu yirlerde āṣnā yoğ imiş
- 2 Tārīk-i ‘aşkda ruḥṣāt-ı cemāl-i yāra hemān
Nigāh-ı ḥasret imiş būseye rızā
- 3 Metā‘ ı vuṣlatınuñ kıymetin bilen gözle
Miyān-ı ehl-i maḥabette hīç baña yoğ imiş
- 4 Ümīd riştesin eyle şikeste ey dil-i zār
Saña o zülf-i siyeh-tābdan rehā yoğ imiş
- 5 Hele ben ārzū-yı şıḥḥat eylemem Tālib
Ya var imiş ġam-ı ‘aşkuñ devāı yā yoğ imiş

[184b]

-699-¹⁴¹⁹Nā‘ilī¹⁴²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bu süllem-pāye-i iḳbāle kim Şeddād ayak başmıṣ
Felek қаşr-ı vücūdın itmege berbād ayak başmıṣ

¹⁴¹⁸ Erdem, **a.g.e.**, s. 227.¹⁴¹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 231-232.¹⁴²⁰ 699/ *Dîvân*’da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

- 2 Birinüñ ser-nüvişti lāne olmuş birinüñ tîşe
Düşüp sahrāya Mecnün kūha kim Ferhād ayak başmış
- 3 Şıkılmış nāz-ı bahta dest-bürd-i çarḥ-ı gaddāra
Recā-yı nā-murādide dil-i nā-şād ayak başmış
- 4 Yapışmış dāmen-i tevfiḳa dil dest-i irādetle
Felekden itmemiş bir kerre istimdād ayak başmış
- 5 ‘ Alāyıkdan beri āzādedür ğamdan o server kim
‘ Arūs-ı kām-ı dehre olmamış dāmād ayak başmış
- 6 Dil-i ferzāne bir uğranmamış semt ihtiyār itmiş
İşitmiş Nā’iliden mülk-i nazma yād ayak başmış

-700-¹⁴²¹

[Vecdī]¹⁴²²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O kūh-ı derd kim aña dil-i nā-şād ayak başmış
Ne zaḥm-ı tîşe görmışdür ne ḥōd Ferhād ayak başmış
- 2 Degüldür dāğ-ı nev sinemde naḳş-ı pāy-ı ḥūnīdür
Gelüp ḳatl-i dile ol ğamze-i cellād ayak başmış

¹⁴²¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 90.

¹⁴²² 700/ Mecmuada başlık yoktur.

- 3 Derûn-ı dilde gördüm neşve-i cām-ı neşât ey gam
Yetiş kim mülk-i hâşü'l-hâş-ı 'aşka yâd ayak başmış
- 4 Temâşâ-yı hırâm-ı kıdd-i yâra intizâr eyle
Çemende haşr olunca tırmağa şimşâd ayak başmış
- 5 Göñül olmuş hevâdâr-ı hırâm-ı serv-kıdd-i yâr
Beni hâk itmege hep bende vü âzâd ayak başmış
- 6 Tekâpû-yı zemîn-i nev saña maşşûşdur Vecdî
Bu vâdîyi ne bulmuş var ne bir üstâd ayak başmış

-701-¹⁴²³

[Mezâkî]¹⁴²⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O vâdî-i maḥabbet kim dil-i nâ-şâd ayak başmış
Ne Kays-ı bîhude gerdûna ḥod Ferhâd ayak başmış
- 2 Göñül ol şaydgâh-ı fikr-i vaşl-ı yâra düşmüş kim
Ne naḥcîri şikâr olmuş ne ḥod-şayyâd ayak başmış
- 3 Mesîḥ olsa nice cân kırtarur kim kıtl-i 'uşşâka
Müje-tiğın şunup ol gamze-i cellâd ayak başmış

¹⁴²³ Mermer, a.g.e., s. 417.

¹⁴²⁴ 701/ Mecmuada başlık yoktur.

- 4 Ne mümkün ol sehî-ķametle da' vā-yı ser-efrāzī
Gelüp bîhūde şahn-ı gülşene şimşād ayak başmış
- 5 Sifāl ile görüp cām-ı Cemi mey-ķānede bildüm
O bezm-i ķāşa gelmiş bende vü āzād ayak başmış
- 6 Niřān-ı pāy-ı nā-maķrem görindi kūy-ı dil-berde
Ėarīm-i vuşlata ķorkum budur kim yād ayak başmış
- 7 Mezāķī mu' cize-gūluķ suķanda sende ķatm oldu
Egerķi pāye-i i' cāza ķoķ ūstād ayak başmıř

[185a]

-702-¹⁴²⁵

Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ser-i kūyına yāruñ ' āşıķ-ı bī-ķāre yüz tıtmış
Zemīne sāyeveř tařvīrveř dīvāre yüz tıtmış
- 2 Gönül mākū-řıfat āmed-řūd eyler tār-ı zūlfinde
Hele āvārelikden fāriğ olmiş ķāre yüz tıtmış
- 3 Setire ile ' ızārın mūhretmiř ol büt-i nev-ķaķ
Ėumāřuñ rüy-ı ķārın gösterüp bāzāra yüz tıtmış

¹⁴²⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 634.

- 4 Benüm cūş-ı sirişküm ğayretinden dād-h`āhāna
Sipihrũñ tāsına feryād ile fevvāre yüz tıtmış
- 5 O mihrũñ ‘aksi kim řasretũne āyinedür Nābī
Birin biz görmedük āyine-i sad-pāre yüz tıtmış

-703-¹⁴²⁶

Nef‘ī¹⁴²⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Şũfī bu şũreti gel ma‘nī-i taķvāya deĝiř
Şalbi pāk it nemedi aţlas u dībāya deĝiř
- 2 Dem bu demdür be-hey idrāksüz endişeyi ķo
Kevşeri şavzı ile sāĝar-ı řahbāya deĝiř
- 3 Feyż bir demde irür ādeme zinhār o demi
Bul ne bu ‘āleme ne ‘ālem-i ferdāya deĝiř
- 4 Yoķlasañ noķtada mevcūddur esrār-ı řurũf
Rind iseñ ĝafleti ķo keşreti tenhāya deĝiř
- 5 Olsa pür-gevher-i esrār-ı ma‘ānī ‘ālem
Sen anı yine dil-i Nef‘ī-i řeydāya deĝiř

¹⁴²⁶ Akkuş, **a.g.e.**, s. 487.

¹⁴²⁷ 703/ 5b anı yine: yine anı

[185b]

-704-¹⁴²⁸Nā'ili¹⁴²⁹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Sürūd-ı bezm-i vişāli fiğān u āha degiş
Şafā-yı vuşlatı bir āšnā nigāha degiş
- 2 Gül-i ḥadīka-i kām olsa ser-be-ser 'ālem
Bu ḥārzār-ı ta' alluḡda bir giyāha degiş
- 3 Tarīk-i mürşid-i seccāde-i maḥabbeti tūt
Hezār zāhidi bir rind-i bāde-ḡāra degiş
- 4 Muḡimm-i genc-i ferāḡ ol şarābveş şeb ü rāz
Fürūḡ-ı cāmı ne ḡurşide vir ne māha degiş
- 5 Sefidkārī-i çeşm-i ümīdi Nā'iliyā
Telāfi-i sitem-i baḡt-ı rū-siyāha degiş

-705-¹⁴³⁰

'İşmeti

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O dem üstād-ı ḡikmet vaż'-ı ḡānūn hevā itmiş
Maḡabbet kārına naḡş-ı cefādan ibtidā itmiş

¹⁴²⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 230.¹⁴²⁹ 704/ 4a şarāb gör: şarābveş¹⁴³⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 66.

- 2 Güzel ʔarḥ eylemiş üstād-ı ḥikmet ḥāne-i cānı
Şeh-i ‘ aşka münāsib bir maḳām-ı dil-güşā itmiş
- 3 Göñül mestāne fāş itmiş nigāh-ı germ-i pinhānı
Meded ey ğamzekār-ı nāz ‘ afv eyle ḥaṭā itmiş
- 4 Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde ḥāṭır-ı yāra
Geçen aḥvālī añmış geh şikāyet geh şenā itmiş
- 5 Ḥudāya ‘ İşmeti şad şükr ü minnet dāmen-i yārı
Ser-i iḳbālūme çün sāye-i perr-i hümā itmiş

-706-¹⁴³¹

Yahyā¹⁴³²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Boyınca serv-i nāzum zülf-i müşğinin dırāz itmiş
Meger pā-būsına müştāk olan diller niyāz itmiş
- 2 Açılmış bir nihāl üstinde iki ğonce-i ra‘ nā
İki yār-ı muvāfıḳ birbirine keşf-i rāz itmiş
- 3 Cefālar cevrleri kim eylemişdi Kayşa Leylāsı
Benüm yār-ı sitem-kārum işitse dirdi āz itmiş

¹⁴³¹ Ertem, **a.g.e.**, s. 104.

¹⁴³² 706/ 3b yār-ı sitem-kārum: yār-ı cefākārum

5a Te’ēşşür gördüm ey Yahyā gice şem‘-i şeb-ārāda: Gece şem‘-i şeb-ārāda te’ēşşür gördüm ey Yahyā

- 4 Göñül naqdini almış bî-tekellûf bir teveccühle
O şūh-ı pür-cefâ cān tuhfesin almağda nāz itmiş
- 5 Te'eşşür gördüm ey Yaḥyā gice şem' -i şeb-ārāda
Yanarken var ise pervāne āh-ı cān-güdāz itmiş

[186a]

-707-¹⁴³³Hevāyī¹⁴³⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O vīrān bāğ kim aña dil-i bed-zād ayak başmış
Ne bir kez çapalanmışdur ne ḥod ırğad ayak başmış
- 2 Kilāb-ı kūyı çok 'av 'av idüp ḥırlaşdı dün gice
Der-i cānāneye düzdāna beñzer yād ayak başmış
- 3 Girerken ḥacleye şırtına yumruk yemeden evvel
Ḳapınuñ iç yüzine şıçrayup dāmād ayak başmış
- 4 Erāzilden tırılmaz oldu dükkānumda bilmezdim
Meger kim gizli bir güyende kıptī-zād ayak başmış
- 5 Zemīn-i nev diyü hep çignemişler artık eskimiş
Hevāyī bu yola zīrā ki çok üstād [ayak başmış]

¹⁴³³ Çakır, **a.g.e.**, s. 37.¹⁴³⁴ 707/ 5b *Divân*'da yer alan 5. beyit mecmuuda yoktur.
"ayak başmış"redifi, mecmuuda yazılmamıştır.

-708-¹⁴³⁵Hevāyī¹⁴³⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ḳal‘ a-i neşve boşanmış hıfz-ı ḳurşun ḳalmamış
 Ḥoḳḳasında ya‘ nī tiryākīnūñ afyon ḳalmamış
- 2 Bār-gīr olmuş yağır cümle dökilmiş tüyleri
 Yelmeden bī-çārede ḳuyrukla ḳuşkun ḳalmamış
- 3 Va‘ de-i ebleh-firīb itmez degül incāz-ı va‘ d
 Yāra yalvarduḳça dir tarlañda kimyon ḳalmamış
- 4 Evlenüp çoḳdan taḳardum boynuma tuz torbasın
 N’eyleyüm göñlümce bu yirlerde ḥātun ḳalmamış
- 5 Biñ ğazel şunsam eli ceybine varmaz kimsenūñ
 Ey Hevāyī aġniyāda beñzer altun ḳalmamış

[186b]

-709-¹⁴³⁷Nābī¹⁴³⁸

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 Gülsitān-ı dehre geldük reng yok bū ḳalmamış
 Sāye-endāz-ı kerem bir naḥl-i dil-cū ḳalmamış

¹⁴³⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 37.¹⁴³⁶ 708/ 2b yelmeden: yelmede¹⁴³⁷ Bilkan, **a.g.e.**, s. 642.¹⁴³⁸ 709/ 2b Ḥoḳḳa-i firūze-i gerdūnda: Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda

- 2 Eylemiş der-beste dükkânın tabîb-i rûzgâr
Hoḳḳa-i firûze-i gerdûnda dârû ḳalmamış
- 3 Teşnegānuñ çāk çāk olmuş leb-i ḥ'āhişgeri
Çeşmesār-ı merḥametde bir içim şü ḳalmamış
- 4 Ḳadrin añlar yok bilür yok her dūr-i sencidenüñ
Çār-sū-yı ḳābiliyyetde terāzū ḳalmamış
- 5 Ceyş-i ḡamdan ḳanda itsün ilticā ehl-i niyāz
Ḳal' a-i himmetde Nābī burc u bārū ḳalmamış

-710-¹⁴³⁹

Hevāyī¹⁴⁴⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Edrine şehrine geldük mey yok hū ḳalmamış
Gice şūrbāsı çıkar bir bellū ḳapu ḳalmamış
- 2 Çāderin başmış yine 'aṭṭārbaşı orduda
Ṭabla-ı şad hücre-i eczāde māzū ḳalmamış
- 3 Hep yayanuñ çatlamış yolda ḥarāretten dili
Meşḳ-i saḳḳā-yı miyānda bir içim şü ḳalmamış

¹⁴³⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 36.

¹⁴⁴⁰ 710/ 1a mey: hāy

1b şūrbāsı: çorbası

4a çünkü: hiç

Dîvân'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

- 4 Kullanur yok çünki besler yok küheylan atları
Hâne-i fârisde zîn ile tegeltü kalmamış
- 5 Şimdi kangı izbeye itsün Hevâyî ilticâ
Hep yıkılmış köhne dükkânında yapu kalmamış

[187a]

-711-¹⁴⁴¹

Şabrî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ol ki derdin ‘âşîkuñ cânında pinhân eylemiş
Çâresin de derd-i pinhânında pinhân eylemiş
- 2 Nice mümkün dest-res nağd-i vişâl-i dil-bere
Baht anı ceyb-i hicrânında pinhân eylemiş
- 3 Çeşm-i ẖâb-âlûdı kim şahba-perest-i ‘işvedür
Câm-ı nâzı zîr-i dāmânında pinhân eylemiş
- 4 Buldı taşvîr-i ruḡ-ı alın çıkardı bād-ı şubḡ
Gonce-i gül anı cüzdânında pinhân eylemiş
- 5 Buldı ol iksîr-i endişem ki Şabrî dest-i gayb
Tab‘umuñ genc-i firāvânında pinhân eylemiş

¹⁴⁴¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 198.

-712-¹⁴⁴²

Yahyā

.--- / .--- / .--

- 1 Siyeh zülf ol ruḥ-ı zībāya düşmiş
Güneş üzre ‘acebdür sāye düşmiş
- 2 Vişālūñ fikrine talmış dil-i zār
Bulınmaz ka‘ rı bir deryāya düşmiş
- 3 İder erbāb-ı şevküñ sūzın efzūn
Ol āteş kim derūn-ı nāya düşmiş
- 4 Dil-i āvāre vādīsin begenmiş
Yolı Qays olduğı şahrāya düşmiş
- 5 Başa çıkmak umarmış kākūliyle
Göñül Yahyā ‘aceb sevdāya düşmiş

[187b]

-713-¹⁴⁴³

Nādirī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bāde-i dil-keşe öykündüğünü eyledi gūş
Qahveyi qoz qabına qoysa n’ola qahve-fürüş

¹⁴⁴² Ertem, **a.g.e.**, s. 104.¹⁴⁴³ Külekçi, **a.g.e.**, s. 251.

- 2 Leblerüñ şevkına mı atdı külâhını göge
Şanma kim muğbeçe kaldırdı humından ser-püş
- 3 O leb-i nüş ile bir sāğarumuz nüş eyle
Çıksun eflâke yine gulgule-i nüşa nüş
- 4 Ser-nigün olmaz idi keştî-i ebrû-yı nigâr
Şarşar-ı ‘ aşk-ıla deryâ-yı cemâl itmese cüş
- 5 Toldurup tîrini şanmañ ki helâk eyledi yâr
Bezm-i miñnet tolusu ‘ aşıkı itdi medhûş
- 6 Şöyledür Nâdiriyâ bâde-i ‘ aşk âhır kim
‘ Aql-ı evvele olursañ seni eyler bî-hüş

-714-¹⁴⁴⁴

Şābit¹⁴⁴⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Suñan-ı ehl-i dili zāhide itdürmek güş
Mā-ḥaşal taķmak olur güş-ı ḥimāra mengüş
- 2 Bir kerāmet şatamaz paştav ise almazlar
Şatmayup bār-ı riyā n’işlesün ol delķ be-düş

¹⁴⁴⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 286-287.

¹⁴⁴⁵ 714/ 4b Dir ki: Nazar

- 3 Nice inkār olunur ھا̇lka-ı tevɦid-i ‘aziz
‘ Āşık ol yirde olur dil-ber ile hem-āgūş
- 4 Sāķi fincānda küleh-pāre-i aħbāb çeker
Dergeh-i pīr-i ھا̇rābāta varur mı kırı boş
- 5 Bāğda ‘ işrete kimden şıkılursın Şābit
Gül bir ālüfte-cevān bülbul ise bir ser-ħōş

[188a]

-715-¹⁴⁴⁶

Faşih

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kimüñ ol şeh-levendüm sinesin bilmem nişān tutmuş
Ki bir destinde tīr-tizü bir elde kemān tutmuş
- 2 Görüp ruhsarı üzre kākülin dil murğı bend olmuş
‘ Acebdür āteş-i sūzende üzre āşyān tutmuş
- 3 Bugün bī-tāb gördüm şāh-bāz-ı çeşm-i dil-dārı
Yine beñzer bir iki murğ-ı cān-ı nā-tüvān tutmuş
- 4 Görüp tāb-ı ruħ-ı dil-dārı olmuş mihr lerzende
O ser-gerdānide hummā-yı reşk-i bī-amān tutmuş

¹⁴⁴⁶ Çıpan, a.g.e., s. 370-371.

- 5 Semend-i nāza binmiş türktāz-ı cevre ‘azm itmiş
Faşîh ‘uşşākı pā-māl itmege ol şeh ‘inān tutmuş

-716-¹⁴⁴⁷

Nazīm¹⁴⁴⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Müjeñle ebruvānuñ kim senüñ tır ü kemān tutmuş
Dil ü cān ile ‘aşık sīne-i çākin nişān tutmuş
- 2 Çekerse kuhl-i istignā n’ola çeşm-i siyeh-mestüñ
O ebrūlar ki aña iki müşgīn sürmedān tutmuş
- 3 Görüp hatt-ı siyāhuñ gird-i rüyuñda kıyās itdüm
Kamer devrinde dehri fitne-i āhir zamān tutmuş
- 4 İderken dil harīm-i hüsnuñe düzdide nezzāre
İşitdüm şahne-i ‘aşk u maḥabbet nāgehān tutmuş
- 5 Terennüm-sāz olursa maḥfil-i gülşende lāyıkdur
Nevā-yı bülbül-i şeydāya güller gūş-ı cān tutmuş

¹⁴⁴⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 821-822.

¹⁴⁴⁸ 716/ 1b Dil ü cān ile: Aña cānyıla

2a Çekerse kuhl-i istignā n’ola çeşm-i siyeh-mestüñ: N’ola çeşm-i siyeh-mestüñ çekerse kuhl-i istignā

3b dehri fitne-i āhir zamān: deyr-i fitne-i āhir zamān

4b şahne-i ‘aşk u maḥabbet: şahne-i şehri-i maḥabbet

- 6 Kitābın ğonce açmış şeb-nem-i terden döküp nokta
Çemende bülbül-i şūrīde bir fāl-ı nihān tutmuş
- 7 Naẓīmāsā degül pinhān u peydā içmemek mümkün
Elinde ol perī cām-ı şarāb-ı erguvān tutmuş

[188b]

-717-¹⁴⁴⁹

Faṣīḥ¹⁴⁵⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ol kim baña la‘ lūñ ezeli mültemes itmiş
Şehd-i lebūñe merdüm-i çeşmüm meges itmiş
- 2 Bu şafvet-i hüsni viren ol ‘arız-ı pāke
Eşk-i teri mānende-i cūy-ı Aras itmiş
- 3 Gūş eyleyen elbette girer anı semā‘ a
Beñzer ki neye Ḥazret-i Mollā nefes itmiş
- 4 Şayd itdi o gül-çehre hezār dili ḥālā
Tār-ı siyeh-i kākülini tel kafes itmiş
- 5 Gördüm ser-i rāh üzre şitābān-ı Faṣīḥī
Var ise yine kuy-ı nigārı heves itmiş

¹⁴⁴⁹ Çıpan, a.g.e., s. 369.

¹⁴⁵⁰ 717/ 4a itdi: idüp
dili ḥālā: dil-i zārı

-718-¹⁴⁵¹Fehîm¹⁴⁵²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 N'eyleyüm dil her hünerde mâhir olmuş olmamış
Zür ile ilzâma dehri kıdır olmuş olmamış
- 2 Ey müneccim her şeref baña vebâl oldı ne sūd
Rûy-ı hürşide 'Uṭarid nâzır olmuş olmamış
- 3 Mâ'il-i şâm-ı cefâdur dâ'imâ huffâş-ı baht
Pertev-i mihr-i kemâlüm zâhir olmuş olmamış
- 4 Mest ü mecnûna zemîn ü âsmân yeksân gelür
Fâriğüm ednâ ile a' lā bir olmuş olmamış
- 5 Her vişâlûñ fûrkati var her huzûruñ ğaybeti
Ğam yimem meclisde dil-ber hâzır olmuş olmamış
- 6 Büt-perest-i hüsn kılmış anı şûret-âferîn
Saña ey zâhid ne 'âşık kâfir olmuş olmamış
- 7 N'eylesün dil ol perî-rû itmeyince i' tibâr
Sihr-pîrâ-biñ Fehîm şâ'ir olmuş olmamış

¹⁴⁵¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 488-490.

¹⁴⁵² 718/ 4a gelür: olur

[189a]

-719-¹⁴⁵³Faşîh¹⁴⁵⁴

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Ğamuñla dil ten ü cāndan seyāhat istermiş
Maḥabbet iki cihāndan ferāgat istermiş
- 2 Şeb-i siyāh-ı ğam-ı ḥasretünde şem‘a-i dil
Şabāḥa çıkmağa şevk-ı maḥabbet istermiş
- 3 Bu tîrekārî-i ‘işyāna Kerbelā lâzım
Beyāz defter-i āb-ı nedāmet istermiş
- 4 Vücūd māni‘ imiş ‘aşk ile mu‘āmeleye
O çār-sūda hemān ğonce raġbet ister imiş
- 5 Faşîh Kūh-ken olmazdı tîşesüz āzād
Ki kārı başa iletmekde elbet istermiş

¹⁴⁵³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 372.

¹⁴⁵⁴ 719/ 3a kerbelā lâzım: girye lâzımmış

4b ğonce: hiçe
ister: eyler

-720-¹⁴⁵⁵Nazım¹⁴⁵⁶

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Vişāl-i yāra gönül şarf-ı himmet istermiş
Gelür imiş o perī bezme da‘ vet istermiş
- 2 Helāk-ı hañcer-i hūn-rīzi olmak āsāndur
Hemān ki tāli‘ ile kābiliyet istermiş
- 3 Nigāhı kâfile-i şabr u hūşa rehzen olup
Kirişme-senc ola bir şūh-ı āfet istermiş
- 4 Hezār-çeşm ile seyr-i cemāl iden ‘ārif
Serinde sīnede hep dāğ-ı ḥasret istermiş
- 5 Maḥabbet ey dil-i şeydā girān u sengīndür
O bārı çekmege bāzū-yı ğayret istermiş
- 6 Nazım-i zār gibi şu‘le-nūş olan ‘āşık
Ġam-ı maḥabbet ile germ-ūlfet istermiş

¹⁴⁵⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 825.

¹⁴⁵⁶ 720/ Mecmuada yer alan 2 ve 3. beyitler, *Dîvân*’da yoktur. *Dîvân*’da yer alan 3. beyit ise mecmuada yoktur.

4a ‘ārif: ‘āşık

4b serinde: seyrinde

hep: biñ

5a girān u sengīndür: girān-ı dest-gīrdür

[189b]

-721-¹⁴⁵⁷Faşîh¹⁴⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Cihân firdevse dönmiş nev-bahâr-ı dil-sitân gelmiş
Temâşâyâ bu bâğ-ı ‘âlemi Dârü’l-Cinân gelmiş
- 2 ‘Urûk-ı naḥle olmuş bâdeveş âb-ı şafâ sârî
Yine gülşende emvât-ı nebâta tâze cân gelmiş
- 3 Donanmış tâze güllerle meger şâh-ı bahârîden
Çemen iklimine fermân-ı kaṭ‘iyyü’l-beyân gelmiş
- 4 O servi da‘vet itmiş bâğa eşküm pâyına düşmüş
Tevakḳuf itmemiş ‘ömri ziyâd olsun hemân gelmiş
- 5 Ḥabâb-ı sâgarı gördüm kıyâs itdüm ki ey sâķî
Bir elmâsı nigîndür duḡter-i rezden nişân gelmiş
- 6 Faşîhâ bu haberden gâfilüz biz ol perî-rûdan
Meger peygâm-ı va‘d-i vaşl aġyâra nihân gelmiş

¹⁴⁵⁷ Çıpan, a.g.e., s. 371-372.

¹⁴⁵⁸ 721/ 1b bu: ya

2a âb-ı şafâ: âb-ı nümâ

Dîvân’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

5b duḡter-i rezden: duḡter-i rez çün

-722-¹⁴⁵⁹Nazīm¹⁴⁶⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 ‘İzāruñ üzre haṭ-ı ‘anberîn-şiken bitmiş
Benefşedür ki hem-āgüş-ı yāsemen bitmiş
- 2 Haṭuñda zülf-i siyāhuñda başka ḥālet var
Şükūfezār-ı melāḥat çemen çemen bitmiş
- 3 Ḥayāl-i kām̄eti çeşm-i terimdedür yāruñ
Derūn-ı cūyda gūyā ki nārven bitmiş
- 4 Dehān-ı nāzūkī gülzār-ı ‘işve goncesidür
Ki bergi mu‘ciz-i ḥüsn ile şu‘leden bitmiş
- 5 Şikenc-i zülfine çok kıl ü kāl olındı Nazīm
Beyān-ı haṭṭ-ı ruḥında velī suḥan bitmiş

-723-¹⁴⁶¹Fā’izī¹⁴⁶²

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Sen itdūñise bu dil-i nālānı ferāmūş
Ben eylemezüm itdūğın iḥsānı ferāmūş

¹⁴⁵⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 828-829.

¹⁴⁶⁰ 722/ 2a Haṭuñda zülf-i siyāhuñda başka ḥālet var: Taraf taraf o haṭuñ gūne gūne ‘ālemi var
2b Şükūfezār-ı melāḥat: Bahār-ı bāğ-ı melāḥat

¹⁴⁶¹ Okatan, **a.g.e.**, s. 197-198.

¹⁴⁶² 723/ 2a Ye’s ile sükūt mı gele hiç: Hiç ye’s ile sükūt mı gelür

- 2 Ye's ile sükût mı gele hiç 'âşık-ı zâra
Ya' kûb ider mi meh-i Ken'ânı ferâmûş
- 3 Kurtulmadı hiç hâtıradan bu dil-i şeydâ
Mümkün degül ancak gam-ı devrânı ferâmûş
- 4 Unutmasun ol ser-hoş-ı lâ-ya' kıl-ı nâzum
İtmiş bu sitem-dide-i hicrânı ferâmûş
- 5 Yûsuf gibi zindân-ı felâketde kalur dil
Eylerse o şeh Fâ'iziyâ anı ferâmûş

[190a]

-724-¹⁴⁶³

Nâbî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Reşk-i ruḥ-ı âlûñle gül âteşlere düşmiş
Mey ḥasret-i la' lûñle keş-â-keşlere düşmiş
- 2 Hal kaydı ile mes'ele-i müşkil-i zülfûñ
Şâne 'aceb efkâr-ı müşevveşlere düşmiş
- 3 Rû-mâl-i ḥayâl eyleyerek ḥaste-i çeşmûñ
Taşvîrli bālîn-i münakkaşlara düşmiş

¹⁴⁶³ Bilkan, **a.g.e.**, s. 631.

- 4 ‘Uşşākuñı ğark eyledi hūn-ābe-i eşke
‘Aksūñ ki kadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş
- 5 Ol mīveye beñzer ki alur rengi kameran
Nābī dil-i hūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

-725-¹⁴⁶⁴

Şābit

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şeb-nem tolı mānendi bugün güllere düşmiş
Ol tāze vü ter ğoncelerin hep sere düşmiş
- 2 Gül ocağı bu sūz ile āteşlere yanmış
Kül öksüzi bülbülli hākistere düşmiş
- 3 Gül tamlası bir duġter-i rez gibi tolaşup
Bir pīr-i ħarābāt gibi kāfere düşmiş
- 4 Vā‘ iz verā‘ -ı bārid ile buzda giderken
Ferrāce vü destār ile bir maşhara düşmiş
- 5 Şābit de ne mażmūn düşürürdi dağı ammā
Bir ma‘ rifetūñ kādri bilinmez yire düşmiş

¹⁴⁶⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 283.

[190b]

-726-¹⁴⁶⁵Rüşdî¹⁴⁶⁶

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Bî-ķayd olan gedālara dūnyā belā imiş
Āzādelik cihātda ‘aceb ibtilā imiş
- 2 Bîhūde zan iderdüm anuñ nālesin meger
Bir şūḥ dil-rübāya gōñül mübtelā imiş
- 3 Bildüm ki ġayra luṭf u kerem itmeden anuñ
Maķşūdı ehl-i ‘aşķa hemān bir cefā imiş
- 4 Zan itme bu sitem saña bîġāneden ola
Ey dil bu cevri iden saña āşnā imiş
- 5 Ben mübtelāyı terk idüp aġyāra oldı yār
Rüşdî o şūḥ bilmez idüm bî-vefā imiş

¹⁴⁶⁵ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 81.¹⁴⁶⁶ 726/ 1b cihātda: cihānda

ibtilā: ḥoş şafā

4a ola: oldı

4b iden saña: saña eden

5b bilmez idüm: bilmezem idüm

Dîvân’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

[191a]

Fî Harfû'ş-Şād

-727-¹⁴⁶⁷Nādirî¹⁴⁶⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sāḳiyā yan başdı it peymāneyi rindāne baş
Şimdilik meydān senüñdür ayaguñ merdāne baş
- 2 Dāğ u na' lüm göz kulağ oldu ümīd-i vaşl ile
Luṭf idüp bir kerre pāyuñ külbē-i aḫzāna baş
- 3 Ṭālib-i 'irfān iseñ vir la' l-i nābuñ aḡzuma
Ḥātem-i la' lüñ der-i gencīne-i 'irfāna baş
- 4 Rāḫat isterseñ nemek al ḫande-i dil-dārdan
Sīnede pinhān olan ol zaḫm-ı ḫūn-efşāna baş
- 5 Maḫlaşuñla naḫd-i eş' āruñ yürüt ey Nādirî
Ḥusrev-i mülk-i suḫansın sikke-i merdāne baş

¹⁴⁶⁷ Külekçi, a.g.e., s. 252-253.¹⁴⁶⁸ 727/ 5b sikke-i merdāne: sikke-i şāhāne

-728-¹⁴⁶⁹Şābit¹⁴⁷⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Geh bāde içür zāhide sākī geh ‘ araḳ baş
Mestüm tıramam dirse ‘ aşāsı ile tayaḳ baş
- 2 Başmaḳ şadedinde bu gice muḥtesib ammā
Ey duḡter-i rez meclise başdurma ayak baş
- 3 Bir tāze ḳabaḳ başdı ile meclis-i meyde
Ey muḡ-beçe-i mest ḥarīfāne ḳabaḳ baş
- 4 Mey-ḥānede bir başına sultān idi abdāl
Ey pīr-i muḡān bir iki şāhāne çanaḳ baş
- 5 Şābit gibi pīrāne düşüp vādī-i nazma
Pāy-ı talebi ḥāme ‘ aşāsın ḳaḳaraḳ baş

[191b]

-729-¹⁴⁷¹Mezāḳī¹⁴⁷²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hoş gelür rindāna sākī meclis-i şahbāda raḳş
Eylesün şimden girü gül-gün kümeyt-i bāde raḳş

¹⁴⁶⁹ Karacan, **a.g.e.**, s. 288.¹⁴⁷⁰ 728/ 4a sultān idi: sultāndur¹⁴⁷¹ Mermer, **a.g.e.**, s. 420-421.¹⁴⁷² *Divān*’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Zāhidā gel cübbe vü destārla gir meclise
Eylesün ma‘ nā-yı rindi şüret-i takvāda rakş
- 3 Dil yine ser-geşte-ḥāl-i şeb-çerāğ-ı ‘ aşk idi
İtmedin pervāne gerd-i şem‘ -i bezm-ārāda rakş
- 4 Bir gül-i nev-hīze meftūn olmayan bülbül gibi
Eylemez pīrāmen-i her ğonce-i ra‘ nāda rakş
- 5 Cezbe-i ‘ aşk ile gāhī eylese ma‘ zūrdur
Rāhib-i deyr-i maḥabbet Ka‘ be-i ‘ ulyāda rakş
- 6 Ey Mezākī pāy-māl olur ‘ adū-yı nā-bekār
Esb-i ṭab‘ um eyledükçe ‘ arşa-i ma‘ nāda rakş

[192a] ¹⁴⁷³

[192b] ¹⁴⁷⁴

[193a]

-730-¹⁴⁷⁵

Nādirī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Eylese ‘ aşık n’ola derd-i dilin cānāna ‘ arz
Çünkü lāzımdur ḳuluñ aḥvālını sulṭāna ‘ arz

¹⁴⁷³ Bu varakta şiir metni yoktur.

¹⁴⁷⁴ Bu varakta şiir metni yoktur.

¹⁴⁷⁵ Külekçi, **a.g.e.**, s. 253.

- 2 Şanma geldi ‘arız-ı dil-dāra haṭṭ-ı ‘anberin
Kāḍı-yı mülk-i każādan geldi ḡatl-i cāna ‘arż
- 3 Bezmi teşrīf eyleyüp itse ayak dīvānını
Eylesek aḥvālümüz ol şāh-ı ‘ālī-şāna ‘arż
- 4 ‘Arż-ı ḥüsn itdün yayıldı nıl-i eşküm ‘āleme
Geldi deryālar kadar ol cūy-ı bī-pāyāna ‘arż
- 5 Ḥayli taḥsīn eyleyüp eylerdi medḡ ey Nādirī
Mümkin olsa eylemek eş‘āruñı Ḥassāna ‘arż

[193b]¹⁴⁷⁶

[194a]

-731-¹⁴⁷⁷

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 ‘Āşık ki olur buse-i ruḡsār ile ḡānī‘
Dil-ber daḡı ol veche rızā virse ne mānī‘
- 2 Çeşm olmasa dil düşmez idi miḡnet-i ‘aşḡa
Sārīdür efendisine ḡavḡa-yı tevābī‘

¹⁴⁷⁶ Bu varakta şiir metni yoktur.

¹⁴⁷⁷ Bilkan, **a.g.e.**, s. 658.

- 3 ‘ Ālemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmī‘
- 4 Her harfe ser-efgendelik itse n’ola hāme
Erbāb-ı suḥan ekser olurlar mütevāzī‘
- 5 Ümīdüñi pā-beste-i ye’s eyleme Nābī
İḥsān-ı Ḥudā bir gün ider def‘-i mevānī‘

[194b] ¹⁴⁷⁸

[195a] ¹⁴⁷⁹

[195b]

-732-¹⁴⁸⁰

Vecdī

.-.- / ..- / .-. / ..-

- 1 Ne oldı çeşm-i füsūn-sāzı nāzdan fāriğ
Ne ben dili idebildüm niyāzdan fāriğ
- 2 Muḥāldür baña geçmek hevā-yı zülfūnden
Olur mı hiç dil-i Maḥmūd Ayāzdan fāriğ
- 3 Ne eşk-i dīdede iṭfā-yı āteşe kudret
Ne nār-ı fūrkat-i sūz ü güdāzdan fāriğ

¹⁴⁷⁸ Bu varakta şiir metni yoktur.

¹⁴⁷⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.

¹⁴⁸⁰ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 92.

- 4 Ferāgat idemem ebrūsına perestişden
Olur mı hiç müselmān namāzdan fāriğ
- 5 Pür itdi nālelerüm tāk-ı çarhı ey Vecdī
‘ Aceb mi zühre eger olsa sāzdan fāriğ

-733-¹⁴⁸¹

Şabrī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ğamzeñ eyler miydi cām-ı ‘ işveden görsek ferāğ
Kişver-i hüsn içre olsa bāde-i nāba yasağ
- 2 Dil ki ser-bāzān-ı rezm-i ‘ aşkuñuñ Suhrābıdur
Rüstem-i hançer-keş-i çeşmüñ añı hiç qor mı sağ
- 3 Hiç taḥammül ide mi bülbüllerüñ feryādına
Şāh-ı gül nāzükdür anda yoqdur ol deñlü dimāğ
- 4 Oldı peydā bādede sanmañ ḥabāb-ı şevk-baḥş
Çıkdı baḥr-ı şu‘ le-mevc-i nūrdan bir şeb-çerāğ
- 5 Āsmān-ı ‘ ālem-i ‘ aşkuñ hilāli bedr olur
Na‘ l-i sīnem üzre Şabrī urşa ol meh-pāre dāğ

¹⁴⁸¹ Kasır, a.g.e., s. 207.

-734-¹⁴⁸²Rüşdî¹⁴⁸³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Yandı dil sūz-ı ğam-ı ‘ aşķ-ıla mānend-i çerāğ
Gelmedi cev̄r ü cefādan daħı ol şūħa ferāğ
- 2 Bāde-i cām-ı lebūñ ‘ ālemi mest itmededür
Sāķiyā olsa ne ğam bāde-i gül-fāma yasāğ
- 3 Derd-i serden bize bir cām şunup ķurtar kim
Sāķiyā eyleyelüm biz daħı taħşīl-i dimāğ
- 4 Bāde-i cām-ı lebūñ nūş ideli ey sāķī
Elümüzden ne ‘ aceb gitmese şevķ ile ayağ
- 5 Rüşdiyā nazmuñı sen ğayra kıyās eyleme kim
Nağme-i bülbul ile bir midür āvāze-i zāğ

[196a]

-735-¹⁴⁸⁴

Nābî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Görinürse ne ķadar çeşmüme dil-dār laţīf
Añdan efzūn görünür çeħre-i aġyār keşīf

¹⁴⁸² Tunadurur, **a.g.e.**, s. 82-83.¹⁴⁸³ 734/ 3a şunup: virüp¹⁴⁸⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 665-666.

- 2 Rûz-ı hıcre ne kadar tîre dimek lâıık ise
Şâm-ı vaşla o kadar dinse sezâ şâm-ı şerîf
- 3 Eyledi şevk-ı miyân-ı beden-i sîmîni
Âb-fevvâre gibi eşkümi bârîk ü naîf
- 4 Hamlıdan sâyesini ‘âciz olur gâv-ı zemîn
Olinursa ne kadar bâr-ı günâhum taîf
- 5 Bûsegâh-ı kalem ü secdegeh-i râz olamaz
Nâbiyâ olmayıcağ dâmen-i eş‘âr laîf

-736-¹⁴⁸⁵

Nâ’îlî

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 ‘Âlem âşüfte bahâr-ı haî-dîl-dâr laîf
Sünbül-i tırta muîarrâ gül-i ruhsâr laîf
- 2 Muttaşıl dâr-ı şifâ hâşiyet-i çeşmünde
Dem-i ‘îsîveş olur nâle-i bîmâr laîf
- 3 Çâşnî-sencî-i zaîm-ı leb-i şemşîründen
Gösterür gamzelerün kendüyi her bâr laîf

¹⁴⁸⁵ İpekten, a.g.e., s. 238.

4 Ȧal' atun lücce-i nür-ı nıgehümdede görinür
 ' Aksi hürşid gibi âbda tekrâr laţif

5 Nâ' ilî sîneye çek yârı ki tırduķça olur
 Şadef-i sinede ol gevher-i şehvâr laţif

-737-¹⁴⁸⁶

Şehrî¹⁴⁸⁷

..- / ..- / ..- / ..-

1 La' l-i nâbuñdan olur telhî-i âzâr laţif
 Görinür sâye-i gül-ğoncede çün hâr laţif

2 Cünbiş-i sâye-i zülfinden olur pejmürde
 Olmış ol mertebe gül-ğonce-i ruhsâr laţif

3 ' Aks-i dürr-i suhanı zâhir olur âbileveş
 Hiç olur mı bu kadar la' l-i güherbâr laţif

4 Şûret-i bûse olur berg-i semenveş peydâ
 Olmış ol şüh da bir vech ile didâr laţif

5 Şehrî teşhîş idemem ma' nî-i elfâzumdan
 Ol kadar oldu dil-i mu' cize-güftâr laţif

¹⁴⁸⁶ Demirel, **a.g.e.**, s. 98.

¹⁴⁸⁷ 737/ 2b gül-ğonce-i ruhsâr: gül-deste-i ruhsâr
 5a ma' nî-i elfâzumdan: ma' nî-i elfâzından

[196b] ¹⁴⁸⁸

[197a]

-738-

Mezākī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dizilmiş zīr-i ebrūsında müjgān-ı siyeh şaf şaf
Kemān-ber-düş olup tırmış kemīngehde sipeh şaf şaf
- 2 Temāşā itmege ol şeh-süvār-ı eşheb-i nāzı
Pür olmuş ‘āşık-ı hayrān ile eṭrāf-ı reh şaf şaf
- 3 Şanur ‘āşıkların gözden geçürmekde velī bilmez
Ne kanlar dökdüğün ol nergis-i hūnī-nigeh şaf şaf
- 4 N’ola hūn-ı şehīdān-ı maḥabbet tıtsa meydānı
Kırar ‘uşşākı tīg-ı nāz-ıla ol keç-küleḥ şaf şaf
- 5 Görüp ol şah-ı hüsni ḥayli ḥübānda kıyās itdüm
Müretteb-leşker-i encümle gerdā-gird-i meh şaf şaf
- 6 Mezākī lenger-i ümīde zevraḳ-bend-i şıdḳ ancak
Ne ğam gelse dökilse mevc-i ‘ummān-ı güneh şaf şaf

[197b] ¹⁴⁸⁹¹⁴⁸⁸ Bu varakta şiir metni yoktur.¹⁴⁸⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.

[198a]

-739-¹⁴⁹⁰Fehîm¹⁴⁹¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Oldı dilden mezheb ü ' aql-ı taşarruf ber-ţaraf
Ba' d-ezîn dīvāne-i ' aşkum tekellûf ber-ţaraf
- 2 ' Aşk-bāzuñ ey perî Cibrîl ise maħrûmdur
Ehl-i dilden olsun efsûs u te ' essüf ber-ţaraf
- 3 Tā ki gördüm eylemiş āyîne ħüsnuñ der-kenār
Oldı mir ' āt-ı dilümden ' aks-i Yūsuf ber-ţaraf
- 4 Çekmeyince sîneye mestāne ārām eylemem
Ĥ ' āhiş-i vaşluñda küstāħam tevaĥkuf ber-ţaraf
- 5 Gel Fehîmā dā ' imā küstāħla leb-ber-leb ol
Ey gül-i bāġ-ı ħayā luţf it tekellûf ber-ţaraf

¹⁴⁹⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 512-514.¹⁴⁹¹ 739/ 5a Fehimā: Fehîm

-740-¹⁴⁹²Nazım¹⁴⁹³

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Yāruñ yetişdi hāt-ı siyāhı taraf taraf
İklīm-i hūsni başdı sipāhı taraf taraf
- 2 Murğān-ı şabr-ı ‘āşıkı eyler bölük bölük
Mānend-i şāhbāz nigāhı taraf taraf
- 3 İtmez mi servi pāyına üftāde dil-berūñ
‘Azm eyledükçe gülşene gāhı taraf taraf
- 4 ‘Āşık biri cebīnine ebrūsına biri
Gerdūnda māh lüccede māhı taraf taraf
- 5 Hātırda dildedür sipeh-i pādşāh-ı ‘aşk
Yağsam ‘aceb mi āteş-i āhı taraf taraf
- 6 Oldı hadīka-i suhanum sebz-i ter Nazım
İrdi nesīm-i feyz-i İlāhı taraf taraf

¹⁴⁹² Çakır, **a.g.e.**, s. 854-855.

¹⁴⁹³ 740/ 2a eyler: itdi

3a dil-berūñ: dilberān

Divān'da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

5a Hātırda dildedür: Şahrā-yı dildedür

6a sebz-i ter: sebz u ter

-741-¹⁴⁹⁴

Şabrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Oldı bezm-i meyde dilden bîm ü guşsa ber-ţaraf
Guşuma irdi şürâhîden şadâ-yı *lâ-tehaf*¹⁴⁹⁵
- 2 Bir harîr-i sünbûli-rengi duhân-ı âhdan
Yâra iltüp hâce-i dil eyledi ‘arz-ı tehaf
- 3 Dîdeler hâk-i rehinde n’ola dökse naqd-i eşk
Tâlib-i iksîr olanlar varını eyler telef
- 4 Her zamân dür-hâh-ı kâm olma felekden gâh olur
Çatre girmez destine kendin dü-nîm eyler şadef
- 5 Çatre-âb-ı cûy-ı luţfuñ itme Şabrîden dirîğ
Rûz-ı pür-şûr-ı cezâda ey dür-i baħr-ı Necef

[198b]

-742-¹⁴⁹⁶

Yahyâ

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Ârız-ı zîbâña virmiş hatt-ı müşğînüñ şeref
‘Âşık-ı miskînüñ ârâmı oldı ber-ţaraf

¹⁴⁹⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 275.¹⁴⁹⁵ “*Lâ-tehaf: Korkma!*” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31).¹⁴⁹⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 111.

- 2 Olmadı peydā melāḥat baḥri mevvāc olalı
Dürr-i dendānuñ gibi bir lü' lü'-i la' lin şadef
- 3 Bulmadı bir fûls-i aḥmerce yanuñda i' tibār
Naḳd-i ḥün-ı eşk-i çeşmüm yok yire itdüm telef
- 4 Sille-i āh-ı dilümden ey raḳīb eyle ḥazer
Dā'ireñ bil gögsüñi germe inen mānend-i def
- 5 Gūşvār itmezse dürr-i nazmuñı Yaḥyā o şāh
Ḳadr u kıymet bulmaya 'ālemde mānend-i ḥazef

-743-¹⁴⁹⁷

Rüşdī¹⁴⁹⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Nāylar geldi fiğāne bezm-i meyde kızdı def
'Ayš u 'işret vaḳtidür sākī tekellüf ber-ṭaraf
- 2 Ey gönül gördüm ki yok tır-i cefādan hiç ḥalāş
Nāvek-i müjgān-ı yāra eylerüm sīnem hedef
- 3 Bādedür lāzım olan isterse sāgar olmasun
Cām-ı Cem olmazsa sākī çün baña besdür ḥazef

¹⁴⁹⁷ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 83-84.

¹⁴⁹⁸ 743/ 1a geldi fiğāne: efğāne geldi

3b çün: şun

4b dünyā için naḳd-i sirişküm: naḳd-i sirişküm dünyā için

5b seng-i ḥazef: seng-i necef

- 4 Bilmedüm ƙadrin dirîğā yok yire şarf eyledüm
Eyledüm dünyā içün nağd-i sirişküm hep telef
- 5 Ğayre uymaz güher-i nazm-ı bülendün Rüşdiyā
Bir midür hiç şeb-çerāğ-ı u la‘l ile seng-i ħazef

[199a] ¹⁴⁹⁹

[199b]

-744-¹⁵⁰⁰

Yahyā¹⁵⁰¹

... / ... / ... / ..-

- 1 Āşnā olmasa ol ƙulzüm-i zeħħāra şadef
Mālik olur mı idi lü‘lū‘-i şehvāra şadef
- 2 Olmadı sīnesi āyīne-i rūy-ı dil-dār
Olmayınca bu temennā ile şad-pāre şadef
- 3 Çāk çāk eyler ise sīneñi yār incinme
Pāre pāre olıcağ ƙābil olur kāra şadef
- 4 Dür şadefte bulunur gerçi şadef deryāda
Sa‘y ü cid baħrine ğavvāş olup ara şadef

¹⁴⁹⁹ Bu varakta şiir metni yoktur.

¹⁵⁰⁰ Ertem, **a.g.e.**, s.110.

¹⁵⁰¹ 744/ 1a ol: bir
4a gerçi: çünkü

- 5 Feyz-i nīsān-ı ‘aṭādur n’ola Yaḥyā diseler
Pāk ma‘ nāya dūr ü nazm-ı dürrer-bāra şadef

-745-¹⁵⁰²

Mezākī

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Dest-i ümīde girmedi dāmān-ı yār ḥayf
El irmedi vişāle meded şad-hezār ḥayf
- 2 İnce miyān-ı ḥalka-i āgūşa girmedi
Gitdi müyesser olmadı būs u kenār ḥayf
- 3 Qaldı tehī kemend-i temennā-yı dil dirīğ
Bir sek raḳībe olmış ol āhū şikār ḥayf
- 4 ‘Ömr-i güzeşte gibi serī‘üz’zevāl imiş
Geçdi zamān-ı fırsat-ı vaşl-ı nigār ḥayf
- 5 Şad-nev-bahār geldi vü itdi güzzer henüz
Naḥl-i emelde yok eşer-i berg ü bār ḥayf
- 6 Böyle şikāyet itse n’ola rüzgārdan
Ber-bād oldı sa‘y-ı Mezākī-i zār ḥayf

¹⁵⁰² Mermer, **a.g.e.**, s. 430.

[200a]

-746-¹⁵⁰³

Yahyā

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Eş-şālā dest-i irādetle açıldı bāb-ı ‘aşk
Eylesün cānān ile cān soḥbetin erbāb-ı ‘aşk
- 2 Żāyi‘ olmaz yolda olsun tek hemān ḥāṣāk-ı dil
Bir gün uğrar anı baḥre irgürür seyl-āb-ı ‘aşk
- 3 Gevher-i maḳṣūdı deryā-dil olanlardur bulan
Degme bir baḥr içre bulunmaz dūr-i nā-yāb-ı ‘aşk
- 4 Meclis-i devre girenler itmez ümīd-i ḥalāṣ
Kaḡı keṣtīdür ki nā-būd itmedi gird-āb-ı ‘aşk
- 5 Var mı Yahyā zerrede ol tāb kim ārām ide
‘Āleme pertev ṣalınca mihr-i ‘ālem-tāb-ı ‘aşk

-747-¹⁵⁰⁴Bahāyī¹⁵⁰⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bī-niyāz-ı tāt-ı devletdür ser-i abdāl-ı ‘aşk
Farḡ-ı ehl-i derde besdür sāye-i iḳbāl-ı ‘aşk

¹⁵⁰³ Ertem, **a.g.e.**, s. 112.¹⁵⁰⁴ Uludağ, **a.g.e.**, s. 78.¹⁵⁰⁵ 747/ 3a Maḥrem-i rāz-ı viṣāl: Maḥrem-i bezm-i viṣāl

- 2 Nālesin ‘āşık n’içün eyler hem-āheñg-i niyāz
‘Arz-ı hāl-i zāra yetmez mi lisān-ı hāl-i ‘aşk
- 3 Maḥrem-i rāz-ı vişāl olsa yine pervāneveş
Vākıf-ı rāz-ı niyāz itmez zebānı lāl-i ‘aşk
- 4 Lāne-i dilde ‘aceb bilsem nice eyler karar
Āteş-i dil-sūzdan yanmaz mı per ü bāl-i ‘aşk
- 5 Hiçe şatmışken metā‘-ı cānumı oldum yine
Ey Bahāyī şermsār-ı hıdmet-i dellāl-i ‘aşk

-748-¹⁵⁰⁶

Ṭālib

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dilleri ḥandān ider ḡulḡul-ı mīnā-yı ‘aşk
Ġonce-i ṭab‘ı açar bülbül-i gūyā-yı ‘aşk
- 2 Şimdi dil-i zārumuñ sūnbül-i destārıdur
Kaysı perīşān iden ṭurra-i Leylā-yı ‘aşk
- 3 Gerden-i kumrıda da ṭavk-ı maḥabbet kōmış
Servi iden cūy ile silsile-ber-pāy-ı ‘aşk

¹⁵⁰⁶ Erdem, **a.g.e.**, s. 234.

- 4 ‘ Āşıkā virmez amān sīlī-i derd ü belā
Birbiri ardıncadur mevce-i deryā-yı ‘ aşk
- 5 Hāl-i dili dil-rübā hūb bilür Tālibā
Yūsufa ma‘ lūmdur hūsn-i Züleyhā-yı ‘ aşk

[200b]

-749-¹⁵⁰⁷Rüşdī¹⁵⁰⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nice beñzer rüyuña meh kim nūrında kanı yok
Nice itsün cilve-i kıddüñ ki servüñ cānı yok
- 2 Baħr-ı ‘ aşkuñ bilmedüm ben böyle ‘ ummān olduğın
Bir ‘ aceb deryā imiş kim haddi yok pāyānı yok
- 3 Gül nice ey bülbul itsün derdüñe bir çāre kim
Dāmenin hār aldı kendi başına dermānı yok
- 4 İstemem bir bezmi kim sākīler dil-ber olmaya
N’eyleyüm ol gülşeni kim bir gül-i hāndānı yok

¹⁵⁰⁷ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 84.¹⁵⁰⁸ 749/ 1a meh kim: ne kim

nūrında: gözinde

1b Nice: Nice pū

cilve-i kıddüñ ki: cilve-i kıddüñ

3a kim: ki

Dīvān’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 5 Biz berāt-ı haṭ ile ol şāh-ı hüsni sevmişüz
Kim dimiş kim bizde anuñ Rüşdiyā fermānı yok

-750-¹⁵⁰⁹

Şābit

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Humār-ı zālīm ile sākī imtizācum yok
Senüñ vücūduña şıḥḥat benüm mizācum yok
- 2 Qabūl-i merhem ider zaḥm şāḥibi degülüm
Hezār ḥamd eṭibbāya ihtiyācum yok
- 3 Varur niyāz-ı şehādetle ğamze-i mestün
Bıçağına düşerüm ğayrı bir ‘ilācum yok
- 4 Devātum içre nihāl-i yerā‘adan ğayrı
Şu ḥār-ı zārda mağrūs bir ağacum yok
- 5 Hezar-bār-ı emel gelse behre-yāb olmam
Bu bār-ḥānede Şābit o yükde bacum yok

¹⁵⁰⁹ Karacan, **a.g.e.**, s. 303.

[201a]

-751-¹⁵¹⁰Nābī¹⁵¹¹

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduķ
Hep bundadur esbāb-ı hevānuñ nesin alduķ
- 2 Dullāb gibi alduğumuz virmedeyüz hep
Bu bāğçe-i rū be-ḥazānuñ nesin alduķ
- 3 Aldanmadayuz mülk şanup dār-ı fenā-yı
Pes-mānde bu vîrāne binānuñ nesin alduķ
- 4 Çün kâ' idedür aşlına rāci' olur eşyā
Bu nîstî-i hest-nümānuñ nesin alduķ
- 5 Bir müddet idüp perdede bāzî-i mecāzî
Bu şu' bedde-i hūş-rübānuñ nesin alduķ
- 6 Ser-māye-i cān oldu revān küncine Nābî
Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduķ

¹⁵¹⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 670-671.¹⁵¹¹ 751/ 1b hevānuñ: fenānuñ*Dîvân*'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

-752-¹⁵¹²

Fehīm

.--- / .--- / .--

- 1 Ğam-ı cāvīd-i dildür yār-ı ‘āşık
Yine ğamdur olan ğam-ı ẖār-ı ‘āşık
- 2 Şatar cins-i neşātın naqd-i derde
Budur bāzār-ı ğamda kār-ı ‘āşık
- 3 Olurdu tūtiyā-yı çeşm-i şiẖẖat
Ğubār olsa ten-i bīmār-ı ‘āşık
- 4 Serinde penbe-i dāğ-ı cünündür
Hemīşe turra-i destār-ı ‘āşık
- 5 Olupdur pāsbān-ı baht-ı pür-ı ẖāb
Ezelden dīde-i bīdār-ı ‘āşık
- 6 Cihānı ‘āşık-ı āzāruñ itdūñ
Yeter ey şeh yeter āzār-ı ‘āşık
- 7 Ne hacetdür Fehīmā nefẖ-i Şūra
Yıkar dünyāyı āh u zār-ı ‘āşık

¹⁵¹² Üzgör, a.g.e., s. 524-526.

[201b]

-753-¹⁵¹³

Faşîh

--. / .-. / .--

- 1 Ehl-i dili kām-yāb ider ‘aşk
Nā-ehlleri ħarāb ider ‘aşk
- 2 Her kāmı revā kılur maḥabbet
Her ħāhişi müstecāb ider ‘aşk
- 3 Şad-‘aql-ı Felātūn intişābı
Bir nükte ile mücāb ider ‘aşk
- 4 Hürşīdi ider kemāne zerre
Hem zerreyi āftāb ider ‘aşk
- 5 Dūr olma Faşîh dergehinden
Elbet saña feth-i bāb ider ‘aşk

¹⁵¹³ Çıpan, a.g.e., s. 383.

-754-¹⁵¹⁴Nazım¹⁵¹⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mecnūnuñ olan dilde olur mı gile-i ‘aşk
Cān gerdenine geçse dağı silsile-i ‘aşk
- 2 Leylī vü şem irşād degül ider dağı Kays
Ben künc-i cünūnuñda çekerken çile-i ‘aşk
- 3 Rāh-ı ğam-ı ‘aşkuñda n’ola cānumı virsem
İfnā-yı vücūd eylemedür fāşıla-ı ‘aşk
- 4 Eşküm dökilür şanma hayālūñ talebinde
Pāy-ı nigeħüm olmada pür-ābile-i ‘aşk
- 5 Şemşīr-i nigāhuñ baña vaşf eyle dem-ā-dem
Nağd-i dil ü cānumdur aña hep şıla-ı ‘aşk
- 6 Bu bādiyenūñ bādı ‘alev ħākī şererdür
Hep bī-ser ü pā tay olunur rāħile-i ‘aşk
- 7 Hep deşt-i cünūn geşt iderüz biz de Nazīmā
Olsağ yiridür Kays ile hem-kāfile-i ‘aşk

¹⁵¹⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 860-861.

¹⁵¹⁵ 754/ 2a Leylī vü şem irşād degül ider dağı Kays: Ey Leylī-i ħüsnum dağı Kays olmadan irşād
2b çekerken: çekerdüm
5a eyle: it ki

-755-¹⁵¹⁶

Fā'izī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hîç mümkin mi dil-i zâr itmeye ifşâ-yı 'aşk
Hem ola dīvâne hem mestâne-i şahbâ-yı 'aşk
- 2 Râz-ı pinhân-ı maḥabbetden söz açmaz ehl-i ḥâl
Söylemek mümkin degüldür ğarḳa-i deryâ-yı 'aşk
- 3 Seng-i ğamdan ḥâr-ı miḥnetden ider mi ihtirâz
Râh-ı zilletde gedâ-yı bî-ser ü bî-pây-ı 'aşk
- 4 Hicrle âb-ı revân itse sirişk-i dâdesin
Zâ'il olmaz 'âşık-ı bî-çâreden sevdâ-yı 'aşk
- 5 Derd-i serden sen nice baş kıldurırsın Fā'izī
Hem ḥumâr-ı hicr ola derkâr hem ğavgâ-yı 'aşk

¹⁵¹⁶ Okatan, **a.g.e.**, s. 203.

[202a]

-756-¹⁵¹⁷Nazım¹⁵¹⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Güm-geşte dili kākül-i cānānede bulduk
Ol vaḥşīyi bir kere hele lānede bulduk
- 2 Bir cān ile fark eylemezüz şāhı gedādan
Ol ḥāleti kim gūşe-i kāşānede bulduk
- 3 Āgūşuña çāk ol ki gele şāhid-i vuşlat
Gördük anı āyīnede biz şānede bulduk
- 4 Cāndanda ‘ azīz olsa n’ola kıymet-i ‘ aşkuñ
Ol gevheri biz dil gibi vīrānede bulduk
- 5 Mest eylemiş ey şūḥ seni bāde-i gül-fām
Esrār-ı dehānuñ leb-i peymānede bulduk
- 6 Olmuş görelî ḥüsnüñi pā-beste-i zülfüñ
Sevdā-yı ḥayālüñ dil-i dīvānede bulduk

¹⁵¹⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 865.¹⁵¹⁸ 756/ 1b vaḥşīyi bir kere: tā’ir-i vaḥşīyi

2b kāşānede: mey-ḥānede

3a vuşlat: maḥşūd

4a cāndanda: cānlarında

7b taraba: tarabda

- 7 Yağduğ dil-i t̄ab-ı ruḥ-ı dil-dāra Nazīmā
Bezm-i ʔaraba ʂem^ç ile pervānede bulduğ

[202b]

-757-¹⁵¹⁹

Nā'īlī¹⁵²⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Baḳamaz rūyuña dil zūlf-i siyāh olmayıcağ
Tāb-ı ḥūsne dōyemez perde-i āh olmayıcağ
- 2 Kīşver-i nāz u leṭāfet bulamaz ḥūsn-i nīzām
Bir senūñ gibi ʂehenşāh penāh olmayıcağ
- 3 Beklerüz kūyuñı olmazsa ʂikāyet mümkün
Bendeye da^ç vet-i ḥalvetgāh-ı ʂāh olmayıcağ
- 4 Her tegāfūl dile ey ğamze-i mihmān olamaz
Lāyık-ı terbiyet-i feyż-i nihān olmayıcağ
- 5 Nā'īlī mu^ç terif olsa n'ola cürm-i 'aşḳa
Yār cevır itmez o bī-dilde ğünāh olmayıcağ

¹⁵¹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 239.

¹⁵²⁰ 757/2b ʂehenşāh: ʂeh-i nāz

4a ğamze-i mihmān: ğamze mühim-sāz

4b Lāyık-ı terbiyet-i feyż-i nihān: Lāyık-ı terbiyet-i feyż-i nigāh

-758-¹⁵²¹

Nef'î

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcağ
Cürmüm ikrār idemem mest-i harāb olmayıcağ

2 Āftāb ol ruḥ-ı pür-tāba nazīr olsun mı
Bu yaqar ʿālemi bir laḥza niḳāb olmayıcağ

3 Cezbe-i ḥüsni göñül ḥaṭṭuña taʿlīk eyler
Nice ḥal itmek olur anı kitāb olmayıcağ

4 Ṭotalum rūz-ı şumār olsa kim eyler daʿvā
İtdügüñ zulme senüñ ḥad ü ḥisāb olmayıcağ

5 Sen bu rüsvālıḡı ey Nef'î kıomazsın elden
Yārdan yine saña ḥışm u ʿitāb olmayıcağ

-759-¹⁵²²

Ṭālib

.-.- / ..-- / .-.- / ..--

1 Ne kıayd idi zen-i dehre maḥabbet itmiş olayduğ
Ne derd idi o sitem-kāra rağbet itmiş olayduğ

¹⁵²¹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 489.¹⁵²² Erdem, **a.g.e.**, s. 235.

- 2 Hilâf-ı meşrebümüz yoḥsa bizde ḳadr bulurduk
Zamâne ḥalkına ‘arz-ı meveddet itmiş olayduk
- 3 Nişân iderdi bizi tîr-i imtinânına şimdi
Felek didikleri nâ-merde minnet itmiş olayduk
- 4 Ne idi bunca günehle ‘azâb-ı dūzaḥı çekmek
Bir iki gün hele dünyâda rāḥat itmiş olayduk
- 5 ‘Îzâr-ı kām görünmezdi çeşm-i ḥ’âhişe Tâlib
Nigāhı beste-i ḳayd-ı ḥacâlet itmiş olayduk

[203a]

-760-¹⁵²³Faşîḥ¹⁵²⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Merḥamet itmez misün sîneñde îmānuñ mı yok
Ḥaste-i ‘aşḳa ilāca yoḥsa dermānuñ mı yok
- 2 Ey gönül ‘add itmesünler mi seni mümtâz-ı ‘aşḳ
Cân-ı sūzanuñ mı yok yâ çeşm-i giryānuñ mı yok

¹⁵²³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 386.¹⁵²⁴ 760/ 1a itmez misün: kılmaz mısın4b Çeşm-i giryānuñ mı yok: Çeşm-i giryānuñ mı
vaż’-ı perîşānuñ: evzā’-ı perîşānuñ

- 3 Fāriğ olduñ ey göñül feryād u efğān itmeden
Tīg-ı ğamdan perde-i sīneñde hicrānuñ mı yok
- 4 Yāra rāz-ı ‘aşkı ızhāra ne ħācetdür zebān
Çeşm-i giryānuñ mı yok vaż‘ -ı perīşānuñ mı yok
- 5 Dīde-i terle dil-i perverde mālīksin Faşih
Devlet-i ‘aşkuñda yāruñ baħr ile kānuñ mı yok

-761-¹⁵²⁵

Fā’izi¹⁵²⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Egerçi destümüzde sāğar-ı ‘ayş u şafāmuz yok
Elüñe baħmazuz sāķī bizüm senden recāmuz yok
- 2 Ne deñlü yağsa bārān-ı belā rāh-ı mezelletde
Varup bām-ı serā-yı ehl-i cāha ilticāmuz yok
- 3 Kenār ümīdine biz itmezüz bīhūde cünbüşler
Ġārik-i lücce-i ‘aşkuz ħülāşa dest ü pāmuz yok
- 4 Bu yād illerde ħalduķsa ħayırmaz ey dil-i rüsvā
Melāmetden berīyüz ħamdülillāh āşnāmuz yok

¹⁵²⁵ Okatan, **a.g.e.**, s. 207.

¹⁵²⁶ 761/ 1b bizüm: hele
4a ey: mı

- 5 Kırân-ı sa‘ d u naḥsından n’içün baḥş eylerüz dehrüñ
Bizüm ḥod Fā’izi devr-i felekden müdde‘ âmuz yok

-762-¹⁵²⁷

Şehrî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Hürşid-i cihân-tâb-ı kemâlüm seherüm yok
Ser-tâ-be-ḳadem ḥayr-ı du‘ âyam eşerüm yok
- 2 Ḳurbānuñ olam eyleme isrâf-ı tecellî
Bir vech ile dîdāruña lâyıḳ nazarum yok
- 3 Bir olsa ḥuzûrumda n’ola zerre vü ḥürşid
Âyîne-i inşâf-ı cilâyum kederüm yok
- 4 Ḳudret ḳomasa âha ne ğam sûz-ı tegâfûl
Âteş-zede-i hisset-i ḥüsneḡ şererüm yok
- 5 Şehrîdür iden ğamze-i bî-raḥmuñı tekfir
Zinhâr bu sözden ḥaberüm yok ḥaberüm yok

¹⁵²⁷ Demirel, **a.g.e.**, s. 99.

[203b]

-763-¹⁵²⁸**Fehīm**

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nigeh-i şūhı ile ğamze-i ğammāzına baķ
Nice fāş olmadadur cān u dilūñ rāzına baķ
- 2 Var kıyās it nic’olur mülk-i dıl-i ehl-i niyāz
O şeh-i kişver-i hüsñüñ sipeh-i nāzına baķ
- 3 Bā‘ iş olmış nice biñ fitnenüñ āsāyişine
Sāye-i tırrasına naħl-i ser-efrāzına baķ
- 4 Ma‘ nī-i mu‘ ciz-i Mūsāyı temāşā eyle
Zülf-i ħam-der-ħamına çeşm-i füsün-sāzına baķ
- 5 Ne imiş şu‘ bedde kārī-i қаза seyr eyle
Ġamzeye teşne geçen ‘ āşık-ı ser-bāzına baķ
- 6 Olsa ħāmūş Fehīmā-yı suħan-sāz n’ola
Қalem-i nüktever-i nāṭıķa-perdāzına baķ

¹⁵²⁸ Üzgör, **a.g.e.**, s. 520.

-764-¹⁵²⁹Şināsī¹⁵³⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kāmetiyle o mehūñ dīde-i ğammāzına baķ
Sidre-i bāġ-ı bihiştūñ hele şebbāzına baķ
- 2 Heves-i zıll-ı ser-i zūlfūñ ile evce çıkar
Bāl-i himmetle Hümānuñ hele pervāzına baķ
- 3 Ğayra luţfı baña āz ola diyü eyler imiş
O mehūñ luţfını gör baña olan nāzına baķ
- 4 Bende-i ħalka-begūş ol dir imiş ehl-i dile
Felegūñ perde-bürüd naġme-i nā-sāzına baķ
- 5 Hışm ile baķması da ħüsn-i nazardur yāruñ
Sen Şināsī ol şehūñ dīde-i ğammāzına baķ

-765-¹⁵³¹Mezāķī¹⁵³²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ol sehī-ķad geliyor cılve-i refţārına baķ
Ne ķadar āfet olur tarzına eţvārına baķ

¹⁵²⁹ Harmancı, **a.g.e.**, s. 78.¹⁵³⁰ 764/ 3a baña: belki

5b şehūñ: mehūñ

¹⁵³¹ Mermer, **a.g.e.**, s. 430-431.¹⁵³² 765/ 6b Zāde-i ṭab^c -ı şafā-perver-i efkārına: Zāde-i ṭab^c -ı tutuķ-perver-i efkārına

- 2 Söze āgāz idicek ‘ işvelerin seyr eyle
Leb-i şîrîni gör şîve-i güftârına baķ
- 3 Gülşen-i hüsni meger bâğ-ı melâhat mı degül
Sünbülün eyle temâşâ gül-i gülzârına baķ
- 4 Dili şad-çākî ider cāna urur bend-i kemend
Ġamze-i tîğ-keş ü turre-i tarrârına baķ
- 5 Nevk-i peykân-ı kirişme nice dil-düz olmaz
Tîr-i müjgân ile ebrû-yı kemândârına baķ
- 6 Meşreb-i pāk-i Mezākîde leţâfet vardur
Zāde-i tab‘ -ı şafâ-perver-i efkârına baķ

[204a]

-766-¹⁵³³

Şināsi¹⁵³⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hayāl-i ebruvân ile meh-i nevden nişân olduk
O māhuñ devr-i ‘ aşkında müşâr-ı bi’l-benân olduk
- 2 Alışduk zahmına hamyāze-i hicrānuñı çekdük
Biz ol tîr-i nigāha geh hedef gāhî kemān olduk

¹⁵³³ Harmancı, **a.g.e.**, s.77-78.

¹⁵³⁴ 766/ 1b müşâr-ı bi’l-benân: müşârün bi’l-benân
4a O: Bu

- 3 Görince tîr-i müjgânın havâle eyler elbette
O kaşı yāya tā böyle neden hâtır-nişân olduk
- 4 O deñlü pîç ü tâb ile yine maḥv oluruz görseñ
O meh-ṭal‘ at ile hem-ḥâl meh-tâb ü ketân olduk
- 5 Şināsî baht-ı tîre dâc-ı ğam göstermedi hergiz
Mehāsā gerdiş itdün gerçi seyyāḥ-ı cihân olduk

-767-¹⁵³⁵

Şābit

..- / .- / ..-

- 1 Dil-ber olinca mübtelā müşfik
Arkasında huzūr ider ‘ aşık
- 2 Didüm eyvân-ı vaşluña çıkayum
Ḥande-fermā-yı nāz olup didi çık
- 3 La‘ lüñi dişlerin dimiş aġyār
Kāfirün dişlerin boğazına tık
- 4 Cāme-i nev giyüp o serv-i revān
Baña bir buse virdi ḥelvālık

¹⁵³⁵ Karacan, **a.g.e.**, s. 303.

- 5 Şābitā bahtınuñ güşādeligi
O gülüñ çāk-ı sīnesinden açık

[204b]

-768-¹⁵³⁶

Nabī¹⁵³⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir devlet için çarha temennādan uşanduk
Bir vaşl için ağıyāra müdārādan uşanduk
- 2 Hicrān çekerek zevk-ı mülākātı unutduk
Maḥmūr olarak lezzet-i şahbādan uşanduk
- 3 Düşdük katı çokdan heves-i devlete ammā
Ol dā' iye-i dağdağa-fermādan uşanduk
- 4 Dil ğamla dağı dest ü girībāndan uşanmaz
Biz yār için ammā hele ğavġādan usanduk
- 5 Nābī ile ol āfetüñ it ḫālını taqrīr
Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan usanduk

¹⁵³⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 676.

¹⁵³⁷ 768/ 4b ammā hele: ağıyār ile

5a Mürettip bu dizede, “it ḫālını taqrīr” ifadesinin üst kısmına “aḫvālını naql it” ifadesini de eklemiştir.

-769-¹⁵³⁸Ṭālib¹⁵³⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne hoşdur zevk-yāb-ı çāšnī-i ‘ aşk-ı pāk olmak
Ne ‘ ālemdür hele bir kerre görsek derdnāk [olmak]
- 2 Hemān çek tīg-ı nāzı bildigüñden kalma ey hūnī
Şu içmek deñlü gelmez haste-i ‘ aşka helāk olmak
- 3 Kim eylerdi güzer rāh-ı hatarnāk-ı maḥabbetden
Silāh-ı ‘ āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak
- 4 Hevā germ āteşin feryāda āğāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ‘ aşka sīne-çāk olmak
- 5 Ğarībe mīzbānlık itmeyen mün‘ imlerüñ Ṭālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zār-i ḥāk olmak

-770-¹⁵⁴⁰Fehīm¹⁵⁴¹

-- / .--- / .--- / .--

- 1 Biñ vecḥ ile yār itse tecellī ḥaberüm yok
Güyā ki kelām-ı *erīnī* yem eşerüm yok

¹⁵³⁸ Erdem, **a.g.e.**, s. 233.¹⁵³⁹ 769/ 1b “olmak” redifi, mecmuada yazılmamıştır.

2b haste-i ‘ aşka: teşne-i ‘ aşka

¹⁵⁴⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 528.¹⁵⁴¹ 770/ 3a dil: mihr

- 2 Pervāz idemem bāğ-ı ruḥa bīm-i ḥayādan
Murğ-ı naẓar-ı ‘āşıkam ammā ki perüm yok
- 3 Mest-i nigeḥ-i yāram ü şunma siper ey dil
Şemşir-i ẓazā yağsa felekden ḥazerüm yok
- 4 Kıldı beni terkīb ẓazā cevır ü cefādan
Gör kevkeb-i ẓarḥuñ yine gönlinde yirüm yok
- 5 Ger seng-i melāmet yirine cümle zemīni
Atsañ baña sen ẓulzüm-i ‘aşķum kederüm yok
- 6 Biñ devlet ile eyledi memnūn beni devrān
El-minnetülillāḥ ki elümde hünerüm yok
- 7 Ser-tā-be-ķadem ‘aşķ u dilüm līk Fehīmā
Bir dil-ber-i ‘āşık-ķüş ü āşübgerüm yok

[205a]

-771-¹⁵⁴²

Nādirī¹⁵⁴³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gönül mest-i elest āvāre-meşreb bir gedā ancaķ
Anı medhūş iden keyfīyyet-i cām-ı belā ancaķ

¹⁵⁴² Kūlekçi, a.g.e., s. 257-258.

¹⁵⁴³ 771/ 4a baḥr-ı minnetden: baḥr-ı miḥnetden

- 2 Hevā-yı vuşlaṭ-ı dil-ber ziyād olmaḳda gitdükçe
Bunuñ pāyānı yoḳdur ḥaşılı zā'id hevā ancaḳ
- 3 Nevā-yı nāyla 'ārifler eyler ḥaḏḏ-ı ruḥānī
Ne bilsün zāhid-i sālūs anı bir bī-nevā ancaḳ
- 4 ' Aceb mi aña gevherler çıkarsa baḥr-ı minnetden
Ḥayāl-i yār ile ḡavvāş-ı çeşmüm āşnā ancaḳ
- 5 Ğam-ı hecrünle gördüm Nādirī dil-ḥasteyi cānā
Yatur bī-cān olup üftāde-i ḥāk-ı fenā ancaḳ

-772-¹⁵⁴⁴

Nābī

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Bir kerre iltifātuñ ile ḥurrem olmaduḳ
Bīgāne deñlü şoḥbetüñe maḥrem olmaduḳ
- 2 Bilmem bizi gözüñle n'ıçün yirsin ey felek
Bu gülsitāna düşdük ise şeb-nem olmaduḳ
- 3 Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḥ-i cebīn iken
Engüş-t-i i' tibāra sezā ḥatem olmaduḳ

¹⁵⁴⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 675.

- 4 Eṭvārumuz müselleṃ-i ebnā-yı cins iken
Cānā senüñ yanuñda hemān Ādem olmaduḡ
- 5 Nābī-i ḥaste-dilde girībān mı var meger
Cevrūñle çāk-ḥurde-i dest-i ğam olmaduḡ

-773-¹⁵⁴⁵

Hevāyī

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Bir kerre beng-i luṭfuñ ile sersem olmaduḡ
Tiryākī deñlü maşhara-i ‘ālem olmaduḡ
- 2 Bilmem n’içün yabāna atarsın bizi sefih
Söz arasına girdük ise balġam olmaduḡ
- 3 Toḥm-ı şekā-nişānde-i būstān-ı vaż‘ iken
Ser-taḥte-i mezāka yarar çiġdem olmaduḡ
- 4 Destārumuz fes üzre Cezāyir-pesend iken
Ṭayı senüñ yanında hemān şalġam olmaduḡ
- 5 Altun adı Hevāyīñüñ olsa n’ola bakır
Ādem mi var yanuñda ey adı kem olmaduḡ

¹⁵⁴⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 44.

[205b]

-774-¹⁵⁴⁶Nā'ili¹⁵⁴⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Neden cām-ı emel ey sākī-i devrān 'azīz olmak
Dehān-ı dil humār-ı ye's ile hamyāze-rīz olmak
- 2 'Acebdür mest-i 'aşka pāy-māl-i nāz iken 'āşık
Ser-i meclisde ol mest-i tegāfūl germ-hīz olmak
- 3 Każā bismilgeh-i cān kārzār-ı dilden el çekse
Nigāhından ne mümkün def'-i āşār-ı sitiz olmak
- 4 Yine te'sir-i hāl-i rüyıdur dāmān-ı havrāya
Nesīm-i kākül-i 'anber-feşān u müşk-biz olmak
- 5 Yine ey Nā'ili şād-ābī-i berķ-ı nigehtendür
O çeşm-i nīm-i mest hançer-i āzār-ı tiz olmak

-775-¹⁵⁴⁸

Şabrī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Seni görsem muķarrerdür vücūdum bī-nişān olmak
Ne hācet yā benüm çün tır-i ğamzeñ der-kemān olmak

¹⁵⁴⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 238.¹⁵⁴⁷ 774/ 2a 'āşık: 'ālem¹⁵⁴⁸ Kasır, **a.g.e.**, s. 211.

- 2 Hābāb-ı meyle kullan zevraḳ-ı şahbāyı ey sākī
Münāsibdür aña berk-i semenden bād-bān olmak
- 3 Çemende indi reh-vār-ı şabādan berg-i gül gördi
O şāh-ı hüsñ ile mümkün degüldür hem-‘ inān olmak
- 4 Eger pīr-i maḥabbet eylemezse feyż-i bīdārı
Göñül gencīne-i maḳşūda güçdür pāsban olmak
- 5 Vücūdın gird-bād-ı ‘ aşḳa aldırmışken ey Şabrī
‘ Acebdür Ḳays-ı şeydānuñ serinde āşyān olmak

-776-¹⁵⁴⁹

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Āvāre-i ber-geşte diyārum vaṭanum yok
Bülbül-beçe-i köhne-bahārum çemenüm yok
- 2 Pervāne-i miḥnetkede-i mürde-çerāḡum
Bir nīm-ziyā şem‘ a sezā encümenüm yok
- 3 Ol rind-i tehī-dest-i ḥarabāt-nişīnem
Ölsem de eger nīm-behā-yı kefenüm yok

¹⁵⁴⁹ Mermer, **a.g.e.**, s. 434.

- 4 Müstağnî-i elmās-fürūşān-ı cihānum
Hiç sîne-i şad-pārede dāğ-ı kühenüm yok
- 5 Hep semt-i fenā olsa n'ola sevķ-ı kelāmum
İşbāt-ı vücūd eyleyecek ğayrı fenüm yok
- 6 Zer-beft-i girān-kıymet iken böyle Mezākî
Hayfā ki ħarīdār-ı metā' -ı suĥanum yok

[206a]

-777-¹⁵⁵⁰

Nā'ilî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Başlasa şiveye biñ nāz ile çeşm-i siyehüñ
Tesliyet-baĥş-ı dīl-i 'ālem ider her nigeĥüñ
- 2 Kevkeb-i mihr-i cihān-tāb-ı cemālüñ şeb ü rüz
Düşürür ĥāk-i niyāza yüzini mihr ü mehüñ
- 3 Şiken-i pençe-i ĥūrşīd olur ednā kārı
Kışver-i 'aşķ zemīninde biten her giyehüñ
- 4 Cur' aveş pāyüñe yüzler mi sürerdük sākî
Olmasa cevher-i iksīr-i ħarab ĥāk-i rehüñ

¹⁵⁵⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 240-241.

- 5 Nā'ilī virdi heveskārī-i vuşlatla hırāş
Levh-i maḥfūz-ı dil-i yāra sevād-ı günehūñ

-778-¹⁵⁵¹

Ferīd

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Reviş-i çarhı şikest eyledi kec-rev külehūñ
Şaldı şahrāya ğazālānı dü çeşm-i siyehūñ
- 2 Sensin ol ğonce-i ḥ'ābīde-i nāz u 'işve
Pister[i] bāl-i hezār olsa sezā ḥ'ābgehūñ
- 3 Ne var üftādelerūñ pāyuña düşdi ey şūḥ
Ḥāliyā pādişehisin bu gürūh-ı sipehūñ
- 4 Heves-i zūlfūñ ile gerçi perişān olduk
Yine cem' iyyet-i dildür hele tār-ı nigeḥūñ
- 5 Kūy-ı dil-berde Ferīd ile iḳāmet şeb ü rūz
Bu şeref saña yeter Ka' be ola cāygehūñ

¹⁵⁵¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-779-¹⁵⁵²Şināsī¹⁵⁵³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yapışduñ dāmenine hāk-pāy-ı dil-bere düşdüñ
Göñül gāyet ‘ulüvv-i kevkebün var ey yire düşdüñ
- 2 Kim isterdi seni bilsem ki ey sevdā-yı zülf-i yār
Neden baht-ı siyāhuñ şevkına uyduñ sere düşdüñ
- 3 Meşāmm-ı cānı tīb-i kākül-i dil-berle pür itdün
Şabā ne rūzgār esdi yine bu illere düşdüñ
- 4 O şūhuñ darb-ı müjgānı meger cānuña geçdi
Dağı derdüñ ne ey süsen ki varduñ hañçere düşdüñ
- 5 Zamānlardur Şināsī bī-kes olmışduñ henüz ammā
Veliyy-i ni‘ met-i sākī-i bende-pervere düşdüñ

¹⁵⁵² Harmancı, a.g.e., s. 79.¹⁵⁵³ 779/ 4b süsen ki: süsen

[206b]

-780-¹⁵⁵⁴Nābī¹⁵⁵⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Çeşmüñ gibi mest olmağ için cāma mı düşdün
‘ Aksüñ gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdün
- 2 Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yāruñ
Bilmem yine ey dil ʔama[‘]-ı hāme mi düşdün
- 3 Ey sāķī-i ğam kısmet-i dīvān-ı ezelde
Sen hişşe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdün
- 4 Girmem dir idün halka-i peymāne-keşāna
Bir bezme mi varduñ ‘ aceb ibrāma mı düşdün
- 5 Ey ğam yine mi hātır-ı Nābīde bulunduñ
Kāfır yine sen kişver-i İslāma mı düşdün

¹⁵⁵⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 719.

¹⁵⁵⁵ 780/ 2, 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dīvān*’da farklıdır.

3a sāķī-i ğam: sāġar-ı ğam

4b ‘ aceb: yine

-781-¹⁵⁵⁶

Nā'îlî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Şayd ider biñ dili bir dām ile zülf-i siyehüñ
Düşürür bir dili biñ dāme şikenc-i külehüñ
- 2 Şad ḥased merdümek-i çeşmüme kim maḥremidür
Kaşr-ı dīdemde ḥayālūñ gibi bir pādīşehüñ
- 3 Dīde-i baḥt-ı adūyı uyarır nālelerüm
Dostum ḥāṭıra geldükçe senüñ ḥ'ābgehüñ
- 4 Siḥr ile memleket-i fitneyi itmiş teşḥīr
O ğazālāne nigāhuñla o ḥaṭṭ-ı siyehüñ
- 5 Çīn-i ebrū-yı 'itābuñ ki nevāzişler ider
Ḥūn-behā-yı dilidür Nā'îlî bī-günehüñ

-782-¹⁵⁵⁷

Mācid

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Bāliş-i dil mi 'aceb dīde midür ḥ'ābgehüñ
Berri mi baḥrî misüñ söyleseñe cāygehüñ

¹⁵⁵⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 240.

¹⁵⁵⁷ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 54.

2 Tîrin âzmâyiş ider sâha-i sînemde henûz
Bir havâ almağ için ğamze-i nâzuñ sipehûñ

3 Ser-fürû eylemese çarha sezâdur el-ğak
Kulı kurbânı olan sen gibi bir pâdişehûñ

4 Hiç perîşânlığa yir kor mı meger bir demde
Hâtıra gelse eger rişte-i cem' -i külehûñ

5 Fikr-i sevdâ-yı vişâlûndür iden Mâcidi zâr
Tarh-ı ülfetde senûñ zerrece yoğdur güneñhûñ

[207a]

-783-¹⁵⁵⁸

Şehrî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Mey kadar neş'e virür âb u hevâsı Halebûñ
Âh cennet gibi olsaydı beğâsı Halebûñ

2 Yolu enfâs-ı Mesîhâya mı uğrar bilmem
Rûğ-bağşâne eşer bād-ı şabâsı Halebûñ

3 Añdurur kalbini hûbân-ı cefâ-pîşelerûñ
Hüsni-i şûretde metânetde binâsı Halebûñ

¹⁵⁵⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 104.

- 4 Görinür Bâğ-ı İrem şahına dek hâ'il yok
Münkeşif tâ o kadar seyr-i şafâsı Halebün
- 5 Mâlik olsam hele ben üste virürdüm Şâmı
Naqd-i cennetle mezâd olsa bahâsı Halebün
- 6 Şehrî taḥsîn iderüm bu gâzel-i bî-bedele
Virse gönlümce nazîre şu'arâsı Halebün

-784-¹⁵⁵⁹

Fâ'izî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olurdu ḥâli müşkil 'âşık-ı bî-şabr u sāmānuñ
Eger bulmasa rāzın açmağa çāh-ı zenaḥdānuñ
- 2 Göreydüñ rûzgāra karşı komaḵ nic'olur şāhum
Ṭokınsa ben ğubāra reşḥa-i bārān-ı iḥsānuñ
- 3 Züleyhā kaşrıdur gülşen gül-i ra' nā degül anda
Yazılmış bir yire taşvîri Yūsufı Züleyhānuñ
- 4 Kemāl-i 'aşkdandır dūd-ı āh eksüldüğü zîrā
'Aevlense duḥānı çıkmaz olur nār-ı sūzānuñ

¹⁵⁵⁹ Okatan, **a.g.e.**, s. 217.

- 5 Taḥammül idemez te'sīr-i sūz-ı nazmuña ḥaḳḳā
Şu kim ey Fā'izī ala ele bir laḫza dīvānuñ

-785-¹⁵⁶⁰

Nedīm¹⁵⁶¹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Düşdi müjeñ ḥadīşi zebān-ı sināna dek
Gitdi ḳaşuñ ḥavādişi gūş-ı kemāna dek
- 2 Bir muṭrib olsa baña ki her ḥarfī sīnemi
Çāk eyleyüp zebān ḳomasa el-amāna dek
- 3 Bir nāle olsa kāse-i ṭanbūra şıǵmayup
Mevc urşa ḳasr önündeki şād-ı revāna dek
- 4 Cām-ı lebiyle mest olup evvel edāların
Mestāne şoñra gönderir āǵūş-ı cāna dek
- 5 Mıstarlı kāǵıd üzre yazup nazmı gūyiyā
Teşyī^c ider edāyı ḳalem nerdübāna dek
- 6 Deste yine o nāy-ı 'Irāḳīyi al Nedīm
Gitsün nevā-yı nazm-ı nevīn Işfahāna dek

¹⁵⁶⁰ Macit, **a.g.e.**, s. 397.

¹⁵⁶¹ 785/ 3a nāle: naǵme

4a olup: idüp

4 ve 5. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*'da farklıdır.

[207b]

-786-¹⁵⁶²

Fā'izî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey bād-ı şabā ḥāk-i der-i yāra varursañ
 'Arz eyle ğubārum o sitem-kāre varursañ
- 2 Unutma ḳadeḥ dostlarını diyesin aña
 Ol bāde-keş-i meclis-i aġyāra varursañ
- 3 Şāyed bulasın naḳd-i dil-i zārumu anda
 Ḥak-i der-i dil-dāre meded ara varursañ
- 4 Şükrāne-i vuşlat ne var ey bād-ı bahārum
 Bir nefḥa ile añ bizi gülzāre varursañ
- 5 Elbette olursın bilürem dāḥil-i meclis
 Añ Fā'izî-i bî-kesi dil-dāre varursañ

-787-¹⁵⁶³

Li-muḥarririhi Rūḥî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Sürüdi itdi bizi ṭurre-i 'anber-şikenün
 Yaḳdı yandurdu derünı ruḥ-ı āteş-fiġenün

¹⁵⁶² Okatan, **a.g.e.**, s. 208.¹⁵⁶³ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

2 Kād-i şimşād-ı hırāmān-ı ser-efrāz-ı nigār
Adım atdurmadı bir ferdine serv ü çemenüñ

3 Mā'il-i kākül-i yār oldı yine şeydā-dil
‘Aklı var mıdur o fettān-ı cihānı sevenüñ

4 Naqd-i eşküm virürem itse harīdār beni
Kıymet-i vaşl degül gerçi o sīmin-bedenüñ

5 Ger şorarlarsa da Rūhī saña esrār-ı femin
Keşf-i rāz eyleme zinhār şaķın açma dehenüñ

-788-¹⁵⁶⁴

Neşāfī

..- / ..- / ..- / ..-

1 Olmayan hem-ķadeķ-i bāde-perestān-ı ğamuñ
Bī-şafādur ne bilür zevķını mestān-ı ğamuñ

2 Tā ebed olmaya bir vecķ ile hergiz hūşyār
Böyle ķalursa eger mestī-i hayrān-ı ğamuñ

3 Reşk-i şad Hızr u Mesīh olmamaķa ķāre mi var
Bir belāķeş ki ola cān-ıla ķurbān-ı ğamuñ

¹⁵⁶⁴ Kaplan, a.g.e., s. 129.

- 4 Gülleri şu‘le-i cān-sūz-ı maḥabettdür hep
Hūn-ı dil olsa n’ola cūyı gülistān-ı ğamuñ
- 5 Neşve-i şi‘r-i Neşāṭiden alur mı behre
Olmayan hem-ḳadeḥ-i bāde-perestān-ı ğamuñ

[208a]

-789-¹⁵⁶⁵

‘Ārif¹⁵⁶⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘İzāruñda ṭağıtduḳça şabā zülf-i perīşānuñ
Gülinde sünbülünde bī-revāc eyler gülistānuñ
- 2 Açıl ey verd-i ter vaḳt-i bahār-ı ‘izz ü nāzuñdur
Ṭarāvet-yāb-ı ḥüsn olmaḳdadur gül-berg-i ḥandānuñ
- 3 Olurdum ben daḡı pervāneveş reh-yāb-ı cem‘ iyyet
Bileydüm ḳandadur ey şem‘-i bezm-ārā şebistānuñ
- 4 Yolında ḥāk-i rāh olsa yine üftāde-i ‘aşḳa
Degirmez rūzgār-ı kīne-perver ṭarf-ı dāmānuñ
- 5 Seni āzürde-i ḥār-ı cefā itmezdi tā böyle
Gülün girseydi bülbul gūşına feryād u fiḡānuñ

¹⁵⁶⁵ Tankuş, **a.g.e.**, s. 265-266.

¹⁵⁶⁶ 789/ 1b sünbülünde: bülbülünde
6b elvānuñ: elḡānuñ

- 6 Şorarsañ ‘ Ārifī ey ğonce-i ter bâğ-ı ‘ aşkuñda
 Şenā-ḥ‘ānuñ nevā-keş ‘ andelīb-i nağme-elvānuñ

-790-¹⁵⁶⁷

Şehrī¹⁵⁶⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Müjde ey girye ḥurūş eyledi ‘ ummān-ı sirişk
 Eyle tūfān-ı ciger-teşneyi miḥmān-ı sirişk
- 2 Ey ğarīḳ-i naẓar-ı ārzūmend-i Ya‘ ḳūb
 Çeşm-i rūşen yine cūş eyledi tūfān-ı sirişk
- 3 Āh-ı āteş eşer ü girye-i ḥūnīnūmden
 Oldı dil şu‘ lesitān dīde gülistān-ı sirişk
- 4 Ḥased ol ḥasretī-i la‘ lūñe kim ğayretten
 Olalı feyz ciger-çeşmī gül-efşānı sirişk
- 5 Eyledüm şevḳ-ı ciger-kāvī-i müjgānuñ ile
 Girye-i teşne-lebi ğarḳa-i iḥsān-ı sirişk
- 6 Feyz-i ḥandānī olur māye-i giryānī-i ğam
 Cārī ber-mertebe mülk-i dile fermān-ı sirişk

¹⁵⁶⁷ Demirel, **a.g.e.**, s. 100.

¹⁵⁶⁸ 790/ 4b Olalı feyz: Ola bī-feyz

- 7 Eyledi ğayret-i Nūḫiyye dil-i zāra hücum
Şehrî şimden girü dest-i men ü dāmān-ı sirişk

-791-¹⁵⁶⁹

Nef'î

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Sīnemi deldi müjeñ oqları tā cānuma dek
Söyle ebrū-yı kemāndāruña tutsun çekerek
- 2 Tīr-i āhum yine bir demde irişdi felege
Şeh-per-i bāl-i melekdendür aña şanki yelek
- 3 ‘Āşık oldur ki raķibi ola a‘lā ednā
Sevdügin ya‘nī seve yirde beşer gökde melek
- 4 Biricik ehl-i dil ü ṭab‘a da gün gösterse
Bu kadar ‘aksine devr eylemese çarḥ-ı felek
- 5 Ḳadrüm añlar katı az olsa n’ola ey Nef’î
Çok hünerdür ğazeli böylece pākīze dimek

¹⁵⁶⁹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 490.

[208b]

-792-¹⁵⁷⁰Nā 'ilī¹⁵⁷¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Eylese hışm-ıla Mirrîhe nazar ğamzelerüñ
Gösterür sîne-i hârâda eşer ğamzelerüñ
- 2 Eyleyüp kişver-i pür-şür-ı kazâ-yı me 'men
Maşser-i fitneye âşüb şalar ğamzelerüñ
- 3 Hün-ı dilden tolu biñ kâse şunar itdükçe
Sâķi-i fitneye izhâr-ı keder ğamzelerüñ
- 4 Görinür nergis-i maħmûruña bî-bākâne
Mest-i keyfiyyet-i hün-âb-ı ciger ğamzelerüñ
- 5 Ham-ı zülfüñle olup pençe-i müjgâna dili
Şâhid-i hüsnüñe âyîne şunar ğamzelerüñ
- 6 Dir imiş çeşmini mestâne görüp ol büt-i şüh
Korkarum Nā 'ilī-i zâra kıyar ğamzelerüñ

¹⁵⁷⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 243.¹⁵⁷¹ 792/ 3a biñ: bir
5a olup: alıp

-793-¹⁵⁷²

Nābī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Üzüldi rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
Bozuldı çehre-i dil berg-i yâsemen diyerek
- 2 Nesīm-i reh-güzlerinde vücūdum itdüm hāk
‘ Aceb hevālara düşdüm çemen çemen diyerek
- 3 Derūn-nişinüm olan rāzı eyledüm itlāf
Tehī hıızāneye düşdüm suhan suhan diyerek
- 4 Ne hāle şaldı dili tavr-ı küştegi-hāhı
Şalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek
- 5 Hevā-yı zülf-i şanemdür ‘ inān-keş ey Nābī
Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

-794-¹⁵⁷³Hevāyī¹⁵⁷⁴

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Çüridi meyve-i dil tıfl-ı müft-zen diyerek
Kıurıdı ayruğ-ı saç tāze feslegen diyerek

¹⁵⁷² Bilkan, **a.g.e.**, s. 716.¹⁵⁷³ Çakır, **a.g.e.**, s. 49.¹⁵⁷⁴ 794/ 3a ħarmanları: ħarmanlar

- 2 Teferrüc ehl̄ine bildüklerin unutdurdum
Dügün foğüluna döndüm düzen düzen diyerek
- 3 Uşaklar uğruna ħarmanları tolandum hep
‘ Aceb ovalara düşdüm dögen dögen diyerek
- 4 Ne yapıdı gör dile aylaçcılık gemilerde
Oñartdı ħaradan ālet dümen dümen diyerek
- 5 Frenk uşagı saçıdur çeken Hevāyīyi hep
Girerse çekdiri içine pāy-zen diyerek

[209a]

-795-¹⁵⁷⁵

‘İşmeti

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mest itdi o deñlü beni sākī mey-i nāzuñ
Şimdi çekemem ħaťresini cām-ı niyāzuñ
- 2 Dīvāne midür dil ki ola beste-i mihri
Bir sencileyin dil-ber-i agyār-nevāzuñ
- 3 Bilmez ki ider devlet-i pā-būsuñı taķrīb
Alçaqlar egerçi dili gīsū-yı dırāzuñ

¹⁵⁷⁵ İpekten, **a.g.e.**, s. 69-70.

- 4 Bāl ü per-i pervāneyi yakmak mıdur ancak
Ey şem^ç -i şeb-ārā eşer-i sūz u güdāzuñ
- 5 Baḥş itmegi қо ‘İşmeti-i zār ile zāhid
Fehm eyleyi gör ‘ākıbetin ‘aşk-ı mecāzuñ

-796-¹⁵⁷⁶

Şabri

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Germ olmayıcaḡ nağmeleri sāz-ı niyāzuñ
Gelmez gözine bādesi peymāne-i nāzuñ
- 2 Şād-ābter olmaz çemenistān-ı ḡaḡıḡat
Mestāneleri aḡlamasa ‘aşk-ı mecāzuñ
- 3 Luṭf itmez idüñ ey leb-i yār olmasa baña
Sultān-ı melāḡatden eger ḡaṭṭ-ı cevāzuñ
- 4 İtmez dil ü cān nāle ile derdüni ifşā
Bülbülleri dem-beste olur gülşen-i rāzuñ
- 5 Geh cennet ü geh ṭurra-i ḡūr añduñ uzatduñ
Vā^ç iz bizi şıḡdı suḡan-ı dūr u dırāzuñ

¹⁵⁷⁶ Kasır, a.g.e., s. 213.

- 6 İhmālî қо ebrûları mihrâbına yâruñ
 Kıl secde ki ey şeyh geçer vaḳti namâzuñ
- 7 Yâruñ n'ola Şabrî gibi ihsânın umarsak
 Biz de kûlıyuz ol şeh-i 'uşşâk-nevâzuñ

-797-¹⁵⁷⁷

Riyâzî¹⁵⁷⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Senüñ bir ma' nî-i bîkr oldı her bir şîve vü nazuñ
 Güzel ta' bir ider el-ḥaḳ anı la' l-i suḥan-sâzuñ
- 2 Yapışsun da' vî-i ḥüsn eyleyüp dāmân-ı Tübâya
 Yetişdi bûy çeküp şimdi sehî-ḳadd-i ser-efrâzuñ
- 3 Tutar güş-ı dil-i zârı şorarsan 'arş-ı a' zamdan
 Bulınmaz rismânında yürür Manşûr-ı cân-bâzuñ
- 4 Riyâzî nağme-perdâz-ı suḥansın eyledüñ meftûn
 Dil-i 'uşşâk-ı zârı hem ḳarâru hem ser-âğâzuñ

¹⁵⁷⁷ Açığöz, **a.g.e.**, s. 443.

¹⁵⁷⁸ 797/ 1a şîve: 'işve

1b el-ḥaḳ: ammâ

anı la' l-i suḥan-sâzuñ: leb-i la' l-i suḥan-sâzuñ

3a şorarsan 'arş-ı a' zamdan: sadâ-yı 'arş-ı a' zamdan

Dîvân'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

[209b]

-798-¹⁵⁷⁹

Nā'ili

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Elmās-ı ğam olsağ da nemekdāna dökilsek
Nāsūr-ı leb-i zaḥm-ı dil ü cāna dökilsek
- 2 Bir şīşe mey olsağ dökilüp sāğara evvel
Şoñra ciger-i bāde-perestāna dökilsek
- 3 Çıksağ ser-i tāk-ı çemene berg-i rezāsā
Bād-ı seḥer esdükçe ḥıyābāna dökilsek
- 4 Düşsek dehen-i mārā şadefden bile geçdük
Tek kıatre-i nisān gibi ‘ummāna dökilsek
- 5 Biñ kıatre-i ḥūnāb-ı ciger bir yire gelsek
‘Aşkuñ gibi bir āteş-i sūzāna dökilsek
- 6 Eczāmuzı hep rīk-i beyābān-ı ğam itsek
Cānāna giden nāme-i hicrāna dökilsek

¹⁵⁷⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 253.

-799-¹⁵⁸⁰

Şehrî

-.- / -.- / -.-

- 1 Gerçi dili ğamzeler eyler helāk
Derd bu kim bî-ħaber eyler helāk
- 2 Gicelesün yār ile degmeñ raķīb
Anı bir āh-ı seħer eyler helāk
- 3 ‘ Āşık-ı ser-bāzuma kıymam dimiş
Veh ki beni bu ħaber eyler helāk
- 4 ‘ Arş-ı ħabūle nice varsun du‘ ā
Çarħ-ı ‘ adāvet-hüner eyler helāk
- 5 Şehrî helāk-i ğamuñ ammā beni
Şīve-i zīr ü zeber eyler helāk

¹⁵⁸⁰ Demirel, **a.g.e.**, s. 102.

-800-¹⁵⁸¹‘ Ārif¹⁵⁸²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Görüp lāyık mıdur dil-ḥaste vü bergeşte-i aḥvālūñ
Dimezsūñ ey şeh-i bī-dād bir kerre nedür ḥālūñ
- 2 Bahār eyyāmıdur ‘ uşşāk senden rūy-ı dil görsün
Açılsun bezm-i meyde sīne-i āyīne-timşālūñ
- 3 Cünūnın mest-i şevkuñ ta‘ n-ı bed-gūyān ziyād eyler
Olur mecnūna bir rıtl-ı girān her sengi eṭfālūñ
- 4 Felek luṭfuñdan olmaz şād cevruñden elem çekmez
Ber-ā-berdür dil-efgārāna idbāruñla iḳbālūñ
- 5 Ne ḥāşıl şekveden bīhūde me‘ yūs olma luṭfından
O şāh-ı ḥüsne ‘ Ārif āh-ıla ‘ arz eyle aḥvālūñ

¹⁵⁸¹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 266.

¹⁵⁸² 800/ 1a dil-ḥaste vü bergeşte-i aḥvālūñ: dil-ḥaste-i ser-geşte āmālūñ

2a görsün: görse

2b Açılsun: Açılma

4a luṭfuñdan: luṭfuñla

5b āh-ıla: var hele

[210a]

-801-¹⁵⁸³

Naḥîfî

..-- / .-.- / ..-

1 Bu nıgehlerle çeşm-i fettānuñ
 anına girdi o M selm nuñ

2 ‘ Aceb ey ırre-mest-i b de-i n z
 Y da gelmez mi ‘ ahd   peym nuñ

3 G l-i  m d mi g ş de ider
 Her tebess mde la‘ l-i and nuñ

4 Seni g rd k e ey per - ehre
 Şabr u  r m  almaz ins nuñ

5 Sende bu Ő ve ber-ar r olmaz
 Őon  yodur bu f n  d ny nuñ

6 Dil es r-i nig h-  amze nd r
 S ne mecr h-  t  -  m j anuñ

7 H line Őef at eyle sult num
 Bu Naḥ f -i z r u n l nuñ

¹⁵⁸³ Aypay, **a.g.e.**, s. 300.

-802-¹⁵⁸⁴Şābit¹⁵⁸⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil-dārı bu şeb ġā^c ile-i cāma düşürdük
El-leyletü ħublā diyü aḥşāma düşürdük
- 2 Ālüfte kesim meşrebi gibi mütelevvin
Bālāsına bir būkalemūn cāme düşürdük
- 3 Güldürdüñ ol gül-pīrehen-i nāzı firāvān
‘Uryānlığı biz mevsim-i bayrāma düşürdük
- 4 Her sīm-tene başdı birer dāğ-ı ta‘alluḡ
Tamġā-zen-i çeşmi ṭama‘-ı ḥāma düşürdük
- 5 Bir būse kirāsile alup zevraḡa yārı
Dün faşl-ı Hışarı güzel eyyāma düşürdük
- 6 Dūlāb ile bir reşḡacıḡ alduḡ deheninden
Delv-i dili ammā çeh-i āşāma düşürdük
- 7 Hiç ḡalka-i tevḡid ile üns eylememişdi
Ol āhū-yı vaḡşīyi hele dāma düşürdük

¹⁵⁸⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 312.¹⁵⁸⁵ 802/ 1b diyü: demi

- 8 Şābit gice bi-ḥāb kōduḵ yāra güç itdük
Şubḥ olmuş idi pister-i ārāma düşürdük

[210b]

-803-¹⁵⁸⁶

Şabrī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kaşdine meşveret üzre dil-i miḥnet-cūnuñ
Başbaşa virdügi budur ol iki ebrūnuñ
- 2 Būy-ı cān-baḥşı alınmaz şeb-i vaşl olmayıcaḵ
Gülşen-i ḥüsnine pīrāye olan şebbūnuñ
- 3 ‘Uḵde-dārān-ı maḥabbet bu dil-i mehcūra
Bir ser-i müyını çok gördiler ol gīsūnuñ
- 4 Nice çeksün dil-i bī-tāb kemāñ-ı sitemin
Rüstem-i ḡam gibi bir ḥaşm-ı ḵavī-bāzūnuñ
- 5 Şimdi bağlanmadı dil zūlfine yāruñ Şabrī
Eski dīvānelerindendür o miskīn mūnuñ

¹⁵⁸⁶ Kasır, **a.g.e.**, s. 216.

-804-¹⁵⁸⁷Yahyā¹⁵⁸⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Sürersin pây-ı yâra dâ'im ey dil çehre-i zerdüñ
Dimez mi ol tabîb-i cân u dil saña nedür derdüñ
- 2 Perîşân-ı hazân olmaz gül-i ra' nâları şolmaz
Ne bâğuñ naḥlidür âyâ nihâl-i tâze-perverdün
- 3 Nişân-ı tîr-i hışm-ı yâr olursun ey kamer birgün
Felekde ḥüsnüñe maḡrûr olup gögsün ' aceb gerdün
- 4 Vefâ şûretlerin gördüm vişâlün ârzü itdüm
Ruḥuñ pinhân idüp âḥir cefâ şeklünî gösterdün
- 5 Felek döne döne şimdi cefâlar itsün ey Yahyâ
Ne tozlar ḳopara bir dem dile âh-ı cihân-gerdün

-805-¹⁵⁸⁹

Şābit

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Keşretinden aḳ sâde ile gelen cānānenün
Bir ṭabaḳ-ābādîdür şahrâsı Kaḡıd-ḥānenün

¹⁵⁸⁷ Ertem, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁵⁸⁸ 804/ 1a Sürersin pây-ı yâra dâ'im ey dil çehre-i zerdüñ: Sürersin dâ'im ey dil pây-ı yâra çehre-i zerdüñ
5b dile: ola

¹⁵⁸⁹ Karacan, **a.g.e.**, s. 305.

- 2 Lāle faşlı mevc-zen bir kıt⁶ a-ı ebri olur
Eşk-i hūn-ālūdesinden ⁶āşık-ı dīvānenūñ
- 3 Saña şūret gösterüp şan⁶ atla dil-ber şayd ider
Bunda kırtāsiyedür ser-māyesi ferzānenūñ
- 4 Āl kâğız mūhreler mecmū⁶ a-ı germiyyeti
Her habābı mūhre-i billūrdur peymānenūñ
- 5 Keştī-i şahbā degül üstinde zevraklar yürür
Cūy-ı Kâğıd-ḥaneāsā girye-i mestānenūñ
- 6 Da⁶ vet için berg-i gülden kâğıd uçurdu nesīm
İnkisārın ḥiss idüp bu bezmde bīgānenūñ
- 7 Şābitā kâğıdcılar sūķına döndi ⁶arşası
Keşretinden aķ sāde ile gelen cānānenūñ

[211a]

-806-¹⁵⁹⁰

Rüşdī¹⁵⁹¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ḥarāb ol ey gönül ⁶ālemde ma⁶ mūr olmak isterseñ
Cihānuñ şöhretin terk eyle meşhūr olmak isterseñ

¹⁵⁹⁰ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 85.

¹⁵⁹¹ 806/ 2b⁶ işretiyle: ⁶izzetiyle
3a kendüñi: kendüyi

- 2 Ğamın fikir eyler evvel şöñra var ol t̃alib-i devlet
Cihānuñ ‘işretiyle sende mesrūr olmak isterseñ
- 3 Hedef it kendüñi t̃ir-i belā ‘aşķına ey dil
Nigāh-ı lutf-ı hıřm-ı yāra manzūr olmak isterseñ
- 4 Varup mey-hāneye bir neşve taşşıl itmege sa‘y it
Ğam-ı dünyādan ey dil dūr-ı mehcūr olmak isterseñ
- 5 Vuḥūř-ı nazm-ı baḥr-ı řab‘ -ı Rüşdīye var ol mālīk
Eger gencīne-i mā‘ nīye gencūr olmak isterseñ

-807-¹⁵⁹²

[Yahyā]¹⁵⁹³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ḥüsn ile mümtāz olaldan verd-i ḥandānuñ senüñ
Dāğdāruñ lāleler güller periřānuñ senüñ
- 2 Serv ü ‘ar‘ ar diyeler bārī olayduķ sāyesi
Gelse reftāra kaçan naḥl-i hırāmānuñ senüñ
- 3 Kārbān-ı Çīne ḥācet yok yayıldı ‘āleme
Būy-ı zūlf-i müşgbār-ı ‘anber-efřānuñ senüñ

¹⁵⁹² Ertem, **a.g.e.**, s. 124.

¹⁵⁹³ 807/ Mecmuada başlık yoktur.

- 4 Gül-‘ izāruñ anduḵ ey dil var ise gülzārda
Bülbüli diñletmedi feryād u efgānuñ senüñ
- 5 Eyleseñ maḥşûş Yaḥyāya cefāñı dostum
Luṭf-ı bî-pāyān olur cev-r-i firāvānuñ senüñ

[211b]

-808-¹⁵⁹⁴

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Yārı açdum açıl ey ḡonce-dehānum diyerek
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
- 2 Pāyine bārī bu taḳrīb ile düşsem yāruñ
Qalmadı āh meded tāb u tūvānum diyerek
- 3 Āh bir kerre miyānını alup āḡūşa
Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek
- 4 Hıaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuşlatda
Başka bir zevḵ virür geḉdi zamānum diyerek
- 5 Yār söyletdi baña bu ḡazeli ey Nābī
Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

¹⁵⁹⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 716.

-809-¹⁵⁹⁵Rüşdî (Dîvâne)¹⁵⁹⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Gelse bezme kıanı ol rind-i cihānum diyerek
Karşı varsam aña gel rûh-ı revānum diyerek

2 Baķamam düşse de tenhā yüzine bî-takrîb
Duya şāyed o cefā-cû nigerānum diyerek

3 ‘Arz-ı hālî dile baķmaz ne ķadar kılsa niyāz
Merķamet kııl kerem it şāh-ı cihānum diyerek

4 Şunsa ‘uşşāķa Nerīmān alımaz destinden
Kıyma bî-ķāreyye ey şîr-i jiyānum diyerek

5 Eyledüm Nābî-i üstāda nazîre Rüşdî
Begenür mi göreyüm taze zebānum diyerek

-810-¹⁵⁹⁷

Reşîd

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Hât-ı ruhsârına dil sāye-i āhum diyerek
Yüze çıkardı anı baķt-ı siyāhum diyerek

¹⁵⁹⁵ Yasin Şen, **Dîvâne Rüşdî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)**, Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara 2021, s. 428.

¹⁵⁹⁶ 809/ 4b bî-ķāreyye: bî-ķāreñe

¹⁵⁹⁷ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Bir şeb olmadı felekde seni tenhā bulmağ
Hāleveş çekmege āgūşuma māhum diyerek
- 3 Hıfz ider dilde süveydā gibi ‘ aks-i hālūñ
Merdüm-i çeşmüm anı nūr-ı nigāhum diyerek
- 4 Biz gedāyāna ne var ‘ arz-ı tecellī itsek
‘ Ālemi geşt iderüz ‘ aşk-ıla şāhum diyerek
- 5 Söz geçüp söylemedi yār Reşidā cürmüm
Çok niyāz eylemegin söyle günāhum diyerek

[212a]

-811-¹⁵⁹⁸[Yahyā]¹⁵⁹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şīve vü reftāruñı serv-i çemende görmedük
Bu ser-āmed kāmety bir nārvende görmedük
- 2 Cāme-i yek-tā sıkır dirler o serv-i nāzüki
Böyle terlik bir gül-i nāzük bedende görmedük

¹⁵⁹⁸ Ertem, **a.g.e.**, s. 126.¹⁵⁹⁹ 811/ Mecmuada başlık yoktur.

2a serv-i nāzüki: cism-i nāzüki

3 ve 4. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

- 3 Dürr-i dendân-ı şafâ-baḥşuñ görenler didiler
Böyle pâk u muntazam lü'lü' ˆ Adende görmedük
- 4 Başına çıkmak diler bir iki zerle âdemüñ
Nergis-i şehlä gibi var ise kıanda görmedük
- 5 Şerḥ iderse ders-i ˆ aşkı yine Yahyâ şerḥ ider
Bir maḥal kıalmış mıdur zîrâ bu fende görmedük

-812-¹⁶⁰⁰

Nâbî¹⁶⁰¹

.-.- / ..-- / .-. / ..--

- 1 Dili ne nâ'il-i zevk-ı vişâl-i yâr idebildük
Ne kıâ'il-i elem-i künc-i intizâr idebildük
- 2 Recâ-yı vaşl ile ol şâha ˆ arz-ı ḥâller itdük
Ne bir maḥallî didürdük ne der-kenâr idebildük
- 3 Bizi miyâne-i ḥavf ü recâyâ atdı maḥabbet
Ne sakladuk ğam-ı ˆ aşkı ne âşkâr idebildük
- 4 Bir âfet ile ne ser-germ olup ne büsesin aldük
Ne bir nihâl bitürdük ne mîvedâr idebildük

¹⁶⁰⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 719.

¹⁶⁰¹ 812/ 1a nâ'il-i zevk-ı vişâl-i yâr: nâ'il-i zevk-ı vişâl

- 5 Gehî vişâlin añup gâh bîm-i hicrini Nâbî
Ne yârdan geçebildük ne ihtiyâr idebildük

-813-¹⁶⁰²

Hevâyî¹⁶⁰³

.-.- / ..-- / .-. / ..--

- 1 Dili ne mâ'îl-i vâdî-i kesb ü kâr idebildük
Ne sâ'îl-i der-i nâbeste-i kibâr idebildük
- 2 Büyük şarık ile şâkirdümüz kapuya getirdük
Ne bir efendi didürdük ne kîsedâr idebildük
- 3 Bir oğlana ne 'icâzet virüp ne çıkasun aldük
Ne bir çerâğ çıkardük ne şu' lebâr idebildük
- 4 Bizi uyutmadı ürmekden arada seg-i kûyı
Ne ağzına kemik atdük ne sengsâr idebildük
- 5 Hevâyî sürçüyor esb-i hayâl râh-ı suhanda
Ne na' linden ayâğın ne seng idebildük

¹⁶⁰² Çakır, **a.g.e.**, s. 50.

¹⁶⁰³ 813/ 3b şu' lebâr: şu' le-dâr

5b Ne na' linden ayâğın ne seng idebildük: Ne na' illetdük ayâğın ne bir kayar idebildük

[212b]

-814-¹⁶⁰⁴

Naḥîfî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maḡrūr iden iḡbāl-i tebāh olsa gerek
- 2 Merdüm-i dīde olan ḥālūñ olup dāḡ-ı keder
Tār-ı zūlf-i siyehūñ ḥār-ı nigāh olsa gerek
- 3 Ğamzeler bī-eşer-i ‘ işve nighler mebẓūl
Şīve ğaret-zede-i ḥaṭṭ-ı siyāh olsa gerek
- 4 Qalmayup rūy u cebīnūñde leṭāfetden eşer
Āsmānuñda ne ḥūrşid ü ne māh olsa gerek
- 5 Nīk ü bed vaẓ‘ uña ‘ uşşāḡuñ iderken taḡsīn
Hünerūñ cümle ḥaṭā ile günāh olsa gerek
- 6 Da‘ vī-i kevkebe-i ḥüsn ü melāḡat dem olur
Naḡl ü taḡşilde muḡtāc-ı güvāh olsa gerek
- 7 Aḡ gözūñ ğafleti terk it ki Naḡîfî āḡir
Ġāfilūñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

¹⁶⁰⁴ Aypay, **a.g.e.**, s. 286.

-815-¹⁶⁰⁵Nābī¹⁶⁰⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 ‘ Aşq-ı cān-sūz benüm hūsn-i cihān-tāb senüñ
Gülhānum şu‘ le benüm gülşen-i şād-āb senüñ
- 2 Görelüm birbirini kağısı bī-zār eyler
Āh u feryād benüm çeşm-i girān-ẖāb senüñ
- 3 Gel senüñle idelüm ‘ ālemi şūfī taḫsīm
Derd-i nāçiz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ
- 4 İtme bu hākden iḥsānuñı ey sākī dirīğ
Künc-i mey-ẖāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ
- 5 Hāk-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāra Nābī
Dīde-i ḥaşm benüm ḥātır-ı aḥbāb senüñ

-816-¹⁶⁰⁷

Hevāyī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Post-ı Türkmān benüm kürk-i şıķ-ı kāb senüñ
Müflisüm kuzı benüm nāfe vü sincāb senüñ

¹⁶⁰⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 718.

¹⁶⁰⁶ 815/ 3b Derd-i nāçiz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ: Künc-i mey-ẖāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ
4b Künc-i mey-ẖāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ: Derd-i nāçiz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

¹⁶⁰⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 50.

- 2 Gel bedestānı senüñle ẖācegī paylaşalum
İzbe-i zīr benüm nīme-i dūlāb senüñ
- 3 Baçalum kim uşanur tīz dün ü gün çalışalum
Kaṭran-ı sürme benüm şüst ü şū-yı bāb senüñ
- 4 İtme ben bekrīden ey Lāz karı cānānı dirīg
Cibre-i şīre benüm kırmızı vişn-āb senüñ
- 5 Aḱsaçalum didi saçına Hevāyī karınuñ
Öreke başı benüm yumaḱ-ı mūtāb senüñ

[213a]

-817-¹⁶⁰⁸Nazīm¹⁶⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Döküp bārān-ı eşküm ḥaṭṭ-ı ‘ anerbāra yüz virdüñ
Yeter aña mişāl-i hāle ey meh-pāre yüz virdüñ
- 2 Seni vaḥdetde keşretde der-āgūş itmek istermiş
N’içün miḥrāba böyle ey perī-ruḥsāre yüz virdüñ
- 3 Temāşā-yı ruḥuñdan dā ’ireñ men‘ itdi ‘ uşşāḱı
Nedür ey muṭrib-i bezm-i melāḥat çāre yüz virdüñ

¹⁶⁰⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 880-881.¹⁶⁰⁹ 817 /5b Fiğān: Dirīg

4 N'ola sili-ḥor-ı dest-i nedāmet olsañ āḥir-kār
Sen ey deryā hemān her mevc-i nā-hemvāre yüz virdüñ

5 Naẓīm-i bī-kesi āzürde eyler devr-i ḥüsnüñde
Figān ey pādşāh-ı mülk-i nāz aḡyāra yüz virdüñ

-818-¹⁶¹⁰

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

1 Cānā ne 'aceb böyle bu ḡam-ḥ'ārı unutduñ
Var ise meger itdüğüñ ikrārı unutduñ

2 Āyā bu mıdur kâ'ide-i ehl-i maḥabbet
Kim bunca zamāndur bu hevādārı unutduñ

3 Evvel aluben 'aql u dil ü şabr u qarārın
Şoñra ya n'icün 'āşık-ı nā-çārı unutduñ

4 Her şām u seḥer yād iderüm ben seni ammā
Sen bencileyin 'abd-i şenākārı unutduñ

5 Bir bende-i efgende-i dīrīne iken ol
Ḥayfā ki Mezākī-i dil-efgārı unutduñ

¹⁶¹⁰ Mermer, **a.g.e.**, s. 437.

[213b]

-819-¹⁶¹¹Nābī¹⁶¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rāzdāran olsa rāzın söylemez cānānenüñ
Çıkmadı gitdi dehānından haber pervānenüñ
- 2 Hāsret ile bād-ı āhum çarhı inletse n'ola
Tiz olur feryādı elbette tehī peymānenüñ
- 3 Hüsni haṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
Şorsalar biz hüsni-ı hālın söylerüz cānānenüñ
- 4 Turre-i yārı tararken öpdü ruhsārın meger
Lezzetinden çāk çāk oldu dehānı şānenüñ
- 5 Söyler aḥvāl-i zevāl-i cām-ı Cemşīdi saña
Söyledürseñ ḥāk-i dürd-ālūdesin mey-ḥānenüñ
- 6 Rūy-ı yārı gördü çıktı dil derün-ı sīneden
Fāşl-ı güldür zevkī bildi kalmadı kāşānenüñ

¹⁶¹¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 700.

¹⁶¹² 819/2a Hāsret ile bād-ı āhum: Hāsret-i bādeyle āhum

2b feryādı elbette: elbette feryādı

3a Hüsni: Hüsni ile

5 ve 6. beyitlerin dizilişi, *Divān*'da farklıdır

5a aḥvāl-i zevāl-i cām-ı Cemşīdi: aḥvāl-i zevāl-i genc-i Cemşīdi

6a çıktı dil: dil çıktı

6b bildi: çendān

- 7 Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ğam dile
Tuydı yārān ğālibā zevkın bizüm ğam-ḥānenüñ

-820-¹⁶¹³

Hevāyī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Saḥḳ-kārān olsa şuçın söylemez kaynananuñ
Çıkmadı gitdi söz ağızından bizüm orfanenuñ
- 2 Cevriñe kimse taḥammül idemez ‘uşşāḳdan
Važ‘ ı zīrā yāvedür ol āfet-i ḥaymānenüñ
- 3 Āzmāyış itmeyen bir hoşca bilmez kıymetin
Mührecilerle börekçiler gibi merdānenüñ
- 4 Çignedür açmazdan ata piyāde-dilleri
Ruḥları naṭ‘ -ı cefāda ol şeh-i ferzānenüñ
- 5 Söyler aḥvāl-i neberd-i saña
Söyledürseñ birisin fersūde-i tersānenüñ
- 6 Lābūd işi olmayan bir yol Hevāyī şorsalar
Añdurur dükkānumuz adını tenbel-ḥānenüñ

¹⁶¹³ Çakır, **a.g.e.**, s. 47.

-821-¹⁶¹⁴Rüşdî¹⁶¹⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hattı geldi biz dağı būs u kenārın görmedük
Bāğ-ı hüsnuñ haşılı maḥşul ü bārın görmedük
- 2 Bāde-i ‘aşkuñla dil olmağda dā’im ‘işve-yāb
Biz bu cām-ı ‘işretüñ sākî ḥumārın görmedük
- 3 Germ ü serd-i kılzüm-i ‘aşkı temāşā eyledük
‘Āşıka bir dem muvāfık rüzgārın görmedük
- 4 Cān u dil āyīnesin virdük o şūḥuñ destine
N’eyleyüm ammā ki çeşm-i i‘tibārın görmedük
- 5 Devr ider elden ele cem olsa ārām eylemez
Cām-ı çarḥın kimsede Rüşdî qarārın görmedük

[214a]

-822-¹⁶¹⁶‘Ārif¹⁶¹⁷

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Bülbül fiğān ü zāruñı tekrāra başladuñ
Beñzer şikāyet-i sitem-i ḥāra başladuñ

¹⁶¹⁴ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 87-88.

¹⁶¹⁵ 821/ 2a ‘işve-yāb: neşve-yāb

Divân’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

5b Cām-ı çarḥın: Cām-ı dehrin

¹⁶¹⁶ Tankuş, **a.g.e.**, s. 264-265.

¹⁶¹⁷ 822/ 3b seyr-i çemenzāra: geşt-i çemenzāra

2 Olmaz ba‘ id-i germ-i fiğān olduğıñ senüñ
Zirā ki seyr-i şu‘ le-i didāra başladıñ

3 Nev-rūzdur ki zemzeme-pirā olup yine
Dil-ḡānuñ üzre seyr-i çemenzāra başladıñ

4 Söyletdi ‘ākıbet seni keyfiyyet-i bahār
Gördüñ şüküfte gülleri güftāra başladıñ

5 Şeb-tā-be şubḥ nāleler itseñ ‘aceb midür
‘Ārif gibi müşāhede-i yāra başladıñ

-823-¹⁶¹⁸

Fā’izī

.--- / .--- / .--- / .---

1 Ḥasār iden vücūd-ı sahtını ‘uşşāk-ı nālānuñ
Şular şalmış sirişk-i dīdeden eṭrāfına anuñ

2 Ruḡuñ şevkiyle dilden her seher-geh āh olur peydā
Beli kalker buḡārı pertev-i mihriyle deryānuñ

3 Ne var ārāma ruḡşat virseñ ey seyl-āb-ı eşk-i ter
İletdükde bu ḡāşāki ser-i kūyına cānānuñ

¹⁶¹⁸ Okatan, **a.g.e.**, s. 209.

- 4 Sirişk-i çeşmüme öykündüğün inkâr ider ammâ
Dili tolaşmadan hâlî degül cûy-ı gülistānuñ
- 5 Sirişk-i çeşmüñe taqlîd idermiş Fâ'izî bilmem
Kulağına ne koymış cûylar deryâ-yı 'ummānuñ

-824-¹⁶¹⁹

Şehrî¹⁶²⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Cānı itdüm bismil-i nezzāresi bir kimsenüñ
Dil dağı o şevk-ıla āvāresi bir kimsenüñ
- 2 İşte ben gitdüm eyā kurbāniyān-ı 'ıyd-ı 'aşk
Çekdi tığın ğamze-i hūn-h'āresi bir kimsenüñ
- 3 Devr-i çeşmānında yok āşüb-ı zülfinden ğamum
Dīdebānumdur iki sehḥāresi bir kimsenüñ
- 4 Müjdeler 'uşşākına derd-i edeble kaldılar
Oldı zīrā çārede bī-çāresi bir kimsenüñ
- 5 Birbirine girdiler pervānegān-ı cān u dil
Şu' lelendi ğālibā ruḥsāresi bir kimsenüñ

¹⁶¹⁹ Demirel, **a.g.e.**, s. 101.

¹⁶²⁰ 824/ 7a şıfat: gibi

- 6 Ehl-i inkāra kıyām-ı haşrı işbāt eyledi
 Kāmet-i dā'im kıyāmı kāresi bir kimsenüñ
- 7 Āh kim Şehrī şıfat derdi helāk itdi beni
 Yirde gökde mişli yok meh-pāresi bir kimsenüñ

[214b]

-825-¹⁶²¹

Faşîh

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Cānā sirişk-i dīde-i hūnbāra bakmaduñ
 Naqd-i niyāzı 'āşık-ı ğam-ı'āra bakmaduñ
- 2 Ey dil raķīb ile yine var bir mu'āmele
 Meclisde cünbiş-i müje-i yāra bakmaduñ
- 3 'Arz-ı merāma ey dil 'aceb cür'et eyledüñ
 Tīğ-ı 'itāba hañçer-i āzāra bakmaduñ
- 4 Dest-i nevāziş-i nighüñ ey tabīb-i cān
 İtdüñ dirīğ nabz-ı dil-i zāra bakmaduñ
- 5 Bir kerre hiç nigāh-ı teraḥḥumla sevdüğüm
 Hāl-i Faşîh-i bī-kes ü bīmāra bakmaduñ

¹⁶²¹ Çıpan, a.g.e., s. 396.

-826-¹⁶²²Nef'î¹⁶²³

.--- / .--- / .--- / .---

1 O şeh cān u dile raḥm eyleyüp dād itdügin görsek
Bir iki zār u nā-şādı felek şād itdügin görsek

2 Göñül ma' muresin cevriyle vîrân itdi ol zālîm
Gelüp inşāfa bir gün yine ābād itdügin görsek

3 Kūl itdi 'ālemi reftārına ol serv-i āzādum
N'ola bir bendesin luṭfindan āzād itdügin görsek

4 Nice biñ ḥānmānı bāda virmiş bir felekdür bu
Anı āhıyla bir 'āşık da berbād itdügin görsek

5 Ne maẓmūnlar ne vādiler bulur seyr eyleseñ Nef'î
Yine bu tarz-ı ḥāş u tāze icād itdügin görsek

-827-¹⁶²⁴Nā'îlî¹⁶²⁵

-- / --. / .-- / --.

1 Luṭfuñla ben gedāyı ne var bende eyleseñ
Ben aḡladuḡça nāz-ıla sen ḥande eyleseñ

¹⁶²² Akkuş, **a.g.e.**, s. 490-491.

¹⁶²³ 826/ N'ola: Ne var

¹⁶²⁴ İpekten, **a.g.e.**, s. 252.

¹⁶²⁵ 827/ 3b İzhār-ı nīm-feyz-i leb-i ḥande: İzhār-ı nīm-feyz-i şeker-ḥande

- 2 Ağyārı cev̄r-ile ne var ey şūḡ öldürüp
Erbāb-ı ʿaşkı luṭf-ıla şermende eyleseñ
- 3 Şerm ü hayā tekāveri Hızr u Mesīḡ olur
İzhār-ı nīm-feyẓ-i leb-i ḡande eyleseñ
- 4 Çīn-i cebīnini düşürüp zülfe ey şabā
Emvāc-ı baḡr-ı ḡüsni perākende eyleseñ
- 5 Bāḡ-ı bihişt ise eşeri şūrezār olur
Sen Nā ʿilī bu giryeyi her ḡanda eyleseñ

[215a]

-828-¹⁶²⁶

Nā ʿilī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Severüz gördüğümüz āfeti dil-ber diyerek
Başlaruz nāle vü feryāda sitemger diyerek
- 2 Biz de bir ḡonce-lebün yolına cān virsek olur
Cān virür bülbüli gör āh gül-i ter diyerek
- 3 Boyanup ḡasret-i zūlfünle duḡāna şeb ü rüz
Verziş-i āh iderüz dūd-ı muʿ anber diyerek

¹⁶²⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 241.

4 Çeşm-i mestûñ hevesiyle oluruz kîse-tehî
Kûçe kûçe gezerüz bir ٲolı sâgar diyerek

5 Nâ'îlî dâğ-ı dil-i köhne-bahâr-ı ğam olup
Gülşene açılalum tâze ğazeller diyerek

-829-¹⁶²⁷

Şehrî¹⁶²⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

1 ' Ademden ârzü itdüm vücûda ğam diyerek
Cihânda derd ü ğam oldum elem elem diyerek

2 Dil oldu rişte-şîfat pîç ü tâb ile sûzân
Ta'alluk âteşine zülf-i ğam-be-ğam diyerek

3 ٲavâf-ı Ka'be-i tahkîk ider dil-i bî-kayd
Cenâb-ı Şeyh-i Haremde şanem şanem diyerek

4 Ziyâret-i şanem eyler şu'urımı pür-ğayret
Huzûr-ı berhemenîde haram haram diyerek

5 Cihân cihân ğam-ı ye's ile Şehrî-i nâ-kâm
Vedâ' eyledi dehri 'adem 'adem diyerek

¹⁶²⁷ Demirel, **a.g.e.**, s. 101.

¹⁶²⁸ 829/ 1b Cihânda derd ü ğam: Cihân-ı derd ü ğam

-830-¹⁶²⁹Nazım¹⁶³⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Düşdi dil kākülüne dāmen-i gīsū diyerek
Oldı meftūn-ı nigāhuñ gözi āhū diyerek
- 2 Ser qadem-sāz oluruz ‘azm-i ser-i kūyuñ için
Rūz-ı vaşluñda şeb-i hecrüne yā hū diyerek
- 3 Gilemend olmayalum rūz-ı kıyāmet kıyma
Dād elünden senün ey gamze vü ebrū diyerek
- 4 Dile şun tiğ-ı nigāhuñ lebüñi ‘arz eyle
Qo şehīd olsun o teşne bir içim şu diyerek
- 5 N’ola bir nīm-tebessümle şeker-riz olsa
Mā’il oldum lebüne la‘l-i suhan-gū diyerek
- 6 Şu gibi aqdı gönül kāmēt-i mevzūnuña āh
‘Āşık oldum saña ey kāmēt-i dil-cū diyerek

¹⁶²⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 873.¹⁶³⁰ 830/ 1a dāmen-i gīsū: nāfe-i hoş-bū

2a için: idüp

2b vaşluñda: vuşlatda

6a Şu gibi aqdı gönül kāmēt-i mevzūnuña āh: Şu gibi aqdı gönül kāmēt-i mevzūnuña āh

6b ‘Āşık oldum saña: Pāyuña yüz qodı

7a Virmedün ruşat-ı nezzāre Nazım-i zāra: Yarı eflāke çıkardun yine vaşfiyla Nazım

7b Qaldı gitdi o da ey āfet-i meh-rū diyerek: Şāhid-i zühre-cebīn dil-ber-i meh-rū diyerek

- 7 Virmedüñ ruḥṣat-ı nezzāre Naẓīm-i zāra
 Qaldı gitdi o da ey āfet-i meh-rū diyerek

[215b]

-831-¹⁶³¹

Hevāyī¹⁶³²

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Yārı açdum açıl ey manṭı-dehānum diyerek
 Bezme geldi gele ey yaḥni qapanum diyerek
- 2 Āh bir kerre lālā tarzı açup qollarımı
 Qucağa alsam o begzādemi cānum diyerek
- 3 Ardına hışlayarak bāri düşeydüm yāruñ
 Bre tır kaçma meded kesdün amānum diyerek
- 4 Geveze itdi gazellerde Hevāyī bizi yār
 Söyleye söyleye ey yañşak ozanum diyerek

¹⁶³¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 48.

¹⁶³² 831/ 2b begzādemi: begzādeyi

Dīvān'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

-832-¹⁶³³

Vecdî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey dil ğam-ı gîsû-yı ruĥ-ı yârda qalduñ
Qayd-ı şanem ü ‘uqde-i zünnârda qalduñ
- 2 Ey cân yolına çıqmağa qâdir mi degülsün
Kim haşret ile sîne-i efkârda qalduñ
- 3 Ey dîde bakup rûyına ĥaţţına ilüşdüñ
Gül ister iken keş-me-keş-i ĥârda qalduñ
- 4 Ey bülbül o gül zîb-i ser-i bü’l-heves oldı
Sen bî-ĥaber efġân ile gülzârda qalduñ
- 5 Ey ‘aql baña reh-ber idüñ semt-i ĥalâşa
Sen de tütölup zülf-i siyehkârda qalduñ
- 6 Ey qadd-i dū-tā geçmedün ebrū hevesinden
Kec-tîr gibi dest-i kemândârda qalduñ
- 7 Ey ĥüsn-ārā ehl-i suĥan hep saña müştāk
Sen Vecdî-i ĥoş-ţab‘u ĥoş-âşârda qalduñ

¹⁶³³ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 93.

-833-¹⁶³⁴

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şevkıyle gönül seyr-i ruḥ-ı yārda ḳalduñ
Āyīne gibi mevḳıf-ı dīdārda ḳalduñ
- 2 Ey āh-ı ḥazān bu kere za‘ f-ı nefes ile
Dāğ-ı dil olup sīne-i efkārda ḳalduñ
- 3 Yok ruḥṣat-ı nezzāre ruḥ-ı dil-bere ḥayfā
Ey ḥaḳ nazar-ı dīde-i ḥūnbārda ḳalduñ
- 4 Ey dil irişüp şām-ı ğam u sāğar-ı mey yok
Bī-şem‘ -i ṭarab böyle şeb-i tārda ḳalduñ
- 5 Ey rind-i cihān-bī-ḥodī-i ‘ aşḳ-ı mübārek
Mestāne düşüp ḥāne-i ḥammārda ḳalduñ
- 6 Ey murğ-ı çemen sende nedür sūz-ı maḥabbet
Kül-ḥan var iken gūşe-i gülzārda ḳalduñ
- 7 Düşdüñ heves-i zūlf-i girih-gīre Mezākī
Āzāde iken ‘ uḳde-i efkārda ḳalduñ

¹⁶³⁴ Mermer, **a.g.e.**, s. 436.

[216a]

-834-¹⁶³⁵

Fehīm

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Fiġān idüp dimezüz kim ġamuñ nesin gördük
Ġam olmasa dir idük ‘ālemüñ nesin gördük
- 2 Cihānı ‘aynek-i cāmından eyledük seyrān
Eger haķıķate baķsaķ Cemüñ nesin gördük
- 3 Kemān-ı ebrū-yı cānāna baķ fesāneyi ķo
Dilīr imiř tūtalum Rüstemüñ nesin gördük
- 4 Egerçi mu‘ciz-i la‘line olmazuz münkir
O ġonce-fem şeh-i ‘İsī-demüñ nesin gördük
- 5 Hemīşe cinsine āzār u hīleden ġayrı
Daġı Fehīm benī Ādemüñ nesin gördük

¹⁶³⁵ Üzgör, **a.g.e.**, s. 536-538.

-835-¹⁶³⁶**Mezākī**¹⁶³⁷

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül göñül bu dem-i hurrremüñ nesin gördük
Bu deñlü demde meger ‘ālemüñ nesin gördük
- 2 Ne bŭy-ı mihr ü vefādār ne kayd-ı bŭlbŭl-i zār
O lāle-ruḡ gül-i ğonce-femüñ nesin gördük
- 3 Ne āb-ı yārī-i luṭf u ne penbe-i rāḡat
Bu sŭz-ı sīne vŭ dāğ-ı ğamuñ nesin gördük
- 4 Ne nuḡl-i bŭse vŭ ne dostġānı oldı naşīb
Bu cām-ı bāde vŭ bezm-i Cemüñ nesin gördük
- 5 Mezākī şīve-i i‘ cāz-ı naẓm-ıla görelüm
Zebān-ı ḡāme-i mu‘ ciz-demüñ nesin gördük

¹⁶³⁶ Mermer, **a.g.e.**, s. 440-441.

¹⁶³⁷ 835/ *Divān*’da 2 ve 4. beyitlerin dizilişi farklıdır.

Divān’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

-836-¹⁶³⁸Şehrî¹⁶³⁹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Gelüp bu ‘ âleme biz ‘ âlemüñ negin gördük
Tamâm-âdem olan âdemüñ negin gördük
- 2 Bu gülsitânda âh u figândan ğayrı
Ne luţfı oldı gülüñ şeb-nemüñ negin gördük
- 3 Belâ-yı her-dü-cihân olduğından özge dağı
Cihânda cân gibi bir hem-demüñ negin gördük
- 4 Sirişkle bulunur Yûsuf-ı emel dirler
Bu deñlü giryeler itdüñ anuñ negin gördük
- 5 Olinca mâdiñyüz biz Emîr Paşanuñ
Kerîm imiş tûtalum Hâtemüñ negin gördük
- 6 Müdâm sâğar-ı ihsânı ile ser-mestüz
Koya fesâne-yi Şehrî Cemüñ negin gördük

¹⁶³⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 104.

¹⁶³⁹ 836/ 2a âh u figândan: feryâd u nâleden

4b emek: nemüñ

5a Emîr: Şerîf

6a sâğar-ı ihsânı: sâğar-ı ihsân

[216b]

-837-¹⁶⁴⁰Hevāyī¹⁶⁴¹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Murād atı yavaşmaz gemüñ nesin gördük
 Kaçınca tobraya gelmez yemüñ nesin gördük
- 2 Ko halı kesb-i hevā eyle bād-ı āhuñ ile
 Vezān imiş tūalum meltemüñ nesin gördük
- 3 Koşınca hırş-ıla başı ağırıtmadan gayrı
 Bu eski şakşıda ispergamuñ nesin gördük
- 4 Nice zamān tūrur ıslak tırāşdan şöñra
 İki tūtam depede perçemuñ nesin gördük
- 5 Hevāyī berd-i ‘acūzuñ domagısında dağı
 Kaşınıñ itdügi emsemüñ nesin gördük

¹⁶⁴⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 49.

¹⁶⁴¹ 837/ 2a kesb-i hevā: hesb-i hevā
 5b itdügi: eyledigi

-838-¹⁶⁴²Nā 'ilī¹⁶⁴³

--. / -.-. / .--. / -.-

1 Eyyām-ı rûze geçdi meh-i 'ıydı görmedük
Bezm āhır oldı sāğar-ı Cemşīdi görmedük

2 İtmiş tamām devrini sākīde cām-ı Cem
'Ūd eylemiş maķāmına hūrşīdi görmedük

3 Geçmiş zamān-ı 'ayş u ıarab bezm-i 'ālemüñ
Sāzın işitmedük hele Nāhīdi görmedük

4 Ey çarḥ egerçi medḥalümüz yok ḳāziyyede
Senden suḥanverāna bu tehdīdi görmedük

5 Ey Nā 'ilī secencel-i kevn ü fesādda
Hergiz şafā-yı 'ālem-i tecrīdi görmedük

-839-¹⁶⁴⁴Fenni¹⁶⁴⁵

--. / -.-. / .--. / -.-

1 'Arż it o yāra sīneñi bir iki yara çek
Ol yaralarla bārī o yārı kenāra çek

¹⁶⁴² İpekten, **a.g.e.**, s. 251-252.

¹⁶⁴³ 838/ *Divân*'da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

¹⁶⁴⁴ Altuner, **a.g.e.**, s. 661.

¹⁶⁴⁵ 839/ Mecmuada yer alan 2, 3 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur.

2 Koçmak dilerseñ ol şanemüñ mû-miyânını
Bir bāğçe gūşesinde mey-i hoş-güvāra çek

3 ‘Ömrüñ kirāsın eyle fedā la‘ l-i dil-bere
Faşl-ı kirāsa ol leb-i alı hışāra çek

4 Deryā-yı ma‘ şīyetde yeter eyledüñ şināh
Terk it hevā-yı zevrağ-ı cismüñ kenāra çek

5 Fennī semend-i ṭab‘ uñı zerrīn-licām-ile
Maqbūl olursa pīş-i şeh-i kāmkāra çek

[217a]

-840-¹⁶⁴⁶

Nābī¹⁶⁴⁷

.--- / .--- / .--- / .---

1 Şafādur sīneye bir dil-ber-i mevzūn u ra‘ nā çek
O girmezse ele āğūş-ı beyte tāze ma‘ nā çek

2 Bu seng-i ṭa‘ n ü derd-i ser gönül hep kendi kesbündür
Ne kûy-ı yāra var ne āh u ne feryād u ğavgā çek

3 Terāzū-yı haqīqatsin gönül her gördüğüñ çekme
Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

¹⁶⁴⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 684.

¹⁶⁴⁷ 840/ 6b saña var: var saña

- 4 Beyāz-ı gerdene düşsün ҡo zülf-i ‘anber-ālūduñ
Berāt-ı arzū-yı ‘āşık-ı miskīne imzā çek
- 5 Temāşā-yı cemāl-i nev-‘arūs-ı rāḥat isterseñ
Var evvel dīde-i ‘irfānuña kuḥl-ı müdārā çek
- 6 Ğıdāsın zan iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
Diyenler saña var taḥşīl-i dünyā içün esmā çek
- 7 Eger āsāyiş-i hem-vāra varsa raġbet-i ḥātır
Nesīb-i ‘uzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek
- 8 Gelū-gīr-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḥdīre
Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḥoş-güvārın bī-muḥābā çek
- 9 Ґo efkārı şaķın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

-841-¹⁶⁴⁸

Şabrī

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Reh-yāb-ı genc-i luṭf-ı firāvānuñum senüñ
Naḥdine-senc-i kīse-i iḥsānuñum senüñ

¹⁶⁴⁸ Kasır, **a.g.e.**, s. 218.

- 2 Gösterme dest-bürdini bād-ı ğamuñ baña
Kemter ğubār-ı ğuše-i dāmānuñum senüñ
- 3 Sen seyr-i cūybār-ı niyāzumdasın benüm
Ben pāy-māl-ı serv-i ħırāmānuñum senüñ
- 4 Ābād-sāz-ı deyr-i muġān-ı maḥabbetüm
Gerçi ħārāb-ı nergis-i fettānuñum senüñ
- 5 Ĥāb-ı ecel de eylemeye beste çeşmümi
Şabrī gibi ki vālih ü ħayrānuñum senüñ

[217b]

-842-¹⁶⁴⁹Faşîḥ¹⁶⁵⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dāġ dāġ-ı cev-r-ile ‘uşşākı dil-ḥūn eyledüñ
N’eyledüñ zālīm yine taḳlīd-i gerdūn eyledüñ
- 2 Nice demdür dīde-düz-ı reh-ġüzārūm gelmedüñ
Rişteveş gitdükçe pīç ü tābum efzūn eyledüñ
- 3 Bir tebessümle nice Şīrini Ferhād eyledüñ
Bir nighle nice biñ Leylāyı Mecnūn eyledüñ

¹⁶⁴⁹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 391-392.¹⁶⁵⁰ 842/ 3a eyledüñ: eyleyüp

- 4 ‘ Arz-ı ruhsār eyledüñ seyr-i çemenzār eyleyüp
Gülsitānuñ gülleri hālin dīger-gün eyledüñ
- 5 Menba‘ -ı tennūr-ı tūfāndur meger çeşmüñ Faşih
Kim sirişkūñ hem-şümār-ı rīk-i hāmūn eyledüñ

-843-¹⁶⁵¹

Nabī¹⁶⁵²

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Bir zamān biz daḥı hem-şoḥbet-i cānāne idük
Gülüne bülbül idük şem‘ ine pervāne idük
- 2 Şimdi ber-‘ aksdür aḥvāl-i vişāl ü hicrān
Vaşlına maḥrem idük hicrine bīgāne idük
- 3 Şimdi ḥamyāze-i hicrāna giriftār olduḡ
Bir zamān meykede-i ḡurbda mestāne idük
- 4 İtdi huşyār bizi neşve-i ma‘ cūn-ı firāk
Nev-bahār-ı nigeḥ-i luṭfına dīvāne idük
- 5 Nābiyā sāḳī-i çarḡ eyledi kām-ı dili telḡ
Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

¹⁶⁵¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 717.

¹⁶⁵² 843/ 4b Nev-bahār-ı nigeḥ-i luṭfına: Nev-bahār-ı nigeḥ-i luṭf ile

-844-¹⁶⁵³

Hevāyī

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Bir zamān biz dahı aylaqçı-ı tersāne idük
Tahtaya dülger idük āhene çingāne idük

2 Tersdür şimdi tekālīf-i vişāl ü hicrān
Vaşlına yirli idük hicrine haymāne idük

3 Bizi ol sīb-i zekān maşharaya alur idi
Bezmine nuql-i mezāk olmada kestāne idük

4 Yārı eglendürür iken giceler dükkānda
Geh muḳalled gehī güyende-i efsāne idük

5 Evlilik şimdi Hevāyī ḳatı farıtdı bizi
Ergen iken köçek-i ḳahḳbe vü orfāna idük

[218a]

-845-¹⁶⁵⁴Faşih¹⁶⁵⁵

.- / .. / .- / ..

1 O şūhı maḳrem-i şāh u gedā imiş bildük
Mişāl-i neşve-i mey bī-vefā imiş bildük

¹⁶⁵³ Çakır, **a.g.e.**, s. 46.¹⁶⁵⁴ Çıpan, **a.g.e.**, s. 395-396.¹⁶⁵⁵ 845/ 4a vāh: āh

- 2 Biz anı şāneden eyler idük kıyās ammā
Meger bu fitneye bād-ı şabā imiş bildük
- 3 Bilelden ‘aşkumı itdi cefāsını efzūn
O şūha ‘arz-ı maḥabbet ḥaṭā imiş bildük
- 4 Dirīg vāh ile geçdi bu deñlü ‘ömr-i ‘azīz
Henüz ‘aşk-ı cevānān hevā imiş bildük
- 5 Raḳībe mihr ü vefādan murādı ol şūḥuñ
Faşīḥ-i bī-dile cevır ü cefā imiş bildük

-846-¹⁶⁵⁶

Na‘tī

.- / --- / .- / ..-

- 1 O şūḥ ‘āşıkına bī-vefā imiş bildük
Meger nihāni raḳīb-āşnā imiş bildük
- 2 Ṭabībüm itmeyicek merḥamet bu ḥastene
Çi sūd her sözi maḥż-ı şifā imiş bildük
- 3 O gül-‘izāra bulaşduk yine cebīn-i pūr-çīn
Bize peyāmı şabānuñ hevā imiş bildük

¹⁶⁵⁶ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Görince levḥa-i taṣvīr-i rūy-ı Ferhādı
Bizüm gibi o daḥı mübtelā imiş bildük
- 5 Didüm o gül işidüñce bu nazm-ı dil-sūzı
Kelām-ı Na‘ tī hep āteş-nevā imiş bildük

[218b]

-847-¹⁶⁵⁷Faşîḥ¹⁶⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne cāy-ı pür-ḥarābuñ gencisin kimdür nighbānuñ
Kimüñ göñlindesin kim hıfz ider esrār-ı pinhānuñ
- 2 Kimüñ zānū-yı eşk-ālūdın itdüñ müttekā-yı nāz
‘ Aceb kim būs ider dest-i şerīfūñ ṭarf-ı dāmānuñ
- 3 Kimüñ ser-rişte-i müjgānın itdüñ sübhā-i ḥasret
Yine bir pīç ü ḥam zünnār-ı gīsū-yı perīşānuñ
- 4 Kimüñ bezminde māhum nūş-ı cām-ı inbisāt itdüñ
Süzülmiş nergis-i mestüñ açılmış verd-i ḥandānuñ
- 5 Felek āyine ber-kef sâ ‘il-i nūr-ı cemālūndür
Şaḫın mir’āt-ı ḥüsnüñ tābişinden mihr-i raḥşānuñ

¹⁶⁵⁷ Çıpan, **a.g.e.**, s. 396-397.¹⁶⁵⁸ 847/ 6a Ḥadeng-i tiğ-ı çeşmüñ: Firengī tiğ-ı çeşmüñ
Dîvân’da yer alan 3 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

6 H̡adeng-i t̡iġ-ı çeşmüñ baħr-ı pür-emvâc-ı h̡ün olmuş
Girer ƣanına bir demde o kâfir biñ müselmānuñ

7 Faşih-i zârdan kimdür dimek cā'izse sulţānum
Ġulām-ı kemterinüñ 'abd-i dîrînüñ senā-h̡ānuñ

-848-¹⁶⁵⁹

Nazîm¹⁶⁶⁰

.--- / .--- / .--- / .---

1 N'ola dîvānelerle ƣolsa cānla mekteb-i 'aşƣuñ
O eţfālüz ki ta'lim-i cünün eyler leb-i 'aşƣuñ

2 H̡ayāl-i būs-ı la' lüñ lerzenāk itdi dil-i zārı
Devā itdükçe efzün olmada tāb-ı teb-i 'aşƣuñ

3 Baña geh rüy-ı vuşlat gösterür geh şüret-i hicrān
'Aceb āyine-i 'ālem-nümādur meşreb-i 'aşƣuñ

4 Ne [ki] h̡āl-i lebüñ şehr-i dili şūriş-pezîr itse
Ne kişverler bıraƣdı h̡āke h̡ükm-i kevkeb-i 'aşƣuñ

¹⁶⁵⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 876-877.

¹⁶⁶⁰ 848/ 1b O eţfālüz ki: Senüñ 'uşşāƣa

2a lerzenāk: ra'şedār

3. ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*'da farklıdır.

3a Baña: Bize

gösterür: 'arż ider

4a Ne h̡āl-i lebüñ: N'ola h̡āl-i ruħuñ

5a n'ola h̡ün-āb-ı eşkümlē: 'aceb mi h̡ün-ı eşkümlē

5b tarz-ı mezheb-i 'aşƣuñ: resm-i mezheb-i 'aşƣuñ

- 5 Naẓīmāsā n'ola ḥūn-āb-ı eşkümle vuzū' itsem
Budur ẓā'at-ı hicrānuñda ẓarz-ı mezheb-i 'aşķuñ

-849-¹⁶⁶¹

Fehīm¹⁶⁶²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Olmış o kadar fitnede üstād nigāhuñ
Her şulḥda şad ceng ider icād nigāhuñ
- 2 Ḥaņçerle müjeñ levḥ-i dile resm ider evvel
ẓarḥ-ı sitemi eylese bünyād nigāhuñ
- 3 Diller hep esīrān-ı zebānıdur o çeşmüñ
Bīmārdur ammā ider imdād nigāhuñ
- 4 Bī-dādī ile eyledi āmāde-i feryād
Feryād ne de eyledi bī-dād nigāhuñ
- 5 Sen nāz u kirişmeyle helāk eyle Fehīmi
Besdür baña ey ğamzesi cellād nigāhuñ

¹⁶⁶¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 540.

¹⁶⁶² 849/ 4a eyledi: eyledüñ

4b ne de: yeter

Dîvân'da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

[219a]

-850-¹⁶⁶³Nā'ili¹⁶⁶⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Kūyuñdan o şūhuñ dil-i rüsvā ile geçdük
Her haṭvede bir şekve-i bīcā ile geçdük
- 2 Cemşid-i Sikender-menişüz cām-ıla gūyā
Kim baḥr-ı ğamı hücre-i mīnā ile geçdük
- 3 Dil virdüğümüz yāra nigāh-ı ğaḫabından
Taşrīḫa mecāl olmadı imā ile geçdük
- 4 Mestāne nuḫūş-ı şūver-i 'āleme baḫduḫ
Her birini bir özge temāşā ile geçdük
- 5 Çok fāris-i mülk-i suḫanī Nā'iliya biz
Reh-vār-ı girān-cünbiş-i ma' nā ile geçdük

-851-¹⁶⁶⁵

'Ārif

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Göñül o seng-dile āh-ı cān-güdāz iderek
Vişāle rıfḫ-ıla nerm eyledüñ niyāz iderek

¹⁶⁶³ İpekten, **a.g.e.**, s. 241-242.¹⁶⁶⁴ 850/ 1b bir: biñ¹⁶⁶⁵ Tankuş, **a.g.e.**, s. 264.

- 2 Açıldı zülfin idüp ber-ṭaraf o meh-rūyum
‘İzār-ı pākūñi meclisde nīm-bāz iderek
- 3 Hārābezār-ı temennāya döndi gitdükçe
Zemīn-i sīne o bī-dāda terk-tāz iderek
- 4 ‘ Aceb ki olmaya merdūd meclis-i şeh-i gül
Nedīm-i bülbül-i şūrīde keşf-i rāz iderek
- 5 Ba‘ id olur mı gönül şevḳ-ı geşt-i kūyuñ ile
Düşerse yollara ḳaşḳ-ı reh-i Hicāz iderek
- 6 Degül mi lehce-i mümtāzı ‘ Ārifüñ dil-keş
Bağılsa rütbe-i eş‘ āra imtiyāz iderek

[219b]

-852-¹⁶⁶⁶

Nabī¹⁶⁶⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 ‘ Aşḳ-ı cān-sūz benüm ḥüsn-i cihān-tāb senüñ
Gülḥānum şu‘ le benüm gülşen-i şād-āb senüñ
- 2 Görelüm birbirini ḳaḅırsı bī-zār eyler
Āh u feryād benüm çeşm-i girān-ḥ‘ āb senüñ

¹⁶⁶⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 718.

¹⁶⁶⁷ 852/ Bu şiir metni **212b** numaralı varakta da yer almaktadır.

- 3 Gel senüñle idelüm ‘ālemi şūfī takṣīm
Künc-i mey-ḥāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ
- 4 İtme bu ḥākden iḥsānuñı ey sāķī dirīg
Derd-i nāçiz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ
- 5 Ḥāk-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāra Nābī
Dīde-i ḥaşm benüm ḥātır-ı aḥbāb senüñ

-853-¹⁶⁶⁸

Ṭālib

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Dehen-i yār benüm gevher-i nā-yāb senüñ
Cām-ı gül-fām benüm ğonce-i sīr-āb senüñ
- 2 Ḥaṭ-ı la‘li dir imiş reşkle çāh-ı zekāna
Leb-i peymāne benümdür bün-i girdāb senüñ
- 3 Sen şeker-ḥāb-ı tegāfülde ol ey ğonce hemān
Bāliš-i ḥār benüm pister-i sincāb senüñ
- 4 Çāk çāk ol ki ezel böyle yazılmış zāhid
Ebrū-yı yār benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

¹⁶⁶⁸ Erdem, **a.g.e.**, s. 240.

- 5 Ben siyeh kevkebüm ey Tālib-i dīvāne-meniş
Hāl-i ruhsār benüm zülf-i siyāh-tāb senün

[220a]

-854-¹⁶⁶⁹

Nābī¹⁶⁷⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey dil sitem-i dehrden āzād olamazsın
Mādām ki saña dinilür şād olamazsın
- 2 Dergāhına yüz sürmeyecek pīr-i muğānuñ
Şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın
- 3 İtdün yirüñi reh-güzār-ı seyl-i melāmet
Ey hāne-i Süleymān dağı ābād olamazsın
- 4 Hem-rengsin ey baht-ı siyeh zülf-i bütāna
Ammā n'idelüm öylece berbād olamazsın
- 5 Elbette olursuñ yine bir āfete meftün
Hālün budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

¹⁶⁶⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 837.

¹⁶⁷⁰ 854/ 3b hāne-i Süleymān: hāne-i sāmān
4b n'idelüm: n'ideyüm

-855-¹⁶⁷¹Nazım¹⁶⁷²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ğamdan haberüñ yoksa gönül şād olamazsın
Sen hāne-ḥarāb olmadan ābād olamazsın
- 2 Hep söyleşirüz bir gün ola biz de senüñle
Ey ğamze kıyāmetde de bī-dād olamazsın
- 3 Ümīdi қо ey tıfl-ı dil eyyām-ı maḥabbet
Āzīnesi yok heftedür āzād olamazsın
- 4 Tā olmayasın çilekeş-i şavma‘a-i ‘aşk
Şūfī bu tarīkatde sen irşād olamazsın
- 5 Kühsār-ı dilüñ raḥnesin ‘arz eyleme yāra
Bu şan‘at-ı Şīrīn ile Ferhād olamazsın
- 6 Bir Leylī-i ḥüsnüñ reh-i ‘aşkıñda Nazīmā
Ta‘līm-i cünün itmeden üstād olamazsın

¹⁶⁷¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 880.

¹⁶⁷² 855/ 1b olmadan: olmaduñ

4a olmayasın: olmayıcak

Dîvân’da yer alan 5.beyit, mecmuada yoktur.

5a raḥnesin: raḥnesini

‘arz eyleme yāra: yāra idüp ‘arz

6a reh-i ‘aşkıñda: ğam-ı ‘aşkıyla

6b itmege: itmeden

[220b]

-856-¹⁶⁷³Fehîm¹⁶⁷⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Fiğân ey mevlevî dil-ber ki çeşm-i fitne-engîzûñ
Beni öldürmege cem' eyledi müjgân-ı ser-tîzûñ
- 2 Semâ' itdükçe nûr-ı mihr-i hüsn-i şu' le-sûzuñdan
Olur hürşîd-i maşşer zerre-i bî-kadr-i nâçîzûñ
- 3 Kıyâmet ferş-i râhuñ fitne der-zencîr-i zülfüñdür
Geline cünbiş-i reftâra bālâ-yı belâ-hîzûñ
- 4 Hâyâdan gerçi baqmazsın sen ammâ çeşm-i ' uşşâkı
Tecellîzâr kıldı âteş-i hüsn-i şerer-rîzûñ
- 5 Nigâhuñ fitne-pâş oldukça dest-efşân semâ' içre
Derûn-ı câna hançer-rîz olur müjgân-ı ser-tîzûñ
- 6 Şikâyet itmesün lutf it Fehîm ey mâh cevruñden
Girerse destine dāmân-ı ferdâ Şems-i Tebrîzûñ

¹⁶⁷³ Üzgör, **a.g.e.**, s. 548-550.

¹⁶⁷⁴ 856/ 1b müjgân-ı ser-tîzûñ: müjgân-ı hûn-rîzûñ

4a baqmazsın sen: sen baqmazsın

Dîvân'da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

-857-¹⁶⁷⁵Faşîh¹⁶⁷⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şemşîr-i nigāhuñla nice dil telef itdün
Dünyâyı yine fitne ile pür-şegâf itdün
- 2 Tā key bu hîṭāb-ı ğāzab-āmîz-i nev-āzār
Āteşlere yaqduñ dili pür tāb u tef itdün
- 3 Küstāh ‘aceb ‘arz-ı merām eyledün ey dil
Ser cümle ḥayā vü edebi ber-ṭaraf itdün
- 4 Almadı berîn-güş-ı qabûle o şeh-i nāz
Bîhûde gönül dürr-i niyāzuñ hedef itdün
- 5 Aḥsente Faşîḥā ğazel-i tāze-edāña
Sen nesh-i kühen-vādî-i nazım-ı selef itdün

[221a]

-858-¹⁶⁷⁷

Fehîm

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey ğamzeleri cevher-i şemşîr-i tegāfûl
Dünyâyı helāk eyledi te’şîr-i tegāfûl

¹⁶⁷⁵ Çıpan, **a.g.e.**, s. 395.¹⁶⁷⁶ 857/ 4b hedef: telef¹⁶⁷⁷ Üzgör, **a.g.e.**, s. 560.

- 2 Lāyık mıdur imsāk-i naẓar tā o kadar kim
Çeşmüñ bile gāhī ola dilgīr-i tegāfūl
- 3 Cem‘ oldı gelüp bir yire müjgān u kirişme
Beñzer ki iderler yine tedbīr-i tegāfūl
- 4 Gūyā ki hemān nāvek-i ser-tīz-i kazādur
Bī-zaḥm ider küşte dili tīr-i tegāfūl
- 5 Ger böyle ise luṭf-ı nigh baña Fehīmā
Qābil mi lisāna gele ta‘ bīr-i tegāfūl

-859-¹⁶⁷⁸

Bahāyī¹⁶⁷⁹

--. / -. . / .-. / -. -

- 1 Būlbūl ki oldı nağme-serā-yı ḥarīm-i gül
Meyl eyledi açılmağa ṭab‘ -ı selīm-i gül
- 2 Geldi o dem ki çarḥı ide nāfe-i tātār
Būy-ı bahār u nāfe-i ‘ anber-şemīm-i gül
- 3 Bil qadr-i bezm-i şāh-ı güli şekveden şaḫın
Ey ‘ andelīb-i zār çü olduñ nedīm-i gül

¹⁶⁷⁸ Uludağ, **a.g.e.**, s. 82.

¹⁶⁷⁹ 859/ 2b nāfe-i‘ anber-şemīm-i gül: nefhā-i ‘ anber-şemīm-i gül

- 4 Lāyık mîdur ki gūş-ı fiğānuñla ey hezār
Ola şikeste-i revnāk-ı nāz u na‘īm-i gül
- 5 Āyā meşām-ı cāna Bahāyī kaçan gelür
Feyz-i bahār vaşl ile bûy-ı nesīm-i gül

-860-¹⁶⁸⁰

Nazım

--. / -. / .-. / -.-

- 1 Rengīnī-i şafaqla dönüp âftāba gül
Bezm-i çemende beñzedi cām-ı şarāba gül
- 2 Bülbul mişāl-i lāle olur dāğ dāğ-ı reşk
Şalduqça ‘aks-i rûyını mir’ât-ı āba gül
- 3 Hıy-kerde oldı şerm ile şeb-nem degül seher
Zārī-i ‘andelīb ile düşmiş hicāba gül
- 4 Gūyā ki dest-i şāh-ı nihāl üzre beñzeri
Evrāk-ı āl ile yazılır bir kitāba gül
- 5 Bülbüllerin ider mi hāzın meyl idüp Nazım
Çin-i cebin ile dağı nāz u ‘itāba gül

¹⁶⁸⁰ Çakır, a.g.e., s. 894.

[221b]

-861-¹⁶⁸¹

Faşîh

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Serv ü gülbün kıadd-i yâr-ı cānumuzla bir degül
Māh u hūrşîd ‘arîz-ı cānānumuzla bir degül
- 2 Cūların bir bir varup gözden geçürdüñ gülşenüñ
Cūybār-ı çeşm-i hūn-efşānumuzla bir degül
- 3 Zümre-i ‘uşşākdan ‘add itmesünler kim bizüm
Dest-i ğamdan ceybümüz dāmānumuzla bir degül
- 4 Gāh hūn-ı dil gehî laht-ı ciger rîzān ider
Mā-cerāmuz dîde-i giryānumuzla bir degül
- 5 Nüh-sipîhr-i bî-karāruñ irtifā‘ı ey Faşîh
Dergeh-i sulţān-ı ‘ālî-şānumuzla bir degül

-862-¹⁶⁸²Yahya¹⁶⁸³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ğamze özler dil ya kākül ikiden hālî degül
Tîğ lâzım aña yâ ğul ikiden hālî degül

¹⁶⁸¹ Çıpan, **a.g.e.**, s. 408.¹⁶⁸² Ertem, **a.g.e.**, s.136.¹⁶⁸³ 862/ 2a dönmeyle: dönmezse

- 2 Cām-ı mey döñmegle ğam bulmaz nihāyet sākīyā
Devrdür yāhūd teselsül ikiden hālī degül
- 3 Dil-berā ruhsār-ı rengīnünde hāl-i ‘ anberin
Müşg-i terdür yā kıaranfül ikiden hālī degül
- 4 Bāde-i nāz ile ser-ħoşsun ya cām-ı meyle mest
Ey nigār-ı şūh u şen-gül ikiden hālī degül
- 5 Yā irem kıaddine Yaħyā yāhūd olam pāy-māl
Yā terakķī yā tenezzül ikiden hālī degül

[222a]

-863-¹⁶⁸⁴

Faşīh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Tenūñ hākister itmiş āh-ı āteş-zāduñ ey bülbül
‘ Acebdür hārı sūzān itmemek feryāduñ ey bülbül
- 2 Görürken ğonce-i şād-ābı efġān itmedür kārūn
N’olur faşl-ı ħazān hāl-i dil-i nā-şāduñ ey bülbül
- 3 Şehenşāh-ı bahār olmış ser-ā-pā ğuş güllerle
Pesend itmiş nevā-yı naķş-ı nev-īcāduñ ey bülbül

¹⁶⁸⁴ Çıpan, a.g.e., s. 413.

- 4 Bu g lz r-ı fen nu    aks-i h  hi  olmasa k r 
Seni itmezdi ma b s-ı kafes fery du  ey b lb l
- 5 Su an-s zı id nce t t -i  ab  -ı Fa  h-ı z r
S k t id p fer m   eyled   evr du  ey b lb l

-864-¹⁶⁸⁵

Na  t 

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Fi  n u n le itmekd r hem n mu  t du  ey b lb l
  Aceb   d olmad  gitdi dil-i n -  du  ey b lb l
- 2 Bel  mecr   ider h r-ı cef -y  g l dil-i z ru 
Ba  id olmaz eger  at  olmaya fery du  ey b lb l
- 3 Yine evr  -ı   ay u  r zg r itmi  gibi t r c
 at  pejm rde buldum h  t r-ı   m-z da  ey b lb l
- 4 İders n na meler ho   avt-ıla   u     k r nda
Kim ola bu ma    i re sen    st du  ey b lb l
- 5 N'ola pey-revlik itse  Na  t -i   r deye sen de
Fi  n u n le itmekd r hem n mu  t du  ey b lb l

¹⁶⁸⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamı tır.

-865-¹⁶⁸⁶Rüşdî¹⁶⁸⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Güle te'şîr ider bir gün bu naqş-ı kâruñ ey bülbül
Hemân sen rûz u şeb kesme figân u zâruñ ey bülbül
- 2 Yeter feryâd-ı âh itdüñ gülüñ hâlin tebâh itdüñ
Uçurdu murğ-ı h'âbın hem dil-i bîmâruñ ey bülbül
- 3 Yine hâr ile şeb-nemdür güle hem-dem olan her dem
Senüñ beyhûde gâmdur hep gâ-ı efkâruñ ey bülbül
- 4 Maḥabbetde qarâruñ yok konarsın daldan dala
' Aceb mi gayra yâr olsa senüñ de yâruñ ey bülbül
- 5 Aña bir gûşe-i külḥan yeter bu bâğ-ı ' âlemde
Gerekmez Rüşdî-yi zâre gül-i gülzâruñ ey bülbül

¹⁶⁸⁶ Tunadurur, a.g.e., s. 91.¹⁶⁸⁷ 865/ 2b hem: heb

[222b]

-866-¹⁶⁸⁸Fehîm¹⁶⁸⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bahâr irdi yine âheng-i nev-rûz eylesün bûlbûl
Nevâ-yı germ ile ‘uşşâkı pür-sûz eylesün bûlbûl
- 2 Cemâl-i şâhid-i gül nâz ider mihr ü mehe şimdi
Sürûd-ı şükr-i nev-rûzı şeb ü rûz eylesün bûlbûl
- 3 Şerer gibi yine hârâdan oldı lâleler peydâ
Yakûb her gonce-i şem‘ -i şeb-efrûz eylesün bûlbûl
- 4 ‘Ayân itsün demidür her perî bir gülbün-i şu‘ le
Yeter sûz-ı derûnın dilde meknûn eylesün bûlbûl
- 5 Nesîm-i gülşen-i tab‘ -ı Fehîmâdan alup mâye
Zebânın nağme-senc-i vaşf-ı nev-rûz eylesün bûlbûl

¹⁶⁸⁸ Üzgör, **a.g.e.**, s. 558-560.¹⁶⁸⁹ 866/ 3a peydâ: zâhir

4b meknûn: meknûz

[223a]

-867-¹⁶⁹⁰

Nā'ili

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Reng-i ruḥ-ı gülzārı tebāh eyledi bülbül
Bağdı gül-i ruḥsārına āh eyledi bülbül
- 2 Kaṭ' -ı nigeḥ-i ḥasret idüp bāğda gülden
Ruḥsārına bir nīm-nigāh eyledi bülbül
- 3 Bir āh-ı ciger-süz çeküp yād-ı ruḥuñla
Gül-gonce-i ḥurşīdi siyāh eyledi bülbül
- 4 Bī-ḥ'āhiş-i gül oldu ṭalebkār-ı cemālün
Terk-i heves-i berg ü giyāh eyledi bülbül
- 5 Meftūnı olup Nā'iliyā ol gül-i ḥüsnün
Rūḥü'l-kudüsi zemzeme-ḥ'āh eyledi bülbül

-868-¹⁶⁹¹

Nābi

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Hūn-ı dilümi gonce-i cām eyledi bülbül
Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

¹⁶⁹⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 254.¹⁶⁹¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 748.

- 2 Her nālede bir naḥl-i güle kondı şafādan
Her nağmede tebdil-i maḳām eyledi bülbul
- 3 Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
Ammā ki gele ḥābı ḥarām eyledi bülbul
- 4 İtdi sözün āmiḥte-i şekve-i hicrān
Mest olmağ-ıla ḥalt-ı kelām eyledi bülbul
- 5 Dün geldi şabā şahın-ı çemenden didi Nābī
Ḥāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbul
- 6 Destūr-ı zekī hem-dem-i sultān-ı cihān kim
Vaşfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbul

-869-¹⁶⁹²

Hevāyī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Gül dalını ev yaprağı tam eyledi bülbul
Hep işini forṭayla tamām eyledi bülbul
- 2 Her şıklığa düşdükçe birer çalıya kondı
Her ötmede tebdil-i maḳām eyledi bülbul

¹⁶⁹² Çakır, **a.g.e.**, s. 52.

- 3 Hiç şuşmadı gice boğazın yırtarak ötdi
Yavrisuna uyḥuyu ḥarām eyledi bülbul
- 4 Ser-ḥoşluk ile çok içüp aḥşamca şarābın
Ṭolaşdı dili ḥalt-ı kelām eyledi bülbul
- 5 Bāğdan gelüp aḳyel seḥerī didi Hevāyī
Dükkāndaki ‘uşfūra selām eyledi bülbul

[223b]

-870-¹⁶⁹³[Riyāzī]¹⁶⁹⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Her gönülde neşve-i ‘aşḳ u maḥabbet bir degül
Çünkü her bir bādenün keyfinde ḥālet bir degül
- 2 Ğayrılar seḥḥār ise ḥüsn içre sen mu‘ ciz-nümā
Rütbe-i tezvīr-i siḥr ile kerāmet bir degül
- 3 Kışsa-i Mecnūn gibi yüz dāstanum var benüm
Ḳaḅḅı birin söylesün rāvī rivāyet bir degül
- 4 Derde şabr itmekde Mecnūna kıyāş itmeñ beni
Her ṭabī‘ atde çü isti‘ dād-ı miḥnet bir degül

¹⁶⁹³ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 458.¹⁶⁹⁴ 870/ Mecmuada başlık yoktur.

- 5 Çāšnī-i šī' r-i pākūn bir suḥanda bulmaduk
Ey Riyāzī şehd ile sükkerde lezzet bir degül

-871-¹⁶⁹⁵

Mezākī¹⁶⁹⁶

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Benümle ülfet-i dil-ber murād üzre degül
Mişāl-i āteş ü āb ittiḥād üzre degül
- 2 Dirīg-i nezd-i maḥabbetde zār kıldı gönül
Ne çāre şeş-der-i vuşlat güşād üzre degül
- 3 Bu gūne geh sitem ü geh 'itāb iderse n'ola
Hemīşe vaż'-ı bütān ıttırād üzre degül
- 4 ' Aceb mi olsa füzūn gün-be-gün ḥarīdārı
Metā'-ı ' işve vü nāzı kesād üzre degül
- 5 Cihānda ' aşık iseñ pāk-bāz-ı ' aşk ola gör
Ki kevn-i miḥr ü maḥabbet fesād üzre degül
- 6 Mezākī her ne kadar va' de-sāz-ı miḥr olsa
O bī-vefāya gönül i' timād üzre degül

¹⁶⁹⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 454-455.

¹⁶⁹⁶ 871/ 5a Cihānda: Felekde

[224a]

-872-¹⁶⁹⁷Yahyā¹⁶⁹⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Sāgarı eyledi sāķī mey ile māl-ā-māl
Meclise duĥter-i rez geldi giyüp cāme-i al
- 2 Oldı bir al kebūter mey-i nāb ile kadeĥ
İtdi sāķī aña engüşhini sīmīn ĥalĥāl
- 3 Gözlerüm merdümünün ‘ aksi yeter rūyuñda
Çok gerekmez ruĥ-ı maĥbūbda besdür iki ĥāl
- 4 Kır zamānān-ı çemen ĥālını eyler güle ‘ arz
Tercemān cümlesine bülbul-i pākīze-maĥāl
- 5 İki āşüfte biri birini bulmış Yahyā
Zülf-i dil-dār u dil-i zār-ı perişān-aĥvāl

-873-¹⁶⁹⁹

Şabrī

--.- / --.- / --.- / --.-

- 1 Bī-kār gezme ĥidmet-i şahbā-fürūşa ĥāzır ol
Manzūr-ı pīr-i ‘ aşķ olup maĥsūd-ı ‘ aķl-ı kâşır ol

¹⁶⁹⁷ Ertem, **a.g.e.**, s. 140.¹⁶⁹⁸ 872/ 4a Kır zamānān-ı çemen: Bī-zebānān-ı çemen¹⁶⁹⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 224.

- 2 Tîğ-ı şu^ç â^ç -ı meyle cām eyler ğamuñ kārın tamām
Meclisde ey rıtl-ı girān luṭf it hemān sen ağır ol
- 3 Seyr it ḥabāb-ı bādeyi kim sīmyākārı budur
Gāhī nazardan ğāyet ol geh rūy-ı yāra nāzır ol
- 4 Mānend-i bülbul ey gönül nāleñle virme derd-i ser
Şeb-nem gibi ol ğonceye naḳd-i şafā-yı ḥātır ol
- 5 Bir mevc-i luṭf ile olur dāmān-ı kāmūñ pūr-güher
Şabrī nesīm-i feyz-ıla cūş eyleyen deryādur ol

-874-¹⁷⁰⁰

Nādirī

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Aḥker-i āteş-i rūyuñdur o la^ç lūñde ki ḥāl
Ki düşüp çeşme-i āb içre kızarmış fi'l-ḥāl
- 2 Kaşlaruñ zülf-i perīşānuñuñ altında gören
Şeb-i ḳadr içre sücūd itdi şanur iki nihāl
- 3 Al ile duḥter-i rez la^ç lūñ öpince yāruñ
Kızarup şerm-ile güyā ki açıldı gül-i al

¹⁷⁰⁰ Külekçi, a.g.e., s. 262.

- 4 Satır-ı ser-meşķ idi beñzer ki ol ebrū-yı siyāh
Lebi üstinde beyāz itdi yazup ḥaṭı mişāl
- 5 Qalemüñ Nādiriyā şem‘ -i ziyā-küsterdür
Dūdı ḥaṭ nūrı suḥan olsa fetili n’ola nāl

[224b]

-875-¹⁷⁰¹

Şehrī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Dil oldı bismil-i tīg-ı nigāhı cān ġāfil
Açıldı ġonce-i āmāli bāġbān ġāfil
- 2 Ḥadeng-i ġamzeñe qurbān olam ki ehl-i vefā
Olur helāki fiġān bī-ḥaber-i amān ġāfil
- 3 Nihān nihān naẓar-ı dil-nüvāzi eyler kim
Nezāketinden olur çeşm-i ḥūn feşān ġāfil
- 4 Naşīb-i sīne-i ġayr itme tīr-i müjġānuñ
Olur mezāķī-i zaḥmdan dil-i nişān ġāfil
- 5 N’ola olur ise mişl-za‘ f-ı ‘ aşķ ile Şehrī
Ġubār-ı dergeh-i yār oldı pāsban ġāfil

¹⁷⁰¹ Demirel, **a.g.e.**, s.105.

-876-¹⁷⁰²Rüşdî¹⁷⁰³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Tāb-ı hūrşīd cemālūñ gibi hūn-ı şāf degül
‘ Ārızūñ māha kıyās eylemek inşāf degül
- 2 Nice tāb-āver olur ejder-i zūlf-i yāra
Dil-i ‘uṣṣāk-ı belā-keş cebel-i Kāf degül
- 3 Turre-i yārı görüp derd-ile āhū-yı Hōten
Yakdı bir dāğ-ı siyeh cismine ol nāf degül
- 4 Dürr-i eşkūñle cihānı n’ola pūr itseñ eger
Saña bezl-i güher ey çeşm-i ter inşāf degül
- 5 Tāb‘umuz maḥzen-i feyż-i ezelidür Rüşdî
Ġayr ile kibr-i kitāb-ḥāne-i şahḥāf degül

-877-¹⁷⁰⁴

Nef‘î

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Tūṭî-i mu‘cize-güyem ne desem lāf degül
Çarḥ ile söyleşemem āyīnesi şāf degül

¹⁷⁰² Tunadurur, **a.g.e.**, s. 94.

¹⁷⁰³ 876/ 4b inşāf: itlāf

5a Ġayr: Ḥayr

5b kibr-i kitāb-ḥāne-i şahḥāf: kibr-i kütüb-i ḥāne-i şahḥāf

¹⁷⁰⁴ Akkuş, **a.g.e.**, s. 494.

2 Ehl-i dildür diyemem sînesi şâf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inşâf degül

3 Yine endîşe bilür kıadr-i dūr-i güftārum
Rūzgār ise denī dehr ise şarrāf degül

4 Girdi miftāh-ı der-i genc-i ma' ānī elūme
' Āleme bezl-i güher eylesem itlāf degül

5 Levh-ı maḥfūz-ı suḥandur dil-i pāk-i Nef' ī
Ṭab' -ı yārān gibi dükkānçe-i şaḥḥāf degül

[225a]

-878-¹⁷⁰⁵

Vecdī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Sînedede bir şūḥ-ı mest-i kec-külāh ister gönül
Bā' iş-i āh-ı nedāmet bir günāh ister gönül

2 Sāyeveş pā-māl ü Mecnūn gibi meftūn olmağa
Serv-ḳad bir dil-ber-i āhū-nigāh ister gönül

3 Şem' -i bezm-i derd ü mihr-i rūz-ı ğam bir dil-beri
Ārzū eyler ne ḥūrşīd ü ne māh ister gönül

¹⁷⁰⁵ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 95.

- 4 Gülşen-i dehrüñ güline sünbüline kim bakar
Rûy-ı âl ü tırta-i zülf-i siyâh ister gönül
- 5 Olmış iken nâ'îl-i kemter nigâh-ı iltifât
Ruḥşat-ı bûs u kenârı gâh gâh ister gönül
- 6 Ol büt-i 'âlî-cenâb ü ser-keşüñ bilmez miyüm
Âl irişmez vaşlına ammâ ki âh ister gönül
- 7 Eski rüsvâlıklar ey Vecdî gelüp yâda yine
Nâm ü neng-i 'İşmetî itmek tebâh ister gönül

-879-¹⁷⁰⁶

Velehû

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Nüşa-i 'aşkuñ süveydâ kem-sevâdudur gönül
Ser-i saḥnda ḥûn-ı dil la'lin midâdudur gönül
- 2 Kimseden olma sebaḳ-ḥûn-ı kitâb-ı 'aşḳ kim
Sırr-ı mektûm ol nühüfte fenûñ adıdur gönül
- 3 Gönderirseñ âh ile gönder peyâm-ı sır gibi
Zülf-i yâruñ âh-ı tıfl-ı ḥâne-zâdudur gönül

¹⁷⁰⁶ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 97.

- 4 Germ-ḥ'ahiş olma müstağni ol isterseñ murād
Kim medār-ı ber-murādı nā-murādıdur göñül
- 5 Tālīb-i vaşl olma me'lūf olmuş iken hecr ile
Kim vişālūñ ḥāşılı bir laḥza şādıdur göñül
- 6 Devlet-i yek-rūze-i dünyāya aldanma ki ol
'Ālemūñ bāzīçe-i kevn ü fesādıdur göñül
- 7 Kimse pey-rev olıma Vecdīye rāh-ı 'aşqda
Vādī-i mihr ü maḥabbet başka vādīdür göñül

-880-¹⁷⁰⁷

Naẓīm¹⁷⁰⁸

.-.- / ..- / .-. / ..-

- 1 Henūz o ğamze-i ḥūn-rīzdedür nezāre-i dil
' Aceb mi ḥançer-i müjgānuñ olsa çāre-i dil
- 2 O meclise oluruz āşnā ki hemvāre
Şarābı ḥūn-ı cigerdür kebābı pāre-i dil

¹⁷⁰⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 899.

¹⁷⁰⁸ 880/ 1a o ğamze-i ḥūn-rīzdedür: ḥoḳḳa-i la' lindedür

1b ḥançer-i müjgānuñ: būs-ı leb-i dil-ber

2a hem-vāre: her demde

4a burc-ı ḥüsn gösterdi ruḥsārın: zühre-cebīnūñ görürdi tal' atini

5a Naẓīm bā' iş-i hicrān olur hele göresin: Nihānī gūşına girmez mi ol gülün bilmem

5b Bu deñlü nāşir-i bi-sūd-ı āşkäre-i dil: Bu deñlü nāle-i cān-süz-ı āşikäre-i dil

Dîvân'da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

- 3 Sirişk şanma ‘ alevlendi külhan-ı cismüm
Dökildi didelerümden bile şeräre-i dil
- 4 O mäh-ı burc-ı hüsn gösterürdi ruhsārın
Müsā‘ id olsa eger tālī‘ ü sitäre-i dil
- 5 Naẓīm bā‘ iş-i hicrān olur hele göresin
Bu deñlü nāşir-i bi-sūd-ı āşkäre-i dil

[225b]

-881-¹⁷⁰⁹‘ Ārif¹⁷¹⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Pür olmışdur derün-ı nā-be-sāmānumda hūn-ı dil
Tenümde dāğ-ı hasret çeşm-i giryānumda hūn-ı dil
- 2 Müdāvā-sāz olursın bilmiş ol kim baña kār itmez
Ṭabībüm olmasa dārū-yı dermānumda hūn-ı dil
- 3 Hurūş itmekdedür hem-vāre bād-ı āh-ı serdümden
Mişāl-i kulzüm-i mevvāc-ı dāmānumda hūn-ı dil
- 4 Ten-i pür dāğdan hūn-ābe-i eşk olmada cārī
Aķar cūylar gibi şaħn-ı gülistānumda hūn-ı dil

¹⁷⁰⁹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 269-270.¹⁷¹⁰ 881/ 2b Ṭabībüm: Ṭabībā

- 5 O ħūnīn-nağme bülbüldür ki ‘ Ārif mültezemdür hep
Sürūr-ı ṭab‘ -ı şūḥ-ı nükte-elvānumda ħūn-ı dil

-882-¹⁷¹¹

Vecdī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Gülşen-i ‘ aşkum nevā-keş ‘ andelībümdür gönül
Dil-güşā eyvān-ı derdüm naḡş u zībümdür gönül
- 2 Ṭab‘ um esrār-ı nühüftüñ nüṣḡa-i kübrāsıdur
‘ Aḡla ḡayret-baḡş olan sırr-ı ‘ acībümdür gönül
- 3 Bī-ḡarārūm cilvegāhumdur benüm deşt-i cünūn
Āteşin kāşāne-i şabr u şekībümdür gönül
- 4 Siḡr-i ‘ aḡl itmez eşer her ne füsūn itse baña
Ṭurfe-ta‘ vīzüm ‘ aceb ḡırr-ı ḡarībümdür gönül
- 5 Ṭutsa ey Vecdī cihānı āḡ u efḡānuñ n’ola
Gülşen-i ‘ aşkum nevā-keş ‘ andelībümdür gönül

¹⁷¹¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 96.

-883-¹⁷¹²Nā 'ilī¹⁷¹³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Verziş-i âh iderek şu' le-nijād oldu gönül
Naķş-ı hūsnūñ görüp âşüfte-nihād oldu gönül
- 2 Olmadı maḥrem-i pā-būs-ı segān-ı kūyuñ
Gerçi ḥāṭırdan o sevdā ile yād oldu gönül
- 3 Āteş-i hūsnūñe hem-sāye olup zūlfūñde
Āh-ı dūzaḥ-şerer-i yāra sevād oldu gönül
- 4 'Aşķ-ı tederīc ile kām-ı dili ḥırmān ideli
Düşmen-i ṭālī' -i pūr-şūr u fesād oldu gönül
- 5 Nā 'ilīveş n'ola aḥvālī perīşān olsa
Naķş-ı hūsnūñ görüp âşüfte-nihād oldu gönül

[226a]

-884-¹⁷¹⁴

Fehīm

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Rind-i 'aşķum baña bir rind-i cihān olsa güzel
Ġamze-i mesti gibi nādiredān olsa güzel

¹⁷¹² İpekten, **a.g.e.**, s. 256.¹⁷¹³ 883/ 3b Āh-ı dūzaḥ-şerer-i yāra sevād: Āh-ı dūzaḥ-şerer-i bāriķa-zād¹⁷¹⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 550.

- 2 Ğamzeler eyler iken itse tebessüm gāhī
Bā‘ iş-i fitne vü hem fitne-nişān olsa güzel
- 3 Hūn-ı dil ‘uşşāka dahı tıfl iken olsa mu‘ tād
Perveriş-yāfte-i şīre-i cān olsa güzel
- 4 Şāfum āyīne-şıfat nakş [u] nigārı sevemem
Sāde-i levhūm baña başdan başa ān olsa güzel
- 5 Ehl-i dil olmayıcağ dil-bere mā’ıl olamam
Ben Fehīmüm baña gönlümce cevān olsa güzel

-885-¹⁷¹⁵

Şābit

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Sīne bī-mişl ü bedel ‘ārız u gerden de güzel
‘Aybı ancak katı nāzükdür o nāzende güzel
- 2 Cümleñ hūsnine söz yok begüm ammā sensin
Yüzüñ arduñ degül anuñ hepisinden de güzel
- 3 Didüm anañ mı güzel şāh-ruhum zātuñ mı
Didi biñ nāz ile anam da güzel ben de güzel

¹⁷¹⁵ Karacan, a.g.e., s. 322.

- 4 Yine hıdmet yanaşup dün eşege bindürmiş
Zāhid-i Һar ne-keşed çekdi o Һar bende güzel
- 5 Sende varur yaturum bir gice [Şābit] diyerek
Beni aldatıyor ol şūh-ı firībende güzel

-886-¹⁷¹⁶

Rüşdî¹⁷¹⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Tāqatüm yok şimdi ey şūh itmege seyr-i Һayāl
Ol Һadar bār-ı ğam-ı ‘aşkuñla oldum bī-mecāl
- 2 Destiñe mir’āt alup baқ kim ne āfet olduğuñ
Var қıyās it ehl-i ‘aşkuñ Һālını itme su’āl
- 3 Bir nażar kıl rehğüzārıñda olan ‘uşşākuña
Eyleme ey şehsüvār-ı esb-i nāzım pāy-māl
- 4 Sāğar-ı mey Һanda cām-ı la‘l-i dil-ber Һandadur
Bir midür ey dil şarāb u çeşme-i āb-ı zülāl
- 5 Ben nice Һüsnin anuñ mir’āta teşbih eyleyüm
ŞafҺa-yı ruҺsār-ı yāra mihr ü māl olmaz mişāl

¹⁷¹⁶ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 94.

¹⁷¹⁷ 886/ 3a ‘uşşākuña: ‘uşşākın

Divān’da yer alan 5, 7 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

- 6 Nüşa-i derd ü ğamı gözden geçirdüm her varak
Gördüm olmuş ehl-i ‘aşka Rüşdiyâ hep hasbiḥâl

[226b]

-887-¹⁷¹⁸

Nef̣î¹⁷¹⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Hem kadeḥ hem bâde hem bir şüh sâkîdür gönül
Ehl-i ‘aşkuñ ḥâşılı şāhib-mezākîdur gönül
- 2 Bir naẓar dîdâr içün biñ cān fedâ itsem n’ola
Nice demlerdür esîr-i iştîyākîdur gönül
- 3 Dildedür mihrüñ қо ḥāk olsun yoluñda cān u ten
Ben ölürsem ‘ālem-i ma‘ nāda bâkîdür gönül
- 4 Zerreder ammā ki tâb-ı âftâb-ı ‘aşk ile
Rūzgāruñ şemse-i ṭâk u revākîdur gönül
- 5 İtse Nef̣î n’ola ger gönliyle dā’im bezm-i ḥāş
Hem kadeḥ hem bâde hem bir şüh sâkîdür gönül

¹⁷¹⁸ Akkuş, **a.g.e.**, s. 495.

¹⁷¹⁹ 887/2a naẓar: nefes

-888-¹⁷²⁰

Nādirī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hār-ı derd ü âteşin dāğuñ mekânıdur gönül
‘ Ālem-i ‘ aşkuñ açılmış gülsitānıdur gönül
- 2 Tîğ-ı ğamdan şerhadâr oldı dilüm sīnem gibi
Çıkdı cānum kaşr-ı derdüñ nerdübānıdur gönül
- 3 Ka‘ be-i ‘ aşka süveydā-yı dilüm seng-i siyāh
Cānı ğark-ı feyz iden zer-nāvdānıdur gönül
- 4 Dūd-ı āhı haţ olup saçdı şererden aña rîğ
Kâtib-i dīvān-ı ‘ aşkuñ rîgdānıdur gönül
- 5 Cāmdan aşkar gözi olsa olur meydān anuñ
Rezmġāh-ı miḡnetüñ şāhib-kıranıdur gönül
- 6 Hūn-ı dil fikr-i müjeñle şerbet-i tîrî-i gül
Jeng-i ğamdan zarf-ı sebz-i mertebānıdur gönül
- 7 Bādesi hūn-ı derūn oldı ḡabābı kanlu baş
Nādirīye dest-i ğamdan dost-kānıdur gönül

¹⁷²⁰ Külekçi, **a.g.e.**, s. 260.

-889-¹⁷²¹Fā'izi¹⁷²²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bir güherdür 'aşk baħr-ı bī-kerānıdur gönül
Bir gül-i terdür maħabbet bāğbānıdur gönül
- 2 Her ne yanına nazar kılsañ görinen naķş-ı dost
Ya Züleyħa Kāsrı yāħud naķş-ı Mānīdür gönül
- 3 Gūş-ı cāne dā'im andan nāle vü zārı gelür
Bāz-ı 'aşk-ı dil-şikāruñ āşyānıdur gönül
- 4 İhtilāt-ı halk-ı 'ālemden kesilse vechi var
Şāh-ı 'aşkuñ maħrem-i rāz-ı nihānıdur gönül
- 5 Sūziş-i dilden olur gāhī 'alevler āşkār
Hiç degül gencīne-i 'aşkuñ mekānıdur gönül
- 6 Kūyuña āteş şala āh ile bir gün korķarum
Kūçe-i 'aşkuñ ki bī-nām u nişānıdur gönül
- 7 Tekye-i ğamda n'ola olursa her dem pür-ğubār
Fā'izi abdāl-ı 'aşkuñ cür'adānıdur gönül

¹⁷²¹ Okatan, **a.g.e.**, s. 212.¹⁷²² 889/ 2a görinen: görünür

2b Naķş-ı Mānīdür: Deyr-i Mānīdür

6a şala: koya

korķarum: kim bilür

7a olursa her dem: her dem olursa

[226a]¹⁷²³

[227b]

-890-¹⁷²⁴Riyāzī¹⁷²⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sīne-sūz-ı la^ˈ l-i āteštāb-ı cānāndur göñül
Bir şererden tūtışur kibrit-i sūzāndur göñül
- 2 Olmadı keyfūm benüm ālūde-dāmān-ı hūmār
Her zamān bir neşve-i nāz ile cūşāndur göñül
- 3 Kendi kendinden gider gitdükçe kūy-ı dil-bere
Ġayrı çevgān istemez bir gūy-ı Ġaltandur göñül
- 4 ‘ Aşķ degül ser-geştelikde eylemiş şābit-ķadem
Merkezi üzre döner pergār-ı gerdāndur göñül
- 5 Ey Riyāzī ‘ aşķ ile mest [ü] ser-endāz oldu dil
Gūy-ı feyz-i ķā^ˈ ide hūm-geşte çevgāndur göñül

¹⁷²³ Bu varakta şiir metni yoktur.¹⁷²⁴ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 448.¹⁷²⁵ 890/ 2a Olmadı keyfūm benüm: Neşvemüz olmaz bizüm

2b neşve-i nāz ile: tāze keyfiyyetle

3b Ġayrı çevgān: Ġarb-ı çevgān

Dîvân’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

Mecmuada 3 ve 4. beyitlerin dizilişi farklıdır.

4a ‘ Aşķ degül ser-geştelikde eylemiş şābit-ķadem: ‘ Aşķda şābit-ķadem āvārelikde ber-ķarār

5a Gūy-ı feyz-i ķā^ˈ ide: Guy-ı feyzi ķapmada

[228a]

-891-¹⁷²⁶Faşîh¹⁷²⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Her şeh-i hüsnüñ esîr-i ebruvânıdur göñül
Her berâtuñ beyza-i la‘lin-nişânıdur göñül
- 2 Ğāyete irmez beyân olmaz zebân-ı kâl ile
Bir ‘aceb künc-i maḥabbet dāstânıdur göñül
- 3 Rām olunca ‘āşıkā çok çille-i ğam çekdürür
Rüstem-i ‘aşkuñ çekülmez bir kenârıdur göñül
- 4 Gāh ma‘mūr-ı vişāl ü geh ḥarāb-ı hicr olur
‘Āşık-ı āşüfte-ḥālūñ ḥānumānıdur göñül
- 5 Ol kadar ḥār u ḥas-ı ekdār cem‘ itmiş Faşîh
Her gören dir murğ-ı ‘aşkuñ āşyânıdur göñül

¹⁷²⁶ Çıpan, **a.g.e.**, s. 410.¹⁷²⁷ 891/ *Dîvân*’da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

-892-¹⁷²⁸Fā'izî¹⁷²⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bir güherdür 'aşk baħr-ı bî-kerānıdur gönül
Bir gül-i terdür maħabbet bāğbānıdur gönül
- 2 Her ne yanına nazar kılsañ görinen naķş-ı dost
Ya Züleyħa Kāsı yāħud deyr-i Mānıdūr gönül
- 3 Gūş-ı cāna dā'im andan nāle vü zāri gelür
Bāz-ı 'aşk-ı dil-şikāruñ āşyānıdur gönül
- 4 İhtilāt-ı ħalk-ı 'ālemden kesilse vechi var
Şāh-ı 'aşķuñ maħrem-i rāz-ı nihānıdur gönül
- 5 Sūziş-i dilden olur gāhî 'alevler āşkār
Hiç degül gencīne-i 'aşķuñ mekānıdur gönül
- 6 Tekye-i ğamda n'ola olursa her dem pür-ğubār
Fā'izî abdāl-ı 'aşķuñ cür'adānıdur gönül

¹⁷²⁸ Okatan, **a.g.e.**, s. 212.

¹⁷²⁹ 892/ Aynı gazel **226b** nolu varakta da yer almaktadır.

2a görinen: görünür

6a olursa her dem: her dem olursa

Dīvān'da yer alan 6 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

-893-¹⁷³⁰

Şabrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Aşk İskender nedîm-i nükte-dânıdur göñül
Sîne levh-i hikmet Eflâṭûn-ı şânîdür göñül
- 2 N’ola anı derd ü ğam çekse çevirse her zamân
Keştî-i deryâ-yı ‘aşkuñ bād-bânıdur göñül
- 3 Dūdlar aña ‘alâmetdür şikâf-ı sîne
Ejder-i ‘aşk-ı cihân-sūzuñ mekânıdur göñül
- 4 Yāra açılmaz iken meclisde ağır başludur
Bāde-i cām-ı maḥabbet ser-girânıdur göñül
- 5 Cilvegerdür dilde ey Şabrî cemāl-i dil-rübā
Dāğ-ı ‘aşk āyînedür āyînedânıdur göñül

¹⁷³⁰ Kasır, **a.g.e.**, s. 225.

[228b]

-894-¹⁷³¹Nazım¹⁷³²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kıbza-i ‘aşkında bir şuhun kemānıdur gönül
Mehveşānuñ reşk-i tāk-ı ebruvānıdur gönül
- 2 Ğamze-i cellād-ı hūbān havfdan lertzān olur
Bir hadeng-i tiz-peykānuñ nişānıdur gönül
- 3 Dideden dilden n’ola şaklarsa yümn-i ‘aşkıda
Bir ser-āmed nev-cevānuñ hırz-ı cānıdur gönül
- 4 Her şu‘ā‘i tīb u sūz-ı şems-i rüstā-ḥīzdür
Şöyle bir raḥşende mihrün āsmānıdur gönül
- 5 Tır-i ‘aşkıyla n’ola sūrāḥ sūrāḥ eylese
Bir kaşı yayuñ ki meşk-i imtiḥānıdur gönül
- 6 Anda zan itme siyāhī-i süveydādur Nazım
Āhuvān-ı deşt-i ḥüsnün sürmedānıdur gönül

¹⁷³¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 895-896.¹⁷³² 894/ *Dîvân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

1a şuhun: mihrün

4a şu‘ā‘i: fūrūḡı

5b kaşı yayuñ: kemān-ebrū

6a süveydādur: sevdādur

-895-¹⁷³³**Faṣīḥ**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Her zamān bir zülf-i pür-ḥam mübtelāsıdur göñül
‘ Āşıkuñ ḥāşıl bu kim başı belāsıdur göñül
- 2 Her zamānlar ihtilāt itse n’ola seyl-ābveş
Baḥr-ı ‘ aşkuñ eskiden göz āşnāsıdur göñül
- 3 Gösterür elbette kūy-ı yārı çün kıble-nümā
Ehl-i ‘ aşkuñ deşt-i ğamda reh-nümāsıdur göñül
- 4 Eylemez bir yirde hiç servüñ hevāsıyla qarār
Gülsitān-ı ‘ ālem-i ‘ aşkuñ şabāsıdur göñül
- 5 Özge ‘ ālem gösterür alsañ Faṣīḥā destüñe
Bezm-i ‘ aşkuñ sāğar-ı gītī-nümāsıdur göñül

-896-¹⁷³⁴**Nābī**

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Zebānın bilmek isterseñ o şūḥuñ hem-zebānın bul
Suḥan kıalsun zebāna sen hele evvel dehānın bul

¹⁷³³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 410.¹⁷³⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 737.

- 2 O şūḥa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul
- 3 Ne zevk alsun esīr-i ‘aşk olan şeh-nāme cenginden
Baña eglenmege Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul
- 4 Bu meydān-ı fenāda olma şāḥib-da‘ vī-i merdī
Zemīne gelmemiş püştī baña bir pehlevānın bul
- 5 Perestişkārlık teklīfi ‘uşşāka güzel ammā
Hele o ḥastegān-ı miḥnetüñ tābü tüvānın bul
- 6 İdersen gamze-i ser-tizüñe ta‘ lim-i ḥūn-rizī
Seni gördükde ammā ‘āşīkuñ beñzinde ḫanın bul
- 7 Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḫalmışdur
Gelür mi bir ḫaber şor kūy-ı yāruñ kārbānın bul
- 8 Metā‘-ı ārzū bir şūḥ-ı sūdāgerde ḫalmışdur
Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

[229a]

-897-¹⁷³⁵

Şehrî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Oldı tâbende ser-i şāḥ-ı nihāl üstine gül
Geldi ḥūrşīd-şıfat burc-ı kemāl üstine gül
- 2 Ğonce āġūş murādında iken pinhānī
Geldi hengām-ı seḥer bād-ı şimāl üstine gül
- 3 Şu‘ le-i lāle-i pür-dāġ degül gülşende
Şaldı tâb-ı ruḥını ferş-i zılāl üstine gül
- 4 Dest-i sāġar be-kefi ‘ aksī ile sākīnūñ
Oldı esbāb-ı bezm hep gıl-i āl üstine gül
- 5 Şöyle germ eyledi gülzārı ki pervāne-şıfat
Kaşd-ı pervāz ider ol şu‘ le-nihāl üstine gül
- 6 Şi‘ r-i üstād-şıfat gül gül açıldı ṭab‘ um
Şehrî nā-lāyık iken şāḥ-ı melāl üstine gül

¹⁷³⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 105.

-898-¹⁷³⁶Tıflı¹⁷³⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Vireli bāğda revnağ gül-i āl üstine gül
Şeh-levendüm taķınur kırmızı şāl üstine gül
- 2 Hāşıdur var ise sultān-ı bahāruñ gülşen
Jāle naķdini alur sāl-be-sāl üstine gül
- 3 Dāmen-efşān yetiş ey bülbul-i şūrīde yetiş
Çıkdı gülşende ser-i şāh-ı nihāl üstine gül
- 4 Mazhar-ı seylī-i idbārı olurken aķır
Yine şad-pāre olur bād-ı şimāl üstine gül
- 5 Dāğlar sinede dil nālede gūyā ķodılar
Kafes-i bülbul-i şūrīde maķāl üstine gül
- 6 Şi' r-i üstāddaki gülleri seyr it Tıflı
Dökdi evrāķını bir āb-ı zülāl üstine gül

¹⁷³⁶ Bekir Çınar, **Tıflı Ahmed Çelebi Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni**, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2000, s. 174.

¹⁷³⁷ 898/ Mecmuada yer alan 4. beyit, *Dîvân*'da yoktur.

[229b]

-899-¹⁷³⁸Sırrı¹⁷³⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gāh şem^c -i encümen ol gāh verd-i gülşen ol
 1 Kanda olursañ ol ey şūh-ı cihānum gülşen ol
- 2 Cılveger olsun derūnuñda vücūd-ı kâ^c ināt
 2 Ğıl u ğışdan şāf olup āyīneāsā rūşen ol
- 3 Cāyuñ eyler kūh-ı cennetsāyı yār ey berg-i gül
 3 Sen hemān āvīze-i dāmān-ı bād-ı gülşen ol
- 4 Gösterür āyīne-i vaḥdet cilāsını saña
 4 Hergiz ol mir 'āta baḫ n'eylerseñ eyle sen sen ol
- 5 Cürm-i dest-i ğadr olur lā-büd nümāyānsın hemān
 5 Rāst-güyā çün dehān-ı çāk-i taraf-ı dāmen ol
- 6 Tır-i miḫnet cismüñi sūrāḫ sūrāḫ eylemiş
 6 Ba^c d-ezīn sehm-i ḫazā-yı dehr-i dūna cevşen ol

¹⁷³⁸ Kazan, **a.g.e.**, s. 310.

¹⁷³⁹ 899/ *Divān*'da yer alan 2, 8, 9, 10, 11, 12 ve 14. beyitler, mecmuada yoktur.

1a ol: geh

3a kūh-ı cennetsā-yı yār: kūy-ı cennetāsā-yı yār

7b saña dimem: dimem saña

- 7 Neşve-yāb-ı cām-ı taḥkīk ol tekellūf ber-ṭaraf
Ben saña dimem ki şahbā-nūş-ı rıṭl-ı deh men ol
- 8 Dest-i dāver-i maḥabbet nerm ider āḥir seni
Ṭotalum kim kûre-i saḥtîde şābit āhen ol
- 9 Ḥāl-i zārından teşekkī itmesün mi ‘ âleme
N’eylesün hem-ḥāl yok Sırrî Efendi bir sen ol

-900-¹⁷⁴⁰

Şabrî¹⁷⁴¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Māye-i şevk-ı dil-i ‘ aşk āşnāmuz çok degül
Teng-ceyb-i ‘ işretüz naḥd-i şafāmuz çok degül
- 2 Lāleveş bir cāmdur bezm-i ṭarabdan vāyemüz
Cem gibi esbāb-ı ‘ ayş-ı dil-güşāmuz çok degül
- 3 Biz ḥabāb-ı cām-ı ḡam fānūs-ı şem‘-i ḥasretüz
Dilde dūd-ı āhumuz serde hevāmuz çok degül
- 4 Biz sebük-rev cān-ı ‘ aşkuz ey ḳadeḥ-peymā-yı nāz
Neşve-i yek-cür‘ adur senden ricāmuz çok degül

¹⁷⁴⁰ Kasır, **a.g.e.**, s. 222.

¹⁷⁴¹ 900/ 4a cān-ı ‘ aşkuz: ḥān-ı ‘ aşkuz

- 5 Şan‘at-ı ma‘nâyı tekmîl itmiş üstâduz hele
Nazma ey Şabrî bu deñlü i‘tinâmuz çok degül

[230a]

-901-¹⁷⁴²

Ṭālib¹⁷⁴³

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Cevr-i raķibe şabr idemem dil-rübâ degül
Bîgâne nâzını çekemem âşnâ degül
- 2 Biz hadd-i ‘aşķumuz bilürüz kâ’ilüz hemân
Şâyeste-i vefâ olabilsek cefâ degül
- 3 Bir âşnâ nigâhı ile kâr olur tamâm
Ümîd-i dîger ol gül-i terden revâ degül
- 4 Şükr-i Hudâ ki hâtıra gelmez neşât hiç
Ėam sineden çü dâğ-ı maķabbet cüdâ degül
- 5 Maķrûm-ı zaķm ider beni Ėayrı idüp helâķ
Vardur vefâsı ol şehûñ ammâ be-câ degül
- 6 Bir luķf var mı kim sitemi der-pey olmaya
Bir neşve yok ki derd-i seridür kâzâ degül

¹⁷⁴² Erdem, **a.g.e.**, s. 247.

¹⁷⁴³ 901/6b Bir neşve yok ki derd-i seridür kâzâ degül: Farķ-ı Ėünâh mâni‘-i ‘afv-ı Hudâ degül

- 7 T̤alib ruḥ-ı niyāzı hemān eyle ḥāk-māl
Farṭ-ı günāh māni^ç -i ^ç afv-ı Ḥudā degül

-902-¹⁷⁴⁴

Mezākī¹⁷⁴⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey serv-i ḳad-i ber-zede-dāmān-ı tegāfül
Çokdur bu ḳadar cılve-i meydān-ı tegāfül
- 2 Ey vāy o dil-i zār-ı siyeh-rūza ki olmış
Yūsuf gibi üftāde-i zindān-ı tegāfül
- 3 Feryāduña itmiş yine ḡamzeñ gibi der-kār
Her bir müje bir ḡaṇçer-i bürrān-ı tegāfül
- 4 Düzdīde nigāhuñ dil-i dīvāneye besdür
Zülfüñ olıcaḳ silsile-cünbān-ı tegāfül
- 5 Cem^ç iyyet-i ḡāṭır mı bulur şimdi Mezākī
Bir bencileyin bī-ser ü sāmān-ı tegafül

¹⁷⁴⁴ Mermer, **a.g.e.**, s. 460.

¹⁷⁴⁵ 902/ *Dîvân*'da yer alan 2 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

[230b]

-903-¹⁷⁴⁶

Nābī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bülbulāsā bağ-ı kūy-ı yārı seyrān eyledüm
Görmeden ol gönceyi çāk-i girībān eyledüm
- 2 Mā-ḥazar ḥūn-ı ciger ‘arz eyledüm ol āfetūñ
Çeşm-i ser-mesti ḥayālin dilde mihmān eyledüm
- 3 Kātl-i ‘āma ārzū-yı ğamzesin taḳrīr ile
Rūzgāruñ tiğ-ı kinin pā be-dāmān eyledüm
- 4 Müjde-i teşrīfīn aldum ‘aşqdan derd ü ğamuñ
Şevk ile ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm
- 5 Gülşen-i ṭab‘uñ yine bir gönce-i nev-rüstesin
Nābiyā pīrāye-i destār-ı ‘irfān eyledüm

-904-¹⁷⁴⁷Nā’ilī¹⁷⁴⁸

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Neş’e-i ḥüsnüñi Yūsufda kemāhī göremem
Rütbe-i mihr-i cihāntābda māhī göremem

¹⁷⁴⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s.770.¹⁷⁴⁷ İpekten, **a.g.e.**, s. 260.¹⁷⁴⁸ 904/ 1b Rütbe-i mihr-i cihāntābda: Türbe-i mihr-i cihāntābda

- 2 Hübür cünbiş-i ğamzeñ şaf-ı müjgānuñda
Ol kadar çāpük ü çālāk sipāhi göremem
- 3 Nazar itdükçe o müjgānlara bağrum delinür
Kararır gözlerüm ol çeşm-i siyāhı göremem
- 4 Mihrün eczā-yı rek ü rīşe-i cān u dil iken
Hayretümden seni bir vech ile gāhı göremem
- 5 Nā'ilīveş seni gördükçe perīşān olurum
Ham-ı züfünde dil-i hāl-i tebāhı göremem

-905-¹⁷⁴⁹

Faṣīḥ

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Cihāna ḥüsnüñi fitnesini ṭurfe belā gördüm
Kim 'ālemdede kimi gördümse saña mübtelā gördüm
- 2 İşüñ hep rüy-ı dil göstermedür bīgāne vü yāra
Seni āyīneveş herkesle cānā āšnā gördüm
- 3 Haḳīḳatde cihānda görmedüm bir 'āşık-ı şādık
Kimi 'āşık didiler anı ehl-i müdde'ā gördüm

¹⁷⁴⁹ Çıpan, a.g.e., s. 429-430.

- 4 Kemān gibi çekilür saña atsañ tırveş anı
Senüñ seng-i cefāñı hem-‘ ayār-ı kehrübā gördüm
- 5 Fuzūliden bu şi‘ri eyledüñ maḥlaşla fark ancak
Faşihā ḥaḳ bu nazm içre seni şāhib-edā gördüm

[231a]

-906-¹⁷⁵⁰

Nef‘i¹⁷⁵¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Biñ var ola hicrānuñ ile sinede dāğum
Çokdur güzelüm devlet-i ‘aşkuñda çerāğum
- 2 Şevḳ-ı mey-i la‘lūñle ḳadeḥ düşmez elümden
Mey-ḥāneye varınca yire degmez ayağum
- 3 Pāy-ı seg-i kūyuñ yiridür şanma yir üzre
Ḳaldı ḥaber-i vaşluñ içün yolda ḳulağum
- 4 Vā‘ iz ne ḳadar Kevşer ü ḥavz añsa uzatsa
Olmaz mey ü maḥbūbdan el-ḳışsa ferāğum
- 5 Nef‘i gibi ben yāra çeküp yāra görünmem
Biñ var ola hicrānuñ ile sinede dāğum

¹⁷⁵⁰ Akkuş, a.g.e., s. 502.

¹⁷⁵¹ 906/ 4a ḥavz: ḥūr

-907-¹⁷⁵²Yaḥyā¹⁷⁵³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 El virse vişāli baña dil-dār elin öpsem
Bir devlete irsem yine ḥünkār elin öpsem
- 2 Ruḥsārumı zerd itdi ḡamı ḳametümi ḥam
Ḥātem gibi bāri hele her bār elin öpsem
- 3 Bir būse ricā eyledüm āzürde-dil olmış
‘ Afv itse günāhum benüm ol yār elin öpsem
- 4 Pā-būs ricā eyledüm ol şāh-ı cihāndan
Luṭf eylemege eylese iḳrār elin öpsem
- 5 Nerm eylese Yaḥyā o cevānuñ dil-i saḥtın
Bir himmet ider şeyḥ-i mededkār elin öpsem

-908-¹⁷⁵⁴

Şābit

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 N’işlesem ben de dil-i ḥasteye bilmem n’itsem
Zehr ise işledemez zaḥmıma merhem n’itsem

¹⁷⁵² Ertem, **a.g.e.**, s. 143.¹⁷⁵³ 907/ 4a eyledüm: eylesem¹⁷⁵⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 323.

- 2 Beni ħummā-yı ğam u miĥneti çok incitdi
Tutsam ol şūĥı biraz örselesem incitsem
- 3 Tāleb-i ĥavẓda ħurmuş varup ol serv-i revān
Varsam ardından uşūl ile toķınsam itsem
- 4 Uñma bitme dir iken şā‘ iķa-i āteş-i āh
Dāne-i eşk ‘aceb dir mi ki uñsam bitsem
- 5 Bu ĥarābātda Şābit olamam sulţānum
Dil-i vīrānumı yapsañ da yıķılsam gitsem

[231b]

-909-¹⁷⁵⁵

Şehrī

-.- / -.- / -.-

- 1 Ĥāb-ı nāẓum çeşm-i ĥūbāndur yirüm
Fitne-cūyum sāĥiristāndur yirüm
- 2 Zaĥm-ı ‘aşķum sine-i ‘āşık-ţaleb
Ĥançer-i bī-şabr-ı cānāndur yirüm
- 3 Eşķ-i şevķüm mānī‘ olmaz ey gönül
Kim benüm āġūş-ı müjgāndur yirüm

¹⁷⁵⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 107.

- 4 Neş'e-i şıdk u yakīnüm bī-gümān
 alb-i řāf-ı ehl-i īmāndur yirüm
- 5 Lezzet-i āl ile itmem imtizāc
 Zev-ı hālüm kām-ı  irfāndur yirüm
- 6 řehrī isterseñ vüçūdumdan eřer
 Hab-ı nāzum eşm-i hubāndur yirüm

-910-¹⁷⁵⁶

Fehīm¹⁷⁵⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Cevr it ey řū-ı cefā-pīře vefādan gedüm
 Derdümi bārī füzün eyle devādan gedüm
- 2 Tek hemān eyleme pejmürde nihāl-i emelüm
 Yosa ey ebr-i  aā neşv ü nemādan gedüm
- 3 Blbl-i beste-leb-i glşen-i tegrīd oldum
 Mur-ı bismil-şüdeyüm berg ü nevādan gedüm
- 4 Seng-i  acz eyledi āyīne-i bīdārı şikest
 Cilve-i bī-meze-i rūy-ı riyādan gedüm

¹⁷⁵⁶ Üzgör, a.g.e., s. 592-594.

¹⁷⁵⁷ 910/ *Dîvân*'da yer alan 5 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

- 5 Olalı şu‘ bedde-perdāz-ı neşāt-ı melekūt
Nice kez çenber-i gerdün-ı fenādan geçdüm
- 6 Hele ben uğramadum ‘ aşk gibi girdāba
Mevcveş gerçi ki şad baħr-ı belādan geçdüm
- 7 Bir zamān germ idi çün āteş-i ‘ aşk ile Fehīm
Şimdi vā-sūhte oldum ol hevādan geçdüm

[232a]

-911-¹⁷⁵⁸Mezākī¹⁷⁵⁹

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Bir şām gelüp meykedeye ol yüzi māhum
Ābisten-i şubhı oldu şeb-i baħt-ı siyāhum
- 2 Yūsuf gibi beytü’l-ħazenüm eyledi pür-nūr
Kim evc-i sipihr oldu ħazīz-i bün-i çāhum
- 3 Şāne-zede-i şādī-i vaşl oldu kemāhı
Pür-çin-i firāk olmuş iken turre-i āhum
- 4 Bir ħālete irgürdi beni feyz-i vişāli
Pür-māye-i şevk oldu ħam-ı ħavşalagāhum

¹⁷⁵⁸ Mermer, **a.g.e.**, s. 473-474.¹⁷⁵⁹ 911/ *Dîvân*’da yer alan 7 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

- 5 Gül ğonce-i vuşlat olıcaķ böyle ğuşāde
 Ȧoldı ğül-i ümīd ile dāmān-ı nīgāhum
- 6 Ruḥşat bulıcaķ fırşat ile būs u kenāra
 Der-zimmet-i ‘aşķ oldı benüm cümle ğünāhum
- 7 Bu neşve-i ser-mestī-i vuşlatla Mezāķī
 Zer-efser-i mihre Ȧoķınur Ȧarf-ı külāhum

-912-¹⁷⁶⁰

Fehīm¹⁷⁶¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tā eyleyeli ‘aşķ füzün rütbe-i cāhum
 Endīşe-i müjġān-ı nīgāh oldı sipāhum
- 2 Fıkr it sitem-i ğamze ile ḥālını cānuñ
 Kim ḥāne-i cellād-ı ķazā ola penāhum
- 3 Olmaķda çerāġ-ı ḥarem-i meclis-i ķudsī
 Ḥasretle ğice çarḥa çıķarsa şu‘ le-i āhum
- 4 Pervāne-i pür-sūḥte-i āteş-i ğamdur
 Her şu‘ leye peyveste olan dūd-ı siyāhum

¹⁷⁶⁰ Üzgör, a.g.e., s. 588-590.

¹⁷⁶¹ 912/ 3b çıķarsa: çıķar

- 5 Hāk itse Fehīm āyīne-i ṭab‘ umı devrān
Ṭutī gibi güftār ide her sebz-i giyāhum

-913-¹⁷⁶²

Mācid

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Kim öpebilürdi ayağūñ dāmenūñ olsam
Cān besler idüm ben hele pīrāhenūñ olsam
- 2 Gül-deste iderdüm dil-i şad-bergümi ben de
Bülbül gibi mensüb-ı der-i gülşenūñ olsam
- 3 ‘Uşşāka nevā itmege hiç bezm-i gamuñda
Nevbet mi virür bir deme dil neyzenūñ olsam
- 4 Bāzār-ı maḥabbetde felek şatsa da biñ kez
Ġayrīye meger ḳul mı olurdum senūñ olsam
- 5 Kışt-i emeli dāne-i eşkümle şulardum
Gendüm gibi maḥşül-res-i ḥarmanuñ olsam
- 6 Dostāne nigāh-ı keremūñ görmedi Mācid
Bu cevri baña itmez idūñ düşmenūñ olsam

¹⁷⁶² Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 55.

[232b]

-914-¹⁷⁶³

Naḥîfî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine bir ğonce-i gülzâr-ı ḥüsne ‘ andelîb oldum
Yine feryâd ü efgân eylemekde bî-şekîb oldum
- 2 Gözümden şaķınur oldum o mâh-ı ‘ âlem-ârâyı
Belâ-yı ‘ aşķı gör kim kendüme kendüm raķîb oldum
- 3 Benümle güft-gû-yı ḥüsn-i Leylâ eyler âdem yok
Gel ey Mecnûn ki ben şehr-i maḥabbetde ğarîb oldum
- 4 Ser-â-pâ sînem itdüm dâĝ dâĝ-ı şu‘ le-i ḥasret
Çemenzâr-ı ğama ḥoş-kâr-ı tarḥ-ı naķş u zîb oldum
- 5 Naḥîfî şâm-ı baḥtum rûşen oldı şem‘ -i rûyından
Bu şeb tâ şubḥa dek zânû-be-zânû-yı ḥabîb oldum

¹⁷⁶³ Aypay, **a.g.e.**, s. 334.

-915-¹⁷⁶⁴Velehū¹⁷⁶⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Tesellī-yāb iken vaşlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ḡurbet illerde ḡarīb oldum
- 2 Müdāvā-yı vişāle himmet it ey baḥt-ı hercāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-şabr u şekīb oldum
- 3 İderken ḡayre pend-i el-ḥazer ‘arz-ı ta‘ alluḳdan
Yine vardum esīr-i ḡamze-i ‘āşık-firīb oldum
- 4 Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān zālīm
Gülistān-ı cemālūñden hemān ben bī-naşīb oldum
- 5 Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiḡān u nālede ben şimdi reşk-i ‘andelīb oldum

¹⁷⁶⁴ Aypay, **a.g.e.**, s. 333.

¹⁷⁶⁵ 915/ Bu mısra Naḥīfī’nin “oldum” redifli başka bir gazelinden alınmıştır (bk. Aypay, **a.g.e.**, s. 332.)

3a ‘arz-ı ta‘ alluḳdan: ḳayd-ı ta‘ alluḳdan

3b esīr-i ḡamze-i ‘āşık-firīb: esīr-i ṭurra-i ‘ālem-firīb

4b Gülistān-ı cemālūñden: Gülistān-ı vişālūñden

[233a]

-916-¹⁷⁶⁶Nā'ili¹⁷⁶⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Tāb-ı meyden ruḥuñ ey muğbeçe gül gül görelüm
Reng-i ruḥsāruña beñzer mi gül ü mül görelüm
- 2 Zīb-i şeh-per-i dü-ebrūdan o şehbāz gözün
Şayd-ı murğ-ı dile eyler mi tenezzül görelüm
- 3 Dāmen-i dilde yeter ey gözi cellād yeter
Bī-muḥābā dem-i şemşir-i tegāfül görelüm
- 4 Şūr-ı meclis yeter ey sākī-i nüh-peymāne
Nic'olur 'ākıbet-i devr ü teselsül görelüm
- 5 Yüzine bakmayup ağıyar yanında dir imiş
Nā'ili cevrüme eyler mi taḥammül görelüm

¹⁷⁶⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 258-259.¹⁷⁶⁷ 916/ 2a Zīb-i şeh-per-i dü-ebrūdan: Zīr-i şeh-perr-i dü-ebrūdan

-917-¹⁷⁶⁸Nef'î¹⁷⁶⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Derdvār dilde ğamum 'āleme ta' bir idemem
Feyz-i ma' nā o kadar kim yine taḥrīr idemem
- 2 Verziş-i āh iderek āh-ı mücessem oldum
Çarḥa te'şir iderin kendüme te'şir idemem
- 3 Muntazır ṭab'uma ebkār-ı ma' ānī o kadar
Keşretinden birinüñ şeklüñi taşvīr idemem
- 4 Bā-ḥuşuş istedüğüm şekle korum mażmūnı
Gerçi māhiyyet-i endişemi tağyir idemem
- 5 Sāḥir-i mu' cize-perdāz-ı ḥayālüm ammā
Gördüğüm bü'l-' aceb-i ma' nayı taḥrīr idemem
- 6 Ḥālden kıle getürmek eger olsa mümkün
'Arz-ı ḥāl itmede ehl-i dile te'ḥir idemem
- 7 Mest-i cām-ı mey-i 'aşkum dil-i Nef'î gibi ben
'Aḳla miqdārını bildürmede taḳşir idemem

¹⁷⁶⁸ Akkuş, a.g.e., s. 502.¹⁷⁶⁹ 917/ 4b māhiyyet-i endişemi: māhiyyet-i endişeyi

-918-¹⁷⁷⁰

‘Ārif

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Her dem āh-ı seher ü nāle-i şeb-gîr idelüm
Gice gündüz elem-i fūrķati taķrîr idelüm
- 2 Ruķ-ı zerd üzre idüp hūn-ı sirişki rîzān
Ĥālümüz hāme-i müjgān ile taķrîr idelüm
- 3 Ne lisān vaşfına ķādir ne zebān-ı hāme
Renciş-i derd-i derūnı nice ta‘bîr idelüm
- 4 Nūş-dārū-yı vişāl olmayıcaķ ķāre-nümā
Ĥaste-i miķnet-i hicrāna ne tedbîr idelüm
- 5 Şadr-ı zî-şāna şenākār idügün bildirelüm
‘Ārifün āyet-i iķlāşını tefsîr idelüm
- 6 Aña şākird-i ĥaķîr olmaķa nā-lāyık iken
İbn ‘ibādı o zāta nice tanzîr idelüm

¹⁷⁷⁰ Tankuş, **a.g.e.**, s. 279-280.

[233b]

-919-¹⁷⁷¹

Vecdî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Olmayup dil-beste-i pîrāye-i bāğ-ı İrem
‘ Āķıbet mihmāñ-ı kâfir-hâne olduñ ey şanem
- 2 Eyledi ‘ aşķuñ beni āķir muķīm-i meykede
Subħa-i zühd-i ver‘ adan n’ola zünnār eylesem
- 3 Deşt-i şahrā-yı cünūnı geşt iderdi ser-be-ser
Urmasaydı pāy-ı ‘ aķla kayd-ı zülf-i ħam-be-ħam
- 4 Neşve-dār-ı bāde-i gül-reng-i ‘ aşķ-ı dil-berüz
Ne şarāb-ı erğuvān lāzım bize ne cām-ı Cem
- 5 Gūşuña almaz dil-i Vecdīnūñ efgānın yine
Pendüñi gūş eylemez Rāmī senüñ ol ğonce-fem

-920-¹⁷⁷²Şehrî¹⁷⁷³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şūĥ-meşreb bir zarīf-nükte-dāndur dil-berüm
Müdde‘ ā fehm-i dil [ü] nāzük-beyāndur dil-berüm

¹⁷⁷¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 103.¹⁷⁷² Demirel, **a.g.e.**, s. 108.¹⁷⁷³ 920/ 3a Ĥarf-i vaşlın: Ĥarf-i vaşlı

- 2 Çeşmine takrîr ider rāz-ı dilüm bî-ḥarf-i şavt
Tāze-dāniş tāze-gū tāze-zebāndur dil-berüm
- 3 Ḥarf-i vaşlın gāhi rūşen kıl miyān-ı nālede
Ey gönül ḥavf itme gāyet mihrbāndur dil-berüm
- 4 İtse şevḳ-ı Yūsufi gāret Zelīḥādan n'ola
Bāc-ḥāh-ı çeşm-i ḥūn-rīz-i bütāndur dil-berüm
- 5 Şehrī ancaḳ fehm ider ḳaşd-ı zebān-ı şīvesün
Ṭab^ç-ı şūḥum gibi biñ rind-i cihāndur dil-berüm

-921-¹⁷⁷⁴

Şabrī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine bir şūḥı ḳaldurdum ele cām-ı şarāb aldum
Felek germ olmağı seyr eylesün bir āftāb aldum
- 2 Düşürdüm şaydgāh-ı rāma bir şehbāz-ı zībāyı
Şikārum pençe-i himmetle mānend-i 'uḳāb aldum
- 3 Alup ser-pūşını cām-ı şarābuñ bezm-i 'işretde
Cemāl-i dil-fürüz-ı duḡter-i rezden niḳāb aldum

¹⁷⁷⁴ Kasır, a.g.e., s. 228.

- 4 Zülāl-i la‘l-i dil-dārı görince gözlerüm tıldı
Şafā ser-çeşmesinden şan bir iki kāse āb aldum
- 5 Niyāz-ı ‘āşık istermiş meger açılmağa dil-ber
O şūhuñ yalvarup Şabrī dehānından cevāb aldum

[234a]

-922-¹⁷⁷⁵

Sırrı¹⁷⁷⁶

.--- / .--- / .--

- 1 İderse nāz ile bir kez tebessüm
İder zīr-i nemekdān ‘ālemi güm
- 2 Ğıdā-yı tūṭı-i rūḥumdur eyler
Leb-i la‘lün şeker-rīz-i tekellüm
- 3 O mest-i cām-ı naḥvetden hemīşe
Terahḥum-ḥāh olur cān-ı terahḥum
- 4 Göñül bir dil-rübā ister ki dā’im
Olur tā-rişte-i kayd-ı eb ü üm
- 5 Hāzer şīrīn-zebānī-i ‘adūdan
Olur ma‘nide zehr-i nīş-i kejdüm

¹⁷⁷⁵ Kazan, **a.g.e.**, s. 316-317.

¹⁷⁷⁶ 922/ *Divān*’da yer alan 4 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

4b Olur tā-rişte-i kayd-ı eb ü üm: Ola vāreste-i kayd-ı eb ü üm

- 6 Yeter Sırrı-i şeydāya şeb u rûz
Ne lâzım pûşîş-i sincâb u kâkum

-923-¹⁷⁷⁷

Nazîm¹⁷⁷⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ölse dahı baht-ı siyehümden gile itmem
Bahtum degül a devr-i felekden bile itmem

- 2 Sevdâ-yı ser-i zülfüñ ile turre-i hûrı
Pây-ı dil-i dîvânem içün silsile itmem

- 3 Ol ẖâce-i müstağnî-i ‘aşkum ki dem-i ‘azm
Mihir ü meh olursa ceres-i kâfile itmem

- 4 Çeşm-i dil-i şürîdem içün kuhl-i cilâdur
Ben hıdmet-i hâk-i deruñı nâfile itmem

- 5 Her kârum idüp Hâlîka tefvîz Nazîmâ
Pây-ı talebüm cilvegeh-i âb ile itmem

¹⁷⁷⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 913.

¹⁷⁷⁸ 923/ 1b degül a: degül

devr-i felekden: evzâ‘-ı felekden

2 ve 3. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

4a Çeşm-i dil-i şürîdem içün kuhl-i cilâdur: Ey şâh-ı hüsn kuhl-i dü-çeşm-i dil ü cândur

-924-¹⁷⁷⁹Şabrî¹⁷⁸⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O müstağnî-dilüm kim ‘ aşk-ı bîgâneyle âh itmem
Büt-i nâ-âşnâ bir âftâb olsa nigâh itmem
- 2 Eger gül-berg-i terden olsa na‘l-i eşheb-i nâzı
Vücûdum her şeh-i hüsnüñ yolında hâk-i râh itmem
- 3 Baña nakş-ı cefâ ağıyâra rûy-ı dilde gösterse
Yine bir âh ile mir’ât-ı çarhı rû-siyâh itmem
- 4 Bu gülzâr içre ey bülbül çü gonce hâtıruñ hoş tut
Gül-i şad-hâre ben ‘ arz-ı niyâz-ı şubh-gâh itmem
- 5 Felekde olsa Şabrî mihr ü meh iki silahdârum
Şeh-i ‘ aşkum diyü ben yine dehre ‘ arz-ı câh itmem

¹⁷⁷⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 234.¹⁷⁸⁰ 924/ 2a vücûdum: yolında

[234b]

-925-¹⁷⁸¹Vecdî¹⁷⁸²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mestâne dili meclis-i rindāna getürdüm
Bir bülbül-i şūrīde gülistāna getürdüm
- 2 Efsün-ıla şemşirin alup ğamze-i mestün
Hıfz itmek için sīne-i ‘uryāna getürdüm
- 3 Bî-minnet-i Hızır u güz̄er-i vādī-ī minnet
Ser-çeşme-i hayvānı leb-i cāna getürdüm
- 4 Erbāb-ı şafā ile idüp ‘işrete āġāz
Dest-i emeli çāk-ı girībāna getürdüm
- 5 İtlāf-ı güher eylemedüm nazm-ıla Vecdî
Bir kāndan alup gevheri bir kāna getürdüm
- 6 Bir dürr-i girān-māye ğazel baħr-ı beyāndan
Hāk-i kadem-i kadr-şināsāna getürdüm

¹⁷⁸¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 100.

¹⁷⁸² 925/ 3a güz̄er-i vādī-ī minnet: güz̄er-i vādī-ī zulmet
5 ve 6. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

-926-¹⁷⁸³

Şābit

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gerçi bendeñ āz maḥbūb-ı müselleme görmedüm
Hiç sulṭānum gibi nūr-ı mücessem görmedüm
- 2 Gördi na‘l-i bāz-gūneyle el altından işin
Ters yüzli mühre beñzer rind-i ‘ālem görmedüm
- 3 Naḳd-i cāndan yüz görümlük ḥarcı görsem çok degül
Duḡter-i rez gibi bir dīdār-ı ḥurrem görmedüm
- 4 Min-vecih ḥüsni taḡayyūr buldı eşkümden benüm
Gül-cemālin şoldurur ‘ālemde şeb-nem görmedüm
- 5 Nīm-bāz itmiş ruḥın zīr-i niḳāb-ı tırradan
Rūyını hem gördüm ol māh-pārenüñ hem görmedüm
- 6 Ol tecāhül-i-pīşe dil-ber şorsa dirdüm Şābitā
Sen bilür misin beni gördüñ mi bilsem görmedüm

¹⁷⁸³ Karacan, **a.g.e.**, s. 324.

-927-¹⁷⁸⁴

Yahyā

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Söylemez diyü yirülmez o büt-i sîm-endām
Zerrece söz yiri yok anda budur haqq-ı kelām
- 2 Şafha-i haddine haṭ geldügin iş‘âr itmiş
Gönderüp ‘âşıkına mâye-i müşgîn-erkām
- 3 Ne ‘aceb rûşen olur sahn-ı serā-yı ‘işret
Her ne yanına nazār eyler iseñ şâfi cām
- 4 Saña kim karşı tūrur bu yürüyüşle şāhum
Haḡ bu kim tūrfa-revîş özge levendāne hırām
- 5 Şimdi yanmaḡda ġam-ı haṭṭuñ ile Yahyāveş
Daḡı çok puḡte olur pâdişehüm ‘anber-i hām

[235a]

-928-¹⁷⁸⁵

Naḡfî

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Cānā seni ben mihr ü vefā şāhibi şandum
Sevdüm seni bilmezlık ile âteşe yandum

¹⁷⁸⁴ Ertem, **a.g.e.**, s. 142.¹⁷⁸⁵ Aypay, **a.g.e.**, s. 349.

- 2 Cān ise ğaraž cev̄ ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uşandum
- 3 Ol teşne-dilem kim bu ḥıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ğam u miḥnet-i devrān ile ḳandum
- 4 Ben bilmez idüm n'eyledüĝini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḥāb idüm eyvāh daḥı şimdi uyandum
- 5 Ümīd-i vişālünle Naḥīfī gibi ḥayfā
Ol va' de-i ferdālara gerçekden inandum

-929-¹⁷⁸⁶

Mācid

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Şahbā-yı lebünle seni ser-ḥūş idebilsem
Cām-ı mey-i inşāfuñı pür-cūş idebilsem
- 2 Tāḳat ḳomaduñ va' de-i kemmūn ile bende
Bārī heves-i vaşlı ferāmūş idebilsem
- 3 Leb-rīz-i ğam oldu yine peymāne-i ḥātır
Ser-tāc-ı şafāyı aña ser-pūş idebilsem

¹⁷⁸⁶ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükağa, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s.55-56.

- 4 ‘ Āşıklıgımı kimse tefatṭun idemezdi
Nuṭṭ-ı nigehe sürme-i ḥāmūş idebilsem
- 5 Ayrılmaz idüm çekse de ḳullāb-ı tılısmı
Ol serv-i ser-efrāzı der-āgūş idebilsem
- 6 ‘ Aḳd-i güher olur idi Mācid hele yek-ser
Dürr-i suḥanum gūşına mengūş idebilsem

[235b]

-930-¹⁷⁸⁷Fehīm¹⁷⁸⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Micmer-i bezm-i cünūnum ‘ aşḳ-ı cānāndur serüm
Dūd-ı āh u aḥker-i dāğ-ı serümdür zīverüm
- 2 Zümre-i ‘ uşşāḳ maḥcūbāna nūr-ı dīdeyüm
Ḥaclegāh-ı perde-i çeşm-i ḥayādur bisterüm
- 3 Āteş-i ḥüsn-i bütānum mihre ger itse revā
Ḥande-i dendān-nümā ḥākisterümdür aḥkerüm

¹⁷⁸⁷ Üzgör, **a.g.e.**, s. 602.

¹⁷⁸⁸ 930/ 1a Micmer-i bezm-i cünūnum ‘ aşḳ-ı cānāndur: Micmer-i bezm-i cünūn-ı ‘ aşḳ-ı cānāndur

4a tūṭī-i nefis-i nāṭıka: meh tūṭī-nefsdür nāṭıka

4b āb u gildür cevherüm: cevherüm āb u gildür

5a mehcūr u hem maḥrüm u nāz: mehcūr u hem maḥrüm-ı nāz

Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 4 Müntabı' āyīneye tūṭī-i nefs-i nāṭıka
Bü'l-^ç aceb terkīb-i ḳudsī āb u gildür cevherüm
- 5 Eyledi hem vaşldan mehcūr u hem maḥrūm u nāz
Görmesün yā Rab sa' ādet ṭālī' -i bed-aḥterüm
- 6 Biñ Fehīmi ' āşık eyler eyleye bir ḡamze tā
Çeşm-i şūḥından bile şūḥ-ı cihāndur dil-berüm

-931-¹⁷⁸⁹

Nef'ī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efrüz idelüm
İttifāk ile gelün bir yire nev-rüz idelüm
- 2 Muṭrıb alsun eline ' üdı yanınca biz de
Yanalum yaḳılalum bir dem-i dil-süz idelüm
- 3 Gıceyi gündüze ḳatmaḳ degül a himmet idün
Bir şafā eyleyelüm kim şebümüz rüz idelüm
- 4 Ḳalbümüz bāde ile Maṭla' -ı Envār olsun
Nice bir Maḥzen-i Esrār-ı ḡam-endüz idelüm

¹⁷⁸⁹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 500-501.

- 5 B lb l olsun o ısun t ze  azeller Nef  
G l gibi c m-ı meyi enc men-efr z idel m

-932-¹⁷⁹⁰

Riy   ¹⁷⁹¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 G rd m leb-i mey-gunu n  mest neye d nd m
Almı  mey-i   a  u n  beni d v neye d nd m

- 2 P r- er a beden d de-i b -   b  apanmaz
Ben  ol der   d v r  yı uk    neye d nd m

- 3 Yarı yolına varmı  id m  avma  anu n  ben
G rd m  tesin  ı mad  mey-  neye d nd m

- 4 S r  lar a dı ten me t r-i ma abbet
G r derd    amu la yine c n neye d nd m

- 5 Bu fa l u kem l ile Riy    va anumda
 urbetde olan merd m-i b   neye d nd m

¹⁷⁹⁰ A ıkg z, **a.g.e.**, s. 475.

¹⁷⁹¹ 932/ 3b  tesin:  tesi

[236a]

-933-¹⁷⁹²

Vecdî

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil virdüm anuñ zülfine tül-i emel aldum
Âzâde iken zevkî değışdüm kesel aldum
- 2 Ser-bâzluğum şâhididür zülfî başumda
Ben ma' reke-i ' aşk-ı cevânânda tel aldum
- 3 Sâķinüñ elin öpdüm olup mest-i ĥarâbat
Eller ayağın öpdüğü âdemden el aldum
- 4 Ey tîrini sînemde görüp reşk iden aĥbâb
Çok görmek anı baña ki cāna bedel aldum
- 5 El tûgmelerin çözdî ben öpdüm leb-i la' lin
Kān açdı ' adū gerçi ben mā-ĥaşal aldum
- 6 Virdüm yolına naķd-i dil ü cān-ı ' azîzi
Yūsuf gibi bir misli bulunmaz güzel aldum
- 7 Teslîmdür erbâb-ı suĥan şî' rûme Vecdî
Meydān-ı ma' ānîyi bugün bi-cedel aldum

¹⁷⁹² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 102.

-934-¹⁷⁹³Nā 'ilī¹⁷⁹⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Naḳd-i dili dil-dāra virüp mā-ḥaṣal aldum
Bāzār-ı maḥabbetde ğam-ı bī-kesel aldum
- 2 Bir vech ile ta' bīr idemem zevḳ-ı ḥayālīn
Āġūṣa bu ṣeb ḥ'ābda bir ince bel aldum
- 3 Şayd itdi hümā-yı dili ol turralar ammā
Ḥālūñ gibi bir dāne-i dām-ı ḥıyel aldum
- 4 Feth oldu kilīd-i der-i gencīne-i baḥtum
Zülf-i siyehūñden yine bir iki tel aldum
- 5 Öpdüm ayaġın meykedeye pīr-i muġānın
Şeyḥü'l-ḥarem-i Ka' be-i ' irfāndan el aldum
- 6 Vecdīnūñ imiş Nā 'ilīyā nükteverāndan
Ta' bīri ḥoşāyende bir a' lā ğazel aldum

¹⁷⁹³ İpekten, **a.g.e.**, s. 259-260.¹⁷⁹⁴ 934/ *Dîvân*'da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

-935-¹⁷⁹⁵

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ben miḥnet-i şām-ı ğamı rûz-ı Ezel aldum
Şad-sūr virüp mātemi ni' me'l-bedel aldum
- 2 Ne bāde murād üzre ne ḥod meclis-i ümīd
Ḥayfā ki ele cām-ı meyi bī-maḥal aldum
- 3 Ümīd-i vişāl eyler iken fūrḳate düşdüm
Peymāne-i şevkıyla ḥumār-ı kesel aldum
- 4 Düşdüm heves-i keş-me-keş-i ğisū-yı yāra
Dest-i talebe turre-i tül-i emel aldum
- 5 Merdān-ı rızā zīb ü fer-i şeh-peri n'eyler
Ne başuma miğfer ne dilirāne tel aldum
- 6 Berḳ ursa n'ola sīnede envār-ı tecellī
Şāhib-yed-i beyzā-yı maḥabbetden el aldum
- 7 Olsam n'ola āmāde-i şad-feyż-i Mezākī
Vecdīye nazīre dimege bir ğazel aldum

¹⁷⁹⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 468.

[236b]¹⁷⁹⁶

[237a]

-936-¹⁷⁹⁷Şehrî ¹⁷⁹⁸

.--- / .--- / .--

- 1 Yine hem-şoḥbet-i cānāne olsam
Mey-i nezzāreden mestāne olsam
- 2 Nesīm-i meyden olurdu şikeste
Bu za‘ f-ı baht ile peymāne olsam
- 3 Ğurūb eylerdi ceyb-i şem‘ e şu‘ le
Bu bed-tālî‘ le ger pervāne olsam
- 4 Açılmazdı daḥı der-vāze-i şubḥ
Kilīd-i mührine dendāne olsam
- 5 Perīşānlık olurdu ḳāküle ‘ ayb
Kef-i meşşāṭada ger şāne olsam
- 6 Degül lezzet-şinās-ı āšnāyı
Mezāk-ı Şehrīden bīgāne olsam

¹⁷⁹⁶ Varaḡın görüntüsü iyi olmadığı için kütüphaneden dijital kopyası temin edilememiştir.

¹⁷⁹⁷ Demirel, **a.g.e.**, s. 109.

¹⁷⁹⁸ 936/ *Dîvân*’da yer alan 4. beyit, mecmuuda yoktur.

-937-¹⁷⁹⁹

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

1 Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
Hürşid tūlū^c itmez idi revzen olaydum

2 Gül-berge şabā urmaz idi pençe-i tārāc
Şahrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

3 Ol şūh dirīg itmez idi naqd-i vişālin
H̄āhişger-i ihsānı hemān bir ben olaydum

4 Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

5 Nīsānı bedīd olmaz idi silk-i fuşūlūñ
Nābī heves-i gevher ile maḥzen olaydum

[237b]

-938-¹⁸⁰⁰Hevāyī¹⁸⁰¹

--. / .--. / .--. / .--

1 Gezmezdi sırıklarda ciger çevren olaydum
Bitmezdi bataklarda kāmış neyzen olaydum

¹⁷⁹⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 769-770.

¹⁸⁰⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 53.

¹⁸⁰¹ 938/ 4b tābeye: tavaya

5a Düşize bulunmazdı ere varmağa tālib: Düşizelik el virse Hevāyī dil-i zāra

- 2 Esmezdi deñizlerde şağanaqlı kara yel
Bir çifte ‘ Arab mavnasına yelken olaydum
- 3 Çok görmez idi dirhemine bir pulı küttāb
Dünyāda mürekkebli hemān bir ben olaydum
- 4 Şuşam gibi efsürde olursam da olaydum
Tek loğma pişen tābeye şiruğan olaydum
- 5 Düşize bulunmazdı ere varmağa t̄alib
Kasdıyla yeñi evlenecek ergen olaydum

-939-¹⁸⁰²

Nā ‘ilī¹⁸⁰³

.-.- / ..- / .-. / ..-

- 1 Ğamuñla ülfetümüz var huzūrı n’eyleyelüm
Şafā-yı hātırumuz yok sürūrı n’eyleyelüm
- 2 Bize hacālet-i ‘ uqbā kuşūrı yetmez mi
Bu hākdān-ı fenāda kuşūrı n’eyleyelüm
- 3 Neşāt-ı yek-demedür müdde‘ ā bu ‘ ālemden
Melāl-i hātırā bādī umūrı n’eyleyelüm

¹⁸⁰² İpekten, **a.g.e.**, s. 260.

¹⁸⁰³ 939/ 1a huzūrı: sürūru

1b sürūrı: huzūrı

5a evreng: iklīm

- 4 Bu āh u eşk ile āyīne-i dil olsa da şāf
Ğubār-ı hāṭırı jeng-i fütūrı n'eyleyelüm
- 5 Refī' imiş ṭotalum Nā'ili bu heft evreng
Zevāl-i devlet-i Behrām-ı Gūrı n'eyleyelüm

-940-¹⁸⁰⁴

Faṣīḥ

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ḥotenden būy-ı zūlfūñ ārzū itdüm ḥaṭā itdüm
Çemenden serv-ḳaddūñ cüst ü cū itdüm ḥaṭā itdüm
- 2 Beni tevciḥ-i rūy-ı iltifātuñdan ba'īd itdūñ
Seni āyīne ile rū-be-rū itdüm ḥaṭā itdüm
- 3 Miyānuñ mūya teşbīḥ itmede sehv-i 'aẓīm itdüm
Dehānuñdan ḥaberde güft ü gū itdüm ḥaṭā itdüm
- 4 Baña a' lā idi müşk-i Ḥoten kuḥl-ı Şıfāḥāndan
Gözümnden gerd-i rāhuñ şüst ü şū itdüm ḥaṭā itdüm
- 5 Mişāl-i cū Faṣīḥā pīç ü ṭāb-ı ızırāb ile
Çemenden serv-ḳaddūñ cüst ü cū itdüm ḥaṭā itdüm

¹⁸⁰⁴ Çıpan, a.g.e., s. 418-419

[238a]

-941-¹⁸⁰⁵

Faşîh

..-- / .-.- / ..-

- 1 ‘ Aşk ile dāğ dāğdur göñlüm
Pür-gül ü lāle bāğdur göñlüm
- 2 Rūh-ı Ferhād ü Qays pervāne
Bezm-i ‘ aşka çerāğdur göñlüm
- 3 Neşve-i bezm-i kāma nāz eyler
Mest-i cām-ı ferāğdur göñlüm
- 4 Olur āzürde fikr-i vuşlatdan
Ol kadar bī-dimāğdur göñlüm
- 5 Şimdilik kūy-ı dil-rübāda Faşîh
Fāriğ-i bāğ u rāğdur göñlüm

¹⁸⁰⁵ Çıpan, **a.g.e.**, s. 416-417.

-942-¹⁸⁰⁶Fā'izi¹⁸⁰⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Elinden cām düşmez ser-hoş-ı dīrinedür göñlüm
Nesi var ise var zāhid hele bī-kīnedür göñlüm
- 2 Bir İskender gerek himmetle teşhīr itmege anı
Benüm ol sāğar-ı Cem bulunan gencīnedür göñlüm
- 3 Seher-geh gulğul-i dīvān-ı şāhı gūşına girmez
Yatur bī-tāb maḥmūr-ı mey-i dūşīnedür göñlüm
- 4 Debistān ile yok bāziçegāhuñ farkı yanında
Ne şenbihden kaçır ne tālīb-i āzīnedür göñlüm
- 5 'Adū çeşm-i ḥaḳāretle nazar eyler aña ammā
Şaḳınsun Fā'izi bir āteşin-āyīnedür göñlüm

-943-¹⁸⁰⁸Nābi¹⁸⁰⁹

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Hārdan gonce-şifat niceye dek bāk idelüm
Cāmemüz bāde içün gül gibi şad çāk idelüm

¹⁸⁰⁶ Okatan, **a.g.e.**, s. 216.

¹⁸⁰⁷ 942/ 3a gulğul-i dīvān-ı şāhı: gulğul-i dīvān-ı murğān

4b tālīb-i āzīnedür: rāğīb-ı āzīnedür

¹⁸⁰⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 760.

¹⁸⁰⁹ 943/ 2b cāme-i çeşmini: cāme-i cismini

- 2 Bîşezâr-ı ğam ü miḥnetde ‘adūyı göricek
Şîrveş câme-i çeşmini çeküp çāk idelüm
- 3 Ehl-i dillerle içüp meykedede bâde-i nâb
Geliñüz çirk-i riyâdan dilümüz pāk idelüm
- 4 Cür‘ âveş ḥâke berâber olalum kūyında
Ey gönül zerre-şîfat menzili eflāk idelüm
- 5 Nābiyâ görmeyelüm gün gibi dünyâda zevāl
Yüzümüz ehl-i kemālün yolına ḥāk idelüm

[238b]

-944-¹⁸¹⁰

Yahyâ

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Deşt u kūha varalum nâle vü feryād idelüm
Kays-ıla Kûh-kenün rūḥlarını şād idelüm
- 2 Kō şurāḥîyi bize rāh-ı ğama hādî ol
Seni ey pîr-i muġān bārî biz irşād idelüm
- 3 Felegün şûret-i iḳbāline aldanmayalum
Kendümüz cevır ü cefâ çekmege mu‘tād idelüm

¹⁸¹⁰ Ertem, **a.g.e.**, s. 146.

- 4 Pāy-bend itmeyelüm rüşdi dil-i şeydāya
Selb idüp ‘aqlı o pā-besteyi āzād idelüm
- 5 Cevr-i eyyāmdan incinmeyelüm Yahyā biz
‘Ayş u nüş ile geçen günleri de yād idelüm

-945-¹⁸¹¹

Şabri

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Gülşen ü bāğa varup ‘ārızuñı yād idelüm
Düşelüm cūylaruñ yanına feryād idelüm
- 2 Dil-i pür-cürmimüzüñ yek gelür ol haqqından
Aña ey şāh-ı cihān ğamzeñi cellād idelüm
- 3 ‘Aşq çün Kisra-i eyvān-ı cünün itdi bizi
Dile zencir-i ğamı çekdürelüm dād idelüm
- 4 Güher-i bāde taşınsun ki sarāy-ı şevkı
Kaşr-ı cennet gibi yākut ile bünyād idelüm
- 5 Reşha-i feyzle şāyed bizi hurrem-dil ide
Şabriyā hāme gibi hıdmet-i üstād idelüm

¹⁸¹¹ Kasır, a.g.e., s. 231.

-946-¹⁸¹²Riyāzī¹⁸¹³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ḳaysı añsañ bile Mecnūnı daḡı yād idelüm
Sebeb-i vuşlat olup rūḡların şād idelüm
- 2 Dile seng-i reh olan cevher-i yāḡūt ise de
Biz anı bir nefes-i germle ber-bād idelüm
- 3 Dām-ı himmetle şikār itdügümüz ‘ anḡayı
Çevirüp dāḡ-ı dilūñ başına āzād idelüm
- 4 Köhne resmin nice bir ḡullanalum Cemşidūñ
Şaḡib-i tarz olalum tarz-ı nev icād idelüm
- 5 Bulmuşum şöyle Riyāzī naḡar-ı himmetūñüm
Pīr-i mey-ḡāneyi de şimdi biz irşād idelüm

¹⁸¹² Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 474-475.

¹⁸¹³ 946/ 1a daḡı: da

1b sebeb-i vuşlat olup: ol iki ḡasta-dilün

3b dāḡ-ı dilūñ: zaḡm-ı zilūñ

4b tarz-ı nev icād: bir yeni icād

5a naḡar-ı himmetūñüm: naḡar-ı himmetini

[239a]

-947-¹⁸¹⁴Nābī¹⁸¹⁵

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Hūrşīd inerdī meclisüme sāğar istesem
Tübā olurdı hāk-nişīn nev-ber istesem
- 2 Taht-ı nikāha Zühreyi alurdı Müşterī
Ben ṭab^ç-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem
- 3 Gerdün virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
Hıfz-ı ğubār-ı hāṭıruma bir yir istesem
- 4 İtmezdüm eşküm ile nihān dāğ-ı sīnemi
Derd-i derūna ^ç arza eger maḥzar istesem
- 5 Şevk-ı şadefle katre-i nīsān olur nücüm
Rūy-ı ^ç arūs-ı himmetüme gevher istesem
- 6 Firdevs olur gedāya şerāredür cāḥīm
Mir^ʾāt-ı ḳalbüm açmağa hākister istesem
- 7 Sīnemde şerhalar yetişür baña Nābiyā
Taḥrīre mā-cerā-yı dili mıştar istesem

¹⁸¹⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 771.¹⁸¹⁵ 947/ 4a İtmezdüm: İtmezdī6 Bu beyit, *Dîvân*'da yoktur.

-948-¹⁸¹⁶Hevāyî¹⁸¹⁷

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Hâcî Hicâzî gâhi yapar kıtmir istesem
Semen 'acîne fülful eker sa' ter istesem
- 2 Silmezdi kimse alnı derini benân ile
Rûy-ı niẓâm görmek için ülker istesem
- 3 Şākirdler siler süpürür hırdavâtı hep
Dükkānda būriyā bulamam minder istesem
- 4 Abdāllaruñ fenāyîlerin gönderir baña
Taṭhîre çizmemüñ çamurın sünger istesem
- 5 Yok ihtiyâc şimdi mekârî tavârına
Kergerli-zāde kendi gelür ester istesem
- 6 Mi' mār-ı tab' eñseri kaķmaz Hevāiyā
Tarḥ-ı binā-yı beytüm için dülger istesem

¹⁸¹⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 55.¹⁸¹⁷ 948/ *Divân*'da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

4a Abdāllaruñ: Abdāllar

[239b]

-949-¹⁸¹⁸Nābī¹⁸¹⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kanda ‘azmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
 Kangı ğam-hāneyi pūr-şūr ideceksin bilmem
- 2 Dil-firibāna nighlerle bu şeb meclisde
 Kangı āvāreyi mağrūr ideceksin bilmem
- 3 Beni vīrāne-i hicrānda koyup böyle ħarāb
 Kimüñ āğüşını ma‘mūr ideceksin bilmem
- 4 Tābiş-i ħüsle bu şu‘le-i ruhsāre ile
 Kimi ser-māye-res-i nūr ideceksin bilmem
- 5 Gerçi ħ‘āhişger-i vaşluñ katı çokdur ammā
 Kimi ser-māye-i destūr ideceksin bilmem
- 6 Ten-i sīmīnūñi seyr itmek ümīdiyle beni
 Kangı germābeye nāṭūr ideceksin bilmem
- 7 Yok şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
 Kangısın vaşl-ıla mecbūr ideceksin bilmem

¹⁸¹⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 768.¹⁸¹⁹ 949/ 5b ser-māye-i destūr: şāyeste-i destūr

-950-¹⁸²⁰Vehbî¹⁸²¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ƙaᅅı maᅇzũnuñı mesrũr ideceksin bilmem
Ƙaᅅı vĩrãneñi ma' mũr ideceksin bilmem
- 2 ᅤaᅇı-ı rũyuñla kimũñ bũsesin ey řãh-ı cihãn
Lãyık-ı pũřış-i semmũr ideceksin bilmem
- 3 Ėam-ı hicrũñ ƙomadı derk-i neřãᅇa ᅇãᅇat
Ne zamãn vaşl ile mesrũr ideceksin bilmem
- 4 Ey řabã zũlf-i siyehkãrını taᅇrĩk itdũñ
Yine mi 'ãlemi pũr-řũr ideceksin bilmem
- 5 Ƙaᅅı sa' d aᅇterũñãyã ki şeb-i ƙadr gibi
Kũlbe-i tãrını pertev ideceksin bilmem
- 6 Leb-i řĩrĩnũñ ile ƙaᅅı dil-i nãlãnuñ
Dehenin ᅇãne-i zenbũr ideceksin bilmem
- 7 Ben ᅇururken 'aceb ol gerdẽ-i kãfũr kimũñ
Zaᅇmına merhem-i kãfũr ideceksin bilmem

¹⁸²⁰ Dikmen, **a.g.e.**, s. 613.¹⁸²¹ 950/ *Dĩvãn*'da yer alan 7. beyit, mecmuada yoktur.

- 8 Nüşa-i güfte-i üstād tūrurken Vehbī
Halka şî' rûñ nice manzûr ideceksin bilmem

[240a]

-951-¹⁸²²

Şabrî¹⁸²³

..-- / .-.- / ..-

- 1 ' Āşıkum h'āb neydügin bilmem
Hasteyüm tāb neydügin bilmem
- 2 Pīrehen-pūş-ı şu' le-i ' aşkum
Kār-ı meh-tāb neydügin bilmem
- 3 ' Andelīb-i kâfes-nişin-i ğamum
Gül-i sîr-āb neydügin bilmem
- 4 Mest-i nüh-şîşe-i ğam-ı yārum
Bāde-i nāb neydügin bilmem
- 5 Ne şafāda ne ğamdayum hergiz
Āteş ü āb neydügin bilmem
- 6 Leb-i baħr-ı şafāda raķs iderüm
Daħı girdāb neydügin bilmem

¹⁸²² Kasır, **a.g.e.**, s. 236.

¹⁸²³ 951/ 5 ve 6. beyitlerin dizilişı, *Dîvân*'da farklıdır.

- 7 Zühd ile ülfet itmedüm Şabrî
Künc-i mihrâb neydügin bilmem

-952-¹⁸²⁴

Fehîm

..-- / .-.- / ..-

- 1 Şu' leyüm tâb neydügin bilmem
Lücceyüm âb neydügin bilmem
- 2 Tâ ki âyîne-i heyûlâyum
Şûret-i h'âb neydügin bilmem
- 3 Sürme-i çeşm-i bahtum olalı h'âb
Nûr-ı meh-tâb neydügin bilmem
- 4 Feyz-düşmen nihâl-i şu' le-berem
Berg-i sîr-âb neydügin bilmem
- 5 Nâhüdâ-yı yem-i belâ-mevcüm
Bîm-i girdâb neydügin bilmem
- 6 Rind-i dîvâneyüm ne küfr ü ne dîn
Selb ü îcâb neydügin bilmem

¹⁸²⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 574.

- 7 Mest-i ‘aşkum Fehīm-i küstaḥam
Resm ü ādāb neydügin bilmem

[240b]

-953-¹⁸²⁵

Li-muḥarririhi Rūḫī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kādīmī ‘işve vü nāz ise şan‘at sizde sulṭānum
Taḥammülkārlıkdur pīşe ḫālā bizde sulṭānum
- 2 Hele ḫātır-güşālık bāde-i ḫamrāyadur maḥşüş
O keyfiyyet bulunmaz şerbet-i kırmızda sulṭānum
- 3 Ne minnet hep olurduk seyr-i çeşm-i ni‘met-i vuşlat
Eger olmasa nān-ı ḫ‘ān-ı luṭfuñ dizde sulṭānum
- 4 Olinca nām-zed-i bintü’l-‘ineb dāmād-ı mey-ḫ‘āra
Ne meşrebdür bilindi duḫter-i saḫızda sulṭānum
- 5 Vefā lāzım degül Rūḫīye gel isterse düşnām it
Şikāyet ḫande ḫande belki memnūnızda sulṭānum

¹⁸²⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[241a]

-954-¹⁸²⁶

Şabrî

--. / -.-. / .--. / -.-

1 H'ân-ı belâ dilerdüm eger ni' met istesem
Cân-ı maḥabbet ister idüm devlet istesem

2 Devrân zükâm-ı ğamla beni bî-dimāğ ider
Bāğ-ı cihānda bûy-ı gül-i ' işret istesem

3 Virmez ḥavāle-i nigeḥi hiç amān zamān
Cân naḳdini edāya eger mûhlet istesem

4 Biñ kerre āb-ı rûyum ile itdürür vuzû
Bir secde-i niyāza eger ruḥşat istesem

5 Fülk-i recāya lenger olur kûh kûh ye's
Bād-ı kerem muḥālif eser fırsat istesem

6 Şabrî zamāne çeşümü elmās-rîz ider
Ger zaḥm-ı sîneme nemek-i rāḥat istesem

¹⁸²⁶ Kasır, **a.g.e.**, s. 236.

-955-¹⁸²⁷**Riyāzī**

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Hün-āb-ı dīdedür görinen ʿışret istesem
Āmāde seng-i tefriķa cemʿiyyet istesem
- 2 Bed-ṭālīʿüm ki ḥādiṣe-i baḥt-ı dūnla
Çāk қаʿr-ı ḥāke dek giderüm rifʿat istesem
- 3 Ser-geṣte-ḥāl ider yine dūlāb-ı çarḥ-ı dūn
Bir künce cūyveṣ çekilüp ʿuzlet istesem
- 4 Hün-āb-ı ğam ya zehr-i sitem ʿarz ider felek
Bezm-i şafāda neṣve-i keyfīyyet istesem
- 5 Kārı Riyāzī feyz-i talebdür iden yine
Pīrān-ı deyrden naẓar-ı himmet istesem

-956-¹⁸²⁸**Nazīm**

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Dāğ-ı cūnūn piyāle yeter ʿışret istesem
Bezmümde Kays hem-dem olur şoḥbet istesem

¹⁸²⁷ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 472.¹⁸²⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 916-917.

- 2 Çevgān-ı gīsuvānuña ey şeh-süvār-ı nāz
Güy-ı dilüm rübūde olur rāhat istesem
- 3 Kemter gedā-yı kūyuñ olurdum senüñ eger
Ey pādşāh-ı hüsñ ü bahā devlet istesem
- 4 Ben zevk-yāb-ı lezzet-i tīg-ı helāküñüm
Ġamzeñ ṭabīb olurdı baña sıhḥat istesem
- 5 Bir cām-ı feyz-baḥş ile irşād ider Naẓīm
Pīr-i muğāndan ister idüm himmet istesem

[241b]

-957-¹⁸²⁹Nābī¹⁸³⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 ‘ Āşıkum ehl-i ġama zevk-fezādur suḥanum
Bād-ı dāmençe-i kânün-ı şafādur suḥanum
- 2 Ser-be-ser āyīne-i rāz-ı qaderdür göñlüm
Nev-be-nev terceme-i sırr-ı kazādur suḥanum
- 3 Rind-i dil-sūḥteye āb-ı revāndur ammā
Āteş-i ḥırmen-i erbāb-ı riyādur suḥanum

¹⁸²⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 773.¹⁸³⁰ 957/ 1a zevk-fezādur: şevk-fezādur

4b bedreḡa-i rāh-ı hümādur: bedreḡa-i rāh-ı hüdādur

- 4 Gūş iden kimse olur vāşıl-ı bezm-i maķşūd
‘ Āşıkā bedreķa-i rāh-ı hümādur suḥanum
- 5 Ādeme neşve virür ğamdan ider āzāde
Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suḥanum
- 6 İşidünce yiñemez dāğ-ı nihānı açılır
Gülsitān-ı dil-i ‘ uşşāķa şabādur suḥanum
- 7 Ḥāh u nā-ḥāh olur āvīze-i gūş-ı gerdūn
Hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuķarādur suḥanum
- 8 Gūş idenler olur elbette ķulaķdan ‘ āşık
Dil-ber-i tāze-res-i şīve-nümādur suḥanum
- 9 Ḥasedinden mi şafādan mı hele ey Nābī
Bā‘ iş-i rīziş-i eşk-i şu‘ arādur suḥanum

-958-¹⁸³¹

Nazīm¹⁸³²

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Zehr-āb olur elümde ķadeḥ ‘ işret istesem
Devrān kebāb ider cigerüm ni‘ met istesem

¹⁸³¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 917-918.

¹⁸³² 958/ 1a ider: ide

Dîvân’da 2, 3, 4, 5 ve 6. beyitlerin dizilişi farklıdır.

3b kerre: laḥza

4a muttaşıl: dem-be-dem

7a degül: midür

- 2 Bu ıztırābla nice āsūde-ḥāl olam
Sīm-ābı dāḡdār iderüm rāḥat istesem
- 3 Eyler felek o deñlü perākende ḥāṭırum
Bir kerre rüzgārda cem‘ iyyet istesem
- 4 Ol Qays-ı cilvegāh-ı cünūnum ki muttaşıl
Vaḥşet nedīm-i bezmüm olur ülfet istesem
- 5 Hürşidveş sipihr beni bī-ḡarār ider
Devr-i felekde zerre ḡadar rif‘ at istesem
- 6 Biñ kerre çarḡ şīşe-i ḡalbüm şikest ider
Āzāde-ḡāṭır olmaḡa bir sâ‘ at istesem
- 7 Mümkün degül cihānda baña kām-ı dil-i Naẓım
Peyḡüle-ḡır-i hecr olurum vuşlat istesem

[242a]

-959-¹⁸³³

Fā’izī

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Mümkün mi mā’il-i leb-i cānāne olmayam
Sāḡī ola şarāb ola mestāne olmayam

¹⁸³³ Okatan, **a.g.e.**, s. 216-217.

- 2 ‘ Āşık olam revā mı ḥarābāta düşmeyem
Mecnūn olam da sākin-i virāne olmayam
- 3 ‘ Ahd eyledüm ki bir daḥı faşl-ı bahārda
‘ Uzlet-i-güzin gūşe-i ğam-ḥāne olmayam
- 4 Şol dil-rübā ki kendüye cezb itmeye dili
Ḥūrşid olursa şem‘ ine pervāne olmayam
- 5 Taşvīr olursa Fā’ iziyā itmeyem nazar
Hergiz esīr-i şāhid-i kāşāne olmayam

-960-¹⁸³⁴

Şabrī

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Mümkün mi cām-ı ‘ aşk-ıla mestāne olmayam
Ḳābil midür görem seni dīvāne olmayam
- 2 Lāyık mı devr-i gül ola cām içmeyem müdām
‘ Āşık olam da sākin-i mey-ḥāne olmayam
- 3 Bir şem‘ -i dil-fürüz-ı melāḥat mi var ki ben
Yanup yakılmayam aña pervāne olmayam

¹⁸³⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 233.

- 4 ‘Aql ile āšnālīgı terk itmek isterüm
 Kaşdum budur ki ‘aşk-ıla bīgāne olmayam
- 5 Şabrī gibi revā mı geçüp nūş-ı bādeden
 Şā‘ir olam da nāzūk ü rindāne olmayam

-961-¹⁸³⁵

Yahyā¹⁸³⁶

--. / -. / .-. / -.-

- 1 Mümkün mi mest-i ğamze-i cānāne olmayam
 Mest olanı sevem yine mestāne olmayam
- 2 Hep rüy-ı luṭfıdur görinen ehl-i meclise
 Ben şem‘-i ḥüsnüñe nice pervāne olmayam
- 3 Kaşdum bir āšnālık idüp ehl-i zevkle
 Erbāb-ı şevkden yine bīgāne olmayam
- 4 Re‘yüm bu bend-i zülfe çekerse göñül beni
 Uymayam aña ben daḥı dīvāne olmayam
- 5 Kendüm bilelden oldum esiri güzellerün
 Yahyā olur mı ol şeh-i ḥübāne olmayam

¹⁸³⁵ Ertem, **a.g.e.**, s. 144.

¹⁸³⁶ 961/ 3a bir: bu
 idüp: idem

[242b]

-962-¹⁸³⁷Riyāzī¹⁸³⁸

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Bir şem^ç var mı ki ben aña pervâne olmayam
Yâ bir perî mi var aña dîvâne olmayam
- 2 Cân geldi ağzuma lebini şunmaya dağı
İnşâf olur mı yâr ile cân cânâ olmayam
- 3 Mecnûn-ı ‘aşk isek o kadar yok mı ‘aqlumuz
‘Āşık olam da sen şeh-i hûbâna olmayam
- 4 Biñ kerre gülse yüzüme lutfın bilüp muḥâl
Ümîdvâr-ı vuşlat-ı cânâne olmayam
- 5 Seyr-i cemâl-i yâr idemem dîde bağlanur
‘Azmüm budur ki bir dağı mestâne olmayam
- 6 Dîvânesi olam nice bir her perî-ruḥuñ
Tâ kûy Riyāzī ‘aḳîl ü ferzâne olmayam

¹⁸³⁷ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 466.¹⁸³⁸ 962/ 1a var mı ki: var mı

Mısraın vezni aksamaktadır.

-963-¹⁸³⁹Nazım¹⁸⁴⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Qaldı cān u dilümüz kākül-i cānānda bizüm
 Ğam degül kākül-i cānān da dil ü cān da bizüm
- 2 N'ola yaqsak ğam-ı ' aşkuñla ser ü sinede dāğ
 Ser bizüm dāğ bizüm sine-i sūzān da bizüm
- 3 Haṭ u hālūñle ser-i zūlfūñe dil-bestelerüz
 Haṭ bizüm hāl bizüm zūlf-i perīşān da bizüm
- 4 Hūn-ı dīde қо dökilsün lebūñ itdükçe hayāl
 Mey bizüm cām bizüm sākī-i devrān da bizüm
- 5 Bilürüz ğamzeñi hūn-āb-ı cigerle dilde
 Gūşe-i tekye bizüm sufre de mihmān da bizüm
- 6 Düşdi fikr-i lebūñe dil görelī ruhsāruñ
 Gül de bülbül de bizüm şaḥn-ı gülistān da bizüm
- 7 Vech-i pākūñde görüp zūlfūñi dil virdi Nazım
 ' Arşa-i ' aşk bizüm ṭop da çevgān da bizüm

¹⁸³⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 921-922.

¹⁸⁴⁰ 963/ 2b dāğ bizüm sine-i sūzān da: sine bizüm dāğ-ı fūrūzān da

3b hāl: hāle

6b şaḥn-ı gülistān: bezm-i gülistān

-964-¹⁸⁴¹Fehîm¹⁸⁴²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Meclisde gice dil-bere mestâne şarılısam
Şundukça baña nâz ile peymâne şarılısam
- 2 Giryeyle idüp cüyveş ol servi der-âgûş
Pâyına düşüp gûşe-i dāmāna şarılısam
- 3 Pehlûya çeküp rûhveş ol mâhı felekde
‘Îsâ gibi hûrşîd-i dırağşāna şarılısam
- 4 Mecnûnların itse o perî beste-i zencîr
Ben bende dağı zûlf-i perîşāna şarılısam
- 5 Pîrāhenüm olursa kefen ğam mı Fehîmā
‘Uryān-ten olup bir gice cānāna şarılısam
- 6 Mānend-i kemer devri ne ğam çekse çevirse
Tek āfetî-i āfet-i devrāna şarılısam
- 7 Teklif-i nazîreyle beni eyledi memnûn
Kāğıd gibi ol şāhid-i ‘unvāna şarılısam

¹⁸⁴¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 566.

¹⁸⁴² 964/ 5, 6 ve 7. beyitlerin dizilişi *Divân*’da farklıdır.

6b Tek āfetî-i āfet-i devrāna şarılısam: Tek ben hemen ol āfet-i devrāna şarılısam

[243a]

-965-¹⁸⁴³

Vecdî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nālede üstād-ı gül murğ-ı zebānumdur benüm
 ‘Andelībān cümle şākird-i figānumdur benüm
- 2 Bāde benden feyz alır zīrā beni ser-mest iden
 Çeşm-i mestāne nigāh-ı nev-cevānumdur benüm
- 3 Olmasun zencīr zülfüñ gerden-i dilden cüdā
 Kim gezend-i ‘aқldan ol hırz-ı cānumdur benüm
- 4 Mihr ü mäh-ı çarḥa tāb u fer viren her rüz u şeb
 Āh-ı āteş-zāde-i şu‘le-feşānumdur benüm
- 5 Gülşen-i ma‘niden ey Vecdî bu tāze şi‘r-i ter
 Hāk-i pāy-ı ehl-i nazma armağānumdur benüm

-966-¹⁸⁴⁴Riyāzî¹⁸⁴⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nām-ı maқşūd-ı emel sehv-i lisānumdur benüm
 Şükr-ḥān-ı derd ü ḡam vird-i zebānumdur benüm

¹⁸⁴³ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 99.

¹⁸⁴⁴ Açıkğöz, **a.g.e.**, s. 478.

¹⁸⁴⁵ 966/ 4a ‘Ālem-i bī-nāmiyum: ‘Ālem-i kem-nāmiye

- 2 Tār-ı zerrīn-i şu‘ā‘-ı tīb-ı hūrşīd-i cemāl
Pāre-düz-ı çāk-i ceyb-i çeşm-i cānumdur benüm
- 3 Gülşen-i her dem bahār-ı feyz-i ‘aşkum nāmıyla
Dürd-nüş-ı saġār-ı faşl-ı hāzanumdur benüm
- 4 ‘Ālem-i bī-nāmıyum bir bī-vücūd-ı ‘alemüm
Nokta-i mevhūme resm-i asmānumdur benüm
- 5 Ey Riyāzī ‘andelīb-i feyz-i kıdsī-meşrebüm
Her gül-i gülzār-ı lāhut āşyānumdur benüm

[243b]

-967-¹⁸⁴⁶Nābī¹⁸⁴⁷

..-- / .-.- / ..-

- 1 Naḥl-i nev-rüste-i şikeste-perüm
Nāvek-i āh-ı bī-vücūd-eşerüm
- 2 Sinedārum nigāh-ı cānāna
Āteşin tīre āteşin siperüm
- 3 Nāvek-endāzī-i nigāhından
Ġaflet-ālūde murġ-ı bī-hāberüm

¹⁸⁴⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 771-772.¹⁸⁴⁷ 967/ 4b Tā‘īr-i bī-mecāl-i bāl ü perüm: Tā‘īr-i imtinā‘ a bāl ü perüm

- 4 Olalı pey-rev-i hevā-yı vişāl
Ṭā'ir-i bī-mecāl-i bāl ü perüm
- 5 Cism-i zārum kebāb-ı cevır olalı
Nābiyā bezm-i ğamda mā-ḥazarum

-968-¹⁸⁴⁸

Güfte-i Bī-Nazīre-i Vecdī

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Nigāh-ı mest mi tīg-ı kazā mıdur bilmem
Bürehne-ḥançeri kaşdı baña mıdur bilmem
- 2 Esir-i kākülinüñ ıztırābına bā' is
Nesim-i āh mı bād-ı şabā mıdur bilmem
- 3 Beni getürmez o hercāyī yādına hergiz
Lisān-ı aşkda nāmum vefā mıdur bilmem
- 4 Ruḥında ḥāl mi yoḥsa neẓāreden qalmış
Sevād-ı çeşm-i dil-i mübtelā mıdur bilmem
- 5 Dem-i Mesih o lebün ḥandesi midür Vecdī
Senün sözündeki ḥüsn-i edā mıdur bilmem

¹⁸⁴⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 98.

[244a]

-969-¹⁸⁴⁹‘ Ārif¹⁸⁵⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bilenler hārḥār-ı dāğ-ı derdin baḥt-ı şūmından
Sipihrüñ eylemezler şekve te’şir-i nücūmından
- 2 N’ola gül-ğonce-i ümīd-i şād-āb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmışdur rūsūmından
- 3 ‘ Arūs-ı ḥacle zīb-i şem‘ -i ser-germ ‘ itāb olmuş
Meger pervānenüñ āzürde olmışdur hücūmından
- 4 Bize hem-reng olur bir bī-tekellūf ğam-gūsār olsa
Uşanmışdur bu bezmüñ göñlümüz ehl-i rūsūmından
- 5 ‘ Aceb reh-yāb-ı kūy-ı vaşl olur mı kimse ey ‘ Ārif
Sevād-ı ḥayretüñ ser-geşteğān-ı merz-i bümından

¹⁸⁴⁹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 298.¹⁸⁵⁰ 969/ 5a reh-yāb-ı kūy-ı vaşl: reh-yāb-ı kūy-ı şevk

-970-¹⁸⁵¹Vecdî¹⁸⁵²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gülistân-ı ğamuz biz zîb-i bâğ-ı sînemüz sensin
Harâb-ender harâb olsağ yine gencînemüz sensin
- 2 Hemîşe ‘aks-i maķşûdı görir çeşm-i ümîd-i dil
Görinmez naķş-ı rûy-ı kām tâ âyînemüz sensin
- 3 Şikâyet dest-i ğamdan ‘âdet-i ‘uşşâķdur yoħsa
Girîbân-çāk-sâz-ı hırķa-i peşmînemüz sensin
- 4 Dil-i dîvâne dîvân-hâne-i ‘uşşâķdur tâ kim
Şehenşâh-ı serîr-i sîne-i bî-kinemüz sensin
- 5 O şûh-ı âşnâ-geş ülfet itmiş nev heveslerle
Dimez Vecdîye gel kim ‘âşık-ı dîrînemüz sensin

[244b]

-971-¹⁸⁵³

Nâ’ilî

--. / .---. / .---. / .--

- 1 Erbâb-ı dili müttehem-i âz idemezsin
Ey çarh-ı siyeh-kâse bize nâz idemezsin

¹⁸⁵¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 108.¹⁸⁵² 970/ 1b yine: n’ola¹⁸⁵³ İpekten, **a.g.e.**, s. 272-273.

- 2 Gencîne-i esrâra emîn añlama kendüñ
Ey ẖâce hazer kı l anı iħrâz idemezsin
- 3 Olsañ da bu naħvetle serîründe Süleymân
Bir mûr-ı zâ‘ ifî siper-endâz idemezsin
- 4 Zâhid şaķın evgârlığından mey-i ‘ aşķuñ
Keyfiyyetin idrâk idicek âz idemezsin
- 5 Kem havşalasın Nâ’iliyâ kendini bî-bâķ
Pervâne-i şem‘ -i ħarem-i râz idemezsin

-972-¹⁸⁵⁴

‘İşmeti¹⁸⁵⁵

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Geldikde ħaţuñ ‘ aşıķuña nâz idemezsin
Mânend-i hümâ evcde pervâz idemezsin
- 2 Gâhî egilüp güşına dir ol ħaţ-ı nev-ĥîz
Şimden girü sen şiveye âğâz idemezsin
- 3 Bu tarz-ı bed-âheng-i dil-âzâr ile ey dil
Bu bâğda bir bûlbûli dem-sâz idemezsin

¹⁸⁵⁴ İpekten, **a.g.e.**, s. 79.

¹⁸⁵⁵ 972/ 5b sen anı: anı sen

- 4 Kendüñ yinemezsün bilürem meşrebüñ ey dil
Nüş-ı meye āgāz idicek āz idemezsin
- 5 Şad rıtl-ı girān olsa çeker ‘İşmeti-i zār
Sākī sen anı mest-i ser-endāz idemezsin

-973-¹⁸⁵⁶

Mezākī¹⁸⁵⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tā kim dil-i pür-sūzı mühim-sāz idemezsin
Seyr-i şuver-i āyine-i rāz idemezsin
- 2 Sende yok ise ārzū-yı zevk-ı şehādet
Meydān-ı maḥabbetde tek ü tāz idemezsin
- 3 Her bir şaneme virme gönül bir dil-i zārı
Zünnār-keş-i şad-büt-i tannāz idemezsin
- 4 Ey murğ-ı çemen itmeyicek nāle-i dil-sūz
Bu ravzada gönülümce ser-āgāz idemezsin
- 5 Ey şa‘ ve-i dil-tāb u tüvān qalmadı sende
İşkeste per ü bāl ile pervāz idemezsin

¹⁸⁵⁶ Mermer, **a.g.e.**, s. 504.

¹⁸⁵⁷ 973/ *Divân*’da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

4a nāle-i dil-sūz: nāle-i pür-sūz

- 6 Çokdur bu kadar lâf-ı suhan-süzda Mezâkî
Sihir itmek ile da'vî-i i'câz idemezsin

[245a]

-974-¹⁸⁵⁸

Nâ'îlî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kıl hâzer ey dil seni ol gamze giryân görmesün
Bir siyeh-mest âfet-i hûn-rîzdür kân görmesün
- 2 Hindû-yı hâlûñ gibi âteş-perestân-ı ruhuñ
Zahm-ı çeşm-i cünbiş-i dāmân-ı müjgân görmesün
- 3 Hem yaqar pervânesin hem küşte eyler bir nefes
Tünd-bād-ı dehr bir şem' -i fûrûzân görmesün
- 4 Gonceye dil-tenglik bir perdedür âfâtdan
Anı çeşm-i rûzgâr-ı tâb-sāmân görmesün
- 5 Nazm-ı pākûñ Nâ'îlî germ-âšnâ-yı ehldür
Sûz-ı dilden bî-ḥaber efsürde ṭab' ân görmesün

¹⁸⁵⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 265.

-975-¹⁸⁵⁹

‘İşmetî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dirseñ ey dil çeşm-i bahtuñ derd-i hicrân görmesün
Kıanlu yaşıñ sil nigāh itdükçe cānān görmesün
- 2 Tārmār eyler hemān evrāk-ı ‘ayşı rüzgār
Bir ser-āmed gonceyi bir laḫza ḫandān görmesün
- 3 Eyleme zülfüñ perīşān nā-be-sāmān dilleri
Çeşm-i bed-bīn-i ‘adū ḫāk ile yeksān görmesün
- 4 Zülfini yād eyleyüp bī-hūş olur āşüfte dil
Bāğda bī-çāre bir serv-i perīşān görmesün
- 5 Sūz-ı dilden kıopmadur bu şi‘r-i rengīn ‘İşmetî
‘Arz iderseñ ehline ‘arz eyle nā-dān görmesün

-976-¹⁸⁶⁰Vecdî¹⁸⁶¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gelmesün düşmen baña raḫm eyle giryān görmesün
Çeşm-i ḫūn-ālūde rüy-ı ḫaşmı ḫandān görmesün

¹⁸⁵⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 80.¹⁸⁶⁰ Yanmaz, **a.g.e.**, s.105.¹⁸⁶¹ 976/ *Divân*’da yer alan 2, 5, 8, 9 ve 10. beyitler, mecmuada yoktur.5a Zīb-i rüşen cāndur: Zīb-i gūş-i cān ider
ey Vecdî: Vecdî

- 2 Gice gördüm hâke şalmış dilleri zülfün çözüp
Kimse yâ Râb böyle bir h'âb-ı perîşân görmesün
- 3 Eyledüm müjgânuma taşvîr-i 'aks-i rûyuñı
Kim ruhuñdan gayrı çeşmüm mihr-i raḥşân görmesün
- 4 Hâzret-i üstâda 'arz eyle ki kâdrin ol bilür
Bu dür-i yektâyı gevher nâ-şinâsân görmesün
- 5 Zîb-i rûşen cândur ey Vecdî sözüm erbâb-ı dil
Gevherüm hem-seng-i nazm-ı h'öd-fürûşân görmesün

[245b]

-977-¹⁸⁶²Mezâkî¹⁸⁶³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dil şafâ-yı vaşl-ıla âsîb-i hicrân görmesün
Böyle ser-germ-i temennâ dağ-ı hırmân görmesün
- 2 Sırr-ı 'aşkı şöyle şakla çeşm ü güş olsa cihân
Mâh-ı nev güş itmesün mihr-i dıraḥşân görmesün
- 3 Sûde-i elmâsı kuhl-ı dîde bilmezse eger
Dermendân-ı maḥabbet rûy-ı dermân görmesün

¹⁸⁶² Mermer, **a.g.e.**, s. 499.¹⁸⁶³ 977/ *Dîvân*'da yer alan 2, 3, 8, 9, 10 ve 11. beyitler mecmuada yoktur.

- 4 ‘ Ālemi kırsun geçürsün tîğ-ı ğamze ile velî
Dāmen-i ālāyîş-i hūn-ı şehīdān görmesün
- 5 Ey Mezāķī böyle vādide ne hoş cevlan ider
Eşheb-i tab‘ uñ senüñ tengi-i meydān görmesün

-978-¹⁸⁶⁴

‘ Ārif

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘ Āşık-ı vaşl-ārzū āsīb-i hicrān görmesün
Sīne-rîşān-ı heves dārū-yı dermān görmesün
- 2 Eyleme izhār-ı sūz-ı ‘ aşkı senden kimseler
Āh u efgān tuymasun çāk-i girībān görmesün
- 3 El-ħazer ey bād-ı şubḥ üftādegān-ı nā-şekīb
Kākül-i ħam-der-ħam-ı yarı perîşān görmesün
- 4 Ġnzivā-cūy-ı melāle tābiş-i rūyuñ yeter
Revzen-i ğam-ħānesin ħurşīd-i raḥşān görmesün
- 5 Bā‘ iş-i nāsūr-ı zaḥm-ı reşk olur ‘ Ārif şaķın
Tizī-i şemşīr-i tab‘ uñ nükte-sencān görmesün

¹⁸⁶⁴ Tankuş, **a.g.e.**, s. 293.

[246a]

-979-¹⁸⁶⁵

Faşîh

--. / -.-. / .--. / -.-

1 A‘dâları muhibbûne tercîh ider misin
Şemşîr-i ğadr ile beni teşrîh ider misin

2 Şubh u mesâda rişte-i âhum füzûn idüp
Dürdâne-i sirişkûmi tesbîh ider misin

3 Tertîb-i derd-i hicrûnî taṭvîl eyleyüp
Terkîb-i vaşluñı daḡı tenķîh ider misin

4 Teşvîşüm eyledi tîr-i efkâr-ı ḡaṭ füzûn
Ḥubb-ı ‘abîr-ḡâl ile tefrîh ider misin

5 Tefsîde oldı rûze-i ğamla dil-i Faşîh
İftâr-ı bûs-ı la‘l ile tervîh ider misin

-980-¹⁸⁶⁶

Nâ’ilî

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Naḡd-i cāndur ‘āşıkı sūdāger-i pür-şūd iden
‘Aşḡdur derdûñ dile ser-māye-i bihbūd iden

¹⁸⁶⁵ Çıpan, a.g.e., s. 444.

¹⁸⁶⁶ İpekten, a.g.e., s. 264.

- 2 Kākülündür kām-ı ümīde ‘ abīr-efşān olan
Büy-ı zülfündür dimāğ-ı cānı müşg-ālūd iden
- 3 Şīve-i ḥüsnüñ firīb-i çeşm-i şūḥuñdur senüñ
Her nefes biñ sāde dil ‘ uşşākla mev‘ ūd iden
- 4 Her şerāre eylemiş āmāde biñ cān ḥırmenin
Berķ-ı pür-tāb-ı cemālūñ āteş-i bī-dūd iden
- 5 Devlet-i pā-būsıdur yāruñ seni ey Nā’ili
Pāy-māl-i rūzgār-ı dūn iken maḥsūd iden

-981-¹⁸⁶⁷

Rāmī¹⁸⁶⁸

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Şem‘ -i ümīd bir āh ile fūrūzān olsun
Hele şabr eyle biraz şām-ı ġarībān olsun
- 2 Sāḳiyā ḳalmadı ḥamyāzede tāb u tūvān
Vaḳtidür sāğar-ı leb-rīz ü raḥşān olsun

¹⁸⁶⁷ Mehmed Sirāceddīn, **Mecma‘-i Şu‘arā ve Tezkire-i Üdebā**, (haz. Mehmet Arslan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58597,mecma-i-suara-ve-tezkire-i-udeba-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 20. 07. 2021. s. 61-62; İnce, **a.g.e.**, s. 193.

¹⁸⁶⁸ 981/ Mecmuada yer alan 2, 5 ve 6. beyitler, tezkirelerde yoktur.

Tezkirede yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

3a Bizi: Beni

3 Bizi sîr-âb-ı hayât eyledi bir nükte ile
 Âb-ı hayvân leb-i cân-bağşına kırbân olsun

4 Râzıyum nîşter-i âzâr-ı tabîb-i dehre
 Tek hemân derd-i dil-i zâruma dermân olsun

5 Şadme-i mu' cize-i âhla o kâfir-kîş
 Bir nefesle nice biñ kerre müselmân olsun

6 Menba' -ı girye tenûr-ı dil-i sūzānumdur
 Nice tūfān fedā-yı ser-i müjgān olsun

7 Birkaç elfāza perîşān ise de ey Rāmî
 Bu ğazel zîver-i mecmû' a-i yārān olsun

[246b]

-982-¹⁸⁶⁹

Sırrî¹⁸⁷⁰

--. / .--. / .--. / .--

1 Ey dil heves-i zülf-i dil-ārā mı idersin
 Ol mescid-i Akşâyı kenîsâ mı idersin

¹⁸⁶⁹ Kazan, **a.g.e.**, s. 325.

¹⁸⁷⁰ 982/ 2a âğüş-güşâ: âğüş-güşâd

8a taleb-i vuşlatını kim: taleb-i vuşlatı her şeb

Divân'da yer alan 2 ve 6. beyitlerin ilk dizeleri, mecmuada yoktur.

Divân'da yer alan 10 beytin ilk dizesi, mecmuada 2. beytin ilk dizesi olarak yer almaktadır.

- 2 Āġūş-ġüşā eylemeden vaşluña her yār
Kāfir beni sen şekl-i çelipā mı idersin
- 3 Ey büt ne helākümde bu sevdā-yı tehālūk
Şoñra beni ‘Īsā gibi bir ihyā mı idersin
- 4 Kāsduñ ne şikest eylemeden şīşe-i qalbüm
Rāh-ı talebi ħurde-i mīnā mı idersin
- 5 Ben nā’il olayum da bugün vaşluña ferdā
Benden kele-i Ĥazret-i ‘Īsā mı idersin
- 6 Her ġamzede zaħm-ı dil-i bī-tāb u tūvāna
Biñ ħañcer-i ħūn-rīzi müheyyā mı idersin

Tetimme

- 7 Geh āh gehī girye-i bī-cā ile ey dil
Ol āfete şāyeste temennā mı idersin
- 8 Ne yüzle idersin taleb-i vuşlatını kim
Rū-mālī-i dergāh-ı mu‘ allā mı idersin
- 9 Mādām ki ola baħr-ı ħamiyyet müteħarrik
A‘ dā ile varur da müdārā mı idersin

- 10 Sırrı gibi ıkd-ı dūr-i eş'ārını sen de
 Āvīhte-i çarḥ-ı mu'allā mı idersin

-983-¹⁸⁷¹

Velehū¹⁸⁷²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Lerzān-ı kazā ğamze-i āşūb fenümden
 Tersān-ı kader nazra-i şūriş figenümden
- 2 Sālīm olamaz gūşe-i çeşmümde de ğamze
 Āşār-ı füsūn-ı nigeḥ-i pūr-fitenümden
- 3 Gül ğonce olur ser-be-girībān-ı hacālet
 Hengām-ı suḥan şive-i nuṭḡ-ı dehenümden
- 4 Hūrān-ı bihişt itse sezā būy-ı gedā-yı
 Gīsū-yı girih-gır şiken-ber-şikenümden
- 5 Biñ Yūsuf-ı sır-āb-ı cemāle ola mālīk
 Cūyā-yı tecerru' teh-i çāh-ı zeḡanumdan
- 6 Cānāne lisānından idüp Sırrı bu nazmı
 Pūr-şehd ideyüm kām-ı mezākī suḥanumdan

¹⁸⁷¹ Kazan, **a.g.e.**, s. 328.

¹⁸⁷² 983/ *Divān*'da yer alan 3, 7, 8 ve 9. beyitler, mecmuada yoktur.

5b Cūyā-yı tecerru' : cūyā-yı teḡarrüc

[247a]

-984-¹⁸⁷³

Nā'ili

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Femine ğonce didükçe olur ebkem ne disün
Yokdur ol ğonce-i nev-ĥastede fem ne disün
- 2 Cünbiş-i kâmetine cılve-i reftârına dil
Dimesün âfet-i âsâyiş-i ' âlem ne disün
- 3 Sîne-rîşân-ı tegâfûl senüñ ey tîğ-ı nîgeh
Dimesün zaĥmıña dâğ-ı dili merhem ne disün
- 4 Girye-kârân ciger-sûhte gördükçe seni
Mâ-cerâ düşmen olur eşk-i dem-â-dem ne disün
- 5 Nā'ilinüñ işidüp zemzeme-i güftârın
Bülbülümdür dimesün ol gül-i ĥurrem ne disün

-985-¹⁸⁷⁴

Vecdî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nice vaşf itsün o şûhı dil-i ĥoş-dem ne disün
Mişli yok beñzedecek ĥüsni müselleme ne disün

¹⁸⁷³ İpekten, **a.g.e.**, s. 274-275.¹⁸⁷⁴ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 110.

- 2 Ne niyāze mütehammil ne recādan maḥzūz
O perīye nice söz söylesün ādem ne disün
- 3 Her kişi dil-berinüñ luṭfını vaşf itdükde
Ey cefā-cū dil-i bī-çāre-i pür-ğam ne disün
- 4 Nāmına mürde iken virdi ḥayāt-ı ebedī
Āb-ı ḥayvān dimesün bādesine Cem ne disün
- 5 Kōmaduñ söz yiri i' cāz-ı suḥanda Vecdī
Böyle mu' ciz-nefese 'İsa-i Meryem ne disün

-986-¹⁸⁷⁵

Mezāķī

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 O melek-çehreye bu ḥüsne 'ālem ne disün
Bāğ-ı cennet dimesün kūyına ādem ne disün
- 2 Kāhramān olsa taḥammül idemez ḥamlesine
Böyle merd-efgenī-i ğamzeye Rüstem ne disün
- 3 Ğam u şādī-i maḥabbetde tefāvüt yokdur
Bu ciger-kāvī-i 'aşka dil-i pür-ğam ne disün

¹⁸⁷⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 491.

- 4 Birbirinden şakınur cān u gönül dil-dārı
Bir yire gelse dağı ol iki hem-dem ne disün
- 5 Āferīn ṭab^ç -ı Mezāķī-i ḥayāl-āmūza
Böyle şākirde ol üstād-ı müselleme ne disün

[247b]

-987-¹⁸⁷⁶‘İşmetī¹⁸⁷⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Vaz^ç -ı nā-sāzını dehrūñ gören ādem ne disün
Bilinür nesne degül meşreb-i ‘ālem ne disün
- 2 Güle hem-ḥābe-i ḥār olma demek mümkün mi
Bülbül olmuş ṭutalum bezmine maḥrem ne disün
- 3 Bī-vefāsın dimeden gerçi şıķılmaz o perī
Baķsa ādem yine her ḥālī müselleme ne disün
- 4 Sen de inşāf ide ey muğbeçe gördükde seni
Hāy cānum dimesün yā dil-i pür-ğam ne disün
- 5 ‘İşmetī sūz-ı dilin dirdi o şūḥa ammā
Şimdi fūrķatde ġam-ı hecr ile hem-dem ne disün

¹⁸⁷⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 81.¹⁸⁷⁷ 987/ 4a gördükde: gördükçe
4b yā: bu

-988-¹⁸⁷⁸‘ Ārif¹⁸⁷⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 O cefā-cūyı görüp ‘ aşık-ı pür-ğam ne disün
Kādir-i güft ü şenīd olmayan ādem ne disün
- 2 Bilmez ol neşve-yi sāgar-keş-i şahbā-yı neşāt
Mest-i keyfiyyet-i hūn-āb-ı dile Cem ne disün
- 3 Bezm-i vuşlatda göñül ‘ arz-ı merām eyleyemez
Şem‘ -i bezm itse de pervāneyi maḥrem ne disün
- 4 Nice dil-mürdeyi bir ḥandesi eyler iḥyā
Leb-i mu‘ ciz-demine ‘ Īsī-i Meryem ne disün
- 5 Gāh ser-i germ-i ğāzab gāh nevāz-ı şikārī
Böyle fettān-ı cefā-pişeye ādem ne disün
- 6 Şi‘ rüme eyledi teslīm ‘ adū ey ‘ Ārif
Oldı vādī-i suḥan baña müselleme ne disün

¹⁸⁷⁸ Tankuş, **a.g.e.**, s. 292-293.¹⁸⁷⁹ 988/ 1b ādem: ebkem

[248a]

-989-¹⁸⁸⁰Nā'îlî¹⁸⁸¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Pāk-dāmen bir gül-i tersin ğubārumdan şaķın
Şu' lesin āb-ı dü-çeşm-i eşkbārumdan şaķın
- 2 Nāz-perversin taġayyür virmesün āhum saña
Şūret-i kesr-i dil ü cān-ı figārumdan şaķın
- 3 Kākülün olsun ħamā'îl-bend-i bāzū-yı cemāl
Āfet-i aynü'l-kemāl-i i' tibārumdan şaķın
- 4 Dīde-i pür-ĥūnum itdüm ma' den-i elmās-ı eşk
Reng-i rüy-ı şīşe-i pür-inkisārumdan şaķın
- 5 Baĥr-ı āteş şarşar-ı āh-ı ĥurūşum görme sehl
Ey Ĥudā nā-ters mevc-i bî-şümārumdan şaķın
- 6 Levĥ-i dilden kılmadan maĥv-ı rüsüm ey Nā'îlî
Sūmenāt-ı fitneyüm naķş u nigārumdan şaķın

¹⁸⁸⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 262.

¹⁸⁸¹ 989/ 5a şarşar-ı āh-ı ĥurūşum: şarşar-ı āhum ĥurūşum
Dîvân'da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

-990-¹⁸⁸²Fuzûlî¹⁸⁸³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dökme kanum âb-ı çeşm-i eşkbârumdan şaķın
Yaķma cânım nâle-i bî-ihtiyârumdan şaķın
- 2 Şu virür her şubḥ-dem gözyaşı tîğ-ı âhuma
Gel beni incitme tîğ-ı âbdârumdan şaķın
- 3 Ten evinden cehd kıl cân raḥtın ey dil taşra çek
Âfet-i seyl-i sirişk-i bî-ķarârumdan şaķın
- 4 Gelme ķabrüm üzre ey ‘aşķ içre men tek ölmeyen
Ta‘ na taşıdur saña seng-i mezârından şaķın
- 5 Ey Fuzûlî ķaḡı maḥbûbı ki sevseñ raḥmi var
Kıl ḥazır ancak benüm bî-raḥm yârumdan şaķın

¹⁸⁸² Gölpinarlı, **a.g.e.**, s. 116.

¹⁸⁸³ 990/ 1a Dökme kanum âb-ı çeşm-i eşkbârumdan şaķın: Yaķma cânım nâle-i bî-ihtiyârumdan şaķın

1b Yaķma cânım nâle-i bî-ihtiyârumdan şaķın: Dökme kanum âb-ı çeşm-i eşkbârumdan şaķın

2b Gel: Çok

3a cehd kıl cân raḥtın: raḥtını cehd eyle

taşra: dışra

Dîvân’da yer alan 3, 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

5a ķaḡı: ķansı

-991-¹⁸⁸⁴

Şabrî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Naḥl-i nevsin giry-e-i bî-iḥtiyārumdan şaḳın
Seyl-i serv-endāz-ı eşk-i bî-ḳarārumdan şaḳın
- 2 Tîr-i āhum zırh-ı encümden geçer ey Zāl-i çarḥ
Ġāfil olma nāvek-i cevşen-güzārumdan şaḳın
- 3 Āteşin āhum ğazel-i mihre şalmışdur kemend
Ḳaçma benden gel kemend-i tābdārumdan şaḳın
- 4 Ḳabrüme çeşm-i ḥaḳaretle nazar ḳılma saña
Ḥāb-ı bî-hüşî virür ḥāk-i mezārumdan şaḳın
- 5 Bir gün evc-i fitneden Şabrî iner dil murğına
Şāh-bāz-ı zülf-i bāl-efşān-ı yārumdan şaḳın

[248b]

-992-¹⁸⁸⁵

Mezākî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey felek tuğyān-ı āh-ı āteşinümden şaḳın
Böyle ser-keş şu le-i ser-der-kemînümden şaḳın

¹⁸⁸⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 247.¹⁸⁸⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 493.

- 2 Ol hilāl-ebrū ile baḥş eyleme ey māh-ı nev
Der-hem itme ḥāṭırum çin-i cebinümden şaḳın
- 3 Ğurre olma ḥüsnüñe ey āftāb-ı evc-i nāz
Gird-bād-ı nāle-i gerdün-zeminümden şaḳın
- 4 El-ḥazer her pāresi bir ḥançer-i elmās olur
İnkisār-ı şīşe-i ḳalb-i ḥazınümden şaḳın
- 5 Mālik-i mihr-i Süleymān-ı maḥabbetdür gönül
İsm-i a‘ zamdur şaḳın naḳş-ı nigınümden şaḳın
- 6 Cān virürken pister-i miḥnetde bārī nāzı ḳo
Ḥasret-ālüde nigāh-ı vāpesinümden şaḳın
- 7 Ey Mezākī da‘ vī-i siḥr ü füsün itme yüri
Ṭab‘ -ı mu‘ ciz nazm-ı i‘ cāz āferinümden şaḳın

-993-¹⁸⁸⁶

Nazım¹⁸⁸⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Alma āhum sūziş-i bī-iḥtiyārumdan şaḳın
Naḥl-i āteşbāruñ ‘ aşḳı cūybārumdan şaḳın

¹⁸⁸⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 937.

¹⁸⁸⁷ 993/ 1b āteşbāruñ ‘ aşḳı: āteşbār-ı ‘ aşḳam

2a çeşmümden: eşkümden

3b seyl-i sirişk-i şu‘ lebārumdan: sirişk-i şu‘ lebārumdan

4a işkeste-i seng-i sitem: seng-i sitemle münkesir

5b düzaḥ-şerārumdan: düzaḥ-nişārumdan

- 2 Sūz-ı dilden hūn-ı çeşmünden hāzer ey serv-i nāz
 Āteş-i seyyāleyūm kurb-ı civārumdan şaķın
- 3 Fūrkatūñde aķker-i sūzān olur her ķatresi
 ‘ Āşıkum seyl-i sirişk-i şu‘ lebārumdan şaķın
- 4 İtme mir ‘āt-ı dili iskeste-i seng-i sitem
 Rū-be-rū olmaz mısın hiç inkisārumdan şaķın
- 5 Hem yanar hem ġarķ olursın el-hāzer ey fūlk-i ķarķ
 Çeşm-i tūfān-meşreb ü dūzaķ-şerārumdan şaķın
- 6 Ġāfil olma zīnhār ey dāmen-i şabr u şekīb
 Nīşterzār-ı cūnūnum reh-güzārumdan şaķın
- 7 Sīne sūzān dil fūrūzān dīde pūr-hūn ey Nażīm
 Cūybār-ı āteşüm seyr-i kenārumdan şaķın

-994-¹⁸⁸⁸

Nā ‘ilī¹⁸⁸⁹

... / ... / ... / ..-

- 1 İtme her murġ-ı dilūñ şaydına pervāz şaķın
 Nāvek-i āhdan ey gözleri şehbāz şaķın

¹⁸⁸⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 280.

¹⁸⁸⁹ 994/ 2a her: bir

- 2 Olma hüsniñ gibi her şu‘ le-i āha hemreng
Dāmen-i ‘ işmetüñ ey berg-i gül-i nāz şaķın
- 3 Āšnā-yı nigeħ-i luṭfuñ olan diller içün
‘ Aşķ bīgānelerin eyleme hem-rāz şaķın
- 4 Nā-murādān-ı ser-i kūyuñ olan cānlar içün
Olma kām-ı dil-i aġyāra mühim-sāz şaķın
- 5 Nā’ilīveş nice dil-sūḥte müştāķın var
Şu‘ le-i āhdan ey dil-ber-i ṭannāz şaķın

[249a]

-995-¹⁸⁹⁰

Fehīm

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 İder tīg-ı nigāhın her zamān ol bī-amān keskin
Belī şemşīri cellāduñ gerekdür her zamān keskin
- 2 Teġāfüldür o şemşīr-i belā-āb u każā-cevher
Ki olmuş tīg-ı müjgānveş ‘ inān kendü nihān keskin
- 3 Cihānı hep kesüp şemşīr-i ġamzeñle helāk eyle
Gerekdür pādşāhum pādşāhān-ı cihān keskin

¹⁸⁹⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 622.

- 4 Ğazabla gūş idüp düşnām-ı la‘ lūñ pāyīña düşdüm
Yıkar mey-ḡāri ger olsa şarāb-ı erguvān keskin
- 5 Benüm seng-i melāmetden mü ’eşsir tır olur āhum
Ne deñlü künd ise tıǵı ider seng-i fesān keskin
- 6 Görüp ḡaşmum Fehīmā sözlerüm kaṭ‘ -ı nizā‘ itdi
Olnca böyle olsa dünyede tıǵ-ı zebān keskin

-996-¹⁸⁹¹

Şabrī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gehī luṭf-ıla baḡsun gāḡ ḡışm ile nigāḡ itsün
Şeh-i nāzum hemān baña nigāḡ-ı gāḡ gāḡ itsün
- 2 Ne var çignetseñ olmaz pāy-ı esb-i nāz fersüde
Ḳo cismin ‘ āşık-ı bī-dil yolunda ḡāk-i rāḡ itsün
- 3 Ḳum-ı devlet gūşāde baḡt-ı sāḡī bāde āmāde
Hemān şimden girü tertīb-i bezm-i ‘ izz ü cāḡ itsün
- 4 Silaḡ-dār-ı şeh-i ‘ aşḡ ise göstersün gönül kendin
Sipāḡ-ı ḡam hücüm itdükçe sell-i seyḡ-i āḡ itsün

¹⁸⁹¹ Kasır, a.g.e., s. 245.

- 5 Yeter cünbişler itdi köhne vādilerde ey Şabrī
Biraz da tāze semti raḥş-ı ḥāmem cilvegāh itsün

-997-¹⁸⁹²

Nā'ili¹⁸⁹³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Görinmez 'āşık ol dil-ber-i maḥcūb şerminden
İder ḥaṭ geldügin ruḥsārına mektūb şerminden
- 2 Zihī sāğar-keşān-ı bezm-i germ-ā-germ-i sevdāyī
Ġamından bāde-nūş olmuş gönül maḥbūb şerminden
- 3 O deñlü derd ü dāğ-ı miḥnete ey dil şabūr ol kim
Helāk-i nā-şigībāyī ola Eyyūb şerminden
- 4 Seni görse iderdi perde dāmān-ı Züleyḥāyī
Meh-i Ken' ān gibi maḥbūb-ı şehr-āşūb şerminden
- 5 Ne naḳş-ı bü'l-' aceb giryānıyuz ey Nā'ili bilse
Olur ġarḳ-āb-ı ḥaclet dāde-i Ya' kūb şerminden

¹⁸⁹² İpekten, **a.g.e.**, s. 275.

¹⁸⁹³ 997/ 2a sāğar-keşān-ı bezm-i germ-ā-germ-i sevdāyī: sāğar-keşān-ı bezm-i germ-ā-germ-i rüsvāyī

[249b]

-998-¹⁸⁹⁴‘ Ārif¹⁸⁹⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rūyuñı meydür meyi rūyuñ dil-ārā gösteren
Gülşeni güldür güli gülşen muṭarrā gösteren
- 2 ‘ Aşka ḥālet-baḥş olan dildür dile sevdā-yı ‘ aşk
Sāğarı meydür meyi sāğar muṣaffā gösteren
- 3 ‘ Āşıka kuḥl-ı cilā-yı bīniş-i idrākdür
Mihri zerre zerreyi mihr-i felek-sā gösteren
- 4 Şüret-i ma‘ nī-i insāniden āgāh olmadur
Baḥri kaṭre kaṭre-i nā-çizi deryā gösteren
- 5 ‘ Ārif-i pākīze kūyuñ kil-k-i hoş-reftāridur
Böyle bir nā-dide vādī şī‘ r-i ġarrā gösteren

¹⁸⁹⁴ Tankuş, **a.g.e.**, s. 294.¹⁸⁹⁵ 998/ 5a hoş-reftāridur: hoş-güftāridur

-999-¹⁸⁹⁶Vecdî¹⁸⁹⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bizi öldürdi ğam sâķî yetişsün cām göstereşün
Keş-â-keşden ħalâş itsün biraz ārām göstereşün
- 2 Düşüp dil ârzü-yı ħāline murğ-ı hevā oldı
Şabā pür-pīç idüp zülf-i siyāhın dām göstereşün
- 3 Degül ‘uşşāķa ķurbān olmaġa tālīb melā’ikde
Nigāh-ı ‘işve-bāzı tīg-ı ħūn-āşām göstereşün
- 4 Nice dil-şād olur ol māh-rū ref’-i niķāb itmez
Felek isterse her gün ‘āleme behrām göstereşün
- 5 Dil-i Vecdîye mey şun sâķiyā tā nükte-senc olsun
Nedür ser-beste şırr-ı mübhem ü ilhām göstereşün

-1000-¹⁸⁹⁸

Nādirî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘İyd irişdi eylesün vā’ iz ferāġ efsāneden
Güş-ı māh-ı nev pür olsun na’ra-i mestāneden

¹⁸⁹⁶ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 107.¹⁸⁹⁷ 999/ 2a oldı: aldı

4b behrām: bayrām

¹⁸⁹⁸ Kūlekçi, **a.g.e.**, s. 268.

- 2 Dāğlar oldu ʔabağlar çeşm-i pür-hūnum ʔadeh
Dil hum-ı meydūr şarāb-ı miḥnet-i cānāneden
- 3 Çünki dām u dāneye itmez hūmā-yı ‘ aşğ-ı pāk
Yüz çevirsün sübhavār ol rişte-i şad dāneden
- 4 Ağlayup yanmağda Mecnūn oldu şem‘ -i bezm-i ğam
Fūrkatūñ murgān-ı ser-gerdānı var pervāneden
- 5 Zūlf-i müşgīnūñ dilūmden itdi ‘ aşğ-ı ‘ āşkār
Mağribīdūr genc peydā eyledi vīrāneden
- 6 Şanki berfī āb ider mihr-i sipihr ey Nādirī
Eşk-rīz oldu beyāz-ı çeşm-i ter peymāneden

[250a]

-1001-¹⁸⁹⁹

Nā ‘ilī¹⁹⁰⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Fitne-ḥīz itdi şabā kākül-i fettānı ucın
Kıldı peyveste ser-i kāküle dāmānı ucın
- 2 Hüsñ ol şāhid-i ‘ işmet-şiken-i Yūsufdur
Ki Zeliḥā göremez ḥ ‘ābda dāmānı ucın

¹⁸⁹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 266-267.

¹⁹⁰⁰ 1001/ *Dîvân*’da yer alan 2 ve 4. beyitler, mecmuada yoktur.

- 3 Gūy-ı hūrşīd-i cemālin ki der-āgūş eyler
Gösterür mäh-ı neve tırrası çevgānı ucın
- 4 Gözedüp hātır-ı mecrūh-ı dil-i zārı o şūh
Dest-i luţfiyla tutar zūlf-i perişānı ucın
- 5 Nā'ilī buldı kütüb-hāne-i fażl u edebūñ
Tār şīraze-i mecmū'a-i 'irfānı ucın

-1002-¹⁹⁰¹

Vecdī¹⁹⁰²

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Şakla sineñde gönül nāvek-i müjgānı ucın
İtme pür-jeng yem-i eşkle peykānı ucın
- 2 Kimsenūñ destine ser-rişte-i şekvā mı virür
Kime gösterdi ruḥı zūlf-i perişānı ucın
- 3 Berzede dāmen-i nāz olmuş ol āfet 'acebā
Ser-i müye nice bend eyledi dāmānı ucın
- 4 Toḳınurdu saña ey sine-i sūzān ammā
Yār-ı dilden şaḳınur ḥançer-i bürrānı ucın

¹⁹⁰¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 111.

¹⁹⁰² 1002/ 1b yem-i eşkle: nem-i eşkle
Dīvān' da yer alan 2 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.
4b Yār-ı dilden: Nār-ı dilden

- 5 Nüşa-bendân-ı ma'ârif bulamaz Vecdînüñ
Târ-ı şîrâze-i mecmû'a-i 'irfânı ucın

-1003-¹⁹⁰³

Riyâzî¹⁹⁰⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dest-i ağıyâra virür zülf-i perîşânı ucın
Hâk olursak da degürmez bize dāmânı ucın
- 2 Gönderür şem' -i şeb-efrûza maḥabbet-nâme
Yaḳsa pervâne 'aceb mi per-i sūzânı ucın
- 3 Cām-ı zehr ile tırur üstümüze sâķî çarḫ
Muttaşıl cānâ tıpar ḫançer-i bürrânı ucın
- 4 Kudret-i şani' i gör bilmediler gıncelerüñ
Nereden gizledi destâr-ı perîşânı ucın
- 5 Ey Riyâzî demidür şem' -i gülî yakmak içün
Her benefşe yaḳa kibrit-i fûrûzânı ucın

¹⁹⁰³ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 485-486.

¹⁹⁰⁴ 1003/ 4b Nereden: Nerede
5a demidür: dekidür

[250b]

-1004-¹⁹⁰⁵Nazım¹⁹⁰⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Tıtdı dil bir şanemüñ zülf-i perîşânı ucın
Güy-ı ğaltân gibi buldı yine çevgânı ucın

2 Câme-i şabrını çāk itmez idi ceyb-i dile
Āšnā eylemese pençe-i müjgânı ucın

3 Kef-i destinde bulur ol büt-i şūhuñ arayan
‘ Āşkuñ rişte-i yāruñ dil ü cānı ucın

4 Vuşlat ümîdin iderken yine didi cānān
Dil-i şeydāya ‘ aşā-yı ğam-ı hicrānı ucın

5 Beñzedi kendüyi ruhsār-ı dil-ārāya Nazım
Alsa mıkrāz n’ola şem‘ -i fūrūzānı ucın

¹⁹⁰⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 938.

¹⁹⁰⁶ 1004/ 2a şabrını: şabrumı

3a Kef-i destinde: Dest-i ‘ aşkuñda
büt-i şūhuñ: şeh-i hüsnüñ

3b dil ü cānı: dil-i virānı

5a Beñzedi kendüyi ruhsār-ı dil-ārāya Nazım: Cüst ü cū itdi Nazīmā bu kadar şarşar-ı āh

5b Alsa mıkrāz n’ola şem‘ -i fūrūzānı ucın: Eşkümüñ bulmadı deryā-yı firāvānı ucın

-1005-¹⁹⁰⁷

Yahyā

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Baḳmaz yüzime dīde-i ḥūnbārı ne bilsün
Gelmez yanuma eyledüğüm zārı ne bilsün
- 2 Rūyında ḳarār itmege yüz tutmış idi dil
Ardınca imiş ḥaṭṭ-ı siyekārı ne bilsün
- 3 Şīrīn düşürür sözlerin ol la' l-i şekerbār
Ṭūṭī ötüyor lezzet-i güftārı ne bilsün
- 4 Her dil ki degül rāh-rev-i Ka' be-i kūyuñ
O yolda olan serzeniş-i ḥārı ne bilsün
- 5 Yahyā ṭotalum eyler eşer yāra ğubāruñ
Ol mest-i mey-i nāz bu esrārı ne bilsün

-1006-¹⁹⁰⁸

Şabrī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Sensüz nice def' -i ğam-ı hicrān iderüm ben
Her mey ki gelür çeşmüme rīzān iderüm ben

¹⁹⁰⁷ Ertem, **a.g.e.**, s. 154.¹⁹⁰⁸ Kasır, **a.g.e.**, s. 257.

2 Gördükçe seni cem^ç idemem kendümi aşla
Zülfüñ gibi evzâ^ç -ı perîşân iderüm ben

3 Pür-tâb-ı ğamum âha ne hâcet reh-i ^ç aşkuñ
Hâşâkini sâyemle de sūzân iderüm ben

4 Nerm itmedüm âhumla dil-i sūhteni gerçi
Pülâdları şem^ç -i fūrūzân iderüm ben

5 Bulsun beni kūyında gelüp şabr u qarârüm
Şabrî yine ^ç azm-i der-i cānân iderüm ben

[251a]

-1007-¹⁹⁰⁹

Yahyâ¹⁹¹⁰

.--- / .--- / .--- / .---

1 Kōmayup tākātüm feryāda nālân olmasun dirsün
Gözüm yaşını alursun da giryân olmasun dirsün

2 Melāhat mülkini teşhîr idüp şemşîr-i ğamzeñle
Güzellik kişverinde ğayrı sultân olmasun dirsün

3 Benüm zan itdügüm bu kim ğurūr-ı hüsn ile bir gün
Felekde mihr-i raḥşân mäh-ı tābân olmasun dirsün

¹⁹⁰⁹ Ertem, **a.g.e.**, s. 167.

¹⁹¹⁰ 1007/ 1. beyit dışında, *Dîvân*'daki beyitlerin dizilişi farklıdır.

- 4 Cefâ taşıyla mir'ât-ı dilüm sâd-pâre eylersün
Ne mümkündür yine hâtır perîşân olmasun dirsün
- 5 Nice kûl olmasun Yahyâ saña ey pâdşâh-ı hüsn
Yolumda senden özge kimse kurbân olmasun dirsün

-1008-¹⁹¹¹

Fâ'izî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Atarsuñ seng-i cevri kâlbe vîrân olmasun dirsün
Urursın mülk-i dil hâk-ile yeksân olmasun dirsün
- 2 Çıkup kürsiye vâ' iz men' idersün bâdeden halkı
Elinde kimsenüñ cām-ı dıraḥşân olmasun dirsün
- 3 Virürsin ğamze-i mestüñ eline ' işveden ḥançer
Arasında yine ' aşk ehlinüñ kan olmasun dirsün
- 4 Bozarsın sille-i bād ile ağızın ğoncenüñ ey çarḥ
Bu gülzâr-ı fenâda kimse ḥandân olmasun dirsün
- 5 Ḥalâş ümîd idersün Fâ'izî ser-geştelikden sen
Meger bu günbed-i gerdûnda gerdân olmasun dirsün

¹⁹¹¹ Okatan, **a.g.e.**, s. 225-226.

-1009-¹⁹¹²

Na' tî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yağarsun ' âlemi bir kimse sūzān olmasun dirsün
Yığarsun hātır-ı ' uşşākı vīrān olmasun dirsün
- 2 Niyāz-ı vuşlat itsem çīn idersüñ cebhe-i nāzuñ
' Acebdür hāsteñi cūyā-yı dermān olmasun dirsün
- 3 İdüp zīr-i seḥāb ṭurre-i mihr-i rūy-ı pūr-tābuñ
Sirişke diseler mümkün mi bārān olmasun dirsün
- 4 Ḥadeng-i cevruñe āmāc olurken sīne-i ' āşıḳ
Yine ṣālīm göñülde zaḥm-ı peykān olmasun dirsün
- 5 Dirīg itdūñ nesīm-i luṭfuñı Na' tî-i şeydādan
Bu gülşende gül-i āmāli ḥandān olmasun dirsün

[251b]

-1010-¹⁹¹³

Riyāzî

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ğam künci benüm genc-i firāvān senüñ olsun
Zindānı benüm Yūsuf-ı Ken' ān senüñ olsun

¹⁹¹² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.¹⁹¹³ Açıköz, **a.g.e.**, s. 512.

2 Kısmet idelüm gel berü ey rind-i kadeh-ı̇âr
Hün-âbe benüm bâde-i raḥşân senüñ olsun

3 Hün-âbesin içdük dili sâķī saña virdük
Çekdük meyini cām-ı dıraḥşân senüñ olsun

4 Biz ma‘ nî-i ḥüsn isterüz ey Mānî-i devrân
Naķş eyledüģüñ şüret-i bî-cân senüñ olsun

5 Dil virdüģümi dirdüm ol dil-dāra Riyāzî
Korķum bu diye nā-geh o fettân senüñ olsun

-1011-¹⁹¹⁴

Şabrî¹⁹¹⁵

--. / .--. / .--. / .--

1 Mey-ḥâne benüm şahn-ı gülistân senüñ olsun
Sāğar benüm olsun gül-i ḥandân senüñ olsun

2 Bülbül didi kim fāḥteye sözi uzatma
Gül naḥli benüm serv-i ḥırāmân senüñ olsun

3 Esbāb-ı belā üzre nizā‘ eyleme ey dil
Ol ğamze benüm zülf-i perişân senüñ olsun

¹⁹¹⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 244.

¹⁹¹⁵ 1011/ *Divân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

- 4 Mihr üzre girihdār nedür bil didüñ ey şāh
Hal eyle anı mülk-i dil ü cān senüñ olsun
- 5 Zehr-āb-ı ğamı māye-i şevk itdi baña ‘ aşk
Şimden girü sākī mey-i raḥşān senüñ olsun
- 6 Yıllarla karar it dil-i Şabrīde dilerseñ
Ey şāh-ı ğam ol gūşe-i vīrān senüñ olsun

[252a]

-1012-¹⁹¹⁶Fā’ik¹⁹¹⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Refīk-i nā-muvāfīkdan daḥı ma‘ kuldür reh-zen
Müsellemdür ‘ ağılsuz dostdan şāhib-ḥired düşmen
- 2 Derūn-ı sīneye şad dāğ-ı ḥasret oldı tāb efgen
Yine ey cism-i zār derd-perver dīdeler rūşen
- 3 İder āzürde bir zālīm de lā-būd merdüm-āzārı
Alurmuş intikām-ı zaḥm-ı pāyı ḥārdan sūzen

¹⁹¹⁶ Koçak, **a.g.e.**, s. 173.

¹⁹¹⁷ 1012/ 3a İder āzürde bir zālīmde lābūd merdüm āzārı: İder bir zālīmı elbette bir zālīm de āzürde

4a İderdi: Olaydı

bī-āzād: āzāde

8a fersūde-i āteşde: fersūde-i āteş

Mısraın vezni aksamaktadır.

- 4 İderdi hārlardan dāmen-i gül-gonce bī-āzād
Olaydı kārger şahın-ı çemende cezbe-i sūsen
- 5 Hārāb olsa göñül ‘ ayn-ı zarardur dāğ-ı hicrānuñ
Olur bir gūne raḥne ḥāne-i vīrāneye revzen
- 6 Hemān bende idersin āzmāyiş tīr-i müjgānuñ
Hemīşe ey kemān-ebrū nedür bu çekdügüm senden
- 7 Olur germiyyet-i hūrşīd rūz-ı maḥşere perde
Eger dest-i recāya vaḳf olursa gūşe-i dāmen
- 8 Dil-i sengīn-i yāri nerm ider āh-ı cihān-sūzum
Olur fersūde-i āteşde ne deñlü saḫt ise āhen
- 9 Gümüş-ḥāne emīni oldı şandum kendümi Fā’iḳ
İdünce nā’il-i vuşlat beni ol şūḫ-ı sīmīn-ten

-1013-¹⁹¹⁸

Mantıkı¹⁹¹⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘ Andelībūñ alma ey gül eşk-i çeşm-i pūr-nemin
Naḫş iden āb üzre naḫş itmiş güzellik ‘ ālemin

¹⁹¹⁸ Bilge Kaya, **XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi**, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara 1991, s. 137.

¹⁹¹⁹ 1013/ 3b Nağmenūñ zir ü bemin: nağme-i zir ü bemin

4b Yoḫsa şeb-nem eksük itmez zaḫm-ı gülden: Yoḫsa zaḫm-ı gülden şeb-nem eksük itmez
6a ḫançer: la’ lin

- 2 Başına tel şokdı mağrūrāne sūnbūl gör hele
Rūzgāruñ pençesinden kırtarur mı perçemin
- 3 Kıynına girdi şabā āheste āheste gülūñ
Birbirine kıatdı būlbūl nağmenūñ zīr ü bemin
- 4 Nīşter-i āzārını elden kıomaz bir lahza ħār
Yoħsa şeb-nem eksūk itmez zaħm-ı güliden merhemini
- 5 Kıabza-i teşĥirine girse ‘aceb mı rūzgār
Kıullanur ğonce Süleymān-ı zamānuñ ħatemūñ
- 6 Sīnesin çāk itse sākī şunsa ħançer n’eylerüz
‘Ālemūñ āyīne-i İskenderin cām-ı Cemin
- 7 Mantıķınūñ kıaddi dāl olsa hilālāsā n’ola
Toğduğı ğünden çeker çarħuñ kemān-ı Rüstemin

[252b]

-1014-¹⁹²⁰Dürri¹⁹²¹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Kesdük ümîd riştesini zülf-i yârdan
Yok şimdi kılca minnetümüz rûzgârdan
- 2 Teşrîf-i bezm ider diyü ol âteşin-‘ izâr
Döndi kebâba cism-i nizâr intizârdan
- 3 Ey seng-dil tokınma şakın şîşe-i dile
Zulm itme tâzesün hâzer it inkisârdan
- 4 İster ki tîr-i ğamzeñe cânın nisâr ide
Dâ’im odur geçen bu dil-i zaḥm-dârdan
- 5 Pervânevâr âteş-i şevķüñle rakş ider
Ey şem‘ şorma ḥâl-i dil-i bî-ķarârdan
- 6 Dürri ne deñlü cürm ile leb-rîz iseñ daḥı
Kesme ümîdi ḥazret-i âmûzkârdan

¹⁹²⁰ Nuran (Üzer) Altuner, **Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks)**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1989, s. 226.

¹⁹²¹ 1014/ Mecmuada yer alan 4, 5 ve 6. beyitler, tezkirede yoktur.
Tezkirede yer alan 16 numaralı beyit, mecmuuda yoktur.

-1015-¹⁹²²Vehbî¹⁹²³

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Mest olmaduk şarāb-ı vişāl ile yārdan
Kurtulmasun anuñ da nigāhı ħumārdan
- 2 Zülfüñ degül mi böyle perīşān iden beni
Āsūde olmasun o daĥı rūzgārdan
- 3 İtdüñ esīr şiddet-i sermā-yı ġam bizi
Maĥrūm ola riyāz-ı cemālūñ bahārdan
- 4 Bed-nām-ı ‘aşq eyledi ĥāl-i ruĥuñ bizi
Olmaya ĥālī fitne ile iştihārdan
- 5 İki yakayı görmeye bir yirde dergehüñ
Dūr eyleyen odur beni dār u diyārdan
- 6 Şıĥḥat yüzini görmeye bīmār gözlerüñ
Dā’im budur recā-yı dilüm Kirdgārdan
- 7 Vehbî bu tâze-ṭarḥ nev-icāda isterüm
Pey-revlik ehl-i ṭab‘ -ı belāġat-şi‘ ārdan

¹⁹²² Dikmen, **a.g.e.**, s. 617-618.¹⁹²³ 1015/ 5a dergehüñ: gerdenüñ

[253a]

-1016-¹⁹²⁴Fehîm¹⁹²⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hışm-ıla eřmũ zebān-ı nālemi lāl itmesũn
Murğ-ı dest-āmũz-ı dilden bĩ-per ü bāl itmesũn
- 2 Biñ tegāfũl itse ğamzeñ nağd-i cāna ğam degũl
Ĝāret-i esbāb-ı dīn itmekde ihmāl itmesũn
- 3 şöyle luř it cāvidān-ı eřm-i mu‘ ciz-ġũyuña
řerħ-i efsũn-ı nigāhuñ cāna icmāl itmesũn
- 4 şeh-i iķlĩm-i ğamuñdur dil tĩr-i bĩ-dād kıl
Peyk-i āhın bārgāh-ı ‘arşa irsāl itmesũn
- 5 arħ-ı dũn yā Rab Fehĩm-i ‘āřık-ı ũftādeveř
Hĩ mesti şehr-i rüsvādiye pā-māl itmesũn

¹⁹²⁴ Ŭzgör, **a.g.e.**, s. 626.¹⁹²⁵ 1016/ 4a tĩr-i bĩ-dād: aña bir dād

-1017-¹⁹²⁶Şabrî¹⁹²⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cūylar mestāne efgān itmesün ya n'eylesün
Lāleler çāk-i girībān itmesün ya n'eylesün
- 2 Şem' sūzān eyledi pervāneyi dil-ber dili
Bülbüli güller de nālān itmesün ya n'eylesün
- 3 Zāhidüñ destinde sübhā ehl-i cāhuñ sīm ü zer
Cāmı rind-i 'aşq gerdān itmesün ya n'eylesün
- 4 Ğam hücum itmekdedür 'ārif niyām-ı şışeden
Sell-i seyf-i cām-ı raḥşān itmesün ya n'eylesün
- 5 Şem' -i ḥüsn-i yāra dil pür-sūḥte pervānedür
Kendüyi üftān ü ḥizān itmesün ya n'eylesün
- 6 Ṭab' -ı Şabrî dāstān-perdāz-ı bezm-i medḥidür
Vaşf-ı şāh-ı mülk-i 'irfān itmesün ya n'eylesün

¹⁹²⁶ Kasır, **a.g.e.**, s. 246.¹⁹²⁷ 1017/ 4b Sell-i seyf-i cām-ı raḥşān: Sell-i seyf-i berk-i raḥşān

-1018-¹⁹²⁸**Mezākī**¹⁹²⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dil ümīd-i şoḥbet-i yār itmesün yā n'eylesün
 Ārzū-yı seyr-i dīdār itmesün yā n'eylesün
- 2 Kāmet-i bālā müsā' id cilveler ḥōd dil-firīb
 Ol sehī-ḳad böyle reftār itmesün yā n'eylesün
- 3 La' l-i nābı teng-sükker sözleri cāndan lezīz
 Leblerin böyle şekerbār itmesün yā n'eylesün
- 4 Ğamze hem ser-mest ü hem ḥançer be-dest-i nāzdur
 Ḳaşd-ı cān-ı 'āşık-ı zār itmesün yā n'eylesün
- 5 Eyledi Manşūr-ı bī-dil 'āḳıbet ifşā-yı rāz
 Ğayret-i 'aşḳ anı ber-dār itmesün yā n'eylesün
- 6 Rāh-zen çoḳdur bu yolda Rüstem-i destān-ı dil
 Heft-ḥ'ān-ı ğamda peykār itmesün yā n'eylesün
- 7 Tāzelerken köhne-dāğ-ı sīnesin erbāb-ı 'aşḳ
 Sūde-i elmāsı der-kār itmesün yā n'eylesün

¹⁹²⁸ Mermer, **a.g.e.**, s. 495-496.

¹⁹²⁹ 1018/ *Dīvān*'da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

- 8 Ey Mezāķī tekye-i ‘ālemde abdālān-ı Rūm
Şāh-beyt-i ‘aşķı tekrār itmesün yā n’eylesün

[253b]

-1019-¹⁹³⁰

Nazīm ¹⁹³¹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Kaddüm ham itdi kâmetüñi müstaķim iden
Dīvâne eyledi beni la‘ lüñ besim iden
- 2 İtmiş derün-ı bülbüli mecrûh nevk-i hâr
Bezm-i cemende güllere yâr-ı kadim iden
- 3 Şalmış hevâ-yı ‘aşķ-ıla efsâne-i gama
Dil-mübtelâyı ol şeh-i hüsne nedim iden
- 4 Bâr-ı girân-ı ‘aşķ-ıla dâl itdi kaddümi
Hâl-i ruhuyla kâkülini şekl-i cım iden
- 5 İtmiş mey-i tecellî-i feyz ile ser-girân
Tab‘ -ı Nazîmi Tûr-ı suhanda Kelim iden

¹⁹³⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 950.

¹⁹³¹ 1019/ 1b Dīvâne eyledi beni la‘ lüñ besim iden: Hâl-i ruhuyla kâkülini şekl-i cım iden

4b Hâl-i ruhuyla kâkülini şekl-i cım iden: Dīvâne eyledi beni la‘ lüñ besim iden

5a ser-girân: pür-hurûş

-1020-¹⁹³²

Fā'izi¹⁹³³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Țurma sākī yine cām-ı mey-i raḥṣān yürisün
Nev-bahār oldı reg-i cānumuza ḳan yürisün
- 2 Cılveler eylesün iriṣdi bahār eyyāmı
Yine ol tāze nihāl-i gül-i ḥandān yürisün
- 3 Kimsede tāb mı ḳor ṣīve-i refṭārları
Seyre çıḳsun hele ṣabr eyle cevānān yürisün
- 4 Tārmār eyledi evrāk-ı güli bād-ı ṣabā
Her taraf ḥükm-i ṣehin-ṣāh o bahārān yürisün
- 5 Rāyetin dikdi yine burc-ı dile āh-ı derün
Demidür Fā'izi-yā leṣker-i hicrān yürisün

¹⁹³² Okatan, **a.g.e.**, s. 226.

¹⁹³³ 1020/ 4a eyledi: eyleyüp

[254a]

-1021-¹⁹³⁴Nā'ili¹⁹³⁵

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Habs-ı nigāha eyleyüp āgāz birbirin
Şayd eylemek diler iki şehbāz birbirin
- 2 Birbirine niyāz ile itmiş ol iki büt
Ārāyış-i şanemkede-i nāz birbirin
- 3 Muṭrıblar itdi yād idüp ol iki gonceyi
Feryād-ı 'andelibe hem-āvāz birbirin
- 4 Zīr-i lebinde buldılar ol iki sāhirüñ
Remz-i füsün nükte-i i' cāz birbirin
- 5 Uşşāk-ı şaht-cāna yine müjde Nā'ili
Nerm itmiş ol iki büt-i ṭannāz birbirin

¹⁹³⁴ İpekten, **a.g.e.**, s. 281.¹⁹³⁵ 1021/ 4b nükte-i i' cāz: o nükte-i i' cāz

-1022-¹⁹³⁶‘ Ārif¹⁹³⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kılmasun mı şekve itdükçe tecāhül n’eylesün
Hātır-ı ‘ āşıķda yok táb-ı tegāfül n’eylesün
- 2 Geçdi sevdā-yı metā‘ -ı vuşlatından cān-ı yār
Kalmadı ser-māye-i şabr u taḥammül n’eylesün
- 3 Maḥfil-i gülşende almış ḥārlar pīrāhenin
Olmasun şem‘ -i güle pervāne bülbul n’eylesün
- 4 Mestī-i ‘ aşķuñla hüşyārī muḥāl oldu dile
Buldu devr-i cām-ı istignā teselsül n’eylesün
- 5 Gerçi ‘ Ārif ḥāksār olmaķda taķşīr itmedi
Ol hümā alçaķlara kılmaz tenezzül n’eylesün

-1023-¹⁹³⁸Nef‘ī¹⁹³⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘ Āşıķa ṭa‘ n itmek olmaz mübtelādur n’eylesün
Ādeme mihr ü maḥabbet bir belādur n’eylesün

¹⁹³⁶ Tankuş, **a.g.e.**, s. 292.

¹⁹³⁷ 1022/ 5b kılma: itmez.

¹⁹³⁸ Akkuş, **a.g.e.**, s. 506-507.

¹⁹³⁹ 1023/ *Dîvân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

2 Göñli dil-berden kesilmezse ‘aceb mi ‘āşıķuñ
Ġamzesiyle tā ezelden āşnādur n’eylesün

3 N’ola ta‘ yīn itse ẓabṭ-ı mülk-i ħüsni ġamzeye
Zülf-i bir āşüfte-i ser-der-hevādur n’eylesün

4 Zülfine ķalsa perīşān eylemezdi dilleri
Anı da taħrīk iden bād-ı şabādur n’eylesün

5 Olmasa Nef‘ ī n’ola dil-beste zülf-i dil-bere
Ṭab‘ -ı şūḫı dāme düşmez bir Hümādur n’eylesün

[254b]

-1024-¹⁹⁴⁰

Nābī¹⁹⁴¹

--. / .--. / .--. / .--

1 Ey nāme sen ol māh-liķādan mı gelürsin
Ey hüdhüd-i ümīd Sebādan mı gelürsin

2 Ālūde-i ħūndur yine dāmān ü girībān
Ey ġamze-i ħūn-rīz ġazādan mı gelürsin

¹⁹⁴⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 855.

¹⁹⁴¹ 1024/ 2b ġamze-i ħūn-rīz: ġamze-i ħūn-ġār
Dīvān’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.
8a yāruñ: ey eşk

- 3 Teşrîfe bu şeb va' dî var ol şem' -i ümîdün
Ey ẖâb-ı siyeh-baht 'ışâdan mı gelürsin
- 4 Bu secde-i bîhûde nedür her kıademünde
Ey ẖâme-i bî-mağz lîkâdan mı gelürsin
- 5 İtmîş saña dil-ğastelerün ẖâleti te'şîr
Ey çeşm-i siyeh dârü's-şîfâdan mı gelürsin
- 6 Her bir bün-i mûyuñdan akar âb-ı leţâfet
Deryâ-yı melâhatde şînâdan mı gelürsin
- 7 Vâ' iz bizi tahvîf ile teşvîşe düşürme
Sen mağkeme-i rûz-ı cezâdan mı gelürsin
- 8 Bilsem ne için varmış idün kûyına yâruñ
Tahrîk-i ğazabdan mı recâdan mı gelürsin
- 9 Nâbî ğazeli gibi hoş-âyendeligün var
Ey bâd-ı revân-bağş Ruhâdan mı gelürsin

-1025-¹⁹⁴²Lem[‘]î¹⁹⁴³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey bād-ı şabā zülf-i dü-tādan mı gelürsin
Vā-reste misün dām-ı belādan mı gelürsin
- 2 Ey cām nedür sende bu keyfiyyet-i te’şîr
Sen la‘l-i leb-i rûḥ-fezādan mı gelürsin
- 3 Gördüñ mi ḥaṭ-ı tāzeyi gül-berg-i ruḥ üzre
Bülbül çemenistān-ı vefādan mı gelürsin
- 4 Dāmen-be-miyān tîḡ-be-kef-i ġamze pür-āşüb
Ḳurbānuñ olam söyle ġazādan mı gelürsin
- 5 Ey ḥāme-i Lem[‘]î ne bu şîrînî-i ġüftār
Sen Nābî-i pākîze-edādan mı gelürsin

[255a]

-1026-¹⁹⁴⁴

Fā’îzî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘İyd olunca ṭoldı rîk-i berfle şaḥn-ı cihān
Ḳumda oynasın bugünden şoñra eṭfāl-i zamān

¹⁹⁴² Altuner, **a.g.e.**, s. 766; Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, (haz. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatcı), C. II, Bizim Büro Yay., Ankara 2001, s. 893.

¹⁹⁴³ 1025/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Safâ’î* tezkiresinde farklıdır. *Tuhfe-i Nâilî*’de ise mecmuada yer alan 3 ve 5. beyitler yoktur.

¹⁹⁴⁴ Okatan, **a.g.e.**, s. 224-225

- 2 Nice günlerdür kesildi rāhı şehir-i gülşenüñ
Hak budur kim virdi her yah-pāre hançerden nişān
- 3 Şahneveş ehl-i mezākuñ şöhetin telh eyledi
Geldi kış başdı perişān oldu bezm-i gülistān
- 4 Zevrak-ı mey bahr-ı gülşende görünmezse n'ola
Yine kum kaldırdı berfi şavurup bād-ı vezān
- 5 Yılda bir kez 'ayşısı çok gördi bize ey Fā'izī
'İyd olunca sāğar-ı mihri sipihr itdi nihān

-1027-¹⁹⁴⁵

Nef'î

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğam-ı 'aşkuñ ki hep şekvā ider 'uşşāk-ı zār andan
O dilden hāz ider hem dil dahı bī-ihtiyār andan
- 2 Ten-i zārum ko hāk olsun yoluñda cāna minnetdür
Hemān tek konmasun ol dāmen-i pāke ğubār andan
- 3 Gelince fikr-i la' lün 'ārifāne şöhet eyler dil
Kebāb-ı pür-nemek bundan şarāb-ı bī-ğumār andan

¹⁹⁴⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 505.

- 4 Öürsem eşigüñden hāk-i ten dūr olmasun dirsün
Buña olsun mı hiç ey dil müsā^ç id rüzgār andan
- 5 N'içün evvel görüşde yārına cān virmemiş Nef^ç ī
Bugünden böyle hiç maqbūl olur mı i^ç tizār andan

-1028-¹⁹⁴⁶

Faṣīḥ¹⁹⁴⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ḥalāvet kesb ider zehr-ābe-i nūṣı cefāsından
Yed-i ^ç işret yudum bu meclisüñ cām-ı şafāsından
- 2 Meṣām-ı cāna dest-āvizi bŷy-ı bī-vefāyidür
Dimāğ-āzürdeyüm bu gülşenüñ bād-ı şabāsından
- 3 Ğam-ı hicr ü şafā-yı vuşlatından fāriğüm ^ç aşkuñ
Uşandum ḥaşılı bīgānesinden āšnāsından
- 4 Nigāh itdükçe her dem gül-cebīnin ğonce eyler yār
Güler yüz görmedük āyīne-i ^ç ālem-nümāsından
- 5 Faṣīḥā bir daḡı dest-i ferāğum itmeme ālūde
Yed-i ^ç işret yudum bu meclisüñ cām-ı şafāsından

¹⁹⁴⁶ Çıpan, a.g.e., s. 455.

¹⁹⁴⁷ 1028/ 1a ider: idüp

[255b]

-1029-¹⁹⁴⁸Nā'ili¹⁹⁴⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Çāk olur sīne-i meh sīne-i 'uryānından
Mihr olur dāğ-be-dil gūy-ı girībānından
- 2 Nāmūrādāne düşürdük dili bir āfete kim
Feyz alır kām-ı dü-ālem ğam-ı hicrānından
- 3 Her biri şūret-i bīcāna döner 'uṣṣākuñ
O büt-i deyr-i melāḥat ki geçer yanından
- 4 Ḥased ol küṣteye kim ḥaṣre dek olmaz zā'il
Lezzet-i tiğ-ı ğamuñ zā'ika-i cānından
- 5 Navek-i āha ki peyveste olur yād-ı ruḥuñ
Tutuşur bām-ı felek şu'le-i peykānından
- 6 Teşne-leb hecr-i leb-i yārla ölmek yegdür
Hızruñ āmed-şūd-ı ser-çeşme-i ḥayvānından

¹⁹⁴⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 263-264.

¹⁹⁴⁹ 1029/ *Divân*'da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

7b kem-neş'e-i iḥsānından: kem-neşve-i iḥsānından

- 7 Nā'ili sāğar-ı leb-rîz-i hayātuñ efsūs
Hişşedār olmadı kem-neş'e-i ihsânından

-1030-¹⁹⁵⁰

Şākīb

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i miḥnet-esîri şād u kām-ı ülfet itmezsın
Perî-rûsun muḥaşşal âdeme ünsiyyet itmezsın
- 2 Bizi gördükçe 'azm-i cilvegāh-ı vaḥşet eylersın
Raķīb-i dīv seyretdüñ 'acebdür vaḥşet itmezsın
- 3 Ne deñlü şem' veş yansam yaķılsam derd-i hicründe
Yine ey māhir ü ben zār-ıla germiyyet itmezsın
- 4 Bizi bîgāne-i bezm-i vişāl eylersün ammā kim
'Adū-yı rû-siyāhı āşnā-yı ḥasret itmezsın
- 5 Teğāfüldür zamān-ı luṭfkāruñ Şākīb-ı zārā
Dem-i cevır ü cefā geldükde ammā ğaflet itmezsın

¹⁹⁵⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-1031-¹⁹⁵¹Vecdî¹⁹⁵²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nigāh-ı luṭfuñ itmem ārzū-yı āšnā düşmen
Baña cevır eyle ki ğamzeñ gibi olur vefā düşmen
- 2 Temennā vaḳti ğāyet teng ü nām-ı luṭf nā-peydā
Göñülde cilveger şad-müdde‘ ā dil-ber recā düşmen
- 3 Nesīm-i āhdan zülfüñ gibi dil-teng olur dāğum
Belī şem‘ -i şeb-efrüz olur elbette hevā düşmen
- 4 Dem-i ‘İsi diyār-ı ‘aşka gelse sūdmend olmaz
O şehrüñ cümle ḫalkı derd-perverdür devā düşmen
- 5 Sükūt itmezdi olsa ḳudret-i güftār Vecdīde
Olur mı bülbül-i bāğ-ı maḥabbet hiç nevā düşmen

¹⁹⁵¹ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 104.¹⁹⁵² 1031/ 1b olur: oldım

[256a]

-1032-¹⁹⁵³Faşîh¹⁹⁵⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kimseler yâ Rab esîr-i ‘ aşk-ı cân-sûz olmasun
Bir mehûñ efkâr-ı mihriyle siyeh-rûz olmasun
- 2 Eyleme hüsni-i naẓar aġyâra luţf it dostum
Şâh-bâz-ı çeşm-i ser-mestûñ bed-âmûz olmasun
- 3 Ol meh-i burc-ı leţâfetden ki dūrum ‘ alemûñ
Gelmesün isterse bahârı ‘ ıyd u nev-rûz olmasun
- 4 Āteş-i ẖasret nedür bilmezsin ey pervâne sen
Bir gice gel gör hele şem‘ -i şeb-efrûz olmasun
- 5 Nâr-ı dūzaĥdan Faşîhâ çeşmüme gülzâr-ı bâġ
Kimseler yâ Rab esîr-i ‘ aşk-ı cân-sûz olmasun

¹⁹⁵³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 435.

¹⁹⁵⁴ 1032/ 3b isterse: ister

Mısraın vezni aksamaktadır.

5a Nâr-ı dūzaĥdan: Nâr-ı dūzaĥddur

-1033-¹⁹⁵⁵

‘İşmetî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nigāhum buse-çîn olmağda la‘ l-i dil-sitānından
Şikārın almayan şebbāz çıkmaz āşyānından
- 2 Mülāyim gösterür ‘uşşāḳ-ı zāra kendüyi ammā
Alınmaz ḥarf-i vuşlat ol sitem-kāruñ dehānından
- 3 Sebük-sāmān gerekdür rind olan ey dil ḥabābāsā
Ki açılsa çıkan ancak hevādur cur‘ adānından
- 4 Dile her çend bir bāzīçe bulmağdur ġaraḫ yoḫsa
Su‘ āl itmek ne lāzım va‘ de-i vaşluñ zamānından
- 5 Hemān ey ‘İşmetî ‘arż-ı ‘ubūdiyyetden ayrılma
Seni kim dūr ider ol şāh-ı ḥüsnüñ āstānından

-1034-¹⁹⁵⁶

Nā’ilī

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Ma‘ zūr tut ḥatāsını ey şūḫ-ı nāzenīn
Mecnūn-ı nev-bahār-ı ġamuñdur dil-i ḥazīn

¹⁹⁵⁵ İpekten, **a.g.e.**, s. 80-81.¹⁹⁵⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 276-277.

- 2 Sen pādšāh-ı memleket-ārā-yı nāzsın
Ol bir gedā-yı bī-ser ü sāmān-ı reh-nişin
- 3 Hükm-i sevād-ı noқта-ı hālūndür eyleyen
Mülk-i kazāyı zelzele-i fitneden emīn
- 4 Hengām-ı cilve hāke ki zūlfūñ düşer olur
Kūyuñ segānı reşk-i gāzālān-ı deşt-i Çin
- 5 Eyler felekde şöhet-i kerrūbiyāna nāz
Oldukça Nā'ili seg-i kūyuñla hem-nişin

[256b]

-1035-¹⁹⁵⁷Fehīm¹⁹⁵⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mest oldı gönül neşve-i zevk-ı nıgehūñden
Havf itmez olursa n'ola çeşm-i siyehūñden
- 2 Sen cilveger oldukça kazā şūret-i haşrı
Göstermege āyine tutar hāk-i rehūñden
- 3 Murğān-ı belā eylemege 'āleme pervāz
Destūr diler cünbiş-i perr-i külehūñden

¹⁹⁵⁷ Üzgör, **a.g.e.**, s. 616.¹⁹⁵⁸ 1035/ 2b tutar: düzer
4a olup: alup

- 4 Eflāk olup zīb-i ruḥ-ı mihr ü meh eyler
Peyveste ğubār-ı reh-i nezzāregehüñden
- 5 Kūyın ideli ol şanemüñ Ka‘beye teşbīh
Āzürdeyüz āzürde Fehīmā günehüñden

-1036-¹⁹⁵⁹

Fā’iz

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Vişālūñ ārzū eyler gönül ister vebāl olsun
Komaz endişeyi elden şehā fikr-i muḥāl olsun
- 2 Raḳīb ile şafāda ol hemān ben ḳā’ilüm cānā
Ser-i kūyuñda yir göster baña şaff-ı ni‘āl olsun
- 3 Recā-yı pāy-būs eylerse ‘uşşāḳ-ı dil-efgāruñ
Şaḳın olmaz dime olsun di ey tāze-nihāl olsun
- 4 N’ola semt-i vefāya sevdüğüm ‘atf-ı ‘inān itseñ
Semend-i nāzuña cism-i nizārum pāy-māl olsun
- 5 Ola bir gün seni şāyeste-i vuşlat ide ol şūḥ
Ümīd dünyāsıdır Fā’iz bu da bir ihtimāl olsun

¹⁹⁵⁹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır

-1037-¹⁹⁶⁰Yahya¹⁹⁶¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Getür cām-ı sürür-encāmı diller şād-kām olsun
Tamām itdi bizi ğam sāķiyā ğam da tamām olsun
- 2 Şafā virsün derün-ı cāna tāb-ı āftāb-ı mey
Serāy-ı ʿişrete her kāsesi billūr cām olsun
- 3 Haṭ-ı ʿanber-sirişt-i yār virsün özge keyfiyyet
Mey-i gül-fāmı laʿl-i nābı miskiyyü'l-ḥitām olsun
- 4 Bilüp ʿayş-ı müdāma meylini bî-çāre-i ʿaşķuñ
Şarāb-ı laʿl-i nābın şundı dil-ber müstedām olsun
- 5 Şalınmak olmadı Yahya ile bir kerre kūyında
Ne olmaz işdür olsun ey tezerv-i hoş-ḥırām olsun

[257a]

-1038-¹⁹⁶²

Nābī

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Āzürdedür ümīd-i vişāl eyledüğümden
Āverde-i āġuş-ı hayāl eyledüğümden

¹⁹⁶⁰ Ertem, **a.g.e.**, s. 160.¹⁹⁶¹ 1037/ 4a bî-çāre-i ʿaşķuñ: āvāre-i ʿaşķuñ¹⁹⁶² Bilkan, **a.g.e.**, s. 833.

- 2 Ol ğonce-i ter cebhesini eyledi pür-çin
Bülbül gibi tafşıl-i maķāl eyledüğünden
- 3 Ağyāra ider ğüşe-i ebrū ile imā
Cevrin ğörüp izhār-ı melāl eyledüğünden
- 4 Şeb-nem gibi hūy-kerde-i şerm oldu ‘ izārı
Ruhsārına ğül-bergi mişāl eyledüğünden
- 5 Nābī beni rüsvālīga āmāde şanurlar
Yāruñ ser-i kūyını su ’āl eyledüğünden

-1039-¹⁹⁶³

Velehū¹⁹⁶⁴

..- / .- / ..-

- 1 Hüsni-tāķat-ğüdāza ‘ aşķ olsun
‘ Āşık-ı pāk-bāza ‘ aşķ olsun
- 2 Lezzet-i nāza gerçi söz yokdur
Līk zevķ-ı niyāza ‘ aşķ olsun
- 3 Murġ-ı cānı per açmadan ide şayd
Öyle bir şāh-bāza ‘ aşķ olsun

¹⁹⁶³ Bilkan, **a.g.e.**, s. 839.

¹⁹⁶⁴ 1039/ 6a bir: bu

- 4 İde şad cānı bir kirişmede şayd
Ġamze-i sihr-sāza ‘ aşk olsun
- 5 Nükte fehm-i kelām-ı ehl-i suhan
Şāhib-i imtiyāza ‘ aşk olsun
- 6 Gerçi bir hüsne yok sözüm Nābī
Hüsni-i fākat-güdāza ‘ aşk olsun

-1040-¹⁹⁶⁵

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Diller delinür hançer-i ser-tizün ucından
Kıanlar dökilür ġamze-i hün-rizün ucından
- 2 Bir kimse mi var olmaduk āvāre vü hayrān
Zülfünle ġubār-ı haṭ-ı nev-hizün ucından
- 3 Dil sūhtedür lāleveş ey mihr-i cihān-tāb
Rūyuñda olan hāl-i ġam-engizün ucından
- 4 Ol ġonce-dehen olmasun āzürde hāzer kıl
Ey bād-ı şabā nefha-i gül-bizün ucından

¹⁹⁶⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 486.

- 5 Çok kimse Mezākīveş ola hem-ser-i Manşūr
Cānā heves-i zūlf-i dil-āvīzūñ ucından

[257b]

-1041-¹⁹⁶⁶

Faşīḥ

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Haṭ gelüp mihr-i ruḥuñ bī-incilā göstermesün
‘ Āşīka ol tīre-eyyāmı Hudā göstermesün
- 2 Naḳd-i cān olsun bilüp ḳadr-i metā‘ -ı ḥüsnini
Ol perī-ruḥsārını pey-rev-nümā göstermesün
- 3 Kimsenüñ yā Rab mir’āt-ı sipihr-i kec-nihād
Şūret-i ümīdin ‘ aks-i müdde‘ ā göstermesün
- 4 Şıḳlet-i bīgāneden ol şūḥ isterse ḥalāş
Meclise geldükçe rüy-ı āşnā göstermesün
- 5 Almaḳ isterse Faşīḥ iḳbāl ü ‘ izzetden naşīb
Kimseye hiç şūret-i ‘ acz ü recā göstermesün

¹⁹⁶⁶ Çıpan, a.g.e., s. 441.

-1042-¹⁹⁶⁷

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hemîşe girye itsün dide cevri-rûzgârından
Bu deryānuñ görilsün cūşîş-i mevci kenārından
- 2 Getürmiş bûy-ı zülfüñ eylemiş vaşf-ı ser-i kūyuñ
Şabā āhır dili dūr eylemiş dār-ı diyārından
- 3 Göñül hayretde qalmış naqd-i hūş eylemiş zāyi⁶
Alınmış māye-i ārāmı dest-i ihtiyārından
- 4 Berāber görme ben āşüfte-hāle Qays u Ferhādı
Ne gördüñ giryesinden ne işitdün āh u zārından
- 5 Gehi kan ağlaruz geh rüyumuz zerd eylerüz gamla
Faşîhā geçmişüz dehrüñ hāzānından bahārından

-1043-¹⁹⁶⁸Sırrı¹⁹⁶⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Halāş itme dili ey şāne-bend gīsūvānından
Remīde olmasun ol murğ-ı qudsī āşyānından

¹⁹⁶⁷ Çıpan, **a.g.e.**, s. 458-459.

¹⁹⁶⁸ Kazan, **a.g.e.**, s. 258-259.

¹⁹⁶⁹ 1043/ Mecmuada gazel olarak verilen bu şiir metni, *Dîvân*'da yer alan kasidenin bir bölümüdür.
3a mihrüñ: dehrüñ

- 2 Nenüñ maḥcūbuyuz gülzār-ı dehrüñ bağbānından
Ne berg-i sebzīnüñ memnūnı olduḡ gülsitānından
- 3 Demīde nice biñ ḥār-ı elem mihrüñ zemīninden
Güşāde şad-hezārān çeşm-i kine āsmānından
- 4 Dil-i zāruñ gelürdi yirine cānı eger yāruñ
Eşer bulsa miyānından ḥaber şorsa dehānından
- 5 Eger pervāne şem‘ e itmese ḥākisterīn sürme
Tuyarduḡ ḥikmet-i sūziş nedür şem‘ üñ lisānından
- 6 Mübārek ola tāze pāy-māli ey dil-i şeydā
Nümāyān oldu ḡaşd-ı dil-rübā ‘aṭf-ı inānından
- 7 ‘ Aceb ‘ālemde geldüñ bu misāfir-ḥāneye Sırrı
İder cerr-i nevāle mīzbān-ı mihmānından

[258a]

-1044-¹⁹⁷⁰

Yahyā¹⁹⁷¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olur gül gül kaçan şeftālūlar alsam ‘izārından
Bu bāḡuñ meyvesi evvel irişürmiş bahārından

¹⁹⁷⁰ Ertem, **a.g.e.**, s. 165.

¹⁹⁷¹ 1044/ 5a Yaṭur deşt-i belāda tāb-ı ḡamla teşne-leb Yahyā: Yanıp dest-i belāda tāb-ı ḡamdan teşne-dil Yahyā

- 2 Degüldür gūşvār-ı la‘l bir lü‘lü-yi lālādur
Görinür sürh yāruñ reng-i rüy-ı táb-dārından
- 3 Şehā pür-dāğ sīnem tāze tāze zahm-ı tīgüñle
Baña yegdür cihānuñ gülşeninden lālezārından
- 4 İletdün būy-ı zülfin nāfenün bağrını hūn itdün
O miskīni çıkardun ey şabā āhir diyārından
- 5 Yağur deşt-i belāda táb-ı gāmla teşne-leb Yahyā
İçürmez mi hūnı dağı tīg-ı ābdārından

-1045-¹⁹⁷²

Sırrı [Trabzonlu]¹⁹⁷³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şehā çeşm-i çerāğ-ı ‘ālem-i nūr-ı başarsın sen
Naẓīrūñ görmedüm bir merdüm-i şāhib-naẓarsın sen
- 2 Derūnı gonceveş kan ile tölmiş ‘andelībüm ben
Tarāvet gülsitānında açılmış verd-i tersin sen

¹⁹⁷² Kınalızāde Hasan Çelebi, **Tezkiretü’ş-şu’arā**, (haz. Aysun Sungurhan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 19. 04. 2019, s. 427; Kalyon, **a.g.e.**, s. 347; Riyâzî Muhammed Efendi, **Riyâzü’ş-Şuara (Tezkiretü’ş-Şuara)**, (haz. Namık Açıkğöz), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 14. 07. 2021, s. 189; Bekir Kayabaşı, **Kâf-zāde Fâ’izî’nin Zübdetü’l-Eş’âr’ı**, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1997, s. 347; Mustafa (Cârrullahzāde), Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü’ş-Şu’arā), (haz. Aysun Sungurhan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 19.05. 2021, s. 94.

¹⁹⁷³ 1045/ Bu eserlerde sırasıyla, (1, 3.), (1.), (3.), (3.), (1, 5.), (3.) beyitler yer alır. Mecmuadaki diğer 2 ve 4. beyitler, yukarıdaki eserlerde yoktur.

5a haddündür: bâbuñdur (Kayabaşı, **a.g.e.**, s. 347).

- 3 Görüp ben nā-tüvānı kaçma luṭf it ey perī-peyker
Seni görsem vücūdum maḥv olur kimden kaçarsın sen
- 4 İñen germ olma bildük dāmenüñ ey şems-i ‘ālem-tāb
Bu āh-ı pür-şererden ayru düşmiş bir şerersin sen
- 5 Ne ḥaddüñdür senüñ ey Sırrı ṭurmak āstānında
Ḳarāruñ yok felekde bir gedā-yı der-be-dersin sen

-1046-¹⁹⁷⁴

Fehīm¹⁹⁷⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Neden itmeñ dili çeşm-i belā-engizüñe ḳurbān
Olurken biñ belālar ğamze-i ḥün-rizüñe ḳurbān
- 2 Ziyā-pāş olsa ḥurşid-i ruḥuñ bismilgeh-i dehre
Hezāran mihr olurlar zerre-i nāçizüñe ḳurbān
- 3 Degül ğonce büride kelle-i pür-ḥün-ı bülbüldür
Ki bağ içre görüp olmuş ruḥ-ı gül-ḥizüñe ḳurbān
- 4 Gezend-i çeşm-i zaḥm-ı sīne-i ‘uşşākı def’ içün
Olur şad berḳ-ı sūzān ḥaṇçer-i ser-tizüñe ḳurbān

¹⁹⁷⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 602-604.

¹⁹⁷⁵ 1046/ 1b biñ belālar: biñ belā bir
2b olurlar: olur bir

- 5 Belā gerdān-ı çeşm-i haste-ḫālūndür Fehīm-i zār
N'ola olsa nigāh-ı çeşm-i luṭf-āmizüñe ḫurbān

[258b]

-1047-¹⁹⁷⁶

Nazīm¹⁹⁷⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yeter şekvā gönül ol kāfirūñ çin-i cebininden
Seni öldürmesün elbette ya dönsün mi dīninden
- 2 Boyanma rengine bŭy-ı vefā ümīdine düşme
Bu gŭlzāruñ geç ey bŭlbŭl gŭlinden yāsemīninden
- 3 Yanarsın sen de birgŭn bir perīnŭñ nār-ı ‘aşkıyla
Ḥazer ey seng-dil ‘uşşāḫuñ āh-ı āteşininden
- 4 Gelür destār-kec kākŭl-perīşān ṭurre ḫam-der-ḫam
Şaḫın ey fitne ol şŭḫuñ dü-zŭlf-i çin-i cebininden
- 5 Esīr-i ḫŭsniyŭz bir şāh-ı ḫŭsnŭñ kim Nazīmāsā
Rehā bulmazdı Yŭsuf çin-i zŭlf-i ‘anberīninden

¹⁹⁷⁶ Çakır, *a.g.e.*, s. 950.

¹⁹⁷⁷ 1047 /4a destār-kec: kākŭl-perīşān, kākŭl-perīşān: kec-kŭlāh, ḫam-der-ḫam: ḫam-ender-ḫam

4b şŭḫuñ: māhuñ, çin-i cebininden: ‘anberīninden

5a ḫŭsniyŭz: ‘aşkıyuz

5b Reha bulmazdı Yŭsuf çin-i zŭlf-i ‘anberīninden: Ḥalāş olmaz düşen diller dü-zŭlf-i ‘anberīninden

-1048-¹⁹⁷⁸

Fā'izī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Teğāfūl eyleme kūy-ı fenā ' uzlet-güzininden
Bu rāh-ı fitne-engizūñ şaķın şāhum kemīninden
- 2 Gülistān meclis-i erbāb-ı dildür anda gül şanma
Çıkardı ğonce-i ra' nā kitābın āstīninden
- 3 Ne mihrin isterüz çarħuñ ne encümden recāmuz var
Ferāğ itdük bu gülzāruñ gülinden yāsemīninden
- 4 ' Acebdür ' ādeti diħķān-ı ħırmengāh-ı dünyānuñ
Çeker alur ne cem' eylemse dest-i ħūşe çininden
- 5 Göñül pervānesidür Fā' izi bir şem' -i ħüsnüñ kim
Küsūf ider sipiħrūñ mihrine māh-ı cebīninden

-1049-¹⁹⁷⁹

Şabrī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil eylerdi şikāyet zūlf-i yār-ı nāzenīnden
Ĥalāş itse serin bend-i kemend-i çin-i çininden

¹⁹⁷⁸ Okatan, **a.g.e.**, s. 222.¹⁹⁷⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 240.

- 2 H̱adeng-i cevri āẖir saña aldı dil-berũ ey dil
Benũm ḵarum tam̱am oldu nig̱ah-ı evveḻininden
- 3 O meyḏan-g̱ir-i ‘ işret andadur s̱āḵi [ki] ḏiv-i ğam
H̱alāř olmazdı ğ̱ar-ı dilde ṯiĝ-ı āteṟ̌ininden
- 4 G̱ul-āb-ı feyż-i luřfindan teẖiḏur řiřemũz ũnkim
Ne ẖaşıl g̱ulsiṯan-ı devletũ ezẖar-ı ̱ininden
- 5 Niy̱āza idemez c̱ur’et emende ğ̱ah olur ṟ̌abṟi
Heẕar-ı ṉā-ṯuv̱an ṟ̌ah-ı g̱ulũ ğ̱in-i ceḇininden

[259a]

-1050-¹⁹⁸⁰Neḏim¹⁹⁸¹

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Derdũ neḏur g̱oñũl saña bir ẖalet olmasun
ṟ̌ad el-ẖaẕer ki sevḏũĝũ ol āfet olmasun
- 2 Ḏuny̱aya oldu velvele-enḏāz-ı rest-ẖiz
G̱ulẕara ‘ azm iden o seẖi-̱amet olmasun

¹⁹⁸⁰ Macit, **a.g.e.**, s. 301-427.

¹⁹⁸¹ 1050/ M̱urettip, bu gazeli *Ḏiv̱an*’da yer alan bir tahmis ve başka gazelin bazı beyitlerini birleştirerek oluşturmuştur.

3b daĝı: da mı

4a G̱āẖi nig̱ah-ı ṉāza viṟup: Geh baña ṉāz u gehi viṟur

4b itmemek niy̱āzla: eylemek niy̱āza

5a ide lebe: eser ide

6a ṉāmı: ṉāmın

6b hi: hem

- 3 Bīgāne-meşrebā bize tā key tegāfūlūñ
Bir āşnā nigāha dağı ruḥşat olmasun
- 4 Gāhī nigāh-ı nāza virüp ruḥşat-ı niyāz
Nāz itmek niyāzla bir ‘ādet olmasun
- 5 Şāyed ide lebe nefes-i āteşini ḥayf
Söyleñ Nedīm-i zār ile germ-ülfet olmasun
- 6 Aldı bu nazm-ı nev selefūñ nāmı ey Nedīm
Āsāyişüñde ol saña hiç külfet olmasun

-1051-¹⁹⁸²

Nedīm-i Diğer¹⁹⁸³

--. / -. / .-. / -.-

- 1 Rūyuñ bezimde perde-keş-i ḥaclet olmasun
Luṭf eyle mihre zerre kadar minnet olmasun
- 2 Göstermez oldı la‘lini ol ḥaṭ-nev şaḳın
Taḥrīm-i ḥamre nāzil olan āyet olmasun
- 3 Şāyed ki bülbulūñ dağı taḡlīṭ-i ḥüsn ile
Gülbün taḥayyül itdügi ol kāmēt olmasun

¹⁹⁸² Macit, **a.g.e.**, s. 427.

¹⁹⁸³ 1051/ 3a Şāyed ki: Zinhār

6a pençe-i müjgānını: pençe-i müjgānı hep

7a besliyelüm: besliyeim

8 Bu beyit *Dîvân*’da yoktur.

Dîvân’da yer alan 8 ve 9. beyitler, mecmuada yoktur.

- 4 Ben küh küh derd olayum iştiyāk ile
Bār-ı nigāh o şūha hemān şıklet olmasun
- 5 Zaḥm urma bŭy-ı gül daḥı olursa ‘āşıkuñ
Yelmān-ı tığ-ı nāza meded zaḥmet olmasun
- 6 Gīrā iden o pençe-i müjgānını yine
Dilden rübūde eyledi tākāt olmasun
- 7 Hŭn-ı cigerle besliyelŭm tek o ğamzeler
Tā böyle ser-girān-ı mey-i naḥvet olmasun
- 8 Ol leblerŭne bŭse diyŭ virdügi gönŭl
Cām-ı şafāda gör ikimŭz ḥālet olmasun

[259b]

-1052-¹⁹⁸⁴

Nābī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey dil sitem-i dehrden āzād olamazsın
Mādām ki saña dil dinilŭr şād olamazsın
- 2 Dergāhına yüz sürmiyecek pīr-i muġānuñ
Şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın

¹⁹⁸⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 836.

- 3 İtdüñ yirüñi reh-güzār-ı seyl-i melāmet
Ey hāne-i sāmān daḥı ābād olamazsın
- 4 Hem-rengsin ey baḥt-ı siyeh zülf-i bütāna
Ammā n'ideyüm öylece berbād olamazsın
- 5 Elbette olursın yine bir āfete meftūn
Ḥālūñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

-1053-¹⁹⁸⁵

Hevāyī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ey tayı Saḫartāḡına Ferhād olamazsın
Tā kim saña tenbel dinür ırḡād olamazsın
- 2 Ocaḡına şu koymayıcak ḳoca babanuñ
Kūre-keş-i dükkānçe-i Ḥaddād olamazsın
- 3 İtdüñ iki evlenmek ile kendini zirgil
Ey Türk-i ḫızān bir daḥı dāmād olamazsın
- 4 Sāliḥsin işe tekyede dervīşligüñ var
Ammā bilirüm pīrine münḳād olamazsın

¹⁹⁸⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 64.

- 5 Elbette olur her işinüñ bir yanı şalkı
 Toğrısı Hevâyî katı üstâd olamazsın

-1054-¹⁹⁸⁶

Mâcid

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Cānā hūlūşumı saña inkār ider misin
 Dil-dāde-i cemālūñi āzār ider misin
- 2 Tāḡat-rübā olup yine aḡyāra luṭf ile
 Ben nā-ümīdi reşk ile bīmār ider misin
- 3 Hūn-bār-ı çeşm itmede rīzān varını
 ‘İşret-fezā-yı ‘ālemi enhār ider misin
- 4 Ey pādşāh-ı ḡusn ü bahā cām-ı la‘ lūñi
 Zehr-ābe-nūş-ı ye’süñe tekrār ider misin
- 5 Bīm-i firāk u ḡāhiş-i vuşlatla dem-be-dem
 Dil-dādegānı ḡavf u recākār ider misin
- 6 Ey nā-şinās-ı ‘aşḡ u hūlūşum yeter yeter
 Cevr ü cefāyı Mācide her-bār ider misin

¹⁹⁸⁶ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 56-57.

[260a]

-1055-¹⁹⁸⁷Nābī¹⁹⁸⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Gül-çîn olamaz dest-i temāşā çemenümden
Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden
- 2 Ol Yūsuf-ı hüsnum ne kadar olsa da ter-dest
Bū-düzd olıma bād-ı şabā pīrehenümden
- 3 Ol āyineyüm kim göremez t̤alib-i vaşlum
Bir şūret-i ümīd ser-ā-pāy tenümden
- 4 Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yokdur
Ālūde-leb-i dā' iye sīb-i zekānumdan
- 5 'Uşşākı helāk eylemege hañçer-i hūbān
Furşat mı bulur gamze-i hātır-şikenümden
- 6 Mümkün mi ham-ı zūlfüme bend olmaya 'uşşāk
Āhū-yı şabā reste degülken resenümden
- 7 Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ğazel olsun
Nābī yine yārāna hediye suhanumdan

¹⁹⁸⁷ Okatan, **a.g.e.**, s. 840-841.¹⁹⁸⁸ 1055/ 1a dest-i temāşā: dest-i temennā

-1056-¹⁹⁸⁹

Tālib

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Çīn oldu çemen sūnbūl-i ‘anber-şikenūmden
Dehr oldu Ḥoten bŭy-ı gül ü yāsemenūmden
- 2 Bī-zār sitem ġamze-i bī-dād-ı fenūmden
Āzürde dil āfet-nigeh-i pŭr-fitenūmden
- 3 Āyīne olur şūret-i dīvār-ı taḥayyŭr
Yek-naḡra-i mir’āt-i cemāl-i ḥasenūmden
- 4 Her serv-i sehī bir elif-i āh-ı çemendŭr
Ḥasret-keşī-i ḡadd-i ḡıyāmet-fikenūmden
- 5 Zindān-ı ġamuñ nice zamān oldu esīri
Yŭsuf elem-i ḥasret-i çāh-ı zeḡanumdan
- 6 Nāzŭkdŭr o deñlŭ kim olur verd-i sefīdŭm
Hem-reng-i benefşe semen-i pīrehenūmden
- 7 Mey-ḡāra ider zŭhdi hevā-yı mey-i la‘lŭm
Maḡmŭr gelen mest gider encŭmenūmden

Tetimme

¹⁹⁸⁹ Erdem, **a.g.e.**, s. 265.

- 8 Yād itmez idi çāšnī-i āb-ı hayātı
Nūş itse eger Hızır zülāl-i suḥanumdan
- 9 Bu nazm-ı teri Tālib-i şīrīn-suḥanumla
Bir buse-i cān bahşa degışdüm dehenümden
- 10 Sīr-āb-ı leṭāfet gül-i rūy-ı ḥasenümden
Şād-āb ı melāḥat leb-i şeker-şikenümden
- 11 Destinde ola ḥāme benān-ı kef-i taşvīr
Bihzād düşüp ḥayrete naḳş-ı dehenümden
- 12 Taḳvā ola raḳḳās-ı bezimgāh-ı melāmet
Mestī-i şarāb-ı nigh-i fitne-fenümden
- 13 Zülfüm düşürür ta‘ati de dām-ı hevāya
Āzāde gelen bende gider encümenümden
- 14 Çok şā‘iri güm-geşte şu‘ūr eyledi Tālib
Bu tāze reviş şāhid-i şeng-i suḥanumdan

[260b]

-1057-¹⁹⁹⁰Rüşdî¹⁹⁹¹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mest olmadadır sâmi‘ a nuṭṭ u dehenümden
Nüş eylese güş n’ola zevḳ-ı suḥanumdan
- 2 Bir şemmedür ancak görinen feyz-i bahārı
Ḥüsnümde olan bûy-ı gül ü yâsemenümden
- 3 Cân kırtaramaz fitne daḥı beste olursa
Dâm-ı ser-i zülf-i siyeh pür şikenümden
- 4 Âyîne-i ḥüsnüm o kadar şâf-nümâdur
Baḳsañ görünür şûret-i ma‘ nâ bedenümden
- 5 Nesrîn ü güle ‘ aşḳ-ıla ger olsa fütâde
Rüstem çıḳamaz bir daḥı çâh-ı zekānumdan
- 6 Ḥüsnüm görelî perde çeküp âh-ı şebâsâ
Şerm itmededür şem‘ -i ruḥ-ı encümenümden

¹⁹⁹⁰ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 111.

¹⁹⁹¹ 1057/ *Dîvân*’da yer alan 1. beyit, mecmuada yoktur.

1b nüş: cüş

6a âh-ı şebâsâ: mâh-ı şeb-ârâ

7b olamam: olmam

12a kesb-i zîyâ: kesb-i şafâ

- 7 Kārum yine nāz eylemedür gelse de haṭṭum
Fāriğ olamam hāşılı resm-i kühenümden
- 8 Rengīn gül-i ruḥsāruma nisbet gül-i hūrşid
Bir berg-i ḥazān dīde-i dūr ancak çemenümden
- 10 Reşk-āver ḥīn eyler idi reh-güzerin hep
Bir şemme eger alsa şabā pīrehenümden
- 11 Cūyende-i vaşlum olan erbāb-ı maḥabbet
İtmez mi ḥazer ḡamze-i nāvek-fikenümden
- 12 Deryūze-i nūr itmez idi mihr-i felekden
Meh kesb-i ziyā eylese vech-i ḥasenümden
- 13 Ey bād-ı şabā ‘ālemi ta‘ṭir ise kaşduñ
Bir şemme yeter bûy-ı dil-āvīz-i tenümden
- 14 Rüşdī yine emr ile o şūḥuñ deheninden
Oldı bu ḡazel bir gül-i zībā çemenümden

-1058-¹⁹⁹²

Hevāyī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Yelken çözümez mevce-i fitne serenümden
Kec-keşti-i sengüm yol alınmaz dümenümden
- 2 Ol çekdüreyüm kim göremez manka-nişinüm
Āsūdegī-i kehle bütün pāy-zenümden
- 3 Ol köy eviyüm havlı vü tamum gibi yokdur
Āzāde anuñ çalı vü çüp-ı sögenümden
- 4 Bāzār-ı süpüş āyīnecisi gibi gamzeñ
Bön-dilleri aldatmağa qorqar düzenümden
- 5 Sā'irlere tüyünce külāh oldu Hevāyī
Bu tırfa gāzel köhne-^c abā-yı suhanumdan

¹⁹⁹² Çakır, **a.g.e.**, s. 62.

[261a]

-1059-¹⁹⁹³Nazım¹⁹⁹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

1 Hālāş olsun mı murğ-ı dīl kemān-ı ebruvānından
Ki tīr-i tīz-peykānı ḥaṭā itmez nişānından

2 Olurduk ḥarf-i vuşlat bizde bezl-i cān idüp yāra
Rumūz-ı niyyeti añlanmasa ammā dehānından

3 Hücūm-ı berķ-ı ḥüsniyle göñül dūr oldı zülfinden
Belī eyler remīde murğı āteş āşyānından

4 Hālāş itmek müyesser olmadı bir kerre şad-efsūs
Metā' -ı şabrı derdiyle nigāh-ı cān-sitānından

5 Riyāz-ı dehr-i dūnuñ nā-ümīdiyüz Nazīmāsā
Göñül gül-deste-i ḥoş-būyı luṭf-ı bāğ-bānından

¹⁹⁹³ Çakır, **a.g.e.**, s. 949-950.

¹⁹⁹⁴ 1059/ 2 Bu beyit, *Dīvān*'da yoktur.

3a zülfinden: kūyından

Dīvān'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

4a Hālās: Rehā

5a Riyāz-ı dehr-i dūnuñ nā-ümīdiyüz Nazīmāsā: Nazīm olma şakın bīm-i ḥazān-ı hecr ile nevmīd

5b Göñül gül-deste-i ḥoş-būyı luṭf-ı bāğbānından: Riyāz-ı vuşlatuñ gül-berg-i luṭf-ı bāğbānından

-1060-¹⁹⁹⁵Nef'î¹⁹⁹⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kurtuluş yok sitem-i ğamze-i fettânından
Çeşm-i ser-mestinüñ âdem mi geçer yanından
- 2 Mâ'ilüz ğamzesine her ne kadar âfet ise
Hele âşüfte degül zülf-i perîşânından
- 3 Zülfinüñ dahı perîşânlığı bihûde degül
N'eylesün lerze tutar cünbiş-i dāmânından
- 4 Zülfi de kıddüne üftâde geçer sâye gibi
Çekmez anuñ'çün elin gûşe-i dāmânından
- 5 Söylemez söylemez ammâ söze gelse Nef'î
Ne cevâhir dökilür kilik-i dūr-efşânından

-1061-¹⁹⁹⁷

Fehîm

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Geçmişüm ben ki şehîd olmağ için cânımdan
Geçme kırbānuñ olam başuñ için kıanımdan

¹⁹⁹⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 507.

¹⁹⁹⁶ 1060/ 3b cünbiş-i dāmânından: cünbiş-i müjgânından

¹⁹⁹⁷ Üzgör, **a.g.e.**, s. 606.

- 2 Toḥm-ı ḥurşid ü meh olurdı zemîn içre eger
Düşse bir kaçre ‘arâḫ ‘arîz-ı cānānumdan
- 3 Lāle-i tîre-dilüm kevkeb-i baḥtum gibi ben
Gül-i ḥurşid açılır gerçi gülistānumdan
- 4 Āb-gîr olur o gülşen güli nîlüfer olur
Feyz-i te’sîr-i ruḥ u dîde-i giryānumdan
- 5 Mekteb-i bâğ-ı maḥabbetde Gülistān okıyup
Bûlbûlân meşḫ alurlar dil-i nālānumdan
- 6 Zîr-i mevcinde ḳalur cümle kevākib çün rîg
Bir kemîn kaçre ki cûş eyleye ‘ummānumdan
- 7 Ben Fehîmüm o cihetden felek-i lâ-yefhem
Tîğ-ı cehl ile ayırdı ser ü sāmānumdan

[261b]

-1062-¹⁹⁹⁸

Faṣîḥ

... / ... / ... / ..-

- 1 Bilmem ey şûfî ḥakîḳatde ṭarîḳatde misin
Yoḥsa ḥārlar gibi bîhûde meşakḳatde misin

¹⁹⁹⁸ Çıpan, **a.g.e.**, s. 443-444.

2 Hâtır-ı şehde mi yoḥsa dil-i dervîşde mi
Bilmezüz kim seni keşretde mi vahdetde misin

3 Hâne-i yârda kâşâne-i aḡyârda mı
Zevḳ-ı vuşlatda mısın renciṣ-i fûrḳatde misin

4 Dîdeler âbda mı yoḥsa şeker-ḥ'âbda mı
Pister-i nâzda mı ḥâk-i mezelletde misin

5 Tâ-be-key bu suḥan-ı ta' n-ı cigergâh Faşîḥ
Daḥı a' dâya nezâketde şemâtetde misin

-1063-¹⁹⁹⁹

Sırrî²⁰⁰⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Eşk-i ḥûnînüm revân-ı zaḥm-ı peykân itmesün
Söyleñ ol bî-raḥma kim ḳan üstine ḳan itmesün

2 Şānenüñ olsun ḳo desti ḥuşk u dendānı şikest
Bir daḥı ol zülf-i pür-çini perîşān itmesün

3 Oldı istilā-yı cünd-i ḡamla dil mülk-i ḥarāb
Ḳorḳarum cānāne naḳż-ı 'ahd u peymān itmesün

¹⁹⁹⁹ Kazan, **a.g.e.**, s. 322-323.

²⁰⁰⁰ 1063/ *Dîvân*'da yer alan 4 ve 5. beyit, mecmuada yoktur.

- 4 ‘ Arz-ı hālüm yāra gönderdüm cevābı gelmedi
Anı haşv-i raḥne-i dīvār-ı nisyān itmesün
- 5 Va‘ d-i teşrīf-i bezimgāh-ı vefā itmişdi yār
Gelmedi Sırrı şaḡın a‘ dā peşimān itmesün

-1064-²⁰⁰¹

‘ Ārif

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kākülün ğaret-ger-i şabr u sükūn olmak neden
Ġamze-i maḥmūr-ı mey-ḥūn-ı derūn olmak neden
- 2 Olmamışken gerdişinden neşve-yāb erbāb-ı dil
Sāḡar-ı mīnāsı çarḡuñ ser-nigūn olmak neden
- 3 Naḡş-ı Şīrīn her zamān der-pīş iken Ferhād-ı zār
Ten-be-kār-ı kūh-sār-ı Bī-sütūn olmak neden
- 4 Ḳūy-ı Leylāda saña ne Ḳays olurken hem-sifāl
Deşt-peymā-yı beyābān-ı cūnūn olmak neden
- 5 Cevr-i zāl-i köhne-sāl-i çarḡa ey ‘ Ārif hele
Rind olan bī-bākler bilmem zebūn olmak neden

²⁰⁰¹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 295.

[262a]

-1065-²⁰⁰²Sırrı²⁰⁰³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Zīnhār olma esīr-i nām mānend-i nigīn
Rū-siyāhīdūr hemān encām mānend-i nigīn
- 2 Nām-cūyānuñ ider hakkāk-ı çarḥ-ı bed-güher
Cismini pür-şerḥa-i ālām mānend-i nigīn
- 3 Rāst-rev ol āyīne-ṭab‘ āna kec bīgāneye
Şūretā ol mün‘ akis-ersām mānend-i nigīn
- 4 Rind-i ‘aşḡa böyledür pend-i Süleymān-meşrebān
Düşmesün bir dem elūnden cām mānend-i nigīn
- 5 Kendüye pā-bend ider bīhūde Sırrı eyleyen
Sīm ü zerden nükte-i endām mānend-i nigīn

²⁰⁰² Kazan, **a.g.e.**, s. 323-324.

²⁰⁰³ 1065/ 3b mün‘ akis-ersām: mün‘ akis-erkām

-1066-²⁰⁰⁴Nazîre-i Ğınāyî²⁰⁰⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Olma der-âğûş-ı sîm-endām mânend-i nigîn
Rû-siyehûnle çıkarma nām mânend-i nigîn
- 2 Levh-i dilde resm-i nām u mihr-i dil-ber eylesün
Bûse-cüyân-ı leb-i gül-fām mânend-i nigîn
- 3 Sîne-i sengîn-dilâna urdı hakkāk-ı kazâ
Zahm-ı elmās-ı ğam u âlām mânend-i nigîn
- 4 Nāmdārânı ider güm-keşte dest-i rûzgār
Ger olursa hâtem-i eyyām mânend-i nigîn
- 5 Ey Ğınāyî oldılar [kim] naķş-ı eknân kâr-ı çarh
Cā-güzîn-i hâne-i ârām mânend-i nigîn

-1067-²⁰⁰⁶

Nazîre-i Fā'ik

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Zîb-i dest olmaz dil-i hōd-kām mânend-i nigîn
Olmayınca şerhaver endām mânend-i nigîn

²⁰⁰⁴ Altuner, **a.g.e.**, s. 608.

²⁰⁰⁵ 1066/ Mecmuada yer alan 3 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur.

2a resm-i nām: naķş-ı nām

²⁰⁰⁶ Koçak, **a.g.e.**, s. 175.

- 2 İsm ü resmüñ şafha-ı ‘ âlemde olmaz cāygır
Sen dağı olma esir-i nām mānend-i nigīn
- 3 Nüşha yazmazdum teb-i hicre süvār-ı çeşmüñi
Olmasa hem-ķıṭ‘ a-yı bādām mānend-i nigīn
- 4 Sīm ü zer olsa yapışma halka-i bāb-ı emel
Olur ey ḥ‘āce saña bir dām mānend-i nigīn
- 5 Naķş-ı ma‘ ķūs olmasa her seng-dilde Fā’iķā
İ‘ tibār itmezdi ḥāş u ‘ ām mānend-i nigīn

[262b]

-1068-²⁰⁰⁷

Nazīre-i ‘ Āşım

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ol güher-pārem olursa rām mānend-i nigīn
Ḥāşılı göñlüm ider ārām mānend-i nigīn
- 2 Aldum āgūşa ḥayālin ol büt-i nev-restenüñ
Eyleyeliden dīdeme irtisām mānend-i nigīn
- 3 Halka-i zülfünde zāhir ey Süleymān-ı ḥasen
‘ Ārızuñda ḥāl-i ‘ anber-fām mānend-i nigīn

²⁰⁰⁷ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Yok ḥalāṣa çāre hiç zencīr-i ‘aşkuñ kim benüm
Eyledi eṭrāfum istiḥkām mānend-i nigīn
- 5 Cism-i zārın dāğ-ıla sūrāḥ sūrāḥ eylemiş
Ḥasretūñden ‘Āşım-ı nā-kām mānend-i nigīn

-1069-²⁰⁰⁸

Nazīre-i Mīr Na‘tī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kayd-ı ārāyişdesün mādām mānend-i nigīn
Naḫşuñı elbet alur eyyām mānend-i nigīn
- 2 ‘Aks-i me’mulūñ görürsün şafḥa-i iḳbālde
Sevdüğüm her şaḥşa olma rām mānend-i nigīn
- 3 Künc-i gamda ‘āşıkuñ baḥt-ı siyāhından saña
Nāme-i fūrkat ider ‘ālām mānend-i nigīn
- 4 Geh nişimengāhı zerdür gāḥ fūlād-ı ḥaḳīr
Ḥāl-i mihri aña ey nā-kām mānend-i nigīn
- 5 Ḥalka-i erbāb-ı ‘aşḳa dāḥil ol kim Na‘tiyā
Olasun ‘ālemde şāḥib-nām mānend-i nigīn

²⁰⁰⁸ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[263a]

-1070-²⁰⁰⁹Nazım²⁰¹⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Der-āgūş eyledüm ol şūhı itmez merḥabā dirken
Naşībüm vuşlat-ı yār oldı olmaz āšnā dirken
- 2 Çemenzār-ı ‘ademde cilve eylerdi daḥı bülbül
Hezār-ı dil-bahāristān-ı ‘aşkında nevā dirken
- 3 Ne cām-ı Cem görülmüşdi ne ḥod mir ’āt-ı İskender
Dil-i şūrīdeye āyīne-i ‘ālem-nümā dirken
- 4 Bu gülşende nesīm-i rūḥ-perver yād olunmazdı
Çeküp āh-ı dem-ā-dem nāmına bād-ı şabā dirken
- 5 Müretteb olmamışdı bezm-i ‘ālem sākī-i ‘aşkuñ
Maḥabbet meclisinde mey-güsārāna şalā dirken
- 6 N’ola cevhlāngeh-i fülk-i dil olsa sāḥil-i maqşūd
Lisāna naḥudā geldi meded ey yā Ḥudā dirken

²⁰⁰⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 944-945.

²⁰¹⁰ 1070/ 1a ol şūhı itmez merḥabā: ol māhı olmaz āšnā

1b olmaz āšnā: itmez merḥabā

2b Hezār-ı dil-bahāristān-ı ‘aşkında nevā dirken: Bahāristān-ı ‘aşkında hezār-ı dil-nevā dirken

3a cām-ı Cem: cām-ı çeşm

3b Dil-i şūrīdeye: Dil-i şūrīdeme

5a sākī-i ‘aşkuñ: sākīyān-ı ‘aşk

7b gedā: gönül

- 7 Ne şāh u ne gedā nām-āver olmuşdı bu ‘ālemde
Nazīme bir şeh-i hüsnüñ firākında gedā dirken

-1071-²⁰¹¹

Hevāyī²⁰¹²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘ Abā gördük bu yıl bayrāmda ağadan kabā dirken
Bize Türkmān kürki çıkdı yıllık çalkafā dirken
- 2 Bizümle hep zebān-ı çerb ü şirīn söyleşür şimdi
Haremde taşraya çıkdıça evvel ketḥüdā dirken
- 3 Göñül bir zır deliye döndi bağı bandırağı yok
Zamān ile aña güllābi-i dārü’ş-şifā dirken
- 4 Ne deñlü kapu araduxsa ol deñlü yobaz olduḡ
Bulayduḡ bir tevābi‘ -perver ekmekli aḡa dirken
- 5 Ne lāzımdur Hevāyī söylemek söz şarp edālarla
Bu deñlü bulamadı ḡalt şī‘ r-i pür-şaḡa dirken

²⁰¹¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 63.

²⁰¹² 1071/ 2a zebān-ı çerb ü şirīn: zebān-ı çerb-şirīn

[263b]

-1072-²⁰¹³Şabrî²⁰¹⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Mey-ḥāne benüm şahın-ı gülistān senüñ olsun
Sāgar benüm olsun gül-i ḥandān senüñ olsun
- 2 Bülbül didi kim fāḥteye sözi uzatma
Gül naḥlı benüm serv-i ḥırāmān senüñ olsun
- 3 Esbāb-ı belā üzre nizā‘ eyleme ey dil
Ol ḡamze benüm zülf-i perīşān senüñ olsun
- 4 Mihr üzre girihdār nedür bil didüñ ey şāh
Ḥal eyle anı mülk-i dil ü cān senüñ olsun
- 5 Ğam gūşesi besdür bize ey ṭālib-i dünyā
Yirden göge dek bu kühen eyvān senüñ olsun
- 6 Zehr-āb-ı ḡamı māye-i şevḳ itdi baña ‘aşḳ
Şimden girü sāḳī mey-i raḥşān senüñ olsun
- 7 Yıllarla ḳarār it dil-i Şabrīde dilerseñ
Ey şāh-ı ḡam ol gūşe-i vīrān senüñ olsun

²⁰¹³ Kasır, **a.g.e.**, s. 244.

²⁰¹⁴ 1072/ Aynı gazel **251b** nolu varakta da yer almaktadır. Ancak bu gazelde yer alan 5. beyit, ilgili varakta yoktur.

-1073-²⁰¹⁵

Yahyā

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yār dirken kimseler rāz-ı nihānuñ tuymasun
Başladuñ feryāda ey dil nev-cevānuñ tuymasun
- 2 Bir hayāl itsün beni ‘ aşkuñ ki hengām-ı vişāl
Şöyle āgūş ideyüm nāzūk miyānuñ tuymasun
- 3 Kendüñ ol zülf-i ham-ender-hamda pinhān ide gör
Zīnhār ol tıfl ammā āşyānuñ tuymasun
- 4 Şöyle medhūş ol ki zaḥm-ı tīg-ı hicr-i dil-beri
Tende dil his itmesün sīneñde cānuñ tuymasun
- 5 Mest-i ‘ aşq olduñsa Yahyāveş açılma kimseye
Şaḥne-i devrān şaḥın būy-ı dehānuñ tuymasun

-1074-²⁰¹⁶Yahyā²⁰¹⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bir güzel sev kim aña her nev-cevān reşk eylesün
Cān gibi sīnende yir itsün cihān reşk eylesün

²⁰¹⁵ Ertem, **a.g.e.**, s. 153.

²⁰¹⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 166.

²⁰¹⁷ 1074/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

- 2 Sīne-i pūr-dāğdan dil murğı kılsun nāleler
Şıklığı diñsün hezāruñ gülsitān reşk eylesün
- 3 Ülfet it faqr ile teshīr it gedālīk ‘ālemin
Şöyle hoş-hāl ol ki şāh-ı kāmran reşk eylesün
- 4 Olma ey rūḥ-ı revān ḥalvetde vü keşretde dūr
Tā görüp üns ü şafāmuz ins ü cān reşk eylesün
- 5 Çeşme-i ḥayvānuñ ağzı şuyın aqıtsun sözüñ
Hızır işitsün anı Yahyā her zamān reşk eylesün

[264a]

-1075-²⁰¹⁸Bahāyī²⁰¹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dil ki ğam-perverd ola hergiz o dil-şād olmasun
Dāğdan murğ-ı girān-pervāz āzād olmasun
- 2 Hem yaqarsın berķ-ı şemşīr-i sitemle ‘ālemi
Hem yine dirsın ser-i kūyumda feryād olmasun
- 3 Bī-sütūn-ı dilde göster zūr-ı bāzū-yı ğamı
Tā ki kārūñ kār-ı bī-encām-ı feryād olmasun

²⁰¹⁸ Uludağ, **a.g.e.**, s. 90.²⁰¹⁹ 1075/ 1a dāğdan: dāmdan

- 4 Muḥkem oldı bend-i zülfi ıztırāb itdükçe dil
Murğ-ı bî-ārām esîr-i dām-ı şayyād olmasun
- 5 Ğamze-i dil-dāra ƣaldı kār-ı cān-ı nā-tüvān
Kimseler muḥtāc-ı zaḥm-ı tîğ-ı cellād olmasun

-1076-²⁰²⁰

Nā'îlî²⁰²¹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 'Azm-ı bāğ it ki çemen bülbüle zindān olsun
Gül içün itdügi efğāne peşimān olsun
- 2 Ḥasret-i ḥāl-i 'izār u dehen-i tengîn için
Ğonceden lāle gibi dāğ nümāyān olsun
- 3 Germ-reftār ile feyż-i şeref-i rüyuñdan
Ḥār-ı ḥüşki çemenüñ berg-i gül-i cān olsun
- 4 Nāfe-i āhū-yı deşt-i dil ü cān her demde
'Anberîn kākül-i müşğînüñe ƣurbān olsun
- 5 Ḥaşre dek ḥāl-i dil-i Nā'îlî-i ḥaste-derūn
Ḥasret-i Yūsuf-ı ḥüsnüñ ile perîşān olsun

²⁰²⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 275.

²⁰²¹ 1076/ 1b efğāne: fiğāne

2a Ḥasret-i ḥāl-i 'izār: Ḥazret-i ḥāl-i 'izār

dehen-i pākūn ile: dehen-i tengîn için

Dîvân'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

-1077-²⁰²²Riyāzī ²⁰²³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ağla hālūñ yāra çeşm-i hūn-feşānuñ tuymasun
Sırr-ı ʿ aşkı şöyle takrîr it zebānuñ tuymasun
- 2 Şöyle pinhānı nigāh it ʿ aşık-ı şeydāya kim
Ġamze-i ser-tîz ü çeşm-i cān-sitānuñ tuymasun
- 3 Olmasun herkes talebkār-ı vefāsı dil-berūñ
Kimse luṭfı baña ol şūḥ-ı cihānuñ tuymasun
- 4 Rind iseñ bir hālet ile nūş kıl şahbāyı kim
Dīde rengin görmesün zevḳın dehānuñ tuymasun
- 5 Hātırından saña luṭf itmek geçermiş dil-berūñ
Ey Riyāzī ṭālīʿ -i nā-mihrbānuñ tuymasun

²⁰²² Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 487-488.

²⁰²³ 1077/ *Dīvān*'da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

2a nigāh it: nazar kıl

[264b]

-1078-²⁰²⁴Şināsi²⁰²⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hemān çin-i cebinünden gönül āsūde-ḥāl olsun
Şikenc-i kākülinden çekdiğüm kat kat ḥelāl olsun
- 2 Gönül tek tāb-ı mihr-i ‘arīzuñdan bī-melāl olsun
Saña ebr-i niḳāb ey māhir ü kat kat ḥelāl olsun
- 3 Münāsib olduğundan Ḳaysa Leylī-i siyeh-ḥāne
Gönül bir meh diler kim ṭāḳ-ı ebrūsında ḥāl olsun
- 4 Baḳılmaz ‘aksine āb içre tāb-ı mihr-i ḥüsninden
Olinca māh-pāre işte böyle bī-mişāl olsun
- 5 Gün olur sāyeveş ben ḥāksāre meyl ider elbet
Hemān ser-keşlik iden şimdi ol tāze nihāl olsun
- 6 Henüz olmam dil-i dīvāne kim güm-geşteden nevmīd
Hele dārū’ş-şifā-yı kūy-ı dil-berde su’āl olsun

²⁰²⁴ Harmancı, a.g.e., s. 85-86.

²⁰²⁵ 1078/ 2 Bu beyit, *Divân*’da yoktur.

Divân’da yer alan 7, 8, 9, 10 ve 11. beyitler, mecmuada yoktur.

6a olmam: olmaz

6b hele: hemān

- 7 Hayāl-i Hāzret-i şāhib-zemīne beñzemez yine
Şināsī fikrūñ ister zūlf-i dil-berveş hayāl olsun

-1079-²⁰²⁶

Mācid

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 ‘ Arz-ı hüsn it ki felek mihr ile sūzān olsun
Āteş-i sine-i pür-kīnesi tābān olsun
- 2 Bīdveş serv-i sehī lerziş-i hacletde kalur
Naḥl-i nāzum hele bir kerre ḥirāmān olsun
- 3 Ḥasret-i kākül-i müşkīnūñ ile āhū-yı Çīn
Nükhet-i zūlf-i dil-āvīzüñe ḳurbān olsun
- 4 Bīniş-i çāk-i girībānuñ ile çeşm-i dilüm
Ḥaşre dek āyine-i sineñe ḥayrān olsun
- 5 Cevr-i a‘ dā-yı tebehkāra bedel her demde
Mācide luṭf-ı pey-ender-pey-i cānān olsun

²⁰²⁶ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 57.

-1080-²⁰²⁷

Şābit

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Saña her meclisüñde söylerüz sen mülzem olmazsın
Degül kürsiye vā' iz 'arşa çıksañ ādem olmazsın
- 2 Bizüm bir başka vādī semtümüz var duhter-i rezle
Şafā geldüñ sen ey zāhid bu bezme maḥrem olmazsın
- 3 Ne ma' cūn olduḡuñ ma' lūmumuzdur ey zīmād-ı çarḡ
Bu ḡaşşiyetle sen zaḡm-ı derūna merhem olmazsın
- 4 Hevālanduñ yeter ey şa' ve-i dil dīde-bāz ol kim
Düşersüñ çengine ol ispiri şūḡuñ kem olmazsın
- 5 Lebūñden Şābitüñ maṭlūbı bir ḡarf-i vişālūñdür
' Aceb nāzendesin hem kā 'il olursın hem olmazsın

[265a]

-1081-²⁰²⁸

Nā'ili

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bister-i hecrūñde bilmez ḡāb-ı rāḡat neydüḡin
Düşde görmez ḡaste-i 'aşḡuñ ifāḡat neydüḡin

²⁰²⁷ Karacan, **a.g.e.**, s. 330.²⁰²⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 277.

- 2 Ser girān-ı ‘aşkuña la‘ lüñ şunarduñ mey degül
Bilseñ ey sākī ħumār-ı cām-ı fūrkat neydügin
- 3 Çeşm-i mestüñ virmese çāk böyle ruḥşat ‘işveye
Bilse te’şir-i nigāh-ı germ-i ḥasret neydügin
- 4 Neydügin bā‘ iş ne bilsün ruḥşat-ı nezzāreye
Bilmeyen ol ġamze-i hūn-riz ü āfet neydügin
- 5 Sīne-i ‘uṣṣākı görsün bilmeyen ey Nā’ilī
Külĥen-i germābe-i şehir-i maḥabbet neydügin

-1082-²⁰²⁹

Faṣīḥ

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Görmeyen bilmez şafā-yı cām-ı ‘işret neydügin
Lezzet-i şahbā-yı telḥ ü zevk-ı şoḥbet neydügin
- 2 Böyle ta‘ n itmez idüñ biḥūde erbāb-ı dile
Bilseñ ey zāhid eger derd-i maḥabbet neydügin
- 3 Aldanurlar ġamze-i merdüm-firīb-i çeşmine
Bilmeyen ḥālī gönüller ol pür-āfet neydügin

²⁰²⁹ Çıpan, a.g.e., s. 451-452.

- 4 Hiç düşer mi dostum fehm itmemek iz‘ ānıña
‘ Āşık-ı üftādeye tarz-ı mürüvvet neydügin
- 5 Neşve-i cām-ı vişālūñ kadrini bilmez Faşih
Bilmeyen keyfiyyet-i hūn-āb-ı hasret neydügin

[265b]

-1083-²⁰³⁰‘ Ārif²⁰³¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘ Ayb ider hāl-i dil-i āşufte-sāmānum gören
Görmeden ol şūhı eṭvār-ı perīşānum gören
- 2 Olmamağ mümkün mi üftāde o naḥl-ı ‘ işveye
Ḥāk-rāh olmaz mı ol serv-i ḥırāmānum gören
- 3 Olduğum bilmez mi ġark-āb-ı yem-i şūrīdegī
Cūş-ı seyl-āb-ı sirişk-i çeşm-i giryānum gören
- 4 Pūyegāhum ḥārzār-ı vādī-i hicr olduğın
Añlamaz mı çāk-i țarf-ı ceyb ü dāmānum gören
- 5 Olsam ey ‘ Ārif müretteb-sāz almaz ‘ aynına
Ṭumṭurāk-ı ḥusrevān-ı naẓm-ı dīvānum gören

²⁰³⁰ Tankuş, **a.g.e.**, s. 294-295.²⁰³¹ 1083/ 2a mümkün mi üftāde: üftāde mümkün mi
Dîvân’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

-1084-²⁰³²Nābī²⁰³³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Gİtmez eşer-i eşk-i revān dāmenümüzden
Çekmez qademin jāle bizüm gülşenümüzden
- 2 Teşrīfūñ ümīdiyle senūñ ey gül-i nev-ḥīz
Ḥamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden
- 3 Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-düz
Qādir mi felek çekmege pīrāhenümüzden
- 4 Āyīne-i ḥurşīde olur māye-i şafvet
Ḥākister-i miḥnet ki çıkar külḥanumuzdan
- 5 Bāzūlaruñı eyleme aḡyāra ḥamā 'il
Biz saña didük gitdi güneh gerdenümüzden

[266a]

-1085-²⁰³⁴

Şābit

--. / -. / .--. / -.

- 1 Sevdā-yı zūlfı zāhid-i nā-dāna düşmesün
Şehbāz-ı ḥüsndür kefi diḥkāna düşmesün

²⁰³² Bilkan, **a.g.e.**, s. 840.

²⁰³³ 1084/ 3b çekmege: geçmege

²⁰³⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 336.

- 2 Meşşāta-ı cemāl ikisi arasın bulur
Biri birine ıtır ile şāne düşmesün
- 3 Ey ‘āşık-ı fütāde şehīd-i nigāhınun
Kanı maḥalle-i dil-i vīrāna düşmesün
- 4 İkbāl-i vaşl-ı yār buz üstindedür şaḫın
Gönlün o yolda vādī-i hicrāna düşmesün
- 5 Biñ kerre ḫa‘r-i ḫāke deper tevsen-i felek
Bir kerre sürçüp ‘āşık-ı ferzāne düşmesün
- 6 Şābit şarāb-ı nāba giden rind gelmiyor
Bār-ı girān-ı keyf ile mestāne düşmesün

-1086-²⁰³⁵

Velehū

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Eşküme şaḫīfe-i ruḫ-ı cānāna düşmesün
Ḥün-ı şehīd-i Muşḫaf-ı ‘Oşmāna düşmesün
- 2 Ağyār seng-i ṭa‘n ataraḫ ardına düşer
Bir ‘āşıkun hemān gözi ḫün-āba düşmesün

²⁰³⁵ Karacan, **a.g.e.**, s. 335.

- 3 Kāfir senüñ de kur^c a-ı fāl-ı maḥabbetüñ
Bir tālī^c -i siyāh-ı müselmāna düşmesün
- 4 Dām-ı belā-yı hecre düşürdüñ fütādeñi
Düşmenlerüm senüñ gibi fettāna düşmesün
- 5 İklīm-i ḥüsn-i yārda dil bir ğarībdür
Şābit fütāde çāh-ı zenaḥdāna düşmesün

-1087-²⁰³⁶

Riyāzī²⁰³⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Yāra te 'şir ide şāyed diyü āh eylemez
Göz dege diyü o ruḥsāra nigāh eylemez
- 2 Sevmez tālīb-i sīm ü zer olan maḥbūbı
Her gedā-meşrebi dil tahtına şāh eylemez
- 3 Dem mi var seyl-i sirişki ağıdup her tarafa
Kūyına varmağ için bir nice rāh eylemez
- 4 Dem mi var ḥaṭṭ-ı ruḥuñ yādı ile āh çeküp
Māhveş şafḥa-i ḥūrşidi siyāh eylemez

²⁰³⁶ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 486.

²⁰³⁷ 1087/ 2b şāh: baş

- 5 Ṭāb-ı mihrūñle Riyāzī gibi sūzān olurun
Sāye-i perr-i hūmā olsa penāh eylemezin

[266b]

-1088-²⁰³⁸

Bahāyī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ṭağıtduñ ḥāb-ı nāz-ı yārı ey feryād n'eylersin
İdüp fitneyle dünyāyı ḥarāb-ābād n'eylersin
- 2 Dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ḳalsun dām-ı zūlfüñde
Şikeste-bāl olan murğı idüp āzād n'eylersin
- 3 İdersin gerçi her derde ṭabībüm bir devā ammā
Cünün-ı ehl-i 'aşḳ olinca māder-zād n'eylersin
- 4 Varup gīsū-yı zūlf-i yārı biri birine ḳatduñ
Yine bir fitne taḥrīk eyledüñ ey bād n'eylersin
- 5 Şehīd-i tiğ-ı 'aşḳ-ı yārdur ser-cümle-i 'ālem
Urup şemşīre dest ey ḡamze-i cellād n'eylersin
- 6 Güzel taşvīr idersin ḥāl ü ḥaṭṭ-i dil-beri ammā
Füsūn u fitneye geldükde ey Behzād n'eylersin

²⁰³⁸ Uludağ, **a.g.e.**, s. 89.

- 7 Bahāyīveş degülsin kâbil-i feyz-i şafâ sende
Tekellüf ber-ţaraf ey hâţır-ı nâ-şād n'eylersin

-1089-²⁰³⁹

Naḥîfî²⁰⁴⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kimsenüñ ser-māye-i ārāmı gâret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun
- 2 Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördüğün ey bād-ı şubḥ ol serv-kāmet olmasun
- 3 Kāse kāse zehr-i ğam nüş eyledüm 'aşķuñla ben
Dest-i hicrünüñden neler çekdüm şikāyet olmasun
- 4 Ğam yime bir gün irürsin vaşluma dirsın baña
Mev' id-i vaşluñ senüñ rüz-ı kıyāmet olmasun
- 5 Çeşmüñi ālūde-i kuḥl-i tegāfül eyleme
'Āşık-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun
- 6 Biz saña öldür raķibi dimeden maķşūdumuz
İsterüz bî-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

²⁰³⁹ Aypay, **a.g.e.**, s. 387.

²⁰⁴⁰ 1089/ 3b Dest-i hicrünüñden: Dest-i cevrüñden
4bsenüñ: şaķın

- 7 Ol kadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i şūhından Naḥīfiye işāret olmasun

-1090-²⁰⁴¹

Velehū²⁰⁴²

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 ‘ Āşık ümīd-i vaşl ile bī-tāḳat olmasun
Kālā-yı şabrı kimselerün ġāret olmasun
- 2 Çeşmümden uçdı cevruñ ile ḥāb-ı rāḥatum
Ta‘ lim iden cefāyı saña rāḥat olmasun
- 3 Āfet şalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun
- 4 Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür gönül
Pā-māli olduġuñ o sehī-ḳāmet olmasun
- 5 Öldürme gel Naḥīfi-i şeydā-yı cevrlle
Ḥübān içinde ol daḥı bir ‘ādet olmasun

²⁰⁴¹ Aypay, **a.g.e.**, s. 388.

²⁰⁴² 1090/ *Dīvān*’da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuuda yoktur.

[267a]

-1091-²⁰⁴³Yahyā²⁰⁴⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Yaklaşdı diyü haṭṭını geçme o güzelden
Kim gördi ki evvel öle bir kimse ecelden
- 2 Dilden geçen ol şāhı der-āgūşdur ammā
Dāmānına şarılmadur ancak gelen elden
- 3 Şimden girü bizden kerem it luṭfuñı kesme
Öldük meded ey sāḳī-i gül-çehre keselden
- 4 Ezdi yüregüm seng-i ğam u derd-i firāḳuñ
Kısmet bize endūh u belā imiş ezelden
- 5 Yāruñ ki miyānındadur ol ḥançer-i ğaddār
Şimden girü Yahyā geçemezsin sen ol belden

²⁰⁴³ Ertem, **a.g.e.**, s.164.

²⁰⁴⁴ 1091/ 2a Dilden geçen ol şāhı der-āgūşdur ammā: Ol serv-i la' l-i lebin emmek umarsın

2b Dāmānına şarılmadur ancak gelen elden: Ham oldı ḳaddın geçme misin tül-ı emelden

4b bize: baña

-1092-²⁰⁴⁵

Mezākī

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yār bunca derd-mend-i bī-nevāya n'eylesün
Bir ʔabīb-i cān hezārān-mübtelāya n'eylesün
- 2 Ben marīz-i 'aşk-ı cāngāhum Mesīh olsa daḥı
Ne 'ilāc itsün bu derd-i bī-devāya n'eylesün
- 3 Dil-ʔalebkār-ı vişāl-i yār istiğna-fürüş
Dāma düşmez bir şikār olmaz hümāya n'eylesün
- 4 Ḥaŋcer-i müjgāna karşı sine gerse ehl-i 'aşk
Ġamze-i dil-düzveş tır-i ʔazāya n'eylesün
- 5 Ġamzesin zabʔı itse de gīsū yine dil ʔapmada
Öyle bir āşüfte-i ser-der-hevāya n'eylesün
- 6 'Uḳde-i ser-rişte-i mihr ü maḥabbetdür gönül
Zülf-i ḥam-der-ḥam gibi bend-i belāya n'eylesün
- 7 Ger Mezākī böyle feryād eylese ma' zürdur
'Āşık olmuş nāgehān ol bī-vefāya n'eylesün

²⁰⁴⁵ Mermer, **a.g.e.**, s. 489.

-1093-²⁰⁴⁶

Şābit

--. / -. / .--. / -.-

- 1 ‘Aşķuñla da mu‘āmeleden zecr ider misin
Me’zūn iken efendi ķuluñ ĥacr ider misin
- 2 Ķabre girince renc-i firākūñla ĥasteñi
Şāĥib-firāş-ı ĥār-şeb-i hecr ider misin
- 3 Yā Rab zūlmet-i şeb-i fūrķatde ķalmışuz
Encām-ı şām-ı tīremūzi fecr ider misin
- 4 Ey rind zāhid ile olan bu mūcāhedeñ
Żımmında ĥiĥ mūlāĥaẓa-ı ecr ider misin
- 5 Alduñ bizā‘a-ı ser ü sāmān-ı Şābitūñ
‘Aşķuñla da mu‘āmeleden zecr ider misin

[267b]

-1094-²⁰⁴⁷

Fā’izī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 ‘Āşıķlara iĥsān idiceķ derd-i ĥamından
Añmış bizi de ol şeh-i ĥūbān kereminden

²⁰⁴⁶ Karacan, **a.g.e.**, s. 336.²⁰⁴⁷ Okatan, **a.g.e.**, s. 221-222.

- 2 Hep halk ẓarīf oldı hākīkatden eṣer yok
Olsaḡ n'ola āzürde bu 'aşruñ siteminden
- 3 Fāṣ itme ġam-ı 'aşḡı diyelden beri dil-ber
Dīvāne gönül söylemez oldı eleminden
- 4 Ol 'āṣıḡ-ı dīvāne ider zevḡ u ṣafā kim
Farḡ itmeye dehrüñ elemin 'ayṣ u deminden
- 5 Bir daḡı görem mi 'aceb ey Fā'izī-i zār
Kuḡl idine mi dīde ġubār-ı ḡademinden

-1095-²⁰⁴⁸

Rāṣid²⁰⁴⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Bār-ı naḡl-i fikri ṣīrīn ṣanma bī-hengām iken
Mīve-i endīṣeñi yazıḡ ḡoparma ḡām iken
- 2 Ḥoṣ-ġüvārī-i ṣarāb-ı telḡveṣ ṣīrīn gelür
Būs-ı la' l-i pāki zehr-ālūde-i düṣnām iken
- 3 Ādemi eyler ṡama' pā-beste-i bend-i belā
Dānedür ṣayd eyleyen zāhirde ālet dām iken

²⁰⁴⁸ Biltekin, **a.g.e.**, s. 343.

²⁰⁴⁹ 1095/ 2b Būs-ı la' l-i pāki: Būs-ı la' li baña
Dīvān' da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.
4a Sözlerüm: Sözi hiç

- 4 Sözlürüm olmaz mı vaşf-ı nergis-i dil-dārda
Reşk-i bādām-ı dü-mağzı isteyen ihām iken
- 5 Hāl ü hattıñ hüsñin idrāk it ruḥ-ı cānānede
Zīnet-i ruḥsār-ı muşḥaf nokṭa-i i‘cām iken
- 6 Olmamaḳ mümkün midür āvāre-i şöhret kişi
Eyleyen Rāşid cüdā kāndan ‘aḳīḳi nām iken

-1096²⁰⁵⁰

Şināsi²⁰⁵¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gerekmez būs leb-i ḳand olsa ol rūḥ-ı revānumdan
Netīce acı sözlerle uşandum ṭatlı cānumdan
- 2 Kimüñle şalınur geşt eyledükçe būs-ı gülzārı
Şabā toḡrı ḥaber vir baña ol serv-i revānumdan
- 3 Çekildi ḳavisāsā tırveş buḥrāna düş olduḳ
‘Aceb nām ü nişāne yokdur ol ḳaşı kemānumdan
- 4 Dehānı ḥastesiyüm gā’ibāne ey şabā ‘arz it
Şorarsa ol ṭabīb-i cān eger derd-i nihānumdan

²⁰⁵⁰ Harmancı, **a.g.e.**, s. 87.

²⁰⁵¹ 1096/ 2a būs-ı gülzārı: şahn-ı gülzārı

5b Müşār-i bil’-benānumdan: müşārün bi’l-benānumdan

- 5 Elinden geldügi cevri dîrîğ itmez Şināsiden
Şikāyet ol hilāl-ebrū müşār-i bi'l-benānumdan

[268a]

-1097-²⁰⁵²

Vecdî²⁰⁵³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Aç ıurra-i ħam-der-ħamuñı gūş görinsün
Biñ ħalka-i dīde aña mengūş görinsün
- 2 Mīnādan aķıt bāde-i sūrĥi yine sākī
Ol şu‘le-i seyyāle yaĥ-pūş görinsün
- 3 Baķ āyīne-i ķalbūme kim ħāl-i ħayālūñ
Çeşm-i dil-i zārum ile āğūş görinsün
- 4 Dīvāneligi tarz-ı nev-i ħaş ile göster
Mecnūna cūnūn şanduĥı hep nūş görinsün
- 5 Vecdī miĥek-i ‘arza u[r] ibrīz-i kelāmuñ
Ĥālīş zer ile nuķra-ı maĥşūş görinsün

²⁰⁵² Yanmaz, **a.g.e.**, s.109.

²⁰⁵³ 1097/ 3b āğūş: hem-āğūş

5b nuķra-ı maĥşūş: nekre-i maĥşūş

-1098-²⁰⁵⁴**Mezākī**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Sākī yine cām-ı mey-i pür-cüş görinsün
Dilde heves-i būs-ı leb-i nüş görinsün
- 2 Cibrīl nigāh itse olur halka be-güşuñ
Güşuñda hele cilve-i mengüş görinsün
- 3 Mestāne hırāmuñla yine cilveler eyle
Her güşede şad-cünbiş-i medhüş görinsün
- 4 Bī-penbe nümāyān idelüm dāğ-ı derūnı
Ol kıt‘a-i yākūt-ı semen-püş görinsün
- 5 Düşmen-şiken ol pençe-i tab‘uñla Mezākī
Şır-i ner ile fark-ı siyeh-güş görinsün

-1099-²⁰⁵⁵**Hevāyī**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şar bir yanı yüksek şarığıñ güş görinsün
Şoğ ardına ucın güli mengüş görinsün

²⁰⁵⁴ Mermer, **a.g.e.**, s. 485.²⁰⁵⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 60.

2 Bir pīre-zen-i zişt-i kaşık düşmeni al kim
Vīrānkede-i hānede baykuş görinsün

3 Deryā-yı sirişke teni başdarda olanuñ
Burnı kayalık sīnesi koğuş görinsün

4 Aç tut kediyi ava harīş it o kadar kim
Yavruları dağı gözine mūş görinsün

5 Taşsun tüyüni başına varduķça Hevāyī
Yārāna boza-hānede çavuş görinsün

[268b]

-1100-²⁰⁵⁶

Nābī²⁰⁵⁷

.--- / .--- / .--- / .---

1 Ne dem o şūh idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
Çemende gül de bülbul gibi nālān gösterür kendin

2 Ta‘ālallāh ne hūsn-i hūş-berdür kim gören ‘āşık
Mişāl-i şūret-i dīvār hayrān gösterür kendin

²⁰⁵⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 836.

²⁰⁵⁷ 1100/ *Dîvân*’da yer alan 3 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

3b zülfî: zülfîn

4a şem‘ -i şeb-efrūzı: şem‘ -i şām-efrūzı

- 3 Meger bŷy-ı dil-āvīzin dirīĝ eyler gedālardan
Ki geldükçe şabā zŷlfi perīşān gösterŷr kendin
- 4 Ne ‘āşık dostdur gör şem‘-i şeb-efrŷzı kim dā’im
Berāy-ı hātır-ı pervāne sŷzān gösterŷr kendin
- 5 Şabāhāsā yŷzi açık derŷnı pāk iken Nābī
Yine gerdŷn gibi ālŷde-dāmān gösterŷr kendin

-1101-²⁰⁵⁸

Hevāyī²⁰⁵⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne dem ol şŷh bed vāz‘ ile nopran gösterŷr kendin
Seven yosma ta‘ alluĝdan peşimān gösterŷr kendin
- 2 Ne deñlŷ kart olursa enderŷn oĝlānı bu ‘aşruñ
Çekŷp tāze tırāşa tāze oĝlan gösterŷr kendin
- 3 Ža‘ ifŷ’l-bŷnyeyi sevmez fevāhiş diyŷ zen-pāre
Şırıĝ hāmmālı gibi yolda dizman gösterŷr kendin
- 4 Şarup bozık dŷzen şarık başına Tŷrkmānāne
Seferde ħarakolluĝcuda segbān gösterŷr kendin

²⁰⁵⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 60.

²⁰⁵⁹ 1101/ 2a oĝlanı: ĝılmānı
2b tāze: boĝma

- 5 Zarāfet-piše nāzük-ṭab^ç şā^ç ir oğlu şā^ç irdür
Hevāyī gerçi şekleñ ehl-i dükkān gösterür kendin

-1102-²⁰⁶⁰

Raḥīmī²⁰⁶¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hemān ol māh-ıla bir ruḥṣat-ı bezm-i vişāl olsun
Baña ey çarḥ-ı zālīm itdigüñ kat kat helāl olsun
- 2 Ten-i zārumda fikr-i mū-miyanuñla dil-i şeydā
Nice berāy hilāl-ebrū ḥayāl-ender-ḥayāl olsun
- 3 Şararsın rūyı^ç aşık eşk-i ḥūn-ālūdeyi bezl itsün
Dilā ol derd-i ra^ç nānuñ dem-ā-dem eli al olsun
- 4 Bu germ-ā-germ bezm-i kām-ıla tā ki tehī-desti
Kef-i ümīdle şun sākī şikeste pür-sifāl olsun
- 5 Olur bir gün Raḥīmī zevk-baḥşā-yı dimāğ-ı dil
Hemān ol naḥl-i nāzuñ yār-ı ḥüsni ber-kemāl olsun

²⁰⁶⁰ Fatīn Davud, **a.g.e.**, s. 167.

²⁰⁶¹ 1102/ Mecmuada yer alan 2, 3, 4 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur. 1. beyit ise başka bir beyit ile kıt'a şeklinde verilmiştir.

1a māh-ıla: māha

ruḥṣat-ı bezm-i vişāl: ruḥṣat-dih-i zevk-ı vişāl

1b çarḥ-ı zālīm: şūḥ-ı vişāl

[269a]

-1103-²⁰⁶²Faşîh²⁰⁶³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çeşmesâr-ı dîdeden hûn-âb-ı hasretdür gelen
Mûy şanmañ sineye hâşâk-i miñnetdür gelen
- 2 Her ne deñlü itseñ irsâl-i peyâm-ı hışm u kîn
Senden ey meh-rû bize mihr ü maħabbetdür gelen
- 3 Pâyına îşâr içün hûn-ı ciger âmâde it
Hâzır ol ey çeşm ü dil ol serv-ķametdür gelen
- 4 Râh-ı ‘aşķuñda bürehne-pâ vü ser-abdâluñum
Dest-i a‘ dâdan baña seng-i melâmetdür gelen
- 5 Keşti-i dil ğarķagâh-ı ğuşşada ķalmaz Faşîh
Vaķt-i bād-ı şarķ-engîz-i selâmetdür gelen

²⁰⁶² Çıpan, a.g.e., s. 452-453.²⁰⁶³ 1103/ 3b Çeşm ü dil: çeşm-i ter

-1104-²⁰⁶⁴Şabrî²⁰⁶⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gönlüme endîşe-i vaşl-ı dil-ārādur gelen
Hāṭıra hep şimdi sāgar gibi şahbādur gelen
- 2 İrdi bŭy-ı āšnā-yı cān-ı müştāka meger
Çin-i zülfinden nesīm-i nefḫa-peymādur gelen
- 3 Qaldur ey dil dīdeden tıfl-ı ḫayāl-i dil-beri
Bād-ı vuşlatla aña emvāc-ı deryādur gelen
- 4 Müjde kim ey Ḥusrev-i bih-rŭzgār-ı mŭlk-i ‘aşq
Genc-i bād-āverd-i ūmīd ü temennādur gelen
- 5 Şād ol ey rind-i tehī-cām-ı ḫarābāt-ı firāk
Meclis-efrŭz-ı temennā-yı ahibbādur gelen
- 6 Eyle pāy-endāz ey Şabrî ḫumāş-ı naẓmuñı
Ḥusrev-i endîşe raḫş-ı mŭlk-i ma‘ nādur gelen

²⁰⁶⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 252.²⁰⁶⁵ 1104/ *Dīvân*’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur

-1105-²⁰⁶⁶‘ Ārif²⁰⁶⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gülşen-i ğamdur derûn-ı dāğdāğ-ı ‘ aşıkān
Dāğ-ı dildür taze-rû gül-berg-i bāğ-ı ‘ aşıkān
- 2 Bir nefes kalmaz mey-i hûn-āb-ı çeşminden tehi
Reşk-i şad-peymāne-i cāmdur ayağ-ı ‘ aşıkān
- 3 N’eylesün gūlzārı ‘ uzlet-cūy-ı künc-i ye’s olan
Şıķlet-i būy-ı güle döymezi dimāğ-ı ‘ aşıkān
- 4 Nev-şarāb-ı ‘ ayşuñ olsun neşve-i şahbā-yı nāb
Hûn-ı dil nūş itmeden yoķdur ferāğ-ı ‘ aşıkān
- 5 Bu taħayyürgāh-ı kām-āşūbda āsūdedür
Cüst-cūy-ı şādmānīdür sürāğ-ı ‘ aşıkān
- 6 Tā-be-şubḥ-ı maḥşer ey ‘ Ārif bu vaḥşetgāhda
Dīde-i şīrān olur her şeb çerāğ-ı ‘ aşıkān

²⁰⁶⁶ Tankuş, **a.g.e.**, s. 296-297.

²⁰⁶⁷ 1105/ 2b cāmdur: ğamdur

[269b]

-1106-²⁰⁶⁸

Fehīm

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rehne vir esbābı rind ol geçme zāhid bādeden
Ol sebeble hem ḥalāş ol şıklet-i seccādeden
- 2 Kayd-ı teşvīş-i ridā vü şubḥadan bulup rehā
Himmet-āmūz-ı ferāğ ol bir dil-i āzādeden
- 3 Ārzū-yı kevşer eyle geçme meyden zāhidā
‘ Ārif iseñ geç ümīd-i baḥşış-i nā-dāneden
- 4 Sāde-ḳalb ol kim ḳazā bī-reng ü naḳş-ı feyż ider
Her şikeste pāreyi mir ’āt-ı ḳalb-i sādeden
- 5 İstimā‘ it neydüğün sāmān-ı rind-i şōfiyā
Gel Fehīm-i mest-i ‘ aşḳ u bī-dil ü üftādeden

²⁰⁶⁸ Üzgör, a.g.e., s. 612-614.

-1107-²⁰⁶⁹Yaḥyā²⁰⁷⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Yārdan seng-i sitem gelse n'îçün âh dirin
Başumı yarsa daḥı yarıcak Allāh dirin
- 2 Bāḡbān her ne kadar göge çıkarsa öğerek
Ḳaddüñe nisbet ile 'ar' ara kütāh dirin
- 3 Mest ü medhūş yatan rindi ḥarābāt içre
Ḥalk ḡafletde şanur ben aña āḡāh dirin
- 4 İrgüren Ka'be-i maḳşūda maḥabbet yolıdur
Ben reh-i 'aşkı kıoyan sālīke gümrāh dirin
- 5 Her zamān 'ayş u şafā vaḳti midür ey Yaḥyā
Dinlemezsin sözümü hiç saña geh ḡāh dirin

²⁰⁶⁹ Ertem, **a.g.e.**, s. 162.

²⁰⁷⁰ 1107/ 1a seng-i sitem: seng-i cefā
1b daḥı: da

[270a]

-1108-²⁰⁷¹T̤alib²⁰⁷²

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Hep t̤ir-i cevrdür dil-i z̤arum nişān iden
Ġamdur beni bu h̤āle koyup nā-tüvān iden
- 2 Laht-ı dilin kebāb-ı tenūr-ı ġam eyledi
H̤ān-ı sipihr-i sifleden ümīd-i nān iden
- 3 Taḥḳīḳ söyleşür ġam-ı devr-i zamān ile
Āvāz-ı dil-nişīn-i teni tercümān iden
- 4 Derd-i derūna şu‘le ile virmiş imtizāc
Ḥaṭṭ-ı siyāhı zīb-i ruḡ-ı mehveşān iden
- 5 Eyler cemāl-i şāhid-i ḥālī müşāhede
Gerd-i maḳālī sürme-i çeşm-i zebān iden
- 6 Bāġ-ı ḥayālüm eyledi şād-āb T̤alibā
Cūy-ı belāġate ḳalemüm nāvdān iden

²⁰⁷¹ Erdem, **a.g.e.**, s. 260.

²⁰⁷² 1108/ 4b mehveşān: dil-berān

Dîvân’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

-1109-²⁰⁷³Es'ad²⁰⁷⁴

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Maḥv itdi 'ālemi dehenüñ bî-nişān iden
Kıldı helāk ḥalkı lebüñ maḥz-ı cān iden
- 2 Murğ-ı dili nişānuña sehm-i ğam eyledi
Müjgān u ebruvānını tır ü kemān iden
- 3 'Uşşākı yakdı dūzaḥ-ı şevk-ı vişāline
Ḥaṭṭ-ı 'izār-ı dil-beri bāğ-ı cinān iden
- 4 'Ayyār-ı 'aqlı eyledi maḥbūs-ı çāh-ı ğam
Ḥüsn-i bedī' ile seni şāhib-ķırān iden
- 5 Şehbāz-ı çeşm-i dil-berā dem-i şikārdur
Murğ-ı sükūnı lāle-i dilden remān iden
- 5 Sāḥil-resīde-i yem-i ķurb-ı bütān olur
Felek teninde āh-ı dilin bād-bān iden
- 6 Es'ad ider müşāhede aḥvāl-i ṭālebi
Gerd-i maķālī sürme-i çeşm-i zamān iden

²⁰⁷³ Esad Mehmed Efendi, **a.g.e.**, s. 37.

²⁰⁷⁴ 1109/ Mecmuada yer alan 3, 5 ve 7. beyitler, tezkirede yoktur.

4a 'Ayyār-ı 'aqlı: 'Ayyār-ı 'aqlım

4b seni: anı

-1110-²⁰⁷⁵

Hâşim

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Hün-âb-ı eşki lücce-i ummân şanur gören
Müjgân-ı çeşmi pençe-i mercân şanur gören
- 2 Mekkâr-ı çeşmi almış ele tîr-i ğamzesin
Ol kâfiri efendi Müselmân şanur gören
- 3 Hicr-i ruĥuñda âteş-i âhum şerâresin
Tâķ-ı felekde mihr-i dıraĥşân şanur gören
- 4 Âhında olsa nerm olur nîm-nigâhda
Tâb-ı cemâli âteş-i sūzân şanur gören
- 5 Dilde ĥayâl-i ‘arız-ı cānānı Hâşimā
Düşmiş şu üzre bir gül-i ĥandân şanur gören

²⁰⁷⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[270b]

-1111-²⁰⁷⁶Nābī²⁰⁷⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bu sūzle dil nāle-i mestāne mi çeksün
Bülbül çekecek bārī de pervāne mi çeksün
- 2 Ey dil koya ta' zīri o tesbīh ile zāhid
Varsun der-i mey-hānede peymāne mi çeksün
- 3 'Āşık taleb-i meyle harābāta mı düşsün
Bir gevher içün şiklet-i vīrāne mi çeksün
- 4 Merhem mi kosun dāğına elmās tūrurken
Dil dā'ire-i devlete bīgāne mi çeksün
- 5 Nābīye düşer guşşa-i devrān dile düşmez
Huşyār tūrurken gamı dīvāne mi çeksün

²⁰⁷⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 831-832.

²⁰⁷⁷ 1111/ 4b Dil: Ol

5b guşşa-i devrān: guşşa-i 'ālem

-1112-²⁰⁷⁸Hevāyī²⁰⁷⁹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ser-ṭā'ifemüz yolda seyyis-ḥāne mi çeksün
Voynuḡ çekecek yüki de çingāne mi çeksün
- 2 Oġlan ḡoya ıdlāli [...] muġlüm
Varsun der-i āḡūrda orfāna mı çeksün
- 3 Yosma heves-i zer ile ṭomruġa mı girsün
Bir ḡaḡbe içün pārū-yı tersāne mi çeksün
- 4 'Avret mi ḡosun ḡoynına ṡākirdi ṭururken
Usta ḡarem-i 'iffete bīġāne mi çeksün
- 5 Bāġ ḡaḡḡı Hevāyīye düşer bekçiye düşmez
Yerli var iken ṡalgını ḡaymāne mi çeksün

-1113-²⁰⁸⁰

Resmī

--. / -. / .--. / -.-

- 1 Nār-ı derūnı nūr-ı fūrūzān ṡanur ġören
Kim zerresini mihr-i dıraḡṡān ṡanur ġören

²⁰⁷⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 63.

²⁰⁷⁹ 1112/ 2a Beytin 1. mısraı, mecmuada eksik bırakılmıştır.

2a ıdlāli: ıdlāli vü kārı ile
Mısraın vezni aksamaktadır.

²⁰⁸⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Ey nūr-ı dīde fikret-i vuşlatla giryeden
Seyl-āb-ı eşk-i çeşümümi ʿummān şanur gören
- 3 Laʿlūñ gamıyla dāğla pūr şahñ-ı sīnemi
Bāğ-ı elemde tāze gülistān şanur gören
- 4 Ruḥsāruñ üzre kākül-i ʿanber-şemīmüñi
Gülzār içinde destī-i reyḥān şanur gören
- 5 Resmī bu pāk-tabʿ-ı füyūzāt-ı ʿaşkla
Esrār-ı maʿnevīye dilüm kân şanur gören

[271a]

-1114-²⁰⁸¹

Nāʿilī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dehen-i teng degül noḡta-i cān ancaḡ bu
Merkez-i dāʿire-i nūn-ı nihān ancaḡ bu
- 2 Cünbiş-i gamze degül cılve-i reftār degül
Lerziş-i kārgeh-i her dü-cihān ancaḡ bu
- 3 Dil degül sīne degül vūsʿat-i güncāyiş için
İttiḥād-ı gam u endūha mekân ancaḡ bu

²⁰⁸¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 285.

4 Fāşdur dil dehenüñden dehenüñ zülfüñden
Rāz-ı pūşide degül keşf-i ʿ ayān ancağ bu

5 Nāʾilī feyz-i tettebbuʿ mı degül kim oқыyan
Suḥan-ı pāküñe dir siḥr-i beyān ancağ bu

-1115-²⁰⁸²

Nazīm²⁰⁸³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Her gören dir o бүti āfet-i cān ancağ bu
Āfet-i cān olan cān-ı cihān ancağ bu

2 O dehen noқта-i mevḥūme қadar da yoқdur
Peyker-i cān gibi var ise nihān ancağ bu

3 Geh nümāyān gehī ḡāʾib olur gözden o şūḥ
Ya perī-zāde yaḥūd rūḥ-ı revān ancağ bu

4 ʿ Anberīn-ṭurre o ruḥsārı siyeh-pūş itmiş
Kisve-i Kaʿ be-i işkeste-dilān ancağ bu

5 Ebruvānıyla Nazīmā müjesin vaşf itsem
Seyr iden dir ki ḥazer tīr ü kemān ancağ bu

²⁰⁸² Çakır, **a.g.e.**, s. 974.

²⁰⁸³ 1115/ 1b cān-ı cihān: āşüb-ı cihān

2a O dehen noқта-i mevḥūme қadar da yoқdur: Dehenin noқта-i mevḥūmeye teşbīh idemem

3a şūḥ: māh

-1116-²⁰⁸⁴Rüşdî²⁰⁸⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Mey içmekden beni men' itme şûfî derd-i serdür bu
Eger nûş-ı mey itmezsem baña ' ayn-ı zarar dur bu
- 2 Gelüp bezme benümle hem dem olmak yâr istermiş
Beni mest-i mey-i şevk itdi böyle bir haberdür bu
- 3 Degül hûn-âb-ı hasretgâh dilde durur ' aşkuñla
Nice hûn-ı cigerle hâşıl olmuş bir güherdür bu
- 4 Benüm bir tıfl-ı nevres sâde-rûdur h'âhişüm ancak
Baña hatt-ı ruḡ-ı dil-dârı yâd itme kederdür bu
- 5 Kıyâs olmaz senüñ nazm-ı bülendüñ gayre ey Rüşdî
Hemîşe şafhâ-yı ' âlemde bâkî bir eşerdür bu

[271b]

-1117-²⁰⁸⁶

Bâkî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ' Āşıkâne gönlünü aşıtmayaydı yâra şu
Olmaz idi vâdî-i ' aşka düşüp âvâre şu

²⁰⁸⁴ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 114-115.

²⁰⁸⁵ 1116/ *Divân*'da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

²⁰⁸⁶ Ergun, **a.g.e.**, s. 444-445.

- 2 Kābe-i kūyında kıldım gözlerüm yaşın sil
Teşne diller çağrışup dirken meded bir pāre şu
- 3 Mā'il olma serkeş ol maḥbūba istiḡnā gerek
Serv baş egmez ayağın öpe ger yalvara şu
- 4 Vādī-i ḥayretde zencīrin sürer dīvānedür
‘Āşık olmuşdur meger rūz-ı ezel dil-dāre şu
- 5 Bāḫiyā bozsa ‘aceb mi ḥāne-i zühdi şarāb
Çün esāsından yıkar irişse bir dīvāre şu

-1118-²⁰⁸⁷Fevrî²⁰⁸⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mā-cerā-yı eşkümi ‘arz itmek için yāra şu
Yüz sürüp her sū revān oldu düşüp yollara şu
- 2 İtmez idi ‘āşık dīdār-ı dil-dār olmasa
Pisterin ḥāk-i siyeh bālīn seng-i ḥāre şu
- 3 Düşdi sen Leylīveş dil senüñ-çün Mecnūnvār
Döginüp taşlar ile şahrālara āvāre şu

²⁰⁸⁷ Pervāne b. Abdullah, **a.g.e.**, s. 2158²⁰⁸⁸ 1118/ 3a Mısraın vezni aksamaktadır.

5a zīnet: şüret

- 4 Pārelendi ḥasret-i tīguñla teṣne yüregüm
Ol dem ey rūḥ-ı revān ırgür meded bir pāre şu
- 5 Şi‘ rüme luṭf-ı ‘ izārı vaşfidur zīnet viren
Nitekim virür ṭarāvet Fevriyā gülzāra şu

[272a]

-1119-²⁰⁸⁹

Faṣīḥ²⁰⁹⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Naḥl-i ṭübā ḳāmet-i cānāna itmiş ser-fürū
Bil ki būs-ı gūşe-i dāmāna itmiş ser-fürū
- 2 Ḳāmetüñ yādıyla cūş-ı seyl-i eşküm seyr idüp
Cūylar bir demde biñ giryāna itmiş ser-fürū
- 3 Bulmamışlar hiç nazır-i gevher-i dendānuñı
Gerçi kim ğavvaşlar ‘ ummāna itmiş ser-fürū
- 4 Şāh-ı ‘ aşka gerden-i teslīm-i der-pīş ‘ āşıḳān
Cān u dilden ribḳa-i fermāna itmiş ser-fürū
- 5 Bulmamış evşāfuña şāyeste bir maẓmūn Faṣīḥ
Gerçi kim çok defter ü dīvāna itmiş ser-fürū

²⁰⁸⁹ Çıpan, a.g.e., s. 463.

²⁰⁹⁰ 1119/ 2b bir demde biñ giryāna: bu dīde-i giryāna

-1120-²⁰⁹¹

Nā'ili

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Hem cānda sūziş-i ħüsn hem ıztırāb-ı ebrū
Hem dilde 'uḳde-i zūlf hem pīç ü tāb-ı ebrū
- 2 Māni' degül o māha āmed-şūd-ı nigāha
Dām-ı firīb-i ṭurra çin-i 'itāb-ı ebrū
- 3 'Uşşāḳa düşdi ḫayret ol dem ki oldı kısmet
Ḫüsnüñle mihre ḫaclet māha ḫicāb-ı ebrū
- 4 Şal pīç ü tāb-ı zūlfüñ ebrūya kim dil olsun
Hem pāy-māl-i ṭurra hem kām-yāb-ı ebrū
- 5 Zūlfüñ tenezzül eyler şayd-ı hümā-yı 'aḳla
Ol rütbelerden ammā ālī cenāb-ı ebrū
- 6 Çeşmüñ o bīteraḫḫum cellāddur ki olmış
Şemşiri nāz ber-kef ḫālī kırāb-ı ebrū
- 7 Sen mest-i nāz u ser-keş 'aşḳuñla Nā'iliveş
Dünyā esir-i ḡabḡab 'ālem ḫarāb-ı ebrū

²⁰⁹¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 283-284.

-1121-²⁰⁹²

Şābit²⁰⁹³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ḳatı şāhāne kemān idi kemān-ı ebrū
Egrice düşmese bir pāre nişān-ı ebrū

- 2 Gözine merḥamet itmezdi o ḥūnī nıgehūñ
Tıĝ ile tırmasa üstinde cevān-ı ebrū

- 3 Muşḥaf-ı ḥüsnüñ içün tıfl-ı dile sultānum
Güdecek gösteriyor şekl-i benān-ı ebrū

- 4 Sürmedāndur o siyeh-fām ḳaṭıfeyle meger
Şu iki mikḥale-i müşg-feşān-ı ebrū

- 5 İki şad-pāye mişāli süzilürler Şābit
Dīde şikārına ef' ī peçegān-ı ebrū

²⁰⁹² Karacan, **a.g.e.**, s. 342.

²⁰⁹³ 1121/ 5b şikārına: pıñaruña

[272b]

-1122-²⁰⁹⁴Fehîm²⁰⁹⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey dil-i ye's-ülfet-i nādīde-rūy-ı ārzū
İtme şahrā-yı hevesde cüst ü cūy-ı ārzū
- 2 Ārzū da vādī-i ye's içre oldı nā-bedīd
Şimdi hasretle ider dil ārzū-yı ārzū
- 3 Şehr-bend fūrkat-i yārum hezār efsūs kim
Cilvegāh-ı nā-ümīdī oldı kūy-ı ārzū
- 4 Būlbūl-i ye'süm şemīm-i gül nefes olsa baña
Gelmeyle hergiz meşām-ı cāna būy-ı ārzū
- 5 Evvel-i vuşlatda itdi buse-i la' lin dirīg
Tā leb-i cūda şikest oldı sebū-yı ārzū
- 6 Ārzū-yı seyr-i dīdār ile giryānum mūdām
Olmada bīhūde rīzān āb-rūy-ı ārzū
- 7 Şevk-ıla şeb-zinde-dārān-ı şehīdān-ı gamuñ
Tā şabāh-ı haşr iderler güftügūy-ı ārzū

²⁰⁹⁴ Üzgör, a.g.e., s. 630-632.²⁰⁹⁵ 1122/ 5 ve 6. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*'da farklıdır.

- 8 Hıvfüm oldur kim nişân-ı hasret-i gamdur Fehîm
Mużtarib itmekdedür cânüm gülü-yı ârzü

-1123-²⁰⁹⁶

Yahyâ²⁰⁹⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Cûy-ı eşküm serv-ķaddün'çün ķo aķsun sũ-be-sũ
Bũstân-ı kũyuñ arayı ųolansun kũ-be-kũ
- 2 Her ķılı zencir-i ğam her tārı bir mār-ı elem
Bũyledür ol zũlf-i pũr-ķam diķķat itdũm mũ-be-mũ
- 3 Da'vi-i ħũsn ũ melāķat eylemiş dil-dār ile
Lāzım oldu yār ile mir'atı ķılmaķ rũ-be-rũ
- 4 'Ārız-ı renginũññññ hergiz mişālin görmedũm
Pũl gibi gözden geçürdũm cũları hep cũ-be-cũ
- 5 Ğoncedür gũlzār-ı derd ũ ğamda Yahyānuñ hemān
Jeng-beste ğõñli tāze dāĝlar ile bũ-be-bũ

²⁰⁹⁶ Ertem, **a.g.e.**, s. 175.

²⁰⁹⁷ 1123/ 3b ķılmaķ: itmek

4b cũları: şuları

5b jeng-beste: reng-beste

-1124-²⁰⁹⁸Rüşdî²⁰⁹⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nāfe-i çîn u hoten tırnağa olmaz hem-bū
Sünbül-i cennet eger olsa gıdā-yı āhū
- 2 Heves-i zülfün ile ‘azm-i reh-i Çîn itdüm
Seni şimdengirü ey gözleri āhū yā hū
- 3 Hāk-pāyuñ gibi bir kuhl-ı cilā bahş olmaz
Yok yire bād-ı şabā ‘ālemi eyler tek ü pū
- 4 Ebruvānuñ ki Hudā eyledi mihrāb-ı niyāz
Baña eşkümler o dem eyledi teklif-i vuzū
- 5 Ser-nüviştüm ezeli böyle imiş ‘aşkuñda
Serümüzden ne ‘aceb gitmese fikr-i ebrū
- 6 Dil-i ‘uşşāk gibi ğarķa-i hūn olmazdı
Olmasa çeşm-i ciger-ḡāruñ eger kim cādū
- 7 Fikr-i zülfünde iken Rüşdî-i hayret-zedenūñ
Perde-i rāḡat olur çeşmine gelse uyḡu

²⁰⁹⁸ Tunadurur, **a.g.e.**, s. 115.

²⁰⁹⁹ 1124/ *Dîvân*’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

4 Bu beyit, *Dîvân*’da yoktur.

[273a]

-1125-²¹⁰⁰Faşîh²¹⁰¹

..-- / .-.- / ..-

- 1 Gül açılmış bahârdur bu
Mevsim-i lâlezârdur bu
- 2 Olmamış kimseye muvâfık hiç
Bir ‘aceb rûzgârdur bu
- 3 Heft-câm-ı sipihri itseñ nûş
Def‘ olunmaz ħumârdur bu
- 4 Halkı bil hep müsâvî ey ġâfil
Dime ol mest ü hûş-yârdur bu
- 5 Elde peymâne gözde neşve-i mey
Ne güzel nev-bahârdur bu
- 6 Gelmemiş hiç ħayâl-i ġayra Faşîh
Bir ‘aceb şî‘-i âbdârdur bu

²¹⁰⁰ Çıpan, **a.g.e.**, s. 464-465.

²¹⁰¹ 1125/ 1a Mısraın vezni aksamaktadır.

1b Mısraın vezni aksamaktadır.

2b Mısraın vezni aksamaktadır.

3b ħumârdur: ‘aceb ħumârdur

Mısraın vezni aksamaktadır.

4a ey ġâfil: ol ‘âķıl

5b Mısraın vezni aksamaktadır.

[273b]

-1126-²¹⁰²

Nā'ili

--. / -. / .--. / -.

- 1 Dergāh-ı Gülşenīye olanlar nihāde-rū
Gül gibi bir kadehle olurlar güşāde-rū
- 2 Olmuş gül ü benefşesi gūyā o gülşenūñ
Pīrān-ı kad-ḥamīde cevānān-ı sāde-rū
- 3 Hem-reng-i vaḥdet olmuş o gülzār-ı feyzden
Berg-i ḥazān-resīde gül-i tāb-dāde-rū
- 4 Bāy u gedāsın Edrinenūñ eylemiş tamām
Dāmān-ı pīr ü dest-i irādet fütāde-rū
- 5 Cūyā-yı himmetüz tūtalum biz de Nā'ili
İrşād ümīdi ile tarīḳ-i reşāde rū

-1127-²¹⁰³

Şābit

.-. / .-- / .-. / ..

- 1 ' Aceb mi ağlar isem ḥaṭṭuña eceldür bu
Ak akça kara gün için dinür meşeldür bu

²¹⁰² İpekten, **a.g.e.**, s. 284.²¹⁰³ Karacan, **a.g.e.**, s. 342.

- 2 Celālî-i haṭı hep tîğdan geçür şāhum
Nizām-ı salṭanat-ı ḥüsnüñe ḥaleldür bu
- 3 Ṭabīb-i çarḥ devā şüretinde şerbetler
Helāk-i ‘āşık-ı bīmāra çok ‘ameldür bu
- 4 O pā-be-dāmen-i nāzuñ hevā-yı vaşlından
Yed-i ümīdümü kesdüm büyük keseldür bu
- 5 Ġazelde kâfiye Şābit metīn gerek zīrā
Binā-yı ḥāne-i endīseye temeldür bu

[274a]

-1128-²¹⁰⁴Faşîḥ²¹⁰⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nāme-i ḥüsnini itdükde güşād ol meh-rū
Mūy-ı pīşāni-i müşğini görenler didi hū
- 2 Seyr idüp rüyını şandum o dü-çeşm-i siyehi
Gülşen-i ḥüsne komışlar iki vahşī āhū
- 3 Yād idüp ruḥlarını giryeler itdüm vāfir
Bāğ-ı ḥüsnuñ gül-i ra‘ nālarına virdüm şu

²¹⁰⁴ Çıpan, **a.g.e.**, s. 462-463.²¹⁰⁵ 1128/ 2b āhū: ebrū4 ve 5. beyitlerin dizilişi, *Divân*’da farklıdır.

- 4 Eylemiş ‘aqlını çok mūy-şikāfın şad-çāk
Dūş-ı cānānede ol iki bölünmiş gīsū
- 5 Naqd-i cānı virür elbet gören ol sīm-teni
‘Āşıkı haq bu ki başdan çıkarur ol pehlū
- 6 Sünbül-i kākülidür yā haq-ı reyhānı Faşih
Seni āşüfte-dimāğ iden odur yāhūd bu

-1129-²¹⁰⁶

Nā’i²¹⁰⁷

-- / --

- 1 Ol nāz u ‘işve ol çeşm ü ebrū
Ol şūr u fitne ol iki gīsū
- 2 Ol tünd-ḥūlar ol fitne-cūlar
Ol iki ḡamze ol iki cādū
- 3 Vaḥşet-güzīnān ol çeşm-i fettān
Reşk-i ḡazālān ol iki āhū
- 4 Hışm ü tegāfūl cevır ü ta‘allūl
Ol iki bed-mest ol iki bed-hū

²¹⁰⁶ İpekten, a.g.e., s. 285.

²¹⁰⁷ 1129/ 3a Mecmuada “çeşm-i fettān” ifadesinin üst kısmında “iki merdüm” ifadesine de yer verilmiştir.

- 5 İtmişdür el-ḥaḳ ey Nā'ili dāğ
Mirriḥi ol çeşm ḥürşidi ol rū

[274b]

-1130-²¹⁰⁸

Vecdī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şafāsın görmemişsin zāhid inkār itme meydür bu
Nümūdār-ı ḥavāş-ı cümle eşyā ṭurfe şeydür bu
- 2 Revācı germdür şayf ü şitāda kāsīd olmaz hiç
Metā' -ı nev-bahār-ı revnāḳ-ı bāzār-ı deydür bu
- 3 Ṭarāvet-baḥş ü zīb-efzā-yı bezm-i cümle şāhāndur
Muḥaşşıl āb-ı rūy-ı meclis-i dār-ı öñidür bu
- 4 Değişmem la' l-i nāba ḳaṭresin şahbā-yı hoş-rengüñ
Bu āb u tābla yāḳūt-ı rumānīden iyidür bu
- 5 Revādur itse yārān ṭab' uma pey-revlik ey Vecdī
Ki vādī-i suḫanda reh-ber-i ferḫunde peydür bu

²¹⁰⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 114.

-1131-²¹⁰⁹

Şabrî

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Zülf ile şānesin gör bir sihrkârdur bu
Ğāfil mebaş ey dil ejder-süvârdur bu
- 2 Çeşminden eyler iseñ hālın ‘ aceb mi terciḥ
Āhū-yı fitnedür ol müşg-i Tatârdur bu
- 3 Feryād kı l felekden ey dil ḥabāba karşı
La‘ lin serīre geçmiş bir tâcdârdur bu
- 4 Şūrīde dilde n’eyler ‘ aşkuñla şabr u ārām
Mevc-i yem-i ğam olmış bir bī-ḳarârdur bu
- 5 Yalvarma yāra Şabrî yok yire cān u dilden
Ḳadr-i niyāzı bilmez bir şivekârdur bu

-1132-²¹¹⁰Nazīm²¹¹¹

--. / -. / .--. / -.

- 1 Fikr-i lebūñle bulmasa dil mülde reng ü bū
Bulmazdı ‘ andelīb daḥı gülde reng ü bū

²¹⁰⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 258.

²¹¹⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 973-974.

²¹¹¹ 1132/ 2b Tuymış: Dönmiş

kākülde: kāküle

3b Bulmazdı: Olmazdı

5b Bāğ-ı ğamuñda bulsa: Mihrüñle olmasaydı

- 2 Būy-ı ciger gelür nefes aldukça dem-be-dem
Tuymış gibi nesīm o kākülde reng ü bñ
- 3 Neşr olmasaydı nefħa-i müşgīn-i tñresı
Bulmazdı şaħn-ı bāğda sñnbñlde reng ü bñ
- 4 Çekmezdi fñrķat-i gñli faşl-ı bahāra dek
Kalsa dimāğ u dīde-i bñlbñlde reng ü bñ
- 5 ‘Aşķuñ Nażīm gibi boyanmazdı rengine
Bāğ-ı ğamuñda bulsa ķaranfilde reng ü bñ

[275a]

-1133-²¹¹²Vecdī²¹¹³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tekmīl-i cñnñn itmege hāmñn ele girse
Āvārelige vādī-i Mecnñn ele girse
- 2 Çāk-ı dil-i Mecnñna ‘ilāc itmek olurdı
Bir kerre ğirībān-ı Felāṭñn ele girse
- 3 Ser-tā-be ķadem ħār gibi nice olurdı
Çāk eylemege dāmen-i ğerdñn ele girse

²¹¹² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 120.²¹¹³ 1133/ 4a ṭālib: ṭālī‘
6b ağlamaķ: ağlamağa

- 4 El virmedi çün sübhā be-dest olmağa t̄alib
Bārī bir ayağ-ı mey-i gül-gün ele girse
- 5 Mestāne iken zülf-i girih-gire şarılısam
Ser-rişte-i zevk-ı dil-i maḥzūn ele girse
- 6 El çekdi o şūḥ eşkümi silmekden uşandı
K̄an ağlamak ey dīde-i pür-ḥūn ele girse
- 7 Hübān-ı Sitanbula yetişmez yine Vecdī
Bez̄l itmege ser-māye-i K̄ārūn ele girse

-1134-²¹¹⁴

Şehrī²¹¹⁵

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Dem o demdür kim şabāḥ-ı ‘ıyd-ı ḥoş-eyyām ola
‘ Ayşa ruḥşat cāma ‘ izzet sākīye ikrām ola
- 2 Dem o demdür kim bu ruḥşatgāhda şām u seḥer
Bir elüñde zülf-i dil-ber bir elüñde cām ola
- 3 Dem o demdür kim bütān ser-mestī-i inşāf olup
‘ Āşıkān gül-būse-çin-i ‘ arız-ı gül-fām ola

²¹¹⁴ Demirel, **a.g.e.**, s. 120.

²¹¹⁵ 1134/ 2a ruḥşatgāhda: nüzhetgāhda
2b dil-ber: sākī

- 4 Dem o demdür kim kamer-rüyân-ı ‘ aşık-ârzû
Hâle-i âğuş-ı maḥkûmîde bî-ārām ola
- 5 Dem o demdür kim bu ‘ ayş-âbâd-ı dünyâda hemân
Mey ola dil-ber ola Şehrî ola bayram ola

[275b]

-1135-²¹¹⁶

Nâ’îlî

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Zülfüñ düşürdi her birini bir kemend ile
Cem‘ oldı diller ayağına kayd u bend ile
- 2 Müjgânlaruñla mülk-i dili pây-mâl idüp
Virdüñ fenāya ‘ âlemi birkaç levend ile
- 3 Ğamzeñ geçürdi ‘ âlemi şemşîr-i nâzdan
Feyz-i ḥayât idince lebüñ nûş-ḥand ile
- 4 Zülfüñ ḥamâ’îl olmayıcaḡ düş-ı fitneye
Diller muḳayyed olmadı def‘ -i gezend ile
- 5 Ey Nâ’îlî sipihre degül ‘ arşa nâz ider
‘ Ârif bu istikâmet-i ṭab‘ -ı bülend ile

²¹¹⁶ İpekten, a.g.e., s. 296.

-1136-²¹¹⁷Nef'î²¹¹⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Fikr-i zülfüñ dilde tâb-ı sūz-ı ' aşkuñ sīnede
Nārdur külhanda gūyā mārdur gencīnede
- 2 ' Āşıkūñ gönline baq mir 'āta baqmağsa ġarağ
Yokdur ey meh ol şafā ma' zūr tut āyīnede
- 3 Aṭlas-ı çarḡa değışmezdük anı ey ḡāce sen
Ger bulayduñ bulduğum ben ḡırka-i peşmīnede
- 4 Ğam feraḡ gibi degül her dem gelür yoklar seni
Olur elbette ḡaḡīkat hem-dem-i dīrīnede
- 5 Korkum oldur birgün ey Nef'î yağar dünyāyı hep
Böyle ḡalursa eger sūz-ı maḡabbet sīnede

[276a]

-1137-²¹¹⁹Şabri²¹²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Çeküp tığ-ı ḡuşūmet cān dile dil cāna mestāne
Ḥayālūñ üzre ceng itdi iki hem-ḡāne mestāne

²¹¹⁷ Akkuş, **a.g.e.**, s. 514-515.

²¹¹⁸ 1136/ 4a her dem gelür: her dem
seni: benî

²¹¹⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 278.

²¹²⁰ 1137/ 4b ne eylerse: ne vağ' eylerse
ol ḡamze-i cānāne: ḡamze-i cānāne

- 2 Yed-i tūlā-yı luṭf ile götürmüş ḥākden zūlfūñ
Düşüp kalmışdı kūyuñda dil-i dīvāne mestāne
- 3 Miṣāl-i murğ-ı peykān-ḥorde pervāz itmeden kaldı
Yüz urdı pāy-ı şem'e 'ākıbet pervāne mestāne
- 4 Gine sāḳī-i nāzūkdür gönül tertīb-i ḥükm itme
Ne eylerse saña ol ğamze-i cānāne mestāne
- 5 N'ola germ olsa bezm-i fıkır-i vuşlat dilde ey Şabrī
Gözümde mey yanumda şāhid-i kāşāne mestāne

-1138-²¹²¹

Cem'î

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gice çāk-i girībān eylese cānāne mestāne
Benüm çāk-i girībānum iner dāmāna mestāne
- 2 Şikest eylerdi bir āh ile mīnā ḥücre-i şem'-i
Olaydı bāde-i 'aşqumla ger pervāne mestāne
- 3 Eger meclis yazarken la' lūñi yād itse şüretger
Gelürdi raqşa her naqş itdügi peymāne mestāne

²¹²¹ Birgül Koparan, **Cem'î Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı'nın Tenkîdli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, s. 331.

4 Kıyāmet kopardı hep gencīne-i Cem çıkdı meydāna
Varınca ol sehī-ķad meclise mestāne mestāne

5 Koyup ķeng-i hilāli Zühre āheng-i güriz eyler
Figāna başlasa Cem^ç -i dil-i dīvāne mestāne

-1139-²¹²²

Nazīm²¹²³

.--- / .--- / .--- / .---

1 Dil-i şeydā henüz ağıyāra maḥrem yāra bīgāne
Figāndur oldı ol nā-ķare maḥrem ķare bīgāne

2 ^ç Aceb mi meclis-i vuşlatda da giryān ise göñül
Hezār olsun mı hiç gülzāra maḥrem zāra bīgāne

3 N'ola Maşşür dil-i ḥüsnüñ görelden ķalsa zülfüñde
Ki olmaz rü 'yet-i dīdāra maḥrem dāra bīgāne

4 Yine el ķekdi bāzār-ı metā^ç -ı zühd ü taķvādan
Göñül kim oldı bir mekkāre maḥrem kāre bīgāne

²¹²² Çakır, **a.g.e.**, s. 980-981.

²¹²³ 1139/ *Dīvān*'da 4 ve 5. beyitlerin diziliş farklıdır.

1b Figāndur oldı ol: Ne ķare derd imiş

2a göñül: ^ç aşık

3a N'ola Maşşür dil-i ḥüsnüñ görelden ķalsa zülfüñde: N'ola Maşşürveş ḥüsnin görüp dil ķalsa zülfinde

4a Yine: Nazīm

5a Dil-i şeydāya uydum keşf-i rāz itdüm Nazīmāsā: Dili bend itse zülfı řāb-ı ruşsārı ider sūzān

5b Olursam vechī var bī-^ç āra maḥrem ^ç āra bīgāne: Degüldür ber hemen zünnāra maḥrem nāra bīgāne

- 5 Dil-i şeydāya uydum keşf-i rāz itdüm Naẓīmāsā
Olursam vechī var bī-‘āra maḥrem ‘āra bīgāne

[276b]

-1140-²¹²⁴

Sırrī²¹²⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Kān ağlayalı ‘aşkuñ ile cilvegehünde
Gencine-i yāķūt kōdum ḥāk-i rehünde
- 2 Āşār-ı ġāzab görse de çeşm-i siyehünde
Dil-şifte-i ḥasenüñ olur her nigeğinde
- 3 Bu serdī-i eṭvār nedür ey felek-i dūn
Kāfūr mı var kūre-i ḥurşid ü mehünde
- 4 Sehv ile olur dīde-i āşūba nümāyān
Biñ ḥançer-i ḥaşyet nigeḥ-i gāḥ gehünde
- 5 Ey Sırrī ne bu ġavṭa-ḥūrī-i yem-i ‘iṣyān
Lü’lü-yi ‘afūv var gibi baḥr-ı güneğinde

²¹²⁴ Kazan, **a.g.e.**, s. 331.

²¹²⁵ 1140/ 4a Sehv ile olur: Olursa n’ola

Dîvân’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

-1141-²¹²⁶Nazım²¹²⁷

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Bir rāyiḥa tıydum ḥam-ı zülf-i siyehüñde
Sünbüllerüñi şaklama zîr-i külehüñde
- 2 Cām-ı lebüñi dem-be-dem aḡyāra şunarsın
Biz bir töluya degme meyüz bezmgehüñde
- 3 Baḡduḡça gelür biñ dil-i şūrīdeye ḥayret
Bu cezbe-i cānsüz nedür her nighüñde
- 4 Bir dem gele kim girmek içün çeşm-i ‘adūya
Pinhān oluruz zerre-şıfat ḥāk-i rehüñde
- 5 Ayrılma reh-i ‘aşḡdan elbette Nazīmā
Zinhār ki taḡşîr bulurlar günehüñde

²¹²⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 1005-1006.

²¹²⁷ 1141/ 2b töluya: tölüña

3a gelür biñ dil-i şūrīdeye ḥayret: geçer sīneme müjgānlaruñ ey şūḡ

3b Bu cezbe-i cānsüz nedür her nighüñde: Biñ nāvek-i dil-düz mı var her nighüñde

4a ‘adūya: raḡībe

5a Ayrılma: Elbette

elbette: ayrılma

5b günehüñde: ḥāk-i günehüñde

-1142-²¹²⁸

Fehīm

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Düzdīde nighle dili al nāza tıyurma
Esrārumuzı ğamze-i ğammāza tıyurma
- 2 Pür-zaḥm-ı figār it dili ğamzeñle nihānī
Çeşmüñ gibi bir āfet-i mümtāza tıyurma
- 3 Şayd itmege cānı yeter āşār-ı teğāfūl
Bir murğ-ı za‘īfī iki şāhbāza tıyurma
- 4 ‘Uşşāka ne sihr itdügin efsūn-ı kırışmeñ
Luṭf it nigh-i mu‘cize-perdāza tıyurma
- 5 Āzār-ı ‘itābından olan neşve-i zevkı
Mestāne Fehīm ol şeh-i ṭannāza tıyurma

[277a]

-1143-²¹²⁹

Nā’ilī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Fitne kim mağlūb olur çeşm-i każā-‘ unvānına
İstinād eyler kemīn-i sāye-i müjgānına

²¹²⁸ Üzgör, **a.g.e.**, s. 632-634.²¹²⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 306.

2 Nefha-i cān u şemīm kām-ı dil-i mevķūfdur
Zülf-i ‘anberbārına gīsū-yı müşk-efşānına

3 Behredār-ı hāk-būs eylerdi zülfı dilleri
Fitne taķrık itdi ammā tırmadı peymānına

4 Tesliyet-yāb-ı hārābīdür derūnı ‘āşıkūñ
Baķma āzār-ı hırāş-ı hāķır-ı vīrānına

5 Münteķāb mecmū‘ a-ı i‘ cāz-ı ma‘ nīdür n’ola
Nā’ilīnün olsa yārān mültefit dīvānına

-1144-²¹³⁰

Bahāyī²¹³¹

.--- / .--- / .--- / .---

1 Çıķar gerd-i belā eflāke inmezse başum hāke
Göz açdurmaz felek bir dem dil-i maķzūn u ğamnāke

2 Hayāl-i hańçerūñden dīde vū dil ğarķ-ı āb oldu
Rek-i dil beñzedi berg-i bürīde tāk-i nemnāke

3 Ne lāzım şu‘ le-i şemşīr-i himmet bir şerer besdür
Ser-i rāhumda dāmen-gīr olan her hār ü hāşāke

²¹³⁰ Uludağ, **a.g.e.**, s. 96.

²¹³¹ 1144/ 2b berg-i bürīde: bir ser-bürīde

5a nev-zemīn-i dil-keşūñ: bu zemīn-i dil-keşūñ

- 4 Eşer ümîdin itme nâleden ey nev-niyâz-ı ‘aşk
Hüveydâdur anuñ keyfiyyeti hep ehl-i idrâke
- 5 Bahâyî nev-zemîn-i dil-keşûñ te’şîr-i pür-şûrî
Neşât-ı tâze baḡş oldı semend-i ṭab‘ -ı çâlâke

-1145-²¹³²

Sırrî²¹³³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Aldı dil endîşe-i zülf-i siyâhı boynına
Eyledi pîçide bir mâr-ı siyâhı boynına
- 2 Gerden-i ümîdin urdukça dem-i şemşîr-pâş
‘ Āşîkuñ pertev şalar nûr-ı ilâhı boynına
- 3 Ma‘ nîde olduñ yine gerdenine tîğ-ı kâzâ
Ey alan kayd-ı umûr-ı pâdşâhı boynına
- 4 Zâhid-i ḡar faḡr idüp rîş-i dırâzın gösterür
Bağlamışlar şanki bir tîr-i günâhı boynına
- 5 Dil-berüñ zülf-i dırâzı gibi fırsat el virüp
Geh miyânına şarılsam gâh gâhı boynına

²¹³² Kazan, **a.g.e.**, s. 334-335.

²¹³³ 1145/ *Dîvân*’da yer alan, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12. beyitler, mecmuada yoktur.

3a gerdenine tîğ-ı kâzâ: gerden-keş-i tîğ-ı kâzâ

5b gâh: Sırrî

[277b]

-1146-²¹³⁴Faşîh²¹³⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Kaçan kıyāma gelür yār o kad ü kāmēt ile
O fitnedür ki yirinden kopar kıyāmet ile
- 2 Ne çekdügin dil-i zāruñ su 'āl iderseñ eger
' Aceb keş-ā-keşi vardur kemān-ı miḥnet ile
- 3 İder idüm anı cebīn-i cebīnüñe teşbīh
Eger ki māh-ı felek olmasa keşāfet ile
- 4 Tekellüm eylemede ' arz-ı renciş eyler o şūḥ
Dehānı teng idügin remz ider nezāket ile
- 5 Faşîḥ ḥāme-i gevher-niṣāruña taḥsīn
Cihānı tutdı ser-ā-pā sözüñ feşāḥat ile

²¹³⁴ Çıpan, a.g.e., s. 473.²¹³⁵ 1146/ 3a cebīn-i cebīnüñe: cebīn-i mübīnüñe

-1147-²¹³⁶Nâbî²¹³⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nihâl-i gül dinürse kıadd-i hûbâna leâfette
Saña naql-i tecellî dinse lâııkdur bu kıamette
- 2 Benüm de sūzişüm ‘ arz it emānet pīşgāhından
Giderseñ ey gönül kūy-ı dil-ārāya sa‘ ādetle
- 3 Yanup yaşılmadan leb-teşneligden āh-ı hasretten
Şeb-i hicrānuñ aşıā farkı yok rüz-ı kıyāmetle
- 4 Ne lâzım zaħmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
İderken ğāret-i dil şeh-levendāne kıyāfetle
- 5 Zārīfāne ğazeller söyleyüp yāra okıtmaıdan
Lebin būs eylemekdür kıaşdi Nābīnūñ zārāfetle

²¹³⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 935.²¹³⁷ 1147/ 2a pīşgāhından: pīşgāhında

[278a]

-1148-²¹³⁸Nef'î²¹³⁹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Cānān odur ki ser-keş ola mübtelāsına
‘ Āşık odur ki nāzı gice dil-rübāsına
- 2 Bir güft ü gūda yüz nigh-i çeşm-i yār ile
‘ Aşk olsun ol mu‘ āmelenüñ āšnāsına
- 3 Ne eşk-i dīde lāzım olur dil-bere ne āh
‘ Āşık taḥammül eylemeyince cefāsına
- 4 Ne tercümān-ı ğamze gerek ‘ āşıka ne nāz
Dil-ber muḳayyed olmayıcaḳ müdde‘ āsına
- 5 Nef'î bize ne ğamze gerek ne nigāh-ı dost
Biz mā' ilüz güzellerüñ en bī-vefāsına

²¹³⁸ Akkuş, **a.g.e.**, s. 523.

²¹³⁹ 1148/ 2a nigh-i çeşm-i yār: nigh-i çeşm-i çār
3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân* 'da farklıdır.

-1149-²¹⁴⁰Bağdādî²¹⁴¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Geşt idüp ‘ālemi cennet diyü düşdün Şāma
 Āh kim murğ-ı dil-i zārı düşürdün dāma
- 2 Gülüp açılmada her gūşede yüz gonce-i ter
 Her ser-i rāhda bir serv-i tavīl ilķāma
- 3 Dil talebkār-ı şafā giyse tehī kōrkum odur
 Ki ne destār kıla başda ne tende cāme
- 4 Baht-ı yār olmayıcaķ ma‘rifet ısshı itmez
 Tūtalum kim ola ‘aşrında kişi ‘allāme
- 5 Rūhiyā ‘ālem-i fānīde odur ‘ārif kim
 Vire destārı külāha çukayı iķrāma

-1150-²¹⁴²

Şabrī

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Eyyām-ı ğamuñda şalınup baķr-ı cefāya
 Baş urdı yine fūlk-i dil emvāc-ı belāya

²¹⁴⁰ Ak, **a.g.e.**, s. 930-931.

²¹⁴¹ 1149/ 2b bir: biñ

Dīvān’da yer alan 5, 6, 7, 9, 10, 11 ve 12. beyitler, mecmuada yoktur.

²¹⁴² Kasır, **a.g.e.**, s. 259.

- 2 Anuñla görür ehl-i şafâ fülk-i cihânı
Beñzerse n'ola şîşe-i mey dūr-nümāya
- 3 'Ayš ehli çemenzāra çekilse gül açılsa
Gül-gün kadeh çıkısa ırāgāh-ı şafāya
- 4 Şāh-ı ğam olan sāye-i āhında deġişmez
Başındaki dūd-ı siyahī zıll-ı hümāya
- 5 Dihkân-ı felek murğ-ı dili seng-i sitemle
Uġratmadı hırmenüñe ümīd ü recāya
- 6 Şabrī alıcak 'aqlumuzu ğamze-i sākī
Hācet mi kılur nūş-ı mey-i hūş-rübāya

[278b]

-1151-²¹⁴³

Nazīm²¹⁴⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hırām eyler o şūh-ı 'işve-bāz āheste āheste
Gelür hançer-be-dest ol mest-i nāz āheste āheste

²¹⁴³ Çakır, *a.g.e.*, s. 987.

²¹⁴⁴ 1151/ 1a Hırām eyler o şūh-ı 'işve-bāz āheste āheste: Gelür hançer-be-kef ol mest-i nāz āheste āheste

1b Gelür hançer-be-dest ol mest-i nāz āheste āheste: N'ola cān vīrseler ehl-i niyāz āheste

2a vaşlın cevri-i dil-dāra tahammül kıl: cevri-i dil-rübāya yan yakıl ey dil

2b bir gün niyāz āheste āheste: sūz u güdāz āheste āheste

3a naḥcīrgāh-ı 'aşkda: naḥcīrgāh-ı 'aşka

murğ-ı dili: murğān-ı dili

4a Felekde: Felekdür

2 Taḥammül eyle vaşlın cev̄r-i dil-dāra ṭahammül kı
Aña te'şir ider bir gün niyāz āheste āheste

3 Gider naḥcīrgāh-ı 'aşqda murğ-ı dili şayda
Elinde dām-ı zūlf-i fitne-sāz āheste āheste

4 Felekde böyle qalmaz ey dil-i şeydā seni bir gün
Alur āḥir ele ol dil-nüvāz āheste āheste

5 Ciger qanıyla taḥrīr itmede vaşf-ı leb-i yārı
Naẓīmā ḥāme-i mu' ciz-tırāz āheste āheste

-1152-²¹⁴⁵

Lem' i

.--- / .--- / .--- / .---

1 Görüñdi sebze-i ḥaṭ ol gülüñ ṭarf-ı 'izārında
Bu gülzāruñ hele gördüñ ḥazānın nev-bahārında

2 Ya gök yāḳūta dönmiş dūr emilmekden leb-i la' li
Ya nīlūfer açılmış āb-ı ḥayvānuñ kenārında

3 ' Aceb sīb-i zekānda ḥāl-i ḥoş-bū kem midūr cānā
Ya ' anber pāresi fağfūrī fincānuñ kenārında

²¹⁴⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Bulan taze hayāli āb-ı şemşir-i nigāhından
Serin teslim idenlerdür maḥabbet kārzārında
- 5 Gehī güft ü şenid ü gāh ḥāb-ı ḡaflet ey Lem‘ī
Hele rāḥat bulunmaz ‘ālemün leyl ü nihārında

-1153-²¹⁴⁶

Fā’izi²¹⁴⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Zerre isek āšnā-yı mihr-i raḥşānuz hele
Ḥāk isek de ḥāk-i rāh-ı kūy-ı cānānuz hele
- 2 Biz bu bāḡuñ gerçi bir kemter ḡubāruyuz velī
Behredār-ı reşḡa-i bārān-ı iḥsānuz hele
- 3 Cām-ı leb-riz-i murād olmazsa da gelmez kesel
Cür‘a-nūş-ı meclis-i erbāb-ı ‘irfānuz hele
- 4 Bir murādın virmede biñ nāz iderken dehr-i dūn
Yine pür-āmāl olan nā-dāna ḡayrānuz hele
- 5 İltifāt-ı dil-bere neydi ḡurūruñ Fā’izi
İtdüḡuñ evzā‘dan ḡāyet perişānuz hele

²¹⁴⁶ Okatan, **a.g.e.**, s. 236.

²¹⁴⁷ 1153/ 2a ḡubāruyuz: ḡiyāhiyuz

[279a]

-1154-²¹⁴⁸Şehrî²¹⁴⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çekdüm el luṭf-ı felekden kām-ı dünyādan bile
Fāriḡ oldum anlara ʿ arz-ı temennādan bile
- 2 Hük-m-i istiḡnā ḡamūş itdi zebān-ı ḡāhişüm
Kām-ı dünyādan degül maḡşūd-ı ʿ uḡbādan bile
- 3 Çeşm-i giryān-ı niyāza meyl-i nevmīdi çeküp
Eyledüm ḡaṭīʿ -nazar ḡusn-i dil-ārādan bile
- 4 Küşte-i derd ü ḡam olsam bunda biñ kerre ṭabīb
Çāre-cū olmam müdāvā-yı Mesīḡādan bile
- 5 Şöyle dil-gīrüm lebūñden kim baña hem-derd iken
ʿ Uzlet itdüm ʿ āḡıbet Şehrî-i şeydādan bile

²¹⁴⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 119.

²¹⁴⁹ 1154/ 1b kām-ı dünyādan: zevḡ-ı dünyādan

4a bunda: günde

5a lebūñden kim: felekden ki

-1155-²¹⁵⁰Ġazel-i Müşterek²¹⁵¹

--. / -. / .--. / -. -

- 1 Zülfüñ düşürdi her birini bir kemend ile
Cem' oldı diller ayağıña kayd u bend ile
- 2 Müjgānlaruñla mülk-i dili ġāret eyledi
Virdüñ fenāya 'ālemi birkaç levend ile
- 3 Ġamzeñ geçürdi 'ālemi şemşir-i nāzdan
Feyz-i ħabāb idince lebüñ nüş-ħand ile
- 4 Zülfüñ hamā'il olmayıcağ düş-ı fitneye
Diller muḳayyed olmadı ref' -i kemend ile
- 5 Ey Nā'ilī sipihre degül 'arşa nāz ider
'Ārif bu istikāmet-i tab' -ı bülend ile

-1156-²¹⁵²

Vecdī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hezārān kuvvet-i şamsām var şemşir-i āhumda
Felek biñ başla tursun tırur ise şāh-rāhumda

²¹⁵⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 296.²¹⁵¹ 1155/ Aynı gazel **275b** nolu varakta da yer almaktadır.

2a ġāret eyledi: pāy-māl idüp

3a Feyz-i ħabāb: Feyz-i ħayāt

4b ref' -i kemend: def' -i gezend

²¹⁵² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 118.

- 2 Ben ol hāk ile yeksān delķ-pūšem kim haķiķatde
Görür ma‘ nā-yı ‘arşı ehl-i dil ıarf-ı külāhumda
- 3 Olurđı hep şevāb-ı ķudsiyāna reh-ber-i ğufrān
Selāsil olmayaydı şermden pāy-ı ğünāhumda
- 4 Benüm tāk atgehüm mescid midür mey-hāne mi bilmem
Ki rindī raķş ider taķva ‘ibādet secdegāhumda
- 5 Olanlar tālīb-i āb-ı hayāt eş‘āruma baķşun
Bulurlar Vecdiyā biñ çeşme her saır-ı siyāhumda

[279b]

-1157-²¹⁵³Nazīm²¹⁵⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yār dökmiş zülfini ol ķadd-i bālā üstine
Ġüyiyā tāvus-ı cennet ķondı Tübā üstine
- 2 Tāb-ı mey ğoy-kerde-i nāz eylemiş ruhsāresin
Jāle-i terdür dökilmiş verd-i ra‘ nā üstine
- 3 ‘Anberin ğisū siyeh-pūş eylemiş ol ‘ārızı
Ka‘benüñ örtüldi müşğin-kisve ğüyā üstine

²¹⁵³ Çakır, **a.g.e.**, s. 984-985.²¹⁵⁴ 1157/ 6a ğülşende sulıān-ı ğülüñ: şāh-ı bahāruñ bāğda

- 4 Bir çemenzāra döşenmiş sünbül-i sîrābdur
Kāküli düşdükçe ol hıtt-ı muṭarrā üstine
- 5 Cām-ı şahbāda kıyās itme görüp şekl-i ḥabāb
Zevrak-ı ḥum bād-bānın açdı deryā üstine
- 6 Var ise nev-rūzıdur gülşende sultān-ı gülün
Giydi rengin cāmesin her naḥl-i zībā üstine
- 7 Vechi vardur nazmuñı kıl-ı ‘uṭārid ey Nazīm
Yazsa levḥ-i āftāb-ı ‘ālem-ārā üstine

-1158-²¹⁵⁵

Faşîḥ²¹⁵⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Zülfeḳār-ı ḥāmeveş destüñde kim şemşir ola
Bî-te ‘emmül mülk-i ma‘ nā ser-be-ser teşhîr ola
- 2 Nev-ṭulū‘-ı nāz iken meşhūr-ı āfāk olmadur
Böyle ḳalursa o mihr-i ḥüsn-i ‘ālem-gîr ola
- 3 Nerm ola pülād saḥt olsa derün-ı dil-rübā
Tā ki dūd-ı āhda germiyet-i te ‘şîr ola

²¹⁵⁵ Çıpan, a.g.e., s. 471-472.

²¹⁵⁶ 1158/ 2a olmadur: olmada

- 4 Ey ʔabībüm eyleme bīhūde isrāf-ı hayāl
Haste-i sevdā-yı ʕ aşқа şanma kim tedbīr ola
- 5 Çeşm-i merdüm görmemişdür böyle vahşet ey Faşīh
Ol perī ʔan itmezüm efsūnla teşhīr ola

[280a]

-1159-²¹⁵⁷Faşīh²¹⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Su ʔāl it haste-ḥāl-i ʕ aşkı sākī laʕ l-i nābuñla
Şifā-sāz ol bizi yād eyle bir ʔatre şarābuñla
- 2 İki ruḥsār-ı ʕ ālem-ṭāb-ı cānāndan ḥicāb eyle
Felek germ olma dünyāya yeter bir āftābuñla
- 3 Gözi kuḥl-ı ḡubār-ı āstānuñla açılmışdur
Kādīmī dost-ı dīrīn āšnādur dil cenābuñla
- 4 Bizi vaʕ d-i ḥilāf-āmīz-i vaşluñla helāk itme
Şifā-baḥş ol dil-i bīmāra bir şāfi cevābuñla
- 5 Der-i dil-dāra var aḥvālūñ ʕ arz it belki raḥm eyler
Faşīḥā çeşm-i pūr-āb u dil-i pūr-süz u ṭābuñla

²¹⁵⁷ Çıpan, a.g.e., s. 474.²¹⁵⁸ 1159/ 4b bir şāfi: şāfi bir

-1160-²¹⁵⁹

Fā'izî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i pür-dāğuñı ' arz eyleme ol mest-i ħun-ħ'are
Nihān ol gūşe-i miñnetde baş gösterme bî-çāre
- 2 Ne beñzer cism-i zārum penbe-i dāğ ile ser-tā-ser
Açılmış bir dıraht-ı ħuşk üzre yāsemenzāre
- 3 Reh-i ' aşk içre dirdi yoğ idi ħār-ı muğaylañdan
Gezerdi āh-ı āteşnāk idüp Mecnūn-ı āvāre
- 4 Benüm ħālüm kıyas itmek olurdı ħāl-i Ferhāde
Mecālüm olsa ey Şirīn-dehen çıķmağa kūhsāre
- 5 Ne bilsūñ sūzen-i müjgān-ı yāruñ Fā'izî ħādrin
Anuñ kim tīg-ı ğamla sīnesi olmaya şad-pāre

-1161-²¹⁶⁰Nā'ilî²¹⁶¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mest-i ' aşkuz muṭrib u sākī ne nāz eyler bize
Nālemüz meclisde kār-ı sūz u sāz eyler bize

²¹⁵⁹ Okatan, **a.g.e.**, s. 239.

²¹⁶⁰ İpekten, **a.g.e.**, s. 300.

²¹⁶¹ 1161/ 4b olur: olup

2 Şîve-i gerdûn-ı nâ-hem-vârı gör kim bü'l-heves
Çarhuñ iqbâliyle 'arz-ı imtiyâz eyler bize

3 Pîç ü tâb-ı dest-i cevruñden görüp feryâdumuz
Baht-ı ser-keş dil-nevâzâne niyâz eyler bize

4 Hem-zebânuz çeşm-i şüh-ı yâr ile ol deñlü kim
Ėamzesi bî-tâb olur ifşâ-yı râz eyler bize

5 Fûrkat-i şad-sâleye olur telâfî Nâ'îlî
Çeşmi gâhî bir nigâh-ı dil-nevâz eyler bize

[280b]

-1162-²¹⁶²

Vecdî²¹⁶³

--. / .--. / .--. / .--

1 Çözme girih-i zülfüñi aqdâma düşürme
Hûş-ı meliki lerziş-i endâma düşürme

2 Bir lahza meded ref'-i nikâb itme ruhuñdan
Zühdî heves-i tâ'at-i aşnâma düşürme

3 Sükkân-ı der-i dergehüñe itme lebûñ 'arz
Ehl-i haremi ârzû-yı câma düşürme

²¹⁶² Yanmaz, a.g.e., s. 116.

²¹⁶³ 1162/ 4b çeğ-i âlâma: çerğ-i âlâma

- 4 ‘ Ām itme temāṣā-yı zenaḥdanuñı ḥalkā
Biñ Yūsufı her dem çeḥ-i ālāma düşürme
- 5 Vecdī dil-i nā-kāmı şaḥın tāb-ı nigeḥden
Sūzān-ı şeri gülşen-i İslāma düşürme

-1163-²¹⁶⁴

Riyāzī²¹⁶⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Beni uğratdı derd-i ‘ aşka bir dil bir de cānāne
Felek de bir ṭarafdan cevre mā’ il bir de cānāne
- 2 Dem-i vuşlatda cān cāna olurdı n’eylesün ammā
Vişāle ‘ aşıkuñ bir kendi ḥā’ il bir de cānāne
- 3 Düşüp bir zümre-i bī-raḥma dil-zār u zebūn oldı
İki ğamze ile iki çeşm-i ḳātil bir de cānāne
- 4 N’ola hem-ḥāne-i āyīne-i dil olsalar dā’ im
Aña bir şūret-i cāndur muḳābil bir de cānāne
- 5 Riyāzī Bisütūn-ı nazma bir naḳş itdi ḥāmeñ kim
Göreydi anı Ḥusrev ola ḳā’ il bir de cānāne

²¹⁶⁴ Açıkgöz, **a.g.e.**, s. 558-559.

²¹⁶⁵ 1163/ 2 ve 3. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*’da farklıdır.

2a olurdı: oldı

3a dil-zār u zebūn oldı: dil-zār u zebūn

-1164-²¹⁶⁶**Fehîm**²¹⁶⁷

..-.- / .-- / ..-.- / .--

1 Nedür ol nigâh-ı pür-çîn nedür ol nühüfte hânde
Bu revîş bu tarz-ı âyîn ider ehl-i hüsni bende

2 Gele gülşene gâzabla öpesin elin edeble
İçesin o gönçe-leble mey-i lâle-gün çemende

3 Nigeh it ta' allül itme kuluñam tecâhül itme
Ölürüm tegâfûl itme bu garîb derdmende

4 Saña râğîb oldu gönîlüm saña tâlib oldu gönîlüm
Yine gâ'ib oldu gönîlüm nighüñdedür ya sende

5 Gül ü lâleye nesîmüm dil-i nâfeye şemîmem
Disün ol ki ben Fehîmüm sözi pōst-kende yine

[281a]

-1165-²¹⁶⁸**Nazîm**²¹⁶⁹

.--- / .--- / .--- / .---

1 Olup havf hücûm-ı nezzâreden şad-pâre âyîne
Taḥammül itmedi bir vech ile dîdâra âyîne

²¹⁶⁶ Üzgör, **a.g.e.**, s. 642-644.²¹⁶⁷ 1164/ 5b ben: der

pōst-kende yine: böyle pōst-kende

²¹⁶⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 982-983.²¹⁶⁹ 1165/ 1a nezzâreden: gamzeden

- 2 Ğamından zerd iken rûyum cemâlin ‘arz ider şanma
Tutar za‘ f-ı ruḥın görsün diyü bīmāra āyine
- 3 Yüzin ḥurşide gösterdükde çeşmüm ḥîrenāk oldu
Meger tutmuş o meh-rû mihr-i pür-envāra āyine
- 4 Ruḥ-ı dil-dārı ḥavfdan görmemişdi gördi şād oldu
Yine açdı gözün gönlin hele bir pâre āyine
- 5 Şikeste şanma göstermiş Naẓīmā rûy-ı zībāsın
Periştân bīm-i ‘aks-i ğamzesinden yāra āyine

-1166-²¹⁷⁰

Bahāyî²¹⁷¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 N’eylesün ey dil o reşk-endāz-ı ḥüsn-i ḥürda
Tāb-ı didār olmayınca ‘āşık-ı mehcürda
- 2 Zaḥm-ı merhem düşmen-i dille taḳayyüd eylemeñ
Başka ḥālet bulmuşuzdur biz ğam-ı nāsürda
- 3 Bir tecellî it ki iksîr-i fenā olsun gönül
Nic’olurmuş görsün ādāb-ı maḥabbet Tûrda

²¹⁷⁰ Uludağ, **a.g.e.**, s. 97.

²¹⁷¹ 1166/ 5b sāğar-ı billürda: şişe-i billürda

- 4 Fitneden āsūdedür serḥadd-i iḳlīm-i cemāl
Ḥār ü ḥas peydā olunca ṭarf-ı baḥr-ı nūrda
- 5 Dīde-i pūr-nemde ‘ aks-i la‘ l-i cānānuñ mīdur
Mey midür yoḥsa Bahāyī sāgar-ı billūrda

-1167-²¹⁷²

Şabrī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Geç o meclisde ki anda feyze imkân olmaya
Luṭf-ı sākī neş’e-baḥş-ı ṭab‘-ı yārān olmaya
- 2 Geç o naḥlūñ sāyesinden kim meşām-ı ārzū
Behredār-ı nefḥa-i gül-berg-i iḥsān olmaya
- 3 Tengdür şem‘-i şeb-i hicre varaḳ fānūs-ı dil
Añlamam kim nīm-rāh-ı ğamda sūzān olmaya
- 4 Kārzār-ı cevrdn gelmez o şeh tā dāmeni
Mevce-i deryā-yı ḥūn-ı nā-tüvānān olmaya
- 5 Çekmem ey Şabrī sipihre ben o tīg-ı āhı kim
Berḳı ḥırmen-sūz-ı ḥūrşīd-i dıraḥşān olmaya

²¹⁷² Kasır, a.g.e., s. 267.

[281b]

-1168-²¹⁷³Fā'izi²¹⁷⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kıo ey bñlbñl fiġānı 'āşıķa feryādın ańdurma
Ferāmūş eylesñn derdin biraz mu' tādın ańdurma

- , 2 Dil-i zāruń getürme yāde eski demlerin luř it
O murġ-ı rişte-ber-pāye ķad-i şimşādın ańdurma

- 3 Yaraşmaz meclisñnde virme ruşşat zıķr-i aġyāra
Yanuńda pādşāhum ben gedānuń adın ańdurma

- 4 Dilā kūh eylesñn sahrāları seng-i melāmetle
Belā kūh-sārınuń şimden girü Ferhādın ańdurma

- 5 Yeter cevır ile kendññ eyledññ 'ālemlere rüsvā
Felek şerm eyle yāruń ġamze-i cellādın ańdurma

- 6 Yanında ġamzesin vaşf eyleme ey Fā'izi yāruń
O mest-i fitne-cūya ģanķer-i bī-dādın ańdurma

²¹⁷³ Okatan, **a.g.e.**, s. 237-238.

²¹⁷⁴ 1168/ 3 Bu beyit *Dîvân*'da yoktur.

-1169-²¹⁷⁵

Nef'î

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Derdümüz çok ' aşıkuz saña giriftâruz hele
N'ola tîmâr itmeseñ derdüñle bîmâruz hele
- 2 Şevkümüz yok gerçi dilde mübtelâ-yı fûrkatüz
Zevkümüz var lezzet-i ğamdan haberdâruz hele
- 3 N'ola gitdiyse karar u ' akl u şabr u fikrümüz
Ġam degül nâ-çar isek ' aşkuñla nâ-çaruz hele
- 4 Kıysa başdan ser-ber olmuş rāh-ı ğamda āşyān
Terk-i ser kılduğ o yolda biz sebük-bâruz hele
- 5 Biz de ey Nef'î n'ola tertîb-i dîvān eylesek
Az ise eş' ârumuz pākîze-güftâruz hele

[282a]

-1170-²¹⁷⁶

Nâ'îlî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şarâbı görmezüz dilden şafâ dūr oldı gitdükçe
Mişâl-i raht-ı zer peymāne mestūr oldı gitdükçe

²¹⁷⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 515.²¹⁷⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 294.

- 2 Hücūm-ı reşk reşk-i tîğ-ı elmās-ı müjeñden dil
Ser-ā-pā zaḥm olup nāsūr nāsūr oldu gitdükçe
- 3 Olup ḥaṇçer-keş-i maḥfel-nişīnān-ı ẓazā ğamzeñ
Tenūk-ẓarfān-ı meclis gibi pür-şūr oldu gitdükçe
- 4 Sirişk-āb-ı riyādan devlet-i şādī-i rindāna
Yıkıldı ḥānķāh mey-ḥāne ma‘ mūr oldu gitdükçe
- 5 Yayıldı Nā‘ilī būy-ı ḥat-ı müşğīn-i eş‘ ārum
Sevād-ı Rūm bendergāh-ı Lāhūr oldu gitdükçe

-1171²¹⁷⁷

Nazīm²¹⁷⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O şuḥ-ı pür-cefā ḥüsniyle mağrūr oldu gitdükçe
Serüm dāğ-ı ğam-ı ‘ aşkıyla pür-şūr oldu gitdükçe
- 2 N’ola çāk itse cānān ceyb-i şabrın ‘ āşıķ-ı zāruñ
Hücūm-ı bāzū-yı ‘ aşķuñ ki pür-zūr oldu gitdükçe

²¹⁷⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 995.

²¹⁷⁸ 1171/ 2, 3 ve 4. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

1b ‘ aşkıyla: mihriyle

2a N’ola çāk itse cānān ceyb-i şabrın ‘ āşıķ-ı zāruñ: Şikest itse revādur pençe-i ḥurşīd-i rāḥşānı

2b Hücūm-ı bāzū-yı ‘ aşķuñ ki: O māḥuñ ḥüsni ‘ ālem-ğiri

3a Gözümde sīnede dilde ḥayālūñ cāy-ğir oldu: Derūnumda tenümde dilde derd-i yārdur ancak

3b şimdi: ya‘ni

4a Nice ser-menzil-i maķşūda irsün tır-i ümīd: Bulur tır-i ümīdüm menzil-i maķşūdın elbetde

4b Nişāngāh-ı fezā-yı ḥ‘āḥişüm: Nişān-ı ḥ‘āḥiş-i dil gerçi kim

- 3 Gözümde sinede dilde hayālün cāy-gır oldu
Cünün-ābād-ı miḥnet şimdi ma' mūr oldu gitdükçe
- 4 Nice ser-menzil-i maḫşūda irsün tır-i ümīd
Nişāngāh-ı feẓā-yı ḥ'āhişüm dūr oldu gitdükçe
- 5 N'ola āvāze-i nazmıyla tōlsa gūşı āfāḫuñ
Nazīm-i pūr-hüner gün gibi meşhūr oldu gitdükçe

-1172-²¹⁷⁹

‘ Ārif²¹⁸⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Mey-i ḥūn-āb-ı dilden ġamze pūr-şūr oldu gitdükçe
O çeşm-i fitne-cū der-ḥ'āb u maḫmūr oldu gitdükçe
- 2 Fiğān itmekdedür hem-vāre nāḫın kārī-i ġamla
Derūn-ı sīne ḫalvetgāh-ı ṭanbūr oldu gitdükçe
- 3 Vücūd-ı dāğdāğa sūde-i elmās lāzımdur
Nemek-perverdelikden zaḫmı nāsūr oldu gitdükçe

²¹⁷⁹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 320.

²¹⁸⁰ 1172/ *Dīvān*'da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

1a pūr-şūr: pūr-ḫor

1b der-ḥ'āb u maḫmūr: der-ḥ'āb

2a kārī-i: gāvī-i

4b Şebistān-ı: Fūrūğundan

5a şī' r-i: seyr-i

- 4 Fűrüzân oldı táb-ı meyle ruhsâr-ı dil-efrûzuñ
Şebistân-ı harîm-i sine pür-nûr oldı gitdükçe
- 5 Meger bünyâd-ı semt-i şî' r-i üstâd eyledüñ ' Ârif
Suhan-sencî-i tab' uñ reşk-i cumhûr oldı gitdükçe
- 6 Cenâb-ı Nâ' ilî-i hoş-suhan kim kişver-i ma' nî
Zamân-ı devlet-i tab' ında ma' mûr oldı gitdükçe

[282b]

-1173-²¹⁸¹

Nâbî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ziyâ yok çarh-ı ' ayşuñ mihr ü mähında nücûmında
Şafâdan yok eser ' aşruñ huşûşında ' umûmında
- 2 Müşevveş hâtır-ı gîsû mükedder gerd-i haţtdan rû
Şafâ yok ' âlem-i hüsnüñ ne Şâmında ne Rûmında
- 3 Harâbât-ı maḥabbet ' âşıka ' ayn-ı ' imâretdür
Celîdür şûret-i harf-i sa' âdet bâl mûmında
- 4 Hudâ göstermesün yoḥsa mezâk-ı vaşlı telḥ eyler
Mücerrebdür raḳîbüñ meymenet yokdur ḳudûmında

²¹⁸¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 932.

- 5 Degül hālī yine nīş-i kederden çehre-i hātır
Degülken Nābiyā dehrūñ ne bālında ne mūmında

-1174-²¹⁸²

Bahāyī²¹⁸³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Tīğ der-kār olmasa ceşş-i haṭ-ı ruḥsārda
Fitneler peydā olur ser-ḥadd-i ḥüsn-i yārda
- 2 Şan‘ atın göstermek ister kāse-bāz-ı nev-bahār
Gülbün üzre kāsedür güller firāz-ı ḥārda
- 3 Tār-ı zülf-i yāra şāyān-ı fedā olmaz yine
Günde biñ Manşūr berdār itse zīr-i dārda
- 4 Bīm-i hecr ü ārzū-yı vuşlatı fark eylemez
Kendüsin nā-būd iden germiyyet-i ruḥsārda
- 5 Ey Bahāyī şāhid-i bāzāra meyletmez gönül
Tursa biñ Yūsuf-melāḥāt her ser-i bāzārda

²¹⁸² Uludağ, **a.g.e.**, s. 95.

²¹⁸³ 1174/ 3b berdār: cevlan

4b germiyyet-i ruḥsārda: germiyyet-i dīdārda

-1175-²¹⁸⁴

Yahyā

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Tolaşup kākül-i ‘anber-şiken-i cānāne
Ne kadar hātır-ı maḥzūna toḳındı şāne
- 2 Bu kadar dilleri mecrūḥ u perīşān itme
Degme ey şāne o gīsū-yı ‘abīr-efşāne
- 3 Işığın bekleyelüm ey dil-i şeydā yāruñ
Ḳays yitmez mi bize gitmeyelüm yābāne
- 4 Çünkü geldüñ hele bir pāre tūr ey nāvek-i yār
Āşnā olmadan olmaḳ ne revā bī-gāne
- 5 Dil-i Yahyāya nice şıḡsa gerek bunca ğumūm
Yār bilmez mi ‘aceb teng idügin ğam-ḥāne

[283a]

-1176-²¹⁸⁵Fā’izi²¹⁸⁶

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Olmuş tūtalum mīve-i ümīd-i resīde
Murġān-ı belā ḳor mı anı itmege çīde

²¹⁸⁴ Ertem, **a.g.e.**, s. 200.²¹⁸⁵ Okatan, **a.g.e.**, s. 236-237.²¹⁸⁶ 1176/ 4b resīde: keşīde

- 2 Ol naḥl-i belāyuz ki daḥı bārdan evvel
Berg-i ğam-ıla kāmētümüz oldu ḥamīde
- 3 Dil tıflı ki āvāreligüñ lezzetin aldı
Ḥayr itmez o bir daḥı debistān-ı ümīde
- 4 Çokdur aña derc olınacak kışsa-i hicrān
Kātib ḥaṭ-ı nāmemde şaḫın çekme resīde
- 5 Lāzım mı idi kūhe çıḫup nāleler itmek
Mecnūn sebep olmak bu kadar güft ü şinīde
- 6 Bir gūşe mi var Fā'iziyyā deyr-i fenāda
Murğ-ı dilümüz itmeyeler anda remīde

-1177-²¹⁸⁷

Cevri²¹⁸⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Gāhī ki ider tırrası dāmānını çide
Biñ dil şarılur her ḥam-ı kullāb-ı ümīde
- 2 Bir nāfe-i pür-müşk ola her ḫatre-i eşküm
Olsa heves-i zülfi ile ḥāke çekide

²¹⁸⁷ Ayan, **a.g.e.**, s. 266.

²¹⁸⁸ 1177/ 4b çekdi: virdi

- 3 Söyletdi dili ğamzesi rāzum işidildi
Oldı iki mestāne sebeb güft ü şinīde
- 4 Levh-ı dile ebrūlarınıñ nakşı çekildi
Ol dem ki qalem besmeleye çekdi keşīde
- 5 Cevrī gibi vaşf-ı lebine eylesem āġāz
Olur suḥanum gūş-ı Mesīḥāya resīde

-1178-²¹⁸⁹

Sırrı²¹⁹⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ebruvān-ı dīl-rübā kavş-ı qazādur çeşmüme
Her ser-i müjgānı bir tīr-i belādur çeşmüme
- 2 Hāk-i pāyüñ sürme-i kuḥl-ı cilādur çeşmüme
N'eyleyüm ammā bulunmaz tütüyādur çeşmüme
- 3 İttibā' -ı i' tibār-ı ehl-i ḥūş itmekdedür
Yoḥsa her bir zerre mihr-i pür-ziyādur çeşmüme
- 4 Baḥr-ı ' aşqa lenger-endāz-ı kihālet olmışuz
Yoḥsa her bir mevc-i aḥzar nā-ḥudādur çeşmüme

²¹⁸⁹ Kazan, **a.g.e.**, s. 333.

²¹⁹⁰ 1178/ 3a itmekdedür: itmekdeyüm

Dīvān' da yer alan 3, 5, 6 ve 8. beyitler, mecmuada yoktur.

4a her bir mevc-i aḥzar: her mevc-i ḥaṭar bir

- 5 Bî-vücūd olmayıcağ Sırrı dimezmiş dil-rübā
Şimdi ancağ görinen ol mübtelādur çeşmüme

[283b]

-1179-²¹⁹¹

Nābî²¹⁹²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 İtdi beni ser-geşte felekden de ziyāde
Döndürdi beni kendüye āhîr Dede-zāde
- 2 Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
Kim rîḡtedür sîmveş ol gerden-i sāde
- 3 Sevdā-yı kudūmiyle n'ola sîne dögersem
Çok zaḡma ḡarîn oldı derūnum bu hevāda
- 4 Pür oldı hevā-yı ḡam-ı ' aşḡ ile derūnum
Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda
- 5 Şad ḡüsn ü bahā ile o gül arturup aldı
Nābî viricek göñlümi Şehbāda mezāda

²¹⁹¹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 947.

²¹⁹² 1179/ 4b Mānende-i ney: Mānende-i mey

-1180-²¹⁹³Nef̣ ĩ²¹⁹⁴

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Şūĥ olsa güzel ġāyet ile pūr-nemek olsa
Sevmem nemegi olmayanı ger melek olsa
- 2 Hübāne ‘ aceb lāzımedür cāzibe-i dil
Ansuz baķamam ĥüsn ile mihr-i felek olsa
- 3 ‘ Uşşāķı ķosa her nıgehi ĥavf ü recāda
Her ġamzede luţf u ġaźabı müşterek olsa
- 4 ‘ Āşıklarınuñ bilse ‘ ayār-ı zer-i rüyın
Ĥārā-yı dil-i saĥt-ı nihādı mihek olsa
- 5 Dil-ber ķatı mümtāz u müselleme gerek ammā
Nef̣ ĩ hele şūĥ olsa güzel pūr-nemek olsa

-1181-²¹⁹⁵

Şehrī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 İtdi beni bir mertebe dil-teng zamāna
Ķalmadı dimāġum bile feryād u fiġāna

²¹⁹³ Akkuş, **a.g.e.**, s. 516.

²¹⁹⁴ 1180/ 1b nemegi: nemegīn

²¹⁹⁵ Demirel, **a.g.e.**, s. 118.

2 Bir keşreti var dilde ğamuñ kim eşerinden
Efgān olur ħarf-i ħarab gelse zebāna

3 Sīnemde olan şerħa degül oldu nümāyān
Dāğ-ı dil-i pūr-sūzdaki ʿaks-i zebāna

4 Yokdur yiri ol dāğ-ı ğamuñ sīne-i dilde
Kim sūzişi bāʿ iş ola zevķ-ı dü-cihāna

5 Şehrī dil-i āvāreñi bir zülfe esīr it
Ser-pençe-i ħūrşīd aña olmaya şāne

[284a]

-1182-²¹⁹⁶

Faṣīḥ²¹⁹⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Gül-ruĥuñsuz bāğ-ı ʿālem çeşmüme ħār oldu āh
Mihr-i rūyuñsuz günüm zülfüñ gibi tār oldu āh

2 Miĥnet-i hicrūñle ol deñlü zaʿīf oldu tenüm
Āftābum sāye-i cismüm baña bār oldu āh

3 Miĥnet-i dūr u dırāz-ı kākülün eyyāminuñ
Her şeb-i tārı gezinde bir siyekār oldu āh

²¹⁹⁶ Çıpan, a.g.e., s. 465-466.

²¹⁹⁷ 1182/ 3b siyekār: siyek mār

4 İftihār eylerdi ben üftādesiyle bir zamān
Şimdi ol şūḥa maḥabbet mūcib-i ‘ār oldı āh

5 Merḥamet eyleñ müselmānlar Faşih-i bī-dile
Bir bütüñ zünnār-ı zülfine giriftār oldı āh

-1183-²¹⁹⁸

Nā’ili²¹⁹⁹

--. / .--. / .--. / .--

1 Bār-ı ğama tākāt yoğ iken maḥmilümüzde
Bir cāy-ı şafā yok azacıḳ menzilümüzde

2 Ol Ka‘be-i cānuz ki gelür secdeye ‘uşşāḳ
Āyāt-ı ḥaṭuñ kim oḳınur maḥfilümüzde

3 Efkār-ı ğamuñ zülfüñ ile ‘uḳdeler itdi
Emvāc-ı pey-ā-pey gibi ḥayret dilümüzde

4 Feyz-i eşer-i neşve-i şahbā-yı lebüñdür
Bu şūr ki var māye-i āb u gilümüzde

5 Biz Nā’iliyā dest-güşā-yı ğam-ı yāruz
Yok naḳd-i şafā dest-i sāhilümüzde

²¹⁹⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 296.

²¹⁹⁹ 1183/ 1b azacıḳ: varacaḳ

2a gelür: varur

3a Efkār-ı ğamuñ zülfüñ ile: Efkār-ı ğam-ı zülfüñ ile

[284b]

-1184-²²⁰⁰Vecdî²²⁰¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nev-bahār irdi ʔarāvet-dih-i bāğ oldu yine
Bir gül-i tāze derūn-ı ğama dāğ oldu yine
- 2 Giderüz zevraḳ-ı ʕ iṣretle ʕemenden ʕemene
Cūṣ-ı mey-ḥāne ber-endāz-ı ferāğ oldu yine
- 3 Ḥān-ḳāh ḥālī ḳalup subḥa düşer ellerden
Vakt-i gül-geṣt ü dem-i devr-i ayağ oldu yine
- 4 Māh-tāb-ı felege ḳalmadı hiç minnetümüz
Lāleler gülṣene tābında ʕerāğ oldu yine
- 5 Sāye-i bīdde der-i feyż-i saʕ ādet şimdi
Şeh-per-i bāl-i hümā per-i kelāğ oldu yine
- 6 Rinde hem-şoḥbet olursa n'ola zāhid ki hevā
Ülfet-āmūz-ı dil-i bülbül ü zāğ oldu yine
- 7 Feyż-i nev-rūz ile ey Vecdī dil-i yārāna
Sünbül-i şiʕ r-i Türk ʕ ıtr-ı dimāğ oldu yine

²²⁰⁰ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 122.²²⁰¹ 1184/ 1b derūn-ı ğama: derūn-ı dile

2b Cūṣ-ı mey-ḥāne: Cūy-ı mey-ḥāne

-1185-²²⁰²

Nef'î

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ȧolsa destümde n'ola eşküm ile peymâne
Girse gül-gün-ı sirişküm yiridür meydâne
- 2 Nāvek-i ğamzelerüñ şöyle geçer tenden kim
Nevk-i peykân-ı ciger-düzı bulaşmaz kıana
- 3 Eglenür fikr-i miyānuñla dil-i āşüfte
Bend olur bir kııl ile buncılayın dīvâne
- 4 Zāhır olmazsa n'ola āhum ucından şu' le
Ĝam ħadengidür o muĥtāc degül peykâne
- 5 Böyle rindâne ğazel az dinilür ey Nef'î
Kā'ilüz şīve-i rindānı bilen yārāna

-1186-²²⁰³Fā'izî²²⁰⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Girer tevĥide eyler iltifāt aĝyār-ı nā-dâne
Dönüp bir kerre bakmaz 'āşık-ı bî-şabr u sāmâne

²²⁰² Akkuş, **a.g.e.**, s. 517.

²²⁰³ Okatan, **a.g.e.**, s. 240-241.

²²⁰⁴ 1186/ 3b Aña: Eli
irerse: irince

- 2 Belā-yı inʔizār öldürdi ‘uṣṣāk-ı dil-efgārın
Meded ihyāya gelsün söyleñ ol āṣūb-ı devrāne
- 3 Dağı çok ʔolaşur ‘uṣṣāk-ı ser-gerdān bu meydānı
Aña bir kez irerse sā‘ id-i sīmīn-i cānāne
- 4 Döner zārī ile dūlāb gibi ḥalka-i tevḥīd
Bir içim şudur anda gūyiyā ol dürr-i yek-dāne
- 5 Düşerler ʔurmayup ey Fā’izī ‘uṣṣāk-ı ser-geşte
Mey-i ‘aşkıyla yāruñ oldılar ol deñlü mestāne

[285a]

-1187-²²⁰⁵Nābī²²⁰⁶

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Yürür şitāb ile ğam ḥatır-ı nizāra gelince
Heves füzūn elbette bir diyāra gelince
- 2 Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ʔāḫat-ı ‘āş[ı]k
Yine taḥammül ider dest-i cevri-yāra gelince

²²⁰⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 943.²²⁰⁶ 1187/ 1b füzūn: füzūn olur

Mısraın vezni aksamaktadır.

5b Pür-āb: Bī-āb

- 3 Bilindi kim var imiş hārı gülşen-i ‘ademüñ de
Bu bāğa dāmen-i gül-gonce pāre pāre gelince
- 4 Selāmet ister iseñ çıkma baħr-ı ‘aşqdan ey dil
Ki mevc-i sille-ħor-ı red olur kenāre gelince
- 5 Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
Pür-āb ü tāb idi Nābī ğam-ı nigāre gelince

-1188-²²⁰⁷

Hevāyī

.-.- / ..-- / .-. / ..--

- 1 Düzen virür çarığa āh kūy-ı yāra gelince
Ki yolcular iver elbette bir diyāra gelince
- 2 Ne deñlü olsa deve yaylımında mest-i kef-efşān
Yine gömürdenür ıhdıķça zīr-i yāra gelince
- 3 Bilindi kim var imiş toñı şehr-i Edrinenüñ de
Haşırılı şīşe bu dükkāna pāre pāre gelince
- 4 Huzūr arar iseñ ayrılma atıñ işlemişinden
Ki tūr tavar başar çiftelyi kayara gelince

²²⁰⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 73.

- 5 Ne furtuna kesilürdi ne şayka pupa giderdi
Hevâyî korquda idi Boğazhışāra gelince

-1189-²²⁰⁸

‘ Ārif²²⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gül-i şād[ī] ider hem-vāre cām-ı mey bu meclisde
Ki olmaz berg-rîzān-ı hevā-yı dey bu meclisde
- 2 Değişmez mey-keşān bir cāmı bunda mülk-i Cemşīde
Sifāl-i bādedür rindāna tāt-ı Key bu meclisde
- 3 Olup fersūde resmi āb-ı meyle şūste olsun hep
Sevād-ı nüşā-i cūd-āzmā-yı tay bu meclisde
- 4 Ser-ā-pā pey-rev-i işrākıyāndur muṭribān bunda
Bu bezm-i hāşdur dem-beste olsun mey bu meclisde
- 5 Dönüp gird-āba düşmiş zevraḡ-ı keştī-i mey ‘ Ārif
Tolansun ḡalkā-i rindānı pey-der-pey bu meclisde

²²⁰⁸Tankuş, **a.g.e.**, s. 315-316.

²²⁰⁹ 1189/ 1a şād: şādī

[285b]

-1190-²²¹⁰**Münîrî**

.-.- / ..-- / .-. / ..-

1 Bulundı dürr-i ma' ârif hamûş olanlarda
Has oldı rûy-nümâ yem-hurûş olanlarda

2 Cihânı bir pula almaz ne cânlar vardur
Bu hânkâhda gönül hırka-püş olanlarda

3 Derûna eyle nazâr bakma zâhire zîrâ
Ne hâl ehli olur bâde-nüş olanlarda

4 Ne bîm-i seyl-i havâdiş ne fikret-i ta' mîr
' Adîm-i dağdağa hâne-be-düş olanlarda

5 Münîrî ' aşk-ıla dîvâne olmamış yokdur
O çeşm-i âfete bir kerre düş olanlarda

-1191-²²¹¹**Nizâmî**

.--- / .--- / .--- / .---

1 Gözüm ol gül-' izârı görmesün pür-hûn olur belki
Dilüm ol dil-rübâyı tuymasun meftûn olur belki

²²¹⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

²²¹¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 O ca‘d-ı müşk-bārı ol müselsel zülf-i tarrārı
Şaķın bir ‘aķl-ıla yād eyleme maķbūn olur belki
- 3 O şaf-der-şaf olan müjgān ol miķrāb-ı ebrūyı
Dime bir ‘ābide aķvāli dīger-gūn olur belki
- 4 Kıyamam ķarşusunda medķ idem ol nāzūk-endāmı
Ħayāsından o sīmīn-ruķları gūl-gūn olur belki
- 5 Mürekkebdür bu şı‘rüm āh-ı derd-ālūd-ıla şaķlañ
‘İlāc-ı ĥastegān-ı ‘aşķ içün ma‘cūn olur belki
- 6 Ne deñlü cevır iderseñ de Nizāmī-i dil-efgāra
Kıyās itme olur āzürde-dil memnūn olur belki

-1192-²²¹²

Mānī²²¹³

--. / ---. / ---. / ---

- 1 Ey ĥaķķ-ı siyeh ‘ārız-ı cānāna ķolaşma
Yüz ķaralığın eyleme imāna ķolaşma
- 2 Ey şāne senūñ cismūñi şad-pāre iderler
El çek şaķın ol zülf-i perişāna ķolaşma

²²¹² Şener Demirel, **16. Yüzyıl Şairlerinden Mānī Dīvān ve Şehr-engīz-i Bursa**, T.C. Kūltür ve Turizm Bakanlıķı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Mūdūrlüķü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56340,sehri-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 17. 05. 2020, s. 151.

²²¹³ 1192/ 2a ideler: kılurlar
3 ve 4. beyitlerin diziliş, *Dīvān*’da farklıdır.

- 3 Açılma katı ‘āleme fāş eyleme rāzuñ
Ey rişte-i cān nāme-i cānāna tolaşma
- 4 Ayakda alup cür‘ a-şifat hāke düşersin
Ey cām-ı muşaffā yūri yārāna tolaşma
- 5 Āğūş-ı miyānın aleb itme kemerāsā
Mānī meded ol serv-i hırāmāna tolaşma

[286a]

-1193-²²¹⁴Fehīm²²¹⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ararı bī-arār itse baña bir dil-firīb olsa
Nesīm-i ırrası mevc-efgen-i baħr-ı şekīb olsa
- 2 Ġazabla öldürür ihyā ider düzdīde ħandeyle
Beni maħrūm-ı nāz itmez o şūħum biñ rakīb olsa
- 3 İderdi āftāb-ı şubħdan bālīn ü bister ger
Ĥayāliyle o māhuñ bir gice vaşlı naşīb olsa

²²¹⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 636-638.

²²¹⁵ 1193/ 3a ger: dil

5a Didi yārum Fehīm ü ‘Örfi vü Şā’ib gibi mümtāz: Ya ‘Örfidür ya ālīb ya Fehīm üstād-ı kāmildür

5b Selīs ü āšnā şimdi bize şı‘r-i ġarīb olsa: Selīs ü āšnā bir şā‘ir-i şı‘r-i ġarīb olsa

- 4 Ne mümkün ölmek dāğ-ı Һasedle seyr iden zaҺmum
Baňa ol ğamze-kārum görmemiş a‘ mā Һabīb olsa
- 5 Didi yārum Fehīm ü ‘Örfi vü Şā’ib gibi mümtāz
Selīs ü āšnā şimdi bize şi‘ r-i ğarīb olsa

-1194-²²¹⁶

Nā’ili²²¹⁷

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Bir veche nāzır ol ki nazīri bulunmaya
Bir zülfe beste ol ki esīri bulunmaya
- 2 AҺsente ol gedā-yı taҺammül be-dūša kim
Yansa cihān içinde Һasīri bulunmaya
- 3 Bī-behredür fenādan o kim deyr-i ‘ālemün
İsī-i āftāb-mesīri bulunmaya
- 4 Ğırbāl iderse cismi müjeň sūziş-i ciger
Peykān-ı saҺtın āb ide tīri bulunmaya
- 5 Virmem bihişte Nā’iliyā ben o bezmi kim
Sākīleri cevān ola pīri bulunmaya

²²¹⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 293.

²²¹⁷ 1194/ *Dīvān*’da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

-1195-²²¹⁸

Nazım

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 ‘ Aceb mi turreñe diller olursa pā-beste
Ki çin-i zülfüne şad cān-ı mübtelā beste
- 2 Dökerse dāne n’ola murğ-ı cāna hāl-i lebün
Ki dām-ı kākül-i müşgīnüne hümā beste
- 3 Dem-ā-dem olmada hūn-ı cigerle ālūde
Benān-ı hançerün olsa n’ola hınnā beste
- 4 Derdine bağlama bīhūde va‘ de-i vaşluñ
Ki olmaz ey dil-i sevdā-zede hevā-beste
- 5 Figānuña şüre? ider āb-ı ye’s oldukça
Şahīfe-i talebe naķş-ı müdde‘ a-beste
- 6 Pür itdi dā’ire-i mihri evce çıkdı olup
Bu nev-zemīnde bu nazm-i dil-güşā beste
- 7 Nazım talsa n’ola vāridāt ile tab‘ um
Olur mı tālīb-i feyze der-i Hudā beste

²²¹⁸ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükağa, “Bestekâr” Nazım’ın Yayımlanmamış Şiirleri”, s.1995).

[286b]

-1196-²²¹⁹Şabrî²²²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Çeküp tığ-ı huşūmet cān dile dil cāne mestāne
Hayālūñ üzre cenk itdi iki hem-hāne mestāne
- 2 Yed-i tūlā-yı lutf ile götürmüş hākden zūlfūñ
Düşüp qalmışdı kūyuñda dil-i dīvāne mestāne
- 3 Mişāl-i murğ-ı peykān-ğorde pervāz itmeden qaldı
Yüz urdı pāy-ı şem'e 'ākıbet pervāne mestāne
- 4 Gine sāķī-i nāzūkdür gönül tertīb-i hükme itme
Ne vaż' eyleser saña ğamze-i cānāne mestāne
- 5 N'ola germ olsa bezm-i fikr-i vuşlat dilde ey Şabrî
Gözümde mey yanumda şāhid-i kāşāne mestāne

-1197-²²²¹

Naḥîfî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Elümde ğonceveş peymāne āġuşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze tarḥ itdüm zarīfāne

²²¹⁹ Kasır, **a.g.e.**, s. 278.²²²⁰ 1196/ Aynı gazel **276a** nolu varakta da yer almaktadır.²²²¹ Aypay, **a.g.e.**, s. 451.

- 2 Ölüsem şevk-ı reftāruñla ey serv-i hırāmānum
Senüñ hep şīveñi takrīr idem cennetde ğılmāna
- 3 Zülāl-i la‘l-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ‘ākıbet delv-i dili çāh-ı zenāhdāna
- 4 Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dil-dār ile her dem
Ṭabī‘ at cān atar gül-geşt-i şaḥn-ı sünbūlistāna
- 5 N’ola sūzān iderse nār-ı ‘aşka şeh-per-i şabrın
Göñül pervāne oldu şimdi bir şem‘-i şebistāna
- 6 Bu bāzāruñ ser-āmed müşterisi şimdi ben oldum
Ki naḥd-i ‘aqlı şarf itmek murādum cümle hūbāna
- 7 Revādur ey Naḥīfī ḥāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmū‘ a-i rengīn-i ‘irfāna

[287a]

-1198-²²²²

Riyāzī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Hem inanma göñlüñe hem ğamze-i mestāneye
İ‘timād itme şaḥn bir meste bir dīvāneye

²²²² Açıkğöz, a.g.e., s. 521.

- 2 Şaķınur bād-ı şabādan anı ammā n'eylesün
Şem' -i bezm-efrūz şıgmaz dāmen-i pervāneye
- 3 Biz der-i ħum-ħanede itdük gama sākī vedā
Gerçi kim hem-raĥ idük varınca çāk mey-ħaneye
- 4 Ĥaz ider dil günde biñ kerre ġamuñla ölmeden
Zevķın almış şol ģadar cān virmenüñ cānāneye
- 5 Ey Riyāzī şāhbāz-ı evc-i istignā için
Göz diger şimdi dehān-ı mūra düşmiş dāneye

-1199-²²²³

‘Azīzā

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bu sūz u tābumı ‘arz itmedüm cānāna göñlümce
Dirīġā yanmadum ol şem' -i nūr-efşāna göñlümce
- 2 Niyāz itdükçe ben rū-pūş-ı nāz oldu ĥicābından
Anuñ'çün baķmadum ol āfet-i devrāna göñlümce
- 3 N'ola Ya' ķūbveş aġlasam ey çarĥ itmedüñ vāşıl
Zeliĥā-yı ümīdüm Yūsuf-ı iĥsāna göñlümce

²²²³ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Baña hep şunduğı zehr-ābedür bu sāķī-i dehrün
Elinden çekmedüm efsūs ben peymāne gönlümce
- 5 Görüp bu nev-ķumāş-ı şî‘r-i rengîn-i ‘Azîzâyı
Dimiş la‘lün tebessüm-rîz idüp cānāne gönlümce

-1200-²²²⁴

Vecdî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül senün gibi ğam dāğdāruyuz biz de
Çemensitān-ı cefā lālezāruyuz biz de
- 2 Görürdük olsa eger bir gül-i vefā bŷı
Bu gülşenün nice demdür hezāruyuz biz de
- 3 Bezimde al ele ey bād-ı luţf ħāţırumuz
Reh-i maĥabbetün ednā ğubāruyuz biz de
- 4 Kemîne-cür‘aña da degmedük mi ey sāķī
Bu köhne meykedenün ħāksāruyuz biz de

²²²⁴ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 137.

[287b]

-1201-²²²⁵Faşîh²²²⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘ Āşık-ı āşüfte-ḥālüz zülf-i müşgîn-bûlara
Pây-mālüz kıddi dil-keş kâmeti dil-cûlara
- 2 Çeşm-i merdüm-gîrûñi müjgânlaruñla seyr iden
Tîr-i bârân eylemişler zan ider âhûlara
- 3 Her gice feryād yâ Rab yâ Rab ‘ uşşâk-ı zâr
Eylemez mi hiç eşer yâ Rab dil-i meh-rûlara
- 4 Dil virilmişdür ḥadeng-i gamze-i ser-tîzûñe
Cân çekilmişdür alınmaz ol kemân ebrûlara
- 5 Hâk budur kim ḥayret-i eş‘ âruñ urmuşdur Faşîh
Mihr-i ḥâmûşı dehân-ı şâ‘ ir-i pür-gûlara

²²²⁵ Çıpan, **a.g.e.**, s. 477-478.

²²²⁶ 1201/ 2a müjgânlaruñla: müjgânlarumla
4a virilmişdür: urulmuşdur

-1202-²²²⁷Nā 'ilī²²²⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Zülfinde olan dillere ey şāne tokınma
Mecrūhuñ olan dillere ey şāne tokınma
- 2 Ey tırta ki gūy-ı dile çevgān-ı belāsın
Luṭf eyle o sergeşte-i hırmāna tokınma
- 3 Çek nāvekūñ ey dest-i ciger-kāv-ı tegāfūl
Al cānumı zaḥmumdaki peykāna tokınma
- 4 Küstāhī-i nezzāre yeter meclis-i meyde
Nāzüklük it ol sīb-i zenāhdāna tokınma
- 5 Dāmān-ı riyā berzede gel meclise zāhid
Dāmān-ı niḳāb-ı ruḥ-ı cānāna tokınma
- 6 İt Nā 'iliyā kārını āh-ı dile ta' līḳ
Dāmān-ı niḳāb-ı ruḥ-ı cānāna tokınma

²²²⁷ İpekten, **a.g.e.**, s. 295-296.

²²²⁸ 1202/ 1a Mürettip bu dizeyi iki şekilde yazmıştır. İkinci dize “Zülfinde olan dillere ey şāne tokınma” şeklindedir.

cān-ı perişāna: cem' -i perişāna

5b Dāmān-ı niḳāb-ı ruḥ-ı cānāna: Peymāne-i leb-riz-i harifāne

[288a]

-1203-²²²⁹Nābī²²³⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Devāt-ı sīmīni gördükde ol şūhuñ miyānında
Yir eyler ‘āşıkūñ tīg-ı maḥabbet üstüḥ‘ānında
- 2 Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḥ ādem
O şūhuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında
- 3 Olur dil cilvegāh-ı dāğ-ı ḥasret lāleveş gāhī
Mürekkēb nokṭasın gördükçe la‘l-i dīl-sitānında
- 4 Şarīr-i ḥāme şanma ḥarf-rīz olduğça evrāḫa
Olur nālān u giryān ḥāme dest-i bī-emānında
- 5 İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḥāme raḫībāsā
Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmuş benānında
- 6 Oḫır yazar bu deñlü meşk-i ḥaṭ eylerken ol āfet
Yine ḥarf-i vefādan bir eşer yokdur dehānında
- 7 Dil-i sevdā-zede şevḫ-ı miyān ile devāt olur
İderdüm aña Nābī ‘arz maḫbūl olsa yanında

²²²⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 952.²²³⁰ 1203/ 7a olur: oldı*Dîvân*’da yer alan 7.beyit, mecmuada yoktur.

-1204-²²³¹

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Hep hālet-i pür-neşvedür ahlāk-ı kirişme
Olsam n'ola biñ cān ile müştāk-ı kirişme
- 2 Çeşm-i siyehüñ sihrle bir şöhre-i āfāk
Ġamzeñ ise şāyeste-i ıtlāk-ı kirişme
- 3 Ne çeşm-i siyeh bā' ıñ-i āşüb-ı dü-' ālem
Ne ġamze belā-yı dil-i ' uşşāk-ı kirişme
- 4 Ġamzeñde bu deñlü dili meftūn idemezdi
Her bir nighüñ olmasa ħallāk-ı kirişme
- 5 Dil gitdi Mezākī yūri kıl fikr-i telākī
Der-kār iken neşve-i eşvāk-ı kirişme

-1205-²²³²Yahyā²²³³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Sevdā-yı ser-i zülfüñi elden kıomam ey māh
Ser-rişte-i ' aşk eldedür el-minetülillāh

²²³¹ Mermer, **a.g.e.**, s. 521-522.

²²³² Ertem, **a.g.e.**, s. 177.

²²³³ 1205/ 5a şāhuñ: māhuñ

2 ‘Aşkuñ nice düşvār idügin her kişi bilmez
Bir ben bilürem çekdügümi bir de bir Allāh

3 Her gice neler çekdügümi künc-i belāda
Dünyālara her şubḥ yayar āh-ı seher-gāh

4 İncinmez idüm çıkduğına ḥāne-i tenden
Cān olsa eger nāvek-i cānān ile hem-rāh

5 Hem āh iderin kaçduğına benden o şāhuñ
Hem havf iderin kim anı Yaḥyā tuta ol āh

[288b]

-1206-²²³⁴

Yaḥyā²²³⁵

.--- / .--- / .--- / .---

1 Ne diller var o zülf-i pīç-pīçe mübtelālarda
Ne ādem cānları kurtulmadı kaldı belālarda

2 Çalarsın sen gāzabla senge mir’āt-ı dili ammā
Ele alur çoğ olur anı şāhum dil-rübālarda

3 Ferāḥ gelmez gamuñ āvāre dilden bir dem ayrılmaz
Beni bir yād ider yok yādlarda āšnālarda

²²³⁴ Ertem, **a.g.e.**, s. 196.

²²³⁵ 1206/ 2a sen gāzabla senge: yerlere kahr ile

- 4 Ȳanā' at gencīne mālīk olup künc-i selāmetde
Fakīr olur ŧeh-i devrāna baŧ egmez gedālarda
- 5 İriŧdi yine Yaḥyā feyz-i ebr-i luṭf-ı yezdānī
Ȳarāvet var çemenlerde leṭāfet var hevālarda

-1207-²²³⁶

Na' tī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğam-ı fūrḳatle 'āŧıḳ künc-i miḥnetde belālarda
Gülüp açılmadı ol ğonce-leb bezm-i ŧafālarda
- 2 Tecessüs ḳıl ŧabā bülbüllerüñ gülzār-ı cānānuñ
Eger var mı dil-i ŧeydāyı āyā āŧnālarda
- 3 Meger dil murġını ŧayd eyleyince imiŧ o ŧehbāzuñ
Bize 'arz-ı temelluḳ itmese hep ibtidālarda
- 4 Nedür bā' iŧ bu deñlü vaḥŧet ü biġāne-i evzā'
Ben-i ādem degül mi ey perī-rū mübtelālarda
- 5 Helāk itdüñ raḳībānı nigāh-ı ḥıŧmnāküñle
Hemiŧe tiġuñ olsun sevdüġüm böyle ġazālarda

²²³⁶ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 6 Hazer kıl Na‘tiyā bend-i belā-yı ‘aşka düşmekden
Vefā yokdur netice ‘ālem içre dil-rübālarda

[289a]

-1208-²²³⁷

‘İsmetī²²³⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Olursa dilde n’ola dāğ-ı ārzū tāze
Henüz açıldı o gül dağı reng ü bû tāze
- 2 Bu demde içmemege çāre var mıdur ādem
‘Ale’l-ḥuşūş ola sākī-i ḥande-rū tāze
- 3 ‘Aceb ne yüzden olur ‘arz-ı ḥāl-i ḥayrānum
Dağı o şūḥ-ı nev-āyīn-i tünd-ḥū tāze
- 4 Çekildüğine göre yār minneti bārī
Olaydı çarḥ-ı kuhen-sāl ü fitne-cū tāze
- 5 Cefā-yı dehr ile gelmekde ‘İsmetīye fütūr
Her āyīne yine bed-ḥ‘āh u herze-gū tāze

²²³⁷ İpekten, **a.g.e.**, s. 95.

²²³⁸ 1208/ 5b yine bed-ḥ‘āh: bed-ḥ‘āh

-1209-²²³⁹Nā 'ilī²²⁴⁰

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 O şūhı bāğda gördüm şükūfte-rū tāze
Elinde bir gül açılmış o tāze bū tāze
- 2 Terāne senc-i vişāl oldu dil görüp hattūñ
Henūz bağladı bir nağş-ı ārzū tāze
- 3 Müjen ḥalīde nemek-pāş-ı ḥande cānā lebūñ
Derūn leb-ā-leb-i zaḥm-ı ciger rüfū tāze
- 4 O nāzeninūñ olup nev-niyāzı ḥalk olmış
Niyāz u nāz miyānında güft-gū tāze
- 5 Tarāvet-i ruhın arturdu Nā 'ilī ḥat-ı nev
Cihāna velvele şaldı o rūy u mū tāze

-1210-²²⁴¹

Mezākī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bahār tāze o gül tāze reng ü bū tāze
Çemen çemen gül-i şāḥ-ı emel ter u tāze

²²³⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 308.

²²⁴⁰ 1210/ *Dīvân*'da yer alan 2. beyit, mecmuada yoktur.

²²⁴¹ Mermer, **a.g.e.**, s. 510.

- 2 Zihî ʔarāvet-i ter-destî-i nesîm-i bahār
Çemende zülf-i nigār oldu mû-be-mû tâze
- 3 Hâyâl-i haṭṭ-ı ruḥın eşk-i dîde sebz eyler
Olur hemîşe çemenzâr-ı ʔarf-ı cû tâze
- 4 Bu demde feyz-i hevâ ile dem-be-dem görünür
Füsürde-ḥûn-ı şehîdân-ı ârzû tâze
- 5 Ne deñlû pür ise de şevk-ı nev-cevânlar ile
Olur edâ-yı Mezâkî-i tâze-gû tâze

[289b]

-1211-²²⁴²Nâbî²²⁴³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kâlmadı râḥ-ı ʔalebde ḥaṭar inşâ 'allâh
İderüz kûy-ı murâda güzêr inşâ 'allâh
- 2 Hîç bir 'uḳde mi vardur ki açılmaz ey dil
Var iken elde niyâz-ı şehir inşâ 'allâh
- 3 Dil-i sengi ne ʔadar saḥt ise de dil-dâruñ
Nâvek-i âhum olur kârger inşâ 'allâh

²²⁴² Bilkan, **a.g.e.**, s. 861.²²⁴³ 1211/ 1b güzêr: sefer
5a me'lûf: me'mûl

- 4 Germine serdine şabr eyleyerek dünyānuñ
Aluruz naḥl-i emelden şemer inşā 'allāh
- 5 Çarḥuñ olmış tūtalum devri ḥilāf-ı me'lūf
Dem olur kāmumuz üzre döner inşā 'allāh
- 6 Peyk-i āhum gideli ḥayli zamāndur yāra
Umaruz kim getürür bir ḥaber inşā 'allāh
- 7 Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşā 'allāh

-1212-²²⁴⁴

Ṭālib²²⁴⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dil gülistān-ı ümīde irer inşā 'allāh
Güllerin gülşen-i kāmūñ virür inşā 'allāh
- 2 Olma dil-şifte dürrī-i ser-i zülfinden
Getirür peyk-i şabā bir ḥaber inşā 'allāh
- 3 Cāna tīr-i nıgehi zaḥmını minnet idelüm
Sözümüz ol şeh-i ḥüsne geçer inşā 'allāh

²²⁴⁴ Erdem, **a.g.e.**, s. 279.

²²⁴⁵ 1212/ 5b gider: geçer

- 4 El irişmez şemer-i vaşluña ey naḥl-i murād
Beklerüz sāyeñi bir gün düşer inşā'allāh
- 5 Rūzgāruñ bu kadar cevriñi gördük şabr it
Bu da ey Ṭālib-i şeydā gider inşā'allāh

[290a]

-1213-²²⁴⁶

Yahyā²²⁴⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i şeydā n'ola meyl eylemezse vaşl-ı cānāne
Ne zaḥmetler çeküpdür alışınca derd-i hicrāne
- 2 N'içün cām-ı muşaffāyı getürmez sāķi-i meclis
Bizümle ahd ü peymān eyledi ṭuramaz mı peymāne
- 3 Nihāl-i bānı ḳadd-i yāra beñzetmişdüm incinmiş
Anı nice yetişdürmişler ol şāh-ı cihānbāne
- 4 Gice pervānelerle bezmi germ-ā-germ idi şem'üñ
Seḫer baḳdum ne şem'-i meclis-ārā var ne pervāne
- 5 Bu meclisden hemān 'uzlet-güzin olmaḳ gerek Yahyā
Taḫammül idemez 'āķil olan evzā'-ı mestāne

²²⁴⁶ Ertem, a.g.e., s. 201.

²²⁴⁷ 1213/ 2 ve 3. beyitlerin dizilişi *Divān*'da farklıdır.
5b idemez: eylemez

-1214-²²⁴⁸Şābit²²⁴⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O çār ebrū ile baḵ ṭal‘ at-ı dil-cūy-ı cānāna
Murabba‘ vafḵ-ı devletdür ki ḵonmıṣ rūy-ı cānāna
- 2 Açıp āgūşumı bir der-kenār itmek recāsiyle
Şarıldum ol ḵadar söz geçmedi pehlū-yı cānāna
- 3 Raḵībī tīg-ı cevherdārına üftādedür dirler
Düşürmezdüm anı ben ḵançer-i ebrū-yı cānāna
- 4 Kemāl-i ḥüsnine göz degmesün diyü kevākibden
Meh-i nev bir ḵamā’ il ‘ arz ider bāzū-yı cānāna
- 5 Yine bir ḵayda düşdüm Şābitā baḥt-ı siyāhumla
Tolaşdı pāy-ı ‘ aḵlum dāmen-i gīsū-yı cānāna

[290b]

-1215-²²⁵⁰Faşīḥ²²⁵¹

--. / -.-- / --. / -.--

- 1 Memnūniyuz şabānuñ geldükçe ḵūy-ı yāra
Taṭyīb-i ḥāṭır eyler uğrar bu ḵāksāra

²²⁴⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 350.²²⁴⁹ 1214/ 3b anı: bunu²²⁵⁰ Çıpan, **a.g.e.**, s. 472.²²⁵¹ 1215/ *Divân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

2 Gelmiş çemende gördüm dün ‘andelīb-i şeydā
Bir tāze şî‘r okırdı evşāf-ı nev-bahāra

3 Çok cāna geçdi derd-i ḥasret egerçi ey dil
O şūḥ-ı işvekāra söz geçmedi ne çāre

4 Ref‘ eyle ḥāk-i rehden teşrīf-i maḫdemūñle
‘Uşşākı yakma luṭf it gel nār-ı intizāra

5 Ma‘ḫūli eylemekdür cürmūñ ḥavāle ‘afva
Yir ḳalmadı Faşīḥā ol şāḥa i‘tizāra

-1216-²²⁵²

Velehū

.--- / .--- / .--- / .---

1 N’ola meyl itmesem aḡyār varken bezm-i dil-dāra
Yazıḳdur ḡonceyi ḥār ile görmek bülbul-i zāra

2 ‘Aceb mi ‘aşḳ-ı gülden bülbul-i şeydā fiḡān itse
Taḥammül eylemek gücdür cefā-yı ḡayret-i ḥāra

3 Cemālūñ ārzū itmekle bir yirde ḳarār itmez
Nigāhum oldı ser-geşte mişāl-i murḡ-ı āvāre

²²⁵² Çıpan, a.g.e., s. 472-473.

- 4 Ferāmūş itdürür dāğ ile renc-i dāğ-ı dīrīnūm
 ʿİlācı zaḥm ile eyler felek zaḥm-ı dil-i zāra
- 5 Olur yüz vech ile rūy-ı maḥabbet cilveger anda
 Faṣīḥ itdükçe mirʾāt-ı dili dil-dār şad-pāre

-1217-²²⁵³

Şehrī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ğayret-i ğam ḳalb-i maḥzūnum ḳomaz şād olmağa
 Būm olur mı hīç rāzı mülkī ābād olmağa
- 2 Baḥtum olsa muḫtarib ḫarf-i güşāyīşden n'ola
 Ḥavf ider murğ-ı ḳafes-perverde āzād olmağa
- 3 Şerʿ -i ehl-i ʿaşḳda itdüm şu resme ictihād
 Benden istignā iderler Ḳays u Ferhād olmağa
- 4 Ḥāk-pāy-ı nā-murādānum ki mişl-i gird-bād
 Raḳş iderler vādī-i ḫırmānda ber-bād olmağa
- 5 Yüz sürerler feyżgāh-ı tabʿuma Şehrī gibi
 Tāze-güyān-ı Sitanbul cümle irşād olmağa

²²⁵³ Demirel, **a.g.e.**, s. 123.

[291a]

-1218-²²⁵⁴

Faşîh

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ey meh güzer-i tîr-i kazâdan hâzer eyle
Bu nüh-felegi başuña ister siper eyle
- 2 İt cevherüm âzâde-i çâr-üm ü nüh-âbâ
Luṭfuñla yetîm-i dile yâ Rab nâzar eyle
- 3 İkrâm-ı kudümünde me-bādâ ola taḫşîr
Teşrîfûni kâşâneme evvel ḥaber eyle
- 4 Yâ Rab dile vir tâ o kadar feyz-i ğınâ kim
Her ḫatre-i eşk-i terümi bir güher eyle
- 5 Urduñ bu sipâh-ı gama kendüñ çü Faşîhâ
Ḥavf-i ser ü cândan hâzer eyle hâzer eyle

-1219-²²⁵⁵Şabrî²²⁵⁶

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ol seng-dile sūz-ı dilümden ḥaber eyle
Ey âh-ı ḥazînüm eşeriyle eşer eyle

²²⁵⁴ Çıpan, **a.g.e.**, s. 469.²²⁵⁵ Kasır, **a.g.e.**, s. 265.²²⁵⁶ 1219/ *Divân*'da yer alan 5 ve 6. beyitler, mecmuuda yoktur.

- 2 Der-h'āb mī bī-dār mısın nāzı ҡo ey baht
Ya kem-nigeh ol baña ya hüsñ-i nazar eyle
- 3 Tohm-ı emelüm şüresitān-ı ğama düşdi
Yā Rab nem-i luṭfuñla anı sebz ü ter eyle
- 4 Bir başka şafā vir yine ҡaşr-ı ğama ey 'aşķ
Her dīdemi fevvāre-i hūn-ı ciger eyle
- 5 Sen gevher-i kām-ı dil ü ben baħr-ı temennā
Gel ğayre kenār olma derūnumda yer eyle
- 6 Endīşe-i ķufl-ı der-i ümīdi ҡo Şabrī
Miftāhını vā-beste-i āh-ı seħer eyle

-1220-²²⁵⁷

Sırrı²²⁵⁸

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dāğ-ı ğama sīneñde degül serde yer eyle
Ol lāle-i bāğ-ı İremi zīb-i ser eyle
- 2 Bir kerre bināgūşına yāruñ nazar eyle
Şām-ı emelūñ reng-i beyāz-ı seħer eyle

²²⁵⁷ Kazan, **a.g.e.**, s. 331-332.

²²⁵⁸ 1220/ Gazelin başlığında “Mezāķī” yazılır ancak şiir “Sırrı”ye aittir.
Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 3 Ey gül ider evrākuñı ber-bād hezāruñ
 Āh-ı seherinden hāzer eyle hāzer eyle
- 4 Gel çeşmüme ey girye-i hūn-ābe-i hāset
 Dāmān-ı dırāz-ı müjemi pür-güher eyle
- 5 Mā'il gül-i nev-gonce-i peykānuña 'ālem
 Bu sīne-i mecrūha da bir kez nāzar eyle
- 6 Hāṭ geldi ruḥ-ı dīl-bere şimden girü Sırrı
 Āyīne-i idrāküñi vakf-ı keder eyle

[291b]

-1221-²²⁵⁹**Mezākı**²²⁶⁰

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ey murğ-ı seher şahn-ı çemenden güzer eyle
 Eyyām-ı bahār oldı diyü müjdeler eyle
- 2 Ey bād-ı şabā çehre-fürüz-ı gül-i bāḡ ol
 Bülbülleri pervāne-i şem' -i seher eyle
- 3 Ey sākı-i gül-çehre getür la' l-i mezākı
 Nergis gibi sīmīn-ķadehüñ cām-ı zer eyle

²²⁵⁹ Mermer, **a.g.e.**, s. 532.²²⁶⁰ 1221/5a Nev: Bu

- 4 Şun sāğar-ı gül-rengi baña bezm-i şafāda
Dest-i emeli şāhçe-i verd-i ter eyle
- 5 Nev-ğonce-i nev-gülbün-i ma' nāyı Mezāķī
Zīb-i ser-i endīşe-i ehl-i hüner eyle

-1222-²²⁶¹

Na' tī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ğamzeñ oķına cānumı cānā siper eyle
Ey қаşı kemān dilde kerem ile yer eyle
- 2 Göster yüzüñi zülfüñi der-zīr-i külāh it
‘Uşşāk-ı perīşānuña şāmı seher eyle
- 3 Gelmiş mi ‘aceb bāğa hırām itmege ol serv
Ey cūy-ı sirişküm anı geşt ü güzer eyle
- 4 Mümkün degül ol şūḡ cefā-pīşeden aşlā
Endīşe-i vaşl eyleme fikr-i dīger eyle
- 5 Emdür lebüñi Na' tī-i şūrīdeye cānā
Tūtī-i dilūñ yağı gıdāsın şeker eyle

²²⁶¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

[292a]

-1223-²²⁶²Sırrı²²⁶³

--. / .--. / .--. / .--

1 Kuçdum o mehi hañçer-i zerrîn-kemeriyle
Dil virdüm alup cins-i vişâli degeriyle

2 Dil ğamzeñi seyr itmek içün laht-ı cigerden
Tertîb-i ziyâfet idiyor mâ-ğazarıyla

3 Bir kerre ne var sende eyâ bād-ı seher-ñiz
Gel cānib-i mehcūra meserret haberiyle

4 Kānūn-ı maḥabbetde fūrūzān ola bir kez
İtfā idemez ‘ aşık anı çeşm-i teriyle

5 Ḥasretkeş-i dendān-ı lebūñ olalı ḥurmā
Za‘ f-ı bedenın gör ki kemik qaldı deriyle

6 Dil-berūñ ile kūy-ı dil-ārā-yı unuttum
Vuşlat hevesi qalmadı ḥātırda yiriyle

²²⁶² Kazan, a.g.e., s. 335-336.

²²⁶³ 1223/ *Dîvân*’da yer alan 3 ve 9. beyitler, mecmuada yoktur.

2a seyr itmek içün laht-ı cigerden: seyr itmege laht-ı cigeriyle

4a Kānūn-ı maḥabbetde: Kānūn-ı maḥabbet ki

7b gevher-i gencîne-i rağbet imiş ‘ aşkuñ: gevher-i gencîne-i ğaybiyye imiş ‘ aşk

- 7 Bir gevher-i gencine-i raġbet imiş ‘ ařkuñ
Zinhār ki aña baġma ġaġāret nazarıyla
- 8 Sırrı n’ola eylerse bu şi‘ r-i teri taġrır
Levh-ı hünere kil-k-i belāgat eşeriyle

-1224-²²⁶⁴

řināsı²²⁶⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘ Acebdür tır-i müjġān ‘ arz ider her bir müselmāna
Var ise kāfir-i çeřmüñ yeñiden geldi imāna
- 2 N’ola mā’il isem zır-i ġatında ġāl-i cānāna
Dil-i Mecnūna oldu řimdi Leylā-yı siyeh-ġāne
- 3 Göñül ġāk olmadan memnūn ġün rāh-ı aġbāba
Baña sākī sifāl-i köhne vir yārāna peymāne
- 4 Añup Leylāyı Mecnūn ‘ arza ġaġ çekmiř telāřından
Ķalem yokdur n’ola ger söylese dīvāne yābāne
- 5 řināsı seyl-i eřküñ pāyını böyle tolařmaġdan
Teġarrüb mi murāduñ bilmem ol serv-i ġırāmāna

²²⁶⁴ Harmancı, **a.g.e.**, s. 92.

²²⁶⁵ 1224/ 2b oldu: oldur

3a memnūn: memnūn oldu
Mısraın vezni aksamaktadır.

-1225-²²⁶⁶Velehū²²⁶⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine bir başka revnaķ virdi ḥaṭ zūlf-i perīṣāne
‘Acā’ib feyzı var köhne-bahāruñ sünbūlistāne
- 2 Dü çeşmūmden ḥayāl-i ‘ārızuñdan eşk olur rīzān
Şanasın şems taḥvīl eylemişdür burc-ı mīzāne
- 3 Hele neşv ü nemā-yı bāğ-ı ḥüsn-i yār hiç bitmez
‘İzārı verde beñzer kāmety serv-i ḥırāmāne
- 4 Hevā-yı būs-ı naķş-ı pāyüñ ile çāk çāk oldu
Ağız bir eyleyüp öpdi girībānum da dāmāne
- 5 Şināsī çeşm-i bīmārına yāruñ ḥastelik göster
Nigāh-ı luṭf ise kaşduñ budur re’y-i ḥakīmāne

[292b]

-1226-²²⁶⁸

Vecdī

.-.- / ... / .-. / ..-

- 1 Şarāb köhne vü sāķī-i ḥande-rū tāze
Olursa eski dime n’ola ārzū tāze

²²⁶⁶ Harmancı, **a.g.e.**, s. 94.²²⁶⁷ 1225/ *Dīvān*’da yer alan 6-10.beyitler, mecmuada yoktur.

4a oldu: oldum

²²⁶⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 119.

- 2 O nev-res̄ide düşüp dillere yine oldı
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde güft ü gū tāze
- 3 O ḳad ü ḥaṭ-ı ʿ anberin ne hoş düşmiş
Nihāl tāze vü gül tāze reng ü bū tāze
- 4 Nice taḥammül ider türktāz-ı ḡamzeye dil
Niyāz köhne-zemindür o kīne-cū tāze
- 5 Bu şiʿ r-i tāze beraber degülse Bāḳīye
Budur tefāvüti Vecdī o köhne bu tāze

-1227-²²⁶⁹

ʿ Ārif²²⁷⁰

.-.- / ..- / .-.- / ..-

- 1 ʿ İzār-ı pākūñe yāruñ ki geldi mū tāze
Cihāna tāze ḥaber düşdi sū-be-sū tāze
- 2 Nic’olmasun o gül-i nāza bende bülbul-i dil
Bahār-ı ḥüsni zamānında reng ü bū tāze

²²⁶⁹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 316-317.

²²⁷⁰ 1227/ 1b tāze: ḳara

4a olmazsa: olmasa

Mısraın vezni aksamaktadır.

4b şüh-ı perī-rüy-ı tünd-ḥū: ıfl-ı perī-rüy-ı tünd-ḥū

5a Tamām: Hezār

cilve-künān: girye-künān

- 3 Bu t̤ab-ı h̤üsne kim görse dir seni el-ḥaḳ
Olursa ancaḳ olur böyle şīve-cū t̤āze
- 4 ‘ Aceb mi hem-dem-i ‘ uşşāḳ-ı zār olmazsa ger
Daḡı o şūḡ-ı perī-rūy-ı tünd-ḡū t̤āze
- 5 Tamām şevḳ-ıla pā-būs-ı yāra cilve-künān
Cihān cihān dil-i ‘ Ārifde ārzū t̤āze

-1228-²²⁷¹

Āzerī

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Göründi ‘ āriẓ-ı cānāne üzre mū [t̤āze]
Peyām-ı vuşlat-ıla geldi güft-gū t̤āze
- 2 Olinca mün‘ akis ol vech-i pāke ḡaṭṭ-ı siyāh
‘ Aceb mi revnaḳ-ı h̤üsne olsa mū-be-mū t̤āze
- 3 Olursa ser-keş o mümtāz-ı serv-i gülşen-i nāz
Henūz o ḡonce-i ra‘ nā-yı ḡūb-rū t̤āze
- 4 Görende tābiş-i ruḡsāruñ ey perī-sīmā
Nigāh-ı ḡasret olur dilde sū-be-sū t̤āze

²²⁷¹ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 5 Nümāyiş-i ruḥ-ı dil-berdür Āzeri fikrūñ
Göñülde olmadadur dāğ-ı ārzū tāze

[293a]

-1229-²²⁷²

‘İşmeti

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bahār-ı ḥüsnüññ bil ḳadrin ey meh cāvidān şanma
O gevher degme bir kânda bulunmaz rāyegān şanma
- 2 Miyānuñ naḳşı çıḳmaz bir dem āğuş-ı ḥayālümnden
Beni ey bî-vefā kendüñ gibi nā-mihrbān şanma
- 3 Iraḳdan eyle pervāz ey tezerv-i bāğ-ı āzādī
Göñül ser-pençe-i şāhīn-i ğamdur āşyān şanma
- 4 Düşer furşat nigāhe ğamzesi ser-mest iken yāruñ
O tiri her zaman ey cān-ı şeydā der-kemān şanma
- 5 Mey-i düşine virmiş yāra dārū-yı ferāmūşī
Gice mestāne nāleñ ‘İşmeti ḥātır-nişān şanma

²²⁷² İpekten, **a.g.e.**, s. 95.

-1230-²²⁷³**Mezākī**²²⁷⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Fūrūğ-ı rūy-ı yārı nūr-ı mäh-ı āsmān şanma
Münevver şeb-çerāğ-ı hüsni şem^ç -i nīm-cān şanma
- 2 Ne dem şiven-tırāz olsam ciger-perdāz olur nālem
Benüm feryādumı bülbül gibi meşğ-i figān şanma
- 3 Göñül şad-pāre-i şemşir-i āteş-tāb-ı hayretdür
Şehid-i tığ-ı ^ç aşkı küşte-i tır ü sinān şanma
- 4 Ne deñlü āh-ı serd itsem göñül ser-germ-i vuşlatdur
Gül-i dāğum şaķın pejmürde-i bāğ-ı hazān şanma
- 5 Siyāvüş-i zamān olsañ atılma āteş-i ^ç aşka
O nār-ı düzaķ-efrūzı behişt-i cāvidān şanma
- 6 Mezākī gāfil olma rīze-i elmās ile pürdür
Bisāt-ı cilvegāh-ı ferş-i ^ç aşkı perniyān şanma

²²⁷³ Mermer, **a.g.e.**, s. 529.²²⁷⁴ 1230/ *Dîvân*'da yer alan 2, 3 ve 7. beyitler, mecmuada yoktur.

2a nālem: nāle

3a şad-pāre-i şemşir-i āteş-tāb-ı hayretdür: şad-pāre-i şemşir-i āteş-tāb-ı hasretdür

-1231-²²⁷⁵‘ Ārif²²⁷⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i bülbül-sürūdum nağme-senc-i gülsitān şanma
Nevā-perdāz-ı bāğ-ı ‘ aşkdur bī-ḥānmān şanma
- 2 Sirişk-i dīde-i ‘ uşşāğdan ey serv-i āzādum
Ḥāzer kıl āteş-i cevvăledür cūy-ı revān şanma
- 3 Sağın ey ğonce sūzān itme cān-ı ‘ andelībānuñ
Bahār-ı gülşen-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥazān şanma
- 4 Firīb-i zülfine aldanma ey murğ-ı sebük-pervāz
O bir dām-ı belā-yı fitne-cūdur āşyān şanma
- 5 Dil-i mecnūn görince yārı ızhār-ı sürūr itse
Kemāl-i ḥiddetindendür anı sen şādmān şanma
- 6 Bırakma gül gibi peymāne-i leb-rīzi destūñden
Neşāt-ı bezm-i gülzār-ı cihānı cāvidān şanma
- 7 O mihr-i behcetūñ ḥaytū’ ş-şu’ ā’ -ı rüyıdur ‘ Ārif
‘ İzārında şikenc-i turre-i nā-mihrbān şanma

²²⁷⁵ Tankuş, **a.g.e.**, s. 315.

²²⁷⁶ 1231 / 2b cevvăledür: seyyāledür
4, 5 ve 6. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

[293b]

-1232-²²⁷⁷Nābi²²⁷⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkün ola
Âh u zār öyle degüldür ki dimek mümkün ola
- 2 Şevk-ı teşrîfûñ ile gūşe-i ħum-ĥanemüze
İntizār öyle degüldür ki dimek mümkün ola
- 3 Şekve itsem siteminden daĥı eyler efzûn
Yâdigâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola
- 4 Saña bâzîçe-i çarĥı nice tefhîm ideyüm
Rûzgâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola
- 5 Vaşl için terk-i niyâz itdügüme gönümde
Ĥârĥâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola
- 6 Gülşenüñ itdi temâşası beni dem-beste
Nev-bahâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola
- 7 Câm-ı zehr-âb gelür sûz-ı firâķuñ sâķî
Nâ-güvâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola

²²⁷⁷ Bilkan, **a.g.e.**, s. 937.²²⁷⁸ 1232/ 3a eyler efzûn: efzûn eyler

7a Câm-ı zehr-âb gelür sûz-ı firâķuñ sâķî: Câm-ı zehr-âb-ı gelü-sûz-ı firâķuñ sâķî

8 Lālenüñ dāğına reşk eyledüğinden göñlüm
Dāğdār öyle degüldür ki dimek mümkün ola

9 Dil ḥarīdār-ı vişāl olduğına ey Nābī
Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkün ola

[294a]

-1233-²²⁷⁹

Yahyā²²⁸⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 İtmeseydüm girye ğam-fersūd dirdüm bādeye
Kılmasam āh āteş-i bī-dūd dirdüm bādeye

2 Olmasa bā‘ iş leb-i şīrīn-i yārı emmege
Bir şarāb-ı telḥ-i zehr-ālūd dirdüm bādeye

3 ‘ Aks-i ruḥsāruñla mir ’āt-ı Sikender didiler
Ben Halilüm āteş-i Nemrūd dirdüm bādeye

4 Yār sākī olsa dirdüm meclise devr-i ḳamer
Cām şunsa kevkeb-i mes‘ūd dirdüm bādeye

²²⁷⁹ Ertem, **a.g.e.**, s. 195.

²²⁸⁰ 1233/ 1b Kılmasam: Çekmesem

3 ve 4. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

4a dirdüm meclise: meclisde olur

- 5 Duĥter-i rez diyü tavşîf itdiler Yahyâ meyi
Ben diyeydüm şâhid-i maķşûd dirdüm bâdeye

-1234-²²⁸¹

Şabrî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Bir zamân vaşluñla ğam-fersûd dirdüm bâdeye
Şimdi içsem eşk-i hûn-âlûd dirdüm bâdeye
- 2 İtse mihr-i ‘aks-i rûyuñ burc-ı sâġardan tûlû‘
Āftâbum tâlî‘-i mes‘ûd dirdüm bâdeye
- 3 Şâm-ı ğamda şevķ-ı cām olsa delîl-i maķşûdum
Meş‘al-efrûz-i reh-i maķşûd dirdüm bâdeye
- 4 Çeşmüme geldükçe itsem girye tâb-ı şevķden
Eşküme baĥr-ı neşât u rûd dirdüm bâdeye
- 5 İtmese mey şevkimüñ ser-māyesin Şabrî füzûn
‘Aşk bâzârında ben bî-sûd dirdüm bâdeye

²²⁸¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 274.

-1235-²²⁸²

Nābī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ğamuñla ağlamakda çeşm-i pür-nem kıanda ben kıanda
Hırāş-ı sīnede pür-pençe-i ğam kıanda ben kıanda
- 2 Anuñ cāmı tılardı bāde-i gül-reng ile ammā
Benüm hūn ile pürdür sāğarum Cem kıanda ben kıanda
- 3 Çemende güllere şeb-nem fütāde ben gül-i cāme
Bağılsa çeşm-i inşāf ile şeb-nem kıanda ben kıanda
- 4 Görüp rūyuñda zūlfüñ reşkden kıalmaz döker çeşmüm
Şafā-yı tırra-i pür-piç ü pür-ğam kıanda ben kıanda
- 5 Pür olsa hoşkıası eczā ile gerdüñ ey Nābī
Hezārān zağm-ı nāsır ile merhem kıanda ben kıanda

²²⁸² 1235/ 1a ağlamakda: ağlamakdan
1b pür-pençe-i ğam: ser-pençe-i ğam

[294b]

-1236-²²⁸³Şābit²²⁸⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hışk u ter nuql-i nücümü taldurup bir gök beze
Şofra-i bezmi kırıtdı pır-i çarh-ı bî-meze
- 2 Nîş-i pür-zehr-i zebânının mükâfâtın görür
Zâhidi ısmarlamışdur rind zaḥm-ı ḥar-geze
- 3 Tünd-bād-ı âhı kor mı ḥûn-ı çeşm-i bülbülü
Kāse-i gülde degül maḥrûra pür-şerbet eze
- 4 Şahn-ı gülşende şeker-ḥâb itse ol gül-pîreḥen
Bād-ı hoş-dem verd-i ra' nâyı iderdi yelpeze
- 5 Ebruvân ü ğamzesi çekmiş kemân-ı ittiḥâdı
Tîr tîre kavs kavse şaşt şaşt gez geze
- 6 Cāmdan dirdüm görünme dîde-i nâ-maḥreme
Maḥrem olsam duḡter-i âyîne-ruḥsâr-ı reze
- 7 La' lûñi ḥelvāya teşbîḥ itmesün her bî-mezāk
Çāşnî-i gül-şeker beñzer mi ta' mı bekmeze

²²⁸³ Karacan, **a.g.e.**, s. 168.²²⁸⁴ 1236/ 3 Bu beyit, *Dîvân*'da yoktur.

- 8 Hāmdülillāh šāhid-i iḳbāl-i devlet el virüp
Bey' at itdüm Sābitā ḳuṭb-ı ḫilāfet merkeze

-1237-²²⁸⁵

Fehīm²²⁸⁶

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dil-ber olıcaḳ ol meh-i tābān gibi olsa
Reng-i güli ḫurşid-i dıraḫşān gibi olsa
- 2 Sāyeñde olurduḳ senüñ āsūde-dil ey meh
Sāyeñ daḫı ol zülf-i perīşān gibi olsa
- 3 Çoḳdan anı bāzār-ı maḥabbetde şatardum
Cānānum eger Yūsuf-ı Ken' ān gibi olsa
- 4 Ol ḡonce virüp ḫançer-i ḫūn-rīzine ruḫşat
Şeb-nem gül-i şad-berg-i girībān gibi olsa
- 5 Ey çarḫ şehīd olmaduḳ ādem mi ḳalurdı
Tiḡ-ı sitemüñ ḡamze-i cānān gibi olsa
- 6 Teşbīh ider cūşışını eşküme 'ummān
Kim aḡlar idi dīde-i giryān gibi olsa

²²⁸⁵ Üzgör, **a.g.e.**, s. 638.

²²⁸⁶ 1237/ 2a meh: mihr
4b Şeb-nem: Sīnem

- 7 Hürşid-i cihân olsa Fehîm eylemezem meyl
Dil-ber olcağ ol meh-i tâbân gibi olsa

[295a]

-1238-²²⁸⁷

Faṣīḥ²²⁸⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kimüñ meftûnı olduñ ey perî-rûyum nihân söyle
Nedür bâ' iş sükûta söyle ey şûḥ-ı cihân söyle
- 2 Kimüñ âyînesinde 'aks-i rûyuñ gördüñ ey meh-rû
Kime dil virdüñ ey tûṭî-zebân sükker-dehân söyle
- 3 Dil-i âşüfte-ḥ'âb-ı miḥnet-i hicrânı eglendür
Ceminden bezminden ey mînâ-yı mey bir dâstân söyle
- 4 Dilüñ ancak nihânî bir nigehtür gâh ger kârı
Daḡı bî-çârenüñ cürmi nedür eyle 'ayân söyle
- 5 Faṣīḥ evṣâf-ı ḥüsninde olan şî' rûñden incinmiş
Saña kim didi kim ḥaḡḡında cānānuñ yalan söyle

²²⁸⁷ Çıpan, **a.g.e.**, s. 467.

²²⁸⁸ 1238/ 3b ceminden: cemünde
Mısraın vezni aksamaktadır.

-1239-²²⁸⁹Nef'î²²⁹⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Zülf-i siyehüñ mi haṭ-ı ' anber-şiken üzre
Ya sāye-i sünbül mi döşenmiş çemen üzre
- 2 Virmez yine ol pîrehan ü sîne şafâsın
Berk-i semeni dökse şabâ nesteren üzre
- 3 Beñzerdi nihâl-i qadüñe zülf ü ruḥuñla
Açılsa eger sünbül ü gül nârven üzre
- 4 Eşkümle dem-â-dem iderin kûyuñı nemnâk
Toz qonmaya tâ sen gül-i nâzûk-beden üzre
- 5 Almış şanasın nîzesini düşuna Rüstem
Müjgân degül ol gamze-i nâzûk-beden üzre
- 6 Nef' -i bu nezâketle benüm şîve-i naẓmum
Râciḥ görünürse n'ola tarz-ı ḥasen üzre
- 7 Seyr it bu yedi beytümi bu tâze zemînde
Qo seb' a-i seyyâreyi çarḥ-ı kühen üzre

²²⁸⁹ Akkuş, **a.g.e.**, s. 521.²²⁹⁰ 1239/ *Dîvân*'da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

[295b]

-1240-²²⁹¹Şabrî²²⁹²

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Nā-kām-ı ‘aşkı bir gün ola dehr şād ide
Ser-cūş-ı nūş-ı bāde-i ḥum-ı murād ide
- 2 Virmez o sîne üzre düşen zülf-i ḥāletın
Üstād eger ki levḥa-i sîme sevād ide
- 3 Zencîr-i cevri dile çekdürürse n’ola yār
Kisrā-i mülk-i ‘işvedür ister ki dād ide
- 4 Teslîm ider ğamze-i cellāda kendisin
Ḥükm-i kazāya kim ki dilā inḳıyād ide
- 5 [Sabrî] gönülde alışa mı hiç neşât u ‘aşk
Mümkin mi âb âteş ile ittihād ide

²²⁹¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 269.

²²⁹² 1240/ 3a Zencîr-i cevri: Zencîr-i cevri
çekdürürse: çekdürse
Mısraın vezni aksamaktadır.
5a Gönülde: Şabrî gönülde

-1241-²²⁹³

Şābit

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ağlayup dil-ḥaste şızlar yāra Allāh ʿ aşķına
Merhem ister zaḥmına bī-çāre Allāh ʿ aşķına
- 2 Ey nişāb-ı fitneye mālīk zekāt-ı şīveñe
Virme benden ğayrı bir cerrāra Allāh ʿ aşķına
- 3 Ḥātırūm ister dīlersūñ ğayrı āzār eyleme
Bende ḥ ʿāhiş var iken āzāra Allāh ʿ aşķına
- 4 Cū ʿ -ı kelbe mübtelādur cān otarsun ḥayruña
Bir zehirlik vir bugün aġyāra Allāh ʿ aşķına
- 5 ʿ Āşık-ı zāra ṭayan cānā giyerken müzeñi
ʿ İtimāduñ yok mı ḥıdmetkāra Allāh ʿ aşķına
- 6 İtmesün peymāne-i nāmūs-ı rindānı şikest
Kāse ber-kef gezmesün mey-ḥ ʿāre Allāh ʿ aşķına
- 7 Sālīm-i siḥr-āferīn-i nazma pey-revlik muḥāl
Virme zaḥmet Şābitā ben zāra Allāh ʿ aşķına

²²⁹³ Karacan, **a.g.e.**, s. 349-350.

-1242-²²⁹⁴Yahyā²²⁹⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ārām idemem būs u kenār eylemeyince
Sīnemde gelüp yār qarār eylemeyince
- 2 Fāriğ olamam deşt-i talebde tek ü pūdan
Ol gözleri āhūyı şikār eylemeyince
- 3 ‘ Ayb eylemeñüz her gice feryād u figānum
Rāhat bulamam nāle vü zār eylemeyince
- 4 Ol yār eşigüñde bize yir mi qodı ağıyār
Olmadı gönül terk-i diyār eylemeyince
- 5 Bāzār-ı maḥabbetde ruḥ-ı zerde bakılmaz
Tā şayrafī-i ‘ aşq ‘ ayār eylemeyince
- 6 Qan ağlamağa başladı zaḥm-ı dil-i Yahyā
Açılmadı çāk cānına kār eylemeyince

²²⁹⁴ Ertem, **a.g.e.**, s. 186.

²²⁹⁵ 1242/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.
4a yir mi qodı: yer qomadı

[296a]

-1243-²²⁹⁶Fehîm²²⁹⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Varur zâhid ‘ibâdetgâhına mey-ḥāneden şoñra
Gelür mestâne başı secdeye ammâ neden şoñra
- 2 Benüm ol rûḥ-meşreb nuṭḡ-ı sâķîdür ğidâ cāna
Baña lâzım degül şunmaḡ meze peymāneden şoñra
- 3 Ölürdüm ḡasret-i zencîr-i zülfiyle budur ḡavfum
Yetîm olur cünûn fevt-i dil-i dîvāneden şoñra
- 4 Ḳalan ḡâkisteridür ehl-i sūz u mâteme mîrâş
Benüm şem‘ -i mezârumda yanan pervāneden şoñra
- 5 Dürûġ-âlûde ‘ahd ile helâk itdi anı āḡır
Olur maġlûb-ı ḡ‘âb elbette çeşm efsāneden şoñra
- 6 Şererveş tıfl iken ol servüm oldı şu‘ le-i ser-keş
Belî lâbüd olur ḡâşıl nihālân dāneden şoñra
- 7 Nedür şimdi bu pinhân âşnāyî bendeñ olsun dil
O eṭvār-ı ġarîb ol cünbiş-i bîġāneden şoñra

²²⁹⁶ Üzgör, **a.g.e.**, s. 634-636.²²⁹⁷ 1243/ *Dîvân*’da yer alan 3 ve 9. beyitler, mecmuada yoktur.

5a anı: beni

-1244-²²⁹⁸

Li-muḥarririhi Rūḥī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne anlar yuduğum bilseñ leb-i dil-ber uşuşında
Bizi lev m eylemezdüñ şüfî eřm-i ter uşuşında
- 2 ‘İzāruñ mı dehānuñ mı ne bilsün bülbulān-ı bāę
Bu sırruñ al ü keşfin ęonceler güller uşuşında
- 3 Hezār ‘ıyd oldı ben bir dest-būsın görmedüm dā’ım
Olurken ruḥřat-ı şad-der-kenār eller uşuşında
- 4 Metā’-ı vaşl-ı cānān rüy-ı zerd ü naķd-i eşk ister
Dilā nā-keslük olmaz ‘arz-ı sım ü zer uşuşında
- 5 Neden ālüfte-meşreb opdı böyle duḡter-i rez kim
Yoğ iken atrece sehv ü aṭā māder uşuşında
- 6 Eger řirīn-kām olsaydı anda la’ l-i nābından
Dehān açmazdı tütī lezzet-i şeker uşuşında
- 7 Kıyāmet addidür şür [u] şeker cem’ iyyet-i ‘uřřāk
Yeter řāhid o āmet da’ vī-i maḡřer uşuşında

²²⁹⁸ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 8 Bize dūṣīze-i ṣahbā ile bintü'l-^ç ineb lebdür
Cihānda ber-murādī-i zen ü duḡter ḡuṣūṣında
- 9 Hemān ḡurbāna İsmā^ç il cānısın ḡabül eyle
Ḥālilüm ben ḡuṣūr itmeme fedā-yı ser ḡuṣūṣında
- 10 Aḡız dadına ḡoy vaṣf-ı leb-i dil-dārı isterseñ
Sözün rengin düşsün va^ç izā kevser ḡuṣūṣında
- 11 Göñül dil-beste-i ser-ṡurre-i müṣḡinidür yāruñ
Nider bī-hūde ḡil u ḡālī ṡol ^ç anber ḡuṣūṣında
- 12 Suḡanverlikde ṡā^ç irlikde pākīze ḡüherlikde
Söz olmaz Rūḡī-i nāṡūk-edāya her ḡuṣūṣında
- 13 Ḥuṣūṡā pey-rev olmaḡda na^ç ime ṡā^ç ir-i ṡab^ç ı
Hemān uçmaḡ diler bir çāre olsa per ḡuṣūṣında

[296b]

-1245-²²⁹⁹

Nā^ç il²³⁰⁰

--. / -. . / .--. / -. -

- 1 Ebrūlaruñ ki vaz^ç ide miḡrāb bir yire
Mānend-i Ka^ç be cem^ç ola aḡbāb bir yire

²²⁹⁹ İpekten, **a.g.e.**, s. 303-304.

²³⁰⁰ 1245/1b ola: oldı

- 2 Virdi fenāya ‘ālemi müjgānlaruñ tamām
Geldi hezār tīg-ı siyeh-tāb bir yire
- 3 Nüh zevraḡ-ı sipihre ḡurūṣa fenā virür
Hecrūñle gelse gözden aḡan āb bir yire
- 4 Āteş düşer derūnuna bülbul gibi dilüñ
Gelse ruḡuñla ger gül-i sīrāb bir yire
- 5 Ḳābil mi ḡüsnle ola Yūsuf saña nazīr
Gelmez fūrūḡ-ı mihr ile meh-tāb bir yire
- 6 Ey Nā’ilī pesend ki gelmek muḡāldür
Nazmuñ gibi cevāhir-i nāyāb bir yire

-1246-²³⁰¹

Velehū²³⁰²

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Peymāneden dökildi mey-i nāb bir yire
Nūr indi şandılar gören aḡbāb bir yire
- 2 Naḡl-i bülendüñi göricek nāme-dār olup
Cān düşdi bir yire dil-i bī-tāb bir yire

²³⁰¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 303-304.

²³⁰² 1246/ 2a nāmedār: sāyedār

3a Bu mısra, mecmuada yazılmamıştır.

- 3 [..]
Şehnāmelerde Rüstem ü Suhrāb bir yire
- 4 Zülfüñ ham itdi āh-ı dil-i girye-kārumuz
Cem‘ oldu baħr-ı fitnede girdāb bir yire
- 5 ‘ Ārif katında ħabbe degül gelse Nā‘ilī
Genc-i Cem ü Sikender ü Dārāb bir yire

[297a]

-1247-²³⁰³

Sırrı

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Degül ħāl-i siyāh-ı dil-rübā çin-i cebin üzre
Şināh itmege bir Hindūd ol deryā-yı Çin üzre
- 2 Helāk olursun āħir yare-yi tığ-ı ħacāletden
Şaħın merhem-nih olma zaħm-ı ‘ aşk-ı dil-nişin üzre
- 3 Degüldür ħaṭṭ-ı yed ressām-ı kudret sūre-i Nūrı
Nice şıgdırdı bilmem iki berg-i yāsemīn üzre
- 4 Hilāli bir nefesde cilvegāh-ı āftāb eyler
Süvār olsa kaçan ol şeh-süvārum sīm-zīn üzre

²³⁰³ Kazan, **a.g.e.**, s. 330.

- 5 Hoşā mi‘ mār-ı tab‘ -ı Sırrī-i pākīze-meşreb kim
Bu nev‘ a ıarh-ı ebyāt itdi bu nāzūk-zemīn üzre

-1248-²³⁰⁴

Nazīm²³⁰⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dökilmiş zülf-i müşgīnūñ o haıı-ı ‘ anberīn üzre
Hücūm itdi sipāh-ı Çīndūr mağrib-zemīn üzre
- 2 Sipīhr-i behcetūñde münhasif bir māh zan itdüm
Görince ıurre-i ‘ anber-şemīmūñ ol cebīn üzre
- 3 N’ola būy-ı laııfīnden haberdār olmasa ‘ aşık
Dehān [ki] yār-ı nakş-ı gōncedūr gūyā nigīn üzre
- 4 Şabā taıırık ider ruıhsārına zan itme zülfinin
Şadā-yı şeh-per-i ıāvusdur huld-ı berīn üzre
- 5 Hümā-pervāz-ı evc-i himmet ol ey dil Nazīmāsā
Dilerseñ āşyānuñ ola ıarh-ı ber-zemīn üzre

²³⁰⁴ Çakır, **a.g.e.**, s. 993.

²³⁰⁵ 1248/ *Dīvān*’da yer alan 2 ve 3. beyitler, mecmuada yoktur.

1b Hücūm: Ğulū

2a behcetūñde: ıal‘ atūñde

3a laııfīnden: haıııatden

‘ aşık: hergiz

3b Dehān [ki] yār-ı nakş-ı gōncedūr: Dehānuñ nakş olınmış gōncadur

4a Şabā taıırık ider ruıhsārına zan itme zülfinin: Şabā rūyuñda taıırık eyleyüp kāküllerūñ şandum

4b Şadā-yı şeh-per-i ıāvusdur: Per ü bāl açdı bir ıāvusdur

5a Hümā-pervāz-ı evc-i himmet: Hümā-yı evcgāh-ı himmet

5b Dilerseñ āşyānuñ ola ıarh-ı ber-zemīn üzre: Felek ferş itse başma atlas-ı ıarhı zemīn üzre

-1249-²³⁰⁶Velehū²³⁰⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olup yir yir nümāyān çīn-i ‘ işve ol cebīn üzre
Dökildi çār-mevc-i fitne fülk-i ‘ aql u dīn üzre
- 2 Müselsel mevc ile āb-ı leṭāfetdūr kıyās itdüm
‘ İzāruṇda görüp zülfüñ o ḥaṭṭ-ı ‘ anberīn üzre
- 3 Ser-i kūyuṇda çokdan ḥāk olurdum ḥavfūm oldur kim
Şabā toz ḳondura nāgeh o zülf-i çīn çīn üzre
- 4 Güzellikde naẓīrūñ yok diyü cānā ḥaṭ-ı la‘ lūñ
Melāḥat ḥüccetinde şekl-i imzādur nigīn üzre
- 5 Ola şad-reşk ile tekrār pūr-ḥūn nāfe-i āhū
Şabā neşr itse būy-ı ṭurreñi iḳlīm-i Çīn üzre
- 6 Yine ruḥsār-ı pūr-tābuṇda gördüm zülf-i müşgīnūñ
Dökilmiş sünbül-i sīrāb gūyā yāsemīn üzre
- 7 Naẓīmāsā n’ola taḥsīn iderse seyr idüp her an
Āvāre ḥāme-i mu‘ ciz-dem ü siḥr-āferīn üzre

²³⁰⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 992.²³⁰⁷ 1252 / 2a leṭāfetdūr: muşaffādur

4a Güzellikde: Ṭarāvetde

6a Yine: Seḥer

7a seyr idüp her ān: gūş iden bir ān

[297b]

-1250-²³⁰⁸Nābī²³⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gül olmaz germ-dil bülbül gibi şāhib-nefeslerle
Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū hār u haslerle
- 2 Bilürler ehl-i dünyānuñ ne gūne olduĖın merdūd
Görenler hālını halvā-fürüşānuñ mekeslerle
- 3 Gören şehr-i kanā‘ at çār-sūsın naql ider meşķüm
Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā kafeslerle
- 4 Dilin çāk eylesün mānend-i şāne mā‘il-i zülfī
Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaķ ‘aseslerle
- 5 Mülāyimter dökilsün duğter-i rez sāķiyā cāma
Ėabāb olup hüveydā olmasun rüsvā cereslerle
- 6 Dırāzī-i şeb-i hicrān olur pāyānına vāşıl
Mülākāt itmeden feryādumuz feryād-reslerle
- 7 Ne gūne şi‘r ile tezyīn ider ser-levhasın Nābī
Bu şi‘ri görmeyen mecmū‘a yapdursa heveslerle

²³⁰⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 916.²³⁰⁹ 1250/ 3a naql ider meşķüm: naql iderler kim

-1251-²³¹⁰

Lem'î

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Geh la' lini yād it gehî vaşf-ı dehen eyle
Murğ-ı dili bir tūṭî-i şeker-şiken eyle
- 2 Mālik olayum dirseñ eger Yūsuf-ı vaşla
Delv-i dili üftāde-i çāh-ı zeķan eyle
- 3 Dil itmez eṭibbāya helāk olsa da rağbet
Bīmār-ı gamuñ derdine dermānı sen eyle
- 4 Kıl zülfüñ ile bu dil-i mecrūhı muķayyed
Tecdīd-i fetīl-i ser-i dāğ-ı kühen eyle
- 5 Ey kil-k-i hūner lü' lü' -i dendānını vaşf it
Lem'î güher-i nazmuñı dürr-i 'Aden eyle

-1252-²³¹¹

Yahyā

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Her ķatre-i eşküm ki aķar ķan arasında
Lü' lü' gibidür subḥa-i mercān arasında

²³¹⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

²³¹¹ Ertem, **a.g.e.**, s. 178.

2 Zülf-i siyehinden kesilür mi dil-i şeydā
Bir rābı̄tadur cān ile cānān arasında

3 Olmağda güzellikde o meh Yūsuf-ı şānī
Bir fitne kopar kōrkarın iḥvān arasında

4 Faşl itmese aralarını ḥaṇçer-i hicrān
Ġavğa uzanurdı ten ile cān arasında

5 Yaḥyā beni mi buldı hemān kāfir-i zülfi
Bend eyleyecek bunca müselmān arasında

[298a]

-1253-²³¹²

Faşıḥ

--. / .--. / .--. / .--

1 Bend itdi beni bir şeh-i ḥūbān ḳapusında
Kim ḥalk-ı cihān bende-i fermān ḳapusında

2 İḳbāl ü şerefden bulınaydı aña bir yir
Rāzı idi der-bān ola Rıdvān ḳapusında

3 Bezminde nüh-eflāk bilürin ṭabaḳ-ı nuḳl
Behrām ile Keyvān iki derbān ḳapusında

²³¹² Çıpan, **a.g.e.**, s. 467.

- 4 Bir mertebe kim keşret-i ‘uşşāk geçilmez
Var ol şeh-i hüsnüñ yine dīvān kapusunda
- 5 Dünyāyı çeker kendüye elbette Faşihā
Bir cāzibe var Ka‘beveş ihsān kapusunda

-1254-²³¹³

Mezākī

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Raķibe sīneñi ey mäh-pāre gösterme
Bu dāğ-ı ḥasreti ‘uşşāk-ı zāra gösterme
- 2 Düşürme dilleri bir kayda daḥı gīsūda
Şikenc-i zülfüñi bād-ı bahāra gösterme
- 3 ‘Adūya ḥande-i dendān-nümā-yı nāz itme
O dürc-i gevheri her nā-be-kāra gösterme
- 4 Hücūm-ı ğamzeye cānā gönülde tākāt yok
Bu dest-bürdi dil-i bī-ķarāra gösterme
- 5 Biraz da eyle ḥazer tünd-bād-ı āhumdan
Çerāğ-ı hüsnī meded rūzgāra gösterme

²³¹³ Mermer, **a.g.e.**, s. 527

- 6 Bu tünd-püye nedür şayd-ı sa‘ ve-i cāna
Bu türktāzī bir ednā-şikāra gösterme
- 7 Mezāķī sāde-dilān-ı hayāl olur muğber
Bu deñlü tañtana-i isti‘ āre gösterme

[298b]

-1255-²³¹⁴

Vecdī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Varırsañ ey şabā ol zülf-i şeb-gūna selām eyle
Düşerse hem dil-i maħbūs u maħzūna selām eyle
- 2 Şaķınsun āteşümden nüh-revāķum eylerüm sūzān
Beni incitmesün ey āh-ı gerdūna selām eyle
- 3 Yine deşt-i cünün ħālī degüldür söyle şād olsun
Var ey feryād benden rūķ-ı Mecnūna selām eyle
- 4 Di biz çekdük ümīd-i mīve-i vaşlından ey eşk-i el
Yoluñ uğrarsa ger ol naħl-i mevzūna selām eyle
- 5 Ĥaṭṭ-ı nev-ħīzi medħin itdi fermān la‘ li ey Vecdī
Meded imdāda gelsün tāze mażmūna selām eyle

²³¹⁴ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 123.

-1256-²³¹⁵

Şābit

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Toldur diyü mīnāyī ‘acül olma ziyāde
Ey sākī boyacı küpi midür hum-ı bāde
- 2 Yayın çekemez ol şeh-i nev-devlet-i hüsnuñ
Ebrū da meh-i nev gibi bir dünki kepāde
- 3 Yırtup dikerüz cübbe-i şad çāk-i vücūdī
‘Aşkuñ ile ne işler iderüz hāriḳ-i ‘āde
- 4 Māluñ gibi āb-ı ruḥuñı bāde virür hep
Meyl itme şaḳın mey gibi bir ehl-i fesāda
- 5 Şābit yoğ ise şan‘at-ı şī‘riyye kayırmaz
Bir sāde güzel oldu bu nev-güfte-i sāde

[299a]

-1257-²³¹⁶

Şabrī

.-. / .-- / .-. / .-

- 1 Ne deñlü eylese ruḥsār-ı yāra nezẓāre
Görinse çeşm-i maḥabbet toyar mı dīdāre

²³¹⁵ Karacan, **a.g.e.**, s. 347.²³¹⁶ Kasır, **a.g.e.**, s. 262.

- 2 Ya dest-i hayret alur dāmenin ya eşk-i sürūr
Teveccüh itse nigāhum cemāl-i dil-dāre
- 3 Nigāh-ı dīde eger berķ-ı āftāb olsa
Taḥammül eyleyemez tāb-ı ʔalʕ at-ı yāra
- 4 Ki tār-ı nūr-ı bařar riřte-i ketāne döner
Nigāh-ı germ ne mümkin o māh-ı ruḥsāra
- 5 Ḥadeng-i cev̄r ile ğirbāle döndi sīne daḡı
Hezār çeşmüm ile ḡayrānum ol sitem-kāre
- 6 Dönerdi murġ-ı nigūnsār-ı řuʕ le-dīdeye dil
Düşümde ʕ arz-ı cemāl eylese o mehpāre
- 7 Alurđı pīrehen-i Yūsuf-ı emelden kām
Bulurđı dīde-i Yaʕ ķūb baḡtına çāre
- 8 Eger ki şimdiye dek řabrī-i cefā-dīde
Yüz ursa dāmen-i dānā-yı muʕ ciz-āřāra
- 9 O çeşm-i baḡt-ı cihān kim anuñla eyler hep
Cemāl-i řāhid-i iķbāle ḡalk-ı nezzāre
- 10 Ğubār-ı ḡāl-i ruḡ-ı māha bir naşar ķılsa
Dönerdi cevher-i mirʔāt-ı mihr-i nevvāre

11 Vazîfe-bağş-ı suhan-perverân ki vâcibdür
Du‘ â-yı devlet ü ikbâli her şenākāre

12 Ola işâret-i çeşm-i sitāreñe mevķûf
Vişâl-i şāhid-i iķbāl ü baht-ı hem-vāre

-1258-²³¹⁷

Fehîm²³¹⁸

--. / .--- / --. / .---

1 Pür-derd-i serüm gerçi ğavġā-yı maħabbetle
Başum yine hoş ammā sevdā-yı maħabbetle

2 ‘Aynumda degül kať ā bîm-i nîgeh ü ğamze
Pür-neşveyüm ol deñlü şahbā-yı maħabbetle

3 Mecnûnı degül belki ‘aşkı iderüm mülzem
Meydân-ı mecāzîde da‘ vā-yı maħabbetle

4 Hem bāde-i hûn-ı dil hem nûş-ı şarāb-ı nāz
Çeşmine helāl oldu fetvā-yı maħabbetle

5 Her bü’l-hevese yār ol mānend-i Fehîm ey dil
Tā ülfet ide ‘aķluñ ma‘nā-yı maħabbetle

²³¹⁷ Üzgör, **a.g.e.**, s. 650-652.

²³¹⁸ 1258/ 1a ğavġā-yı maħabbetle: sevdā-yı maħabbetle
1b sevdā-yı maħabbetle: ğavġā-yı maħabbetle
5a Her: Bir

[299b]

-1259-²³¹⁹Nazım²³²⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nokta-i mevhūmedür derdüm dehānuñ şekline
Nokta-i mevhūme teşbīh olsa cānuñ şekline
- 2 Çeşm-i ‘āşıkla dem-ā-dem cilve eylerken yine
Kimse vākıf olmadı ol hüsñ ü ānuñ şekline
- 3 Mūyveş fikri der-āğūş itmeden olmuş nizār
‘Ākıbet girdi dil-i şeydā miyānuñ şekline
- 4 ‘Aklı nāķış olduğı gün gibi zāhir ey perī
Beñzeden cirm-i hilāli ebruvānuñ şekline
- 5 Būy-ı ‘anber neşr ider zülfinde āh-ı dil Nazım
Var ise döndi o da bād-ı şabānuñ şekline

²³¹⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 978.

²³²⁰ 1259/ 4a zāhir ey perī: ey māh āşikār
5b döndi: girdi

-1260-²³²¹‘ Ārif²³²²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dil senüñ memnûn-ı lûṭfuñdur gerek şād eyleme
Bende-i dīrīnedür isterseñ āzād eyleme
- 2 Bir nigāh-ı merḥamet kıl gāh ki şeydālara
Ey nev-āmūz-ı cefā hem-vāre bī-dād eyleme
- 3 Eylemezseñ de teraḥḥum ey nigāh-ı dīl-firīb
Ġamze-i ḥūn-rīz-i kāfir-kīşe imdād eyleme
- 4 Varmaz oldı ḥāba tıflī-i çemen şeb-tā-seḥer
‘ Andelībān ṭurmayup bīhūde feryād eyleme
- 5 Āşyān-sāz oldı zülfinde o şūḥūñ murğ-ı dīl
Ḥānmānuñ ey şabā lūṭf eyle ber-bād eyleme
- 6 Pey-rev ol ‘ Ārif gibi bir reh-şinās-ı ‘ aşka da
Ārzū-yı vādī-i Mecnūn u Ferhād eyleme

²³²¹ Tankuş, **a.g.e.**, s. 318.²³²² 1260 / 4a tıflī-i çemen: tıflān-ı çemen

-1261-²³²³**Mezākī**²³²⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şunar bir cām-ı memlū biñ tehī peymāneden şoñra
Döner vefķ-ı murād üzre felek ammā neden şoñra
- 2 Bu meclisde ğulū-yı şaḥne-i ğamdan kim ağlardı
Eger ḥandān olayduķ ğirye-i mestāneden şoñra
- 3 Tıyup zevķ-ı ḥarābātı ele cām-ı şarāb alsa
Ayaķ başmazdı zāhid mescide mey-ḥāneden şoñra
- 4 Gedā şeklinde şāh-ı mülk-i tecdīd olmak isterseñ
Nemed-pūř-ı ferāĝ ol ḥil' at-i şāhāneden şoñra
- 5 Nice memnūn olur genc-i ğüherle ehl-i dil andan
Bu deñlü renc-i bāzū kāviř-i vīrāneden şoñra
- 6 Anı bī-reng idüp yazmış beni bir tırfe şüretde
Yazanlar peykerüm mecnūn gibi dīvāneden şoñra
- 7 Felek ḥar-mühre-i ğüftār-ı a' dāya kulaķ tutmaz
Mezākī gevher-i nazmuñ gibi dūr-dāneden şoñra

²³²³ Mermer, **a.g.e.**, s. 518.²³²⁴ 1261/ 3b Ayaķ başmazdı zāhid mescide mey-ḥāneden şoñra: Gedā şeklinde şāh-ı mülk-i tecdīd olmak isterseñ

[300a]

-1262-²³²⁵

‘Ārif

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Her gāh çıkup tarz-ı hırāma heves itme
‘Uşşāka ğaẓabla nigh-i bāz u bes itme
- 2 Būy-ı ruḥuñı luṭf idüp aġyāra ҡoḳıtma
Ol gülşeni pā-māli her ḥār u ḥas itme
- 3 Varsun yine dil-dādeler ol Ka‘ be-i kūya
Aġyārı ser-i kūyuña ey meh ‘ases itme
- 4 Naḥcīr-i dile dām-ı ser-i zülfüñi ҡurma
Murğ-ı per ü bī-bāli girifte-ḳafes itme
- 5 İtme dem-i iḥyāya heves ey leb-i ‘īsā
‘Ārif ğam u derdüñle ҡo ölsün nefes itme

-1263-²³²⁶

Nābī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine
Ḥandeler itsün ol āfet gül-i ḥurremcesine

²³²⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

²³²⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 945.

- 2 Girelüm bāğ-ı vişāline o serv-i nāzuñ
Şaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine
- 3 Zaḥm-ı hicrānını çok çekdük o şūḥuñ bārī
Bir zamān da şaralum sīneye merhemcesine
- 4 ‘Azmümüz Ka‘beyedür devlet-i şāhenşehde
Şimdiden nūş idelüm şuları zemzemcesine
- 5 Nābiyā ḥazret-i Ḥaḳ pādşeh-i devrānuñ
İde ‘ömrini füzūn ‘Īsī-i Meryemcesine

-1264-²³²⁷

Hevāyī

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Aşla mārūlı şıḳ ekdükçe siperğamcasına
İrilendi laḥana başları şalgamcasına
- 2 Sen iç oğlanı degülsün karaḳolluḳculuḳ it
Burma astārı başa şarma muḳaddemcesine
- 3 Yoḥsa ağzuñ deve mi depdi ki böyle şuşduñ
Ne bu ellerle işāret bize ebkemcesine

²³²⁷ Çakır, **a.g.e.**, s. 68.

- 4 Tağıdup bād-ı muḥālif ıtozını göstermez
Şamanı torba ile aş atuña yemcesine
- 5 Yüzük oynında bızıqlanma çürük çıkdı diyü
İgile şaklar iken yüksügi ḥātemcesine
- 6 Bengilik mi yidüñ āyā ki Hevāyī yoḥsa
Ne bu kec-rev ḥareketler yine sersemcesine

[300b]

-1265-²³²⁸‘İṭrī²³²⁹

--. / --. / .--. / --.

- 1 İtsün ‘ilāc-ı derd-i dil ol meh ṭabīb ise
Yoḥsa vişāle minnetümüz yok naşīb ise
- 2 Dil-ber henüz şatmada kālā-yı nāzını
Hemyān-ı dilde ḳalmadı naḳd-i şekīb ise
- 3 Gülbün müdām şalmada gül-berg dāmenin
Germ āteş-i hicre yanmadadur ‘andelīb ise

²³²⁸ İnce, **a.g.e.**, s. 327.

²³²⁹ 1268/ Mecmuada yer alan 2, 3, 4 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur.

1a İtsün ‘ilāc-ı derd-i dil ol meh ṭabīb: İtsün ‘ilāc derd-i dil ol ṭabīb

3b Mısraın vezni aksamaktadır.

- 4 Mihrāb-ı ebruvāna nice reh-zen ola haṭ
Aḥṣāma ḳalsa mescidi özler ğarīb ise
- 5 Bir genc-i bī-miṣāldür ‘İtrī ḥarīm-i yār
Mānend-i mār ḥaḳḳa-i derdür raḳīb ise

-1266-²³³⁰

‘İtrī²³³¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dili āvāre ḳılan fikr-i ḳad-i dīl-cūdur
Beni Mecnūn iden ol kākül-i ‘anber-būdur
- 2 Şerbet-i la‘l-i revān-baḥşına ‘ālem teşne
O cefā-pīşe leṭāfetde bir içim sūdur
- 3 Ṭāk iden ṭāḳatini ḳavs-i ḳuzahveş çarḥuñ
‘Anberīn ol iki memdūd u kemān-ebrūdur
- 4 O dehān ile o dendānı görenler dirler
Gūyiyā ḥoḳḳa-i mercān ile pūr-lü’lū’dür
- 5 Görmedük yoḳ yire sen itme şaḳın kīl ü kāl
Kim dir ise disün ‘İtrī o miyāna mūdur

²³³⁰Ince, **a.g.e.**, s. 327.

²³³¹ 1266/ Mecmuada yer alan 2, 3 ve 4. beyitler, tezkirede yoktur.
5b disün: dersin

-1267-²³³²Sāmi²³³³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bağılmaz ol nıgeh-i şāhbāz-te 'şīre
Ki nāhin efgen olupdur hezār naḥcīre
- 2 Niyāz-ı maḡrifet eyler günāh mey-ḥ'ārı
Çemende berg-i rez efsürde olmadan şīre
- 3 Ta' arruż itmez idük ehl-i ' aşka ey zāhid
Geleydi ḥālet-i sevdā-yı ' aşk ta' bīre
- 4 ' Aceb degül dil-i zāhidde olmasa ḡam-ı ' aşk
Ki niẓām olur mı güher rişte-i girih-gīre
- 5 Eger sürādiḡ-i tedbīr olursa tū-ber-tū
Yine ḥicāb olamaz āftāb-ı taḡdīre
- 6 Bu şi' r-i tāze-reviş tarḡ-ı ṭab' -ı Sāmīdür
' Aceb mi ehl-i suḡan ṭālib olsa tanẓīre

²³³² Kahramanoğlu, **a.g.e.**, s. 426.

²³³³ 1267/ 2a eyler: olur

4b Ki niẓām olur mı: Niẓām olur mı
Mısraın vezni aksamaktadır.

[301a]

-1268-²³³⁴Fehîm²³³⁵

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Gūş itdi nāy nālelerüm nāza başladı
Dil-ber semā^ç -ı nāza dağı tāze başladı
- 2 Tıfl iken oldı şemsle ol meh muķābele
^çUşşāk ile mūkāşefe-i rāza başladı
- 3 Tā oldı mevlevî o mehüm rūḥ-ı Şems-i dîn
Ta^ç lîme dil-şikārın o şebbāza başladı
- 4 Ol şūḥ sāzkār olalı mevlevîlere
Ben pîşvā-yı ^çaşkına şehnāza başladı
- 5 Āvāze-i figānumı diñletmedi benüm
Kāfir raķîb nağme-i nā-sāza başladı
- 6 Ey Şems-i dîn yetiş ki o ḥūrşîd-i pür-celāl
Cevr-i Fehîm-i nādîre-perdāza başladı

²³³⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 662.²³³⁵ 1268/ 4b pîşvā-yı ^çaşkına: bînevā-yı ^çaşkına

-1269-²³³⁶Nazım²³³⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bāde kim germī-fezā-yı sīnedür her cür‘ ası
 Āteş-i hırmen-güdāz-ı kīnedür her cür‘ ası
- 2 Hep anuñla gördi ruhsār-ı şafāyı ehl-i dil
 Nūr-bağş-ı dīde-i āyīnedür her cür‘ ası
- 3 Ser-girān-ı cāmuyuz bir bādenüñ kim dem-be-dem
 ‘ Āķıbet sūz-ı ġam-ı dīrīnedür her cür‘ ası
- 4 Şun o şahbādan ki mestāne-i ‘ aşķa sākıyā
 Gevher-i şevķiyle pūr-gencīnedür her cür‘ ası
- 5 Bir şarāb-ı hoş-güvāruñ mestüyüz kim ey Nazım
 Şem‘ -i bezm-i leyle-i āzīnedür her cür‘ ası

-1270-²³³⁸Vecdī²³³⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bāde kim dāğ-ı dil-i endīşedür her ķatresi
 Āfet-i ‘ aķl-ı Felātūn-pīşedür her ķatresi

²³³⁶ Çakır, **a.g.e.**, s. 1031-1032.

²³³⁷ 1269/ 4a şahbādan ki mestāne-i ‘ aşķa: meyden kim ķadeh-nüşān-ı ‘ aşķa
 5a hoş-güvāruñ: dil-fürūzuñ

²³³⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 132.

²³³⁹ 1270/ 5b Seyl-i şad-deşt-i āteş-i şad-pīşedür: Seyl-i deşt-i āteş-i şad-pīşedür
 Mısraın vezni aksamaktadır.

- 2 Hün-ı germ-i dil ki cām-ı dīdeden rīzān olur
 Āteş-i reşk-i derūn-ı şīşedür her ıatresi
- 3 Bī-sütūnda āb-ı rūy-ı himmet-i Ferhādı gör
 Kim hūy-ı pīşānī-i ser-tīşedür her ıatresi
- 4 Būlbül-i pūr-sūzuñ ey gül dökme ıanın kim anuñ
 Dāğ-ı pāy-ı gülbün-i nev-rīşedür her ıatresi
- 5 Māye-i tūfān-ı āb u nārdur eşküñ benüm
 Seyl-i şad-deşt-i āteş-i şad-pīşedür her ıatresi
- 6 Vaşf-ı haţf-ı yārda Vecdī midād-ı kilkimüñ
 Āfet-i ‘aql-ı Felāţūn-pīşedür her ıatresi

[301b]

-1271-²³⁴⁰

Nazīm²³⁴¹

-.-- / --. / -.-- / -.--

- 1 Yağdı cānı bezm-i ‘aşkıñ āteşin peymānesi
 Sīne sūzāndur o bezmüñ ser-be-ser mestānesi

²³⁴⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 1031.

²³⁴¹ 1271/ 1b Sīne sūzāndur: Bağrı yanıkdur

ser-be-ser: lāleveş

2a ‘Āşıkın: ‘Āşıkı
 eylemez: eylese
 itmez: itse

2b hep cefā-āyın imiş: hātır-āzār olmasa

4a ‘Āşıkıñ olsa murādınca ne deñlü dil-rübā: Müjde zencir-i cünūna ey şekib u ‘aql u cān

4b Ol kadar efzūn olur derd-i dil-i dīvānesi: Oldı dil bir Leylī-i hūsnūñ yine dīvānesi

5a Āteş-i endāz dil-i cāndur Nazīmā el-hāzer: El-hāzer pūr-hānümān-sūz-ı cihāndur ey Nazīm

- 4 Cān virür ‘āşık-ı dil-ḥastelere gerçi lebi
Ne gönüller alur ammā göz ucıyla nigeḥi
- 5 İtme ol şūḥ ile vuşlat hevesin ey Nef‘ī
Emrine rām idebilsün mi gedā pādşehi

[302a]

-1273-²³⁴⁴

Fehīm²³⁴⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Göñül gönül nice bir hırş-ı dāğ yetmez mi
O teng ḥānḳāha bir çerāğ yetmez mi
- 2 Felekde rūḥveş ey dil Mesīḥe hem-dem ol
Zemīnde mihr ile sürdün ayağ yetmez mi
- 3 Serün güher gibi gālṭide itme her ḥazefe
Şadef-nişīni-i künc-i ferāğ yetmez mi
- 4 Ḥalīl-i ‘aşkum u gülşen-fürūzi-i i‘cāz
Pür-āteş olduğı eṭrāf-ı bāğ yetmez mi
- 5 Gözümde naḳş-ı resm ‘aks-i āḥū-yı çeşmi
Ḥarīm-i Ka‘be-i ‘aşḳa sürāğ yetmez mi

²³⁴⁴ Üzgör, **a.g.e.**, s. 674-676.

²³⁴⁵ 1273/ 6b itdün: itdi

Mısraın vezni aksamaktadır.

- 6 Duḥān-ı mürde-çerāğ-ı demüñle ey nāşih
Fehîmi itdûñ sözûñ bî-dimāğ yetmez mi

-1274-²³⁴⁶

Mezākî²³⁴⁷

.- / ..- / .- / ..-

- 1 Göñül göñül heves-i seyr-i bāğ yetmez mi
Gül ise ger ğarazuñ tâze dāğ yetmez mi
- 2 ‘ Aceb mi bülbül-i destân-serâ hamûş olsa
Nevâ-yı fâşl-ı hazân şavt-ı zâğ yetmez mi
- 3 Ne lâzım ehl-i dile şem‘ -i cem‘ ey sâķî
Fürûğ-ı cām-ı tarab şeb-çerāğ yetmez mi
- 4 Cihānda gerdiş-i nüh-cām-ı çarķı n’eylersin
Dü-rûze bezm-i meye bir ayağ yetmez mi
- 5 Bu tengnāda hemān gūşe-gîr-i ‘ uzlet ol
Esîr-i miḥnete künc-i ferāğ yetmez mi
- 6 Vuşûl-i Ka‘ be-i ümîde reh-ber ister iseñ
Nişān-ı maḳdem-i Hızr sürāğ yetmez mi

²³⁴⁶ Mermer, **a.g.e.**, s. 552-553.

²³⁴⁷ 1277/ 7b “yetmez mi” redifî, mecmuada “gelmez mi” şeklindedir.

- 7 Mezākī hicr ile dem-beste-i melāmet iken
Bu deñlü şevk-ı dil-i bî-dimāğ yetmez mi

[302b]

-1275-²³⁴⁸

Nābī²³⁴⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Balsa her kanda ki bir şāf-dili āb gibi
Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi
- 2 Kıblegāh-ı şaf-ı maşşūd olamazsın ey dil
Sīne-çāk olmayıcağ şūret-i mihrāb gibi
- 3 Çıkmadı dā'ire-i dāğ-ı maḥabbet dilden
Sīne-i yemde olan ḥalka-i gird-āb gibi
- 4 Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
Dehenin mihre sile gonce-i sīr-āb gibi
- 5 Şubḥ-ı maḥşer çıkar ancak gam-ı dil ey Nābī
Dīde-i baḥta konan kāfile-i ḥāb gibi

²³⁴⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1005.

²³⁴⁹ 1275/ *Dîvân*'da yer alan 5. beyit, mecmuuda yoktur.

-1276-²³⁵⁰

Hevāyī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 anda berrā ferāī ki g re bāb gibi
Dil-i gendīde aar iine irk-āb gibi
- 2 ırdavāt-ı k hen ile olamazsın ey dil
arnunı yarmayıcak tate-i d lāb gibi
- 3 Gitmedi c ı-ı afrā-yı rezālet dilden
Mermer  stinde olan are-i t z-āb gibi
- 4 Subaı  yle gerekd r ki ata bindii dem
Etein borclu uta merdek-i kezzāb gibi
- 5 Taraya ıe Hevāyī ıamaz atlamadan
opu azına onan g lle-i b -āb gibi

[303a]

-1277-²³⁵¹

Nā'ili

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dile ın-i cebin  z lf-i p r-tābı unutturdı
ur -ı mevc-i ayret b m-i girdābı unutturdı

²³⁵⁰ akır, **a.g.e.**, s. 84.²³⁵¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 312-313.

- 2 Ĥam-ı zülfüñ tevāzu‘ larla cāna ‘ öẓr-ĥ‘āhāndur
Ki ol ẓā‘at-perest-i ‘ aşka miḥrābı unutdurdı
- 3 Zihī keyfiyyet-i şahbā-yı şādī kim dil-i zāra
Ġam-ı ‘ aşkuñ şafā-yı ‘ ālem-i ābı unutdurdı
- 4 Mezāk-ı telḥe virdi yād-ı la‘ lūñ bir ḥalāvet kim
Ġamuñla içdigüm biñ kāse zehr-ābı unutdurdı
- 5 Ḥayālūñ çeşmi Ya‘ kub-ibtilā-yı girye-mu‘ tāda
Mişāl-i Yūsuf-ı gül-pirehen ḥ‘ābı unutdurdı
- 6 Bize cevri-i felek ey Nā’ilī ġurbet diyārında
‘ Adūlar şād-kām olsun ki aḥbābı unutdurdı

-1278-²³⁵²

Mezākı²³⁵³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ĥırāmuñ cilve-i serv-i dil-ārā-yı unutdurdı
Kelāmuñ şīve-i tūṭī-i ġüyāyı unutdurdı
- 2 İdelden nuṭṭla āġāz-ı cān-baḥşı o ‘ İṣā-dem
Dem-i pür-feyẓ-i i‘ cāz-ı Mesīḥāyı unutdurdı

²³⁵² Mermer, **a.g.e.**, s. 543.

²³⁵³ 1278/ 4a idelden: leylī idelden
Mısraın vezni aksamaktadır.

- 3 ‘ Aceb mi ‘ aşk-ıla ben Vāmıkuñ adın unutdursam
Nigārum hüsne çün nām-ı ‘ izārı unutturdu
- 4 Beni ol saçları idelden böyle dīvāne
Cünūnum dāstān-ı Kays-ı şeydāyı unutturdu
- 5 Mezāķī ol mehūñ vaşf-ı dūr-i dendānı olmağla
Bu nazmuñ şöret-i ‘ ıkd-ı Şüreyyāyı unutturdu

-1279-²³⁵⁴

‘ Ārif²³⁵⁵

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Nā-gāh ki meclisde o şūhı bula düşdi
Āşüfte gönül mest idi hüşyār ola düşdi
- 2 ‘ Aks-i ruḥ-ı ālüñ düşicek cām-ı Cemāsā
Hūn-āb ile peymāne-i çeşmüm tola düşdi
- 3 Menzil-res olur bī-ta‘ ab-ı cünbiş ü ārām
Seyl-āb-ı hurūşān gibi ol kim yola düşdi
- 4 Dün teb-zede olmuş meger ol tāze-nihālüm
Gül-berg-i ruḥı bir gün içinde şola düşdi

²³⁵⁴ Tankuş, **a.g.e.**, s. 330.

²³⁵⁵ 1279/ 3 Bu beyit *Dīvān*’da yoktur.

5a Āheste-revān-ı reh-i vādī-i talebde: Āheste-revān-ı reh-i vādī-i talebdür

5b Menzil-res-i maḳşūd: Ser-menzil-i maḳşūd

- 5 Āheste-revān-ı reh-i vādī-i talebde
Menzil-res-i maḳṣūd olur ol kim yola düşdi
- 6 ‘ Ārif çün o meh sāgarı bīgāneye şundi
Āşüfte gönül mest idi hüşyār ola düşdi

[303b]

-1280-²³⁵⁶

Nābī²³⁵⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ne bilür derdümi bir kimse Hudādan ğayrı
Ne bilür menzil-i cānānı şabādan ğayrı
- 2 Ȧatı hālilügi var bādiye-i ihlāşuñ
Ȧoķınur yoķ naȦara gerd-i riyādan ğayrı
- 3 Eyledüm çoķ tek u pū merħale-i miħnetde
Dest-gīr olmadı bir kimse ‘ aşādan ğayrı
- 4 Pīrlük mevsimi bilmem kime taħmīl ideyüm
Bār-ı endühı yine püşt-i dü-tādan ğayrı
- 5 Mihre da‘ vā-yı vefādārī ider çoķ ammā
‘ Āşıķ-ı şādıķı yoķ mihr-i giyādan ğayrı

²³⁵⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 999.

²³⁵⁷ 1280/ 6 ve 7. beyitlerin dizilişı, *Dîvân*’da farklıdır.

- 6 İztırāb eyleme bîhūde yire ey Nābî
Çāre yokdur buña teslim-i rızādan ğayrı
- 7 Saña bu mışra^ç -ı meşhūr yiter vird-i zebān
Elümüzden ne gelür ğayr-ı du^ç ādan ğayrı

-1281-²³⁵⁸

Vecdî

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Cilvegāh istemezüz gūşe-i ğamdan ğayrı
Hem-zebān istemezüz sāġar-ı Cemden ğayrı
- 2 Gelmemiş derd mi var bādiye-i ^ç aşķında
Ser-i bî-devletüme zıll-ı keremden ğayrı
- 3 Bu ^ç acebdür dil-i pür-sūzı iderken mecrūh
Kimse dermān idemez yine o femden ğayrı
- 4 Eylese çeşm-i ħayāl āyīne-i ħalbe nazar
Hîç şüret göremez şekl-i elemden ğayrı
- 5 Söyleş ey Vecdî eħādîş-i ġamı ħāme ile
Hem-zebān yok saña dünyāda ħalemnden ğayrı

²³⁵⁸ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 125.

-1282-²³⁵⁹

Faşîh

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kıyās itmek o şūha mā'il ancaḳ cān-ı zār oldu
Gül-i ruḥsārına bülbul benüm gibi hezār oldu
- 2 Bu dil kim ḡonce-i gülşen gibi mecmū' idi evvel
Perīşān sünbülün fikriyle şimdi tār-u-mār oldu
- 3 Şükūfe-rīz-i çeşm-i intizāruz bir ḡaber var mı
Seni ey bād-ı gülşen görmedük çok rüzgār oldu
- 4 Ne gördük ne görenlerle görüşdük ḡayli demlerdür
Ġamuñla ey perī her çeşmümüz bir çeşmesār oldu
- 5 Gel ey ḡurşīd-ruḥsār ebruvānı ḡamze-i ümīd
Nice şubḡ u mesā itdi güzer çok intizār oldu
- 6 Olursun belki ey dil beste-i fītrāki bir ḡūbuñ
İrüşdi 'ıyd-ı ḡūbāna dem-i şayd u şikār oldu
- 7 Maḡalsüz itmemiş bir 'arz-ı ḡāl-i şekveye cūr'et
Maḡabbetde Faşīḡün cürmi cümle der-kenār oldu

²³⁵⁹ Çıpan, a.g.e., s. 508.

[304a]

-1283-²³⁶⁰Şabrî²³⁶¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül dest-i maḥabbetle irādet sāğarın tıtdı
Gidince Kays geçdi meclis-i ‘aşka yerin tıtdı
- 2 Şererler zāhir oldı yine andan kaṭreler şanmañ
Şürāḫī çarḫ-ı cāme tīg-ı āteş-güsterin tıtdı
- 3 Düşürdi her birin dām-ı firīb-i va‘de-i luṭfa
O şeh söyletmedi erbāb-ı ‘aşkuñ dillerin tıtdı
- 4 Bu meydān içre ‘āşık baş kaçırma tīg-ı miḥnetden
Belā ser-tişesine Kūh-ken gör kim serin tıtdı
- 5 Ne mümkün cām-ı pür-şūrı elinden içmemek Şabrî
O mest-i nāz geldi sīnem üzre ḫançerin tıtdı

²³⁶⁰ Kasır, **a.g.e.**, s. 295.²³⁶¹ 1283/ 1a dest-i maḥabbetle irādet: dest-i irādetle maḥabbet

-1284-²³⁶²**Bahāyī**²³⁶³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Diyār-ı ‘aşkuñ alınmaz haqīkat-i haberi
Meger ki ola semender hamām-ı nāme-beri
- 2 Sipend-i huşk ü nihāl-i çemen berāberdür
Hemān zebāne ‘aşkuñ toqınmasun şereri
- 3 Uçurdı şanma gülüñ ẖāb-ı nāzın ey bülbül
Ne hāy u hūy-ı şebāne ne nāle-i seheri
- 4 Hicāb-ı çehre-i maqşūdı ortadan kaldur
Karīn-i şaykal-ı mahv it gönüldeki kederi
- 5 Hayāl-i cām-ı şafā uğramaz o hātıra kim
Hezār hırmen-i āteşden olsa reh-güzeri
- 6 Zebāne-i dili peykān-ı tır-i āh itsem
Yağardı añların ‘anķā-yı çarh bāl ü peri

²³⁶² Uludağ, **a.g.e.**, s. 98.²³⁶³ 1284/ 2 ve 3. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.
4b kederi: şuveri

-1285-²³⁶⁴Şābit²³⁶⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Cünūn-ı ‘aşk-ıla Kays ‘āķilāne söylerdi
Hemān ki ‘aķlı gelürdi yabāna söylerdi
- 2 Taşavvur eyleyüp āhū-yı çeşm-i Leylā-yı
Geyik fesānelerinden fesāne söylerdi
- 3 Senūñle bāğda dūn itdügi temāşāyı
Bugün raķib gezüp hāne hāne söylerdi
- 4 Ğamuñla maķv-ı vücūd itdügin şeb-i fūrķat
Lisān-ı şem‘ ile dil yane yane söylerdi
- 5 Şebāne hālķa-i bezm-i şafāda gūş-be-gūş
O māh-pāre saña Şābitā ne söylerdi

[304b]

-1286-²³⁶⁶Sırrı²³⁶⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Levh-i ruķsār olmasun zūlf-i dil-ārādan tehī
Mu‘ teber olmaz o menşūr olsa tuğrādan tehī

²³⁶⁴ Karacan, **a.g.e.**, s. 370.

²³⁶⁵ 1286/ 4b Lisān-ı şem‘ ile dil: Lisān-ı şem‘ gice

²³⁶⁶ Kazan, **a.g.e.**, s. 346.

²³⁶⁷ 1286/ *Divān*’da yer alan 3 ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 2 Olmasun bir laḥẓa dil ‘ aşḳ-ı dil-ārādan teḥī
N’eyleyüm ol sāğarı kim ola şahbādan teḥī
- 3 Şimdi ey dil bende-i me’yūs metā‘ -ı vuşlatum
Oldı hemyān-ı emel naḳd-i temennādan teḥī
- 4 N’eyleyüm itmiş debīr-i şadr-ı dīvān-ı ḳazā
Nāme-i āmālūmi ḥarf-i tesellādan teḥī
- 5 Sāḳī-i bezm-i belānuñ sāğarın kim nūş ider
Meclis-i ğam olıcaḳ Sırrī-i şeydādan teḥī

-1287-²³⁶⁸

Fā’izi²³⁶⁹

--. / .--. / .--. / .--

- 1 ‘ Āşık yoluña cānı revān eyleyemez mi
Vuşlat yolına ṭayy-ı zamān eyleyemez mi
- 2 ‘ Uzletkede-i ğamda neler çekdüğini dil
Bir gūşe ile yāra beyān eyleyemez mi
- 3 Leylāyı ḳoyup n’eyler ola Ḳays yabanda
Yoḥsa ser-i kūyında fiğān eyleyemez mi

²³⁶⁸ Okatan, **a.g.e.**, s. 247-248.

²³⁶⁹ 1287/ 1b yolına: demine
5a iderüm: ideyin
eger: bizi

- 4 Nāşih tütalum içmemiş erbāb-ı maḥabbet
 ʿ Aşq anları rüsvā-yı cihān eyleyemez mi
- 5 İrşād iderüm dirse eger Fā'iziyyā şeyḥ
 Ol idecegin pīr-i muḡān eyleyemez mi

[305a]

-1288-²³⁷⁰

Yahyā²³⁷¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Sūz-ı dilden bī-ḡaberdür şanmañuz cānāneyi
 Şem' i yakmaz mı ol āteş kim yakar pervāneyi
- 2 Sāf-meşreblerle pūr bir cāy-ı ḡālet-baḡşdur
 Zāhid-i nā-dān velī ḡālī şanur mey-ḡāneyi
- 3 Düşmesün elden meded nāzūkdür olur münkesir
 Billāh ey sākī gözet el üzre tut peymāneyi
- 4 Mülk-i dilde kıomadı ceşş-i sitem taş üzre taş
 Kimse ma' mūr idemez bir daḡı bu vīrāneyi
- 5 Virdi Yahyāya tevāzu' la selām ol şāḡ-ı ḡüsn
 Hep pesend itdi gören bu vaż' -ı dervīşāneyi

²³⁷⁰ Ertem, **a.g.e.**, s. 242.

²³⁷¹ 1288/ 3a meded: igen

-1289-²³⁷²

Nā'ilī

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Sevdüñ görince ol büt-i āyīne-ṭal' atı
Ḳurbānuñ olduĝum nice gördüñ maḥabbeti
- 2 Yolda selāmın almaz iken mübtelālaruñ
Ḳaddüñ ḥam eyleyüp ḳomamış sende ṭāḳati
- 3 Kūyın ṭolanmadan ne ḳaçarsın iki gözüm
Erbāb-ı aşḳuñ elde degüldür irādeti
- 4 Senden ḳaçup görinmemeler nāz imiş saña
Bir bī-vefā imiş hele gördüñ mi āfeti
- 5 Memnūnuyuz ḳıyāmete dek Nā'ilī gibi
Taḥrīk iden o şūḥ ise sen serv-ḳāmeti

[305b]

-1290-²³⁷³

Faşih

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Degülüm rāzı lebüñ būs ide peymāne daḥı
İstemem yandüğını şem' üñe pervāne daḥı

²³⁷² İpekten, **a.g.e.**, s. 323.²³⁷³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 500.

- 2 Rûz u şeb n'ola fiğân eylese giryân olsa
Dil alışmadı ğam u ğuşşa-i hicrâna dağı
- 3 Şimdilik keş-me-keşi ceyb-i dil ü cân-ıladur
Degmedi dest-i sitem taraf-ı girîbâna dağı
- 4 Raḥm idüp gâhi nigâh itmege virdi ruḥşat
N'eyesün bu dil-i dīvāneye cānâne dağı
- 5 H̱āba varsun hele ol gözleri mestâne Faşîḥ
Virme ruḥşat ḥaẕer it dīde-i giryāna dağı

-1291-²³⁷⁴

Şākīb²³⁷⁵

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Āyīne tāb-ı ḥüsnine ḥayrân benüm gibi
Şem' âteşin ' izārına sūzân benüm gibi
- 2 Sevdā-yı zülf-i yāra düşen oldu bî-ḳarār
Şabr u sükūnın itdi perîşân benüm gibi
- 3 Bir ben şanurdum ol güle dil-dāde kendümi
Varmış hezār ' aşık-ı nālân benüm gibi

²³⁷⁴ Kâtib-zâde Sâkīb Mustafâ, **Kâtib-zâde Sâkīb Dîvânı**, (haz. Mehmet Kırbıyık), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56426,katib-zade-sakib-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 09. 01. 2020, s. 1027.

²³⁷⁵ 1291/ *Dîvân*'da yer alan 2. beyit, mecmuuda yoktur.

2b şabr u sükūnın: raḥt-ı sükūnın

- 4 Şākīb diyār-ı ğurbete sevdā-yı hām ile
Kim düşdi ise oldı peşīmān benüm gibi

-1292-²³⁷⁶

‘ Ārif²³⁷⁷

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Siphre dūd-ı dil-i şu‘ lebār degmez mi
O saķf-ı köhneye hiçbir şerār degmez mi
- 2 Kef-i ümīdüme girmez mi rişte-i āmāl
O zülf-i hām-be-hām-ı tarmār degmez mi
- 3 Hūmār-ı ğamla yetişmez mi telh-kām olmak
Biraz da cām-ı mey-i hoş-güvār degmez mi
- 4 Felek hadīka-i iķbālden sen inşāf it
Bu cüst-cūya gül olmazsa hār degmez mi
- 5 O germ-tāz-ı cefānuñ kemīne gerd-i rehi
Bu hāksārda ey rüzgār degmez mi
- 6 Revācgāh-ı talebde bizüm de şişsemüze
Bir ehl-i kadri bilür şivekār degmez mi

²³⁷⁶ Tankuş, **a.g.e.**, s. 329.

²³⁷⁷ 1292/ 5a gerd-i rehi: hāk-i deri

5b rüzgār: rüz-ı hār

7a pejmürde: efsürde

- 7 Zükām-ı ye's ile ' Ārif alur mı pejmürde
Meşām-ı cāna şemīm-i bahār degmez mi

[306a]

-1293-²³⁷⁸

Bahāyī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i pür-āteş-i ' uşşādur çünkim arīdārı
N'ola ol Yūsuf-ı üsnüñ olursa germ bāzārı
- 2 Bitürmez şürezār-ı sīnesinden ' āşık-ı zāruñ
Gül-i dā-ı belādan ayrı eşk-i çeşm-i ün-bārı
- 3 ' Aceb mi şeralardan sīnem üzre dallar şalsa
Dırat-ı am ki ün-āb-ı ciger nüş itmedür kārı
- 4 Şadāsın küh diñlerdi fiān itdükçe iñlerdi
Benüm gibi degüldi Küh-ken var idi am-ārı
- 5 Ru-ı rengīn ü la' l-i sükerīn vaş ider dā'im
Bahāyīnüñ n'ola rengīn ü şīrīn olsa eş'ārı

²³⁷⁸ Uluda, **a.g.e.**, s. 101.

-1294-²³⁷⁹Nāzım²³⁸⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Meclisde n'idem sâz-ıla şeh-nâz çalındı
El-^ç aşk diyü gūşuma âvâz çalındı
- 2 Âheste-hırâmı görilüp rāh-ı ğamuñda
Rağş-ı emele hañçer-i mehsâz çalındı
- 3 Sen nūş-ı mey itdükçe hayālümüze birle
Eṭrāfına ol ^ç aşık-ı mümtāz çalındı
- 4 Düzd-i nighüñ cevri firāvānla söylet
Zirā arada emti^ç a-ı rāz çalındı
- 5 Te 'şîr-i zuhûr itdi be hey sūz-ı dilümden
Bir āh-ıla çün berg-i ter-nâz çalındı
- 6 Sāğar didigüñ seng-i hazef reşk-i lebüñle
Yirden yire ey mest-i mey-i nâz çalındı
- 7 Efsûs yine defter-i ^ç aşkıñdan o şāhuñ
Nāmuñ senüñ ey ^ç aşık-ı ser-bâz çalındı

²³⁷⁹ Altuner, **a.g.e.**, s. 884-885.²³⁸⁰ 1294/ Mecmuada yer alan 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. beyitler, tezkirede yoktur.

- 8 Tîğ-ı nigehiyle o şeh ‘ işve-sipāhuñ
Nāzım nice ‘ uşşāķ-ı ser-endāz çalındı

-1295-²³⁸¹

Şābit²³⁸²

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Hānçer gibi āşüb-ı nigh şāğ kıla düşdi
Gitdi ğurebā tîğ-ı kirişmeñ şola düşdi
- 2 Dendān-ı hayālüm ki leb-i yāra toķındı
Peymāneye gül-şerbet-i kırmız tola düşdi
- 3 Rez-duķteri kim nām-zed-i muķtesib oldı
Ezķār-ı ħabāb ile ‘ izārın yola düşdi
- 4 Mey-ķ̃ārelere şaķne şarāb aķçesi görsün
‘ Irzın şatın alsun yine söz mār yola düşdi
- 5 Olmaz dir iken mīve-i ümīde ħāşıl
Dāmān-ı temennāya dökildi ola düşdi
- 6 Kālā-yı girān-ķıymet-i ‘ aşķı ucuz alduķ
Biñ na‘ l ķadar dāğ-ı cünün bir pula düşdi

²³⁸¹ Karacan, **a.g.e.**, s. 374-375.

²³⁸² 1295/ 5a mīve-i ümīde: mīve-i ümīd de

- 7 Çün ‘ Ārif Efendinüñ olup pey-revi Şābit
Pīrāne ‘ aşā-yı kalem ile yola düşdi
- 8 Vaşf-ı suhanında bir iki lafz arıyorken
Bir cevheri çok ma‘ den-i ma‘ nā bula düşdi
- 9 Āşār mıdur ya reşehāt-ı kaleminden
Bir rahmet-i Bārī midür İstanbula düşdi
- 10 Aldum gül-i cennet ile gül fikrini zihne
Şermindelüğinden gül-i cennet şola düşdi

[306b]

-1296-²³⁸³Şināsi²³⁸⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘ Aceb dil dūd-ı āhuñ yāra te’şir itmeden kaldı
Buğūruñ ol perī-ruhsārı teşhīr itmeden kaldı
- 2 Ġazālāne nedür bu şīve-i nazzāre sulṭānum
Saña hūbān-ı āhū-dīde tanzīr itmeden kaldı
- 3 Yine isnād-ı cürmi baña eyler düşda da görse
O mäh-ı mışr-ı hüsnüñ cevri ta’bīr itmeden kaldı

²³⁸³ Harmancı, **a.g.e.**, s. 99-100.²³⁸⁴ 1296/ 2b saña: baña

- 4 Muḳarrer inḳılāb itseñ ḳarār itmekde bir luṭfa
Felek kec-revligũ dillerde taḳrīr itmeden ḳaldı
- 5 Nedür ḫālī dilũñ bilmem Şīnāsī zũlf-i dil-berde
‘ Aceb dīvānemüz taḫrīk-i zencīr itmeden ḳaldı

-1297-²³⁸⁵

Naḫīfī²³⁸⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Bād-ı ḡamla dilde dāḡ-ı ‘ aşḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezmgāh-ı şevḳda bir şem‘ -i sūzān ḳalmadı
- 2 Dün gice ḡam-ḫāneme biñ nāz ü istiḡnā ile
Geldi ammā şubḫa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı
- 3 Āh kim şāyeste-i āḡuş-ı taḥsīn olmaḡa
Gülşen-i ḫüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı
- 4 Görmez olduḡ hiç vefāsın derd-i ‘ aşḳuñda dirīḡ
Encümengāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı
- 5 Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ḡurbet kim benüm
Ḫālūme raḫm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

²³⁸⁵ Aypay, **a.g.e.**, s. 498.

²³⁸⁶ 1297/ 6 Mürettip bu beyti *Dīvān*’da yer alan 6. beytin 1. dizesi ve 7. beytin 2. dizesini alarak oluşturmıştır.

- 6 Çāk-rīzī-i ġama mu‘ tād olaldan dest-i dil
Dilde tīb u cānda tākāt tende dermān kalmadı

[307a]

-1298-²³⁸⁷

Şābit²³⁸⁸

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Būlbül çemende hüzne deġişmiş sürūrını
Her zāġ-ı şūr-naġme uçurmuş huzūrını
- 2 Zerrīn kadeh elinde vü ‘ ayninde kimse yok
Gülşende nergisün de göreydün ġurūrını
- 3 Ādem görüp bu ravza-i her heft-kerdeyi
İster ki heşt-bāġ-ı cinānuñ kuşūrını
- 4 Būlbüllere belā-yı siyāh oldılar yine
Bağ zāġ-ı nā-bekārlaruñ şer ü şūrını
- 5 Şābit o bī-vefāya çok eglenme gel dimiş
Egler anuñla şimdi dil-i nā-şabūrını

²³⁸⁷ Karacan, **a.g.e.**, s. 378-379.

²³⁸⁸ 1298/ 1b Her: Bir

Dîvân’da yer alan 4. beyit, mecmuada yoktur.

-1299-²³⁸⁹Nâbî²³⁹⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hayâl-i zülf idermiş ‘ âşık-ı mehcûr gördüñ mi
Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-â-dūr gördüñ mi
- 2 Hezārān dil gezersin ey hayâl-i yâr inşâf it
Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir ma‘ mūr gördüñ mi
- 3 Fedâ iden gönül fikr-i ḥumârı zevk-ı şahbâya
Bu ‘ işretgâhda bir zevk-ı bî-maḥrûr gördüñ mi
- 4 Mişâl-i âb ḥûn-ı ‘ âşıkı bî-bâk nûş eyler
Ne bî-raḥm olduğın ol dîde-i maḥmûr gördüñ mi
- 5 Hezārāsâ hemân elden koma feryâduñ ey Nâbî
Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestûr gördüñ mi

-1300-²³⁹¹Hevâî²³⁹²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Öpülmezmiş köteksüz ol leb-i pür-şûr gördüñ mi
Pınar başında böyle ceng-i dūr-â-dūr gördüñ mi

²³⁸⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1006.

²³⁹⁰ 1299/ 3a iden: eyle

²³⁹¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 76.

²³⁹² 1300/ *Dîvân*’da yer alan 4 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.

2 Nice biñ köy başarsın ey Noğay Tātārı inşāf it
O aqın itdüğüñ yirlerde bir tībūr gördüñ mi

3 Bekār oğalarına qorqusuz varır uğanmaz hiç
Ne murdār oldum ol qahbe-i āhūr gördüñ mi

4 Kirāciveş qoma yirde yüküñ yüklet Hevāyīveş
Bu yollarda qurırmaz bir şulı çamur gördüñ mü

[307b]

-1301-²³⁹³

Şināsī

--. / .--. / .--. / .--

1 Verd ile seher bībül-i şeydāsı şarıldı
Şan Yūsufa hasretle Züleyhāsı şarıldı

2 Gösterdi seher berg-i zerīn gonce-i şüküft
Bir hūb idi destār-ı muṭallāsı şarıldı

3 Cānumdan idüp qat' -ı ta' alluq ser-i zūlfūñ
Şimdi dil-i dīvāneye sevdāsı şarıldı

4 Bir top semen baqladılar rişteye gūyā
Gūşına qaçan kākül-i ra' nāsı şarıldı

²³⁹³ Harmancı, **a.g.e.**, s. 96.

- 5 Koçmakla Şināsī o mehūñ mūy-ı miyānın
Mecrūḥ dimeñ zaḥmına mummyāsı şarıldı

-1302-²³⁹⁴

Mezākī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ḥaṭ geldi büt-i perde-nişinüm yüze çıkdı
Şām irdi meh-i zühre-cebīnüm yüze çıkdı
- 2 Ḥaṭtın görelī girye-i ḥasret ider oldum
Ḥūn-āb-ı ğam-ı ḳalb-i ḥazīnüm yüze çıkdı
- 3 Ḥaṭtı gelicek rāz-ı derūn oldı hüveydā
Maḥfī-ḥaber-i sırr-ı kemīnüm yüze çıkdı
- 4 Ser-germī-i ālām-ı ḥaṭ-ı yār ile şimdi
Küstāḥ olup āh u emīnüm yüze çıkdı
- 5 Āġāz ideli vaşf-ı ḥaṭ-ı yāra Mezākī
Böyle ğazel-i tāze zemīnüm yüze çıkdı

²³⁹⁴ Mermer, **a.g.e.**, s. 557.

[308a]

-1303-²³⁹⁵Faşîh²³⁹⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Başlamış feryāda bülbül nev-bahār olmuş gibi
Mevsim-i gül-geşt-i şahın-ı lālezār olmuş gibi
- 2 Bād-ı şubḥ-ı nev-bahār ile açılmış gonceler
Bülbülüñ rāz-ı derūnı āşkār olmuş gibi
- 3 Ḥayli demdür yok ḥaber murğ-ı dil-i āvāreden
Ġalibā bir çeşmi şehbāza şikār olmuş gibi
- 4 Neydi hiç bilmem nigāh-ı ğayr-ı ma^ç hūde sebeb
Ey dil ol peymān-şiken aġyāra yār olmuş gibi
- 5 Nev-bahār-ı ḥüsnini pejmürde gördüm ey Faşîh
Ol nigār-ı serv-ḳad ğayra kenār olmuş gibi

²³⁹⁵ Çıpan, **a.g.e.**, s. 495-496.²³⁹⁶ 1303/ 4b dil: gönül
peymān-şiken: ^çahd-şiken

-1304-²³⁹⁷

Şabrî

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Koçmaz o servi ‘ aşık olan pîrehen gibi
Bir gömlek ile kalmayacak yâsemen gibi
- 2 Şad-pâre kıldı pîrehenin gonce şevk ile
Şeb-nem girince koyunına bir sîm-ten ile
- 3 Bir kez açılmağ olmadı bād-ı niyâz ile
Bir nâ-şüküfte gonce mi var ol dehen gibi
- 4 İtmekde ceyş-i gamla gönül ‘ aşıkâne cenk
Kûhsâr-ı ‘ aşka arka virüp Kûh-ken gibi
- 5 Her dem bahâr-ı hüsnuñ ider nâzükâne vaşf
Bir bülbülün de Şabrî-i nâzük-suhan gibi

-1305-²³⁹⁸Nâ ‘ilî²³⁹⁹

-.-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Oldı eşküm gülşen-ārā-yı heves-cûlar gibi
Akdı gönülüm bir nihâl-i ‘ işveye şular gibi

²³⁹⁷ Kasır, **a.g.e.**, s. 296.²³⁹⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 315.²³⁹⁹ 1305/ 2b Tolunur: Devr ider
3b renge: cenge

- 2 Țurfa mecnūnum ki pey-der-pey ḥayāl-i çeşm-i yār
Țolanur eṭrāfımı ser-geşte āhūlar gibi
- 3 Hep siyeh-pūş oldılar ẓaşd-ı şebīḥūn-ı dile
Girdiler müjgānlaruñ bir renge cādūlar gibi
- 4 Bir nihāl-i āhdur ẓaddūñ hevāsıyla gönül
Şaḥn-ı gülşende ḥirāmān serv-i dil-cūlar gibi
- 5 Āb u tāb-ı ṭal‘ at-ı ebkār-ı nazmın Nā’ilī
Ța‘n ider āyīne-i ḥūrşide meh-rūlar gibi

[308b]

-1306-²⁴⁰⁰‘ Ārif²⁴⁰¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Olup tebḥāle-rīz-i ārzū-kām-ı ṭaleb şimdi
Vücūdum pāy-tā-ser dāğ-ı pūr-dāğ oldı hep şimdi
- 2 Țadeḥ ser-şār-ı meclis germ iken sākī revā görme
Țala sāğar gedā-yı bezm-i luṭfuñ teşne-leb şimdi

²⁴⁰⁰ Tankuş, **a.g.e.**, s. 328.²⁴⁰¹ 1306/ 4a Ḥilāf-ı meşreb-i dīrīnedür: Ḥilāf-ı şīve-i dīrīnedür

- 3 Ayağı andadur seyl-âb-ı tûfân-ı hîz-i şahbānuñ
N'ola aḳsa der-i mey-ḥāneye ehl-i ṭaleb şimdi
- 4 Ḥilāf-ı meşreb-i dīrinedür ol nāz-perverden
Bu luṭf-ı tāze-ṭarḥa hiç nedür bilmem sebep şimdi
- 5 Hemîşe ḥ̣'ābgāhı hāle-i āgūş iken ' Ārif
Ne bezmüñ şem' -i maḥfil-zībidür ol meh ' aceb şimdi

-1307-²⁴⁰²

Riyāzī²⁴⁰³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Leb-i mey-gūnuñı seyr eyleyen mestāne olmaz mı
Görenler sen perī-rū dil-beri dīvāne olmaz mı
- 2 Ḥayālūñ ḳalb-i nā-şādumda sen de bir kerem ḳılsañ
Ḳadem başsan ne var bu külbe-i aḥzāna olmaz mı
- 3 Ğam ile söyleşilmez dirler erbāb-ı ḥired ammā
Anuñ sāḳī cevābı bir iki peymāne olmaz mı

²⁴⁰² Açıköz, **a.g.e.**, s. 594.

²⁴⁰³ 1307/ *Dīvān*'da yer alan 3 ve 4. beyitler, mecmuada yoktur.

1b dīvāne: dīvāne mi

2a nā-şādumda: nā-şādumdadur

bir kerem: kerem

- 4 Dil-i ‘āşık gibi aña nedendür çākler düşmek
 Kabā-yı tengi yoḥsa ḡonce-i ḥandāna olmaz mı
- 5 Tamām itmiş dil-i zāruñ işin ol ḡamze-i ḥūn-rîz
 Ya şimden soñra kaçdı ey Riyāzî cāna olmaz mı

-1308-²⁴⁰⁴

Yahyā²⁴⁰⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Benümle ḥaşre ol kaddi kıyāmet mā’ıl olmaz mı
 Kıyāmet var dimez mi yoḥsa ḥaşre kâ’ıl olmaz mı
- 2 Vişālūñ mihri toḡmaz mı zālām-ı hicr gitmez mi
 Sa‘ādet şubḥı irmez mi şeb-i ḡam zā’ıl olmaz mı
- 3 Vefā toḡmı ekilmez mi bu ‘ālem kiştzārında
 Şafālar kesb olunmaz mı feraḥlar ḥāşıl olmaz mı
- 4 Ümîd-i vaşl idersin cismüñi şad çāk kılmazsın
 Vişāl-i yāra ey dil cāme-i ten hā’ıl olmaz mı
- 5 Feleklerde melekler āh u zārumdan oturmazken
 O serve kār kılmaz yoḥsa Yahyā vāşıl olmaz mı

²⁴⁰⁴ Ertem, **a.g.e.**, s. 222.

²⁴⁰⁵ 1308/ 2 ve 3. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.

[309a]

-1309-²⁴⁰⁶Vecdî²⁴⁰⁷

-.- / .-. / -.- / .-. -

- 1 Saña dil oldı mübtelâ al haberün şahîhîni
Cürümü ben didüm saña al haberün şahîhîni
- 2 Hiç dile bend-i zülfdan var mı halâşa ihtimâl
Kâkülüne doxin şabâ al haberün şahîhîni
- 3 Yok haberün ki hecr ile baña ne eyledi gamuñ
Gitdi bu cân bî-nevâ al haberün şahîhîni
- 4 Çeşmi dimiş ki gamzenün merhamet oldı pîşesi
Eyleme i' timâd aña al haberün şahîhîni
- 5 Böyle gazel dinür diyen Vecdî saña dürüg ider
Hep şu' arâya kıl şalâ al haberün şahîhîni

²⁴⁰⁶ Yanmaz, **a.g.e.**, s.131.

²⁴⁰⁷ 1309/ 3 ve 4. beyitlerin dizilişi, *Dîvân*'da farklıdır.
3a ne eyledi: eyledi

-1310-²⁴⁰⁸

Şehrî

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine ‘arz-ı tecellî eyledi nev-rûz sulţânı
Derûn-ı ‘âşıkânveş şu‘lezâr itdi gülistânı
- 2 Şu resme kesb-i şafvet eyledi mir’ât-ı ‘âlem kim
Nâzar itseñ görünür rûz-ı rest-â-ğîz-i pinhânı
- 3 Bu demde dil nice zabt-ı niyâz itsün ki dil-dâruñ
Qabûl-i tükme-i nâz eylemez çâk-i girîbânı
- 4 Dem-i müşkil-küşâ-yı nev-bahârı gör ki hûbânuñ
Olur her çîn-i çeşm-i ebruvânı luţf-ı handânı
- 5 Gül-i hurşidden artuq açılmağ Şehrî kâbildür
Eger ‘ayb olmasa erbâb-ı ‘aşqa resm-i şādânı

²⁴⁰⁸ Demirel, **a.g.e.**, s. 128.

-1311-²⁴⁰⁹Vehbî²⁴¹⁰

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ol berbere ‘uṣṣāk tırāṣ olmağa üṣdi
Gör sen de gönül kaydını âteş başa düşdi
- 2 Cem‘ oldı maṭāf-ı der-i dil-berde dil ü cān
Hācī ḥaciye Ka‘bede gūyā ki bulışdı
- 3 Mir ‘āta bakup qaldı görüp ḥüsnüñi ḥayrān
Gūyā iki ḥasret biri biriyle görüşdi
- 4 Deryūze idüp ol kuzumuñ na‘t-ı vaşlın
Tuyınca yidüm çerbini ammā ne sögüşdi
- 5 Çok sencileyin āfet-i şîrîn-dehānuñ
Qand-ı leb ü şehd-i ruḥına mūrlar üṣdi
- 6 Kurtaramadı dāmenini dest-i qazādan
Dil maḥkeme-i ‘aşqda ḥaylice sürişdi
- 7 Bilmem ne şaqa eyledi Vehbî bu ğazelde
Yārān okıyup Şābiti yād itdi gülüşdi

²⁴⁰⁹ Dikmen, **a.g.e.**, s. 677-678.

²⁴¹⁰ 1311/ 1b Gör sen de gönül kaydını âteş başa düşdi: Gör kayd-ı serūñ sen de gönül iş başa düşdi
2, 3, 4, 5 ve 6. beyitlerin dizilişi *Divân*’da farklıdır.
3a ḥüsnüñi: ‘aqsini

[309b]

-1312-²⁴¹¹

Şabrî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 O ıfl-ı şüh kitâb-ı cefâya başlamadı
Hurûf-ı şiveyi dahı edâya başlamadı
- 2 Getürmedi dahı ser-kâr-ı nâza gamzelerin
Füsûn-ı ‘işve-i tâkat-rübâya başlamadı
- 3 Zebân-ı şevk ile la‘lin kabâ-yı şîşe-i mey
Maḥal-i cemde bugün kim hikâye başlamadı
- 4 İşâret olmadı mı ebr-i sebze-pîrâdan
Hezâra n’oldı ki dahı nevâya başlamadı
- 5 Şeh-i memâlik-i nazm oldu gerçi dil Şabrî
Henüz hâme-i fikrüm nidâya başlamadı

²⁴¹¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 291.

-1313-²⁴¹²

Yahyā

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Düşelden dil hevā-yı ‘aşka bī-şabr u şekīb oldu
Hele āvārelikde ber-ķarār olmak naşīb oldu
- 2 Ne dil-berden ne dilden bir ħaber almağa var çāre
Şorarsan ‘āşık-ı bī-çārenüñ ħālin ġarīb oldu
- 3 Bu emvāc-ı belā içre bulınca sāhil-i cūdı
Mekān-ı keştī-i dil geh firāz u geh nişīb oldu
- 4 Temāşā eyledüm gülşende her gül bir ķulāğ olmış
Meger var ise her murğı bu bāğıñ ‘andelīb oldu
- 5 Ĥalāş olmak ne mümkin ‘aşķ elinden n’eylesün Yahyā
Göñül vardukça meyyāl oldu dil-ber dil-firīb oldu

²⁴¹² Ertem, **a.g.e.**, s. 221.

[310a]

-1314-²⁴¹³Sırrı²⁴¹⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘ Aks-i ruhsāruñla itdüñ gülsitān āyīneyi
Eyledüñ maḥsūd-ı gülzār-ı cenān āyīneyi
- 2 İnḥisāf-ı āh-ı germümden ḥaz̄er ey mäh-rū
İ‘timād itmezseñ eyle imtiḥān āyīneyi
- 3 Bī-irādet cilveger olmaz cihānda nesne hiç
Şaḥş u timşāli gör eyle der-miyān āyīneyi
- 4 Pertev-i mihr-i cemālūñden ziyālu olsa ger
Baḫsa ḥākister ider rüşen-gerān āyīneyi
- 5 Eylesün āyīneye raḡbet senüñdür meşrebān
Levḥ-ı zānūsın ider ehl-i dilān āyīneyi
- 6 Rūy-ı pākin yār ‘aks-endāz-ı mir’āt eylemiş
İtmiş ol āyīne-rū āyīnedān āyīneyi

²⁴¹³ Kazan, **a.g.e.**, s. 351-352.

²⁴¹⁴ 1314/ 4a ziyālu: ziyā-gır

3, 4, 5 ve 6. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.
Dîvân’da yer alan 7.beyit, mecmuada yoktur.

- 7 Söyleden Sırrıyı mir 'āt-ı ruḥuñdur k'itdiler
Tūṭiyāna levḥ-ı ta' lim-i beyān āyineyi

-1315-²⁴¹⁵

Na' tī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Seyr-i dīdāruñla kılduñ şādmān āyineyi
Eyleduñ ḥayrān-ı rūyuñ bir zamān āyineyi
- 2 Olalı ' aks-i cemāl-i tābnākuñ cilveger
İtduñ ey rūḥ-ı muşavver cism ü cān āyineyi
- 3 Pertev-i meh-peykerin seyr eyleyen ol āfetuñ
Zan ider bādī nazarda āsmān āyineyi
- 4 Kendü kendüye fūnūn-ı ' işveyi ta' lim ider
Eylemez mehcūr pīşinden bütān āyineyi
- 5 Naḥvet-i ḥüsn ile ' uşşāka ider kārın tamām
Virmeñüz destine ol şūḥuñ amān āyineyi
- 6 Baḳ ne gūne şūrete kıymış seni āşār-ı ' aşḳ
Kıl hele bir kerre ey dil der-miyān āyineyi

²⁴¹⁵ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 7 Şüret-i hâle temâşâgâh iken mir 'ât-ı kalb
İstesün mi Na' tiyâ şâhib-dilân âyineyi

-1316-²⁴¹⁶

Nâbi²⁴¹⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 El-ḥazer zühhād-ı nâ-binānuñ olma pey-revi
Başuña toḡınmasun zaḥm-ı 'aşâlardan biri
- 2 Zülf-i ma' nâdan bu gûne eyleme ḥall-i girih
Görmesün dîvâne-i zencîr-ḥâlardan biri
- 3 Farḡ müşkil zümre-i ehl-i hevesden 'âşıkı
Olmayınca cāygâh dārü's-şifâlardan biri
- 4 Sûḡ-ı hicrânda mezâd olmaḡda beytü'l-mâl-i ġam
Var ise vâreste olmış mübtelâlardan biri
- 5 Künc-i 'uzlet gülşen-i cennet ḡadar cân-baḡş olur
Dâr-ı ġurbetde bulınsa âşnâlardan biri
- 6 Nâbiyâ memnûn olurdum bu zemîn-i tâzeye
Olsa pey-rev şâ'ir-i zûr-âzmâlardan biri

²⁴¹⁶ Bilkan, **a.g.e.**, s. 981.

²⁴¹⁷ 1316/ *Dîvân*'da yer alan 1, 2, 3, 4 ve 6. beyitler, mecmuuda yoktur.

[310b]

-1317-²⁴¹⁸

Nā'ili

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ol tegāfüller ki me'mür-ı nigehtür her biri
El-ḥazer kim bā' iş-i şūr-ı nigehtür her biri
- 2 Dide müştāk-ı cemālūndür veli müjgānlaruñ
Māni' -i āmed-şud-ı nūr-ı nigehtür her biri
- 3 Pāytaht-ı ' işvede ol şāh-ı ḥüsne ğamzeler
Kahramānlardur ki pür-zür-ı nigehtür her biri
- 4 Leşker-i Tātār-ı mülk-i fitnedür müjgānları
Tünd ü serkeş mest ü mağrūr-ı nigehtür her biri
- 5 Mülk-i nāz ol iki çeşmüñ zīr-i fermānındadur
Beyza-i tuğrā-yı menşūr-ı nigehtür her biri
- 6 Kıdsiyanuñ Nā'ili kurbānuña ' uşşākda
Çāk çāk-i reşk-i sātūr-ı nigehtür her biri

²⁴¹⁸ İpekten, **a.g.e.**, s. 311.

-1318- 2419

Nazım²⁴²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Müretteb eyleyüp bezm-i şafâyı cem koyup gitdi
Humārın çekdi zevkın görmedi bir dem koyup gitdi
- 2 Vişālin va' de kıldı ol perī gözden nihān oldu
Dil-i pür-zaḥma zehr-ālūd bir merhem koyup gitdi
- 3 Kerem āṣārı yok 'ālemde hergiz var ise ancak
Hemān bir nāmı kaldı anı da Hātem koyup gitdi
- 4 Ḥayāt-ı nev dilerken la' l-i cān-baḥş-ı dil-ārādan
Beni dil-mürde tenhā ol Mesīhā-dem koyup gitdi
- 5 Nazım endişe-i rāz-ı dehān-ı dil-rübādan geç
Ki erbāb-ı başiret hep anı mübhem koyup gitdi

²⁴¹⁹ Çakır, **a.g.e.**, s. 1043-1044.

²⁴²⁰ 1318/ 1a cem: ḥam

1b Humārın çekdi zevkın görmedi bir dem: Bu meclisde ne Cemler yerine ādem

2b pür-zaḥma: mecrūḥa

3a hergiz: ey dil

4a Ḥayāt-ı nev dilerken la' l-i cān-baḥş-ı dil-ārādan: Ḥayāt ümīd iderken la' l-i cān-baḥşından āhir-kār

5a Nazım endişe-i rāz-ı dehān-ı dil-rübādan geç: Nazīmā yok zerre yire rāz-ı dehān-ı yarı fīkr itme

-1319-²⁴²¹

Yaḥyā

.--- / .--- / .--

1 Lebüñdür şehr-i ḥüsnün mey-fürüşü
Gözüm merdümneridür bâde-nüşü

2 Dimeñ bî-‘ akl idi Mecnûn-ı şeydâ
Anuñ Leylâda idi ‘ akl u hüşü

3 Ten-i pür-dâğla abdâl olupdur
Tecerrüd tekyesinüñ ħırķa-püşü

4 Gelür mey-ḥaneden rind-i ṭarabnâk
Sebû-yı pür iki desti vü düşü

5 Kenâr-ı nazma dirler dizdi Yaḥyā
Belâgat baḥrinüñ cüş u ħurüşü

[311a]

-1320-²⁴²²Vecdî²⁴²³

.--- / .--- / .--- / .---

1 Dil-i çeşm-âşnâ sāmânla bîgâne olmaz mı
Hemîşe mest ile ülfet iden mestâne olmaz mı

²⁴²¹ Ertem, **a.g.e.**, s. 244.

²⁴²² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 129.

²⁴²³ 1320/ 4 ve 5. beyitlerin dizilişi *Dîvân*’da farklıdır.
Dîvân’da yer alan 6. beyit, mecmuada yoktur.

- 2 Havā hoş her taraf gülzār bülbul zār gül handān
Bu esbāb-ı cünūnı seyr iden dīvāne olmaz mı
- 3 Kenār-ı āb u sākī tāze vü mey köhne-dil pür-şevk
Bu bezme tevbeler naql ü verā^ç peymāne olmaz mı
- 4 Sebū zānūde sāğar elde yār āğūş-ı vuşlātda
Bu tarz-ı hāşla meclis ^ç aceb rindāne olmaz mı
- 5 Mey anda dil-ber anda cümle yārān-ı şafā anda
Geçüp cennetden ādem sākin-i mey-hāne olmaz mı
- 6 Bu maḥsūd-ı tabāyi^ç sözleri kıandan bulursın sen
Küdūret virmeseñ Vecdī dil-i yārāna olmaz mı

-1321-²⁴²⁴

Neşāṭī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül ^ç arz itse hālin sen şeh-i hūbāne olmaz mı
Düşüp geh pāyuña geh gūşe-i dāmāna olmaz mı
- 2 Yiter mecrūḥ-ı tığ-ı ğamze olduķ ğonce-i la^ç lūñ
Nemek-rīz-i tebessüm olsa zaḥm-ı cāna olmaz mı

²⁴²⁴ Kaplan, **a.g.e.**, s. 162-163.

3 O t̃ab-ı h̃üsn ile gel bezme teşrîf eyle de seyr it
Sebûlar şem‘ üñe sâğar gibi pervâne olmaz mı

4 Göñül kim ‘arız-ı pür-tābuña āyinedür dā’im
O müşgîn turraya müjgân-ı çeşm şâne olmaz mı

5 Bulup tenhâ seni bir gün Neşâtî reh-güzāruñda
Biraz aḥvālîni ‘arz itse küstāḥâne olmaz mı

-1322-²⁴²⁵

Nā’ili²⁴²⁶

.--- / .--- / .--- / .---

1 Felekler bāz-gün maḥmûrlar mestâne olmaz mı
Biraz def‘-i keder kılsa bu nüh-peymâne olmaz mı

2 Şarābı nûş idüp âheste döksek cur‘ asın ḥāke
Kadeḥ destüñde şûfî sübhā-i şad-dâne olmaz mı

3 Olur gāhî leb ü geh ğamzeden dil bezm ü devrārā
‘ Aceb şehnāme-ḥ̃ān-ı meclis-i cānāne olmaz mı

4 Fūrūzān ol ruḥ-ı cānāneden bir kerre gör ey şem‘
O ḥakister ki dāmānuñdadur pervâne olmaz mı

²⁴²⁵ İpekten, **a.g.e.**, s. 317.

²⁴²⁶ 1323/ 3a devrārā: rezmārā

5a Ḥaremğāh-ı dil-i cānānedür: Ḥaremğāh-ı dil-i cānāneden

- 5 Haremğāh-ı dil-i cānānedür āzürde hātırlar
 ‘ Aceb ey Nā’ilī Mecnūn-şıfat efsāne olmaz mı

[311b]

-1323-²⁴²⁷

Ṭālib

--. / -.-. / .---. / -.-

- 1 Biz virmeyüz kabā-yı şehāne ‘ abāmuza
 Kāliçe-i zerīne kühen būriyāmuza
- 2 Biz bī-keder bir āyīneyüz Şāni‘ -i ezel
 Hākister-i şafā ile virmiş cilāmuza
- 3 Gerdūn-ı āhenin dile rağmen İlāhī kıl
 Te’şīr-i āteş ile sirişte du‘ āmuza
- 4 Gör feyz-i ‘ aşkı la‘ l-i muzāb-ı sirişkle
 Yākūt-ı aḥmer eylemişüz kehrubāmuza
- 5 Söyletmedi bizi o ṭabīb-i melāḥata
 Ṭutdı hunāk derd-i gulū-yı şadāmuza
- 6 Ol girye-i‘ tiyādlaruz Ṭālibā ki baḥr
 İşrāb için telāṭum ider mā-cerāmuza

²⁴²⁷ Erdem, **a.g.e.**, s. 294.

-1324-²⁴²⁸Nābī²⁴²⁹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Çāk eyledük telāṭum-ı ğamdan ḳabāmuṣı
Dilden ḥabābvār çıḳarduk ḥevāmuṣı
- 2 Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
Evvel ṭutar temevvüc-i yem nāḥudāmuṣı
- 3 Nāmūs-ı ‘aşḳa kesr virür ḥ’āhiş-i vişāl
Bir loḳma ile bozmayaalum iştihāmuṣı
- 4 Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuṣı

-1325-²⁴³⁰

Hevāyī

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Giydik seferde tellice Kürdī ‘abāmuṣı
Begler gibi şu üstine ḳurduk obamuṣı
- 2 Hep mā-melek senüñ diyü yalvarı yaḳarı
Nerm eyledük o āfet-i ḥaṇçer-rübāmuṣı

²⁴²⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1011.

²⁴²⁹ 1324/ 2b temevvüc-i yem: temevvüc-i ğam
Dīvān’da yer alan 3. beyit, mecmuada yoktur.

²⁴³⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 79.

- 3 Fi'l-hāl bir aşırga ıkar tār ü mār ider
Dihanyān gibi ee alsak yabamuzı
- 4 ayrı a' āma itmeyelüm arf-ı hāzuma
Germ-itihā ile yiyelüm mastabāmuzı
- 5 Pīrāne-ser dūkāna oturtduk bızā' asuz
Kāğıdcılar iinde Hevāyī babamuzı

[312a]

-1326-²⁴³¹

abrī

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ne aqlardum gzüm yaın silen dāmānuñ olsaydı
Ne am yirdüm ser-i zülfüñde dil mihmānuñ olsaydı
- 2 O mest-i fitne-cūya rāst-gelseydüñ o gүн ey dil
Elinden urtılur muyduñ eger biñ cānuñ olsaydı
- 3 abā irdüke em' -i bezme olmazdı perīān-āl
Senüñ pervāne kibrīt-i dil-i sūzānuñ olsaydı
- 4 ıkarduñ ey am-ı hātır-niin-i yār gnlümden
Derün-ı dil gibi bir gūe-i vīrānuñ olsaydı

²⁴³¹ Kasır, **a.g.e.**, s. 288.

- 5 Yine genc-i vişāl-i yār açılmazdı saña Şabrī
Eger cismüñde her bir mû ‘azîmet-ḡānuñ olsaydı

-1327-²⁴³²

Vecdī²⁴³³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Tā kim ḡaṭun ey māh cebīnüm yüze çıkdı
Esrār-ı dil-i zār u ḡazīnüm yüze çıkdı

- 2 Ruḡsāruña ḡaṭ geldüğine ağlamam ammā
Baḡt-ı siyeh-i ser-be-kemīnüm yüze çıkdı

- 3 Eşk eyledi rüsvā ḡam-ı ḡaṭtuñla beni ḡayf
Ebkār-ı nihān-ḡāne-nişīnüm yüze çıkdı

- 4 Ey ḡamze şaḡın fitne-i ḡaṭtında bulunma
Tīḡ-ı ḡaḡab ü ḡançer-i kīnüm yüze çıkdı

- 5 Cūş itdi hevā-yı ḡaṭ ile baḡr-ı ṭabī‘ at
Vecdī yine bir dürr-i şemīnüm yüze çıkdı

²⁴³² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 130.

²⁴³³ 1327/ 3b Ebkar-ı nihān-ḡāne-nişīnüm: İnkār-ı nihān-ḡāne-nişīnüm
5a itdi: eyledi

-1328-²⁴³⁴Nef'î²⁴³⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Tengdür gâyet ile ol büt-i şūhuñ deheni
Hānde yol açmasa andan çıkamazdı suhanı
- 2 Hey'et-i nāfī degüldür görinen buldı revāc
Nağş-ı ıamgā-yı yed-i kudret ile sīm-teni
- 3 Çeşm-i pākinde leṭāfet o kadar kim şanasın
Sīnesi āyīnedür āyīnedān pīreheni
- 4 Bulmaz ol pīrehen ü sīne şafāsını yine
Dökse ger şafḥa-i āb üzre şabā yāsemeni
- 5 Virdi Nef'î yine bu nazm ile dünyāya neşāt
Şanki bir cām ile germ eyledi biñ encümeni

[312b]

-1329-²⁴³⁶

Sırrı

-- / --. / .--. / --.

- 1 'İyd-i vişāl-i dil-bere kurbān olam gibi
Ser-'asker-i gürūh-ı şehīdān olam gibi

²⁴³⁴ Akkuş, **a.g.e.**, s. 531-532.²⁴³⁵ 1328/ 3a Çeşm-i pākinde: Cism-i pākinde²⁴³⁶ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Ey şeyh-i şeh̄r ađlar idüm dūşde dün gice
Baña o yār el vire ḥandān olam gibi
- 3 Tay ola gibi menzil-i rāh-ı cefā-yı yār
Kūy-ı vefāda bir gice mihmān olam gibi
- 4 Girüp elüme ḥatem-i cān-baḥş-ı dil-rübā
Ey Āşaf-ı zamāne Süleymān olam gibi
- 5 Sırrı gibi libās-ı teni çāk çāk idüp
Şevk-ı vişāl-i yār ile ʿuryān olam gibi

-1330-²⁴³⁷

Yahyā

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Def-ı ğamda olmazuz muḥtāc cāma Cem gibi
ʿĀşıkuz biz ʿāşıkā eglence olmaz ğam gibi
- 2 Baḥr isen de ḫatre-i nā-çiz göster kendüñi
Göñline gir ey göñül ol ğoncenüñ şeb-nem gibi
- 3 Kanda bir ehl-i kerem varsa yaşatmaz rüzgār
Yir yüzinde şimdi bir ādem mi vār ādem gibi

²⁴³⁷ Ertem, a.g.e., s. 228.

- 4 Baħr-ı   aşķuñ bir kenārın bulmadı b -   re dil
D şdi bir gird- ba ol z lf-i ĥam-ender-ĥam gibi
- 5 Beñzemez eş   r-ı ĥayra s zler nde r ĥ var
Sırr-ı ĥayb   ab  una Yahy  sen ñ m lhem gibi

-1331-²⁴³⁸

     

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Mi   l-i k ze-yi mey r zeyi  ıy  m gibi
Bu  te  ile ter v    de  ıy  m gibi
- 2 Kit b u s nnete uy ey ĥa   b-i ĥo -naĥme
Hev -y  nef    e uyma biz m im  m gibi
- 3 Niz     var yine mey-        le z          
Beni ĥar  m ile ceng-i beni c     m gibi
- 4 Kit  b-   ıbb-  m       da zaĥm-  a  d  ya
       var mı ĥak     ne iltiy  m gibi
- 5       -         bir p  re      yolda
       destine                m gibi

²⁴³⁸ Karacan, **a.g.e.**, s. 375-376.

- 6 Zamānede gāzeli kimse almıyor Şābit
Güzellere virilen tuhfe-i selām gibi

[313a]

-1332-²⁴³⁹

Nābī²⁴⁴⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Puhte eylerse de devrān ne kadar hāmları
Ehl-i derdūñ yine şīrīn olamaz kāmı
- 2 Ne görürdi dil ile dīde eger ki Cemşīd
İhtirā^c itmese mey-hāne vü hāmmāmları
- 3 Serve teklīf-i hūrām itmez idük görsek eger
Kāmet-i yāruñ aña kesdügi endāmları
- 4 Ne hālāvet var o şekerde k'ola mūr-ālūd
N'eyleyüm vaşlı haṭ-āverlūgi hengāmları
- 5 Şabra şarf eylesem āsānter idi ey Nābī
Vaşla şarf eyledüğüm gūşış ü iḳdāmları

²⁴³⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 995.

²⁴⁴⁰ 1332/ 1a devrān ne kadar: devrān-ı felek

2a eger ki: meger kim

5a eylesem: eyleseñ

5b eyledüğüm: eyledüğün

-1333-²⁴⁴¹Fehîm²⁴⁴²

.--- / .--- / .--- / .---

1 Dimeñ ki sine-i pür-süz-ı âteş-hîze raḥm itdi
İderdi küşte çokdan ḥaṇçer-i ḥûn-rîze raḥm itdi

2 Dili bend eylemek isterdi lâkin âteşin gördi
Taḳayyüd itmedi ol zülf-i ‘anber bize raḥm itdi

3 Görüp ḥûn içre cān-ı nîm-küşte muḫtarib-ḥālî
Nigāh-ı merḥamet-düşmen urup bir nîze raḥm itdi

4 Nişāne itmedi çeşmi dil-i sengîn-i aḡyârî
Ḥaṭâ itmezdi ammâ nāvek-i ser-tîze raḥm itdi

5 Görüp ben zerre-i ser-geşte-i ḥurşîd-i ruḥsârî
O bî-mihrüm Fehîmâ bu dil-i nāçîze raḥm itdi

-1334-²⁴⁴³Faşîḥ²⁴⁴⁴

.--- / .--- / .--- / .---

1 Gören âyîne-i cām-ı meyi tûṭî-lisân oldı
Ne keyfiyyetdür ey sākî baña mihr-i dehân oldı

²⁴⁴¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 670.

²⁴⁴² 1333/ 5a zerre-i ser-geşte-i ḥurşîd-i ruḥsârî: zerresin ser-geşte-i ḥurşîd-i ruḥsârî

²⁴⁴³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 506.

²⁴⁴⁴ 1334/ 4a hoş şafâ: gül şafâ

- 2 Bizi tenhā koyup vīrāne-i tārīk-i hicrānda
Nice demler durur kim ol perī gözden nihān oldu
- 3 Eşer itdi figān u āh-ı bülbul güllerin āhır
Ġurūrı pāy-māl-i leşker-i şāh-ı hazān oldu
- 4 Cilā-yı çeşm-i cānsın hayr-maḳdem hoş şafā geldün
Seni ey sāgar-ı mey görmedük hayli zamān oldu
- 5 Ser-ā-pā şimdi görseñ āteş-i ğam dāğ dāğ itdi
Faşihā şahın-ı sīnem gūyiyā bir gülsitān oldu

[313b]

-1335-²⁴⁴⁵Nazīm²⁴⁴⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Tāb-ı şahbā şīşe-i mīnāyı dil-süz eyledi
‘Aşḳdur kim ‘āşık-ı şeydāyı dil-süz eyledi
- 2 Her gören ruḥsāruñı āh-ı ciğer-tāb itmede
Āteş-i ‘aşḳuñ senüñ dünyāyı dil-süz eyledi

²⁴⁴⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 1059.²⁴⁴⁶ 1335/ *Dīvān*’da 2-6. beyitlerin dizilişi farklıdır.

1a şīşe-i mīnāyı: sāgar-ı mīnāyı

3a şu‘le-rīz: şu‘le-pāş

4a itse n’ola: itmekdedür

Mürettip 5 ve 6. beyitlerin 2. mısralarını kendi aralarında değiştirmiştir.

5b Her nefesde: Deldi cismin

6a Ol ki itdi lāleyi dāğ-ı ciğerle dil-fiğār: Āteş-i mihe ü maḥabbet sīne-germ itdi defi

- 3 Olmada her pençe-i mercânı şem‘ -i şu‘ le-rîz
Ey dūr-i yektā ğamuñ deryâyı dil-süz eyledi
- 4 Dem-be-dem dāğ-ı derūnın āşkār itse n’ola
Fūrkatūñ mihr-i cihān-ārâyı dil-süz eyledi
- 5 ‘ Aşk te’şiri çenār-ı bāğı itdi sīne-tāb
Her nefesde yaqdı bağrın nāyı dil-süz eyledi
- 6 Ol ki itdi lāleyi dāğ-ı cigerle dil-figār
Nā-şüküfte ğonce-i ra‘ nāyı dil-süz eyledi
- 7 Bezm-i ‘ aşkında Nazīm-i zārı da fānūsveş
Şem‘ -i hicrānıyla ol hercāyi dil-süz eyledi

-1336-²⁴⁴⁷

Yahyā

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Ol māh-likā zūlf-i siyehkārını çözdü
Şan Çin ü Hıta tācirīdür bārını çözdü
- 2 Bir aq güli eyledi bir tıfl perīşān
Dil-ber ki alup destine destārını çözdü

²⁴⁴⁷ Ertem, a.g.e., s. 237.

- 3 Encüm ıağılup řanma ıulū[ ] eyledi ĥūrřid
Ol sım-beden tğme-i zer-tārını   zdi
- 4 Mğjde idicek ey gğl-i ter bād-ı ıudūmuñ
Her ġonce hemān kīse-i dīnārını   zdi
- 5 Yaĥyā diledi şarıla aña kemerāsā
Ol kāfir-i bed-kīř ki zūnnārını   zdi

-1337-²⁴⁴⁸

Fā'izi²⁴⁴⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ĥasretūñle řem[ ]-i āteř-tāba urdum kendūmi
Leřker-i ġamdan ĥulāřa āba urdum kendūmi
- 2 Baĥr-ı ġamdan itmege rāh-ı ūmīdi ber-ıarāf
Mevce ķānī[ ] olmayup ġirdāba urdum kendūmi
- 3 [ ]Ařķa dğşdğm mekr-i zāl-i ġuřřadan buldum ĥalāř
  n Siyāvuyř āteř-i per-tābe urdum kendūmi
- 4 Ya olam ġālib yaĥğd ala ġam-ı fğřķat beni
Rezmġāh-ı ġuřřa-i aĥbāba urdum kendūmi

²⁴⁴⁸ Okatan, **a.g.e.**, s. 244.

²⁴⁴⁹ 1337/ 1a şem[ ]-i āteř-tābe: tiġ-ı āteř-tābe
3a mekr-i zāl-i ġuřřadan: mekr-i zāl-i ġuřřadan

- 5 Seng-i ser-tîz-i sitemdür sâhili ey Fâ'îzi
Bir 'aceb deryâ-yı bî-pâyâna urdum kendümi

[314a]

-1338-²⁴⁵⁰

Nâbî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Beni dil-ḥaste görüp çeşmüñe nem gelmez mi
Ya peşimânî-i evzâ' -ı sitem gelmez mi
- 2 Sen de inşâf ide ey âfet-i bîgâne-nevâz
Ġayr ile şoḥbetüñ insâna elem gelmez mi
- 3 Heves-i kām ile biz bunca şitâbân olduk
O da âyâ bize bir iki kâdem gelmez mi
- 4 Ey düşen dâ' iye-i vaşf-ı dehân-ı yâra
' Acebâ ḥâtıruña râh-ı 'adem gelmez mi
- 5 Râyegân olmaya mı yine metâ' -ı maḳşûd
Nâbiyâ kâfile-i luṭf u kerem gelmez mi

²⁴⁵⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1004.

-1339-²⁴⁵¹Riyāzī²⁴⁵²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 İrüşdi ʿıyd sākī bezm-i ʿayşa bāde gelmez mi
Bizümle itdüğüñ peymān vü vaʿ de yāda gelmez mi
- 2 Hārābāta bugün rağbetde zāhidler de seyr eyle
Şarāba rehn içün biñ hırka vü seccāde gelmez mi
- 3 N’içün irşādına pīr-i muğanuñ ser-fürū itmez
Gezer āvāre tıfl-ı dil kaçır üstāda gelmez mi
- 4 Yeter āh u fiğān itdūñ elinden çarḥ-ı gerdūnuñ
Şafā bezminde neylerde biraz feryāda gelmez mi
- 5 Riyāzī nice bir pīr-i muğāna gūşe-gīr olmak
Hārābatuñ yine güm-rehlerūñ irşāda gelmez mi

-1340-²⁴⁵³

Faşih

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Gider mi ḥalka-i āgūşa yār gelmez mi
Bizüm de dāmumuza bir şikār gelmez mi

²⁴⁵¹ Açığöz, **a.g.e.**, s. 612-613.

²⁴⁵² 1339/ 1b peymān: peymāne

2b vü: biñ

²⁴⁵³ Çıpan, **a.g.e.**, s. 496.

2 Bisât-ı bezmümüz âmâde sâķī muntażırız
Gelür mi meclise ol şivekâr gelmez mi

3 ‘ Aceb bu cüşiş-i eşke nihâyet olmaz mı
Telâţum-ı yem-i ‘ aşķa ķarâr gelmez mi

4 Ŗalur mı ğonce-i ümîd böyle ser-beste
Nesîm-i dil-keş-i faşl-ı bahâr gelmez mi

5 Raķibe âyîne-i ħüsnini şuna dil-dâr
Faşîĥ ĥâţıra bundan ğubâr gelmez mi

[314b]

-1341-²⁴⁵⁴

Nâ’ilî

--. / .--. / .--. / .--

1 Ol mâĥ ile ya Rab bu gice şoĥbet olur mı
Ol şem‘ -i cihân-tâb ile germiyyet olur mı

2 Feyż-i eşer-i cāzibe-i mihr-i ruĥıyla
Çeşm-i dil ü cān bir nigeĥ-i ĥasret olur mı

3 Ruĥsârına bu keşret-i nezzârede bilmem
Bir nîm-nigâĥ-ı hevese ruĥşat olur mı

²⁴⁵⁴ İpekten, a.g.e., s. 319.

- 4 Baht-ı siyehüñ kārı tamām olsa da görsek
Kām-ı dil-i nā-kāma da bir himmet olur mı
- 5 Yār olmayıcağ Nā'iliyā meclis-i meyde
Esbāb-ı tarāb bā' iṣ-i cem' iyyet olur mı

-1342-²⁴⁵⁵

Nef' i²⁴⁵⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gider keyf-i şarābuñ zevkī böyle yāda gelmez mi
Meger hiç mevsim-i gül devr-i cām-ı bāde gelmez mi
- 2 N'ola yā 'ıyd u nev-rūz irse yine 'ālemüñ hālī
Bugünler cām-ı mey ğam def' ine imdāda gelmez mi
- 3 Hārāb oldu yıkıldı kalb-i 'āşık gibi mey-hāne
Hārābāt ehli bilmem n'oldı kimse dāda gelmez mi
- 4 Görüp çarhuñ bu zulmin derdle def sīne dögmez mi
Kadeh kan ağlamaz mı çeng ü ney feryāda gelmez mi
- 5 Nice ülfet tutarsın zühd ile bilmem sen ey Nef' i
İçüp mest olduğıñ hiç hātır-ı nā-şāda gelmez mi

²⁴⁵⁵ Akkuş, **a.g.e.**, s. 533-534.

²⁴⁵⁶ 1342/ 2a N'ola: N'olur

-1343-²⁴⁵⁷‘ Ārif²⁴⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bugün bezme o mihr-i mäh-ı rüy-ı kec-küleğ geldi
Yanınca sāyeveş ammā raķīb-i rū-siyeh geldi
- 2 Nice āşüfte-ḫāli seyr idüñ bî-şabr u ḫüş eyler
Miyān-ı meclise mestāne ol cādū-nigeh geldi
- 3 Tayansun mülk-i dil yağmā-girān-ı ceyş-i müjgāna
Yine tārācına ol şāh-ı istignā-sipeh geldi
- 4 Kızarmış la‘l-i mey-gūnı o mest-i nāzı meclisde
Görüp ‘aqlum o germiyyetle geh gitdi vü geh geldi
- 5 Seḫer teşrîfın ol mihrüñ görince gönlüme ‘ Ārif
Fiğān-ı şām u te’sîr-i du‘ā-yı şubḫ-geh geldi

²⁴⁵⁷ Tankuş, **a.g.e.**, s. 330-331.

²⁴⁵⁸ 1343/ 2a bî-şabr: bî-‘aql

2b cādū-nigeh: āhū-nigeh

4a la‘l-i mey-gūnı: rüy-i mey-gūnı

4b geh gitdi vü geh: gāhī gitdi geh

[315a]

~~-1344~~²⁴⁵⁹

Nābī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
O gonceden bu hevālarda kām alınmaz mı
- 2 Ȳalur gider mi bize itdūgi bu cev̄r ü sitem
Sipih̄rden ‘acebā intikām alınmaz mı
- 3 Ȳaṭ-āver olmağ-ıla dil geṇer mi dil-berden
Sevādkār ise de sīm-i ḥām alınmaz mı
- 4 İder mi gūṣ ‘aceb ‘andelībūñ efğānın
O goncenūñ deheninden kelām alınmaz mı
- 5 Ğurūr ḥüsn ü leṭāfet-i ḥiṭāba māni‘ ise
Ya reh-güzārına varsağ selām alınmaz mı

²⁴⁵⁹ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1004.

-1345-²⁴⁶⁰Hevāyī²⁴⁶¹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bahār geldi yine arpa vām alınmaz mı
O köyliden bu şıralarda tam alınmaz mı
- 2 alur gider mi büt n T rke kertilenler  h
Bu yayladan ‘aceb  b l-i am alınmaz mı
- 3 Baar mı yapışanu  destine ‘aceb dikeni
O  oncen   sepedinden utam alınmaz mı
- 4 şaal bel rmek ile dil geer mi parladan
Sehl unu ise de şıra c m alınmaz mı
- 5 Yanaşma t ze uşa yanımızda urmaz ise
Es r H nına varsa  ul m alınmaz mı
- 6 iy fet olduğu g n evdeki oluk ocuğa
anala aşcıbaşıdan a‘ m alınmaz mı
- 7 Gice oa oa gezme disem Hev y  ‘aceb
Bu h ş s zden o r sv -y  ‘ m alınmaz mı

²⁴⁶⁰ akır, **a.g.e.**, s. 77.

²⁴⁶¹ 1345/ 1a Bah r: avar
7b h ş: h ş

-1346-²⁴⁶²Rāmī²⁴⁶³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bu iştigâlden ey meh kelâl gelmedi mi
Ferâğ-ı dağdağa-ı kıl ü kâl gelmedi mi
- 2 Nedür bu nâle şabâ yoḥsa ol gül-i terden
Hezâr-ı zâra nevîd-i vişâl gelmedi mi
- 3 Çemende serv n'îçün olmamış üftâde-i ḥâk
‘ Aceb bu bâğa o nev-res nihâl gelmedi mi
- 4 Ḥusûfa vardı ruḥ-ı tâb-dâr ol mâhuñ
Henûz mihr-i ümîde zevâl gelmedi mi
- 5 Geh âh-ı serv ü gehî eşk-i germ-i ‘âlem-sûz
Daḥı hevâ-yı dile i‘tidâl gelmedi mi
- 6 Ne idi bize bu cevruñ lüzûmını bilsek
Daḥı ol âfete vaḳt-i su’âl gelmedi mi
- 7 Görince mevķıf-ı ḥayretde yâr-ı ‘uşşâķân
Dimiş ki Rāmī-i âşüfte-ḥâl gelmedi mi

²⁴⁶² İnce, **a.g.e.**, s. 193.

²⁴⁶³ 1346/ Mecmuada yer alan 2, 3, 4, 5 ve 6. beyitler, tezkirede yoktur.
1a meh: dil

[315b]

-1347-²⁴⁶⁴Nābī²⁴⁶⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bu nāleden saña bülbul kelāl gelmedi mi
Dimāğ-ı şevke dağı ihtilāl gelmedi mi
- 2 Pür itdi ‘ālemi ‘anberle kārvan-ı hağı
Dağı meşāmuña bñy-ı vişāl gelmedi mi
- 3 Cihānı yakma yiter tāb-ı āh ile ey dil
Hevā-yı ‘aşka dağı i‘tidāl gelmedi mi
- 4 Neden tevaqquf-ı pervāz şāh-ı maşşūda
Henüz murğ-ı dile per ü bāl gelmedi mi
- 5 Bu şi‘r-i nādireden toğrı söyle ey Nābī
Cihāna lezzet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

²⁴⁶⁴ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1008-1009.

²⁴⁶⁵ 1347/ 3b Hevā-yı ‘aşka: Hevā-yı vaşla

Dīvān’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

5b Cihāna: Dehāna

-1348-²⁴⁶⁶**Mâcid**

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bu ‘ işveden saña cānum kelāl gelmedi mi
Zuhūr-ı haṭ ile hiç infi‘āl gelmedi mi
- 2 Tebessüm-i nemekîn ü ‘ itāb-ı la‘ linden
Mezāḳ-ı cāna mükerrer zülāl gelmedi mi
- 3 Bu bī-ḥūdī-i ğam u ıztırāb [u] cevrenden
Saña da ey dil-i şeydā melāl gelmedi mi
- 4 Nedür bu keş-me-keş-i dest-i dehr-i nā-fercām
Dimāġuña sebep-i ihtilāl gelmedi mi
- 5 Talatṭuf-ı nıgehinden ne añladuñ Mâcid
‘ Aceb ki ḥāṭırına mekr ü āl gelmedi mi

²⁴⁶⁶ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 57-58.

-1349-²⁴⁶⁷Nā'ili²⁴⁶⁸

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bu neşveden saña ey dil kelāl gelmedi mi
Cihāna geldi gele infī'āl gelmedi mi
- 2 Bu köhne maştabanuñ bāde-i neşātı gönül
Riyāyı қо saña zehr-i melāl gelmedi mi
- 3 Tabīb-i müşfikı yok bir ribāt-ı hayretde
Mizāc-ı himmetüne i' tidāl gelmedi mi
- 4 Ne anladuñ bu semā' u bu nāleden sūfī
Bu tekyeden saña hiç vecd ü hāl gelmedi mi
- 5 Varınca bezm-i Felāṭūn-ı ' aşka ' aql-ı fuḥūl
Hezār şerm ü hacāletle lāl gelmedi mi
- 6 Yine neticesi hayret degül mi Nā'iliyā
Bu rüzgāra Nasīr ü Celāl gelmedi mi

²⁴⁶⁷ İpekten, **a.g.e.**, s. 311.²⁴⁶⁸ 1349/ 1b geldi gele: geldigine

3a bir: bu

3b i' tidāl: iḥtilāl

4a nāleden: nāydan

5a ' aql-ı fuḥūl: ' aql-ı fuḫūl

[316a]

-1350-²⁴⁶⁹Fā 'izi²⁴⁷⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kūh-ı ğamda bu dil-i nā-şād feryād eyledi
Hālūme raḥm eyleyüp feryād feryād eyledi
- 2 Bī-sütüne eyledüm rāh-ı maḥabbetden su 'āl
Hākden her zerre-i Ferhād feryād eyledi
- 3 Hiç degüldür tuymadı esrār-ı miḥnetden ḥaber
Uğradıkda neysitāne bād feryād eyledi
- 4 Nāle-i dil şöyle te 'şir itmiş eczāsına kim
Āh idünce çarḥ-ı bī-bünyād feryād eyledi
- 5 Künc-i miḥnetde görüp bī-kesligüm bī-iḥtiyār
Fā 'izi yanumca ḥüzn-ābād feryād eyledi

²⁴⁶⁹ Okatan, **a.g.e.**, s. 246-247.

²⁴⁷⁰ 1350/ 1a bu: çün

1b Hālūme: Hālīne

-1351-²⁴⁷¹

Hevāyī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Sūr şalmaduğum Edrinede bāb mı ҡaldı
Yalamaduğum sufre şaḥan ҡab mı ҡaldı
- 2 Geh Ҡāhirede gāhice Tekfūrtağında
Nūş itmedüğüm sübye vü vişn-āb mı ҡaldı
- 3 Berşüñ bir oṭın bulamadı İbni Raḥīķī
Şormadığı ‘aṭṭār mı ‘aşşāb mı ҡaldı
- 4 Ter oğlanı oldum ḥaḳ ile nice ҡurāda
Ḥarmanda yazın dögmedüğüm şap mı ҡaldı
- 5 Kürkcibaşınıñ kendi cenābet eli b.ḳlu
Bir b.ḳlamaduḳ ҡāḳum u sincāb mı ҡaldı
- 6 Da‘ vāma göre yazmadı aḥvālümü kimse
‘Arż eylemedük ḥālümü küttāb mı ҡaldı
- 7 Endāzeledüm baḥr-ı ‘arūz içre Hevāyī
Eş‘ ārumı arşınlamaduḳ çāp mı ҡaldı

²⁴⁷¹ Çakır, **a.g.e.**, s. 82.

-1352-²⁴⁷²Vecdî²⁴⁷³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Feryād-ı dil-i zāruma dem-sāz mı kaldı
Ya keşf idecek derdümi hem-rāz mı kaldı
- 2 İtdi nıgehüñ ‘ālemi esrāruma vākıf
Sīnemde nihān eyleyecek rāz mı kaldı
- 3 Meydān-ı hevesde olacaķ baña muķābil
Şūrīde-dil ü ‘āşıķ-ı ser-bāz mı kaldı
- 4 Cān naķdine hırş itmez ise n’ola ki dilde
Ġayre heves-i vaşluñ ile āz mı kaldı
- 5 Dil düşmek içün cūy gibi pāyine her dem
Ġaddüñ gibi bir naḥl-i ser-efrāz mı kaldı
- 6 ‘Ālemde leb-i la‘ lüñi vaşf itmede māhir
Vecdî gibi bir nādire-perdāz mı kaldı

²⁴⁷² Yanmaz, **a.g.e.**, s. 126.²⁴⁷³ 1352/*Dîvân*’da yer alan 5. beyit, mecmuada yoktur.

[316b]

-1353-²⁴⁷⁴Şabri²⁴⁷⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Meded sākī vücūdum rāh-ı ğamda nā-tüvān oldu
Ğubār-ı tevbe dāmān-ı dile kūh-i girān oldu
- 2 Şıķıldum ḥasret-i meyden teḥi olsun getür cāmı
Mişāl-i dāne-i engūr çeşmüm nem-çekān oldu
- 3 Yetişdür şīr-i bustān-ı rez-i feyż-āveri luţf it
Ki mehd-i ğuşşada tıfl-ı dilüñ kārı fiġān oldu
- 4 Şitāb itsün mey-āver nışfı kaldı şīşe-i ‘ayşuñ
Meded erbāb-ı meclis bīm-i ğamdan nīm-cān oldu
- 5 Yine feyż ü feraḥ bir yirden irdi dillere sākī
Yetişdürdi ‘araķla bādeyi himmet-resān oldu
- 6 Berāy-ı rūḥ-ı Cem rindāne bezl-i sīm-i sūrḥ itdi
Yine ser-māye-i keyf-i dü-bālā der-miyān oldu

²⁴⁷⁴ Kasır, **a.g.e.**, s. 289.²⁴⁷⁵ 1353/ 6a bezl-i sīm-i sūrḥ itdi: bezl-i sīm-i sūrḥ

- 7 Yine Şabrî ħurūş-ı ma‘ nî-i rengîn ile ıtab‘ um
Serây-ı nazma bir fevvâre-i şahbâ-feşân oldı

-1354-²⁴⁷⁶

Yahyâ²⁴⁷⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül efkâr-ı pîç-â-pîç-i zülfüñle zebûn oldı
Belâ bu en iyü tedbîri zencîr-i cünûn oldı
- 2 Ne kıanlar yutdı bir rağbet bulınca nâfe-i mişkîn
Saçuñ hep zâyî‘ itdi dağı şimdi bağı ħûn oldı
- 3 Ne sır olsun bu kim bir nokta düşdi kıl-k-i kudretten
Ruħ-ı ħûbâna ziynet lâleye dâğ-ı derûn oldı
- 4 İrüşür Ka‘ be-i maqşûda kıalmaz râh-ı miħnetde
Aña kim pertev-i nûr-ı cemâlüñ reh-nümûn oldı
- 5 Bilenler fenn-i ‘ aşkı bilmemekle faħr ider Yahyâ
‘ Aceb dîvânedür zu‘ mınca ol kim zü-fünûn oldı

²⁴⁷⁶ Ertem, a.g.e., s. 221.

²⁴⁷⁷ 1354/ 2a bir: gör

[317a]

-1355-²⁴⁷⁸Mezāķi²⁴⁷⁹

.--- / .--- / .--

- 1 Yanumda yār elümde sāğar-ı mey
Bu demdür şoĥbet-i ‘ayş-ı pey-ā-pey
- 2 Nigīn-i cām-ıla rind-i tehī-dest
Olur mesned-nişīn-i Hātem-i Tay
- 3 ‘Aceb pūr-şevķ idermiş ehl-i bezmi
Şadā-yı ‘ūd u āvāz-ı def ü ney
- 4 Fenāsiyla sīne-i mülk-i beķāyum
Ne lāzım taĥt-ı Rūm u efser-i Key
- 5 Mezāķī bilmedüñ ķadr-i vişāli
Bahāruñ vaķti geķdi hey meded hey

²⁴⁷⁸ Mermer, **a.g.e.**, s. 550.²⁴⁷⁹ 1355/ 4a sīne-i mülk-i beķāyum: şeh-i mülk-i beķāyum

-1356-²⁴⁸⁰

Li-muḥarririhi Rūḥī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 O yārdan bize bilmem peyām gelmez mi
Nevīd-i vuşlatı müş‘ir kelām gelmez mi
- 2 Yıkıldı kaldı ḥumār-ı şarāb-ı ‘aşq-ıla dil
Kanı o sākī-i mest-i müdām gelmez mi
- 3 N’içün tehī tura mihrāb-ı mescid-i ḥātır
Ezān-ı nāle oқındı imām gelmez mi
- 4 O kaḥpe duḡter-i rezden ümīd-i ayş idenüñ
Ḥarīm-i bezmine İbn-i Ḥarām gelmez mi
- 5 Neden remīde-i vaḥşetüñe tegāfüldür
Künām-ı kāma kebg-i ḥırām gelmez mi
- 6 Bu ihtiyār-ı melāmet ne Rūḥiyā sende
‘ Aceb derūnuña hiç neng ü nām gelmez mi

²⁴⁸⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-1357-²⁴⁸¹

Şābit

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Ser-keşlige mübeddel olur ser-fürûları
Aldı kolına sāķi-i gül-rû sebûları
- 2 Bilmem kimüñ başında ufanur yine kaçak
Hep kırdı dökdi şahne-i bed-ḥû kedûları
- 3 Dergāh-ı bî-niyāza taḳarrub ba' iddür
Ol zümreden ki maḥż-ı ḥadeşdür vuzûları
- 4 Baḥr-ı sefid gibi yine mevc-i ḥüsn urur
İstnbuluñ beyāza girüp sāde-rûları
- 5 Zer taş-ı āftābda şābūn-ı māh ile
Gömlerlerin gül-āb ile yur cāme-şûları
- 6 Sulṭān-ı ḥüsni kaldırıyor bezm-i ' aşḳdan
A' lā buḥûrlarla ḥaṭ-ı müşg-bûları
- 7 Nābī Efendi lehcesine iḳtifā ider
Şābit Sitanbuluñ daḥı pākīze-gûları

²⁴⁸¹ Karacan, **a.g.e.**, s. 376-377.

[317b]

-1358-²⁴⁸²Şināsi²⁴⁸³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dile efkār-ı hālūñ meşreb-i şubḥ u mesā oldı
Yine bir fülful-i hoş-bū baña ḥabb-ı ğıdā oldı
- 2 Tekellüfsüz sürerken pāyuña yüz bir zamān şimdi
Ġubār-ı reh-güzāruñ dīdemüzde tūtiyā oldı
- 3 N'ola müjgānlarum mercān u ḥūn-ı dīde baḥr olsa
Varup aġyār bed-güherle oldur āšnā oldı
- 4 Dil-i pūr-ḥūna pīç ü tāb-ı zülfüñ kim eşer itdi
Derūn-ı külbe-i ḳalbe münakḳaş būriyā oldı
- 5 Aġız açmaz o ğonce va' de-i vaşla Şināsiye
Hezārān güller açıldı nice şayf u şitā oldı

²⁴⁸² Harmancı, **a.g.e.**, s. 97-98.

²⁴⁸³ 1358/ 1b bir: her

3a bed-güherle: bed-girdārıla

-1359-²⁴⁸⁴

Nahîfî

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Pāy-māl-i zillet olma ʔālib-i dūnyā gibi
Devlet olmaz ʔālem-i dūnyāda istiġnā gibi
- 2 Yüz kızartup nākese ʔarz-ı temennā itme kim
Rū-be-ḥāk-i şerm olursun cūr a-i şahbā gibi
- 3 Rūzgāruñ sillesinden olmaḫ isterseñ emīn
Pūr-ḥurūş olma hevā-yı nefis ile deryā gibi
- 4 Fitne vü āşūba eylerseñ cesāret bilmiş ol
ʔĀqıbet ḫanuñ iĉerler bāde-i ḫamrā gibi
- 5 Devlet-i ḫüsne ġurūr itme gözüm nūrı şaḫın
Bī-vefādur reng ü bŷy-ı ġonce-i ra ʔ nā gibi
- 6 Pāk-dāmān ol hemān bu ḫākdān-ı dehrde
İmtiyāz ister iseñ serv-i ḫemen-pīrā gibi
- 7 Lafz-ı bī-ma ʔ nā gibi her meclise itme duḫŷl
Kendüñi gözden nihān it nŷkte-i ma ʔ nā gibi

²⁴⁸⁴ Aypay, **a.g.e.**, s. 495.

- 8 Ehl-i ʿaṣ nuṣ zaḥm-mıkrāz-ı lebinden kıl ḥazer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ -i bezm-ārā gibi
- 9 Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istignādan ayrılma dil-i şeydā gibi

[318a]

-1360-²⁴⁸⁵

Nābī²⁴⁸⁶

... / ... / ... / ..-

- 1 İtdi hem-reng şabā gülşeni mey-ḥāne ile
Germ-ḥūn oldu bugün gül yine peymāne ile
- 2 Gice çok yandı baña ḥavfūm odur kim bu gice
Tutışur şemʿ -i şeb-ārā yine pervāne ile
- 3 ʿAhdūm olsun o perī meclise gelmezse eger
Yıkayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile
- 4 Siteminden gilemend olmaz idūm nʿeyleyūm āh
Āşnā olmasa her gördügi bīgāne ile

²⁴⁸⁵ Bilkan, **a.g.e.**, s. 341-342.

²⁴⁸⁶ 1360/ 1b bugün gül: gül-i ter

2a ḥavfūm: zannum

4b her: ger

- 5 Nābiyā terk-i hıred vāsıta-ı rāḥat imiş
 atı o meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

-1361-²⁴⁸⁷

Hevāyī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 odı bir şekle arı ılbırı aygana ile
 aynadı orba ocada yine tarḥāna ile
- 2 Dögdürürdi baña yār aşcıyı pek n'eyleyüm āh
 Tā gelince bōrek eglenmese merdāne ile
- 3 Borcum olsun ara ız cergeye gelmezse eger
 Yaayum ormanı bir na' rā-i ingāne ile
- 4 Evde ırlaşmaları böyle alırsa bir gün
 Dögüşür arı bekārı yine aynana ile
- 5 Ey Hevāyī delilik lāzime-i devlet imiş
 Nekbeti itdi onuşmak bizi ferzāne ile

²⁴⁸⁷ akır, **a.g.e.**, s. 72.

[318b]

-1362-²⁴⁸⁸Nābī²⁴⁸⁹

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Faşl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene
Açalum çeşm-i temāşā-yı semenden semene
- 2 Olma ağyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
Çokdur ey şūḥ-ı cihān fark suḥandan suḥana
- 3 Būse bāzīçesidür lebleri meh-rüyānuñ
Tolanur tāze suḥan gibi dehenden dehene
- 4 Keştī-i şāne olup ğarḳ-ı yem-i zülf-i siyāh
Tolanur mevce-i yem gibi şikenden şikene
- 5 Rismān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mızrāb
Şıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

²⁴⁸⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 929.²⁴⁸⁹ 1362/ 4b Tolānūr: Tolaşur

-1363-²⁴⁹⁰

Na' tî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 O perî 'azm idicek seyre çemenden çemene
Eyledi bād-ı şabā mûjde semenden semene
- 2 Ruḥṣat-ı būs-ı lebûñ ğayrıya ifşā itme
Neşr olur qorqarum ey ğonce dehenden dehene
- 3 Gāh dil bende gehî kūy-ı dil-ārāda muḳīm
Ne 'aceb gitse o şūrīde vaṭandan vaṭana
- 4 Bī-tevaḳḳuf ṭaleb-i vaşla ser-āġāz eyle
Dehenûñ şerm-ile gezdürme suḥandan suḥana
- 5 Na' tiyā ṭālib-i iḳbāli olan dünyānuñ
Uğradur kendüyi şad-ḥayf vaṭandan vaṭana

[319a]

-1364-²⁴⁹¹'İşmetî²⁴⁹²

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Olursa dilde n'ola dāġ-ı ārzū tāze
Henūz açıldı o gül dahı reng ü bû tāze

²⁴⁹⁰ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.²⁴⁹¹ İpekten, **a.g.e.**, s. 95.²⁴⁹² 1364/ Aynı gazel **289a** nolu varakta da yer almaktadır.

- 2 Bu demde içmemege çāre var mıdur ādem
‘Ale’l-ḥuṣūṣ ola sāḳī-i ḥānde-rū tāze
- 3 ‘Aceb ne yüzden olur ‘arz-ı ḥāl-i ḥayrānum
Daḥı o şūḥ-ı nev-āyīn-i tünd-ḥū tāze
- 4 Çekildübine göre yār minneti bārī
Olaydı çarḥ-ı kuḥen-sāl-i fitne-cū tāze
- 5 Cefā-yı dehr ile gelmekde ‘İşmetiye fütūr
Her āyīne yine bed-ḥāh u herze-gū tāze

-1365-²⁴⁹³

Nazīm²⁴⁹⁴

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Hilāl şanma diküp menzile nişānumuzı
Sipihre eyledük āvīhte kemānumuzı
- 2 Hümā-yı evc-i niyāzuz ki eylese yiridür
Firāz-ı sidre temennā-yı āşyānumuzı

²⁴⁹³ Çakır, **a.g.e.**, s. 1035.

²⁴⁹⁴ 1365/ *Dīvān*’da yer alan 2 ve 4. beyitler, mecmuada yoktur.

2a niyāzuz: kemālüz

3a Ğarīb tā’ıfeyüz kim birer mükālemeden: Zebān-ı dil bilür işrāḳiyān-ı ‘aşḳdanuz

4a Bulur sefine-i ḥāhiş kenār-ı maḳşūdı: ‘Aceb mi sāḥil-i maḳşūda irse fülk-i ümīd

4b Nesīm-i baḥt pür eyleyse: Nesīm-i luṭf-ı Ḥudā açdı

5b Ḥabāb-ı bāde: Ḥabāb-ı āb

- 3 Ğarīb tā'ifeyüz kim birer mükālemeden
Henüz bilmedi lāl olmayan lisānumuzı
- 4 Bulur sefine-i ħ'āhiş kenār-ı maḳşūdı
Nesīm-i baḫt pür eylerse bād-bānumuzı
- 5 Ümīd ü bīmi geçüp virmişüz Naẓīmāsā
Ḥabāb-ı bāde gibi bāde ḥānūmanumuzı

-1366-²⁴⁹⁵

Nā'ilī

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Bütāne cilvelerūñ yıkdı deyr-i cānumuzı
Şirār-ı şem' -i ruḥun yaḳdı ḥānümānumuzı
- 2 Ḳazā bu bāğda mevḳūf-ı bād-ı āh itmiş
Şikest-i şāḥ-ı berūmend-i bāğbānumuzı
- 3 Bu tāb-ḥānede şıḥḥat-peẓīr-i kām idicek
Ne derd-ile çekerüz cān-ı nātüvānumuzı
- 4 Bülend-pāye-i 'aşḳuz ki itmezüz pā-dāş
Zebān-ı tōhmet-i Maṣṣūra dāstānumuzı

²⁴⁹⁵ İpekten, a.g.e., s. 323.

- 5 Hümā-pesendī-i iḳbāle nāzdan maḳṣūd
Segān-ı kūyınā virmekdür üstühʿānumuzı
- 6 Alur hıẓāne-i kūyına Nāʿilī bulsa
Mezāḳ-ı rūḥ-ı suḥan neşve-i beyānumuzı

[319b]

-1367-²⁴⁹⁶

Şehrī

.-.- / ...- / .-.- / ..-

- 1 Bu ıztırab ile sīm-āb görse cānumuzı
Zebāna almaz idi ḥarf-i imtiḥānumuzı
- 2 Dem ola kim kılasuñ ey hümā-yı ğam-ı bī-zād
Zamān zamān añasın zevḳ-ı üstühʿānumuzı
- 3 Hezār-ı gülşen-i ʿaşḳ olmayan dil-i bī-sūz
Bilür mi ḥāl-i dil-i dūzaḡ-āşyānumuzı
- 4 Tavaf ider dem-i şivende rūḥ-ı bismil-i ʿaşḳ
Faḥir-künān-ı leb-i nāle vü fiğānumuzı
- 5 Hezār-ı tāze-nevā-yı çemensitān-ı dilüz
Bilürse Şehrī bilür şive-i zebānumuzı

²⁴⁹⁶ Demirel, **a.g.e.**, s. 124.

-1368-²⁴⁹⁷

Sırrî

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Hâzîne-i hünere mâlik itdi cânumuzı
Kilîd-i kufîl-ı suhan eyledi zebânumuzı
- 2 Tenezzül itmedi âyîne-i sipihre bakup
Hilâl gördi hüma ‘ aks-i üstühânumuzı
- 3 Görün sipihri denînüñ kemâl-i imsâkin
Ki mâh-tâb-pezir itmedi kettânumuzı
- 4 Dirîğ itmedi ol şüh zîb-i gûş-ı kabûl
Dür-i niyâzumuzı gevher-i emânumuzı
- 5 Nikât-ı Sırrî-i üstadı kimse fehmi itmez
Bilürse Şehrî bilür şive-i zebânumuzı

-1369-²⁴⁹⁸

Faşîh

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 İden bu keştî-i ‘ aşka süvâr cânumuzı
Nesîm-i âh-ıla pür itdi bād-bânumuzı

²⁴⁹⁷ Kazan, a.g.e., s. 349.²⁴⁹⁸ Çıpan, a.g.e., s. 502.

- 2 Hümā-yı devlet-i ‘aşkı tenezzül itmez ise
Segān-ı kūyı qabūl eyler üstüḥ‘ānumuzı
- 3 Görince bendesini ḥayli münfa‘ il oldı
‘Adū o şāh-ile bozmuş gibi miyānumuzı
- 4 Metā‘ -ı şabrumuzı eylemiş kesād üzre
Çeken diyār-ı ḡam-ı ‘aşka kārbanumuzı
- 5 Faşih o bü’l-‘aceb-i şāh-bāz-ı ‘aşkuz biz
Ki eyledüñ ser-i Mecnūnda āşyānumuzı

[320a]

-1370-²⁴⁹⁹

Riyāzī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nev-cevānum saña meyl eyledi cān bir dil iki
Ḥaşılı çāre ne oldı bir iken müşkil iki
- 2 Gözlerüñ cāna kıyar merdüm-i ḥunīlerdür
Gerçi maqtūl bir ammā güzelüm kātıl iki
- 3 Yūsuf olur saña olursa leṭāfetde nāzır
Birisi sensin anuñ var ise ve’l-ḥaşıl iki

²⁴⁹⁹ Açıkgoz, **a.g.e.**, s. 584.

- 4 Düşdük ise n'ola bir iki 'adem arasına
Olsa deryā-yı vücūda ne 'aceb sâhil iki
- 5 Söyleden na'ıkadur tab' -ı ruḥ-ı dil-ber ile
Ey Riyāzī nitekim āyīne bir kâbil iki

-1371-²⁵⁰⁰

Şābit

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Setr için zāhid-i ālüfte-meniş bādesini
Perde eyler der-i mey-ḥāneye seccādesini
- 2 Cāme-ḥ'ābında ecel derleri dökdi 'āşık
Şoyup ol şūhı çıkardınca gice sādesini
- 3 Zülfi çengāl şalup çāh-ı zenaḥdānda arar
'Āşık-ı şifte-ḥālūñ dil-i üftādesini
- 4 'Āşıkā bağmaduḡı farṭ-ı maḥabbetdendür
Şaḡınur kendi gözinden daḡı dil-dādesini
- 5 Kākülūñ açma düşürme o güzel başuñ için
Şābitūñ kayd-ı gama ḥāṭır-ı āzādesini

[320b]

²⁵⁰⁰ Karacan, **a.g.e.**, s. 368.

-1372-²⁵⁰¹

Naḥîfî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 İtmedi ḥālūme vākıf eşer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilūmden meger āgāh seni
- 2 Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni
- 3 Eylemiş zümre-i ‘uṣṣāḳa beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḥübāna iden şāh seni
- 4 Ğam degüldür ‘adem iḳlīmine ‘azm eyler ise
Eyleyem şām ü seher cān gibi hem-rāh seni
- 5 Bir nefes şabr idemem fūrḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni
- 6 Getürür bir gün olur dā’ire-i teşḫire
Eşḳ-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni
- 7 Āftāb olsa görünmez baña senden ğayrı
Bu Naḥîfî seni özler seni ey māh seni

²⁵⁰¹ Aypay, **a.g.e.**, s. 505.

-1373-²⁵⁰²**Manṭıķī**

--. / .--. / .--. / .--

- 1 İsterse söyinsün felegün meş' al-i māhı
Dünyāya yeter sīnemüzün şu' le-i āhı
- 2 Şimdengirü yāhū seni ey şabr u taḥammül
Sulṭān-ı ğamuñ ḳalbe hücüm itdi sipāhı
- 3 Zāhid yüregün taş ise de gör ṭayanur mı
Bir kez hele gözden geçür ol tīr-i nigāhı
- 4 Bir göz düşürür 'aşḳ seni çāh-ı belāya
Elden ḳoma ey dil resen-i zülf-i siyāhı
- 5 Hākister-i pervāneyi gör n'eyledi şem'e
Tācı zer iken bir nemedey itdi külāhı
- 6 Her nesnede hem-rengine var idi ta'alluḳ
Şimdi sezemem kāhrübā cezb ide gāhı
- 7 Görmez gözümüz Manṭıḳiyā ḥ'āb-ı ferāḡat
Bād-ı seḫer-i ḡaflet eger esmese gāhı

²⁵⁰² Kaya, XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi, s. 139-140.

-1374-²⁵⁰³

Mezākī²⁵⁰⁴

-... / .-.- / -... / .-.-

- 1 Ol gül-i nāz-perverüm ẓadr-i niyāzı bilmedi
Ḥayf ki sūz-ı bülbül-i zemzeme-sāzı bilmedi
- 2 Dūd-ı fetīl-i dāğumı gördi o meh-liḳā velī
Dilde ‘alev-fürüz olan sūz u güdāzı bilmedi
- 3 Bezm-i raḳīb-i kāfire vardı tenezzül eyledi
Mertebedān-ı ḥüsn iken rütbe-i nāzı bilmedi
- 4 Ol büt-i şīve-fiṭratuñ tāze zebāñ-ı ‘işvesün
Fenn-i maḥabbetüñ nice nükte-ṭırāzı bilmedi
- 5 Ḳays ile Kūh-ken gibi vādī-i ‘aşḳa düşmeyen
Rāh-ı dırāzı görmedi şeyb ü firāzı bilmedi
- 6 Ka‘be-i kūy-ı dil-bere toğrı revāne olmayan
Semt-i ḥilāfa düşdi ol rāh-ı Ḥicāzı bilmedi
- 7 Dürd-i ḥum-ı meyi koyup āb-ı ḥayāt isteyen
Ḥızr ise de o māye-i ‘ömr-i dırāzı bilmedi

²⁵⁰³ Mermer, **a.g.e.**, s. 553.

²⁵⁰⁴ 1374/ 4a şīve-fiṭratuñ: ‘işve-fiṭratuñ

- 8 Cilve-i hüsn-i tab^ç uña reşk ü ħased Mezākiyā
Eşheb-i kilik bu ferās bu tek ü tāzı bilmedi

[321a]

-1375-²⁵⁰⁵

Vecdī

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Dest urdı şabā tırta-i tarrār tağıldı
Fāş oldu ruḥı^ç āleme esrār tağıldı
- 2 Açılmadı pejmürde-gül-bāğ-ı ümīdüm
Eyyām-ı ħazān irdi vü ezhār tağıldı
- 3 Kaldum şeb-i fūrkatde ġam-ālūde vü bī-kes
Cem^ç iyyet-i yārān-ı vefādār tağıldı
- 4 Dil nağd-i recā ile olup kāma ħırīdār
Dellāl-ı felek virmedi bāzār tağıldı
- 5 Olsa n'ola bülbul dil-i Vecdī ile hem-dem
Tab^ç um gibi berg-i gül-i gülzār tağıldı

²⁵⁰⁵ Yanmaz, **a.g.e.**, s. 124.

-1376-²⁵⁰⁶Sırrı²⁵⁰⁷

--. / .--. / .--. / .--

1 Kān-ı güher ol la' l-i güher-bāra açıldı

Teng-i şeker ol tūṭi-i güftāra açıldı

2 Luṭfı o perīnūñ yine aḡyāra açıldı

Gencīne-i vuşlat yine bir mārā açıldı

3 Oldı mütebessim göricek şeb-nem-i eşki

Ol ḡonce-dehen nāz-ile gülzāra açıldı

4 Miftāḥ-ı niyāz ile kilid-i der-i vuşlat

Sābāşda Sırrı-i dil-efgāra açıldı

-1377²⁵⁰⁸Sāmī²⁵⁰⁹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

1 O ṭıfl-ı nāzuñ olur pence-i muḡannāsı

Yedi veren gülünñ ḡonce-i muṭarrāsı

²⁵⁰⁶ Kazan, **a.g.e.**, s. 350.²⁵⁰⁷ 1376/ 2a Luṭfı o perīnūñ yine aḡyāra: Luṭfın o perī düşmen-i bekāra
4b Sābāşda: Sābāş ki*Dîvân*'da yer alan 4 ve 5. beyitler, mecmuada yoktur.²⁵⁰⁸ Kahramanoğlu, **a.g.e.**, s. 455.²⁵⁰⁹ 1377/ 1a ṭıfl-ı nāzuñ: naḡl-i nāzuñ*Dîvân*'da yer alan 4. ve 6. beyitler, mecmuada yoktur.

- 2 Baḳup sirişkle o sîm-i saḳa fûrûş itdüm
Reh-i niyâza nigâhumla bir şu dîbâsı
- 3 N'ola libâs-ı kemândâr-ı âhum olsa sipâh
Nişâne irmedi tîr-i heves budur yası
- 4 Bu deñlü teşne-i ' aşḳı şuvardı ḥayrânum
Ol ince belden iken âb-ı tîğ-ı mecrâsı
- 5 Görince dil o siyeh ḥâli çâḳ miyânında
Muḳa' ar-ı zeḳan-ı yâra düşdi sevdâsı
- 6 Ḥayâl-i çeşmüñ-ile sürmedân-ı ḳalbinde
Mişâl-ı kuḥl ezilür ' aşıḳuñ süveydâsı
- 7 Çü dūd-ı şem' a-i kāfûr Sâmiyâ yaḳışur
O gerden üzre siyeh zülf-i ' anberâsâsı

[321b]

-1378-²⁵¹⁰

Fehîm

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Destine alduḳça şemşîr-i ḳazâ-yı ḡamzesi
Bir nigâh ile şehîd eyler belâ-yı ḡamzesi

²⁵¹⁰ Üzgör, **a.g.e.**, s. 676-678.

- 2 Gāh olur bir neşvesinden cān bulur bīgāneler
Küşte eyler gāh yüz biñ āšnāyı ğamzesi
- 3 Bir nigāh itse eger hıışm ile ehl-i maḥşere
Lerzenāk eyler dil-i rûz-ı cezā-yı ğamzesi
- 4 İtmeden şehbāz-ı çeşmi nīm-pervāz-ı nigāh
Ḥavfdan rīzān ider per-i hümāyı ğamzesi
- 5 Bī-vefādur kıl cefāsın ārzū yāruñ Fehīm
Saña ta' līm eylesün luṭf [u] cefāyı ğamzesi

-1379-²⁵¹¹

Velehū

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Şaydgāh itse n'ola şahn-ı kazāyı tırrası
Pāy-best-i dām ider murğ-ı belā-yı tırrası
- 2 Ğaflet ile sāye-endāz olsa fark-ı tācına
Bend ider bāl ü per-i zıll-ı hümā-yı tırrası
- 3 Öyle kāfirdür ki bend itmez yine zünnārına
Ger Mesīhā olsa da dīn-āšnāyı tırrası

²⁵¹¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 664-666

4 Çözse nāgeh ‘ uḳde-i ḥam-der-ḥamın bād-ı şabā
Ser-be-ser şahrā-yı Çīn eyler hevāyı tırrası

5 Ser-be-ser şahrā-yı Çīn eyler hevāyı hem Fehīm
Deşt-i sülbülzār ider dest-i şabāyı tırrası

-1380-²⁵¹²

Nef’ ī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Dil-rübādur zülfi ammā dil-nişīndür ğamzesi
Nāz iderse yaraşur pek nāzenīndür ğamzesi

2 Çekme ğam bir āfet-i pā-der-hevādur tırrası
Ġāfil olma fitne-i ser-der-kemīndür ğamzesi

3 Olmasun kāfir de böyle dil-rübāya mübtelā
Āfet-i cāndur ğamı āşüb-ı dīndür ğamzesi

4 Bir nighle bildirür dünyāya luṭf u ḳahrını
Çeşmi sāḥir gūyiyā siḥr-i mübīndür ğamzesi

5 N’ola meftūn olsa diller güft ü gūy-ı çeşmine
Tab’ -ı Nef’ ī gibi ma’ nā-āferīndür ğamzesi

²⁵¹² Akkuş, **a.g.e.**, s. 532.

[322a]

-1381-²⁵¹³

Mâcid

--. / -. . / .-. / -. -

- 1 Hâkister-i neẓārem olur haṭṭ-ı behcetî
Yandurdu berķ-ı hüsni nigāh-ı maḥabbetî
- 2 Mühr ursa hāl-i ‘ārızı şandūka-i dile
Ey külçedür açılmasa teng-i emānetî
- 3 Tār-ı nigāhı baḥye-i çāk-i derūn ider
Mıķraẓ-ı ğamze kesse libās-ı mürüvvetî
- 4 Tefrîḥ-i ḳalbe lebleri ser-māye-i sürūr
Dürc-i dürerle var ola dārū-yı sıḥḥatî
- 5 Būd [u] nebūd-ı çarḥ ile ülfet mi eyledün
Mâcid nedür bu nāle-i bî-cāy-ı fūrķatî

²⁵¹³ Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyükağa, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 58.

-1382-²⁵¹⁴

Ferîd

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Âyîne-i nigâhum olur zîb ü zîneti
Gösterdi ‘aşk-ı hüsnüñe rûy-ı maḥabbeti
- 2 Hürşîd gibi ḳadri irer âsmānlara
Şu ‘aks ki hem çü şeb-nem ola pāk-i tıyneti
- 3 Yād eyledükçe la‘l-i lebûñ ‘āşîḳān-ı mest
Pür-ḥûn-ı ḥasret eylediler cām-ı fikreti
- 4 Açduḳça ḥande mühr-i nemekdān-ı leblerüñ
Dāğ-ı derûna gelmededür bir ḥalāveti
- 5 Ger mihr-i vuşlatı ola hem-zād-ı imtinān
Olmaz Ferîd bār-keş-i zerre-i minneti
- 6 Oldı nazîre Mācid-i şîrîn-zebāna lîk
Ḳand-i nebāt-ile ‘aselüñ bir mi lezzeti

²⁵¹⁴ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-1383-²⁵¹⁵Hevāyī²⁵¹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kālaklı burnumı çengāl-i bŭy-ı feslegen tŭtdı
Hevāmuñ dāmenin yırtmağa kırlarla diken tŭtdı
- 2 O şŭħa gizli çatmış gibi birkaç nekbeti yosma
Konuşmağda bizümle şimdi bir başka düzen tŭtdı
- 3 Elif isminde bir oynaşumuz kalmışdı ‘ālemde
O da vardı kıyık semtinde evlendi vañan tŭtdı
- 4 Dükān tamında kıldan gizli bir tuzak kurup oğlan
Hŭbī hŭbī diyü aldatdı bir yorgun zeğan tŭtdı
- 5 Gice ser-ħoş iken göñlüm bulandı kŭsmağ istedüm
Uşaklar añlayıp bir bulaşık kirli legen tŭtdı
- 6 Benüm de ber ü baħri tŭtdı iş uğrılığum cümle
Egerçi orduyı voynuğ gemiyi pāy-zen tŭtdı
- 7 Hevāyī şayka-yı endişeyi söz baħrine şaldum
Re ’is-i tab‘ -ı şŭħum kıçda oturdı dümen tŭtdı

²⁵¹⁵ Çakır, **a.g.e.**, s. 78.²⁵¹⁶ 1383/ 3a oynaşumuz: şākirdümüz

[322b]

-1384-²⁵¹⁷

Nābī Nazāire-i Ferīd

..--- / ..--- / ..--- / ..-

- 1 Gelicek nāleye dil bülbüle nevbet mi alur
Ru-ı aluñ hevesiyle güle rabet mi alur
- 2 Mey ü sākī iledür revnākı bezm-i ‘ayşuñ
Gül ü bülbul gidicek bāda ‘işret mi alur
- 3 Çeşm-i bīmārı füzün eyledi derd-i dile
Hasteye hıdmet iden kimsede sıhat mi alur
- 4 Bükdi zülfüñ belini att-ı nev-i yār dile
add-i am-geşte-i pīrānede tākāt mi alur
- 5 Gitdi çün sākī arīfāne şūfili düşdi
Şem‘ -i bezm olmayıca germī-i ülfet mi alur
- 6 Neş‘edār-ı nıgeh-i mestī olan dillerde
Pā-ber-cā olaca deñlü liyāat mi alur
- 7 Fikr-i vuşlat şekeristān-ı şafādur ammā
Teli-i fūrat ile dilde o lezzet mi alur

²⁵¹⁷ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 8 Yārı tenhā bulup aġyār idiyor ‘arz-ı niyāz
‘ Acebā bu dil-i şeydāya da furşat mı alur
- 9 Zīb-i āġūş-ı merām olmaz ise yār-ı Ferīd
H‘ābda ‘ālem-i vaşla hele minnet mi alur

-1385-²⁵¹⁸

Nabī²⁵¹⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Beni dil-aste görüp çeşmüñe nem gelmez mi
Ya peşimānī-i evzā‘ -ı sitem gelmez mi
- 2 Sen de inşāf ide ey āfet-i bīgāne-nevāz
Ġayr ile şobetüñ insāna elem gelmez mi
- 3 Heves-i kām ile biz bunca şitābān oldu
O da āyā bize bir iki adem gelmez mi
- 4 Ey düşen dā‘ iye-i vaşf-ı dehān-ı yāra
‘ Acebā ħāıruña rāh-ı ‘adem gelmez mi
- 5 Rāyegān olmaya mı yine metā‘ -ı maşūd
Nābiyā āfile-i luţf u kerem gelmez mi

²⁵¹⁸ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1004.

²⁵¹⁹ 1385/Aynı gazel, **314a** nolu varakta da yer almaktadır.

-1386-²⁵²⁰

Hevāyī

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Beni arpacı görüp atına yem gelmez mi
Ya palāmānī-i kīmaht-ı şikem gelmez mi
- 2 Ey düşen dā' iye-i seyrine bir kuḳlasınıñ
' Acebā ḥāṭıra yebrūḥ-ı şanem gelmez mi
- 3 Sen de inşāf ide ey pertevi çok çoḳa ḥurşid
Gügezi şatduḡuñ insāna beḳam gelmez mi
- 4 Etli ḳapusḳa içün Bosnaya varsaḳ āyā
Bize pişmiş bir iki baş-ı kelem gelmez mi
- 5 Rāyegān olmaya mı yine dükānlarda yemiş
Ey Hevāyī bu yıl aḥlaṭla gügem gelmez mi

²⁵²⁰ Çakır, **a.g.e.**, s. 76.

[323a]

-1387-²⁵²¹

Fehîm

.--- / .--- / .--

- 1 İder ol evc-i hüsnüñ şāhbāzı
Hümā-yı cān-ı ‘uşşāk ile bāzı
- 2 Ne hoşdur hüsn ü ‘aşkuñ birbiriyle
Nihānī bāzı-i nāz u niyāzı
- 3 Giren gör göñlüme Cibrīl olursa
Yine keşf eylemem vallāhī rāzı
- 4 Dil olmuş künc-i çeşminde harīde
Nigāhı şalmada şemşīr-i nāzı
- 5 Benümle sāzkār olur mı yā Rab
Nigāh-ı şūh-ı çeşm-i ‘işve-sāzı
- 6 Her āhından olur dūzaḡ çekīde
Mü ’eşşirdür dilüñ sūz u gedāzı
- 7 İder şi‘ rüñ Fehîm ol şūh temyīz
Olam kırbān-ı hüsn-i imtiyāzı

²⁵²¹ Üzgör, **a.g.e.**, s. 666.

-1388-²⁵²²Fā'izi²⁵²³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Baña dirler n'îçün gülzâre varmazsın bahâr oldı
Bahârı n'eyleyüm ben yârum ağıyâr ile yâr oldı
- 2 Gözüme girse mihr-i 'âlem-ârâ sūdmend olmaz
Ġam-ı hecr ile 'âlem çeşmüme şol deñlü tār oldı
- 3 Per-i sîmurġı sūzan eyleseñ bir yire cem' olmaz
Kitāb-ı şevkımuñ evrāķı şöyle tār u mār oldı
- 4 Yine nice mizāc alışdırurlar aña ġayrānum
Ki ġuşşa kūhveş sâbit-ķadem dil bî-ķarār oldı
- 5 Felekden vāyemüz ye's olduġın ey Fā'izi āġır
Eñ ā' lā rūzgārūm rūzgār-ı intizār oldı

-1389-²⁵²⁴Faşîh²⁵²⁵

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Dil-ġāhı gibi çünki dil-ārāmını buldı
Bir pâre dil-i mużtarib ārāmını buldı

²⁵²² Okatan, **a.g.e.**, s. 249.

²⁵²³ 1388/ 1b n'eyleyüm: neyleyin

²⁵²⁴ Çıpan, **a.g.e.**, s. 501-502.

²⁵²⁵ 1389/ 4b bezm-i Cemüñ: ġālî Cemüñ

- 2 Muṭrib demidür eyle ser-āğāz-ı nevāya
Şun sākī ḳadeḥ bezm-i ğam encāmını buldı
- 3 Hüsni-i meh-i Ken‘ānı Hudā virdi o māha
Ol ḥil‘at-i fāḥir hele endāmını buldı
- 4 Keyfiyyetidür lāzım olan bir kişi yoḥsa
N’eyler ṭotalum bezm-i Cemūñ cāmını buldı
- 5 Dil itdi Faṣīḥā nice seyr-i gül-i gülşen
Bülbül olacaḳ ‘ārız-ı gül-fāmını buldı

[323b]

-1390-²⁵²⁶Nā‘il²⁵²⁷

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Dest-i nigeḥ-i yār ki dāmānumı ṭutdı
Ser-pençe-i bī-dād girībānumı ṭutdı
- 2 Gül-rīz-i neṣāṭ oldı ḥazān bāğ-ı dilümde
Ḥār-ı ğam u endūḥ gülistānumı ṭutdı
- 3 Şūr-ı nigeḥūñ ‘aşḳa maşāf eyledi sinem
Şaf şaf sipeh-i fitne beyābānumı ṭutdı

²⁵²⁶ İpekten, **a.g.e.**, s. 320-321.²⁵²⁷ 1390/ 3a ‘aşḳa: ‘aşḳda

4 Her bir müje kim cūy-ı sirîşkümle dökildi
Hep geldi reh-i eşk-i firāvānumı tıtdı

5 Lerzende görüp Nā'ili-i zārı dimiş 'aşk
Bî-çāreyi yāruñ teb-i hicrānı mı tıtdı

-1391-²⁵²⁸

Nazım²⁵²⁹

.--- / .--- / .--- / .---

1 Benümle 'ahd ü peymāna o mest-i nāz el tıtdı
Hele bünyād-ı ümīdüm murād üzre temel tıtdı

2 N'ola āgūşum açsam hāleveş tā vaqt-i hılkatden
Dağı ol māh-sīmāyı gözüm rüz-ı ezel tıtdı

3 Perīşān turre feyz-i giryeden kāmēt bülend olmış
Nihāl-i h'āhişüm ser-sebz olup naḥl-i emel tıtdı

4 Degüldür pā-nihāde deşt ü kūh Qays u Ferhād
Ṭarīḳ-i vādī-i 'aşkı benüm gönüm güzel tıtdı

²⁵²⁸ Çakır, **a.g.e.**, s. 1044-1045.

²⁵²⁹ 1391/ 1b Hele bünyād-ı ümīdüm murād üzre: Murād üzre hele bünyād-ı ümīdüm

4b benüm gönüm: dil-i şeydā

5a Şeb ü vuşlat henüz eylerdi geşt-i gülşen-i küyda: Yetiş sākī şarāb-ı şevk u şādī şüst u şū kılsun

5b Nazīmi şaḥne-i hicrūñ cevānum bī-maḥal tıtdı: Nazīmūñ guşşadan cām-ı dilūñ gerd ü kesel tıtdı

- 5 Şeb ü vuşlat henüz eylerdi geşt-i gülşen-i kūyda
Nazîmi şaḥne-i hicrũñ cevānum bî-maḥal tıtdı

-1392-²⁵³⁰

Nābî²⁵³¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Girībān-ı meşāmum pençe-i bŷy-ı semen tıtdı
‘İnān-ı ihtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen tıtdı
- 2 Ḥayāl-i kām̄et-i mevzũnı ḳaldı dilde dil-dāruñ
Bu ḥāk-ı şūreye itdũm nişāne nārven tıtdı
- 3 Ruḥuñ vaşfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdũm
Felek ḥis eyleyũp ḥūrşidd̄en zerr̄in legen tıtdı
- 4 Nigeḥ gül-çin iken düzdāne gŷlzār-ı cemālũñden
Giriftār-ı ḥam-ı zŷlf itdi ol ḥātır-şiken tıtdı
- 5 Benũm tıtdı zem̄in ü āsmānı şöhre-i ‘aşḳum
Egerçi deşti Mecnũn Bî-sŷtũnı Kũh-ken tıtdı
- 6 Gõñũl nāmında bir ḡam-ḥ̄ārumuz ḳalmışdı ‘ālemde
O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan tıtdı

²⁵³⁰ Bilkan, **a.g.e.**, s. 1008.

²⁵³¹ 1392/ 7b çeşm-i çarḥ: çeşm-i ‘ālem
āfākı: dehri

- 7 Çeh-i dilden tülû‘ itdükçe Nâbî Yūsuf-ı nazmum
Açıldı çeşm-i çarḥ âfākı bûy-ı pîrehen tıtdı

[324a]

-1393-²⁵³²

Şeyhî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dil-i ğam-dîdeye fikr-i ruḥ-ı dil-ber düşdi
Eya şan pertev-i ḥurşîd-i münevver düşdi
- 2 Mesken-i yâr dilâ ğaflet iderseñ yoḥsa
‘Arz-ı ḥâl eylemege yâr ne yirler düşdi
- 3 Daḥı pâ-beste-i zencîr-i ğam-ender-ġam iken
Başuma kayd-ı ḥam-ı zülf-i muğber düşdi
- 4 Ḥaṇçer-i ġamze ile eylemez olduñ şad-çāk
Nazaruñdan dil-i nâçîzüñem aḥter düşdi
- 5 Nice inkâr ider pîr-i muğânı Şeyhî
Bu қadar luṭfına iḥsânına mazḥar düşdi

²⁵³² Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

-1394-²⁵³³

Nazmî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Fikr-i sevdâ-yı haţ-ı yâra ne diller düşdi
Zulemâta yaluñuz şanma Sikender düşdi
- 2 Âftâb-ı ruḥ-ı pür-tâb şalınca pertev
Kevkeb-i şu‘ le-i firûzeme enver düşdi
- 3 Şerm idüp tâbiş-i ruḥsâr-ı ‘ arak-rîzinden
Yüzi üzre gül-i ḥurşîd-i münevver düşdi
- 4 Ḥaberüñ yok reh-i ‘ aşkuñda şehîd olmak için
Nice dil oldu helâk vü nice serler düşdi
- 5 Şi‘ r-i Maḥdûma nazîre nice mümkün Nazmî
Gerçi bu demde nice tâze ğazeller düşdi
- 6 Şeyḥî-i pâk-edâ kim ğazel-i şûḥı anuñ
Tâze vâdîde ‘ aceb rûḥ-ı muşavver düşdi
- 7 Ne olur nazm-ı güher-bârı bulınca revnaḳ
Revnaḳı kalmadı dürrüñ katî bî-fer düşdi

²⁵³³ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 8 Rûh-ı Yahyâ n'ola ger bulsa hayât-ı tâze
Birine böyle Mesîhâ suhan-âver düşdi

-1395-²⁵³⁴

Ṭab'î²⁵³⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Dil-i sūzāna hayāl-i haṭ-ı dil-ber düşdi
Gūyiyā micmer-i pūr-āteşe ' anber düşdi
- 2 Çeşm-i pūr-nemde karar eyledi ' aks-i ruh-ı yâr
Âb-ı şâfiye meger pertev-i hâver düşdi
- 3 ' Arşa-i ma' rekegâh-ı reh-i ' aşkuñda şehâ
Nice diller tutulup nice dil-âver düşdi
- 4 Sükkerî leblerüñe haḫ bu ki şîrîn-elfâz
Ehl-i diller didiler kand-i mükerrer düşdi
- 5 Saña ḫassâm-ı ezel tâc u kabâ virdükde
Zâhidâ rind-i mey-âşâma da sâğar düşdi
- 6 Ṭab'îyâ pey-reviyüz şimdi o Maḥdümüñ kim
Tâze tarzı şu' arâ hayline reh-ber düşdi

²⁵³⁴İsmail Belîğ, **a.g.e.**, s. 290.

²⁵³⁵ 1395/ Mecmuada yer alan 3, 4, 5 ve 6. beyitler, tezkirede yoktur.

[324b]

-1396-²⁵³⁶

Na' tî

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Hadd-i zâtında bu mecmû' a ne hoş-ter düşdi
Kim içinde nice pākīze gāzeller düşdi

- 2 Münteḥabdur nice dīvān-ı şafā-baḥşādan
Kilk-i hoş-lehce-i fā'izle muḥarrer düşdi

[325a] ²⁵³⁷

²⁵³⁶ Bu nazm, kaynaklarda bulunamamıştır.

²⁵³⁷ Bu varakta şiir metni yoktur.

[325b]

-1397-²⁵³⁸Berber-nāme-i Şābit Efendi Raḥmetullāhi ‘Aleyh²⁵³⁹

..--- / ..--- / ..-

- 1 Naql ider Çorlıda bir kâşif-i rāz
Bir cevān-pāre-i dil-dāde-nevāz
- 2 Eli uz ağızı düz berber idi
Eli ağzına uyar dil-ber idi
- 3 Ber-kemāl idi güzellik terlik
Şan‘atı olmuş idi berberlik
- 4 Şan‘atı ol nigeḥ-i fitne-ḥırāş
Tîğ-ı Mirriḥden itmiş idi tırāş

²⁵³⁸ Turgut Karacan, “Bosnalı Sabit’in “Berbernamesi””, s. 40-44.

²⁵³⁹ 1397//*Berbernâme*’de yer alan 6, 10, 20, 26, 38, 39, 60, 61, 67, 90, 91, 97, 98, 100, 101, 102, 107, 108 ve 109. beyitler, mecmuada yoktur.

5a baksa eger: kim bağa ger

5b Naqd-i cān kōr idi: Naqd-i cānı kıya

9a nişter ider ḥūn-efşān: nişter-i ḥūn-efşān

14b sırrını: ‘ışkıını

21a tokınurdu: tokınursa

23b bu: ol

24b bu: o

31b ḥayl: ḥayāl

34a Sinesi sine-i ḥaccāmāsā: Didesi şişe-i ḥaccāmāsā

47a işidüp: gūş idüp

51b çarḥa: ‘arşa

68a maḡlaṭayı: dā’ireyi

74a Tutuşup maḡbere: Liḳā-i miḡbere

76a İdüben: Eyleyüp

80b Altı alındı o dil-ber bî-huş: Aldı altıyı ol âfet bir hoş

91b meydāna: külçeyle

- 5 Müşterî baksa eger sînesine
Nağd-i cān kōr idi āyînesine
- 6 Aşmış ol mûy-ı miyān-ı mergûb
Pîş-i nezzāreye bir āyîne toḡ
- 7 Gösterür ‘āleme döndükçe şafā
Başka bir ‘ālem imiş zevk-nümā
- 8 Görinür āyînesinde fi’l-hāl
Kûre-i hey’et-i iklîm-i vişāl
- 9 Ğamzesi nişter ider hûn-efşān
Nigeh-i zālîmi tîğ-ı bürrān
- 10 Kendi şākird nigāhı üstād
Çeşm-i hûn-hāresi tās-ı faşşād
- 11 Berber iskemlesi kürsî oldu
Şeyḡ Efendiyle eḡibbā toḡdı
- 12 İtdi dükkānına ol şūḡ-ı zarîf
Kırşehir vā‘ izi rîşinden lîf

- 13 Şaçlı şeyh oldu hevāya mağlūb
N'ola gīsūların itse cārūb
- 14 Kağıya cum' a idi yevm-i tırāş
Eyledi hafta sekiz sırrını fāş
- 15 Hafta harfī gibi ol bī-çāre
Yañılurdu gününü hem-vāre
- 16 Maraž-ı ' aşk-ıla kan oldurdu
Hiç ne dil kaldı ne cān aldurdu
- 17 Mübtelānuñ çoğını siñdürdi
Kimi şīşe kimi diş çekdürdi
- 18 Bir yire gitse eger üstādı
Kullanurdu bir ' acā'ib vādī
- 19 Ya' nī kalduğda başına buyruğ
' Āşık-ı zāra şalardı kuyruğ
- 20 Şive vü nāz ile gerden kırarak
Nağd-i cānı çıkarurdu burarak

21 Şāneāsā kim ʔoķınurđı teline
Şoñra virürđi şaķalın eline

22 Nā-tırāşuñ biri meftūnı idi
Ser-i jūlīdesi Mecnūnı idi

23 Yürise bir yire ol serv-i revān
ʔaķılurđı aña bu taşma ķırān

24 Ƙara şabun gibi gāh u bigāh
Ezilürđi bu cevāna her gāh

25 Peştemālı ucı gibi miskīn
Toza ʔopraĝa sürünirdi hemīn

[326a] 26 Cismini nāle ile itdi hilāl
Ƙulaĝa ķomadı hiķ ol gül-i āl

27 Geçmedi būs ü kenāra dileĝi
Eline girmedi sīmin bileĝi

28 İrmedi kākül-i müşĝine eli
Kesdi mıķrāż ile tār-ı emeli

- 29 Çıkmadı şāh-niṣ̄n-i kereme
Düşdi na' leyni gibi ḥāk-i ğama
- 30 Gördi kim ğamzesi şuyın viremez
Sözini usturaveş kesdüremez
- 31 Dām kaşdı ile ol kebke bu zāğ
Dökdi dükkān-ı ḥayl öñine ağ
- 32 Ya' nī uğratmak için bir ḥāle
Düşdi endīşe-i mekr ü āle
- 33 Vardı dükkāna melül ü ğamnāk
Satl-ı berber gibi çeşmi nemnāk
- 34 Sīnesi sīne-i ḥaccāmāsā
Kān kuyusıydı pelīdūñ ammā
- 35 Didi ol āfete giryān giryān
Üstüne şıḥḥat eyā rūḥ-ı revān
- 36 Pederüm kim gelür olurdı tırāş
Şimdi bālīn-i helāke kōdı baş

- 37 Hastedür āh işidür āh bilür
Hālini Hāzret-i Allāh bilür
- 38 Uğramış bir maraž-ı cāngāha
Derd-ile qalmış işi Allāha
- 39 Qan oturmış dil-i mecrūhında
Bir ramaq qaldı hemān rūhında
- 40 Cān virüp derd-ile cān almadadur
Didiler çāresi qan almadadur
- 41 Ne qadar zaḥmet ise gel fi'l-ḥāl
Nīşter-i ğamzeñ ile bir qan al
- 42 Küşte-i 'aşquña dermān eyle
Qoç başuñ çün anı qurbān eyle
- 43 Derd-ile nāleleri cāndandur
Raḥm kıl merḥamet imāndandur
- 44 Merḥamet kılmaz iseñ müşkil olur
Haste-i 'aşquñ ecelsüz ölür

45 Yetiş ol hasteye ey rûh-ı revân
Ola şoñ demde refiķi imân

46 Ser-i bālînine gelseñ ey hūr
İndi dirlerdi şehîd üstine nūr

47 İşidüp bu sözi ol gonce-dehen
Merhamet kıpdı hemân kalbinden

48 Toldı şeb-nemle iki nergis-i ter
Ėamze oldu şıvarılmış neşter

49 Bāzū-yı şiftesini itmege bend
Kākülin eyledi ham-dāde kemend

[326b] 50 Şıgayup kıolını tîz-ender-tîz
Oldı her bir nigeħi bir nebtîz

51 Ėamzesi tîğını Mirriħ-i felek
Meh gibi çarħa çıkardı öğerek

52 Öñine düşdi o şahş-ı kıallāb
Bu da alup pusādın itdi şitāb

53 Şandı ağlatmış anı renc-i peder
Dilde bilmez ki yatur babalar

54 Der-i bīmāra varınca ol māh
Gūşına geldi derūndan bir āh

55 Dil-i ‘āşık gibi cüst ü çālāk
Eyledi kapu girībānını çāk

56 Bāb-ı ta‘zīmde ol gonce lebe
İltiyām ile döşendi ‘atabe

57 Çıkdı kaşır üzre o mihr-i ümīd
Nitekim tārem-i çarha Hūrşīd

58 Gördi bir bezm-i Şüreyyā tertīb
Hāleveş sufre-i ‘meclis pür-zīb

59 Çeşm-i nergis kamaşur zīnetden
Ağzın açmışdı kadeh hayretten

60 Pāy-ı hīdmetde turup çeng ü rebāb
Cāy-ı ‘işretde döner sīh-i kebāb

- 61 Hüm yatup şîşe-i rahşende tûrur
Ehl-i meclis oturur cām yürür
- 62 Bir kucağ nây yatur behre-nevâ
Şanki kullukda döğülmişdi ‘aşâ
- 63 Halka-i meclis-i ‘işret girdâb
Ser-nigûn geşte kadeh aña habâb
- 64 Almış etrâfını hayl-i eşrâr
Halka-i encümeni halka-i mâr
- 65 Engerek yüzli yılan dili kelâb
Mârveş zehirlenürlerdi şarâb
- 66 Haste yok âteş-i dilden pür-dâğ
Oturanlar hepsi itden şâğ
- 67 Bir yatur yok hum-ı meyden gayrı
İñlemez ortada neyden gayrı
- 68 Gördi bu mağlaţayı çün o perî
Tuydı dülâb idügin döndi geri

69 Kırtılup dā 'ireden çün pergār
Cedvelāsā çizeyüm şandı kenār

70 Ardına düşdi biri zelle mişāl
Halka-i bezme çevürdi fi'l-hāl

71 Āh idüp hurdeyi tıydu cānān
Şanma kākül başına kıpdu dumān

72 Añladı dā 'ireden dūllābı
Def' gibi kızdı ruḡ-ı pūr-tābı

73 O şurāḡı gibi ser-keş-i çelebī
Ele virdi boğazı şişe gibi

[327a] 74 Tıtışup maḡbere hem çün ḡāme
İki ayağ ile tutuldu dāma

75 Zır ü bālāya baḡup ol kūdek
N'eylesün yer pek idi gök yüksek

76 İdüben āḡer elif kıddini lām
Egilüp virdi ol eşḡāşa selām

- 77 Biñ hoş-āmedle idüp istinās
İtdiler şadr-ı şafāya iclās
- 78 Yürisün sāgar-ı sīmin ‘arax
Ak Deñiz zevrakıdur kullanacak
- 79 ‘Arah ü bādeye beñzer yokdur
Ak çeşme ile kızıl muşlukdur
- 80 İtdi şeş-hāne kadehlerden nūş
Altı alındı o dil-ber-i bī-hūş
- 81 Sākī-i maştaba ayak toladı
Ya‘nī ol tāze nihāli şuladı
- 82 Toliya tutdılar erbāb-ı dālāl
Mest olup düşdi yire sāye-mişāl
- 83 Döşenüp ‘arşa-i ‘işretde bisāt
Eşkiyā zümresine çıkdı simāt
- 84 Kırdı ‘işretgehi bir nice pelīd
Çār-mīh üstine bir cısr-i sefid

- 85 Fülkesi şafha-i sîminden aķ
Şukķa gül-berg ü sefid ü berrāk
- 86 Eylemiş ĥalka miyānın teslim
Ya‘ nî bel virmiş o bünyād-ı ‘ azîm
- 87 Olıcaķ ķāmeti ĥam-geşte kemer
Cisr idi cūy-ı murād üzre meger
- 88 Geçdi bir bir üzerinden eşrār
Şan çatal köpriyi aldı küffār
- 89 Çaldı ses çıķmadı ol şahs-ı le’îm
Ṭabl-ı ‘ ayş ü demi der-zîr-i kelîm
- 90 Her gelen urdı birer yol gülle
Yedi yol ağızına döndi zülle
- 91 Açılup kâle-i ‘ ayş-ı cāvîd
Çıķdı meydāna tefārîķ-i ümîd

-1398-²⁵⁴⁰Vaḳ' a-i Söz Ebesi Li'l-Mevle'l-Mezbûr ...²⁵⁴¹

..-- / ..-- / ..-

1 Zümre-i şiften bir naḥsend

Naḳl iderdi 'acā'ib pā-bend

2 Dir ki olmışdı Rodoscuḳda nihān

Fitne-i enbānı bir 'ilān-ı Cihān

3 Çene remmālı ḥaber ḥammālı

Lāf ser-māye meşel dellālı

²⁵⁴⁰ Turgut Karacan, **Sabit Derenâme (Ya da) Hâce Fesâd ve Sözü Ebesi**, s. 25-37.²⁵⁴¹ 1398/ *Derenâme*'de yer alan 13, 14, 29, 34, 49, 51, 52, 58, 69, 72, 74, 79, 87, 105, 133, 140 ve 167. beyitler mecmuada yoktur.*Derenâme*'de yer alan 141-145. beyitler, mecmuada 23-27. beyitler olarak yer alır. Bu beş beyit 128-132. beyitlerde tekrar yazılmıştır.

8. beyitten sonra, beyitlerin dizilişinde farklılıklar vardır.

1b Naḳl iderdi 'acā'ib: Eyledi naḳle sezâ bir

2b Fitne-i enbānı bir 'ilān-ı cihān: Beş şehri sürgünü bir rind-i cihān

3b yalan: meşel

4a 'ālî: yüksek

13b cehennemden: cehennemde

Mısraın vezni aksamaktadır.

14a Geçerek: Gezerek

17b idi: gül ü

22a serinde: yüzinde

22b urıldı: urulur

25a bār-ı güneḥüñ: bār-ı fışkuñ

25b cidār-ı güneḥüñ: cidār-ı fışkuñ

28a kâfire-i cevr-endiş: fâcîre-i mekr-endiş

30b biñ: yüz

31a Qaldı: Bu ise

bu ise: kaldı

34a Gerden-i dil-bere mănend-i şalīb: Açdı ağuşın idüp şekl-i şalīb

35b Hem-çü: şanki

tersâda: tersâya

37b Şan kelisâda: Bām-ı kelisâda

42b şikem-i rāhibvār: netekim rāhibvār

45a her bir: her

46b bu: o

50a Hāk idüp cism-i nizārın şerîr: Cerr-i vaşl itmek için gāhî fakîr

51a Bekleyüp: Bekledi

68b dizgin mi gerdi: düzen mi ister

- 4 Çenede ‘ālī idi mertebesi
Halk içinde laḳabı Sözü Ebesi
- 5 Şūḥ ṭab‘ idi açık meşreb idi
Lāubālī bir ışık mezheb idi
- [327b] 6 Meskeni idi Cehennem Deresi
Dūzaḥa nāzır idi penceresi
- 7 Çatal Abdālda olup şāḥib-i post
Ya‘nī hem muḡlim idi hem zen-dost
- 8 Hānḳāh-ı hevesūñ pūr vecdi
Koçek-i ḥalḳa be-gūş-ı necdi

71a âteş ise de: âteşde ise
71b ser-keş ise de: ser-geşte ise
72a ide saña: ilige
73b Varup: Vardı
74a ‘ayār: tīmār
76b seyr eyle: seyrine
ser-mest: ser-best
79a İşidüp: Duyıcaḳ
81a ḥarcını: heybesini
87 bāḡ-ı merām: dām-ı merām
97b yine: Ḥ‘āce
98a Çehre-efkār: çehre-evgār
104a senūñle: ki ehlūñ
106b ḡam-ḥ‘ārı: bī-ḡam-ḥ‘ārı
109a açılup: açıla
114b Eyledi kendi eliyle teslim: Boyladı kār-ı ceh-i nirengi
119b çü âteşden: bir âteşli
122b Koca: Baba
125b ammā: gūyā
132b kaçılmış: şokulmuş
135a dirdi ki: dir ki be
135b çil: çepel
137b itdi: eyler
138a erkekdür: erkek imiş
139b erkekdür: gerçek imiş
144a İkiz: Tev‘em

- 9 G.tci Beg Tekyesine nāzır idi
Her cehennemde yeri hāzır idi
- 10 Şaçlı Sulţānuñ olup abdālı
Anda olduğda perīşān hālı
- 11 Çuğurında bulıcağ Ėod-kāma
Oldı külĖancı Çuğur Ėammāma
- 12 Ėahvenüñ meykenenüñ Ėallāşı
Baba şeyţān ocağı ferrāşı
- 13 Bir gñn ol dñzaĖı-i sñĖte-i dil
O cehennemden deresinden Ėāfıl
- 14 GeÇerek Ėördi bir ālñfte-nigār
Gñl-beden Ėonce-dehen lāle-‘ ızār
- 15 Sñrhı-i rñyı kızıl lāle gibi
Derlemişdi gñl-i pñr-jāle gibi
- 16 Lebleri sñrh idi ruĖsāresi āl
Ėametın vaşf idemem ‘ālñ’l-‘āl

- 17 Cām-ı mey gibi güşāde-meşreb
Yüz göz açık idi nergis gibi hep
- 18 Özge şūh idi hicābı yoğ idi
Tırradan ğayrı niķābı yoğ idi
- 19 Gördi bu şūreti ol şifte-dil
Hüsnine oldu açıķdan mā'ıl
- 20 Ğamzesi cānına hançer tayıdı
Çeşm-i hūn-rizi açıķdan boyadı
- 21 Eşk-i gül-fāmı aķup bī-tābuñ
Yine çıķdı kızılı ķallābuñ
- 22 Dāğ-ı ğam oldu serinde peydā
Şāhid-i zūra urıldı tamĝa
- 23 Seyr içün 'ālem-i zevķı tā Kāf
Aldı bir dūr-nümā-yı şeffāf
- 24 Şarılup 'avrete ejdervārī
Maşlahat gördi tamām ervārī

25 Partalın aşmağa bār-ı günehüñ
Çivisin kaçdı cidār-ı günehüñ

26 İdüp āmed-şūd-ı rāh-ı ʿiṣyān
Yine mūm yaqdı evinde şeytān

27 Döndi ol küštenī-i bed-kāra
Bir çatāl içre qaşılmış mārā

28 Meger ol kāfire-i cev-r-endīş
Ermeni bir zen imiş kāfir-kīş

29 Bir perī-ṭalʿ at idi ʿiṣve-nümā
Kāfirisıydi perīnūñ ammā

[328a] 30 Bir iki pīre-zen-i bīve ile
Geçdi biñ nāz ile biñ şīve ile

31 Qaldı büt gibi bu ise ḥayrān
Şūret-i Meryeme şanki ruhbān

32 Cāna geçdi nigāh-ı peykānı
Yine girdi içine şeytānı

- 33 Sinesin āk idüp āh itdi le'ım
Açdı gūyā ki der-i deyri nesīm
- 34 Gerden-i dil-bere mānend-i alīb
Bir aşıhmağa arardı taqrīb
- 35 urıdı nālīş-i asretle pelīd
Hem-ü büt-āne-i tersāda adīd
- 36 Fikr-i zūlf-ile şeb am peyvend
Uzadı şavm-ı naşārā mānend
- 37 Subh-dem nāle degūldi bir āñ
Şan kelīsāda öterdi tāñ tāñ
- 38 Gerdeni şevkına yağıdı ol şūm
Ermeni deyriine kāfūrī mūm
- 39 Gāh rāhiblere ihsān adadı
Geh manastırlara urbān adadı
- 40 İtmedi albini ammā telyīn
Kāfiri özge binā idi metīn

- 41 Ne kadar çekdi ise ḥān-ı ni‘am
Oldı ol kâfire küfrân-ı ni‘am
- 42 Ne kadar eyledi tedbîr ile kâr
Boşa çıktı şikem-i rāhibvār
- 43 İltiyām ol bûte bî-hāşıl idi
Taş manastır gibi sengîn dil idi
- 44 Eşer-i sihr-i füsûn hep ‘âtil
Oldı çün vaqf-ı kelîsâ bâtil
- 45 Rîsmân-ı hayâlûn hod her bār
Elde qalurdı ucı çün zünnār
- 46 Göñlüni idemedi ol şanemüñ
Büti şındı bu figār-ı elemüñ
- 47 Baht vârunası menhûs oldı
Nûn-ı şeytân gibi menkûs oldı
- 48 Vuşlat ümîdi ile her bāzār
Der-i deyr idi yeri şeytānvār

49 Görse ol maşhara-i deyr-i muğān
Hezl idüp tahta қақardı ruhbān

50 Hāk idüp cism-i nizārın şerīr
Der-i deyre döşedi eski haşīr

51 Bekleyüp ol қapuyı bir nice sāl
Eksük olmadı mişāl-i mandal

52 Deyrden olmayıcaқ fethü'l-bāb
Eyledi bir қapuya dağı şitāb

53 Var idi bir şıñarı mekr-endiş
Köhne zındıқ u teberrā-yı kīş

[328b] 54 Eskisi medrese-i telbīsüñ
Yenisi maşhara-yı İblisüñ

55 Uğrasa yanına şeytān-ı recīm
İsti'āze ile geçerdі pür-bīm

56 Bāzī-i fītnede er başı idi
Buқ'a-i şerde kemer başı idi

57 Bed-küniş müfsid ü şāhib-tezvīr
Şöhreti H' ācī Fesād-ı şerīr

58 Adı gibi o mu' ammā-yı fesād
Her fesād içre çıkarmış idi ad

59 Bu imiş söz ebesi üstādı
Mürşid-i pīr-i reh-i irşādı

60 Vardı dāmānını taḳbīl itdi
Aḡladı ḡālını tafşīl itdi

61 Renc-i fūrḳatden olan derd-i derūn
Deşilüp aḳdı mişāl-i ṭā' ūn

62 Sökilüp kīse-i maḡşūş-ı dili
Ḳalb manḳır gibi çıḳdı kıızılı

63 Āşkār oldu derūnındaki sır
Bütkede ḡırsızı oldu zāhir

64 Çıḳdı esrār-ı derūn-ı efkār
Şanki kāfir ölüsin atdı mezār

- 65 Hāline vākıf olınca üstād
Didi hayfa yoğ imiş isti‘ dād
- 66 İtmemiş terbiye te’sīr-i belīg
Çekdügüm zahmet-i düşvāra dirīg
- 67 Hūyıdur kısrāguñ evvelde biraz
Gürelikten çabalar bindirmez
- 68 Fārisüñdür yine ammā taķsīr
Yoķsa dizgin mi gerdi o faķīr
- 69 Yigidi ‘arşı-ı meydān añlar
Fārisü’l-haylī küheylān añlar
- 70 Ba‘ż-ı mişvārı bilinmiş yārān
Didiler ‘avrete s.k ata kıolan
- 71 Nerre evren gibi āteş ise de
Esb-i cādū gibi ser-keş ise de
- 72 Döndürüp kıalbini nerm ide saña
Saña münķād ideyüm s.ke saña

73 Germ idüp anı bu ḥ'āb-ı har-gūş
Varup it uyğusına oldı hamūş

74 Döşenüp ḥileye çün bu 'ayār
Baħr-ı efkāra talaradı her bār

75 Boynına ehl-i fiten borc kıomaz
Şu uyur ḥāşılı düşmen uyumaz

76 Gitdi bir gün o büt-i 'işve-perest
Bāğ seyr eyle er ile ser-mest

77 Maṭarasını alup B.ķçı Murād
Yemege içmege olmış mu' tād

[329a] 78 Müteheyyi olup 'işret demine
Gitdiler Tınlı Dere 'ālemine

79 İşidüp Ḥācı Fesād ol haberi
Ḥāzır oldı o daħı muḥtaşarı

80 Ḥile destārçesin tāzeledi
Cāme-i fitneyi endāzeledi

- 81 Şeytānet Һarcını iҺzār itdi
Dūş-ı telbīsi sebük-bār itdi
- 82 Zeni şekline қoyup Söz Ebesin
Bağladı қarnına bir yāğ debesin
- 83 Gebe ‘avret gibi ol merd-i pelīd
Şişirüp қarnını itdi taқlīd
- 84 Şöyle bir tarz ile beñzetdi gidi
Farkı һünşā gibi pek müşkil idi
- 85 Қoyup ol şūrete bu maşharayı
Giydi bunlar daһı Tönlu Dereyi
- 86 Meger ol nekbetī-i bīgāne
Bāğ қonşusı imiş cānāne
- 87 Bāğ taқrībīn idüp bāğ-ı merām
Ya‘nī pā-bende tolaşurdı müdām
- 88 Āteş-endāz-ı serā-perde-i һ‘āb
Ya‘nī ol fācire-i һāne-Һarāb

- 89 Gūşe-i bāğda ‘ayş u demde
Tāze der gömlek ile ‘ālemde
- 90 ‘Ālem eylerken eriyle tenhā
Geçdi ol gül-ı beyābān-ı belā
- 91 Uydurup pīre-zen-i bed-hūyı
K̄oncoloz yapılı bir cādūyı
- 91 Olup ābisten-i bār-ı nireng
Apışup kalmış idi bir ferseng
- 92 Olmuş işkenbe-i āmāsīde
Müntefih lāşe-i germā-dīde
- 93 Mezbele tezkiresidür gūyā
Tutacak kollarıdur dest ile pā
- 94 Seyr idüp bunları şevherle nigār
Didiler vaż‘ ı k̄arīb olmağ var
- 95 K̄arnı burnında ne zaḥmetle yürür
Gösteriş erteye kalmaz toğurur

96 Eger erkek de çıkarsa evlād
Yine mi iş çıkarur Hācī Fesād

97 İki sa‘at kadar itdükde mürūr
Bağdılar yine Fesād itdi zuhūr

98 Çehre-efkār ü melül ü ğamnāk
Şeyh-i kâzīb gibi gözler nemnāk

99 Bir telāş ile gelür girye-me’āb
Gözi dönmiş çü habāb-ı girdāb

100 Çeşmāsā ağıdup eşk-i melāl
Didi kim başuma geldi bir hāl

[329b] 101 Ehlimüñ hālī dīger gūn oldı
Derd-i rehden cigeri hūn oldı

102 Vaz‘-ı haml itdi taķāzā gebedür
Kimse yok lāzım olansa ebedür

103 Taşralıkdur ne mu‘in ü ne zāhīr
Şehre varmaķsa bu dem emr-i ‘asīr

104 ‘Aqluma geldi senüñle biledür
Ebelük kārına hem qābiledür

105 Luṭf idüp āteşüm itfā ile
Qonşuluq resmini icrā eyle

106 Söyle ḥātunuña varsun bārī
Görsün ol bī-kesi ü ğam-ḥārı

107 Elini ḥalq sebeblidür dir
Böyle aḥvāle ḥuṣūṣā bire bir

108 Cām-ı sākī gibi belki ayağı
Ḥasteye sıḥḥat ola başbayağı

109 Vardığıle açılup bāb-ı murād
Toĝa ḥūrşid-i cihān-tāb-ı murād

110 Ermeni aldanup ol dölāba
Düşdi gerdel gibi bir girdāba

111 Çıkup elden resen-i ferhengi
Boyladı qa‘r-ı çeh-i nirengi

- 112 Geçdi bālū‘ a-i mekre pāyı
Oldı kārīz-i belā rüsvāyı
- 113 Özge bir renge boyandı diyemez
Kimseye ağız açup söyliyemez
- 114 Çıkarup ‘avretin ol gül-i zemīm
Eyledi kendi eliyle teslim
- 115 Gitdi ol buḥtī-i ‘Anka eşerek
Qaldı bu Bohcı ile dilleşerek
- 116 Varıcaḡ gördi felāket-zede zen
Sāz-ı nā-sāz-ı felek başka düzen
- 117 İtdi imrār-ı naẓarla te’kīd
Hiç ne vālide gördi ne velīd
- 118 Līk bir fitne toğurmuş gerdūn
Göricek dāmeni oldı pūr-ḡūn
- 119 Nere bir dīv oturur tünd ü ‘anūd
Dizi üstinde çü āteşden ‘amūd

120 Ursa Kız Kullisine gürz-i girān
Ola Hātūn ili gibi vīrān

121 Raḥm-ı māderde çü şeş māha cenīn
Zīr-i dāmende kııldardı hemīn

122 Kesmi merdāne gibi şöhre-i şeh̄r
Koca batmān gibi u' cūbe-i dehr

123 Depesinde gözi bir bed kışşa
Afacan yapulı mefred kışşa

124 Tūrfe ef' ī-i mehibü'l-manzar
Evrenāsā nefes aldukça şişer

[330a] 125 Mār-ı mähı gibi bir 'ucb-nümā
Zehr aḳardı deheninden ammā

126 Gördi ol ejder-i pūr-ābileyi
Tutdı oḡlan burısı ḳābileyi

127 Gūşe-i çeş̄m ile itdükçe nigāh
Heybetinden toḡururdu her gāh

128 Seyr içün ‘âlem-i zevkî tâ Kâf
Aldı bir dūr-nümā-yı şeffâf

129 Şarılup ‘avrete ejdervārî
Maşlaḥat gördi tamām ervārî

130 Partalın aşmağa bār-ı günehüñ
Çivisin kaḫdı cidār-ı günehüñ

131 İdüp âmed-şüd-i rāh-ı ‘işyān
Yine mûm yaḫdı evinde şeyṭān

132 Döndi ol küştenî-i bed-kāra
Bir çatāl içre kaşılmış mārā

133 Kār-ḥāne ḫurup ip cānbāzı
Maḫaş üstinde iderdi bāzı

134 Başdı feryādı zen-i şīven-zā
Sūrda zaḫma yemiş ṭablāsā

135 Erine dirdi ki gel erkek imiş
Dişi şandum idi çil erkek imiş

- 136 O mukâffell ħar-ı bâṭıl fıtṇat
Kec-ĥıred Ermeni-i seg-ĥaşlet
- 137 Eyleyüp fehṁ-i suĥende taḳşır
Şıñarı bâṭılı itdi tebşır
- 138 Didi müjde uşacık erkekdür
Ser-güzın vâlıdesi gerçekdür
- 139 Güni toĝdı işüdüp Ĥacı Fesâd
Oldı târîkî-i ĝamdan âzâd
- 140 Didi bir yol göreyin aĥvâli
Yeñemem çünki dil-i meyyâli
- 141 Zevĥ-yâb oldı dil-i âvârem
Bir oĝul virdi yine gehvârem
- 142 Gitdi sür^ç atle nigâr ardınca
Kelb mânendi şikâr ardınca
- 143 Varıcaĥ ol daĥı oldı der-kâr
İş çatallandı çü pâ-y-ı pergâr

144 İkiz oğlan toğurur mer'e-mişāl
Bir iken müşkil iki oldu fi'l-hāl

145 Koşılup çifte iki gāv-ı dü-pā
Şeytānet toħmın iderler ilķā

146 İki müfsid ki şhirden sürececek
Çifte kurşunla urup öldürecek

147 Meci işler gibi bī-bākāne
‘Avrete işlediler merdāne

148 Dir idi nāle vü feryād iderek
Be murād gel iki oldu erkek

[330b] 149 Muṭafaṭṭın olamaz yine erkek
İ‘ tiķād eyler ikidür kūdek

150 Kendi kendiyle idüp güft ü şenīd
Dir ki besbellü idi hāl-i velīd

151 Ben firāsetle dimişdüm arken
İkidür anasınũ karnından

152 İtmedüm fehm ü firâsetde kuşūr
Geldi çıkdı didigüm gibi umūr

153 Kişide ‘ aqla idrāk ister
Çeşme-i mihr gibi pāk ister

154 Gidi ne gördi ne idrāk itdi
Ustalar ‘ avretini s.kdi gitdi

155 Ol zamāndan tıyulup menkâbesi
Kaldı ol şahşâ laķab Söz Ebesi

Temmü’l-kelām

-1399-²⁵⁴²

Ma‘ zeret-nāme-i Li muḥarririhi Rūḫi²⁵⁴³

..-- / .-.- / ..-

1 Neden ey nūr-ı çeşm-i Rūḫi-i zār
Gelmek āyīne-i zāmīre ğubār

2 ‘ Ayn-ı inşāf ile olınsa nāẓar
Göz göre anı her kişi añlar

²⁵⁴² Bu mesnevi, kaynaklarda bulunamamıştır.

²⁵⁴³ 1399/ 81a Mısraın vezni aksamaktadır.

- 3 Һamdülillāh senüñ de rüşdüñ var
Bu tecāhül neden yā ol mikdār
- 4 Һaқ bilür olduғum benüm maғdūr
Yaғsun isterse yaғmasun yaғmur
- 5 Cümleden ger olınsa қағ -i naғar
Eylemez mi meger derūna güzer
- 6 İdeli da‘ vete taşaddī sen
Bir iki hefteden ziyāde iken
- 7 Bir gün evvelde eyledüñ temhīd
Ger çekem emr-i da‘ veti taḥdīd
- 8 Nīm-dehānınca olduğından ol
Oldı şaṭhī-i şad-dile maḥmūl
- 9 Olaғandur naṣīri zīrā kim
Başumuzda bizüm dağı bil kim
- 10 Ki bir aḥvālī eyleseñ tedbīr
İktizā itse vaқtini te’ḥīr

11 Lîk aḥbāba eyleseñ taṣrîḥ
Añlaya diyü belki kızb-i şarîḥ

12 Virmek içün o emre germiyyet
Yarım ağızla eylerüz da‘ vet

13 Eyleyüp ol daḥı anı i‘ zān
Maḥz-ı luṭf-ıla gelmese ol ān

14 Çok te‘essüfler eyleyüp peydā
Sen n’içün gelmedüñ dirüz gūyā

15 İ‘tizār eyler oldı nā-çārī
Kā‘ide işte böyledür cārī

16 O siyāk üzre añladum seni de
Var idi yok degül qarā‘ini de

[331a] 17 Anı ben şanmadum derūnıdur
Vech-i irāş-ı bî-sükūnıdür

18 Şoñra bildüm ki pür-‘ak[i]sdür ḥāl
Zāhir oldı netice-i āmāl

- 19 Aşşı ne eyledi zamānı güzār
Kesilen baş biter mi hiç tekrār
- 20 Māzī gelmez tedārūke fi'l-hāl
Biñ peşimānlık itse istiķbāl
- 21 Yoḥsa mümkin mi degme ḥāl ile
Varmamaķ bī-vec[i]h ḥayāl ile
- 22 Öyle zan itme inzivā itdüm
Varmadum ya' nī ihtifā itdüm
- 23 Bā-ḥuşuş ol kadar tekellüfüne
Cem' -i aḥbābda taşallufuña
- 24 Anı bī-şübhe eyleyüp ıṣḡā
Kimdür ol kim tereddüd ide şehā
- 25 Teşnelük ḥod-bedīhī vü zāhir
Aña uyup ola meger şābir
- 26 Hele ol saḥte kılıkıu ḥaber
İtmemiş idi hiç derūna eşer

- 27 Ğālib-i zannum ol idi zīrā
Ki şalāḥa seni ḥamel ūlā
- 28 Tā derīde olinca perde-i şām
Eyleyüp çeşm-i cāna ḥāb-ı ḥarām
- 29 Yā medār ol ümīd ile tā kim
Ḥāzır olmışdum olmağa ‘āzīm
- 30 Gör każāyı ki ebr-i ḥayret-bār
Oldı bārān-nişār ṭab‘-ı fīgār
- 31 Şanma ammā ki sen anı bārān
Göricek olduğın hevāda ‘ayān
- 32 Belki ser-çeşme-i dil-i ḥussād
Boşanup itdi ‘ālemi ber-bād
- 33 Lūle-i çeşmine şığışmaz aḫar
Gören anı maṭar kıyās eyler
- 34 Meger işbu muḫassī-i mūcib
Seyl-i eşk-i sipihre müstevcib

35 Öyle bir şöhetüñ zühürıdur
İmtinā' ı anuñ zarūrıdür

36 Ya' nī ol meclis-i Süreyyā-zīb
Ki sen itmiş idüñ anı tertīb

37 Nice meclis o mecma' -ı aḥbāb
Mişli devr-i zamānda nā-yāb

38 Nice meclis ki ehli hep yārān
Her birisi fülān ibn-i fülān

39 Revnaḡ-efzā-yı şöhet-i ma' hūd
Var imiş nice nāzenīn-vücūd

40 Ki virür rūḡa her kelāmı rūḡ
Baḡş ider rūḡ rūḡa feyz-i fütūḡ

[331b] 41 Öyle iken yā Rūḡī-i şeydā
Nice eylerdi andan istiḡfā

42 Aşl-ı tertīb-i şöhet-e daḡı hem
O idi maṡlab-ı aḡaş u ehem

- 43 Şu cihetden ki sen cenāb-ı şerīf
Gāhī itdükçe hücreye teşrīf
- 44 Arada çok hūkūḳ idüp cereyān
Eylemişdün derūn-ı dilde mekān
- 45 Mā-ḥaşal rütbe-i uḥuvvetdeñ
Sebḳat itmişdi ḥaḳḳ-ı nān u nemek
- 46 Hiç mümkin mi idi anı fedā
Olmasaydı bugüne ḥūkm-i ḳazā
- 47 İntizār iḳtizā idüp bārī
Beklemişsiz bu ‘abd-i ḡam-ḥ’ārı
- 48 A‘nī kim cism-i şaḥtuñ Rūḥī
Rūḥī-i dīl-fiḡār u mecrūḥı
- 49 Nice oldı ‘aceb diyü nev‘ sā
Ḥayli olmıssız añā dīde-güşā
- 50 Añā ise felek rızā mı virür
Ḳanda olsañ gelür gözüñe girür

- 51 Olıcak bu azıyyeye vıf
Def' ine oldu uvvetin şarif
- 52 ok grp anda olmaa mevcd
ok fsn itdi_itmedi biri meded
- 53 Ttdı bir alama anı n-gh
Gren 'ibret alur ma'zallh
- 54 Tlular dnesi gibi yaşlar
Trma geşt-i zemn cna yaar
- 55 Ne ttılır ne apılır bir n
Seyr iden anı dir ne bu tfn
- 56 Anı grp hevda mtemden
Oldı ry-ı şu'ra perde-figen
- 57 apladı 'lemi hemn zulemt
Ru-ı urşdi kim grr heyht
- 58 N'eyleym kimseye degl zarar
Ehl-i dildr eken yine kederi

59 Bādveş olsa germiyetle vezān
Yağsa gökden de nitekim bārān

60 Eylemez kimseye eşer ammā
Çeker ancak felâketin dānā

61 Āhır ālāmı eyleyüp te 'şir
İtdi mir 'āt-ı hātırnı tekdır

62 Çünkü evvelde māha varalda
Oldı ammā ki ol da bir 'uqde

63 Aña da bakmayup yine kaç'ā
İdeyüm çarha diyü bārī çıka

64 Ki baña ol degül idi maḥrūm
Bir müşevveş ḥayāl idi mevhūm

[332a] 65 Pāk itmiş idüm ne ḥāl ise ben
Şafḥa-i hātırum bu vesveseden

66 Zihnde muzmir idi bu niyyet
Ki dem-i şubḥ irdügi sâ'at

- 67 Bir nefes itmeyüp dağı ārām
İbtidā' idem o emre kıyām
- 68 Göricek ebri nā-geh öyle maṭīr
İktizā eyledi biraz te'ḥīr
- 69 Yine de eylemez idüm te'ḥīr
Zann-ı evvel olınmasa tekrīr
- 70 İledüp ihtiyār-ı künc-i firāğ
Sözi itdüm bu ḳālība ifrāğ
- 71 Ki yağarken bu mertebe bārān
Gelmemekden yaḳīnī yok yārān
- 72 Pes n'icün yaluñuz çıkup gidelüm
Bir müselmānı bī-ḥuzūr idelüm
- 73 Vāḳı' ā gelmediyse ger aḥbāb
Ne çıkar anı itmeden igzāb
- 74 Bu ḥayālāt idüp derūna ḥuṭūr
O gün aḥşāma deñlü itdi mürūr

- 75 Nev-be-nev ihtimâller virerek
Vâr yok bir haber gelür diyerek
- 76 Bu ümîd-i muḥāl ü bîhûde
İtdi ḳalbüm vesāvis-ālûde
- 77 Kim şor Riyâz İşfahân çî haber
İtdi ferdâ daḫı o gûne gûzer
- 78 Her mevāni‘ den oldum āvâre
Bekledüm iki günde yek-pâre
- 79 Ne gelür ne gider ne uğrar var
Ben ise böyle dil-ḫırâş u figâr
- 80 Yâr u yârân ise gelüp gitmiş
Ehl-i meclis ṭağılmış iş bitmiş
- 81 Ḥasret olmuş ḳadeḫ-i mey-i nābe
Dönmiş ol āsyāb-i bî-ābe
- 82 Cāmla ‘uzlet-i ihtiyār itmiş
Meslek-i zühd-bārda gitmiş

83 Çengüñ evvelde geçdi anb r 
 Şimdi amm  ki gedi anb r 

84 anı ol s k -i per  d şler
 C mlen ñ hep yerinde yeller eser

85 Őem  de uşanınca s zişden
 Per-i perv ne ald  abeşden

86 Ő d ş dlanm ş irmiş  hir ğiş
 M teayy r ben ise serd r p ş

87 Gele ş yed diy  pey m-  s r r
 Da  olmadayum  n  mağr r

[332b] 88 F lk-i dil bar-  fikrete alm ş
 Beyn-i gird b-  vehmde alm ş

89 Ban  bir  dem olsa dise o dem
 Neden olma bu mertebe p r-ġam

90 Anlara sen m himsin o adar
 Ki arayup seni su' l ideler

91 Anda vardur nice cenāblar kim
Olamazsın sen anlara hādīm

92 Anda olsañ da minen ey meşūm
Dāhīl-i bezm deķāyık-ı maħrūm

93 Gerçeği bu ki toğrı söylerdi
Dili anuñla yārı añlardı

94 Yoħsa tuysam ya bir ħaber alsam
Kim tutardı beni o dem bilsem

95 Tırmayup ‘azm ider idüm fi’l-ħāl
Eylesünler de ister istişķāl

96 Dil-i şeydā mıdur ki ey maħdūm
Kala ol bezm-i ħāşdan maħrūm

97 Öyle kim kopsa da kıyāmetler
Toluyı yağmur ise kim diñler

98 Olmayup nesne ħāciz ü ħā’il
Tolu dizgīn giderdüm el-ħāşıl

- 99 Didigümdür sebeb velâkin hep
Yaz kitâb-ı dile anı maṭlab
- 100 Bu idi aña bā' iş-i muṭlaḳ
Şanma ḳaşdum bahānedür ancaḳ
- 101 Revḫ-i rūḫum sen ol da inşâf it
Ḥāṭıruñ kej ü kînen şâf it
- 102 Bunda var mı benüm şuçum aşlâ
Aña' aḳlı olan virür mi rızâ
- 103 ' Aksine ḫaml idüp murâd-ı dili
İdesün yok yire ḳurı cidâli
- 104 Ḳaldı kim ben tenezzüli bilmem
O ḳader de o ḳayd da degülem
- 105 Bize nisbet hem ol ḳatı pekdür
Olsa daḫı sizüñ gibi de olur
- 106 Ki hem anlar vücüd hem çelevi
Cümlenüñ ser-firâz u müntaḫabı

107 Yaraşur anlar itse istiğnā
İşe de hem yarar dağı hattā

108 Bir ālāy biz ġarīb ü üftāde
Ṭotalum olmışuz o sevdāda

109 Kim alur kim şatar anı ammā
Nağme-i terelelli yā-āsā (?)

110 Bende vallāhi yokdur öyle vaķār
Bilürem ḥaddüm itmem istikbār

111 Anı lākin ḵuluñ ḥaṭā itdüm
Bu idi ol zamān baña lāzım

[333a] 112 Bir peyām-āver itmedüm irsāl
Baña var dur[ur] işte öyle su'āl

113 Ṭotalum hep ḵuşūr bende imiş
N'eyledümse ben itmişem kem ü bîş

114 Lāf imiş sözlerüm gūzāf imiş
Didigüm cümlesi ḥilāf imiş

- 115 Şādıķu'l-kavl olsa da şā'ir
Aña her kimse yine kāzib dir
- 116 Yoğ imiş sende ister ise ĥaṭā
Hep қabāḥat benüm imiş farzā
- 117 Anı ben eylerem ki istiğrāb
Neden eylerdi iktizā şeker-āb
- 118 Olmayacak bir iş idi oldu
Ṭoğdı boğmağa yāra ĥur қaldı
- 119 Bilürem ben fetil işledeni
Zaḥmdār eyleyen o gün seni
- 120 Ki benüm pek 'aziz yārānum
Ölmeden Tengrī almasun cānum
- 121 O benüm muḳtezā-yı baḥtumdur
Kime ikrām eylesem vāfir
- 122 Görürem 'ākıbet nedāmetini
Çekerem luṭfumuñ şe'āmetini

123 Böyledür hep zamānede yārān
İ‘timāda biri degül şāyān

124 Biz de dünyāda haylī dem sürdük
Çogunuñ da mażarratın gördük

125 Siyyemā şimdi ise pek çokdur
Ėayruñ andan temāyüzi yoğdur

126 Anlaruñ iddi‘āsi ağlebdür
Lā-cerem ihtirāzı eş‘abdür

127 Pek de kapılma anlara sen de
Sözümü diñle uğrama bende

128 Seni ikāzıdur Ėarağ bundan
Eylemez demde yoğsa keşf-i dehen

129 Hāzret-i Hāğ seni sa‘īd itsün
Öyle eşğāşdan ba‘īd itsün

130 Terk idüp mā-cerāmı ser-tā-pā
Varağ-ı dığer idelüm hālā

131 Çend bihūde kulluḳ eyleyelüm
Biraz aḥvālümüzde söyleyelüm

132 Olan oldı giden daḡı gitdi
Hep mezā-mā-mezā güzār itdi

133 Çok da devr-i devrāna gitmeyelüm
Ḳā'ile yoḳ tekellüf itmeyelüm

134 Ḥaḳ Te'ālī saña 'ömr virsün
Nic'olur seyr-ile felek görsün

135 Oluruz ḳat-[be]-ḳat anı ḳāzī
Bire ikiye kim olur rāzı

[333b] 136 Şimdiden soñra vaḳt-i şoḡbetdür
Şaḡn-ı bustān mişāl-i cennetdür

137 Dem-i feyż-i nesīm-i faşl-ı bahār
'Ālemi ḳıldı reşk-dār-ı ḳarār

138 Nāle-i bülbulān-ı şevk-āmīz
Olmada gülsitāna şūr-engīz

- 139 Nağamāt-ı feraḥ-fezāsından
Mest olur mı ḥaḳīḳa ehl-i suḥan
- 140 Sebz-pūş ol nihāl-i serv-i revān
Çemenī ber yeşilli tāze-cevān
- 141 Sāye-i bīd ü sāḥil-i deryā
Ne güzel ‘ işrete maḥaldür yā
- 142 Sa‘ d-ābād u bāğ-ı Sīvāsı
Bā-ḥuşūş ola bir ḥub elması
- 143 O kadar gūşe-i ferāğ olmaz
Seyr-i şahrāya ḥod yasağ olmaz
- 144 Lāleyi gör ki devlet-i gülde
Hem-ser olmuş aña қaranfūl de
- 145 Daḫı zerrīn-қadeḫle sūnbūl-i ter
Kimi şāhen-şeh u kimi çāker
- 146 Gülşenüñ böyle bir leṭāfeti var
Kindür ol kim anı ider inkār

147 Nergis iken o mertebe maḥmūr
Yine almış anı da cām-ı ğurūr

148 Yoğ idi bir benefşeden kemter
Ḥāliyā ol da salṭanat eyler

149 Her biri ‘ayş u ‘işrete meşğul
Şimdi oldur ḥulāşa-i me’mül

150 Ya meded geçmesün diyü fırsat
Yılda bir olmada bu cem‘iyyet

151 Böyle demlerde kaṅı dānādur
Şun‘-ı Bārīye olmayup nāzır

152 ‘İbret almaz bu ṭurfa vādiden
Nice bir derde resm-i ‘ādiden

153 Dem ğanīmet şüyū‘-ı beyne’n-nās
Böyle tertīb olur olına kıyās

154 ‘Amel itmek anuñla elzemdür
Ḥāşılı vaḳt-i ‘işret ü demdür

155 Gidelüm ʔaşra ‘azm-i rāh idelüm
Biz de seyr-i mesiregāh idelüm

156 Sen idersen bizi yine taḥrīk
Kimi isterseñ eyle hem teṣrīk

157 Hādī-zāde Efendi olsa refīk
İderüz anı pīşvā-yı ʔarīk

158 Alalum Luṭfī-i luṭ[u]f-kārı
Görelüm luṭf-ı vuṣlat-ı yārı

159 Żamm idüp daḥı ba‘ż-ı aḥbābı
K’ola her biri şoḥbet erbābı

Vakf

[334a]²⁵⁴⁴

²⁵⁴⁴ Bu varakta şiir metni yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR’IN MESTAP’A GÖRE TASNİFİ

Tablo 18. Mecmû‘a-i Eş‘âr’ın MESTAP’a Göre Tasnifi

Yer No.		Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kitaplığı, 1127					
Yp. No.	Mahlas	Matla’ beyti / bendi	Makta’ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar ²⁵⁴⁵
1b-3b	Nâdirî	Te‘âlallâh zihî şâm-ı sürür encâm-ı ğam-fersâ Ki oldı mazhar-ı esrâr-ı Subhâne’llezî esrâ	Tahıyyât-ı ebed-peyvend ile dünyâ vü ‘uqbâda Ser-efrâz eylesün zât-ı şerîfin Hâzret-i Mevlâ	Kaside/74	Mi‘râciyye	... / ... / ... / ...	Başlık: Mi‘râciyye-i Cenâb-ı Nâdirî Efendi Bi-‘avnillâh
3b-6a	Şâbit	Huşâ ferhunde ahter leyle-i mümtâz u müsteşnâ Ki ‘unvân-ı berât-ı kadridür ser-süre-i İsrâ	Hudâdan ravza-ı pür-nûruña her rûz ü şeb gelsün Şalât-ı bi-had ü ğâyet selâm-ı bi-‘ad ü ihşâ	Kaside/108	Mi‘râciyye	... / ... / ... / ...	Başlık: Nazîre-i Mi‘râciyye-i Mevlânâ Şâbit Efendi
6a-7b	Rızâyî	Demdür ki nağme-senc ola dil şevk-ı yârdan Bülbül terennüm cyleye lutf-ı bahârdan	Şâd-âb-sâz-ı Râvza-i Peygamberî ola Sühb-i selâm Hâlik-i perverdigârdan	Kaside/75	Na‘t	-- / -- / -- / --	Başlık: Kaşîde-i Rızâyî Der-Na‘t-ı Şerîf-i Nebevî
7b-9a	Haylî	Vechi var teşne-i âb-ı keremün olsa cihân Ki yüzün şuyına halk oldı senün kevn ü mekân	Ola şol nesne ki ‘âşilere yarın düşvâr Anı Haylî kuluña kıl keremünden âsân	Kaside/69	Na‘t	... / ... / ... / ...	Başlık: Na‘t-ı Şerîf Li Mevlânâ Haylî-i Burusevî Radiyallâhu
9a-10b	Veysî	Yeter ey dil heves-i zülf-i siyehkâr yeter Yeter ey cân-ı belâ-dide bu efkâr yeter Ceyb-i endişeye çek başuñı fikr it hâlün Halk ile eyledüğün bîhüde güftâr yeter Rişte-i fikre dūr-i eşk-i nedâmet nazım it Ârzü-yı dil için didiğün eş‘âr yeter Murg-ı ‘anķâ-per-i ‘azmün yitür ol yirlere kim Şâh-bâz-ı nâzar-ı himmet-i ebrâr yeter	Yâ İlâhî şeref-i Hâzret-i Peygâmbere için Siper-i mâhî iki pâre iden ser-ver için Şeb-i İsrâda olan nūr-ı muqaddes hâkķı Leyle-i kâdrdeki vakt-i şafâ-güster için Hânde-i hüsn-i cihân-sûzı için Şiddikün Girye-i Hâzret-i Ya‘küb-ı belâ-perver için Nūr-ı Şiddik-ı nebî ma‘delet-i Fârûķı Hîlm-i ‘Osmân u kerem-güsteri-i Haydar için	Terkib-i Bend/9	Tevbe-nâme	... / ... / ... / ...	Başlık: Tevbe-nâme-i Hâzret-i Veysî Efendi Rahmetullâhî ‘Aleyh

²⁵⁴⁵ Mecmuadaki başlıkların büyük bir bölümü şairlerin mahlaslarını taşımaktadır. Doğrudan şairinin adını taşımayan başlıklar Mestap tablosunun açıklamalar kısmında belirtilmiştir. Şairinin adını taşıyan başlıklar ise mahlas bölümünde yer aldığı için açıklamalar kısmında tekrar verilmemiştir. Açıklamalar sütununda, şairinin mahlası dışında farklı özelliklere dayandırılarak verilen başlıklar, muhtelif kaynaklarda bulunamayan şiirler, tezkire ve nazire mecmualarında sadece birkaç beyti bulunan şiirler, şairlerin mahlasları ile başlıklarda yapılan yanlışlıklar ve birden fazla yazılmış şiirler belirtilmiştir.

		Der-i Mevlāya yüzün sür yeter itdün kendün Bende-i halka-be-güş-i der-i eşrâr yeter	Ol iki dürr-i dil-efrûz-ı binâgüş-ı felek Ya'nî ol kıretteyü'l-‘ayn-ı şeh-i Hayber için				
		Yeter oldı bu hevâ vü hevesi terk idelüm Yönelüp Hakkâ reh-i şıdk u sedâda gidelüm	Luţf idüp eyledügi cürm ü fesâda bakma Veysi-i rû-siyehi nâr-ı cahîme yakma				
10b-12a	Veysi	Bârekallâh zihî nâme-i i' câz-tırâz Ser-i ser-bestesidür perde-güşâyende-i râz Nâme-i gonce-i ser-beste-i gülzâr-ı ümid Nâmedür zanbağ-ı nev-ğaste-i bâğ-ı niyâz Nâmedür şem' i dil-efrûz-ı şeb-i derd ü firâk Belki pervâne-i per-sûhte-i süz u güdâz Bezm-i 'uşşâkda h'ânende nedim-i hâmuş Meclis-i yârda güyende velî bî-âvâz 'Arz-ı hâl itmege aşâb-ı sa'âdâte olur Tercemân-ı suhan-ârâ-yı feşâhat-perdâz Gele ey nâme seni dest-i şabâya vireyin Der-i Paşa-yı felek mertebeye göndereyin	En'amallâhu 'aleyk ey kalem-i tırfa-makâl Himmetün oldı bu nazma sebeb-i istikmâl Sensin ol çeşme-i hikmet ki senüñle tab'um Düşmene zehr içürür dostlara âb-ı zülâl H'âce-i 'aql ider tuhf-e-i hâk-ı kademün Her güher ki ola perdâhte-i dest-i hayâl Demidür hayr du'âsın o kerimü's-şânun İdesin hâtıme-i nazm-ı belâgat-minvâl Nitekim reşha-i aqlâm-i bedî-i bülegâ Ola ruhsâr-ı 'arûs-ı suhana müşgin-hâl Şâhid-i gül-rûh-ı maşşud-ı murâdî gülsün 'Ömr-i devlet uzasun 'âkıbeti hayr olsun	Terkib-i Bend/12	Medhiyye	... / ... / ... / ...	Başlık: Velehü Rahmetullâhi 'Aleyh
12a-15a	Bağdâdî (Rûhî)	Şanmañ bizi kim şire-i engür ile mestüz Biz ehl-i hârâbâtданuz mest-i elestüz Ter-dâmen olanlar bizi âlûde şanur lik Biz mâ'il-i bûs-ı leb-i câm u kef ü destüz Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihânun Pây-ı hüm-ı meydür yirümüz bâde-perestüz Mâ'il degülüz kimsenün âzârına ammâ Hâtır-şiken-i zâhid-i peymâne-şikestüz Erbâb-ı ğarañ bizden ırâğ olduğı bu kim Düşmez yire zirâ okumuz şâhib-i şastuz Hem kâse-i erbâb-ı dilüz 'arbedemüz yok Mey-hânedeyüz gerçi velî 'aşk-ıla mestüz Biz mest-i mey-i meykede-i 'âlem-i cânuz Ser-halka-i cem' iyyet-i peymâne-keşânuz	Virüdük dil ü cân ile rızâ hükm-i kazâya Ėam çekmezüz uğrarsak eger derd ü belâya Koyduk vatanı Ėurbete bu fikr ile çıkduk Kim renc-i 'anâ bâ iş olur 'izz ü 'alâya Devr eylemedük yir kıomaduk bir nice yıldur Uyduk dil-i divâneye ol uydı hevâya Olduk ne yire varduk ise 'aşka giriftâr Alındı gönül bir şanem-i mâh-likâya Bağdâda yolun düşse ger ey bād-ı şehir-ğiz Âdâb ile var ĥidmet-i yârân-ı şafâya Rûĥiyye eger bir şorar ister bulunursa Dirlerse buluşduñ mı bî-berk ü nevâya Bu matla' -ı Ėarrâyı okı ebsem ol andan Ma' lûm olur aĥvâlimüz erbâb-ı vefaya Hâlâ ki biz üftâde-i ĥübân-ı Dımışķuz Ser halka-i rindân-ı melâmet-keş-i 'aşķuz	Terkib-i Bend/17	Hicviyye	... / ... / ... / ...	Başlık: Terķib-i Bend- i Rûĥi Bağdâdî Rahimehullâh
15a-17b	Cevrî	Şanmañ bizi şûfî ĥibi seccâde-perestüz Biz mescide bir ĥuşe-i miĥrâb-ı elestüz Evķât-ı 'ubûdiyyeti fevt itmezüz aslâ Farķ itmeyeyüz rûz u şebi gerçi ki mestüz Maĥsûb idecek yok n'idelüm sübhayı elde Biz rind-i teĥi-kise vü peymâne destüz Hep üstümüze sâye şalar nûr-ı tecellî Tâ cûr' a ĥibi 'arz-ı hârâbâtda pestüz	Yâ Rab bizi de vâķıf idüp ma'nî-i ĥâle Dil-beste kıma tab' umuzı nûkte-i kâle Yâ Rab bize şevķ-ı taleb-i ma' rifetün vir Cehd eyleyelüm fażluñ ile kesb-i kemâle Yâ Rab bize kıl şûret-i taĥķiķi nûmâyân Baķmaķdan uşandı ĥözümüz naķş-ı ĥayâle Yâ Rab bize tevķiķuñ ile eyle hidâyet Tâ yol yañılup ĥitmeyelüm semt-i dâlâle	Terkib-i Bend/13	Sâķi-nâme	... / ... / ... / ...	Başlık: Nazîre-i Cevrî Ėelebi

		Biñ şüret ile cilve kıılır gām dilümüzde ‘Aşk ehline âyineyüz ammâ ki şikestüz Âsâyişe yir yok bize bârân-ı belâdan Bu hâne-i virânede bî-cây-ı nişestüz Şivenkede kılsak n’ola ‘işretgeh-i dehri Mehcür-ı şafâ-yı şarab-ı bezm-i elestüz Ol hasret ile hün-ı ciger nüş iderüz biz Mutrıb yirine nâle-i dil güş idertüz biz	Yâ Rab bize ol sâlik-i âgâhı refik it Kim reh-ber ola fırka-i efrâd-ı ricâle Yâ Rab bizi ol ‘âşik ile eyle mülâkî Kim vâsıtasız dâhil ola bezm-i vişâle Yâ Rab dilümüz eyle mir’âta muķâbil Kim mazhar ola pertev-i envâr-ı cemâle Envâruñ ile dide-i idrâke ziya vir Didâruñ ile âyine-i kalbe cilâ vir				
17b-18b	Fehîm	Benüm ol hârâr-endüz-ı mihnet rüz-ı fıtratdan Ki gül-çin olmadum göñlümce bağ-ı ‘ayş ü ‘işretten	Şarâb iç taze dil-ber sev cihânda herçi bād-â-bād Fehîm inşâf besdür bes ferâgat kıl şikâyetden	Kaside/47	Şikâyet-nâme	... / ... / ... / ...	Başlık: Kaşide-i Fehîm Der Şikâyet-i Rüzgâr- Hod
18b-20a	‘Aziz	Rûhî fidâk ey gül-i nev-reste-i harem Verd-i ruhuñla oldı cihân gayret-i İrem	Cân-ı ‘Aziz cânuma minnet fedâ saña Ey rûh-ı ‘âlem eyle kabûliyle muğtenem	Kaside/50	Na’t	... / ... / ... / ...	Başlık: Na’t-ı Şerif-i ‘Aziz Efendi Şahîbü’t- Târih
20a-21b	‘Aziz	Hasbiyallâh zihî mağrifet-i Rabb-i Raḥîm Ni’ me Mevlâ-yı Hudâvend-i ‘atâ-baḥş-ı kerîm H’ân-ı iḥsânı güşâde deri bî-derbândur Sufre-i ni’ met-i lutf u keremi ḥalka ‘amîm Dâmen-i merḥameti perde-keş-i rûy-ı gûnâh Setr ider kullarınñ cürmin o settâr-ı ḥalîm Fazl-ı Mevlâ-yı kerîme ola gâlib ḥaşâ Her ne deñlü çoğ ise ma’şiyet-i ‘abd-i le’im Ehl-i tâ’at ‘amelin tuḥfe-i dergâh idicek Bir güneḥkârñ ola piş-keşi cürm-i ‘azîm Yâ ide fazlî benî dâḥil-i firdevs-i berrîn Yâ olam ‘adli ile gâvta-ḥ’or-ı nâr-ı caḥîm Tutmuşumdur yüzümi çünki kerîm Allâha Umarım fazlî ile menzil ola dâr-ı na’im Ey kerem ıssı Hudâ gerçi günâhum çokdur Sañadur rûy-ı recâ gayrı penâhum yokdur	Çeşm-i ‘âşıkda olan eşk-i revân ḥürmetine Dil-i şâdiḳda konan süz-ı nihân ḥürmetine Girye-i şâm-ı ḡaribândaki te’sîr için Nâle-i şubḥ-dem-i tâ’ atiyân ḥürmetine Câhidü ḥükmîne dil-beste mücâhidler için Ḥarc olan râh-ı ḡazâda ser ü cân ḥürmetine Da’ vet-i Ḥazrete lebbeyk diyen diller için Ka’be ol kıblegeh-i ‘âlemiyân ḥürmetine ‘Arşdan ḳadri mu’ allâ-ter olan ravza için Şadeḑ-i dürr-i risâlet o mekân ḥürmetine Kütüb-i münzele esmâ’-i İlâhiyye için Şeb-i mi’ râcdaki rif’at ü şân ḥürmetine ‘İzzet-i pāk-i Nebî âlî ü aşḥâbı için Zinet-i bağ-ı cinânı faḫr-ı cihân ḥürmetine Ecel alup yolunu bağlanıcak râh-ı girîz Ola tevḥîd-i Hudâ ḥâtime-i ‘ömr-i ‘Aziz	Terkib-i Bend/10	Münâcât	... / ... / ... / ...	Başlık: Terķib-i Bend- i Mevlânâ-yı Mezbûr ‘Abdü’l-‘Aziz Efendi
21b-22b	‘Aziz	Ḥamdulillâh yine teşrif idüp mâh-ı şiyâm Müjde-i raḥmet ile virdi bugün ḥalka selâm	Bu güneḥkârı ‘Aziz itmiş iken itme zelîl Dilerüm mihnet-i eyyâm bula ḥüsn-i nizâm	Kaside/29	Ramazâniyye	... / ... / ... / ...	Başlık: Ramazâniyye-i Mümâ-ileyh
22b-23a	‘Aziz	Göñülde şu’le-firûz oldı âteş-i âlâm İrünce güşe şadâ-yı vedâ’-ı şehr-i şiyâm Bu ben sitem-zede-i rüzgârı yârından Ayırdı gerdiş-i gerdün-ı dün-i bî-hengâm Revâ mı ey meh-i nâ-mihrbân bu âfetlik Henüz gelmiş idüñ bir dem itmedüñ ârâm Ben itmedin daḫı şükr-i vişâl için secde Oturmadın neden itdüñ ‘aceb vedâ’ a kıyâm Koñuñ benî tek u tenhâ bu künc-i ḡurbetde Hele enis u celis oldı mihnet-i eyyâm	Hemişe perde-i kânûn-ı cevri olmada tiz Uşûle uymadı gitdi sipihr-i bed-heme-çiz Ḥurûş-ı eşküm ile olmaz ise ter-dâmen Şerâr-ı âteş-i âhumdan eylesün pür-hiz Şikâyet itme felekden göñül kaḫâyâ rızâ Anı ki Ḥaḳ buyurur var mı hiç mecâl-i giriz Hezâr tevbe teb-i ḡamla bî-su’ ü râne Zebân-ı ḥâmeye geldi bu naẓm-ı rikḫat ḥiz İlâhî süz-ı dil ü eşk-i çeşme raḥm it Sezâ-yı merḥamet olur zelîl olınca ‘Aziz	Terkib-i Bend/ 5	Münâcât	... / ... / ... / ...	Başlık: Vedâ’iyye-i Mümâ-ileyh Raḥimehullâh

		Dü-şâh-ı ğamla bu bî-çâreyi koyup gıtdüñ Sefer sen eyledüñ ammâ benî ğarîb itdün	Benî ziyâde zebün itdi bâr-i ‘ışyânım Nigâh-ı merhamet eyle fakîre Sultânım				
23a-24b	Şâbit	Yevm-i şek şohbetine şıra şıkarken yârân Şık boğaz itdi başup şâhne-i Şehr-i Ramazân	Kendü her fîtr ü her adhâda selâmetde ola Düşmeni var ise koç başına olsun kurbân	Kaside/62	Ramazâniyye	... / ... / ... / ..	Başlık: Ramazâniyye-i Şâbit Efendi
24b-26a	Vehbî	Hurd u h’âbı şeb u rûz eyledi rindâne hırâm Gıceyi gündüze katup geledü mâh-ı şıyâm	İde ol şadr-ı kerem-perveri âfetden amin Dâ’imâ ‘izzet ü ikbâl ile Rabb-ı ‘Allâm	Kaside/ 79	Ramazâniyye	... / ... / ... / ..	Başlık: Ramazâniyye-i Vehbî Efendi
26a-26b	Rûhî	Huşâ benüm kudüm-i ‘ıyd u vakt-i hürrem-efzâyı Ne renge koydı gör nakkaş-ı kudret sahn-ı şahrâyı	Mezîd-i ‘ömr ile bâkî kalup şadr-ı sa’âdetde Ola her rûz-ı ‘ıyd u her şeb-i şadr-ı dilâsâyı	Kaside/34	İydiyye	... / ... / ... / ...	Başlık: Kaşîde-i ‘İydiyye Ma’rûza Hazret-i Şadr-ı A’zam Li-muharririhî Rûhî/ Bu kaside kaynaklar da bulunamamıştır.
27a-28a	Cevrî	Ol ki şad-fehm ü hıred bir sözünün mulzemidür Ene efşâh haber-i mu’ciz-i nutk-ı demidür	Rahm ider hâline mecrûhlarıñ ve’l-hâşıl Ol tabîb-i dil-i ‘âlem Resulün erhamıdur	Kaside/42	Na’t	... / ... / ... / ..	Kaşîde-i Cevrî Der Na’t-ı Nebî
28a-29a	Rızâyî	Miyân-ı halka-i zülfinde var bir iki meşâmme ‘Abîr-i table-i ‘attârda şemâme şemâme	Ola karîn şalât ü selâm hazret-i Mevlâ Hemîşe tâ ki mukârin ola şalât u selâma	Kaside/50	Na’t	... / ... / ... / ...	Na’t-ı Şerîf-i Rızâyî
29a-30b	Rızâyî	Bî-hamdillâh vezân oldı nesîm-i feyz-i Rabbânî Açıldı gönceler zeyn itdiler şahn-ı gülîstânı	Ola hem-vâre vâşıl rûh-ı pāk-i şâh-ı levlâke Dürüd-i bî-had ü teslim nâ-ma’ dūd sübhânî	Kaside/61	Bahâriyye- Na’t	... / ... / ... / ...	Başlık: Velehü Mümâ-ileyh
30b-31b	Nef’î	‘Ukde-i ser-rişte-i râz-ı nihânîdür sözüüm Sîlk-i tesbîh-i dūr-i seb’ a’l-meşânîdür sözüüm	Her dem endişemden olsun rûhuna yüz bîñ selâm ‘Arşa dek işâle peyk-i râygânîdür sözüüm	Kaside/45	Na’t	... / ... / ... / ..	Başlık: Kaşîde-i Nef’î Der Na’t-ı Nebvî
31b-32b	Nâ’îlî	Nutk-âferîn ki tab’uma feyz-i makâl ider İlhâm-ı na’t-ı mefhar-i aşhâb u âl ider	Na’tından eylesün taleb-i ruḡ’a-i emân Hevl-i ‘ikâb o bî-dili maḡşerde lâl ider	Kaside/ 51	Na’t	... / ... / ... / ..	Kaşîde-i Üstâdû’l Üstâd Nâ’îlî Efendi Na’t-ı Nebî
32b-33b	Rızâyî	Ey ki itmez harem-i kurbına bir ferd duḡul Bâğ-ı câhına göre cennet-i a’lâ medḡul	Hazret-i Aḡmed-i Muḡtâr ‘aleyhi’s-şalavât Seḡldür lutf idicek cümle-i me’mûle vuḡul	Kaside/35	Na’t	... / ... / ... / ..	Na’t-ı Şerîf-i Rızâyî
33b-34b	[Riyâzî]	Nice bir rağbet-i bî-hâşıl-ı dünyâ nice bir Nice bir bir iki bed-mest ile ğavġâ nice bir	Her dimâğ dili dükânce-i ‘attâr itdi Kilk-i müşġnüm ola ġâliye-fersâ nice bir	Kaside/52	Nasîhat-nâme	... / ... / ... / ..	Mecmuada kasidenin başlığı Velehü olarak yazılmıştır. Ancak bu kasideden önce yer alan şiir metni, Mehmet Ali Çelebi Rızâyî’ye aittir. Velehü başlığı altında yer alan kaside ise Riyâzî’ye aittir.
34b-35b	Nâ’îlî	Ne şadmânî-i bezm-i vişâl-i yâr kalur Ne zevk-ı şohbet-i sâkî-i gül-‘izâr kalur	Bu tâc u taḡtı koyup ḡusrevân-ı dehr ancaḡ Zahîr-i mülk-i Hudâvend ġirudâr kalur	Kaside/ 53	Na’t	... / ... / ... / ..	Başlık: Nâ’îlî Der- Na’t-ı Nebî
35b-37a	Rızâyî	Ey ḡatm-i rûsûl ‘âleme gelseñ n’ola âḡîr ‘Âdet budur âḡîrde ġelûr bezme ekâbir	Hem-vâre cenâb-ı Aḡadûñ sübh-i şalâtı Ol ravza-i pür-nûra ola fâ’îz u mâḡîr	Kaside/ 60	Na’t	... / ... / ... / ...	Başlık: Rızâyî
37a-38b	[Rızâyî]	Evşâf-ı ruḡuñ zebâna şıġmaz Deryâdur o nâv-dâna şıġmaz	Şad kâfile feyz ola revân kim Vâsî’ reh-i keh-keşâna şıġmaz	Kaside/76	Na’t	... / ... / ... / ..	Mecmuada başlık yoktur.

38b-39b	[Fā'izi]	Ey Fā'izi nedür bu kadar şiddet ü şağaf Eyler misûn vücûduñı dünyâ için telef	Her lahza cins-i fazl u tefârîk-i feyzden Olsun revâne ravzaña şad kârvân-tûhaf	Kaside/31	Nasihat-nâme	-- / -- / -- / --	Mecmuada başlık yoktur.
39b-40b	[Fā'izi]	Zemîni tâbe-i pür-tâbe döndürüp tef ü süz Kavurdu âteş-i bî-dâd ile cihânı temüz	O düzağî-i dâlelet-şî'âra her lahza Hezâr la'n-i belâ bahş-i lâ-yecüz ü yecüz	Kaside/40	Temmûziyye	-- / -- / -- / --	Mecmuada başlık yoktur.
40b-42a	[Nâ'ilî]	Bu rûzgâr-ı siyeh-dil kalursa böyle 'anîd Çerâğ-ı mihriñi söndürmemek degül mi ba'id	Ola o fırka-i töhmet-şî'âra rûz-ı cezâ Duğân-ı silsile-tâb-i cahîm halka-i habîd	Kaside/72	Maktel	-- / -- / -- / --	Mecmuada başlık yoktur.
42a-43a	[Fā'izi]	Pür itdi berf ile rûy-ı hevâyı ebr-i şitâ Görindi gerd-i sipâh-ı sipeh-büd-i sermâ	Revâne ravzaña şad-kârbân-ı medh ü dürd Ki ola bârları gevher-i rîzâ-yı Hudâ	Kaside/38	Şitâiyye	-- / -- / -- / --	Mecmuada başlık yoktur.
44b	Cevrî	Ey cemâlûñ şem'-i bezm-ârâ-yı kurb-ı kirdigâr Vay cebinûñ halvet-i hâş-ı vişâle nûrbâr Meclis-i kudse fûrûğ-ı tal'atun pertev-nişâr Sen çerâğ-ı rahmet-i Hâkısın olursa vecî var Cebrâ'il âvâre-i nûr-ı ruhuñ pervânevâr	Yâ Resûlallâh bir ednâ çâkeründür Nâdirî Âşkâr itme kuşurın 'aybınûñ ol sâtiri Eyle mahşerde şefâ'atla 'atâ-yı vâfiri Luţfuñ olsa n'ola Cevrinûñ ümid-i hâtırı Gerçi çokdur cürmi ammâ luţfuña yokdur şümâr	Tahmis/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ğazel-i Cevrî Taḥmîs-i Nâdirî
44b-45a	Kâmî	La'lûñ ey şüh dil-i zâra devâ-sâz ancak Haţtuñ imdâd-kün-i gamze-i fannâz ancak Yok yok ol mâ-şadağ-ı matla'-ı mümtâz ancak Leb degül çeşme-i cân mevrîd-i i'câz ancak Haţ degül fitne-i dil nev-çemen-i râz ancak	Habbezâ nazm-ı şafâ-bahş-ı hoş-âyende-edâ Güş iden rakş u semâ' eyledi bâ-şevk u şafâ Şu'arâ yek-sere Kâmî didiler kim hakkâ Ney-i hâmeñde Neşâti ne bu dil-süz nevâ Semt-i 'uşşâkda bir nağme-i şehnâz ancak	Tahmis/ 5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ğazel-i Neşâti Taḥmîs-i Kâmî Efendi el-Edimevî Raḥimehullâhu Te'âlâ
45a-45b	İshak Mâdiḥ Râşid	İtdügün luţf u kerem bu dil-i ser-mâye midür Hâtır-ı 'aşk-ı zârı 'aceb âğâze midür Çarazuñ şefkat-i dirineye âğâze midür Niyyetün eyledügün va'de-i incâze midür Yohsa kaşduñ dil-i zâre sitem-i tâze midür	Hâcl eyler ruḥ-ı İshak-ı gül-i şad-âbı Bülbül eylerse n'ola Mâdiḥ-i nâliş-yâbı Râşidâ hıfz için ol gonçe-i âteş-tâbı Âhdan perde çeker bâğa hezâr ey Nâbî Bu tedârük o gül-i perde ber-endâze midür	Tahmis/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ğazel-i Nâbî Taḥmîsü's-Selâseti Mine's-Şu'arâ
45b	Şinâsî	Bu nev-âyîn-i cefâ sen meh-i mümtâze midür Köhne taqvîm-i taḥammül dil-i ser-bâze midür Yine meylûñ 'acebâ luţfa mı yâ nâze midür Niyyetün eyledügün va'de-yi incâze midür Yohsa kaşduñ dil-i zâre sitem-i tâze midür	Pîrehen çâk görüp verd-i ter-i sır-âbı Bülbülün gayret ile yandı dil-i pür-tâbı Terk ide çeşm-i Şinâsî gibi âhîr h'âbı Âhdan perde çeker bâğa hezâr ey Nâbî Bu tedârük o gül-i perde ber-endâze midür	Tahmis/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ğazel-i Mezbûr Taḥmîs-i Şinâsî Rahmetullahi 'Aleyh
46a	Nâbî	Fiğân itmek midür âyîn-i mâder-zâduñ ey bülbül Ki gitmez gülşene varsañ bile feryâduñ ey bülbül Müdârâdur gibi âğyâr ile mu'tâduñ ey bülbül Hirâsân olmasa gülden dil-i nâ-şâduñ ey bülbül Neler eylerdi hâre âh-ı âteş-zâduñ ey bülbül	'Aceb bir kerre mahmûr olmaduñ câm-ı nedâmetden Güzer nâ-mümkin oldu saña küy-ı istikâmetden Alınmaz dâmenûñ Nâbî gibi dest-i melâmetden Çekil sen daḥı küy-ı derde gülzâr-ı selâmetden Bahâyiş çekildi 'aşk ile çün aduñ ey bülbül	Tahmis/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ğazel-i Bahâyî Taḥmîs-i Nâbî Raḥmetullâhi 'Aleyh
46b-48a	Nedîm	Sepîde-dem ki olup dide ḥ'âbdan bîdâr Hûrûşa başladı nâ-gâh serde dürd-i ḥumâr	'İnâyyet-i ezeli feyz-bahş u feyz-resân Sipîhr bende-i fermân sitâre ḥidmetkâr	Kaside/71	Hammâmiye	-- / -- / -- / --	Başlık: Li Mevlânâ Nedîm Efendi Kaşide-i Hammâmiyye
48b- 50a	Vehbî	Bir pâdişeh ki şıdk-ı hulûş ola niyyeti Allâhuñ oldu mazḥar-ı feyz-i 'inâyeti	Yâ Rabbi haḥk-ı ḥatm-i Resûl şâh-ı 'âdilûñ Ezfûn ola merâtib-i iclâl ü şevketi	Kaside/ 81	Medhiyye	-- / -- / -- / --	Başlık: Kaşide-i Berây-ı Refî Rûtbe-i Medîne Li Mevlânâ Vehbî Efendi
50a	[Vehbî]	Müsâvî itdi câh-ı Ka'be ile Medîne pâyesin Sultân Aḥmed	-	Müfred		--- / --- / ---	Başlık: Târîḥ-i Dîğer Der Terfî'-i Medîne-i Münevvere

50b-51a	Vehbî	Mülükün âb-ı rüy-ı Hazret-i Hân Ahmed-i Sâlis Ki Mevlâ maksim itmiş dergehin cüy-ı temennâya	Zihî sed yapıdı haqqâ Hân Ahmed mecma‘-ı mâye Ağan şular turur bu bend-i bâlâ tâk-ı zibâya	Kaside/25	Medhiyye	--- / --- / --- / ---	Başlık: Tarih-i Berây-ı Ta‘mir-i Kemerler Li Mevlânâ-yı Münevver
51a-51b	Vehbî	Nazar şaldum şebângeh lüce-i mevvâc-ı hağrâya Gözüm düş oldu nâgeh ğurre-i mâh-ı şeb-ârâya	Beşâret birle Hâtif didi yaz târihin ey Vehbî Efendün Muştafa Paşa kapudân oldu deryâya	Kaside/33	Medhiyye	--- / --- / --- / ---	Başlık: Tarih-i Berây-ı Kapudan Paşa Süden-i Hazret-i Mustafa Paşa Li Mevlânâ Vehbî
53b	Nef’î	Şâh-ı ‘aşkum ‘âlem-i ma‘nâ müsellemdür baña Ser-nigün peymâne-i Cem tâc-ı Edhemdür baña	Baňa şor Nef’î hemân kadr-i dür-i güftârûnı Nükte-sencân-ı İlâhî cümle hem-demdür baña	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
53b	Nef’î	Ġamze dil-düz olıcağ nâz u teğâfûl ne belâ Dilde şabr olmayıcağ nâza taħammül ne belâ	‘Âşıka nâlesi eglençe yeter ey Nef’î Nağme-i dil-keş içün minnet-i bûlbûl ne belâ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehû
53b	Nef’î	Ben mest-i harâbum dil mestâne degül mi yâ Gerdün yine ol bezme peymâne degül mi yâ	Kâdrüm n’ola bilmezse yârân-ı suhan-perver Ehl-i dile tab‘ ehlî bîġâne degül mi yâ	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
54a	Faşih	Cânâ bu kısmet olmuş ezelden saña baña Dirler belâ-yı hüsni saña mübtelâ baña	Gerden-nihâd-ı hüsni rızâyam naşibüme Hür-ı cinân Faşih saña di-rübâ baña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
54a	‘Ârif	Ne lâlezâr gerekdür ne seyr-i bâğ baña Yeter müşâhede-i cism-i dâğ dâğ baña	Tenek- mizâc-ı ğamum dil-hurâşdur ‘Ârif Hurûş-ı zemzeme-i ‘andelib ü zâğ baña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
54a	Şehrî	Baňa feyz oldu ezel nuṭk-ı şeremâk baña Dâğ-ber-dildür o günden beri eflâk baña	Şehrî Şehrî sebep-i mağfîretümdür zinhâr Şevk-ı cürm eylemede eyleme imsâk baña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
54b	Şehrî	İtdi hücum ‘aşk-ı melâmet-eşer baña Hem-demlik eyle dil-i âşüfte-ser baña	Şehrî ğam ile şöhet-i hün-i dil eylemiş Gör hissetin ki eylemedi hiç haber baña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehû
54b	Nâbî	Terk-i maṭlabdur bu maṭlabġahda maṭlab baña Eyle lutfuñdan müretteb maṭlabum yâ Rab baña	Leb midür Nâbî olan ney gibi leb-rîz-i hevâ Hâme-i gevher-feşân olur olursa leb baña	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Nev-Zemîn-i Nâbî
54b	Rüşdî	Menzil-i sırr-ı haḳîkat oldu çün maṭlab baña Meş‘al-i râh-ı hidâyet feyzuñ it yâ Rab baña	Nâz ile âġyâra her dem açılurken gül gibi Bir nefes açulmadı Rüşdî o ġonce-leb baña	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Nazîre-i Rüşdî
55a	Bâkî	Ezelden şâh-ı ‘aşkuñ bende-i fermânyuz cânâ Maħabbet ehlinüñ sultân-ı ‘âlî-şânyuz cânâ	Cihânî câm-ı nazmum şî‘r-i Bâkî gibi devr eyler Bu devrünü şimdi biz de Câmî-i devrânyuz cânâ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
55a	Nazîm	Şebistân-ı kemâlün şem‘ veş süzânyuz cânâ Anuñ‘çün böyle geh handân u geh ġiryânyuz cânâ	Nazîmâsâ ‘aceb mi ser-fürü itdürseñ eflâke Serir-i himmetün sultân-ı ‘âlî-şânyuz cânâ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Nazîm ‘Alâ Tarihü’s-Satr
55a	Nâbî	Nedür ey şüh bu bîhûde ġazab n’oldı saña Meşrebün düşmen-i nâz idi ‘aceb n’oldı saña	Olduñ ey hâme-i Nâbî katı çokdan hâmuş Bilmem ey zemzeme-pirây-ı tarab n’oldı saña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
55b	Şehrî	Gelürse keşret-i nezzâreden hicâb saña O demde sürhî-i rüyüñ olur niķâb saña	Şad âferin ġazel-i Rûmiyânuña Şa‘ib Ki virdi Şehrî dü-şad şevkle cevâb saña	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	Mecmuada bu gazelin başlığında “Şa‘ib” yazılıdır. Ancak şiir “Şehrî”ye aittir.
55b	Neşâfî	Olursa bâ‘iş-i tünd-i şarâb-ı nâb saña Baḳınca lerze tutar çeşm-i âftâb saña	Neşâfiyâ ne bu feryâd dirse ger dil-ber Nedür sükûtdan özge daḳı cevâb saña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Nazîre-i Neşâfî
55b	Nâ‘ilî	Şarâb-ı nâb ġetürdükçe nüm-h‘âb saña Tutar elinde ķadeḳ mâh u âftâb saña	Niġâh-ı mestün ile bildi âšnâ idüğün Baḳınca Nâ‘ilî-i hânümân harâb saña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Nazîre-i Nâ‘ilî
56a	‘Ârif	Muḳâldür ne ki ey bedr-i âftâb saña Hücüm-i pertev-i hüsniñ yeter niķâb saña	Muḳarrer ‘Ârifiyâ haşre dek harâb olmaḳ Keremler eyleye dil-ber vire şarâb saña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Nazîre-i ‘Ârif / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

56a	Äzerî	Bu âb u tâb ki virmiş şarâb-ı nâb saña Hayâl-i sâye-i zülfün yeter niķâb saña	Tedârük Äzeriyâ ser habîb-i hayretdür İderse hışm-ıla dil-ber eger ‘itâb saña	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..	Nazîre-i Äzerî/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
56a	Ṭalib	Olmasun bend-i girân zülf-i girih-gir baña Gerdiş-i reng yeter halka-i zencir baña	Lâlüm ol hadde ğam-ı ‘aşk-ıla kim bülbüldür Ṭalibâ nisbet ile ğonce-i taşvîr baña	Gazel/6		... / ... / ... / ..	
56b	Fehîm	Ey niş-i ğamze fehîm-i nigâhî yeter baña Her müyüm itme sen daħı bir nişter baña	Sen de Fehîm yakma beni ta‘n ‘aşk-ıla Yetmez mi derd-i süziş-i dâĝ-ı ciger baña	Gazel/5		.. / -. / -. / -. / ..	
56b	Şâbit	Efendi şive ile nâzı itme az baña Vüfûr-ı nâz saña yakışur niyâz baña	Ṭarîķ-i nâdire-sencide Şâbitâ beşdür Bu tâze vâdi-i pâkize imtiyâz baña	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..	
56b	‘İşmetî	İderdi merhâmet ey ğamzekâr-ı nâz baña Vireydi baht eger ruḥşat-ı niyâz baña	Henüz ‘İşmetiyâ câm-ı bezm-i pişinüm Neler sunar daħı sâķi-i dil-nevâz baña	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..	Başlık: Nazîre-i ‘İşmetî
57a	Nef‘î	Girih-i kâküline dilleri bend itdi şabâ Ḳadr-i erbâb-ı dili hayli bülend itdi şabâ	Şoḡbet-i bâde için ğülşene tekliḫ iderek Ṭab‘-ı Nef‘îyi de bir rind-i levend itdi şabâ	Gazel/5		... / ... / ... / ..	
57b	Fehîm	Dilün ki şu‘le-zen-i hân mânîyuz cânâ Maḥabbetün şeref-i düdmânîyuz cânâ	Rûmüz-ı çeşmüñi fehîm itmedün Fehîm gibi Zamânenün ki ğüzîn nükte-dânîyuz cânâ	Gazel/7		.-. / .-. / .-. / ..	
57a	Mezâķî	Bu ravzanun ki kühen bâĝbânîyuz cânâ Füsürde-ḥâṭır-ı bād-ı ḥazânîyuz cânâ	Mezâķîves bugün i‘câz-ı nazım ile Rûmuñ Ġüzide şa‘ir-i mu‘ciz-beyânîyuz cânâ	Gazel/8		.-. / .-. / .-. / ..	Başlık: Nazîre-i Mezâķî
57b	Fehîm	Mu‘tâd-ı zevķ-i hecrün olan mâtem-âşnâ Ġamdan helâk olur olamazsa ğam-âşnâ	Ey ğamzesi Fehîm gibi rûşenâ-yı dil Biĝâne-tavr olma dile her-dem-âşnâ	Gazel/5		.. / -. / -. / -. / ..	
57b	Nâ‘ilî	Biĝâne-i maḥabbetün olmaz ğam-âşnâ Ey dâĝ-ı derdin eylemeyen merhem-âşnâ	İrmez mi Nâ‘ilî dem-i şubḥ-ı hidâyete Olmaz mı ğoncezâr-ı emel şeb-nem-âşnâ	Gazel/5		.. / -. / -. / -. / ..	Başlık: Nazîre-i Nâ‘ilî
57b	Yahyâ	Bu küyün kim gedâ-yı bî-ser ü sâ mânîyuz cânâ ‘Aceb ‘âlemdeyüz kim ‘âlemün sulṭânîyuz cânâ	Dime Yahyâ neden pîr-i muĝâna ser-fürü itmek Bilelden kendümüz şermende-i iḥsânîyuz cânâ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
58a	Fâ‘izî	Dil-i zâre n‘ola hem-dem olursa sāĝar-ı şahbâ Ġönül den ğönüle yol var dimişler ey büt-i ra‘nâ	Ne süz-ı hicre sabr eyler ne âh-serde ṭâķat var Dil-i bî-tâbum oldu Fâ‘izî bir sāĝar-ı mînâ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
58a	Nâdirî	N‘ola bezm-i maḥabbet içre mest olsa ğören şeydâ Çeh-i ruḥsâr-ı alûndür o bezme sāĝar-ı şahbâ	Ruḥun kim âb-ı şâfidür degül çâh anda sulṭânüm Ki zaḥm-ı Nâdirî surâḥına ğavr itmede ol mâ	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
58a	Nâdirî	Mâr-ı zülfün urdı çün kim cânuma zaḥm-ı cefâ Bir yiyüm tiryâķ şundı ḥal-i müşĝünün aña	Nev-bahâr eyyâmıdır bezm-i şafâ hengâmıdır İtme ey dil Nâdirîves künc-i ğamda inzivâ	Gazel/7		... / ... / ... / ..	Başlık: Velehü
58b	Faşıḫ	Ġüş-ı cânâ degmedi dilden peyâm-ı âşnâ Çok zamândur bir haberle gelmedi peyk-i şabâ	Eyledüm şarf-ı nigâh-ı dide-i ‘ibret Faşıḫ Ġörmedüm âyinesinde kimsenün rüy-ı şafâ	Gazel/5		... / ... / ... / ..	
58b	Nâ‘ilî	Döndürüp bir ğülü bir aḥker-i süzâne şabâ Dâĝlar yakdı dil-i bülbül-i nâlâne şabâ	Nâ‘ilî sāḥa-i pür-sünbül-i firdevse döner Büy-ı zülfün getirirse ḥarem-i cânê şabâ	Gazel/5		... / ... / ... / ..	
58b	Fehîm	Yine nev-rüz irişüp geldi ğulistâne şabâ Virdi peyĝâm-ı ğülü bülbül-i nâlâna şabâ	Nür-ı ḥürşid zamîründen alup feyz Fehîm Ġülleri kıldı müşâbih meḥ-i tâbâna şabâ	Gazel/5		... / ... / ... / ..	
59a	Bâķî	Olalı şubḥ-ı vaşlıñdan nigârâ bir ḥaber peydâ Şeb-i zulmetde olmuştur şan âşâr-ı seḥer peydâ	Şaķı çeĝânına Bâķî başun töb eyler iseñ ger Yine meydân-ı ‘aşk içre idersün bir hüner peydâ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
59a	Faşıḫ	Ġönül derd ü ğam-ı ‘aşk-ı cevânî eylemiş peydâ Degül tenhâ bir iki mihmânî eylemiş peydâ	Faşıḫ âdem helâk olmaz mı bî‘l-lâh derd-i ğayretle Raķîb-i dîv-sîret yâr-ı cânî eylemiş peydâ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
59a	Nazîm	Gelüp ḥaṭṭun olursa dilde ğam pinhân u hem peydâ Yine meftûnuñum ey ğonce-fem pinhân u hem peydâ	Perîves âdemîyyet eyleyüp teşrif ider ĝâhî Nazîm ol şûhî da‘vet eylesen pinhân u hem peydâ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
59b	‘Ulvi	Nür-ı çeşmüm benüm ol nergis-i bîmâra fedâ Dil ü cânım ol iki ğamze-i ḥün-ḥ‘âra fedâ	‘Aķl u şabrum ten ü cânım dil ü dînüm ne ki var ‘Ulviyâ cümlesi ol ṭurre-i ṭarrâra fedâ	Gazel/5		... / ... / ... / ..	

59b	Fuzûlî	Cânımuñ cevheri ol la' l-i şeker-bâr fedâ ‘Ömrümün haşlı ol şive-i refîlâra fedâ	Ey Fuzûlî n'ola ger şaklar isem cânı ' azîz Vaqt ola kim ola bir şüh-i sitem-kâra fedâ	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Nazîre-i Fuzûlî
59b	‘Âlî	Cân zeķan çâhına dil turre-i tarrâra fedâ Dermendün biri zindâna biri dâra fedâ	Yaş döküp vechünü her kaçrede peydâ eyle ‘Âliyâ ol nice yüzden o sitem-kâra fedâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
60a	Şâbit	Cânım ol nâz ber-efrâste dil-dâra fedâ Ya' nî mahbûb-ı Hudâ Ahmed-i Muhtârâ fedâ	Câm-ı la' lünden umar feyz-i şefâ' at Şâbit Koya bir kâse-i Kevşer o günehkâra fedâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
60a	Mezâkî	Sâkiyâ zevk-ı meye ser-mâye-i 'âlem fedâ Bir şikeste-câm-ı bezm-efrûza mülk-i Cem fedâ	Ey Mezâkî hâme-i kudsi nevâ-yı tab' uña Murğ-ı hoş-lehce degül tûtî-i mu' ciz-dem fedâ	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	
60a	Faşîh	Haft-ı siyâh olurdu ruh-ı yârdan cüdâ Olsaydı sâye mihr-i pür-envârdan cüdâ	Tâ böyle tire olmaz idi rûzumuz Faşîh H' âb olsa idi çeşm-i siyekhârdan cüdâ	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	
60b	Nazîm	Âyine 'aks-i 'ârız-ı dil-dârdan cüdâ Bir dîdedür hayâl-i ruh-ı yârdan cüdâ	Mânend-i nokta haddünü bil dâ' ireñ gözet Olma Nazîm merkez-i pergârdan cüdâ	Gazel/7	.. / .. / .. / ..	Başlık: Nazîre-i Nazîm
60b	Nef' î	Nice mest olmasun 'aşık felek peymâne gam şahbâ Münâsib hak bu bezm-i 'aşka hem peymâne hem şahbâ	Hem eyle dâ' imâ himmet ki hâlî tırmasun yârân Kurulsun câ-be-câ meclis çekilsün dem-be-dem şahbâ	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	
60b	Şabrî	Açar sâkî dil-i 'uşşâkı sürse şubh-dem şahbâ Olur güvâ ki destinde kîlid-i kufl-ı gam şahbâ	Kedersüz bir şafâ mümkün midür 'âlemde ey Şabrî Şunulmaz rind-i bezm-i 'aşka bî-derd ü elem şahbâ	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Nazîre-i Şabrî
61a	Rüşdî	Çünkü ben mecnûn-ı 'aşkum nuş-pend olmaz baña Kâkülün olur olursa gayrı bend olmaz baña	Seyr-i meydân-ı belâgat itmege tab' um gibi 'Arşa-i 'âlemde Rüşdî bir kemend olmaz baña	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Sâbit'in gazelinden sonra yer alan bu gazelin başlığı "Velehâ" dur. Ancak gazel Rüşdî'ye aittir.
61a	Nâ' ilî	Dâd-ğ' âh-ı vuşlat olsam baht düşmendür baña Deşt-peymâ-yı gam olsam âh rehzendür baña	Tavk-ı zencîr-i nîzâyı gerdüşüm ey Nâ' ilî Bu kühen dârü'ş-şifâ mādām meskendür bana	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
61a	Faşîh	Âteş-i 'aşkuñla gülşen künc-i külhendür baña Künc-i külhen 'ârzuñ şevkıyle gülşendür baña	Seyre gülzâr-ı cemâl-i dil-rübâyı ey Faşîh Çeşmümün her biri bir minâl revzendür baña	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Nazîre-i Faşîh
61b	Rüşdî	Yâr ile olsam eger külhanda gülşendür baña Olsam ammâ yârsuz gülşende külhandur baña	Şahn-ı gülşen güşe-i külhanda birdür Rüşdiyâ Her ne yerde şevk olursa anda meskendür baña	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Nazîre-i Rüşdî
61b	Mezâkî	Olur âh eyledükçe cûş-ı hûn-âb-ı derûn peydâ İder tûfân-ı hasret böyle mevc-i şu' le-gün peydâ	Mezâkî hâme-i rengin şarîr-i nağme-perdâzum İder deyr-i ma' ânide nevâ-yı ergânün peydâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
61b	Vecdî	Gam-ı zûlfûñle âhumdan k'ola düd-ı derûn peydâ İder destâr-ı 'aşka sünbül-i bağ-ı cünün peydâ	Bu tâze şi' re Vecdîye nazîre eyleyen evvel Dil-i pür-feyz ü tab' -ı pür-ma' âni eylesün peydâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Nazîre-i Vecdî
62a	Nazîm	Eyleyüp meyl-i çerâğân yine gülşende şabâ İtdi her gonceyi bir şem' -i fûrüzende şabâ	Feyz-i enfâsı ile gınceleri açdı Nazîm Dem-be-dem itse n'ola gülleri şermende şabâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
62a	Şehrî	Çek 'aşk ile zehr-âb-ı gamı ey dil-i şeydâ Minnetle olan câm-ı Cem' i itme temennâ	Bir dil-ber-i pür-gamzenün ol bismili Şehrî Reşk eyleye 'ömr-i ebed-i Hızr u Mesîhâ	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	
62a	Şabrî	Şu deñlü büy-ı mey kıldı mu' attar bezmi müşkâsâ Şürâhîñün o dem kan geldi bumnıdan degül şahbâ	Degül regler zemîn-i cism-i şad-çâkinde Şabrîñün Nihâl-i nâvekûñ biñ-i ta' allük bağladı cânâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
62b	Yahyâ	Nikâb-ı gonceden 'arz-ı cemâl itdi gül-i ra' nâ Bir a' lâ perdeden sen de görin ey bülbül-i şeydâ	Bulaydım câme-ğ' âbında açaydım lûtf ile anı Gireydüm koyına ol goncenün Yahyâ nesimâsâ	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
62b	Sırrî	İtme tabîb bihude gel minnet-i devâ Bilmez mezâk-ı derd-i dilüm lezzet-i devâ	Dâğ-ı derûn öyle gerek derd-i Sırrîyâ Hemvâre ide hânde-i haşşiyet-i devâ	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	
62b	Ṭalib	Virne tabîb haste dile şerbet-i devâ Telh itdi kâm-ı zahmumuzu lezzet-i devâ	Mânend-i zahm-ı tâze kim ağlardı Ṭalibâ Derd olmuş olsa idi eger gâyet-i devâ	Gazel/5	.. / .. / .. / ..	Başlık: Nazîre-i Ṭalib

63a	Yahyā	Cānı kullāb-ı ser-i zūlfūn çeker senden yana Güşe-i çeşmün ne var olsa eger benden yana	Korkarum Yahyā ki pülād olsa da te'sir ider Tir-i āhuñ kim vara ol kalbi āhenden yana	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
63a	Yahyā	Düşmez ol şāha ki her gāh ider istignā Gāh olur 'aşık-ı şeydāya düşer istignā	Sitem ü cevri de Yahyāya tevāzu' görünür Gerçi her vaż' ı gelür yāre nazar istignā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehū
63a	Rüşdī	Yine şahbā-yı 'aşkı şevk-ıla nüş eylemiş deryā Ki mest olmuş dil-i 'aşık gibi cüş eylemiş deryā	Cihānı sū-be-sū seyr eyleyüp abdālveş Rüşdī Dür-i şehvārdan güşına mengüş eylemiş deryā	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
63b	Riyāzī	Mürşid-i pīr-i muğāndan el alup ehl-i şafā Şeyh şehre şimdi eylerler ırakdan merhabā	Ey Riyāzī bakmazuz şol ruhları mir'āta kim Karşısında ola da'im bir rakīb-i bed-likā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
63b	Riyāzī	'Aceb mi la' lūne cān virsem ey büt-i ra' nā Kanı benüm gibi cevher-şinās-ı hūsn ü behā	Riyāzī tūt didüğün diñle cān ile sözünü Ne dirse sākī-i bezm ile muṭrib-i gūyā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehū
63b	Şināsī	Sirüşküm pāyuña aķduķça sen gül verd-i terāsā Olur hāndan kenār-ı cūda olsa gonce-i ra' nā	Tirāş-ı haṭṭla ol meh nümāyān itdi ruhsārın Kıyāmetdür Şināsī toğdı mağribden güneş gūyā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
64a	Şehrī	Esir-i cünbiş-i çeşmün virür kazaıya rızā O hūn- girifte-şıfat kim virür belāya rızā	Olur mı Şehrī 'azāb-ı caḥimden dil-gir Viren maḥabbet-i cāvidi-i Hūdāya rızā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
64a	Fehīm	Ehl-i 'aşka ğamze-i cānāne olmaz āšnā Ġāfil olma mest ile divāne olmaz āšnā	Maḥrem-i rāz eyleme Cibril olursa ger Fehīm Rind-i 'aşka 'ākıl u ferzāne olmaz āšnā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
64a	Naẓīm	Ġamzeñle dil olursa n'ola meşreb-āšnā Çeşm ü niğāh u nāz u kirişme hep āšnā	Göstermedi o mäh bize gün yüzün Naẓīm Huṭṭaşveş olursak 'aceb mi şeb-āšnā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
64b	Mezākī	Münevver kıldı dünyayı ser-ā-pā Tebāşir-i şabāh-ı 'ıyd-ı edḥā	Mezākī tırdı şaf şaf seyre 'uşşāk Şalınsun nāz ile ol serv-i bālā	Gazel/5		--- / --- / ---	
64b	Naẓīm	Gönül ki sinede sensüz ğarib imiş cānā Vaṭanda 'aşka kūy-ı ḥabīb imiş cānā	Naẓīm-i zār gibi ben de aldanup kaldum Fiğān ki va' de-i vaşluñ karib imiş cānā	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
64b	Naḥifī	Derün-i sine tiğ-ı hecr ile şad pāredür cānā Cigerde dāğ-ı ḥasret bir onulmaz yāradur cānā	Diriğ-i şerbet-i vaşl itme kim derd-i maḥabbetle Naḥifī bir belā-keş 'aşık-ı bī-çāredür cānā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
65a	Şābit	Şu Mir'ātü'l-'avālüm nüşḥası kim sinedür cānā Görülmişdür naẓar hūsn-i ruḥ-ı renginedür cānā	Nedür koynumdaki cevher bilürseñ al didi Şābit Didüm gün gibi rüşen bir laṭif āyinedür cānā	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
65a	Bākī	Ayaqlarda kalur sünbül o zūlf-i nīm-tābāşā Şaṣuñla baḥş iderse başa çıkmaz müşg-i nābāsā	Ḥasūdun dūrd-ı derdin çekme ey Bākī bu bezm içre Nedimün yār-ı hoş-meşreb gerek dā'im şarābāsā	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
65a	Bahāyī	Ruḥuñdan dür ider bād-ı şabā zūlfūn duḥānāsā Füzün eyler fūrūğ-ı şem'-i hūsnün şem'-i cānāsā	Maḥabbet kārzarında Bahāyī cān-sipār ol kim Ḥayāt-ı tāze-baḥş-ı cān u dilden' aşk cānāsā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
65b	Fā'izī	'Aşk tūfān-ı belādur sūdmend olmaz saña Eyleseñ ey Kūh-ken biñ kere kūhen ilticā	Olmasa şahbā-yı 'işretten ḥum-ı gerdün teḥi Nālemüz ey Fā'izī itmezdi anı pūr-şadā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
65b	Şabrī	Ġamze kim cānlar esir ü dil-fiğār olmuş aña 'İşve bezm-i fitnede peymānekār olmuş aña	Çeşmi bir şahbāzdur ol 'anberin üsküfle kim Şad hūmā-yı nāz kim Şabrī şikār olmuş aña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
65b	Şabrī	Dükānın açmadı ol cevher-i nāz baña Mūsā'id olmadı ser-māye-i niyāz baña	Şarāb-ı feyz ile bezm-i suḥanda ey Şabrī Terennüm itsem uyar kıl-k-i nağme-sāz baña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehū
66b	Nābī	Ḥaṭ' azl-i hūsn virmedi ey nāzenin saña Oldı berāt-ı tāze ḥaṭ-ı 'anberin saña	Nābī senüñle eyleyelüm ḥişşe dil-beri Zevk-ı vişāl baña fiğān u enin saña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
66b	Hevāyī	Hiç būze keyf virmedi ey nāzenin saña Çespāndur 'aceb 'araķ-ı dār-çin saña	Pay idelüm kazarıcı senüñle Hevāyī hep Kalb-i ğurūş baña züyūf-ı temin saña	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
67a	Sa' dī	Şafā-baḥş-ı derün-i ehl-i ğamdur meclis-i şahbā Nümūdār-ı bisāt-ı bezm-i Cemdür meclis-i şahbā	Şarāb-ı köhne ey Sa'dī civān-ı tāze olmazsa Ḥarām olsun ki bir dām-ı sitemdür meclis-i şahbā	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

68a	Nā'ili	Derün-i tîre-i zühhdâ pür-jeng-i sivâdur hep ‘Aceb âyinelerdür cilve ger rüy-i riyâdur hep	Bizüz ey Nā'ili ol rü-siyâh-ı şerm ü haclet kim Sevâdnâme-i a' mälümüz sehv ü hatâdur hep	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Nev-zemîn-i Nā'ili
68a	Faṣîḥ	Çemenler sebz ü hurremdür hevâlar dil-güşâdur hep Bu dem bād-ı şabâdan alınan büy-ı şafâdur hep	Faṣîḥâ meyl idüp her-câyî-tab'ânâ gönül virme Mişâl-i mā'-i câri serv-kadler bî-vefâdur hep	Gazel/66		--- / --- / --- / ---	
68a	Nā'ili	Âşüfte ider dilleri nezzârelerün hep Bir bir tıyâr esrârın o bî-çârelerün hep	Bir âh görür kârını ey Nā'ili-i zâr Ferhâda hırâş-ı dil olan hârelerün hep	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
68b	Vecdî	Dilün şabr u sükûnın nâle vü feryâda virdüm hep Bu cism-i âteşinün âb u hâkin bâda virdüm hep	Ḥaṭ ü ḥalûn görüp gâmezyle aşlın şordum ey Vecdî Didi etfâl-i nâz u fitneyi üstâda virdüm hep	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
68b	Naẓım	Şemşir-i nâz u 'işveyi cânâne çekdi hep Feryâd u şad-fiğân ki dil ü câna çekdi hep	Bâr-ı girân-ı 'aşkıyı yâruñ Naẓımveş Maḥv-ı vücûd idüp dil-i divâne çekdi hep	Gazel/ 5		-- / -- / -- / --	
68b	Nef'î	Bildürürdüm derdümü bir âh ile cânâne hep Korkarım süz-i derûnumdan felekler yana hep	Olmaz ey Nef'î bu vâdide benümle hem-'inân Gelsün esb-i tab'ına mağrûr olan meydâne hep	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
69a	Şinâsî	Dilün ihzârı tîri gâmzeñe hûn-ı cigerdür hep Belî mihmâna ikrâmı kirâmuñ mâ-hazardur hep	Şinâsî lâyıḳ-ı taḥsîn olur âşârmuz yokdur Nigâh-ı 'îtibâr ehl-i dil hûsn-i nazardur hep	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
69a	Mezâkî	Varalum cem' olalum meykedede bir yire hep Virelüm varumuzu bâde-i cân-pervere hep	Ey Mezâkî demidür da'vî-i 'irfân idelüm Eş-şalâ nâdire-güyân-ı şuḥan-güsterer hep	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
69a	Nā'ili	Biñ desten olsa hârdan ey gül siyâh-tâb Kâbil mi 'andelib ola senden nigâh-tâb	Ey Nā'ili mü'eşşir olup âh-ı 'andelib Ruḥsâr-ı gülde zâhir olur gâh gâh tâb	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
69b	Naẓım	'Aks-i ruḥuñla gülşende saldukça gâh tâb Reşk-i lebûñle gonce olur şeb-külâh-tâb	Seyr it Naẓım ruḥlaruñı zîr-i turrenden Olmuş bedid leyile-i kâdr içre mâh-tâb	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
69b	Faṣîḥ	Sâgar-ı şahbâyı sâkî âftâb itdün bu şeb Şu'le-i bâdeyle bezmi mâh-tâb itdün bu şeb	Gayırlarla tarḥ-ı bezm idüp Faṣîḥi dostum Âteş-i pür-süz-i gayretle kebâb itdün bu şeb	Gazel/5		--- / --- / --- / --	Başlık: Zemîn-i Faṣîḥ
69b	Rüşdî	Bilmezüm âyâ ne fikr-i nâ-şevâb itdün bu şeb Bî-sebeḥ tâ böyle bizden ictinâb itdün bu şeb	Şerḥ idüp esrâr-ı ḥaṭṭ-ı 'ârız-ı gül-gününü Vaşf-ı hûsn-i yârı Rüşdî bir kitâb itdün bu şeb	Gazel/6		--- / --- / --- / --	
70a	Nâbî	Va' de-i ḥâṭır-firibün düzd-i ḥâb itdün bu şeb Târ u püd-i câme-ḥ'âbum süz u tâb itdün bu şeb	Tâbe-gerden gârka-i eşk oldı tâb-ı hicr ile Nâbîyi hem-ḥâlet-i rûz-ı hisâb itdün bu şeb	Gazel/6		--- / --- / --- / --	
70a	Şehrî	Dâd itdüm o mest-i nâza bu şeb İtdi raḥm âh-ı cân-güdâza bu şeb	Bezm-i nâz u niyâzda Şehrî Bir gazel didi şüh u tâze bu şeb	Gazel/6		--- / --- / --	
70a	Mezâkî	Dil-ber dile dil dil-ber-i fettâna münâsib Gül bülbüle bülbül gül-i ḥandâna münâsib	Çek rişte-i naẓma dūr-i güftân Mezâkî Dürr rişteye rişte dürr-i gâltâna münâsib	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
70b	Ferîd	Dil-ber meye mey dil-ber-i rindâne münâsib Cem şevkete şevket Cem-i devrâna münâsib	Rûyî ile ḥaṭṭ-ı siyehi gör ki Ferîdâ Meh giceye gice meh-i tâbâna münâsib	Gazel/6		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
70b	Sa'dî	Sâgar-ı la'l-i lebûñle neşve-yâb itdün bu şeb Sâkıyâ üftâdeñi mest-i harâb itdün bu şeb	Vaşf-ı dendân ile ol deryâ-yı hûsnün Sa'dîyâ Gevher-i nazmuñ naẓir-i dürr-i tâb itdün bu şeb	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
71a	Şehrî	Ne mu'ciz-güy olur gâmzeñ şuḥan zâhir zebân gâ'ib Dem-â-dem keşf-i râz itmekde diller râz-dân gâ'ib	Ḳalur esrâr-ı gâmze nâ-şükûfte çeşm-i hûbândan Olursa didelerden Şehrî-i mu'ciz-beyân gâ'ib	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
71a	Mezâkî	Ḥayâlî cilveger dilde o şüh-ı dil-sitân gâ'ib Tılsım-ı fitne âmâde velî genc-i nihân gâ'ib	Mezâkî ḡurbet illerde garîb aḥvâlümüz vardır Zamâne nâ-müsâ'id âšnâ yok ḥanumân gâ'ib	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
71a	Naẓım	Nümâyân nuṭḳ-ı cân baḥşuñ deḥânuñdan nişân gâ'ib 'Aceb mi gözden ey ruh-ı muşavver olsa cân gâ'ib	Ḥaber vir kûy-i dil-berden gelürseñ ey neşim-i şubḥ Dil-i şûridesin itmiş Naẓım-i nâtüvân gâ'ib	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ḳatre-i Naẓım
71b	Nâbî	Dâğum nemek-âlây-ı ḥasân eyleme yâ Rab Bâğüm sipeh-ârâ-yı ḥazân eyleme yâ Rab	Gencine-i luṭfûñ var iken Nâbî-i zârı Muḥtâc-ı 'atâ-yı diğerrân eyleme yâ Rab	Gazel/8		-- / -- / -- / --	

72a	Vecdî	Bir lahza beni bî-ğam-ı yâr eyleme yâ Rab Bî-şevk u mahabbet dili târ eyleme yâ Rab	Vecdiye naşib itmez iseñ verd-i vişâlûñ Her dem anı âzürde-i hâr eyleme yâ Rab	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
72a	Nâbî	İtse sencide kimi haşlet-i nikû-yı edeb Ref' ider hâkdan elbette terâzû-yı edeb	Pest ider hüsni gûstâh-nigâhân Nâbî Herkese keşf-i niķâb eylese bânû-yı edeb	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
72b	Faşih	Zülfünde dil iderse n'ola vuşlatuñ taleb Dirler ki müstecâb olur elbet du'â-yı şeb	Esbâb-ı hüsnuñ ola füzûñ ey sitem-pesend Luţf it Faşih böyle cefâya nedür sebep	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
72b	Nef'î	Öyle mi nâzûk geçer ol ğamze-i cādû-firîb ‘Âşika zahm urduğın idrâk ide anuñ rakîb	Yâr u bigâne müselleme tutsa ey Nef'î n'ola Şi' rûmûñ hep âşnâdur lafzı ma' nâsı ğarîb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
73a	Yahyâ	Çonceyi servi saña teşbih ider her bî-edeb Hep sükûtuñla sükûnuñdur aña cânâ sebep	Vakt-i gül sâķi-i gül-ruh gül gibi tab' -ı laţif Senden ey Yahyâ mey-i gül-gûna istiğnâ 'aceb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
73a	Riyâzî	Haneñe geldükçe dil-ber pây-ı hoş-refîtaruñ öp Va' de-i luţf itse ammâ la' l-i gevher-bâran öp	Tut hamâ'il gibi baş üzre Riyâzî şî' rûñi Nâme-i fazl u hünerdür nüsha-i eş'ârın öp	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
73a	Hevâyî	Otaña geldükçe oğlan dâmen-i murdârın öp Va' de-i vaşl itse ammâ la' l-i tükürûbârın öp	Ėarb-ı engüşt-i Hevâyî-i cögür-pervâzı gör Cöngü pür-halt u leşdür tirşe-i eş'ârın öp	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
73b	Riyâzî	Râh-ı ğamuñda kaldı gönül haste-hâl olup İrmez kalur mı vaşluña ahîr mecâl olup	Ben ey Riyâzî her dem olam telh-kâm-ı ğam Baña ne aşşî şâ'ir-i şîrîn-makâl olup	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
73b	Şâbit	Debîristâne almak sa'y ider ol tıflı rûz u şeb Okutsun kendüvi divâne olmış h'âce-i mekteb	N'ola la' l-i müzâb-ı rûhı ifrâğ eylese Şâbit Leb-i sâķi müheyyâ itdi bir yâķûtdan kâleb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
73b	Faşih	Hemişe nûş-ı câm-ı bâde eyler ârzü-meşreb N'eyleyüm ey sâķi-i âyîne-rû meşreb	Faşıhâ meyl idüp her serv-kad pâyına yüz sürmem Baña müşkildür olmak gülşen-i 'âlemde cû-meşreb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
74a	Fehîm	Ben ol mey-hâneym rindâne-meşreb Ki itdüm meşrebi mestâne-meşreb	Gözünden gitmesün bir dem mey-i nâb Fehîm ol dâ'imâ peymâne-meşreb	Gazel/5		--- / --- / ---	
74a	Nâ'îlî	Gül hâre düşdi sine-figâr oldu 'andelîb Bir hâre bakdı bir güle zâr oldu 'andelîb	Ey Nâ'îlî vedâ' -ı gül-i bâğ u râğ idüp Mehcûr-ı yâr u dâr u diyâr oldu 'andelîb	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
74a	Vecdî	Bitürse sebze-i ter sâye vü sebû-yı şarâb Virür dimâğ-ı dil ü cânâ berkî büy-ı şarâb	Yeter muķîmî-i ğam nev-bahârdur min-ba' d Kenâr-ı gülşen ü Vecdî vü cüst [ü] cüy-ı şarâb	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
74b	Sırrî	Dîdesine inmesün ebri niķâb âftâb Nice getürsün saña bakmağâ tâb âftâb	Sırrî kuşurum görüp pür-ğazab olmuş o mâh Olur imiş germ-tâb rûz-ı hisâb âftâb	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
74b	Nazîm	Çeşmüme virse n'ola eşk-i dem-â-dem âb u tâb Tâb-ı şahbâdan bulur peymâne-i Cem âb u tâb	İtdi eşk-i germ ile bir demde tahîr ey Nazîm Virdi hâķķâ kim bu nazma kil-k-i hoş-dem âb u tâb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
74b	Fâ'îzî	Cem gidüp bezm-i cihân içre ķodı câm-ı şarâb Ėark olup baħr-ı fenâya kaldı andan bir habâb	Fâ'îzî cânân ile cân cânâ olurduk eger Olmasaydı cânâ ten cânâna pîrehen hicâb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
75a	Fehîm	'Aks-i rüyûñla zemîn gülşen olursa ne 'aceb Tâb-ı mîhrûñle felek külhan olursa ne 'aceb	Muţrîb-ı bezm-i fenâyuz bu cihân içre Fehîm Şivesi nağmemüzûñ şiven olursa ne 'aceb	Gazel/8		--- / --- / --- / ---	Başlık: Fehîm Pâķîze- gü
75a	Nazîm	Ölse âhumdan n'ola ol mâh-simâ muţtarîb Rûzgâr ile olur şem' -i şeb-ârâ muţtarîb	Püte-i hicründe yanmışdur Nazîmâsâ n'ola Ėatre-i sîm-âbveş olsa süveydâ muţtarîb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
75a	Şabrî	Zevraķ-ı şahbâda şanmañ kim şikest oldu habâb Rûzgâra yelkenin aldurdu keşt-i şarâb	Sâķiyâ maħmûrluk yazmak diler Şabrî getür Şol devâtı kim midâd-ı sürhîdür la' l-i müzâb	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
75b	Şabrî	Tutdı çarķ-ı câme yâķût-ı lebin ol âftâb Ėatreler şanmañ dökildi rîze-i yâķût-ı nâb	Meclis-i rindân 'aceb meclisdür anda Şabriyâ Şişeden pervâne-süz-ı 'aķl olur şem' -i şarâb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehü
75b	Rüşdî	Lezzet-i didâr ile ahîr olursun kâm-yâb Âbveş ey dil eger sen de idersün terk-i h'âb	Yok yire sa'y itme Rüşdî eyleme andan su'âl Nükte-i sırr-ı dehân-ı yâra hiç yokdur cevâb	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

75b	Nādirî	Kul-kul-ı şîşe degül eyleyüp âheng-i 'itâb Kân idersin diyü yârûn yüzine urdı şarâb	Od yanar mihr-i sipihrûn gâm ile başında Nâdirîveş olalı şevk-ı ruhuñdan pür-tâb	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
76a	Nādirî	Âh kim nîrân-ı 'aşkuñ kalbe virdi iztirâb Tamlamazdı dîdeden hûn olmasa bağrum kebâb	Mevc-i gâmdan kurtulurdu fülk-i dil ey Nādirî Olsa hîzr-ı hañt-ı yârûn himmetinden behreyâb	Gazel/6		... / ... / ... / ...	Başlık: Velehû
76a	Bâkî	Nigâra kübkübün nakşın meger görmek diler kevkeb Kî tırmaz âstânûn devr ider şâm ü şehir kevkeb	Şarâbumdur şafağ bir dem zümürüdden kadeh her dem Hâbâbidur anuñ'çün Bâkiyâ üstinde her kevkeb	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
76b	Sa' dî	Vaṭan-sâzi-i râhat rûbe-i 'aşka hâledür hep Bu bâğuñ bülbülânı nâle bîzâr-ı ezeldür hep	Şadâkat Sa' diyâ temyiz-i lûṭf u cevve mâ' nidür Reh-i 'aşkıñda yârûn her ne gördümse güzeldür hep	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
78a	Bâkî	'Âlem-i vahdetde ey sâkî bizi mest-i elest İtdi ikrâr-ı şafâ mey-hânesinde şöyle mest	Bâkiyâ sen naḥl-bend-i gülşen-i ebyâtsın Eyledük nazm-ı bülendün hâşılı Selmânî pest	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
78a	Nâ' ilî	Eylemiş h'âb-ı tegâfûl nîgeh-i şûhuñ mest Çeşmûñ âşûb-ı nazar gâmezlerün nâz-perest	Rif' at el virse yine Nâ' ilî-i zâr gibi Yüz sürüp pâyûne olsa ser-i zûlfûñ gibi pest	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
78a	Şehrî	Bir dil ki ider 'aşk-ı ciger-tâb ile ülfet Beñzer o ketâna k'ide meh-tâb ile ülfet	Şehrî ne kadar mest-i mey-i ruḥşat olursañ Eyle nîgeh ile yine âdâb ile ülfet	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
78b	Naẓîm	Eṭfâl-i maḥabbetle ṭolup mekteb-i ḥayret Her dersi cünûn ile açıldı leb-i ḥayret	Ṭay olmadı râhum ser-i zûlfî hevesiyle Gıdükçe medîd oldı Naẓîmâ şeb-i ḥayret	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
78b	Fâ' izî	Olmasa Leylâ eger câm-ı mey-i 'aşk ile mest Eylemezdi kâse-i Mecnûn-ı şeydâyî şikest	Murğ-ı dil yirden yire urmazdı kendin Fâ' izî Olmasa bu dâm-gâh-ı derd ü gâmda pây-best	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
78b	Nādirî	Şimdi olmazdum ḥumâr-ı derd-i hecrûnden şikest 'Aşkuña câm-ı belâ nûş itnesem rûz-ı elest	Dîde-i dil-ber kızarmış var ise ey Nādirî Bâde-i hûn-ı ciger nûşından olmuş kân mest	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
79a	Nâ' ilî	Alduḳça ele câm-ı mey ol keç-küleh-i mest Bîñ fitneye âmâde olur her nîgeh-i mest	Ârâm-ı dil-i Nâ' ilî-i bî-ser ü pādūr Ol gâmze-i maḥmûr u o çeşm-i siyeh-i mest	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
79a	Yahyâ	Mestâne nîgehle beni bir kec-küleh-i mest Mest eyledi te'sir idermiş nîgeh-i mest	Yahyâ ne 'aceb nâz şarâbına düşünmüş Ol gâmze-i maḥmûr o çeşm-i siyeh-i mest	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
79a	Mezākî	Bir câm şunup destûme ol keç-küleh-i mest İtdi beni Cem-neşve-i bezm-i sipeh-i mest	Ḥum-hâne-nişin ol yûri 'âlemde Mezākî Şaḥn-ı ḥarem-i meykededür câygeh-i mest	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
79b	Nef' î	Mey-hâne-i nâz olmuş o çeşm-i siyeh-i mest Her güşe-i pür-fitnesi bir h'âbgeh-i mest	Mestâne niyâz eylese Nef' î n'ola yâre Ma' zûr-ı kirâm-ı 'uḳâlâdur güneḥ-i mest	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
79b	Faṣîḥ	Mümkin degül ey serv-i ser-eḫfâz-ı melâḥat Dâmânûñ ile ülfet ide dest-i şikâyet	Bir kerre su'âl eylemedün hâl-i Faṣîḥî Gelmez mi 'aceb ḥâtıra hiç rûz-ı kıyâmet	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
79b	Yahyâ	Cân-baḥş sadâñ ile bize feyz-i ḥayât it Bülbül ne gâmuñ var ne tırtırsun nağamât it	Evrâk-ı sipihri karala her gice Yahyâ Âh u dil-i sevdâ-zedeyi kîlk ü devât it	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
80a	Rüşdî	Güftâra gelüp dilleri pür kâñd ü nebât it Dil teşneleri lûṭf ile sir-âb-ı ḥayât it	Pervâne-şîfat sen de ḥamûş olma ki Rüşdî Sen sünbül-i gülzâr-ı suḥansın nağamât it	Gazel/ 7		... / ... / ... / ...	Başlık: Nazîre-i Rüşdî
80a	Şâbit	Peymâne şunup sâkî-i ḥûşid-i maḥabbet Bir câm ile itdi dili Cemşid-i maḥabbet	Şâbit yine sultân-ı kaẓâ mañşib-ı 'aşkı İtdi dile ber-kâ' ide te'bid-i maḥabbet	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
80a	Mezākî	Bir mekteb imiş sîne gönül pîr-i maḥabbet Olsa n'ola şâkird-i sebâk-gîr-i maḥabbet	Her ṭûṭî-i ḥâme olamaz böyle Mezākî Şeker-şiken-i lezzet-i takrîr-i maḥabbet	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
80b	Nef' î	Bir yüzden idi yâr ile üslûb-ı maḥabbet Hañ ile irişdi hele mektûb-ı maḥabbet	Nef' î gibi küstâḥ ol eger 'aşık olursañ Zîrâ iremez vuṣlata maḥcûb-ı maḥabbet	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
80b	Yahyâ	Bir gün gele kim şâd ola maḥzûn-ı maḥabbet Çok 'âkîli ilzâm ide mecnûn-ı maḥabbet	Bağlandı dilüm kalmadı şevkvâya mecâlüm Gör n'eyledi Yahyâ baña efsûn-ı maḥabbet	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

80b	Faṣīḥ	Çāk olmayıcak ‘aşk ile mecnûn-ı maḥabbet Tay olmaz imiş vâdi-i hāmûn-ı maḥabbet	Her vakt-i dem-i feyz-i şeherden haber-âver Mümkün mi Faṣīḥ olmaya mecnûn-ı maḥabbet	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Başlık: Nazîre-i Faṣīḥ
81a	Vecdî	Fikr-i çeşm-i hûş düşen gamze-i mestâne dost ‘Âkıbet itdi beni divâne-i peymâne-i dost	Ey dil-i divâne var Mecnûn ile germ-ülfet ol Hem-nişin olmaz senûnle Vecdî-i ferzâne dost	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
81a	Fehîm	İtdi her bir gönceyi bir nâme feyz-i bûy-ı dost Var ise oldı perişân sünbül-i gîsû-yı dost	Gördi i‘câz-ı helâk-i tîğ-ı tab‘umdur Fehîm Eyledi teslîm şî‘rüm gamze-i cādû-yı dost	Gazel/ 7		--- / --- / --- / --	
81a	Nazîm	Hüsniñ ki ola feyzle rüşenger-i mir’ât Hep cîn-i cebînüdü aña cevher-i mir’ât	Tab‘um ki Nazîm âyine-i sâf-nümâdur Endîşe-i pâkünüdür aña cevher-i mir’ât	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
81b	Yahyâ	İltifât eyler saña ey dil o şâh-ı nîk-baht Meyl ider elbette hâke mîvedâr olsa dîraht	Mütttekâ-yı zer-keş ü zer-beft Yahyâyâ yeter Künc-i gamda rûy-ı zerdin koduğı bir iki laht	Gazel/ 5		--- / --- / --- / --	
81b	Rüşdî	Gamze-i mestûn ki urdı hançer-i müjgâna dest Güyyâ kim şundi Rüstem tîğ-ı hûn-efşâna dest	‘İyd irişdi yine Rüşdî itmedi inşâf o şûh Virmedi bir merhabâ yâ ‘âşık-ı nâlâna dest	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
81b	Nâdirî	Devr için yârâna hem-renk oldu itdün iltifât La‘lün içre lûle çöpün şandılar çöb-i nebât	Rîgdân-ı lûleden rîg-i şerer saç Nâdirî Haṭṭ-ı dūd ile yazıldı manşib-ı şevke berât	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
82a	Fehîm	Ey tıraları sünbül-i şahrâ-yı kıyâmet Haṭṭuñda ‘ayân sırr-ı temâşâ-yı kıyâmet	Öldürdi anı hasret-i ümid-i hîramuñ ‘Ayb itme Fehîm itse temennâ-yı kıyâmet	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Başlık: Fehîm-i Diğer
82a	Şabrî	Havfım bu ki kaddûn ola ferdâ-yı kıyâmet Bir hem-zen-i hengâme-i şahrâ-yı kıyâmet	Şun Şabrî-i dil-teşneye bir câm-ı leb-â-leb Ey sâkî-i kevser-dem-i germâ-yı kıyâmet	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
82a	Nazîm	İtdükçe hîrâm ol kad-i bâlâ-yı kıyâmet Güyâ ki kopar başuma gavğa-yı kıyâmet	Gamzeyle Nazîmâ işümüz maḥşere kaldı İtseñ n’ola her laḥza temennâ-yı kıyâmet	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
82b	Nâbî	Ne dâde-i maḥlûka ne sîm ü zere minnet Dîvân-ı ezelde yazılan deftere minnet	Mestân-ı ser-endâzı kırmaz itmege Nâbî Zevk-ı küleh-i fakr u fenâ-efserine minnet	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
82b	Nâ’ilî	Gâretgerî-i naḳd-i dil-i zâra ne minnet Ol hōd senûn ey şûh sitem-kâra ne minnet	Bir câm şun ey sâkî-i meclis bize yoḥsa Hûn-ı ciger-i Nâ’ilî-i zâra ne minnet	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
82b	Sırrî	Şânenûn olsun kıo destî huşk u dendânî şikest İtmesün bir daḥı ol zûlf-i perişânî şikest	Cilvegâh-ı ‘aks-i hüsniñ bî-naẓîrünüdür şaḥın İtme mir’ât-ı dil-i Sırrî-i nâlânî şikest	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
83a	Şâbit	Dil itmez iken genc-i vişâlûnle kanâ‘at Bî-çâre ider fakr-ı hayâlûnle kanâ‘at	Ey sâkî meye tevbe idüp eyledi Şâbit Vişn-âb-ı helâl-i leb-i âlûnle kanâ‘at	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
84a	Yahyâ	Dün neydi cevânân ile meydân-ı harâbât Bâzîçe-i tıflân idi pîrân-ı harâbât	Maḥşüduñ irişmekse fenâ içre fenâyâ Yahyâ ola gör sâkin-i vîrân-ı harâbât	Gazel/ 5		-- / -- / -- / --	
84a	Şabrî	Cem gitdi bozulmaḥdadur erkân-ı harâbât Bir câm ile kalsa n’ola evvân-ı harâbât	Şabrî varıcak dergehine mey mi şunardı Gönlümdekini bilmese pîrân-ı harâbât	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
84a	Fâ’izî	Her şubḥ gelür bir yire rindân-ı harâbât Güyâ ki ider meşveret erkân-ı harâbât	Ol şâh-ı cihân Fâ’iziyâ bezme gelürmiş Cür‘ayla şulansun yine meydân-ı harâbât	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
84b	Nâ’ilî	Aşkuñla ilâhî beni aşûfte-dimâğ it Şeb-tâ-be-seḥer hem nefesin dūd-ı çerâğ it	Kâm al mey ü maḥbûbdan ey Nâ’ilî-i zâr Taḥşîl-i neşâtı dil ü tartîb-i dimâğ it	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
84b	Fehîm	Şûfî yeter efkâr-ı gam-ı bûd u nebûd it Kurbân-ı gam-ı dil-ber ol işbât-ı vücûd it	Elvân-neğam ol bâğ-ı tecerrüdde Fehîmâ Bülbül gibi her perdeden âheng-i sîrûd it	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
84b	Şabrî	N’ola ‘aşk itse dil-i ‘uşşâk-ı seydayı şikest Bâde-i pür-tâb eyler câm-ı minâyı şikest	Gördüm ey Şabrî mey-i vuşlat ‘adûya çıkdı hep Eyledüm âhîr teḥî ḥumm-ı temennâyı şikest	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
86a	Bâkî	Gübâr-ı haṭṭuñ olmaz çünki ḥandân olmağa bâ‘iş Nedür la‘l-i lebûn çâk böyle ḥayrân olmağa bâ‘iş	Meger başuñ ser-ı kıyına ṭop olmaḥ hevâsıdır Dem-â-dem Bâkiyâ koluñda çevgân olmağa bâ‘iş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

86a	Nā'ili	Ey gâmezleri cünûna bâ' is Her 'işvesi biñ füsûna bâ' is	Dûd-ı dil ü eşk-i Nā'ilîdür Bu târem-i niğûna bâ' is	Gazel/5		-- / -- / --	
86a	Fâ'izi	O seng-dildür olan inkisâruma bâ' is O şehsüvâr-ı cihândur gubâruma bâ' is	Başarsa hâkime bir kerre Fâ'izi dil-ber Ola kıyâmete dek iftihâruma bâ' is	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
86b	Nâdiri	'Aşıkun 'aşkına ol mâh-likâdur bâ' is Kâr-ı hayr işlemege nûr-ı hüdâdur bâ' is	Şi' rûni halk pesend itdügine Nâdiriya Pâk mazmûn ile pâkîze-edâdur bâ' is	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
86b	Şinâsi	Reg-i târ-ı hañûndur deyre giryân olmağa bâ' is Zuhûr-ı rişte-i ebr oldı tûfân olmağa bâ' is	Şinâsi hayl-i ümîd-i 'inâyet olmasa elde Nemûz var lâyıq-ı dergâh-ı Yezdân olmağa bâ' is	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
86b	Bâki	Şöhret-i hüsnuñe erbâb-ı suhandur bâ' is Revnağ-ı bezm-i güle murğ-ı çemendür bâ' is	Tûñyi lezzet-i güftârı giriftâr eyler Derd ü gam çekmege Bâkiye bu fendür bâ' is	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
87a	Nażim	Fiğânuma o hañ-ı müşgbârdur bâ' is Cünûnuna yine faşl-ı bahârdur bâ' is	N'ola olursa şeker-riz tûñi-i tab' um Nażim âvine-i hüsni yârdur bâ' is	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
87b	Nâbi	Dil itse n'ola zülf-i perişâna teşebbûş Zencîre ider itse de divâna teşebbûş	Nâbi ide görsün der-i ihsân-ı Hüdâda Erbâb-ı güneh perde-i gufrâna teşebbûş	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
87b	Na' ti	İtsem n'ola biñ cânla cânâna teşebbûş Kim itmez o gencîne-i ihsâna teşebbûş	Çâk-ı gam olur dâmene dek sine-i Na' ti İtse o şehûñ zeyline bigâne teşebbûş	Gazel/7		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
89a	Şâbit	Tenhâca gider görmege cânâna müselles Ser-mâye imiş 'âşık-ı 'uryâna müselles	Şâbitde murabba' oturup bâğda görsek Üştür gözi bâdeyle mülûkâne müselles	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
90a	Bâki	Gel ey dil halka-i müşğîn-i zülf-i pür-şikenden geç Düşersin dâm-ı tezvîre reh-i mekr ü fitenden geç	Kemend-i zülf-i Bâki saña çok bend itmişdür Velî sen gâmze-i hun-rizi cevvin gör geçenden geç	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
90a	Nâbi	Nevâzişkârî-i bigâne cevri-âşnâdan geç Gel ey şüh-ı vefâ-düşmen bu vağ' -ı nâ-revâdan geç	Şağın dârû-yı teslim u rızâdan geçme ey Nâbi Geçersen bâde-i gavğâ be-düş-ı iddi' âdan geç	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
90b	Fâ'izi	Bâdedür haste-i bi-tâb-ı gam-ı yâra 'ilâc Çâresin gör budur ey 'âşık-ı bi-çâre 'ilâc	Olmadın Fâ'iziya şafha-i dil pejmürde Şerbet-i vaşlı ile kılsa o hun-h'âre 'ilâc	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
91a	Şehrî	Dil olmuş iken gâmze-i pür-niştere muhtâc İtme yine asâyiş-i niştertere muhtâc	Şehrî gibi müstağniyüm ihsân-ı felekden Olmağ ne belâ tâli' -i bed-ahtere muhtâc	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
91a	Fehîm	Şem' -i bahtum pertev-i nûr ile itmez imtizâc Belki nûr-ı şu'le-i Tûr ile itmez imtizâc	Hiç Fehîm-i 'âkıla hâl-i dilinden şormañuz Öyle bir bed-mest-i meşhûr ile itmez imtizâ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
91a	Nâdiri	Ey tabib-i dil perişân oldı derdünden mizâc Habb-ı hâl u şerbet-i la' l-i lebûñle kıl 'ilâc	Zâl-i gerdûna niyâz itdükçe cevvin artırur Eyleme ey Nâdiri nâdâna' arz-ı ihtiyâc	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
91b	Nażim	Ol mest-i 'işve hânde-i nâz eylesün mi hiç Dil-dâdesün hamûş-ı niyâz eylesün mi hiç	Taklîd ider maħabbete âğyarı gör Nażim 'Ankâ-yı aşğ kârını bâz eylesün mi hiç	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
91b	Riyâzi	Yâr müstağni dil-i 'uşşâka nâz itmek de güç Dil-pesend-i nâz olur 'arz-ı niyâz itmek de güç	Ey Riyâzi gâmzesi tîr-i kazâ-tedbîrdür Karşu turmak müşkil ammâ ihtirâz itmek de güç	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
91b	Şâbit	Alup âğuş-ı merâma yârî râm itmek de güç Yârsuz 'azm-i temâşâ-yı merâm itmek de güç	Şâbitâ dil-dâre çok yâr olduğı'çün n'eyesün Cümleñün itmâm-ı kârın iltizâm itmek de güç	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
92a	Mezâkî	Yârsuz bir dem karâr-ı 'âşık-ı nâ-kâm güç Hağ budur kim böyle bir âvâreye ârâm güç	Ey Mezâkî içmesün ya n'eyesün erbâb-ı gam Bâdesüz def' -i gumûm-ı dehr-i pür âlâm güç	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
92b	Fehîm	Mutrıb-ı bezm-i gam âheng nedür bilmez hiç Zühre-i çarh-ı elem çeng nedür bilmez hiç	Mihrvêş bi-ser ü sâmn-ı cihân oldı Fehîm Fikr-i tâc u gam-ı evreng nedür bilmez hiç	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
92b	Mezâkî	Murğ-ı dil zemzeme-i teng nedür bilmez hiç Bûlbûl-i bâğ-ı gam âheng nedür bilmez hiç	Ey Mezâkî yûri gerdün ile ço gavğayı Şîr-i merdân-ı rızâ ceng nedür bilmez hiç	Gazel/6		-- / -- / -- / --	

93a	Fehîm	Luṭf idüp virmeñüz ol ḡamze-i ḡammāza ḡadeḡ Belki vāḡıf ola la'inde olan rāza ḡadeḡ	Meclis-i 'işveyi ḡursa nıgeḡ-i çeşmi Fehîm Dil-i şūḡum şunar ol mest-i meḡ-i nāza ḡadeḡ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
93a	Şabrî	Geh pür-elmās ü gehî pür-la' l-i raḡşāndur ḡadeḡ Güne güne geḡheri var bir 'aceb kāndur ḡadeḡ	Almıḡ ey Şabrî yine rez-duḡterin āḡūşuna Ol sūrūr ü şevḡ ile meclisde ḡandāndur ḡadeḡ	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
93a	Şābit	Hep yapardı yıḡılan ḡāḡır-ı yārānı ḡadeḡ Ser-nıḡūn eylese ol āfet-i devrānı ḡadeḡ	Şābitā at ḡulaḡı sūrılūr mıydı eḡer Fāris-i bādenūñ olmasa kūheylānı ḡadeḡ	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
93b	Şābit	Virdi ḡatt-ı la' lūñ dile bir ṡib-i müferriḡ Ma' cūn-ı cevāḡır gibi terkib-i müferriḡ	Şābit yine yārāna feraḡ virdi sözüñde Bu tarz-ı ḡoş-āyende bu tertib-i müferriḡ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
94a	Nābî	Gördüm o şubı lebleri rengin zebānı şūḡ ḡüftārı şūḡ nātūkası ḡoş deḡānı şūḡ	Şā'ır olursa olsa senūñ gibi Nābıyā Ta' bîri ḡoş nikātı muḡayyel beḡānı şūḡ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
94a	Nādirî	La' l-i dil-ber surḡ u güller surḡ u reng-i bāde surḡ Bāḡa gel ey zāḡid olsun bādeden seccāde surḡ	'Aşḡuñı yazmaḡa sevdādan midād iḡzār idüp Nādirveş ḡūn-ı dilden eyledüm āmāde surḡ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
94a	Şināsî	Cām-ı meyden n'ola olsa 'ārız-ı dil-dār surḡ Āteşe nezdik olan lā-būd olur ruḡşār surḡ	Ḳat ḡat olmış reng-i ḡüsni cāme-i gül-gūnla Al al olmış Şināsî ol meḡ-i destār surḡ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
95a	Nābî	Ma' müre-i dilde olamaz cān mütē' addid Bir taḡtda mümkün mi ola sulṡān mütē' addid	Nābî olamaz her güle bir bülbül-i maḡşūş Cānān olur ammā olamaz cān mütē' addid	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
95a	Nābî	Olmazdı bu güne dil-i ḡayrān mütereddid Vaḡ'ında eḡer olmasa cānān mütereddid	Fıkr eylemede keş-me-keş-i red ü ḡabūlî Nābî suḡan-ı nādire-sencān mütereddid	Gazel/7		... / ... / ... / ...	Başlık: Veleḡū
95a	Faḡiḡ	Olurdu Bî-sūtūn aheng-i nāleñ eyleseñ feryād Benüm gibi deḡüldi hem-demūñ var idi ey Ferḡād	Faḡiḡā ehl-i ṡab' a neşve-baḡş-ı cām-ı zevḡ olduñ Ma' ānı-senc olup itdūñ yine bir şı' r-i ter-içād	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
95b	Faḡiḡ	Hemişe dest-i cevruñden dil-i nā-şād ider feryād Saña ey seng-meşreb eylemez mi ḡiç eşer feryād	Taḡammül itdi envā' -ı cefāña n'eylesün ḡayrı Faḡiḡ-i zāra raḡm eyle yeter zālīm yeter feryād	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
95b	Nā' ilî	'Aceb mi senden olan bir nıḡāhdan nevmid Olursa kām-ı dil-i buse-ḡ'āhdan nevmid	Cefā-yı deḡre olan Nā' ilî gibi mu' tād Olur telāfi-i baḡt-ı siyāhdan nevmid	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
95b	Vecdî	İtdi dil rüyuñe rüyuñ dil-i sūzāne ḡased İtdiler birbirine şem' ile pervāne ḡased	Bu ḡazel ziver-i mecmū' a-i yārān olalı Düşdi ey Vecdî nice defter ü divāne ḡased	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
96a	Şināsî	Olmadı vaşluñla da bu ṡab' -ı ḡam mu' tād şād Ḥāşılı düşvār imiş 'ālemde terk-i i' tiyād	Āḡ ile def' -i keder eyler Şināsî ehl-i derd Kim ḡubāra menzil olmaz cilvegāḡ-ı tūnd-bād	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
96a	Şābit	Raḡib iderse n'ola 'āşık-ı ḡaribe ḡased ḡurāb-ı şūr-naḡam eyler 'ādelibe ḡased	Ḳopardı ravza-ı endişeden yine bir gül ḡörürse Şābit ider ṡab' -ı dil-firibe ḡased	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
96a	Naḡifî	Gelüp vādî-i 'aşḡa ṡiḡekārın eylemiş içād Bizi başdan çıkarmak ḡaşdın itmış var ise Ferḡād	İşitdüm yine bir şūḡuñ esir-i 'aşḡı olmışsın Naḡifî manşıb-ı bî-şabr u sāmānî mübārek-bād	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
96b	Mezāḡî	Ḥam-ı zülḡünde idüp cān dile dil cāna ḡased Eyledi birbirine ol iki hem-ḡāne ḡased	Şevḡ ile mu' cize-perdāz-ı maḡāl oldu yine Tūtî-i ṡab' -ı Mezāḡî-i suḡan-dāna ḡased	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
96b	Fehîm	Dilde bir deryā yatur bî-ḡa' r u sāḡil nā-bedid Bu 'acebdür olmuş anda hem yine dil nā-bedid	Feyz-i isti' dād ḡatm olmuş meḡer sende Fehîm 'İlm ḡoḡ üstād yok şākird-i ḡābil nā-bedid	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
96b	Naḡim	Oldı rāḡ-ı 'aşḡda biñ ḡāfile-i dil nā-bedid Olmada ḡitdükçe şad-feryād menzil nā-bedid	Vech-i yār olsa n'ola nezzāreḡāḡı ey Naḡim Çeşm-i dilden olmaz ol şekl ü şemā'il nā-bedid	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
97b	Mezāḡî	Bu āḡ u zār-ı şubḡ u nāle-i şeb-girden feryād Şeb ü rüz itdügüm feryād-ı bî-te'şirden feryād	Mezāḡî ḡasb-ı ḡāl ancak bu nazmuñ nār-ı 'aşḡuñla Şerer-bārî-i kilḡ ü süziş-i ta' bîrden feryād	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
99a	Nā' ilî	Dest-būs-ı yāra pādāş olmasa peḡḡām-ı 'ıyd Derd-i serdūr 'āşıḡa hengāme-i eyyām-ı 'ıyd	Rüzedār-ı ḡ'ān-ı yaḡmā-yı vişāl-i Nā' ilî ḡurre-i māḡ-ı muḡarremdür hilāl-i cām-ı 'ıyd	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

99a	Vecdî	N'ola zülfinden itseñ bend-i bî-tedbîrden feryâd Dil-i Cibrîl ider ol bî-amân zencîrden feryâd	Tutardı nâlemüz eyvân-ı çarhı ser-te-ser Vecdî Hulâsa çâre bulsa zülf-i 'âlem-gîrden feryâd	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
99a	Sırrî	Hayâlî dilde ammâ dîdeden ol gence-fem nâ-bûd Nedür işbât u nefye çâre hem mevcûd hem nâ-bûd	Çalır ebvâb-ı ihyâ-yı ma'ânî haşre dek mesdûd Olursa dîdelerden Sırrî [...]	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Makta' beytinin 2. mısraı mecmuada eksik bırakılmıştır.
99b	Nazîm	Gül-i emelde bitürse bahâr bağ-ı ümîd Zükâm-ı ye's ile pürdür yine demâğ-ı ümîd	Nazîm rişte-i cândan olur fetîlî yine Ser-i talebe fûrûzâne olsa dağ-ı ümîd	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
99b	Sırrî	Haft-ı ruhsârûnı gördükde dil-i zâr bülend Şeb irişdükde olur nâle-i bîmâr bülend	Zîver-i gûş-ı sürûş oldu kelâmum Sırrî Oldı haqqâ yine kâdr-i der-i gûftâr bülend	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
99b	Nâdirî	Meyden artuk kâr ider câna o la'l-i nûş-hand La' lüne nisbetle mey bir kan ayaklı dermend	Şerhasın seyr it miyânında nazâr kıl dağına Nâdirî urmuş semend-i tab'a zerrîn sine-bend	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
101a	Vecdî	La'lün tebessüm eyle pür-âb u tâb göster Yâkût-ı sürh içinde dürr-i hoş-âb göster	Var mı cevâb söyler bu nev-zemîne Vecdî Şî' ründe ehl-i nazma tâze hitâb göster	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
101a	Mezâkî	Sâkî elünde rengin câm-ı şarâb göster Elmâs-ı sâgar içre la'l-i müzâb göster	Şimdi Mezâkî sensin faşlû'l-hıttâb-ı dâniş Her bir su'âle böyle mu'ciz-cevâb göster	Gazel/9		... / ... / ... / ...	
101b	Nazîm	Devr-i ruhuñda zülfün pür-pîç ü tâb göster Âğûş-ı şebde sihr it bir âftâb göster	Luftun gûşâde itsün kufl-ı der-i ümidün Yâ Rab Nazîm-i zâra bir fetîh-i bâb göster	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
101b	Nâ'îlî	'Îzârûn gül gül olmuş büseden dağ dağundur Hased ol bağ-bân-ı 'aşka kim gül-çîn-i bağundur	Bu hengâm-ı şegabda Nâ'îlî mahbûb ile meyden Çemende hübla âyine-i nakş-ı ferâğundur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
101b	Vecdî	Gönül süzân iden cism-i nizârûn tâze dağundur Seni pervâne-i 'aşk eyleyen kendü çerâğundur	N'ola bülbül gibi zâr eylesen ol genceye Vecdî Günâhuñ faşl-ı gülde nûş-ı şahbâdan firâğundur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
102a	Na' tî	Murâdî 'âşık-ı şûridenün gül-geşt-i bağundur Hîrâmân ol ki ey serv-i riyâz-ı 'işve çağundur	Yeter ey lâlâ-had Na' tî-i zâra merhamet eyle Zemîni sine-i nâr hasretünle dağdağundur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
102a	Nâbî	Hışşeme kanda ki bir dil-ber-i meh-pâre çıkar Tâli' ümdür ya sitem-kâr ü ya âvâre çıkar	Çâre-h'âhâne kime derdümü açsam Nâbî Benden efzûn o da ser-geşte vü bî-çâre çıkar	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
102a	Na' tî	N'idem ol gence-dehen nâz-ıla gülzâra çıkar Murğ-ı dil bülbül-i şûride-şîfat zâra çıkar	Va' d-i vaşıyla ider dilleri gerçi mesrûr Na' tiyâ n'eyleyüm ammâ soñı inkâra çıkar	Gazel/6		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
102b	Nâ'îlî	Çâh-ı zekânunda dilün âlâmı tehdîdür Hükûm-i raşad-ı fitneden eyyâm-ı tehdîdür	Hâmûş görüp Nâ'îliyâ şanma bu dehrün Nakş-ı şûver-i hâme-i nakkâş tehdîdür	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
102b	Nazîm	Bezm-i çemenün sâgar-ı gül-fâmı tehdîdür Rindün yine ceyb-i dil-i nâ-kâmı tehdîdür	Nân-pâre-i ihsânımı kim gördi Nazîmâ Çarh-ı felegün sufre-i in'âmı tehdîdür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
103a	Faşîh	Ne bağun verdîsin bûy-âşnâ-yı ülfetün kimdür Ne bezmün şem' isin süz-âzmâ-yı şohbetün kimdür	Faşîh-ı zâr olaldan dîr haylî rûzgâr oldu 'Aceb şimdi gubâr-ı âstân-ı devletün kimdür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
103a	Nazîm	Ne bezmün câmısın mest-i müdâm-ı 'işretün kimdür Ne câmun keyfîsin âlûde-i keyfîyyetün kimdür	Şikâr-ı şâh-bâz-ı 'aşk olup ey şeh-süvâr-ı nâz Nazîm-i zârves fîtrâk-bend-i fûrkatün kimdür	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
103a	Hevâyî	Ne semtün Türkîsin lehce-şinâs-ı gûlzetün kimdür Ne dîhün ehlîsin hemşehrî-i bedr-ıynetün kimdür	Yerîm kim tûtdı bilseydün ozanlarda Hevâyî'nün Nedîm-i jâi-hây-i hâlt-ı bezm-i nekbetün kimdür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
103b	Nazîm	Çamze-i dil-dâr kim şahbâ-perest-i 'işvedür Ber-zede-dâmen güle işkeste mest-i 'işvedür	Neş'e-bağş olsa n'ola kilik-i nevâ-senc-i Nazîm Sâkî-i feyz-âver-i bezm-i elest-i 'işvedür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
103b	'Ârif	Ol şeh-i 'âşık-firibûm mey-perest-i 'işvedür Geh humâr-âlûd-ı nâz u gâh mest-i 'işvedür	Şunma sâkî 'Ârif-i âşüfteye peymâne kim 'Âşık-ı dirînedür mest-i elest-i 'işvedür	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
104a	'Ârif	Bir maqşadı yokdur dil-i nâ-kâmı tehdîdür Âzâdelerün cünbîş ü âramı tehdîdür	'Ârif felegün resm-i tekellûf-menîşinden Cem'iyyet-i rindân-ı mey-âşâmı tehdîdür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

104a	Mezākî	‘Aşık-ı aşûfte-dil dağ-ı serinden bellüdür Husrev-i mülk-i melâmet efserinden bellüdür	Gör Mezākî seb‘a-ı seyyâre-i nazmum benüm Âsmân-ı ma‘rifet heft-ahterinden bellüdür	Gazel/7		--- / --- / --- / -.	
104a	Nâ’îlî	Sûz hemân hüsündedir yârûn mekânın kim bilür Gevherinde âb u tâb olsun da kânın kim bilür	Zâtı eşraf-ı zamânûn Nâ’îlî ma‘lûmdur Ehl-i ‘ilmün kim sorar zâtdur zamânın kim bilür	Gazel/6		--- / --- / --- / -.	
104b	‘İşmetî	Gıtdi dil zülfî hevâsiyle mekânın kim bilür Bir hümâdur çıkdı elden âşyanın kim bilür	‘İşmetî dâdî bilür bir nükte-dân var mı o şûh Dirse ger mihr ü maḥabbet dâstânın kim bilür	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
104b	Nâ’îlî	Şahsuñ isti‘dadı luṭf-ı peykerinden bellüdür Kîmiyâ-yı kâbiliyyet cevherinden bellüdür	Eylemez her kim ‘ayâr-ı hüsne rağbet Nâ’îlî Kâdr-i ‘aşîk dil-ber-i sîmîn-berinden bellüdür	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
104b	Vecdî	Ġamze pür-hışm olduğum müjgânlarından bellüdür Tîğ-ı hûn-âşâm nakş-ı cevherinden bellüdür	Âferinler ṭab‘-ı Vecdî-i suḥan-per-dâze kim Âb-ı rüy-ı ehl-i dil nazm-ı terinden bellüdür	Gazel/7		--- / --- / --- / -.	
105a	Hevâyî	Kalıbı şâhib-vekarûn lengerinden bellüdür Mesned-ârâ-yı ta‘ayyûn minderinden bellüdür	Mübtetzellerle konuşma pāk-dâmen tâze sev Rütbe-i ‘aşîk Hevâyî dil-berinden bellüdür	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
105a	Nâ’îlî	Târ târ-ı turre-i pür-piç-i cânânım midür Harf harf-i nüsha-i hâl-i perişânım midür	Târ güy-ı ser-gerdânyuz biz şâh-ı hüsnuñ Nâ’îlî ‘İşvesinden tutsa zülfin der ki çevgânım midür	Gazel/6		--- / --- / --- / -.	
105a	Riyâzî	Seng-i cevruñ ile cām-ı raḥşânım midür Ellere alınmayan kalb-i perişânım midür	Ey Riyâzî rağbet-i dil germ-i yârûn içdüğü Sâğar-ı şahbâ mı bilmem bir avuç kanım midür	Gazel/4		--- / --- / --- / -.	
105b	Nazîm	Gerden-i cānda kemend-i zülfi-ı cânânım midür Eyleyen ḥâlüm perişân ol perişânım midür	Çeşm-i şâdiden nihân eyler Nazîmâsâ beni Ey perî derd ü ğamuñ ḥırz-ı dil ü cânım midür	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
105b	Nâ’îlî	Kimün koynundasın şeb-zindedâr-ı vuşlatuñ kimdür ‘Azimet-ḥ‘ân-ı Bercis-iḳtidâr-ı da‘vetuñ kimdür	Dü çeşmuñ Nâ’îlinün şimdi dāmânın tutar ammâ Giribân-giri maḥşerde ol iki âfetuñ kimdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
105b	Şabrî	Ne bezmuñ şem‘isin pervâne-i bî-tâkatuñ kimdür Ne burcuñ mahısın perteve-perest-i ṭal‘atûñ kimdür	Maḳâmın bilesek ehl-i şevḳden kim tutdı Şabrînuñ ‘Aceb şimdi terennüm-rîz-i bezm-i midhatuñ kimdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
106a	Fâ’îzî	Gerçi yârûn çeşm-i ḥun-ḥ‘ârî ‘itâbın gösterür Her bakışda yine luṭf-ı bî-hisâbın gösterür	Fâ’îzî kim eylemez gerdün-ı dünya ser-fürü Ol der-i faṣl u ‘atâya intisâbın gösterür	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
106a	Nâbî	Añılsun güşe-i mey-ḥâne kim şâd olduğum yirdür Nevâzişkârî-i sâkıye mu‘tâd olduğum yirdür	Añılsun perde-i rû-püş-ı zülfi-ı dil-ber ey Nâbî Ki anı ref‘ için minnet-keş-i bād olduğum yirdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
106a	Rüşdî	Añılsun bezm-i yâr ey dil ki dil-şâd olduğum yirdür Benüm ol cây ḥarem-i ğamdan âzâd olduğum yirdür	Añılsun mekteb-i ‘aşḳ u dilbestân-ı maḥabbet kim O fende ben de Rüşdî gibi üstâd olduğum yirdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
106b	Faşıḥ	Bâğa gel feyz-i nesim-i nev-bahâr eyyâmidür Zevrak-ı mey çekmenüñ bu rûzgâr eyyâmidür	Ḥâme-i hoş lehceñi söylet zamânıdır Faşıḥ Vaḳt-i güldür nâlekârî-i hezâr eyyâmidür	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
106b	Şabrî	Mest-i şevḳ olsaḳ ‘aceb mi vaşl-ı yâr eyyâmidür Bülbülü pür-cüş iden zirâ bahâr eyyâmidür	Ağlama Şabrî cefâ-yı çarḫdan âsûde ol Ḥamdulillâh pādşâh-ı dâdkâr eyyâmidür	Gazel/7		--- / --- / --- / -.	
106b	Şâfî	Sâķî ayağı al ele ra‘nâ-reviş budur Şun sāğar-ı leb-â-lebi zibâ-reviş budur	Bîġâne luṭfa mazhar ola Şâfî cevruñe Ser-bâz-ı ‘aşîkāna fakat serzeniş budur	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
107a	‘Ârif	Elden ḳoma piyâleyi zibâ reviş budur Âyin-i rind-i bâde-keş-i Cem-meniş budur	Ağyâr kaşd-ı luṭf-ıla cevri itme ‘Ârife Tâkat-güdâz-ı ‘aşîk olan serzeniş budur	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	
107a	Şabrî	Seni gördükde her gül ol kadar şerm ü hicâb eyler Ki perr-i bülbülü ruḥsârına bulsa niḳâb eyler	Ben ol maḥsûd-i çeşm-i bülbülân-ı ‘aşḳum ey Şabrî Ki meftûn olduğum gül baña tevcîh-i ḫitâb eyler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
107b	Bahâyî	Ruḥuñdan şem‘-i meclis var ise şerm ü hicâb eyler Ki pervâne perin ruḥsârına dâ‘im niḳâb eyler	Bahâyî ḥâne-i ümid kalmaz böyle der-beste Nesim-i feyz eser elbette bir gün fetḫ-i bâb eyler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
107b	Bâķî	Sûz-ı ‘aşḳuñla ḳaçan kim dilden âh u zâr olur Âḫ dūd u dūd ebr ü ebr âteşbâr olur	Ġonceye baksa lebûñsüz çeşm-i Bâķî bir nâzar Ġonce berg ü berg ḫâr u ḫâr ḫançerdâr olur	Gazel/5		--- / --- / --- / -.	

107b	Naẓīm	‘Anberin hāl-i siyeh kim zinet-i ruhsār olur Hāl dāne dāne dām u dām zūlf-i yār olur	Rāz-ı la‘lin eylesem tahrīr yāruñ ey Naẓīm Sine levh u levh dil dil mahzen-i esrār olur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
108a	Faṣīḥ	Ḥandān ide erbābını ğam böyle gerekdür Şādān ide aşhābın elem böyle gerekdür	Bir lahzada tahrīr ide biñ şüret ü ma‘nā Endiše Faṣīḥ öyle qalem böyle gerekdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
108a	Naẓīm	Gevher gibi rizān ola nem böyle gerekdür Dirler şaça etrāfına yem böyle gerekdür	Aḥsente Naẓīmā yine sihr eyledüñ el-ḥaḳ Hem şı‘r hem ‘icāz-ı qalem böyle gerekdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
108a	Sırrı	Göñül düşüp ḥam-ı gisü-yı yāra kalmışdur Netice ḥatırum ol yādigāra kalmışdur	‘Acebdür ol büte cān virmek isterüm Sırrı Benüm işüm hele Perverdigāra kalmışdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
108b	Naẓīm	Çemende ‘ays leb-i cüybara kalmışdur Şafā-yı ‘ālem-i āb ol diyāra kalmışdur	Figān ki pençe-i pür-zür-ı ‘aşḳ-ı dil-berde Naẓīm ceyb-i dilüm pāre pāre kalmışdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
108b	Nādirī	Cām-ı billür ol ‘izāruñ meyde tābın gösterür Çarḥ-ı minā burc-ı ābuñ āftābın gösterür	Gerçi deryādur derün-ı Nādirī ammā yine Mevc-i eşki bād-ı ğamdan ızırābın gösterür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
108b	Şabrī	Cām kim tār-ı şu‘ā ile ḥabābın gösterür Şāh-ı şevküñ ḥayme-i zerrin tūnābın gösterür	Sāgar-ı ‘ālem-nümāyı ben nice elden koyam Baḥa ey Şabrī o şūḥuñ la‘l-i nābın gösterür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
109a	Nābī	Hevā-yı dil-berān ḥūy-ı dil-i bī-iḥtiyārumdur Kaplmaq pençe-i ḥūşide şeb-nem gibi kārūmdur	Qarār itmene dıraḥt-ı bīḥdār olsam da ey Nābī Benüm ebrü-yı ḥübān tişe-yi kūh-ı vaḳārumdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
109a	Faṣīḥ	‘Ārizuñ şem‘-i şeb-ārā mı gül-i ra‘nā mıdır Murğ-ı dil pervāne mi yā bülbul-i şeydā mıdır	Ḥāk-būs-ı āstānuñla müşerref ğayrılar Dür küyuñda Faṣīḥ-i bī-ser ü bī-pā mıdır	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
109b	Nā‘ilī	Nāleler kim nağme-senc-i ḥāhişe dem-sāz olur Mutrib-ı çeşmi hemān meşgūl-i sāz-ı nāz olur	Pāy-māl-i nāz ider bir gün seni ol şehsivār Dem gelür bir mūra da ey Nā‘ilī ‘zāz olur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
109b	‘Ārif	Kays Ferhāduñ ne kūh u ne beyābānıñ bilür Vād-i ‘aşkuñ göñül bir rāh-ı āsānıñ bilür	Bulmasa hem-derd izḥār eylemez hāl-i dilin Rāzdār-ı ‘aşḳ olan ‘Ārif zebān-dānıñ bilür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
109b	Vecdī	Eger müstelzim-i iḥsān ise feryād kābildür Kerem mebzūl olursa ‘arz-ı isti‘dād kābildür	Bu feyz ile sözüñ sihr eylemek müşkil degül Vecdī Ḥuşuşā ṭab‘-ı çālākuñ ide imdād kābildür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
110a	Şehrī	Ol hāl-i siyeh tā ki bizüm aḥterümüzdür Mānend-i şerer āteş-i ğam-püsterümüzdür	Çıkşa yolumuz vād-i ḥırmāna ‘aceb mi Şehrī gibi bir şüm-ḳadem reh-berümüzdür	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
110a	Sırrı	Surḥi-ı rūy-ı leṭāfetde gül-i tāze midür Eşer-i şermi-i nezzāre midür ğāze midür	Nev-naẓireñ yine ey Sırrı-ı pākize-nefes Ḥayli-i hoş-suḥan-ı mu‘cize-perdāza mıdır	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
110a	‘İşmeti	Fenāsin ‘ālemüñ gūş itmeyüp efsāne şanmışlar Cem ü Key ‘işret-i yek-rüzeyi āyā ne şanmışlar	Gelüp bī-bāk rü-māl eylemişsin pāy-ı dil-dāre Seni meclisde yārān ‘İşmeti divāne şanmışlar	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
110b	Fehīm	Zā‘ifüm kaşr-ı ‘arşa gerçi ğāyet rāh kütēhdür Derünümde lebe yetmez kemend-i āh kütēhdür	Ḳad-i yāra kıyametden münāsib mi didüm cāme Fehīmā didi ey endişesi kütāh kütēhdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
110b	Nābī	Añılsun meclis-i vaşluñ ki dil-şād olduğum yirdür Benüm dest-i ḥumār-ı ğamdan āzād olduğum yirdür	Añılsun tā kıyāmet meclis-i erbāb-ı ‘irfān kim Naẓīmāsā benüm taḥsin ile yād olduğum yirdür	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	Başlık: Naẓīm Naẓire-i Nev-Zemin-i Nābī
111a	Nābī	Çenber olursa n’ola dā‘ire-i cāna kemer Bestedür naḳş-ı miyān-ḥāne-i cānāna kemer	Nābiyā çekmege āġuşa miyān-ı yārı Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarifāne kemer	Gazel/8		--- / --- / --- / ---	
111a	Nā‘ilī	Tā cilvegeh-i berḳ-ı belā ḥırmenümüzdür Ḥākister-i düzaḥ cemen-i gülşenümüzdür	Şūr-efḡen olan Nā‘iliyā kişver-i nazma Ḥükm-i raḳam-ı ḥāme-i cādū-fenümüzdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
111a	Vecdī	Rūyuñda eylesem nazar reng-i ḥayā niḳāb olur Gör ne siyeh-sitāreyüm nūr-ı niḡeḥ ḥicāb olur	‘Aşḳ ki virdi Vecdīye zevḳ-ı derün-ı giryesi Dilde bu neşve var iken āb daḥi şarāb olur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
111b	Şehrī	Ne kevkübümde şeref var ne bir eşer bulunur İdince fā‘ide ümidini zarar bulunur	İlāhī devlet ü ‘ömri ola murādınca Zamānede nitekim şām ile şehir bulunur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	

111b	Şābit	Turraña gāmzeñ lebūñ bezminde diller başdırur Zūlfūñ ol āşūbī dāmān ile örter başdırur	Şābitā pek köhnedür bu āsyāb-ı rüzgār Hep bizi bir gün döser hāke berāber başdırur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
112a	Faşıh	Dilde ‘aşk-ı leb-i cānān bir olur Tende ey rūh-ı revān cān bir olur	İtme teğşir-i suhan yāra Faşıh ‘Arz-ı hāl-i dil-i nālān bir olur	Gazel/5		--- / --- / ---	
112a	Nā’ili	Dimeñ ol şem-i hüsne gayrılarla germ-ülfetdür Kimünle hem-dem olsun n’eylesün müştāk-ı şöhetdür	Degüldür taze-gü yārāna pey-rev Nā’ili ammā Yine inkār olunmaz şā’ir-i nāzūk-tabī’ atdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
112a	Nābi	Sūziş-i ‘aşka giriftār olmayan dil dil midür Olmayan āvāre-i kūy-ı cūnūn ‘ākıl midür	Hep çıkan tāt-ı şu’ā’ıdur degül müy-ı sefid Nābiyā nūr-ı maḥabbet sīneden zā’il midür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
112b	Vecdī	Şebistān-ı gāmum bezmümde şem’-i enverüm yokdur Fenā bezminde ya’nī bir müsellemler dil-berüm yokdur	Sitānbūla o deñlü arzū var dilde ey Vecdī Uçardım bulsam ammā n’eyleyüm bāl ü perüm yokdur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
112b	Şehrī	Dil-sitānum tıfl-ı ‘işmet-dāye bir maḥbūbdur Şāyesinden eyler istiḥyā ‘aceb maḥcūbdur	Ülfet-i Şehrīden ey ‘işret-güzinān el-ḥazer ‘Aşk-ı rāḥat düşmenāsā ‘āfiyet āşūbdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
112b	Fehīm	Tā gāmkede-i bezm-i fenā meskenümüzdür Peymāne-i şādī sebeb-i şivenümüzdür	Ol bülbül-i bī-şavt-ı gāmuz ya’nī Fehīmüz Peygüle-i gām-hāne-i dil gülşenümüzdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
113a	Nābi	Dildeki leşker-i endüh güzler bilmezler Sākīnān-ı ḥarem-i ‘aşk sefer bilmezler	Dili söyletmege besdür suhan-ı şirīnūñ Tuḫiyān-ı kafes-i ‘aşk şeker bilmezler	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
113a	Hevāyī	Kārye-i ‘aşk re’āyası sefer bilmezler [...]	Pāsbānān-ı maḥallātı Hevāyī şehrūñ Åhenin toyağa işkenbe fener bilmezler	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	Matla’ beytinin 2. mısraı, mecmuada eksik bırakılmıştır.
113a	Rābıt	Te’şir-i tāb-ı mihr-i cemālūñ gönüldedür Sūz-ı firāk u hier ü vişālūñ gönüldedür	Şiven-tırāz-ı ‘aşk olamam hem-çü Rābıt ol Zahm-ı nihān-ı tığ-ı celālūñ gönüldedür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
113b	Nābi	Pāy-ı yāra düşmege āğyardan nevbet mi var Şāyesinde naḥl-i ümīdūñ meger rāḥat mı var	Bir nefes kāşāne-i kalbinden olmazsın cūdā Çokdan ey gām Nābi-i nā-şād ile ülfet mi var	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
113b	Hevāyī	Şaksıdan kor almağa tiryākiden nevbet mi var Otasında Kadri şolağūñ meger rāḥat mı var	Bir adım dükkānıñ öninden olmazsın ırāk Çokdan ey sā’il Hevāyī ile ünsiyyet mi var	Gazel/ 5		--- / --- / --- / ---	
113b	Hevāyī	Bir çukayı kesdür ki ‘abādur dimesünler Bir şarığı şardur ki kabādur dimesünler	Kaşmerligi terk eyle Hevāyīves āğırlaş Tā kim saña ḥalk ehl-i riyādur dimesünler	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
114a	Nābi	Ḥammām ki āyine-i simīn-bedenāndur ‘Uşşāk-şıfat āteşi kalbinde nihāndur	Her lülesi Nābi kalem-i feyz mişālī İcrā-yı zülāl itmede pākize-zebāndur	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
114a	Vecdī	Tūfān-ı sirīşkūm dime cūş-ı yeme beñzer Bağ çeşmüme dāmānuma der yānuma beñzer	Taksīm idicek zühre bu şi’ri didi ‘İsī Bu nazm eşer-i Vecdī-i mu’ciz deme beñzer	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
114b	Şehrī	Açan rāz-ı derūn-ı ehl-i didārı tebessūmdür Tebessūm nev-bahār-ı gül der-āğūş-ı tekellümdür	‘Aceb āşūfte-bülbüldür dil-i āvāre-i Şehrī Bihişt olursa gülzārı yine ḥasret-terennümdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
114b	Naḫīfī	‘Āşıkum dāğ-ı dil-i düzaḥ-şerārūm tazedür Bāğbān-ı gülşen-i ‘aşkum bahārūm tazedür	Ben Naḫīfīves ezel siḫr-āşnā-yı nazm idüm Mülk-i ‘ālemdede egerçi iştihārūm tazedür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
115a	Fā’izī	Gidermiş dilden evvel şöhetünle guşsa vü gamlar Kanı ol Cām-ı Cem ol şevkler ol eski ‘ālemler	Tehī olmadı hergiz bāde-i rengin ma’nādan Revādur Fā’izī reşk itse cām-ı tab’uñ Cemler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
115a	Nef’i	Maḥşer olmuş şāḥn-ı Kağıt-hāne dūnyā bundadur Cennete dönmiş güzellerle temāşā bundadur	Cümleden ol güne ser-mestān-ı şāḫib-hālden Nef’i-i şūrīde-i bī-bāk ü rüsvā bundadur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
115a	Şabrī	Ḥadiş-i kand-i la’lin dil derūn-ı sīneden söyler ‘Aceb tūḫī-i güyādur pes-i āyineden söyler	Añup mestāne cūş eyler şafā-yı bezm-i dil-dārı Dahı Şabrī neşāt-ı bāde-i düşineden söyler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
115b	Yahyā	Tagıdur dil-dār zūlfın zinet-i ruḥsār ider Gülsitānın bağbān-ı ḥüsn sūnbūlzār ider	Gülden añlar bülbül ey Yahyā meger gūş-ı kabūl Meclisinde itdūğı her nağmeyi tekrār ider	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

115b	Nâdirî	O müjgân ile ebrû var ise tîr ü kemânuñdur Degül seng-i mezâr-ı ‘âşıkan meyl-i nişanuñdur	Dil-i mecrûhuña ey Nâdirî rahât-resân oldı Meger kim dil-rübânüñ hatt-ı la’lî yâr-ı cânuñdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	
115b	Bahâyî	Dünyâyı harâb itdi o mestâne bakışlar Ol çeşm süzüşler o gazâlâne bakışlar	Hün-ı dil-i pür-hün-ı Bahâyîyi düketdi Çeşmünde o cādū-yı tatârâne bakışlar	Gazel/5	-- / -- / -- / --	
116a	Nâ’îlî	Âh idersem felegi âh-ı şerer-bâr yaçar Ağlamazsam cigerüm dâğ-ı gam-ı yâr yaçar	Gâh teb-lerze-i hasret cigerüm hün eyler Geh gam-ı Nâ’îlî-i bîkes ü bîmâr yaçar	Gazel/5	--- / --- / --- / --	
116a	Nâbî	Serv-kaddüm sâye şalsa bâğa ‘ar’ ar hâk olur Reng-i ruhsârûñ görüp güller giribân-çâk olur	Perveriş-yâb olduğı çün düdmân-ı ‘aşkda Âh-ı Nâbî yirde kalmaz zînet-i eflâk olur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	
116a	Vecdî	Etrâf-ı çeşm-i terde âh-ı kebüd göster Te’sîr-i süz-ı şekle âb üzre düd göster	Eş’âr-ı pâkûñ eyle hep böyle ‘âlem-ârâ Munşif-dilân-ı nazmı Vecdî hasüd göster	Gazel/7	-- / -- / -- / --	
116b	Şehrî	Esdî yine nesim-i şehër nev-bahârdur İtdi cihâmî tâze vü ter nev-bahârdur	Luţf eyle Şehrî bir müte’essir nevâ ile Kıl ‘andelîb-i zâra haber nev-bahârdur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	
116b	Şâbit	Nizâ’-ı reng-i kahve ehl-i keyfûñ eski cengidür Kimidür levnî miskidür kimidür kahve rengidür	Degüldür hâle Şâbit gûşe-i tâhûnede kalmış Aşınmış âsyâb-ı rûzgârûñ köhne sengidür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	
116b	Mezâkî	Gisû ki fark-ı yâr-ı ser-efrâza bestedür Ol şukkadur ki ser-‘âlem-i nâza bestedür	Güş it Mezâkî bu gâzel-i nev-terâneyi Tâze-zebân u tâze-edâ tâze-bestedür	Gazel/6	-- / -- / -- / --	
117a	‘Ârif	Ne geşt-i şahñ-ı gülşendür ne seyr-i tal’at-ı güldür Murâdum istimâ’-ı nâle-i pür-süz-ı bülbüldür	İder her demde hâmeñ tarh-ı resm-i sîmyâkârı Senüñ ey ‘Ârif-i sahîr devâtüñ çâh-ı Bâbildür	Gazel/6	--- / --- / --- / ---	
117a	Vecdî	Dilde ki senüñ âteş-i ‘aşkuñ eşeri var Âh eylese göynini yaçar bir şereri var	Gencîne-i esrârını açsa dil-i Vecdî Şandûka-i tab’ında göreyydik neleri var	Gazel/5	-- / -- / -- / --	
117a	Şehrî	Dil-süz iden ol âfeti tâb-ı nazarumdur N’itsün o yağan göñlümi kendi şererümdür	Şehrî n’ola eylerse dil-i ‘âlemi süzân Dil-süz iden ol âfeti tâb-ı nazarumdur	Gazel/5	-- / -- / -- / --	
117b	Sırrî	Leb-i peymâne-i gam neş’emüz bir şu’leden terdür Kim anuñ kem-şerârı tâb-ı süz-ı mihr-i enverdür	Gürizân olma ey gamgâh ki kâşâne-i dilden Bulursañ hem-celis-i Sırrî-i zâr olduğı yirdür	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	
117b	‘İşmetî	Ne feyz-i şevka ne ser-sebze-i bahâra döner Bu köhne çarh-ı felek bilmezüm ne kâre döner	O dem ki devr ide meclisde ‘İşmetî sâkî Elinde câm ile bir merd-i subhâ-dâra döner	Gazel/5	-- / -- / -- / --	
117b	Fehîm	Hâl-i müşğîni ki yârûñ gûşe-i ebrûdadur Bir hümâdur kim kenâr-ı ebrde âsüdedür	Rûy-mâl itsem dir imiş tüde-i nesrinüñe Dinleme şâhum Fehîmüñ sözleri bîhüdedür	Gazel/7	--- / --- / --- / --	
118a	Şabrî	Şem’ giryân lâle süzân gonce hün-âlûdedür Var mı bir dil kim belâ-yı dehrden âsüdedür	Pençe-i murğ-ı belâdur kındı nañl-i ‘ömrüme Şâne kim Şabrî yine ol zülf-i ‘anber-bûdadur	Gazel/5	--- / --- / --- / --	
118a	Yahyâ	Rûy-ı zibâsında dil-dârûñ ki müşğîn mü biter Beñzer ol gülzâra etrâfında ‘anber bû biter	Yâra gül disem yine gülmez açılmaz bir zamân Görmedüm ol gonce-i ra’ nâ gibi mahbûb-ı ter	Gazel/5	--- / --- / --- / --	
118a	Rüşdî	Dilüñ feryâdını güş eyle ey dil ‘andelîbûñdur Anı bezm-i âşnâ-yı luţfuñ eyle bir garîbûñdur	Ezelden mukteżâ-yı gayret-i ‘aşk öyledür Rüşdî Eger ma’ şukuñ olsa kendüye ‘aşık rakîbûñdur	Gazel/5	--- / --- / --- / ---	
118b	Nâdirî	Çan tamar ebrûsı tığından kırıp ‘uşşâkı yâr Zîr-i ebrûsında ruhsârı kızarsa vechi var	Hatm idersen Nâdirinüñ defter-i ‘ömrin meger Mühr-i la’ lünde sevâd-i hatuñ olmuş aşkâr	Gazel/5	--- / --- / --- / --	
118b	Bahâyî	Sâgarı ‘aks-i ruñ-ı sâkî ki pür-envâr ider Âteş-i Nemrûda feyz-i hâlet-i gülzâr ider	Ey Bahâyî gâh olur bād-ı şehergâh-ı niyâz Şâhid-i iqbâlî h’âb-ı nâzdan bî-dâr ider	Gazel/6	--- / --- / --- / --	
118b	Riyâzî	Yapma dil-i mahzûnımı virân olacaqdur Cem’ olmasun ol dil ki perîşân olacaqdur	Bil kadr-i dem-i şöhet-i yârânı Riyâzî Her vuşlatuñ âhîr soñı hicrân olacaqdur	Gazel/6	-- / -- / -- / --	
119a	Nâbî Nâbî	Bir dil-bere dil vir ki belâdur dimesünler Bir bâdeyi nûş it ki hatâdur dimesünler	‘Abdî gibi âşûfte-i hûbân-ı cihân ol Nâbî saña tâ ehl-i riyâdur dimesünler	Gazel/5	-- / -- / -- / --	

119a	Faṣīḥ	Seher sîm-âb-ı şeb-nem güllerün gûş-ı girân eyler Hemân bîhûde murğ-ı bûlbûl-i şeydâ figân eyler	Faṣîhâ böyle seng-endâz-ı cevır olursa cânâne Budur havfım ki murğ-ı cânî terk-i âşyân eyler	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
119a	Nâ'îlî	Laht-i dile tâ gamzelerün rahnûmündür Her bir müje bir hançer-i âgûşte-be-hündür	Ol katre ki çeşmünde remeden ola zâhir Dâğ-ı ciger-i Nâ'îlî-i zâr u zebündür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
119b	‘Ârif	Gönül bu bezm-i gamuñ köhne bâde-nûsıdur Fûrûğ-ı câm-ıla berç-ı metâ‘-ı hûşıdur	Sipihrûñ âh-ı şeremâk-i bî-dilân ‘Ârif Çerâğ-ı mahfil-i cem‘iyyet-i sûrûşıdur	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
119b	Vecdî	Hezâr-ı dil ki anuñ âh ü zârı âteşdür O bâğa bûlbûl olur kim bahârı âteşdür	Ğam-ı ruñı benî hâkister itse ğam çekmem Yağan vücudımı ey Vecdî bârı âteşdür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
119b	Şehrî	Çeşmün ki senün böyle siyeh-mest-i füsündür Her bir nigehün ‘âşîka bir câm-ı cünündür	Tûr-ı dile itmez hareket bî-edebâne Şehrî edebiyât-ı tecellide fûnündür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
120a	Şinâsî	Dil kim o hâste-i nâzuñ ‘alilidür Âzâr-ı telh‘ illetinün zencebilidür	Mikyâs-ı ‘akla urma Şinâsî ‘amîkdür Feyz-i derûn-ı Mısr kerâmât-ı Nilidür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
120a	Şâbit	Haṭuñ da gelse bize ‘aşkı ihtiyâr düşer Haṭuñla nûşâ-ı hûsne güzel kenâr düşer	Ğarîbdür bu gönül hâli Şâbitâ çok olur Şehâb-ı feyz yağarken dile ğubâr düşer	Gazel/7		.. / .. / .. / ..	
120a	Naḥîfî	Seyr-i bağ itsem eger sensüz gönül mahzûn olur Serve baksam hecr-i kaddûñle gözüm pür-hûn olur	Görmedüm hiç ben Naḥîfî gibi bir âşûfte-dil Kanda bir şûh-ı cihân görse hemân meftûn olur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
120b	Nâbî	Niyetün eyledüğün va‘deyi incâza midür Yohsa kaçduñ dil-i zâra sitem-i tâze midür	Âhdan perde çeker bâğda hezâr ey Nâbî Bu tedârük o gül-i perde ber-endâze midür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
120b	Faṣīḥ	Ey nesim-i şabâ şitâbuñ var Yine beñzer ki bir cevâbuñ var	Yok kuşurı Faṣīḥ zerre kadar Bir meh-i reşk-i âftâbuñ var	Gazel/5		... / .. / ..	
120b	Nâ'îlî	Emvâcegh-i hûn-ı ciger kim dilümüzdür Girdâb-ı belâ dâm-ı reh-i şâhilümüzdür	Biz Nâ'îliyâ Ka‘be-i ‘ırfân-ı Hüdâyuz Ervâh-ı suhan secde-ber-i menzilümüzdür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
121a	Riyâzî	Ğayrıdan şorma dil-i ser-geşte hâlin ğam bilür Mahrem-i ‘aşkuñ yine esrârını mahrem bilür	Ey Riyâzî olmuşum ben ‘aşk ile kâmil-‘ayâr N‘eyleyüm ammâ beni ol nev-cevânım kem bilür	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
121a	Şinâsî	Sînem ki tîr-i ğamzeñe ta‘lîm-hânedür Dâğına penbe şanma varağdan nişânedür	Görmek müyesser olmadı bir kez Şinâsiye Meylüm dehân-ı yâra hemân ğâ‘ibânedür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
121a	Şâbit	Turra-ı nev-beste kim hûsnûñ muğanna‘ gösterür Bir fireñgi çinidür şekl-i müberka‘ gösterür	Bâğ-ı nazma Şâbitâ reşk-i beyânım şu virüp Hem muvaşşah hem müreşşah hem muşanna‘ gösterür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
121b	Naḥîfî	Sensüz cihânda ‘âşîka ‘işret revâ midür Sensüz şafâ-yı ehl-i mahabbet şafâ midür	Şahn-ı cemende nağme-keş-i ‘aşk olan ‘aceb Bûlbûl midür Naḥîfî-i şîrin-edâ midür	Gazel/7		.. / .. / .. / ..	
121b	Mezâkî	‘Ârîzuñ dil ğâh önce ğâh gûşâde-gül şanur Kâkülün hõd ğâh reyḥân ğâh olur sünbül şanur	Ey Mezâkî âferin tab‘-ı terennüm-rizûñe Gûş idenler nağmeñi hep nağme-i bûlbûl şanur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
121b	Rûhî	‘Aceb ki bûs-ı lebi cânâ âb u tâb virür Bu neş‘eyi ne şarâb u ne la‘l-i nâb virür	Mesîḥ baḥş idemez Rûhiyâ füsürde-dile O feyzi kim nefes-i pîr-i Cem-cenâb virür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	Başlık: Li-muḥarririhi Rûhî/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
122a	Fehîm	Böyle ğuyâ lebûñi ey yüzi gül mül mi ider Feyz-i keyfiyyet-i mül önceyi bûlbûl mi ider	‘Âşık-ı hûsn-i ḥaḳîkî mi olur hiç Fehîm Hıdmet-i ‘aşk-ı mecâzide tekâsül mi ider	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
122a	Şehrî	Ğâhi çeşm-i fitne-engizûñ ki mest-i ḥ‘âb olur Her ki Şehrîveş bahâr-ı ‘aşk ile şad-âb olur	Tâ ebed dâğ-ı derûnı görmesün rûy-ı ḥazân Her ki Şehrîveş bahâr-ı ‘aşk ile şad-âb olur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
122a	Vecdî	Semend-i nâz kim cevlangehin meydân-ı âl eyler Murâd itse dil-i kerûbiyânı pây-mâl eyler	N‘ola fikr-i raḥîle nazm-ı Vecdî tâbdâr olsa Meh-i endîşesi hûrşidden kesb-i kemâl eyler	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

122b	Nazım	Sâgar-ı leb-rîz kim sâkî-i devrân döndürür Pençe-i hürşid ile bir mâh-ı tâbân döndürür	Olmadı eşkâl-i ümidüm hüveydâ ey Nazım Tâ-be-key fânüsünü bu çarh-ı gerdân döndürür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
122b	Nâdirî	Ter düşerse yiridür lü'lü'-i lâlâ ter olur Andan âb-ı lebûnûn dürleri zibâter olur	Ter tutup hoş gör alındırma anı Nâdiriyâ ‘Arağ içseñ kızarur sâgar-ı şahbâ-ter olur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
122b	Nef’î	Söyleşülmez çarh ile geh şöyle gâhî böyledür Münkalibdür bu cihânun resm ü rahî böyledür	Yalunuz Nef’î degül güstâh-ı bezm-i ma’ rifet Yoklasañ cümle nedimân-ı İlâhî böyledür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
123a	Fehîm	Lebûñ hayâline Rûhü’l-kudûs şarâba düşer Meges-mişâl ki hırs ile şehd-i nâba düşer	Mişâl-i dide-i hayret olur hayâlî Fehîm O dem ki ‘aks-i cemâli derûn-ı âba düşer	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
123a	Vecdî	Sinemde tâze şerha ki tîğ-ı nigâh açar Cân kûy-ı yâra gîtmek içün şâh-râh açar	Vecdî cevâhir-i suhanı böyle nazm ider Gencîne-i ma’ ârifini gâh gâh açar	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
123a	Şehrî	Olmasun ol dil ki derd-i ‘aşkdan âsüdedür Töhmî-i âsüdegî-i dehr ile âlûdedür	Hâtır-ı Şehrî gibi olsun şikest-ender-şikest Her kimün âyine-i fikri ümid-endüdedür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
123b	Nazım	Gidelden sîneden ey gam benüm hâlüm mükedderdür Gözüm hün-pâş olup yollarda kaldı nice demlerdür	Vücûdin hıfz idermiş ‘aşıkun ma’ şûk ma’nide Per-i pervâneyi gör kim Nazîmâ şem’e şeh-perdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Bestekâr” Nazım’ın Yayımlanmamış Şiirleri”, s. 1993-1994).
123b	Fâ’izî	Penbe-i dâğın ki ol şûh-ı semen-ber tâzeler Eski derdin ‘aşık-ı hünin-cigerler tâzeler	Fâ’izî ma’ zûr tut senden gürizân olsa yâr Pend-i pirâmî bilürsin diñlemezler tâzeler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
123b	Nâdirî	Gam-ı ‘aşkuñla feryâd eylesem divânedür dirler Kızarsa ağlamağdan gözlerüm mestânedür dirler	Ne deñlü tîşe ursañ anda genc-i ‘aşk olur peydâ Derûnî Nâdirînün bir ‘aceb vîrânedür dirler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
124a	Yahyâ	Ser-i zülfinde dilün nâle-i şeb-giri nedür Bu belâdan nice cân kurtara tedbiri nedür	‘Âkıbet öldüreyüm hışm ile Yahyâyı dimiş Göñli var çünki vefâ itmege te’hiri nedür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
124a	Şinâsî	Bir dilde fikr-i zülf ü hayâl-i vişâl olur Şabr u şekîb kendüye h’âb u hayâl olur	Hâl-i dilümden ağlar isem hâdeler ider Bilmem Şinâsî ol ruhî âlde ne hâl olur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
124b	Naîfî	Dü çeşm-i hün-feşânum hecr-i ruhsârûñla giryândur Seni ben görmedüm şâhum nice dem nice devrândur	Bu güftâr-ı revân-bağşum edâ-yı hâş ile şimdi Naîfî gûbta-fermâ-yı suhan-sencân-ı îrândur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
124b	Naîfî	Dil ü cân ol kâdar ol âftâb-ı hüsne hayrândur Gören cism-i nizârum zan ider taşvîr-i bî-cândur	‘Aceb mi câh-ı kabre girmeyince bulmasa rif’at Naîfî rûz u şeb Yûsuf-ı dil maşûd-ı ihvândur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehü
124b	Şinâsî	Perişân olduğum zülfin perişân olduğındandır Ciger-dâğ olduğum rûyuñ dırağşân olduğındandır	Bu piç ü tâb evzâ’-ı perişânî Şinâsînün O mâhuñ serde destârî perişân olduğındandır	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
125a	Şehrî	‘Aşıkum ‘aşık ki kayd-ı mâ-sivâ bilmem nedür Sıklet-i bigâne hazz-ı âsnâ bilmem nedür	Şehriyüm Şehrî ki tab’-ı nâzûkümdür hem-demüm İhtilâl-i hardal u âdem-nümâ bilmem nedür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
125a	Fehîm	Kâkülî kim dili bend eylemede mâhirdür Kendüyi sihr ile bend itdi ‘aceb sâhirdür	Bî-nazîr oldı Fehîmün sözi kim sevdiği şûh Hem hayâ-perver ü hem dil-ber ü hem şâ’irdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
125a	Nazım	Kâkülün hâşret-i kaddûñde perâkende midür Dâğenün gibi o da pâyûñe efgende midür	Ser-be-ser âteşüm ey şûh Nazîmâsâ ben Dâğ-ı gam serde midür dilde midür tende midür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
125b	Nâbî	Zevk-ı gam dilde midür dâğda mı tende midür Neş’e bûlbûlde midür gülde mi gülşende midür	H’âh u nâ-h’âh olur âvîze-i gûş-ı ahhâb Nâbiyâ her gâzelün böyle hoş-âyende midür	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	

125b	Riyāzî	Gayrıdan şorma dil-i ser-geşte hâlin gâmi bilür Mahrem-i 'aşkuñ yine esrârını mahrem bilür	Ey Riyāzî olmışum ben 'aşk ile kâmil-'ayâr N'eyleyüm ammâ beni ol nev-cevânım kem bilür	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
125b	Şabrî	Felekde sübhâ-ı câmi şafâya el mi deger Hisâb-ı nağd-i gâmi dil-rübâya el mi deger	Hemîşe zevrak-ı mey çekmedür işüm Şabrî Sefîne-i gâzel-i dil-güşâya el mi deger	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
126a	Naẓîm	Humâr-ı nâza düşüp nergisün ki hâste yatur Mizâc-ı 'işve perişân olup şikeste yatur	Şahîfe üzre Naẓîmâ sûtür-ı eş'arum Sipâh-ı deşt-i beyândur ki ceste ceste yatur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
126a	Vecdî	Bütân kim sübhâmuz zünnâra mensûb eylemişlerdür Bizi el-hâk bu ihsân ile mahcûb eylemişlerdür	Hisâb-ı sıhr güyân eyledükde kudsiyân Vecdî Seni mu'ciz-dem olmak üzre mahsûb eylemişlerdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
126a	Şehrî	Nesîm-i âh ki dâğ-ı dilüm güşâde ider 'Azâb-ı düzahiyân-ı gâmi ziyâde ider	Müdâm hün-ı dilin gamla nûş ider Şehrî Ne ârzû-yı muşâhib ne fikr-i bâde ider	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
126b	Fâ'izî	Sensüz bu gönül meclis-i 'ayş u demi n'eyler 'Âlem anuñ olmuş tûtalum 'âlemi n'eyler	Ahbab eger Fâ'izî zârî sorarsa 'Uzletkede-i günc-i gamuñ 'âlemi n'eyler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
126b	Nâdirî	Nağl-i 'arîf şerbet-i şahbâ ile perverdedür Ni'met-i ehl-i riya hakka ki alçak zeredür	Var ise fânûs-ı minâ içre şem'-i cem'dür Ol mey-ı rahşende kim ey Nâdirî sağardadır	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
126b	Yahyâ	Gönceye ol neşve kim çâk-ı giribân itdürür Bülbül-i şûrideye feryâd-ı mestân itdürür	Tolanur gülbârın efrâfını Yahyâ cüybâr Güşe güşe gülşeni yârâna seyrân itdürür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
127a	Fehîm	Şanmañ ki muğân zâhîde peymâne şunarlar Bir güldür o kim zümre-i rindâne şunarlar	Hübân kimine şunmada mey kimine zehr-âb Bilmem saña bî-çâre Fehîmâ ne şunarlar	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
127a	Şabrî	Şöyle mest-i şive kim câmin elinde gül şanur Gül şunulsa destine ol şûh câmi mül şanur	Ben şürâhîve ele aldıkça Şabrî hâmemi Güş iden bezm-i suhanda nağmesin gülgül şanur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
127a	Mâcid	'Aceb ki 'aşkum ol âfet benüm edâ mı şanur Bu rûtbe süzişümi germi-i hevâ mı şanur	Şikâyetüm yine senden sañadur ey Mâcid Meger ki 'aklı olan 'aşkı hiç şafâ mı şanur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
127b	Yahyâ	Rast geldüm yâra bir serv-i dil-ârâdur gider Pâyına 'uşşak düşmiş bir temâşâdur gider	Bî-bekâdur devlet ü ikbâl Yahyâdan işit Başuna alma belâ-yı halkı gavgâdur gider	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
127b	Şinâsî	Dür iken vaşlın o mâhuñ dil nice takrîb ider Kim ümidin hem-firâş olsa yine tekzîb ider	Sâ'id-i kaşrî Şinâsî pâk ider bârân ü bād Âh u girye âdemün ahlâkı tezhîb ider	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
127b	Nâ'ilî	Söyledüp nâz ile ruhsârıñ gül gül mi ider Bilmezüz gül mi ider mey seni bülbül mi ider	Nâ'ilî hâtıra-ı bîm-i kazâ yok dilde Rind-i âgâh bu ma'nâda te'emmül mi ider	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
128a	Şehrî	Vağ'-ı nâ-sâz-ı felekden bes ki oldum bî-hużür Şâd olamam hâne-i dil olsa da cây-ı sürür	Kâdrümüz Şehrî n'ola fehîm eylemezse rûzgâr Biz gelince dehre oldı dîde-i iz'ânî kûr	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
128a	Fehîm	Yeter olduñ dile hañçer-zen-i bî-dâd yeter Yeter itdür beni bî-dâduña mu' tād yeter	Fenn-i i'câzı ser-â-pâ bilmeyüm dirse Fehîm Gamze-i şahir-i cânân aña üstâd yeter	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
128b	Nef'î	Çekdügüm derdi ne hem-hâne ne hemrah bilür 'Âşıkum hâl-i dil-i zârımı Allâh bilür	Böyle dil-ber ne belâdur başuña ey Nef'î Her nigâhını kazâ âfet-i cângâh bilür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
128b	Yahyâ	Sâkî-i devr bize sâgar-ı 'işret mi virür Kîne-cûdur felek ehl-i dile ruşat mı virür	Büse-i la'l-i lebin hattına ta'lîk itmiş 'Ömr-i Yahyâ bize ol va'deye mühlet mi virür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
128b	Riyâzî	Yapma dil-i mahzûnımı virân olacaktür Cem' olmasun ol dil ki perişân olacaktür	Bil kâdr-i dem-i şoñbet-i yârânı Riyâzî Her vuşlatuñ ahîr soñı hicrân olacaktür	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
129a	Fehîm	'Âşıkun bir şûh-meşreb dil-beri olmak nedür Mest-i câmi 'aşk olup gamdan berî olmak nedür	Âteşin dâğ-ı cününüm gördi reşkinden Fehîm Didi dehrün şâh-ı zerrîn-efseri olmak nedür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
129a	Şabrî	Girdâb-ı belâ dâ'ire-i şoñbetümüzdür Zehr-âb-ı cefâ âb-ı ruḥ-ı 'işretümüzdür	Şabrî biz o Hızr-ı suhanuz k'âb-ı hayâtun Tarḥ-efgen-i mevci nefes-i himmetümüzdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

129a	Yahyā	Demidür āzmāyış eyleyüp tab' uñ hüner göster Murassa' bir gazelle la' lini vaşf it güher göster	Toyunca taze şeftälülerin almak naşib eyle O nañl-i taze-yi Yahyāya yā Rab bār u ber göster	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
129b	Şināsī	Gerçi görsem kākülün āhum baña sünbüllenür Fürkat-i zülfüñde ammā dūd-ı dil kāküllenür	Fıkr-i hāl-i yār ile düşse Şināsī eşküme Her hezār-ı küşte-i dil çeşmüme fülfüllenür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
129b	Nañifi	Ġam-ı hasretle dā'im hātır-ı mahzūn perişandur Dil-i şüride nālān sine sūzān dide giryandur	Nañifi ehl-i Mısra vaşf-ı hāl-i hālet-engizün Nümüdār-ı cefā-yı ser-güzeşt-i mäh-ı Ken' andur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
129b	Nañifi	Ruñ-ı rengini hoş-büyüñ ki reşk-i verd-i ħandandur Senün bülbüllerün ey ğonce-i ra' nā hezārāndur	Ne ħacet ey Nañifi külfet-i tertib-i divāna Benüm erbāb-ı 'aşka her sözüñ bir taze divāndur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehū
130a	Nābī	İdüp def' -i keder sāğarla mesrūr olmamuz yegdür Ĥarābāt içre lāy-ı meyle ma' mūr olmamuz yegdür	Fürüg-ı nazm ile leb-riz idüp āfākı ey Nābī Mişāl-i mihr-i 'ālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
130a	Hevāyī	Bulanup şireye keyf ile pūr-şur olmamuz yegdür Düşüp yol ortasına ğark-ı çamur olmamuz yegdür	Hevāyī girmege kaşmerlik ile bezm-i ħübāna Mişāl-i kāmetsi derviş-i kanbūr olmamuz yegdür	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
130b	Nābī	Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler Güyyā çeşme-i ħürşidden āb isterler	Nazm-ı üstāda nazīre nice mümkün Nābī Taze-gü taze-zebān taze cevāb isterler	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
130b	Hevāyī	Teb-zede lebden o yārān ki lu' āb isterler Güyyā çölde kırı çeşmeden āb isterler	Ey Hevāyī kim olur ħalt-ı imāma perseng Yāve-gü yāve-edā yāve-cevāb isterler	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
131a	Fehīm	Nergis-i çeşm-i nigāñıyla tekellüm öğredür Ġonceye bülbül gibi la' li terennüm öğredür	Ol kadar mağrūr-ı faķram kim Fehimā himmetüm Mesned-i devletde şāhāne ta' azzum öğredür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
131a	Şabrī	Ġamzelerün ki ' aşikuñ tāb u tüvānın aldılar N'eyledilirse itdiler sihr ile cānın aldılar	Ġamzelerün tamām idüp Şabrī-i zārı ' āķibet Ĥāne-i şabrın açdılar naķd-i revānın aldılar	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
131b	Nañifi	Ne zālīm ğamedür bilmem ne āfet çeşm ü müğāndur Ki her ħüñi-nigāhuñ bir ħadeng-i şu' le-peykāndur	O ħün-ı bi-naẓire leb-güşā-yı vaşf olan elbet Ya ' Urfidür ya Şabrī yā Nañifi-i şuħān-dāndur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
131b	Nañifi	Reh-i küyüñde hep ħün-ı ciger eşk-i firāvāndur Ser-ā-pā rize-seng-i reh-güzāruñ dürr ü mercāndur	Peri-rüyān-ı ma' na olmada maĥküm-ı fermānuñ Nañifi tab' -ı pākūñ vār ise mühr-i Süleymāndur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehū
131b	Nañifi	Leťāfetde nihāl-i kāmetsün serv-i ħırāmāndur Nezāketde miyān-ı dil-nişinün rişte-i cāndur	Ĥarīķ-i ma' rifetde sūz-ı dil taşşiline sa' y it Nañifi sūz-ı dil ser-māye-i taşşil-i ' irfāndur	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehū
132a	Şehrī	Dil şāhid-i maĥcüb ile me' nūs degüldür Büy ārzu-yı ğonce-i nāmūs degüldür	Çokdur bu kadar berhemenā Şehrīye ta' zīm Ol ben kadar āşüfte-i nākūs degüldür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
132a	Fehīm	Ehl-i ' aşkı çekdi bāġa ārzü-yı nev-bahār Oldı zencir-i cünün güyā ki cüy-ı nev-bahār	Lāleāsā dāġ-ber-dāġ oldı çeşm-i dil Fehīm Geldi nev-rüz-ı cünün oldı ġulū-yı nev-bahār	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
132a	Şabrī	Niyāz-nāme-i dil yāra bī-zebān okınur Okınsa ger o perī meclise nihān okınur	Bizümle şulĥa boyun virdi çarĥ ey Şabrī Sadā-yı şişe degül nāme-i amān okınur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
132b	Yahyā	' Aşikuñ almaġa cānın tır kim cānān atar Ol ħadengün üstine bī-çāre ' aşık cān atar	Reh-güzār-ı yārdan cem' eylesünler luť idüp Üstüme Yahyā kaçan kim topraġum yārān atar	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
132b	Şināsī	Benümle āşnāya gerçi ol dürr şimdi ' ār eyler Yem-i eşküm añı eyyām olur kim der-kenār eyler	İdüp çok āzmāyış ol kemān-ebrü firāķıyla Şināsī şimdi āhum tır-i ħarādan güzār eyler	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
132b	Mezākī	Yeter oldı sitem-i ġamze-i cellād yeter Yeter ey şüh-ı cefā-pişe bu bī-dād yeter	Ġarāzuñ ' arz-ı hüner itmek ise ' ālemde Ey Mezākī saña bu tab' -ı Ĥudā-dād yeter	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
133a	Fā'izi	Şol şehid-i ġam ki ĥāk ü ħün ile āludedür Ġuşşadan kurtuldı küy-ı yārda āsüdedür	Fā'izi şanma süveydādur derün-ı dildeki Kāse içre şem' -i āhumdan dürlmiş düdedür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
133a	Nef' i	Ol ebrūlar ki levĥ-i cebhe-i cānāne yazmışlar Cemālī maţla' ıdur ki ser-i divāne yazmışlar	Bu tarz-ı ĥāşa ey Nef' i yine şüret viren sensin Nazīre söyleyenler ekşeri efsāne yazmışlar	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

133a	Şabrî	Şevk her dilde bulunmaz dil-i dānāda olur Şeb-çerāğî arama cūda deryāda olur	Nazm-ı Şabrîde n'ola jeng-i tekellūf yoğ ise Böyle pākize gazel āyineveş sāde olur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
133b	Yahyā	Yıkıdı gönlüm āşyānın yār itdi tārmar Añlamam kim şah-bāz-ı 'aşk ide anda qarār	Rūzgārından der-i ümīdi dīvār ide gör Könmaşun dirseñ derün-i hātıra Yahyā gubār	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
133b	Rüşdî	Derdüm firāk-ı yārla bî-çāre olan bilür Hālüm bilürse 'aşık-ı gam-h'ār olan bilür	Derd ü gamuñla çekdüğini rüz u şeb yine Bār-i sitemle Rüşdî gibi zār olan bilür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
133b	Nādirî	Dil-i sūzām ol şuh-ı kemāndārum nişān eyler Semenderdür hādengi āteş içre āşyān eyler	Hātın oñşar eliyle dil-rübā ey Nādirî güyā Kalem parmakların levh-i ruhında imtiḥān eyler	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
134a	Bahāyî	Ruhsār-ı yārda haṭ-ı 'anber-şiken biter İ' cāz-ı hūsndür ki gül üzre çemen biter	Ser-sezb ü hürrem itdi cihānı nesim-i lutf Bilmem Bahāyî toḥm-i ümīdüm kaçan biter	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
134a	Riyāzî	Dil gibi hūn-ābeye bu çeşm-i pür-nem teşnedür Bāde-i bezm-i gāma hem cām hem Cem teşnedür	Özge mestānuz Riyāzî feyzine şahbamuzuñ Rūh-ı kudsi-hem-dem-i 'isi-i Meryem teşnedür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
134a	Şināsî	Fezāyî nakş-ı pāy-ı nāka-i Leylā-yı cūyādur Anuñ 'cün cümle-i reftārı Qaysuñ habt-ı 'aşvādur	Şināsî dāmen-i yemdür perinün cāy-ı ārāmı Anuñ 'cün hep ḥayāl-i mehveşāne dide ḥarcādur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
134b	Şābit	Daḥî ḥumār-ı şebāneyle der-firāş yatur Yataḳda avlıyalum ol gāzālî taş yatur	Raḳīb-i seg daḥî der-h'āb-ı kayd iken Şābit Yataḳda avlıyalum ol gāzālî taş yatur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
134b	Naḥifî	Taşmīm-i dil o serv ile seyr-i ḥişāredür Bir iki gün tevakkūfumuz nev-bahāradur	Ağyārda ne fā'ide ḥāşıl Naḥifiyā Muṭlaḳ ümīdümüz kerem-i Kirdgāredür	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
134b	Mezākî	Bu dehlü sūziş-i gāmla nūmūd-ı peykerüm yokdur Ser-ā-ser āteşüm ammā vūcūd-ı aḥkerüm yokdur	Mezākî ḥ'āce-i bāzār-ı 'irfān oldum ammā kim Henüz ser-rişte-i tahsine lāyık geveryim yokdur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
135a	Şabrî	Maḥabbet kühna ser-cūs-ı deryā-yı belā dirler Anuñ Ferhādına sili-ḥōr-i mevc-i fenā dirler	Ne mubetkin zabṭ olunmak pend-i pür-i 'aḳl ile Şabrî Dil-i āvāreye dīvāne-i ser-der-hevā dirler	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
135a	Yahyā	Hātır-ı pākine konmuş bād-ı āhumdan gubār Hāk-i pāyine yetiş ey eşk eyle i' tizār	Eşigünde gözi yaşlu 'aşıkuñ biñ var iken Nev-cevānum biñ yaşa Yahyāyı itdün ihtiyār	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
135a	Rüşdî	'Aşqum benüm ki sen şānem-i gül-'izāredür Hār-ı gamuñla ḡonce-i dil pāre pāredür	Devr eylemekte 'aks-i murād üzre Rüşdiyā Cām-ı neşāt çarḥ-ı felek ber-karāradur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
135b	Nādirî	Ḡonce-i gül açılıp nergisler oldı aşkār 'Ālemün ḡōñlin ḡōzin açdı nesim-i nev-bahār	Geldi eyyām-ı cünün oldı ḡōñüller bî-sükün Tā-be-key şuḡl-ı fūnün ey Nādirî ol 'aşka yār	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
135b	Bahāyî	Būse-i la'lin hūner cān ile erzān almadur Şīve-i ehl-i maḥabbet cān virüp cān almadur	Nev-'arūs-ı nazma zīnet virmenün ser-māyesi Ey Bahāyî destūne kilik-i zer-efşān almadur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
135b	Riyāzî	Derd-i cānı sinede cānāne bilmez kim bilür Birbiri ḡalın iki hem-ḡāne bilmez kim bilür	Ey Riyāzî ḡikmet-i 'aşkı ne bilsün bu 'Alî Yine ol fenni dil-i dīvāne bilmez kim bilür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
136a	Nābî	Haṭ 'ārizında geh [ü] ḡāhî 'ayān olur Diller gubār-ı ḡasret ile rikdān olur	Hūs-n-i nemek be-düş bulunmaz kenārda İstanbul içre Nābî o da rāyḡān olur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
136a	Faṣīḡ	'Uşşāk-ı zāra vuşlat-ı cānāna intizār Beñzer o ḡasteye çeke dermāna intizār	İtdi dü-çeşmi nakş-ı ser-i reh-güzār-ı yār Gör n'eyledi Faṣīḡ dil ü cāna intizār	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
136a	Nā'ili	Çeşm-i sāḡir-pīşe-i sāḳî ki mest-i nāz ider Her niḡāhın tercemān-ı nūkte-i i' cāz ider	'Ārif oldur kim erip 'ayne'l-yāḳine Nā'ili Çeşm-i cānın dūrbīn-i ḡākdān-ı rāz ider	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
136b	'Ārif	Gōñül mi var gam-ı 'aşkuñla pāre pāre degüldür Nūḡüfte zahm-ı gamuñ anda āşkāre degüldür	Tereddüd itmez 'ubūdiyyetünde 'Ārif-i zārūñ Saḡa ḡul olması muḡtāc-ı istiḡāre degüldür	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
136b	Vecdî	Lutf-ı felek ki ellere ābî şarāb ider Dil-teşne-i maḡabbete baḡrı serāb ider	Vecdî taḡammül eyle sipihrūñ cefāsına Bir gün olur ki eyledüğinden ḡicāb ider	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

136b	Şehrî	Hayret-i didâruñ eyâ ‘ işvekar Tâlî‘-i nezzâreye hasret-nigâr	Eyledi Şehrî gibi kâsid-metâ‘ Devletiyân içre beni rûzgâr	Gazel/5		..- / ..- / ..-	
137a	Vecdî	Şebistân-ı gamum bezmümde şem‘-i enverüm yokdur Fenâ dünyâda ya‘ nî bir müselleml dil-berüm yokdur	Sitânbûla o deñlü ârzü var dilde ey Vecdî Uçardum bulsam ammâ n‘eyleyüm bâl ü perüm yokdur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	Aynı gazel, 112b nolu varakta da yer almaktadır.
137a	‘İşmetî	Getürmem hâtıra gamzeñ girizân olduğum yirdür Hayâl itmey ser-i zülfün perişân olduğum yirdür	Ser-i zülfün añup dir ‘İşmetî her geh dil-i mehcür O güşe devlet-i pâ-büse şâyân olduğum yirdür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
137a	Mezâkî	O meclis kim sezâ-yı vaşl-ı cânân olduğum yirdür Benüm cânânla ser-tâ-kadem-i cân olduğum yirdür	N‘ola böyle Mezâkî ‘arşa-gîr-i hüsn-i nazm olsam Bu at meydânı merdâne feres-rân olduğum yirdür	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
137b	Şabrî	Leşker-i serhadd-i hüsn zülf-i siyâhuñ midür Dâmen-i çetr-i belâ taraf-ı külâhuñ midür	Saña açılmağ neden bâb-ı kerem Şabriyâ Kıfl-güşâ-yı recâ rişte-i âhuñ midür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
137b	Mezâk	Kayd-ı gam-ı bî-kesel zülf-i siyâhuñ midür Şad-şiken-endâz-ı dil taraf-ı külâhuñ midür	Böyle neden tarz-ı hâş yoğsa Mezâkî yine Yâr-ı nevâdir-pesend nâdire-h‘âhuñ midür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
138a	Sırrî	Hayâl-i zağm-ı gamzeñ kalb-i a‘ düdan güzâr eyler O peykân-ı kazâ te‘şîr-i hârâdan güzâr eyler	Hevâ-yı şemm-i sünbül bü-yı zülf-i dil-rübâ her dem Meşâm-ı hâtîr-ı Sırrî-şeydâdan güzâr eyler	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
138a	‘İşmetî	‘Arz-ı süz itmekte yâra eşk ü âhum bir midür Ketm-i râz itmekte nâleml nigâhum bir midür	‘Afv-ı küstâhî o ser-keşden umulmaz ‘İşmetî Âstânında meger cürm ü günâhum bir midür	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
138a	Fehîm	Gerçi gamze zağm urur dil ebruvânından bilür Zağmı ‘aşık tîrden bilmez kemânından bilür	Söylemeñ tab‘-ı Fehîmün neydüğün bigâneye Âşnâyân-ı suhan hüsn-i beyânından bilür	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
138b	Nażîm	Tâb-ı mihriñle o kim rüşen-zamîr-i ‘aşk olur Nûr-bağş-ı cebhe-i mîhr-i münîr-i ‘aşk olur	Bir cemâl-i bâ-kemâle nâzîruz kim ey Nażîm Görse zülfün dil-i cibrîl esîr-i ‘aşk olur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
138b	Fâ‘îzî	Rindânun işi zâhid-i nâ-dâna cefâdur Hakkâ ki anuñ şikleti de câme cefâdur	Bu tarzâ gazel Fâ‘îziyâ bir dağı dinmez Teklif-i nazîre buña yârâna cefâdur	Gazel/7		.. / .. / .. / ..	
138b	Nef‘î	Felekte mişli yok bir mâh-ı mîhr-efrûzumuz vardur Güzel sevmekte el-hak tâlî‘-i firûzumuz vardur	‘Aceb mi büriyâ-bâfân-ı nazma kılmasak rağbet Bizüm Nef‘î gibi bir şâ‘ir-i zer-dûzumuz vardur	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
139a	Nâ‘ilî	Mestâneligüm bir büt-i sîmîn-ten içündür Kan ağladuğum bir gül-i ter-dâmen içündür	Sâhîr didüğüm Nâ‘iliyâ tab‘uñ her gâh Destünde olan hâme-i mu‘ciz-fen içündür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
139a	‘Ârif	Gönül bir bezm-i pür-şevkuñ kadeh-peymâlarındandur Ki rûh-ı Cem anuñ ser-mest-i bî-pervâlarındandur	N‘ola eylerse meşk-i nâle her şeb-tâ-seher ‘Ârif Ki ol gülsâr-ı hüsnün bülbül-i güyâlarındandur	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
139a	Nâbî	Yâruñ bilürüz bezmümüze rağbeti vardur Ammâ ki zamânın gözedür sâ‘ati vardur	Çok mı suhan-ı Nâbiya bu neşve-i te‘şîr Rindân-ı harâbât ile çok şöhet beti vardur	Gazel/6		.. / .. / .. / ..	
139b	Vecdî	Eşküñ firâk-ı la‘l ile Ceyhûna nâz ider Âhum hevâ-yı zülf ile gerdüna nâz ider	Vecdî tabî‘atım eşer-i feyz-i ‘aşk ile Bir şühür ki şî‘re vü mazmûna nâz ider	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
139b	Şehrî	Şevk-ı ruñı def‘-i elem-i sineler eyler Seyr eylediği yirleri âyineler eyler	‘Uşşâka fîrîb-i nîgehin Şehrî tıyurmuş Ol tıfl-ı nev-efsûn baña kineler eyler	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
139b	Sırrî	Ruhsârûñ üzre tâze haţ-ı müşk-bû midür Ceyş-i Hâbeşle mülket-i Rûma gülü midür	Sırrî gibi bu âh-ı şebâne nedür gönül Bilmem senün de sevdüğün ol mâh-rû midür	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
140a	Bâkî	Dil kayd-ı ‘aklı selb ideli şâd olup gider Şan tıflıdır ki h‘âceden âzâd olup gider	Bihûde yire cevri güzeller çok itmesün Bâkî cefâ vü mîhnete mu‘tâd olup gider	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
140a	Mezâkî	Ol nev-resîde serv-i hîrâmân olup gider Dil-dâdeler yanınca firâvân olup gider	Güşe-be-güşe nazm-ı Mezâkî-i der-nîzâm Hâtîr-pesend-i nûkte-şinâsân olup gider	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
140b	Mezâkî	Dili bî-dâğ-ı ciger ‘aşık-ı pür-gam ne tutar Öyle bigâne-i süz-ı gamı mahrem ne tutar	Ey Mezâkî tûtalum sihr-i helâl oldı sözüñ Anı ol mu‘cize-dem-‘îşî-i Meryem ne tutar	Gazel/7		... / ... / ... / ...	

140b	‘İşmetî	Çarh mihr âyinesin halka dem-â-dem ne tutar Âbda ‘aks-i hüma görse de âdem ne tutar	‘İşmetî miñnet-i eyyâm ile nâl oldı beden Bî-vücûd itdi beni tâb-ı teb-i gam ne tutar	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
141a	Faşîh	Destine geh ceyb-i şabr u gâh dâmânım gider Bir keş-â-keşdür gönülle ‘aşk-ı cânânım gider	İtme izhâr-ı tegâfûl bezmüne gelse Faşîh Bende-i divâneñe ol vaz‘ı sultânım gider	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
141a	Nâ’ili	Hâr-ı gama rencideligün vakti degüldür Bu bâgda gül-çideligün vakti degüldür	Meh gibi hemân Nâ’iliyâ gûş u zebân ol Âyine-şıfat dîdeligün vakti degüldür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
141a	‘Ârif	Hûsn o şûhuñ hâne-zâd-ı ‘ârız-ı dil-cûsıdır Kim tarâvet şeb-nem-i berg-i gül-i hûd-rûsıdır	Sâzkâr olmış mañabbet aña ey ‘Ârif hemân Şanma Ferhâduñ o kârı kuvvet-i bâzûsıdır	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
141b	Vecdî	Cism-i pür-zahm ü nizâre pîrehen bigânedür Küşte-i tûğ-ı gam-ı ‘aşka kefen bigânedür	Hâlûñi eyle zebân-ı hâl ile dil-dâra ‘arz Güft-gû-yı ‘aşka ey Vecdî dehen bigânedür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
141b	Şehrî	Çeşmüñ var iken şîhhat-i dünyâyı kim ister Gamzeñ var iken ‘ömr-i Mesîhâyı kim ister	Ben muñrib-i hoş-zemzeme sen sâkı lebûñ mey Besdür bu kadar Şehrî-i rûsvâyı kim ister	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
141b	Sırrî	Hem-ser geçinür kaddüne serv-i çemeni gör Hem-sâye geçer kâmetüne nârveni gör	Zer gibi yüzüm zerd ideli derd ü gam ile Ey Sırrî güler yüzüme ol sîm-teni gör	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
142a	Şinâsî	Şanma her ‘ar‘ar-hırâmuñ pâyına üftâdedür Sâyesinde dil o serv-i kâmetüñ âsüdedür	Düşmenüñ bir gün Şinâsî irtifâ‘ı vardır Jâle hâk-i gülşene bihûde mi üftâdedür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
142a	Şâbit	Bir yâr için âgyâra tevellâ ne belâdur Bir şîhhat için derde müdâvâ ne belâdur	Şâbit bize enfâsî hisâb ile virürler Bir müft şoluk yok ya bu gavga ne belâdur	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
142a	Nañîfî	Kanda varsa ‘âşık-ı bî-çâre cânânın arar Derd ile bîmâr olan elbette dermânın arar	Şimdi itmezse sözüm ârâyiş-i gûş-ı kabûl Bir gün ol âfet Nañîfî ben suhan-dânın arar	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
142b	Mezâkî	Gelüp üftâdeler şaf şaf olup ‘arz-ı niyâz eyler O şûh-ı nâzenin anlar niyâz itdükçe nâz eyler	Belâ-yı hicr ü sevdâ-yı ser-i zülfünle sultânım Mezâkî dahı çok endîşe-i dür u dîrâz eyler	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
142b	Nâbî	Baña devrânüñ âzârı kem-âzâr olduğumdandır Sipihrüñ vaz‘-ı nâ-hem-vârı hem-vâr olduğumdandır	Benüm âsüde-bâl-i kayd-ı pervâz olduğum Nâbî Şikene-i zülf-i dil-dâra giriftâr olduğumdandır	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
142b	Faşîh	Ser-â-pâ bende-i ‘aşkuz şehâ âzâdumuz yokdur Anuñ‘çün cân-ı hürrem hâñır-ı dil-şâdumuz yokdur	Faşîhâ cân u dilden sâlik-i râh harâbâtuz Bizüm pîr-i muğândan gayrıdan irşâdumuz yokdur	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
143a	‘İşmetî	Nâme yazsam yâra hâmem derd ‘unvânın bilür Münşî-i divân-ı gamdur ‘aşk fermânın bilür	Rind ‘uzlet güşesin dünyâya virmez ‘İşmetî Destgâh-ı devletüñ âyin ü erkânın bilür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
143a	Fehîm	Görse hûsnüñ âftâb-ı pür-ziyâ bî-tâb olur Tâb-ı rûy-ı şermnâkinden hayâ bî-tâb olur	Bezm-i germ-â-gerimde mestâne gelseñ nükteye Lâl-i mañız olup Fehîm-i hoş-edâ bî-tâb olur	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
143a	Nañîm	Dil-haste-i mañabbetüñ âhî nihân olur Bir âhdur ki düd-ı siyâhî nihân olur	Bilmem melek midür perîves nedür Nañîm Gâñî görünse çeşmüme gâñî nihân olur	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
143b	Ferîd	Baña bu cevri bi-had ol şeh-i ‘işve-sipehdendür Miyânda hep suhan-çini rakîb-i rû-siyehdendür	Olursa ger müyesser saña fethü’l-bâb-ı emânı Ferîdâ feyz-i te’sîr-i du’â-yı şubh-gehdendür	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
143b	Nâdirî	Ol zâlimüñ ‘aceb sitem-i bî-kerânı var Lâkin beyâna küşte-i ‘aşkuñ ne cânı var	Yüz tutdı aña her atılan nâvek-i belâ Beñzer ki Nâdirî de mañabbet nişânı var	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
143b	Mâcid	Ey kâmet-i zîbâsî leñâfet-dih-i ‘ar‘ar V’ey reng-i ruñı güllere bañşâyış-ı zîver	Bir şûh-ı dil-âzâra eger ‘âşık olursañ Gör sen de cefâsı dil-i h’âhişkere n’eyler	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13

							Gazel, 2 Şarkı)", s. 51-52.
144a	‘İşmetî	Rāyic olmaz her zamān naqd-i temennā böyledür Ağlama ey h’āce kim āyîn-i dünyā böyledür	‘Ālemün bir fikre şālîh vaz’ ı yokdur ‘İşmetî Kārî nā-sāz-ı cihān ya şöyledür ya böyledür	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
144a	Fehîm	Dil-i ‘uşşāka ‘adem güşesi mey-hāne yeter Sākî-i cām-ı ecel gāmze-i cānāne yeter	Kıblegāh itmege künc-i ‘ademi cān-ı Fehîm Nîm-çîn-i gāzab-ı ebrû-yı cānāne yeter	Gazel/7		--- / --- / --- / ..	
144a	Sırrî	Bîdî hevâ-yı kākülün vālîh ü ser-nigün ider Şāhlrın vücūdına silsile-i cünün ider	Kimse nazîre diyemez Sırrî bu tarh-ı tāzeye Buña nazîreyi yine Fennî zu-fünün ider	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
144b	Nazîm	‘Uşşāka yâr hüsni rindāne gösterür Bir dostdur ki kendüyi bigāne gösterür	Güyâ Nazîm pençe-i hırşidden felek Zülf-i siyāh-ı dil-bere bir şāne gösterür	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
144b	Fā’izî	Bir taraftan baht tırmaz dā’imā yüz döndürür Bir taraftan rāst gelsem dil-rübā yüz döndürür	Türk-tāz-ı ‘işve vü nāzuñdan irmekle gubār Şanma senden Fā’izî mübtelā yüz döndürür	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
144b	Nef’î	Nāz iderse gāmzesi ‘uşşāk-ı zāra nāz ider Zülfî bir āşüftedür kim rüzgāra nāz ider	Görmedüm Nef’î gibi bir rind-i ‘ālî-meşrebi Hem gedā hem pādşāh-ı kām-kāra nāz ider	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
145a	Fā’îk	Dil yāra beste yâr ise ağıyāra bestedür Bülbül esîr-i gül gül ise hāra bestedür	Fā’îk neticemüz yine münce olur bizüm Dil yāra beste yâr ise ağıyāra bestedür	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
145a	Rûhî	Zülfî sevdâsıyla diller pür-şür-ı fitnedür Renciş-i mümted olur gitdükçe şür-ı fitnedür	Vaşf-ı gisû-yı nigâr ile bu zibā şî’r-i ter Şafha-i hâtırda Rûhî nev-zuhûr-ı fitnedür	Gazel/5		--- / --- / --- / -	Başlık: Li- muharririhî Rûhî/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
145a	Yümni	Şermende kılan gülleri vech-i hasenümdür Hacetde koyan gonceyi tengin dehenümdür	Yümni yine ârâyış-i mecmû’ a-i yārân Dil-ber deheninden bu hoş-âyîn suhanumdur	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
145b	Sa’ dî	Dil fikr-i ebruvânını tākāt-şiken bilür Zür-ı kemân-ı ‘aşkıyı yāruñ çeken bilür	Mānend-i kîlk-i zaḥm-[h]ür-ı rüzgār olur Sa’ dî o bî-vücūd ki resm-i suhan bilür	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
145b	Fehîm	Diller ki zîkr-i la’lûñ ile pür-hurûş olur Tesbîhden gürûh-ı melâ’ik ḥamûş olur	İtse Fehîm la’l-ı ‘arāknākini ḥayāl Dür-i kelāmı zîver-i güş-ı sürûş olur	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
145b	Cevrî	Gāhî ki nāzdan leb-i dil-ber ḥamûş olur Dil güft-gü-yı gāmzesine çeşm ü güş olur	Cevrî olursa hem-kaḍeḥ-i çeşm-i yâr-ı dil ‘Aşka sebû-yı bezm-i heves zîb-i düş olur	Gazel/6		--- / --- / --- / -	
146a	Hevâyî	Añılsun taşlık-ı Litros ki ırğad olduğum yirdür Külüng-i āh ile kāvîşde Ferhād olduğum yirdür	Añılsun ehl-i cāhuñ şurre şurre verdiği bahşış Hevâyî hırş ile güm-kerde ta’ dād olduğum yirdür	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
146a	Fuzûlî	Çubār-ı secde-i rāhuñ ḥaṭ-ı levḥ-i cebînümdür Sücüd-ı dergehün ser-māye-i dünyā vü dînümdür	Berî oldum Fuzûlî gayrdan ol dil-rübā ancak Enisüm münisüm yārum nigārum nāzenînümdür	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
146a	Şabrî	Baḥa seyr itdüren dehri mey-i feyz-āferînümdür Elümde gerdem-i minā şürāhî dūr-bînümdür	Silāḥ-ı fikrî gayrı der-miyān-ı hātır itmey ben Reh-i ma’ nāda Şabrî feyz-i Rabbānî mu’înümdür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
146b	Nābî	Ta’ alluḥ ol nîgeh-i meste cān-feşānlıkdur Taḥammül ol şaf-ı müjgāna pehlevānlıkdur	Cevāb-ı pürşîş-i āsāyış-ı cihān Nābî Ḥarābezār-ı kanā’ atde bî-nişānlıkdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ..	
146b	Hevâyî	Temelluḥ ol gözi şaşıya dîde-bānlıkdur Temeyyül ol mütelaşîye tartafānlıkdur	Hevâyî bir iki yıl varmaz ise ‘askerli Edirne evlerinün soñı çaldıranlıkdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ..	
146b	Nādirî	‘Aceb mi tutsa el üstinde nergisi dil-dār Ezelden aralarında göz āşnālîḡı var	Egerçi Nādiriyā ḥüb nev-bahār oldu Velik ḥār cefā itdi bülbül-i dile kār	Gazel/5		--- / --- / --- / ..	
147a	Vehbî	‘İzār-ı ḥāl-dār-ı yāra lāle dāḡ ber-dıldür Ne lāle belki ol meh-rüya hāle dāḡ-ber-dıldür	Gönül bir zülf-i müşgine ciger-ḥündür ki ey Vehbî Degüldür nāfe-i ḥünin gāzāle dāḡ-ber-dıldür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

147a	Kāşif	Ġam-ı rüyuñla gerdün-ı sitemger dāğ-ber-dildür Cebinüñ hasretiyle mäh-i enver-i dāğ-ber-dildür	Firāk-ı ğonce-i bî-hār la' l-i yār ile Kāşif Hemişe lâle ü nergis gül-i ter dāğ-ber-dildür	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
147a	Yümnî	Mesken idelüm meykede bir hoşça mahaldür Nüş-ı mey-i nâb eylevelüm def' -i keseldür	Kim didi ki dil vir o cefâ-pîşeye Yümnî Her çend ki cefâ eyler ise saña mahaldür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
147b	Sâmî	Haft-ı lebün ki mışra' -ı şîrin me' âldür İhâm-ı büse anda ne zengîn hayâldür	Nazzâre dūr-bin berâġis olursa da Sâmî ten-i nizârımı görmek muhâldür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
147b	Rahmî	Haftun ki şafha-i rüyuñda hâdiş olmuştur Sevâd-ı kişver-i dil pür-havâdiş olmuştur	Yine güşâyişi bu nev-zeminün ey Rahmî ‘İnân-ı hâmeyi irhâya bâ’ iş olmuştur	Gazel/6		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
147b	Şinâsî	Merdüm-i çeşmün ki kemhâ-yı siyeh ber-düşdur Güyyiâ iki Fireng-i mest ber-nüş nüşdur	Pendini güş itdürüp kesdi Şinâsî cev-i yâr Ol binâ güşuñdaki haft kim karîn-i güşdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
148a	Vehbî	Derûna ğamzeden evvel hadeng-i nâzî geçer Hamâme-beçcedür ammâ ki şâh-bâzî geçer	Semend-i tab' ile böyle giderse Vehbî geçer Tarîk-i nazmda çok germ-i türktâzî geçer	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
148a	Râsih	Elinde hançer-i ‘ işve o bî-amân geçiyor Gören zemîne düşüp kendiden hemân geçiyor	Vişâl-i dil-bere irmek de az degül Râsih Görince bir dahî ammâ ki çok zamân geçiyor	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
148a	Râmî	Derûna tîr-i nifâk-ı sitem-gerân geçiyor Bizi o âfete aġyâr-ı bed-gümân geçiyor	Bahâr geldi çemen hâlde döndi ey Râmî Gönülden ol gül ile ‘ azm-i gülsitân geçiyor	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Mecmuada yer alan 3 ve 4. beyitler, tezkirelerde yoktur. (bk. Altuner, a.g.e. , s. 282; İsmail Belig, a.g.e. , s.135-136)
148b	Na' tî	Qadeh be-kef görelüm sâkiyâ zamân geçiyor Teġâfûl itme meded vaqt-i gülsitân geçiyor	‘İyâdet eyle şehâ Na' tî-i dil-efġarı Ġamuñla şimdi cihândan o nâ-tüvân geçiyor	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
148b	Sa' dî	Ne mekr-i zülf-i pür-hamdan ne te' şîr-i nighdendür Beni ser-mest-i sevda eylemek çeşm-i siyehdendür	Rûh u pîşânî-i cânâna baġş-ı nûr ider dehre Dem-â-dem rûşenî-i çarġı şanmañ mihr ü mehdendür	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
148b	Sa' dî	Sâkiyâ bâde mi destüñdeki güldeste midür Gülbün üzre dehenün ğonce-i nev-reste midür	Sa' dî-i zârûña ey şâh-ı serîr-i ‘ işve Bu kadar cev'r ü sitem şânûña şâyeste midür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Başlık: Velehû
149a	Neşâfî	Cilvegâh-ı nâza kim ol âfet-i meh-rû çıkar Her tarafdan evc-i çarġa şevk-ıla biñ hû çıkar	Demdür ey kill-k-i Neşâfî şevk-ıla ġavvâş olup Feyz-baġş-ı baġır-ı ma' nâdan yine lû' lû' çıkar	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
149a	Tâhir	Halka-i zikre n' idem ol gözleri âhû çıkar Her tarafdan ‘arşa dek âvâze-i yâhû çıkar	Var mı Tâhir dürr-i nazmuñ gibi k' ola zîb-i dest Gerçi kim derâ-yı ma' nâdan nice lû' lû' çıkar	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
149a	Hevâyî	‘Akd-i kâbin vaqtî kim zin üzre ol bânû çıkar Her aġızdan biñ avaylı ile biñ âbû çıkar	Çâşnî vurdur Hevâyî sözleründe bâldan Çiftlik-i ‘ irfânda yârâna yine kendü çıkar	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
149b	‘Arzî	Geldükçe yâr bezm-i temennâya bir gelür Bir mäh-pâredür ki o dünyâya bir gelür	Rahm eyle hâl-i ‘ arzî-i şeydânaey perî Bir rind-i nükte-dândur o dünyâya bir gelür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
149b	Şabrî	Âdem bu bezm-i devr-i dil-ârâya bir gelür Bil kâdr-i ‘ ömrünü kişi dünyâya bir gelür	Şabrî sefine-i suhanum gibi hâşılı Fûlk-i hayâl sâhil-i ma' nâya bir gelür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
149b	Hevâyî	Çaldukça cereb uşâġa lebden lu' âb göster Kaġırlı vişnesinden tas tas hoş-âb göster	Gülpâr-ı halta tırma âvâze şal Hevâyî Ötdür hezar-ı tab' uñ nu' ku' l-ġurâb göster	Gazel/6		--- / -- / --- / --	
150a	Fâ' iz	Hançer-be-kef o şûh-ı sitemger yaman gelür Kaşd-ı dil-i nizâre gelür el-amân gelür	Erbâb-ı ta' ba çarġ-ı sitem-kâr Fâi' zâ İtdüklerine nâdim olur bir zamân gelür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
150a	Hevâyî	Kumkapu önüne kaçan bir sürü yelkovan gelür Meykede yî başa dem kıl ile tahtaban gelür	Piçleri var idi gece her tarafında Mümikûñ Müjde Hevâyîye yine haneñe mihmân gelür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	

150b	Vahîd	Gönülde zaḥm-ı ḥadeng-i cefâ bulunmalıdır O deşt-i ğamda nice naḡs-ı pâ bulunmalıdır	Zemîn-i tâzeve başduñ kadem Vahîd ammâ Ġazelde ma'ni-i hoş câ-be-câ bulunmalıdır	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	
150b	Mezākî	Sākî gül ü mül mevsimi bir hoş-deme beñzer Bu 'âlem-i âb âb-ı ruḥ-ı 'âleme beñzer	Ser-halka-i 'irfânda dil-i şâf-ı Mezākî Bir meclis-i şâhânedede câm-ı Ceme beñzer	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
150b	Vecdî	Tûfân-ı sirîşküm dime cüş-ı yeme beñzer Bağ çeşmüme dâmânuma der yânuma beñzer	Taksim idicek zühre bu şi'rî didi 'îsâ Bu nazm-ı ter-i Vecdî mu'ciz-deme beñzer	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
151a	Râġib	N'idem ki ḥâtıra ol rûy-ı şu'le-tâb gelür Derûn-ı türeye şan nûr-ı âftâb gelür	O şûhî görmege dil ḥasret oldı ey Râġib Ḥayâlde gözûme gelse pür-şitâb gelür	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
151a	Feyzî	N'idem ki mey-i âteşin-ḥabâb gelür Şafâ virür dile cism-i nizâre-tâb gelür	Görince 'arîz rengin-i dil-beri Feyzî O demde ḥâtıra şahbâ-yı şu'le-tâb gelür	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
151a	Rûhî	Murg-ı dil-i şûrîde ki sencide-nağamdur Ḥayret-figen-i tâ'ir-i gülzâr-ı ḥaremdür	Tanzîr-i sirâcîde bu nev-güfte-i Rûhî Sebk-i hünerrân netice-i dest-i ḫalemdür	Gazel/9		.. / .. / .. / ..	Başlık: Li- muḥarrihi Rûhî/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
151b	Nâ'îlî	Ġam şanma dil-i şâfda maḥbûs degüldür Âyine niḡâb-ı ruḥ-ı ma'kûs degüldür	Yok Nâ'îliyâ şâhib-i tafşîl ki nazmuñ Kem-rütbe-i şâhib-raḡam-ı Tûs degüldür	Gazel/6		.. / .. / .. / ..	
151b	Hevâyî	Dil şavma'a-i sum'ada sâlüs degüldür Tavr-ı vera'-ı serdde ma'kûs degüldür	Memlûke heves var kih ü miḥ almada ammâ Lehdür oḡalarda köleler Rûs degüldür	Gazel/4		.. / .. / .. / ..	
152a	Nâ'îlî	İlmez kabûl reng-i küdüret ḥamîrümüz Âyine-i rumûz-ı każâdur zamîrümüz	Zülfinden almağa dili yok çäre Nâ'îlî Ḥayfâ ki kaldı kâfir elinde esîrümüz	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
152a	Nâbî	Eflâke çin-fürûş-ı cebindür ḥaşîrümüz Ġârûna püşt-pâ urur ednâ fakîrümüz	Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nâbiyâ Âyinede görür gören ancak nazîrümüz	Gazel/6		.. / .. / .. / ..	
152a	Şehrî	Taḥmîr idince mücid-i 'âlem ḥamîrümüz Âyine kıldı şâhid-i ğayba zamîrümüz	Şehrî biz ol yegâne vücûd-ı meşîyyetüz Kim neng-i düdmân-ı 'ademdür nazîrümüz	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
152b	Faşîḡ	Zülfîn taġıtdı rûyına yâr-ı dilîrümüz Zîr-i seḫâba girdi o bedr-i münîrümüz	Da'vâ-yı sûz-ı 'aşîķı pervâne eylesün Yokdur bizüm Faşîḡ fetil ü ḥamîrümüz	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
152b	Şabrî	Sensüz mey-i erguvân çekilmez Bîkr-i ḥarem-i muġân çekilmez	El çek o piyâleden ki Şabrî Bî-minnet-i sâķiyân çekilmez	Gazel/7		.. / .. / ..	
152b	Nâ'îlî	La'lûñ ki ḫayâl-i mey-i gül-fâm iderüz biz Âyine-i ḫurşîdi aña câm iderüz biz	Ḥü-kerde-i ḫırmân oluruz 'aşķ ile gâhî Ne ḫ'âhiş-i dil ne heves-i kâñ iderüz biz	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
153a	Nâ'îlî	Ḥ'âhişger-i luṭfuñ sitem-i fûrkate döymez Pûlâd ise zûr-ı nefes-i himmete döymez	Âyinesi çarḫuñ eger ey Nâ'îlî-i zâr Pûlâd ise zûr-ı nefes-i himmete döymez	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
153a	Sirrî	Ger gelse o şeh ḫâne-i virânûña ḫalmaz İbrâmî ḫo cebr itme şaķın cânûña ḫalmaz	Sirrî eşer-i 'aşķa o meh olmadı vâķıf Zîrâ seḫer-i çâķ-i ġirbânûña ḫalmaz	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
153b	Vecdî	Ḥaṅcer-i ğamzede biz çeşme-i ḫayvân buluruz Günde biñ kere helâk eylese biñ cân buluruz	Yoklasaḫ mülket-i ma'mûre-i şi'r ü siḫri Taḫt-ı i'câzda Vecdî-i Süleymân buluruz	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
153b	Şehrî	Bir sencileyin âyine-i râz ele girmez Bir bencileyin tûṭî-i i'câz ele girmez	Bir sencileyin âyine-i ḫüsne münâsib Bir Şehrî ġibi rind-i nazar-bâz ele girmez	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
153b	Hevâyî	Bir sencileyin fiskeci ḫumaz ele girmez Bir bencileyin maşḫara burnaz ele girmez	Bir sencileyin tâzeler ardınca segirdür Bu yolda Hevâyî ġibi ḫaylaz ele girmez	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
154a	Nâ'îlî	Söz yok ol ġonce-dehen vaşfına imlâ şıġmaz Teng olur cây-ı suḫan lafzına ma'nâ şıġmaz	Nâ'îlî gördüğümüz nüşḫa degül çarḫ bizüm Baġal-ı tengümüzze cild-i muṭallâ şıġmaz	Gazel/11		... / ... / ... / ...	

154b	Nābî	Bu âb u tâb kandan mey-hâneler de bilmez Şahbâda neşve kimden mestâneler de bilmez	Erbâb-ı bezm Nābî geh mest ü gâh maḥmûr Bu derd-i ser nedendür ḥum-hâneler de bilmez	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
154b	Hevâyî	Bu yağ u bal kandan kayganalar da bilmez Çorbada köfte kimden ter-hâneler de bilmez	Cânânenün varduḡı âḡurları Hevâyî Şehr-i Edirne içre orfanalar da bilmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
155a	Nābî	Raḡîb ile benî ol lâle-had nedür bilmez Ne berde baḡrdedür nîk ü bed nedür bilmez	Bî-ḡaḡḡ-ı ḡüsn-i murâdât dehr-i fânide Güzelden özgeye Nābî ḡased nedür bilmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
155a	Hevâyî	Cemâl ile benî ol ḡuḡla-ḡad nedür bilmez Ne-dide şa‘ bezedür nîk ü bed nedür bilmez	Ya usta ḡarı telâmiz-i ḡurde dükyânda Elifden özge Hevâyî veled nedür bilmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
155a	Kāşîf	Ġamze minnet-zede-i zülf-i girih-gîr olmaz Nāvek-i nāz-ı ḡacâlet-keş-i zih-gîr olmaz	Ḥum-ı meyden çekelüm gerdn-i minâ-yı koyup [...]	Gazel/3		-- / -- / -- / --	Makta‘ beyti olarak verilen beyit, <i>Dîvân</i> ’da gazelin 3. beytidir. Bu beytin 2. mısraı, mecmuada eksik bırakılmıştır.
155b	Nā‘ilî	‘Aşḡ-ı mecâza düşmişe dil cüş ider miyüz Efsâne-biz ḡuş ider miyüz	Şahbâ-yı vaḡdetün ki ḡum-ı ser-be-mihriyüz Ey Nā‘ilî izâ‘at-ı ser-cüş ider miyüz	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
155b	Mezākî	Cânâ nüvîd-i vuşlatuñ ḡuş ider miyüz ḡuş-ı dile o gevheri mengüş ider miyüz	Bir gün Mezākî böyle nevâ-senc-i ‘aşḡ olup Murḡân-ı bağî şevḡ ile ḡamüş ider miyüz	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
155b	Raḡimî	Dil-i dānāda ḡam-ı zülf-i girih-gîr olmaz Şîr-i kühsâr-ı fenâ beste-i zencîr olmaz	Oldı ma‘ mûr cihân ḡalmadı bir virâne Ḥâne-i ḡalb-Raḡmî daḡı ta‘ mîr olmaz	Gazel/7		-- / -- / -- / --	Bu gazelin sadece 1 ve 5. beyitleri tezkirede yer alır (bk. İsmail Belîḡ, <i>a.g.e.</i> , s. 113).
156a	Naẓîm	Giryānum o ḡâletle ki dîdem bile bilmez Dîdemden aḡan eşḡ-i dem-â-dem bile bilmez	Bir devrine geldik bu cihānuñ ki Naẓîmā Dîvâne ḡönül şoḡbet-i yek-dem bile bilmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
156a	Hevâyî	Ehl-i sūḡuñ hem ḡızānın hem kibārın ḡörmüşüz Biz eyünün de kemünde kesb ü kārın ḡörmüşüz	Vaḡf-ı isticār-ı olur bir bir Hevâyî esteri Biz bu yoluñ ḡaylî ḡoḡ şāḡîb-kaḡarın [ḡörmüşüz]	Gazel/7		-- / -- / -- / --	Başlık: Hevâyî Tezyîf-i Nābî
156a	Nābî	Bir zamân neydi hem-âḡuş-ı ḡayāl olduḡumuz Yār bilmez mi ḡalebkâr-ı vişāl olduḡumuz	Nābiyâ itmişüz ol âfeti dil-gîr-i niyâz Bilmedük mestî-i vuşlatla ne ḡâl olduḡumuz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
156b	Faşîḡ	Anuñ‘çün cān-ı müştāḡa ḡaber cānāneden gelmez Ki eşḡum gibi küy-ı dil-rübāya her giden gelmez	Görenler şî‘ rūñ ḡükm itdiler kim bir daḡı dehre Senün gibi Faşîḡā mîr-i dîvān-ı suḡan gelmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
156b	Rāşîd	Ḥāḡırum bulmaz ḡüşāyiş bâde-i ḡül-fāmsuz Rūşen olmaz külbe-i tārik-i ḡab‘um cāmsuz	Ḳudret-i kesb-i ma‘ āñî olmamaḡla Rāşîdā Merdüm-i yek-deste beñzer sāde lafz ihāmsuz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
156b	Vecdî	Ġāḡî kelām-ı luḡf vü geh āzāra ḡā‘ilüz Fermān-ı ‘ālî-i dehen-i yāra ḡā‘ilüz	Olmasa cāna bâde-i la‘lî feraḡ-resān Vecdî ḡubār-ı ḡaḡ ile efḡāra ḡā‘ilüz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
157a	Rūḡî	Ser-i zülf-i siyehden cān-ı pür-sevdā ḡalāş olmaz O zencîr-i belādan ‘āşḡ-ı şeydā ḡalāş olmaz	Bu deñlü ser-firāz-ı büstān-ı ḡüsn iken Rūḡî Hevâ-yı ‘āşḡdan serv-i ḡad-i bālā ḡalāş olmaz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Başlık: Nāẓımuḡ Rūḡî/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
157a	Faşîḡ	Girye-i mâtemle ḡeçdi şubḡ u şām-ı ‘ıydumuz Zîb-i destār itmedün nev-ḡonce-i ümidümüz	Def‘ olunmaz ḡayl-i bî-hadd-i ḡam-ı hicrān Faşîḡ Olsa da elde hezārān sāḡar-ı Cemşidümüz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
157a	Nā‘ilî	Turre-i dil-ber gibi pür-tābdur endişemüz Bā‘ iş-i cem‘ıyyet-i aḡbābdur endişemüz	Ma‘nî-i rengin ile bağ-ı suḡanda Nā‘ilî Nev-şükûfte bir ḡül-i sîr-âbdur endişemüz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	

157b	Vecdî	Hüs-n-i güftârı şeker hând-i feminden bilürüz Neşve-i câm-ı meyi feyz-i hâmindan bilürüz	Dil-i Vecdîde olan kuvvet-i isti' dâdı Nazar-ı pâk-i veliyyü'n-ni' amından bilürüz	Gazel/9		..- / ..- / ..- / ..-	
157b	Râşid	Sirişk-i hasrete mu' tād olan dilde enin olmaz Mücerrebdür ki leb-riz olsa taş anda enin olmaz	Derün-i hâne bîm-i nükteden âsüdedür Râşid Keder reh-yâb-ı kalb-i merdüm-i ' uzlet-güzin olmaz	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
157b	Şehrî	Bakmadı harf-i temennâma o mecmû' a-i nâz Žâyî' oldı bu kadar eyledügüm meşk-i niyâz	Degme söz şimdi eşer eylemez erbâb-ı dile Güfte-i Şehrî gibi sihr gerek yâ i' câz	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
158a	Sırrî	Hâdişât ehl-i dile mücib-i tekdîr olmaz ' Aks-i zîst ile ruh-ı âyine tağyîr olmaz	Lûle-i çeşme-i kevserde olursa Sırrî Kalem-i cennet-i eş' âruña tanzîr olmaz	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
158a	Nâzım	Medd-i her-âh-ı derün şâhib-i te' şîr olmaz Râst-ter olsa da her çüb yine tîr olmaz	Güfte-i nev-hevesân sihr ise de ey Nâzım Köhne üstâdlaruñ nazmına tanzîr olmaz	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
158a	Hâfîz	Âyet-i hatt-ı lebûñ zâhîde takrîr olmaz Sâde-dil o mehe her ma' nâyî tefsîr olmaz	Hâfîz üstâda nice pey-rev olursun ki dimiş Kalem-i cennet-i eş' âruña tanzîr olmaz	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
158b	Kâşif	Ğamze minnet-zede-i zülf-i girih-gîr olmaz Nâvek-i nâz-ı hacâlet-keş-i zih-gîr olmaz	Kâşifâ küşte-i hamyâzedür ' âlemde müdâm Rîze-i nâz-ı kânâ' atle o kim sır olmaz	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, 155 nolu varakta da yer almaktadır. Ancak ilgili varakta, 3. beytin 2. mısraı ile 4, 5, 6. beyitler yoktur.
158b	Luţfî	O şühûñ ' aks-i hattı perde-i rüy-ı nigâh olmaz Temâşâ-yı güle müjgân-ı bûlbûl sedd-i râh olmaz	O şehden intikâm-ı nâz-ı hüsni almağa Luţfî Zuhûr-ı hatt-ı nev-hîzi kadar bir dâd-h' âh olmaz	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
158b	Hamdî	Dü-çeşm-i ' âşık-ı dîdârda tâb-ı nigâh olmaz Anuñ' çün ol perî gözden nihândur nazragâh olmaz	Uzaqdan merhabâmuz Hamdiyâ ol şîlha besdür bes Mi' rât-ı âdemidür dâmen-i bût secdegâh olmaz	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
159a	Faşıh	Nâdâna vefâ vü kerem iz' ânuña düşmez Yârâna cefâ vü sitem ' irfânuña düşmez	Tevcih-i nigh dil-ber-i nâdâna Faşıhâ Mi' rât-ı Sikenderse de ' irfânuña düşmez	Gazel/6		.. / .. / .. / ..	
159a	Şabrî	Ğamze-i kâfirî cādū-yı füsün-pîşe-i nâz Çeşm-i merdüm-fîgen-i sihr ile pür şîşe-i nâz	Bend ider istese bâl-i melegi ey Şabrî Târ-ı zülf ile o cādū-yı füsün-pîşe-i nâz	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
159a	Şehrî	Âh kim açılmadı ol gonce-i maḥzûnumuz Degmedi bir hândeve mecnûnumuz	Hem teğâfûl hem enîs-i ğayr hem teklîf-i şabr N' itsûn ey kâfir teraḥḥum Şehrî-i maḡbûnumuz	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
159b	Nâbî	Bâġ-ı dehrûñ hem ḥazânın hem bahârın görmişüz Biz neşâtûñ da ġamuñ da rûzgârın görmişüz	Kâse-i deryûzeyeye tebdîl olur câm-ı murâd Biz bu bezmûñ Nâbiyâ çok bâde-h' ârın görmişüz	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
159b	' İşmetî	Dimeñüz mest-i mey-i vuşlat olan ġam bilmez O bezimġahda dil bir ruh-ı ḥurrem bilmez	' Âşıkâ bir emeli derd-i ser itmek düşmez ' İşmetî nakş-ı cebini nedür âdem bilmez	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
159b	Sırrî	Eşküñ güherin dîde-i pür-nem bile bilmez Ĥûn-âbe-i dâġ-ı dili dîdem bile bilmez	Şimden girü mest-i mey-i vaşl olsa da Sırrî Bu kayd-ı dili bu dil-i pür-ġam bile bilmez	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır. / Mecmuada gazelin başlığı "Şehrî" olarak yazılmıştır. Ancak makta' beytinde "Sırrî" mahlası yer almaktadır.
160a	Şâbit	Ayaġın çekdi bezme ġayrı ol gül-ğonce-fem gelmez Elûmden gelse bir dâmânın öpsem gel disem gelmez	Yine Mâhir Efendi semtine pey-revlik itmişsin Bu şî' r-i dil-pezirûñ Şâbitâ yârâna kem gelmez	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	

160a	Naḥîfî	Mecnûn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünûnuz Ammâ zen-i dünyâya bizi şanma zebûnuz	Yokdur eşer-i reng-i riya bizde Naḥîfî Âyine-şîfat sâde-dilüz şâf-derûnuz	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
160b	Şâbit	Subḥadan mest-i mey-i gaflte ḥâlet gelmez Ḥabbeden müdmin-i maḥmûra şetâret gelmez	Şâbitâ n'eylerüz ol lafzı ki ma' nâsından Nağme-i ma' rifet ü bü-yı ḥaḳîkat gelmez	Gazel/8		--- / --- / --- / --	
160b	Şinâsî	Dil-i üftâde tût kim ḥavf idüp dâmânûña düşmez Beni pâ-mâl idüp böyle teğâfûl şânûña düşmez	Vücûdî kalmasa bir aḥkerûn bî-dûd olur elbet Şinâsî böyle âh itmek dil-i süzânûña düşmez	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
161a	Riyâzî	Câm-ı feyz-i sâkî-i tevfiḳ ile leb-ber-lebüz Pür-şafâ-yı tıynetüz leb-rîz-i luṭf-ı meşrebüz	Ey Riyâzî sehv-i nâ-der-câ şanur düşmen bizi Der-kenâr olmış kitâb-ı 'aşka resm-i maṭlabuz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
161a	Şinâsî	Geçer ğamzeñ ten-i şad-pâre-i efgârdan dönmez Firengi tiğdur gûyâ ki cevherdârdan dönmez	Şinâsî cün döner destâr-ı âluñ arzûsiyla Kebâb olsa yine ol âteşin destârdan dönmez	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
161a	Naḥîfî	Dâm-ı hevâ-yı zülfûnedür piç ü tâbumuz Bihûde şanmasun o peri ıztırâbumuz	Żulmet-nişin-ı şâm-ı firâkuz Naḥîfiyâ Ol mâha çok mı râh-ı talebde şitâbumuz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
161b	Şâbit	Seyr-i 'ıyda çıkarup hem-dem-i aḥbâb iderüz 'ıydu ol servi şalundurmağa dülâb iderüz	Esb-i çâpük-rev-i ṭab' a yetişilmez Şâbit Eşheb-i kilki şıķup bihûde it' âb iderüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
161b	Mâcid	Lâleves dâğ-ı ğam-ı 'aşkuñla süzân olmışuz Zinet-i gülzâr-ı ḥüsne bir çerâğan olmışuz	Kaysves şahrâ-neverd-i vâdi-i 'aşk olmada Leyli-i maḥbûb-ı ḥüsne Mâcidâ ân olmışuz	Gazel/6		--- / --- / --- / --	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükkada, "Kaptan-ı Deryâ" Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)", s. 52-53.
162a	Faşıḥ	Hücûm-ı ğirye dil-i mübtelâyı söyletmez Belâyı gör ki saña mâ-cerâyı söyletmez	Terennûm eylese yâd-ı lebûñle ṭab' -ı Faşıḥ Çemende bülbül-i âteş-nevâyı söyletmez	Gazel/5		-- / --- / -- / --	
162a	Nâbî	Ey cefâ-cû sitemûñ deñlü degüldür ğilemüz Ĝile-rîz olsa ser-â-pâ dehen-i silsilemüz	Bize âzâde-ser olmağ nice mümkün Nâbî Var iken ğam gibi def' olmayıcak ğâ' ilemüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
162a	Fehîm	Raḥm kıl ey ğazab-âlûde şeh-i kişver-i nâz Çâk çâk itdi yeter cân u dili ḥançer-i nâz	Kişver-i cân-ı Fehîm olmaz idi böyle ḥarâb Ĝamzeñe itmeser imdâd eger leşker-i nâz	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
162b	Nâ'ili	N'eylerüz şahbâyı biz ol la' l-i nâbuñ mestiyüz Âb u âteşden muḥammer bir şarâbuñ mestiyüz	Ṭurumuz maḥv-ı tecellidür bizüm ey Nâ'ili Len-terânî neşve bir câm-ı ḥiṭâbuñ görmüşüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
162b	Şehrî	Derûn-ı dâğ-dâğum kâdr-i gül-berg-i semen bilmez Ne çâre bağbân-ı râğ olan seyr-i cemen bilmez	Dil-i Şehrî vü Şehrî bu cihân-ı bî-ķarâr içre Misâfirdür mişâl-i rûz u şeb zevķ-ı vâtan bilmez	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
162b	'Ârif	Ḥırķa-püşânuz ki dîbâ-yı mülevven bilmezüz Sine-çâķân-ı ğamuz ârâyış-i ten bilmezüz	Żevķ-yâb-ı inzivâyuz 'Ârif-i şeydâ gibi Bülbül-i 'uzlet-güzinüz ğeşt-i gülşen bilmezüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
163a	'İşmetî	Bahâr geldi bu faşl-ı ferâḥ-fezâ düşmez Kenâre 'azm idelûm böyle bir hevâ düşmez	Metâ' -ı şevķ kesâd üze 'İşmetî şimdi Dükân-ı dehrde bir câm-ı pür-şafâ düşmez	Gazel/5		-- / --- / -- / --	
163a	Nâ'ili	Mey olmadıkça dile pertev-i şafâ düşmez Derûn-ı tîreye her câmdan ziyâ düşmez	Ĝarâbet olmasa ma' nâda Nâ'ili nazmuñ Ĝarîbdür bu ki elfâzı âşnâ düşmez	Gazel/6		-- / --- / -- / --	
163a	'İzzetî	Zebân-ı ḥ'âhişûme ḥarf-i müdde' â düşmez Esîr-i derde talebkârî-i devâ düşmez	Yeter yeter nice bir 'ays u nüş 'İzzetiyâ Bu pîrlikde bu ser-germî-i hevâ düşmez	Gazel/5		-- / --- / -- / --	
163b	Fehîm	'Aks-i ḥüsni-yâr ile pürdür derûn-ı şinemüz Nûr-baḥş-ı dîde-i ḥürşiddür âyinemüz	Olalı ğencür-ı kân-ı ğevher-i ṭab' -ı Fehîm Cevher-i iksîr ile pürdür bizüm ğencinemüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	

163b	Nef'î	Baht uyansa h'âba varsa dide-i bîdârumuz Düşde bâri gayndan tenhâ düşürsek yârumuz	Bâde-i 'aşka hum olmuş bir tabî' atden çıkar 'Âlemi mest itse ey Nef'î n'ola eş'ârumuz	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
164a	Şabrî	Biz o şühûñ zevk-ı şahbâ-yı vefâsın sürmezüz Cevrini çekmedeyüz ammâ şafâsın sürmezüz	Biz ki Şabrî kayddan âzâdeyüz bu hücrede Pîr-i 'aşkuñ ders-i endüh ü belâsın sürmezüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
164a	Riyâzî	İçmeden bâdesini derd-i humârın çekertüz Güle irmez elümüz zahmet-i hârın çekertüz	Kuhl-i hâk-i kâdemin çeşmine çekmiş ağıyar Ey Riyâzî biz anuñ buñda gubârın çekertüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
164a	Yahyâ	Nice demlerdür ki dil-teng ü mükedder hâlümüz Bir tebessüm kıl açılson dide-i ikbâlümüz	Çıkmaç oldı nâlemüz de za' f ile Yahyâ 'aceb Ol şeh-i hûbâna kim 'arz eyleye ahlvâlümüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
164b	Yahyâ	Bu tâb ile ruhsâre-i cânâna bakılmaz Gözler kamaşur mihr-i dıraşşâna bakılmaz	Tenhâ gidelüm seyre dimiş emr o şahuñ Yahyâ burada hâtır-ı yârâna bakılmaz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
164b	Şâbit	Kullâb-ı emel küngüre-i kâma yetişmez El-kışsa bu küteh-resent ol bâma yetişmez	Dil-dâr-ı perî-çehreye Şâbit ne virürsün Bir haste dilûñ var o da âlâma yetişmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
165a	Fâ'izî	Bâg-ı hüsnuñ gibi bir gülşen-i pür-zîb olmaz Dili tefriha o ğabğab gibi bir sîb olmaz	Büy-ı zülfüñle gelürse seher-i bād-ı şabâ Hâtır-ı Fâ'iziyi böylece tatyîb olmaz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
165a	Bahâyî	İ'tâb-ı la'l-i nâbuñdan gönül pür-pîç ü tâb olmaz Bilür kim kân-ı âteşden çıkan hançerde âb olmaz	Bahâyî her ne emr eylerse ol şahenşeh-i hûbân Ser-i teslîm ü hâk-i 'acdden gayrı cevâb olmaz	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
165a	Şabrî	Çıktdı bir âfetle seyrâne yine cânânumuz Necm-i fitne ile kırân itdi meh-i tâbânumuz	Kânı ol günler ki Şabrî 'aks-i rüy-ı yâr ile Handeler eylerdi mihr-i sâgar-ı rahşânumuz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
165b	Fehîm	Rind-i bi-zâduz ümid-i câhdan âsüdeyüz Hamdülillâh himmet-i kütâhdan âsüdeyüz	Biz Fehîmâsâ olaldan 'aşık-ı Mecnûn-reviş İhtilât-ı 'ârif-i billâhdan âsüdeyüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
165b	'İzzî	Şabâdan gayrıya ol gonce-gül ruhsârın oşatmaz Hezâr-ı pür-na' tum feryâd u zârına kulak tutmaz	Fütâde-pister-i hicrân olan dil-haste 'İzziye Şulu şeftâlû virmez bâg-ı hüsnuñ meyvesin şatmaz	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
165b	Nażîm	Biz 'aşık-ı divâne-i pür-şür-siriştüz Âteş-dem ü tûfân-dil-i tennür-siriştüz	Mânend-i Nażîm olmadayuz gün gibi meşhûr Burc-ı hüner ü ma' rifete hür-siriştüz	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
166a	Şehrî	Yâr olmayıcak çeşmüme hürşid görünmez Hürşid degül çeşm-i cihân-did görünmez	İtmîş gibi dil-dârı ser-i nâzına kurbân Ey ehl-i vefâ Şehrî-i nev-mîd görünmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
166a	'Adlî	Vaşf-ı şafâ-yı câm-ı Cemi güş ider miyüz Hiç bir kühen-sifâl ile mey-nüş ider miyüz	'Adlî sükûn virmese de hükm-i rûzgâr Bahrüz egerçi şâm u seher cüş ider miyüz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Mecmuada yer alan 4 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur (bk Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi., a.g.e. , s. 323).
166a	Fehîm	Fâriğüz kayd-ı cihândan 'aşık-ı divâne-yüz Âşnâya âşnâ bigâneye bigâne-yüz	Sâhir-i mu'ciz-kelâmuz şâ'ir-i şühuz Fehîm Ne füsûna râğibuz ne mâ'il-i efsâne-yüz	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
166b	Nâ'ili	'Aşık seni dünyâya gamuñ 'âleme virmez Bîñ ömrî firâkuñla geçen bir deme virmez	Horşend-i mezâkı bilürüz Nâ'iliyâ biz 'İrfânî Hudâ her har-ı lâyefheme virmez	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
167a	Vecdî	Dâ'im olmaz idi kemâl-i niyâz Olmasa nâza imtişâl-i niyâz	Gülşen-i 'aşk-ı yârda Vecdî Nâzdan hâşıl it nihâl-i niyâz	Gazel/5		--- / --- / ---	
167a	Sırrî	Biz deyr-i maḥabbetde ki pervâne-hücûmuz Şem'-i ruhına bir şanemûñ yanmağa mûmuz	Pejmürde olursa n'ola Sırrî gül-i A' câm Biz bülbül-i âteş-nefes-i gülşen-i Rûmuz	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
167a	Faşıh	Dil-i 'aşıkda ârzû olmaz Lâle-i deşt-i ğamda bû olmaz	Saḥa maşûşdur bu lehce Faşıh Her kişi böyle pâk-gû olmaz	Gazel/5		--- / --- / ---	

167b	‘Ârif	O şüh nâliş-i rencür n’idüğün bilmez Figân-ı ‘aşık-ı mehcür n’idüğün bilmez	Hemişe dâğ-ı dil-i âteşinümüz ‘Ârif Ümid-i merhem-i kâfûr n’idüğün bilmez	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
167b	Nâbî	Gönül den rîzîş-i eşk ile dâğ-ı ârzü çıkmaz Ne deñlü eyleseñ tamgâ-yı ‘aşkı süst ü şü çıkmaz	Benüm var ise Nâbî ‘aks-i nakş-ı ser-nüvîştümdür ‘İzârına o şühûñ yohsa hañt-ı müşk-bû çıkmaz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
167b	Hevâyî	Kuyudan gerdiş-i çıkırıkla koga tobtolu çıkmaz Ne deñlü tüz çekseñ dökilür aşlama şu çıkmaz	Benüm varsa Hevâyî itdi büsumden bañ[i]r te ‘şir Ayağından o şühûñ yohsa terden bir koğu çıkmaz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
168a	Nâ’ili	Geldi mey-hâneden ol gözleri mañmür henüz Oldı şaykal-zede ol âyine-i nûr henüz	Nâ’ili dide-i hağ-bîne hüveydâ görünür Mevkîf dârda ser-bâzî-i Mañşûr henüz	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	Başlık: Nâ’ili-i Diğer
168a	Şehrî	Dil harâb oldı ğam-ı ‘aşk ise ma’ mür henüz Oldı pejmürde gülî bülbülü mesrûr henüz	Eyledüm nazmumı âvihte-i ‘arş-ı kabûl Olmadın Şehrî gibi şî’r ile meşhûr henüz	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	
168a	Nâbî	İrtibât-ı hûsn ü ‘aşk olmışdı müstaħkem henüz Turre-i Havvâya dil-bend olmadın Âdem henüz	Oķusun bu heft beyti dâstân-ı ħ’ân-ı hüner Heft-ħ’ânı Nâbiyâ fetħ itmeden Rüstem henüz	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	
168b	Nazîm	Zan itme ‘itâb-ı nigeñhünden ğilemendüz Ġayra nigeñ-i ğaħ [u] ğehünden ğilemendüz	Mecnûnı degûlsûñ bilürüz biz de Nazîmâ Nâ-sâzî-i baħt-ı siyehünden ğilemendüz	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	
168b	Nâ’ili	Nâzende ğulâm-ı ħarem-i hûsn-i bülendüz Ġâmûş nedim-i nigeñ-i nâz-pesendüz	Bu âħ ile biz Nâ’iliyâ kişver-i dilde Bî-bâñg ceres-i merħale peymâ-yı gezendüz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
169a	Yahyâ	Ġalur ğider bu ğönül zülf-i yârdan gelmez Şafâ-yı şâmı duyan ol diyârdan gelmez	Şu şevħ kim nefes-i pîrden ğelür Yahyâ Dem-i şeħerde nesim-i bahârdan gelmez	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
169a	Şabrî	Kerem bu teşne dile la’ l-i yârdan gelmez Zülâl-i merħamet ol çeşmesârdan gelmez	Peyâm-ı vaşlı degûl şimdi baña ey Şabrî Selâm-ı sâde daħı ol nigârdan gelmez	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
169a	Rüşdî	Bize bir neşve-i luğl ol ğözi mestânenen gelmez Bu ħâlet mest-i câm-ı nâz olan cânânenen gelmez	Görince şem’-i didâr itmeden şem’ e yaķar kendin Şu deñlü bir taħammül Rüşdiyâ pervânenen gelmez	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Başlık: Rüşdî-i Diğer
169b	Nazîm	Ġamından ğördüğüm ħâlet baña cânânenen gelmez Ki neşve telħi-i meyden ğelür mey-hânenen gelmez	Gedâyı pâdşâħ eyler Nazîmâ cür’ a-i câmı Ġalur lâ-büd varanlar meclis-i cânânenen gelmez	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
169b	Hevâyî	Ġınâ bu şuşamışa degme ķârdan gelmez Şovuķ şü yaz ğüni çaķ Akpınardan gelmez	Yemişle añma degûl ey Hevâyî şimdi baña Ġurî ħaber daħı ol yâdigârdan gelmez	Gazel/3		.- / .- / .- / .-	
169b	Sırrî	Şiveni mâşîta-i ħacle-i sūr eylemişüz Ġamı dâmâd-ı şeb-i bîkr-i sūrür eylemişüz	Eyleyüp hûsn-i edâ ile müzeyyen Sırrî Şâhid-i nazmumuzu ğayret-i ħür eylemişüz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
170a	Fehîm	Tâb-ı dilden cûş idince ‘aşk-ı şür-engizümüz Oldı ser-ħoş-ı fenâ cümle vücûd-ı âmizümüz	Oldı feyz-i âftâb-ı hûsn-i ‘aşk ile Fehîm Nice tâb-ı mihr-i enver zerre-i nâcizümüz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
170a	Nâzik	Câm kim añdırmaħa dünyâyı câm-ı Cem dirüz Dil ki kendinden ħaber bilmez aña ħurrem dirüz	Bîkr-i fikründen toħan bir neş’edür kim Nâzikâ Bunda ħalsun söz bilmeyüz ‘îşî-i Meryem dirüz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
170a	Nef î	Esrâr-ı lebûñ söylemezüz ğerħi ħamûşuz Ammâ ki ħum-ı mey ğibi pür-cûş u ħurûşuz	Nef î ğibi tâ’ib degûlüz dil-ber ü meyden Biz anlar ile leb-be-leb ü dûş-be-dûşuz	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
170b	Nazîm	Benümle ‘ahd ü peymâna o mest-i naħvet el virmez Figân kim dest-i kûtâħ-ı ümide fursat el virmez	Ayaħın öp Nazîmâ el virürse meclis-i meyde Bilürsün dest-bûs-ı sâķi-i bî-sefkat el virmez	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	
170b	Nâbî	Çeh-i târik-i fûrkatden ħulâşa fursat el virmez Miyân-ı lûcce-i hicrâna dūşdük vuslat el virmez	O istiġnâ-fürûş-ı çârsü-yı hûsnün ey Nâbî Metâ’-ı vaşlına cân naķdın itseñ kıymet el virmez	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	
170b	Fehîm	Mihri ğördüm ‘arîz-ı dil-dâra beñzer beñzemez Pertev-i ħurşiddür kim nâra beñzer beñzemez	Hey’et-i ğüy-ı meh ü mihre nigâħ itdüm Fehîm Ġirde-i bâlin sūrîn-i yâra beñzer beñzemez	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	
171a	Bahâyî	Senûñ’çün bir nefes ğül-ğeşt-i tarf-ı lâlezâr olmaz Ki reşķünden dil-i pür-ħün-ı lâle dâħdâr olmaz	Ġoķımmaz ey Bahâyî rüyûña ğerd-i reh-i iķbâl Derinde Ĥazret-i Mollânûñ ol kim ħâksâr olmaz	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	

171a	[Riyāzî]	Nice bir geh cām-ı mey geh sākî-i dil-cü dirüz Bir gün olur biz dağı bu meclise yâ hû dirüz	Kār-ı Ferhāda dimez ehl-i maḥabbet kār-ı ‘aşk Biz aña ammā Riyāzî kuvvet-i bâzû dirüz	Gazel/6		--- / --- / --- / -	Mecmuada başlık yoktur.
171a	Yahyā	Bāga ol serv-i revān gelse kim itmez i‘ zāz Cümleden serv ider sāyesini pāy-endāz	Şeb-i hicrānı şabāha çıkarar Yahyādur Şem‘ler mi tuya böyle olıcağ sūz u gūdāz	Gazel/7		--- / --- / --- / -	
171b	Şabrî	Dem-beste-i keyfiyyet-i peymāne-i ‘aşkuz Cüş itmezüz eller gibi mestāne-i ‘aşkuz	Şabrî n’ola yanup yakılırsağ gice gündüz Biz bülbul-i bağ-ı gam-ı vîrāne-i ‘aşkuz	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
171b	Mezākî	Mecnûn gibi zencîr-i melāmet-keş-i ‘aşkuz Dîvāneyüz ammā yine ğayret-keş-i ‘aşkuz	Reşk eylemezüz cām-ı Ceme şimdi Mezākî ‘Uşşāk ile peymāne-i ḥasret-keş-i ‘aşkuz	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
172a	Naẓim	Cān u dil alur ğamze-i cānāne görünmez Yā Rab ne belādur ki dil ü cāna görünmez	Ağyāra yol olmaz ḥarem-i yārda Naẓimā ‘İşretkede-i yārda bigāne görünmez	Gazel/9		--- / --- / --- / -	
172a	Fā’izî	Nā-murād-ı ‘ālemüz ağyāra yokdur reşkümüz Vaşl-ı gülden geçmişüzdür ḥāre yokdur reşkümüz	Biz ki bir bî-ḳayd abdāluz cihānda Fā’izî ‘Ālemün ḳaydın çeker ḥünkāre yokdur reşkümüz	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
172b	Fehîm	Biz ki ḥāl u ḥat-ı dil-dārî temāşā iderüz Dāğ-ı ḥasretle dili maḥz-ı süveydā iderüz	Şîve-i şāhid-i nuṭṭkın ki Fehîmün yazaruz Ḥüsn-i elfāzumuzı ma’ nî-i şeydā iderüz	Gazel/7		--- / --- / --- / -	
172b	Es‘ad-Nabî	Dem-i serdî-i āhum zūlf-i ‘anber-sāya ğālibdür Ümîd-i vaşl ile dilde hevā sevdāya ğālibdür	Benüm Es‘ad ki kâlemden çıkardım naḳş-ı gerdün Yanumda bir nemed biñ atlas u dîbāya ğālibdür	Gazel/6		--- / --- / --- / -	Başlık: Ğazel-i Müşterek Es‘ad ü Nabî /Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
172b	Nādirî	Ādemün aqlın alur fitne ile duḥter-i rez ‘Aceb anuñ da ayağın çeker yok mı biraz	Ġoncenün bād-ı şabā gerçi ğubārın giderür Gerd-i ğam Nādiriyā āh ile dilden ğitmez	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
173a	Faşıḥ	İtmesün muğber ruḥuñ āyînesin her bed-nefes İltifātun çeşmine girmek neden her ḥār u ḥas	Yār ağyāriyla dil bāriyla ḳalduğ ey Faşıḥ Ġüşe-i tārîk-i derd ü ğuşşada bî-yār u kes	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
173a	Mezākî	Böyle ḳalursa sūz-ı dil-i āteşin-nefes Dūzaḥ-fürüz-ı ḥasret olur bir kemîn-nefes	Yā Rab budur Mezākî-i zāruñ niyāzı kim İmān ile muḳārin ola vāpesin-nefes	Gazel/7		--- / --- / --- / -	
173a	Fā’izî	Çıkarup cāmesini şevḳ ile pūyan idi Ḳays İrmege menzil-i maḳşūda şitābān idi Ḳays	Sāyebān itmiş idi başına murgān perini Fā’izî mülk-i maḥabbetde Süleymān idi Ḳays	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
173b	Rüşdî	İtse de ey dil eger minnetle lutf-ı bî-ḳiyās Eylemez ‘ārif olan çarḥ-ı deniden iltimās	Rüşdiyā dil-bestedür meydān-ı naẓm içre eger Āftāb ola semend-i ṭab‘ uñ zerrîn ḳutās	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
173b	Şābit	Zāhidā eyleme cem‘ iyyet-i rindāna heves Şiklet-i riş-i dîrāzı çekemezler uzkes	Şābitā zir ger ‘aşḳum ne ‘aceb eyler isem Sînede cevher-i dāğ-ı cigeri zîb-i kafes	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
174a	[Hevāyî]	Düşme av ḳaydına mānend-i seg-i herze meres Tāzî oturdı ḳo artuğ çulın al ipini kes	Şimdi seğbān şu‘arāsı seni ser-çeşme bilür Ḥazer it ḳırma silāḥı be Hevāyî be teres	Gazel/5		--- / --- / --- / -	Mecmuada başlık yoktur.
175a	Sūzî	Yine şāh-ı cemenden nūşa ‘ālem izn-i ‘ām almış Ele zerrîn-ḳadeḥ lāle-piyāle ğonce-cām almış	Sebük-rev olsa lāyḳkür kümeyt-i ṭa‘bum ey Sūzî Bu meydān-ı maḥabbetde alup öñdül o nām almış	Gazel/5		--- / --- / --- / -	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
175a	Rūḥî	O mest-i ‘işve-perver destine zan itme cām almış Nezāket ile bezmgāh-ı melāḥatden müdām almış	Nāzire itmege şî‘r-i muğayyer ḥatṭ-ı Sūziyi Güzel pey-revlik itmiş elde kilik-i müşğ-fām almış	Gazel/7		--- / --- / --- / -	Başlık: Nazîre-i Li-muḥarririhi Rūḥî / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
175a	Riyāzî	Ruḥsın sînede cā eyle dil ü cāna ḳarış İḥtilāt eyle begüm gel berü yārāna ḳarış	Ey Riyāzî giderek vāşıl ider bahre seni Ḳatre iseñ de n’ola seyl-i firāvāna ḳarış	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
175b	Nābî	Bir zamān ḥüsnle ol āfet-i meh-rû ne imiş Nāz u şîve ne imiş kâmet-i dil-cü ne imiş	Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tîz-i sitem Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḥan-gü ne imiş	Gazel/5		--- / --- / --- / -	

176a	Na' tî	Cemâl-i dil-rübâyı nûş-ı mey pür-tâb göstermiş O keyfiyyet ruh-ı alın gül-i sir-âb göstermiş	Dimiş kimdür esir-i derd-i 'aşkum Na' tîyi bilmem O bî-raḥme hele ta' rîf idüp aḥbâb göstermiş	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
176a	Nazîm	Çemende bâğbân gül-berg-i ḥandânımı devşirmiş Debîr-i bâğ evrâk-ı gülîstânımı devşirmiş	Bozılmış ḥüsnî gelmiş ḥattı kâlâsın şatup şavmış Nazîm aḥşam irişmiş ḥ'âce dükkânını devşirmiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
176a	Şehrî	Çeşm-i giryânumla ey nîl eyleme baḥş-i ḥurûş Kim bu bahruñ cûşî gelmez kıyâsa ol ḥamûş	Veh ki olmış ḥasret-i didârdan Şehrî gibi Sine pür-şerḥa ciger pür-ḥün nîl-i dil ḥurûş	Gazel/5			Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
176b	[Nâ'îlî]	Ruḥuñ şevkiyle dil kim zülf-i müşg-eḫşâna el şunmuş Zeliḥâdur ki dâmân-ı meh-i Ken'âna el şunmuş	Ma'anî gevherin itmekde ṭab' uñ Nâ'îlî işâr Tılısmın feth idüp gencine-i 'irfâna el şunmuş	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Mecmuada başlık yoktur.
176b	Vecdî	Girîbânın açup dil sine-i cânâna âl şunmuş 'Aceb mi gevher-i maḫsûdı bulsa kâna âl şunmuş	Nazîrûñ bulmamış bu şi' r-i pākûñ şimdi ey Vecdî Takayyüd eylemiş çok defter ü divâna âl şunmuş	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
176b	Mezâkî	Yine şâne ser-i zülf-i 'abîr-eḫşâna el şunmuş Hezârân-dil perîşân eylemiş biñ câna el şunmuş	Mezâkî böyle vâdide 'aceb mi alsa meydânı 'Înân-ı eşheb-i ṭab'-ı sebük-cevlâna el şunmuş	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
177a	Nâ'îlî	Dil-i âşûfte kim ol 'anberîn gîsûya bağlanmış Şanurlar sebze-i nev-restedür sebbûya bağlanmış	Terennüm-sâzıdur ey Nâ'îlî ervâḥ okındukça Zihî naḫş-ı bedî'-i ḥüsn kim ol rûya bağlanmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
177a	Hevâyî	O bayraklar ki kalyonda babafingoya bağlanmış Mûlevven aşkıdur gûvâ yeñî yapuya bağlanmış	Hevâyî şimdi dil çokluk deli g.tlerden itmez ḥaz Palâmâr-ı ta'alluk var ise uşluya bağlanmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
177a	Nazîm	Küsûf-ı turrenden mihr-i ruḥuñ tâb-eḫşen olmazmış Meger şem'-i ümid-i baḫt-i 'aşıḫ rûşen olmazmış	Nazîmâ zerdi rûyum görüp 'âlem pesend itdi Yanında kimsenüñ bî-zer olan müstaḫşen olmazmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükkada, ""Bestekâr" Nazîm'in Yayımlanmamış Şiirleri", s.1994).
177b	Nâbî	Derûn-ı dilde çâkin 'aşıḫ-ı bî-tâb göstermiş 'İbâdet-ḥâne-i endîşede mihrâb göstermiş	Felekde ḥaste-i hicrâna taklîd eyleyüp Nâbî Gice tâ-şubḥ olınca dide-i bî-ḥ'âb göstermiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
177b	Rüşdî	Yazınca kilik-i kudret tâlî'im der-ḥ'âb göstermiş Âyine dest-i ümidüm gibi bî-tâb göstermiş	Tenümde tâze tâze dâğlar zan eyleme Rüşdî Maḥabbet bâğbânı şad-gül-i sir-âb göstermiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
177b	Nazîm	O ebrû üzre zülfin yâr kim pür-tâb göstermiş Yem-i behcetde mâhî şaydına kullâb göstermiş	O ebrû üzre zülfin yâr kim pür-tâb göstermiş Yem-i behcetde mâhî şaydına kullâb göstermiş	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
178a	Şâbit	Ḳad ü kâmet virdi ol serve kıyâmet gösteriş Dil-rübâ-yı söyle gösterse kıyâfet gösteriş	Sihirden bir şu' be gösterdün şuhân erbâbına Böyle olsa şi'rde Şâbit belâgat gösteriş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
178a	Nazîm	Olup peşmînesi köhne ridâ-yı zâhid eklenmiş N'ola düşse 'aşâyâ kâse-i 'ömri direklenmiş	Nazîm-i zâr şimdi bir ferîşte ḥüba meyl itmiş Geçüp nefis ü hevânüñ şer ü şûrından meleklenmiş	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
178a	Rûhî	O meh kim ḥalka-i zikre duḫul itmiş eteklenmiş Înâbet eylemiş seyr-i ṭarîkatden köçeklenmiş	'Aceb Rûhîye mi kaşdı yine ol fitne-engîzün Silâhın der-miyân itmiş kılıçlanmış tüfeklenmiş	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	Başlık: Li-muḥarririhi Rûhî/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
178b	Rüşdî	Şarâb-ı nâb ile çeşmüñ gibi göñlüm ki mest olmuş Ümid-i bâde-i câm-ı lebûñle mey-perest olmuş	Dil evvel câm-ı mihr ü mâḥ ile hem-seng iken şimdi Yazık kim seng-i cev-r-i yâr ile Rüşdî şikest olmuş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

178b	Mezākī	Gönlü ki bezm-i maḥabbetde mest olup kalmış Tamām-ı mest-i şarāb-ı Elest olup kalmış	Mezākī ḥayret ile şāh-ı rāh-ı ḥasretde Düçār-ı dil-ber-i ḥançer-be-dest olup kalmış	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
179a	Şemsī	Ruḥuñ ressām-ı kudret rüyuña cānā şığışdurmuş Ki bir berg-i semen üzre gül-i ḥamrā şığışdurmuş	Hezār aḥsent Şemsī bu zemīn-i pākūñe hergiz Daḥı kimse degül bir nükte-i ra' nā şığışdurmuş	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
179a	Nāzimā	Süveydā-yı dile 'aşkuñ o kim cānā şığışdurmuş Derūn-ı katreye güyā ki bir deryā şığışdurmuş	Semend-i ṭab'-ı Şemsiye ḥased kim Nāzimā böyle Zemīn-i tenge şad maẓmūn-ı bī-hemtā şığışdurmuş	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
179b	'Āzim	Dil-i 'uşşāk ile dest ü girībān olmak istemiş Meger tiğ-ı müjen ālūde-dāmān olmak istemiş	Şikest-i rişte-i bend-i ta' alluḡdan ġaraz 'Āzim Meger dil ḥıttā-i tecrīde sultān olmak istemiş	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
179b	Mādiḥ	O gül-çehre 'izārın tāb-ı meyle tazelendirmiş Gönlü murğın hevā-yı 'aşk-ıla āğāzelendirmiş	Hezārān n'ola nālān olur ise Mādiḥ-i şeydā O gül-çehre-i 'izārın tāb-ı meyle tazelendirmiş	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	Mecmuada yer alan 3, 4, 5, 6 ve 7. beyitler, tezkirede yoktur. (bk. Tuman, a.g.e. , s. 899-900).
180a	Naẓīm	O kim dürc-i leb-i la'inde dürr-i nāb göstermiş Ne sāḥirdür şererde katre katre āb göstermiş	Naẓīmāsā ferāġat eyleyüp dil dest-būsından Ayağın sāķi-i bezmüñ öpüp ādāb göstermiş	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	
180a	Rūḥī	O kim nūr-ı cemālın 'āleme meh-tāb göstermiş Şem' a-i āftāb-ı rüyın āteş-tāb göstermiş	Bugün Rūḥiye hem-pā var mıdır küy-ı belāġate Ki vezn-i ṭab'ı reşk-i Fāzıl-ı ḥār āb göstermiş	Gazel/7		.- / .- / .- / .-	Başlık: Li- muḥarririhi Rūḥi/ Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
180a	Sūzī	O meh kim 'ārızın germ-i ġazabdan tāb göstermiş Şefkatden güyiyā ol 'āleme meh-tāb göstermiş	Me'ānī dürrlerin Sūzī nişār itmiş bu meydāna Zarīfāne geh icāz u gehi itnāb göstermiş	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
180b	Nābī	Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāra yapışmış Mıkrāzđur ol şem'-i ziyā-dāra yapışmış	Nābī hele uşlanmış olup 'aşka giriftār Terk eylemiş āvāreligi käre yapışmış	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
181a	Vecdī	Düşüp ayağūña gönlüm ki mest olup kalmış Piyāledür ki bezümde şikest olup kalmış	Ne nüş-ı bādeye kādir ne ġitnege Vecdī Hücüm-ı keyf ile sāġar-be-dest olup kalmış	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
181a	Nā'ili	Gönlü ki kāfir-i deyr-i elest olup kalmış Baḡup cemālūñe şüret-perest olup kalmış	Ne Nā'ili ne mecāl-i vātan ne tāb-ı sefer Nifāk-ı baḥt ile ḥātır-şikest olup kalmış	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	
181b	Mācid	O tāb [kim] ḥüsn-i yāra ḥoş yaraşmış Mekir ol şivekāra ḥoş yaraşmış	Çü Mācid gülsitān-ı vuşlata bu Fiğān-kārī hezāra ḥoş yaraşmış	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükada, "Kaptan-ı Deryâ" Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)", s. 53.
181b	Ferīd	Ḥaṭ-ı nev gül-'izāra ḥoş yaraşmış Çemen vaḡt-i bahāra ḥoş yaraşmış	Ser-ā-ser cāme-i ḥübü Feridā Muḥaşşal kadd-i yāra ḥoş yaraşmış	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
181b	Mācid	Ḥaṭ-ı yāḡūt-i lebi kābil-i taḥrīr olmaz Şülüşü ġonce-i reyḥāniye tanzīr olmaz	Dāda ruḡşat [u] rızā var ise sende Mācid Ser-nüvişt-i ezeli bā' iş-i tekdīr olmaz	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükada, "Kaptan-ı Deryâ"

							Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)", s. 53-54.
182a	Nâbî	‘Aliye ol perî mektûb-ı müştākâne göndermiş Şaf-ı müjgânının resmin yazup rindâna göndermiş	Hedâyanuñ vuşûlın eylemiş i‘ lâm ey Nâbî ‘Alî-i haste bu şî‘ r-i terî cânâne göndermiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
182a	Şabrî	Gözin nergisler açmış bir kıyâmet nev-bahâr olmuş Nice Cem hâkden câm ile güyâ âşkâr olmuş	Hezârân reşk Şabrî nergise devr-i Cem-i gülde Pür itmiş sâğarın mahsûd-ı çeşm-i rûzgâr olmuş	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
182a	Nâdirî	Hâf-ı sebz arasından tâb-ı rüyûñ âşkâr olmuş Dıraht-ı Tûr-ı hûsnûñ berk-i sebzî şu‘ le-dâr olmuş	‘Aceb mi Nâdirîves cânı berbâd olsa ‘uşşâkuñ Sefer kaşdına ol şûh esb-i nâz üzre süvâr olmuş	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
182b	Nâ’ilî	Göñül âvâregân-ı ‘aşka hergiz mesken olmazmış Yem-i miñnetde sâhil küh-ı ğamda dâmen olmazmış	Olurmuş âb-ı germ-i dîdeden dil Nâ’ilî pür-tâb Mağabbet şehrinûñ germ-âbesinde külhen olmazmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
182b	‘Ârif	Hezâr-ı dil-şüde nâlân u bî-ķarâr olmuş Sitem-resîde-i âsîb-i zaħm-ı hâr olmuş	Çemende ‘Ârif-i şûride-hâli dün gördüm Benüm gibi o da âşûfte-rûzgâr olmuş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
183a	Vecdî	Göñül esîr-i leb-i nûş-ħand olup kalmış Meges gibi ki giriftâr-ı kând olup kalmış	Benî fütâde-i câh-ı zekân ider Vecdî Nigeh ki mâ’îl-i kâdd-i bülend olup kalmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
183b	Nâbî	O şûhuñ itdügi tarz-ı cefâ ne müşkil imiş Taħammül eylemeden mâ‘ada ne müşkil imiş	O şûhuñ hâf araya Nâbiyâ bıraktı nîfâķ Münâsebetle olan iftirâ ne müşkil imiş	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
183b	Tâlib	Hûzûr-ı yârda ‘arz-ı recâ ne müşkil imiş Gedâ murâdını şâha edâ ne müşkil imiş	Vişâl imiş ğam-ı hecrûñ ‘ilâci ey Tâlib Bu derdi bilmez idüm ben devâ ne müşkil imiş	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
183b	Ħamdî- Reşkî	Bakılmaz tal‘at-ı cânâna reşk-i âftâb olmuş Anuñ ‘çün dîde-i giryânımız pür-iztirâb olmuş	Ħabûl itmez bu nazm-ı dil-pesendûñ Ħamdîyâ şîrket Ferîd-i ‘aşr egerçi Reşkî-i feyz-iktisâb olmuş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Ħazel-i Müşterek / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
183b	Tâlib	Reh-i firâķda ‘uşşâka reh-nümâ yoğ imiş Ħarîbe hîc bu yirlerde âşnâ yoğ imiş	Hele ben ârzû-yı şîhhat eylemem Tâlib Ya var imiş ğam-ı ‘aşkuñ devâsı yâ yoğ imiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
184b	Nâ’ilî	Bu süllem-pâye-i iķbâle kim Şeddâd ayak başmış Felek kaşr-ı vücûdın itmege berbâd ayak başmış	Dil-i ferzâne bir uğranmamış semt ihtiyâr itmiş İşitmiş Nâ’iliden mülk-i nazma yâd ayak başmış	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
184b	[Vecdî]	O küh-ı derd kim aña dil-i nâ-şâd ayak başmış Ne zaħm-ı tîşe görmişdür ne ĥod Ferhâd ayak başmış	Tekâpû-yı zemîn-i nev saña maşşûsdur Vecdî Bu vâdiyi ne bulmuş var ne bir üstâd ayak başmış	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	Mecmuada başlık yoktur.
184b	[Mezâķî]	O vâdi-i mağabbet kim dil-i nâ-şâd ayak başmış Ne Ħays-ı bihude gerdûna ĥod Ferhâd ayak başmış	Mezâķî mu‘cize-gûluk suħanda sende ĥatm oldı Egerçi pâye-i i‘ câza çok üstâd ayak başmış	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Mecmuada başlık yoktur.
185a	Nâbî	Ser-i kūyına yârûñ ‘âşîķ-ı bî-ķäre yüz tutmuş Zemine sâyeverş taşvîrves divâre yüz tutmuş	O mîhrûñ ‘aksî kim ĥasretûñe âyinedür Nâbî Birin biz görmedük âyine-i sad-pâre yüz tutmuş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
185a	Nef’î	Şûfî bu şûreti gel ma‘nî-i takvâya deĝiş Ħalbi pâk it nemedi atlas u dibâya deĝiş	Olsa pür-gevher-i esrâr-ı ma‘ânî ‘âlem Sen anı yine dil-i Nef’î-i şeydâya deĝiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
185b	Nâ’ilî	Sürûd-i bezm-i vişâli fiğân u âha deĝiş Şafâ-yı vuşlatı bir âşnâ nigâha deĝiş	Sefîdkârî-i çeşm-i ümidi Nâ’iliyâ Telâfî-i sitem-i baht-ı rû-siyâha deĝiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
185b	‘İşmetî	O dem üstâd-ı ĥikmet vaz‘-ı kânûn hevâ itmiş Mağabbet kârına nakş-ı cefâdan ibtidâ itmiş	Ħudâya ‘İşmetî şad şûkr ü minnet dâmen-i yârı Ser-i iķbâlûme çün sây-e perr-i hümâ itmiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
185b	Yahyâ	Boyınca serv-i nâzum zûlf-i müşĝinin dîrâz itmiş Meger pâ-bûsına müştâķ olan diller niyâz itmiş	Te‘eşşûr gördüm ey Yahyâ gice şem‘-i şeb-ârâda Yanarken var ise pervâne âh-ı cân-güdâz itmiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
186a	Hevâyî	O vîrân bāğ kim aña dil-i bed-zâd ayak başmış Ne bir kez çapalanmışdur ne ĥod ırĝad ayak başmış	Zemîn-i nev diyû hep çîĝnemîşler artıķ eskîmiş Hevâyî bu yola zirâ ki çok üstâd [ayak başmış]	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

186a	Hevâyî	Kal' a-i neşve boşanmış hıfz-ı kurşun kalmamış Hoğkasında ya' nî tiryâkinûn afyon kalmamış	Biñ gazel şunsam eli ceybine varmaz kimsenûn Ey Hevâyî ağınyâda beñzer altun kalmamış	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
186b	Nâbî	Gülsitân-ı dehre geldük reng yok bû kalmamış Sâye-endâz-ı kerem bir nahl-i dil-cû kalmamış	Ceyş-i gamdan kanda itsün ilticâ ehl-i niyâz Kal' a-i himmetde Nâbî burc u bârû kalmamış	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
186b	Hevâyî	Edrine şehrine geldük mey yok hû kalmamış Gice şûrbâsı çıkar bir bellû kapu kalmamış	Şimdi kağı izbeye itsün Hevâyî ilticâ Hep yıkılmış köhne dükkânında yapu kalmamış	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
187a	Şabrî	Ol ki derdin 'âşıkûn cânında pinhân eylemiş Çâresin de derd-i pinhânında pinhân eylemiş	Buldi ol iksîr-i endişem ki Şabrî dest-i ğayb Tab' umuñ genc-i firâvânında pinhân eylemiş	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
187a	Yahyâ	Siyeh zülf ol ruh-ı zibâyâ düşmüş Güneş üzre 'acebdür sâye düşmüş	Başa çıkmak umarmış kâkûliyle Gönül Yahyâ 'aceb sevdâyâ düşmüş	Gazel/5		--- / --- / --	
187b	Nâdirî	Bâde-i dil-keşe öykündüğünü eyledi güş Kahveyi koz kabına koysa n'ola kahve-fürüş	Şöyledür Nâdiriyâ bâde-i 'aşk âhır kim 'Akl-ı evcele olursañ seni eyler bî-hüş	Gazel/6		-- / -- / --- / --	
188a	Şâbit	Suñan-ı ehl-i dili zâhide itdirmek güş Mâ-haşal takmak olur güş-ı himâra mengüş	Bâğda 'işrete kimden şıkılursın Şâbit Gül bir âlüfte-cevân bülbül ise bir ser-hoş	Gazel/5		-- / -- / --- / --	
188a	Faşîh	Kimûn ol şeh-levendüm sînesin bilmem nişân tutmuş Ki bir destinde tîr-tîzû bir elde kemân tutmuş	Semend-i nâza binmiş türktâz-ı cevre 'azm itmiş Faşîh 'uşşâkı pâ-mâl itmege ol şeh 'inân tutmuş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
188a	Nażîm	Müñeñle ebruvânûn kim senûn tîr ü kemân tutmuş Dil ü cân ile 'âşık sine-i çâkin nişân tutmuş	Nażîmâsâ degül pinhân u peydâ içmemek mümkün Elinde ol perî câm-ı şarâb-ı erguvân tutmuş	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
188b	Faşîh	Ol kim baña la' lûn ezeli mültemes itmiş Şehd-i lebûne merdüm-i çeşmüm meges itmiş	Gördüm ser-i râh üzre şitâbân-ı Faşîhî Var ise yine kuy-ı nigârî heves itmiş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
188b	Fehîm	N'eyleyüm dil her hünemde mâhir olmuş olmamış Zür ile ilzâma dehri kâdir olmuş olmamış	N'eylesün dil ol perî-rû itmeyince i' tibâr Sihr-pîrâ-biñ Fehîm şâ'ir olmuş olmamış	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
189a	Faşîh	Ğamuñla dil ten ü cândan seyâhat istermiş Mağabbet iki cihândan ferâgat istermiş	Faşîh Kûh-ken olmazdı tişesüz âzâd Ki kârî başa iletmekte elbet istermiş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
189a	Nażîm	Vişâl-i yâra gönül şarf-ı himmet istermiş Gelür imiş o perî bezme da' vet istermiş	Nażîm-i zâr gibi şu'le-nüş olan 'âşık Ğam-ı mağabbet ile germ-ülfet istermiş	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
189b	Faşîh	Cihân firdavse dönmüş nev-bahâr-ı dil-sitân gelmiş Temâşâyâ bu bâğ-ı 'âlemi Dârû'l-Cinân gelmiş	Faşîhâ bu haberden ğâfilüz biz ol perî-rûdan Meger peygâm-ı va'd-i vaşl ağıyâra nihân gelmiş	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
189b	Nażîm	'Îzârûn üzre hañ-ı 'anberin-şiken bitmiş Benefşedür ki hem-âğûş-ı yâsemen bitmiş	Şikenc-i zülfine çok kıl ü kâl olındı Nażîm Beyân-ı hañ-ı ruhında velî suñan bitmiş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
189b	Fâ'izî	Sen itdühise bu dil-i nâlânî ferâmûş Ben eylemezüm itdüğün ihsânî ferâmûş	Yûsuf gibi zindân-ı felâketde kalur dil Eylerse o şeh Fâ'iziyâ anı ferâmûş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
190a	Nâbî	Reşk-i ruh-ı âlûñle gül âteşlere düşmüş Mey hasret-i la' lûñle keş-â-keşlere düşmüş	Ol mîveye beñzer ki alur rengi kâmerden Nâbî dil-i hûn-geşte ki mehveşlere düşmüş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
190a	Şâbit	Şeb-nem tolı mânendi bugün güllere düşmüş Ol taze vü ter göncelerin hep sere düşmüş	Şâbit de ne mazmûn düşürürdi dañı ammâ Bir ma' rifetûn kâdiri bilinmez yire düşmüş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
190b	Rüşdî	Bî-kayd olan gedâlara dünyâ belâ imiş Azâdelik cihâtda 'aceb ibtilâ imiş	Ben mübtelâyı terk idüp ağıyâra oldı yâr Rüşdî o şüh bilmez idüm bî-vefâ imiş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
191a	Nâdirî	Sâkiyâ yan başdı it peymâneyi rindâne baş Şimdilik meydân senûndür ayağûn merdâne baş	Mağlaşuñla nağd-i eş'aruñ yürüt ey Nâdirî Husrev-i mülk-i suñansın sikke-i merdâne baş	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
191a	Şâbit	Geh bâde içür zâhide sâkî geh 'arâk baş Mestüm tıramam dirse 'aşası ile tayağ baş	Şâbit gibi pîrâne düşüp vâdî-i nazma Pây-ı talebi hâme 'aşasın kağarak baş	Gazel/5		-- / -- / -- / --	

191b	Mezākî	Huş gelür rindāna sākî meclis-i şahbāda raşş Eylesün şimden girü gül-gün kümeýt-i bāde raşş	Ey Mezākî pāy-māl olur ‘adū-yı nā-bekār Esb-i tab‘um eyledükçe ‘arşa-i ma‘nāda raşş	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
193a	Nādirî	Eylese ‘aşık n’ola derd-i dilin cānāna ‘arz Çünkü lâzımdur kuluñ aḫvālını sultāna ‘arz	Ḥayli taḫşin eyleyüp eylerdi medḥ ey Nādirî Mümkün olsa eylemek eş‘aruñ Ḥassāna ‘arz	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
194a	Nābî	‘Aşık ki olur büse-i ruḫsār ile kānî‘ Dil-ber daḫl ol veche rızā virse ne mānî‘	Ümidüñi pā-beste-i ye’s eyleme Nābî İḫsān-ı Ḥudā bir gün ider def‘-i mevānî‘	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
195b	Vecdî	Ne oldı çeşm-i füsün-sāzı nāzdan fāriğ Ne ben dili idebildüm niyāzdan fāriğ	Pür itdi nālelerüm tāk-ı çarḫı ey Vecdî ‘Aceb mi zühre eger olsa sāzdan fāriğ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
195b	Şabrî	Ġamzeñ eyler miydi cām-ı ‘işveden görsek ferāğ Kişver-i ḫüsn içre olsa bāde-i nāba yasağ	Ġsmān-ı ‘ālem-i ‘aşkuñ hilālî bedr olur Na‘l-i sinem üzre Şabrî ursa ol meh-pāre dāğ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
195b	Rüşdî	Yandı dil sūz-ı ġam-ı ‘aşk-ıla mānend-i çerāğ Gelmedi cev̄ ü cefādan daḫl ol şūḫa ferāğ	Rüşdiyā nazmuñı sen ġayra kıyās eyleme kim Nağme-i bülbül ile bir midür āvāze-i zāğ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
196a	Nābî	Görinürse ne kadar çeşmüme dil-dār laṭif Añdan efzün görünür cehre-i āğyār kesif	Büseğāh-ı kalem ü secdegeh-i rāz olamaz Nābiyā olmayıcak dāmen-i eş‘ār laṭif	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
196a	Nā’ilî	‘Ālem āşüfte bahār-ı ḫaṭ-ı dil-dār laṭif Sünbül-i ṭurra muṭarrā gül-i ruḫsār laṭif	Nā’ilî sineye çek yarı ki ṭurduqça olur Şadeḫ-i sinede ol gevher-i şehvār laṭif	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
196a	Şehrî	La‘l-i nābuñdan olur telḫi-i āzār laṭif Görinür sāye-i gül-goncede çün ḫār laṭif	Şehrî teşḫiş idemem ma‘nî-i elfāzumdan Ol kadar oldı dil-i mu‘cize-ğüftār laṭif	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
197a	Mezākî	Dizilmiş zir-i ebrüsında müjgān-ı siyeh şaf şaf Kemān-ber-düş olup ṭurmuş kemingehde sip̄eh şaf şaf	Mezākî lenger-i ümide zevrak-bend-i şıdk ancak Ne ġam gelse dökilse mevc-i ‘ummān-ı ġüneḫ şaf şaf	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
198a	Fehîm	Oldı dilden mezheb ü ‘aql-ı taşarruf ber-ṭaraf Ba‘d-ez̄in divāne-i ‘aşkum tekellüf ber-ṭaraf mi ‘rāt	Gel Fehimā dā’imā küstāḫla leb-ber-leb ol Ey gül-i bağ-ı ḫayā luṭf it tekellüf ber-ṭaraf	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
198a	Nāzîm	Yāruñ yetişdi ḫaṭṭ-ı siyāḫı ṭaraf ṭaraf İklîm-i ḫüsnî başdı sipāḫı ṭaraf ṭaraf	Oldı ḫadîka-i şuḫanum sebz-i ter Nāzîm İrdi nesim-i feyz-i ilāḫî ṭaraf ṭaraf	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
198a	Şabrî	Oldı bezm-i meyde dilden bîm ü ġuşşa ber-ṭaraf Ġuşuma irdi şürāḫiden şadā-yı lā-teḫaf	Katre-āb-ı cüy-ı luṭfuñ itme Şabrîden dirîğ Rüz-ı pür-şür-ı cezāda ey dūr-i baḫr-ı Necef	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
198b	Yahyā	‘Ārız-ı zibāña virmiş ḫaṭṭ-ı müşğünün şeref ‘Aşık-ı miskînün āramı oldı ber-ṭaraf	Güşvār itmezse dürr-i nazmuñı Yahyā o şāḫ Kadr u kıymet bulmaya ‘ālemde mānend-i ḫazef	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
198b	Rüşdî	Nāylar geldi fiğāne bezm-i meyde kızdı def ‘Ays u ‘işret vaktidür sākî tekellüf ber-ṭaraf	Ġayre uymaz güher-i nazm-ı bülendün Rüşdiyā Bir midür hiç şeb-çerāğ-ı u la‘l ile seng-i ḫazef	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
199b	Yahyā	Ġşnā olmasa ol kulzüm-i zehḫāra şadeḫ Mālik olur mı idi lü’lū’-i şehvāra şadeḫ	Feyz-i nisān-ı ‘atādur n’ola Yahyā diseler Pāk ma‘nāya dūr ü nazm-ı dürrer-bāra şadeḫ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
199b	Mezākî	Dest-i ümide girmedi dāmān-ı yār ḫayf El ırmadı vişāle meded şad-hezār ḫayf	Böyle şikāyet itse n’ola rüzgārdan Ber-bād oldı sa‘y-ı Mezākî-i zār ḫayf	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
200a	Yahyā	Eş-şālā dest-i irādetle açıldı bāb-ı ‘aşk Eylesün cānān ile cān soḫbetin erbāb-ı ‘aşk	Var mı Yahyā zerrede ol tāb kim ārām ide ‘Āleme pertev şalınca mihr-i ‘ālem-tāb-ı ‘aşk	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
200a	Bahāyî	Bî-niyāz-ı tāk-i devletdür ser-i abdāl-ı ‘aşk Farḫ-ı ehl-i derde besdür sāye-i iḫbāl-ı ‘aşk	Hiçe şatmışken metā’-ı cānumı oldum yine Ey Bahāyî şermsār-ı ḫıdmet-i dellāl-ı ‘aşk	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
200a	Ṭalib	Dilleri ḫandān ider ġulğul-ı mīnā-yı ‘aşk Ġonce-i ṭab‘ı açar bülbül-i ġüyā-yı ‘aşk	Ḥāl-i dili dil-rübā ḫub bilür Ṭalibā Yūsufā ma‘lumdur ḫüsn-i Züleyḫā-yı ‘aşk	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
200b	Rüşdî	Nice beñzer rüyūña meh kim nürında kāmı yok Nice itsün cilve-i ḫaddūñ ki servūñ cāmı yok	Biz berāt-ı ḫaṭ ile ol şāḫ-ı ḫüsnî sevmişüz Kim dimiş kim bizde anuñ Rüşdiyā fermānı yok	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

200b	Şābit	Humār-ı zālīm ile sākī imtizācum yok Senūñ vücūduña sıhhat benüm mizācum yok	Hezar-bār-ı emel gelse behre-yāb olmam Bu bār-hānede Sābit o yükde bacum yok	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
201a	Nābī	Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin aldık Hep bundadır esbāb-ı hevānuñ nesin aldık	Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin aldık	Gazel/6		-. / .-. / .-. / .-	
201a	Fehīm	Ġam-ı cāvīd-i dildür yār-ı ‘āşık Yine ğamdur olan ğam-h’ār-ı ‘āşık	Ne hacetdür Fehimā nefh-i Şūra Yıkar dünyāyı āh u zār-ı ‘āşık	Gazel/7		.-. / .-. / .-	
201b	Faşıh	Ehl-i dili kām-yāb ider ‘aşk Nā-ehlleri harāb ider ‘aşk	Dür olma Faşıh dergehinden Elbet saña feth-i bāb ider ‘aşk	Gazel/5		-. / .-. / .-	
201b	Nazīm	Mecnūnuñ olan dilde olur mı gile-i ‘aşk Cān gerdenine geçse dağı silsile-i ‘aşk	Hep deşt-i cünün geşt iderüz biz de Nazīmā Olsak yiridür Kays ile hem-kāfile-i ‘aşk	Gazel/7		-. / .-. / .-. / .-	
201b	Fā’izī	Hiç mümkin mi dil-i zār itmeye ifşā-yı ‘aşk Hem ola divāne hem mestāne-i şahbā-yı ‘aşk	Derd-i serden sen nice baş kaldırırsın Fā’izī Hem humār-ı hicr ola derkār hem ğavgā-yı ‘aşk	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
202a	Nazīm	Güm-geşte dili kākül-i cānānede bulduk Ol vahşiyi bir kere hele lānede bulduk	Yağduk dil-i tāb-ı ruḥ-ı dil-dāra Nazīmā Bezmi-ı taraba şem‘ ile pervānede bulduk	Gazel/7		-. / .-. / .-. / .-	
202b	Nā’ili	Bakamaz rüyāna dil zulf-i siyāh olmayıcak Tāb-ı hüsne dōyemez perde-i āh olmayıcak	Nā’ili mu‘terif olsa n’ola cürm-i ‘aşka Yār cevri itmez o bī-dilde günāh olmayıcak	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
202b	Nef’i	Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcak Cürmüm ikrār idemem mest-i harāb olmayıcak	Sen bu rüsvālığı ey Nef’i kōmazsın elden Yārdan yine saña hışm u ‘itāb olmayıcak	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
202b	Tālib	Ne kayd idi zen-i dehre maḥabbet itmiş olayduk Ne derd idi o sitem-kāra raġbet itmiş olayduk	‘İzār-ı kām görünmezdi çeşm-i ḥ’āhişe Tālib Nigāhı beste-i kayd-ı hacālet itmiş olayduk	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
203a	Faşıh	Merhamet itmez misün sineñde imānuñ mı yok Haste-i ‘aşka ilāca yoḥsa dermānuñ mı yok	Dide-i terle dil-i perverde māliksın Faşıh Devlet-i ‘aşkuñda yāruñ baḥr ile kānuñ mı yok	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
203a	Fā’izī	Egerci destümüzde sāgar-ı ‘ays u şafāmuz yok Elūne bakmazuz sākī bizüm senden recāmuz yok	Kırār-ı sa’d u naḥsından n’içün baḥş eylerüz dehrüñ Bizüm ḥod Fā’izī devr-i felekden müdde’āmuz yok	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
203a	Şehrī	Hürşid-i cihān-tāb-ı kemālüm seherüm yok Ser-tā-be-kaḍem ḥayr-ı du’āyam eşerüm yok	Şehrīdür iden ğamze-i bī-raḥmuñı tekfīr Zinhār bu sözden ḥaberüm yok ḥaberüm yok	Gazel/5		-. / .-. / .-. / .-	
203b	Fehīm	Nigeh-i şūḥı ile ğamze-i ğammāzına bak Nice fāş olmadadır cān u dilüñ rāzına bak	Olsa ḥāmūs Fehimā-yı suḥan-sāz n’ola Kālem-i nüktever-i nātıka-perdāzına bak	Gazel/6		.-. / .-. / .-. / .-	
203b	Şināsī	Kāmetiyle o mehūñ dide-i ğammāzına bak Sidre-i bağ-ı bihiştüñ hele şehbāzına bak	Hışm ile bakması da ḥüsni-i nazardur yāruñ Sen Şināsī ol şehūñ dide-i ğammāzına bak	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
203b	Mezākī	Ol sehi-kad geliyor cilve-i refātarına bak Ne kaḍar āfet olur tarzına etvārına bak	Meşreb-i pāk-i Mezākide leṭāfet vardur Zāde-i tab‘-ı şafā-perver-i efkārına bak	Gazel/6		.-. / .-. / .-. / .-	
204a	Şināsī	Ḥayāl-i ebruvān ile meh-i nevdin nişān oldu O māhuñ devr-i ‘aşkıñda müsār-ı bi’l-benān oldu	Şināsī baḥt-ı tūre dāc-ı ğam göstermedi hergiz Mehāsā gerdiş itdüñ gerçi seyyāḥ-ı cihān oldu	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
204a	Şābit	Dil-ber olınca mübtelā müşfik Arkasında ḥuzūr ider ‘āşık	Şābitā baḥtınıñ ğuşādeliği O gülüñ çāk-ı sinesinden açık	Gazel/5		.-. / .-. / .-	
204b	Nabī	Bir devlet içün çarḫa temennādan uşandık Bir vaşl içün aġyāra müdārādan uşandık	Nābī ile ol āfetüñ it ḥālını takrīr Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uşandık	Gazel/5		-. / .-. / .-. / .-	
204b	Tālib	Ne ḥoşdur zevk-yāb-ı çāşni-i ‘aşk-ı pāk olmağ Ne ‘ālemdür hele bir kerre görsek derdnāk [olmağ]	Ġaribe mizbānlık itmeyen mün‘imlerüñ Tālib Meger yādına gelmez miḥmān-ı zār-i ḥāk olmağ	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / .-	
204b	Fehīm	Biñ vech ile yār itse tecellī ḥaberüm yok Güyā ki kelām-ı erini yem eşerüm yok	Ser-tā-be-kaḍem ‘aşk u dilüm lik Fehimā Bir dil-ber-i ‘āşık-küş ü āşūbgerüm yok	Gazel/7		-. / .-. / .-. / .-	

205a	Nādirî	Gönlül mest-i elest âvâre-meşreb bir gedâ ancak Anı medhûş iden keyfiyyet-i câm-ı belâ ancak	Ğam-ı hecrûnle gördüm Nādirî dil-ı hasteyi cānâ Yatur bî-cân olup üftâde-i hâk-ı fenâ ancak	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
205a	Nābî	Bir kerre iltifâtun ile hürrem olmaduk Bîgâne deñlü şöhetüne mahrem olmaduk	Nābî-i hâste-dilde giribân mı var meger Cevrûnle çâk-hurde-i dest-i ğam olmaduk	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
205a	Hevâyî	Bir kerre beng-i lutfun ile sersem olmaduk Tiryākî deñlü mashâra-i ‘âlem olmaduk	Altun adı Hevâyînin olsa n’ola bakır Âdem mi var yanunda ey adı kem olmaduk	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
205b	Nā’ilî	Neden câm-ı emel ey sâkî-i devrân ‘aziz olmak Dehân-i dil humâr-ı ye’s ile hamyâze-rîz olmak	Yine ey Nā’ilî şâd-âbi-i berķ-i nigehtendür O çeşm-i nîm-i mest hançer-i âzâr-ı tîz olmak	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
205b	Şabrî	Seni görsem muḳarrerdür vücûdum bî-nişân olmak Ne ḥâcet yâ benüm çün tîr-i ğamzeñ der-kemân olmak	Vücûdın gird-bâd-ı ‘aşka aldırışken ey Şabrî ‘Acebdür Kays-ı şeydânun serinde âşyân olmak	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
205b	Mezākî	Âvâre-i ber-geşte diyârum vaṭanum yok Bûlbûl-beçe-i köhne-bahârum cemenüm yok	Zer-beft-i girân-kıymet iken böyle Mezākî Ḥayfâ ki ḥarîdâr-ı metâ’-ı suhanum yok	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
206a	Nā’ilî	Başlasa şiveye biñ nâz ile çeşm-i siyehûñ Tesliyet-baḥş-ı dil-i ‘âlem ider her nigehtûñ	Nā’ilî virdi heveskârî-i vuşlatla ḥırâş Levh-i mahfûz-ı dil-i yâra sevâd-ı günehtûñ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
206a	Ferîd	Reviş-i çarḫı şikest eyledi kec-rev külehtûñ Saldı şahrâya ğazâlânı dü çeşm-i siyehûñ	Kûy-ı dil-berde Ferîd ile iḳâmet şeb ü rûz Bu şeref saña yeter Ka’be ola câygehtûñ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
206a	Şinâsî	Yapışduñ dâmenine hâk-pây-ı dil-bere düşdüñ Göñül ğâyet ‘ulûvv-i kevkebûñ var ey yire düşdüñ	Zamânlardur Şinâsî bî-kes olmışduñ henüz ammâ Veliyy-i ni’ met-i sâkî-i bende-pervere düşdüñ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
206b	Nābî	Çeşmün gibi mest olmağ için câma mı düşdüñ ‘Aksûñ gibi câm-ı mey-i gül-fâma mı düşdüñ	Ey ğam yine mi ḥâtîr-ı Nâbîde bulunduñ Kâfir yine sen kişver-i İslâma mı düşdüñ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
206b	Nā’ilî	Sayd ey biñ dili bir dâm ile zûlf-i siyehûñ Düşürür bir dili biñ dâme şikenc-i külehtûñ	Çin-i ebrû-yı ‘itâbun ki nevâzişler ider Ḥûn-behâ-yı dilidür Nā’ilî bî-günehtûñ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
206b	Mâcid	Bâliş-i dil mi ‘aceb dîde midür ḥ’âbgehtûñ Berri mi bahrî misûñ söyleseñe câygehtûñ	Fıkr-i sevda-yı vişâlûndür iden Mâcidî zâr Ṭarḫ-ı ülfetde senûñ zerrece yokdur günehtûñ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükkada, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 54.
207a	Şehrî	Mey kadar neş’e virür âb u hevâsı Ḥalebûñ Âḥ cennet gibi olsaydı bekâsı Ḥalebûñ	Şehrî tahşin iderüm bu ğazel-i bî-bedele Virse göñlümce nazîre su’ arâsı Ḥalebûñ	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
207a	Fā’izî	Olurdu ḥâlî müşkil ‘aşîķ-ı bî-şabr u sāmānuñ Eger bulmasa râzın açmağâ çâh-ı zenaḥdānuñ	Taḥammül idemez te’şîr-i sūz-ı nazmuña ḥaḳḳâ Şu kim ey Fā’izî ala ele bir laḫza divānuñ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
207a	Nedîm	Düşdi müjeñ ḥadîşî zebân-ı sinâna dek Gıtdi kaşun ḥavâdişî gūş-ı kemāna dek	Deste yine o nây-ı ‘İrâķîyi al Nedîm Gitsün nevâ-yı nazm-ı nevîn İşfahāna	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
207b	Fā’izî	Ey bād-ı şabâ hâk-i der-i yâra varursañ ‘Arz eyle ğubârum o sitem-kâre varursañ	Elbette olursın bilürem dâḫil-i meclis Añ Fā’izî-i bî-kesi dil-dâre varursañ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
207b	Rûḫî	Sürüdi itdi bizi turre-i ‘anber-şikenûñ Yaḳdı yandurdu derûnı ruḫ-ı âteş-figenûñ	Ger şorarlarsa da Rûḫî saña esrâr-ı femîn Keşf-i râz eyleme zinhâr şaḫın açma dehenûñ	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Li-muḥarririhi Rûḫî / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

207b	Neşâfî	Olmayan hem-kadeh-i bâde-perestân-ı gamuñ Bi-şafâdur ne bilür zevkını mestân-ı gamuñ	Neşve-i şî'r-i Neşâfiden alur mı behre Olmayan hem-kadeh-i bâde-perestân-ı gamuñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
208a	‘Ârif	‘Îzârında tağitduçça şabâ zülf-i perişânıñ Gülünde sünbülünde bi-revâc eyler gülistânıñ	Şorarsañ ‘Ârifî ey gonce-i ter bâğ-ı ‘aşkıñda Senâ-h‘ânıñ nevâ-keş ‘andelib-i nağme-elvânıñ	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
208a	Şehrî	Müjde ey girye hürüş eyledi ‘ummân-ı sirîşk Eyle tûfân-ı ciger-teşneyi mihmân-ı sirîşk	Eyledi gayret-i Nühîyye dil-i zâra hücum Şehrî şimden girü dest-i men ü dâmân-ı sirîşk	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
208a	Nef’î	Sinemi deldi müjeñ okları tâ cânuma dek Söyle ebrû-yı kemândârıña tutsun çekerek	Qadrüm añlar katı az olsa n’ola ey Nef’î Çok hünerdür gazeli böylece pâkize demek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
208b	Nâ’îlî	Eylese hışm-ıla Mirrîhe nazar gamzelerüñ Gösterür sine-i hârâda eşer gamzelerüñ	Dir imiş çeşmini mestâne görüp ol büt-i şüh Korkarım Nâ’îlî-i zâra kıyar gamzelerüñ	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
208b	Nâbî	Üzüldi rişte-i cân zülf-i pür-şiken diyerek Bozuldı çehre-i dil berg-i yâsemen diyerek	Hevâ-yı zülf-i şanemdür ‘inân-keş ey Nâbî Olursa rû be-reh-i deyr-i berhemen diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
208b	Hevâyî	Çüridi meyve-i dil tıfl-ı müft-zen diyerek Kurıdı ayruk-ı saç tâze feslegen diyerek	Frenk uşağı saçıdur çeken Hevâyîyi hep Girerse çekdiri içine pây-zen diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
209a	‘İşmetî	Mest itdi o deñlü beni sâkî mey-i nâzuñ Şimdi çekemem katresini câm-ı niyâzuñ	Bahş itmegi ço ‘İşmetî-i zâr ile zâhid Fehm eyleyi gör ‘âkıbetin ‘aşk-ı mecâzuñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
209a	Şabrî	Germ olmayıcağ nağmeleri sâz-ı niyâzuñ Gelmez gözine bâdesi peymâne-i nâzuñ	Yârıñ n’ola Şabrî gibi ihsânın umarsağ Biz de kulıyuz ol şeh-i ‘uşşâk-nevâzuñ	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
209a	Riyâzî	Senüñ bir ma’ nî-i bîkr oldı her bir şive vü nazuñ Güzel ta’ bir ider el-hâk anı la’ l-i suhan-sâzuñ	Riyâzî nağme-perdâz-ı suhansın eyledüñ meftûn Dil-i ‘uşşâk-ı zârı hem karârı hem ser-âğâzuñ	Gazel/4		... / ... / ... / ...	
209b	Nâ’îlî	Elmâs-ı gam olsağ da nemekdâna dökilsek Nâsûr-ı leb-i zahm-ı dil ü cânâ dökilsek	Eczâmuzı hep rîk-i beyâbân-ı gam itsek Cânâna giden nâme-i hicrâna dökilsek	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
209b	Şehrî	Gerçi dili gamzeler eyler helâk Derd bu kim bi-hâber eyler helâk	Şehrî helâk-i gamuñ ammâ beni Şive-i zir ü zeber eyler helâk	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
209b	‘Ârif	Görüp lâıyk midur dil-haste vü bergeşte-i ahvâlûñ Dimezsün ey şeh-i bî-dâd bir kerre nedür hâlûñ	Ne hâşıl şekveden bihûde me’ yûs olma lûtfından O şâh-ı hüsne ‘Ârif âh-ıla ‘arz eyle ahvâlûñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
210a	Nağîfî	Bu nigeherle çeşm-i fettânıñ Kânına girdi çok Müselmânıñ	Hâline şefkat eyle sulţânım Bu Nağîfî-i zâr u nâlânıñ	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
210a	Şâbit	Dil-darı bu şeb gâ’ ile-i câma düşürdük El-leyletû hublâ diyü ahsâma düşürdük	Şâbit gice bi-h‘âb koduk yâra güc itdük Şubh olmış idi pister-i ârâma düşürdük	Gazel/8		... / ... / ... / ...	
210b	Şabrî	Kaşdine meşveret üze dil-i miñnet-cünüñ Başbaşa virdügi budur ol iki ebrünüñ	Şimdi bağlanmadı dil zülfine yârıñ Şabrî Eski divânelerindendür o miskîn münüñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
210b	Yahyâ	Sürersin pây-ı yâra dâ’im ey dil çehre-i zerdüñ Dimez mi ol tabib-i cân u dil saña nedür derdüñ	Felek döne döne şimdi cefâlar itsün ey Yahyâ Ne tozlar kopara bir dem dile âh-ı cihân-gerdüñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
210b	Şâbit	Keşretinden aq sâde ile gelen cânânenüñ Bir tabak-âbâdidür şahrâsı Kağıd-hânenüñ	Şâbitâ kâğıdcılar sūkına döndi ‘arşası Keşretinden aq sâde ile gelen cânânenüñ	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
211a	Rüşdî	Harâb ol ey gönül ‘âlemde ma’ mür olmağ isterseñ Cihânıñ şöhetin terk eyle meşhûr olmağ isterseñ	Vuhûş-ı nazm-ı bahr-ı tab’-ı Rüşdîye var ol mâlik Eger gencine-i mâ’ niye gencûr olmağ isterseñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
211a	[Yahyâ]	Hüs ile mümtâz olaldan verd-i hândânıñ senüñ Lûtf-ı bî-pâyân olur cevri firâvânıñ senüñ	Eyleseñ maşhûş Yahyâyâ cefânı dostum Lûtf-ı bî-pâyân olur cevri firâvânıñ senüñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Mecmuada başlık yoktur.
211b	Nâbî	Yârı açdım açıl ey gonce-dehânım diyerek Bezme geldi gele ey rûh-ı revânım diyerek	Yâr söyletdi baña bu gazeli ey Nâbî Söyleye söyleye ey tâze-zebânım diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

211b	Rüşdî [Divâne]	Gelse bezme kanı ol rind-i cihânüm diyerek Karşu varsam aña gel rûh-ı revânüm diyerek	Eyledüm Nâbî-i üstâda nazîre Rüşdî Begenür mi göreyüm tarz-ı zebânüm diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
211b	Reşîd	Hat-ı ruhsârına dil sâye-i âhüm diyerek Yüze çıkardı anı baht-ı siyâhüm diyerek	Söz geçüp söylemedi yâr Reşîdâ cürmüm Çok niyâz eylemenin söyle günâhüm diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
212a	[Yahyâ]	Şive vü refîarını serv-i çemende görmedük Bu ser-âmed kâmeti bir nârvende görmedük	Şerh iderse ders-i ‘aşkı yine Yahyâ şerh ider Bir maḥall kalmış midür zîrâ bu fende görmedük	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Mecmuada başlık yoktur.
212a	Nâbî	Dili ne nâ’îl-i zevk-ı vişâl-i yâr idebildük Ne kâ’îl-i elem-i künc-i intizâr idebildük	Gehî vişâlin añup gâh bîm-i hicrini Nâbî Ne yârdan geçebildük ne ihtiyâr idebildük	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
212a	Hevâyî	Dili ne mâ’îl-i vâdî-i kesb ü kâr idebildük Ne sâ’îl-i der-i nâbeste-i kibâr idebildük	Hevâyî sürçüyor esb-i hayâl râh-ı suḥanda Ne na’ linden ayağın ne seng idebildük	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
212b	Naḥîfî	Devlet-i ḥüsn ü bahâ güm-şüde-rah olsa gerek Seni mağrûr iden ikbâl-i tebâh olsa gerek	Aç gözün ḡafleti terk it ki Naḥîfî âḥîr Ġafilûn kârî nedâmet ile âh olsa gerek	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
212b	Nâbî	‘Aşk-ı cân-süz benüm ḥüsn-i cihân-tâb senün Gülḥânüm şu’le benüm gülşen-i şad-âb senün	Hâk-ı cismüm didi gerd-i reh-i yâra Nâbî Dide-i ḥaşm benüm ḥâtır-ı aḥbâb senün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
212b	Hevâyî	Post-ı Türkân benüm kürk-i şık-ı kâb senün Müflisüm kuzı benüm nâfe vü sincâb senün	Aksakalum didi saçına Hevâyî karınun Öreke başı benüm yumağ-ı mütâb senün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
213a	Naẓîm	Döküp bârân-ı eşküm ḥatı-ı ‘anberbâra yüz virdün Yeter aña mişâl-i hâle ey meh-pâre yüz virdün	Naẓîm-i bi-kesi âzürde eyler devr-i ḥüsnünde Fiğân ey pâdşâh-ı mülk-i nâz âğyâra yüz virdün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
213a	Mezâkî	Cânâ ne ‘aceb böyle bu ḡam-ḥ’ârı unutduñ Var ise meger itdügün ikrârı unutduñ	Bir bende-i eḡgende-i dirine iken ol Hayfâ ki Mezâkî-i dil-efḡânı unutduñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
213b	Nâbî	Râzdâran olsa râzin söylemez cânânenün Çıkmadı gitti dehânından haber pervânenün	Birbirin pâ-mâl idüp gelmekde Nâbî ḡam dile Tuydı yârân ḡalibâ zevkın bizüm ḡam-ḥânenün	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
213b	Hevâyî	Sahḡ-kârân olsa şuçın söylemez kaynananun Çıkmadı gitti söz âğzından bizüm orfânenün	Lâbüd işi olmayan bir yol Hevâyî şorsalar Añdurur dükkânımız adını tenbel-ḥânenün	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
213b	Rüşdî	Hatı geldi biz daḡı bûs u kenârın görmedük Bâḡ-ı ḥüsnün ḡaşılı maḡşûl ü bârın görmedük	Devr ider elden ele cem olsa ârâm eylemez Câm-ı çarḡın kimsede Rüşdî kararın görmedük	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
214a	‘Ârif	Bülbül fiğân ü zârûnı tekrâra başladuñ Beñzer şikâyet-i sitem-i ḡara başladuñ	Şeb-tâ-be şubḡ nâleler itseñ ‘aceb midür ‘Ârif gibi müşâhede-i yâra başladuñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
214a	Fâ’îzî	Hasâr iden vücûd-ı saḡtını ‘uşşâk-ı nâlânun Şular şalmış sirişk-i dîdeden etrâfına anuñ	Sirişk-i çeşmüne taklid idermiş Fâ’îzî bilmem Kulaḡına ne koymış cûylar deryâ-yı ‘ummânun	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
214a	Şehrî	Cânı itdüm bismil-i nezzâresi bir kimsenün Dil daḡı o şevḡ-ıla âvâresi bir kimsenün	Âh kim Şehrî şîfat derdi helâk itdi beni Yirde gökde mişli yok meh-pâresi bir kimsenün	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
214b	Faṣîḡ	Cânâ sirişk-i dide-i ḡünbâra bakmaduñ Naḡd-i niyâzı ‘aşık-ı ḡam-ḥ’âra bakmaduñ	Bir kerre hiç nigâḡ-ı teraḡḡumla sevdüğüm Ḥâl-i Faṣîḡ-i bi-kes ü bîmâra bakmaduñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
214b	Nef’î	O şeh cân u dile rahm eyleyüp dâd itdüğün görsek Bir iki zâr u nâ-şadı felek şad itdüğün görsek	Ne maẓmûnlar ne vâdiler bulur seyr eyleseñ Nef’î Yine bu tarz-ı ḡaş u tâze icâd itdüğün görsek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
214b	Nâ’îlî	Luḡfûnla ben gedâyı ne var bende eyleseñ Ben ağladuḡça nâz-ıla sen ḡande eyleseñ	Bâḡ-ı biḡişt ise eṣeri şürezâr olur Sen Nâ’îlî bu giryeyi her ḡanda eyleseñ	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
215a	Nâ’îlî	Severüz gördüğümüz âfeti dil-ber diyerek Başlaruz nâle vü feryâda sitemger diyerek	Nâ’îlî daḡ-ı dil-i köhne-bahâr-ı ḡam olup Gülşene açılalum tâze ḡazeller diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
215a	Şehrî	‘Ademden ârzü itdüm vücûda ḡam diyerek Cihânda derd ü ḡam oldum elem elem diyerek	Cihân cihân ḡam-ı ye’s ile Şehrî-i nâ-kâm Vedâ’ eyledi dehrî ‘adem ‘adem diyerek	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

215a	Nazîm	Düşdi dil kâkülüne dâmen-i gîsû diyerek Oldı meftûn-ı nigâhuñ gözi âhû diyerek	Virmedüñ ruhsat-ı nezzâre Nazîm-i zâra Kaldı gitdi o da ey âfet-i meh-rû diyerek	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
215b	Hevâyî	Yârı açdum açıl ey mantı-dehânım diyerek Bezme geldi gele ey yahni kapanum diyerek	Geveze itdi gazellerde Hevâyî bizi yâr Söyleye söyleye ey yañşak ozanum diyerek	Gazel/4		..- / ..- / ..- / ..-	
215b	Vecdî	Ey dil gam-ı gîsû-yı ruḥ-ı yârda kalduñ Kayd-ı şanem ü ‘ukde-i zünnârda kalduñ	Ey ḥüsn-ârâ ehl-i şuḥan hep saña müstâk Sen Vecdî-i hoş-tab’u hoş-âşârda kalduñ	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
215b	Mezâkî	Şevkıyle gönül seyr-i ruḥ-ı yârda kalduñ Âyine gibi mevkıf-ı didârda kalduñ	Düşdün heves-i zülf-i girih-gire Mezâkî Âzâde iken ‘ukde-i efkârda kalduñ	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
216a	Fehîm	Figân idüp dimezüz kim gamuñ nesin gördük Gam olmasa dir idük ‘âlemüñ nesin gördük	Hemişe cinsine âzâr u ḥileden gayrı Daḥı Fehîm benî âdemüñ nesin gördük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
216a	Mezâkî	Gönül gönül bu dem-i ḥurremüñ nesin gördük Bu deñlû demde meger ‘âlemüñ nesin gördük	Mezâkî şive-i ‘î câz-ı nazm-ıla görelüm Zebân-ı ḥâme-i mu’ ciz-demüñ nesin gördük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
216a	Şehrî	Gelüp bu ‘âleme biz ‘âlemüñ nesin gördük Tamâm-âdem olan âdemüñ nesin gördük	Müdâm sāgar-ı iḥsânı ile ser-mestüz Koya fesâne-yi Şehrî Cemüñ nesin gördük	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
216b	Hevâyî	Murâd atı yavaşımaz gemüñ nesin gördük Kaçınca tobraya gelmez yemüñ nesin gördük	Hevâyî berd-i ‘acüzüñ domağısında daḥı Karınuñ itdügi emsemüñ nesin gördük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
216b	Nâ’îlî	Eyyâm-ı rûze geçdi meh-i ‘ıydı görmedük Bezm ahır oldı sāgar-ı Cemşidi görmedük	Ey Nâ’îlî secencel-i kevn ü fesâdda Hergiz şafâ-yı ‘âlem-i tecridi görmedük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
216b	Fennî	‘Arz it o yâra sîneñi bir iki yara çek Ol yaralarla bârî o yârı kenâra çek	Fennî semend-i tab’uñı zerrîn-licâm-ile Maḳbûl olursa piş-i şeh-i kâmkâra çek	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Mecmuada yer alan 2, 3 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur (bk. Altuner, a.g.e., s. 661)
217a	Nâbî	Şafâdur sîneye bir dil-ber-i mevzûn u ra’ nâ çek O girmezse ele âğûş-ı beyte tâze ma’ nâ çek	Ḳo efkârı şaḳın pây-ı tevekkül pest olur Nâbî Dimiş var mı saña imrûzdan âlâm-ı ferdâ çek	Gazel/9		..- / ..- / ..- / ..-	
217a	Şabrî	Reh-yâb-ı genc-i luṭf-ı firâvânuñum senüñ Naḳdine-senc-i kise-i iḥsânüñum senüñ	Ḥ’âb-ı ecel de eylemeye beste çeşmümi Şabrî gibi ki vâlih ü ḥayrânüñum senüñ	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
217b	Faşıḥ	Dâğ dâğ-ı cevri-ile ‘uşşâkî dil-ḥûn eyledüñ N’eyledüñ zâlim yine taḳlîd-i gerdün eyledüñ	Menba’-ı tennür-ı tûfândur meger çeşmüñ Faşıḥ Kim sirişküñ hem-şümâr-ı rîk-i ḥâmün eyledüñ	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
217b	Nâbî	Bir zamân biz daḥı hem-şoḥbet-i cânâne idük Gülüne bülbül idük şem’ine pervâne idük	Nâbiyâ sâkî-i çarḥ eyledi kâm-ı dili telḥ Bir zamân gerçi ki leb-ber-leb-i peymâne idük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
217b	Hevâyî	Bir zamân biz daḥı aylakçı-ı tersâne idük Taḥtaya dülger idük âhene çingâne idük	Evlilik şimdi Hevâyî katı farıtdı bizi Ergen iken köçek-i kaḥbe vü orfâna idük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
218a	Faşıḥ	O şûḥı maḥrem-i şâḥ u gedâ imiş bildük Mişâl-i neşve-i mey bî-vefâ imiş bildük	Raḳîbe mihr ü vefâdan murâdı ol şûḥuñ Faşıḥ-i bî-dile cevri ü cefâ imiş bildük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
218a	Na’ tî	O şûḥ ‘aşıkma bî-vefâ imiş bildük Meger nihâni raḳîb-âşnâ imiş bildük	Didüm o gül işidünce bu nazm-ı dil-sûzı Kelâm-ı Na’ tî hep âteş-nevâ imiş bildük	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
218b	Faşıḥ	Ne cây-ı pür-ḥarâbuñ gencisin kimdür nigeḥbânüñ Kimüñ göñlindesin kim ḥıfz ider esrâr-ı pinḥânüñ	Faşıḥ-i zârdan kimdür demek câ’izse sulṭânım Gülâm-ı kemterinüñ ‘abd-i dîrinüñ senâ-ḥ’ânüñ	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
218b	Nazîm	N’ola divânelerle tolsa cânla mekteb-i ‘aşkuñ O etfâlüz ki ta’ lîm-i cünün eyler leb-i ‘aşkuñ	Nazîmâsâ n’ola ḥûn-âb-ı eşkümlle vuzû’ itsem Budur tâ’at-ı hicrânüñda tarz-ı mezheb-i ‘aşkuñ	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
218b	Fehîm	Olmuş o kadar fitnede üstâd nigâhuñ Her şulḥda şad ceng ider icâd nigâhuñ	Sen nâz u kirîşmeyle helâk eyle Fehîmi Besdür baña ey ḡamzesi cellâd nigâhuñ	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	

219a	Nā'ili	Küyuñdan o şūhuñ dil-i rüsvā ile geçdük Her hatvede bir şekve-i bicā ile geçdük	Çok fāris-i mülk-i suhanı Nā'iliya biz Reh-vār-ı girān-cünbiş-i ma'nā ile geçdük	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
219a	‘Ārif	Göñül o seng-dile āh-ı cān-güdāz iderek Vişāle rıfķ-ıla nerm eyledüñ niyāz iderek	Degül mi lehce-i mümtāzı ‘Ārifüñ dil-keş Baķılsa rütbe-i eş‘āra imtiyāz iderek	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
219b	Nābi	‘Aşk-ı cān-süz benüm hüsn-i cihān-tāb senüñ Gülhānum şu‘le benüm gülşen-i şād-āb senüñ	Hāk-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāra Nābi Dide-i haşm benüm hātır-ı aħbāb senüñ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
219b	Ṭālib	Dehen-i yār benüm gevher-i nā-yāb senüñ Cām-ı gül-fām benüm ğonce-i sır-āb senüñ	Ben siyeh kevkebüm ey Ṭālib-i divāne-meniş Hāl-i ruhsār benüm zülf-i siyāh-tāb senüñ	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
220a	Nābi	Ey dil sitem-i dehrden āzād olamazsın Mādām ki saña dinilür şād olamazsın	Elbette olursuñ yine bir āfete meftün Hālün budur ey Nābi-i nā-şād olamazsın	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
220a	Nażim	Ġamdan haberün yoksa göñül şād olamazsın Sen hāne-harāb olmadan ābād olamazsın	Bir Leyli-i hüsnün reh-i ‘aşķında Nażimā Ta’lim-i cünün itmeden üstād olamazsın	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
220b	Fehim	Fiġān ey mevlēvī dil-ber ki çeşm-i fitne-engizüñ Beni öldürmege cem‘ eyledi müġgān-ı ser-tizüñ	Şikāyet itmesün luṭf it Fehim ey māh cevruñden Girerse destine dāmān-ı ferdā Şems-i Tebrizüñ	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
220b	Faşıh	Şemşir-i nigāhuñla nice dil telef itdün Dünyāyı yine fitne ile pür-seġāf itdün	Aħsente Faşıhā ġazel-i tāze-edāña Sen neş-i kühen-vādi-i nazm-ı selef itdün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
221a	Fehim	Ey ġamzeleri cevher-i şemşir-i teġāfül Dünyāyı helāk eyledi te’sir-i teġāfül	Ger böyle ise luṭf-ı nıġeh baña Fehimā Kābil mi lisāna gele ta’bir-i teġāfül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
221a	Bahāyi	Bülbül ki oldı naġme-serā-yı harim-i gül Meyl eyledi açılmaġa ṭab‘-ı selim-i gül	Āyā meşām-ı cāna Bahāyi kaçan gelür Feyz-i bahār vaşl ile büy-i nesim-i gül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
221b	Nażim	Rengini-i şafaķla dönüp āftāba gül Bezm-i cemende beñzedi cām-ı sarāba gül	Bülbüllerin ider mi hāzin meyl idüp Nażim Çin-i cebin ile daķı nāz u ‘itāba gül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
221b	Faşıh	Serv ü gülbün kıdd-i yār-ı cānumuzla bir degül Māh u hürşid ‘āriz-ı cānānumuzla bir degül	Nüh-sipihri-i bi-karāruñ irtifā‘ı ey Faşıh Derġeh-i sultān-ı ‘ālī-şānumuzla bir degül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
221b	Yahyā	Ġamze özler dil ya kākül ikiden hālī degül Tiġ lāzım aña yā ġul ikiden hālī degül	Yā irem kıddine Yahyā yāhūd olam pāy-māl Yā teraķķi yā tenezzül ikiden hālī degül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
222a	Faşıh	Tenüñ hākister itmiş āh-ı āteş-zāduñ ey bülbül ‘Acebdür hāri sūzān itmemek feryāduñ ey bülbül	Suħan-sāzi idünce tūfi-i ṭab‘-ı Faşıh-ı zār Süküt idüp ferāmüş eyledüñ evrāduñ ey bülbül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
222a	Na’ti	Fiġān u nāle itmekdür hemān mu’tāduñ ey bülbül ‘Aceb şād olmadı gitdi dil-i nā-şāduñ ey bülbül	N’ola pey-revlik itseñ Na’ti-i şürideye sen de Fiġān u nāle itmekdür hemān mu’tāduñ ey bülbül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
222a	Rüşdi	Güle te’sir ider bir ġün bu naķş-ı kārūñ ey bülbül Hemān sen rüz u şeb kesme fiġān u zārūñ ey bülbül	Aña bir ġüşe-i külhān yeter bu bağ-ı ‘ālemde Gerekmez Rüşdi-yi zāre gül-i gülzārūñ ey bülbül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
222b	Fehim	Bahār irdi yine āheng-i nev-rüz eylesün bülbül Nevā-yı germ ile ‘uşşāķı pür-süz eylesün bülbül	Nesim-i gülşen-i ṭab‘-ı Fehimādan alup māye Zebānın naġme-senc-i vaşf-ı nev-rüz eylesün bülbül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
223a	Nā'ili	Reng-i ruķ-ı gülzāri tebāh eyledi bülbül Baķdı gül-i ruhsārına āh eyledi bülbül	Meftüm olup Nā'iliyā ol gül-i hüsnün Rūķü'l-kudüsi zemzeme-hāh eyledi bülbül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
223a	Nābi	Hün-ı dilümi ğonce-i cām eyledi bülbül Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül	Destür-i zekī hem-dem-i sultān-ı cihān kim Vaşfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
223a	Hevāyi	Gül dalını ev yapraġı ṭam eyledi bülbül Hep işini fortayla tamām eyledi bülbül	Bāġdan gelüp aķyel seheri didi Hevāyi Dükkāndaki ‘uşfura selām eyledi bülbül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
223b	[Riyāzi]	Her göñülde neşve-i ‘aşķ u maħabbet bir degül Çünki her bir bādenüñ keyfinde hālet bir degül	Çāsnā-i şif‘r-i pākūñ bir suħanda bulmaduķ Ey Riyāzi şehd ile sükkerde lezzet bir degül	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Mecmuada başlık yoktur.

223b	Mezākî	Benümle ülfet-i dil-ber murād üzre degül Misāl-i âteş ü âb ittihād üzre degül	Mezākî her ne kadar va' de-sâz-ı mîhr olsa O bî-vefâya gönül i' timād üzre degül	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
224a	Yahyâ	Sâgarı eyledi sâkî mey ile māl-â-māl Meclise duhter-i rez geldi giyüp câme-i al	İki âşüfte biri birini bulmuş Yahyâ Zülf-i dil-dâr u dil-i zâr-ı perîşân-ahvâl	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
224a	Şabrî	Bî-kâr gezme hîdmet-i şahbâ-fürûşa hâzır ol Manzûr-ı pîr-i 'aşk olup mahsûd-ı 'aql-ı kâşır ol	Bir mevc-i lutf ile olur dâmân-ı kâmuñ pür-güher Şabrî nesîm-i feyz-ıla cûş eyleyen deryâdur ol	Gazel/5		... / ... / ... / ...-	
224a	Nâdirî	Ahker-i âteş-i rüyûndur o la'lünde ki hâl Ki düşüp çeşme-i âb içre kızarmış fi'l-hâl	Çalemün Nâdiriyâ şem'-i zîyâ-küsterdür Dûdi hat nûri suhan olsa fetili n'ola nâl	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
224b	Şehrî	Dil oldı bismil-i tîğ-ı nigâhı cân gâfil Açıldı gönce-i âmâli bâğbân gâfil	N'ola olur ise mişl-za' f-ı 'aşk ile Şehrî Gubâr-ı dergeh-i yâr oldı pâsbân gâfil	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
224b	Rüşdî	Tâb-ı hürşid cemâlün gibi hûn-ı şâf degül 'Ârızuñ mâha kıyâs eylemek inşâf degül	Tab' umuz mahzen-i feyz-i ezelidür Rüşdî Gayr ile kibr-i kitâb-hâne-i şahhâf degül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
224b	Nef'î	Tûfî-i mu' cize-güyem ne desem lâf degül Çarh ile söylesemem âyinesi şâf degül	Levh-ı mahfûz-ı suhandur dil-i pâk-ı Nef'î Tab'-ı yârân gibi dükkânçe-i şahhâf degül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
225a	Vecdî	Sînece bir şûh-ı mest-i kec-külâh ister gönül Nâm ü neng-i 'îşmeti itmek tebâh ister gönül	Eski rûsvâhıklar ey Vecdî gelüp yâda yine Nâm ü neng-i 'îşmeti itmek tebâh ister gönül	Gazel/7		... / ... / ... / ..-	
225a	Vecdî	Nüşha-i 'aşkuñ süveydâ kem-sevâdidür gönül Ser-i sahnda hûn-ı dil la'lin midâdidür gönül	Kimse pey-rev olamaz Vecdîye râh-ı 'aşkda Vâdî-i mîhr ü mahabbet başka vâdidür gönül	Gazel/7		... / ... / ... / ..-	Başlık: Velehû
225a	Naẓîm	Henüz o gamze-i hûn-rîzdedür nezâre-i dil 'Aceb mi hañcer-i müjgânun olsa çâre-i dil	Naẓîm bâ'îş-ı hicrân olur hele göresin Bu deñlü nâşir-i bi-sûd-ı âşkâre-i dil	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
225b	'Ârif	Pür olmışdur derûn-ı nâ-be-sâmânümde hûn-ı dil Tenümde dağ-ı hasret çeşm-i giryânümde hûn-ı dil	O hûnün-nağme bülbüldür ki 'Ârif mültezemdür hep Sürûr-ı tab'-ı şûh-ı nükte-elvânümde hûn-ı dil	Gazel/5		... / ... / ... / ...-	
225b	Vecdî	Gülşen-i 'aşkum nevâ-keş 'andelibümdür gönül Dil-güşâ eyvân-ı derdüm nakş u zibümdür gönül	Tutsa ey Vecdî cihânî âh u efgânun n'ola Gülşen-i 'aşkum nevâ-keş 'andelibümdür gönül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
225b	Nâ'îlî	Verziş-i âh iderek şu'le-nijâd oldı gönül Nakş-ı hüsnün görüp âşüfte-nihâd oldı gönül	Nâ'îlîveş n'ola ahvâli perîşân olsa Nakş-ı hüsnün görüp âşüfte-nihâd oldı gönül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
226a	Fehîm	Rind-i 'aşkum baña bir rind-i cihân olsa güzel Gamze-i mesti gibi nâdiredân olsa güzel	Ehl-i dil olmayacak dil-bere mâ'il olamam Ben Fehîmüm baña gönlümce cevân olsa güzel	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
226a	Şâbit	Sine bî-mişl ü bedel 'ârız u gerden de güzel 'Aybı ancak katı nâzûkdür o nâzende güzel	Sende varur yaturum bir gice diyerek Beni aldatıyor ol şûh-ı firibende güzel	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
226a	Rüşdî	Tâkatüm yok şimdi ey şûh itmege seyr-i hayâl Ol kadar bâr-ı gam-ı 'aşkuñla oldum bî-mecâl	Nüşha-i derd ü gamı gözden geçirdüm her varak Gördüm olmuş ehl-i 'aşka Rüşdiyâ hep hasbihâl	Gazel/6		... / ... / ... / ..-	
226b	Nef'î	Hem kadeh hem bâde hem bir şûh sâkîdür gönül Ehl-i 'aşkuñ haşılı şâhib-mezâkîdür gönül	İtse Nef'î n'ola ger gönliyle dâ'im bezm-i hâş Hem kadeh hem bâde hem bir şûh sâkîdür gönül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
226b	Nâdirî	Hâr-ı derd ü âteşin dağun mekânıdır gönül 'Âlem-i 'aşkuñ açılmış gülsitânıdır gönül	Bâdesi hûn-ı derûn oldı habâbı kanlu baş Nâdirîye dest-i gamdan dost-kânîdür gönül	Gazel/7		... / ... / ... / ..-	
226b	Fâ'îzî	Bir güherdür 'aşk bañr-ı bî-kerânıdır gönül Bir gül-i terdür mahabbet bâğbânıdır gönül	Tekye-i gamda n'ola olursa her dem pür-gubâr Fâ'îzî abdâl-ı 'aşkuñ cür'adânıdır gönül	Gazel/7		... / ... / ... / ..-	
227b	Riyâzî	Sine-süz-ı la'l-i âteştâb-ı cânândur gönül Bir şererden tutuşur kibrit-i süzândur gönül	Ey Riyâzî 'aşk ile mest [ü] ser-endâz oldı dil Güy-ı feyz-i kâ'ide hum-geşte çevgândur gönül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	
228a	Faşîh	Her şeh-i hüsnün esir-i ebruvânıdır gönül Her berâtun beyza-i la'lin-nişânıdır gönül	Ol kadar hâr u has-ı ekdâr cem' itmiş Faşîh Her gören dir murğ-ı 'aşkuñ âşyanıdır gönül	Gazel/5		... / ... / ... / ..-	

228a	Fā'izî	Bir güherdür 'aşk baħr-ı bî-kerānidur gönül Bir gül-i terdür mahabbet bağbānidur gönül	Tekye-i ğamda n'ola olursa her dem pür-ğubār Fā'izî abdāl-ı 'aşkuñ cür' adānidur gönül	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
228a	Şabrî	'Aşk İskender nedim-i nükte-dānidur gönül Sine levh-i hikmet Eflātūn-ı şānidur gönül	Cilvegerdür dilde ey Şabrî cemāl-i dil-rübā Dāğ-ı 'aşk āyinedür āyinedānidur gönül	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
228b	Naẓīm	Kabza-i 'aşkında bir şuhūñ kemānidur gönül Mehveşānuñ reşk-i tāk-ı ebruvānidur gönül	Anda zan itme siyāhî-i süveydādur Naẓīm Ahuvān-ı deşt-i hüsnuñ sürmedānidur gönül	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
228b	Faṣīḥ	Her zamān bir zülf-i pür-ḥam mübtelāsıdur gönül 'Āşkuñ ḥāşıl bu kim başı belāsıdur gönül	Özge 'ālem gösterür alsañ Faṣīḥā destūñe Bezm-i 'aşkuñ sāğar-ı ğitî-nümāsıdur gönül	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
228b	Nābî	Zebānın bilmek istersen o şuhūñ hem-zebānın bul Suḥan kalsun zebāna sen hele evvel dehānın bul	Metā' -ı arzū bir şuh-ı sūdāgerde kalmışdur Varup bāzārına Nābî ḥarīdār ol dükānın bul	Gazel/8		--- / --- / --- / ---	
229a	Şehrî	Oldı tábende ser-i şāḥ-ı nihāl üstine gül Geldi ḥürşid-sıfat burc-ı kemāl üstine gül	Şi' r-i üstād-sıfat gül gül açıldı ṭab' um Şehrî nā-lāyık iken şāḥ-ı melāl üstine gül	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
229a	Ṭıflî	Vireli bağda revnağ gül-i āl üstine gül Şeh-levendüm taķınur kırmızı şāl üstine gül	Şi' r-i üstāddaki gülleri seyr it Ṭıflî Dökdi evrāķını bir āb-ı zülāl üstine gül	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
229b	Sırrî	Gāḥ şem'-i encümün ol gāḥ verd-i gülşen ol Kanda olursañ ol ey şuh-ı cihānum gülşen ol	Hāl-i zārından teşekkî itmesün mi 'āleme N'eylesün hem-hāl yok Sırrî Efendi bir sen ol	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
229b	Şabrî	Māye-i şevḳ-ı dil-i 'aşk āšnāmuz çok degül Teng-ceyb-i 'işretüz naķd-i şafāmuz çok degül	Şan' at-ı ma' nāyı tekmiñ itmiş üstāduz hele Nazma ey Şabrî bu deñlü i' tināmuz çok degül	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
230a	Ṭālib	Cevr-i raķibe şabr idemem dil-rübā degül Bıgāne nāzını çekemem āšnā degül	Ṭālib ruḥ-ı niyāzı hemān eyle ḥāk-māl Farṭ-ı ğünāh mānî'-i 'afv-ı Ḥudā degül	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
230a	Mezākî	Ey serv-i kad-i ber-zede-dāmān-ı teğāfıl Çokdur bu kadar cilve-i meydān-ı teğāfıl	Cem' iyyet-i ḥāṭır mı bulur şimdi Mezākî Bir bencileyin bî-ser ü sāmān-ı teğāfıl	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
230b	Nābî	Bülbülāsā bağ-ı kūy-ı yārı seyrān eyledüm Görmeden ol ğonceyi çāk-ı ğiribān eyledüm	Gülşen-i ṭab' uñ yine bir ğonce-i nev-rüstesin Nābiyā pirāye-i destār-ı 'irfān eyledüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
230b	Nā'ili	Neş'e-i hüsnuñi Yūsufda kemāhî göremem Rütbe-i mihr-i cihāntābda māhî göremem	Nā' iliveş seni gördükçe perişān olurum Ḥam-ı zūfūñde dil-i ḥāl-i tebāhî göremem	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
230b	Faṣīḥ	Cihāna hüsnuñi fitnessini turfe belā gördüm Kim 'ālemde kimi gördümse saña mübtelā gördüm	Fuzüliden bu şi' ri eyledüñ maḥlaşla fark ancak Faṣīḥā ḥāk bu nazm içre seni şāḥib-edā gördüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
231a	Nef' i	Biñ var ola hicrānuñ ile sinede dāğum Çokdur güzelüm devlet-i 'aşkuñda çerāğum	Nef' i gibi ben yāra çeküp yāra görünmem Biñ var ola hicrānuñ ile sinede dāğum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
231a	Yahyā	El virse vişāli baña dil-dār elin öpsem Bir devlete irsem yine ḥünkār elin öpsem	Nerm eylese Yahyā o cevānuñ dil-i saḥtın Bir himmet ider şeyḥ-i mededkār elin öpsem	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
231a	Şābit	N'ışlessem ben de dil-i ḥasteye bilmem n'itsem Zehr ise işledemez zaḥmıma merhem n'itsem	Bu ḥarābātda Şābit olamam sultānum Dil-i virānumı yapsañ da yıķılsam ğitsem	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
231b	Şehrî	Ḥ'āb-ı nāzum çeşm-i ḥübāndur yirüm Fitne-cüyum sāḥiristāndur yirüm	Şehrî istersen vücdümdan eşer Ḥ'āb-ı nāzum çeşm-i ḥübāndur yirüm	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
231b	Fehīm	Cevr it ey şuh-ı cefā-pişe vefādan geçdüm Derdümi bārî füzün eyle devādan geçdüm	Bir zamān germ idi cün āteş-i 'aşk ile Fehīm Şimdi vā-sūḥte oldum ol hevādan geçdüm	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
232a	Mezākî	Bir şām gelüp meykedeye ol yüzi māhum Ābisten-i şubḥ oldı şeb-i baḥt-ı siyāhum	Bu neşve-i ser-mestî-i vuşlatla Mezākî Zer-efser-i mihre toķınur ṭarf-ı külāhum	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
232a	Fehīm	Tā eyleyeli 'aşk füzün rütbe-i cāhum Endişe-i müjgān-ı nigāḥ oldı sipāhum	Ḥāk itse Fehīm āyine-i ṭab' umı devrān Tutı gibi ğüftār ide her sebz-i giyāhum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

232a	Mâcid	Kim öpebilürdi ayağın dâmenün olsam Cân besler idüm ben hele pirâhenün olsam	Dostâne nigâh-ı keremün görmedi Mâcid Bu cevri baña itmez idün düşmenün olsam	Gazel/6		-- / -- / -- / --	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 55.
232b	Naḥîfî	Yine bir gence-i gülzâr-ı hüsne ‘andelîb oldum Yine feryâd ü efḡân eylemekde bî-şekîb oldum	Naḥîfî şâm-ı bahtum rûşen oldı şem‘-i rüyından Bu şeb tâ şubḡa dek zânû-be-zânû-yı ḡabîb oldum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
232b	Naḥîfî	Tesellî-yâb iken vaşlıyla mehcûr-ı ḡabîb oldum Şeb-i ḡasretde ḡaldum ḡurbet illerde ḡarîb oldum	Naḥîfî ol gül-i gülzâr-ı hüsne meyl idelden âh Fiḡân u nâlede ben şimdi reşk-i ‘andelîb oldum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehû
233a	Nâ’îlî	Tâb-ı meyden ruḡuñ ey muḡbece gül gül görelüm Reng-i ruḡsârûña beñzer mi gül ü mül görelüm	Yüzine bakmayup aḡyâr yanında dir imiş Nâ’îlî cevruma eyler mi taḡammül görelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
233a	Nef’î	Dervâr dilde ḡamum ‘âleme ta’ bir idemem Feyz-i ma’ nâ o kadar kim yine tahrîr idemem	Mest-i cām-ı mey-i ‘aşkum dil-i Nef’î gibi ben ‘Aḡla miḡdârını bildürmede taḡşîr idemem	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
233a	‘Ârif	Her dem âh-ı seḡer ü nâle-i şeb-gîr idelüm Gice gündüz elem-i fûḡḡatî taḡrîr idelüm	Aña şâkird-i ḡaḡîr olmaḡa nâ-lâyîḡ iken İbn ‘ibâdî o zâta nice tanzîr idelüm	Gazel/6		--- / --- / --- / --	
233b	Vecdî	Olmayup dil-beste-i pirâye-i bağ-ı İrem ‘Âḡîbet miḡmân-ı kâfir-ḡâne olduñ ey şanem	Güşuña almaz dil-i Vecdîñün efḡânın yine Pendüñi ḡuş eylemez Râmî senüñ ol gence-fem	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
233b	Şehrî	Şûḡ-meşreb bir zarîf-nükte-dândur dil-berüm Müdde‘â fehmi-i dil [ü] nâzûk-beyândur dil-berüm	Şehrî ancak fehmi ider ḡaşd-ı zebân-ı şivesün Tab‘-ı şûḡum gibi biñ rind-i cihândur dil-berüm	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
233b	Şabrî	Yine bir şûḡı ḡaldurdum ele cām-ı şarâb aldum Felek germ olmaḡı seyr eylesün bir âftâb aldum	Niyâz-ı ‘aşîḡ istermiş meḡer açılmaḡa dil-ber O şûḡuñ yalvarup Şabrî dehânından cevâb aldum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
234a	Sırrî	İderse nâz ile bir kez tebsesüm İder zir-i nemekdân ‘âlemi ḡüm	Yeter Sırrî-i şeydâya şeb u rüz Ne lâzım pûşîş-i sincâb u kâḡum	Gazel/6		--- / --- / --	
234a	Naẓîm	Ölsem daḡı baḡt-ı siyehûmden gile itmem Baḡtum degül a devr-i felekden bile itmem	Her kârum idüp Ḥâlîḡa tefvîz Nazîmâ Pây-ı talebüm cilveḡeḡ-i âb ile itmem	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
234a	Şabrî	O müstaḡnî-dilüm kim ‘aşḡ-ı biḡâneyle âh itmem Büt-i nâ-âşnâ bir âftâb olsa nigâh itmem	Felekde olsa Şabrî mihr ü meh iki silahdârum Şeh-i ‘aşḡum diyü ben yine dehre ‘arz-ı câḡ itmem	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
234b	Vecdî	Mestâne dili meclis-i rindâna ḡetürdüm Bir bûlbûl-i şûride ḡulîstâna ḡetürdüm	Bir dürr-i ḡirân-mâye ḡazel baḡr-ı beyândan Ḥâḡ-i ḡadem-i ḡadr-şinâsâna ḡetürdüm	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
234b	Şâbit	Gerḡi bendeñ âz maḡbûb-ı müselleḡ görmedüm Hiç sulḡânüm gibi nûr-ı mücessem görmedüm	Ol tecâhül-i pişe dil-ber şorsa dirdüm Şâbitâ Sen bilür misin beni ḡördüñ mi bilsem görmedüm	Gazel/6		--- / --- / --- / --	
234b	Yahyâ	Söylemez diyü yirülmez o büt-i sîm-endâm Zerrece söz yiri yok anda budur ḡaḡḡ-ı kelâm	Şimdi yanmaḡda ḡam-ı ḡaḡtuñ ile Yahyâveş Daḡı ḡok puḡte olur pâdişehûm ‘anber-i ḡâm	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
235a	Naḥîfî	Cânâ seni ben mihr ü vefâ şâḡibi şandum Sevdüm seni bilmezlûk ile âteşe yandum	Ümid-i vişâlûñle Naḥîfî gibi hayfâ Ol va‘de-i ferdâlara ḡerḡekten inandum	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
235a	Mâcid	Şabhâ-yı lebûñle seni ser-ḡuş idebilsem Câm-ı mey-i inşâfuñı pûr-cuş idebilsem	‘Aḡd-i ḡüher olur idi Mâcid hele yek-ser Dürr-i suḡanum ḡuşına mengüş idebilsem	Gazel/6		-- / -- / -- / --	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka,

							"Kaptan-ı Deryâ" Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)", s. 55- 56.
235b	Fehîm	Micmer-i bezm-i cününüm 'aşk-ı cânândur serüm Düd-ı âh u aḥker-i dâğ-ı serümdür ziverüm	Biñ Fehîmî 'aşık eyler eyleye bir gamze tâ Çeşm-i şühından bile şüh-ı cihândur dil-berüm	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
235b	Nef'î	Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efrüz idelüm İttifâk ile gelün bir yire nev-rüz idelüm	Bülbül olsun okusun tâze gazeller Nef'î Gül gibi cām-ı meyi encümen-efrüz idelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
235b	Riyâzî	Gördüm leb-i mey-gununuñ mestâneye döndüm Almış mey-i 'aşkuñ benî divâneye döndüm	Bu fazl u kemâl ile Riyâzî vatanumda Gurbetde olan merdüm-i bigâneye döndüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
236a	Vecdî	Dil virdüm anuñ zülfine tül-i emel aldum Âzâde iken zevkî degışdüm kesel aldum	Teslîmdür erbâb-ı suḥan şî' rüme Vecdî Meydân-ı ma'ânîyi bugün bi-cedel aldum	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
236a	Nâ'îlî	Naḳd-i dili dil-dâra virüp mâ-ḥaşal aldum Bâzâr-ı maḥabbetde gam-ı bî-kesel aldum	Vecdînün imiş Nâ'îliyâ nükteverândan Ta' bîri ḥoşâyende bir a' lâ gazel aldum	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
236a	Mezâkî	Ben miḥnet-i şâm-ı gamı rüz-ı Ezel aldum Şad-sür virüp mâtemi ni' me'l-bedel aldum	Olsam n'ola âmâde-i şad-feyz-i Mezâkî Vecdîye nazîre dimege bir gazel aldum	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
237a	Şehrî	Yine hem-şoḥbet-i cânâne olsam Mey-i nezzâreden mestâne olsam	Degül lezzet-şinâs-ı âşnâyı Mezâk-ı Şehrîden bigâne olsam	Gazel/6		--- / --- / ---	
237a	Nâbî	Eyyâm-ı bahâr olmaz idi gülşen olaydum Ḥürşîd tülû' itmez idi revzen olaydum	Nîsânî bedîd olmaz idi silk-i fuşülün Nâbî heves-i gevhre ile maḥzen olaydum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
237b	Hevâyî	Gezmezdi şırıklarda ciger çevren olaydum Bîtmezdi bataklarda kâmiş neyzen olaydum	Düşîze bulunmazdı ere varmağa tâlib Kasdıyla yeñi evlenecek ergen olaydum	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
237b	Nâ'îlî	Ġamuñla ülfetümüz var ḥuzurı n'eyleyelüm Şafâ-yı ḥâtırumuz yok sürürü n'eyleyelüm	Refî' imiş tatalum Nâ'îlî bu heft evreng Zevâl-i devlet-i Behrâm-ı Gûrî n'eyleyelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
237b	Faşıḥ	Ḥotenden büyük zülfün ârzü itdüm ḥatâ itdüm Çemenden serv-ḳaddün cüst ü cü itdüm ḥatâ itdüm	Mîsâl-i cü Faşıḥa piç ü tâb-ı ıztırâb ile Çemenden serv-ḳaddün cüst ü cü itdüm ḥatâ itdüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
238a	Faşıḥ	'Aşk ile dâğ dâğdur gönlüm Pür-gül ü lâle bağdur gönlüm	Şimdilik kuy-ı dil-rübâda Faşıḥ Fârîğ-i bağ u râğdur gönlüm	Gazel/5		--- / --- / ---	
238a	Fâ'îzî	Elinden cām düşmez ser-ḥoş-ı dirînedür gönlüm Nesi var ise var zâhid hele bî-kînedür gönlüm	'Adü çeşm-i ḥakâretle nazar eyler aña ammâ Şakınsun Fâ'îzî bir âteşin-âyinedür gönlüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
238a	Nâbî	Ḥardan gonce-şîfat niceye dek bâk idelüm Câmemüz bâde için gül gibi şad çâk idelüm	Nâbiyâ görmeyelüm gün gibi dünyâda zevâl Yüzümüz ehl-i kemâlün yolına ḥâk idelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
238b	Yaḥyâ	Deşt u kûha varalum nâle vü feryâd idelüm Kays-ıla Kûh-kenün rûḥlarını şâd idelüm	Cevr-i eyyâmdan incinmeyelüm Yaḥyâ biz 'Ays u nûş ile geçen günleri de yâd idelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
238b	Şabrî	Gülşen ü bâğa varup 'ârîzuñı yâd idelüm Düşelüm cûylaruñ yanına feryâd idelüm	Reşḥa-i feyzle şâyed bizi ḥurrem-dil ide Şabriyâ ḥâme gibi ḥıdmet-i üstâd idelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
238b	Riyâzî	Kaysı añañ bile Mecnûnî daḥî yâd idelüm Sebeb-i vuşlat olup rûḥların şâd idelüm	Bulmuşum şöyle Riyâzî nazar-ı himmetünüm Pîr-i mey-ḥâneyi de şimdi biz irşâd idelüm	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
239a	Nâbî	Ḥürşîd inerdî meclisüme sâğar istesem Tûbâ olurdu ḥâk-nişin nev-ber istesem	Sinemde şerḥalar yetişür baña Nâbiyâ Taḥrîre mâ-cerâ-yı dilî mıstar istesem	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
239a	Hevâyî	Ḥacı Ḥicâzî gâhî yapar ḳıtmir istesem Semen 'acîne fülül eker sa' ter istesem	Mî' mâr-ı tab' eñseri kaçmaz Hevâyîyâ Tarḥ-ı binâ-yı beytüm için dülger istesem	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	

239b	Nābī	Ḳanda ‘azmūn kimi mesrūr ideceksin bilmem Ḳaṅḡi ḡam-ḡaneyi pūr-ṣūr ideceksin bilmem	Yok şikeste dilūnūn Nābī gibi pāyām Ḳaṅḡısın vaşl-ıla mecbūr ideceksin bilmem	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
239b	Vehbī	Ḳaṅḡi maḡzūnuñi mesrūr ideceksin bilmem Ḳaṅḡi virāneñi ma‘mūr ideceksin bilmem	Nüşḡa-i ḡüfte-i üstād tırurken Vehbī Ḳaḡḡa şı‘rūñ nice manzūr ideceksin bilmem	Gazel/8		... / ... / ... / ...	
240a	Şabrī	‘Āşıkum ḡ‘āb neydüḡin bilmem Ḥasteyūm tāb neydüḡin bilmem	Zühd ile ülfet itmedüm Şabrī Künc-i miḡrāb neydüḡin bilmem	Gazel/7		... / ... / ...	
240a	Fehīm	Şu‘leyūm tāb neydüḡin bilmem Lüceyūm āb neydüḡin bilmem	Mest-i ‘aşkum Fehīm-i küstaḡam Resm ü ādāb neydüḡin bilmem	Gazel/7		... / ... / ...	
240b	Rūḡī	Kādīmī ‘işve vū nāz ise şan‘at sizde sulṡānum Taḡammülḡarḡıḡdur pīşe ḡalā bizde sulṡānum	Vefā lāzım degül Rūḡīye gel isterse düşnām it Şikāyet ḡande ḡande belki memnūnuzda sulṡānum	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Başlık: Li-muḡarririhi Rūḡī / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
241a	Şabrī	Ḥ‘ān-ı belā dilerdüm eger ni‘met istesem Cān-ı maḡabbet ister idüm devlet istesem	Şabrī zamāne çeşmümi elmās-riz ider Ger zaḡm-ı sineme nemek-i rāḡat istesem	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
241a	Riyāzī	Ḥun-āb-ı dīdedür görinen ‘işret istesem Āmāde seng-i tefriḡa cem‘iyyet istesem	Kārī Riyāzī feyz-i ṡalebdür iden yine Pirān-ı deyrden naḡar-ı himmet istesem	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
241a	Naḡīm	Dāḡ-ı cüntün piyāle yeter ‘işret istesem Bezümümde Ḳays hem-dem olur şoḡbet istesem	Bir cām-ı feyz-baḡş ile irşād ider Naḡīm Pir-i muḡāndan ister idüm himmet istesem	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
241b	Nābī	‘Āşıkum ehl-i ḡama zevḡ-fezādur suḡanum Bād-ı dāmençe-i kām-ı şafādur suḡanum	Ḥasedinden mi şafādan mı hele ey Nābī Bā‘iş-i riziş-i eşk-i şu‘arādur suḡanum	Gazel/9		... / ... / ... / ...	
241b	Naḡīm	Zehr-āb olur elümde kaḡeḡ ‘işret istesem Devrān kebāb ider ciḡerüm ni‘met istesem	Mümkin degül cihānda baña kām-i dil-i Naḡīm Peyḡüle-ḡir-i hecr olurum vuşlat istesem	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
242a	Fā‘izī	Mümkin mi mā‘il-i leb-i cānāne olmayam Sākī ola şarāb ola mestāne olmayam	Taşvır olursa Fāiziya itmeyem naḡar Hergiz esir-i şāhid-i kāşāne olmayam	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
242a	Şabrī	Mümkin mi cām-ı ‘aşḡ-ıla mestāne olmayam Ḳābil midür görem seni divāne olmayam	Şabrī gibi revā mı geḡüp nüş-ı bādeden Şā‘ir olam da nāzük ü rindāne olmayam	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
242a	Yaḡyā	Mümkin mi mest-i ḡamze-i cānāne olmayam Mest olanı sevem yine mestāne olmayam	Kendüm bilelden oldum esiri güzellerūñ Yaḡyā olur mı ol şeh-i ḡübāne olmayam	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
242b	Riyāzī	Bir şem‘ var mı ki ben aña pervāne olmayam Tā bir perī mi var aña divāne olmayam	Divānesi olam nice bir her perī-ruḡuñ Tā kūy Riyāzī ‘aḡil ü ferzāne olmayam	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
242b	Naḡīm	Ḳaldı cān u dilümüz kākül-i cānānda bizüm ḡam degül kākül-i cānān da dil ü cān da bizüm	Vech-i pākünde görüp zülḡūñi dil virdi Naḡīm ‘Arşa-i ‘aşḡ bizüm ṡop da çeḡḡān da bizüm	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
242b	Fehīm	Meclisde gice dil-bere mestāne şarılısam Şunduḡça baña nāz ile peymāne şarılısam	Teklif-i naḡireyle beni eyledi memnūn Kāḡıd gibi ol şāhid-i ‘unvāna şarılısam	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
243a	Vecdī	Nālede üstād-ı gül murḡ-ı zebānumdur benüm ‘Andelibān cümle şākird-i ḡiḡānumdur benüm	Gülşen-i ma‘niden ey Vecdī bu tāze şı‘r-i ter Ḥāk-ı pāy-ı ehl-i nazma armaḡānumdur benüm	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
243a	Riyāzī	Nām-ı maḡşūd-ı emel sehv-i lisānumdur benüm Şükr-ḡ‘ān-ı derd ü ḡam vird-i zebānumdur benüm	Ey Riyāzī ‘andelib-i feyz-i ḡudsi-meşrebüm Her gül-i ḡülzār-ı lāḡut aşıyanumdur benüm	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
243b	Nābī	Naḡl-i nev-rüste-i şikeste-perüm Nāvek-i āh-ı bī-vücūd-eşerüm	Cism-i zārum kebāb-ı cevri olalı Nābiyā bezm-i ḡamda mā-ḡazarum	Gazel/5		... / ... / ...	
243b	Vecdī	Niḡāh-ı mest mi tiḡ-ı ḡazā midür bilmem Büreḡne-ḡaṅçeri ḡaşdı baña midür bilmem	Dem-i Mesih o lebün ḡandesi midür Vecdī Senün sözüñdeki ḡüsn-i edā midür bilmem	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Başlık: ḡüfte-i Bī- Naḡire-i Vecdī

244a	‘Ārif	Bilenler hārḥār-ı dāğ-ı derdin baht-ı şūmindan Sipihruñ eylemezler şekve te ‘şir-i nūcūmindan	‘Aceb reh-yāb-ı kūy-ı vaşl olur mı kimse ey ‘Ārif Sevād-ı ḥayretūñ ser-geşteğān-ı merz-i būmindan	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
244a	Vecdī	Gülistān-ı ḡamuz biz zīb-i bāğ-ı sīnemüz sensin Ḥarāb-ender ḥarāb olsaḡ yine gencīnemüz sensin	O şūḥ-ı āšnā-geş ūlfet itmiş nev heveslerle Dimez Vecdiye gel kim ‘āşık-ı dīrinemüz sensin	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
244b	Nā’ili	Erbāb-ı dili müttehem-i āz idemezsin Ey çarḥ-ı siyeh-kāse bize nāz idemezsin	Kem ḥavşalasın Nā’iliyā kendini bi-bāk Pervāne-i şem‘-i ḥarem-i rāz idemezsin	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
244b	‘İşmeti	Geldikde ḥaṭuñ ‘āşıkūñā nāz idemezsin Mānend-i hūmā evcde pervāz idemezsin	Şad rıtl-ı girān olsa çeker ‘İşmeti-i zār Sākī sen anı mest-i ser-endāz idemezsin	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
244b	Mezākī	Tā kim dil-i pūr-sūzı mühim-sāz idemezsin Seyr-i şuver-i āyine-i rāz idemezsin	Çokdur bu kadar lāf-ı suḥan-sūzda Mezākī Sihr itmek ile da‘vī-i i‘cāz idemezsin	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
245a	Nā’ili	Kıl ḥazer ey dil seni ol ḡamze giryān görmesün Bir siyeh-mest āfet-i ḥūn-rizdūr kān görmesün	Naẓm-ı pākūñ Nā’ili germ-āšnā-yı ehldür Sūz-ı dilden bi-ḥaber efsürde tab‘ān görmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
245a	‘İşmeti	Dirseñ ey dil çeşm-i bahtuñ derd-i hicrān görmesün Kanlu yaşuñ sil nigāḥ itdükçe cānān görmesün	Sūz-ı dilden kōpmadur bu şī‘r-i rengin ‘İşmeti ‘Arz iderseñ ehline ‘arz eyle nā-dān görmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
245a	Vecdī	Gelmesün düşmen baña raḥm eyle giryān görmesün Çeşm-i ḥūn-ālūde rüy-ı ḥaşmı ḥandān görmesün	Zīb-i rüşen cāndur ey Vecdī sözüñ erbāb-ı dil Gevherüm hem-seng-i naẓm-ı ḥōd-fürüşān görmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
245b	Mezākī	Dil şafā-yı vaşl-ıla āsib-i hicrān görmesün Böyle ser-germ-i temennā dāğ-ı ḥırmān görmesün	Ey Mezākī böyle vādiye ne ḥoş cevhlān ider Eşheb-i tab‘uñ senūñ teng-i meydān görmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
245b	‘Ārif	‘Āşık-ı vaşl-ārzü āsib-i hicrān görmesün Sīne-rışān-ı heves dārū-yı dermān görmesün	Bā’iş-i nāsūr-ı zaḥm-ı reşk olur ‘Ārif şakın Tīzi-i şemşir-i tab‘uñ nükte-sencān görmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
246a	Faşıḥ	A‘ dālārı muḥıbbūñe tercīḥ ider misin Şemşir-i ḡadr ile beni teşriḥ ider misin	Tefsīde oldı rüze-i ḡamla dil-i Faşıḥ İftār-ı būs-ı la’l ile tervīḥ ider misin	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
246a	Nā’ili	Naḡd-i cāndur ‘āşıkı sūdāger-i pūr-şūd iden ‘Aşkdur derdūñ dile ser-māye-i bihbūd iden	Devlet-i pā-būsıdur yāruñ seni ey Nā’ili Pāy-māl-i rüzgār-ı dūn iken maḥsūd iden	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
246a	Rāmī	Şem‘-i ümīd bir āḥ ile fūrūzān olsun Hele şabr eyle biraz şām-ı ḡarībān olsun	Birkaç elfāza perişān ise de ey Rāmī Bu ḡazel ziver-i mecmū‘a-i yārān olsun	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Mecmuada yer alan 2, 5 ve 6. beyitler, tezkirelerde yoktur (bk Mehmed Sirāceddin., a.g.e., s. 61-62; Mirzā-zāde Mehmed Sālīm Efendi, a.g.e., s. 193).
246b	Sırrī	Ey dil heves-i zūlf-i dil-ārā mı idersin Ol mescid-i Akşāyı kenisā mı idersin	Sırrī gibi ‘ıkd-ı dūr-i eş ārını sen de Āvihte-i çarḥ-ı mu‘allā mı idersin	Gazel/10		-- / -- / -- / --	
246b	Sırrī	Lerzān-ı kaẓā ḡamze-i āşūb fenūmden Tersān-ı kader nazra-i şūriş figenūmden	Cānāne lisānından idüp Sırrī bu naẓmı Pūr-sehd ideyüm kām-i mezākī suḥanumdan	Gazel/6		-- / -- / -- / --	Başlık: Velehū
247a	Nā’ili	Femine ḡonce didükçe olur ebkem ne disün Yokdur ol ḡonce-i nev-ḥastede fem ne disün	Nā’ilinūñ işidüp zenzeme-i ḡüftārın Būlbūlūmdür dimesün ol gül-i ḥurrem ne disün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
247a	Vecdī	Nice vaşf itsün o şūḥı dil-i ḥoş-dem ne disün Mişli yok beñzedecek ḥüsni müselleḡ ne disün	Komadūñ söz yiri i‘cāz-ı suḥanda Vecdī Böyle mu‘ciz-nefese ‘İsa-i Meryem ne disün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
247a	Mezākī	O melek-çehreye bu ḥüsne ‘ālem ne disün Bāğ-ı cennet dimesün kūyına ādem ne disün	Āferin tab‘-ı Mezākī-i ḥayāl-āmūza Böyle şakirde ol üstād-ı müselleḡ ne disün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
247b	‘İşmeti	Vaẓ‘-ı nā-sāzını dehrūñ gören ādem ne disün Bilinür nesne degül meşreb-i ‘ālem ne disün	‘İşmeti sūz-ı dilin dirdi o şūḥa ammā Şimdi fūrkatde ḡam-ı hecr ile hem-dem ne disün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

247b	‘Ārif	O cefā-cūyı görüp ‘āşık-ı pür-gam ne disün Kâdir-i güft ü şenid olmayan âdem ne disün	Şi’ rüme eyledi teslim ‘adū ey ‘Ārif Oldı vâdi-i suhan baña müselleme ne disün	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
248a	Nâ’ili	Pâk-dâmen bir gül-i tersin ğubârundan şakın Şu’ lesin âb-ı dü-çeşm-i eşkbârundan şakın	Levh-i dilden kılmadan mahv-ı rûsüm ey Nâ’ili Sûmenât-ı fitneyüm nakş u nigârundan şakın	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
248a	Fuzûlî	Dökme kanum âb-ı çeşm-i eşkbârundan şakın Yağma cânun nâle-i bî-ihtiyârundan şakın	Ey Fuzûlî kağı mahbûbî ki sevseñ rahmî var Kıl hâzer ancak benüm bî-rahm yârundan şakın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
248a	Şabrî	Nağl-i nevsin girye-i bî-ihtiyârundan şakın Seyl-i serv-endâz-ı eşk-i bî-karârundan şakın	Bir gün evc-i fitneden Şabrî iner dil murğına Şâh-bâz-ı zülf-i bâl-efşân-ı yârundan şakın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
248b	Mezâkî	Ey felek tuğyân-ı âh-ı âteşinümden şakın Böyle ser-keş şu’ le-i ser-der-kemînümden şakın	Ey Mezâkî da’ vî-i sihr ü füsün itme yürü Tab’-ı mu’ ciz nazm-ı i’ câz âferinümden şakın	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
248b	Nazîm	Alma âhum süziş-i bî-ihtiyârundan şakın Nağl-i âteşbârûn ‘aşkı cüybârundan şakın	Sîne süzân dil fûrûzân dide pür-hün ey Nazîm Cüybâr-ı âteşüm seyr-i kenârundan şakın	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
248b	Nâ’ili	İtme her murğ-ı dilûn şaydına pervâz şakın Nâvek-i âhdan ey gözleri şehbâz şakın	Nâ’ilîves nice dil-sûhte müştâkın var Şu’ le-i âhdan ey dil-ber-i şannâz şakın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
249a	Fehîm	İder tîğ-ı nigâhın her zamân ol bî-amân keskin Belî şemşiri cellâduñ gerekdür her zamân keskin	Görüp haşmum Fehîmâ sözlerüm kaç’-ı nizâ’ itdi Olinca böyle olsa dünyede tîğ-ı zebân keskin	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
249a	Şabrî	Gehî luğf-ıla baksun gâh hışm ile nigâh itsün Şeh-i nâzum hemân baña nigâh-ı gâh gâh itsün	Yeter cünbişler itdi köhne vâdilerde ey Şabrî Biraz da tâze semti rahş-ı hâmem cilvegâh itsün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
249a	Nâ’ili	Görinmez ‘âşika ol dil-ber-i mahcûb şerminden İder hat geldügin ruhsârına mektûb şerminden	Ne nakş-ı bü’l-‘aceb giryânıyuz ey Nâ’ili bilse Olur garğ-âb-ı haclet dide-i Ya’ küb şerminden	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
249b	‘Ārif	Rüyuñı meydür meyi rüyüñ dil-ârâ gösteren Gülşeni güldür güli gülşen mutarrâ gösteren	‘Ārif-i pâkîze küyuñ kîlk-i hoş-refândur Böyle bir nâ-dide vâdi şî’ r-i garrâ gösteren	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
249b	Vecdî	Bizi öldürdi gam sâkî yetişsün câm gösteresün Keş-â-keşden halâş itsün biraz ârâm gösteresün	Dil-i Vecdiye mey şun sâkiyâ tâ nûkte-senc olsun Nedür ser-beste sırr-ı mübhem ü ilhâm gösteresün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
249b	Nâdirî	‘İyd irişdi eylesün vâ’ iz ferâğ efsâneneden Güş-ı mâh-ı nev pür olsun na’ ra-i mestâneneden	Şanki berfî âb ider mihr-i sipihr ey Nâdirî Eşk-rîz oldı beyâz-ı çeşm-i ter peymâneneden	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
250a	Nâ’ili	Fitne-hîz itdi şabâ kâkül-i fettânı ucın Kıldı peyveste ser-i kâküle dâmânı ucın	Nâ’ili buldı kütübhâne-i fazl u edebûñ Târ şiraze-i mecmû’ a-i ‘irfânı ucın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
250a	Vecdî	Şakla sineñde gönül nâvek-i müjgânı ucın İtme pür-jeng yem-i eşkle peykânı ucın	Nüşa-bendân-ı ma’ ârif bulamaz Vecdinüñ Târ-ı şirâze-i mecmû’ a-i ‘irfânı ucın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
250a	Riyâzî	Dest-i ağıyara virür zülf-i perişânı ucın Hâk olursak da degürmez bize dâmânı ucın	Ey Riyâzî demidür şem’-i gülî yakmak için Her benefşe yağa kibrit-i fûrûzanı ucın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
250b	Nazîm	Tutdı dil bir şanemüñ zülf-i perişânı ucın Güy-ı gâltân gibi buldı yine cevğânı ucın	Beñzedi kendüyi ruhsâr-ı dil-ârâya Nazîm Alsa mıkrâz n’ola şem’-i fûrûzanı ucın	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
250b	Yahyâ	Bağmaz yüzime dide-i hünbârı ne bilsün Gelmez yanuma eyledüğüm zârı ne bilsün	Yahyâ tûtalum eyler eşer yâra ğubârûñ Ol mest-i mey-i nâz bu esrârı ne bilsün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
250b	Şabrî	Sensüz nice def’-i gam-ı hicrân iderüm ben Her mey ki gelür çeşmüme rîzân iderüm ben	Bulsun beni küyünde gelüp şabr u karârüm Şabrî yine ‘azm-i der-i cânân iderüm ben	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
251a	Yahyâ	Komayup tâkatüm feryâda nâlân olmasun dîrsün Gözüm yaşını alursun da giryân olmasun dîrsün	Nice kûl olmasun Yahyâ saña ey pâdşâh-ı hüsn Yolumda senden özge kimse kurbân olmasun dîrsün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
251a	Fâ’izî	Atarsuñ seng-i cevri kalbe vîrân olmasun dîrsün Urursun mülk-i dil hâk-ile yeksân olmasun dîrsün	Halâş ümîd idersün Fâ’izî ser-geştelikden sen Meger bu günbed-i gerdünda gerdân olmasun dîrsün	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

251a	Na' tî	Yağarsun 'âlemi bir kimse süzân olmasun dırsün Yıkarsun hâtır-ı 'uşşâkı vîrân olmasun dırsün	Dirîğ itdûn nes'im-i lutfuñı Na' tî-i şeydâdan Bu gülşende gül-i âmalı hândân olmasun dırsün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
251b	Riyâzî	Ğam künci benüm genc-i firâvân senûn olsun Zindânı benüm Yûsuf-ı Ken'ân senûn olsun	Dil virdügümi dirdüm ol dil-dâra Riyâzî Korkum bu diye nâ-geh o fettân senûn olsun	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
251b	Şabrî	Mey-hâne benüm şahın-ı gülîstân senûn olsun Sâgar benüm olsun gül-i hândân senûn olsun	Yıllarla karar it dil-i Şabrîde dilerseñ Ey şah-ı ğam ol gûşe-i vîrân senûn olsun	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
252a	Fâ'îk	Refîk-i nâ-muvâfîkdan dağı ma' küldür reh-zen Müsellemdür 'akılsuz dostdan şahib-hıred düşmen	Gümüş-hâne emîni oldı şandum kendümi Fâ'îk İdünce nâ'il-i vuşlat beni ol şüh-ı sîmîn-ten	Gazel/9		--- / --- / --- / ---	
252a	Manîkî	'Andelîbün alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemin Nağş iden âb üzre nağş itmiş güzellik 'âlemin	Manîkînün kaddi dâl olsa hilâlâsâ n'ola Toğduğı günden çeker çarhuñ kemân-ı Rüstemin	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
252b	Dürri	Kesdük ümîd rîştesini zülf-i yârdan Yok şimdi kılca minnetümüz rûzgârdan	Dürri ne deñlü cürm ile leb-rîz iseñ dağı Kesme ümidi hâzret-i âmûzkârdan	Gazel/6		-- / -- / -- / --	Mecmuada yer alan 4, 5 ve 6. beyitler, tezkirede yoktur (bk. Altuner, a.g.e. , s. 226).
252b	Vehbî	Mest olmaduk şarâb-ı vişâl ile yârdan Kurtulmasun anuñ da nigâhı hûmârdan	Vehbî bu tâze-tarh nev-icâda isterüm Pey-revlik ehl-i tab'-ı belâgat-şî'ârdan	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
253a	Fehîm	Hısm-ıla çeşmün zebân-ı nâlemi lâl itmesün Murg-ı dest-âmûz-ı dilden bî-per ü bâl itmesün	Çarh-ı dün yâ Rab Fehîm-i 'âşık-ı üftâdeveş Hiç mesti şehr-i rûsvâdiye pâ-mâl itmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
253a	Şabrî	Cûylar mestâne efğân itmesün ya n'eylesün Lâleler çâk-i girîbân itmesün ya n'eylesün	Tab'-ı Şabrî dâstân-perdâz-ı bezm-i medhîdûr Vaşf-ı şah-ı mülk-i 'irfân itmesün ya n'eylesün	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
253a	Mezâkî	Dil ümîd-i şoğbet-i yâr itmesün yâ n'eylesün Ârzû-yı seyr-i didâr itmesün yâ n'eylesün	Ey Mezâkî tekye-i 'âlemde abdâlân-ı Rûm Şâh-beyt-i 'aşkı tekrâr itmesün yâ n'eylesün	Gazel/8		--- / --- / --- / ---	
253b	Nazîm	Kaddüm ham itdi kâmetüñi müstaķim iden Divâne eyledi beni la' lûn besim iden	İtmiş mey-i tecellî-i feyz ile ser-girân Tab'-ı Nazîmî Tûr-ı suhanda Kelim iden	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
253b	Fâ'izî	Turma sâķi yine câm-i mey-i rağşân yürisün Nev-bahâr oldı reg-i cânumuza kan yürisün	Râyetin dikdi yine burc-ı dile âh-ı derûn Demidür Fâ'iziyâ leşker-i hicrân yürisün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
254a	Nâ'ilî	Habs-ı nigâha eyleyüp âğâz birbirin Şayd eylemek diler iki şehbâz birbirin	Uşşâk-ı şaht-câna yine müjde Nâ'ilî Nerm itmiş ol iki büt-i tannâz birbirin	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
254a	'Ârif	Kılmasun mı şekve itdükçe tecâhül n'eylesün Hâtır-ı 'âşıkda yok tâb-ı tegâfûl n'eylesün	Gerçi 'Ârif hâksâr olmaķda takşir itmedi Ol hümâ alçaqlara kılmaz tenezzül n'eylesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
254a	Nef'î	'Âşıka ta'n itmek olmaz mübtelâdur n'eylesün Âdeme mihr ü maħabbet bir belâdur n'eylesün	Olmasa Nef'î n'ola dil-beste zülf-i dil-bere Tab'-ı şühî dâme düşmez bir Hümâdur n'eylesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
254b	Nâbî	Ey nâme sen ol mâh-likâdan mı gelürsin Ey hüdhüd-i ümîd Sebâdan mı gelürsin	Nâbî ğazeli gibi hoş-âyendeliğün var Ey bād-ı revân-bağş Ruhâdan mı gelürsin	Gazel/9		-- / -- / -- / --	
254b	Lem'î	Ey bād-ı şabâ zülf-i dü-tâdan mı gelürsin Vâ-reste misün dâm-ı belâdan mı gelürsin	Ey hâme-i Lem'î ne bu şirîni-i güftâr Sen Nâbî-i pâkîze-edâdan mı gelürsin	Gazel/5		-- / -- / -- / --	3 ve 4. beyitlerin dizilişi, <i>Safâvî Tezkiresi</i> 'nde farklıdır. <i>Tuhfe-i Nâilî</i> 'de ise mecmuada yer alan 3 ve 5. beyitler yoktur (bk. Altuner, a.g.e. , s.

							766; Tuman, a.g.e. , s. 893).
255a	Fā'izî	‘İyd olunca tıldı rîk-i berfle şahn-ı cihân Kımda oynasın bugünden sonra etfâl-i zamân	Yılda bir kez ‘ayşî çok gördi bize ey Fā'izî ‘İyd olunca sāgar-ı mihri sipîhr itdi nihân	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
255a	Nef'î	Ğam-ı ‘aşkuñ ki hep şekvâ ider ‘uşşâk-ı zâr andan O dilden hâz ider hem dil dahî bî-ihtiyâr andan	N’içün evvel görüşde yârına cân virmemiş Nef'î Bugünden böyle hiç makbûl olur mı i’ tizâr andan	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
255a	Faşıh	Halâvet kesb ider zehr-âbe-i nûşî cefâsından Yed-i ‘işret yudum bu meclisûñ câm-ı şafâsından	Faşıhâ bir dahî dest-i ferâğum itmeme âlûde Yed-i ‘işret yudum bu meclisûñ câm-ı şafâsından	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
255b	Nâ'ili	Çak olur sine-i meh sine-i ‘uryânından Mîhr olur dâğ-be-dil güy-i girîbânından	Nâ'ili sāgar-ı leb-rîz-i hayâtun efsûs Hişşedâr olmadı kem-neş'e-i ihsânından	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
255b	Şâkıb	Dil-i mîhnet-esîri şâd u kâm-ı ülfet itmezsin Perî-rûsun muhaşşal âdeme ünsiyyet itmezsin	Tegâfüldür zamân-ı lutfkârûñ Şâkıb-ı zârâ Dem-i cevri ü cefâ geldükde ammâ gaflet itmezsin	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
255b	Vecdî	Nigâh-ı lutfun itmeme ârzü-yî âsnâ düşmen Baña cevri eyle ki ğamzeñ gibi olur vefâ düşmen	Sükût itmezdi olsa kudret-i güftâr Vecdîde Olur mı bülbül-i bâğ-ı mahabbet hiç nevâ düşmen	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
256a	Faşıh	Kimseler yâ Rab esir-i ‘aşk-ı cân-süz olmasun Bir mehûñ efkâr-ı mihriyle siyeh-rûz olmasun	Nâr-ı düzağdan Faşıhâ çeşmüme gülzâr-ı bâğ Kimseler yâ Rab esir-i ‘aşk-ı cân-süz olmasun	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
256a	‘İşmetî	Nigâhum büse-çîn olmağda la’l-i dil-sitânından Şikârın almayan şehbâz çıkmaz âşyânından	Hemân ey ‘İşmetî ‘arz-ı ‘ubüdiyyetden ayrılma Seni kim dūr ider ol şâh-ı hüsnüñ âstânından	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
256a	Nâ'ili	Ma’zûr tut hatâsını ey şüh-ı nâzenin Mecnûn-ı nev-bahâr-ı ğamuñdur dil-i hâzin	Eyler felekde şöhet-i kerrübîyâna nâz Oldukça Nâ'ili seg-i küyüñla hem-nişin	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
256b	Fehîm	Mest oldu gönül neşve-i zevk-ı nîgehûñden Havf itmez olursa n’ola çeşm-i siyehûñden	Küyn ideli ol şanemûñ Ka'beye teşbîh Âzürdeyüz âzürde Fehîmâ günehûñden	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
256b	Fā'iz	Vişâlûñ ârzü eyler gönül ister vebâl olsun Komaz endîşeyi elden şehâ fikr-i muhâl olsun	Ola bir gün seni şâyeste-i vuslat ide ol şüh Ümîd dünyâsıdır Fā'iz bu da bir ihtimâl olsun	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
256b	Yahyâ	Getür câm-ı sürür-encâmı diller şâd-kâm olsun Tamâm itdi bizi ğam sâkıyâ ğam da tamâm olsun	Şalınmak olmadı Yahyâ ile bir kerre küyünde Ne olmaz işdür olsun ey tezerv-i hoş-hîrâm olsun	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
257a	Nâbî	Âzürdedür ümîd-i vişâl eyledüğümden Âverde-i âğuş-ı hayâl eyledüğümden	Nâbî beni rûsvâlîğa âmâde şanurlar Yârûñ ser-i küyün su’âl eyledüğümden	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
257a	Nâbî	Hüsn-i tâkat-güdâza ‘aşk olsun ‘Âşık-ı pâk-bâza ‘aşk olsun	Gerçi bir hüсне yok sözüm Nâbî Hüsn-i tâkat-güdâza ‘aşk olsun	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	Başlık: Velehû
257a	Mezâkî	Diller delinür hançer-i ser-tizûñ ucından Kanlar dökülür ğamze-i hûn-rizûñ ucından	Çok kimse Mezâkîves ola hem-ser-i Manşûr Cânâ heves-i zülf-i dil-âvizûñ ucından	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
257b	Faşıh	Hağ gelüp mîhr-i ruñun bî-incilâ göstermesün ‘Âşık ol tire-eyyâmı Hudâ göstermesün	Almak isterse Faşıh ikbâl ü ‘izzetden naşîb Kimseye hiç şûret-i ‘aciz ü recâ göstermesün	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
257b	Faşıh	Hemişe giryeye itsün dide cevri-ı rûzgârından Bu deryânun görilsün cüşiş-i mevci kenârından	Gehi kan ağlaruz geh rüyumuz zerd eylerüz ğamla Faşıhâ geçmişüz dehrûñ hâzânından bahârından	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
257b	Sırrî	Halâş itme dili ey şâne-bend ğisûvânından Remîde olmasun ol murğ-ı kudsî âşyânından	‘Aceb ‘âlemde geldün bu misâfir-hâneye Sırrî İder cerr-i nevâle mîzbân-ı mihmânından	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, <i>Divân</i> ’da yer alan kasidenin bir bölümüdür (bk. Kazan, a.g.e. , s. 258-259).
258a	Yahyâ	Olur gül gül kaçan şeftâlûlar alsam ‘izârından Bu bağun meyvesi evvel irişirmiş bahârından	Yatır deşt-i belâda tâb-ı ğamla teşne-leb Yahyâ İçürmez mi hûnı dahî tîğ-ı âbdârından	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

258a	Sırrı [Trabzonlu]	Şehā çeşm-i çerāğ-ı ‘ālem-i nūr-ı başarsın sen Nażırūn görmedüm bir merdüm-i şāhib-nażarsın sen	Ne haddūndür senūn ey Sırrı tırnak āstānında Çarārūn yok felekde bir gedā-yı der-be-dersin sen	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Gazelin 2 ve 4. beyitleri tezkirelerde bulunmamaktadır (bk. Kınalızāde Hasan Çelebi, a.g.e. , s. 427; Kalyon, a.g.e. , s. 347; Riyāzī Muhammed Efendi, a.g.e. , s. 189, Kayabaşı, a.g.e. , s. 347; Mustafa Cārrullahzāde, a.g.e. , s. 94).
258a	Fehīm	Neden itmeñ dili çeşm-i belā-engizūne kurbān Olurken biñ belālar ğamze-i ħūn-rizūne kurbān	Belā gerdān-ı çeşm-i ħaste-ĥālūndür Fehīm-i zār N’ola olsa nigāh-ı çeşm-i luţf-āmizūne kurbān	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
258b	Nażim	Yeter şekvā gönül ol kāfirūn çin-i cebininden Seni öldürmesün elbette ya dönsün mi dininden	Esir-i ħüsnüyüz bir şāh-ı ħüsnūñ kim Nażimāsā Rehā bulmazdı Yūsuf çin-i zūlf-i ‘anberininden	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
258b	Fā’izi	Tegāfūl eyleme küy-ı fenā ‘uzlet-güzininden Bu rāh-ı fitne-engizūñ şakin şāhum kemninden	Gönül pervānesidür Fā’izi bir şem‘-i ħüsnūñ kim Kūsūf ider sipihrūñ mihrine māh-ı cebininden	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
258b	Şabrī	Dil eylerdi şikāyet zūlf-i yār-ı nāzeninden Ĥalāş itse serin bend-i kemend-i çin-i çininden	Niyāza idemez cür‘et cemende ğāh olur Şabrī Hezār-ı nā-tüvān şāh-ı gülūñ çin-i cebininden	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
259a	Nedim	Derdūñ nedür gönül saña bir ĥālet olmasun Şad el-ĥazer ki sevdüğüñ ol āfet olmasun	Aldı bu nazım-ı nev selefūñ nāmı ey Nedim Āsāyişūñde ol saña hiç külfet olmasun	Gazel/6		- / -. / -. / -.	
259a	Nedim	Rüyūñ bezimde perde-keş-i ĥaclet olmasun Luţf eyle mihre zerre ĥadar minnet olmasun	Ol leblerūne buse diyü virdüğü gönül Cām-ı şafāda gör ikimiz ĥālet olmasun	Gazel/8		-- / -. / -. / -.	Başlık: Nedim-i Diğer
259b	Nābī	Ey dil sitem-i dehrden āzād olamazsın Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın	Elbette olursın yine bir āfete meftūn Ĥālūñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın	Gazel/5		-- / -. / -. / --	
259b	Hevāyī	Ey tayı Saķartāğına Ferĥād olamazsın Tā kim saña tenbel dinür ırĥād olamazsın	Elbette olur her işinūñ bir yanı şalkı Toĥrısı Hevāyī katı üstād olamazsın	Gazel/5		-- / -. / -. / --	
259b	Mācid	Cānā ĥulūşumı saña inkār ider misin Dil-dāde-i cemālūñi āzār ider misin	Ey nā-şinās-ı ‘aşķ u ĥulūşum yeter yeter Cevr ü cefāyı Mācide her-bār ider misin	Gazel/6		-- / -. / -. / -.	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk Büyüka, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 56-57.
260a	Nābī	Gül-çin olamaz dest-i temāşā çemenümünden Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümünden	Dil-ber deheninden bu nev-āyın ğazel olsun Nābī yine yārāna hediye suĥanumdan	Gazel/7		-- / -. / -. / --	
260a	Ṭālib	Çin oldı çemen sünbül-i ‘anber-şikenümünden Dehr oldı Ḥoten bñy-ı gül ü yāsemenümünden	Çok şā’ iri ğüm-geşte şu‘ūr eyledi Ṭālib Bu tāze reviş şāhid-i şeng-i suĥanumdan	Gazel/14		-- / -. / -. / ---	

260b	Rüşdî	Mest olmadadır sâmi‘a nutk u dehenümden Nüş eylese güş n’ola zevk-ı suhanumdan	Rüşdî yine emr ile o şühuñ deheninden Oldı bu gazel bir gül-i zibâ çemenümden	Gazel/14		-- / -- / -- / --	
260b	Hevâyî	Yelken çöremez mevce-i fitne serenümden Kec-keştî-i sengüm yol alınmaz dümenümden	Sâ’irlere tüyünce külâh oldı Hevâyî Bu tırfâ gazel köhne-‘abâ-yı suhanumdan	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
261a	Nażım	Halâş olsun mı murğ-ı dil kemân-ı ebruvânından Ki tır-i tüz-peykânı hatâ itmez nişânından	Riyâz-ı dehr-i dünüñ nâ-ümidiyüz Nażımâsâ Göñül gül-deste-i hoş-büyî lutf-ı bağ-bânından	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
261a	Nef’î	Kurtuluş yok sitem-i gamze-i fettânından Çeşm-i ser-mestinüñ âdem mi geçer yanından	Söylemez söylemez ammâ söze gelse Nef’î Ne cevâhir dökülür kıl-k-i dür-efşânından	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
261a	Fehîm	Geçmişüm ben ki şehid olmağ için cânumdan Geçme kurbânıñ olam başıñ için kanumdan	Ben Fehîmüm o cihetden felek-i lâ-yefhem Tığ-ı cehl ile ayırdı ser ü sâmanumdan	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
261b	Faşîh	Bilmem ey şüfî hakikatde tarikatde misin Yohsa hârlar gibi bihüde meşakatde misin	Tâ-be-key bu suhan-ı ta‘n-ı cigergâh Faşîh Dağı a‘dâya nezâketde şemâtetde misin	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
261b	Sırrî	Eşk-i hününüm revân-ı zağm-ı peykân itmesün Söyleñ ol bî-rağma kim kan üstine kan itmesün	Va‘d-i teşrîf-i bezimgâh-ı vefâ itmişdi yâr Gelmedi Sırrî şağın a‘dâ peşimân itmesün	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
261b	‘Ârif	Kâkülün gâret-ger-i şabr u sükün olmağ neden Gamze-i mağmûr-ı mey-hün-ı derün olmağ neden	Cevr-i zâl-i köhne-sâl-i çarha ey ‘Ârif hele Rind olan bî-bâkler bilmem zebûn olmağ neden	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
262a	Sırrî	Zinhâr olma esîr-i nâm mânend-i nigîn Rû-siyâhidür hemân encâm mânend-i nigîn	Kendüye pâ-bend ider bihüde Sırrî eyleyen Sîm ü zerden nûkte-i endâm mânend-i nigîn	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
262a	Ġinâyî	Olma der-âğuş-ı sîm-endâm mânend-i nigîn Rû-siyehüñle çıkarma nâm mânend-i nigîn	Ey Ġinâyî oldılar [kim] nağş-ı eknân kâr-ı çarh Câ-güzîn-i hâne-i ârâm mânend-i nigîn	Gazel/5		--- / --- / --- / --	Başlık: Nazîre-i Ġinâyî / Mecmuada yer alan 3 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur (bk. Altuner, a.g.e. , s. 608).
262a	Fâ’îk	Zîb-i dest olmaz dil-i hüd-kâm mânend-i nigîn Olmayınca şerhaver endâm mânend-i nigîn	Nağş-ı ma‘kûş olmasa her seng-dilde Fâ’îkâ İ‘tibâr itmezdi hâş u ‘âm mânend-i nigîn	Gazel/5		--- / --- / --- / --	Başlık: Nazîre-i Fâ’îk
262b	‘Âşım	Ol güher-pârem olursa râm mânend-i nigîn Hâşılı göñlüm ider ârâm mânend-i nigîn	Cism-i zârın dâğ-ıla sūrâh sūrâh eylemiş Hâsretünden ‘Âşım-ı nâ-kâm mânend-i nigîn	Gazel/5		--- / --- / --- / --	Başlık: Nazîre-i ‘Âşım // Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
262b	Na‘tî	Kayd-ı ârâyışdesün mādām mânend-i nigîn Nağşuñı elbet alur eyyâm mânend-i nigîn	Halka-i erbâb-ı ‘aşka dâhil ol kim Na‘tîyâ Olasun ‘âlemde şâhib-nâm mânend-i nigîn	Gazel/5		--- / --- / --- / --	Başlık: Nazîre-i Mir Na‘tî/Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
263a	Nażım	Der-âğuş eyledüm ol şühu itmez merhabâ dirken Naşibüm vuslat-ı yâr oldı olmaz âşnâ dirken	Ne şâh u ne gedâ nâm-âver olmuşdı bu ‘âlemde Nażime bir şeh-i hüsnüñ firâkıñda gedâ dirken	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
263a	Hevâyî	‘Abâ gördük bu yıl bayrâmda ağadan kabâ dirken Bize Türkân kürki çıkdı yıllık çalkafa dirken	Ne lâzımdır Hevâyî söylemek söz şarp edâlarla Bu deñlü bulamadı halî şî‘r-i pür-şaka dirken	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
263b	Şabrî	Mey-hâne benüm şağn-ı gülîstân senüñ olsun Sâğar benüm olsun gül-i hândân senüñ olsun	Yıllarla karâr it dil-i Şabrîde dilerseñ Ey şâh-ı gam ol güşe-i virân senüñ olsun	Gazel/7		-- / -- / -- / --	Aynı gazel, 251b nolu varakta da yer almaktadır.
263b	Yahyâ	Yâr dirken kimseler râz-ı nihânıñ tuymasun Başladuñ feryâda ey dil nev-cevânıñ tuymasun	Mest-i ‘aşk olduña Yahyâves açılma kimseye Şağne-i devrân şağın bü-yi dehânıñ tuymasun	Gazel/5		--- / --- / --- / --	

263b	Yahyā	Bir güzel sev kim aña her nev-cevân reşk eylesün Cân gibi sinende yir itsün cihân reşk eylesün	Çeşme-i hayvânun ağzı şuyın aqıtsun sözüñ Hızır işitsün amı Yahyâ her zamân reşk eylesün	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
264a	Bahâyî	Dil ki gam-perverd ola hergiz o dil-şad olmasun Dâğdan murğ-ı girân-pervâz âzâd olmasun	Ğamze-i dil-dâra kaldı kâr-ı cân-ı nâ-tüvân Kimseler muhtâc-ı zağm-ı tığ-ı cellâd olmasun	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
264a	Nâ'îlî	‘Azm-ı bağ it ki çemen bülbüle zindân olsun Gül için itdüğü efgâne peşimân olsun	Haşre dek hâl-i dil-i Nâ'îlî-i haste-derün Hasret-i Yûsuf-ı hüsnuñ ile perişân olsun	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
264a	Riyâzî	Ağla hâlün yâra çeşm-i hün-feşânun tuymasun Sırr-ı ‘aşkı şöyle takrîr it zebânun tuymasun	Hâtırından saña lûtf etmek geçermiş dil-berün Ey Riyâzî tâlî‘-i nâ-mihrbânun tuymasun	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
264b	Şinâsî	Hemân çin-i cebinünden gönül âsüde-hâl olsun Şikenc-i kâkülinden çekdügüm kat kat helâl olsun	Hayâl-i Hazret-i şâhib-zemine beñzemez yine Şinâsî fikrün ister zülf-i dil-berveş hayâl olsun	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
264b	Mâcid	‘Arz-ı hüsni it ki felek mihr ile süzân olsun Âteş-i sine-i pür-kinesi tâbân olsun	Cevr-i a‘dâ-yı tebehkâra bedel her demde Mâcide lûtf-ı pey-ender-pey-i cânân olsun	Gazel/5		--- / --- / --- / --	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s.57.
264b	Şâbit	Saňa her meclisünde söylerüz sen mülzem olmazsın Degül kürsiye vâ‘iz ‘arşa çıksaň âdem olmazsın	Lebünden Şâbitün matlûbı bir harf-i vişâlündür ‘Aceb nâzendesin hem kâ‘il olursın hem olmazsın	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
265a	Nâ'îlî	Bister-i hecründe bilmez h‘âb-ı râhat neydüğün Düşde görmez haste-i ‘aşkun ifâkat neydüğün	Sine-i ‘uşşâkı görsün bilmeyen ey Nâ'îlî Külhen-i germâbe-i şehri maħabbet neydüğün	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
265a	Faşîh	Görmeyen bilmez şafâ-yı câm-ı ‘işret neydüğün Lezzet-i şahbâ-yı telh ü zevk-ı şöhet neydüğün	Neşve-i câm-ı vişâlün kâdrini bilmez Faşîh Bilmeyen keyfiyyet-i hün-âb-ı hasret neydüğün	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
265b	‘Ârif	‘Ayb ider hâl-i dil-i âşüfte-sâmânum gören Görmeden ol şühî etvâr-ı perişânun gören	Olsam ey ‘Ârif müretteb-sâz almaz ‘aynına Tumturâk-ı husrevân-ı nazm-ı divânun gören	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
265b	Nâbî	Gitmez eşer-i eşk-i revân dâmenümüzden Çekmez kâdemin jâle bizüm gülşenümüzden	Bâzularunı eyleme ağıyâra hamâ‘il Biz saňa didük gitdi güneş gerdenümüzden	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
266a	Şâbit	Sevdâ-yı zülfî zâhid-i nâ-dâna düşmesün Şehbâz-ı hüsndür kefi dihkâna düşmesün	Şâbit şarâb-ı nâba giden rind gelmiyor Bâr-ı girân-ı keyf ile mestâne düşmesün	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
266a	Şâbit	Eşküm şahife-i ruh-ı cânâna düşmesün Hün-ı şehid-i Muşhaf-ı ‘Osmâna düşmesün	İklîm-i hüsni-yârda dil bir garîbdür Şâbit fütâde câh-ı zenaħdâna düşmesün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Başlık: Velehü
266a	Riyâzî	Yâra te‘şîr ide şâyed diyü âh eylemezin Göz dege diyü o ruhsâra nigâh eylemezin	Tâb-ı mihrünle Riyâzî gibi süzân olurun Sâye-i perr-i hümâ olsa penâh eylemezin	Gazel/5		--- / --- / --- / --	
266b	Bahâyî	Tagıtdun h‘âb-ı nâz-ı yârı ey feryâd n‘eylersin İdüp fitneyle dünyâyı harâb-âbâd n‘eylersin	Bahâyiveş degülsin kâbil-i feyz-i şafâ sende Tekellûf ber-taraf ey hâtır-ı nâ-şad n‘eylersin	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
266b	Naħîfî	Kimsenün ser-mâye-i âramı gâret olmasun Kimseler âvâre-i deşt-i melâmet olmasun	Ol kadar âmâdedür câk-i girîbân itmege Çeşm-i şühûdan Naħîfiye işâret olmasun	Gazel/7		--- / --- / --- / --	
266b	Naħîfî	‘Âşık ümid-i vaşl ile bî-tâkât olmasun Kâlâ-yı sabrı kimselerün gâret olmasun	Öldürme gel Naħîfî-i şeydâ-yı cevrlle Hübân içinde ol daħı bir ‘âdet olmasun	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Başlık: Velehü
267a	Yahyā	Yaklaşdı diyü haţtını geçme o güzelden Kim gördi ki evvel öle bir kimse ecelden	Yârun ki miyânındadır ol hançer-i gaddâr Şimden girü Yahyâ geçemizin sen ol belden	Gazel/5		-- / -- / -- / --	

267a	Mezākî	Yâr bunca derd-mend-i bî-nevâya n'eylesün Bir tabîb-i cân hezârân-mübtelâya n'eylesün	Ger Mezākî böyle feryâd eylese ma' zürdür ‘Aşık olmuş nâgehân ol bi-vefâya n'eylesün	Gazel/7		--- / --- / --- / -	
267a	Şābit	‘Aşkuñla da mu‘âmeleden zecr ider misin Me‘zûn iken efendi kuluñ hacr ider misin	Alduñ bizâ‘a-ı ser ü sāmân-ı Şābituñ ‘Aşkuñla da mu‘âmeleden zecr ider misin	Gazel/5		-- / -- / -- / -	
267b	Fā‘izî	‘Âşıklara ihsân idicek derd-i gâmından Añmış bizi de ol şeh-i hûbân kereminden	Bir dañı görem mi ‘aceb ey Fā‘izî-i zâr Kuhl idine mi dide gubâr-ı kademinden	Gazel/5		-- / -- / -- / ---	
267b	Râşid	Bâr-ı nañl-i fikri şîrin şanma bi-hengâm iken Mîve-i endîşeñi yazık kopardı hām iken	Olmamak mümkün midür âvâre-i şöhret kişi Eyleyen Râşid cüdâ kandan ‘aķiki nām iken	Gazel/6		--- / --- / --- / -	
267b	Şinâsî	Gerekmez bûs leb-i kând olsa ol rûñ-ı revânımdan Netîce acı sözlerle uşandum tatlı cânımdan	Elinden geldügi cevri dirîğ itmez Şinâsiden Şikâyet ol hilâl-ebur müşâr-i bi‘l-benânımdan	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
268a	Vecdî	Aç turra-i hām-der-hamuñı gûş görinsün Biñ halka-i dide aña mengûş görinsün	Vecdî mihek-i ‘arza u[r] ibriz-i kelâmuñ Hâliş zer ile nukra-ı mağşûş görinsün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
268a	Mezākî	Sākî yine cām-ı mey-i pür-cûş görinsün Dilde heves-i bûs-ı leb-i nûş görinsün	Düşmen-şiken ol pençe-i tab‘ uñla Mezākî Şîr-i ner ile fark-ı siyeh-gûş görinsün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
268a	Hevâyî	Şar bir yamı yüksek şarığıñ gûş görinsün Şok ardına ucın gülî mengûş görinsün	Şaksun tûyünü başına varduķça Hevâyî Yârâna boza-hâmede çavuş görinsün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
268b	Nâbî	Ne dem o şûh idüp geşt-i gülîstân gösterür kendin Çemende gül de bülbül gibi nālân gösterür kendin	Şabâhâsâ yüzi açık derünü pāk iken Nâbî Yine gerdün gibi âlûde-dāmân gösterür kendin	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
268b	Hevâyî	Ne dem ol şûh bed vaz‘ ile nopran gösterür kendin Seven yosma ta‘allukdan peşimân gösterür kendin	Zarâfet-pîşe nâzûk-tab‘ şâ‘ir oğlu şâ‘irdür Hevâyî gerçi şeķleñ ehl-i dükkân gösterür kendin	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
268b	Rahîmî	Hemân ol mâh-ıla bir ruşat-ı bezm-i vişâl olsun Baña ey çarñ-ı zālîm itdigüñ kât kât helâl olsun	Olur bir gün Rahîmî zevk-bağşâ-yı dimâğ-ı dil Hemân ol nañl-ı nâzuñ yâr-ı hûsni ber-kemâl olsun	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Mecmuada yer alan 2, 3, 4 ve 5. beyitler, tezkirede yoktur. 1. beyit ise başka bir beyit ile kıt‘a şeklinde verilmiştir (bk. Fatin Davud, a.g.e. , s.173).
269a	Faşıh	Çeşmesâr-ı dîdeden hûn-âb-ı hasretdür gelen Müy şanmañ sineye hâşâk-i miñnetdür gelen	Keşti-i dil garkagâh-ı guşşada kalmaz Faşıh Vaķt-i bād-ı şart-engîz-i selâmetdür gelen	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
269a	Şabrî	Göñlüme endîşe-i vaşl-ı dil-ârâdur gelen Hâtıra hep şimdi sâğar gibi şahbâdur gelen	Eyle pây-endâz ey Şabrî kumâş-ı nazmuñı Husrev-i endîşe rahş-ı mülk-i ma‘nâdur gelen	Gazel/6		--- / --- / --- / -	
269a	‘Ârif	Güleşen-i gâmdur derün-ı dağdağ-ı ‘âşıkân Dâğ-ı dildür tâze-rû gül-berg-i bağ-ı ‘âşıkân	Tâ-be-subñ-ı mahşer ey ‘Ârif bu vahşetgâhda Dide-i şîrân olur her şeb çerâğ-ı ‘âşıkân	Gazel/6		--- / --- / --- / -	
269b	Fehîm	Rehne vir esbâbı rind ol geçme zâhid bâdeden Ol sebeble hem hâlâş ol şiklet-i seccâdeden	İstimâ‘ it neydüğün sāmân-ı rind-i şöfiyâ Gel Fehîm-i mest-i ‘aşk u bî-dil ü üftâdeden	Gazel/5		--- / --- / --- / -	
269b	Yahyâ	Yârdan seng-i sitem gelse n’içün âh dirin Başumı yarsa dañı yarıcak Allâh dirin	Her zamân ‘ayş u şafâ vaķtı midür ey Yahyâ Diñlemezsın sözümi hiç saña geh gâh dirin	Gazel/5		-- / -- / -- / -	
270a	Ṭālib	Hep tîr-i cevrdür dil-i zârım nişân iden Gâmdur beni bu hâle koyup nâ-tüvân iden	Bâğ-ı hayâlüm eyledi şad-âb Ṭālibâ Cüy-ı belâğate kalemüm nâvdân iden	Gazel/6		-- / -- / -- / -	
270a	Es‘ad	Mañv itdi ‘âlemi dehenüñ bî-nişân iden Kıldı helâk halkı lebüñ mañz-ı cân iden	Es‘ad ider müşâhede añvâl-i ṭālebi Gerd-i maķālî sürme-i çeşm-i zamân iden	Gazel/6		-- / -- / -- / -	Mecmuada yer alan 3, 5 ve 7. beyitler, tezkirede yoktur (bk.

							Esad Mehmed Efendi, a.g.e., s. 37).
270a	Hâşim	Hün-âb-ı eşki lücce-i ummân şanur gören Müjgân-ı çeşmi pençe-i mercân şanur gören	Dilde hayâl-i 'ârız-ı cânânı Hâşimâ Düşmüş şu üzere bir gül-i handân şanur gören	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
270b	Nâbi	Bu süzle dil nâle-i mestâne mi çeksün Bülbül çekecek bâri de pervâne mi çeksün	Nâbiye düşer guşsa-i devrân dile düşmez Huşyâr tururken gamı divâne mi çeksün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
270b	Hevâyî	Ser-tâ'îfemüz yolda seyis-hâne mi çeksün Voynuk çekecek yüki de çingâne mi çeksün	Bâğ hakkı Hevâyîye düşer bekçiye düşmez Yerli var iken salgını haymâne mi çeksün	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
270b	Resmî	Nâr-ı derûni nûr-ı fûrûzân şanur gören Kim zerresini mihr-i dirâşşân şanur gören	Resmî bu pâk-tab' -ı füyûzât-ı 'aşkla Esrâr-ı ma'nevîye dilüm kân şanur gören	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
271a	Nâ'ili	Dehen-i teng degül nokta-i cân ancak bu Merkez-i dâ'ire-i nûn-ı nihân ancak bu	Nâ'ili feyz-i tettebu' mî degül kim okıyan Suhan-ı pâkûne dir sihr-i beyân ancak bu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
271a	Naẓim	Her gören dir o büti âfet-i cân ancak bu Âfet-i cân olan cân-ı cihân ancak bu	Ebruvânıyla Naẓimâ müjesin vaşf itsem Seyr iden dir ki hâzer tîr ü kemân ancak bu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
271a	Rüşdî	Mey içmekden beni men' itme şüfî derd-i serdûr bu Eger nûş-ı mey itmezsem baña 'ayn-ı zarardur bu	Kıyâs olmaz senûñ naẓm-ı bülendûñ gayre ey Rüşdî Hemişe safhâ-yı 'âlemde bâkî bir eşerdür bu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
271b	Bâkî	'Âşıkâne göñlüni akitmayaydı yâre şu Olmaz idi vâdî-i 'aşka düşüp âvâre şu	Bâkiyâ bozsa 'aceb mi hâne-i zühdi sarâb Çün esâsından yıkar irişse bir divâne şu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
271b	Fevrî	Mâ-cerâ-yı eşkümi 'arz itmek için yâra şu Yüz sürüp her sū revân oldu düşüp yollara şu	Şi' rûme lutf-ı 'izârı vaşfidur zînet viren Nitekim virür tarâvet Fevriyâ gülzâra şu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
272a	Faşîh	Naḥl-i tûbâ kâmet-i cânâna itmiş ser-fürü Bil ki bûs-ı guşse-i dâmâna itmiş ser-fürü	Bulmamış evşâfuña şâyeste bir mazmûn Faşîh Gerçi kim çok defter ü divâna itmiş ser-fürü	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
272a	Nâ'ili	Hem cânda süziş-i hüsn hem ıztırâb-ı ebrû Hem dilde 'ukde-i zulf hem piç ü tâb-ı ebrû	Sen mest-i nâz u ser-keş 'aşkuñla Nâ'ileş Dünyâ esir-i gâbgâb 'âlem harâb-ı ebrû	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
272a	Şâbit	Katı şâhâne kemân idi kemân-ı ebrû Egrice düşmese bir pâre nişân-ı ebrû	İki şad-pâye mişâli süzilürler Şâbit Dide şikârına ef'î peçegân-ı ebrû	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
272b	Fehîm	Ey dil-i ye's-ülfet-i nâdide-rûy-ı ârzû İtme şahrâ-yı hevesde cüst ü cüy-ı ârzû	Ḥavfım oldur kim nişân-ı ḥasret-i gamdur Fehîm Muẓtarib itmekdedür cânım gülü-yı ârzû	Gazel/8		--- / --- / --- / ---	
272b	Yahyâ	Cüy-ı eşküm serv-kaddûn'çün kô aksun sū-be-sū Büstân-ı küyuñ arayı toplansun kü-be-kü	Ḡoncedür gülzâr-ı derd ü gamda Yahyânuñ hemân Jeng-beste göñli tâze dağlar ile bü-be-bü	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
272b	Rüşdî	Nâfe-i çin u ḥoten ṭurraña olmaz hem-bü Sünbül-i cennet eger olsa ḡidâ-yı âhû	Fikr-i zulfûnde iken Rüşdî-i hayret-zedenûñ Perde-i râhat olur çeşmine gelse uyhu	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
273a	Faşîh	Gül açılmış bahârdur bu Mevsim-i lâlezârdur bu	Gelmemiş hiç hayâl-i gayra Faşîh Bir 'aceb şî'r-i âbdârdur bu	Gazel/6		--- / -- / --	
273b	Nâ'ili	Dergâh-ı Gülşeniye olanlar nihâde-rû Gül gibi bir kadehile olurlar gûşâde-rû	Cüyâ-yı himmetüz tûtalum biz de Nâ'ili İrşâd ümidi ile tarîk-i reşâde rû	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
273b	Şâbit	'Aceb mi ağlar isem ḥattûña eceldür bu Ak akça kara gün için dinür meşeldür bu	Ḡazelde kâfiye Şâbit metin gerek zîrâ Binâ-yı hâne-i endişeye temeldür bu	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
274a	Faşîh	Nâme-i hüsnini itdükde gûşâd ol meh-rû Müy-ı pişâni-i müşgini görenler didi hû	Sünbül-i kâkülidür yâ ḥaṭ-ı reyḥânı Faşîh Seni âşûfte-dimâḡ iden odur yâhûd bu	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
274a	Nâ'ili	Ol nâz u 'işve ol çeşm ü ebrû Ol şûr u fitne ol iki ḡisû	İtmışdür el-ḥaḡ ey Nâ'ili dağ Mirriḥi ol çeşm ḥürşidi ol rû	Gazel/5		--- / ---	

274b	Vecdî	Şafâsın görmemişsin zâhid inkâr itme meydür bu Nümüdâr-ı havâş-ı cümle eşyâ turfe şeydür bu	Revâdur itse yârân tab'uma pey-revlik ey Vecdî Ki vâdî-i suhanda reh-ber-i ferhunde peydür bu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
274b	Şabrî	Zülf ile şânesin gör bir sihrkârdur bu Ğâfil mebaş ey dil ejder-süvârdur bu	Yalvarma yâra Şabrî yok yire cân u dilden Kâdr-i niyâzı bilmez bir şivekârdur bu	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
274b	Nażim	Fikr-i lebûnle bulmasa dil mülde reng ü bü Bulmazdı 'andelîb dahı gülde reng ü bü	'Aşkuñ Nażim gibi boyanmazdı rengine Bâğ-ı gamuñda bulsa karanfilde reng ü bü	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
275a	Vecdî	Tekmîl-i cünün itmege hâmun ele girse Âvârelige vâdî-i Mecnûn ele girse	Hübân-ı Sitanbula yetişmez yine Vecdî Bezl itmege ser-mâye-i Kârûn ele girse	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
275a	Şehrî	Dem o demdür kim şabâh-ı 'ıyd-ı hoş-eyyâm ola 'Ayşâ ruşşat câma 'izzet sâkıye ikrâm ola	Dem o demdür kim bu 'ayş-âbâd-ı dünyâda hemân Mey ola dil-ber ola Şehrî ola bayram ola	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
275b	Nâ'îlî	Zülfün düşürdi her birini bir kemend ile Cem' oldı diller ayağına kayd u bend ile	Ey Nâ'îlî sipihre degül 'arşa nâz ider 'Ârif bu istikâmet-i tab'-ı bülend ile	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
275b	Nef'î	Fikr-i zülfün dilde tâb-ı süz-ı 'aşkuñ sinede Nârdur külhanda güyâ mârdur gencînede	Korkum oldur birgün ey Nef'î yaķar dünyâyı hep Böyle kalursa eger süz-ı maħabbet sinede	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
276a	Şabrî	Çeküp tığ-ı huşumet cân dile dil câna mestâne Hayâlün üzre ceng itdi iki hem-hâne mestâne	N'ola germ olsa bezm-i fikr-i vuşlat dilde ey Şabrî Gözümde mey yanumda şahid-i kâşâne mestâne	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
276a	Cem'î	Gıce çâk-i giribân eylese cânâne mestâne Benüm çâk-i giribânum iner dâmâna mestâne	Koyup çeng-i hilâli Zühre âheng-i güriş eyler Fiğâna başlasa Cem'-i dil-i divâne mestâne	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
276a	Nażim	Dil-i şeydâ henüz ağıyâra maħrem yâra bigâne Fiğândur oldı ol nâ-çâre maħrem çâre bigâne	Dil-i şeydâya uydum keşf-i râz itdüm Nażimâsâ Olursam vechî var bî-'âra maħrem 'âra bigâne	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
276b	Sırrî	Kan ağlayalı 'aşkuñ ile cilvegehünde Gencîne-i yâķût kodum hâk-i rehûñde	Ey Sırrî ne bu gavta-ķûrî-i yem-i 'işyân Lü'lü-yi 'afûv var gibi baķr-ı güneķhünde	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
276b	Nażim	Bir râyiķa tıydum ķam-ı zülf-i siyehûñde Sünbüllerüñi şaklama zir-i külehûñde	Ayrılma reh-i 'aşķdan elbette Nażimâ Zinhâr ki takşir bulurlar güneķhünde	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
276b	Fehîm	Düzdide nigeħle dili al nâza tıyurma Esrârumuzı ğamze-i ğammâza tıyurma	Âzâr-ı 'itâbından olan neşve-i zevķı Mestâne Fehîm ol şeh-i şannâza tıyurma	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
277a	Nâ'îlî	Fitne kim mağlûb olur çeşm-i każâ-'unvânına İstinâd eyler kemîn-i sâye-i müjġânına	Müntehâb mecmû'a-ı i'câz-ı ma'nîdür n'ola Nâ'ilinün olsa yârân mültefit divânına	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
277a	Bahâyî	Çıkar gerd-i belâ eflâke inmezse başum hâke Göz açdurmaz felek bir dem dil-i maħzûn u ğamnâke	Bahâyî nev-zemîn-i dil-keşûñ te'sîr-i pür-sûrı Neşât-ı tâze baķş oldı semend-i tab'-ı çâlâke	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
277a	Sırrî	Aldı dil endîşe-i zülf-i siyâķı boynına Eyledi piçide bir mâr-i siyâķı boynına	Dil-berûñ zülf-i drâzı gibi fırsat el virüp Geh miyânına şarılısam ğâķ ğâķı boynına	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
277b	Faşıķ	Kaçan kıyâma gelür yâr o ķad ü ķâmet ile O fitnedür ki yirinden ķopar kıyâmet ile	Faşıķ hâme-i gevher-nişârûna taķsîn Cihânı tıtdı ser-â-pâ sözün feşâķat ile	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
277b	Nâbî	Nihâl-i gül dinürse ķadd-i ķübâna leşâfetle Saķa naķl-i tecelli dinse lâyıkķdur bu ķâmetle	Żarîfâne ğazeller söyleyüp yâra okıtmâķdan Lebîn bûs eylemekdür kaşdı Nâbinün zarâfetle	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
278a	Nef'î	Cânân odur ki ser-keş ola mübtelâsına 'Aşık odur ki nâzi ğice dil-rübâsına	Nef'î bize ne ğamze gerek ne nigâh-ı dost Biz mâ'ilüz ğüzellerûñ en bî-veşâsına	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
278a	Baĝdâdî (Rûķî)	Ėeşť idüp 'âlemi cennet diyü düşdûñ Şâma Âķ kim murĝ-ı dil-i zârı düşdûñ dâma	Rûķiyâ 'âlem-i fânide odur 'ârif kim Vire destârı külâķa çuķayı iķrâma	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
278a	Şabrî	Eyyâm-ı ğamuñda şalınup baķr-ı cefâyâ Baş urdı yine fûlk-i dil emvâc-ı belâyâ	Şabrî alıcaķ 'aķlumuzı ğamze-i sâķı Ėâcet mi kalur nûş-ı mey-i hûş-rübâyâ	Gazel/6		-- / -- / -- / --	

278b	Naẓīm	Hıram eyler o şüh-ı 'işve-bāz āheste āheste Gelür hañcer-be-dest ol mest-i nāz āheste āheste	Ciger kanıyla tahrir itmede vaşf-ı leb-i yarı Nazīmā hāme-i mu' ciz-ıtrāz āheste āheste	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
278b	Lem'î	Göründi sebze-i haṭ ol gülün ṭarf-ı 'izârında Bu gülzârûn hele gördün ḥazânın nev-bahârında	Gehî güft ü şenid ü gâh h'âb-ı ḡaṣlet ey Lem'î Hele râḥat bulunmaz 'âlemün leyl ü nihârında	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
278b	Fâ'îzî	Zerre isek âšnâ-yı mihr-i raḥşânuz hele Ḥâk isek de ḥâk-i rāh-ı kûy-ı cānānuz hele	İltifât-ı dil-bere neydi ḡurûrûn Fâ'îzî İtdügün evzâ' dan ḡāyet perîşānuz hele	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
279a	Şehrî	Çekdüm el lutf-ı felekden kām-ı dünyādan bile Fâriḡ oldum anlara 'arz-ı temennādan bile	Şöyle dil-girüm lebünden kim baña hem-derd iken 'Uzlet itdüm 'âkıbet Şehrî-i şeydādan bile	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
279a	Nā'îli- 'Ârif	Zülfün düşürdi her birini bir kemend ile Cem' oldı diller ayaḡına kayd u bend ile	Ey Nā'îli sipihre degül 'arşa nāz ider 'Ârif bu istikāmet-i tab' -ı bülend ile	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Başlık: Ğazel-i Müsterek
279a	Vecdî	Hezārān kuvvet-i şamsām var şemşir-i āhumda Felek biñ başla ṭursun ṭurur ise şāh-rāhumda	Olanlar ṭālib-i āb-ı hayāt eş' aruma baḡşun Bulurlar Vecdiyā biñ çeşme her satr-ı siyāhumda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
279b	Naẓīm	Yār dökmiş zülfini ol kadd-i bālā üstine Ğüyyiā tāvus-ı cennet kondı Ṭübā üstine	Vechi vardur nazmuñi kilk-i 'uṭārid ey Naẓīm Yazsa levh-ı âftāb-ı 'âlem-ārā üstine	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
279b	Faṣîḥ	Zülfekār-i hāmeveş destünde kim şemşir ola Bî-te'emmül mülk-i ma' nā ser-be-ser teşhîr ola	Çeşm-i merdüm görmemişdür böyle vahşet ey Faṣîḥ Ol perî zan itmezüm efsünla teşhîr ola	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
280a	Faṣîḥ	Su'āl it ḥaste-hāl-i 'aşkı sākî la' l-i nābuñla Şifā-sāz ol bizi yād eyle bir ḡatre şarābuñla	Der-i dil-dāra var aḥvālün 'arz it belki raḥm eyler Faṣîḥā çeşm-i pür-āb u dil-i pür-süz u tābuñla	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
280a	Fâ'îzî	Dil-i pür-dāḡuñ 'arz eyleme ol mest-i ḥun-h'are Nihān ol ḡüşe-i miḥnetde baş gösterme bî-çāre	Ne bilsün süzen-i müjgān-ı yāruñ Fâ'îzî ḡadrin Anuñ kim ṭiḡ-ı ḡamla sinesi olmaya şad-pāre	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
280a	Nā'îli	Mest-i 'aşkuz muṭrib u sākî ne nāz eyler bize Nālemüz meclisde kār-ı süz u sāz eyler bize	Fürḡat-i şad-sāleye olur telāfî Nā'îli Çeşmî ḡāḥ bir nigāh-ı dil-nevāz eyler bize	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
280b	Vecdî	Çözme girih-i zülfünî aḡdāma düşürme Hüş-ı meliki lerziş-i endāma düşürme	Vecdî dil-i nā-kāmî şaḡın ṭāb-ı nigeḡden Süzān-ı şeri ḡülşen-i İslāma düşürme	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
280b	Riyāzî	Beni uğratdı derd-i 'aşka bir dil bir de cānāne Felek de bir ṭarafdan çevre mā'il bir de cānāne	Riyāzî Bisütün-ı nazma bir naḡş itdi hāmeñ kim Göreydi anı Ḥusrev ola ḡa'il bir de cānāne	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
280b	Fehîm	Nedür ol nigāh-ı pür-çîn nedür ol nühüfte ḡande Bu revîş bu ṭarz-ı āyîn ider ehl-i ḡusni bende	Gül ü lāleye nesimüm dil-i nāfeye şemimem Disün ol ki ben Fehimüm sözi pöst-kende yine	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
281a	Naẓīm	Olup ḡavf ḡücüm-ı nezzareden şad-pāre āyine Taḡammül itmedi bir vech ile didāra āyine	Şikeste şanma göstermiş Naẓīmā rüy-ı zibāsın Perîşān bîm-i 'aks-i ḡamzesinden yāra āyine	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
281a	Bahāyî	N'eyesün ey dil o reşk-endāz-ı ḡusn-i ḡürda Ṭāb-ı didār olmayınca 'āşık-ı meḡcürda	Dide-i pür-nemde 'aks-i la' l-i cānānuñ midur Mey midür yohsa Bahāyî sāḡar-ı billürda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
281a	Şabrî	Geç o meclisde ki anda feyze imkān olmaya Lutf-ı sākî neş'e-baḡş-ı ṭab' -ı yārān olmaya	Çekmem ey Şabrî sipihre ben o ṭiḡ-ı āḥi kim Berḡi ḡırmen-süz-ı ḡürşid-i dirāḡşān olmaya	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
281b	Fâ'îzî	Ḳo ey bülbül fiḡānî 'āşıkā feryādın aḡdurma Ferāmüş eylesün derdin biraz mu' tādın aḡdurma	Yanında ḡamzesin vaşf eyleme ey Fâ'îzî yāruñ O mest-i fitne-cüya ḡañcer-i bî-dādın aḡdurma	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
281b	Nef'î	Derdümüz çok 'āşıkuz saña giriftāruz hele N'ola ṭimār itmesen derdüñle bîmāruz hele	Biz de ey Nef'î n'ola tertib-i dīvān eylesek Az ise eş' arumuz pākize-ḡüftāruz hele	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
282a	Nā'îli	Şarābî görmezüz dilden şafā dūr oldı gitdükçe Mişāl-i raḡt-ı zer peymāne mestür oldı gitdükçe	Yayıldı Nā'îli bûy-ı ḡat-ı müşḡin-i eş' arum Sevād-ı Rûm benderḡāh-ı Lāḡur oldı gitdükçe	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
282a	Naẓīm	O şuh-ı pür-cefā ḡusniyle maḡrûr oldı gitdükçe Serüm dāḡ-ı ḡam-ı 'aşkıyla pür-şûr oldı gitdükçe	N'ola āvāze-i nazmıyla ṭolsa ḡüşî āfāḡuñ Naẓīm-i pür-ḡüner gün gibi meşḡur oldı gitdükçe	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

282a	‘Ārif	Mey-i hūn-āb-ı dilden gamze pür-şūr oldı gitdükçe O çeşm-i fitne-cû der-h’āb u maḥmūr oldı gitdükçe	Cenāb-ı Nā’ili-i hoş-suhan kim kişver-i ma’ nî Zamān-ı devlet-i ṭab’ında ma’ mūr oldı gitdükçe	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
282b	Nābî	Żiyā yok çarḥ-ı ‘ayşuñ mihr ü mähında nücumında Şafādan yok eşer ‘aşruñ huşuşında ‘umūmında	Degül hālî yine nîş-i kederden çehre-i hâtır Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
282b	Bahāyî	Tiğ der-kār olmasa ceşş-ı ḥat-ı ruḥsārda Fitneler peydā olur ser-ḥadd-i hūsn-i yārda	Ey Bahāyî şahid-i bāzāra meyletmez gönül Tursa biñ Yūsuf-melāḥāt her ser-i bāzārda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
282b	Yahyā	Ṭolaşup kākül-i ‘anber-şiken-i cānāne Ne kadar hâtır-ı maḥzūna tokındı şāne	Dil-i Yahyāya nice şıḡsa gerek bunca ğumūm Yār bilmez mi ‘aceb teng idügin ğam-hāne	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
283a	Fā’izî	Olmış tūtalum mîve-i ümid-i reside Murğān-ı belā kor mı anı itmege çide	Bir gūşe mi var Fā’iziyā deyr-i fenāda Murğ-ı dilümüz itmeyeler anda remide	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
283a	Cevrî	Gāhî ki ider tūrası dāmānını çide Biñ dil şarılur her ḥam-ı kullāb-ı ümide	Cevrî gibi vaşf-ı lebine eylesem āgāz Olur suhanum gūş-ı Mesihāya reside	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
283a	Sırrî	Ebruvān-ı dil-rübā kavş-ı kaḫādur çeşmüme Her ser-i müjgānı bir tır-i belādur çeşmüme	Bî-vücūd olmayıcaḫ Sırrî dimezmiş dil-rübā Şimdi ancaḫ görinen ol mübtelādur çeşmüme	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
283b	Nābî	İtdi beni ser-geşte felekden de ziyāde Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde	Şad hūsn ü bahā ile o gül arturup aldı Nābî viricek gönlümi Şehbāda mezāda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
283b	Nef’î	Şūh olsa güzel ğāyet ile pür-nemek olsa Sevmem nemegi olmayanı ger melek olsa	Dil-ber katı mümtāz u müselleme gerek ammā Nef’î hele şūh olsa güzel pür-nemek olsa	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
283b	Şehrî	İtdi beni bir mertebe dil-teng zamāna Kalmadı dimāğum bile feryād u fiğāna	Şehrî dil-i āvāreñi bir zülfe esir it Ser-pençe-i hūrşid āña olmaya şāne	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
284a	Faşîḥ	Gül-ruḥuñsuz bağ-ı ‘ālem çeşmüme ḥār oldı āh Mîhr-i rüyūñsuz günüm zūlfūñ gibi tār oldı āh	Merḫamet eyleñ müsellemlar Faşîḥ-i bî-dile Bir bütüñ zūnnār-ı zūlfine giriftār oldı āh	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
284a	Nā’ilî	Bār-ı ğama tākat yoğ iken maḥmilümüzde Bir cāy-ı şafā yok azacıḫ menzilümüzde	Biz Nā’iliyā dest-gūşā-yı ğam-ı yāruz Yok nakd-i şafā dest-i sāhilümüzde	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
284b	Vecdî	Nev-bahār irdi tarāvet-dih-i bağ oldı yine Bir gül-i tāze derün-ı ğama dağ oldı yine	Feyz-i nev-rüz ile ey Vecdî dil-i yārāna Sünbül-i şî’r-i Türk’itr-ı dimāğ oldı yine	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
284b	Nef’î	Ṭolsa destümde n’ola eşküm ile peymāne Girse gül-gün-ı sirişküm yiridür meydāne	Böyle rindāne ğazel az dinilür ey Nef’î Kā’ilüz şive-i rindānı bilen yārāna	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
284b	Fā’izî	Girer tevḫide eyler iltifāt āgyār-ı nā-dāne Dönüp bir kerre bakmaz ‘aşık-ı bî-şabr u sāmāne	Düserler tūrmayup ey Fā’izî ‘uşşāk-ı ser-geşte Mey-i ‘aşkıyla yāruñ oldılar ol deñlü mestāne	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
285a	Nābî	Yürür şitāb ile ğam ḥatır-ı nizāra gelince Heves füzūn elbette bir diyāra gelince	Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde Pür-āb ü tād idi Nābî ğam-ı nigāre gelince	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
285a	Hevāyî	Düzen virür çarıḡa āh kūy-ı yāra gelince Kı yolcılar iver elbette bir diyāra gelince	Ne furtūna kesilürdi ne şayḫa pupa giderdi Hevāyî korḫuda idi Boğazḫişāra gelince	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
285a	‘Ārif	Gül-i şād[i] ider hem-vāre cām-ı mey bu meclisde Kı olmaz berg-rizān-ı hevā-yı dey bu meclisde	Dönüp gird-āba düşmiş zevraḫ-ı keştî-i mey ‘Ārif Ṭolansun ḫalkā-i rindānı pey-der-pey bu meclisde	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
285b	Münirî	Bulundı dürr-i ma’ārif ḥamūş olanlarda Ḥas oldı rüy-nümā yem-ḫurūş olanlarda	Münirî ‘aşḫ-ıla dīvāne olmamış yoḫdur O çeşm-i āfete bir kerre düş olanlarda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
285b	Nizāmî	Gözüm ol gül-‘izārı görmesün pür-hūn olur belki Dilüm ol dil-rübāyî tuymasun meftūn olur belki	Ne deñlü cevri iderseñ de Nizāmî-i dil-efgāra Kıyās itme olur āzürde-dil memnūn olur belki	Gazel/6		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
285b	Mānî	Ey ḥatṭ-ı siyeh ‘ānız-ı cānāna ṭolaşma Yüz ḫaralığın eyleme imāna ṭolaşma	Āğūş-ı miyānın taleb itme kemerāsā Mānî meded ol serv-i ḫurāmāna ṭolaşma	Gazel/5		... / ... / ... / ...	

286a	Fehîm	Qararı bî-qarâr itse baña bir dil-firîb olsa Nesîm-i turrası mevce-efgen-i bañr-ı şekîb olsa	Didi yârum Fehîm ü ‘Örfî vü Şâ’ib gibi mümtâz Selis ü âşnâ şîmdi bize şî’r-i garîb olsa	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
286a	Nâ’îlî	Bir veche nâzır ol ki nazîri bulunmaya Bir zülfe beste ol ki esîri bulunmaya	Virmem bihişte Nâ’îliyâ ben o bezmi kim Sâkileri cevân ola pîri bulunmaya	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
286a	Nazîm	‘Aceb mi turreñe diller olursa pâ-beste Ki çîn-i zülfüne şad cân-ı mübtelâ beste	Nazîm tolsa n’ola vâridât ile tab’ um Olur mı tâlib-i feyze der-i Hudâ beste	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Bestekâr” Nazîm’in Yayımlanmamış Şiirleri”, s.1995).
286b	Şabrî	Çeküp tîğ-ı huşûmet cân dile dil cânê mestâne Hayâlûñ üzre cenk itdi iki hem-hâne mestâne	N’ola germ olsa bezm-i fikr-i vuşlat dilde ey Şabrî Gözümde mey yanumda şahid-i kâşâne mestâne	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
286b	Nañîfî	Elümde gönceveş peymâne âğuşumda cânâne Bu bezm-i cân-fezâyı tâze tarh itdüm zarîfâne	Revâdur ey Nañîfî hâme-i zerrîn ile yazsam Bu bir ser-levhadur mecmû’ a-i rengîn-i ‘îrfâna	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
287a	Riyâzî	Hem inanma göñlüñe hem gamze-i mestâneye İ’ timâd itme şakın bir meste bir divâneye	Ey Riyâzî şâhbâz-ı evc-i istîgnâ için Göz diger şîmdi dehân-ı mûra düşmüş dâneye	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
287a	‘Azîzâ	Bu süz ü tabumı ‘arz itmedüm cânâna göñlümce Dirîğâ yanmadum ol şem’-i nûr-efşâna göñlümce	Görüp bu nev-kumâş-ı şî’r-i rengîn-i ‘Azîzâyı Dimiş la’ lûñ tebessüm-rîz idüp cânâne göñlümce	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
287a	Vecdî	Göñül senûñ gibi gam dâğdâruyuz biz de Çemensitân-ı cefâ lâlezârüyuz biz de	Kemine-cür’ aña da degmedük mi ey sâkî Bu köhne meykedenüñ hâksârüyuz biz de	Gazel/4		..- / ..- / ..- / ..-	
287b	Faşîh	‘Âşık-ı âşûfte-hâlüz zülf-i müşğîn-bûlara Pây-mâlüz kaddi dil-keş kâmeti dil-cûlara	Hâk budur kim hayret-i eş’ârûñ urmuşdur Faşîh Mîhr-i hâmuşî dehân-ı şâ’ir-i pür-gûlara	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
287b	Nâ’îlî	Zülfinde olan dillere ey şâne tokinma Mecrûhuñ olan dillere ey şâne tokinma	İt Nâ’îliyâ kârını âh-ı dile ta’lîk Dâmân-ı nikâb-ı ruñ-ı cânâna tokinma	Gazel/6		.. / .. / .. / ..	
288a	Nâbî	Devât-ı sîmîni gördükde ol şûhuñ miyânında Yir eyler ‘âşikuñ tîğ-ı mañabbet üstûh’ânında	Dil-i sevdâ-zede şevk-ı miyân ile devât olur İderdüm aña Nâbî ‘arz maqbûl olsa yanında	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
288a	Mezâkî	Hep hâlet-i pür-neşvedür ahlâk-ı kirişme Olsam n’ola bîñ cân ile müştâk-ı kirişme	Dil gitdi Mezâkî yûri kıl fikr-i telâkî Der-kâr iken neşve-i eşvâk-ı kirişme	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
288a	Yahyâ	Sevdâ-yı ser-i zülfûñi elden kıomam ey mâh Ser-rişte-i ‘aşk eldedür el-minetülillâh	Hem âh iderin kaçduğına benden o şâhuñ Hem havf iderin kim anı Yahyâ tuta ol âh	Gazel/5		.. / .. / .. / ..	
288b	Yahyâ	Ne diller var o zülf-i piç-piçe mübtelâlarda Ne âdem cânları kurtulmadı kaldı belâlarda	İrîşdi yine Yahyâ feyz-i ebr-i lutf-ı yezdânî Tarâvet var çemenlerde letâfet var hevâlarda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
288b	Na’ tî	Ğam-ı fûrkatle ‘âşık künc-i miñnetde belâlarda Gülüp açılmadı ol gönce-leb bezm-i şafâlarda	Hâzer kıl Na’ tîyâ bend-i belâ-yı ‘aşka düşmekden Vefâ yokdur netice ‘âlem içre dil-rûbâlarda	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
289a	‘İsmetî	Olursa dilde n’ola dâğ-ı ârzü tâze Henüz açıldı o gül dahı reng ü bü tâze	Cefâ-yı dehr ile gelmekde ‘İsmetiye fütur Her âyine yine bed-h’âh u herze-gû tâze	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
289a	Nâ’îlî	O şûhî bâğda gördüm şükûfte-rû tâze Cihâne velleve şaldı o rûy u mü tâze	Tarâvet-i ruñın arturdi Nâ’îlî hat-ı nev Cihâne velleve şaldı o rûy u mü tâze	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
289a	Mezâkî	Bahâr tâze o gül tâze reng ü bü tâze Çemen çemen gül-i şâh-ı emel ter ü tâze	Ne deñlü pür ise de şevk-ı nev-cevânlar ile Olur edâ-yı Mezâkî-i tâze-gû tâze	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	

289b	Nâbî	Kalınmadı râh-ı talebde hatar inşa 'allâh İderüz küy-ı murâda güzer inşa 'allâh	Olsa bir kerre vezân bâd-ı kerem ey Nâbî Kımaz âyine-i dilde keder inşa 'allâh	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
289b	Tâlib	Dil gülîstân-ı ümîde irer inşa 'allâh Güllerin gülşen-i kâmuñ virür inşa 'allâh	Rûzgârûñ bu kıdar cevriñi gördük şabr it Bu da ey Tâlib-i şeydâ gider inşa 'allâh	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
290a	Yahyâ	Dil-i şeydâ n'ola meyl eylemezse vaşl-ı cânâne Ne zahmetler çeküpür alışıñca derd-i hicrâne	Bu meclisden hemân 'uzlet-güzin olmağ gerek Yahyâ Taħammül idemez 'âkil olan evzâ'-ı mestâne	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
290a	Şâbit	O çâr ebrû ile bağ tâl'at-ı dil-cüy-ı cânâna Murabba' vaşk-ı devletdür ki konmuş rüy-ı cânâna	Yine bir kıyda düşdüm Şâbitâ baht-ı siyâhumla Tolaşdı pây-ı 'âklum dâmen-i gîşü-yı cânâna	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
290b	Faşıh	Memnûniyuz şabânûñ geldükçe küy-ı yâra Tatıyb-i hâtır eyler uğrar bu hâksâra	Ma'küli eylemekdür cürmüñ havâle 'afva Yir kalmadı Faşıhâ ol şâha i' tizâra	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
290b	Faşıh	N'ola meyl itmesem âgyâr varken bezm-i dil-dâra Yazıkdur gönceyi hâr ile görmek bülbül-i zâra	Olur yüz vech ile rüy-ı maħabbet cilveger anda Faşıh itdükçe mir'at-ı dili dil-dâr şad-pâre	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Velehû
290b	Şehrî	Ėayret-i Ėam kalb-i maħzûnum kıomaz şad olmağâ Büm olur mı hiç râzî mülki âbâd olmağâ	Yüz sürerler feyzgâh-ı tab'uma Şehrî gibi Tâze-güyân-ı Sitanbul cümle irşad olmağâ	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
291a	Faşıh	Ey meh güzer-i tir-i kıazâdan hâzer eyle Bu nüh-felegi başuñâ ister siper eyle	Urduñ bu sipâh-ı Ėama kendüñ çü Faşıhâ Havf-i ser ü cândan hâzer eyle hâzer eyle	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
291a	Şabrî	Ol seng-dile süz-ı dilümden hâber eyle Ey âh-ı hâzinüm eşeriyle eşer eyle	Endişe-i kufl-ı der-i ümîdi kıo Şabrî Miftâhını vâ-beste-i âh-ı şehir eyle	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
291a	Sırrî	Dâğ-ı Ėama sineñde degül serde yer eyle Ol lâle-i bağ-ı İremi zib-i ser eyle	Hâğ geldi ruħ-ı dil-bere şimden giri Sırrî Âyine-i idrâküñi vağf-ı keder eyle	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	Gazelin başlığında "Mezâkî" yazılıdır. Ancak şiir "Sırrî"ye aittir. Çeviriyazıda başlık düzeltilmiştir.
291b	Mezâkî	Ey murğ-ı şehir şahñ-ı çemenden güzer eyle Eyyâm-ı bahâr oldu diyü müjdeler eyle	Nev-Ėonce-i nev-gülbün-i ma'nâyı Mezâkî Zib-i ser-i endişe-i chl-i hüner eyle	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
291b	Na' tî	Ėamzeñ okıma cânımı cânâ siper eyle Ey kıaş kemân dilde kerem ile yer eyle	Emdür lebüñi Na' tî-i şürîdeye cânâ Tûğ-i dilüñ yağı Ėıdâsın şeker eyle	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
292a	Sırrî	Kuçdum o mehi hâñçer-i zerrin-kemeriyle Dil virdüm alup cins-i vişâli degeriyle	Sırrî n'ola eylerse bu şi'r-i teri tahîr Levh-i hünere kilik-i belâğat eşeriyle	Gazel/8		..- / ..- / ..- / ..-	
292a	Şinâsî	'Acebdür tir-i müĖĖân 'arz ider her bir müselmâne Var ise kıafir-i çeşmüñ yeñiden geldi imâne	Şinâsî seyl-i eşküñ pâyını böyle tolaşmağdan Tekarrüb mi murâduñ bilmem ol serv-i hırâmâne	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
292a	Şinâsî	Yine bir başka revnağ virdi hâğ zulf-i perîşâne 'Acâ'ib feyzî var köhne-bahârûñ süñbülistâne	Şinâsî çeşm-i bîmarına yârûñ hastelik göster NîĖĖâh-ı lutf ise kıaşduñ budur re'y-i hâkimâne	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Velehû
292b	Vecdî	Şarâb köhne vü sâkı-i hânde-rü tâze Olursa eski dime n'ola ârzü tâze	Bu şi'r-i tâze beraber degülse Bâkıye Budur tefâvüti Vecdî o köhne bu tâze	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
292b	'Ârif	'İzar-ı pâküñe yârûñ ki geldi mü tâze Cihâna tâze hâber düşdi sü-be-sü tâze	Tamâm şevk-ıla pâ-büs-ı yâra cilve-künân Cihân cihân dil-i 'Ârifde ârzü tâze	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
292b	Âzerî	Görüñdi 'ârîz-ı cânâne üzre mü [tâze] Peyâm-ı vuşlat-ıla geldi Ėüft-Ėü tâze	Nümâyîş-i ruħ-ı dil-berdür Âzerî fikrûñ Ėöñülde olmadadır dâğ-ı ârzü tâze	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
293a	'İşmetî	Bahâr-ı hüsnüññ bil kıadrin ey meh câvidân şanma O Ėevher degme bir kıânda bulunmaz râyegân şanma	Mey-i düşine virmiş yâra dârü-yı ferâmüşî Ėice mestâne nâleñ 'İşmetî hâtır-nişân şanma	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
293a	Mezâkî	Fürûğ-ı rüy-ı yârî nür-ı mâh-ı âsmân şanma Münevver şeb-çerâğ-ı hüsnî şem'-i nîm-cân şanma	Mezâkî Ėâfil olma rîze-i elmâs ile pürdür Bisât-ı cilvegâh-ı ferş-i 'aşkı pemiñân şanma	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	

293a	‘Ārif	Dil-i bülbül-sürüdüm nağme-senc-i gülsitân şanma Nevâ-perdâz-ı bağ-ı ‘aşkdur bi-hânman şanma	O mihr-i behcetün haytū’ş-su‘ â‘-ı rüyıdur ‘Ārif ‘İzârında şikenc-i turre-i nâ-mihr-bân şanma	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
293b	Nâbî	Cevr-i yâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola Âh u zâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola	Dil harîdâr-ı vişâl olduğına ey Nâbî Şermsâr öyle degüldür ki dimek mümkün ola	Gazel/9		... / ... / ... / ...	
294a	Yahyâ	İtmeseydüm girye gam-fersüd dirdüm bâdeye Kılmasam âh âteş-i bi-düd dirdüm bâdeye	Duhter-i rez diyü tavşif itdiler Yahyâ meyî Ben diyeydüm şahid-i maşsüd dirdüm bâdeye	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
294a	Şabrî	Bir zamân vaşluñla gam-fersüd dirdüm bâdeye Şimdi içsem eşk-i hün-âlüd dirdüm bâdeye	İtmeşe mey şevkimün ser-mâyesin Şabrî füzün ‘Aşk bâzârında ben bi-süd dirdüm bâdeye	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
294a	Nâbî	Gamuñla ağlamakda çeşm-i pür-nem kanda ben kanda Hırâs-ı sinede pür-pençe-i gam kanda ben kanda	Pür olsa hoşkası eczâ ile gerdün ey Nâbî Hezârân zağm-ı nâsur ile merhem kanda ben kanda	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
294b	Şâbit	Huşk u ter nuql-i nücümü tıdudur bir gök beze Sofra-i bezmi kurıtdı pîr-i çarh-ı bi-meze	Hamdülillâh şahid-i ikbâl-i devlet el virüp Bey‘at itdüm Şâbitâ kutb-ı hilâfet merkeze	Gazel/8		... / ... / ... / ...	
294b	Fehîm	Dil-ber olıcağ ol meh-i tâbân gibi olsa Reng-i gülî hürşid-i dirâşşân gibi olsa	Hürşid-i cihân olsa Fehîm eylemezem meyl Dil-ber olıcağ ol meh-i tâbân gibi olsa	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
295a	Faşîh	Kimün meftûnı olduñ ey perî-rüyum nihân söyle Nedür bâ‘iş sükûta söyle ey şüh-ı cihân söyle	Faşîh evşâf-ı hüsünde olan şi‘ründen incinmiş Saña kim didi kim hakkında cânânun yalan söyle	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
295a	Nef‘î	Zülf-i siyehün mi haţ-ı ‘anber-şiken üzre Ya sâye-i sünbül mi döşemiş çemen üzre	Seyr it bu yedi beytümü bu tâze zemînde Ko seb‘a-i seyyâreyi çarh-ı kühen üzre	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
295b	Şabrî	Nâ-kâm-ı ‘aşkı bir gün ola dehr şâd ide Ser-cüş-ı nûş-ı bâde-i hum-ı murâd ide	[Şabrî] gönülde alısa mı hiç neşât u ‘aşk Mümkün mi âb âteş ile ittihad ide	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
295b	Şâbit	Ağlayup dil-ğaste şızlar yâra Allâh ‘aşkına Merhem ister zağmına bi-çâre Allâh ‘aşkına	Sâlim-i sihr-âferîn-i nazma pey-revlik muhâl Virme zağmet Şâbitâ ben zâra Allâh ‘aşkına	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
295b	Yahyâ	Ârâm idemem bûs u kenâr eylemeyince Sinemde gelüp yâr karâr eylemeyince	Çan ağlamağa başladı zağm-ı dil-i YahyâAçılmadı çâk cânına kâr eylemeyince	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
296a	Fehîm	Varur zâhid ‘ibâdetgâhına mey-hânenen sonra Gelür mestâne başı secdeye ammâ neden sonra	Nedür şimdi bu pinhân âşnâyî bendeñ olsun dil O etvâr-ı ğarib ol cünbiş-i bigânenen sonra	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
296a	Rûhî	Ne kanlar yuduğum bilseñ leb-i dil-ber huşuşında Bizi levme eylemezdün şûfi çeşm-i ter huşuşında	Huşuşâ pey-rev olmakda na‘ime tâ‘ir-i tab‘ı Hemân uçmak diler bir çâre olsa per huşuşında	Gazel/13		... / ... / ... / ...	Başlık: Li-muħarririhi Rûhî / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
296b	Nâ‘ilî	Ebrûlaruñ ki vaz‘ ide mihrâb bir yire Mânend-i Ka‘be cem‘ ola aħbâb bir yire	Ey Nâ‘ilî pesend ki gelmek muhâldür Nazmuñ gibi cevâhir-i nâyâb bir yire	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
296b	Nâ‘ilî	Peymânenen dökildi mey-i nâb bir yire Nûr indi şandılar gören aħbâb bir yire	‘Ārif katında habbe degül gelse Nâ‘ilî Genc-i Cem ü Sikender ü Dârâb bir yire	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Başlık: Velehü
297a	Sırrî	Degül hâl-i siyâh-ı dil-rübâ çin-i cebin üzre Şinâh itmege bir Hindüdür ol deryâ-yı Çin üzre	Hoşâ mi‘mâr-ı tab‘-ı Sırrî-i pâkîze-meşreb kim Bu nev‘a tarh-ı ebyât itdi bu nâzûk-zemîn üzre	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
297a	Nazîm	Dökilmiş zülf-i müşğünün o haţ-ı ‘anberin üzre Hücüm itdi sipâh-ı Çindür mağrib-zemîn üzre	Hümâ-pervâz evc-i himmet ol ey dil Nazîmâsâ Dilerseñ âşyanuñ ola çarh-ı ber-zemîn üzre	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
297a	Nazîm	Olup yir yir nümâyân çin-i ‘işve ol cebin üzre Dökildi çâr-mevc-i fitne fûlk-i ‘aql u dîn üzre	Nazîmâsâ n‘ola taşsîn iderse seyr idüp her an Âvâre hâme-i mu‘ciz-dem ü sihr-âferîn üzre	Gazel/7		... / ... / ... / ...	Başlık: Velehü
297b	Nâbî	Gül olmaz germ-dil bülbül gibi şahib-nefeslerle Olur hem-kâse-i zânû-be-zânû hâr u haslerle	Ne güne şi‘r ile tezyîn ider ser-levhasın Nâbî Bu şi‘r görmeyen mecmû‘a yapdursa heveslerle	Gazel/7		... / ... / ... / ...	

297b	Lem'î	Geh la'lini yâd it gehî vaşf-ı dehen eyle Murg-ı dîli bir tûti-i şeker-şiken eyle	Ey kîlk-i hüner lû'lü'-i dendânını vaşf it Lem'î güher-i nazmuñı dürr-i 'Aden eyle	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır
297b	Yahyâ	Her katre-i eşküm ki aķar ķan arasında Lû'lü' gibidür subķa-i mercân arasında	Yahyâ beni mi buldı hemân kâfir-i zûlfı Bend eyleyecek bunca müselmân arasında	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
298a	Faşıķ	Bend itdi beni bir şeh-i ķubân kapusunda Kim ķalk-ı cihân bende-i fermân kapusunda	Dünyâyı çeker kendüye elbette Faşıķa Bir câzibe var Ka' beves ihsân kapusunda	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
298a	Mezâķî	Raķibe sineñi ey mäh-päre gösterme Bu dâķ-ı ķasreti 'uşķâķ-ı zâra gösterme	Mezâķî sâde-dilân-ı ķayâl olur muķber Bu deñlü tañtana-i isti'âre gösterme	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
298b	Vecdî	Varırsañ ey şabâ ol zûlf-i şeb-güna selâm eyle Düşerse hem dil-i maķbûs u maķzûna selâm eyle	Ĥaķķ-ı nev-ķizi medķin itdi fermân la'li ey Vecdî Meded imdâda gelsün tâze maķmûna selâm eyle	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
298b	Şâbit	Ĥoldur diyü minâyı 'acül olma ziyâde Ey sâķi boyacı küpi midür ķum-ı bâde	Şâbit yoķ ise şan'at-ı şî'riyye kayırmaz Bir sâde güzel oldı bu nev-güfte-i sâde	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
299a	Şabrî	Ne deñlü eylese ruķsâr-ı yâra nezzâre Görinse çeşm-i maķabbet toyar mı didâre	Ola işâret-i çeşm-i sitâreñe mevķûf Vişâl-i şâhid-i iķbâl ü baķķ-ı hem-vâre	Gazel/12		-- / -- / -- / --	
299a	Fehîm	Pür-derd-i serüm gerķi ģavķâ-yı maķabbetle Başum yine hoş ammâ sevdâ-yı maķabbetle	Her bü'l-hevese yâr ol mânend-i Fehîm ey dil Tâ ülfet ide 'aķluñ ma'nâ-yı maķabbetle	Gazel/5		-- / --- / -- / ---	
299b	Naķim	Noķta-i mevķümedür derdüm deķanuñ şekline Noķta-i mevķüme teşbîh olsa cânuñ şekline	Büy-ı 'anber neşr ider zülfinde âh-ı dil Naķim Var ise döndi o da bād-ı şabânuñ şekline	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
299b	'Ârif	Dil senüñ memnûn-ı luķfuñdur gerek şâd eyleme Bende-i dirînedür isterseñ âzâd eyleme	Pey-rev ol 'Ârif gibi bir reh-şinâs-ı 'aşķa da Ârzü-yı vâdi-i Mecnûn u Ferķâd eyleme	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
299b	Mezâķî	Şunar bir câm-ı memlû biñ teli peymânenen soñra Döner vefķ-ı murâd üzre felek ammâ neden soñra	Felek ķar-mühre-i ģüftâr-ı a'dâya ķulaķ tutmaz Mezâķî ģevher-i nazmuñ gibi dür-dânenen soñra	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
300a	'Ârif	Her ģâķ ķıķup tarz-ı ķırâma heves itme 'Uşķâķa ģaķabla nıķeķ-i bâz u bes itme	İtme dem-i iķyâya heves ey leb-i 'isâ 'Ârif ģam u derdünle ķo ölsün nefes itme	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
300a	Nâbî	Dökelüm biz ģözümüz yaşını şeb-nemcesine Ĥandeler itsün ol âfet ģül-i ķurremcesine	Nâbiyâ ģazret-i Ĥaķ pādşeh-i devrânüñ İde 'ömrini füzün 'îsî-i Meryemcesine	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
300a	Hevâyî	Aşla mârûlî şıķ eķdükçe siperģamcasına İrilendi laķana başları şalģamcasına	Bengilik mi yidün âyâ ķi Hevâyî yoķsa Ne bu kec-rev ķareketler yine sersemcesine	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
300b	'İķrî	İtsün 'ilâc-ı derd-i dil ol meh taķib ise Yoķsa vişâle minnetümüz yoķ naşib ise	Bir ģenc-i bi-mişâldür 'İķrî ķarim-i yâr Mânend-i mâr ķalka-i derdür raķib ise	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Mecmuada yer alan 2, 3, 4 ve 5. beyitler tezkirede yoktur (bk. Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, a.g.e., s. 327).
300b	'İķrî	Dili âvâre ķılan fıkr-i ķad-i dil-cüdur Beni Mecnûn iden ol kâķül-i 'anber-büdur	Görmedük yoķ yire sen itme şaķın ķil ü kâl Kim dir ise disün 'İķrî o miyâna müdur	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Mecmuada yer alan 2, 3 ve 4. beyitler, tezkirede yoktur (bk., Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi a.g.e., s. 327).
300b	Sâmî	Baķılmaz ol nıķeķ-i şâhbâz-te'sîre Ki nâķin efķen olupdur hezâr naķcîre	Bu şî'r-i tâze-reviş tarz-ı taķ'-ı Sâmidür 'Aceb mi ehl-i suķan tâlîb olsa tanzîre	Gazel/6		-- / -- / -- / --	

301a	Fehîm	Güş itdi nây nâlelerüm nâza başladı Dil-ber semâ'-ı nâza dahı tâze başladı	Ey Şems-i dîn yetiş ki o hûrşid-i pür-celâl Cevr-i Fehîm-i nâdire-perdâza başladı	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
301a	Naẓîm	Bâde kim germî-fezâ-yı sînedür her cür' ası Âteş-i hırmen-güdâz-ı kînedür her cür' ası	Bir şarâb-ı hoş-güvârûn mestüyüz kim ey Naẓîm Şem'-i bezm-i leyle-i âzînedür her cür' ası	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
301a	Vecdî	Bâde kim dağ-ı dil-i endîşedür her katresi Âfet-i 'aql-ı Felâtûn-pîşedür her katresi	Vaşf-ı haţf-ı yârda Vecdî midâd-ı kilkimûn Âfet-i 'aql-ı Felâtûn-pîşedür her katresi	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
301b	Naẓîm	Yakdı cânı bezm-i 'aşkuñ âteşin peymânesi Sîne süzândur o bezmûn ser-be-ser mestânesi	Âteş-i endâz dil-i cândur Naẓîmâ el-hâzer Bezm-i 'aşkuñ her tolu peymâne-i kâşânesi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
301b	Nef'î	Cânumuñ sînede teng olsa n'ola câygehi Şalınur teng kabâlar giyüp ol serv-i sehî	İtme ol şüh ile vuşlat hevesin ey Nef'î Emrine râm idebilsün mi gedâ pâdşehi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
302a	Fehîm	Gönül gönül nice bir hırş-ı dağ yetmez mi O teng hânkâha bir çerâğ yetmez mi	Duĥân-ı mürde-çerâğ-ı demûnle ey nâşih Fehîmî itdûn sözûn bi-dimâğ yetmez mi	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
302a	Mezâkî	Gönül gönül heves-i seyr-i bağ yetmez mi Gül ise ger ğarazuñ tâze dağ yetmez mi	Mezâkî hicr ile dem-beste-i melâmet iken Bu deñlü şevĥ-ı dil-i bi-dimâğ yetmez mi	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
302b	Nâbî	Bulsa her kanda ki bir şâf-dili âb gibi Dil-i ger-geşte döner üstine dullâb gibi	Şubĥ-ı mahşer çıkar ancak ğam-ı dil ey Nâbî Dide-i baĥta konan kâfile-i ĥ'âb gibi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
302b	Hevâyî	Kanda berrâk ferâĥi ki göre bâb gibi Dil-i gendide akar içine çirk-âb gibi	Taşraya şişe Hevâyî çıkamaz çatlamadan Topuñ ağızına konan gülle-i bi-çâb gibi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
303a	Nâ'îlî	Dile çin-i cebinûn zülf-i pür-tâbî unutturdu Ĥurûş-ı mevc-i hayret bîm-i ĝirdâbî unutturdu	Bize cevri felek ey Nâ'îlî ĝurbet diyârında 'Adûlar şâd-kâm olsun ki aĥbâbî unutturdu	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
303a	Mezâkî	Ĥırâmûn cilve-i serv-i dil-ârâ-yı unutturdu Kelâmûn şive-i tûti-i ĝüyâyı unutturdu	Mezâkî ol mehûn vaşf-ı dür-i dendânı olmağla Bu nazmuñ şöhet-i 'ıkd-ı Süreyyâyı unutturdu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
303a	'Ârif	Nâ-ĝâh ki meclisde o şühî bula düşdi Âşüfte gönül mest idi hüşyâr ola düşdi	'Ârif çün o meh sâĝarı bigâneye şundi Âşüfte gönül mest idi hüşyâr ola düşdi	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
303b	Nâbî	Ne bilür derdümü bir kimse Ĥudâdan ĝayrı Ne bilür menzil-i cânânı şabâdan ĝayrı	Saĥa bu mışra'-ı meşhûr yiter vird-i zebân Elümüzden ne gelür ĥayr-ı du'âdan ĝayrı	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
303b	Vecdî	Cilvegâh istemezüz ĝüşe-i ĝamdan ĝayrı Hem-zebân istemezüz sâĝar-ı Cemden ĝayrı	Söyleş ey Vecdî eĥâdiş-i ĝamı ĥâme ile Hem-zebân yok saĥa dünyâda kâlemden ĝayrı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
303b	Faşih	Kıyâs itmek o şüĥa mâ'îl ancak cân-ı zâr oldu Gül-i ruĥsârına bülbül benüm gibi hezâr oldu	Maĥalsüz itmemiş bir 'arz-ı ĥâl-i şekveye cür'et Maĥabbetde Faşihûn cürmi cümle der-kenâr oldu	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
304a	Şabrî	Gönül dest-i maĥabbetle irâdet sâĝarın tutdı Gidince Kays geçdi meclis-i 'aşka yirin tutdı	Ne mümkün câm-ı pür-şûrî elinden içmemek Şabrî O mest-i nâz geldi sînem üzre ĥançerin tutdı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
304a	Bahâyî	Diyâr-ı 'aşkuñ alınmaz ĥaĥîkat-i ĥaberi Meger ki ola semender ĥamâm-ı nâme-beri	Zebâne-i dili peykân-ı tîr-i âh itsem Yakardı aĥların 'ankâ-yı çarĥ bâl ü peri	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
304a	Şâbit	Cünûn-ı 'aşk-ıla Kays 'âkilâne söyledirdi Hemân ki 'aklı gelürdi yabâna söyledirdi	Şebâne ĥalka-i bezm-i şafâda ĝüş-be-ĝüş O mâĥ-pâre saĥa Şâbitâ ne söyledirdi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
304b	Sırrî	Levh-i ruĥsâr olmasun zülf-i dil-ârâdan tehî Mu'teber olmaz o menşûr olsa tuĝrâdan tehî	Sâĥî-i bezm-i belânûn sâĝarın kim nûş ider Meclis-i ĝam olıcak Sırrî-i şeydâdan tehî	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
304b	Fâ'izî	'Âşık yoluña cânı revân eyleyemez mi Vuşlat yolına tavy-ı zamân eyleyemez mi	İrşâd iderüm dirse eger Fâ'iziyâ şeyĥ Ol ideceĝin pîr-i muĝân eyleyemez mi	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
305a	Yahyâ	Süz-ı dilden bi-haberdür şanmañuz cânâneyi Şem'-i yakmaz mı ol âteş kim yakar pervâneyi	Virdi Yahyâyâ tevâzu' la selâm ol şâĥ-ı ĥüsn Hep pesend itdi ĝören bu vaz'-ı dervîşâneyi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

305a	Nā'ili	Sevdūn görince ol büt-i āyine-tal'atı Kurbānuñ olduĝum nice gördūñ mahabbeti	Memnūnuyuz kıyāmete dek Nā'ili gibi Taḥrīk iden o şūh ise sen serv-kāmeti	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
305b	Faṣīḥ	Degülüm rāzı lebūñ būs ide peymāne daḥı İstemem yandūĝını şem'üne pervāne daḥı	Ḥāba varsun hele ol gözleri mestāne Faṣīḥ Virme ruḥṣat hāzer it dide-i giryāna daḥı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
305b	Şākīb	Āyine tāb-ı ḥüsnine ḥayrān benüm gibi Şem' ateşin 'izārına sūzān benüm gibi	Şākīb diyār-ı ğurbete sevdā-yı ḥām ile Kim düşdi ise oldı peşimān benüm gibi	Gazel/4		-- / -- / -- / --	
305b	'Ārif	Sipihre dūd-ı dil-i şu' lebār degmez mi O saḳf-ı köhneye hiç bir şerār degmez mi	Zükām-ı ye's ile 'Ārif kalur mı pejmürde Meşām-ı cāna şemīm-i bahār degmez mi	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
306a	Bahāyi	Dil-i pür-ateş-i 'uşşākdur çünkim ḥaridāri N'ola ol Yūsuf-ı ḥüsnūñ olursa germ bāzārı	Ruḥ-ı rengin ü la'ı-i sükerin vaşf ider dā'im Bahāyīnūñ n'ola rengin ü şirīn olsa eş'arı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
306a	Nāzım	Meclisde n'idem sāz-ıla şeh-nāz çalıñdı El- aşḳ diyū gūşuma āvāz çalıñdı	Tiĝ-ı nighiyle o şeh 'işve-sipāhuñ Nāzım nice 'uşşāḳ-ı ser-endāz çalıñdı	Gazel/8		-- / -- / -- / --	Mecmuada yer alan 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. beyitler, tezkirede yoktur (bk. Altuner, a.g.e. , s. 884-885).
306a	Şābit	Ḥançer gibi āşüb-ı nigh şāĝ ḳola düşdi Gitti ğurebā tiĝ-ı kirişmeñ şola düşdi	Aldum gül-i cennet ile gül fikrini zihne Şermindelüĝinden gül-i cennet şola düşdi	Gazel/10		-- / -- / -- / --	
306b	Şināsi	'Aceb dil dūd-ı āhuñ yāra te'sir itmeden kaldı Buḥūruñ ol perī-ruḥsārı teşhīr itmeden kaldı	Nedür ḥālī dilūñ bilmem Şināsi zūlf-i dil-berde 'Aceb divānemüz taḥrīk-i zencir itmeden kaldı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
306b	Naḥīfī	Bād-ı ğamla dilde dāĝ-ı 'aşḳ-ı cānān kalmadı Bezmgāh-ı şevḳda bir şem'-i sūzān kalmadı	Çāk-rizī-i ğama mu'tād olaldan dest-i dil Dilde tāb u cānda tāḳat tende dermān kalmadı	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
307a	Şābit	Bülbül çemende ḥüzne deĝişmiş sürürünü Her zāĝ-ı şūr-naĝme uçurmuş ḥuzūrünü	Şābit o bi-vefāya çok eglenme gel dimiş Egler anuñla şimdi dil-i nā-şabūrünü	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
307a	Nābi	Ḥayāl-i zūlf idermiş 'āşık-ı mehcūr gördūñ mi Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördūñ mi	Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābi Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördūñ mi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
307a	Hevāyi	Öpülmezmiş köteksüz ol leb-i pür-şūr gördūñ mi Piñar başında böyle ceng-i dūr-ā-dūr gördūñ mi	Kirāciyeş ḳoma yirde yükūñ yüklet Hevāyiveş Bu yollarda ḳuramaz bir şulı çamur gördūñ mü	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
307b	Şināsi	Verd ile şehir bülbül-i şeydāsi şarıldı Şan Yūsufa ḥasretle Züleyḥāsi şarıldı	Koçmaḳla Şināsi o mehūñ mü-yı miyānın Mecrūḥ dimeñ zaḥmına mumyāsi şarıldı	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
307b	Mezāḳi	Ḥaṭ geldi büt-i perde-nişinüm yüze çıkdı Şām irdi meh-i zühre-cebinüm yüze çıkdı	Āĝāz ideli vaşf-ı ḥaṭ-ı yāra Mezāḳi Böyle ğazel-i tāze zemīnüm yüze çıkdı	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
308a	Faṣīḥ	Başlamış feryāda bülbül nev-bahār olmuş gibi Mevsim-i gül-geşt-i şahn-ı lālezār olmuş gibi	Nev-bahār-ı ḥüsnini pejmürde gördüm ey Faṣīḥ Ol niĝār-ı serv-ḳad ğayra kenār olmuş gibi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
308a	Şabrī	Koçmaz o servi 'āşık olan pīrehen gibi Bir gömlek ile ḳalmayıcak yāsemen gibi	Her dem bahār-ı ḥüsnūñ ider nāzūkāne vaşf Bir bülbülün de Şabrī-i nāzūk-suḥan gibi	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
308a	Nā'ili	Oldı eşküm gülşen-ārā-yı heves-cūlar gibi Akıdı göñlüm bir nihāl-i 'işveye sular gibi	Āb u tāb-ı tal'at-ı ebḳār-ı naẓmın Nā'ili Ta'n ider āyine-i ḥürşide meh-rūlar gibi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
308b	'Ārif	Olup tebhāle-riz-i ārzū-kām-ı taleb şimdi Vücüdüm pāy-tā-ser dāĝ-ı pür-dāĝ oldı hep şimdi	Hemişe ḥābgāhı hāle-i āĝuş iken 'Ārif Ne bezmūñ şem'-i maḥfīl-zibidūr ol meh 'aceb şimdi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
308b	Riyāzi	Leb-i mey-gūnuñı seyr eyleyen mestāne olmaz mı Görenler sen perī-rū dil-beri divāne olmaz mı	Tamām itmiş dil-i zāruñ işin ol ğamze-i ḥūn-riz Ya şimden şoñra ḳaşdı ey Riyāzi cāna olmaz mı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

308b	Yahyâ	Benümle haşre ol kaddi kıyâmet mâ'il olmaz mı Kıyâmet var dimez mi yoḥsa haşre kâ'il olmaz mı	Feleklerde melekler âh u zârumdan oturmazken O serve kâr kılmaz yoḥsa Yahyâ vâsıl olmaz mı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
309a	Vecdî	Saḥa dil oldu mübtelâ al ḥaberûn şaḥîḥini Cürümü ben didüm saḥa al ḥaberûn şaḥîḥini	Böyle gazel dinür diyen Vecdî saḥa dürüg ider Hep şu' arâya kıl şalâ al ḥaberûn şaḥîḥini	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
309a	Şehrî	Yine 'arz-ı tecelli eyledi nev-rüz sulṭanı Derûn-ı 'aşîkânveş şu' lezâr itdi gülîstânı	Gül-i ḥurşidden artuk açılmak Şehrî kâbildür Eger 'ayb olmasa erbâb-ı 'aşka resm-i şadânı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
309a	Vehbî	Ol berbere 'uşşâk tırâş olmağa üşdi Gör sen de gönül kaydını âteş başa düşdi	Bilmem ne şaka eyledi Vehbî bu gazelde Yârân okıyup Sâbiti yâd itdi gülîşdi	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
309b	Şabrî	O tıfl-ı şüh kitâb-ı cefâyâ başlamadı Hurûf-ı şiveyi dahî edâyâ başlamadı	Şeh-i memâlik-i nazm oldu gerçi dil Şabrî Henüz hâme-i fikrüm nidâyâ başlamadı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
309b	Yahyâ	Düşelden dil hevâ-yı 'aşka bî-şabr u şekîb oldu Hele âvârelîkde ber-karâr olmak naşîb oldu	Ḥalâş olmak ne mümkün 'aşk elinden n'eylesün Yahyâ Gönül vardukça meyyâl oldu dil-ber dil-firîb oldu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
310a	Sırrî	'Aks-i ruḥsârûnla itdün gûlsitân âyineyi Eyledün maḥsûd-ı gülzâr-ı cenân âyineyi	Söyleden Sırrîyi mir'ât-ı ruḥûndur k'itdiler Tûtîyâna levh-ı ta'lim-i beyân âyineyi	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
310a	Na'tî	Seyr-i didârûnla kılduñ şadmân âyineyi Eyledün ḥayrân-ı rüyûñ bir zamân âyineyi	Şûret-i hâle temâşâgâh iken mir'ât-ı kalb İstesün mi Na'tîyâ şâhib-dilân âyineyi	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
310a	Nâbî	El-ḥazer zühâd-ı nâ-binânûñ olma pey-revî Başuñâ tokınmasun zaḥm-ı 'aşâlardan biri	Nâbiyâ memnûn olurdum bu zemîn-i tâzeye Olsa pey-rev şâ'ir-i zür-âzmâlardan biri	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
310b	Nâ'ilî	Ol teğâfüller ki me'mûr-ı nîgehdür her biri El-ḥazer kim bâ' iş-i şûr-ı nîgehdür her biri	Ḳudsîyânûñ Nâ'ilî kurbânûña 'uşşâkda Çâk çâk-i reşk-i sâtûr-ı nîgehdür her biri	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
310b	Nazîm	Müretteb eyleyüp bezm-i şafâyî cem koyup gitdi Ḥumârın çekdi zevkîñ görmedi bir dem koyup gitdi	Nazîm endîşe-i râz-ı dehân-ı dil-rübâdan geç Kî erbâb-ı başîret hep anı mübbhem koyup gitdi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
310b	Yahyâ	Lebûndür şeh-r-i ḥüsnün mey-fürûşu Gözüm merdümlelidür bâde-nüşu	Kenâr-ı nazma dirler dizdi Yahyâ Belâgat baḥrînûñ cûş u ḥurûşu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
311a	Vecdî	Dil-i çeşm-âşnâ sâmânla bigâne olmaz mı Hemişe mest ile ülfet iden mestâne olmaz mı	Bu maḥsûd-ı tabâyi' sözleri kandan bulursın sen Küdüret virmeseñ Vecdî dil-i yârâna olmaz mı	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
311a	Neşâtî	Gönül 'arz itse ḥâlin sen şeh-i ḥübâne olmaz mı Düşüp geh pâyuña geh gûşe-i dâmâna olmaz mı	Bulup tenhâ seni bir gün Neşâtî reh-güzârûnda Biraz aḥvâlini 'arz itse küstâḥâne olmaz mı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
311a	Nâ'ilî	Felekler bâz-gün maḥmûrlar mestâne olmaz mı Biraz def'-i keder kılsa bu nüh-peymâne olmaz mı	Ḥaremgâh-ı dil-i cânânedür âzürde ḥâtırlar 'Aceb ey Nâ'ilî Mecnûn-şîfat efsâne olmaz mı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
311b	Ṭâlib	Biz virmeyüz kabâ-yı şehâne 'abâmuzu Kâlice-i zerîne kühen bürîyâmuzu	Ol giryeye-i tiyâdlaruz Ṭâlibâ ki baḥr İşrâb için telâṭum ider mâ-cerâmuzu	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
311b	Nâbî	Çâk eyledük telâṭum-ı ḡamdan kabâmuzu Dilden ḥabâbvâr çıkarduk hevâmuzu	Pâ-besteyük bu dâmgah-i cân-feşârdâ Mevlâ müyesser eyleye Nâbî rehâmuzu	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
311b	Hevâyî	Giydik seferde tellice Kürdî 'abâmuzu Begler gibi şu üstine kurduk obâmuzu	Pîrâne-ser dükânâ oturtduk bîzâ' asuz Kâğıdcılar içinde Hevâyî babâmuzu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
312a	Şabrî	Ne ağlardum gözüm yaşın silen dâmânûñ olsaydı Ne ḡam yirdüm ser-i zülfüñde dil miḥmânûñ olsaydı	Yine genc-i vişâl-i yâr açılmazdı saḥa Şabrî Eger cismûñde her bir mü 'azîmet-ḥ'ânûñ olsaydı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
312a	Vecdî	Tâ kim ḥatun ey mâḥ cebinüm yüze çıkdı Esrâr-ı dil-i zâr u ḥazînüm yüze çıkdı	Cûş itdi hevâ-yı ḥaṭ ile baḥr-ı ṭabî'at Vecdî yine bir dürr-i semînüm yüze çıkdı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
312a	Nef'î	Tengdür ḡâyet ile ol büt-i şühûñ deheni Ḥande yol açmasa andan çıkamazdı suḥânı	Virdi Nef'î yine bu nazm ile dünyâya neşât Şanki bir câm ile germ eyledi bîñ encümeni	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

312b	Sırrı	‘İyd-i vişāl-i dil-bere kurbān olam gibi Ser-‘asker-i gürūh-ı şehidān olam gibi	Sırrı gibi libās-ı teni çāk çāk idüp Şevk-ı vişāl-i yār ile ‘uryān olam gibi	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
312b	Yahyā	Def’-i gamda olmazuz muhtāc cāma Cem gibi ‘Āşıkuz biz ‘āşika eglence olmaz gam gibi	Beñzemez eş’ār-ı gayra sözleründe rûh var Sırr-ı gaybî tab’una Yahyā senûn mülhem gibi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
312b	Şābit	Mişāl-i küze-yi mey rûzeyi şıyām gibi Bu âteş ile terāvihe de kıyām gibi	Zamānede gāzeli kimse almıyor Şābit Güzellere virilen tuhfe-i selām gibi	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
313a	Nābî	Puhte eylerse de devrān ne kadar hāmları Ehl-i derdūn yine şîrīn olamaz kāmı	Şabra şarf eylesem āsānter idi ey Nābî Vaşla şarf eyledüğüm gūş ü ikdāmları	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
313a	Fehīm	Dimeñ ki sine-i pür-süz-ı âteş-hize rahm itdi İderdi küşte çokdan hançer-i hūn-rīze rahm itdi	Görüp ben zerre-i ser-geşte-i hūşid-i ruhsārı O bî-mihrum Fehīmā bu dil-i nāçize rahm itdi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
313a	Faşih	Gören āyine-i cām-ı meyi tūṭi-lisān oldu Ne keyfiyyetdür ey sākî baña mihr-i dehān oldu	Ser-ā-pā şimdi görseñ âteş-i gam dāğ dāğ itdi Faşihā şahñ-ı sinem güyyā bir gūlsitān oldu	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
313b	Naẓīm	Tāb-ı şāhbā şişe-i mināyı dil-süz eyledi ‘Aşkür kim ‘āşık-ı şeydāyı dil-süz eyledi	Bezm-i ‘aşkında Naẓīm-i zārı da fānūsveş Şem’-i hicrāniyla ol hercāyî dil-süz eyledi	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
313b	Yahyā	Ol māh-likā zūlf-i siyehkārını çözdü Şan Çin ü Hūṭā tāciridür bārını çözdü	Yahyā diledi şarılā aña kemerāsā Ol kāfir-i bed-kış ki zūnnārını çözdü	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
313b	Fā’izî	Hasretūñle şem’-i âteş-tāba urdum kendümi Leşker-i gamdan hūlāşa āba urdum kendümi	Seng-i ser-tiz-i sitemdür sāhili ey Fā’izî Bir ‘aceb deryā-yı bî-pāyāna urdum kendümi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
314a	Nābî	Beni dil-haste görüp çeşmūñe nem gelmez mi Ya peşimāni-i evzā’-ı sitem gelmez mi	Rāyegān olmaya mı yine metā’-ı maḳşūd Nābiyā kāfile-i lūtf u kerem gelmez mi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
314a	Riyāzî	İrüşdi ‘İyd sākî bezm-i ‘ayşā bāde gelmez mi Bizümle itdügün peymān vü va’de yāda gelmez mi	Riyāzî nice bir pîr-i muğāna gūşe-gîr olmaḳ Harābatuñ yine güm-rehlerūñ irşāda gelmez mi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
314a	Faşih	Gider mi hālka-i āgūşa yār gelmez mi Bizüm de dāmumuza bir şikār gelmez mi	Rakībe āyine-i hūsnini şuna dil-dār Faşih hātıra bundan gubār gelmez mi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
314b	Nā’ilî	Ol māh ile ya Rab bu gice şoḫbet olur mı Ol şem’-i cihān-tāb ile germiyyet olur mı	Yār olmayıcaḳ Nā’iliyā meclis-i meyde Esbāb-ı tarāb bā’ış-i cem’iyyet olur mı	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
314b	Nef’î	Gider keyf-i şarābuñ zevkî böyle yāda gelmez mi Meger hiç mevsim-i gül devr-i cām-ı bāde gelmez mi	Nice ülfet tutarsın zūhd ile bilmem sen ey Nef’î İçüp mest olduḡuñ hiç hātır-ı nā-şāda gelmez mi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
314b	‘Ārif	Bugün bezme o mihr-i māh-ı rüy-ı kec-küleḳ geldi Yanınca sāyeveş ammā rakīb-i rü-siyeh geldi	Seher teşrifin ol mihrūñ görince gönlüme ‘Ārif Fiğān-ı şām u te’sîr-i du’ā-yı şubḫ-geh geldi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
315a	Nābî	Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı O goncecen bu hevālarda kām alınmaz mı	Ğurūr hūsn ü leṭāfet-i hūṭāba māni’ ise Ya reh-gūzārına varsaḳ selām alınmaz mı	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
315a	Hevāyî	Bahār geldi yine arpa vām alınmaz mı O köyliden bu sıralarda tam alınmaz mı	Gice oṭa oṭa gezme disem Hevāyî ‘aceb Bu hāş sözden o rüsvā-yı ‘ām alınmaz mı	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
315a	Rāmî	Bu iştigālden ey meh kelāl gelmedi mi Ferāğ-ı daḡdaḡa-ı kıl ü kāl gelmedi mi	Görince mevḳıf-ı ḫayretde yār-ı ‘uşşākān Dimiş ki Rāmî-i āşüfte-ḫāl gelmedi mi	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Mecmuada yer alan 2, 3, 4, 5 ve 6. beyitler, tezkirede yoktur bk. (Mirzâ-zāde Mehmed Sâlim Efendi, a.g.e., s. 193).
315b	Nābî	Bu nâleden saña bûlbûl kelāl gelmedi mi Dimāğ-ı şevke daḡı ihtilāl gelmedi mi	Bu şi’r-i nâdirecen toḡrı söyle ey Nābî Cihāna lezzet-i āb-ı zülāl gelmedi mi	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	

315b	Mâcid	Bu ‘ışveden saña cânım kelâl gelmedi mi Zühür-ı haş ile hiç infî‘âl gelmedi mi	Talaţţuf-ı nighinden ne añladuñ Mâcid ‘Aceb ki hâtırına mekr ü âl gelmedi mi	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyüka, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 57-58.
315b	Nâ’ili	Bu neşveden saña ey dil kelâl gelmedi mi Cihâna geldi gele infî‘âl gelmedi mi	Yine neticesi hayret degül mi Nâ’iliyâ Bu rûzgâra Nasîr ü Celâl gelmedi mi	Gazel/6		.-. / .-. / .-. / ..-	
316a	Fâ’izî	Küh-ı gâmda bu dil-i nâ-şâd feryâd eyledi Hâlûme rahm eyleyüp feryâd feryâd eyledi	Künc-i miñnetde görüp bî-kesligüm bî-ihtiyâr Fâ’izî yanumca hüzn-âbâd feryâd eyledi	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
316a	Hevâyî	Sûr şalmaduğum Edrinede bâb mı kaldı Yalamaduğum sufre şahan kab mı kaldı	Endâzeledüm bañr-ı ‘arüz içre Hevâyî Eş‘ârımı arşınlamaduk çâp mı kaldı	Gazel/7		.. / .-. / .-. / ..-	
316a	Vecdî	Feryâd-ı dil-i zâruma dem-sâz mı kaldı Ya keşf idecek derdümü hem-râz mı kaldı	‘Âlemde leb-i la‘lûni vaşf itmede mâhir Vecdî gibi bir nâdire-perdâz mı kaldı	Gazel/6		.. / .-. / .-. / ..-	
316b	Şabrî	Meded sâkî vücûdum râh-ı gâmda nâ-tüvân oldu Gubâr-ı tevbe dâmân-ı dile küh-i girân oldu	Yine Şabrî hûrûş-ı ma‘nî-i rengin ile tab‘um Serây-ı nazma bir fevvâre-i şahbâ-feşân oldu	Gazel/7		.-. / .-. / .-. / ..-	
316b	Yahyâ	Gönül efkâr-ı piç-â-piç-i zülfûñle zebûn oldu Belâ bu en iyü tedbiri zencir-i cünûn oldu	Bilenler fenn-i ‘aşkı bilmemekle fañr ider Yahyâ ‘Aceb divânedür zu‘mınca ol kim zü-fünûn oldu	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
317a	Mezâkî	Yanumda yâr elümde sâgar-ı mey Bu demdür şoñbet-i ‘ayş-ı pey-â-pey	Mezâkî bilmedüñ kadr-i vişâli Bahârûñ vañtı geçdi hey meded hey	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
317a	Rûhî	O yârdan bize bilmem peyâm gelmez mi Nevîd-i vuşlatı müş‘ir kelâm gelmez mi	Bu ihtiyâr-ı melâmet ne Rûhiyâ sende ‘Aceb derûnuña hiç neng ü nâm gelmez mi	Gazel/6		.-. / .-. / .-. / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
317a	Şâbit	Ser-keşlige mübeddel olur ser-fürûları Aldı kolına sâkî-i gül-rû sebûları	Nâbî Efendi lehcesine iktifâ ider Şâbit Sitanbuluñ dahı pâkîze-gûları	Gazel/7		.. / .-. / .-. / ..-	
317b	Şinâsî	Dile efkâr-ı hâlûñ meşreb-i şubh u mesâ oldu Yine bir fülûl-i hoş-bû baña habb-ı gîdâ oldu	Ağız açmaz o gonce va‘de-i vaşla Şinâsiye Hezârân güller açıldı nice şayf u şitâ oldu	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
317b	Nañîfî	Pây-mâl-i zillet olma tâlib-i dünyâ gibi Devlet olmaz ‘âlem-i dünyâda istignâ gibi	Ey Nañîfî sırr-ı hikmetden eger âgâh iseñ Semt-i istignâdan ayrılma dil-i şeydâ gibi	Gazel/9		.-. / .-. / .-. / ..-	
318a	Nâbî	İtdi hem-reng şabâ gülşeni mey-hâne ile Germ-hûn oldu bugün gül yine peymâne ile	Nâbiyâ terk-i ħîred vâsîta-ı râhat imiş Katı çok meşveret itdüm dil-i divâne ile	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
318a	Hevâyî	Kodî bir şekle çarı çılıbı kayğana ile Kaynadı çorba ocağda yine tarhâna ile	Ey Hevâyî delilik lâzime-i devlet imiş Nekbeti itdi konuşmak bizi ferzâne ile	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
318b	Nâbî	Faşl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene Açalum çeşm-i temâşâ-yı semenden semene	Rîsmân-bâzlık eyler gibi Nâbî mızrâb Şıçrar âvâze-i sâz ile resenden resene	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	
318b	Na‘tî	O perî ‘azm idicek seyre çemenden çemene Eyledi bâd-ı şabâ müjde semenden semene	Na‘tiyâ tâlib-i ikbâli olan dünyânûñ Uğradur kendüyi şad-hayf vatandaşna	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
319a	‘İşmetî	Olursa dilde n’ola dâğ-ı ârzü tâze Henüz açıldı o gül dahı reng ü bü tâze	Cefâ-yı dehr ile gelmekte ‘İşmetiye fütür Her âyine yine bed-ğ’âh u herze-gü tâze	Gazel/5		.-. / .-. / .-. / ..-	Aynı gazel, 289a nolu varakta da yer almaktadır.

319a	Naẓīm	Hilāl şanma diküp menzile nişānumuzı Sipihre eyledük âvîhte kemānumuzı	Ümîd ü bîmi geçüp virmişüz Naẓīmāsā Ĥabāb-ı bâde gibi bâde ĥanūmanumuzı	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
319a	Nā`ilî	Bütāne cilvelerūñ yıkdı deyr-i cânnumuzı Şîrâr-ı şem`-i ruĥun yaqdı ĥanūmānumuzı	Alur ĥızāne-i küyına Nā`ilî bulsa Mezāk-ı rûĥ-ı suĥan neşve-i beyānumuzı	Gazel/6		..- / ..- / ..- / ..-	
319b	Şehrî	Bu ıztırab ile sîm-âb görse cânnumuzı Zebāna almaz idi ĥarf-i imtiĥānumuzı	Hezār-ı tâze-nevâ-yı cemensitân-ı dilüz Bilürse Şehrî bilür şîve-i zebānumuzı	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
319b	Sırrî	Ĥazine-i ĥünere mâlik itdi cânnumuzı Kilîd-i kufl-ı suĥan eyledi zebānumuzı	Nikât-ı Sırrî-i üstâdı kimse fehmi itmez Bilürse Şehrî bilür şîve-i zebānumuzı	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
319b	Faşîĥ	İden bu keştî-i `aşka süvâr cânnumuzı Nesîm-i âĥ-ıla pür itdi bād-bānumuzı	Faşîĥ o bü`l-`aceb-i şâĥ-bâz-ı `aşkuz biz Ki eyledüñ ser-i Mecnûnda âşyānumuzı	Gazel/5		..- / ..- / ..- / ..-	
320a	Riyāzî	Nev-cevānum saña meyl eyledi cân bir dil iki Ĥaşîl çäre ne oldu bir iken müşkil iki	Söyleden naĥıkadur tab`-ı ruĥ-ı dil-ber ile Ey Riyāzî nitekim âyîne bir kâbil iki	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
320a	Şābit	Setr içün zāhid-i âlüfte-meniş bādesini Perde eyler der-i mey-ĥāneye seccādesini	Kākülün açma düşürme o güzel başuñ içün Şābitün kayd-ı ģama ĥâtır-ı âzādesini	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
320b	Naĥîfî	İtmedi ĥālûme vākîf eşer-i âĥ seni Ĥaĥ ide derd-i dilümden meġer āġāĥ seni	Âftāb olsa görünmez baña senden ġayrı Bu Naĥîfî seni özler seni ey māĥ seni	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
320b	Manĥîkî	İsterse söyinsün felegün meş`ale māĥı Dünyāya yeter sînemüzün şu`le-i âĥı	Görmez gözümüz Manĥîkiyā ĥ`āb-ı ferāġat Bād-ı seĥer-i ġaflet eger esmese ġāĥı	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
320b	Mezākî	Ol gül-i nāz-perverüm ġadr-i niyāzı bilmedi Ĥayf ki süz-ı bülbül-i zemzeme-sāzı bilmedi	Cilve-i ĥüsn-i tab`uña reşk ü ĥased Mezākîyā Eşheb-i kilik bu ferās bu tek ü tâzı bilmedi	Gazel/8		... / ... / ... / ...	
321a	Vecdî	Dest urdı şabā tırra-i tarrār taġıldı Fāş oldu ruĥı `āleme esrār taġıldı	Olsa n`ola bülbül dil-i Vecdî ile hem-dem Tab`um gibi berg-i gül-i gülzār taġıldı	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
321a	Sırrî	Kān-ı ġüher ol la`l-i ġüher-bāra açıldı Teng-i şeker ol tütî-i ġüftāra açıldı	Miftāĥ-ı niyāz ile kilîd-i der-i vuşlat Sābāşda Sırrî-i dil-efġāra açıldı	Gazel/4		-- / -- / -- / --	
321a	Sāmî	O tıfl-ı nāzuñ olur pence-i muĥannāsı Yedi veren gülünün ġonce-i muĥarrāsı	Çü dūd-ı şem`a-i kâfur Sāmîyā yakışur O ġerden üzre sıyeh zülf-i `anberāsası	Gazel/7		..- / ..- / ..- / ..-	
321b	Fehîm	Destine alduġça şemşîr-i ġazā-yı ġamzesi Bir nigāĥ ile şehîd eyler belā-yı ġamzesi	Bî-vefādur ġıl cefāsın ârzü yāruñ Fehîm Saña ta`lîm eylesün lutf [u] cefāyı ġamzesi	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
321b	Fehîm	Şayġāĥ itse n`ola şāĥn-ı ġazāyı tırrası Pāy-best-i dām ider murġ-ı belā-yı tırrası	Ser-be-ser şāĥrā-yı Çîn eyler hevāyı hem Fehîm Deşt-i sülbülzār ider dest-i şabāyı tırrası	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Başlık: Velehü
321b	Nef`î	Dil-rübādur zülf-i ammā dil-nişîndür ġamzesi Nāz iderse yaraşur pek nāzenîndür ġamzesi	N`ola meftûn olsa diller ġüft ü ġüy-ı çeşmine Tab`-ı Nef`î gibi ma`nā-âferîndür ġamzesi	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
322a	Mācid	Ĥākister-i neẓārem olur ĥaĥt-ı behceti Yandurdu berġ-ı ĥüsnî nigāĥ-ı maĥabbeti	Büd [u] nebūd-ı çarĥ ile ülfet mi eyledüñ Mācid nedür bu nāle-i bî-cāy-ı fūrġatı	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel kaynaklarda bulunamamış, tez sürecinde makale olarak yayımlanmıştır (Bk. Büyükada, “Kaptan-ı Deryâ” Mācid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, s. 58.
322a	Ferîd	Âyîne-i nigāhum olur zîb ü zîneti Gösterdi `aşġ-ı ĥüsnüñe rüy-ı maĥabbeti	Oldı nazîre Mācid-i şîrin-zebāna lik Ĥand-ı nebāt-ile `aselün bir mi lezzeti	Gazel/5		-- / -- / -- / --	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.

322a	Hevâyî	Kalaqlı burnumı çengâl-i bûy-ı feslegen tıtdı Hevâmuñ dâmenin yırtmağa kırlarla diken tıtdı	Hevâyî şayka-yı endîseyi söz bahrine şaldım Re'îs-i tab' -ı şûhum kıçda otırdı dümen tıtdı	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
322b	Ferîd	Gelicek nâleye dil bûlbûle nevbet mi kalur Ruğ-ı aluñ hevesiyle güle rağbet mi kalur	Zîb-i âğüş-ı merâm olmaz ise yâr-ı Ferîd H'âbda 'âlem-i vaşla hele minnet mi kalur	Gazel/9		... / ... / ... / ...	Başlık: Nâbî Nazîre-i Ferîd / Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
322b	Nâbî	Beni dil-haste görüp çeşmüñe nem gelmez mi Ya peşimânî-i evzâ' -ı sitem gelmez mi	Râyegân olmaya mı yine metâ' -ı makşûd Nâbiyâ kâfile-i lûtf u kerem gelmez mi	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Aynı gazel, 314a nolu varakta da yer almaktadır.
322b	Hevâyî	Beni arpacı görüp atıña yem gelmez mi Ya palâmânî-i kîmaht-ı şikem gelmez mi	Râyegân olmaya mı yine dükânlarda yemiş Ey Hevâyî bu yıl ahlâtle gügem gelmez mi	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
323a	Fehîm	İder ol evc-i hüsñün şâhbâzı Hümâ-yı cân-ı 'uşşâk ile bâzî	İder şî' rûñ Fehîm ol şûh temyîz Olam kurbân-ı hüsñ-i imtiyâzı	Gazel/7		... / ... / ...	
323a	Fâ'izî	Baňa diler n'îçün gülzâre varmazsın bahâr oldı Bahârı n'eyleyüm ben yârum âğvâr ile yâr oldı	Felekden vâyemüz ye's olduğın ey Fâ'izî âhır Eñ â' lâ rûzgârım rûzgâr-ı intizâr oldı	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
323a	Faşîh	Dil-h'âhı gibi çünki dil-ârâmını buldı Bir pâre dil-i muhtarib ârâmını buldı	Dil itdi Faşîhâ nice seyr-i gül-i gülşen Bûlbûl olacağ 'ârız-ı gül-fâmını buldı	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
323b	Nâ'ili	Dest-i nîgeh-i yâr ki dâmânımı tıtdı Ser-pençe-i bi-dâd giribânımı tıtdı	Lerzende görüp Nâ'ili-i zârı dimiş 'aşk Bî-çâreyi yârûñ teb-i hicrânı mı tıtdı	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
323b	Nazîm	Benümle 'ahd ü peymâna o mest-i nâz el tıtdı Hele bünyâd-i ümidüm murâd üzre temel tıtdı	Şeb ü vuşlat henüz eylerdi geşt-i gülşen-i küyda Nazîmi şâhne-i hicrûñ cevânım bî-mağhal tıtdı	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
323b	Nâbî	Giribân-ı meşâmum pençe-i bûy-ı semen tıtdı 'İnân-ı ihtiyârum dest-i gül-geşt-i çemen tıtdı	Çeh-i dilden tûlû' itdükçe Nâbî Yûsuf-ı nazîmum Açıldı çeşm-i çarh âfâkı bûy-ı pîrehen tıtdı	Gazel/7		... / ... / ... / ...	
324a	Şeyhî	Dil-i gam-dideye fikr-i ruğ-ı dil-ber düşdi Eya şan pertev-i hürşid-i münevver düşdi	Nice inkâr ider pîr-i muğânî Şeyhî Bu kadar lûtfına ihsânına mazhar düşdi	Gazel/5		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
324a	Nazmî	Fikr-i sevdâ-yı haţ-ı yâra ne diller düşdi Zulemâta yaluñuz şanma Sikender düşdi	Rûh-ı Yahyâ n'ola ger balsa hayât-ı tâze Birine böyle Mesîhâ suhan-âver düşdi	Gazel/8		... / ... / ... / ...	Bu gazel, kaynaklarda bulunamamıştır.
324a	Tab'î	Dil-i süzâna hayâl-i haţ-ı dil-ber düşdi Güyyiâ micmer-i pür-âteşe 'anber düşdi	Tab' iyyâ pey-reviyüz şimdi o Mağdûmuñ kim Tâze tarzı şu' arâ hayline reh-ber düşdi	Gazel/6		... / ... / ... / ...	Mecmuada yer alan 3, 4, 5 ve 6. beyitler, tezkirede yoktur (bk. İsmail Belîğ, a.g.e. , s. 290).
324b	Na' tî	Hadd-i zâtında bu mecmû' a ne hoş-ter düşdi Kim içinde nice pâkîze gazeller düşdi Müntehâbdur nice divân-ı şafâ-bağşâdan Kilk-i hoş-lehce-i fâ'izle muharrer düşdi		Nazm/2		... / ... / ... / ...	Bu nazm, kaynaklarda bulunamamıştır.
325b- 327a	Şâbit	Naql ider Çorluda bir kâşif-i râz Bir cevân-pâre-i dil-dâde-nevâz	Açılıp kâle-i 'ayş-ı câvid Çıkıdı meydâna tefâriğ-i ümîd	Mesnevi/91	Hezl	... / ... / ...	Başlık: Berber-nâme-i Şâbit Efendi Rahmetullâhi 'Aleyh
327a- 330b	Şâbit	Zümre-i şiften bir naşend Naql iderdi 'acâ'ib pâ-bend	Ol zamândan tıyulup menkâbesi Kaldı ol şağşa lakab Söz Ebesi	Mesnevi/155	Hezl	... / ... / ...	Başlık: Vak' a-i Söz Ebesi Li'l-Mevle'l-Mezbûr...

330b-333b	Rūhī	Neden ey nūr-ı çeşm-i Rūhī-i zār Gelmek āyine-i zamīre gubār	Žamm idüp dağı ba‘ ž-ı aḥbābı K’ola her biri şöḥbet erbābı	Mesnevi/159	Sergüzeşt-nâme	..-- / .-.- / ..-	Başlık: Ma‘ zeret-nâme-i Li- muḥarririhi Rūhī /Bu mesnevi, kaynaklarda bulunamamıştır.

SONUÇ

XVIII. yüzyıl şairlerinden olan Moralı İbrahim Bey, şiirlerinde “Nâşid” mahlasını kullanmıştır. Enderûn’da yetişen şair, kendini hat ve musiki sahalarında geliştirmiş, devlet kademelerinde de mabeynci, kapıcıbaşı, beylerbeyi ve kethüda olarak görev almıştır.

Kaynaklarda, Nâşid’in iki eserinin varlığından söz edilmiştir. Bunlardan biri *Dîvân*’ı, bir diğeri ise *Mecmû‘a-i Eş‘âr (Müntehabât-ı Eş‘âr)*’ıdır. *Dîvân*’ı üzerine üç tez çalışması yapılmıştır. Mecmuası üzerine ise herhangi bir akademik çalışma yapılmamıştır.

Nâşid’in şiir mecmuasının varlığı hakkında bilgiye, *Tezkîre-i Şu‘arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî*’nin mukaddimesinde rastlanmaktadır. Tezkireye göre, Vezir Yahya Paşa-zâde Ali Bey’in topladığı bir mecliste, Nâşid’in *Müntehabât-ı Eş‘âr*’ından övgüyle bahsedilmiş ve ardından Paşa bu şiirlerin şairleriyle ilgili bilgi alarak bir tezkire oluşturulmasını teklif etmiştir. Bunun üzerine Şefkat, alfabetik olarak şairleri bir araya getirmenin kendisi için zor olmayacağını ve eseri kısa bir zamanda biterebileceğini belirtmiştir.

Verilen bu bilgilerden hareketle *Şefkat Tezkiresi* ile *Mecmû‘a-i Eş‘âr*’da yer alan şairler karşılaştırılmıştır. Şefkat’in tezkiresinde 125, Nâşid’in mecmuasında ise 100 şair bulunmaktadır. Şefkat’in tezkiresinde yer alan şairler genellikle XVIII ve XIX. yüzyıllardan, Nâşid’in mecmuasında bulunan şairler ise XVI, XVII ve XVIII. yüzyıllardan seçilmiştir. Bu iki eserde aynı mahlasa sahip şairlerin “Gâlib Es’ad Efendi, Es’ad Beg, Es’ad-ı Dîger, Râsih (1), Râsih (2), Rüşdî, Rahmî, Resmî (1), Resmî (2), Reşîd, Şeyhî, Tâhir, Tıflî, Tıflî-i Dîger, Ârif, ‘Ârif Efendi, ‘İzzî, Fehîm, Feyzî (1), Feyzî (2), Nedîm, Vehbî Efendi, Vehbî” olduğu tespit edilmiştir. Bu 23 şairin, aynı şairler olup olmadığını belirlemek için şairlerin yaşadıkları yüzyılları belirtilerek karşılaştırma yapılmıştır. Buna göre; iki eserde aynı şair olduğu kesin olarak belirlenen tek isim XVIII. yüzyıl şairlerinden olan Ârif Süleyman olmuştur. Elde edilen tüm bu verilerden hareketle *Tezkîre-i Şu‘arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî*’de yer

alan şairlerin, Nâşid'in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 numarada kayıtlı bulunan *Mecmû 'a-i Eş 'âr'*ından seçilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Mecmuanın zahriyesinde yer alan bilgiye göre *Mecmû 'a-i Eş 'âr'*ın tertip tarihi Safer 1181/ Haziran-Temmuz 1767'dir. Mecmuada genel olarak tahribat bulunmamaktadır. 336 yaprak olan eserin, kâğıt ölçüsü 222x220 mm'dir. Her yaprak altın cetvellidir. Her bir varakta genellikle 6 sütun bulunmaktadır. Satır sayısı değişiklik göstermektedir. Metinlerin tamamında talik yazı karakteri kullanılmıştır. Eserdeki başlıkların ve mahlasların büyük bir kısmı sürh ile yazılmıştır. Bazı mahlaslar ise siyah mürekkeple yazılmış ve kırmızı mürekkeple mahlasların alt kısımları çizilmiştir.

Mecmua manzum metinlerden oluşmaktadır. Eserde, 1399 şiir metni bulunmaktadır. Bu metinlerdeki toplam beyit sayısı 9567, bent sayısı ise 27'dir. Tüm şiirlerin şairleri bellidir. Mecmuadaki şairlerin %46'sını XVII. yüzyıl, %21'ini XVIII. yüzyıl, %8'ini XVI. yüzyıl şairleri ve %25'ini yüzyılı kesin olarak tespit edilemeyen şairler oluşturmaktadır.

Mecmuada en çok Nâbî (107)'nin şiirlerine yer verilmiştir. Bunu Nâ'îlî (105) ve Nazîm'in (86) şiirleri takip etmektedir. Birer manzumesi bulunan şairlerin sayısı ise 44'tür. Divanları tespit edilemeyen Na'tî (13 gazel, 1 nazm), Mâcid (12 gazel) ve Rûhî (10 gazel, 1 kaside, 1 mesnevi) gibi şairlerin şiir sayıları da kayda değerdir.

Eserde yedi farklı nazım şekli kullanılmıştır. Bu nazım şekilleri arasında dengeli bir dağılım yoktur. Mecmuanın %97'sini gazeller, %2'sini kasideler, %1'ini ise diğer nazım şekilleri (terkib-i bend, tahmis, mesnevi, nazm, müfred) oluşturmaktadır. Görüldüğü üzere mecmuada, en fazla tercih edilen nazım şekli gazel olmuştur. Toplam 1355 gazel bulunmaktadır. Gazellerin beyit sayısı, 3-14 beyit arasında değişmektedir. Büyük bir çoğunluğu beş beyitten oluşmaktadır. Gazellerin dizilişinde genel olarak elifba sırasına uyulmuştur. Eserde ز (zel), ط (tı) ve ظ (zı) harfleri hariç her harf ile gazel bulunmaktadır. En çok ر (re) [289] harfi ile gazel yazılmış ve bunu ن (nun) [147] ve ه (he) [138] harfleri takip etmiştir. Gazelerde

diğerlerine göre daha az tercih edilen harfler ise ض (dad) [1], ع (ayın) [1], خ (hı) [3], ص (sad) [3] ve غ (gayın) [3]'dür.

Mecmuadaki gazeller muhtevalarına göre âşıkâne, rindâne, şûhâne ve hikemî gazellerden oluşmaktadır. Ancak Nâşid mecmuasında bu gazel türleri arasında - *Dîvân*'ında olduğu gibi- en fazla âşıkâne tarzda yazılmış gazellere yer vermiştir. Biçimsel özelliklerine göre bakıldığında ise müzeyyel, müşterek, nâ-tamâm, tehzil ve nazire gazellerin olduğu ve gazeller içinde de redd-i matla' örneklerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bunlar arasında nazire gazellerin ve tehzillerin önemli yer tuttuğu görülmüştür. Mecmuada, nazire olduğu şiirin başlığında yahut manzumenin herhangi bir beytinde belirtilmiş gazel sayısı ise 31'dir. Ancak şiirde nazire olduğu belirtilmemesine rağmen kafiye, redif ve vezin birlikteliği olan gazellerin sayısı da dikkate değerdir. Bu sebeple üç birlikteliği sağlayan şiirlerin listesi çıkarılmış ve bir tablo oluşturulmuştur. Tabloda her bir şiirin kafiyesi, redifi ve vezni, zemin/model şiir sayılabilecek manzumenin mecmuadaki sıra numarası ve başlığı, nazire sayılabilecek manzumelerin sıra numaraları ve başlıkları belirtilmiştir. Buna göre mecmuada zemin/model şiir görünümünde 126 gazel bulunmaktadır. Bu şiirlerle aynı kafiye, redif ve vezne sahip nazire sayılabilecek toplam gazel sayısı 193'tür. Bu 319 şiir, nazire mecmualarından taranmıştır. Bunlardan 24 gazelin nazire mecmualarında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu gazellerin yer aldığı kaynaklar tablonun son sütununda gösterilmiştir. Bunun dışında mecmuada, Hevâyî'nin tehzil sayılabilecek 42 şiirine yer verilmiştir. Hevâyî'nin model aldığı gazellerin mecmuadaki numaraları ve Hevâyî'nin tehzillerinin sıra numaraları tabloda gösterilmiştir.

İkinci nazım şekli kasidedir. Mecmuada 28 adet kaside vardır. Kasidelerin beyit sayısı 25-108 beyit arasında değişmektedir. Üçüncü nazım şekli terkib-i benddir. Bu nazım şekli ile 6 şiire yer verilmiştir. Bunların bend sayıları 5-17 arasında değişmektedir. Dördüncü nazım şekli tahmistir. Bu nazım şekli ile kaleme alınmış 5 şiir bulunmaktadır. Bunların bend sayısı 5-7 arasında değişiklik göstermektedir. Beşinci nazım şekli mesnevidir ve mecmuadaki sayıları 3'tür. Beyit sayıları 91-159 arasındadır. Altıncı nazım şekli nazm, yedinci nazım şekli ise müfreddir. İki nazım şeklinden de birer örnek yer almaktadır.

Mecmuada bahâriyye, hammâmiye, hezl, hicviyye, ıydiyye, maktel, medhiyye, mi'râciyye, münâcât, na't, nasihat-nâme, ramazâniyye, sâkî-nâme, sergüzeşt-nâme, şikâyet-nâme, şitâiyye, temmûziyye, tevbe-nâme olmak üzere 18 farklı edebî türe yer verildiği belirlenmiştir. Bu türlere değinilirken şiirlerin muhtevalarından da kısaca bahsedilmiştir.

Mecmuada yer alan tüm manzumeler, aruz vezni ile yazılmış şiirlerden oluşmaktadır. Şiirlerde 9 aruz bahri ve 21 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Manzumelerin %40'ı hezec, %38'i remel, %10'u muzâri', %10'u müctes bahri ve %2'si diğer bahirlerle (hafif, recez münserih, seri' ve kâmil) yazılmıştır. En çok hezec bahrinin “mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün” kalıbı tercih edilmiştir. Bu kalıp ile oluşturulmuş şiir sayısı 320'dir. Nâşid'in en az tercih ettiği aruz kalıpları ise kâmil bahrinin “mütefâ'ilün fe'ülün mütefâ'ilün fe'ülün”, recez bahrinin “müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün” ile “müstef'ilâtün müstef'ilâtün” ve remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıpları olmuştur. Mecmuada, bu kalıplar ile yazılmış birer şiir bulunmaktadır.

Nâşid mecmuasına, Türkçe kelimelerle yapılan kafiyelerden daha çok Arapça ve Farsça kökenli kafiyelerle oluşturulmuş şiirleri dâhil etmiştir. Bunlar arasında en çok “-âr”, “-ân” ve “-â” ekleri ile meydana getirilmiş kafiyelere yer verilmiştir. Mecmuada yedi beyit haricinde tüm beyitlerde kafiye bulunmaktadır. Manzumeler arasında kafiye çeşitlerine göre bir gruplandırma yapıldığında şiirlerin %54'ünde mürdef, %36'sında mücerred, %6'sında müesses ve %4'ünde mukayyed kafiye'nin tercih edildiği belirlenmiştir.

Mecmuadaki şiirlerin genelinde redif bulunmaktadır. Bunlar, yine kafiyeler gibi Türkçe, Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerle oluşturulmuştur. Gazeller arasında redifsiz şiir sayısı 87; kasidelerde 13'tür. Mesnevilerde redif kullanımı daha az olmuş ve beyitlerin 266'sında redife yer verilmediği görülmüştür. Terakib-i bentlerin 37 bendinde ve 29 vasıta beytinde; tahmislerin de 8 bendinde redif yoktur. Mecmuadaki redifler; ek hâlinde olan redifler, kelime hâlinde olan redifler, ek+kelime hâlinde olan

redifler, kelime grubu hâlinde olan redifler ve ek+ kelime grubu hâlinde olan redifler olmak üzere beş başlıkta sınıflandırılmıştır.

Eserin genelinde şiirlere başlık verilmiştir. Başlığı olmayan şiir sayısı 13'tür. Metinde birlik sağlanması için başlığı olmayan şiirlere, şairlerin mahlasları verilmiştir. Bu başlıklar, metin içinde ve ilgili tablolarda köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir. Bu aşamada, bazı başlıkların isimlendirilmesinde yanlışlık olduğu fark edilmiştir. Yanlışlıklar, metin içinde düzeltilerek dipnotlarda belirtilmiştir. Nâşid'in mecmuasının büyük bir bölümünü gazeller oluşturduğu için şiir başlıklarının genelinde, doğrudan şairlerin mahlasları yer almıştır. Bunun yanı sıra şiir metninin türünü veya konusunu, nazım şeklini, hem nazım şeklini hem de türünü, şairin memleketini belirten veya şaire yönelik eleştiriyi ifade eden başlıklar da vardır. Ayrıca şiirin nazire ya da müşterek gazel olduğunu gösteren başlıklar ve mecmualarda sıklıkla rastlanılan “velehû, li muharririhi... vb.” gibi kalıplaşmış bazı ifadeler mecmuada başlık olarak tercih edilmiştir.

Metin bölümünde, mecmuada yer alan 1399 manzume; divanlar, tezkireler, nazire mecmuaları veya diğer kaynaklarla karşılaştırılmıştır. Şiirlerdeki farklılıklar metinlere ve ilgili beyitlere numaralar verilerek dipnotlarda belirtilmiştir. Bu farklılıklar arasında: şiirlerdeki fazla ya da eksik beyitler, ek, kelime, kelime grubu, mısra ya da beyit farklılıkları ve beyitlerin dizilişindeki farklılıklar yer alır. Mecmuada muhtelif kaynaklarda yer almayan sadece tezkirelerde veya nazire mecmualarında birkaç beyti bulunan şiir (gazel) sayısı 12'dir. Bunun dışında, daha önce yayımlanmayan 81 gazel (2 tanesi müşterek gazel), 1 kaside, 1 mesnevi ve 1 nazm olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu tez çalışmasında, Morali Nâşid'in Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kitaplığı 1127 numarada kayıtlı *Mecmû'a-i Eş'âr*'ı ayrıntılı olarak incelenmiş, mecmuanın çeviri yazılı metni verilerek “Mecmuaların Sistematiği Tasnifi Projesi (MESTAP)”ne göre tasnifi yapılmıştır. Böylece mecmua tanıtılarak alan araştırmacılarının istifadesine sunulmuştur.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Namık, **Rıyâzî Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği (Dîvân, Sâki-nâme Düstürül’l- ‘Amel’in Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, C.II., Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1986.

Ahterî Mustafa Muslihuddin el-Karahisarî, **Ahterî-yi Kebir**, (haz. Ahmet Kırkkılıç, Yusuf Sancak), TDK Yay., (2. bs.), Ankara 2017.

AK, Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin**, C.1., Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.

AK, Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin**, C.2., Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.

AK, Murat, **Na’tlerin Tasavvufî Temelleri ve Na’t Mecmuaları (Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Bölümü 1210, 1211-Tenkidli Metin)**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2014.

AKAR, Metin, **Türk Edebiyatında Manzum Mi’râc-nâmeler**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1987.

AKARCA, Döndü. “Şitâ’iyyelerde Sosyal Yaşantı”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 14, S.1, Haziran 2005, s.1-13.

AKKUŞ, Metin, **Nef’î Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1991.

AKKUŞ, Metin, **Klâsik Türk Şiirinin Anlam Dünyası Edebi Türler ve Tarzlar**, Fenomen Yay., Erzurum 2007.

AKSOY, Hasan, “Şitâyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 39, İstanbul 2010, s. 216.

AKSOYAK, İ. Hakkı, **Müşterek Şiirler Divanı**, Grafiker Yay., Ankara 2017.

AKÜN, Ömer Faruk, “Divan Edebiyatı”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 9, İstanbul 1994, s. 389-427.

ALICI, Lütfi, **Dîvân-ı Nâşid İnceleme-Tenkitli Metin**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1998.

ALICI, Lütfi, “Dîvân (Nâşid)”, **Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü**, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-tees-377>, Erişim Tarihi: 21 Mart 2022.

AYAN, Hüseyin, **Cevrî Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanın Tenkitli Metni**, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1981.

AYAN, Gönül, “Antepli Arzî Mehmet Dede”, **Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu**, Gaziantep 2000, s. 113-136.

AYDEMİR, Yaşar, “Methiye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 29, Ankara 2004, s. 410-411.

AYPAY, A. İrfan, **Nahifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni)**, Doktora Tezi, C.I., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1992.

AYVERDİ, İlhan, **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, Kubbealtı Yay., İstanbul 2020.

AKYEL, Nur Şerif, **Mecmua-i Süleyman Faik Efendi (1b-57a) (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara 2019.

BANARLI, Nihad Sâmi, **Resimli Türk Edebiyatı Târîhi**, C. 2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1987.

BATİSLAM, Hanife Dilek, **Divanlardaki Şikâyet Şiirleri**, Karahan Kitabevi, Adana 2009.

BATİSLAM, Hanife Dilek **Divan Edebiyatı Bahçesinden [Örneklerle Türler]**, Doğu Kütüphanesi Yay., İstanbul 2016.

BİLKAN, Ali Fuat, **Nabi'nin Türkçe Divanı (Karşılaştırmalı Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1993.

BİLTEKİN, Halit, **Vak'a-Nüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1993.

BULUT, Abdullah, **Sofyalı Yusuf Rasih Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Divanı'nın Tenkitli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1998.

Bursalı Mehmed Tâhir Bey, **Osmanlı Müellifleri**, (haz. A. Fikri Yavuz ve İsmail Özen), C.2., Meral Yay., İstanbul 1972.

BÜYÜKADA, Merve, “Kaptan-ı Deryâ” Mâcid ve Şiirleri (13 Gazel, 2 Şarkı)”, **Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature**, C.7, S.1, Ocak 2021, s. 47-66.

BÜYÜKADA, Merve, ““Bestekâr” Nazîm'in Yayınlanmamış Şiirleri”, **Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi**, C.5, S.4, Aralık 2021, s. 1985-1998.

BÜYÜKYILDIRIM, Ayşe, **Kâşif Divanı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili**, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1998.

CANIM, Rıdvan, **Türk Edebiyatında Sâkînâmeler ve İşretnâme**, Akçağ Yay., Ankara 1998.

CANIM, Rıdvan, **Divan Edebiyatında Türler**, Grafiker Yay., 6. bs., Ankara 2020.

COŞKUN, Nebi, **18. Yüzyıla Ait Divan Tertibinde Bir Nazire Mecmûası (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019.

ÇAĞLI, Adnan, **Vişne-zâde İzzetî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1990.

ÇAKIR, Z. Vildan, **Hevâyî (Abdurrahman, Kubûrî-Zâde) Dîvânı'nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 1998.

ÇAKIR, M. Sefa, **Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2018.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, “Kasîde”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı II- Divan Şiiri**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2011, s. 17-77.

ÇELEBİOĞLU, Âmil, “Edebiyatımızda Ramazan”, **Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları**, MEB Yay., İstanbul 1998, s. 691-695.

ÇELEBİOĞLU, Âmil, “Türk Edebiyatında Manzum Dînî Eserler”, **Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları**, MEB Yay., İstanbul 1998, s. 348-365.

ÇELEBİOĞLU, Âmil, **Türk Mesnevî Edebiyatı Sultan İkinci Murad Devri**, Dergâh Yay., İstanbul 2018.

ÇETİN, İsmail, **Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993.

ÇETİN, Nihâd M. “Arap (IV. Edebiyat)”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.3, İstanbul 1991.

ÇINAR, Bekir, **Tıflî Ahmed Çelebi Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni**, Doktora Tezi, Fırat ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2000.

ÇİPAN, Mustafa, **Fasih Divanı İnceleme-Tenkidli Metin**, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 2003.

DEMİREL, Mustafa, **Mehmet Ali Çelebi (Rızâyî) Dîvân Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım**, Çağrı Yay., İstanbul 2005.

DEMİREL, Şener, **16. Yüzyıl Şairlerinden Mânî Dîvân ve Şehr-engîz-i Bursa**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017b, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56340,sehri-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 17. 05. 2020.

DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, (31. bs.), Ankara 2015.

DİKMEN, Hamit, **Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni**. C.I., Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1991.

DİLÇİN, Cem, “Divan Şiirinde Gazel”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı II- Divan Şiiri-**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2011, s. 78-247.

DİLÇİN, Cem, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2013.

DÖNMEZ, Abuzer, **Âzim Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1999.

DURSUNOĞLU, Halit, “Klâsik Türk Edebiyatında Ramazan Konulu Şiirler”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 22, Erzurum 2003, s. 9-29.

Edirneli Kâmî, **Kâmî Dîvânı**, (haz. Gülgün Erişen Yazıcı), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55977,kami-divani-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 20.08.2021.

Enderunlu Âkif, **Mir’ât-ı Şi’r (Enderun Şâirleri Tezkiresi)**, (haz. Mehmet Arslan), Kitabevi Yay., İstanbul 2018.

ERDEM, Melike, **Bursalı Tâlib ve Divanı**, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1994.

ERDOĞAN, Mustafa, **Türk Edebiyatında Muhammes**, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 1997.

ERKUL, Rasih, “Mizah Bağlamında Sabit ile Nedim’in Ramazaniyeleri”, **CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, C.11, s. 1, 2013, s. 446-456.

ERTEK MORKOÇ, Yasemin, **Eğridirli Hacı Kemal’in Câmiü’n-Nezâir’i (Metin ve Mecmua Üzerine Bir İnceleme 1. Cilt)**, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2003.

ERTEM, Rekin, **Yahyâ Divanı**, Akçağ Yay., Ankara 1995.

ERGUN, Saadettin Nüzhet, **Bakî Hayatı ve Şiirleri**, C.I., Bozkurd Matbaası, İstanbul 1935.

ERGUN, Sadeddin Nüzhet, **Namık Kemal'in Hayatı ve Şiirleri**, Historia Yay., İstanbul 2018.

Esad Mehmed Efendi, **Bağçe-i Safâ- Endûz İnceleme-Metin**, (haz. Rıza Oğraş), T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Burdur 2001, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59393,esad-mehmed-efendi-bagce-i-safa-enduzpdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 21 Mart 2021.

Fatîn Davud, **Fatîn Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eşâr)**, (haz. Ömer Çiftçi), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 09. 12. 2021.

Gelibolulu Mustafa Âlî, **Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı**, (haz. İsmail Hakkı Aksoyak), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 05.12. 2019.

GÖKALP, Haluk, **Eski Türk Edebiyatında Manzum Sergüzeşt-nâmeler**, Kitabevi Yay., İstanbul 2009.

GÖKALP, Halûk, “Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri (Eşkâl-i Nazm)”, **Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi**, Kesit Yay., İstanbul 2012, s. 188-191.

GÖKYAY, Orhan Şaik, “Cönk”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. C. 8, İstanbul 1993, s. 73-75.

GÖLPINARLI, Abdülbâki, **Fuzûlî Dîvânı**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2016.

GÜLER, Zülfi, **Divan Şiirinde Peygamber Hikâyelerine Telmihler**, Uğurel Matbaası, Malatya 2006.

GÜMÜŞ, M. Yunus, **Nâzik Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Yüksek Lisans Tezi., İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2011.

GÜRBÜZ, Mehmet, “Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları”, **Mustafa İsen Adına Sempozyum Klasik Türk Edebiyatında Bildiriler**, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2011, s. 315-335.

GÜRBÜZ, Mehmet, “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecnûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, (haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 97-112.

HARMANCI, M. Esat, **Şinâsî Dîvânı**, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 1999.

HASKAN, Mehmet Mermi, **Yüzyıllar Boyunca Üsküdar**, C.1., Üsküdar Belediyesi Yay., İstanbul 2001.

İbrahim Cûdî Efendi, **Lügat-ı Cûdî**, (haz. İsmail Parlatır vd.), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2006.

İMAMOĞLU, Mehmed Ragıp (çev.), **İlk Hadis Mecmualarından Hemmam B. Münebbih’in Hadîs Mecmuası**, Doğu Matbaacılık, Ankara 1966.

İPEKTEN, Haluk, **İsmetî Dîvânı Edisyon Kritik**, Atatürk Üniversitesi Yay., Ankara 1974.

İPEKTEN, Haluk, vd., **Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988.

İPEKTEN, Haluk, **Na’ili Divânı**, Akçağ Yay., Ankara 1990.

İPEKTEN, Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergâh Yay., İstanbul 2004.

İSEN, Mustafa, “Aruzun Anadolu’daki Gelişme Çizgisi”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten**, C. 39, Ankara 1994, s. 119-125.

İSEN, Mustafa, “VI. Türler”, **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**, (ed. Mustafa İsen), Grafiker Yay., Ankara 2014, s. 255-274.

İsmail Belig, **Nuhbetü’l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti’l-Eş‘âr**, (haz. Abdulkerim Abdulkadiroğlu), AKM Yay., Ankara 1999.

İZ, Fahir, **Eski Türk Edebiyatında Nazım**, C.2., Akçağ Yay., Ankara 2000.

KAHRAMAN, Bahattin, **Vahîd Mahtûmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Eserlerinin Tenkitli Metni**, C.I. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995.

KAHRAMANOĞLU, Kemal, **Sâmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995.

KALYON, Abuzer, **Peşteli Hisâlî Metâli’ü’n-Nezâ’ir (II. Cilt) İnceleme-Metin**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.

KAPLAN, Mahmut, **Neşâtî Divanı**, Akademi Kitabevi, İzmir 1996.

KARACAN, Turgut, **XVII. Yüzyıl şairlerimizden Sâbit ve Edisyon Kritikli Divan Metni**, Erzurum 1981.

KARACAN, Turgut, “Bosnalı Sabit’in ‘Berbernamesi’”, **Çevren Bilim-Kültür Dergisi**, Priştine, Yıl XVII, Sayı 76 (Mart-Nisan) 1990, s. 37-44.

KARACAN, Turgut, **Sabit Derename (Ya da) Hâce Fesâd ve Söz Ebesi**, Dilek Basımevi, Sivas 1990.

KARAHAN, Abdulkadir, “Sâkînâmeler”, **Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1980, s. 117-123.

KARAHAN, Abdulkadir, “Ramazan Edebiyatı ve Ramazaniyyeler”, **Diyanet Dergisi**, C.26, S. 2., Nisan- Mayıs- Haziran Ankara 1990, s. 95-100.

KASIR, Hasan, **Sabrî Mehmed Şerîf Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metîn)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1990.

Kâtib-zâde Sâkîb Mustafâ, **Kâtib-zâde Sâkîb Dîvânı**, (haz. Mehmet Kırbıyık), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56426,katib-zade-sakib-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 09. 01. 2020.

KAYA, Bilge, **XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi**, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1991.

KAYA, Bilge, **Hisâli Hayatı-Eserleri ve Metâliü’n-Nezâir Adlı Eserinin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003.

KAYA, İ. Güven, “Taşlıcalı Yahya Bey’in Hammâmiyeleri”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 27, Erzurum 2005, s. 227-235.

KAYA, Nevzat, **Kara Çelebi-zâde Abdülaziz Efendi’nin Zeyl-i Ravzatü’l-Ebrâr’ı (Tahlîl ve Metin)**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1990.

KAYABAŞI, Bekir, **Kâf-zâde Fâ'izî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı**, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1997.

KAZAN, Şevkiye, **Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Sanatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Divan'ı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhin'n-Nebî**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003.

KESİK, Beyhan, BAKA, Şermin, “Bağdatlı Zihnî'nin Sâkî-nâmesi”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/4 Spring 2013, s. 957-968.

KESİK, Beyhan, “Bâkî'nin Yayımlanmamış Bazı Şiirleri (Üç Gazel Bir Matla)”, **Aydın Türklük Bilgisi Dergisi**, 2 (2), 2016, s.79-85.

KILIÇ, Atabey, “Mecmua Tasnifine Dair”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, (haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s.75-96.

KILIÇ, Filiz, “V. Nazım Şekilleri”, **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**, (ed. Mustafa İsen), Ankara 2014, s. 211-254.

KILIÇ, Zülküf, **Türk Dîvân Şiirinde Sosyal Eleştiri**, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2008.

Kınalızâde Hasan Çelebi, **Tezkiretü's-Şu'arâ**, (haz. Aysun Sungurhan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 19. 04. 2019.

KIYÇAK, Özgür, “Câbî-zâde Halîl Fâ'iz'in Türkçe Şiirleri”, **Tarih Okulu Dergisi**, Yıl 12, Sayı XLIII, Aralık 2019, s. 1862-1908.

KRENKOW, Fritz, “Kaside”, **İslam Ansiklopedisi**, MEB Yay., İstanbul 1988.

KOÇAK, Fatma, **Fâik Mahmud ve Dîvânı**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006.

KOPARAN, Birgül, **Cem’î Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı’nın Tenkîdli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995.

KÜÇÜK, Sabahattin, **Bâkî Dîvânı**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2015.

KÖKSAL, M. Fatih, “Nazire Kavramı ve Klâsik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı”, **Diriözler Armağanı Prof. Dr. Meserret Diriöz ve Haydar Ali Diriöz Hatıra Kitabı**, Ankara 2003, s. 215-290.

KÖKSAL, M. Fatih, “Nazîre: Türk Edebiyatı”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 32, İstanbul 2006, s. 456-458.

KÖKSAL, M. Fatih, “Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzî Mecmuası”, **Mustafa İsen Adına Uluslararası Sempozyum Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Bildiriler**, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2011, s. 448-467.

KÖKSAL, M. Fatih, “Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematiik Tasnifi Projesi’(MESTAP)”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 409-431.

KÖKSAL, M. Fatih, “Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi”, **2. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi/ 2nd International Congress Of Eurasian Social Sciences**, Antalya 2018, s. 87-92.

KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuad, “Türk Edebiyatı Tarihi’nde Usûl” **Edebiyat Araştırmaları I**, Alfa Yay., (2. bs.), İstanbul 2018.

KURNAZ, Cemal- ÇETİK, Halil, **Divan Şiiri Şekil Bilgisi**, Kurgan Edebiyat Yay., Ankara 2013.

KUT, Günay, “Mecmua”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler**, Dergâh Yay., C. VI, Ankara 1986, s. 170-174.

KÜLEKÇİ, Numan, **Gani-Zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şeh-Nâmesi’nin Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Erzurum 1985.

LEVEND, Agâh Sırrı, **Divan Edebiyatı**, Enderun Kitabevi, (4. bs.) İstanbul 1984.

LEVEND, Agâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul 2014.

MACİT, Muhsin, **Nedim Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1994.

MACİT, Muhsin, “Münâcât”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 31, İstanbul 2006, s. 563-565.

MACİT, Muhsin, **Divan Şiirinde Âhenk Unsurları**, Kapı Yay., İstanbul 2016.

Malatyalı Şehrî, **Şehrî Dîvânı**, (haz. Şener Demirel), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017a, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56340,sehri-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 10.12.2020.

Mehmed Sirâceddîn, **Mecma‘-i Şu‘arâ ve Tezkire-i Üdebâ**, (haz. Mehmet Arslan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58597,mecma-i-suara-ve-tezkire-i-udeba-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 20.07.2021.

Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, (haz. Nuri Akbayar, çev. Seyit Ali Kahraman), C.4., Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996.

MENGİ, Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi Edebiyat Tarihi-Metinler**, Akçağ Yay., Ankara 2007.

MERİÇ, Rıfkı Melûl, **Hicri 1131 Tarihinde Enderunlu Şairler Hattatlar ve Musiki Sanatkârları Tezkiresi (Nâzımı Kilârî Ahmed Refî')**, İstanbul Matbaası (İstanbul Enstitüsü Dergisi II'den ayrı basım), İstanbul 1956.

MERMER, Ahmet, **Mezâkî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkidli Metni**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., S. 87, Ankara 1991.

MERMER, Ahmet- KOÇ KESKİN, Neslihan, **Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü**, Akçağ Yay., (3. bs.), Ankara 2016.

Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, **Tezkiretü's-Şuarâ**, (haz. Adnan İnce), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 18.04. 2020.

Muallim Nâcî, **Lügat-i Nâcî**, (haz. Ahmet Kartal), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2009.

Muallim Naci, **İstılâhât-ı Edebiyye**, (haz. M. A. Yekta Saraç), TDK Yay., Ankara 2017.

Mustafa (Cârrullahzâde), **Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü's-Şu'arâ)**, (haz. Aysun Sungurhan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 19.05. 2021.

Müstakimzâde, **Tuhfe-i Hattâtîn**, (haz. Mustafa Koç), Klasik Yay., İstanbul 2011.

OKATAN, H. İbrahim, **Kafzâde Fâ'izî Hayatı Eserleri Sanatı-Tenkitli Divan Metni**, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1995.

OLGUN, Tahir, **Tahir'ül-Mevlevi Edebiyat Lügati**, (haz. Kemâl Edib Kürkçüoğlu), Enderun Kitabevi, İstanbul 1994.

Ömer Bin Mezid, **Mecmû'atü'n-Nezâ'ir** (haz. Mustafa Canpolat), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1995.

ÖZTÜRK, Raziye, **Nâşid İbrahim Bey (Hayatı, Eseri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1998.

PALA, İskender, "Türk Edebiyatında Tehziller ve Argo Kelimelerin Edebiyata Yansıması", **Uluslararası Türk Dili Kongresi 1988**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1996, s. 363-381.

PALA, İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, L&M Yay., İstanbul 2002.

PALA, İskender, "Nasihat-nâme", **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.32, İstanbul 2006.

PARLATIR, İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yay., (7. bs.), Ankara 2014.

Pervâne b. Abdullah, **Pervâne Bey Mecmuası**, (haz. Kamil Ali Gıynaş), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 25. 12.2020.

Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâsı İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük, (haz. Sadık Erdem), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994.

REDHOUSE, James W, **Turkish and English Lexion New Edition**, Çağrı Yay., İstanbul 2011.

REDHOUSE, James W., **Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye**, (haz. Recep Toparlı vd.), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2016.

Riyâzî Muhammed Efendi, **Riyâzü's-Şuara (Tezkiretü's-Şuara)**, (haz. Namık Açığöz), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 14. 07.2021.

SAMANCI, Metin, **Mecmû'â-i Neżâ'ir (vr. 150^b-250^a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031) İnceleme-Tenkidli Metin**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.

SARAÇ, M. A. Yekta, ÇİÇEKLER, Mustafa “Kemâlpâşazâde'nin Kafiye Risalesi”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. 28., 1998, s. 445-477.

SARAÇ, M. A. Yekta, **Klâsik Edebiyat Bilgisi Biçim- Ölçü- Kafiye**, Gökkuşbu Yay., (11. bs.), İstanbul 2007.

SEZGİN, Birgül, **Erzincan İl Halk Kütüphanesindeki 1492 Numaralı Nazire Mecmuası**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2019.

Silâhdâr-zâde Mehmed Emîn, **Tezkire-i Silâhdâr-zâde**, (haz. Furkan Öztürk), Dün Bugün Yarın Yay., İstanbul 2015.

Şarkı Mecmuası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY05658.

Şefkat-i Bagdâdî, **Şefkat Tezkiresi (Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî)**, (haz. Filiz Kılıç), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194367/sefkat-tezkiresi-tezkire-i-suara-yi-sefkat-i-bagdadi.html>, Erişim Tarihi: 14.03.2022.

Şemseddin Sami, **Kamus-ı Türkî**, (haz. Paşa Yavuzarslan), Türk Dil Kurumu Yay., (2. bs.), Ankara 2015.

ŞEN, Yasin, **Dîvâne Rüşdî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)**, Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara 2021.

TANKUŞ, Mustafa, **Ârif Süleymân Dîvânı (Hayatı, Eserleri ve Dîvânı)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2002.

TARLAN, Ali Nihad, “Eski Mecmualar Arasında”, **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C.1, S.2., İstanbul 1946, s. 122-137.

TOLASA, Harun, “18.yy.’da Yazılmış Bir Divan Edebiyatı Terimleri Sözlüğü-Müstakimzâde’nin Istılâhâtü’ş-şi’rîyesi II”, **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C.XXIV, S. XXV, s. 363-379.

TOSKA, Zehra, **Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği)**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1985.

TUĞLUK, İbrahim Halil, “Klasik Türk Şiirinde Manzum Tevbe-nâmeler”, **Ekev Akademik Dergisi**, Y. 13, S. 38, Kış 2009, s.197-214.

TUĞLUK, İbrahim Halil, “Divan Şiiri’nde Manzum Tebrik-Nâmeler”, **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]**, S. 42, Erzurum 2010, s. 41-68.

TUMAN, Mehmet Nâil, **Tuhfe-i Nâilî Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri**, (haz. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatcı), C.II, Bizim Büro Yay., Ankara 2001.

TUNADURUR, Melike, **Edirneli Ahmed Rüşdi Divanı**, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2012.

ULUDAĞ, Erdoğan, **Şeyhülislâm Bahayî Divânı**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1992.

ULUDAĞ, Erdoğan “Dîvân Edebiyatı Türlerinden Sâkînâmeler ve Şeyhülislâm Bahâyî’nin Sâkînâmesi”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 9, Erzurum 1998, s. 49-64.

URALÇİN, Sema, **Sa’dî Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2009.

UZUN, M. İsmet, “İydiyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.19, İstanbul 1999, s. 222-224.

UZUN, M. İsmet, “Mecmua”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 28, Ankara 2003, s. 265-268.

UZUN, M. İsmet, “Ramazâniyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 34, İstanbul 2007, s. 439-440.

ÜNVER, İsmail, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, C.3, S. 6, Güz 2008, s. 1-46.

(ÜZER) ALTUNER, Nuran, **Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks)**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1989.

ÜZGÖR, Tahir, **Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., S. 44, Ankara 1991.

YANMAZ, Eşref, **Vecdî (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divânı'nın Karşılaştırmalı Metni)**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1995.

YENİTERZİ, Emine, **Divan Şiirinde Na't**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1989.

YETİŞ, Kazım, “Bahâriyye”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 4, İstanbul 1991.

YILMAZ, Mehmet, **Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)**, Kesit Yay., İstanbul 2013.

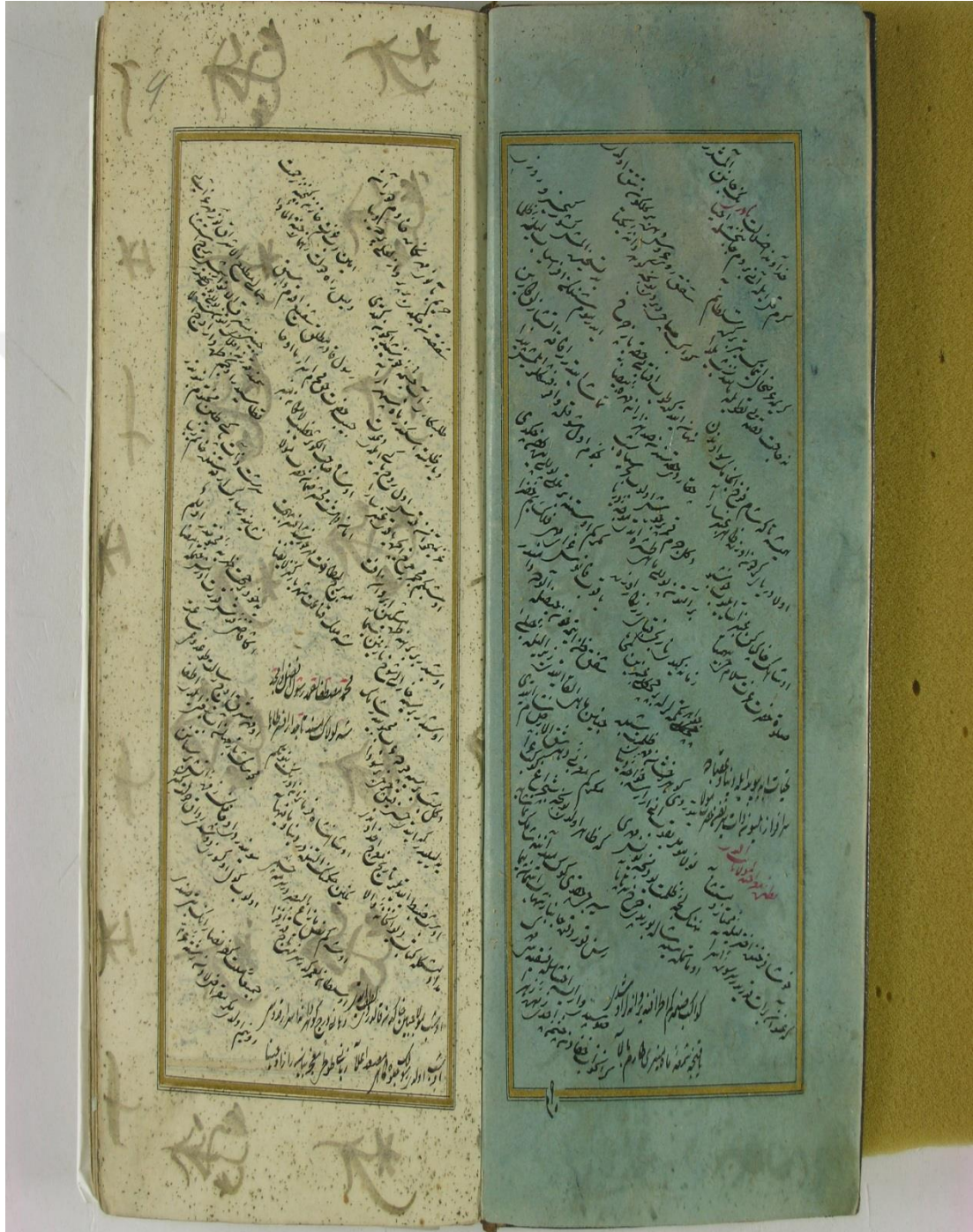
YÖNTEM, Ali Canip, “Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûların Rolü”, **Prof. Dr. Ali Canip Yöntem'in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri**, (haz. Ahmet Sevgi ve Mustafa Özcan), Sözer Yay., İstanbul 1996, s. 486-490.

YÜKSEL, Sedit “Eski Edebiyatımızda Ramazan”, **Türkoloji Dergisi**, C.7, S.1, 1977, s. 35-39.

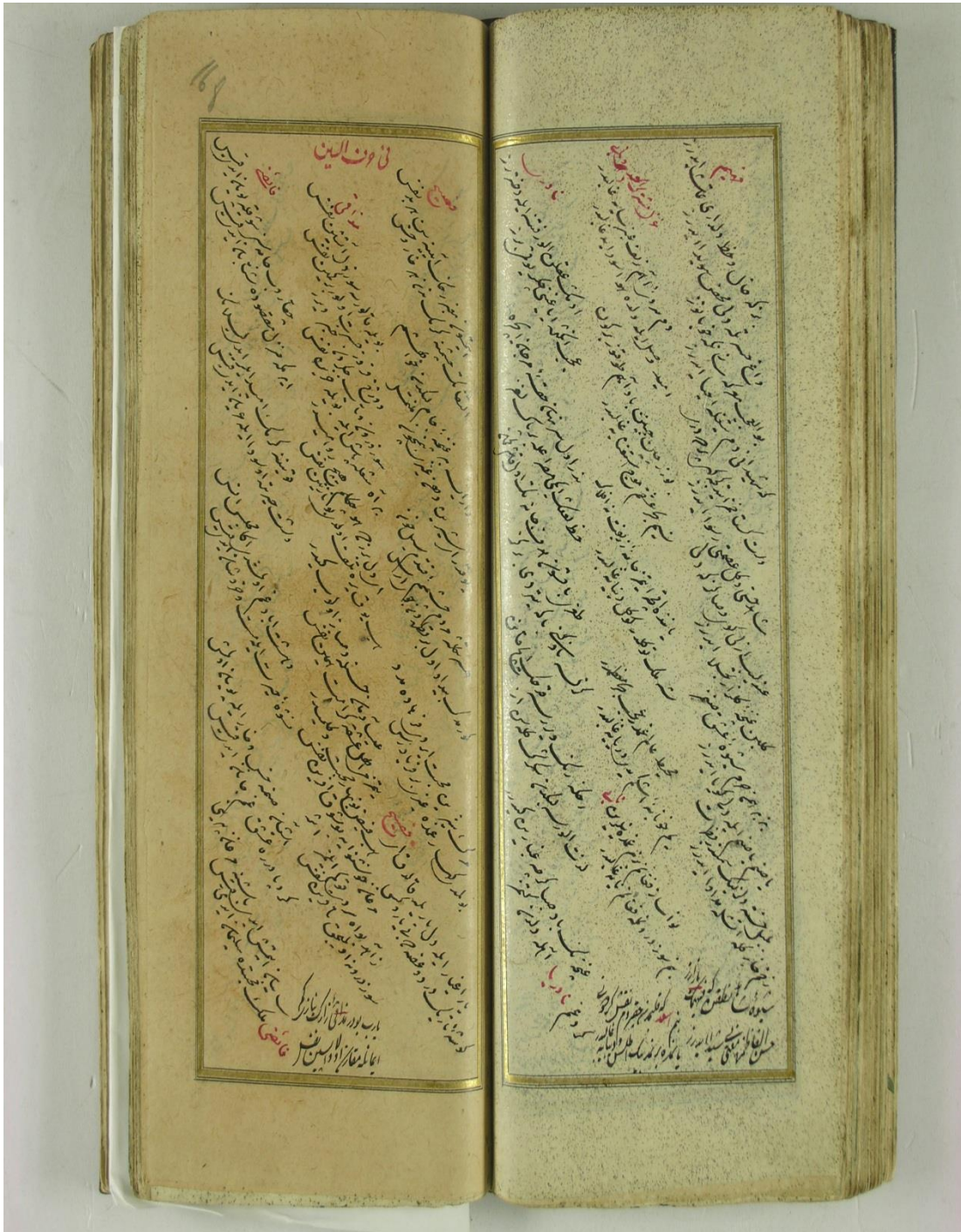
ZÜLFE, Ömer, **Nâşid Dîvân**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1998.

EKLER

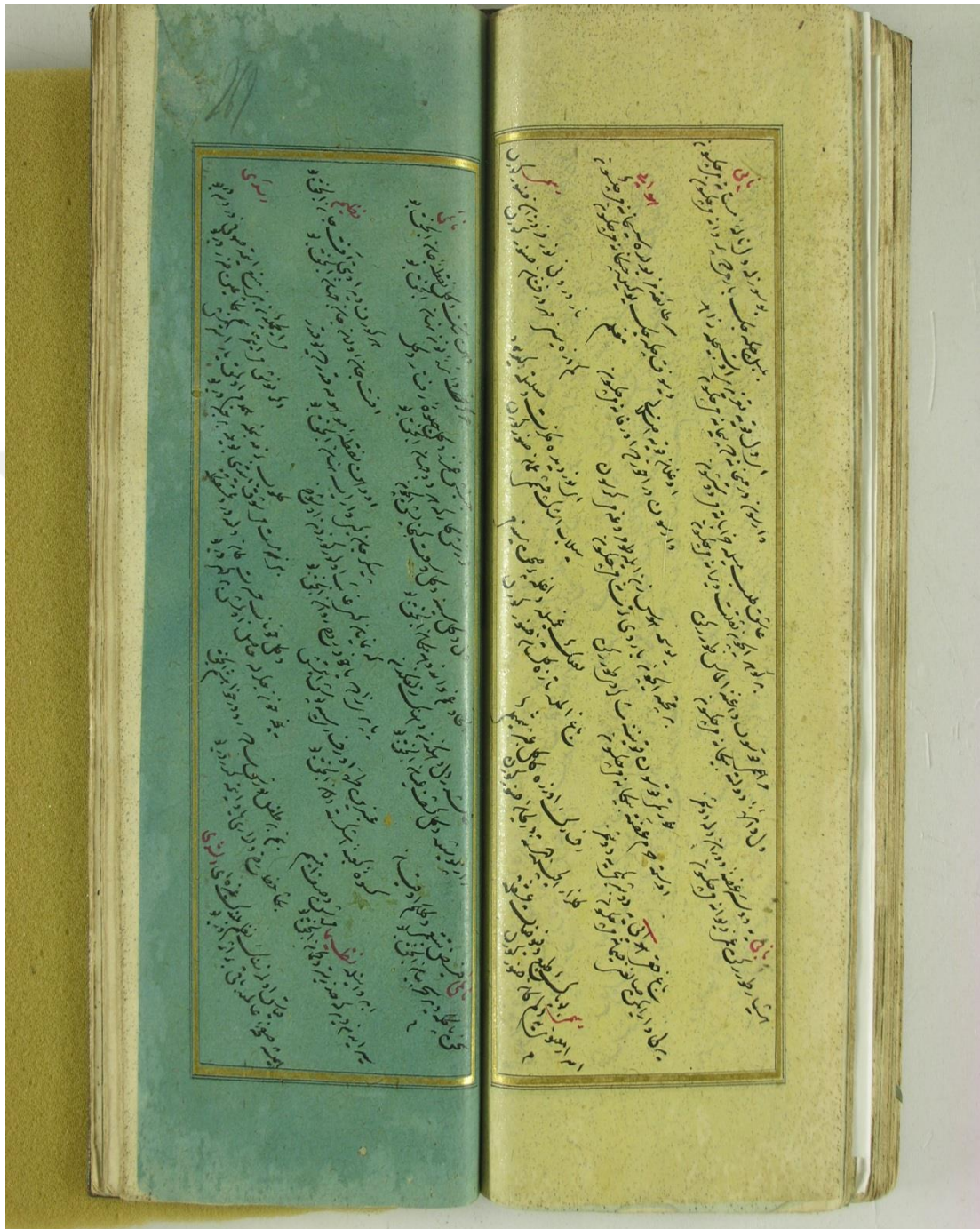
Ek 1. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [3b, 4a]

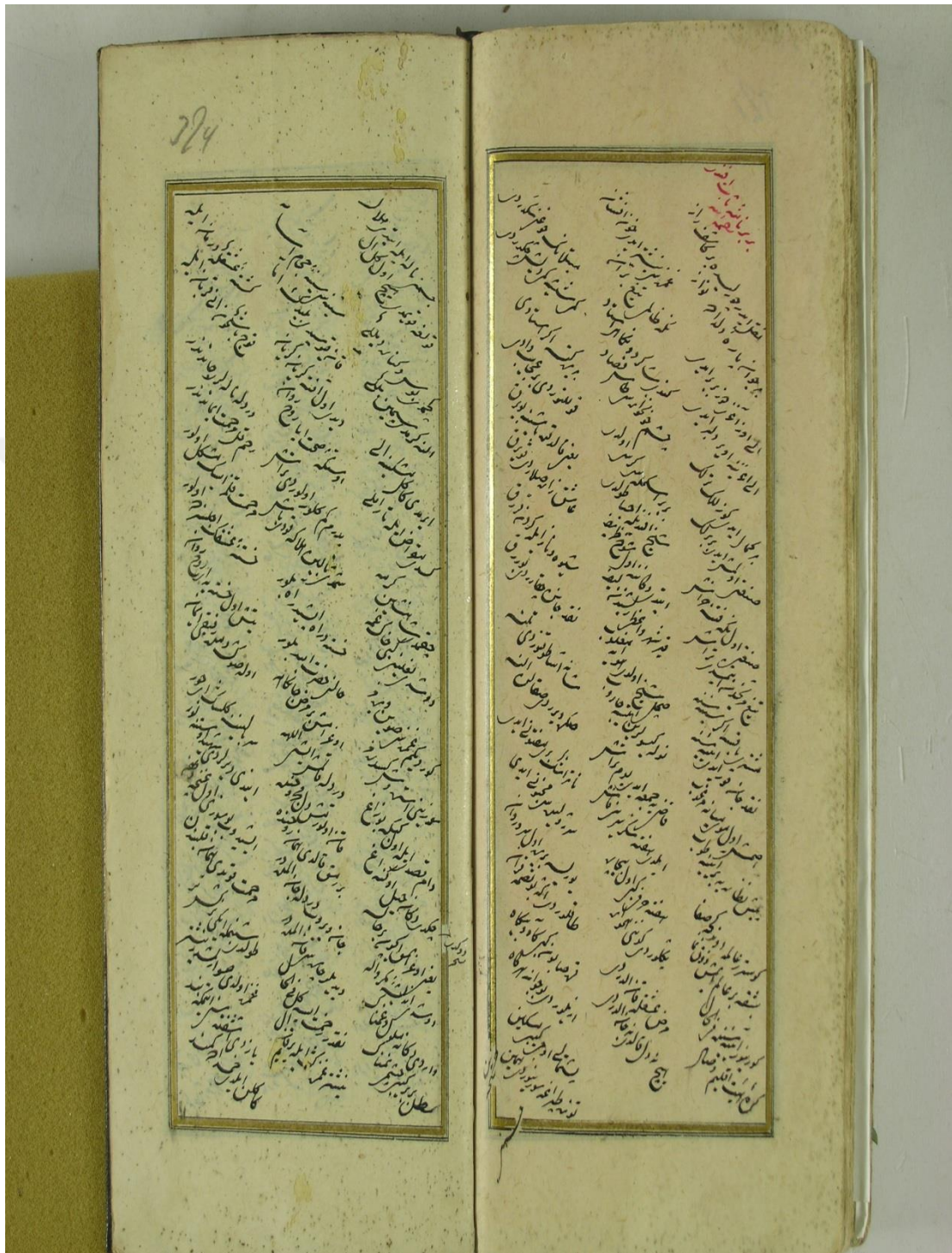
Ek 2. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [172b, 173a]

Ek 3. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [270b, 271a]

Ek 4. TSM Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı 1127: [325b, 326a]

ÖZ GEÇMİŞ

2010 yılında Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Aynı yıl, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans programına başladı. 2012 yılında “Kıbrıs Türklerinin Millî Mücadelesinin Özker Yaşın’ın Romanlarına Yansıması” tezi ile yüksek lisansını bitirdi. 2012 yılında, Atatürk Üniversitesi Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programını tamamladı. 2013 yılında, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında doktora eğitimine başladı. 2014 yılında Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı. Hâlen bu görevine devam etmektedir.